ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

Nacionalinė švietimo agentūra

LIETUVA. Švietimas šalyje ir regionuose 2025

Darnus ugdymas

ISSN 2783-8021

ŠVIETIMO,
MOKSLO IR SPORTO
MINISTERIJA

Nacionalinė
švietimo
agentūra

Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2025.

Darnus ugdymas

Vilnius 2025

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija kartu su Nacionaline švietimo agentūra leidžia kasmetinį leidinį, kuriame šalies ir savivaldybių lygmeniu apžvelgiama švietimo (ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo) būklė. 2025 metų leidinyje išskirtinis dėmesys skiriamas darnaus ugdymo klausimams.

Pasiūlymus ir komentarus prašome siųsti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Strateginio planavimo skyriaus vedėjui Ričardui Ališauskui (Ricardas.Alisauskas@smsm.lt) ir (arba) Nacionalinės švietimo agentūros direktoriui dr. Simonui Šabanovui (Simonas.Sabanovas@nsa.smm.lt).

Redakcinė grupė:

Jonas Petkevičius, švietimo, mokslo ir sporto viceministras (pirmininkas)

Ričardas Ališauskas, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Strateginio planavimo skyriaus vedėjas (pirmininko pavaduotojas)

dr. Simonas Šabanovas, Nacionalinės švietimo agentūros direktorius (pirmininko pavaduotojas)

dr. Agnė Brandišauskienė, Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos docentė, Lietuvos švietimo tarybos narė

dr. Rita Dukynaitė, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Strateginio planavimo skyriaus vyriausioji patarėja

dr. Lilija Duoblienė, Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Ugdymo mokslų instituto profesorė

Vilma Malinauskienė, Valstybės duomenų agentūros Socialinės apsaugos, sveikatos, švietimo ir kultūros statistikos skyriaus patarėja

Jonas Mickus, Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėjas švietimo ir kultūros klausimais

Raimonda Mikalajūnienė, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Įstaigų veiklos skyriaus vedėja

Algirdas Kęstutis Rimkus, Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas, Lietuvos savivaldybių švietimo padalinių vedėjų asociacijos vadovas

dr. Eglė Staniškienė, Kauno technologijos universiteto Ekonomikos ir verslo fakulteto profesorė

Leidinio rengėjai:

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija: Evelina Raudytė-Lipeikienė

Nacionalinė švietimo agentūra: Dovilė Aukštuolienė, Gintaras Bakanas, Jūratė Bliukė, dr. Eugenijus Dunajevas, Rūta Gajauskaitė, Evaldas Jakubavičius, Aušra Jankauskienė, Jolanta Jevsejevienė, Lina Kantautienė, Renata Kilijonienė, Vaida Kostygova, Ramutė Kulikauskienė, Elvyra Matačiūnienė, Virginijus Mažeika, Gintautas Meilūnas, Alfonsas Meškys, Gintautė Mieliauskienė, dr. Svajonė Mikėnė, Asta Paliokaitė, Palmira Papšienė, Virginija Petrauskienė, Regina Pocienė, Audronė Albina Razmantienė, Elena Stanienė, Asta Švarplienė, dr. Snieguolė Vaičekauskienė, Ilona Valavičienė, Vytuolis Valūnas, Ona Vaščenkienė, Jonas Vaščėga, Asta Vaznienė, Saulė Vingelienė, dr. Rima Zablackė, Jurga Zacharkienė, Beta Zaveckienė

Konsultavo, teikė duomenis ir informaciją:

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija: Vilmantė Germanavičienė, Aušra Urbonaitė

Nacionalinė švietimo agentūra: Aidas Aldakauskas, Ineta Antanavičienė, Asta Buinevičiūtė, Rasa Jakubauskė, Jolanta Kubiliūtė, Daiva Marcinkevičienė, Eglė Melnikė, Lina Pareigienė, Ana Pavilovič-Jančis, Rimantas Pikšrys, dr. Ramutė Skripkienė, Galina Šestakova, Ingrida Šiaučiulienė, Marija Usovaitė, dr. Nijolė Valikonė

Arizonos valstijos universitetas (angl. *Arizona State University,* Jungtinės Amerikos Valstijos): prof. dr. Iveta Silova

Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra: Evaldas Bakonis, dr. Ieva Šablevičiūtė-Visockienė, Eglė Vaivadienė, Gitana Viganauskienė ir Tvarumo plėtros skyriaus darbuotojai

Vilniaus universitetas: Agnė Girkontaitė

Vytauto Didžiojo universitetas: dr. María José De Urraza

Duomenis švietimo valdymo informacinei sistemai (ŠVIS) pateikė švietimo įstaigos

Redaktorė Anželika Tekutienė
Dizainerė Dalė Dubonienė
Maketuotojas Gintautas Vaitonis

Viršelyje: Austės Kriaučiūnaitės, Nemenčinės Gedimino gimnazijos IV gimnazijos klasės mokinės, piešinys (mokytoja – Dovilė Blažytė-Vanagienė)

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

© Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2025
© Nacionalinė švietimo agentūra, 2025

Vienas svarbiausių valstybės uždavinių – darniai įgyvendinti ilgalaikius švietimo, kultūros, saugumo, socialinės gerovės, aplinkosaugos, ekonominės ir technologinės pažangos pokyčius. Demokratijos, laisvės ir tarpusavio pagarbos principais grindžiama tarptautinė raida tampa vis svarbesniu vertybiniu pasirinkimu globalioje politinėje darbotvarkėje. Sąmoningas asmens santykis su bendruomene, kitu žmogumi ir aplinka ugdo atsakomybę už dabarties sprendimus ir bendrą ateitį.

Darnus šalies vystymasis įmanomas tik suvokiant pasaulį kaip neatsiejamą visumą, puoselėjant ir integruojant įvairias gyvenimo sritis. Pradedant nuo artimiausios aplinkos – savo namų, mokyklos, savo miesto, miestelio, kaimo – galima kurti atvirą, atsakingą ir etišką požiūrį, kuris virstų prasmingu ir atsakingu veikimu. Kaip rašė habil. dr. Meilė Lukšienė, *„geri gimtieji namai yra fizinio ir dvasinio žmogaus gyvenimo pagrindas. <...> Brandą pasiekęs žmogus lieka tuose namuose kaip savosios kultūros šeimininkas, kaip jos globėjas ir naudotojas. Jis turtina, puošia, gerina tuos namus, nes čia jo paties gyvenimo tikslas ir prasmė, jo veiklos tobulėjimo ir tęstinumo laike laidas*“.

Švietimas jungia praeitį, dabartį ir ateitį. Augantis jo vaidmuo liudija transformacinę galią, leidžiančią ugdyti asmenybę, atsižvelgiant į kiekvieno galimybes ir poreikius, stiprinant saviveiksmingumą, kuriant įtraukią, pilietišką, atsparią ir solidarią visuomenę. Tai ypač svarbu dabar – spartėjanti klimato kaita, augančios saugumo grėsmės, regioninės atskirties rizika, intensyvėjanti skaitmeninės kultūros plėtra, ekonominių ir technologinių pokyčių dinamika reikalauja tolygaus ir prieinamo visuminio ugdymo, kompleksinių žinių įgijimo, gebėjimų, įgūdžių tobulinimo, vertybinių nuostatų puoselėjimo ir nuolatinio mokymosi. Akademinės žinios, derinamos su kūrybingumu, kritiniu mąstymu, problemų sprendimo įgūdžiais, pilietiškumu, socialinėmis emocinėmis kompetencijomis, tampa būtinos visapusiškai asmens ir valstybės pažangai.

Ugdymas darniai visuomenei ir darniam gyvenimui – ir tarptautinis, ir nacionalinis siekis. Darnaus vystymosi ir švietimo sąsajos nubrėžtos Jungtinių Tautų darbotvarkėje dar XX a. pabaigoje. 2015 m. Jungtinių Tautų patvirtintoje *Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m.* kokybiškas išsilavinimas įvardijamas kaip savaiminis tikslas, tiesiogiai sąveikaujantis su kitais lygybės, skurdo naikinimo tikslais. Lietuvoje darnaus vystymosi ir ugdymo tikslai iškelti 1989 m. *Tautinės mokyklos koncepcijoje*.

Šiandien šie siekiai įtvirtinti Valstybės ateities vizijoje *Lietuva 2050*. Integralios visuomenės raidos svarba pabrėžta *2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane*, kuriame darnus vystymasis įvardijamas kaip vienas iš pagrindinių principų, taikomų įgyvendinant visų valstybės sričių strateginius tikslus.

XIX Vyriausybė, nuosekliai remdama strateginius valstybės siekius, savo programoje įsipareigojo užtikrinti lygias galimybes gauti prieinamą ir kokybišką švietimą visiems Lietuvos vaikams. Dedamos pastangos skatinti visuminį vaikų ugdymą, subalansuoti bendrojo ugdymo mokyklų tinklą, gerinti pedagogų darbo sąlygas, užtikrinti geresnį mokyklų aprūpinimą mokymosi priemonėmis. Jau per pirmą Vyriausybės veiklos pusmetį buvo priimti reikšmingi sprendimai: pakeitus mokyklų tinklo kūrimo taisykles, sudarytos sąlygos veikti mažesnėms III–IV gimnazijos klasėms, taip užtikrinant mokyklų prieinamumą regionuose, didinant pedagogų užimtumą. Padidintas finansavimas neformaliojo vaikų švietimo krepšeliui išplėtė mokinių saviraiškos galimybes ir prisidėjo prie visos dienos mokyklos modelio plėtros.

Nuosekliai stebint Lietuvos švietimo būklę, paminėtina reikšminga pažanga įgyvendinant įtraukties principą – vis daugiau mokinių ugdomi įtraukiuoju būdu ir sulaukia jiems reikalingos švietimo pagalbos. Taip pat ryškėja pozityvios tendencijos, kurias patvirtina paskutinių tarptautinių tyrimų – IEA TIMSS 2023, IEA PIRLS 2021, IEA ICCS 2022 ir EBPO PISA 2022 – rezultatai. Lietuvos mokinių pasiekimai, ypač ketvirtokų, džiugina, yra tarptautinių skalių viršuje arba aukštesni už tarptautinius vidurkius, arba artimi jiems ir pasižymi tvarumu. Lietuvos mokiniams būdingas kūrybingumas, pilietiškumas ir socialinė atsakomybė – jie rūpinasi aplinkosauga ir pasitiki savo skaitmeniniais gebėjimais. Reikšmingą postūmį suteikia augantis mokinių įsitraukimas į neformaliojo vaikų švietimo veiklas – šiomis galimybėmis ypač aktyviai naudojasi jaunesniųjų klasių mokiniai. Tai atskleidžia, kad Lietuvos švietimas reikšmingai prisideda prie visapusiškos, brandžios asmenybės ugdymo.

Iššūkiu išlieka ryškūs regioniniai skirtumai, kurie veikia švietimo prieinamumą ir kokybę. Nors ikimokyklinio ugdymo aprėptis gerėja, vis dar matomi netolygumai tarp miesto ir kaimo vietovių. Panašūs skirtumai vietovės požiūriu nustatyti ir bendrojo ugdymo srityje, taip pat ir tarp skirtingomis mokomosiomis kalbomis besimokančių mokinių. Mokinių pasiekimų atotrūkį dažnai lemia socialinė, ekonominė bei kultūrinė aplinka: aukštesni rezultatai dažniau būdingi tiems mokiniams, kurie auga palankesnėmis sąlygomis ir mokosi didmiesčių mokyklose.

Darnią visuomenę, įtraukesnį ir teisingesnį pasaulį galime kurti mokymu(si), kuris suteikia augančių patirčių, padeda pažinti save bei pasaulį ir mokytis jį puoselėti; pasidalytąja lyderyste, skatinančia mokyklų bendruomenių įsitraukimą priimant sprendimus, palaikančią nuolatinį jų narių tobulėjimą ir laiduojančią švietimo sistemos atsparumą; darnia infrastruktūra – įvairių erdvių modernizavimu ir panaudojimu mokymuisi, fiziškai pritaikytomis mokyklomis.

Darnus ugdymas skatina pažinimą ir bendrystę. Simboliška, kad Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, kurio 150-ųjų metų gimimo sukaktį minime, savo kūryboje nuolat grįždavo prie gamtos motyvų, kaip visatos tvarkos ir dvasinio pasaulio atspindžio. Jo kūriniuose slypi tylus kvietimas išgirsti gamtos balsą, jausti atsakomybę už ją. Toks požiūris aktualus ir šiandien – formuodami darnaus švietimo kryptį, ugdome ne tik smalsią, bet ir atsakingą asmenybę.

Tikimės, kad ši švietimo būklės apžvalga suteiks pagrįstų įžvalgų tobulinti ugdymą ir įkvėps įgyvendinti kūrybiškas idėjas. Darnus ugdymas – kelionė, kuriai reikia visų mūsų – vadovų, pedagogų, mokinių ir jų šeimų, bendruomenių – susitelkimo ir paramos. Tęskime šį svarbų darbą drauge.

Raminta Popovienė,
švietimo, mokslo ir sporto ministrė

Liepos 25 d.

Turinys

Įvadas	7
Lentelių, paveikslų ir savivaldybių sąrašas	8
Santrumpos	18
Pagrindiniai faktai ir tendencijos	20
I DALIS. IKIMOKYKLINIS, PRIEŠMOKYKLINIS IR BENDRASIS UGDYMAS ŠALYJE	26
II DALIS. DARNUS UGDYMAS	122
III DALIS. IKIMOKYKLINIS, PRIEŠMOKYKLINIS IR BENDRASIS UGDYMAS REGIONUOSE	222
III dalyje taikomų rodiklių aprašymai, paaiškinimai	407
Šaltiniai	411
Priedas	418

Įvadas

Leidinio paskirtis – apžvelgti Lietuvos ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo būklę ir jos kaitą pastaraisiais metais, atsižvelgiant į švietimui keliamus strateginius tikslus ir uždavinius, išryškinant esmines tendencijas, patiriamus sunkumus ir sėkmę.

Leidinys sudarytas iš trijų dalių.

I dalyje pateikiama bendroji ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo būklės apžvalga šalyje. Šioje dalyje aptariami ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo tobulinimo siekiai, iškelti Lietuvos ir tarptautiniuose strateginiuose švietimo dokumentuose, ir jų įgyvendinimo pažanga. Taip pat aptariamos kitos bendrosios ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo ir švietimo aplinkos kaitos tendencijos.

II dalyje analizuojama darnaus ugdymo tema – aptariama darnaus ugdymo apibrėžtis ir atskirų jos elementų realizacija Lietuvos švietimo kontekste. Darnus ugdymas apibrėžiamas kaip procesas, kuriuo švietimas įveiklinamas siekti darnaus vystymosi tikslų ir išnaudoti transformacinę ugdymo galią per darnų mokymąsi ir mokymą, mokyklos valdymo sistemos ir infrastruktūros kūrimą.

III dalyje apžvelgiama ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo būklė regionuose. Pateikiama informacija apie švietimo būklę kiekvienoje savivaldybėje: bendrieji duomenys apie savivaldybės mokyklas ir mokinius, savivaldybės švietimo konteksto, indėlio, procesų ir rezultatų rodikliai. Taip pat pateikiami leidinio temą – darnaus ugdymo aspektą – atskleidžiantys duomenys ir būtinieji savivaldybės švietimo stebėsenos rodikliai.

Lentelių, paveikslų ir savivaldybių sąrašas

1. Pagrindinių nacionalinių ir tarptautinių strateginių švietimo politikos siekių įgyvendinimas Lietuvoje

1.1. Pagrindinės ugdymo tobulinimo kryptys

1.1.1 lentelė. Pagrindinės ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo tobulinimo kryptys

1.2. Įtrauktis ir dalyvavimas ugdymo programose

1.2.1 pav. 2023 m. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių vaikų dalis viršijo nacionalinius siekinius 2025 ir 2030 metams ir ES vidurkį

1.2.2 pav. 2023 m. Lietuvoje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių vaikų dalis viršijo 27 ES šalių vidurkį ir buvo didesnė nei 24 Europos šalyse

1.2.3 pav. Augo ikimokyklinio ugdymo programoje dalyvaujančių vaikų nuo gimimo iki 5 metų dalis ir priešmokyklinio ugdymo programoje dalyvaujančių 6 metų vaikų dalis

1.2.4 pav. 2024 m. kaimo vietovėse ikimokyklinio ugdymo programose dalyvavo daugiau nei pusė 2–5 metų vaikų

1.2.5 pav. Daugėja mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje dėl įvairių priežasčių (išskyrus išvykimą į užsienį)

1.2.6 pav. 2024 m. anksti iš švietimo sistemos pasitraukusio jaunimo Lietuvoje padaugėjo iki 8,4 proc.

1.2.7 pav. Didesnė nei Lietuvoje anksti iš švietimo pasitraukusio 18–24 metų jaunimo dalis yra 13-oje šalių, mažesnė – 18-oje šalių

1.2.8 pav. 2024 m. švietimo pagalbą gavusiųjų dalis pasiekė 83,4 proc. tokį poreikį turinčių mokinių

1.2.9 pav. Per paskutinius metus pagerėjo švietimo pagalbos prieinamumas iš užsienio grįžusiems mokiniams

1.2.10 pav. 2024 m. įtraukiuoju būdu buvo ugdoma beveik trys penktadaliai negalią turinčių mokinių

1.2.11 pav. Per dvejus metus mokyklų, kuriose įtraukiuoju būdu ugdomi negalią turintys mokiniai, skaičius padidėjo 12 mokyklų

1.2.12 pav. Per metus NVŠ veiklose dalyvaujančių mokinių dalis paaugo 5,4 proc. punkto

1.2.13 pav. Augo NVŠ veiklas lankančių SUP turinčių mokinių dalis

1.3. Švietimo rezultatai

1.3.1 pav. EBPO PISA duomenimis, reikšmingos pažangos, siekiant sumažinti žemų pasiekimų mokinių dalį, nepasiekta

1.3.2 pav. 2022 m. Lietuvoje visų EBPO PISA tyrimo sričių 2 (iš 6) pasiekimų lygmens nepasiekusių mokinių buvo mažiau nei vidutiniškai ES

1.3.3 pav. Prie UNESCO programos siekinių, kad padaugėtų bent minimalų skaitymo gebėjimų ir matematinio raštingumo lygį pasiekusių mokinių, nepriartėta

1.3.4 pav. 2025 m. per 8 klasės lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekė 2,4 proc., matematikos – 13,1 proc. mokinių

1.3.5 pav. 2025 m. per 4 klasės lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekė 4,8 proc., matematikos – 2,6 proc. mokinių

1.3.6 pav. 2024 m. mokinių, kurių lietuvių kalbos ir literatūros rezultatai per PUPP įvertinti mažiau nei 4 balais, buvo beveik 4 proc., matematikos – beveik ketvirtadalis

1.3.7 pav. Per dvejus metus mokinių, kartu su profesija siekiančių įgyti ir vidurinį išsilavinimą, dalis paaugo 1,3 proc. punkto

1.3.8 pav. Per dvejus metus 5 proc. punktais padidėjo įgijusių vidurinį išsilavinimą ir įsidarbinusių asmenų dalis

1.3.9 pav. 2024 m. 4 proc. punktais sumažėjo į aukštąją mokyklą įstojusių mokinių iš žemo SEK statuso šeimų

1.3.10 pav. Lietuvoje per 4 savaites besimokiusių suaugusiųjų yra apie dešimtadalis

1.3.11 pav. Nuo 2016 m. iki 2022 m. per 12 mėnesių besimokiusių suaugusiųjų dalis Lietuvoje padidėjo 3,5 proc. punkto

1.3.12 pav. 2022 m. Lietuvoje per metus besimokiusių suaugusiųjų dalis buvo 15,2 proc. punkto mažesnė nei vidutiniškai ES

1.3.13 pav. Lietuvoje vidurinio ugdymo lygmens išsilavinimą* įgyja virš devynių dešimtadalių jaunuolių

1.3.14 pav. 2024 m. aukštąjį išsilavinimą įgijusių 25–34 metų asmenų Lietuvoje buvo 14 proc. punktų daugiau nei vidutiniškai ES

1.3.15 pav. Lietuva – viena iš ES šalių, kuriose daugiausia aukštąjį išsilavinimą įgijusių 25–34 metų asmenų

1.3.16 pav. Visuomenės pilietinė galia pastaraisiais metais reikšmingai nekito

1.3.17 pav. Nuo 2021 m. iki 2023 m. Lietuvos suaugusiųjų kompiuterinio raštingumo lygis padidėjo 4,1 proc. punkto

1.4. Mokytojai ir jų darbo sąlygos

1.4.1 pav. Nuo 2022 m. iki 2024 m. mokytojų, turinčių magistro laipsnį, dalis paaugo 1,1 proc. punkto

1.4.2 pav. Mokytojų, turinčių magistro laipsnį, skaičius nuo 2022 m. iki 2024 m. paaugo 397 mokytojais

1.4.3 pav. 2024–2025 m. m. daugiau kaip trečdalis ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo lygmens mokytojų neatitiko kvalifikacinių reikalavimų

1.4.4 pav. Auga mokytojų, mokančių kelių dalykų, skaičius

1.4.5 pav. Nuo 2022 m. iki 2024 m. 2 proc. punktais paaugo 55 metų ir vyresnių bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų dalis

1.4.6 pav. 2024 m. mokytojų vidutinio darbo užmokesčio procentinė dalis nuo šalies vidutinio darbo užmokesčio sudarė beveik 117 proc.

1.4.7 pav. 2024 m. du trečdaliai pedagoginių studijų absolventų dirbo mokyklose po studijų praėjus 2 metams

1.5. Mokymosi aplinka

1.5.1 pav. Per ketverius metus reikšmingai pagerėjo 8 klasės mokinių galimybės gamtamokslinio ugdymo dalykų mokytis laboratorijose

1.5.2 pav. 2024 m. du trečdaliai mokyklų turėjo gamtos mokslų laboratorijų STEAM mokymui

1.5.3 pav. Daugėja mokyklų, į kurias gali patekti ir judėti tarp aukštų judėjimo negalią turintys asmenys

1.5.4 pav. 2022 m. beveik pusė mokinių per 2 mėnesius nė karto nepatyrė patyčių

1.6. Finansavimas

1.6.1 pav. 2021 m. Lietuvoje valdžios sektoriaus išlaidų dalis švietimui nesiekė iškelto UNESCO siekinio

1.6.2 pav. Lietuva pateko tarp penkių ES šalių, kuriose valdžios sektoriaus išlaidų dalis švietimui buvo didžiausia

1.6.3 pav. Lietuvos valdžios sektoriaus išlaidos švietimui kaip BVP dalis viršijo UNESCO iškeltą siekinį

1.6.4 pav. Lietuva pateko tarp šešių ES šalių, kuriose valdžios sektoriaus išlaidos švietimui kaip BVP dalis buvo mažiausios

1.6.5 pav. Nuo 2019 m. augusi vienam bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokiniui tenkančių valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų dalis nuo BVP vienam gyventojui 2021 m. sumažėjo

2. Kiti ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo būklės ir švietimo aplinkos rodikliai

2.1. Mokinių pasiekimai

2.1.1 lentelė. Didžiausias skirtumas tarp Lietuvos ir EBPO šalių vidurkio matyti, vertinant teiginius, susijusius su smalsumo raiška

2.1.1 pav. Lietuvos 4 klasės mokinių IEA TIMSS matematikos ir gamtos mokslų rezultatai augo

2.1.2 pav. 2023 m. Lietuvos 8 klasės mokinių IEA TIMSS matematikos ir gamtos mokslų rezultatai suprastėjo

2.1.3 pav. Lietuvoje padaugėjo vidutinį ir aukštesnius IEA TIMSS matematikos ir gamtos mokslų pasiekimų lygmenis pasiekusių 4 klasės mokinių

2.1.4 pav. Lietuvoje padaugėjo aukštesnius IEA TIMSS matematikos ir gamtos mokslų pasiekimų lygmenis pasiekusių 8 klasės mokinių

2.1.5 pav. 2021 m. IEA PIRLS duomenimis, Lietuvos 4 klasės mokinių skaitymo rezultatai buvo aukščiausi per visą dalyvavimo tyrime laikotarpį

2.1.6 pav. Lietuvoje padaugėjo aukštesnius IEA PIRLS skaitymo pasiekimų lygmenis pasiekusių mokinių

2.1.7 pav. Per 2012–2022 m. laikotarpį pastebimi nedideli Lietuvos penkiolikmečių skaitymo gebėjimų, matematinio ir gamtamokslinio raštingumo pasiekimų svyravimai

2.1.8 pav. EBPO PISA duomenimis, Lietuvoje žemų pasiekimų penkiolikmečių mokinių – 22–28 proc.

2.1.9 pav. EBPO PIAAC duomenimis, Lietuvos suaugusiųjų gebėjimai yra žemesni už EBPO šalių vidurkį

2.1.10 pav. 2025 m. virš 80 proc. 4 klasės mokinių, dalyvavusių NMPP, pasiekė pagrindinį arba aukštesnįjį pasiekimų lygius

2.1.11 pav. 2025 m. per NMPP pagrindinį ir aukštesnįjį pasiekimų lygius pasiekusių 4 klasės mokinių dalys buvo panašios, kaip ankstesniais metais

2.1.12 pav. 2025 m. pagrindinį arba aukštesnįjį pasiekimų lygius per lietuvių kalbos ir literatūros NMPP pasiekė virš 90 proc., o matematikos – virš 60 proc. 8 klasės mokinių

2.1.13 pav. 2025 m. pagrindinį arba aukštesnįjį pasiekimų lygius per lietuvių kalbos ir literatūros NMPP pasiekusių 8 klasės mokinių dalis buvo 14 proc. punktų, o matematikos – 24 proc. punktais didesnė nei 2024 m.

2.1.14 pav. 2024 m. beveik 4 proc. mokinių lietuvių kalbos ir literatūros, beveik ketvirtadalio – matematikos pasiekimų lygis, nustatytas per PUPP, buvo nepatenkinamas (0–3 balai)

2.1.15 pav. Per 2 metus per lietuvių kalbos ir literatūros PUPP 7–10 balų gavusių mokinių dalis padidėjo virš 10 proc. punktų, matematikos – virš 20 proc. punktų

2.1.16 pav. 2024 m. savivaldybėse bent pagrindinį lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų lygį per PUPP pasiekė 56–100 proc., matematikos – 18–65 proc. mokinių

2.1.17 pav. Tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalis per 3 metus paaugo beveik 4 proc. punktais

2.1.18 pav. 2024 m. savivaldybėse buvo nuo 41 proc. iki 90 proc. tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų

2.1.19 pav. 2023–2024 m. m. 71 Lietuvos mokinys laimėjo tarptautinių olimpiadų medalius ir prizines vietas

2.1.20 pav. 2023–2024 m. m. santykinai daugiausia olimpiadų prizininkų buvo mažųjų ir miestų savivaldybių grupėse

2.1.21 pav. Lietuvos penkiolikmečių reiškiami vidinės motyvacijos aspektai – žemesni nei EBPO vidurkis

2.1.22 pav. Mokinių, niekada nevartojusių psichoaktyviųjų medžiagų, dalis savivaldybėse svyravo nuo 37,8 proc. Pasvalio r. iki 5,6 proc. Kalvarijose

2.1.23 pav. Lietuvos 8 klasės mokinių IEA ICCS pilietinių žinių testo rezultatai panašūs į tarptautinį vidurkį

2.1.24 pav. Nuo 2016 m. iki 2022 m. Lietuvoje padaugėjo žemesnius IEA ICCS pilietinių žinių lygmenis pasiekusių mokinių

2.2. Mokymosi aprėptis pagal švietimo programas ir tolesnis mokymasis

2.2.1 pav. Mokymosi pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo lygmens programas aprėptis augo, pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo lygmenų – išliko panaši

2.2.2 pav. 2024 m. beveik visi baigusieji pradinio ir pagrindinio ugdymo ir 85 proc. baigusiųjų vidurinio ugdymo lygmens programas tais pačiais metais toliau mokėsi ar dirbo Lietuvoje

2.2.3 pav. 2024 m., įgiję pagrindinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokykloje, toliau mokėsi 95,3 proc. mokinių

2.2.4 pav. 2024 m., įgiję pagrindinį išsilavinimą profesinio mokymo įstaigoje, toliau mokėsi 96,6 proc. mokinių

2.2.5 pav. 2024 m. skirtingose savivaldybių grupėse, įgiję pagrindinį išsilavinimą, toliau mokėsi vidutiniškai 93–99 proc. mokinių

2.2.6 pav. 2024 m., įgiję vidurinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokykloje, toliau mokėsi 66,3 proc. mokinių

2.2.7 pav. 2024 m., įgiję vidurinį išsilavinimą profesinio mokymo įstaigoje, toliau mokėsi 20,5 proc. mokinių

2.2.8 pav. 2024 m. skirtingose savivaldybių grupėse, įgiję vidurinį išsilavinimą, toliau mokėsi vidutiniškai 66–70 proc. mokinių

2.3. Mokinių skaičius ir charakteristikos

2.3.1 pav. 2021–2024 m. augo bendrojo ugdymo, mažėjo – ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokinių skaičius

2.3.2 pav. 2021–2024 m. mokinių skaičius labiausiai augo miestuose esančiose savivaldybių priklausomybės ir nevalstybinėse bendrojo ugdymo mokyklose, labiausiai mažėjo – miestuose esančiose savivaldybių priklausomybės ikimokyklinio ugdymo mokyklose

2.3.3 pav. Mokinių skaičius labiausiai augo miestų gimnazijose ir progimnazijose, mažėjo – kaimo gimnazijose ir miestų pradinėse mokyklose

2.3.4 pav. Per 2021–2024 m. bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičius paaugo 25-iose, sumažėjo – 35-iose savivaldybėse

2.3.5 pav. Besimokančių Lietuvoje kitų šalių piliečių dalis labiausiai padidėjo 2024 m.

2.3.6 pav. Daugiausia jau nesimokančių šalyje užsienio šalių piliečių mokėsi Lietuvoje ne ilgiau kaip dvejus metus

2.3.7 pav. 2024–2025 m. m. Lietuvos mokyklose mokėsi 83 pasaulio šalių piliečiai

2.3.8 pav. Per trejus metus išaugo mokinių iš Ukrainos, Baltarusijos, Rusijos, kitų pasaulio šalių skaičius

2.3.10 pav. Didžiausia užsieniečių dalis 2024 m. buvo miestų savivaldybių grupės mokyklose

2.3.9 pav. Labiausiai užsienio piliečių pagausėjo Vilniaus m. mokyklose

2.3.11 pav. 2022 m. sumažėjęs sugrįžusių iš užsienio Lietuvos piliečių skaičius šalies mokyklose 2024 m. vėl paaugo

2.3.12 pav. Per 2021–2024 m. mokinių, turinčių negalią, dalis šiek tiek paaugo visose ugdymo programose

2.3.13 pav. Per 2021–2024 m. 46-iose savivaldybėse finansinę ir kitokią paramą gaunančių mokinių dalis sumažėjo, 14-oje savivaldybių – išaugo

2.4. Pedagoginių darbuotojų skaičius ir jų darbo ypatumai

2.4.1 pav. Pedagoginių darbuotojų skaičius augo ir ikimokyklinio, ir bendrojo ugdymo mokyklose

2.4.2 pav. Labiausiai augo mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų skaičius

2.4.3 pav. 2024 m. miestuose dirbo daugiau kaip 8 iš 10 ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų pedagoginių darbuotojų

2.4.4 pav. Pagalbos mokiniui specialistų skaičius augo ir ikimokyklinio, ir bendrojo ugdymo mokyklose

2.4.5 pav. Iš pagalbos mokiniui specialistų ikimokyklinio ugdymo mokyklose daugiausia dirbo logopedų, bendrojo ugdymo mokyklose – socialinių pedagogų

2.4.6 pav. Augo mokytojo ir mokinio padėjėjų skaičius

2.4.7 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. vidutinis vienam mokytojui tenkančių mokinių skaičius mažėjo visuose, išskyrus vidurinio ugdymo lygmenį

2.4.8 pav. 2022 m. Lietuvoje pradinio ugdymo lygmenyje mokytojų ir mokinių skaičiaus santykis viršijo EBPO ir 25 ES šalių vidurkį, kituose lygmenyse – buvo mažesnis

2.4.9 pav. 2024 m. savivaldybėse vienam bendrojo ugdymo mokytojui tenkančių mokinių skaičius svyravo nuo 7,1 iki 12,6 mokinio

2.4.10 pav. Vidutinė mokytojų kontaktinių darbo valandų dalis, palyginti su visu darbo laiku, 2023 m. ir 2024 m. nepakito

2.5. Mokyklų skaičius. Mokyklų ir klasių dydis

2.5.1 pav. Nuo 2021–2022 m. m. iki 2024–2025 m. m. labiausiai – 59 mokyklomis – sumažėjo bendrojo ugdymo mokyklų

2.5.2 pav. Per 2021–2024 m. sumažėjo savivaldybių mokyklų, padaugėjo nevalstybinių mokyklų

2.5.3 pav. 2021–2024 m. šiek tiek daugėjo progimnazijų, mažėjo kitų tipų mokyklų

2.5.4 pav. Augo kitų švietimo teikėjų, teikiančių ir NVŠ paslaugas, skaičius

2.5.5 pav. Daugumoje savivaldybių mažėjo bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose mokėsi mažiau kaip 200 mokinių, dalis

2.5.6 pav. Labiausiai mažėjo vienam mokiniui tenkantis mokyklos plotas miestų ikimokyklinio ugdymo mokyklose ir mokyklose lietuvių mokomąja kalba

2.5.7 pav. Per paskutinius trejus metus mažėjo vienam mokiniui tenkantis bendrojo ugdymo mokyklos plotas, nepriklausomai nuo vietovės ar mokomosios kalbos

2.5.8 pav. Per 2021–2024 m. vienam mokiniui tenkantis mokyklos patalpų plotas sumažėjo 50-yje savivaldybių

2.5.9 pav. Per 2021–2024 m. laikotarpį vidutinis klasės (grupės) mokinių skaičius sumažėjo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, vidurinio ugdymo lygmenyse

2.5.10 pav. Didžiausi klasių komplektai formuojami miestų savivaldybių grupėje

2.5.11 pav. 2021–2024 m. nuosekliai mažėjo tiek jungtinėse klasėse besimokančių 1–4 klasių mokinių, tiek jungtinių klasių komplektų dalis

2.5.12 pav. Per 2021–2024 m. savivaldybių, kuriose neliko jungtinėse klasėse besimokančių 1–4 klasių mokinių, skaičius išaugo nuo 13 iki 20

2.5.13 pav. Daugelyje savivaldybių jungtinių klasių komplektų dalis mažėjo arba jų neliko

2.5.14 pav. Didžiausia mažiau nei iš 8 mokinių sudarytų klasių komplektų dalis 2021–2024 m. išliko kaimo vietovėse, pagrindinio ugdymo lygmenyje

2.5.15 pav. Per 2021–2024 m. nuo 50 iki 19 sumažėjo savivaldybių skaičius, kurių mokyklose sudaromi maži (iki 8 mokinių) klasių komplektai

2.5.16 pav. Augo neviršijančių 20 mokinių priešmokyklinio ugdymo klasių (grupių) komplektų dalis

2.5.17 pav. 2024 m. visos naujai komplektuojamos priešmokyklinio ugdymo klasės (grupės) maksimalaus klasės dydžio reikalavimo neviršijo 44 savivaldybėse

2.5.18 pav. 2024 m. Visagino, Vilniaus m. ir Kauno m. savivaldybėse (2021 m. – 13-oje savivaldybių) dalis 1 klasių komplektų buvo suformuotos, viršijant reikalaujamą mokinių skaičių

2.6. Ugdymo finansavimas

2.6.1 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. valstybė ir savivaldybės didino švietimo finansavimą – ir kaip BVP dalį, ir skiriamų lėšų sumą

2.6.2 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. valstybė ir savivaldybės didino ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo finansavimą – ir kaip BVP dalį, ir skiriamų lėšų sumą

2.6.3 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. augo lėšos, tekusios vienam besimokančiam asmeniui ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose

2.6.4 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. didėjo mokymo lėšos (proc.), panaudotos pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, švietimo pagalbai teikti ir mokymo priemonėms įsigyti

2.6.5 pav. Fizinių ir juridinių asmenų skiriamos lėšos ikimokyklinio ugdymo mokyklose sudarė didesnę dalį visų lėšų nei bendrojo ugdymo mokyklose

2.7. Ugdymo kontekstas

2.7.1 pav. Pastaraisiais metais gyventojų skaičius augo bendrojo ugdymo lygmenyse

2.7.2 pav. Gyventojų skaičiaus mažėjimas aktualiausias, organizuojant ugdymą pagal ISCED 0 lygmens programas

2.7.3 pav. Kasmet augo vienam gyventojui tenkantis BVP

2.7.4 pav. 2024 m. Lietuvoje vienam gyventojui tenkantis BVP buvo mažesnis nei vidutiniškai ES

2.7.5 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. vidutinis darbo užmokestis kasmet augo

2.7.6 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. vidutinis darbo užmokestis didėjo visose savivaldybėse

2.7.7 pav. 2024 m. pajamų nelygybė Lietuvoje buvo viena didžiausių ES

2.7.8 pav. Kaimo vietovėse nedarbo lygis yra didesnis nei miestuose

2.7.9 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. nedarbo lygis sumažėjo visose savivaldybėse

2.7.10 pav. Nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (15–29 metų) dalis (proc.) auga

2.7.11 pav. 2024 m. nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (15–29 metų) dalis Lietuvoje augo labiausiai iš visų ES šalių

2.7.12 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. augo vaikų ir jaunimo iki 25 metų skurdo rizikos lygis (proc.)

2.7.13 pav. Lietuvos vaikų ir jaunimo (0–18 metų), patiriančių skurdo riziką, dalis atitinka ES vidurkį

2.7.14 pav. Į savivaldybes daugiau žmonių atvyko, nei išvyko į užsienio valstybes

2.7.15 pav. Didžiausias nepilnamečių padarytų nusikaltimų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, yra miestų savivaldybėse

2.7.16 pav. Populiariausios laisvalaikio ir kultūrinės veiklos tarp jaunimo yra televizijos žiūrėjimas ir pomėgis

2.7.17 pav. Lietuvos vyrų fizinė sveikata yra prastesnė nei moterų ir ES šalių vidurkis

3. Darnaus ugdymo apibrėžtis

3.1 lentelė. Nuo 1992 m. iki 2024 m. švietimo vaidmens ir darnaus vystymosi santykis pakito: nuo instrumentinio – link sisteminio švietimo, nuo uždavinių vykdymo – link sprendimų paieškos

3.1 pav. Darnaus ugdymo apibrėžtis

4. Švietimas darniam vystymuisi užtikrinti

4.1. Švietimo pasiekiamumas

4.1.1 pav. Augo įvairių amžiaus grupių vaikų dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo programoje

4.1.2 pav. Lietuvoje, palyginti su EBPO ir ES šalių vidurkiais, mažesnė 0–2 metų vaikų dalis dalyvavo ikimokyklinio ugdymo programoje, o asmenų, besilaikančių nuostatos, kad tokio amžiaus vaikų turinčios mamos neturėtų dirbti apmokamo darbo, dalis buvo viena didžiausių Europoje

4.1.3 pav. Per 2021–2024 m. 3–6 metų vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose, dalis paaugo 1,3 proc. punkto

4.1.4 pav. Per 2021–2024 m. 3–5 metų vaikų dalyvavimo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose mastas padidėjo visose šalies savivaldybėse

4.1.5 pav. 2021–2024 m. augo ikimokyklinio ugdymo mokyklų bendrosiose grupėse ugdomų SUP ir (arba) negalią turinčių vaikų dalys

4.1.6 pav. Per 2021–2024 m. padidėjo SUP ir negalią turinčių bendrojo ugdymo mokinių dalys bendrosios paskirties klasėse, sumažėjo – specialiosios paskirties mokyklose

4.1.7 pav. Labiausiai SUP turinčių mokinių dalis išaugo mažųjų savivaldybių grupėje

4.1.8 pav. Per 2021–2024 m. 42 savivaldybėse padidėjo negalią turinčių bendrojo ugdymo mokinių dalis nuo visų SUP turinčių mokinių

4.1.9 pav. 2024 m. šimtui mokinių savivaldybėse teko nuo 0,58 iki 1,68 pagalbos mokiniui specialisto etato

4.1.10 pav. Mažėjo vienam pagalbos mokiniui specialistui tenkančių mokinių skaičius

4.1.11 pav. Didėjo miestuose, mažėjo iš kaimo vietovių vežiojamų 3 metų ir vyresnių ikimokyklinio ugdymo mokinių skaičius ir dalis

4.1.12 pav. Kas antras kaime ir kas septintas mieste gyvenantis bendrojo ugdymo mokinys yra vežiojamas į mokyklą

4.1.13 pav. Per trejus metus šiek tiek padidėjo vežiojamų SUP turinčių ikimokyklinio ugdymo mokinių dalis, mažėjo vežiojamų bendrojo ugdymo mokinių dalis

4.1.14 pav. Vežiojamų mokinių dalys 2024 m. – nuo 2,2 proc. Vilniaus m. iki 73,8 proc. Panevėžio r. savivaldybėje

4.1.15 pav. Daugiausia mokinių iš specializuoto ugdymo krypties programų renkasi bendrojo ugdymo programas kartu su inžineriniu ugdymu

4.1.16 pav. 2024 m. 80 proc. miesto ir 57,1 proc. kaimo mokyklų buvo sudarytos antrosios užsienio kalbos pasirinkimo galimybės

4.1.17 pav. 2024 m. mokyklos, mokančios daugiau nei dviejų užsienio kalbų, savivaldybėse sudarė nuo 16,7 proc. iki 100 proc.

4.1.18 pav. Gausėjo vokiečių, prancūzų, ispanų kalbas kaip antrąją užsienio kalbą pasirinkusių mokinių, mažėjo besirenkančiųjų rusų kalbą

4.1.19 pav. III gimnazijos klasėje tarp pasirinktų mokytis užsienio kalbų dominuoja anglų kalba, dažniausiai pasirenkami kitų grupių dalykai – biologija, istorija ir dailė

4.1.20 pav. Kuo mokyklose daugiau III gimnazijos klasės mokinių, tuo didesnė vokiečių ir prancūzų kalbų, ekonomikos ir verslumo, filosofijos, teatro ir medijų meno besimokančių mokinių dalis

4.1.21 pav. Miesto ir kaimo vietovių mokyklose skiriasi dorinio ugdymo ir kai kurių kitų dalykų pasirinkimo dažnumas

4.1.22 pav. Pagal savivaldybių grupes labiausiai skiriasi tikybos, etikos, ekonomikos ir verslumo bei muzikos dalykų pasirinkimo dažnumas

4.1.23 pav. Per 2021–2024 m. reikšmingai padidėjo tiek apskritai mokinių, tiek SUP turinčių mokinių, lankančių NVŠ, dalys

4.1.24 pav. Daugiausia mokinių apskritai ir SUP turinčių mokinių lanko NVŠ, mokydamiesi 1–4 klasėse

4.1.25 pav. SUP turinčių mokinių, dalyvaujančių NVŠ veiklose, dalis savivaldybėse 2024 m. sudarė nuo 50,4 proc. iki 94,8 proc.

4.1.26 pav. Populiariausios NVŠ kryptys 2021–2024 m. išliko tos pačios

4.1.27 pav. 2024 m. beveik trečdalis mokinių dalyvavo NVŠ, pasinaudoję tiksliniu finansavimu

4.1.28 pav. Per 2021–2024 m. finansinę ir kitokią paramą gaunančių mokinių, kurie dalyvavo NVŠ, dalis didėjo, tačiau buvo netolygi – sudarė nuo 60,2 proc. iki 96,6 proc. skirtingose savivaldybėse

4.2. Švietimo rezultatų tolygumas

4.2.1 pav. Dažniau aukštesnius rezultatus pasiekia mergaitės, didžiausias – lietuvių kalbos ir literatūros PUPP rezultatų atotrūkis

4.2.2 pav. Lietuvoje, kaip ir IEA TIMSS dalyvavusiose šalyse vidutiniškai, berniukų matematikos rezultatai buvo aukštesni už mergaičių

4.2.3 pav. Tautinių mažumų kalbomis besimokančių mokinių lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimai yra daug žemesni nei besimokančiųjų lietuvių kalba

4.2.4 pav. Miesto mokyklų mokinių pasiekimai aukštesni, skirtumas didesnis – aukštesnėse klasėse

4.2.5 pav. Lietuvoje, kaip ir IEA TIMSS dalyvavusiose šalyse vidutiniškai, mokinių iš aukšto ir žemo SEK statuso šeimų rezultatai skyrėsi 85–101 tašku

4.2.6 pav. Aukštesnių rezultatų dažniau pasiekiama mokyklose, kuriose mokosi aukštesnio SEK statuso mokiniai

4.2.7 pav. 2024 m. už savivaldybių vidurkį aukštesni mokinių pasiekimai buvo 20-yje savivaldybių, kurių SEK kontekstas palankesnis, ir 16-oje savivaldybių, kurių SEK kontekstas mažiau palankus už vidurkį

4.2.8 pav. Trejų metų 4 klasės skaitymo NMPP rezultatų vidurkis yra aukščiausias Kauno ir Vilniaus miestų, o labiausiai paaugo – Birštono ir Visagino savivaldybėse

4.2.9 pav. Trejų metų lietuvių kalbos ir literatūros PUPP rezultatų vidurkis yra aukščiausias Pakruojo r., Ukmergės r., Prienų r. ir Birštono, o labiausiai paaugo – Neringos ir Zarasų r. savivaldybėse

4.2.10 pav. Didžiausias atotrūkis tarp gimnazijų pagal VBE pasiekimus – miestų savivaldybėse ir valstybinių mokyklų grupėje

4.2.11 pav. Nuo 4 klasės iki 10 (II gimnazijos) klasės bent pagrindinį lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo ir rašymo) pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis labiausiai paaugo mažosiose savivaldybėse

4.2.12 pav. Nuo 4 klasės iki 10 (II gimnazijos) klasės bent pagrindinį matematikos pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis mažiausiai krito miestų savivaldybėse

4.2.13 pav. Mokinių, kurių pasiekimai laikui bėgant lieka stabilūs, auga arba krinta, yra maždaug po trečdalį

4.2.14 pav. 2024 m. skirtingose savivaldybių grupėse, įgiję pagrindinį išsilavinimą, toliau mokėsi vidutiniškai 90–93 proc. SUP turinčių mokinių

4.2.15 pav. 2024 m. į valstybės finansuojamas studijų vietas aukštosiose mokyklose įstojusių abiturientų iš mažiau palankios SEK aplinkos savivaldybių grupėse buvo 22–29 proc.

4.2.16 pav. Vidutinio išsilavinimo neįgijusio ir nesimokančio jaunimo dalis per 3 metus miesto vietovėse padidėjo 2,3 proc. punkto, o kaimo – 4,6 proc. punkto

4.2.17 pav. Vidutinio išsilavinimo neįgijusių ir nesimokančių jaunų moterų dalis per 3 metus padidėjo 2,5 proc. punkto, o vyrų – 3,6 proc. punkto

4.3. Pedagoginių darbuotojų sudėties skirtumai

4.3.1 pav. 2021–2024 m. aukštesniuose ugdymo lygmenyse dirbo didesnė vyrų dalis

4.3.2 pav. 2021–2024 m. moterys sudarė didžiąją dalį mokyklų vadovų

4.3.3 pav. 2021–2024 m. mažiausias vidutinis amžius buvo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, didžiausias – vidurinio ugdymo pedagoginių darbuotojų

4.3.4 pav. 2024 m. ikimokyklinio ugdymo mokyklų vadovų vidutinis amžius buvo vienais metais mažesnis nei bendrojo ugdymo mokyklų vadovų

4.3.5 pav. 2024 m. santykinai daugiausia jaunesnių nei 50 metų mokytojų buvo Neringos, Klaipėdos r. ir Vilniaus r. savivaldybėse

4.3.6 pav. 2024 m. daugiau kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą turinčių darbuotojų dalis savivaldybėse svyravo nuo 98,6 proc. iki 86,0 proc.

4.3.7 pav. Kaimo vietovėse ir ikimokyklinio, ir bendrojo ugdymo mokyklose visu krūviu dirbančių pedagoginių darbuotojų dalis yra mažesnė nei miestuose

4.3.8 pav. 2024 m. vienam pedagoginiam darbuotojui tenkanti pareigybės dalis savivaldybėse svyravo nuo 76,9 proc. iki 110,4 proc.

4.3.9 pav. 2024 m. beveik du trečdaliai šalies mokytojų dirbo visu arba didesniu krūviu

4.3.10 pav. Per ketverius metus šalies mastu neturinčių kvalifikacinės kategorijos pedagoginių darbuotojų dalis padidėjo 6,2 proc. punkto

4.3.11 pav. Per ketverius metus pedagoginių darbuotojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis padidėjo visose pareigų grupėse

4.3.12 pav. 2024 m. didesnė dalis ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų neturėjo kvalifikacinės kategorijos miestų ir žiedinėse savivaldybėse

4.3.13 pav. 2023–2024 m. m. bendrojo ugdymo mokyklose pedagogo kvalifikacijos neturėjo 1 804 asmenys

4.3.14 pav. 2023–2024 m. m. pedagogo kvalifikacijos neturėjo 2 085 ikimokyklinio ugdymo mokyklų mokytojai

4.3.15 pav. 2023–2024 m. m. pedagogo kvalifikacijos ir mokomojo dalyko ar pedagoginės specializacijos neturinčių mokytojų dalis savivaldybėse svyravo nuo 0 iki 16,8 proc.

5. Darnus mokymasis ir mokymas

5.1. Gyvenimo mokykloje patirtys

5.1.1 pav. Nuo 2019 m. 4 ir 8 klasių mokinių, jaučiančių stiprų priklausymo mokyklai jausmą, dalis sumažėjo, o silpną – išaugo

5.1.2 pav. Keliskart išaugo 4 ir 8 klasių mokinių, kas savaitę susiduriančių su patyčiomis, dalis

5.1.3 pav. Daugiau merginų nei vaikinų jautėsi nelaimingos, nesijautė patenkintos gyvenimu ir jautė prastesnę nei vidutinę psichologinę gerovę

5.1.4 pav. Didžiausią dalį mokinių mokė mokytojai, kurie visiškai sutiko, kad mokykloje jaučiasi saugūs, mažiausią – kurie manė, kad mokiniai elgiasi tvarkingai ir saugo mokyklos turtą

5.1.5 pav. Nuo 2019 iki 2023 m. išaugo visuomenės ir mokytojų, mokytojo profesijos prestižą vertinančių kaip vidutinį ar (labai) žemą, dalis

5.2. Ugdymo turinys ir mokinių kompetencijos

5.2.1 lentelė. Didžiausia dalis mokinių save matė ateityje *tikrai* arba *turbūt* prisidedančius prie aplinkosaugos veiklų

5.2.1 pav. 4 ir 8 klasių mokinių, kuriems aplinkosauga buvo itin svarbi, dalis Lietuvoje buvo didesnė nei IEA TIMSS 2023 m. apskritai

5.2.2 pav. Daugiau nei pusės 8 klasės mokinių pilietinių žinių testo rezultatai buvo aukščiausių (A ir B) lygmenų

5.2.3 pav. Mokiniai, kurių pilietinių žinių testo vidurkis buvo žemiau B lygmens, išreiškė stipresnį ketinimą dalyvauti nelegaliose protesto veiklose

5.2.4 pav. 5–8 klasių mokiniai, mokęsi pagal integruotą gamtos mokslų kurso programą su papildomomis tiriamųjų veiklų pamokomis, per gamtos mokslų testą vidutiniškai surinko penktadaliu daugiau taškų

5.2.5 pav. 26,3 proc. Lietuvos mokinių kūrybinio mąstymo gebėjimai yra aukšti (5 ir 6 lygmenų)

5.2.6 pav. Didelio skaitmeninio saviveiksmingumo mokiniai pasiekė vidutiniškai aukštesnius matematikos ir gamtos mokslų rezultatus

5.3. Mokytojų kompetencijos

5.3.1 pav. Lietuva patenka tarp aštuonių Europos šalių, kuriose su darniu ugdymu susijusios mokytojų kompetencijos yra apibrėžtos nacionalinio lygmens švietimo politikos dokumentuose

5.3.2 pav. Lietuvoje, kaip ir kitose Europos šalyse, darnaus ugdymo kompetencijos yra įtraukiamos į mokytojų rengimo programas

5.3.3 pav. Lietuva yra tarp septynių Europos šalių švietimo sistemų, kuriose į mokytojų kvalifikacijos tobulinimo programas įtraukiamos trys iš išskiriamų keturių darnaus ugdymo kompetencijų

5.3.4 pav. Lietuvoje gamtos mokslų mokytojai dažniau nei jų kolegos kitose šalyse organizuoja aktyvias ugdomąsias veiklas aplinkosaugos srityje

5.3.5 pav. Didesnė dalis Lietuvos gamtos mokslų mokytojų nei jų kolegų kitose šalyse dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo veiklose aplinkosaugos temomis

5.3.6 pav. Lietuvos mokytojų dažniau nei jų kolegų kitose IEA ICCS 2022 m. tyrime dalyvavusiose šalyse mokiniai pasitelkia skaitmenines technologijas su pilietiniu ugdymu susijusiems projektams ar klasės darbui

5.3.7 pav. Kad personalizuotas mokymas taikytinas visuose dalykuose, *visiškai sutinka* arba *sutinka* daugiau nei du trečdaliai apklaustų mokytojų

5.3.8 pav. Apklaustų mokytojų nuomone, personalizuotą ugdymą labiausiai skatintų žinios apie personalizavimo principus

6. Darnios mokyklos valdymas ir infrastruktūra

6.1. Darnus valdymas

6.1.1 lentelė. Daugiausia Lietuvos mokinių mokėsi mokyklose, kuriose, jų vadovų vertinimu, visi arba beveik visi mokytojai prisideda prie tvarkos mokykloje palaikymo

6.1.1 pav. Progimnazijos, pagrindinės mokyklos ir gimnazijos nurodė visiškai įgyvendinusios daugiau nei pusę bendruomenės įtraukimo rodiklių

6.1.2 pav. Nuo 2022 m. daugėjo pedagoginių darbuotojų, per paskutinius 5 metus dalyvavusių tarptautinėse mainų programose

6.1.3 pav. Didžiausią dalį (40,8 proc.) vietovės ryšių rodiklių visiškai įgyvendinusios nurodė ikimokyklinio ugdymo įstaigos

6.2. Darni infrastruktūra

6.2.1 lentelė. 2024 m. gamtos mokslų laboratorijų įranga geriausiai buvo aprūpintos didžiųjų miestų savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklos

6.2.1 pav. Smulkią darnaus mokymo infrastruktūrą Lietuvos mokyklos gali įsigyti, teikdamos paraiškas; tik edukacinėms išvykoms finansavimas skiriamas visoms mokykloms

6.2.2 pav. Darbotvarkės *Tvari mokykla 2030* mokyklos viešųjų erdvių įsivertinimo kriterijų santrauka

6.2.3 pav. Daugiau nei 40 proc. viešųjų erdvių tvarumo rodiklių visiškai įgyvendinusios nurodė ikimokyklinio ugdymo, pradinės mokyklos ir gimnazijos

6.2.4 pav. Nuo 2015 m. iki 2024 m. kapitalinis remontas atliktas 33,5 proc. kaimo ir 29,5 proc. miesto bendrojo ugdymo mokyklų

6.2.5 pav. 2021–2024 m. lėtai augo asmenims su negalia pritaikytų mokyklų dalis

6.2.6 pav. 2024 m. 7 savivaldybėse nė vienoje bendrojo ugdymo mokykloje asmeniui su judėjimo negalia nebuvo galimybių judėti tarp aukštų

6.2.7 pav. Beveik į kas penktą bendrojo ugdymo mokyklos pastatą judėjimo negalią turintis asmuo patekti dar negali

6.2.8 pav. Judėjimą tarp aukštų užtikrinti negalią turintiems asmenims 2024 m. buvo aktualu 95,3 proc. bendrojo ugdymo mokyklų pastatų, tačiau reikiamą įrangą turėjo mažiau nei trečdalis pastatų

6.2.9 pav. Tik daugiau nei pusėje bendrojo ugdymo mokyklų pastatų buvo įrengta negalią turintiems asmenims naudotis pritaikytų sanitarinių mazgų

6.2.10 pav. 2024 m. beveik pusė bendrojo ugdymo mokyklų ir jų padalinių pastatų turėjo įrengtą bent vieną poilsio erdvę ar sensorinį kambarį

6.2.11 pav. Beveik du trečdaliai bendrojo ugdymo mokyklų ir jų padalinių pastatų nėra pritaikyti regėjimo negalią turintiems asmenims

6.2.12 pav. 2024 m. duomenimis, 44,8 proc. mokyklų ir jų padalinių pastatų planuojama atlikti patalpų atnaujinimo darbus per artimiausius dvejus metus

6.2.13 pav. 2024 m. devyniose savivaldybėse visos mokyklos turėjo gamtamokslinio ugdymo laboratorijose galimybių

6.2.14 pav. 2024 m. kaime vienu kompiuteriu dalijosi vidutiniškai 2–3, mieste – 3–4 mokiniai

6.2.15 pav. 2021–2024 m. daugiausia mokymui skirtų kompiuterių šimtui mokinių teko mažųjų savivaldybių mokyklose, esančiose kaimo vietovėse

6.2.16 pav. Mažėjo aprūpinimas interaktyviosiomis lentomis, didėjo – interaktyviaisiais ekranais

IKIMOKYKLINIS, PRIEŠMOKYKLINIS IR BENDRASIS UGDYMAS REGIONUOSE

Akmenės rajono savivaldybė
Alytaus miesto savivaldybė
Alytaus rajono savivaldybė
Anykščių rajono savivaldybė
Birštono savivaldybė
Biržų rajono savivaldybė
Druskininkų savivaldybė
Elektrėnų savivaldybė
Ignalinos rajono savivaldybė
Jonavos rajono savivaldybė
Joniškio rajono savivaldybė
Jurbarko rajono savivaldybė
Kaišiadorių rajono savivaldybė
Kalvarijos savivaldybė
Kauno miesto savivaldybė
Kauno rajono savivaldybė
Kazlų Rūdos savivaldybė
Kėdainių rajono savivaldybė
Kelmės rajono savivaldybė
Klaipėdos miesto savivaldybė
Klaipėdos rajono savivaldybė
Kretingos rajono savivaldybė
Kupiškio rajono savivaldybė
Lazdijų rajono savivaldybė
Marijampolės savivaldybė
Mažeikių rajono savivaldybė
Molėtų rajono savivaldybė
Neringos savivaldybė
Pagėgių savivaldybė
Pakruojo rajono savivaldybė
Palangos miesto savivaldybė
Panevėžio miesto savivaldybė
Panevėžio rajono savivaldybė
Pasvalio rajono savivaldybė
Plungės rajono savivaldybė
Prienų rajono savivaldybė
Radviliškio rajono savivaldybė
Raseinių rajono savivaldybė
Rietavo savivaldybė
Rokiškio rajono savivaldybė
Skuodo rajono savivaldybė
Šakių rajono savivaldybė
Šalčininkų rajono savivaldybė
Šiaulių miesto savivaldybė
Šiaulių rajono savivaldybė
Šilalės rajono savivaldybė
Šilutės rajono savivaldybė
Širvintų rajono savivaldybė
Švenčionių rajono savivaldybė
Tauragės rajono savivaldybė
Telšių rajono savivaldybė
Trakų rajono savivaldybė
Ukmergės rajono savivaldybė
Utenos rajono savivaldybė
Varėnos rajono savivaldybė
Vilkaviškio rajono savivaldybė
Vilniaus miesto savivaldybė
Vilniaus rajono savivaldybė
Visagino savivaldybė
Zarasų rajono savivaldybė
Valstybinės mokyklos

Santrumpos

BVP – bendrasis vidaus produktas

COVID-19 – sunkaus ūminio respiracinio sindromo koronaviruso-2 (SARS-CoV-2) sukeliama liga

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD*)

„EdTech" – švietimo sektoriaus skaitmeninės transformacijos iniciatyva, kuria skatinamas ir remiamas naujausių edukacinių technologijų, skaitmeninių švietimo inovacijų kūrimas

EK – Europos Komisija

ES – Europos Sąjunga

„ESF+" – „Europos socialinis fondas+" – ES investicijų į žmones ir Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo rėmimo priemonė

ESPAD – Alkoholio ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo Europos mokyklose tyrimas (angl. *The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*)

FŠPU – formalųjį švietimą papildantis ugdymas

HBSC – tarptautinis mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos ir sveikatos tyrimas, atliekamas Pasaulio sveikatos organizacijos iniciatyva (angl. *Health Behaviour in School-Aged Children*)

ICCS – Tarptautinis pilietinio ugdymo ir pilietiškumo tyrimas (angl. *International Civic and Citizenship Education Study*)

ICILS – Tarptautinis kompiuterinio ir informacinio raštingumo tyrimas (angl. *International Computer and Information Literacy Study*)

IEA – Tarptautinė švietimo pasiekimų vertinimo asociacija (angl. *International Association for the Evaluation of Educational Achievement*)

IKT – informacinės ir komunikacinės technologijos

ISCED – Tarptautinė standartizuota švietimo klasifikacija[1] (angl. *The International Standard Classification of Education*)

ISCED 0 – ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas. Tai ikimokyklinio ugdymo programos, skirtos vaikams nuo gimimo iki dalyvavimo priešmokyklinio ugdymo programoje, ir priešmokyklinio ugdymo programa, skirta padėti 6 (5) metų vaikui pasirengti sėkmingai mokytis pagal pradinio ugdymo programą.

ISCED 1 – pradinis ugdymas. Tai pradinio ugdymo programos nuo 7 (6) metų, suteikiančios teisę įgyti pradinį išsilavinimą.

ISCED 2 – pagrindinis ugdymas. Tai pagrindinio ugdymo programos, suteikiančios teisę įgyti pagrindinį išsilavinimą, ir profesinio mokymo programos, suteikiančios teisę įgyti pagrindinį išsilavinimą ir kvalifikaciją ar kompetencijas.

ISCED 3 – vidurinis ugdymas. Tai vidurinio ugdymo programos, suteikiančios teisę įgyti vidurinį išsilavinimą, ir profesinio mokymo programos, suteikiančios teisę įgyti vidurinį išsilavinimą ir kvalifikaciją ar kompetencijas.

LINEŠA – Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra

LĮŠC – Lietuvos įtraukties švietime centras

LR – Lietuvos Respublika

LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė

NMPP – nacionalinis mokinių pasiekimų patikrinimas

1 Visų ISCED lygmenų aprašymai yra pateikiami Lietuvos standartizuotame švietimo klasifikatoriuje švietimo programoms pagal lygius klasifikuoti. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.462927/asr.

NŠA – Nacionalinė švietimo agentūra

NVŠ – neformalusis vaikų švietimas

PGI – Pilietinės galios indeksas

PIAAC – Tarptautinis suaugusiųjų gebėjimų tyrimas (angl. *Programme for the International Assessment of Adult Competencies*)

PIRLS – Tarptautinis skaitymo gebėjimų tyrimas (angl. *Progress in International Reading Literacy Study*)

PISA – Tarptautinis penkiolikmečių tyrimas (angl. *Programme for International Student Assessment*)

PUPP – pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas

SEK – socialinis, ekonominis, kultūrinis statusas, kontekstas arba aplinka

SMP – skaitmeninės mokymo(si) priemonės

STEAM – gamtos mokslus, technologijas, inžineriją, menus ir matematiką aprėpiantis akronimas (STEAM, angl. *science, technology, engineering, arts, mathematics*)

STRATA – Vyriausybės strateginės analizės centras

SUP – specialieji ugdymosi poreikiai

ŠMSM – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

ŠVIS – Švietimo valdymo informacinė sistema

TALIS – Tarptautinis mokymo ir mokymosi tyrimas (angl. *Teaching and Learning International Survey*)

TIMSS – Tarptautinis matematikos ir gamtos mokslų gebėjimų tyrimas (angl. *Trends in International Mathematics and Science Study*)

UNESCO – Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (angl. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*)

VBE – valstybinis brandos egzaminas

VDA – Valstybės duomenų agentūra

Sutrumpinti strateginių švietimo dokumentų pavadinimai

Darbotvarkė *„Tvari mokykla 2030“* – LINEŠA koordinuojama priemonių sistema, skirta Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi darbotvarkei iki 2030 metų įgyvendinti Lietuvos mokyklose

ES strateginė programa „Europa 2030“ (2021) – ES Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos, siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.) (2021)

Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ (2023) – Valstybės pažangos strategija „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ (2023)

LRV programos nuostatų įgyvendinimo planas (2025) – Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas (2025)

Nacionalinis pažangos planas (2020) – 2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas (2020)

Susitarimas dėl Lietuvos švietimo politikos (2021) – Susitarimas dėl Lietuvos švietimo politikos (2021–2030) (2021)

ŠMSM 2025–2027 m. strateginis veiklos planas – Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2025–2027 m. strateginis veiklos planas (2025)

Švietimo plėtros programa (2021) – 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo plėtros programa (2021)

UNESCO programa „Švietimas 2030“ (2015) – UNESCO programa „Švietimas 2030“: Incheono deklaracija ir veiksmų planas 4-am darnaus vystymosi tikslui įgyvendinti (2015)

Pagrindiniai faktai ir tendencijos

Ikimokyklinis, priešmokyklinis ir bendrasis ugdymas šalyje

Mokinių pasiekimai ir kiti ugdymo rezultatai

Lietuvos mokinių pasiekimai yra aukštesni ar artimi tarptautiniams vidurkiams. Lietuvos IEA TIMSS 2023 m. ir IEA PIRLS 2021 m., kaip ir ankstesnių tyrimų ciklų, rezultatai buvo aukštesni, o EBPO PISA 2022 m. – artimi tarptautiniams vidurkiams. Palyginus dviejų pastarųjų šių tyrimų ciklų rezultatus, matyti, kad reikšmingiausiai pagerėjo 4 klasės mokinių IEA TIMSS matematikos rezultatai (nuo 542 taškų 2019 m. pakilo iki 561 taško 2023 m.). Žemėjant tarptautiniams EBPO PISA vidurkiams, Lietuvos rezultatai prie jų priartėjo. EBPO PISA 2022 m. Lietuvos penkiolikmečių skaitymo gebėjimų vidurkis buvo 472 taškai (EBPO vidurkis – 476 taškai), matematinio raštingumo – atitinkamai 475 ir 472 taškai, gamtamokslinio raštingumo – 484 ir 485 taškai.

Padaugėjo aukštesnius pasiekimų lygmenis pasiekiančių mokinių. Paaugo ir tarptautinių tyrimų, ir nacionalinių vertinimų aukštesnius pasiekimų lygmenis pasiekiančių mokinių dalis. Pavyzdžiui, nuo 2011 m. iki 2023 m. aukštą ir aukščiausią IEA TIMSS matematikos ir gamtos mokslų pasiekimų lygmenis pasiekusių 4 ir 8 klasių mokinių padaugėjo 4–15 proc. punktų; nuo 2023 m. iki 2024 m. padaugėjo per PUPP 7–10 balų gavusių mokinių dalis (lietuvių kalbos ir literatūros – 4,3 proc. punkto, matematikos – 2,9 proc. punkto).

Išlieka aktuali žemų mokinių pasiekimų problema. EBPO PISA 2022 m. duomenimis, Lietuvoje 2 (iš 6) EBPO PISA pasiekimų lygmens nepasiekiančių mokinių buvo 21,8–27,8 proc. (priklausomai nuo tyrimo srities), visose tyrimo srityse ji buvo mažesnė už ES šalių vidurkį (25,2–30,1 proc.). *ES strateginės programos „Europa 2030“ (2021)* ir *Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ (2023)* siekinys – ne daugiau kaip 15 proc. 2025 m. per 8 klasės lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekė 2,4 proc., matematikos – 13,1 proc. mokinių. *Nacionalinio pažangos plano (2020)* siekinys – kad rodiklis mažėtų.

Vertinant socialines ir emocines kompetencijas, EBPO PISA 2022 m. tyrimo duomenų analizė parodė, kad **daugiausia Lietuvos penkiolikmečių, subjektyviu jų vertinimu, reiškė empatiją, polinkį bendradarbiauti, smalsumą**. 83,4 proc. mokinių visiškai sutiko arba sutiko su teiginiu, jog jiems svarbu, kad jų draugai jaustųsi gerai. Daugiau nei pusė teigė, kad jiems patinka padėti kitiems (71,4 proc.), bendradarbiauti su bendraklasiais (63,9 proc.), puikiai sekasi dirbti su kitais (60,9 proc.). Vis dėlto Lietuvos mokinių socialinių ir emocinių gebėjimų subjektyvus vertinimas beveik visais atvejais buvo žemiau EBPO vidurkio.

Lietuvos visuomenės išsilavinimo lygis – aukštas. Lietuvoje ir tarptautiniu mastu siekiama didinti ar išlaikyti aukštą visuomenės išsilavinimo lygį. 2024 m. Lietuvoje buvo 58,2 proc. aukštąjį išsilavinimą įgijusių 25–34 metų asmenų (4-a vieta ES), vidutiniškai ES – 44,2 proc. *Nacionalinio pažangos plano (2020)* siekinys – ne mažiau nei ES vidurkis; *ES strateginės programos „Europa 2030“ (2021)* siekinys – bent 45 proc. 2030 m. Pastaraisiais metais Lietuvoje šis rodiklis kito nedaug, bet ateityje jis gali mažėti, nes mažėja vidurinį išsilavinimą įgijusio 20–24 metų jaunimo (2022 m. – 93,5 proc., 2023 m. – 92,7 proc., 2024 m. – 92,1 proc.).

Mokiniai, mokyklos ir pedagoginiai darbuotojai

Augo mokinių skaičius. Per 2021–2024 m. bendras mokinių skaičius šalyje padidėjo nuo 479,5 tūkst. iki 492,0 tūkst., tačiau dinamika buvo skirtinga: daugėjo mokinių, besimokančių pagal bendrojo ugdymo programą, o pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas ugdomų mokinių skaičius sumažėjo 6,7 tūkst. mokinių.

Mokinių skaičiaus dinamikai didelį poveikį turėjo užsienio piliečių skaičiaus augimas: 2021 m. šalies ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi tik 2,5 tūkst., o 2024 m. – 18,6 tūkst. užsienio šalių piliečių iš 83 šalių; daugiausia jų yra Ukrainos (12,2 tūkst.) ir Baltarusijos (2,3 tūkst.) piliečiai, taip pat 1,9 tūkst. asmenų, kurių pilietybė nežinoma. Daugiausia užsieniečių mokosi Vilniaus m., Klaipėdos m., Kauno m. ir Šiaulių m. savivaldybių mokyklose.

Nors nuo 2021 m. iki 2025 m. pastebimas bendrojo ugdymo mokinių amžiaus grupę atitinkančių gyventojų skaičiaus augimas (pradiniam ugdymui būdingo amžiaus gyventojų skaičius augo 5,8 proc., pagrindiniam – 10,1 proc., viduriniam – 7,8 proc.), tačiau **mažėja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo amžiaus grupę atitinkančių gyventojų skaičius.** Nuo 2021 m. iki 2025 m. šiam ugdymo lygmeniui būdingo amžiaus gyventojų skaičius sumažėjo 12,2 proc.

Gerėjo mokinių šeimų ekonominė padėtis, tačiau išlieka dideli netolygumai tarp savivaldybių. Per trejus metus 46 savivaldybėse finansinę ir kitokią paramą gaunančių mokinių dalis sumažėjo, 14 savivaldybių – paaugo. 2024 m. savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklose paramą gaunantys mokiniai sudarė nuo 1,3 proc. (Širvintų r.) iki 28,5 proc. (Pakruojo r.).

Mažėjo mokyklų skaičius. 2024–2025 m. m. šalyje veikė 1 651 (2021–2022 m. m. – 1 735) ikimokyklinio, bendrojo ugdymo mokykla, profesinio mokymo įstaiga. Jų skaičius per 3 metus sumažėjo 84 ugdymo įstaigomis; daugėjo nevalstybinių mokyklų (atidarytos 25 naujos ikimokyklinio ir bendro ugdymo mokyklos, o uždarytos – 2). Tai lėmė savivaldybių pavaldumo mokyklų tinklo pertvarka (daugiausia – kaimo vietovėse), kurią paskatino mokinių skaičiaus kaita.

Bendrojo ugdymo mokyklos buvo stambinamos. Šalyje mažėjo iki 200 mokinių ugdančių bendrojo ugdymo mokyklų dalis – nuo 25,0 proc. iki 19,9 proc. per 2021–2024 m. Didžiausia tokių mokyklų dalis 2024 m. išliko žiedinėse savivaldybėse, kur beveik kas trečioje mokykloje (31,4 proc.) mokėsi mažiau nei 200 mokinių.

Keitėsi vidutinis mokinių skaičius grupėje (klasėje): per 2021–2024 m. padidėjo pradinio (iki 18,9 mokinio) ir pagrindinio ugdymo klasės (iki 21,2 mokinio); sumažėjo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo (iki 15,7 mokinio) grupės (klasės) ir vidurinio ugdymo (iki 16,9 mokinio) klasės. Didžiausios bendrojo ugdymo klasės formuojamos didžiųjų miestų savivaldybėse (vidutiniškai 24,4 mokinio), mažiausios – žiedinėse savivaldybėse (vidutiniškai 19,1 mokinio).

Augo pedagoginių darbuotojų skaičius. 2024 m. šalies ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose dirbo 47,9 tūkst. pedagoginių darbuotojų, beveik 1,5 tūkst. daugiau nei 2021 m. Pagalbos mokiniui specialistų skaičius išaugo 547 specialistais (arba 16,6 proc.) ir 2024 m. sudarė daugiau kaip 3,8 tūkst. **Augo ir pedagoginių studijų absolventų įsidarbinimas mokyklose** – 2024 m. 60 proc. jų dirbo mokyklose, po studijų praėjus 2 metams (2022 m. – 55 proc.; viršytas *Nacionalinio pažangos plano (2020)* siekinys 2025 m. (50 proc.).

Dalyvavimas švietimo programose, ugdymo organizavimas ir aprūpinimas

Augo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aprėptis. Eurostato duomenimis, 2021 m. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvavo 92,1 proc., o 2023 m. – 96,2 proc. vaikų nuo 3 metų iki

privalomojo pradinio ugdymo amžiaus. 2023 m. Lietuvos rodiklis viršijo ES šalių vidurkį (94,6 proc.) ir *Nacionalinio pažangos plano (2020)* 2030 m. siekinį, kad šiose ugdymo programose dalyvautų 95 proc. vaikų nuo 3 metų.

Įgyvendinant įtraukties principą švietimo sistemoje, padaryta pažanga, bet svarbu ir toliau didinti mokinių su negalia įtrauktį. Negalią turinčių mokinių, ugdomų įtraukiuoju būdu bendrosios paskirties švietimo įstaigose (bendrosiose klasėse), dalis 2024 m. pasiekė 57,2 proc. – per dvejus metus paaugo 5 proc. punktais. 764-iose iš 891-os bendrojo ugdymo mokyklos (2023 m. – 769 mokyklose) bendrosiose klasėse buvo ugdomi negalią turintys mokiniai. *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* siekiama, kad šie rodikliai augtų. 2024 m. švietimo pagalbą gavo 83,4 proc. tokį poreikį turėjusių mokinių (2022 m. – 80,1 proc.), per paskutinius metus pagerėjo švietimo pagalba ir grįžusiems iš užsienio mokiniams. 2021–2024 m. mažėjo vienam pagalbos mokiniui specialistui tenkančių mokinių skaičius apskritai (nuo 125,2 mokinio iki 114 mokinių) ir vienam pagalbos mokiniui specialistui tenkantis SUP turinčių mokinių skaičius (nuo 17,2 mokinio iki 16,8 mokinio).

Sparčiai augo mokinių įsitraukimas į NVŠ veiklas – per 2022–2024 metus NVŠ programas lankančių bendrojo ugdymo mokinių dalis padidėjo nuo 63,5 proc. iki 70,3 proc., o SUP turinčių mokinių – nuo 63,9 proc. iki 70,9 proc. Valstybės biudžeto lėšomis, skirtomis NVŠ, 2024 m. pasinaudojo beveik trečdalis mokinių: 31,6 proc. mokinių apskritai, 31,3 proc. SUP turinčių mokinių. *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* siekiama, kad mokinių, dalyvaujančių NVŠ, ir SUP turinčių mokinių, dalyvaujančių NVŠ, dalys augtų.

Auga 18–24 metų jaunimo, įgijusio ne aukštesnį kaip pagrindinį išsilavinimą ir nesimokančio, dalis. Šis rodiklis, 2022 m. siekęs 4,8 proc., 2024 m. padidėjo iki 8,4 proc. 2024 m. anksti iš švietimo sistemos pasitraukusio jaunimo kaimo vietovėse buvo daugiau nei mieste (12,1 proc. ir 6,4 proc.), vyrų – daugiau nei moterų (10,0 proc. ir 6,8 proc.). Nors Lietuvoje anksti pasitraukiančiųjų iš švietimo sistemos yra mažiau nei vidutiniškai ES (šalių vidurkis – 9,3 proc.), tačiau Lietuvos rodiklio reikšmė blogėja, o ES vidurkio reikšmė gerėja. *ES strateginės programos „Europa 2030“ (2021)* siekinys – kad tokių jaunuolių dalis 2030 m. nesiektų 9 proc., *Nacionalinio pažangos plano (2020)* – kad rodiklis mažėtų.

Gerėjo laboratorijų įrengimo bendrojo ugdymo mokyklose plėtra regionuose: 2024 m. sostinės regione gamtos mokslų laboratorijų turėjo 55,6 proc. (viršytas *ŠMSM 2025–2027 m. strateginio veiklos plano (2025)* 2026 m. siekinys – 53 proc.), vidurio ir vakarų Lietuvoje – 56,4 proc. mokyklų (viršytas *ŠMSM 2025–2027 m. strateginio veiklos plano (2025)* siekinys 2029 m. – 56 proc.).

Finansavimas

Didėja švietimui skiriamas finansavimas. 2024 m. valstybė ir savivaldybės švietimui skyrė 5,4 proc. nuo BVP. Tai yra 0,7 proc. punkto daugiau nei 2021 m. Taip pat 79,6 proc. augo lėšos, tenkančios vienam vaikui ikimokyklinio ugdymo mokykloje (2024 m. jos siekė 8,8 tūkst. Eur). Vienam bendrojo ugdymo mokiniui tenkančios lėšos nuo 2021 m. iki 2024 m. išaugo 60,6 proc. ir 2024 m. sudarė 5,3 tūkst. Eur.

Lietuva jau viršijo valdžios sektoriaus išlaidų švietimui kaip BVP dalies siekinį, *UNESCO programoje „Švietimas 2030“ (2015)* iškeltą visoms prie šios programos prisijungusioms šalims, – švietimui skirti bent 4 proc. BVP iki 2025 m. ir 2030 m. Pagal UNESCO taikomą skaičiavimo metodiką, jau 2021 m. Lietuva švietimui skyrė 4,25 proc. BVP. Kitas visoms šalims bendras finansavimo siekinys – kad iki 2025 m. ir 2030 m. valdžios sektoriaus išlaidų švietimui dalis sudarytų bent 15 proc. 2021 m. Lietuvoje valdžios sektoriaus išlaidų švietimui dalis sudarė 12,7 proc. Nė viena ES šalis 2021 m. šio siekinio nebuvo įgyvendinusi, bet Lietuva pateko tarp penkių ES šalių, kuriose šio rodiklio reikšmė buvo didžiausia ir artimiausia UNESCO siekiniui.

Darnus ugdymas

Šiame leidinyje darnus ugdymas apibrėžiamas kaip procesas, kuriuo švietimas įveiklinamas siekti darnaus vystymosi tikslų ir išnaudoti transformacinę ugdymo galią per darnų mokymąsi ir mokymą, mokyklos valdymo sistemos ir infrastruktūros kūrimą.

Švietimas darniam vystymuisi užtikrinti

Mokiniai turi bendrojo ugdymo pasirinkimo galimybių, atitinkančių jų gebėjimus ir pomėgius. Pagal specializuotos krypties bendrojo ugdymo programas kartu su inžineriniu, dailės, menų, muzikos arba sporto ugdymu 2024 m. mokėsi 8,6 tūkst. mokinių. 1,3 tūkst. mokinių mokėsi pagal tarptautines programas. 6,1 tūkst. mokinių buvo sudarytos galimybės mokytis pagal individualizuotas ir socialinių įgūdžių ugdymo programas. 5,2 tūkst. mokėsi pagal suaugusiųjų ugdymo, 3 tūkst. – pagal Ukrainos ugdymo programas.

Gerėjo SUP ir negalią turinčių mokinių įtrauktis į bendrosios paskirties mokyklų bendrąsias grupes ir klases: 2024 m. jose buvo ugdoma 95,5 proc. (2021 m. – 94,4 proc.) SUP turinčių, 81,1 proc. (2021 m. – 74,5 proc.) negalią turinčių ikimokyklinio ugdymo mokinių ir 90,1 proc. (2021 m. – 89,3 proc.) SUP turinčių, 55,8 proc. (2021 m. – 50,0 proc.) negalią turinčių bendrojo ugdymo mokinių. Pagalbos mokiniui specialistų etatų, tenkančių šimtui mokinių, skaičius padidėjo nuo 0,75 iki 0,87 etato, tačiau savivaldybėse skyrėsi: 2024 m. buvo nuo 0,58 iki 1,68 etato.

Gerėjo ikimokyklinio ugdymo pasiekiamumas. Per 2021–2024 m. nuo 90,2 proc. iki 96,1 proc. paaugo 3–5 metų vaikų dalyvavimas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose, ir 2024 m. tik trijose savivaldybėse jų dalis nesiekė 90 proc.; išaugo ir kitų amžiaus grupių įsitraukimas į ikimokyklinį ugdymą, o priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 5 metų vaikų dalis padidėjo nuo 8,1 iki 10,6 proc. Ikimokyklinio ugdymo programose dalyvauja palyginti mažiau 2–5 metų vaikų iš kaimo vietovių – 57,8 proc.; nors rodiklis gerėja (2022 m. buvo 55,0 proc.), tai – vis dar trečdaliu mažiau nei šalies mastu ikimokyklinio ugdymo programoje dalyvaujančių 2–5 metų vaikų dalis.

Sėkmingai vyksta įtrauktis į NVŠ veiklas, tačiau įsitraukimas nėra tolygus. Mokinių įsitraukimas ypač padidėjo 2024 m., padidinus NVŠ finansavimą. Kuo žemesnėje klasėje mokosi mokiniai, tuo didesnė jų dalis linkusi dalyvauti NVŠ veiklose: 2024 m. dalyvavo 83,6 proc. 1–4 klasių mokinių, o 9–10 klasių ir I–IV gimnazijos klasių – 55,7 proc. Skiriasi socialiai jautrių grupių vaikų įsitraukimas į NVŠ skirtingose savivaldybėse: NVŠ dalyvaujančių SUP turinčių mokinių dalis sudarė nuo 50,4 proc. iki 94,8 proc., o mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, – nuo 60,2 proc. iki 96,6 proc. Populiariausios NVŠ kryptys nesikeitė: daugiausia renkamasi sporto, muzikos, choreografijos ir šokio bei dailės kryptis.

Aukštesnio SEK statuso ir miestų mokyklų mokiniai pasiekia aukštesnius mokymosi rezultatus. IEA TIMSS 2023 m. duomenimis, Lietuvoje ir vidutiniškai kitose šalyse aukšto ir žemo SEK statuso 4 klasės mokinių rezultatai skyrėsi 85–101 tašku. Lietuvoje Vilniaus ir kitų didžiųjų miestų mokinių pasiekimai dažnai buvo aukštesni už mažesnių gyvenviečių mokinių pasiekimus, bet miestuose mokosi daugiau aukštesnio SEK statuso mokinių.

Ryškūs mokinių pasiekimų (ypač skaitymo, lietuvių kalbos) skirtumai pagal mokinių lytį ir mokomąją kalbą. EBPO PISA 2022 m. duomenimis, Lietuvoje penkiolikmečių merginų skaitymo gebėjimai buvo 31 tašku (vidutiniškai EBPO – 24 taškais) aukštesni už vaikinų; 2024 m. per lietuvių kalbos ir literatūros PUPP 7–10 balų įvertinimą gavusių merginų dalis buvo 26,7 proc. punkto didesnė nei vaikinų. 2025 m. per 4 klasės ir 8 klasės NMPP bent pagrindinį lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) pasiekimų lygį pasiekusių lie-

tuvių kalba besimokančių mokinių buvo apie 20–50 proc. punktų daugiau nei tokius rezultatus pasiekusių lenkų ir rusų kalbomis besimokančių mokinių.

Smarkiai skiriasi skirtingų savivaldybių mokinių pasiekimai. 2024 m. savivaldybėse bent pagrindinį lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų lygį per PUPP pasiekė 56–100 proc., matematikos – 18–65 proc. mokinių, tris ir daugiau VBE išlaikė 41–90 proc. abiturientų.

Augo pedagoginių darbuotojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis: 2024 m. kvalifikacinės kategorijos neturėjo 22,9 proc. ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo pedagoginių darbuotojų, 2021 m. – 16,7 proc. Labiausiai šių pedagoginių darbuotojų dalis augo tarp bendrojo ugdymo mokytojų (7,2 proc. punkto). **Pastebimi reikšmingi regioniniai skirtumai** – pedagoginių darbuotojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis savivaldybėse svyravo nuo 0 Ignalinos r. iki 37,8 proc. Vilniaus m.; metodininko ir eksperto kvalifikacines kategorijas turinčių pedagoginių darbuotojų dalis tarp savivaldybių svyravo nuo 15,9 proc. Šalčininkų r. iki 56,7 proc. Šilalės r.

Darnus mokymasis ir mokymas

IEA TIMSS 2023 m. rezultatai rodo, kad **Lietuvoje sumažėjo 4 ir 8 klasių mokinių, kurie nurodė stiprų priklausymo mokyklai jausmą, dalis:** tarp 4 klasės mokinių – nuo 60,0 proc. 2019 m. iki 41,0 proc. 2023 m. ir, atitinkamai, tarp 8 klasės mokinių – nuo 31,0 proc. iki 16,0 proc. Tačiau EBPO PISA 2022 m. duomenimis, Lietuvos mokinių priklausymo mokyklai jausmo vidutinis įvertinimas nuo 2018 m. paaugo ir 2022 m. reikšmingai nesiskyrė nuo EBPO vidurkio.

Praktinės, tiriamosios veiklos prisideda prie aukštesnių akademinių pasiekimų: 5–8 klasių mokiniai, mokęsi pagal integruotą gamtos mokslų kurso programą su tiriamosioms veikloms skirta papildoma savaitine pamoka, gamtos mokslų teste vidutiniškai surinko penktadaliu daugiau taškų nei tie, kurie mokėsi be papildomos pamokos, ar tie, kurie mokėsi pagal pagrindinio ugdymo bendrąją programą.

Lietuvoje aplinkosauga buvo itin svarbi 63,0 proc. 4 klasės mokinių ir 58,0 proc. 8 klasės mokinių. Abiejose klasėse šios reikšmės aukštesnės nei IEA TIMSS 2023 m. vidurkis (atitinkamai 56,0 proc. ir 48,0 proc.). Pastebimas galimas ryšys tarp reiškiamo požiūrio ir žinių: aukštesni aplinkotyros testo rezultatai gali būti siejami su stipriau išreikštu teigiamu požiūriu į aplinkosaugos svarbą (IEA TIMSS 2023), o aukštesni pilietinių žinių testo rezultatai – su ketinimu dalyvauti legaliose pilietinėse aplinkosaugos veiklose ateityje (IEA ICCS 2022).

Lietuvoje 43,9 proc. penkiolikmečių bent kartą per savaitę mokymosi tikslais naudojasi skaitmeniniais ištekliais, rašydami tekstus ar juos redaguodami; taip pat panaši dalis (44,2 proc.) teigė dažnai naudojęsi internetu informacijos apie realias pasaulio problemas ar reiškinius paieškai. Lietuvos mokiniai – vieni iš dešimties tai dažniausiai dariusių šalių penkiolikmečių (EBPO PISA 2022).

EK ir švietimo tinklo „Eurydice“ vertinimu, **Lietuva pateko tarp aštuonių Europos šalių, kuriose mokytojų darnaus ugdymo kompetencijos yra apibrėžtos nacionalinio lygmens švietimo politikos dokumentuose**, reglamentuojančiuose mokytojų rengimą ir profesinės kvalifikacijos tobulinimą, ir yra įtrauktos į nacionalines kvalifikacijos tobulinimo programas.

IEA TIMSS 2023 m. tyrimas atskleidė, kad **Lietuvoje didesnė dalis gamtos mokslų mokytojų nei jų kolegų kitose šalyse per pastaruosius 2 metus dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo veiklose,** susijusiose su aplinkosaugos temų integravimu mokant gamtos mokslų (Lietuvoje – 31,0 proc. 4 klasės ir 40,7 proc. 8 klasės mokytojų, tarptautinis vidurkis – atitinkamai 29,1 proc. ir 33,6 proc.), ir **jaučia poreikį ateityje tobulinti**

savo kompetencijas šioje srityje (Lietuvoje – 62,7 proc. 4 klasės ir 69,1 proc. 8 klasės mokytojų, tarptautinis vidurkis – atitinkamai 59,2 proc. ir 62,1 proc.).

Darnios mokyklos valdymas ir infrastruktūra

Mokyklose skatinamas mokinių ir bendruomenės įtraukimas priimant sprendimus. Lietuvoje daugiau mokinių, nei užfiksuotas IEA ICCS 2022 m. tyrimo vidurkis, mokosi mokyklose, kuriose, vadovų teigimu, renkami klasės atstovai (Lietuvoje – 94,0 proc., ICCS vidurkis – 85,0 proc.) ir dalyvaujama mokinių tarybos rinkimuose (Lietuvoje – 83,0 proc., ICCS vidurkis – 71,0 proc.). Dalyvaujamojo biudžeto iniciatyva leidžia priimant finansinius sprendimus įsitraukti visai mokyklos bendruomenei – nuo 2019 m. iki 2023 m. dalyvaujamasis biudžetas taikytas 62 Lietuvos mokyklose – įgyvendintos 98 iniciatyvos, kurių gyvose ir virtualiose diskusijose iš viso dalyvavo 25 tūkst. mokinių.

Daugiausia mokinių Lietuvoje mokėsi tose mokyklose, kurių vadovai teigė, kad visi, beveik visi arba dauguma jų mokyklų mokytojų prisideda prie mokyklos veikimo, palaikydami tvarką mokykloje (98,6 proc. mokinių) ir skatindami mokinius aktyviai įsitraukti į mokyklos gyvenimą (95,5 proc.); mažiausia dalis mokėsi mokyklose, kurių vadovų nuomone, visi, beveik visi ar dauguma mokytojų teikia naudingų patarimų dėl mokyklos valdymo gerinimo (67,6 proc.) ir sutinka atstovauti kolegoms mokyklos taryboje (68,2 proc.) (IEA ICCS 2022).

Mokyklų aplinka dar nėra pakankamai pritaikyta negalią turintiems asmenims. 2024 m. negalią turintiems mokiniams buvo visiškai pritaikyta 1,3 proc. ikimokyklinio ugdymo ir 2,3 proc. bendrojo ugdymo mokyklų; visiškai arba bent iš dalies pritaikyta asmenims su negalia buvo 98,1 proc. ikimokyklinio ugdymo, 98,4 proc. bendrojo ugdymo mokyklų, 98,0 proc. profesinio mokymo įstaigų. Mokyklų, pritaikytų asmenims su judėjimo negalia judėti tarp aukštų, dalis padidėjo nuo 27,2 proc. iki 32,0 proc., bet 7 savivaldybėse nebuvo nė vienos taip pritaikytos mokyklos (Biržų r., Ignalinos r., Kalvarijos, Neringos, Pagėgių, Skuodo r., Zarasų r.). 2024 m. į 22,4 proc. bendrojo ugdymo mokyklų ir jų padalinių pastatų buvo galima patekti tik laiptais; 45,4 proc. mokyklų pastatų neturėjo nė vieno asmenims su negalia pritaikyto sanitarinio mazgo; 63,1 proc. pastatų nebuvo pritaikyti regėjimo negalią turintiems asmenims; 48,0 proc. neturėjo poilsio erdvės ar sensorinio kambario.

Auga mokyklų, kurios sudaro galimybes ugdyti(s) STEAM laboratorijose, dalis, bet atotrūkis tarp miesto ir kaimo išlieka. 2024 m. šalyje 66,1 proc. mokyklų turėjo fizinių ir virtualių laboratorijų STEAM ugdymui užtikrinti (2022 m. – 49,6 proc.), tačiau tik 9 savivaldybėse visos mokyklos sudarė tokias galimybes savo mokiniams. Atotrūkis tarp miesto mokyklų (kurių vidutiniškai 72,2 proc. turėjo laboratoriją ar (ir) buvo sudariusios sutartį su atviru prieigos centru) ir kaimo mokyklų (vidurkis – 57,5 proc.) šalyje 2024 m. siekė 14,7 proc. punkto.

Gerėjo aprūpinimas IKT įranga, tačiau kaimo mokyklos buvo geriau aprūpintos nei miesto. 2024 m. šimtui mokinių šalyje vidutiniškai teko 27,6 kompiuterio (2021 m. – 25,6 kompiuterio): vienu kompiuteriu šalies bendrojo ugdymo mokyklose vidutiniškai dalijosi 3,6 mokinio (2021 m. – 3,9) – 3,9 mokinio mieste ir 2,7 mokinio kaime. Kaimo mokyklos buvo geriau aprūpintos ir interaktyviaisiais ekranais: 2024 m. šimtui mokinių kaime teko 3,2 ekrano, mieste – 2,1 ekrano.

I dalis

Ikimokyklinis, priešmokyklinis ir bendrasis ugdymas šalyje

Šioje dalyje analizuojama šalies ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo būklė strateginių švietimo politikos siekių ir bendrųjų šalies švietimo kaitos tendencijų aspektais. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo būklė analizuojama apibendrintai, visos šalies lygmeniu, apžvelgiama Lietuvos švietimo padėtis tarptautiniame kontekste; remiantis leidinio III dalyje pateiktais rodikliais, apibendrinama padėtis savivaldybėse ir jų grupėse.

Pirmajame skyriuje *Pagrindinių nacionalinių ir tarptautinių strateginių švietimo politikos siekių įgyvendinimas Lietuvoje* ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo būklė analizuojama, remiantis strateginiuose šalies ir tarptautiniuose dokumentuose įtvirtintais įsipareigojimais ir siekiais tobulinti švietimą. Jų įgyvendinimas apžvelgiamas, išskiriant esmines ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo tobulinimo kryptis: įtrauktis ir dalyvavimas ugdymo programose, švietimo rezultatai, mokytojai ir jų darbo sąlygos, mokymosi aplinka ir finansavimas.

Antrasis skyrius *Kiti ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo būklės ir švietimo aplinkos rodikliai* praplečia ir papildo pirmajame skyriuje pateiktą švietimo politinei darbotvarkei aktualiausių sričių analizę Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintais valstybės (strateginiais) švietimo stebėsenos rodikliais ir kitais regioniniais, nacionaliniais ir tarptautiniais duomenimis apie ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo kaitos tendencijas. Šiame skyriuje plačiau analizuojami mokinių pasiekimai, mokymosi aprėptis pagal švietimo programas ir tolesnis mokymasis, rodikliai, atspindintys mokinius, mokyklas, pedagoginius darbuotojus, ugdymo procesus ir aprūpinimą. Pabaigoje aptariamas ugdymo kontekstas.

Šioje leidinio dalyje aptariama švietimo būklė 2021–2024 m., tačiau, priklausomai nuo turimų duomenų ar siekiant geriau atskleisti švietimo būklės kaitos tendencijas, kai kurių rodiklių pateikiami kitokio laikotarpio duomenys; jei buvo žinomi, pateikiami ir 2025 m. duomenys. Pirmajame skyriuje, analizuojant švietimo politikos siekių įgyvendinimą, taip pat pateikiami strateginiuose švietimo dokumentuose nustatyti konkrečių metų siekiniai.

I dalies turinys

Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo apžvalga (infografikas) 28

1. Pagrindinių nacionalinių ir tarptautinių strateginių švietimo politikos siekių įgyvendinimas Lietuvoje 30

1.1. Pagrindinės ugdymo tobulinimo kryptys 30

1.2. Įtrauktis ir dalyvavimas ugdymo programose 33

1.3. Švietimo rezultatai 43

1.4. Mokytojai ir jų darbo sąlygos 54

1.5. Mokymosi aplinka 59

1.6. Finansavimas 62

2. Kiti ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo būklės ir švietimo aplinkos rodikliai 65

2.1. Mokinių pasiekimai 65

2.2. Mokymosi aprėptis pagal švietimo programas ir tolesnis mokymasis 79

2.3. Mokinių skaičius ir charakteristikos 84

2.4. Pedagoginių darbuotojų skaičius ir jų darbo ypatumai 92

2.5. Mokyklų skaičius. Mokyklų ir klasių dydis 98

2.6. Ugdymo finansavimas 110

2.7. Ugdymo kontekstas 113

Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo apžvalga

Švietimo politikos siekių įgyvendinimas

Įtrauktis ir dalyvavimas

2023 m. **96,2 proc.** vaikų nuo 3 metų buvo ugdoma pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas (2021 m. – 92,1 proc.) (Eurostatas)
ES strateginės programos „Europa 2030“ (2021) siekinys – vidutiniškai ES bent 96 proc. 2030 m.

2024 m. **70,3 proc.** bendrojo ugdymo mokinių, **70,9 proc.** SUP turinčių mokinių dalyvavo NVŠ programose (2022 m. – atitinkamai 63,5 proc. ir 63,9 proc.) (ŠVIS)
Nacionalinio pažangos plano (2020) siekinys – kad rodiklis didėtų

2024 m. **83,4 proc.** ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, kuriems buvo nustatytas poreikis, gavo švietimo pagalbą (2022 m. – 80,1 proc.) (ŠVIS)
Nacionalinio pažangos plano (2020) siekinys – kad rodiklis didėtų

2024 m. **3 942** mokyklinio amžiaus vaikai nesimokė mokykloje dėl socialinių, psichologinių ir kitų priežasčių (2021 m. – 3 450) (ŠVIS)
Nacionalinio pažangos plano (2020) siekinys – kad rodiklis mažėtų

2024 m. **8,4 proc.** 18–24 metų jaunimo buvo įgiję ne aukštesnį kaip pagrindinį išsilavinimą ir nesimokė (2022 m. – 4,8 proc.) (Eurostatas)
ES strateginės programos „Europa 2030“ (2021) siekinys – vidutiniškai ES mažiau nei 9 proc.

Švietimo rezultatai

2022 m. **75,1 proc.** penkiolikmečių pasiekė bent minimalų skaitymo, **72,2 proc.** – matematinio raštingumo gebėjimų lygmenį (2018 m. – atitinkamai 75,6 proc. ir 74,4 proc.) (EBPO PISA)
UNESCO programos „Švietimas 2030“ (2015) siekinys – 80 proc. 2025 m. ir 85 proc. 2030 m.

2025 m. per NMPP **13,1 proc.** 8 kl. mokinių nepasiekė patenkinamo matematikos, **2,4 proc.** – lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) pasiekimų lygio* (2023 m. – atitinkamai 9,7 proc. ir 0,8 proc.) (ŠVIS)
Nacionalinio pažangos plano (2020) siekinys – kad rodiklis mažėtų

2024 m. **76,6 proc.** 20–34 metų asmenų įsidarbino per 3 metus po to, kai įgijo vidurinį išsilavinimą (kartu su profesine kvalifikacija arba be jos) (2022 m. – 71,6 proc.) (ŠVIS)
Nacionalinio pažangos plano (2020) siekinys – kad rodiklis didėtų

2024 m. **58,2 proc.** 25–34 metų asmenų Lietuvoje buvo įgiję aukštąjį išsilavinimą, vidutiniškai ES – 44,2 proc. (2022 m. – atitinkamai 58,2 proc. ir 42,0 proc.) (Eurostatas)
Nacionalinio pažangos plano (2020) siekinys – ne mažiau nei ES vidurkis; ES strateginės programos „Europa 2030“ (2021) siekinys – bent 45 proc. 2030 m.

* 2025 m. buvo vertinti pagal atnaujintas bendrąsias programas besimokiusių mokinių rezultatai.

Mokytojai ir jų darbo sąlygos

2024 m. **20,2 proc. (5 521 asmuo)** mokytojų turėjo magistro laipsnį (2022 m. – 19,1 proc., arba 5 124 asmenys (ŠVIS)
Nacionalinio pažangos plano (2020) siekinys – 30 proc. 2025 m., vėlesniais metais – kad asmenų skaičius didėtų

2024 m. **61,1 proc.** mokytojų buvo 55 metų ir vyresni (2022 m. – 59,1 proc.) (ŠVIS)
Nacionalinio pažangos plano (2020) siekinys – kad rodiklis mažėtų

2024 m. mokytojų vidutinio darbo užmokesčio dalis sudarė **116,7 proc.** šalies vidutinio darbo užmokesčio, 2022 m. – 113,3 proc. (VDA)
Susitarimo dėl Lietuvos švietimo politikos (2021) siekinys – 130 proc. 2024 m.

Mokymosi aplinka ir finansavimas

2024 m. **66,1 proc.** bendrojo ugdymo mokyklų turėjo STEAM mokymui tinkamų fizinių ir virtualių laboratorijų (2022 m. – 49,6 proc.) (ŠVIS)
Susitarimo dėl Lietuvos švietimo politikos (2021) siekinys –100 proc. 2030 m.

2024 m. **764** bendrojo ugdymo mokyklose negalią turintys mokiniai ugdyti bendrosiose klasėse (2022 m. – 752 mokyklose) (ŠVIS)
Nacionalinio pažangos plano (2020) siekinys – kad rodiklis didėtų

2024 m. į **143** bendrojo ugdymo mokyklas galėjo patekti ir judėti tarp aukštų judėjimo negalią turintys asmenys (2022 m. – į 129 mokyklas) (ŠVIS)
Nacionalinio pažangos plano (2020) siekinys – kad rodiklis didėtų

2021 m. valdžios sektoriaus išlaidos švietimui sudarė **4,25 proc.** BVP (UNESCO)
UNESCO programos „Švietimas 2030“ (2015) siekinys – bent 4 proc. BVP 2025 m. ir 2030 m.

BVP – bendrasis vidaus produktas
EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD*)
ES – Europos Sąjunga
ICCS – Tarptautinis pilietinio ugdymo ir pilietiškumo tyrimas (angl. *International Civic and Citizenship Education Study*)
IEA – Tarptautinė švietimo pasiekimų vertinimo asociacija (angl. *International Association for the Evaluation of Educational Achievement*)
NMPP – nacionalinis mokinių pasiekimų patikrinimas
NVŠ – neformalusis vaikų švietimas
PISA – Tarptautinis penkiolikmečių tyrimas (angl. *Programme for International Student Assessment*)
STEAM – gamtos mokslus, technologijas, inžineriją, menus ir matematiką aprėpiantis akronimas (STEAM, angl. *science, technology, engineering, arts, mathematics*)
SUP – specialieji ugdymosi poreikiai
ŠVIS – Švietimo valdymo informacinė sistema
TIMSS – Tarptautinis matematikos ir gamtos mokslų gebėjimų tyrimas (angl. *Trends in International Mathematics and Science Study*)
VDA – Valstybės duomenų agentūra

Mokiniai, mokyklos ir pedagoginiai darbuotojai 2024 m.

492,0 tūkst. mokinių (2021 m. – 479,5 tūkst.);
18,6 tūkst. mokinių – užsienio šalių piliečių (2021 m. – 2,5 tūkst.) (ŠVIS)

1 651 švietimo įstaiga (2021 m. – 1 735 švietimo įstaigos), kurioje teikiamas ikimokyklinis, priešmokyklinis ir (arba) bendrasis ugdymas (ŠVIS)

47,9 tūkst. pedagoginių darbuotojų (2021 m. – 46,5 tūkst.) ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose (ŠVIS)

Mokinių pasiekimai

2023 m. Lietuvos mokinių matematikos ir gamtos mokslų pasiekimai buvo **36–58 taškais** aukštesni už IEA TIMSS tarptautinius vidurkius:
4 kl. matematikos – 561 taškas (tarptautinis vidurkis – 503 taškai), gamtos mokslų – 537 taškai (tarptautinis vidurkis – 494 taškai),
8 kl. matematikos – 514 taškų (tarptautinis vidurkis – 478 taškai), gamtos mokslų – 519 taškų (tarptautinis vidurkis – 478 taškai) (IEA TIMSS)

2022 m. Lietuvos 8 kl. mokinių pilietinių žinių testo rezultatų vidurkis siekė **509 taškus** ir atitiko tarptautinį vidurkį (508 taškai) (IEA ICCS)

2024 m. per PUPP savivaldybėse **56–100 proc.** mokinių pasiekė bent pagrindinį lietuvių kalbos ir literatūros, **18–65 proc.** – matematikos pasiekimų lygį (ŠVIS)

2023–2024 m. m. **71** Lietuvos mokinys laimėjo tarptautinių olimpiadų medalius ir prizines vietas (2022–2023 m. m. – 84 mokiniai) (ŠVIS)

2022 m. **55,1 proc.** penkiolikmečių Lietuvoje save vertino kaip gebančius valdyti emocijas, **50,7 proc.** – kaip pastebinčius dažną savo nuotaikų kaitą (EBPO PISA)

Mokymasis įgijus pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą

2024 m. **95,3 proc.** mokinių, įgijusių pagrindinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokyklose, mokėsi toliau bendrojo ugdymo mokyklose arba profesinio mokymo įstaigose (2021 m. – 98,1 proc.) (ŠVIS)

2024 m. **93 proc.** miestų ir žiedinių savivaldybių ir **99 proc.** didesniųjų ir mažųjų savivaldybių mokinių, įgiję pagrindinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokyklose, mokėsi toliau (ŠVIS)

2024 m. **66,3 proc.** mokinių, įgijusių vidurinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokyklose, mokėsi toliau aukštosiose mokyklose arba profesinio mokymo įstaigose (2021 m. – 70,0 proc.) (ŠVIS)

2024 m. **66 proc.** žiedinių, **69 proc.** didesniųjų ir **70 proc.** miestų ir mažųjų savivaldybių mokinių, įgiję vidurinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokyklose, mokėsi toliau (ŠVIS)

Ugdymo organizavimas ir aprūpinimas

2024 m. **4,6 proc.** kaimo vietovių ir **0,6 proc.** miesto 1–4 kl. mokinių mokėsi jungtinėse klasėse (2021 m. – atitinkamai 8,1 ir 1,0 proc.) (ŠVIS)

2024 m. **5,9 proc.** klasių komplektų kaime ir **1,4 proc.** mieste buvo sudaryti mažiau nei iš 8 mokinių (2021 m. – atitinkamai 7,7 proc. ir 2,5 proc.) (ŠVIS)

2024 m. **94,5 proc.** priešmokyklinio ugdymo klasių (grupių) komplektų neviršijo 20 mokinių (2021 m. – 86,7 proc.) (ŠVIS)

2024 m. **98,3 proc.** bendrosios paskirties 1-ųjų klasių komplektų neviršijo 24 mokinių (2021 m. – 89,4 proc.) (ŠVIS)

2024 m. **5,8 proc.** mokinių gavo finansinę ar kitokią paramą (2021 m. – 7,1 proc.) (ŠVIS)

2023 m. švietimui skiriama BVP dalis sudarė **5,4 proc.** (2021 m. – 4,7 proc.) (VDA)

2023 m. lėšos, tenkančios vienam vaikui ikimokyklinio ugdymo mokykloje, sudarė **8,8 tūkst. Eur** (2021 m. – 4,9 tūkst. Eur) (VDA)

2023 m. lėšos, tenkančios vienam bendrojo ugdymo mokiniui, sudarė **5,3 tūkst. Eur** (2021 m. – 3,3 tūkst. Eur) (VDA)

1. Pagrindinių nacionalinių ir tarptautinių strateginių švietimo politikos siekių įgyvendinimas Lietuvoje

1.1. Pagrindinės ugdymo tobulinimo kryptys

Svarbiausi **nacionaliniai Lietuvos švietimo tobulinimo kryptis ir uždavinius nustatantys dokumentai**, kurių nuostatų įgyvendinimas analizuojamas šiame leidinyje, yra šie: *Valstybės pažangos strategija „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ (2023)*; *2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas (2020)*, kuriame, atsižvelgiant į pažangos strategijoje ir kituose dokumentuose numatytas šalies raidos kryptis, siekiama nustatyti pagrindinius valstybėje siekiamus pokyčius; pažangos plano švietimo srities uždaviniams įgyvendinti skirta *2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo plėtros programa (2021)*; *Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa (2024)* ir *Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas (2025)*; parlamentinių partijų *Susitarimas dėl Lietuvos švietimo politikos (2021–2030) (2021)*. Švietimo tobulinimo priemonių įgyvendinimas ir jų stebėsenos rodiklių reikšmės artimiausiems trejiems metams numatyti *Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)*.

Lietuvos ateities vizijoje „Lietuva 2050“ (2023) numatyta ateities vizija – „Kelrodė Lietuva: valstybė, kurioje noriu gyventi ir kurti. Valstybė, kurią noriu saugoti“. Viena iš esminių vizijai įgyvendinti reikalingų valstybės raidos krypčių – švietimo, sveikatos ir socialinės politikos pokyčių kryptis; jos strateginė ambicija – ateičiai pasirengęs, atsparus ir laisvas žmogus, gyvenantis bendruomenėje, kuriai jis rūpi. Be to, švietimui, kaip ir kitoms pokyčių kryptims, svarbūs šie valstybės vizijos akcentai: kultūra kaip mūsų tapatybės pagrindas, gamtinės aplinkos tausojimas, technologijų bei inovacijų plėtra ir taikymas.

Bendriausias konkrečiai švietimui *Lietuvos ateities vizijoje „Lietuva 2050“ (2023)* keliamas siekis – visiems prieinamas kokybiškas švietimas, sudarantis sąlygas kiekvienam išlavinti asmeninius gebėjimus, susikurti savo, kaip Lietuvos piliečio, kultūrinę tapatybę, pasirinkti gyvenimo kelią ir gyventi prasmingą gyvenimą. Numatyta, kad Lietuva, užtikrindama ateičiai ir savarankiškam gyvenimui pasirengusio asmens ugdymą, sudarys finansines (įvairių šaltinių lėšomis) ir teisines prielaidas švietimo sistemos pokyčiams; pagerins ikimokyklinio ugdymo kokybę; nuo ikimokyklinio ugdymo orientuosis į ateičiai pasirengusių, atsparių, kūrybingų, demokratines vertybes išpažįstančių asmenybių ugdymą; investuos į mokytojų rengimą, edukologiją, didaktiką, didins mokytojo profesijos patrauklumą; užtikrins, kad mokykla kompensuotų nepalankios SEK aplinkos lemiamą mokymosi galimybių stoką; pereis prie individualizuoto ir personalizuoto ugdymo ir kt.

Nacionalinio pažangos plano (2020), kuris buvo atnaujintas 2024 m.[2], esminis tikslas – sveikas ir laimingas žmogus, galintis veikti ir kurti, dirbti kokybišką darbą, gaunantis orias pajamas, gyvenantis darnioje bendruomenėje, įkvepiančioje ir palaikančioje, saugioje, sveikoje ir švarioje aplinkoje, ugdančioje pagarbą, atvirumą ir pasitikėjimą, vertybiniu pagrindu formuojamą valstybės politiką. Kartu siekiama puoselėti ir išsaugoti tautinę ir pilietinę tapatybę. Siekiant esminio tikslo, užsibrėžta įgyvendinti 10 strateginių tikslų sudėtingiausiems Lietuvos iššūkiams ir problemoms įveikti. Pagrindinis ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo tobulinimo kryptis nusakantis strateginis tikslas – didinti švietimo įtrauktį ir veiksmingumą, siekiant atitikties asmens ir visuomenės poreikiams. Siekiant šio tikslo, iškelti tokie pažangos uždaviniai: gerinti įvairių pakopų švietimo kokybę, švietimo sistemos dalyvių pasiekimus ir mažinti pasiekimų skirtumus, didinti formaliojo ir neformaliojo švietimo įtrauktį ir prieinamumą ir kt.

2 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. spalio 30 d. nutarimas Nr. 938 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimo Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ pakeitimo“.

Nacionalinio pažangos plano (2020) strateginius tikslus ir pažangos uždavinius papildo horizontalieji principai, kuriais siekiama nuosekliai ir kompleksiškai formuoti požiūrį ir elgesį, būtiną visiems strateginiams tikslams ir pažangos uždaviniams įgyvendinti. Vienas iš principų – darnus vystymasis, suprantamas kaip integrali ekonominės, socialinės ir aplinkos sričių raidos tarpusavio sąveika ir darna.

Šį dokumentą atnaujinus 2024 m., pakeista jo tikslų ir uždavinių stebėsena – numatyti planuojami rodikliai su konkrečiomis siektinomis reikšmėmis ir stebimi krypties rodikliai, kai numatyta tik pageidaujamo pokyčio kryptis (rodiklio reikšmės didėjimas arba mažėjimas). Kadangi šiame leidinyje analizuojama švietimo būklė 2021–2024 m. laikotarpiu, apžvelgiami ir iki 2024 m. pabaigos taikyti *Nacionalinio pažangos plano (2020)* įgyvendinimo stebėsenos rodikliai.

Nacionalinio pažangos plano (2020) trečiojo tikslo – *Didinti švietimo įtrauktį ir veiksmingumą, siekiant atitikties asmens ir visuomenės poreikiams* – uždaviniams įgyvendinti skirta *Švietimo plėtros programa (2021)*. Kaip ir *Nacionalinis pažangos planas (2020)*, ši programa buvo atnaujinta 2024 m.[3] Pagal naują redakciją programai įgyvendinti numatyta dvylika pažangos priemonių. Ikimokykliniam, priešmokykliniam ir bendrajam ugdymui tobulinti skirtos šios priemonės: *Įgyvendinti „Tūkstantmečio mokyklų" programą*, *Vykdyti „EdTech" skaitmeninę švietimo transformaciją*, *Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį*, *Užtikrinti visiems prieinamą ankstyvąjį ugdymą*, *Įgyvendinti įtraukųjį švietimą*, *„Pirmiausia – mokytojas"* ir kt.

Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje (2024) numatyta dešimt pagrindinių veiklos krypčių; pagrindinės švietimo srities veiklos numatytos, įgyvendinant įsipareigojimą (trečiąją veiklos kryptį) užtikrinti kokybišką ir prieinamą sveikatos apsaugą ir švietimą. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo srityje numatyta: užtikrinti lygias galimybes gauti kokybišką švietimą; mažinti mokytojų trūkumą; vykdyti valstybės vardu jiems duotus įsipareigojimus kelti atlyginimus ir gerinti darbo sąlygas; sureguliuoti pelno siekiančių švietimo įstaigų veiklą, taikant joms tokius pat reikalavimus, kaip ir valstybinėms švietimo įstaigoms. Vyriausybės programai įgyvendinti *LRV programos nuostatų įgyvendinimo plane (2025)* numatyti tokie prioriteto *Lygias galimybes suteikiančio (įtraukiojo) ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo užtikrinimas* veiksmai: didinti pedagoginių darbuotojų darbo užmokestį, subalansuoti bendrojo ugdymo mokyklų tinklą, tobulinti pedagogų rengimą, skirti daugiau lėšų vadovėliams įsigyti, stiprinti ugdymą STEAM srityje, steigti naujas ikimokyklinio ugdymo vietas ir gerinti jo prieinamumą socialinę riziką patiriančių šeimų vaikams, stiprinti mokyklos bendruomenes ir kt.

Parlamentinių partijų *Susitarime dėl Lietuvos švietimo politikos (2021)* numatyta plėtoti ikimokyklinį ugdymą, gerinti bendrojo ugdymo kokybę ir kokybės valdymo sistemą, stiprinti įtrauktį švietimo sistemoje ir plėtoti švietimo pagalbą, į formalųjį ir neformalųjį švietimą integruoti kultūros turinį. Įsipareigojama ne tik pasiekti pažangos minėtose srityse, bet ir didinti finansavimą švietimui.

Pagrindiniai **tarptautiniai strateginiai švietimo dokumentai**, kurių nuostatas įgyvendinti Lietuva įsipareigojo, – *UNESCO programa „Švietimas 2030": Incheono deklaracija ir veiksmų planas 4-am darnaus vystymosi tikslui įgyvendinti (2015)* ir *ES Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.) (2021)*.

UNESCO programa „Švietimas 2030" (2015) skirta 4-am darnaus vystymosi tikslui įgyvendinti – užtikrinti visa apimantį ir lygiavertį kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi. Šioje programoje švietimui keliami tikslai – užtikrinti visiems vaikams kokybišką ankstyvąjį ir bendrąjį ugdymą, panaikinti lyčių skirtumus švietimo srityje ir didinti įtrauktį, užtikrinti darniam vystymuisi reikalingų kompetencijų ugdymą ir kt. Tikslus atitinkančius siekinius (išskyrus švietimo finansavimo, kuriuos nustatė UNESCO) valstybėms siūloma nusistatyti savarankiškai, atsižvelgiant į vietos kontekstą. 2025 m., atsižvelgiant į esamą švietimo būklę, buvo atnaujinti Lietuvos išsikelti švietimo tobulinimo siekiniai.

3 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. liepos 31 d. nutarimas Nr. 660 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 1 d. nutarimo Nr. 1016 „Dėl 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo plėtros programos patvirtinimo" pakeitimo".

ES strateginėje programoje „Europa 2030“ (2021) numatytos šios prioritetinės švietimo tobulinimo kryptys: gerinti kokybę, lygybę ir įtrauktį, skatinti mokymąsi visą gyvenimą ir judumą, didinti švietimo darbuotojų kompetencijas ir motyvaciją, stiprinti aukštąjį mokslą, remti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką.

Prioritetiniai veiksmai, kurių reikėtų imtis artimiausiais metais švietimui ir kitoms politikos sritims tobulinti, numatomi visoms ES šalims kasmet teikiamose Europos Komisijos rekomendacijose. 2024 ir 2025 metų *Tarybos rekomendacijose dėl Lietuvos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos* (Europos Komisija, 2024a, 2025) atkreipiamas dėmesys į Lietuvai kylančius iššūkius, susijusius su ekonominio ir socialinio atsparumo didinimu, socialinius ir ekonominius regionų skirtumus, pavyzdžiui, miesto ir kaimo atotrūkį pagal skurdo ir socialinės atskirties rizikos rodiklius, mažesnėms ir atokesnėms savivaldybėms kylančius sunkumus efektyviai užtikrinti kokybiškas viešąsias paslaugas. Taip pat pastebima, kad, nors šalyje yra daug aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų, Lietuvos įmonėms trūksta reikiamų kvalifikuotų darbuotojų, ypač aktualios inžinerijai ir gamybai reikalingų įgūdžių spragos, o didelė dalis aukštųjų mokyklų absolventų neranda jų išsilavinimo lygį atitinkančio darbo. Kaip Lietuvos bendrojo ugdymo sistemos iššūkiai, minimi mokinių pasiekimų skirtumai miesto ir kaimo vietovėse ir mokytojų trūkumas, apsunkinantis švietimo kokybės ir efektyvumo užtikrinimą. Lietuvai, greta kitų veiksmų, 2025 m. ir 2026 m. rekomenduojama gerinti bendrojo ugdymo kokybę, teisingumą ir efektyvumą, mažinant mokinių pasiekimų atotrūkį kaimo ir miesto vietovėse ir kartu didinant mokytojo profesijos patrauklumą. Sprendžiant įgūdžių paklausos ir pasiūlos neatitikties problemą, rekomenduojama didinti aukštojo mokslo atitiktį darbo rinkos poreikiams, suteikti paskatų rinktis gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos studijas. Taip pat rekomenduojama, skatinant savivaldybių bendradarbiavimą ir taikant kitas priemones, mažinti regioninius skirtumus ir gerinti viešųjų paslaugų teikimą (Europos Komisija, 2025). Žiūrint iš ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo perspektyvos, šios rekomendacijos pabrėžia būtinybę regionuose tolygiai užtikrinti visiems pasiekiamą kokybišką ugdymą ir, ugdant šiuolaikiniam gyvenimui ir visapusiškai asmenybės raidai būtinas kompetencijas, stiprinti ugdymą karjerai, padėti mokiniams įgyti tvirtus pagrindus, reikalingus jų ir bendruomenės gyvenimo gerovei, ir pasirengti priimti apgalvotus sprendimus dėl savo ateities.

Toliau leidinyje (1.2–1.6 poskyriuose) ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo tobulinimas apžvelgiamas, remiantis strateginiuose dokumentuose nustatytais pažangos stebėsenos rodikliais ir siekiniais pagal šias tarpusavyje susijusias tobulinimo kryptis: įtrauktis ir dalyvavimas švietimo programose, švietimo rezultatai, ugdymas karjerai, mokytojai ir jų darbo sąlygos, mokymosi aplinka ir priemonės, finansavimas (1.1.1 lentelė). Strateginiuose dokumentuose suformuluoti rodikliai, jų reikšmių kaita pastaraisiais metais ir siekiniai taip pat pateikti Priede.

1.1.1 lentelė. Pagrindinės ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo tobulinimo kryptys*

Įtrauktis ir dalyvavimas ugdymo programose	Dalyvavimas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose, įtraukties švietimo sistemoje įgyvendinimas, švietimo pagalbos pasiekiamumas, mokyklinio amžiaus vaikų nesimokymas mokykloje, ankstyvas pasitraukimas iš švietimo sistemos, mokinių dalyvavimas neformaliojo švietimo programose.
Švietimo rezultatai	Mokinių bendrojo ugdymo pasiekimai, tolesnis mokymasis ir įsidarbinimas, bendrojo ugdymo poveikis visuomenei (gyventojų išsilavinimo, kompiuterinio raštingumo ir pilietinės galios rodikliai).
Mokytojai ir jų darbo sąlygos	Pedagoginių studijų absolventų įsidarbinimas mokyklose, mokytojų išsilavinimas ir kvalifikacija, amžius ir darbo užmokestis.
Mokymosi aplinka	Mokyklų atitiktis vidaus bei išorės universalaus dizaino principams, aprūpinimas laboratorijomis, emocinė aplinka.
Finansavimas	Bendras švietimo finansavimas, valstybės ir savivaldybių biudžeto lėšos, tenkančios vienam mokiniui.

* Išsamus krypčių turinys atskleidžiamas ir analizuojamas 1.2–1.6 poskyriuose.

1.2. Įtrauktis ir dalyvavimas ugdymo programose

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose 2023 m. dalyvavo 96,2 proc. vaikų nuo 3 metų iki privalomojo pradinio ugdymo amžiaus (2022 m. – 96,7 proc.). Augo dalyvaujančiųjų ikimokyklinio ugdymo programoje nuo gimimo iki 5 metų dalis (2024 m. sudarė 72,6 proc.); per metus padidėjo dalyvaujančiųjų priešmokyklinio ugdymo programoje dalis 6 (5) metų amžiaus grupėje (2024 m. pasiekė 90,4 proc.), taip pat 2–5 metų vaikų iš kaimo vietovių, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programoje, dalis (2024 m. buvo 57,8 proc.). Viršytas 2030 m. siekinys – įtraukti į ikimokyklinį ugdymą 2 000 vaikų iš socialinę riziką patiriančių šeimų, tačiau laikui bėgant pastebima mažėjimo tendencija (2021 m. – 2 440 vaikų, 2024 m. – 2 328). Nerimą kelia augantis mokykloje nesimokančių mokyklinio amžiaus vaikų skaičius (2021 m. – 3 450, 2024 m. – 3 942) ir didėjanti anksti iš formaliojo švietimo pasitraukusio 18–24 metų jaunimo dalis: 2024 m. – 8,4 proc. (2022 m. – 4,8 proc., ES vidurkis 2024 m. – 9,3 proc.).

Padaryta pažanga, bet svarbu tęsti priemones, didinančias mokinių su negalia įtrauktį: 2024–2025 m. m. bendrosiose klasėse mokėsi 57,2 proc. šių mokinių (2022 m. – 52,2 proc.). Bendrosiose klasėse negalią turintys mokiniai buvo ugdomi 764 šalies mokyklose (2022 m. – 752 mokyklose).

Gerėjo švietimo pagalbos pasiekiamumas: mažėjo vienam švietimo pagalbos specialistui tenkančių mokinių apskritai ir SUP turinčių mokinių skaičius; 2024–2025 m. m. švietimo pagalbą gavo 83,4 proc. asmenų (74,1 proc. – grįžusių iš užsienio), kuriems jos reikėjo.

Augo įsitraukusių į NVŠ veiklas mokinių dalis: 2024 m. dalyvavo 70,3 proc. (2022 m. – 63,5 proc.) mokinių apskritai ir 70,9 proc. turinčiųjų SUP (2022 m. – 63,9 proc.). Valstybės biudžeto lėšomis, skirtomis NVŠ, 2024 m. pasinaudojo beveik trečdalis: 31,6 proc. mokinių apskritai ir 31,3 proc. turinčiųjų SUP.

Nacionaliniuose ir tarptautiniuose strateginiuose dokumentuose akcentuojamas visiems prieinamas, socialiai teisingas, įtraukus ir kokybiškas švietimas ir mokymasis visą gyvenimą visiems. Daug dėmesio skiriama ir formaliojo, ir neformaliojo švietimo plėtrai. Pažangos siekiama ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo, įtraukties, mokinių dalyvavimo NVŠ programose srityse.

Ikimokyklinis ugdymas

Ir nacionaliniu, ir tarptautiniu lygmeniu siekiama, kad daugiau ikimokyklinio amžiaus vaikų dalyvautų švietimo programose, keliami įvairūs siekiniai, numatantys skirtingo amžiaus vaikų dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo programoje.

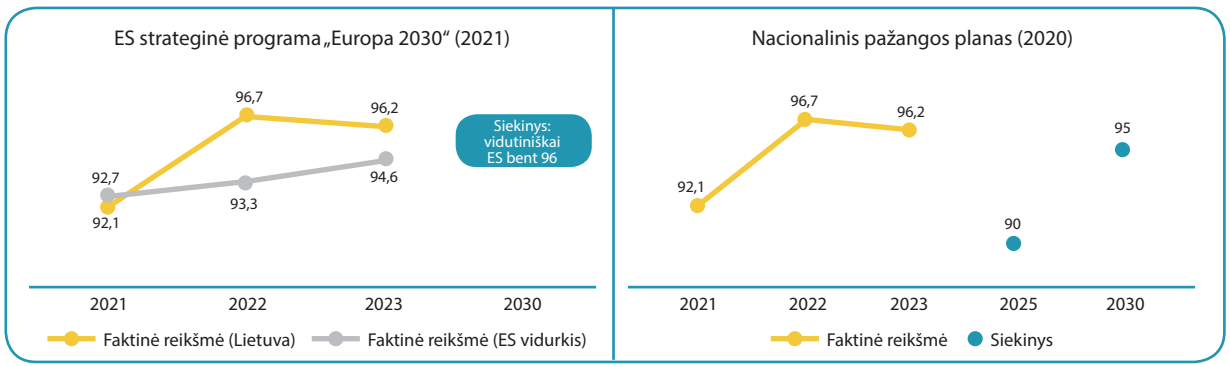
ES strateginėje programoje „Europa 2030“ (2021) siekiama, kad iki 2030 m. bent 96 proc. vaikų nuo trejų metų iki privalomojo pradinio ugdymo pradžios (Lietuvoje – nuo 7 metų) amžiaus dalyvautų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje. *2021–2030 metų Nacionaliniame pažangos plane (2020)* (dokumento redakcijoje, galiojusioje iki 2024-11-08) kelti siekiniai, kad 2025 m. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvautų 90 proc., 2030 m. – 95 proc. vaikų nuo 3 metų.

Eurostato duomenimis, Lietuvoje 2023 m. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių vaikų nuo 3 metų iki amžiaus, kai privalomas pradinis ugdymas (Lietuvoje – 7 metai), rodiklis buvo 96,2 proc. 2022 m. jis buvo panašus, tik šiek tiek aukštesnis – 96,7 proc. Ir nors Lietuvos rodiklis vis dar viršija ES šalių vidurkį (94,6 proc.), *Nacionalinio pažangos plano (2020)* 2030 m. siekinį (95 proc.; rodiklis buvo aktualus iki 2024 m. lapkričio 8 d.) ir ES 2030 m. siekinį – bent 96 proc., ES vidurkio rodiklis per vienus metus

padidėjo 1,3 proc. punkto, o Lietuvos – sumažėjo 0,5 proc. punkto (1.2.1 pav.). Šio rodiklio augimo siekiama ir *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)*. Siekiamos reikšmės (2025 m. – 93 proc., 2026 ir 2027 m. – 95 proc.) jau yra pasiektos.

1.2.1 pav. 2023 m. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių vaikų dalis viršijo nacionalinius siekinius 2025 ir 2030 metams ir ES vidurkį

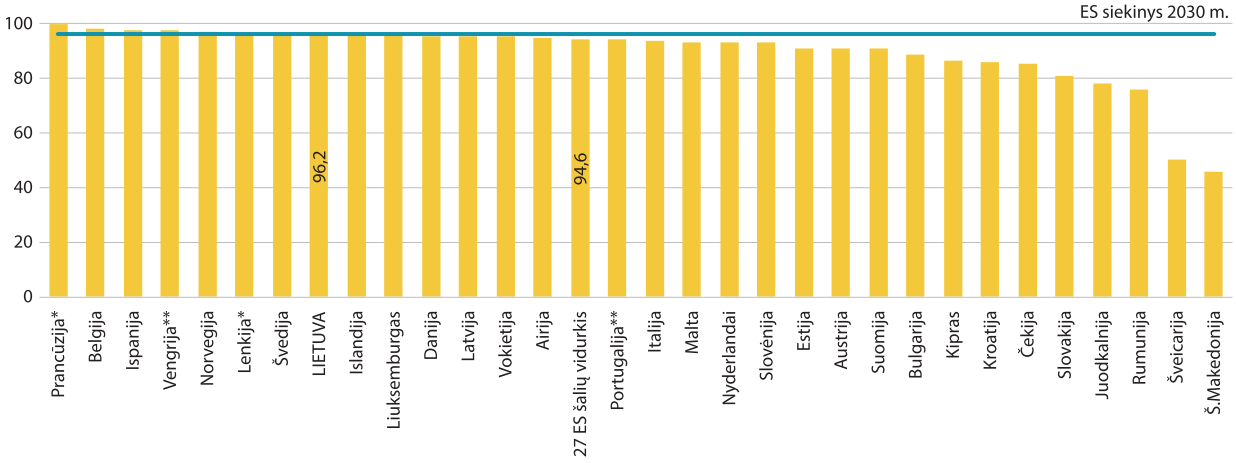
Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių vaikų (nuo 3 metų iki amžiaus, kai privalomas pradinis ugdymas) dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: Eurostatas

1.2.2 pav. 2023 m. Lietuvoje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių vaikų dalis viršijo 27 ES šalių vidurkį ir buvo didesnė nei 24 Europos šalyse

Ikimokyklinio ugdymo lygmens programose dalyvaujančių vaikų (nuo 3 metų iki amžiaus, kai privalomas pradinis ugdymas) dalys (proc.)

Pastabos. Paveiksle neįtrauktos šalys, kurių duomenų nėra. * Negalutiniai duomenys. ** Skiriasi rodiklio apibrėžtis.

Duomenų šaltinis: Eurostatas

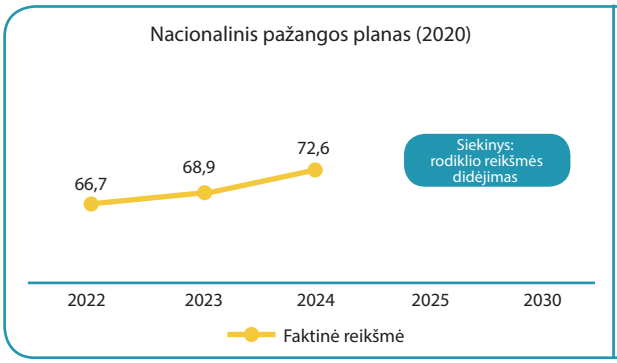
Lyginant Lietuvos rodiklio reikšmę su kitų Europos šalių duomenimis, matyti (1.2.2 pav.), kad didesnė nei Lietuvoje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių vaikų nuo 3 metų iki privalomojo pradinio ugdymo amžiaus dalis yra 7 Europos šalyse (Švedijoje, Lenkijoje, Norvegijoje, Vengrijoje, Ispanijoje, Belgijoje ir Prancūzijoje), o mažesnė – 23 kitose Europos šalyse.

Nacionalinio pažangos plano (2020) pakeitimais[4] numatyti du nauji siekiniai: siekti, kad augtų ikimokyklinio ugdymo programoje dalyvaujančių vaikų nuo gimimo iki 5 metų dalis ir vaikų, dalyvaujančių priešmokyklinio ugdymo programoje, dalis 6 (5) metų amžiaus grupėje. ŠVIS duomenimis, ikimokyklinio ugdymo programoje dalyvaujančių vaikų nuo gimimo iki 5 metų dalis 2022–2024 m. laikotarpiu padidėjo 5,9 proc. punkto: 2022 m. buvo 66,7 proc., 2023 m. – 68,9 proc., 2024 m. – 72,6 proc. (1.2.3 pav.).

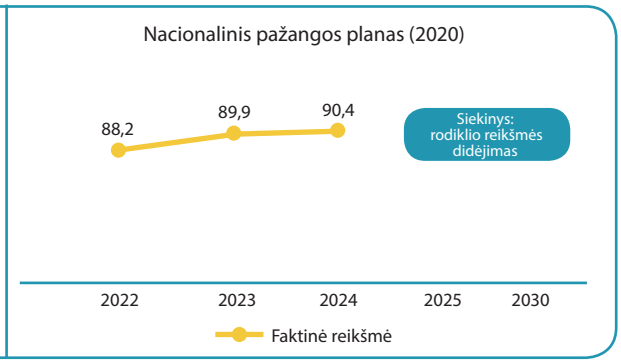
4 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. spalio 30 d. nutarimas Nr. 938 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimo Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ pakeitimo“.

1.2.3 pav. Augo ikimokyklinio ugdymo programoje dalyvaujančių vaikų nuo gimimo iki 5 metų dalis ir priešmokyklinio ugdymo programoje dalyvaujančių 6 metų vaikų dalis

Ikimokyklinio ugdymo programoje dalyvaujančių vaikų nuo gimimo iki 5 metų dalis (proc.)

Vaikų, dalyvaujančių priešmokyklinio ugdymo programoje, dalis 6 (5)* metų amžiaus grupėje (proc.)

* Apskaičiuojant rodiklį, skaičiuota 6 metų vaikų, dalyvaujančių priešmokyklinio ugdymo programoje, dalis.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Vaikų, dalyvaujančių priešmokyklinio ugdymo programoje, dalis 6 metų amžiaus grupėje taip pat augo: per 2022–2024 m. ji padidėjo 2,2 proc. punkto. Priešmokyklinio ugdymo programoje dalyvaujančių 5 metų vaikų dalis 2024 m. siekė 10,6 proc. (2021 m. – 8,1 proc., 2022 m. – 9,4 proc., 2023 m. – 11,6 proc.).

Rodiklis, kurio siekiama, įgyvendinant *UNESCO programą „Švietimas 2030" (2015)*, – kad 2025 m. ir 2030 m. Lietuvoje organizuotoje mokymo veikloje vienus metus iki sukankant oficialiam pradiniam mokykliniam amžiui (7 metai) dalyvautų 100 proc. vaikų. Rodiklio siekinys buvo atnaujintas, kadangi Lietuvoje vieni metai iki oficialaus pradinio mokyklinio amžiaus yra skirti priešmokykliniam ugdymui, kuris šalyje yra privalomas. Paskutiniais UNESCO skelbtais 2022 m. duomenimis (žiūrėta 2025-05-22), Lietuvos rodiklio reikšmė buvo 99,6 proc. Mažesnį nei 100 proc. dalyvavimą priešmokyklinio ugdymo programoje galėtų lemti tai, kad dalis mokinių priešmokyklinį ugdymą pradeda būdami 5 metų amžiaus, todėl, sulaukę 6 metų, jie jau yra ugdomi pagal pradinio ugdymo programą.

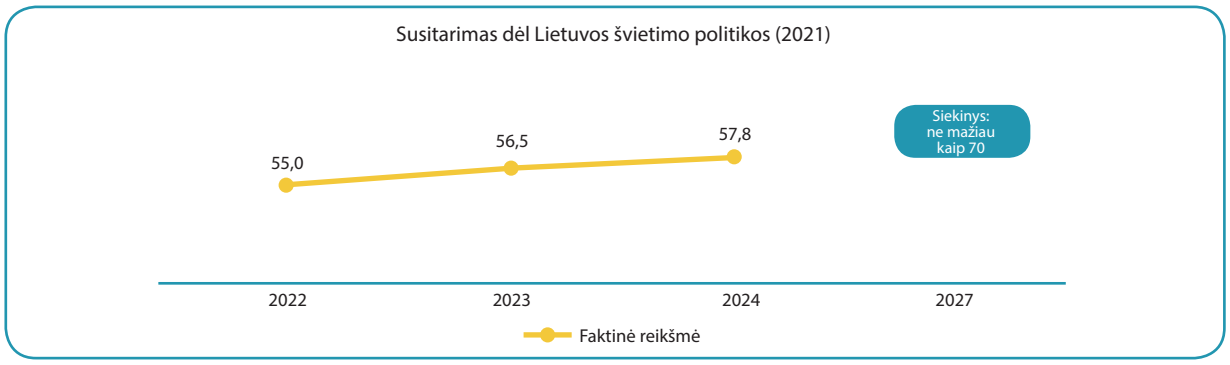
Užtikrinant ikimokyklinio ugdymo plėtrą, *LR švietimo įstatyme* nustatyta, kad nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. ikimokyklinis ugdymas bus visuotinis vaikams nuo 2 metų, taigi, visiems vaikams nuo 2 metų, kurių tėvai (globėjai, rūpintojai) pageidaus, kad vaikas būtų ugdomas pagal ikimokyklinio ugdymo programą, tokia galimybė turės būti užtikrinta. Ši įstatymo nuostata įgyvendinama laipsniškai, t. y. nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. ikimokyklinis ugdymas tapo visuotinis vaikams nuo 4 metų, nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. – vaikams nuo 3 metų.

Įgyvendinant *Švietimo plėtros programos (2021)* pažangos priemonę *Užtikrinti visiems prieinamą ankstyvąjį ugdymą*, *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)* numatyta skatinti vaikų dalyvavavimą ikimokyklinio ugdymo programose nuo 2 metų iki privalomojo ugdymo amžiaus (6 metų); numatytos siektinos reikšmės: 2025 m. – 91,3 proc., 2026 m. – 92 proc., 2027 m. – 93 proc. *Švietimo plėtros programos (2021)* 2030 m. šio rodiklio siekinys – 95 proc. ŠVIS duomenimis, ikimokyklinio ugdymo programose nuo 2 metų iki privalomojo ugdymo amžiaus (6 metų) 2022 m. dalyvavo 85,6 proc., 2023 m. – 88,8 proc., 2024 m. – 90,8 proc. vaikų, tad tikėtina, kad bus pasiektas *ŠMSM 2025–2027 m. strateginio veiklos plano (2025)* siekinys 2025 m. (91,3 proc.).

Lietuvoje siekiama didinti **kaimo vietovėse, nepalankioje SEK aplinkoje** gyvenančių vaikų dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo programose aprėptį. 2024 m. ikimokyklinio ugdymo programose dalyvavo 57,8 proc. (2022 m. – 55,0 proc., 2023 m. – 56,5 proc.) kaime gyvenančių 2–5 metų vaikų. Prie *Susitarimo dėl Lietuvos švietimo politikos (2021)* siekinio 2027 metams – 70 proc. – nuosekliai artėjama (1.2.4 pav.), bet jam pasiekti reikėtų didesnės pažangos. Pažymėtina, kad rodiklis fiksuoja, kokia dalis kaime gyvenančių vaikų lanko kaimo vietovėse esančias ikimokyklinį ugdymą vykdančias mokyklas, tačiau dalis kaimo vietovėse, ypač priklausančiose žiedinėms savivaldybėms, gyvenančių vaikų yra ugdomi mieste. Taigi realus ikimokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių kaimo vietovėse gyvenančių vaikų rodiklis gali būti aukštesnis.

1.2.4 pav. 2024 m. kaimo vietovėse ikimokyklinio ugdymo programose dalyvavo daugiau nei pusė 2–5 metų vaikų

2–5 metų vaikų, gyvenančių kaimo vietovėse ir dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programoje*, dalis (proc.)

* Skaičiuojami vaikai, lankantys ikimokyklinį ugdymą teikiančias mokyklas, esančias kaimo vietovėse; priskaičiuojami ir pagal priešmokyklinio ugdymo programą ugdomi vaikai.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025) siekiama, kad **socialinę riziką patiriančiose šeimose gyvenančių vaikų** nuo 3 metų iki privalomojo ugdymo amžiaus, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programose, skaičius 2025 m. siektų 1 500, 2026 m. – 1 600, 2027 m. – 1 700 vaikų, *Švietimo plėtros programos (2021)* 2030 m. siekinys – 2 000 vaikų. ŠVIS duomenimis, šalyje ikimokyklinio ugdymo programose 2021 m. dalyvavo 2 440 socialinės rizikos šeimose gyvenančių vaikų iki privalomojo ugdymo amžiaus, 2022 m. – 2 351, 2023 m. – 2 363, 2024 m. – 2 328 vaikai, taigi jau yra viršytas *Švietimo plėtros programos (2021)* 2030 m. siekinys, tačiau laikui bėgant pastebima mažėjančio šių vaikų dalyvavimo tendencija.

Kitas siekinys, numatytas *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane,* – socialinę riziką patiriančių šeimų vaikų, kurie ne trumpiau kaip 6 mėnesius yra privalomai ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programas arba pagal priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą, dalis. Siekiamos reikšmės: 2025 m. – 40 proc., 2026 m. – 50 proc., 2027 m. – 60 proc.; *Švietimo plėtros programos (2021)* 2030 m. siekinys – 80 proc. (2029 m.). ŠVIS duomenimis, 2024 m. tokių privalomai ugdomų vaikų buvo vos 3,26 proc. (2022 m. – 3,12 proc., 2023 m. – 3,31 proc.), tad vargu ar šie siekiniai bus pasiekti. Kita vertus, svarbu pažymėti, kad jeigu socialinę riziką patiriančių šeimų tėvai (globėjai, rūpintojai) savo noru leidžia vaikams lankyti ikimokyklinio ugdymo mokyklas, šiems vaikams privalomas ugdymas neskiriamas, ir jie į šią statistiką nepatenka[5].

Valstybės pažangos strategijoje *Lietuva 2050* siekiama gerinti ikimokyklinio ugdymo kokybę ir užtikrinti šios kokybės standartus visose ikimokyklinio ugdymo įstaigose, laiku nustatyti, ar vaikas turi individualiųjų poreikių, teikti reikalingą paramą ugdymui šeimose.

Vienas iš Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės prioritetų – lygias galimybes suteikiančio (įtraukiojo) ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo užtikrinimas. *Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane (2025)*, siekiant plėtoti ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą, suplanuota iki 2028 m. III ketvirčio sukurti ne mažiau kaip 2 000 naujų ikimokyklinio ugdymo vietų ir finansuoti ne mažiau kaip 3 000 vaikų, gyvenančių socialinę riziką patiriančiose šeimose, ikimokyklinį ugdymą; sukurti ir (ar) pritaikyti erdves, kuriomis naudotųsi ne mažiau kaip 4 500 vaikų, visos dienos veikloms ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo programas įgyvendinančiose mokyklose.

Ikimokyklinio ugdymo prieinamumui vaikams iš socialinę riziką patiriančių šeimų gerinti skirtos *Švietimo plėtros programos (2021)* priemonės *Užtikrinti visiems prieinamą ankstyvąjį ugdymą* ir *Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams*.

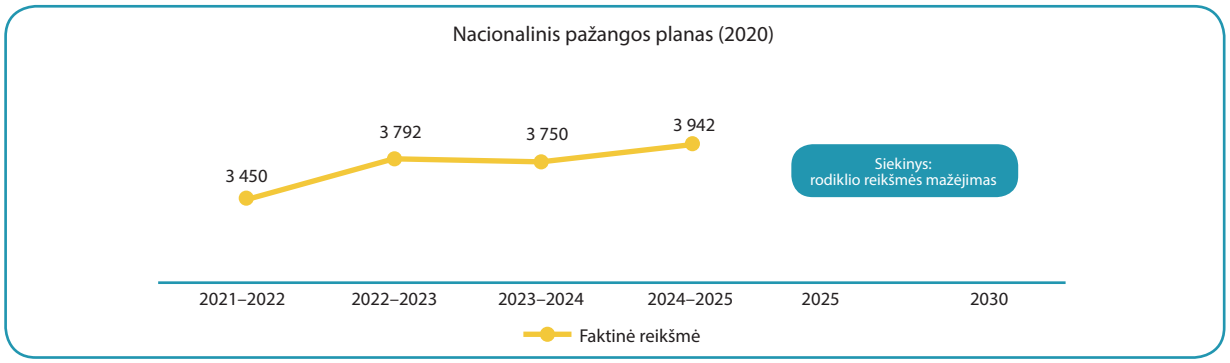
5 Nėra renkami duomenys, kiek šalies ikimokyklinio amžiaus vaikų iš socialinę riziką patiriančių šeimų mokosi ikimokyklinio ugdymo mokyklose, neskyrus privalomo ikimokyklinio ugdymo.

Mokyklinio amžiaus vaikų nesimokymas mokykloje

Nacionaliniame pažangos plane (2020) (naujoje redakcijoje, galiojančioje nuo 2024-11-09) keliamas siekis – mažinti mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje[6] dėl įvairių priežasčių (išskyrus išvykimą į užsienį), skaičių. Nesimokančių mokyklinio amžiaus vaikų skaičius auga: 2021–2022 m. m. mokyklose nesimokė 3 450, o 2024–2025 m. m. – 3 942 mokyklinio amžiaus vaikai (492 vaikais daugiau), taigi, nuo *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* nustatytų siekinių tolstama (1.2.5 pav.).

1.2.5 pav. Daugėja mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje dėl įvairių priežasčių (išskyrus išvykimą į užsienį)

Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje dėl socialinių, psichologinių ir kitų priežasčių ar kai priežastys nenurodytos, skaičius (išskyrus išvykimą į užsienį) (asmenys)

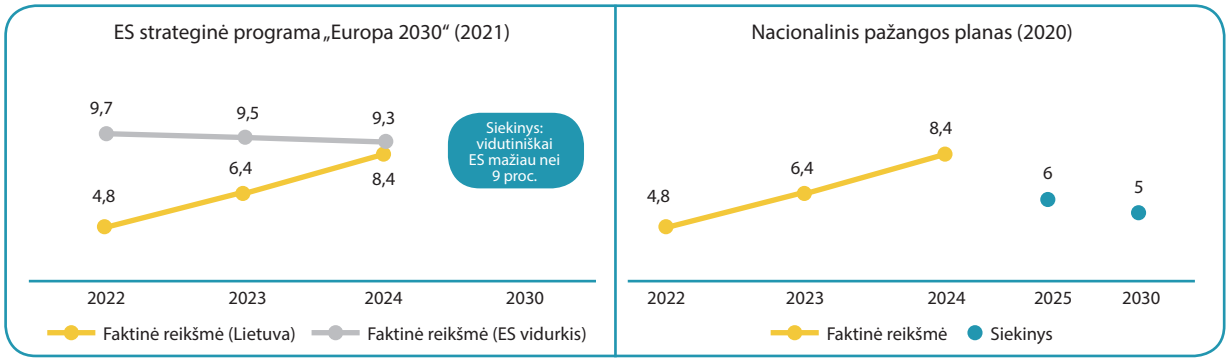
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Tarptautiniu lygmeniu siekiama skatinti jaunus žmones ilgiau mokytis pagal formaliojo švietimo programas. Lietuva prisideda įgyvendinant šį tikslą. *ES strateginėje programoje „Europa 2030“ (2021)* siekiama, kad anksti iš švietimo sistemos pasitraukusių, t. y. ne aukštesnį kaip pagrindinį išsilavinimą įgijusių ir nebesimokančių, 18–24 metų asmenų iki 2030 m. ES būtų mažiau nei 9 proc. Lietuva *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* (naujoje redakcijoje, galiojančioje nuo 2024-11-09) iškėlė siekinį, kad 2025 m. tokių asmenų dalis siektų ne daugiau kaip 6 proc., o 2030 m. – 5 proc.

Šis rodiklis vidutiniškai ES kasmet mažėja, ir prie *ES strateginės programos „Europa 2030“* siekinio labai priartėta: 2022 m. ES vidurkis siekė 9,7 proc., 2023 m. – 9,5 proc., 2024 m. – sumažėjo iki 9,3 proc. Tačiau Lietuvoje pastebima anksti iš švietimo sistemos pasitraukusio jaunimo dalies augimo tendencija: 2022 m. – 4,8 proc., 2023 m. – 6,4 proc., 2024 m. – 8,4 proc. (1.2.6 pav.). Detalesnė šio rodiklio analizė – 4.2 poskyryje.

1.2.6 pav. 2024 m. anksti iš švietimo sistemos pasitraukusio jaunimo Lietuvoje padaugėjo iki 8,4 proc.

18–24 metų asmenų, įgijusių ne aukštesnį kaip pagrindinį išsilavinimą ir nesimokančių, dalis (proc.)

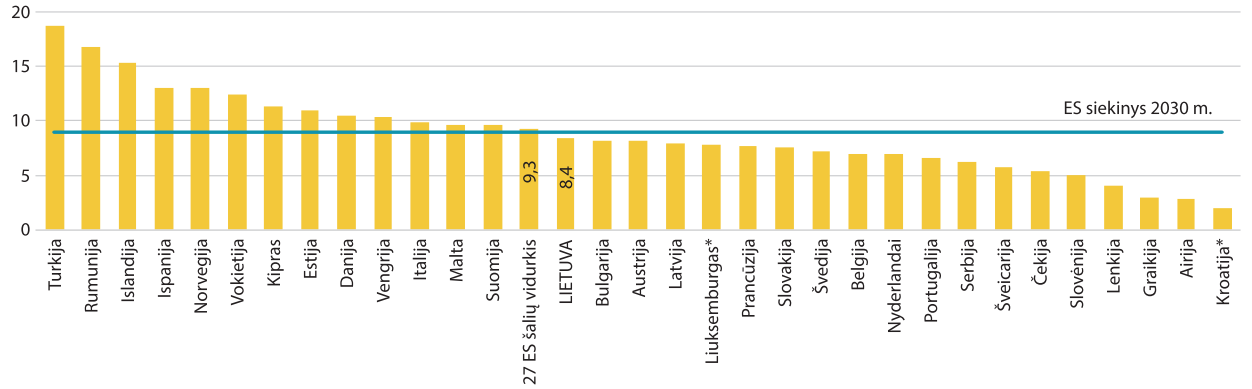
Duomenų šaltinis: Eurostatas

6 Remiantis Savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitos tvarkos aprašu (2012), nesimokantis vaikas – neįregistruotas Mokinių registre vaikas iki 16 metų, kurio deklaruota gyvenamoji vieta yra atitinkamoje savivaldybėje, arba vaikas, įrašytas į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą pagal savivaldybę, kurioje gyvena.

Lyginant šalies padėtį 2024 m. kitų Europos šalių kontekste (1.2.7 pav.), matyti, kad didesnė nei 27 ES šalių vidurkis ne aukštesnį kaip pagrindinį išsilavinimą turinčio ir nesimokančio 18–24 metų jaunimo dalis buvo 13-oje šalių. Lietuvoje ir 18-oje kitų šalių ši dalis buvo mažesnė nei vidutiniškai 27 ES šalyse. Didžiausia anksti iš švietimo sistemos pasitraukusio jaunimo dalis buvo Turkijoje – siekė 18,7 proc., mažiausia – Graikijoje (3,0 proc.), Airijoje (2,8 proc.) ir Kroatijoje (2,0 proc., tačiau Kroatijos duomenys Eurostato nurodomi kaip mažo patikimumo).

1.2.7 pav. Didesnė nei Lietuvoje anksti iš švietimo pasitraukusio 18–24 metų jaunimo dalis yra 13-oje šalių, mažesnė – 18-oje šalių

18–24 metų asmenų, įgijusių ne aukštesnį kaip pagrindinį išsilavinimą ir nesimokančių, dalys (proc.) Europos šalyse 2024 m.

* Mažas duomenų patikimumas.

Duomenų šaltinis: Eurostatas

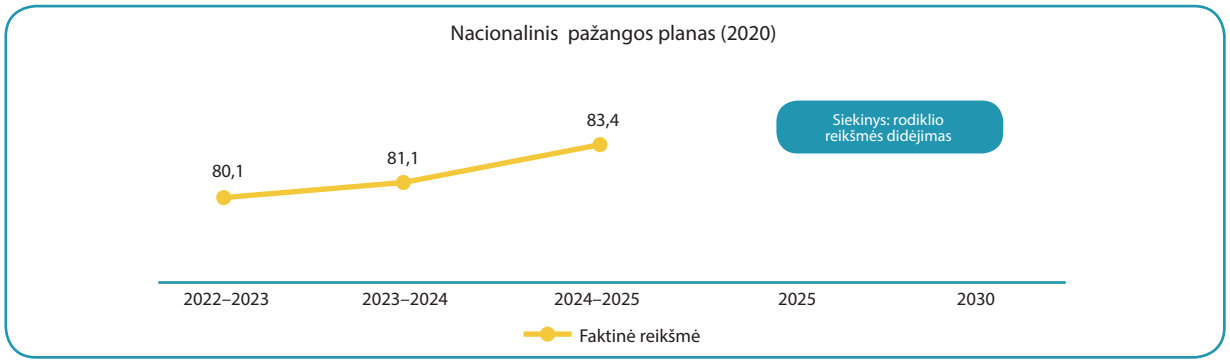
Įtraukties plėtra

Plėtojant įtrauktį švietimo sistemoje, siekiama visiems, įvairių poreikių besimokantiesiems, sukurti lygias mokymosi galimybes, mokantis drauge su kitais (švietimo pagalba ir SUP turinčių mokinių ugdymas plačiau aptariami 4.1 poskyryje).

Nacionaliniame pažangos plane (2020) buvo siekiama, kad 2025 m. švietimo pagalba būtų suteikta 85 proc., o 2030 m. – 97 proc. mokinių (rodiklis galiojo iki 2024-11-08). 2024 m. atnaujinus *Nacionalinio pažangos plano (2020)* siekinius, siekiama, kad šis rodiklis didėtų. *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)* siekiama, kad 2025 m. švietimo pagalbą gautų 85 proc. (2026 m. – 87 proc., 2027 m. – 89 proc.) tokį poreikį turinčių mokinių. Švietimo pagalba kasmet tampa kiek geriau pasiekiama, ir artėjama prie 2025 m. siekinio: 2024 m. ją gavo 83,4 proc. ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokinių, kuriems buvo nustatytas jos poreikis (2022 m. – 80,1 proc., 2023 m. – 81,1 proc.) (1.2.8 pav.).

1.2.8 pav. 2024 m. švietimo pagalbą gavusiųjų dalis pasiekė 83,4 proc. tokį poreikį turinčių mokinių

Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose švietimo pagalbą* gaunančių mokinių dalis (proc.), palyginti su mokiniais, kuriems nustatytas švietimo pagalbos poreikis

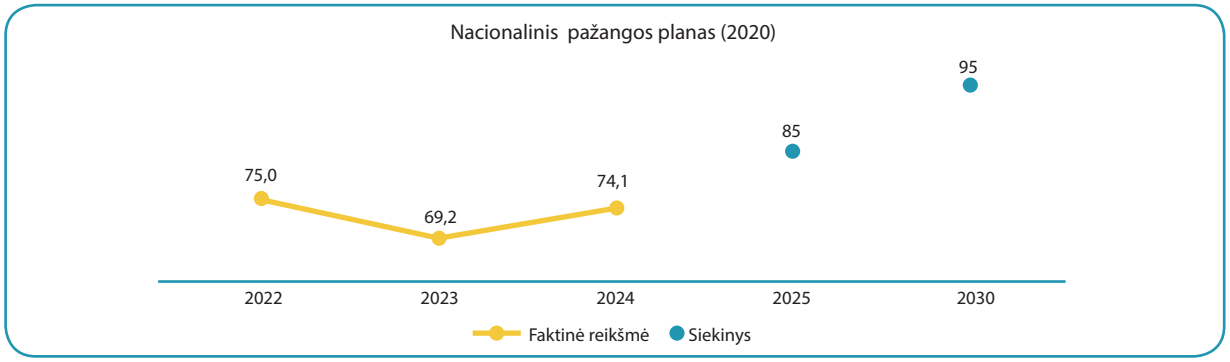
* Rodiklis apima šią švietimo pagalbą: psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją, specialiąją pedagoginę, mokytojo ir mokinio padėjėjo paslaugas, konsultacijas su dalykų mokytojais ugdymo programų skirtumams sumažinti, individualių ugdymo planų sudarymą, papildomą lietuvių kalbos mokymą, NVŠ veiklas ir kt.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Gerinant tarptautinės migracijos patirties turinčių mokinių ugdymosi sąlygas, *Nacionalinės pažangos plane (2020)* buvo numatytas siekinys, kad daugėtų sugrįžusių asmenų, gavusių reikiamą pagalbą integruotis į švietimo sistemą, ir 2025 m. pagalba integruotis į ikimokyklinį, priešmokyklinį ir bendrąjį ugdymą būtų suteikta 85 proc., o 2030 m. – 90 proc. jos besikreipusių iš užsienio grįžusių asmenų (rodiklis galiojo iki 2024-11-08). *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)* siekiama reikiamą pagalbą integruotis 2025 m. suteikti 85 proc., 2026 m. – 86 proc., 2027 m. – 87 proc. sugrįžusių iš užsienio asmenų. 2023 m., palyginti su 2022 m., pagalbos prieinamumas buvo sumažėjęs, tačiau 2024 m. pasiekė 74,1 proc. ir priartėjo prie 2022 m. buvusios būklės (75,0 proc. šių asmenų) (1.2.9 pav.). Vis dėl to, ir 2025 m. siekinį bus sunku pasiekti, jeigu neįvyks proveržis.

1.2.9 pav. Per paskutinius metus pagerėjo švietimo pagalbos prieinamumas iš užsienio grįžusiems mokiniams

Sugrįžusių asmenų, gavusių pagalbą integruotis į švietimo sistemą (ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo kartu), dalis (proc.) nuo tų, kurie kreipėsi

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Daliai mokinių, kuriems skirta švietimo pagalba, ji nebūna suteikta dėl švietimo pagalbos specialistų trūkumo ar kitų priežasčių, tačiau ši problema sprendžiama (didinamas švietimo pagalbos finansavimas, įdarbinama daugiau pagalbos mokiniui specialistų, mokinio padėjėjų ir kt.). *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)* numatyta siekti, kad vienam pagalbos mokiniui specialistui 2025 m. tektų 111, 2026 m. – 108, 2027 m. – 104 mokiniai.

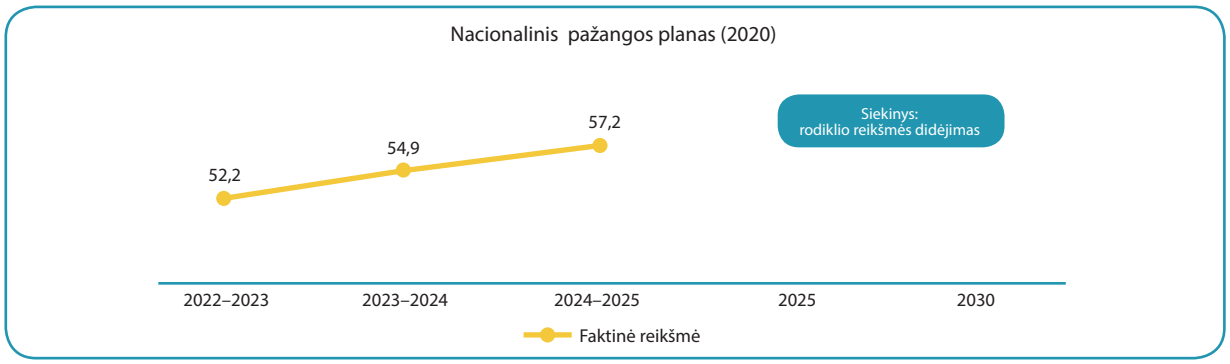
ŠVIS duomenimis, pagalbos pasiekiamumas gerėjo: 2021–2022 m. m. vienam pagalbos mokiniui specialistui bendrojo ugdymo mokyklose teko 125,2 mokinio apskritai ir 17,2 SUP turinčio mokinio, o 2024–2025 m. m. šie rodikliai sumažėjo iki 114 mokinių ir 16,8 SUP turinčio mokinio.

Gerėja negalią turinčių mokinių įtrauktis, tačiau ne tokiu sparčiu tempu, kokio buvo siekiama. *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* (redakcijoje, galiojusioje iki 2024-11-08) buvo keliami šie siekiniai: 2025 m. – 85 proc., o 2030 m. – 90 proc. negalią turinčių mokinių ugdyti bendrosios paskirties klasėse; naujoje redakcijoje, galiojančioje nuo 2024-11-09, suplanuotas krypties rodiklis – siekiama, kad jis didėtų. *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)* keliami šie tikslai: 2025 m. įtraukiuoju būdu ugdyti 85 proc., 2026 m. – 86 proc., 2027 m. – 87 proc. negalią turinčių mokinių. 2024–2025 m. m. įtraukiuoju būdu (bendrosios paskirties klasėse) buvo ugdoma 57,2 proc. negalią turinčių mokinių, ir tai 2,3 proc. punkto didesnė reikšmė nei 2023–2024 m. m. (54,9 proc.) (1.2.10 pav.), tačiau nuo siekinių dar atsiliekama.

Nacionaliniame pažangos plane (2020) (redakcijoje, galiojančioje nuo 2024-11-09) keliamas ir kitas susijęs siekinys – kad daugėtų bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose įtraukiuoju būdu ugdomi negalią turintys mokiniai (bendrosiose klasėse kartu su bendraamžiais). Tokių mokyklų 2022–2023 m. m. buvo 752, 2024–2025 m. m. – 764, tačiau rodiklio reikšmės augimas nebuvo nuoseklus, nes 2023–2024 m. m. jo reikšmė buvo 5 mokyklomis didesnė nei 2024–2025 m. m. (1.2.11 pav.).

1.2.10 pav. 2024 m. įtraukiuoju būdu buvo ugdoma beveik trys penktadaliai negalią turinčių mokinių

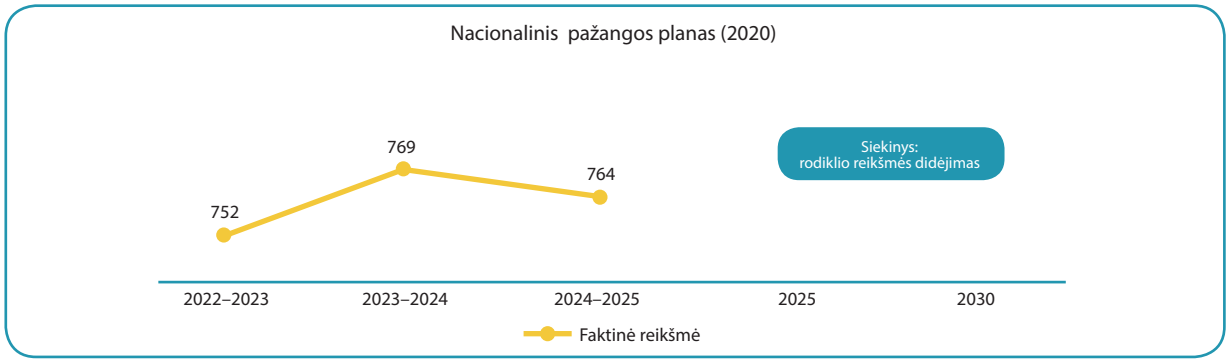
Negalią turinčių mokinių, ugdomų įtraukiuoju būdu bendrosios paskirties švietimo įstaigose (bendrosiose klasėse), dalis (proc.) nuo visų negalią turinčių mokinių

Duomenų šaltinis: ŠVIS

1.2.11 pav. Per dvejus metus mokyklų, kuriose įtraukiuoju būdu ugdomi negalią turintys mokiniai, skaičius padidėjo 12 mokyklų

Bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose negalią turintys mokiniai ugdomi įtraukiuoju būdu (bendrosiose klasėse), skaičius

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Didinant švietimo įtrauktį ir prieinamumą, *Švietimo plėtros programoje (2021)* numatyta įgyvendinti įvairias priemones, padedančias diegti inovatyvius pagalbos teikimo būdus, tobulinti pedagogų kompetencijas, stiprinti nacionalines ir regionines pagalbą teikiančias institucijas, plėsti kompleksines švietimo pagalbos paslaugas, aprūpinti mokyklas priemonėmis, skirtomis SUP turintiems mokiniams, ir kt. (priemonės *Įgyvendinti įtraukųjį švietimą*, *Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį*, *„Pirmiausia – mokytojas“*, *„Tūkstantmečio mokyklų“ programa* ir kt.). Tikimasi, kad įgyvendinus regioninę pažangos priemonę *Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams*, kuria siekiama sudaryti vienodas galimybes naudotis įtraukiomis ir kokybiškomis švietimo, mokymo ir mokymosi paslaugomis, plėtojant prieinamą infrastruktūrą, daugės negalią turinčių mokinių, ugdomų įtraukiuoju būdu bendrosios paskirties švietimo įstaigose (bendrosiose klasėse). Plačiau apie mokyklų aplinkos pritaikymą – 1.5 poskyryje.

Mokinių dalyvavimas NVŠ programose

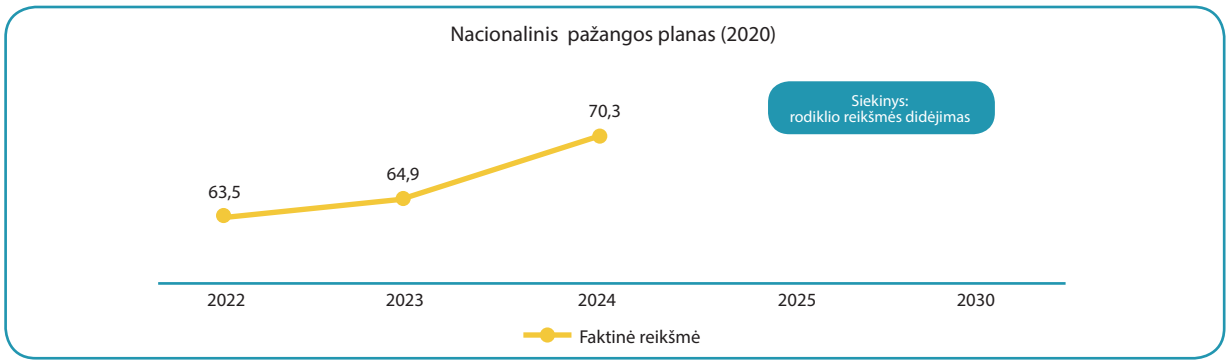
Lietuvoje keliami tikslai suteikti galimybių ir skatinti mokinius dalyvauti NVŠ programose. *Švietimo plėtros programoje (2021)* numatyta, kad NVŠ prieinamumas bus gerinamas, vykdant priemones *Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį* ir *Plėtoti įvairialypį švietimą vykdant visos dienos mokyklų veiklą*, kurios padės subalansuoti NVŠ programų paklausą ir pasiūlą, gerinti jų prieinamumą SUP turintiems mokiniams.

Nacionaliniame pažangos plane (2020) (redakcijoje, galiojusioje iki 2024-11-08) buvo numatyta pasiekti, kad 2025 m. NVŠ veiklose dalyvautų 65 proc., o 2030 m. – 75 proc. mokinių. Atnaujinus plano rodiklius, siekiama, kad šio rodiklio reikšmė didėtų.

ŠVIS duomenimis, įsitraukimas į NVŠ veiklas reikšmingai išaugo: 2024 m. NVŠ programas lankė 70,3 proc. bendrojo ugdymo mokinių (2022 m. – 63,5 proc., 2023 m. – 64,9 proc.). NVŠ programas lankančių bendrojo ugdymo mokinių dalis nuo 2023 m. padidėjo 5,4 proc. punkto, o palyginti su 2022 m. – 6,8 proc. punkto (1.2.12 pav.). Valstybės biudžeto lėšomis, skirtomis NVŠ, 2024 m. pasinaudojo beveik trečdalis – 31,6 proc. mokinių (2021 m. – 26,6 proc., 2022 m. – 27,1 proc., 2023 m. – 28 proc.).

1.2.12 pav. Per metus NVŠ veiklose dalyvaujančių mokinių dalis paaugo 5,4 proc. punkto

NVŠ galimybėmis pasinaudojusių mokinių (išskyrus ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančius vaikus) dalis (proc.)*

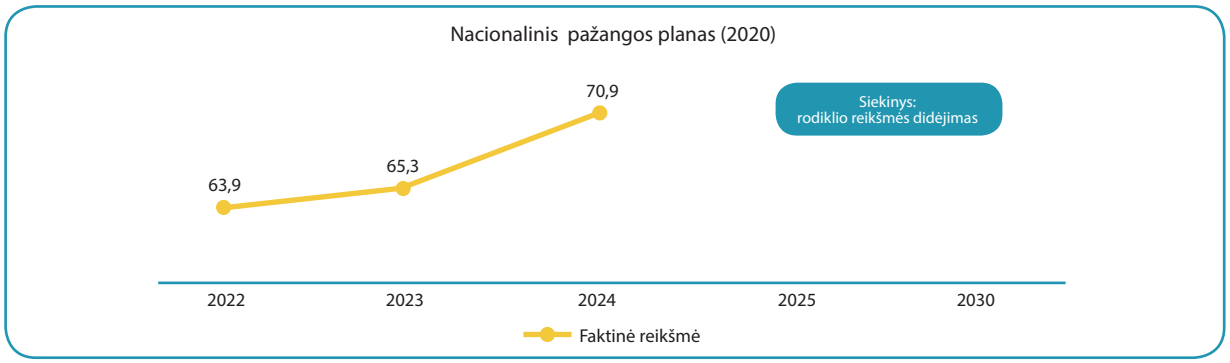
* Perskaičiuotos visos rodiklio reikšmės.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Pažangos pasiekta ir gerinant NVŠ prieinamumą SUP turintiems mokiniams. *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* (redakcijoje, galiojančioje nuo 2024-11-09) iškeltas rodiklio didėjimo siekinys. Duomenys rodo, kad SUP turinčių mokinių, lankančių NVŠ, dalis 2022–2024 m. taip pat gerokai išaugo ir 2024 m. pasiekė 70,9 proc. – 5,6 proc. punkto daugiau nei 2023 m. ir 7,0 proc. punktais daugiau nei 2022 m. (1.2.13 pav.). Taip pat pažymėtina, kad visu 2022–2024 m. laikotarpiu SUP turinčių NVŠ lankančių mokinių dalis buvo didesnė nei apskritai NVŠ lankančių mokinių dalis. Valstybės biudžeto lėšomis, skirtomis NVŠ, 2024 m. pasinaudojo 31,3 proc. SUP turinčių mokinių (2023 m. – 27,5 proc., 2022 m. – 27,0 proc., 2021 m. – 25,2 proc.).

1.2.13 pav. Augo NVŠ veiklas lankančių SUP turinčių mokinių dalis

NVŠ galimybėmis pasinaudojusių SUP turinčių mokinių (išskyrus ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančius ir gabiuosius vaikus) dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane (2025) numatyta 2027 m. IV ketv. pasiekti, kad ne mažiau kaip 80 proc. bendrojo ugdymo mokinių įsitrauktų į neformalųjį vaikų švietimą ir formalųjį švietimą papildantį ugdymą, užtikrinant tolygų veiklų prieinamumą, pasiekiamumą, įvairovę ir siekiant, kad neformaliojo vaikų švietimo veiklos prisidėtų prie visos dienos mokyklos

veiklų plėtros. 2025 m. lėšos neformaliojo vaikų švietimo krepšeliui padidintos 25 proc. – nuo 20 mln. Eur iki 25 mln. Eur; papildomą finansavimą NVŠ krepšeliui numatoma skirti ir 2026 m. bei 2027 m. (po papildomus 5 mln. Eur kasmet).

Dalyvavimas NVŠ plėtojamas, įgyvendinant *Neformaliojo švietimo koncepciją (2005, pakeitimai 2023 m.).* Ši koncepcija įgyvendinama etapais, atsižvelgiant į valstybės strateginius dokumentus ir finansines galimybes. Pagal koncepciją, siekiama, kad iki 2030 m. iki 15 proc.[7] padidėtų dalyvavimas STEAM krypčių programose, ir 50 savivaldybių galėtų pasiūlyti visų NVŠ krypčių programas.

Prie dalyvavimo NVŠ programose plėtros prisideda įgyvendinamos *Švietimo plėtros programos (2021)* uždaviniams *Didinti švietimo įtrauktį ir prieinamumą, užtikrinti saugią aplinką kiekvienam asmeniui*, *Plėtoti įvairialypį švietimą vykdant visos dienos mokyklų veiklą* ir tęstinės veiklos uždaviniui *Finansuoti bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir neformaliojo švietimo įstaigas ir veiklas* skirtos priemonės ir lėšos. Įgyvendinant šiuos uždavinius, padidintos dotacijos savivaldybėms, skirtos NVŠ įvairovei, prieinamumui ir kokybei pagerinti, skirta daugiau lėšų įvairialypiam švietimui plėtoti, vykdant visos dienos mokyklų veiklą.

Siekiant plačiau įtraukti mokinius į NVŠ veiklas, 2024 m. valstybės biudžete NVŠ finansuoti buvo numatytas 3 mln. Eur didesnis finansavimas, palyginti su ankstesniais metais (iš viso 20 mln. Eur). NVŠ lėšų dydis (NVŠ krepšelis) savivaldybėse svyruoja nuo 15 iki 25 Eur. Vidutinių ir didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams yra skiriamas dvigubas NVŠ krepšelis, t. y. 30–50 Eur. Siekiant plėtoti NVŠ prieinamumą, įvairovę ir kokybę, 2025 m. numatoma skatinti savivaldybes aktyviau įsitraukti į NVŠ veiklų plėtojimą ir kokybiškai teikiamų paslaugų užtikrinimą (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2024 metų veiklos ataskaita).

Prioritetas skiriant NVŠ krepšelio lėšas iš valstybės biudžeto nustatytas 9–10 ir I–IV gimnazijos klasių mokiniams, nes šių klasių mokiniai rečiausiai dalyvauja NVŠ programose. Valstybės lėšomis, skirtomis NVŠ, 2024 m. pasinaudojo 22,3 proc. 9–10 ir I–IV gimnazijos klasių mokinių (2023 m. – 19,9 proc., 2022 m. – 18,7 proc., 2021 m. – 19,7 proc.). Išsamesni duomenys apie mokinių įsitraukimą į NVŠ ir pasinaudojimą tikslinėmis lėšomis pateikiami 4.1 poskyryje.

7 Nacionalinius prioritetus atitinkančioms programoms (techninės kūrybos, gamtos ir ekologijos, informacinių technologijų, technologijų, medijų krypčių) 2024 m. buvo skiriamas 25 Eur krepšelis, visoms kitoms – ne mažiau kaip 15 Eur.

1.3. Švietimo rezultatai

Ir Lietuvoje, ir vykdant tarptautines programas, siekiama mažinti žemų pasiekimų mokinių dalį (siekinys – mažiau nei 15 proc.), bet Lietuvoje nedaug (0,4 proc. punkto) sumažėjo tik 2 (iš 6) EBPO PISA gamtamokslinio raštingumo pasiekimų lygmens nepasiekiančių mokinių dalis, o skaitymo gebėjimų ir matematinio raštingumo srityse ji šiek tiek padidėjo (0,5 ir 2,2 proc. punkto). 2022 m. žemų pasiekimų mokinių dalys buvo tokios: gamtamokslinio raštingumo – 21,8 proc., skaitymo gebėjimų –24,9 proc., matematinio raštingumo –27,8 proc.

Siekiama didinti į aukštąsias mokyklas įstojusių mokinių iš žemo SEK statuso šeimų dalį (2030 m. siekinys – ne mažiau kaip 35 proc.), bet per metus rodiklis sumažėjo: 2023 m. buvo 21,7 proc., 2024 m. – 17,7 proc.

2024 m. pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas mokėsi 9,8 proc. 25–64 metų asmenų (skaičiuojant per 4 savaites besimokiusių asmenų dalį). Tai 2025 m. šalies siekiniui (10 proc.) artima reikšmė, bet ji šiek tiek mažesnė už 2023 m. reikšmę (10,7 proc.).

Tarptautiniu lygmeniu siekiama, kad 2030 m. ES būtų bent 45 proc. aukštąjį išsilavinimą įgijusių 25–34 metų asmenų. 2024 m. ES vidurkis pasiekė 44,2 proc., o Lietuvos reikšmė buvo gerokai aukštesnė – 58,2 proc., ir Lietuvai teko 4-a vieta ES.

Reikia didesnės pažangos, norint įgyvendinti siekinį, kad pilietinės galios indeksas iki 2050 m. pasiektų 60 iš 100 balų (2022–2024 m. jis buvo apie 37 balus).

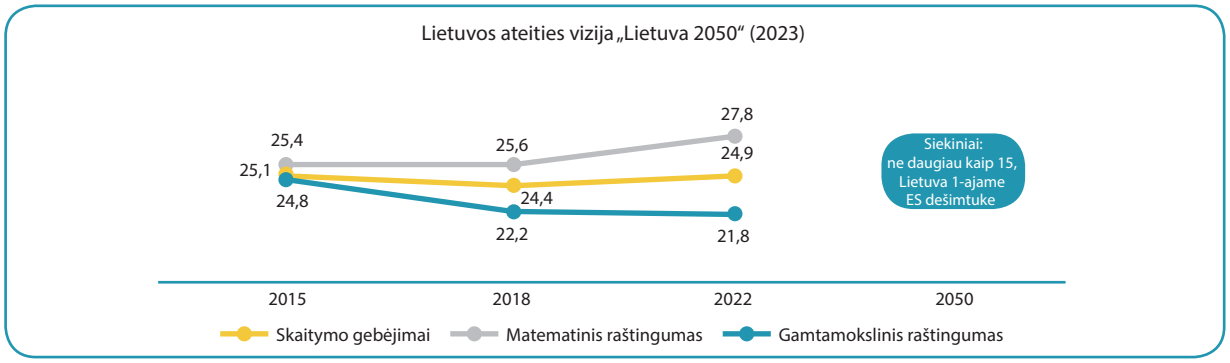
Nacionaliniuose ir tarptautiniuose strateginiuose dokumentuose keliami tikslai – gerinti švietimo kokybę, siekti aukštesnių mokinių pasiekimų, ypač daug dėmesio skiriant uždaviniui užtikrinti, kad kuo daugiau mokinių įgytų pagrindinius gebėjimus ir mažėtų žemų pasiekimų mokinių dalis. Pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas ugdomos kompetencijos padeda siekti ir kitų švietimo tikslų – išlaikyti aukštą visuomenės išsilavinimo lygį, skatinti mokytis visą gyvenimą, didinti gyventojų kompiuterinį raštingumą, stiprinti pilietiškumą.

Mokinių pasiekimai

Lietuvos ateities vizijoje „Lietuva 2050“ (2023) numatytas siekinys mažinti žemų pasiekimų mokinių dalį – kad iki 2050 m. mokinių, nepasiekiančių 2 (iš 6) EBPO PISA mokymosi pasiekimų lygmens, būtų ne daugiau kaip 15 proc. Pastarojo EBPO PISA tyrimo ciklo duomenimis, reikšmingos pažangos, siekiant sumažinti žemų pasiekimų mokinių dalį, nepasiekta, o kai kuriose pasiekimų srityse padėtis netgi šiek tiek pablogėjo. Per ketverius metus (nuo 2018 m. iki 2022 m.) tik žemus gamtamokslinio raštingumo gebėjimus įgijusių Lietuvos mokinių dalis sumažėjo 0,4 proc. punkto, skaitymo – padidėjo 0,5 proc. punkto, o matematinio raštingumo – padidėjo 2,2 proc. punkto (1.3.1 pav.).

1.3.1 pav. EBPO PISA duomenimis, reikšmingos pažangos, siekiant sumažinti žemų pasiekimų mokinių dalį, nepasiekta

Mokinių, nepasiekusių 2 (iš 6) EBPO PISA mokymosi pasiekimų lygmens, dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: EBPO

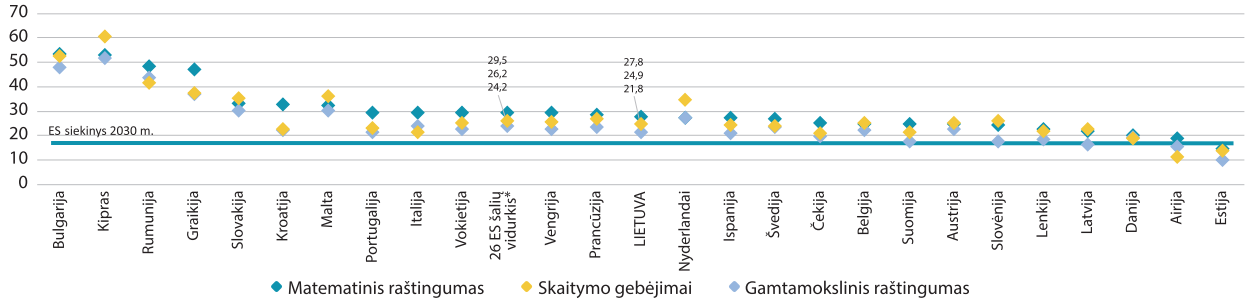
Toks pat uždavinys – mažinti mokinių, kurių pasiekimai žemi, dalį – keliamas ir *ES strateginėje programoje „Europa 2030“ (2021)*, jo pažanga taip pat vertinama stebint EBPO PISA rezultatus. Siekiama, kad 2 (iš 6) EBPO PISA mokymosi pasiekimų lygmens nepasiekusių mokinių dalis jau 2030 m. kiekvienoje tyrimo srityje būtų mažesnė nei 15 proc. Nors Lietuvoje žemų pasiekimų mokinių dalis palyginti didelė, 2022 m. visose tyrimo srityse ji buvo mažesnė už ES šalių vidurkį (1.3.2 pav.). Mažesnė nei 15 proc. žemų pasiekimų mokinių dalis buvo dviejose šalyse – Estijoje (skaitymo gebėjimų ir gamtamokslinio raštingumo srityse) ir Airijoje (skaitymo gebėjimų srityje).

Iki 2024 m. lapkričio 8 d. galiojusioje *Nacionalinio pažangos plano (2020)* redakcijoje ir *Švietimo plėtros programoje (2021)* buvo numatytas tarpinis siektinas rezultatas – kad 2 (iš 6) EBPO PISA pasiekimų lygmens nepasiekusių mokinių visose tyrimo srityse 2025 m. būtų ne daugiau kaip 20 proc.

Analogiškus siekinius Lietuva išsikėlė ir įgyvendindama *UNESCO programą „Švietimas 2030“ (2015)*. Įgyvendinant šią programą, remiantis EBPO PISA duomenimis, stebima, kiek mokinių pasiekė 2 (iš 6) skaitymo ir matematinio raštingumo pasiekimų lygmenį. Kadangi, kaip minėta, šiose pasiekimų srityse žemų pasiekimų mokinių nesumažėjo, prie išsikeltų UNESCO programos siekinių, kad 2025 m. 2 (iš 6) EBPO PISA pasiekimų lygmenį pasiekusių mokinių būtų 80 proc., o 2030 m. – 85 proc., taip pat nepriartėta (1.3.3 pav.).

1.3.2 pav. 2022 m. Lietuvoje visų EBPO PISA tyrimo sričių 2 (iš 6) pasiekimų lygmens nepasiekusių mokinių buvo mažiau nei vidutiniškai ES

Mokinių, nepasiekusių 2 (iš 6) EBPO PISA pasiekimų lygmens, dalys (proc.) ES šalyse 2022 m.

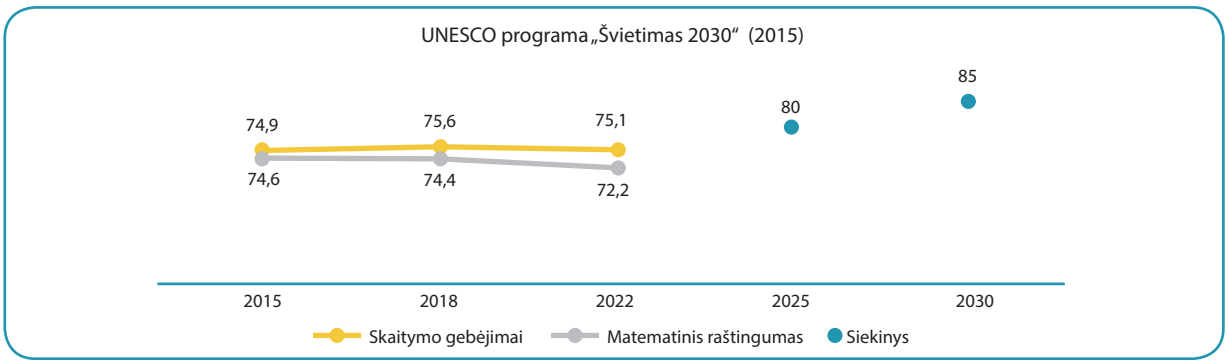

* 2022 m. EBPO PISA tyrimo cikle nedalyvavo Liuksemburgas.
Paaiškinimas: šalys surūšiuotos mažėjimo tvarka pagal matematinio raštingumo rodiklį.

Duomenų šaltinis: Eurostatas

1.3.3 pav. Prie UNESCO programos siekinių, kad padaugėtų bent minimalų skaitymo gebėjimų ir matematinio raštingumo lygį pasiekusių mokinių, nepriartėta

Jaunuolių, baigusių pagrindinę mokyklą ir pasiekusių bent minimalų skaitymo gebėjimų ir matematinio raštingumo gebėjimų lygį, dalis (proc.)*

* Rodiklis skaičiuojamas, remiantis EBPO PISA duomenimis.

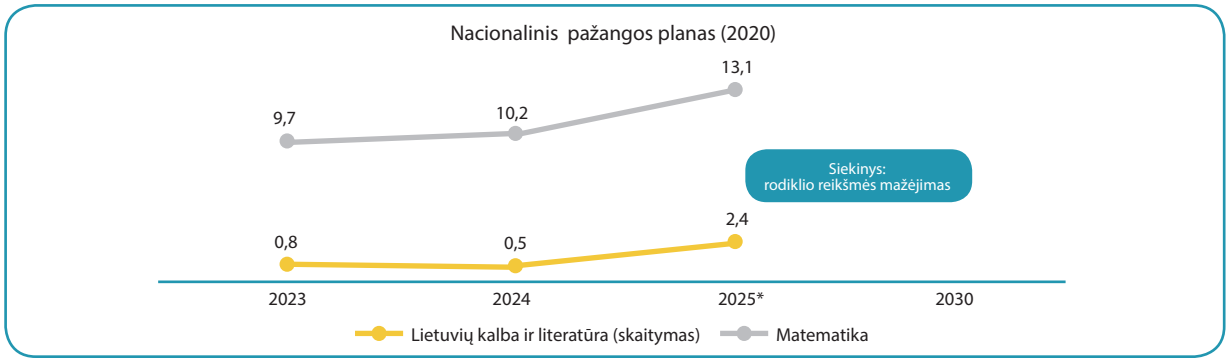
Duomenų šaltinis: UNESCO (žiūrėta 2025-05-19)

2024 m. atnaujinus *Nacionalinį pažangos planą (2020)*, žemų pasiekimų problemos sprendimo pažangą numatyta stebėti, taikant nacionalinių mokinių pasiekimų vertinimų rodiklius. Pagrindiniai stebimi rodikliai – kad mažėtų per 8 klasės lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) bei matematikos NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių mokinių dalys. *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* konkrečios siektinos rodiklių reikšmės nenustatytos, tik siekiama ir stebima, kad žemų pasiekimų rodikliai mažėtų. Konkrečios siektinos reikšmės numatytos *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025):* siekiama, kad per 8 klasės lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių mokinių dalis 2025–2027 m. būtų 0,5 proc., o matematikos – mažėtų: 2025 m. – 10 proc., 2026 m. – 9,5 proc., 2027 m. – 9,0 proc.

NMPP duomenys rodo, kad 2023 m. ir 2024 m. šių rodiklių reikšmės buvo panašios, o 2025 m. paaugo (padėtis pablogėjo): patenkinamo lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) pasiekimų lygio nepasiekusiųjų dalis padidėjo iki 2,4 proc., o matematikos – iki 13,1 proc. (1.3.4 pav.). Visais metais (2023–2025 m.) per matematikos NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekiančių mokinių dalis buvo didesnė, palyginti su lietuvių kalbos ir literatūros NMPP rodikliu. Vertinant rodiklių pokyčius, svarbu atkreipti dėmesį, kad 2025 m. buvo vertinti pagal atnaujintas bendrąsias programas besimokiusių mokinių rezultatai (8 klasės mokiniai pagal atnaujintas programas buvo mokęsi 7 ir 8 klasėse). Be to, pakito ir pasiekimų vertinimas – nuo 2025 m. nustatoma daugiau pasiekimų lygių: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis (anksčiau buvo nustatomi trys lygiai: patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis). Atnaujintų bendrųjų programų įgyvendinimo pradžios procesai ir vertinimo pokyčiai galėjo turėti įtakos ir rodiklio reikšmės kaitai. Tiksliau rodiklių pažangą bus galima stebėti vėlesniais metais.

1.3.4 pav. 2025 m. per 8 klasės lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekė 2,4 proc., matematikos – 13,1 proc. mokinių

Per NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių 8 klasės mokinių dalis (proc.)

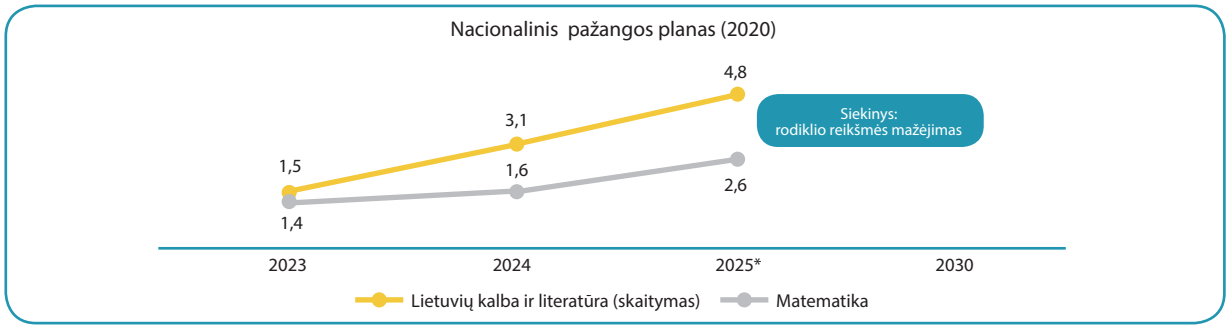
* 2025 m. buvo vertinti pagal atnaujintas bendrąsias programas besimokiusių mokinių rezultatai. Pasikeitė pasiekimų vertinimas: nuo 2025 m. nustatomi keturi (slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis), o anksčiau buvo nustatomi trys (patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis) pasiekimų lygiai.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Panašią padėtį atskleidžia ir papildomai stebimi atitinkami 4 klasės mokinių NMPP rodikliai – patenkinamo lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) bei matematikos pasiekimų lygio nepasiekusiųjų dalys. Abiejų dalykų rodikliai pablogėjo: patenkinamo lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) lygio nepasiekusiųjų dalis išaugo iki 4,8 proc., o matematikos – iki 2,6 proc. (1.3.5 pav.). 2023 m. abiejų dalykų rodikliai buvo panašūs, o vėliau labiau pablogėjo lietuvių kalbos ir literatūros rodiklis. Įtakos šiems pokyčiams taip pat galėjo turėti atnaujintų bendrųjų programų įgyvendinimo pradžios procesai ir pasiekimų lygių nustatymo pokyčiai. *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)* siekiama, kad per 4 klasės lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių mokinių dalis 2025–2027 m. būtų 3,0 proc., o matematikos – 1,5 proc. Nuo šių siekinių nutolta.

1.3.5 pav. 2025 m. per 4 klasės lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekė 4,8 proc., matematikos – 2,6 proc. mokinių

Per NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių 4 klasės mokinių dalis (proc.)

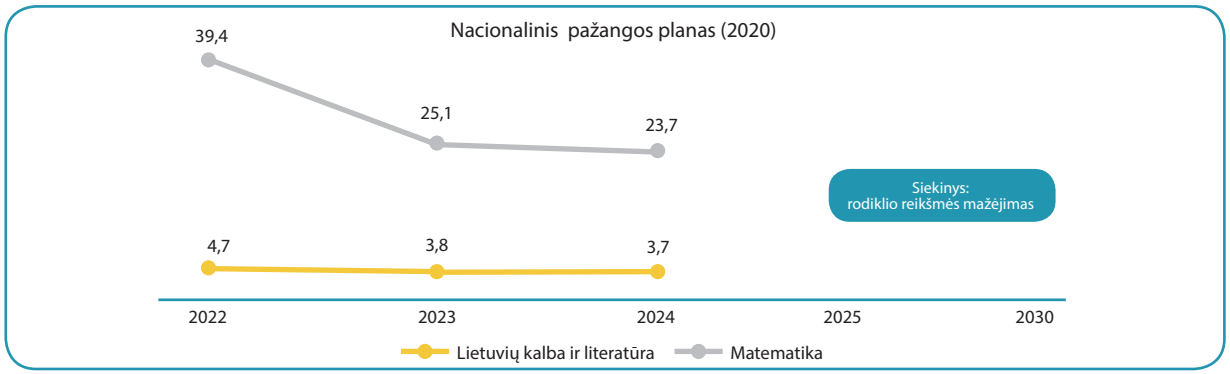
* 2025 m. buvo vertinti pagal atnaujintas bendrąsias programas besimokiusių mokinių rezultatai. Pasikeitė pasiekimų vertinimas: nuo 2025 m. nustatomi keturi (slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis), o anksčiau buvo nustatomi trys (patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis) pasiekimų lygiai.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Nuo 2020 m. iki 2024 m. sumažėjo 10 (II gimnazijos) klasės mokinių, kurių matematikos pasiekimai per PUPP buvo įvertinti ne daugiau kaip 3 balais, t. y., pasiekimai buvo nepatenkinamo lygio. 2020 m. šis rodiklis siekė 39,4 proc., o 2024 m. – 23,7 proc. Atitinkamas lietuvių kalbos ir literatūros rodiklis pakito mažiau: sumažėjo nuo 4,7 proc. iki 3,7 proc. (1.3.6 pav.). *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* numatytas siekinys, kad šie rodikliai ir toliau mažėtų[8].

1.3.6 pav. 2024 m. mokinių, kurių lietuvių kalbos ir literatūros rezultatai per PUPP įvertinti mažiau nei 4 balais, buvo beveik 4 proc., matematikos – beveik ketvirtadalis

Per PUPP slenkstinio mokymosi pasiekimų lygio (4 balų) nepasiekusių mokinių dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Švietimo plėtros programoje (2021) keliami siekiniai, kad daugėtų aukštesnius pasiekimų lygius per PUPP pasiekiančių mokinių: kad mokinių, kurių lietuvių kalbos ir literatūros rezultatai įvertinti 7–10 balų, dalis 2030 m. pasiektų 52 proc., o matematikos – 26 proc. *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)* numatyti tarpiniai siekiniai, kad mokinių, kurių lietuvių kalbos ir literatūros rezultatai per PUPP įvertinti 7–10 balų, 2025 m. būtų 50 proc., 2026 m. – 50,5 proc., 2027 m. – 51 proc. Analogiško matematikos rodiklio siekiniai: 2025 m. –20 proc., 2026 m. – 21 proc., 2027 m. – 22 proc. PUPP duomenys rodo, kad visi minėti siekiniai viršyti: 2024 m. lietuvių kalbos ir literatūros rodiklio reikšmė buvo 58,5 proc., o matematikos – 37,9 proc.

Mokinių pasiekimams gerinti vykdomos *Švietimo plėtros programos (2021)* pažangos priemonės, kurios turėtų padėti pasiekti tolygią ugdymo kokybę ir gerinti jos užtikrinimo sistemą, visiems vaikams suteikti vieno-

8 *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* numatyta pasiekti, kad mažėtų slenkstinio mokymosi pasiekimų lygio (4 balų) nepasiekusių mokinių dalis. Slenkstinis mokymosi pasiekimų lygis išskirtas, atnaujinus bendrojo ugdymo bendrąsias programas (nelyginėse klasėse jos įgyvendinamos nuo 2023–2024 m. m., kitose – nuo 2024–2025 m. m.). Išskirti 5 pasiekimų lygiai: nepasiektas slenkstinis (ne daugiau kaip 3 balai), slenkstinis (4 balai), patenkinamas (5–6 balai), pagrindinis (7–8 balai) ir aukštesnysis (9–10 balų).

das mokyklinio starto galimybes, švietimo efektyvumui ir kokybei geriau panaudoti švietimo technologijas ir skaitmenines inovacijas. Šiems uždaviniams įgyvendinti skirtos priemonės *„Tūkstantmečio mokyklų“ programa*, *Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį*, *Užtikrinti visiems prieinamą ankstyvąjį ugdymą*, *Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams* ir *„EdTech“ skaitmeninė švietimo transformacija*.

Mokinių pasiekimai išsamiau aptariami kituose leidinio poskyriuose: 2.1 poskyryje apžvelgiami bendrieji tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų rezultatai, NMPP, PUPP ir VBE rodikliai, laimėjimai olimpiadose, socialinės ir emocinės mokinių kompetencijos bei pilietiškumas, 4.2 poskyryje mokinių pasiekimai analizuojami švietimo tolygumo aspektu.

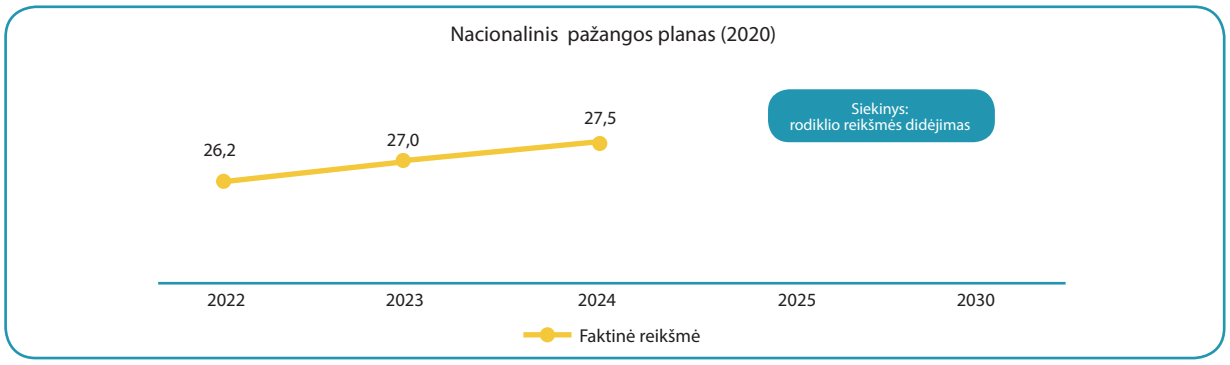
Tolesnis mokymasis ir įsidarbinimas

Tolesnis mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas rezultatas – mokymasis pagal aukštesnio lygmens programas ir profesinė veikla. Strateginiuose dokumentuose keliami uždaviniai skatinti daugiau mokinių kartu mokytis pagal vidurinio ugdymo ir profesinio mokymo programas, gerinti įsidarbinimą ir užtikrinti tolygų aukštojo mokslo prieinamumą.

Nacionaliniame pažangos plane (2020), iki 2024 m. lapkričio 8 d. galiojusioje redakcijoje, kelti siekiniai, kad mokinių, kartu su profesija siekiančių įgyti ir vidurinį išsilavinimą (ISCED 3 lygmeniu), dalis 2025 m. siektų 35 proc., 2030 m. – 36 proc. Atnaujintame plane siekiama, kad rodiklis didėtų. Duomenys rodo, kad rodiklis pamažu auga, nors pažanga ne tokia sparti, kaip anksčiau buvo tikėtasi. Per 2022–2024 metus mokinių, siekiančių kartu su profesija įgyti vidurinį išsilavinimą, dalis padidėjo 1,3 proc. punkto ir pasiekė 27,5 proc. (1.3.7 pav.).

1.3.7 pav. Per dvejus metus mokinių, kartu su profesija siekiančių įgyti ir vidurinį išsilavinimą, dalis paaugo 1,3 proc. punkto

Mokinių, kartu su profesija siekiančių įgyti ir vidurinį išsilavinimą (ISCED 3 lygmeniu), dalis (proc.)

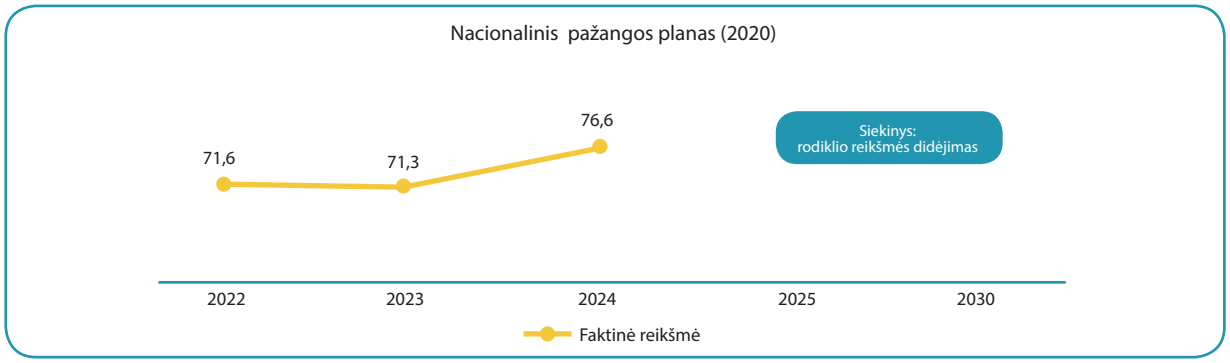
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Įgyvendinant *Švietimo plėtros programos (2021)* pažangos priemonę *Sukurti rinkos poreikius atliepiančią profesinio ugdymo sistemą*, tikimasi, kad iki 2026 m. visos profesinio mokymo įstaigos profesinį mokymą organizuos pameistrystės forma; daugės mokinių, kurie mokysis pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas bendrojo ugdymo mokyklose ir baigs pirminio profesinio mokymo programos modulius.

Nacionaliniame pažangos plane (2020) numatytas siekinys, kad didėtų vidurinį išsilavinimą (kartu su profesine kvalifikacija arba be jos) įgijusių ir per trejus metus įsidarbinusių asmenų dalis. Iki dokumento atnaujinimo 2024 m. buvo numatyta pasiekti, kad įgijusiųjų vidurinį išsilavinimą ir per trejus metus įsidarbinusiųjų 2025 m. būtų 80 proc., o 2030 m. – 82 proc.; atnaujinus dokumentą, rodiklio augimo siekiama nenumatant konkrečių reikšmių. Pastarųjų metų duomenimis, 2022 m. ir 2023 m. rodiklio reikšmės buvo panašios ir viršijo 71 proc., o 2024 m. paaugo iki 76,6 proc. (1.3.8 pav.).

1.3.8 pav. Per dvejus metus 5 proc. punktais padidėjo įgijusių vidurinį išsilavinimą ir įsidarbinusių asmenų dalis

Įsidarbinusių 20–34 metų asmenų, prieš 1–3 metus gavusių profesinio mokymo diplomą kartu su viduriniu išsilavinimu arba po to, kai įgijo vidurinį išsilavinimą, dalis (proc.)

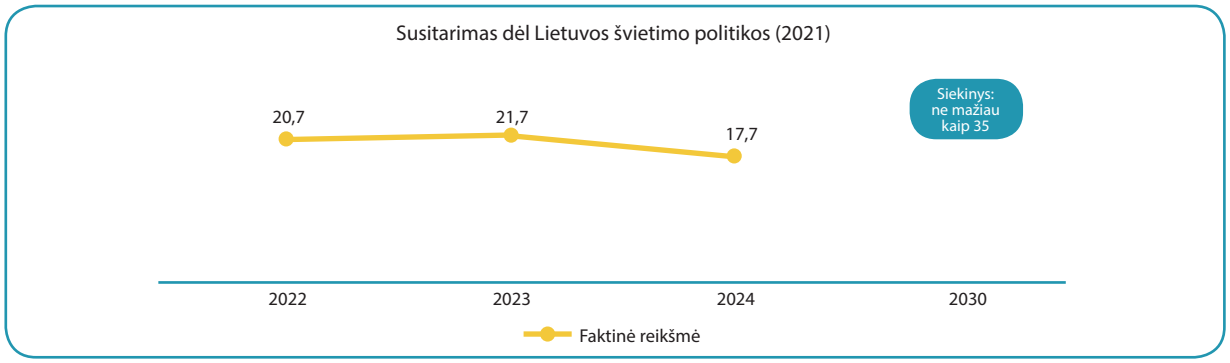
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Susitarime dėl Lietuvos švietimo politikos (2021) iki 2030 m. numatyta pasiekti, kad į aukštąją mokyklą įstotų ne mažiau kaip 35 proc. abiturientų, kurie, mokydamiesi bendrojo ugdymo mokykloje (kai buvo 8 klasėje), augo žemo SEK statuso šeimose. Numatytas tikslas atrodo sunkiai pasiekiamas, ir padėtis dar pablogėjo: 2022 m. ir 2023 m. į aukštąsias mokyklas įstojusių mokinių iš žemo SEK statuso šeimų buvo apie 21–22 proc., o 2024 m. sumažėjo iki 17,7 proc. (1.3.9 pav.).

Aukštojo mokslo prieinamumui asmenims iš nepalankios SEK aplinkos gerinti vykdoma *Švietimo plėtros programos (2021)* pažangos priemonė *Sudaryti sąlygas kokybiškoms, tarptautiškoms ir prieinamoms studijoms*. Šiam uždaviniui įgyvendinti taip pat svarbios kitos priemonės, kuriomis tobulinamas ugdymo turinys ir mokytojų kompetencijos, gerinama švietimo pagalba ir kt. Tai padeda mokiniams iš nepalankios SEK aplinkos pasiekti aukštesnius bendrojo ugdymo rezultatus, stiprinti mokymosi motyvaciją ir taip didina galimybes siekti aukštojo mokslo. Tai priemonės *„Pirmiausia – mokytojas“*, *Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams*, *Plėtoti įvairialypį švietimą vykdant visos dienos mokyklų veiklą* ir kt.

1.3.9 pav. 2024 m. 4 proc. punktais sumažėjo į aukštąją mokyklą įstojusių mokinių iš žemo SEK statuso šeimų

8 klasę lankiusių mokinių iš žemo SEK statuso šeimų*, studijuojančių aukštojoje mokykloje, dalis (proc.)

* Mokiniai, kurie gavo finansinę ar kitokią paramą (nemokamą maitinimą ar kt.).

Duomenų šaltinis: ŠVIS

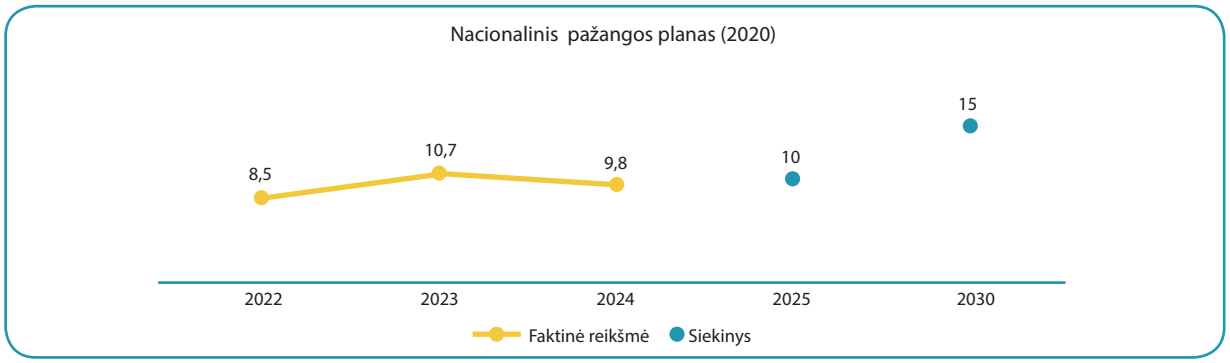
Lietuvos ir tarptautiniuose strateginiuose dokumentuose daug dėmesio skiriama **mokymosi visą gyvenimą** plėtrai. *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* numatyta pasiekti, kad pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas besimokiusių 25–64 metų asmenų 2025 m. būtų 10 proc., o 2030 m. – 15 proc. (skaičiuojant, kiek suaugusiųjų mokėsi per 4 savaites iki tyrimo). *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)* numatytos tokios tarpinės siekiamos reikšmės: 2026 m. – 11 proc., 2027 m. – 12 proc. Duomenys rodo, kad 2024 m. mokėsi 9,8 proc. asmenų – reikšmė buvo artima 2025 m. siekiniui, tačiau, paly-

ginti su 2023 m., rodiklis 0,9 proc. punkto sumažėjo (1.3.10 pav.). *Nacionaliniame pažangos plane (2020)*, nuo 2024 m. lapkričio 9 d. galiojančioje redakcijoje, iškeltas uždavinys pasiekti, kad augtų ir vyresnių (65–74 metų) gyventojų mokymosi mastas, tačiau per metus šis rodiklis taip pat sumažėjo (2023 m. reikšmė buvo 3,6 proc., 2024 m. – 2,7 proc.).

Įgyvendinant *Nacionalinį pažangos planą (2020)*, iki 2024 m. buvo stebimi ir kitų amžiaus grupių mokymosi rodikliai, numatyti jų siekiniai. Planuota, kad iki 2025 m. besimokančių 25–34 metų asmenų dalis padidėtų iki 12,5 proc.; 2024 m. rodiklis (12,7 proc.) šį siekinį viršijo, bet buvo žemesnis už 2023 m. rodiklį (14,0 proc.). 55–74 metų amžiaus grupei buvo numatytas toks siekinys – 5,5 proc. 2025 m.; 2024 m. pasiekta reikšmė – 4,3 proc. (2023 m. buvo 5,6 proc.). Taigi visi stebimi rodikliai rodo, kad 2024 m. mokymosi visą gyvenimą mastas sumenko.

1.3.10 pav. Lietuvoje per 4 savaites besimokiusių suaugusiųjų yra apie dešimtadalis

Per 4 savaites pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas besimokiusių 25–64 metų asmenų dalis (proc.)

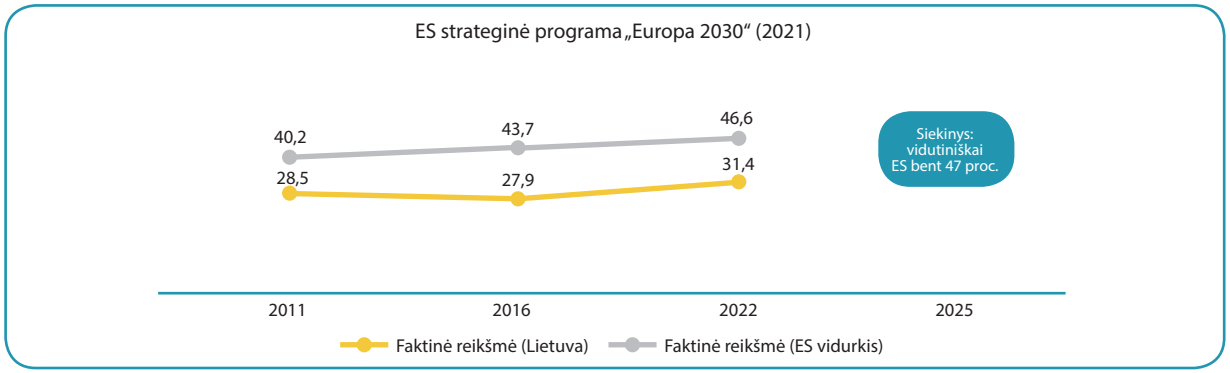
Duomenų šaltinis: VDA

ES strateginėje programoje „Europa 2030“ (2021) numatyta mokymosi visą gyvenimą plėtra stebima analizuojant, kiek 25–64 metų gyventojų mokėsi per ilgesnį – 12 mėnesių – laikotarpį. Iškeltas siekinys, kad 2025 m. per 12 mėnesių besimokiusių suaugusiųjų dalis vidutiniškai ES būtų bent 47 proc. 2022 m. šio rodiklio reikšmė vidutiniškai ES pasiekė 46,6 proc., Lietuvoje – 31,4 proc. (1.3.11 pav.). Palyginti su ankstesnėmis žinomomis rodiklio reikšmėmis (2016 m.), pažangos pasiekta ir vidutiniškai ES (+2,9 proc. punkto), ir Lietuvoje (+3,5 proc. punkto). Nors Lietuvoje padaryta pažanga yra šiek tiek didesnė nei vidutiniškai ES, Lietuvos atotrūkis nuo ES vidurkio išlieka didelis – 2022 m. jis siekė 15,2 proc. punkto, ir Lietuva buvo tarp šalių, kuriose šio rodiklio reikšmė palyginti žema (1.3.12 pav.).

Europos mastu padėtis stebima ir kitu būdu – į minėtą mokymosi per 12 mėnesių rodiklį neįtraukiant vadovaujamo mokymosi darbo vietoje. Ir šis rodiklis atskleidžia, kad Lietuvoje padaryta pažanga, bet besimokančiųjų gerokai mažiau nei vidutiniškai ES: 2016 m. Lietuvoje mokėsi 25,0 proc. suaugusiųjų (vidutiniškai ES – 37,4 proc.), 2022 m. – atitinkamai 27,4 proc. ir 39,5 proc. (Europos Komisija, 2024).

1.3.11 pav. Nuo 2016 m. iki 2022 m. per 12 mėnesių besimokiusių suaugusiųjų dalis Lietuvoje padidėjo 3,5 proc. punkto

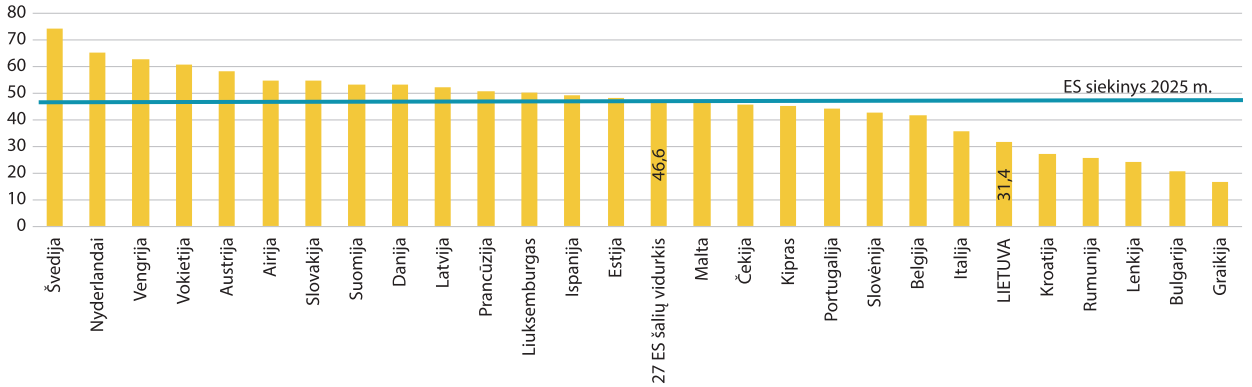
Per 12 mėnesių mokymuose pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas dalyvavusių 25–64 metų asmenų dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: Eurostatas

1.3.12 pav. 2022 m. Lietuvoje per metus besimokiusių suaugusiųjų dalis buvo 15,2 proc. punkto mažesnė nei vidutiniškai ES

Per 12 mėnesių mokymuose pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas dalyvavusių 25–64 metų asmenų dalys (proc.) ES šalyse 2022 m.

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Išsilavinimo lygis

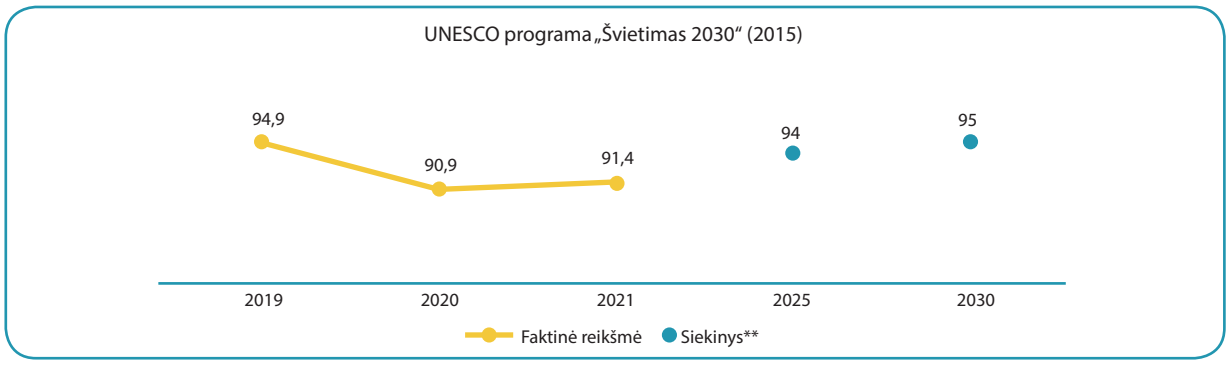
Įgyvendindama *UNESCO programą „Švietimas 2030“ (2015)*, Lietuva kelia siekinius, kad 2025 m. 94 proc., o 2030 m. – 95 proc. 21–23 metų asmenų būtų įgiję vidurinį (ISCED 3 lygmens) išsilavinimą. UNESCO skelbiamais duomenimis, 2021 m. Lietuvoje vidurinį išsilavinimą buvo įgiję 91,4 proc. jaunų suaugusiųjų (1.3.13 pav.).

Apie vidurinio išsilavinimo aprėpties kitimą vėlesniais metais galima spręsti pagal kitą panašų rodiklį – vidutinį ar aukštesnį[9] išsilavinimą įgijusio 20–24 metų jaunimo dalį. VDA duomenimis, 2024 m. Lietuvoje tokių asmenų buvo 92,1 proc. Tai šiek tiek daugiau nei 2021 m. (91,8 proc.), bet mažiau nei 2022 m. (93,5 proc.) ar 2023 m. (92,7 proc.). Taigi pastaraisiais metais rodiklis ėmė mažėti.

ES šalių kontekste ir 2021 m., ir 2024 m. Lietuva buvo tarp penketo šalių, kuriose šio rodiklio reikšmė aukščiausia. Eurostato duomenimis, ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą įgijusių 20–24 metų asmenų dalis vidutiniškai ES šalyse 2021 m. buvo 84,4 proc., 2024 m. – 84,3 proc. Aukštesnės nei Lietuvos rodiklio reikšmės buvo Kroatijoje, Airijoje, Graikijoje (2021 m. ir 2024 m.), Slovėnijoje (2021 m.) ir Lenkijoje (2024 m.). Vidurinio išsilavinimo įgijimo rodiklis susijęs su ankstyvo pasitraukimo iš švietimo sistemos rodikliu, kuris aptartas 1.2 poskyryje ir išsamiau analizuojamas 4.2 poskyryje.

1.3.13 pav. Lietuvoje vidurinio ugdymo lygmens išsilavinimą* įgyja virš devynių dešimtadalių jaunuolių

Vidurinio išsilavinimo aprėptis: 21–23 metų asmenų, įgijusių ne žemesnį kaip vidurinio ugdymo lygmens (ISCED 3) išsilavinimą, dalis (proc.)

* Įskaitant ISCED 3 lygmeniui priskiriamas profesinio mokymo programas.
** Siektinas reikšmes Lietuva nusistatė savarankiškai.

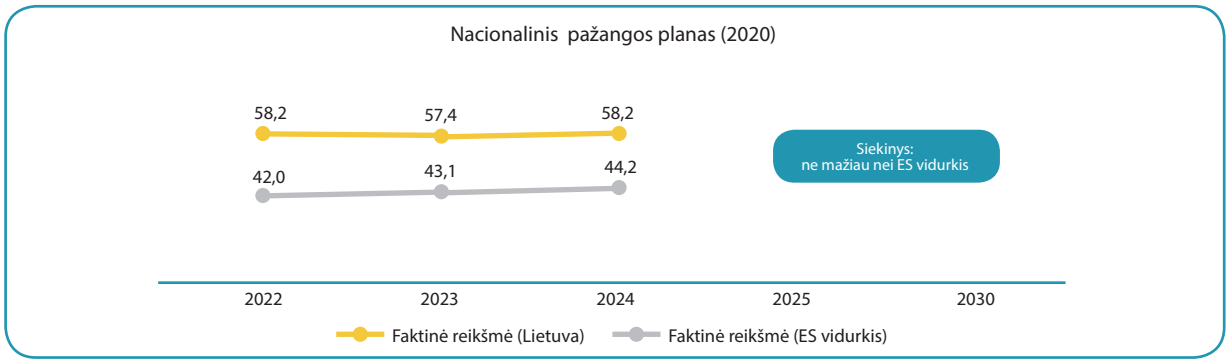
Duomenų šaltinis: UNESCO (žiūrėta 2025-05-19)

9 Vidutiniam išsilavinimo lygiui priskiriama: pagrindinis išsilavinimas su profesine kvalifikacija, vidurinis išsilavinimas (be / su profesine kvalifikacija), specialusis vidurinis išsilavinimas (ISCED 3, 4). Aukštam – aukštesnysis, aukštasis (ISCED 5, 6, 7, 8).

ES strateginėje programoje „Europa 2030“ (2021) siekiama didinti aukštojo išsilavinimo aprėptį. Iškeltas siekinys, kad aukštąjį išsilavinimą įgijusių 25–34 metų asmenų 2030 m. būtų bent 45 proc., skaičiuojant vidutiniškai ES. 2024 m. ES vidurkis pasiekė 44,2 proc., o Lietuvos reikšmė buvo gerokai aukštesnė – 58,2 proc.; Lietuvai teko 4-a vieta tarp ES šalių (1.3.14 ir 1.3.15 pav.). Tai rodo, kad buvo įgyvendintas ne tik ES, bet ir *Nacionalinio pažangos plano (2020)* siekinys, numatytas iki 2024 m. lapkričio 8 d. galiojusioje dokumento redakcijoje, kad Lietuvoje įgijusiųjų aukštąjį išsilavinimą dalis būtų ne mažesnė nei vidutiniškai ES. Lietuvos rodiklio reikšmė pastaraisiais metais kito nedaug, 2024 m. ji buvo tokia pat kaip ir 2022 m. (58,2 proc.).

1.3.14 pav. 2024 m. aukštąjį išsilavinimą įgijusių 25–34 metų asmenų Lietuvoje buvo 14 proc. punktų daugiau nei vidutiniškai ES

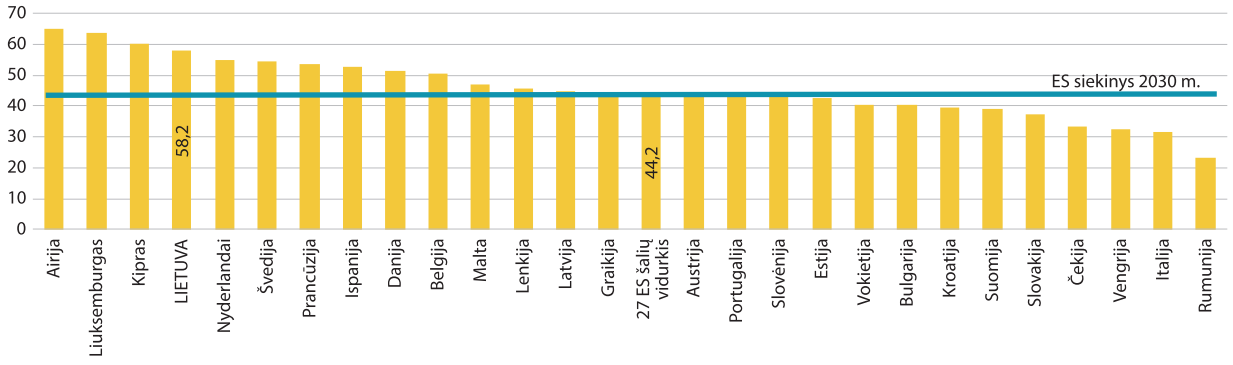
25–34 metų asmenų, įgijusių aukštąjį ar jam prilygintą išsilavinimą, dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: Eurostatas

1.3.15 pav. Lietuva – viena iš ES šalių, kuriose daugiausia aukštąjį išsilavinimą įgijusių 25–34 metų asmenų

25–34 metų asmenų, įgijusių aukštąjį ar jam prilygintą išsilavinimą, dalys (proc.) ES šalyse 2024 m.

Duomenų šaltinis: Eurostatas

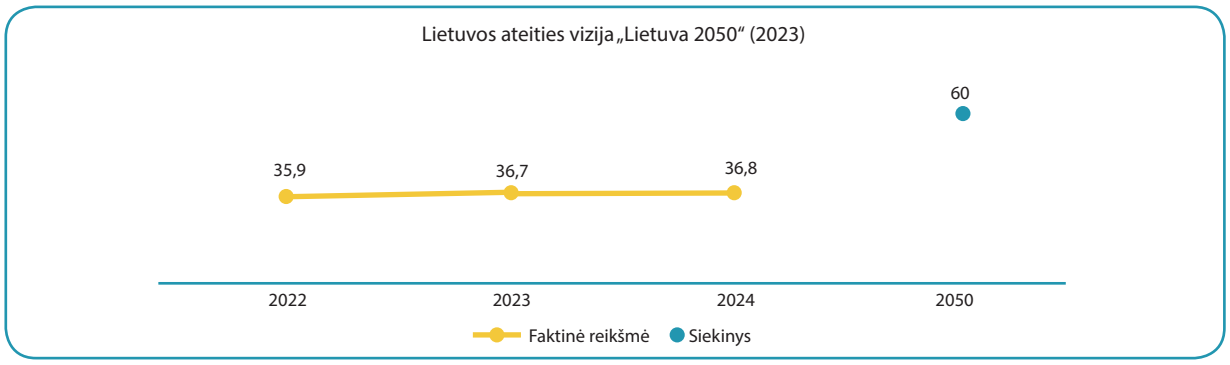
Visuomenės pilietinė galia ir kompiuterinis raštingumas

Uždavinys stiprinti visuomenės **pilietinę galią** iškeltas *Lietuvos ateities vizijoje „Lietuva 2050“ (2023)*. Numatyta pasiekti, kad pilietinės galios indeksas, kuris 2022 m. siekė 35,9 balo pagal 100 balų skalę, iki 2050 m. padidėtų iki 60 balų. Tačiau pastarųjų metų duomenys rodo, kad padėtis kinta mažai – nuo 2022 m. iki 2024 m. indeksas padidėjo 0,9 proc. punkto ir pasiekė 36,8 balo (1.3.16 pav.).

2024 m. aukščiausias buvo 25–49 metų gyventojų pilietinės galios indeksas (viršijo 40 balų). 18–24 metų jaunimo grupėje šis rodiklis buvo žemesnis – 34,8 balo. Žiūrint pagal išsilavinimą, aukščiausias (46,3 balo) buvo aukštąjį išsilavinimą įgijusiųjų pilietinės galios indeksas. Žemesnio išsilavinimo asmenų grupėse šis rodiklis buvo įvertintas apie 30 balų.

1.3.16 pav. Visuomenės pilietinė galia pastaraisiais metais reikšmingai nekito

Pilietinės galios indeksas (pagal 0–100 balų skalę)

Duomenų šaltinis: Pilietinės visuomenės institutas

Nors pilietinės galios indeksas pastaraisiais metais išliko panašus, matoma kai kurių indekso sudedamųjų dimensijų pokyčių[10]. Palyginti su 2023 m., labiausiai pasikeitė pilietinės veiklos rizikų vertinimas: 2024 m. buvo mažiau gyventojų, linkusių pilietines veiklas sieti su tokiomis rizikomis, kaip būti palaikytam keistuoliu, grasinimu susidoroti, darbo praradimu, aplinkinių įtarimais veikimu dėl savanaudiškų paskatų ir pan.; rizikos dimensijos vertinimas per metus padidėjo (didesnė reikšmė reiškia mažesnę riziką) nuo 23,1 balo iki 29,5 balo (t. y. 6,4 balo). Visuomenės aktyvumas sumažėjo 4 balais – nuo 38,7 iki 34,7 balo, keitėsi pilietinio aktyvumo pobūdis: sumažėjo politinio vartojimo veiklų (pirkimo ar boikotavimo dėl moralinių ar politinių motyvų, aukojimo labdarai), dėl 2024 m. vykusių rinkimų mažėjo dalyvavimas protestų politikoje, bet padaugėjo kreipimųsi į politikus ir diskusijų apie politiką artimoje aplinkoje. Šalia sumažėjusio politinio aktyvumo, per metus 2,1 balo (nuo 32,9 iki 30,8 balo) sumažėjo ir potencialus pilietinis aktyvumas.

2024 m. Pilietinės galios indekso tyrime specialus dėmesys buvo skirtas pilietiniam parengtumui – analizuotas gyventojų nusiteikimas savanoriauti valdant krizes, savanorystės patirtis, dalyvavimas organizacijose ir visuomenės sutelktumas. Tyrimo duomenimis, savanoriška veikla prie krizės suvaldymo tikrai prisidėtų 9 proc., greičiausiai prisidėtų – 44 proc. gyventojų. Teigiamos įtakos tokiam nusiteikimui turi ankstesnio savanoriavimo ištikus krizei patirtis: prie krizės suvaldymo tikrai arba greičiausiai prisidėtų 83 proc. tokios patirties turinčiųjų ir 45 proc. neturinčiųjų. Dauguma linkusiųjų savanoriauti tai darytų individualiai, su šeima, draugais ar kaimynais. Tik apie dešimtadalis prisidėtų prie nevyriausybinių organizacijų, valstybinių institucijų ar darbovietės veiklos. Galima manyti, kad dauguma potencialių savanorių nežino institucinių veiklos kelių (Pilietinės visuomenės institutas, 2025a, 2025b).

Truputį padidėjo Lietuvos suaugusiųjų **kompiuterinio raštingumo lygis**, nustatomas, tiriant gebėjimus naudotis internetu ir programine įranga, ieškant informacijos, bendraujant, bendradarbiaujant, kuriant skaitmeninį turinį, taip pat saugumo ir problemų sprendimo srityse. 2021 m. 16–74 metų asmenų, turinčių bazinius ar aukštesnius kompiuterinio raštingumo gebėjimus, buvo 48,8 proc., o 2023 m. – 52,9 proc., t. y. 4,1 proc. punkto daugiau (1.3.17 pav.). *Nacionaliniame pažangos plane (2020)*, iki 2024 m. lapkričio 8 d. galiojusioje redakcijoje, buvo keliami siekiniai, kad bazinį kompiuterinio raštingumo lygį iki 2025 m. pasiektų 67 proc., o iki 2030 m. – 80 proc. gyventojų, atrodo sunkiai įgyvendinami, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad jie buvo nustatyti, remiantis pagal kitokią metodiką apskaičiuota pradine rodiklio reikšme, kuri buvo aukštesnė (2019 m. – 56,2 proc.); metodikos pakeitimas turėjo įtakos ir rodiklio reikšmės sumažėjimui 2021 m.

10 Pilietinės galios indeksas apima keturias dimensijas: pilietinį aktyvumą – dalyvavimą įvairioje pilietinėje veikloje; potencialų pilietinį aktyvumą – pasiryžimą veikti kilus svarbiam reikalui; pilietinės įtakos, t. y. asmeninės ir kitų asmenų, visuomeninių organizacijų daromos įtakos politiniams sprendimams, suvokimą; pilietinės veiklos rizikų, t. y. socialinės aplinkos palankumo pilietinei veiklai, vertinimą.

1.3.17 pav. Nuo 2021 m. iki 2023 m. Lietuvos suaugusiųjų kompiuterinio raštingumo lygis padidėjo 4,1 proc. punkto

16–74 metų asmenų, pasiekusių bazinį ar aukštesnį kompiuterinio raštingumo lygį, dalis (proc.)

* Patikslinta Eurostato rodiklio skaičiavimo metodika.

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Lietuvos padarytą pažangą atskleidžia palyginimas su ES šalių vidurkiu. 2021 m. kompiuterinio raštingumo lygio vidurkis ES šalyse buvo 53,9 proc., Lietuvos rodiklio reikšmė buvo žemesnė 5,1 proc. punkto, ir Lietuva buvo tarp penkių šalių, kuriose šis rodiklis buvo žemiausias. 2023 m. ES šalių vidurkis pakilo iki 55,6 proc., t. y. padidėjo 1,7 proc. punkto, o Lietuvoje padaryta pažanga buvo didesnė, ir skirtumas nuo vidurkio sumažėjo iki 2,7 proc. punkto.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad mūsų šalies jaunuolių kompiuterinis raštingumas ES vidurkį gerokai viršija. 2023 m. 16–19 metų asmenų, pasiekusių bazinį ar aukštesnį kompiuterinio raštingumo lygį, Lietuvoje buvo 81,8 proc., o vidutiniškai ES – 66,5 proc. (2021 m. – atitinkamai 72,9 proc. ir 69,2 proc.). Lietuvos rodiklis ES vidurkį lenkia ir kitose amžiaus grupėse iki 44 metų.

1.4. Mokytojai ir jų darbo sąlygos

2024 m. 60 proc. pedagoginių studijų absolventų dirbo mokyklose po studijų praėjus 2 metams. Per pastaruosius trejus metus šio rodiklio reikšmė paaugo 5 proc. punktais. Šie duomenys rodo, kad iškeltas 2025 m. siekinys (50 proc.) jau yra įgyvendintas, ir artėjama prie 2030 m. siekinio (65 proc.).

Tačiau vis dar reikalingas didesnis proveržis, siekiant įgyvendinti strateginius švietimo siekinius, susijusius su mokytojų išsilavinimu ir jų darbo užmokesčio didinimu: 2024 m. mokytojų, turinčių magistro laipsnį, dalis paaugo iki 20,2 proc., tačiau lieka nutolusi nuo iškelto 2025 m. siekinio (30 proc.); ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų, atitinkančių kvalifikacinius reikalavimus, dalis sumažėjo iki 62,6 proc. (2024–2025 m. m.) ir tolsta nuo 2025 m. siekinio (90 proc.). 2024 m. mokytojų vidutinio darbo užmokesčio dalis nuo šalies vidutinio darbo užmokesčio sudarė 116,7 proc. (2024 m. siekinys – 130 proc.).

Strateginiuose švietimo dokumentuose nurodyta, kad švietimo kokybei didelę įtaką daro daugelis veiksnių, tarp jų – mokytojų, pagalbos specialistų, vadovų kompetencija, ugdymo proceso kokybė, teikiama švietimo pagalba. *Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane (2025)* dėmesys skiriamas mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, švietimo įstaigų vadovaujančiųjų darbuotojų darbo užmokesčio augimui, pedagogų rengimo kokybei, mokyklų vadovų, mokytojų ir kitų pedagoginių darbuotojų kompetencijų tobulinimui ir mokytojų veiklos administracinės naštos ir biurokratinių reikalavimų mažinimui.

Nacionaliniame pažangos plane (2020), siekiant stiprinti pedagogo profesiją, numatyta spręsti Lietuvai itin aktualią pedagogų senėjimo problemą, siekti pritraukti gabių, kūrybingų, jaunų asmenų, motyvuoti pokyčiams vyresnio amžiaus mokytojus, taip pat pertvarkyti pedagogų rengimą ir profesinių kompetencijų tobulinimą. Nacionaliniuose ir tarptautiniuose švietimo dokumentuose su mokytojų išsilavinimu ir jų darbo sąlygomis siejami siekiniai apima pedagoginių studijų absolventų įsidarbinimo mokyklose skatinimą, mokytojų trūkumo įveiką, mokytojų kompetencijų plėtojimą ir mokytojų darbo užmokesčio didinimą.

Švietimo plėtros programoje (2021) šiai sričiai tobulinti numatytos kelios pažangos priemonės: *„Pirmiausia – mokytojas“* (suplanuotomis veiklomis siekiama užtikrinti pedagogų darbo užmokesčio konkurencingumą, atnaujinti mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų karjeros modelį, sukurti nuoseklią pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemą, įgyvendinti pedagogų motyvavimo ir paramos priemones, užtikrinti pedagogų regeneracijos mechanizmo įgyvendinimą, atnaujinti pedagogų rengimo sistemą ir skatinti duomenimis ir moksliniais tyrimais grįstą švietimo sistemą), *„Tūkstantmečio mokyklų“ programa* ir *„EdTech“ skaitmeninės švietimo transformacijos* vykdymas.

Mokytojų išsilavinimas

Nacionaliniame pažangos plane (2020), iki 2024 m. lapkričio 8 d. galiojusioje redakcijoje, iškeltas siekinys, kad iki 2025 m. 30 proc., o iki 2030 m. – 40 proc. mokytojų turėtų magistro laipsnį. ŠVIS duomenimis, užfiksuotas nedidelis rodiklio reikšmės augimas – nuo 2022 m. iki 2024 m. mokytojų, turinčių magistro laipsnį, dalis paaugo 1,1 proc. punkto ir siekė 20,2 proc. (1.4.1 pav.).

Nacionalinio pažangos plano (2020) 2024 m. redakcijos dokumente numatyta siekti, kad didėtų mokytojų, turinčių magistro laipsnį, skaičius. Nuo 2022 m. iki 2024 m. šių mokytojų skaičius padidėjo 397 mokytojais. 2024 m. 5 521 mokytojas turėjo magistro laipsnį (1.4.2 pav.).

Įgyvendinant *UNESCO programą „Švietimas 2030“ (2015)*, vienas iš šalims, prisijungusioms prie programos, rekomenduojamų stebėti rodiklių yra mokytojų, turinčių bent minimalią reikalaujamą kvalifikaciją, dalis. Lietuva šioje srityje yra savarankiškai pasirinkusi stebėti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo lygmens

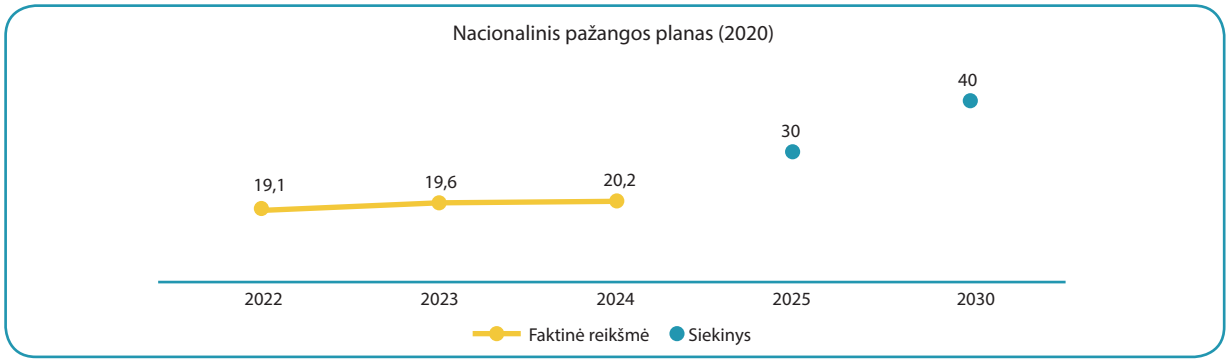
mokytojų išsilavinimą ir išsikėlusi siekinį, kad ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų, atitinkančių kvalifikacinius reikalavimus, dalis 2025 m. sudarytų 90 proc., o 2030 m. – 95 proc.

Tačiau, ŠVIS duomenimis, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų, atitinkančių kvalifikacinius reikalavimus, dalis mažėja – per pastaruosius trejus mokslo metus šių mokytojų dalis sumažėjo 2,3 proc. punkto ir 2024–2025 m. m. sudarė 62,6 proc. (1.4.3 pav.). Šie duomenys rodo, kad reikalingas proveržis, siekiant įgyvendinti su mokytojų rengimu ir išsilavinimu susijusius strateginius 2025 m. ir 2030 m. siekinius.

Plačiau apie šalies pedagoginių darbuotojų išsilavinimą rašoma 4.3 poskyryje.

1.4.1 pav. Nuo 2022 m. iki 2024 m. mokytojų, turinčių magistro laipsnį, dalis paaugo 1,1 proc. punkto

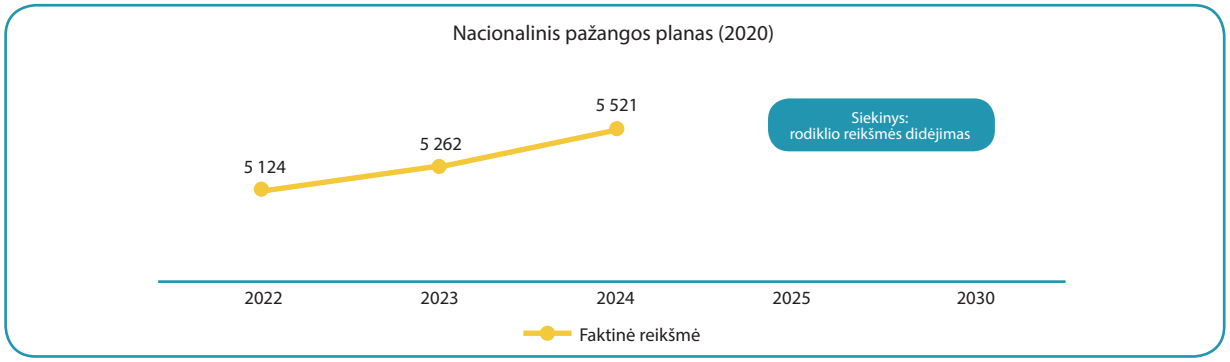
Mokytojų, turinčių magistro laipsnį, dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: ŠVIS

1.4.2 pav. Mokytojų, turinčių magistro laipsnį, skaičius nuo 2022 m. iki 2024 m. paaugo 397 mokytojais

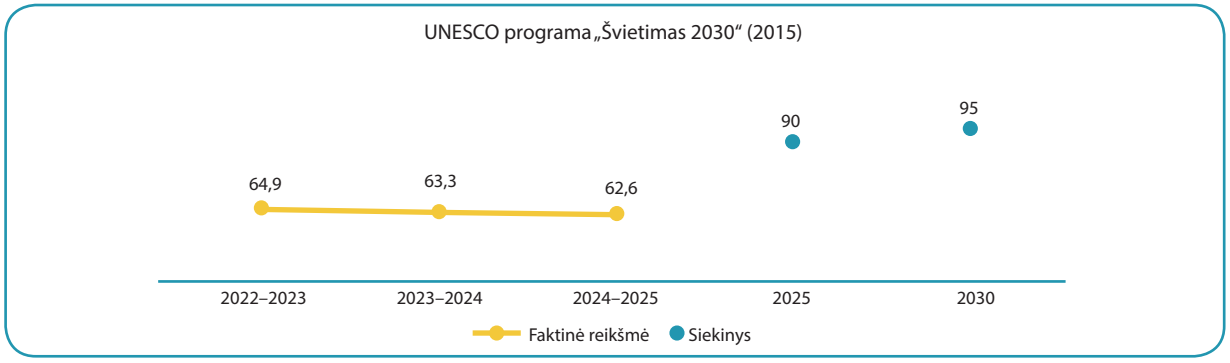
Mokytojų, turinčių magistro laipsnį, skaičius (asmenys)

Duomenų šaltinis: ŠVIS

1.4.3 pav. 2024–2025 m. m. daugiau kaip trečdalis ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo lygmens mokytojų neatitiko kvalifikacinių reikalavimų

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų, atitinkančių kvalifikacinius reikalavimus, dalis (proc.)

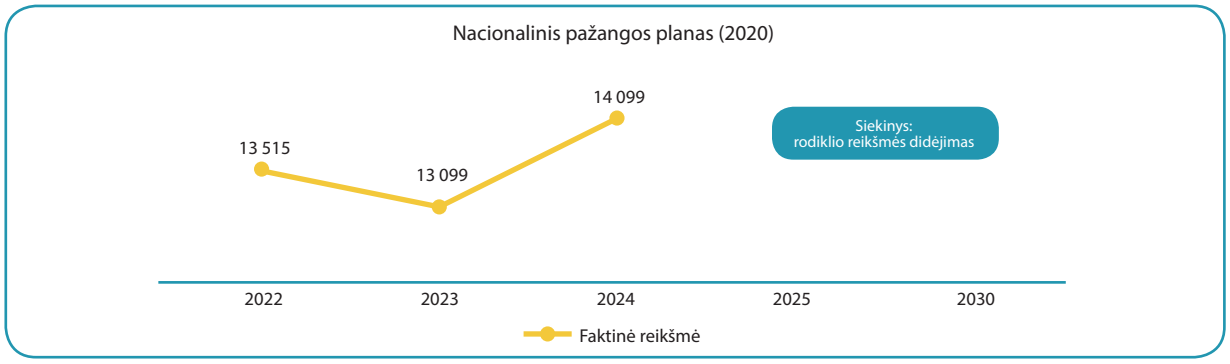
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mokytojai, mokantys kelių dalykų

Nacionalinio pažangos plano (2020) 2024 m. redakcijos dokumente numatyta siekti, kad didėtų mokytojų, mokančių kelių dalykų, skaičius. 2024 m. kelių dalykų mokyklose mokė daugiau kaip 14 tūkst. mokytojų. Nuo 2022 m. iki 2024 m. šių mokytojų skaičius išaugo 584 asmenimis. Tačiau šio rodiklio reikšmės augimas nebuvo nuoseklus – nuo 2022 m. iki 2023 m. reikšmė buvo sumažėjusi 416, o nuo 2023 m. iki 2024 m. išaugo 1 000 asmenų. Duomenys rodo, kad reikalingos pastangos tvariam mokytojų, mokančių kelių dalykų, skaičiaus didėjimui užtikrinti (1.4.4 pav.).

1.4.4 pav. Auga mokytojų, mokančių kelių dalykų, skaičius

Mokytojų, mokančių kelių dalykų, skaičius (asmenys)

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mokytojų amžius

Siekiant spręsti Lietuvai aktualią pedagogų amžėjimo problemą, *Nacionalinio pažangos plano (2020)* 2024 m. redakcijoje numatyta siekti, kad šalyje visuose bendrojo ugdymo lygmenyse (ISCED 1–3) mažėtų 55 metų ir vyresnių mokyklų mokytojų dalis. Per pastaruosius trejus metus šios amžiaus grupės mokytojų dalis paaugo 2 proc. punktais – nuo 59,1 proc. 2022 m. iki 61,1 proc. 2024 m. (1.4.5 pav.).

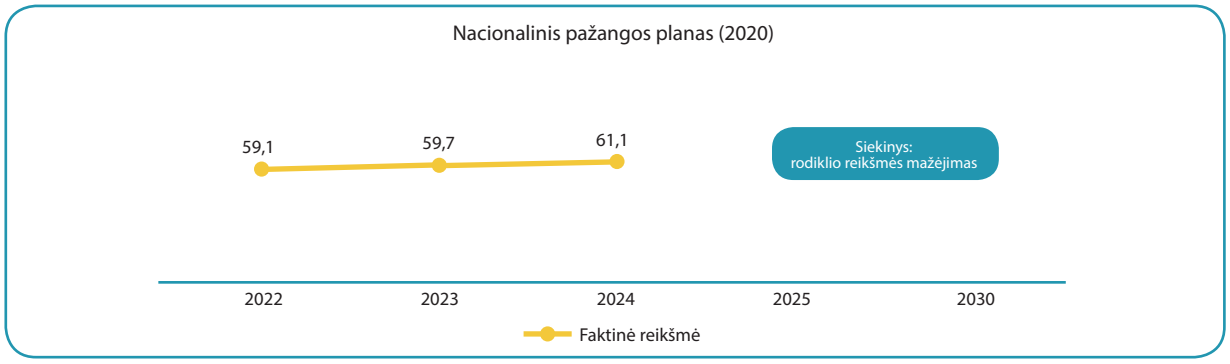
Švietimo plėtros programoje (2021) numatyta iki 2030 m. pasiekti, kad mokytojų, kurių amžius – 30–49 metai, dalis sudarytų 60 proc. *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)* numatytos tarpinės šio siekio reikšmės: 2025 m. siekis – 45 proc., 2026 m. – 48 proc., 2027 m. – 51 proc.

Tačiau, ŠVIS duomenimis, pastaraisiais metais pastebima 30–49 metų amžiaus mokytojų dalies mažėjimo tendencija – 2022 m. šių mokytojų dalis sudarė 36,2 proc., 2023 m. – 35,2 proc., 2024 m. – 34,4 proc. Todėl kyla rizika nepasiekti šių strateginių siekinių.

Daugiau informacijos apie šalies mokytojų amžių pateikiama 4.3 poskyryje.

1.4.5 pav. Nuo 2022 m. iki 2024 m. 2 proc. punktais paaugo 55 metų ir vyresnių bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų dalis

55 metų ir vyresnių bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų dalis (ISCED 1–3 lygmenys) (proc.)

Duomenų šaltinis: ŠVIS

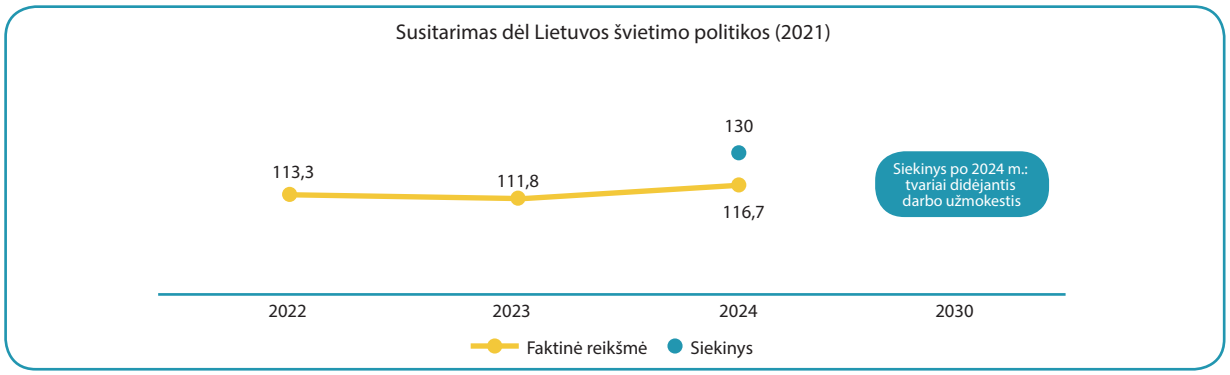
Mokytojų darbo užmokestis

Mokytojų darbo užmokesčio didinimo siekis yra numatytas įvairiuose strateginiuose dokumentuose. *Susitarime dėl Lietuvos švietimo politikos (2021)* iškeltas siekinys, kad iki 2024 m. mokytojų vidutinio darbo užmokesčio dalis nuo šalies vidutinio darbo užmokesčio sudarytų 130 proc. ir iki 2030 m. tvariai didėtų. Toks siekis numatytas ir *Švietimo plėtros programoje (2021)* – iki 2030 m. pasiekti, kad mokytojų vidutinio darbo užmokesčio dalis nuo šalies vidutinio darbo užmokesčio sudarytų 130 proc. *Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane (2025)* numatyta pasiekti, kad mokytojo pareigybei skaičiuojamos valstybės biudžeto lėšos darbo užmokesčiui 2028 m. pabaigoje sudarytų ne mažiau kaip 170 proc. pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taip pat užtikrinti, kad valstybės biudžeto lėšos mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, švietimo įstaigų vadovaujančiųjų darbuotojų darbo užmokesčiui kasmet augtų ne mažiau kaip 5 proc. sparčiau už prognozuojamą kitų metų šalies vidutinio darbo užmokesčio augimą.

VDA duomenimis, 2024 m. mokytojų vidutinio darbo užmokesčio procentinė dalis nuo šalies vidutinio darbo užmokesčio sudarė 116,7 proc. Nuo 2022 m. iki 2024 m. mokytojų vidutinis darbo užmokestis paaugo 3,4 proc. punkto (1.4.6 pav.).

1.4.6 pav. 2024 m. mokytojų vidutinio darbo užmokesčio procentinė dalis nuo šalies vidutinio darbo užmokesčio sudarė beveik 117 proc.

Bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų vidutinio darbo užmokesčio dalis (proc.) nuo šalies vidutinio darbo užmokesčio[11]

Duomenų šaltinis: VDA

2024 m. ŠMSM ir keturios švietimo profesinės sąjungos pasirašė atnaujintą Lietuvos švietimo ir mokslo šakos kolektyvinę sutartį, kurioje numatyta mokytojų, švietimo pagalbos specialistų pareiginių algų koeficientus nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. padidinti 8 proc. Numatytas atlyginimų didinimas ir tolesniais metais, kasmet iki 2028 m. didinant lėšas darbo užmokesčiui kiek sparčiau (5 proc.), nei prognozuojamas tų metų šalies vidutinio darbo užmokesčio augimas. Siekiama, kad 2028 m. vidutinis sąlyginis mokytojo pareiginės algos koeficientas sudarytų ne mažiau kaip 170 proc. pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, o 2030 m. – ne mažiau kaip 190 proc. bazinio dydžio (LR ŠMSM 2024 metų veiklos ataskaita, 2025).

11 VDA aiškinimu, vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis apskaičiuojamas bruto darbo užmokesčio lėšas dalijant iš vidutinio sąlyginio darbuotojų skaičiaus. Bruto darbo užmokestis apima tiesiogiai darbdavio darbuotojui mokamą pagrindinį darbo užmokestį ir papildomą uždarbį, įskaitant darbuotojo mokamas socialinio draudimo įmokas ir gyventojų pajamų mokestį. Pajamos iš savarankiškos veiklos nėra įtraukiamos. Vidutinis sąlyginis darbuotojų skaičius gaunamas susumavus visą darbo laiką dirbančius darbuotojus ir ne visą darbo laiką dirbančius darbuotojus, perskaičiuotus į dirbančius visą darbo laiką. Mokytojų darbo užmokesčio statistinė informacija apima viešojo sektoriaus bendrojo ugdymo mokyklose dirbančius formaliojo švietimo mokytojus (pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojus (profesijos kodas 2330, pagal Lietuvos profesijų klasifikatorių (2012), pradinio ugdymo mokytojus (profesijos kodas 2341) ir specialiųjų poreikių mokinių mokytojus (profesijos kodas 2352) (VDA, 2023).

Mokytojų trūkumas ir pedagoginių studijų absolventų įsidarbinimas mokyklose

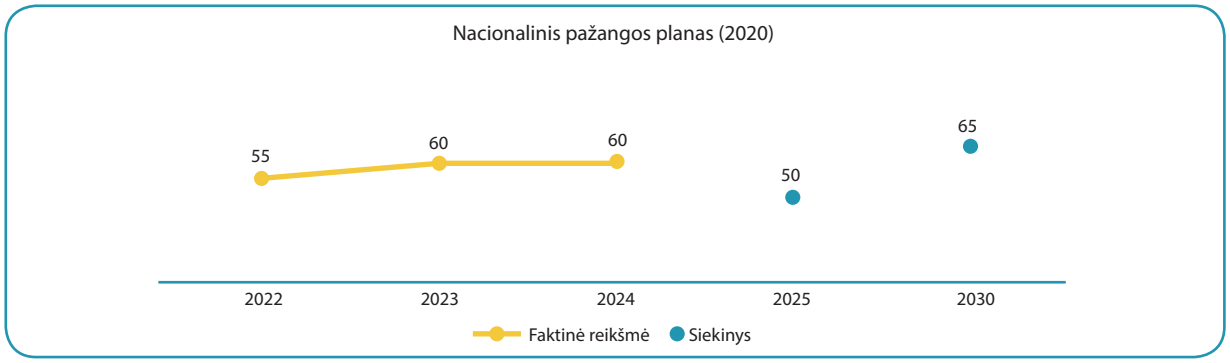
Nacionalinio pažangos plano (2020) 2024 m. redakcijoje numatyta siekti, kad mažėtų mokytojų trūkumas mokyklose. 2022 m. sukurta Pedagogų poreikio stebėsenos platforma (pasiekiama tiesiogiai iš ŠMSM puslapio – laukelis „Mokyklos kviečia dirbti“), kurioje realiu laiku galima stebėti visus mokyklų užregistruotus darbo pasiūlymus mokytojams, pagalbos mokiniui ir kitiems mokyklų ieškomiems specialistams. ŠVIS duomenimis, prasidėjus 2024–2025 m. m., mokyklos buvo užregistravusios 353 mokytojų poreikį (prasidėjus 2023–2024 m. m., buvo registruotas 151 mokytojo poreikis).

Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane (2025) aktualizuojama pedagogų rengimo kokybė – numatyta tikslingai nukreipti išteklius kokybiškam pedagogų rengimui, dėmesį skiriant pedagoginės praktikos trukmės ilginimui ir trūkstamų specialybių mokytojų rengimui.

Nacionaliniame pažangos plane (2020) iškeltas siekinys, kad iki 2025 m. 50 proc., o iki 2030 m. – 65 proc. pedagoginių studijų absolventų dirbtų mokyklose po studijų praėjus 2 metams; 2024 m. redakcijos dokumente numatyta siektina šio rodiklio reikšmės didėjimo tendencija. STRATA duomenys rodo, kad iškeltas 2025 m. siekinys (50 proc.) yra įgyvendintas ir viršytas. Nuo *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* fiksuotos pradinės reikšmės 2019 m. iki 2024 m. pedagoginių studijų absolventų, dirbančių mokyklose po studijų praėjus 2 metams, dalis išaugo 18 proc. punktų ir 2024 m. siekė 60 proc. Apskaičiavus pokytį per paskutinius trejus metus (nuo 2022 m. iki 2024 m.), matyti, kad reikšmė paaugo 5 proc. punktais (1.4.7 pav.).

1.4.7 pav. 2024 m. du trečdaliai pedagoginių studijų absolventų dirbo mokyklose po studijų praėjus 2 metams

Pedagoginių studijų absolventų, dirbančių mokyklose po studijų praėjus 2 metams, dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: STRATA

Siekiant pritraukti naujų mokytojų ir kitų pedagoginių darbuotojų, Lietuvoje jau keletą metų taikomos įvairios priemonės: praplėstas asmenų, galinčių dirbti mokytojais, ratas – taip sudaromos galimybės asmenims, turintiems ne pedagogikos krypties aukštąjį išsilavinimą, bet studijų metu įgijusiems ne mažiau kaip 30 proc. (18 studijų kreditų) atitinkamo dalyko (ugdymo specializacijos) modulio studijų kreditų, pradėti dirbti tam tikro dalyko (ugdymo specializacijos) mokytoju, bet ne ilgiau kaip 3 metus, pedagogo kvalifikaciją įgyjant per 2 metus nuo darbo mokytoju pradžios; pakoreguota pradedančiųjų mokytojų darbo krūvio sandara; tikslinės stipendijos skiriamos tiems pedagogikos studentams, kurie studijuoja prioritetinius dalykus; skiriamos stipendijos paskutinio kurso pedagogikos studentams, kurie su mokykla ar savivaldybe pasirašo susitarimą dėl įsidarbinimo baigus studijas. Siekiant spręsti mokomųjų dalykų ar pedagoginės specializacijos mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų trūkumo švietimo įstaigose problemą, finansuojamos kito mokomojo dalyko ar pedagoginės specializacijos modulio studijos.

1.5. Mokymosi aplinka

Gerinant fizinę mokyklų aplinką, padaryta didelė pažanga, aprūpinant Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklas laboratorijomis: 2024 m. turinčių laboratorijų mokyklų dalis sudarė 66,1 proc. (2023 m. – 51,7 proc.). Gerėjo laboratorijų įrengimo plėtra regionuose: 2024 m. sostinės regione gamtos mokslų laboratorijų turėjo 55,6 proc. (siekinys 2029 metams – 58 proc.), vidurio ir vakarų Lietuvoje – 56,4 proc. (viršytas 2029 metų siekinys – 56 proc.) mokyklų. Reikšmingai didėjo 8 klasės mokinių, kuriems gamtamokslinis ugdymas organizuojamas laboratorijose, dalis: 2023 m. ji siekė 46 proc. (2019 m. – 27 proc.) (IEA TIMSS).

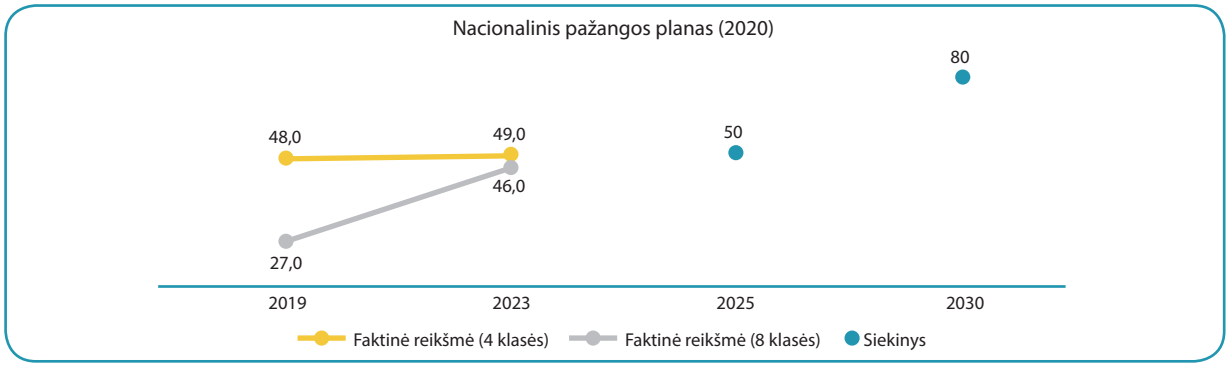
Šalies mokyklų fizinės aplinkos pritaikymas negalią turintiems mokiniams gerėja, tačiau vis dar išlieka didelis iššūkis. 2024 m. patekimo į mokyklą ir judėjimo tarp aukštų asmenims su judėjimo negalia galimybė buvo užtikrinta 143 šalies bendrojo ugdymo mokyklose (2022 m. – 129). Lėtai auga visiškai arba iš dalies pritaikytų bendrojo ugdymo mokyklų dalis (2022 m. – 98,0 proc., 2024 m. – 98,4 proc.) ir visiškai pritaikytų mokyklų dalis: 2022 m. – 2,0 proc., 2024 m. – 2,3 proc. Lėtai gerėja mokyklų emocinė aplinka: 2018 m. – 48,2 proc., 2022 m. – 49,5 proc. mokinių per 2 mėnesius iki tyrimo nė karto nepatyrė patyčių (HBSC).

Fizinė aplinka

Tarptautiniais mokinių pasiekimų tyrimais (EBPO PISA, IEA TIMSS) nustatyta, kad ugdymo aplinka turi įtakos mokinių pasiekimams. Siekiant gerinti ugdymo aplinką, *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* buvo iškeltas siekinys, kad iki 2025 m. 50 proc., o iki 2030 m. – 80 proc. 4 ir 8 klasių mokinių gamtamokslinis ugdymas būtų organizuojamas laboratorijose. Šių duomenų šaltinis – kas ketverius metus vykdomas IEA TIMSS tyrimas. 2023 m. TIMSS tyrimo duomenimis, 49 proc. 4 klasės ir 46 proc. 8 klasės mokinių turėjo galimybę gamtamokslinių dalykų mokytis laboratorijose. 4 klasės mokinių galimybės būti ugdomiems laboratorijose per ketverius metus pagerėjo šiek tiek: 1 proc. punktu padaugėjo šių mokinių, kuriems gamtamokslinis ugdymas organizuojamas laboratorijose, tačiau 8 klasės mokinių ugdymo aplinka pagerėjo reikšmingai: šių mokinių, kurie buvo ugdomi laboratorijose, dalis išaugo 19 proc. punktų – nuo 27 proc. 2019 m. iki 46 proc. 2023 m. (1.5.1 pav.), tad labai priartėta prie *Nacionalinės pažangos plane (2020)* (redakcijoje, galiojusioje iki 2024-11-08) iškelto siekinio 2025 metams (50 proc.).

1.5.1 pav. Per ketverius metus reikšmingai pagerėjo 8 klasės mokinių galimybės gamtamokslinio ugdymo dalykų mokytis laboratorijose

4 ir 8 klasių mokinių, kuriems gamtamokslinis ugdymas organizuojamas laboratorijose, dalis (proc.)

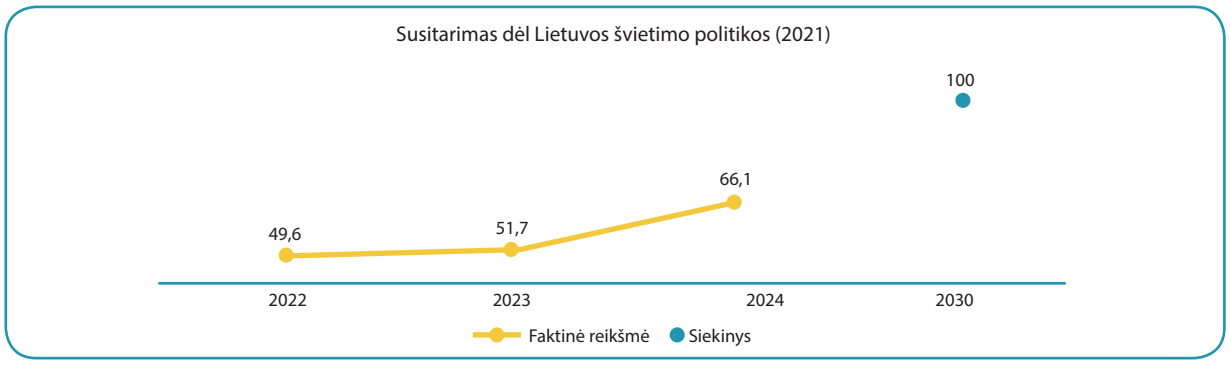

Duomenų šaltinis: IEA TIMSS

Ambicingas siekinys keliamas *Susitarime dėl Lietuvos švietimo politikos (2021)* – iki 2030 m. pasiekti, kad visos mokyklos turėtų fizinių ir virtualių laboratorijų STEAM mokymui. ŠVIS duomenimis, 2024 m. Lietuvoje 66,1 proc. (2023 m. – 51,7 proc.) bendrojo ugdymo mokyklų buvo aprūpintos laboratorijomis, kuriose galima atlikti su STEAM susijusius eksperimentus, taigi pasiekta nemažos pažangos (1.5.2 pav.).

1.5.2 pav. 2024 m. du trečdaliai mokyklų turėjo gamtos mokslų laboratorijų STEAM mokymui

Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių fizinių ir virtualių laboratorijų STEAM mokymui, dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Švietimo plėtros programoje (2021) numatyti rodikliai gamtos mokslų laboratorijų įrengimo plėtrai regionų bendrojo ugdymo mokyklose stebėti: siekiama, kad 2029 m. sostinės regione gamtos mokslų laboratorijų turėtų 58 proc., vidurio ir vakarų regione – 56 proc. bendrojo ugdymo mokyklų. *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)* numatyta siekti, kad sostinės regione gamtos mokslų laboratorijų 2025 m. turėtų 52 proc. (2026 m. – 53 proc., 2029 m. – 58 proc.), o vidurio ir vakarų Lietuvos regione 2025 m. – 49 proc. (2026 m. – 51 proc., 2029 m. – 56 proc.) bendrojo ugdymo mokyklų.

ŠVIS duomenimis, sostinės regione gamtos mokslų laboratorijų 2024 m. turėjo 55,6 proc. bendrojo ugdymo mokyklų (2022 m. – 49,8 proc., 2023 m. – 50,0 proc.), tad viršytas *ŠMSM 2025–2027 m. strateginio veiklos plano (2025)* 2026 m. siekinys (53 proc.). Vidurio ir vakarų Lietuvos regione gamtos mokslų laboratorijų 2024 m. turėjo 56,4 proc. (2022 m. – 47,8 proc., 2023 m. – 50,9 proc.) bendrojo ugdymo mokyklų – viršytas 2029-iesiems metams iškeltas *Švietimo plėtros programos (2021)* siekinys (56 proc.).

Tinkamas ugdymo aplinkos ir sąlygų pritaikymas yra viena iš esminių įtraukties principo įgyvendinimo švietimo sistemoje sąlygų. Lietuva, kaip ir daugelis kitų šalių, ratifikavo *Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją (2006)* ir įsipareigojo užtikrinti, kad, įgyvendinant negalią turinčių asmenų teisę į mokslą, sąlygos būtų tinkamai pritaikytos pagal šių asmenų poreikius. *Susitarime dėl Lietuvos švietimo politikos (2021)* buvo iškeltas siekinys, kad iki 2024 m. Lietuvoje būtų 60, o iki 2030 m. – 300 mokyklų, kurios atitiktų mokymosi ir vidaus bei išorės universalaus dizaino principus. 2023 m. parengtose *Universalaus dizaino mokymuisi gairėse* buvo pabrėžta, kad ne mokiniai kuria ugdymosi barjerus, bet mokymosi aplinka. Be ugdymo procese sutinkamų barjerų, svarbu atsižvelgti į ugdymosi aplinkoje esančius fizinius barjerus ir juos šalinti.

Švietimo plėtros programoje (2021) planuojama, kad 2030 m. šalyje būtų 20 proc. bendrojo ugdymo mokyklų, visiškai pritaikytų asmenims su negalia. *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)* planuojama, kad mokyklų, pritaikytų mokiniams su negalia, dalis 2025 m. sudarytų 10 proc., 2026 m. – 12 proc., 2027 m. – 14 proc. Numatytas finansavimas švietimo įstaigų modernizavimo projektams: planuojama 2025 m. pritaikyti 4 valstybinių švietimo įstaigų patalpas negalią turinčių asmenų poreikiams, 2026 m. ir 2027 m. – po 6 įstaigas.

ŠVIS duomenimis, 2024 m. fizinė aplinka buvo visiškai pritaikyta negalią turintiems mokiniams 20-yje bendrojo ugdymo mokyklų – tai sudaro 2,3 proc. mokyklų (2022 m. – 1,9 proc., 2023 m. – 2,0 proc.). Visiškai arba iš dalies pritaikytų mokyklų dalis buvo gerokai didesnė, tačiau pritaikymo procesai vyksta lėtai, ir pritaikytų mokyklų dalis kinta nedaug: 2024 m. jų buvo 98,4 proc. (2022 m. – 98,0 proc., 2023 m. – 98,2 proc.).

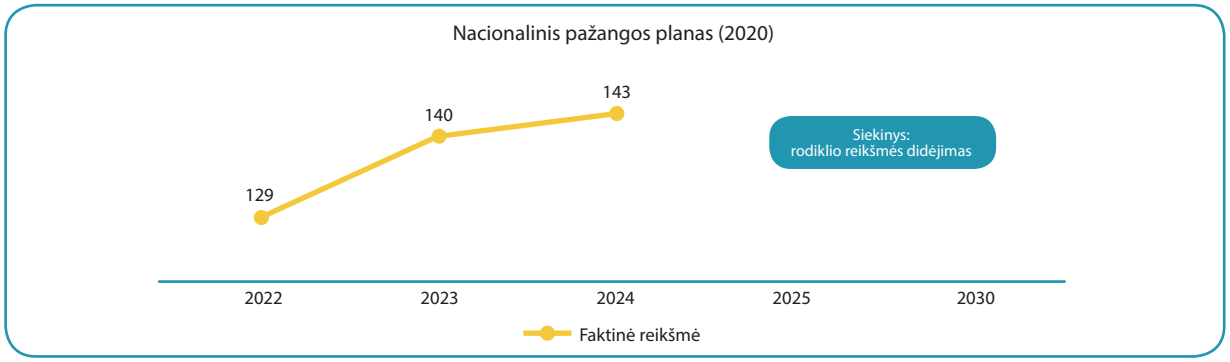
Nacionaliniame pažangos plane (2020) (naujoje redakcijoje, galiojančioje nuo 2024-11-09) numatyta siekti, kad daugėtų mokyklų, kuriose yra užtikrintas įėjimas ir judėjimas tarp aukštų judėjimo negalią turintiems

asmenims. ŠVIS duomenimis, negalią turintiems asmenims patekti ir judėti tarp aukštų pritaikytų mokyklų skaičius auga: 2024 m. jų skaičius pasiekė 143 mokyklas (2022 m. – 129, 2023 m. – 140 mokyklų) (1.5.3 pav.). Išsamesni duomenys apie mokyklų pritaikymą pateikti 6.2 poskyryje.

Švietimo prieinamumui didinti *Švietimo plėtros programoje (2021)* numatytos priemonės *Įgyvendinti įtraukųjį švietimą*, *Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams*, *„Tūkstantmečio mokyklų“ projektas* ir kt.

1.5.3 pav. Daugėja mokyklų, į kurias gali patekti ir judėti tarp aukštų judėjimo negalią turintys asmenys

Mokyklų, kuriose yra užtikrintas įėjimas ir judėjimas tarp aukštų judėjimo negalią turintiems asmenims, skaičius

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Emocinė aplinka

Mokyklų emocinei aplinkai gerinti *Nacionaliniame pažangos plane (2020)* (iki 2024-11-09 galiojusioje redakcijoje) buvo iškeltas siekinys, kad iki 2025 m. mokinių, per du mėnesius nė karto nepatyrusių patyčių, būtų 55 proc., iki 2030 m. – 70 proc. *ŠMSM 2025–2027 m. strateginiame veiklos plane (2025)* numatyti šie siekiniai: 2025 m. – 55 proc., 2026 m. – 58 proc., 2027 m. – 61 proc.; *Švietimo plėtros programos (2021)* siekinys 2029 m. – 70 proc. per du mėnesius nepatyrusių patyčių mokinių. Šiam rodikliui duomenys renkami, vykdant Pasaulio sveikatos organizacijos kas ketverius metus atliekamą Europos mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos ir sveikatos stebėsenos tyrimą – HBSC. Naujausio, 2022 m. HBSC tyrimo duomenimis, patyčių per du mėnesius iki tyrimo nepatyrė beveik pusė mokinių (49,5 proc.) – tai 1,3 proc. punkto daugiau nei 2018 m. (1.5.4 pav.). Išsamesni duomenys apie mokinių savijautą ir patyčių patyrimą pateikiami 5.1 poskyryje.

1.5.4 pav. 2022 m. beveik pusė mokinių per 2 mėnesius nė karto nepatyrė patyčių

Per 2 mėnesius nė karto patyčių nepatyrusių mokinių dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: HBSC

1.6. Finansavimas

Įgyvendinant tarptautinius įsipareigojimus dėl švietimo finansavimo, Lietuvai pavyko viršyti 2025 m. ir 2030 m. valdžios sektoriaus išlaidų švietimui kaip BVP dalies siekinį (4 proc.) – 2021 m. reikšmė buvo 4,25 proc. Tačiau Lietuva pateko tarp šešių ES šalių, kuriose šio švietimo finansavimo rodiklio reikšmė buvo mažiausia. Lietuva pateko tarp penkių ES šalių, kuriose 2021 m. valdžios sektoriaus išlaidų dalis švietimui buvo artimiausia 2025 m. ir 2030 m. UNESCO siekiniui (15 proc.). Šio rodiklio reikšmė 2021 m. Lietuvoje siekė 12,7 proc.

Nuo 2019 m. iki 2020 m. Lietuvoje vienam bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokiniui tenkančių valstybės lėšų dalis nuo BVP vienam gyventojui paaugo 2,0 proc. punktais ir sudarė 21,0 proc., tačiau 2021 m. sumažėjo iki 19,6 proc. Šio rodiklio reikšmės augimas nėra tvarus, todėl kyla rizika nepasiekti 2030 m. siekinio – 24 proc. vienam bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokiniui.

Norint sėkmingai įgyvendinti strateginius švietimo tikslus, svarbus veiksnys yra pakankamas švietimo finansavimas. Todėl tarptautiniuose ir nacionaliniuose švietimo dokumentuose keliami siekiai dėl tinkamo finansavimo skyrimo švietimui: tarptautiniuose dokumentuose keliami visos švietimo sistemos finansavimo, o nacionaliniuose – finansavimo, tenkančio vienam besimokančiajam, siekiniai.

Švietimo sistemos finansavimas

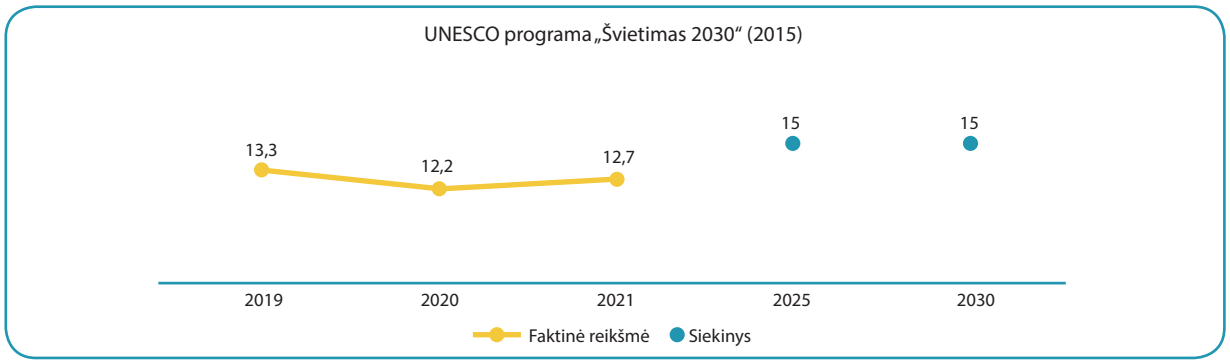
Visoms šalims, prisijungusioms prie *UNESCO programos „Švietimas 2030“ (2015)*, keliami bendri siekiniai – iki 2025 m. ir 2030 m. pasiekti, kad valdžios sektoriaus išlaidų švietimui dalis sudarytų bent 15 proc., o jų dalis nuo BVP – bent 4 proc.

Pagal UNESCO taikomą skaičiavimo metodiką, 2021 m. Lietuvoje (1.6.1 pav.) valdžios sektoriaus išlaidų švietimui dalis sudarė 12,7 proc. Analizuojant šio rodiklio kaitą, matyti, kad nuo šios UNESCO programos priėmimo 2015 m. išlaidų dalis švietimui Lietuvoje kiekvienais metais mažėjo (2015 m. reikšmė – 14,4 proc., 2019 m. – 13,3 proc., 2020 m. – 12,2 proc.), o paaugo tik 2021 m. iki 12,7 proc. Duomenys rodo, kad šalyje reikalingos tvaresnės pastangos švietimo finansavimui didinti, nes kyla rizika neįgyvendinti 2025 m. ir 2030 m. siekinio (pasiekti bent 15 proc.).

Tačiau lyginant Lietuvos padėtį su kitomis ES šalimis, matyti, kad Lietuva kartu su Estija (2022 m. – 14,6 proc.), Švedija (2022 m. – 14,6 proc.), Kipru (2022 m. – 13,2 proc.) ir Latvija (2022 m. – 13,1 proc.) pateko tarp penkių ES šalių, kuriose 2021 m. ar naujesnių metų turimais duomenimis, valdžios sektoriaus išlaidų dalis švietimui buvo artimiausia 2025 m. ir 2030 m. UNESCO siekiniui (1.6.2 pav.). Labiausiai nuo UNESCO siekinio nutolusios buvo Italija ir Graikija – šiose ES šalyse 2022 m. valdžios sektoriaus išlaidų dalis švietimui buvo mažesnė nei 8 proc.

1.6.1 pav. 2021 m. Lietuvoje valdžios sektoriaus išlaidų dalis švietimui nesiekė iškelto UNESCO siekinio

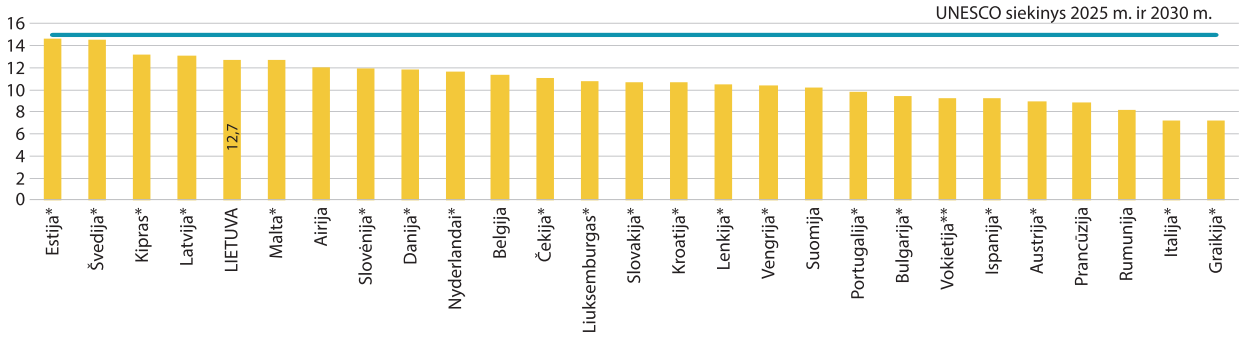
Valdžios išlaidų dalis švietimui (proc.)

Duomenų šaltinis: UNESCO (žiūrėta 2025-04-23)

1.6.2 pav. Lietuva pateko tarp penkių ES šalių, kuriose valdžios sektoriaus išlaidų dalis švietimui buvo didžiausia

Valdžios sektoriaus išlaidų dalys (proc.) švietimui ES šalyse 2021 m. arba naujesniais metais

* 2022 m. duomenys; ** 2023 m. duomenys.

Duomenų šaltinis: UNESCO (žiūrėta 2025-04-23)

Kitas visoms šalims, prisijungusioms prie *UNESCO programos „Švietimas 2030" (2015)*, svarbus švietimo sistemos finansavimo rodiklis yra valdžios sektoriaus išlaidos švietimui kaip BVP dalis. UNESCO duomenimis, Lietuvoje išlaidos švietimui kaip BVP dalis mažiausios buvo 2017 m. (3,8 proc.), vėliau jos kasmet augo ir 2020 m. pasiekė 4,51 proc. Nors 2021 m. šio rodiklio reikšmė sumažėjo iki 4,25 proc., Lietuva jau pasiekė ir viršijo UNESCO keliamą 2025 m. ir 2030 m. tikslą – kad valdžios sektoriaus išlaidos švietimui kaip BVP dalis sudarytų bent 4 proc. (1.6.3 pav.).

2021 m. ar naujesnių metų UNESCO turimais duomenimis, trijų ES šalių (Graikijos, Rumunijos ir Airijos) valdžios sektoriaus išlaidos švietimui kaip BVP dalis buvo mažesnės nei 4 proc. Didžiausią BVP dalį švietimui skyrė Švedija (2022 m. – 7,1 proc.) ir Suomija (2021 m. – 6,5 proc.). Lietuva pateko tarp šešių ES šalių, kuriose valdžios sektoriaus išlaidos švietimui kaip BVP dalis buvo mažiausios (1.6.4 pav.).

1.6.3 pav. Lietuvos valdžios sektoriaus išlaidos švietimui kaip BVP dalis viršijo UNESCO iškeltą siekinį

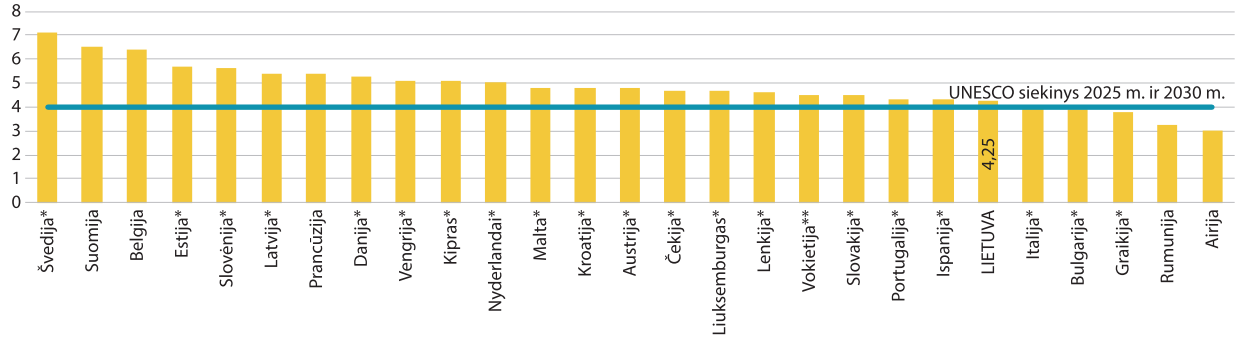
Valdžios sektoriaus išlaidos švietimui kaip BVP dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: UNESCO (žiūrėta 2025-04-23)

1.6.4 pav. Lietuva pateko tarp šešių ES šalių, kuriose valdžios sektoriaus išlaidos švietimui kaip BVP dalis buvo mažiausios

Valdžios sektoriaus išlaidos švietimui kaip BVP dalys (proc.) ES šalyse 2021 m. arba naujesniais metais

* 2022 m. duomenys; ** 2023 m. duomenys.

Duomenų šaltinis: UNESCO (žiūrėta 2025-04-23)

Finansavimas, tenkantis vienam mokiniui

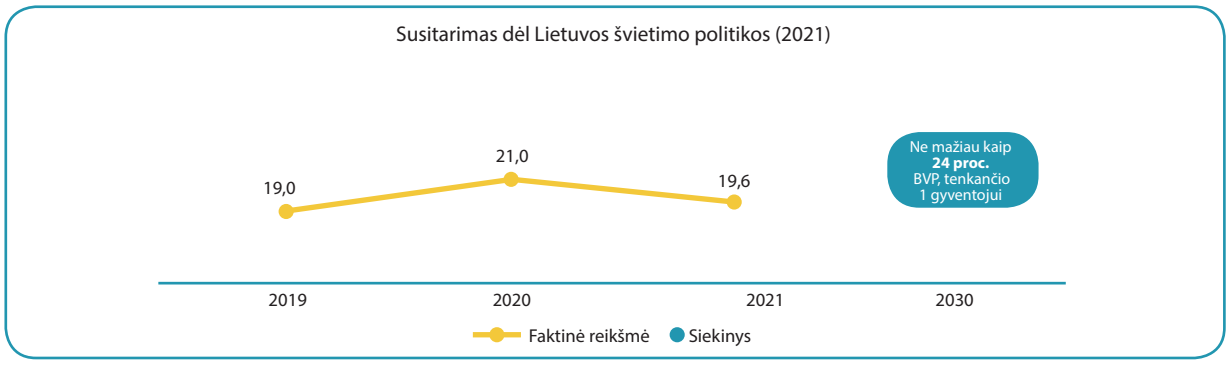
Nacionaliniame dokumente *Susitarime dėl Lietuvos švietimo politikos (2021)* taip pat skiriamas dėmesys švietimo finansavimui – šiame dokumente keliamas siekinys, kad iki 2030 m. vienam bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokiniui tenkanti valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų dalis nuo BVP vienam gyventojui sudarytų ne mažiau kaip 24 proc.

EBPO duomenimis, Lietuvoje paaugo vienam bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokiniui tenkančių valstybės lėšų dalis nuo BVP vienam gyventojui, bet šis augimas nebuvo tvarus – nuo 2019 m. iki 2020 m. šio rodiklio reikšmė paaugo 2,0 proc. punktais ir 2020 m. siekė 21,0 proc., tačiau 2021 m. sumažėjo iki 19,6 proc. (1.6.5 pav.). Tai rodo, kad reikalingos tvaresnės pastangos švietimo finansavimui didinti, nes kyla rizika nepasiekti 2030 m. siekinio.

Daugiau informacijos apie įvairius švietimo finansavimo rodiklius pateikiama 2.6 poskyryje.

1.6.5 pav. Nuo 2019 m. augusi vienam bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokiniui tenkančių valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų dalis nuo BVP vienam gyventojui 2021 m. sumažėjo

Vienam bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokiniui (visas vidurinis išsilavinimas*) tenkančių valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų dalis (proc.) nuo BVP vienam gyventojui

* Besimokantieji pagal ISCED 2 ir ISCED 3 lygmenų švietimo programas.

Duomenų šaltinis: EBPO

2. Kiti ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo būklės ir švietimo aplinkos rodikliai

2.1. Mokinių pasiekimai

Pastarojo tarptautinio mokinių pasiekimų tyrimo – IEA TIMSS 2023 m. – duomenimis, nuo 2019 m. Lietuvos 4 klasės mokinių matematikos rezultatai paaugo 19 taškų, gamtos mokslų išliko panašūs, o 8 klasės rezultatai nukrito (atitinkamai 6 ir 15 taškų). Per ilgesnį laikotarpį (2011–2023 m.) pastebima rezultatų augimo tendencija, jie aukštesni už tarptautinį vidurkį. IEA PIRLS 2021 m. duomenimis, Lietuva pateko tarp dešimties geriausius rezultatus pasiekusių šalių, o Lietuvos EBPO PISA 2022 m. rezultatai buvo artimi EBPO šalių vidurkiui.

Nuo 2023 m. iki 2024 m. padaugėjo per PUPP 7–10 balų gavusių mokinių dalis (lietuvių kalbos ir literatūros – 4,3 proc. punkto, matematikos – 2,9 proc. punkto), tris ir daugiau VBE išlaikiusiųjų dalis (1,4 proc. punkto). Mokiniams daugiau sunkumų kelia matematika: 2025 m. 13,0 proc. 8 klasės mokinių per NMPP nepasiekė patenkinamo pasiekimų lygio, 2024 m. 23,6 proc. mokinių PUPP rezultatai buvo nepatenkinamo lygio (ŠVIS).

EBPO PISA 2022 m. tyrimo duomenimis, daugiausia Lietuvos penkiolikmečių, jų subjektyviu vertinimu, reiškė empatiją, polinkį bendradarbiauti, smalsumą; visgi Lietuvos mokinių socialinių ir emocinių gebėjimų subjektyvus vertinimas beveik visais atvejais buvo žemiau EBPO vidurkio. Neišlavintas gebėjimas konstruktyviai tvarkytis su nemaloniomis emocijomis ir noras pritapti, būti grupės dalimi – vienos pagrindinių priežasčių, dėl kurių jaunuoliai Lietuvoje ryžtasi vartoti alkoholį, rūkyti elektronines cigaretes (ESPAD 2024).

IEA ICCS 2022 m. duomenimis, apie trečdalis Lietuvos 8 klasės mokinių teigė besidomintys politiniais ir socialiniais klausimais; nuo 2016 m. padaugėjo mokinių, kalbančių su tėvais (globėjais, rūpintojais) ir draugais apie politines, socialines problemas ir kitų šalių įvykius, įsitraukiančių į savanorišką veiklą bendruomenėje.

Tarptautinių IEA TIMSS, IEA PIRLS, EBPO PISA ir EBPO PIAAC tyrimų rezultatai

Lietuvos mokinių pasiekimus tarptautiniame kontekste atskleidžia reguliariai atliekami tyrimai: IEA PIRLS – tiriami 4 klasės mokinių skaitymo gebėjimai, IEA TIMSS – tiriami 4 ir 8 klasių mokinių matematikos ir gamtos mokslų gebėjimai, EBPO PISA – tiriami penkiolikmečių skaitymo gebėjimai, matematinis ir gamtamokslinis raštingumas.

Naujausio tarptautinio tyrimo – **IEA TIMSS** 2023 m. – duomenimis, Lietuvos 4 ir 8 klasių mokinių matematikos ir gamtos mokslų rezultatai, kaip ir ankstesniuose tyrimo cikluose, buvo statistiškai reikšmingai aukštesni už tarptautinius TIMSS vidurkius (arba skalės vidurkį). Palyginti su IEA TIMSS 2011 m. rezultatais, Lietuvos mokiniai padarė pažangą, bet 4 klasėje ji tvaresnė nei 8 klasėje.

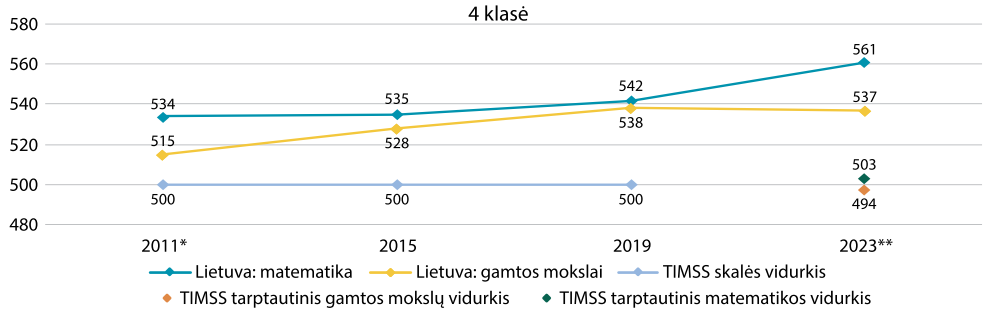
4 klasės mokinių matematikos rezultatai ankstesniuose tyrimo cikluose pamažu augo, o labiausiai (18 taškų[12]) pakilo 2023 m. Gamtos mokslų rezultatai daugiau paaugo nuo 2011 m. iki 2019 m., o 2023 m. išliko panašūs (sumažėjo vienu tašku, bet skirtumas statistiškai nereikšmingas) (2.1.1 pav.). 8 klasės mokinių matematikos ir gamtos mokslų rezultatai nuo 2011 m. iki 2019 m. augo, bet 2023 m. suprastėjo. Gamtos

12 Dėl apvalinimo skaičiai grafike skiriasi.

mokslų rezultatai nukrito 15 taškų, o matematikos pažemėjo 7 taškais[13], bet pastarasis skirtumas statistiškai nereikšmingas (2.1.2 pav.).

2.1.1 pav. Lietuvos 4 klasės mokinių IEA TIMSS matematikos ir gamtos mokslų rezultatai augo

Lietuvos 4 klasės mokinių IEA TIMSS tyrimo rezultatų vidurkiai (TIMSS skalės taškai) 2011–2023 m.

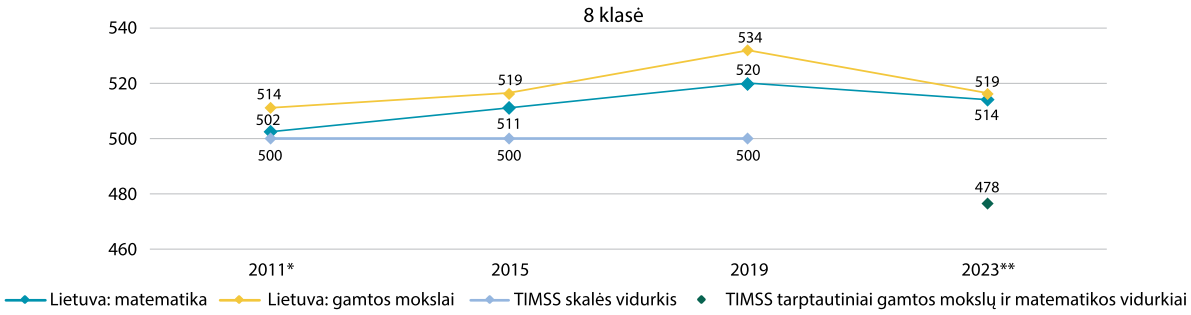

* Testavimas buvo vykdomas tik lietuvių kalba.
** Nuo 2023 m. vietoje skalės vidurkio skaičiuojamas tarptautinis vidurkis

Duomenų šaltinis: Dukynaitė, Buinevičiūtė, Dudaitė-Zavistanavičienė, 2024

2.1.2 pav. 2023 m. Lietuvos 8 klasės mokinių IEA TIMSS matematikos ir gamtos mokslų rezultatai suprastėjo

Lietuvos 8 klasės mokinių IEA TIMSS tyrimo rezultatų vidurkiai (TIMSS skalės taškai) 2011–2023 m.

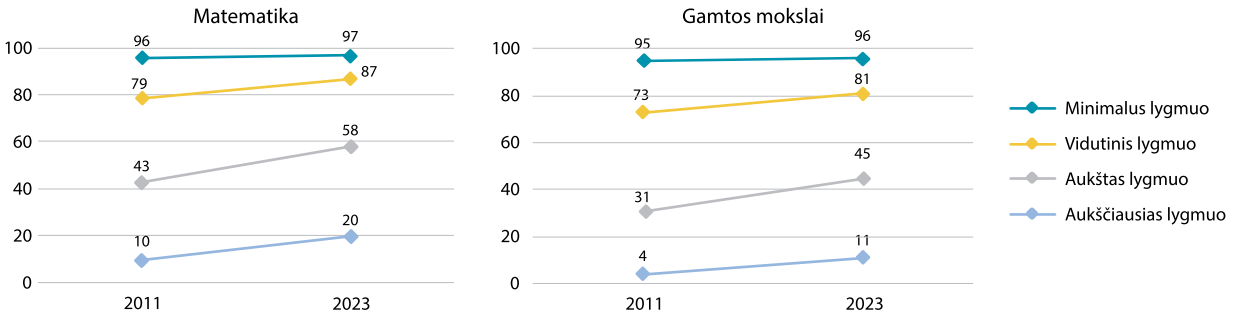
* Testavimas buvo vykdomas tik lietuvių kalba.
** Nuo 2023 m. vietoje skalės vidurkio skaičiuojamas tarptautinis vidurkis

Duomenų šaltinis: Dukynaitė, Buinevičiūtė, Dudaitė-Zavistanavičienė, 2024

Lietuvoje bent minimalų TIMSS pasiekimų lygmenį pasiekia beveik visi 4 klasės mokiniai. 2023 m. bent minimalų matematikos pasiekimų lygmenį pasiekė 97 proc., o gamtos mokslų – 96 proc. mokinių. Pasiekusiųjų aukščiausiąjį lygmenį buvo atitinkamai 20 proc. ir 11 proc. (2.1.3 pav.). Nuo 2011 m. iki 2023 m. Lietuvoje padaugėjo vidutinį ir aukštesnius IEA TIMSS matematikos ir gamtos mokslų pasiekimų lygmenis pasiekusių 4 klasės mokinių. Ne žemesnius kaip vidutinį, aukštą ar aukščiausiąjį lygmenis pasiekusiųjų dalis ir matematikos, ir gamtos mokslų srityse padidėjo 7–15 proc., minimalų lygmenį pasiekusiųjų dalis išliko panaši (padidėjo vienu tašku).

2.1.3 pav. Lietuvoje padaugėjo vidutinį ir aukštesnius IEA TIMSS matematikos ir gamtos mokslų pasiekimų lygmenis pasiekusių 4 klasės mokinių

Lietuvos 4 klasės mokinių dalis (proc.) pagal pasiektą IEA TIMSS pasiekimų lygmenį* 2011 m. ir 2023 m.

* Mokinių, pasiekusių nurodytą ar aukštesnį lygmenį, dalis.

Duomenų šaltinis: Dukynaitė, Buinevičiūtė, Dudaitė-Zavistanavičienė, 2024

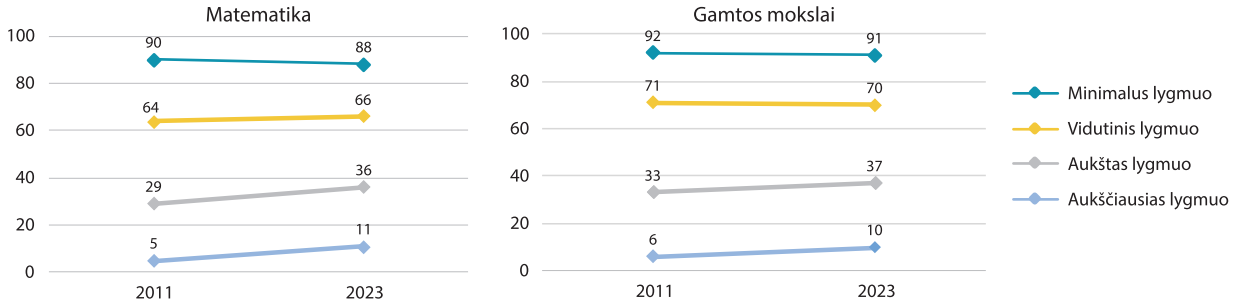
13 Dėl apvalinimo skaičiai grafike skiriasi.

2023 m. 8 klasės mokinių, pasiekusių bent minimalų TIMSS pasiekimų lygmenį, buvo mažiau nei 4 klasės: matematikos srityje šį lygmenį pasiekė 88 proc., o gamtos mokslų – 91 proc. 8 klasės mokinių. Pasiekusiųjų aukščiausiąjį abiejų sričių pasiekimų lygmenį buvo apie dešimtadalis (2.1.4 pav.). Nuo 2011 m. iki 2023 m. 4–7 proc. punktais padaugėjo pasiekusiųjų aukštą ir aukščiausiąjį pasiekimų lygmenis, o žemesnius lygmenis pasiekusiųjų dalis pakito mažiau.

Toks pokytis įvyko daugiau nei per dešimtmetį, tačiau, palyginus dviejų pastarųjų IEA TIMSS ciklų (2019 m. ir 2023 m.) rezultatus, matyti, kad bent minimalų ar bent vidutinį matematikos ir gamtos mokslų pasiekimų lygmenis pasiekusių mokinių dalis 4–8 proc. punktais sumažėjo, t. y. padaugėjo minimalaus ir vidutinio pasiekimų lygmenų nepasiekiančių 8 klasės mokinių. Aukščiausiąjį abiejų sričių pasiekimų lygmenį pasiekusiųjų dalis nuo 2019 m. iki 2023 m. išliko panaši (apie dešimtadalis). Beveik nepakito ir aukštą matematikos pasiekimų lygmenį pasiekusiųjų dalis (sumažėjo 1 proc. punktu), o pasiekusiųjų aukštą gamtos mokslų pasiekimų lygmenį 6 proc. punktais sumažėjo.

2.1.4 pav. Lietuvoje padaugėjo aukštesnius IEA TIMSS matematikos ir gamtos mokslų pasiekimų lygmenis pasiekusių 8 klasės mokinių

Lietuvos 8 klasės mokinių dalis (proc.) pagal pasiektą IEA TIMSS pasiekimų lygmenį* 2011 m. ir 2023 m.

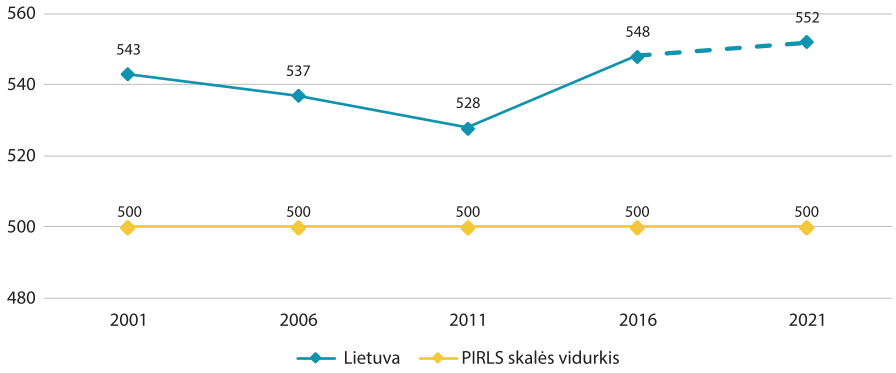
* Mokinių, pasiekusių nurodytą ar aukštesnį lygmenį, dalis.

Duomenų šaltinis: Dukynaitė, Buinevičiūtė, Dudaitė-Zavistanavičienė, 2024

IEA PIRLS tyrimo, nagrinėjančio 4 klasės mokinių skaitymo gebėjimus ir pastarąjį kartą atlikto per COVID-19 pandemiją, duomenimis, 2021 m. Lietuvos mokinių rezultatai (552 PIRLS skalės taškai) buvo statistiškai reikšmingai aukštesni už PIRLS skalės vidurkį (500 taškų), Lietuva pateko tarp dešimties geriausius rezultatus pasiekusių šalių. Lietuvos mokinių rezultatų vidurkis buvo šiek tiek (4 taškais, skirtumas statistiškai nereikšmingas) aukštesnis už ankstesnio tyrimo ciklo (2016 m.) vidurkį ir aukščiausias per visą tyrimo laikotarpį nuo 2001 m. (2.1.5 pav.).

2.1.5 pav. 2021 m. IEA PIRLS duomenimis, Lietuvos 4 klasės mokinių skaitymo rezultatai buvo aukščiausi per visą dalyvavimo tyrime laikotarpį

Lietuvos mokinių IEA PIRLS tyrimo rezultatų vidurkiai (PIRLS skalės taškai) 2001–2021 m.

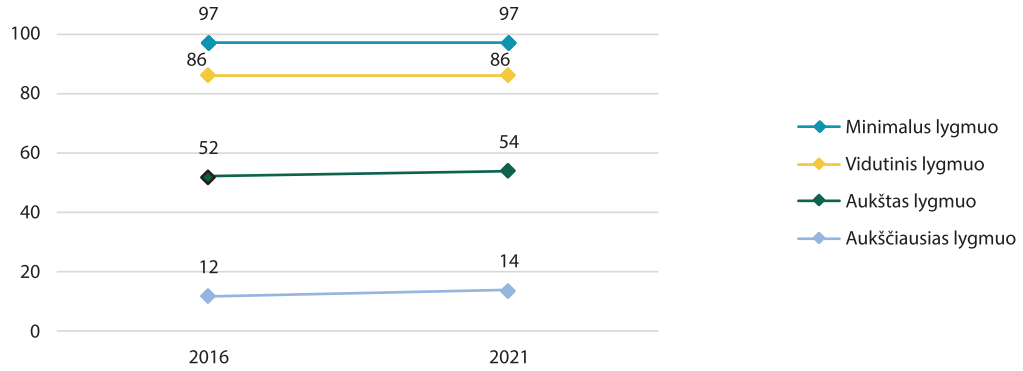
Pastabos:
iki 2011 m. nurodomi tik lietuvių kalba, nuo 2016 m. – bendri lietuvių, lenkų ir rusų kalbomis besimokančių mokinių rezultatai; punktyrine linija pažymėtas laikotarpis, kurio rezultatams darė įtaką COVID-19 pandemija; 2021 m. dėl COVID-19 pandemijos Lietuvoje ir kai kuriose kitose šalyse tyrimas atliktas mokiniams jau pradėjus mokytis 5 klasėje (mokslo metų pradžioje).

Duomenų šaltinis: Skripkienė, Dukynaitė, Buinevičiūtė, Litvinavičienė, 2023

2021 m. bent minimalų IEA PIRLS skaitymo pasiekimų lygmenį pasiekė 97 proc., vidutinį – 86 proc., aukštą – 54 proc., aukščiausią – 14 proc. Lietuvos mokinių. Palyginti su ankstesniu tyrimo ciklu (2016 m.), bent minimalų ir vidutinį lygmenis pasiekusių mokinių dalis nepakito, o pasiekusiųjų aukštesnius lygmenis – padidėjo (2.1.6. pav.). 2021 m. Lietuvoje tiek bent minimalų, tiek aukštesnius skaitymo pasiekimų lygmenis pasiekusių mokinių dalis buvo didesnė už tarptautinį vidurkį; bent minimalų lygmenį pasiekusių mokinių dalies tarptautinis vidurkis (mediana[14]) buvo 94 proc., vidutinį – 75 proc., aukštą – 36 proc., aukščiausią – 7 proc.

2.1.6 pav. Lietuvoje padaugėjo aukštesnius IEA PIRLS skaitymo pasiekimų lygmenis pasiekusių mokinių

Lietuvos mokinių dalis (proc.) pagal pasiektą IEA PIRLS skaitymo pasiekimų lygmenį* 2016 m. ir 2021 m.

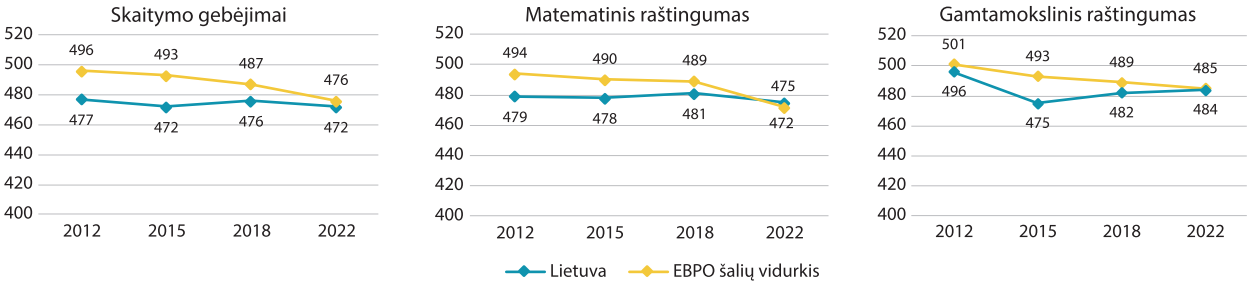
* Mokinių, pasiekusių nurodytą ar aukštesnį lygmenį, dalis.

Duomenų šaltinis: Skripkienė, Dukynaitė, Buinevičiūtė, Litvinavičienė, 2023

Penkiolikmečių pasiekimus atskleidžiančio **EBPO PISA** tyrimo duomenimis, 2022 m. Lietuvos mokinių pagrindinių, per kiekvieną ciklą tiriamų sričių rezultatai buvo artimi EBPO šalių vidurkiui (skirtumai statistiškai nereikšmingi): skaitymo gebėjimų rezultatų vidurkis buvo 472 (EBPO – 476), matematinio raštingumo – 475 (EBPO – 472), gamtamokslinio raštingumo – 484 (EBPO – 485) taškai. Per 2012–2022 m. laikotarpį dažniausiai buvo nustatyti statistiškai nereikšmingi Lietuvos mokinių rezultatų pokyčiai, palyginti su ankstesnių metų vidurkiais (2.1.7 pav.). Nors Lietuvos mokinių pasiekimai kito palyginti nedaug, bet EBPO vidurkis palaipsniui žemėjo, todėl per keletą ciklų Lietuvos ir vidutiniai EBPO šalių rezultatai tapo panašūs.

2.1.7 pav. Per 2012–2022 m. laikotarpį pastebimi nedideli Lietuvos penkiolikmečių skaitymo gebėjimų, matematinio ir gamtamokslinio raštingumo pasiekimų svyravimai

EBPO PISA tyrimo rezultatai (taškai) Lietuvoje ir vidutiniškai EBPO šalyse 2012–2022 m.

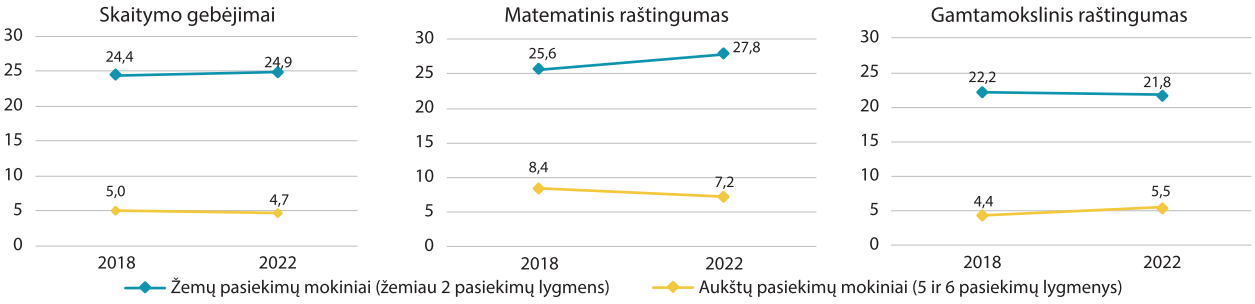
Duomenų šaltinis: Dukynaitė, Jakubauskė, Prasauskas, 2023

EBPO PISA 2022 m. duomenimis, Lietuvoje 22–28 proc., t. y. kas ketvirtas–penktas mokinys, pasiekė tik žemus pasiekimų lygmenis (žemiau 2 lygmens), o aukštų pasiekimų mokinių (pasiekusių 5 ir 6 lygmenis) buvo 5–7 proc. (2.1.8 pav.). Palyginti su ankstesniu (2018 m.) tyrimo ciklu, šie rodikliai pakito nedaug, statistiškai nereikšmingai. 2022 m. vidutiniškai EBPO ir žemų, ir aukštų pasiekimų mokinių dalys buvo šiek tiek didesnės nei Lietuvoje: žemų pasiekimų – 24–30 proc., aukštų – 7–9 proc. Mažinti žemų pasiekimų mokinių dalį – vienas iš strateginių švietimo politikos siekių Lietuvoje ir tarptautiniu mastu (šie siekiai ir jų įgyvendinimas aptarti 1.3 poskyryje).

14 Tarptautinė mediana yra reikšmė, kurios neviršija 50 proc. šalių rezultatai.

2.1.8 pav. EBPO PISA duomenimis, Lietuvoje žemų pasiekimų penkiolikmečių mokinių – 22–28 proc.

Mokinių, kurių EBPO PISA rezultatai žemi ir aukšti, dalys (proc.) Lietuvoje 2018 m. ir 2022 m.

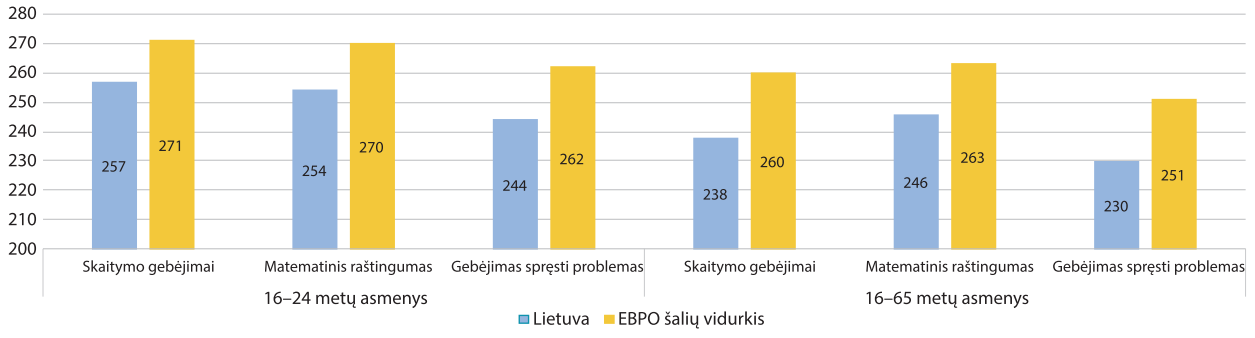
Duomenų šaltinis: Dukynaitė, Jakubauskė, Prasauskas, 2023

2022 m. EBPO PISA tyrime greta pagrindinių sričių tirti ir kūrybinio mąstymo gebėjimai. Šioje srityje Lietuvos penkiolikmečių pasiekimų vidurkis buvo 33 taškai (iš 60 galimų), toks pat buvo ir EBPO šalių vidurkis. Aukščiausius rezultatus (5–6 lygmenis) Lietuvoje pasiekė 26,3 proc. mokinių, vidutiniškai EBPO šalyse – 27,0 proc. Žemų pasiekimų mokinių (nepasiekusių 2 lygmens) Lietuvoje buvo 5,2 proc., vidutiniškai EBPO – 6,9 proc. (Dukynaitė, Jakubauskė, 2024).

Duomenų apie 16 metų ir vyresnių asmenų įgytas kompetencijas teikia **EBPO PIAAC** – suaugusiųjų gebėjimų tyrimas. Jame tiriami 16–65 metų asmenų skaitymo gebėjimai, matematinis raštingumas ir gebėjimas spręsti problemas. EBPO PIAAC 2023 m. duomenimis, Lietuvoje tiek visų tiriamųjų (16–65 metų), tiek aukštesniųjų klasių mokinių ar neseniai mokyklą baigusių asmenų (16–24 metų) pasiekti rezultatai visose tyrimo srityse buvo žemesni už EBPO vidurkį (2.1.9 pav.).

2.1.9 pav. EBPO PIAAC duomenimis, Lietuvos suaugusiųjų gebėjimai yra žemesni už EBPO šalių vidurkį

EBPO PIAAC rezultatai (taškai) Lietuvoje ir vidutiniškai EBPO šalyse pagal amžiaus grupes 2023 m.

Duomenų šaltinis: OECD, 2024d

Nuo ankstesnio tyrimo ciklo (2015 m.) iki 2023 m. jaunesnių suaugusiųjų, kaip ir visų tiriamųjų, skaitymo gebėjimų ir matematinio raštingumo rezultatai suprastėjo[15]. 16–24 metų amžiaus grupės skaitymo rezultatai sumažėjo 26 taškais, matematinio raštingumo – 27 taškais; Lietuva pateko tarp šalių, kuriose rezultatai krito labiausiai. Skirtingų tyrimo ciklų rezultatai yra palyginami, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad kompetencijų vertinimo sistema kinta, atsižvelgiant į gyvenimo kaitos tendencijas, pavyzdžiui, didėjantį skaitmeninių technologijų vaidmenį asmeniniame ir profesiniame gyvenime. Taigi 2023 m., tiriant skaitymo gebėjimus, naudota daugiau skaitmeninių tekstų iš įvairių šaltinių, daugiau dėmesio skirta gebėjimui vertinti informacijos tikslumą ir aktualumą; tiriant matematinį raštingumą, daugiau dėmesio skirta gebėjimui interpretuoti interaktyviai, struktūruotai (pvz., infografikais) pateiktą matematinę informaciją, kritiškai ją vertinti priimant sprendimus (OECD, 2024d).

15 Skirtingų tyrimo ciklų problemų sprendimo gebėjimų rezultatai nelyginami dėl pasikeitusios šios srities gebėjimų tyrimo metodikos.

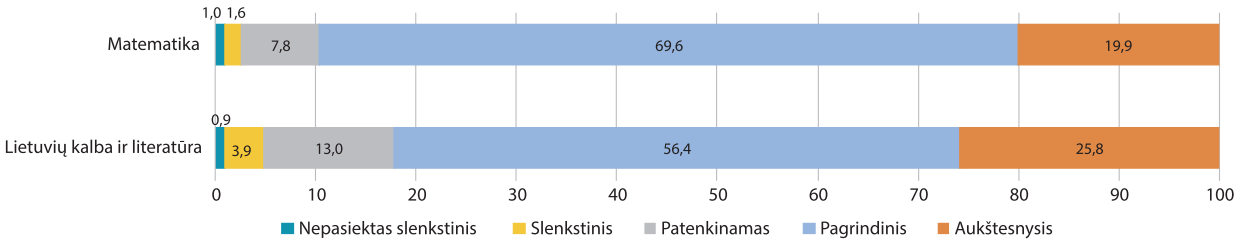
NMPP, PUPP ir VBE rezultatai

2025 m. per NMPP buvo vertinami mokymosi pagal atnaujintas bendrąsias programas pasiekimai. 4 ir 8 klasių mokiniai pagal jas buvo mokęsi dvejus metus[16]. Pasikeitė ir mokinių pasiekimų lygių nustatymas – nuo 2025 m. per NMPP nustatomi keturi (slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis), o anksčiau buvo nustatomi trys (patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis) pasiekimų lygiai. Atnaujintų bendrųjų programų įgyvendinimo pradžios procesai ir vertinimo pokyčiai galėjo turėti įtakos ir pasiekimų rodiklių reikšmės kaitai. Tiksliau jų kaitą bus galima įvertinti vėlesniais metais.

2025 m. per NMPP 82,2 proc. 4 klasės mokinių pasiekė pagrindinį ir aukštesnįjį lietuvių kalbos ir literatūros, o 89,6 proc. – matematikos pasiekimų lygius. Patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių mokinių buvo: lietuvių kalbos ir literatūros – 4,8 proc., matematikos – 2,6 proc. (2.1.10 pav.). Nors 2025 m. NMPP dalyvavo mokiniai, mokęsi pagal atnaujintas programas, ir užduotys nebuvo analogiškos ankstesnių metų užduotims, abiejų dalykų pagrindinį ir aukštesnįjį pasiekimų lygius pasiekusių mokinių dalys buvo panašios, kaip ir ankstesniais metais (2.1.11 pav.).

2.1.10 pav. 2025 m. virš 80 proc. 4 klasės mokinių, dalyvavusių NMPP, pasiekė pagrindinį arba aukštesnįjį pasiekimų lygius

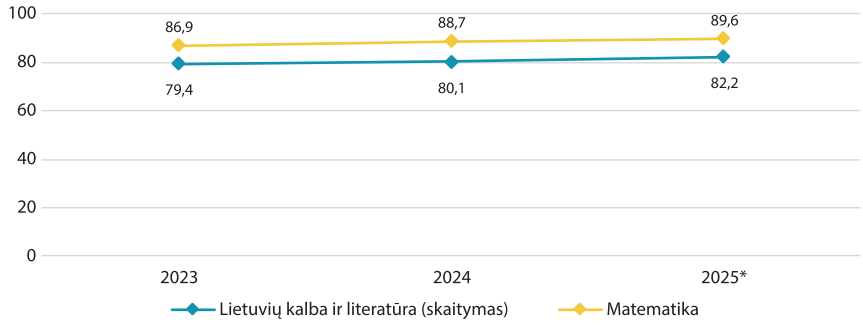
4 klasės mokinių pasiskirstymas (proc.) pagal per NMPP pasiektus lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos pasiekimų lygius 2025 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2.1.11 pav. 2025 m. per NMPP pagrindinį ir aukštesnįjį pasiekimų lygius pasiekusių 4 klasės mokinių dalys buvo panašios, kaip ankstesniais metais

Per 4 klasės NMPP pagrindinį ir aukštesnįjį lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) bei matematikos pasiekimų lygius pasiekusių mokinių dalys (proc.) 2023–2025 m.

* 2025 m. buvo vertinti pagal atnaujintas bendrąsias programas besimokiusių mokinių rezultatai. Pasikeitė pasiekimų vertinimas: nuo 2025 m. nustatomi keturi (slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis), o anksčiau buvo nustatomi trys (patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis) pasiekimų lygiai.

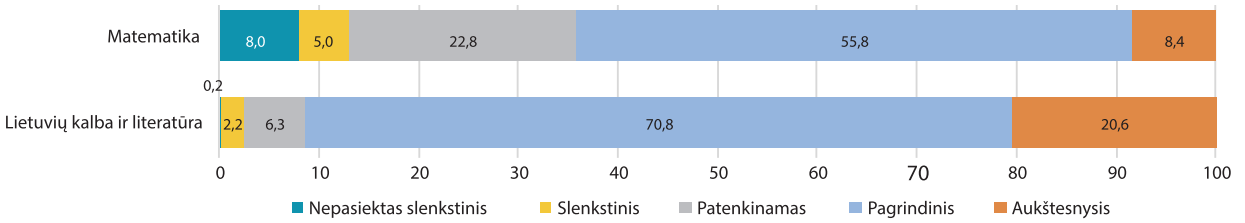
Duomenų šaltinis: ŠVIS

2025 m. 8 klasės NMPP duomenimis, pagrindinį ir aukštesnįjį lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų lygius pasiekė 91,4 proc., o matematikos gerokai mažiau – 64,2 proc. mokinių. Tai, kad matematikos užduotis mokiniams atlikti sunkiau, rodo ir patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių mokinių dalis: patenkinamo lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų lygio nepasiekusių mokinių buvo 2,4 proc., o matematikos – 13,0 proc. (2.1.12 pav.). Palyginti su ankstesniais metais, pagrindinį ir aukštesnįjį pasiekimų lygius pasiekusių mokinių smarkiai padaugėjo, bet, kaip minėta, įtakos šiam pokyčiui galėjo turėti bendrųjų programų atnaujinimas ir vertinimo pokyčiai (2.1.13 pav.).

16 Atnaujintos bendrosios bendrojo ugdymo programos nelyginėse klasėse įgyvendinamos nuo 2023–2024 m. m., kitose klasėse – nuo 2024–2025 m. m.

2.1.12 pav. 2025 m. pagrindinį arba aukštesnįjį pasiekimų lygius per lietuvių kalbos ir literatūros NMPP pasiekė virš 90 proc., o matematikos – virš 60 proc. 8 klasės mokinių

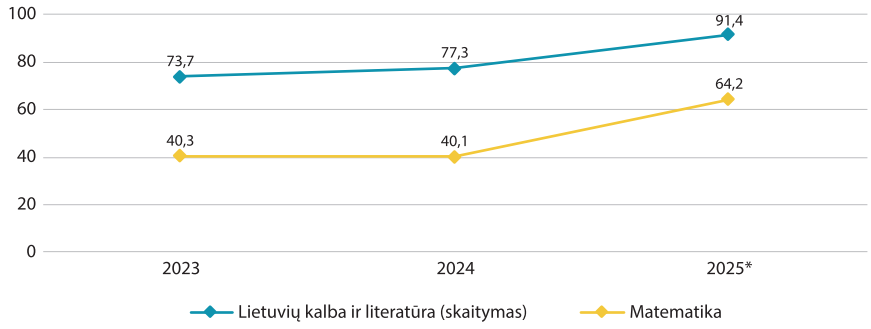
8 klasės mokinių pasiskirstymas (proc.) pagal lietuvių kalbos ir literatūros ir matematikos pasiekimų lygius, nustatytus per NMPP, 2025 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2.1.13 pav. 2025 m. pagrindinį arba aukštesnįjį pasiekimų lygius per lietuvių kalbos ir literatūros NMPP pasiekusių 8 klasės mokinių dalis buvo 14 proc. punktų, o matematikos – 24 proc. punktais didesnė nei 2024 m.

Pagrindinį ir aukštesnįjį pasiekimų lygius per lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) bei matematikos NMPP pasiekusių 8 klasės mokinių dalys (proc.) 2023–2025 m.

* 2025 m. buvo vertinti pagal atnaujintas bendrąsias programas besimokiusių mokinių rezultatai. Pasikeitė pasiekimų vertinimas: nuo 2025 m. nustatomi keturi (slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis), o anksčiau buvo nustatomi trys (patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis) pasiekimų lygiai.

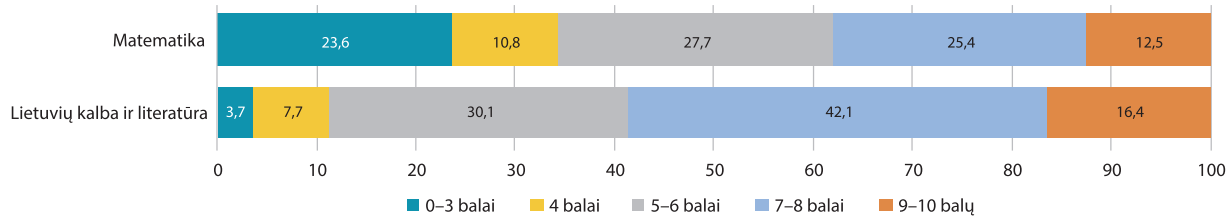
Duomenų šaltinis: ŠVIS

2024 m. PUPP duomenimis, pagrindinio ugdymo programą baigusiems mokiniams, kaip ir 8 klasės mokiniams, daugiau sunkumų kelia matematika. Beveik ketvirtadalio (23,6 proc.) mokinių matematikos pasiekimai per PUPP buvo įvertinti ne daugiau kaip 3 balais, t. y. buvo nepatenkinamo lygio. Per lietuvių kalbos ir literatūros PUPP taip buvo įvertinti 3,7 proc. mokinių rezultatai (2.1.14 pav.). Aukščiausius (9–10 balų) įvertinimus gavo 12,5 proc. matematikos ir 16,4 proc. lietuvių kalbos ir literatūros PUPP laikiusių mokinių.

Per pastaruosius metus didėjo vidutinius ir aukštesnius PUPP rezultatus pasiekiančių mokinių dalis. Nuo 2022 m. iki 2024 m. per lietuvių kalbos ir literatūros PUPP 7–10 balų gavusių mokinių dalis išaugo 10,2 proc. punkto, matematikos – 21,5 proc. punkto. Tokį matematikos rezultatų šuolį per dvejus metus lėmė žemas 2022 m. rodiklis; per metus nuo 2023 m. iki 2024 m. 7–10 balų gavusių mokinių dalis padidėjo 2,9 proc. punkto (2.1.15 pav.).

2.1.14 pav. 2024 m. beveik 4 proc. mokinių lietuvių kalbos ir literatūros, beveik ketvirtadalio – matematikos pasiekimų lygis, nustatytas per PUPP, buvo nepatenkinamas (0–3 balai)

Mokinių pasiskirstymas (proc.) pagal lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos pasiekimus*, nustatytus per PUPP, 2024 m.

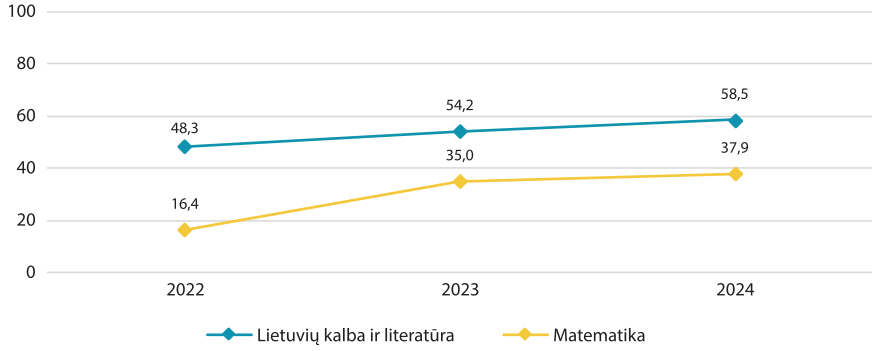

* PUPP balai sugrupuoti, atsižvelgiant į jų sąsajas su pasiekimų lygiais nuo 2024–2025 m. m.: nepatenkinamas (0–3 balai), slenkstinis (4 balai), patenkinamas (5–6 balai), pagrindinis (7–8 balai), aukštesnysis (9–10 balų).

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2.1.15 pav. Per 2 metus per lietuvių kalbos ir literatūros PUPP 7–10 balų gavusių mokinių dalis padidėjo virš 10 proc. punktų, matematikos – virš 20 proc. punktų

Mokinių, kurių lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos PUPP rezultatai įvertinti 7–10 balų, dalys (proc.) 2022–2024 m.

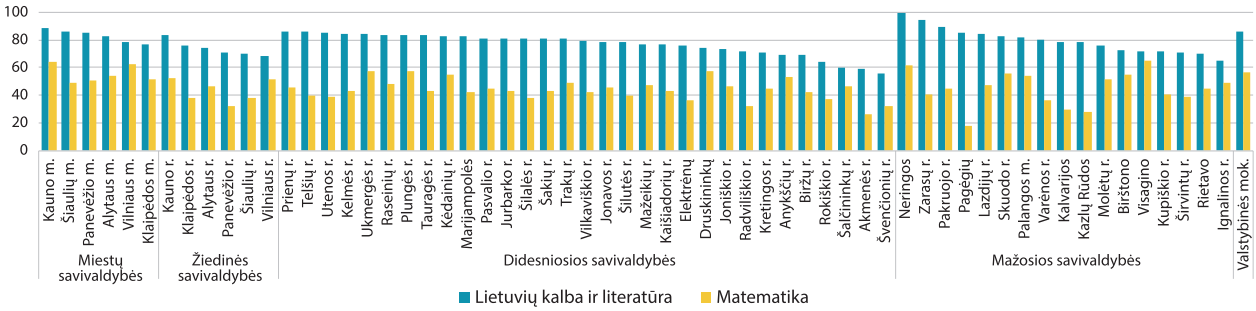
Duomenų šaltinis: ŠVIS

2024 m. savivaldybėse bent pagrindinį lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų lygį per PUPP pasiekė 56–100 proc., matematikos – 18–65 proc. mokinių (2.1.16 pav.). Didžiausia bent pagrindinį lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų lygį per PUPP pasiekusių mokinių dalis buvo Neringos ir Zarasų r. savivaldybėse (rodiklis viršijo 90 proc.), o mažiausia – Švenčionių r., Akmenės r. ir Šalčininkų r. savivaldybėse (rodiklis nesiekė 60 proc.). Matematikos rodiklis aukščiausias (virš 60 proc.) buvo Kauno m., Vilniaus m., Neringos ir Visagino, o žemiausias (iki 30 proc.) – Akmenės r., Švenčionių r., Pagėgių, Kalvarijos ir Kazlų Rūdos savivaldybėse.

Visose savivaldybėse lietuvių kalbos ir literatūros rodiklis buvo aukštesnis nei matematikos. Žiūrint savivaldybių grupėse, daugiausia abiejų dalykų bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių buvo miestų savivaldybėse. Šioje savivaldybių grupėje ir skirtumas tarp lietuvių kalbos ir literatūros ir matematikos rezultatų buvo mažiausias (22,9 proc. punkto), o didžiausias skirtumas buvo mažosiose savivaldybėse (34,2 proc. punkto), panašus – ir didesniosiose (33,7 proc. punkto).

2.1.16 pav. 2024 m. savivaldybėse bent pagrindinį lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų lygį per PUPP pasiekė 56–100 proc., matematikos – 18–65 proc. mokinių

Bent pagrindinį pasiekimų lygį (6–10 balų) per PUPP pasiekusių mokinių dalys (proc.) 2024 m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
Lietuvių kalba ir literatūra	82,0 proc.	75,0 proc.	77,7 proc.	79,1 proc.
Matematika	59,1 proc.	46,1 proc.	44,0 proc.	44,9 proc.

* Savivaldybių duomenys apima tik savivaldybės priklausomybės mokyklas.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

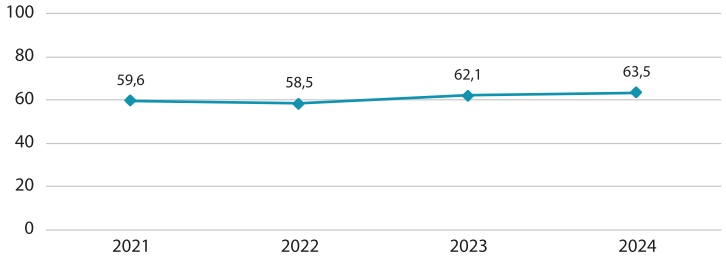
Vidurinio ugdymo programą baigusių mokinių pasiekimus ir tolesnio mokymosi galimybes atskleidžia VBE rodikliai. Stojant į aukštąsias mokyklas, reikia būti išlaikius tris VBE (nuo 2024 m. šis reikalavimas taikomas stojantiesiems ir į valstybės finansuojamas, ir nefinansuojamas studijų vietas, tik stojantiesiems į menų studijas taikomi kitokie reikalavimai). Tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalis pastaraisiais metais

pamažu auga: 2024 m. tokį rodiklį pasiekė 63,5 proc. abiturientų, tai 1,4 proc. punkto daugiau nei 2023 m. ir 3,9 proc. punkto daugiau nei 2021 m. (2.1.17 pav.).

2024 m. savivaldybėse buvo nuo 41 proc. iki 90 proc. tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų (2.1.18 pav.). Aukščiausias rodiklis (virš 85 proc.) buvo Telšių r., Plungės r., Biržų r. ir Pakruojo r., o žemiausias (mažiau nei 45 proc.) – Šilalės r. ir Akmenės r. savivaldybėse. Aukščiausias savivaldybių grupės vidurkis buvo miestų (75,8 proc.), žemiausias – didesniosiose ir mažosiose savivaldybėse (68,2 proc.).

2.1.17 pav. Tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalis per 3 metus paaugo beveik 4 proc. punktais

Tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalis (proc.), palyginti su bendru abiturientų skaičiumi*, 2021–2024 m.

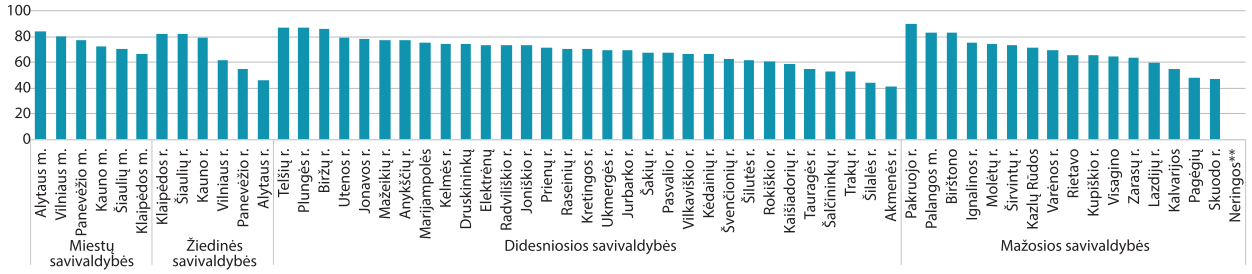

* Skaičiuojami bendrojo ugdymo mokyklų abiturientai ir mokiniai, baigę profesinio mokymo programas, suteikiančias galimybę įgyti ir vidurinį išsilavinimą.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2.1.18 pav. 2024 m. savivaldybėse buvo nuo 41 proc. iki 90 proc. tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų

Tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalys (proc.) 2024 m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
Mokinių dalis	75,8 proc.	69,6 proc.	68,2 proc.	68,2 proc.

* Savivaldybių duomenys apima tik savivaldybės priklausomybės mokyklas.
** Neringos savivaldybėje nebuvo abiturientų.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

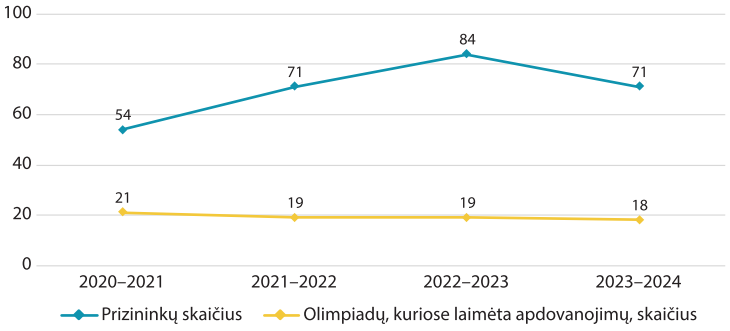
Laimėjimai olimpiadose

2023–2024 m. m. tarptautinių olimpiadų medalius ir prizines vietas laimėjo 71 Lietuvos mokinys. Tai toks pat mokinių skaičius, kaip 2021–2022 m. m., bet mažesnis nei 2022–2023 m. m. (84 mokiniai) (2.1.19 pav.). Olimpiadų, kuriose pasiekiama šių laimėjimų, skaičius pastaraisiais metais buvo panašus – apie 20. 2023–2024 m. m., kaip ir ankstesniais metais, medalių ir prizinių vietų laimėta įvairių dalykų olimpiadose: gamtos mokslų, geografijos, matematikos, informatikos, kalbų ir kt.

2023–2024 m. m. nacionalinių ir tarptautinių olimpiadų laimėtojais tapo mokiniai iš 40 savivaldybių. Skaičiuojant santykinai (kiek olimpiadų prizininkų tektų 10-iai tūkst. mokinių), daugiausia olimpiadų laimėtojų buvo mažųjų savivaldybių (10,8 mokinio) ir miestų savivaldybių (9,2 mokinio) grupėse. Pagal šį santykinį rodiklį itin aukšti Kalvarijos, Zarasų r., Palangos m., Varėnos r. ir Ignalinos r. savivaldybių mokinių pasiekimai (2.1.20 pav.).

2.1.19 pav. 2023–2024 m. m. 71 Lietuvos mokinys laimėjo tarptautinių olimpiadų medalius ir prizines vietas

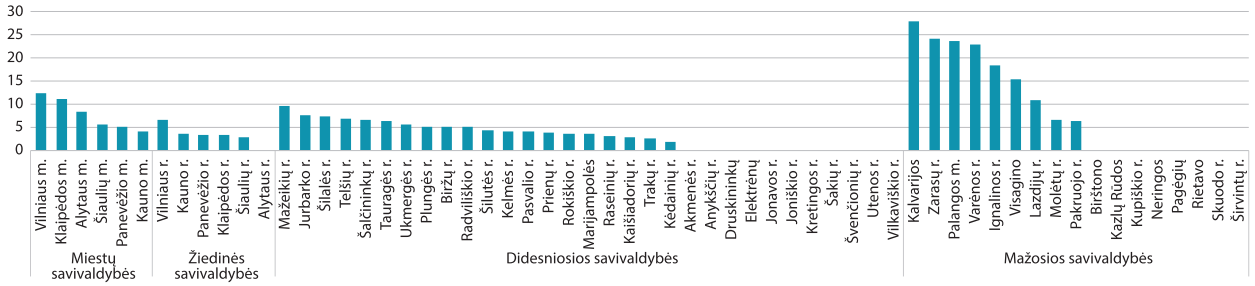
Lietuvos mokinių, tarptautinių dalykų olimpiadose laimėjusių medalius ir 1–3 vietas, ir olimpiadų, kuriose laimėti šie apdovanojimai, skaičius nuo 2020–2021 m. m. iki 2023–2024 m. m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2.1.20 pav. 2023–2024 m. m. santykinai daugiausia olimpiadų prizininkų buvo mažųjų ir miestų savivaldybių grupėse

Nacionalinių ir tarptautinių dalykų olimpiadų prizininkų (medalių ir 1–3 vietų laimėtojų) skaičius, tenkantis 10-iai tūkst. mokinių*, 2023–2024 m. m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
Prizininkų skaičius, tenkantis 10-iai tūkst. mokinių	9,2	4,1	3,5	10,8

* Tik savivaldybės priklausomybės mokyklose.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Socialinės ir emocinės mokinių kompetencijos ir pilietiškumas

Socialinių ir emocinių kompetencijų grupė svarbi tiek pat, kiek kognityviniai gebėjimai – ji siejama su savarankiškumu, kūrybingumu, teigiamu požiūriu į mokymąsi visą gyvenimą. EBPO PISA 2022 m. tyrime socialinės ir emocinės kompetencijos išskleistos per smalsumo, atkaklumo, emocijų valdymo, iniciatyvumo, bendradarbiavimo ir kitus bruožus. Duomenų analizė parodė, kad daugiausia Lietuvos penkiolikmečių, jų subjektyviu vertinimu, reiškė empatiją, polinkį bendradarbiauti, smalsumą. 83,4 proc. mokinių visiškai sutiko arba sutiko su teiginiu, jog jiems svarbu, kad jų draugai jaustųsi gerai. Daugiau nei pusė teigė, kad jiems patinka padėti kitiems (su teiginiu visiškai sutiko arba sutiko 71,4 proc.), bendradarbiauti su bendraklasiais (63,9 proc.), puikiai sekasi dirbti su kitais (60,9 proc.). Smalsumą Lietuvos mokiniai reiškė domėdamiesi jiems asmeniškai įdomiais dalykais arba naujovėmis: 71,5 proc. mokinių sakė (visiškai sutiko arba sutiko), kad juos domina daugybė skirtingų dalykų; 69,0 proc. – kad patinka aiškintis, kaip veikia įvairūs dalykai; 59,0 proc. – kad leidžia laiką ieškodami informacijos apie juos dominančias temas; 58,0 proc. – kad patinka mokytis naujų dalykų. Iš emocijų valdymo perspektyvos, apie pusė mokinių save vertino kaip gebančius valdyti emocijas (55,1 proc.) ir jausmus (50,4 proc.), pastebinčius dažną savo nuotaikų kaitą (50,7 proc.)[17].

Visgi Lietuvos mokinių socialinių ir emocinių gebėjimų subjektyvus vertinimas beveik visais atvejais buvo žemiau EBPO vidurkio. Daugiausia skirtumų tarp Lietuvos ir tarptautinių vertinimų vidurkio matyti smal-

17 Detalesnė EBPO PISA 2022 m. socialinių ir emocinių kompetencijų tyrimo dalies analizė pasiekiama švietimo būklės apžvalgoje *Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2024. II dalis. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas* (2024, p. 40–42).

sumo, atkaklumo, iniciatyvumo srityse – didesni nei 10 proc. punktų šių charakteristikų teiginių skirtumai pateikti 2.1.1 lentelėje. Didžiausias skirtumas matyti vertinant smalsumo aspektus: 38,4 proc. Lietuvos penkiolikmečių sakė labai mėgstantys mokykloje mokytis naujų dalykų, o tai buvo 21,5 proc. punkto mažiau nei EBPO vidurkis. Vidutiniškai tiek EBPO, tiek Lietuvoje ir daugumoje kitų šalių, mokiniai iš aukštesnio SEK statuso šeimų pozityviau vertino savo socialinius ir emocinius gebėjimus nei mokiniai iš žemo SEK statuso šeimų. Skirtumas tarp lyčių nustatytas vertinant atkaklumą – vaikinai jį reiškė stipriau tiek Lietuvoje, tiek vidutiniškai EBPO (*Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose...*, 2024).

Atvirumas mokytis naujų dalykų ir priimti iššūkius leidžia spręsti apie mokinių vidinės motyvacijos raišką. Vidinė motyvacija siejama su atsakomybės už mokymąsi priėmimu: vidine motyvacija pasižymintys mokiniai dukart labiau linkę užduoti klausimus, kai ko nors nesupranta, ir triskart labiau linkę atidžiai tikrinti klasės ir namų darbus (OECD, 2024c). Kaip matyti 2.1.21 pav., tarp penkiolikmečių nuosaikiau išreikšti vidinės motyvacijos aspektai – tendencija liečia tiek Lietuvą, tiek EBPO šalių vidurkį. Lietuvoje mažiau nei 40,0 proc. mokinių sutiko, kad jiems patinka mokytis naujų dalykų ir iššūkį keliančios užduotys, o EBPO šalyse taip manė apie pusė mokinių. Kalbant apie instrumentinę motyvaciją, tiek Lietuvoje, tiek vidutiniškai EBPO šalyse maždaug 9 iš 10 teigė norintys, kad jiems gerai sektųsi matematika, o maždaug 7 iš 10 sakė suprantantys, kad tai, ką išmoko mokykloje, bus naudinga darbui ateityje. Nors rengiant mokinius mokytis visą gyvenimą, svarbios abi motyvacijos rūšys, siekiant paskatinti juos iniciatyviai mokytis ir taikyti tvarias mokymosi strategijas, mokykloms rekomenduojama daugiau dėmesio skirti vidinės motyvacijos stiprinimui (OECD, 2024c).

2.1.1 lentelė. Didžiausias skirtumas tarp Lietuvos ir EBPO šalių vidurkio matyti, vertinant teiginius, susijusius su smalsumo raiška

Skirtumai tarp penkiolikmečių Lietuvoje ir EBPO šalyse, sutikusių ar visiškai sutikusių su pateiktais teiginiais (pasiskirstymas, proc.), 2022 m.

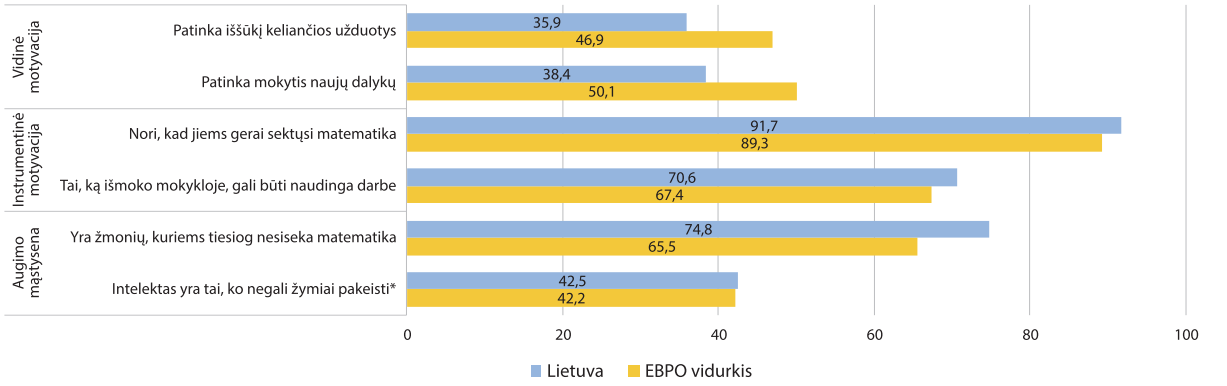
Teiginys		Lietuva	EBPO vidurkis	Skirtumas (tarp Lietuvos ir EBPO)
Smalsumas	Aš labai mėgstu mokykloje mokytis naujų dalykų	38,4	60,0	–21,5
	Man patinka mokytis naujų dalykų	58,0	74,6	–16,6
	Man patinka pagal savo stebėjimus formuluoti hipotezes ir jas tikrinti	28,2	44,7	–16,5
	Esu smalsesnis (-ė) nei dauguma mano pažįstamų	35,3	49,0	–13,6
	Man patinka užduoti klausimus	38,8	52,0	–13,2
Atkaklumas	Pabaigiu užduotis netgi tada, kai jos tampa sunkesnės, nei maniau	42,3	55,2	–12,9
	Kai dirbti tampa sudėtinga, įdedu papildomų pastangų	52,1	63,9	–11,8
	Esu atkaklesnis (-ė) nei dauguma mano pažįstamų	33,1	44,6	–11,5
Iniciatyvumas	Grupinėse diskusijose aš neišsakau savo nuomonės	17,9	31,3	–13,5
	Noriu vadovauti	25,3	36,5	–11,2
	Žinau, kaip įtikinti kitus, kad darytų tai, ko aš noriu	31,8	42,6	–10,8

Duomenų šaltinis: Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose..., 2024

Vidinės motyvacijos raiška taip pat gali byloti apie augimo mąstyseną, kuri yra grįsta pasitikėjimu ir įsitikinimu, kad gebėjimai stiprinami kryptingai dirbant, stengiantis. Reikšdami augimo mąstyseną, mokiniai rodo smalsumą ir atkaklumą: tokie mokiniai mėgsta mokytis naujų dalykų, tęsia sudėtingas užduotis. Lietuvoje 74,8 proc. penkiolikmečių sutiko arba visiškai sutiko, kad kai kuriems žmonėms matematika tiesiog nesiseka, nepriklausomai nuo to, kiek darbo ir pastangų jie įdeda, o 42,5 proc. – kad intelektas yra tai, ko negali žymiai pakeisti (2.1.21 pav.). Šios reikšmės buvo atitinkamai 9,3 proc. punkto ir 0,3 proc. punkto aukštesnės už EBPO vidurkį. Nors daugelyje šalių didelio skirtumo tarp lyčių vertinant augimo mąstyseną nenustatyta, šis skirtumas reikšmingas kalbant apie matematiką: Lietuvoje, kaip ir vidutiniškai EBPO šalyse, augimo mąstysena matematikos srityje labiau išreikšta tarp vaikinų (Lietuvoje šis skirtumas siekia 10,1 proc. punkto, EBPO – 6,6 proc. punkto) (OECD, 2024c).

2.1.21 pav. Lietuvos penkiolikmečių reiškiami vidinės motyvacijos aspektai – žemesni nei EBPO vidurkis

Penkiolikmečių Lietuvoje ir EBPO, kurie sutiko ar visiškai sutiko su pateiktais teiginiais, dalys (proc.), 2022 m.

* Lietuvos ir EBPO vidurkio reikšmės statistiškai reikšmingai nesiskiria.

Duomenų šaltinis: OECD, 2024c

Augimo mąstysena – tai įsitikinimai apie galimybes keistis, augti, tobulėti, o įsitikinimus apie tai, ką ir kiek mokiniai jau gali, aprėpia saviveiksmingumo sąvoka. EBPO PISA 2022 m. tyrimas atskleidė, kad žemesnė saviveiksmingumo raiška siejama su didesniu nerimu dėl matematikos. Nuo 2012 m. iki 2022 m. Lietuvoje mokinių, sutikusių arba visiškai sutikusių, kad labai nerimauja atlikdami matematikos užduotis, dalis paaugo nuo 33,2 proc. iki 42,1 proc. – šis nerimo augimas pastebėtas daugumoje tyrime dalyvaujančių EBPO šalių. Taigi socialinės ir emocinės kompetencijos, lemiančios teigiamą požiūrį į savo gebėjimus ir santykį su mokymusi, siejamos su didesniu pasitikėjimu savo jėgomis, stipresne vidine motyvacija, augimo mąstysena ir aukštesniais matematikos pasiekimais.

Emocijų valdymas, atsparumas stresui, lyderystė – tai socialinių ir emocinių kompetencijų aspektai, kuriuos svarbu stiprinti, formuojant mokinių konstruktyvų požiūrį ir gebėjimus priimti sprendimus sudėtingose situacijose, siekiant valdyti rizikingos elgsenos įpročius. Analizuojant rizikos elgsenos priežastis ESPAD 2024 m. tyrimo[18] kontekste, socialinių ir emocinių kompetencijų svarba itin ryški. Norėdami pasijusti geriau, alkoholį nurodė vartoję tie Lietuvos 15–16 metų mokiniai, kurie jautėsi prislėgti ar susinervinę (35,1 proc.), norėjo pralinksmėti, būdami blogos nuotaikos (26,5 proc.), siekdami pamiršti problemas (23,0 proc.). Visgi didžiausia dalis – 36,9 proc. – apklaustųjų teigė alkoholį vartoję dėl smagumo, norėdami pagerinti patirtis vakarėliuose, šventėse, t. y. nurodė buvimą su kitais. Kitų asmenų įtaka taip pat buvo svarbus rodiklis: 19,2 proc. respondentų teigė, kad vartojo alkoholio, norėdami pritapti jiems patinkančioje grupėje, 17,0 proc. – kad patiktų kitiems, 15,9 proc. – kad nesijaustų atstumti. Elektronines cigaretes smalsumo vedami pabandė 37,1 proc. apklausos dalyvių, kita dalis tai darė susidūrę su draugų ar kitų žmonių įtaka; abiem atvejais taip dažniau elgėsi merginos nei vaikinai (Rupšienė, Šaltytė-Vaisiauskė, Bredelytė ir kt., 2024a).

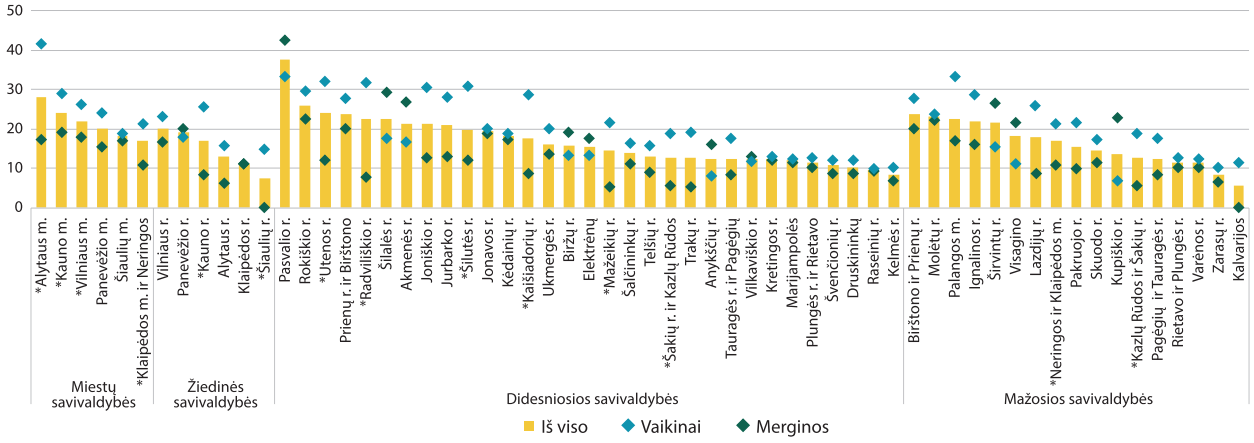
ESPAD 2024 m. tyrimo duomenimis, Lietuvoje mažėja dalis mokinių, kurie, būdami 13 metų ir jaunesni, surūkė pirmą tabako cigaretę, ir daugėja surūkiusiųjų pirmą elektroninę cigaretę: palyginti su 2003 m., tabako cigaretę pirmąkart surūkiusių trylikmečių ir jaunesnių mokinių dalis sumažėjo kiek daugiau nei dvigubai (nuo 54,7 proc. 2003 m. iki 21,0 proc. 2024 m.), o palyginti su 2015 m., rūkiusiųjų elektroninę cigaretę padaugėjo daugiau nei keturiskart (nuo 7,3 proc. 2015 m. iki 32,0 proc. 2024 m.). Be to, nuo 2003 m. sumažėjo dalis trylikamečių ar jaunesnių mokinių, pirmąkart vartojusių alkoholio (nuo 73,0 proc. 2003 m. iki 30,6 proc. 2024 m.). Tačiau nuo 2003 m. paaugo dalis šio amžiaus mokinių, pirmąkart vartojusių kanapių (nuo 1,1 proc. iki 2,5 proc.) ir raminamųjų ar migdomųjų vaistų be gydytojo paskyrimo (nuo 2,9 proc. iki 9,8 proc.). 2024 m. visais atvejais, išskyrus tabako cigaretes ir kanapes, kiek didesnę pirmąkart psichoaktyviąsias medžiagas vartojusiųjų dalį sudarė merginos (Rupšienė, Šaltytė-Vaisiauskė, Bredelytė ir kt., 2024a).

18 Daugiau informacijos pateikiama *Alkoholio ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų Lietuvos mokyklose tyrimo ataskaitoje* (Rupšienė, Šaltytė-Vaisiauskė, Bredelytė ir kt., 2024a).

Tyrimo analizė taip pat atskleidė, kad Lietuvoje niekada jokių psichoaktyviųjų medžiagų nevartojo mažiau nei penktadalis (18,0 proc.) paauglių, iš jų – 21,3 proc. vaikinų ir 14,5 proc. merginų. Daugiausia tokių mokinių buvo Pasvalio r. (37,8 proc., iš kurių 33,3 proc. vaikinų ir 42,5 proc. merginų), Alytaus m. (28,0 proc., iš kurių 41,7 proc. vaikinų ir 17,4 proc. merginų) ir Rokiškio r. (26,0 proc., iš kurių 29,7 proc. vaikinų ir 22,5 proc. merginų) savivaldybėse (2.1.22 pav.). Kai kuriose savivaldybėse nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai lyties atžvilgiu, ir visais šiais atvejais vaikinų, niekada nevartojusių jokių psichoaktyviųjų medžiagų, buvo daugiau nei merginų (Rupšienė, Šaltytė-Vaisiauskė, Bredelytė ir kt., 2024b). Savivaldybių grupėse didžiausia dalis niekada nevartojusiųjų psichoaktyviųjų medžiagų buvo miestų (21,6 proc.), mažiausia – žiedinėse (14,6 proc.) savivaldybėse.

2.1.22 pav. Mokinių, niekada nevartojusių psichoaktyviųjų medžiagų, dalis savivaldybėse svyravo nuo 37,8 proc. Pasvalio r. iki 5,6 proc. Kalvarijose

Mokinių, niekada nevartojusių psichoaktyviųjų medžiagų, dalis (proc.) savivaldybėse[19] 2024 m.

* Skirtumas tarp vaikinų ir merginų statistiškai reikšmingas.

Duomenų šaltinis: Rupšienė, Šaltytė-Vaisiauskė, Bredelytė, Laucevičius, 2024b

Su socialinėmis bei emocinėmis kompetencijomis susijęs ir pilietiškumas. Mokinių pilietiškumas ir pilietinis ugdymas tiriami, atliekant tarptautinį IEA ICCS tyrimą. Siekiama nustatyti, kaip 8 klasės jaunuoliai yra rengiami tapti piliečiais, ir įvertinti, kokią įtaką mokinių pasiekimams ir pilietinėms nuostatoms turi švietimo sistemos bei mokyklos ypatybės.

IEA ICCS tiriamos pilietinės žinios ir mokinių nuostatos bei įsitraukimas – t. y. domėjimasis įvairiais pilietiniais ir socialiniais klausimais, nusiteikimas veikti ir įsitraukimas į įvairias visuomenės gyvenimo sritis, pasitikėjimas savo galiomis veikti. IEA ICCS 2022 m. duomenimis, apie trečdalis Lietuvos 8 klasės mokinių (panaši dalis, kaip ir 2016 m.) teigė besidomintys politiniais ir socialiniais klausimais; palyginti su 2016 m., padaugėjo mokinių, kalbančių su tėvais (globėjais, rūpintojais) ir draugais apie politines ir socialines problemas, apie įvykius kitose šalyse, mokiniai aktyviau įsitraukė į savanorišką veiklą bendruomenėje. Nustatyta mokinių nuostatų sąsaja su pilietinėmis žiniomis: aukštesnius pilietinių žinių testo rezultatus pasiekę mokiniai dažniau už kitus išreiškė ketinimus dalyvauti mokyklos bendruomenės ir kitose pilietinėse veiklose.

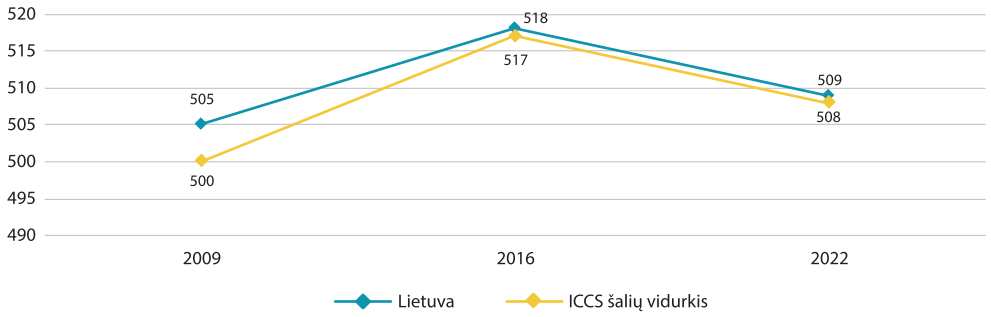
Remiantis IEA ICCS 2022 m. rezultatais, Lietuvos 8 klasės mokinių pilietinių žinių testo rezultatai (509 taškai) atitiko tyrime dalyvavusių šalių vidurkį (508 taškai). Palyginus kelių tyrimo ciklų rezultatus, matyti, kad Lietuvos rezultatai, statistiškai reikšmingai pakilę nuo 2009 m. iki 2016 m., vėliau (nuo 2016 m. iki 2022 m.) vėl pažemėjo (2.1.23 pav.). 2022 m. aukščiausius pilietinių žinių pasiekimų lygmenis (A ir B) Lietuvoje pasiekė 62,6 proc. (ICCS vidurkis – 61,7 proc.), žemiausius (ne aukštesnį kaip D) – 12,4 proc. mokinių (ICCS vidurkis – 14,4 proc.). 2016–2022 m. laikotarpiu Lietuvoje mokinių, pasiekiančių aukščiausius pasiekimų lygme-

19 Dėl tyrimo formavimo ypatumų kai kurių savivaldybių duomenys sujungti.

nis, sumažėjo (apie 6 proc. punktais), o žemiausius pasiekimų lygmenis – padaugėjo (5 proc. punktais) (2.1.24 pav.). Pilietiškumo ugdymas, kaip darnaus mokymo ir mokymosi dalis, ir pilietinio ugdymo rezultatai (remiantis IEA ICCS tyrimu) išsamiau aptariami 5.2 poskyryje.

2.1.23 pav. Lietuvos 8 klasės mokinių IEA ICCS pilietinių žinių testo rezultatai panašūs į tarptautinį vidurkį

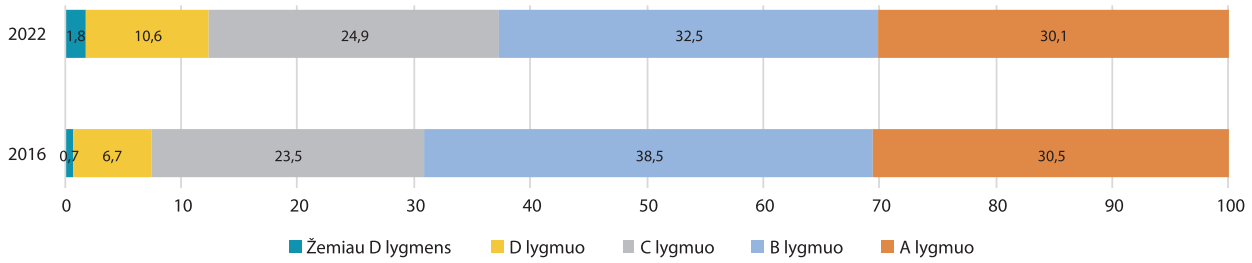
Lietuvos ir visų IEA ICCS tyrimo šalių pilietinių žinių testo rezultatų vidurkiai (taškai) 2009–2022 m.

Duomenų šaltinis: Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė, Dukynaitė, Sevalneva, Urbienė, 2024

2.1.24 pav. Nuo 2016 m. iki 2022 m. Lietuvoje padaugėjo žemesnius IEA ICCS pilietinių žinių lygmenis pasiekusių mokinių

Lietuvos 8 klasės mokinių pasiskirstymas (proc.) pagal IEA ICCS pilietinių žinių pasiekimų lygmenis 2016 m. ir 2022 m.

Duomenų šaltinis: Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė, Dukynaitė, Sevalneva, Urbienė, 2024

2.2. Mokymosi aprėptis pagal švietimo programas ir tolesnis mokymasis

Pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas ugdomų 0–6 metų vaikų padaugėjo nuo 71,8 proc. 2021 m. iki 76,4 proc. 2024 m.

2024 m., baigę pagrindinio ugdymo lygmens (bendrojo ugdymo ar profesinio mokymo) programas, toliau mokėsi ar dirbo 98,5 proc., baigę vidurinio ugdymo lygmens programas – 85,3 proc. mokinių.

Per trejus metus padaugėjo mokinių, kurie, įgiję pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą profesinio mokymo įstaigose, toliau mokėsi. Profesinio mokymo įstaigose įgiję pagrindinį išsilavinimą, 2021 m. toliau mokėsi 91,4 proc., 2024 m. – 96,6 proc. mokinių. Įgiję vidurinį išsilavinimą, 2021 m. toliau mokėsi 19,3 proc., 2024 m. – 20,5 proc. mokinių.

Sumažėjo mokinių, kurie toliau mokėsi po to, kai įgijo pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokyklose. Šiose mokyklose įgiję pagrindinį išsilavinimą, 2021 m. toliau mokėsi 98,1 proc., 2024 m. – 95,3 proc. mokinių. Įgiję vidurinį išsilavinimą, 2021 m. toliau mokėsi 70,0 proc., 2024 m. – 66,3 proc. mokinių.

2024 m. skirtingose savivaldybių grupėse, įgiję pagrindinį išsilavinimą, toliau mokėsi vidutiniškai 93–99 proc., įgiję vidurinį išsilavinimą – 66–70 proc. mokinių.

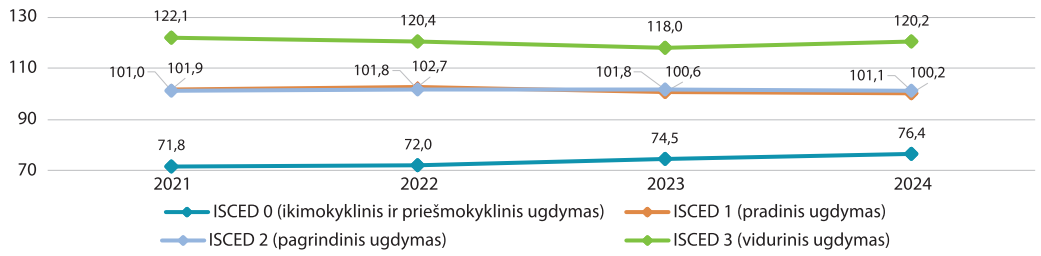
Mokymosi aprėptis pagal švietimo programas

Duomenys apie besimokančiųjų dalį tam tikroje amžiaus grupėje atspindi švietimo pasiekiamumą. Pastaraisiais metais padidėjo pagal ISCED 0 lygmens (ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo) programas ugdomų vaikų dalis: 2021 m. pagal šias programas buvo ugdoma 71,8 proc., 2024 m. – 76,4 proc. 0–6 metų vaikų[20]; rodiklis padidėjo 4,6 proc. punkto (2.2.1 pav.). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros uždaviniai aptarti 1.2 poskyryje, šių programų pasiekiamumas nuodugniau analizuojamas 4.1 poskyryje.

Besimokančiųjų pagal ISCED 1–3 lygmenų programas dalis kito nedaug; šiems lygmenims priskiriamos pradinio, pagrindinio ir vidurinio bendrojo ugdymo ir atitinkamų lygmenų profesinio mokymo programos. Šimtą procentų pasiekiančius ir viršijančius mokymosi pagal ISCED 1–3 lygmenų programas rodiklius lemia šios priežastys: mokymasis pagal pradinio ugdymo ir iš dalies pagal pagrindinio ugdymo programas patenka į privalomojo mokymosi tarpsnį[21]; dalis pagal šias programas besimokančių asmenų yra jaunesnio ar vyresnio amžiaus, negu tipinis tai ugdymo programai priskiriamas besimokančiųjų amžius. Nuosekliai didėjanti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo ir stabili pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo lygmenų aprėptis rodo gerą švietimo prieinamumą.

2.2.1 pav. Mokymosi pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo lygmens programas aprėptis augo, pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo lygmenų – išliko panaši

Besimokančiųjų dalis (proc.) amžiaus grupėse pagal švietimo lygmenis 2021–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

20 Skaičiuojant šiuos mokymosi aprėpties rodiklius, kiekvienam švietimo lygmeniui priskiriama būdinga amžiaus grupė: ISCED 0 lygmeniui – 0–6 metų, ISCED 1 lygmeniui – 7–10 metų, ISCED 2 lygmeniui – 11–16 metų, ISCED 3 lygmeniui – 17–18 metų.

21 Mokytis Lietuvoje privaloma iki 16 metų, pagal priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo programas.

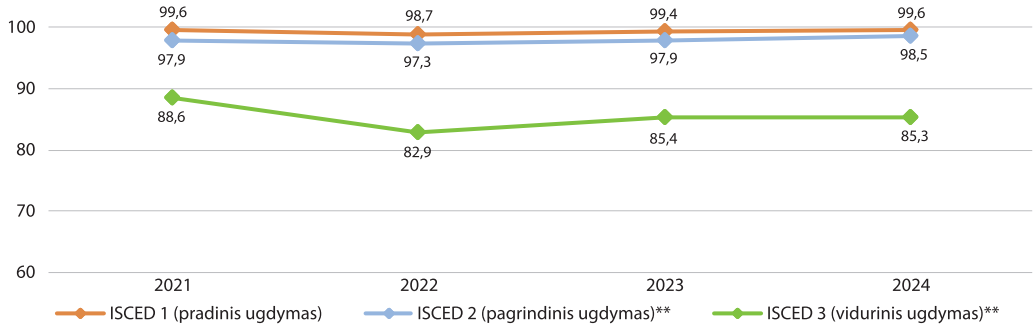
Tolesnis mokymasis baigus bendrojo ugdymo programas

Minėta, kad tolesnis mokymasis baigus pradinio ugdymo programą patenka į privalomojo mokymosi tarpsnį. 2024 m., baigę pradinio ugdymo programą, toliau mokėsi 99,6 proc. mokinių (2.2.2 pav.). Tam, kad rodiklio reikšmė ne visai siekia 100 proc., gali turėti įtakos rodiklio skaičiavimo ypatumai (skaičiuojami tik toliau besimokantieji Lietuvoje). Baigę pagrindinio ugdymo lygmens programas (įskaitant šiam lygmeniui priskiriamas profesinio mokymo programas), toliau mokėsi ar dirbo taip pat beveik visi – 98,5 proc., o baigę vidurinio ugdymo lygmens programas – 85,3 proc. asmenų.

Visas minėtas programas baigusių ir besimokančių toliau ar dirbančių asmenų rodiklių reikšmės panašios į 2023 m. reikšmes. Palyginti su 2021 m., tolesnio mokymosi mastas po pradinio ir pagrindinio ugdymo programų pakito nedaug, šiek tiek daugiau pasikeitė besimokančiųjų ar dirbančiųjų po vidurinio ugdymo dalis (sumažėjo 3,3 proc. punkto). Tačiau pastarojo rodiklio reikšmė labiausiai sumažėjo 2022 m., o vėliau vėl didėjo.

2.2.2 pav. 2024 m. beveik visi baigusieji pradinio ir pagrindinio ugdymo ir 85 proc. baigusiųjų vidurinio ugdymo lygmens programas tais pačiais metais toliau mokėsi ar dirbo Lietuvoje

Baigusių nurodyto lygmens švietimo programą ir tais pačiais metais toliau besimokančių pagal aukštesnį švietimo lygmenį arba dirbančių asmenų dalis (proc.)* 2021–2024 m.

* Asmenys, kurie, baigę programą, toliau mokosi ar dirba Lietuvoje.
** Įskaitant šiam lygmeniui priskiriamas profesinio mokymo programas.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

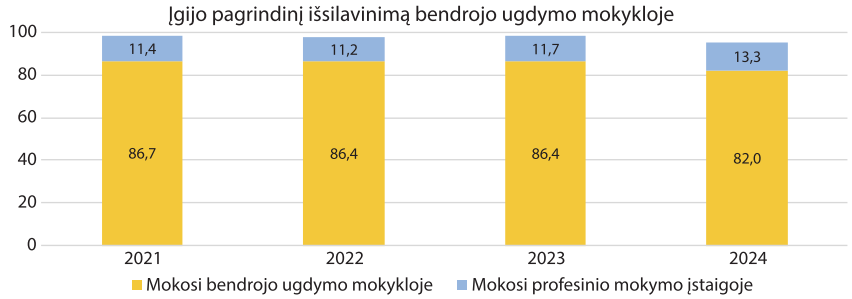
Įgijus pagrindinį išsilavinimą, galima toliau mokytis pagal vidurinio ir (arba) profesinio mokymo programas bendrojo ugdymo mokyklose arba profesinio mokymo įstaigose. Dauguma mokinių, pagrindinį išsilavinimą įgijusių bendrojo ugdymo mokyklose, ir toliau mokosi šiose mokyklose pagal vidurinio ugdymo programą. 2024 m. tokį kelią pasirinko 82,0 proc. mokinių, o į profesinio mokymo įstaigas įstojo 13,3 proc. mokinių (2.2.3 pav.). Palyginti su 2023 m., sumažėjo mokinių, toliau besimokančių bendrojo ugdymo mokyklose (–4,4 proc. punkto), o įstojusiųjų į profesinio mokymo įstaigas – padaugėjo (1,6 proc. punkto). 2024 m. iš viso toliau mokėsi 95,3 proc. įgijusiųjų pagrindinį išsilavinimą, t. y. 2,8 proc. punkto mažiau nei 2023 m.

Dauguma mokinių, pagrindinį išsilavinimą įgijusių profesinio mokymo įstaigose, taip pat lieka toliau mokytis šiose įstaigose. 2024 m., įgiję pagrindinį išsilavinimą, profesinio mokymo įstaigose toliau mokėsi 90,9 proc., bendrojo ugdymo mokyklose – 5,7 proc., iš viso – 96,6 proc. mokinių (2.2.4 pav.). Palyginti su 2023 m., bendra toliau besimokančiųjų dalis padidėjo 5,2 proc. punkto (tai lėmė 6,7 proc. punkto padidėjusi dalis mokinių, kurie toliau mokėsi profesinio mokymo įstaigose), o toliau besimokančiųjų bendrojo ugdymo mokyklose 1,5 proc. punkto sumažėjo.

2024 m. miestų ir žiedinėse savivaldybėse toliau mokėsi 93 proc., didesniosiose ir mažosiose – 99 proc. pagrindinį išsilavinimą įgijusių mokinių. 33 savivaldybėse ir valstybinėse mokyklose toliau mokėsi 99–100 proc. mokinių, o mažiausia toliau besimokančiųjų dalis buvo Kauno r. (82 proc.) ir Vilniaus m. (90 proc.) savivaldybėse (2.2.5 pav.).

2.2.3 pav. 2024 m., įgiję pagrindinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokykloje, toliau mokėsi 95,3 proc. mokinių

Mokinių, įgijusių pagrindinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokykloje ir tais pačiais metais tęsiančių mokymąsi, dalys (proc.) 2021–2024 m., pagal įstaigas, kuriose toliau mokosi*

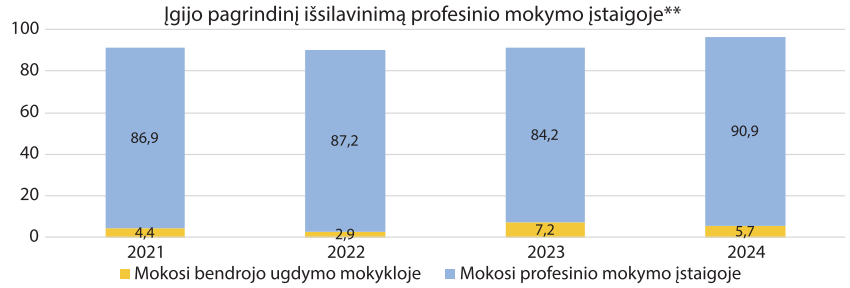

* Duomenys apie mokinius, toliau besimokančius Lietuvoje.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2.2.4 pav. 2024 m., įgiję pagrindinį išsilavinimą profesinio mokymo įstaigoje, toliau mokėsi 96,6 proc. mokinių

Mokinių, įgijusių pagrindinį išsilavinimą profesinio mokymo įstaigoje ir tais pačiais metais tęsiančių mokymąsi, dalys (proc.) 2021–2024 m., pagal įstaigas, kuriose toliau mokosi*

* Duomenys apie mokinius, toliau besimokančius Lietuvoje.

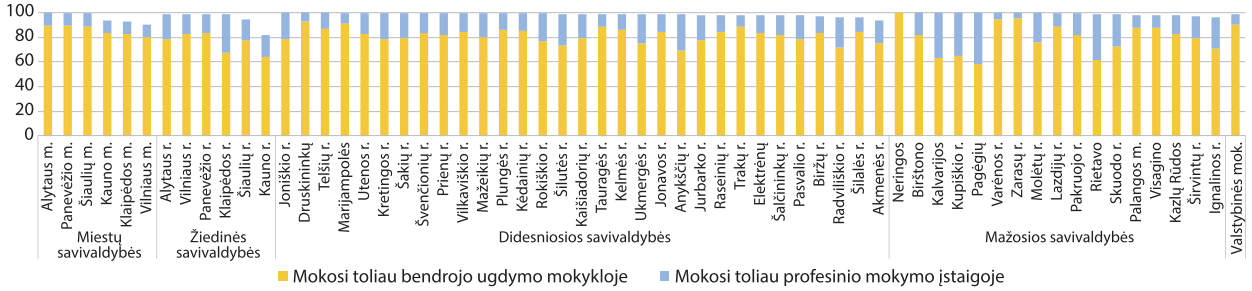
** Mokiniai, kurie profesinio mokymo įstaigose baigė profesinio mokymo ir (arba) pagrindinio ugdymo programas. Mokinių, kurie mokėsi pagal profesinio mokymo ir pagrindinio ugdymo programas, mokymosi tęsimas fiksuotas po to, kai jie baigė abi šias programas.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Pagal tai, kur toliau mokėsi mokiniai, nuo kitų savivaldybių grupių labiau skyrėsi miestų ir žiedinės savivaldybės. Miestų savivaldybės išsiskyrė tuo, kad jose buvo mažiausia dalis (10 proc.) mokinių, toliau besimokančių profesinio mokymo įstaigose (kitose savivaldybių grupėse – 17–19 proc.). Žiedinėse savivaldybėse buvo mažiausiai (74 proc.) bendrojo ugdymo mokyklose toliau besimokančių mokinių (kitose savivaldybių grupėse – 80–83 proc.).

2.2.5 pav. 2024 m. skirtingose savivaldybių grupėse, įgiję pagrindinį išsilavinimą, toliau mokėsi vidutiniškai 93–99 proc. mokinių

Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, įgijusių pagrindinį išsilavinimą ir tais pačiais metais toliau besimokančių bendrojo ugdymo mokykloje ar profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.) 2024 m.*

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
Mokosi toliau bendrojo ugdymo mokykloje	83 proc.	74 proc.	82 proc.	80 proc.
Mokosi toliau profesinio mokymo įstaigoje	10 proc.	19 proc.	17 proc.	19 proc.
Mokosi toliau iš viso	93 proc.	93 proc.	99 proc.	99 proc.

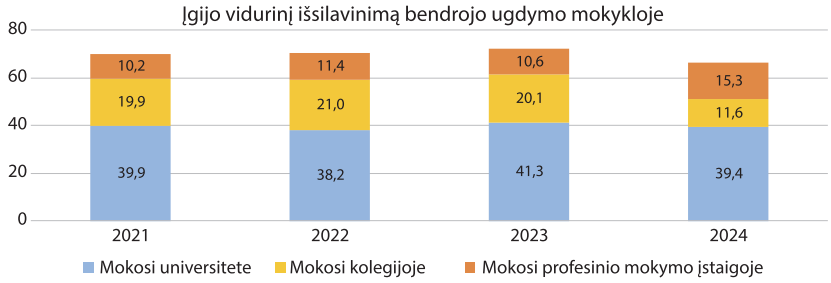
* Savivaldybių duomenys apima tik savivaldybės priklausomybės mokyklas.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Įgijus **vidurinį išsilavinimą**, galima toliau mokytis profesinio mokymo įstaigose arba aukštosiose mokyklose (kolegijose ar universitetuose). Mokiniai, kurie, įgiję vidurinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokyklose, mokosi toliau, dažniausiai renkasi universitetus. 2024 m. tokį kelią pasirinko 39,4 proc. abiturientų (panaši dalis, kaip ir ankstesniais metais) (2.2.6 pav.). Kolegijose mokėsi 11,6 proc. (beveik dvigubai mažiau nei prieš metus), o profesinio mokymo įstaigose – 15,3 proc. (4,7 proc. punkto daugiau nei 2023 m.) abiturientų. Smarkiai sumažėjus stojančiųjų į kolegijas, sumažėjo ir bendras tolesnio mokymosi rodiklis – 2024 m., įgiję vidurinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokyklose, toliau mokėsi 66,3 proc. abiturientų, t. y., 5,7 proc. punkto mažiau nei 2023 m.

2.2.6 pav. 2024 m., įgiję vidurinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokykloje, toliau mokėsi 66,3 proc. mokinių

Mokinių, įgijusių vidurinį išsilavinimą bendrojo ugdymo mokykloje ir tais pačiais metais tęsiančių mokymąsi, dalis (proc.) 2021–2024 m., pagal įstaigas, kuriose toliau mokosi*

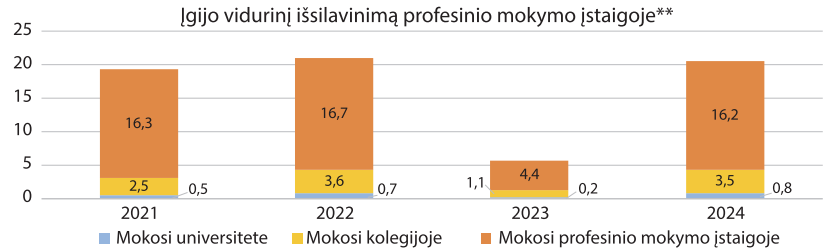
* Duomenys apie mokinius, toliau besimokančius Lietuvoje.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mokiniai, vidurinį išsilavinimą įgiję profesinio mokymo įstaigose, toliau mokosi rečiau nei bendrojo ugdymo mokyklų abiturientai. 2024 m., įgiję vidurinį išsilavinimą profesinio mokymo įstaigose, toliau mokėsi 20,5 proc. mokinių. Tai panaši dalis, kaip 2021 m. ir 2022 m., tik 2023 m. šis rodiklis buvo nukritęs iki 5,7 proc. (2.2.7 pav.). Didžiausia šių mokinių dalis toliau mokosi profesinio mokymo įstaigose (2024 m. – 16,2 proc.), kai kurie įstoja į kolegijas (3,5 proc.) ar universitetus (0,8 proc.).

2.2.7 pav. 2024 m., įgiję vidurinį išsilavinimą profesinio mokymo įstaigoje, toliau mokėsi 20,5 proc. mokinių

Mokinių, įgijusių vidurinį išsilavinimą profesinio mokymo įstaigoje ir tais pačiais metais tęsiančių mokymąsi, dalis (proc.) 2021–2024 m., pagal įstaigas, kuriose toliau mokosi*

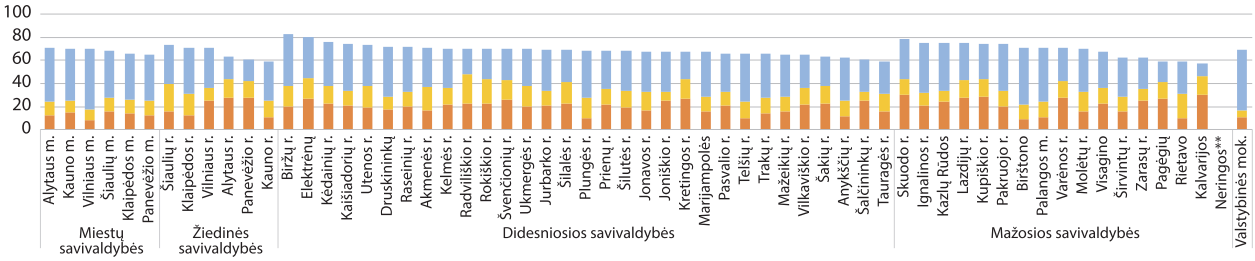
* Duomenys apie mokinius, toliau besimokančius Lietuvoje.
** Mokiniai, kurie profesinio mokymo įstaigose baigė profesinio mokymo ir (arba) vidurinio ugdymo programas. Mokinių, kurie mokėsi pagal profesinio mokymo ir vidurinio ugdymo programas, mokymosi tęsimas fiksuotas po to, kai jie baigė abi šias programas.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Skirtingose savivaldybių grupėse 2024 m. toliau mokėsi 66–70 proc. vidurinį išsilavinimą įgijusių mokinių. Mažiausia dalis buvo žiedinėse savivaldybėse (66 proc.), kitose – 3–4 proc. punktais daugiau (2.2.8 pav.). Pagal tai, kur toliau mokėsi mokiniai, išsiskyrė miestų savivaldybės: jose buvo mažiausiai (12 proc.) toliau profesinio mokymo įstaigose besimokančių mokinių (kitose savivaldybių grupėse – 19–22 proc.) ir daugiausia (47 proc.) įstojusiųjų į universitetus (kitose savivaldybių grupėse – 33–34 proc.). Įstojusiųjų į kolegijas dalis skirtingose savivaldybių grupėse skyrėsi mažiau (3–4 proc. punktais) ir siekė 11–15 proc.

2.2.8 pav. 2024 m. skirtingose savivaldybių grupėse, įgiję vidurinį išsilavinimą, toliau mokėsi vidutiniškai 66–70 proc. mokinių

Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais toliau besimokančių profesinio mokymo įstaigoje, kolegijoje ar universitete, dalys (proc.) 2024 m.*

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
Mokosi toliau profesinio mokymo įstaigoje	12 proc.	19 proc.	20 proc.	22 proc.
Mokosi toliau kolegijoje	11 proc.	14 proc.	15 proc.	14 proc.
Mokosi toliau universitete	47 proc.	33 proc.	34 proc.	34 proc.
Mokosi toliau iš viso	70 proc.	66 proc.	69 proc.	70 proc.

* Savivaldybių duomenys apima tik savivaldybės priklausomybės mokyklas.
** Neringos savivaldybėje nebuvo abiturientų.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2.3. Mokinių skaičius ir charakteristikos

Per trejus metus bendras mokinių skaičius padidėjo 12,5 tūkst. ir 2024 m. pasiekė 492,0 tūkst. Sumažėjo (6,7 tūkst.) pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas ugdomų mokinių, o ugdomų kituose ugdymo lygmenyse – padaugėjo: pradinio ugdymo – 5,3 tūkst., pagrindinio ugdymo – 12,3 tūkst., vidurinio ugdymo – 1,6 tūkst.

Labiausiai mokinių skaičius augo miestuose esančiose savivaldybių ir nevalstybinėse progimnazijose bei gimnazijose, labiausiai mažėjo – savivaldybių miesto ikimokyklinio ugdymo ir pradinėse mokyklose bei kaimo gimnazijose. Savivaldybėse mokinių skaičius kito skirtingai: labiausiai paaugo – 16,8 proc. – Klaipėdos r., labiausiai sumažėjo – 11,7 proc. – Pagėgių r.

Augo atvykusių iš užsienio mokinių skaičius. 2024 m. šalies ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi 18,6 tūkst. užsienio šalių piliečių iš 83 šalių, daugiausia – Ukrainos (12,2 tūkst.), Baltarusijos (2,3 tūkst.) piliečių ir 1,9 tūkst. asmenų, kurių pilietybė nenustatyta. Daugiausia užsieniečių mokosi Vilniaus m., Klaipėdos m., Kauno m. ir Šiaulių m. savivaldybėse.

Lėtai didėja mokinių su negalia dalis bendrosios paskirties mokyklose ir klasėse (grupėse): 2024 m. ji siekė 3,4–4,1 proc. skirtinguose ugdymo lygmenyse (2021 m. – 2,7–4,0 proc.). Per trejus metus 46-iose savivaldybėse finansinę ir kitokią paramą gaunančių mokinių dalis sumažėjo, 14-oje savivaldybių – paaugo ir 2024 m. savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklose sudarė nuo 1,3 proc. (Širvintų r.) iki 28,5 proc. (Pakruojo r.).

Mokinių skaičiaus kaita

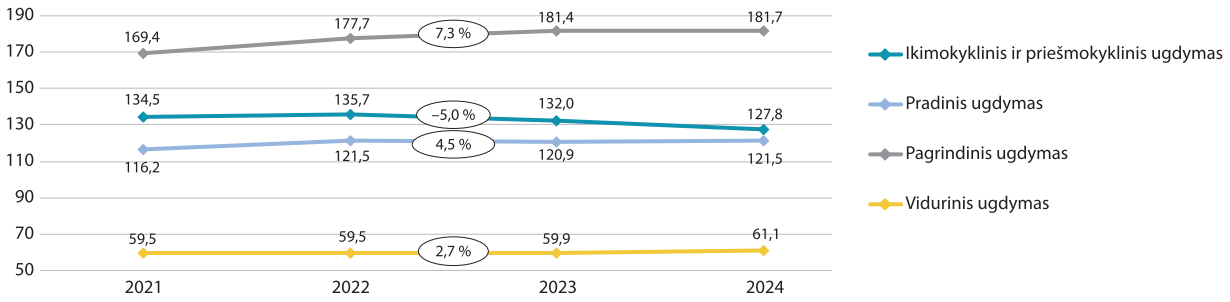
Nuo 2021 m. iki 2024 m. nuo 479,5 tūkst. iki 492,0 tūkst. (12,5 tūkst.) padidėjo bendras mokinių skaičius, tačiau pokyčiai vyko skirtingai.

Vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, skaičius sumažėjo 6,7 tūkst., labiausiai – ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą (5,6 tūkst.). Pagal bendrojo ugdymo programas ugdomų mokinių skaičius paaugo: pradinio ugdymo programoje mokinių padaugėjo 5,3 tūkst., pagrindinio ugdymo programoje jų pagausėjo labiausiai – 12,3 tūkst., o besimokančiųjų pagal vidurinio ugdymo programą skaičius padidėjo nuosaikiai – 1,6 tūkst. (2.3.1 pav.).

Mokiniai pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas mokosi ne tik bendrojo ugdymo mokyklose, bet ir **profesinio mokymo įstaigose**. Mokiniai profesinio mokymo įstaigose turi įvairių galimybių: mokytis tik profesijos; įgyti tik pagrindinį ir (arba) vidurinį išsilavinimą, kartu neįgyjant profesijos; įgyti pagrindinį ir (arba) vidurinį išsilavinimą kartu su profesija.

2.3.1 pav. 2021–2024 m. augo bendrojo ugdymo, mažėjo – ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokinių skaičius

Mokinių, besimokančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo* programas, skaičiaus kaita nuo 2021–2022 iki 2024–2025 m. m. (tūkst.)

* Įskaitant besimokančiuosius profesinio mokymo įstaigose pagal bendrojo ugdymo programas.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

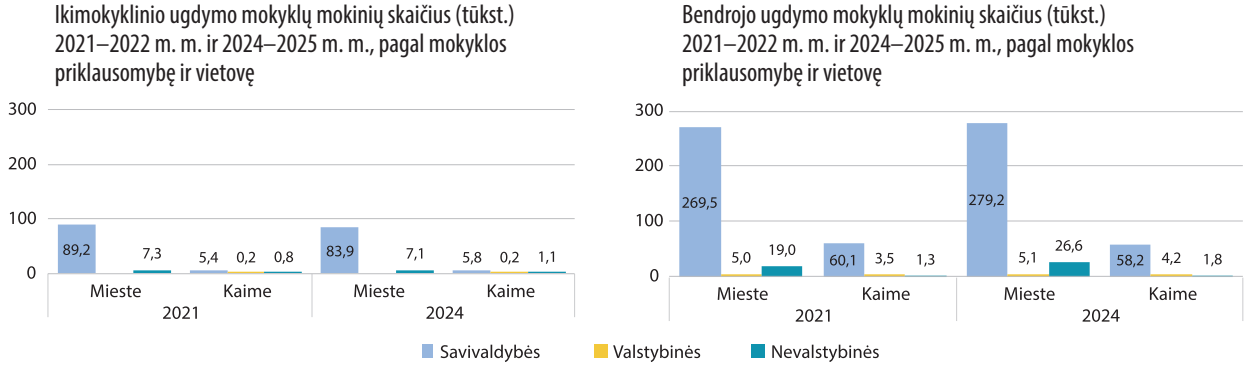
Dauguma pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas besimokančių mokinių (2024 m. – 93,9 proc.) išsilavinimą siekė įgyti bendrojo ugdymo mokyklose: 2021 m. – 214,0 tūkst., 2024 m. – 227,9 tūkst. mokinių. Dalis pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokinių (2024 m. – 6,1 proc.) – kasmet panašus skaičius – siekė įgyti pagrindinį arba vidurinį išsilavinimą kartu su profesija: 2021 m. – 14,8 tūkst., 2024 m. – 14,9 tūkst. mokinių.

Ikimokyklinio ugdymo mokyklose 2021–2024 m. vaikų skaičius sumažėjo 4,6 tūkst. vaikų. Mokinių skaičiaus *pagal mokyklos priklausomybę ir vietovę* analizė (2.3.2 pav.) rodo, kad nors dauguma vaikų yra ugdomi miestuose (2024 m. – 92,7 proc.), jų dalis šiek tiek sumažėjo (2021 m. buvo 93,8 proc.), ir atitinkamai padidėjo kaimo vietovėse ugdomų vaikų dalis – nuo 6,2 proc. iki 7,3 proc.

Labiausiai vaikų sumažėjo miestuose esančiose savivaldybėms priklausančiose mokyklose – 5,2 tūkst., o kaimo mokyklose 415 vaikų padaugėjo. Nevalstybinėse miestų mokyklose vaikų sumažėjo ne tiek daug – 165 vaikais, o kaime padaugėjo 316 vaikų. Valstybinių ikimokyklinio ugdymo mokyklų buvo tik kaime, jose padaugėjo 66 vaikais.

2021–2024 m. bendrojo ugdymo mokyklose pastebimos kitokios tendencijos: jose mokinių skaičius išaugo 16,7 tūkst. Augantis miestuose ugdomų mokinių skaičius yra susijęs su kintančia gyventojų, auginančių vaikus, proporcija mieste ir kaime, vykdoma mokyklų tinklo pertvarka ir sudaromomis vežiojimo iš kaimo vietovių į miesto bendrojo ugdymo mokyklas galimybėmis. Miestuose savivaldybių priklausomybės mokyklose mokinių skaičius išaugo 9,7 tūkst., nevalstybinėse mokyklose – 7,6 tūkst., valstybinėse – 129 mokiniais. Kaimo vietovėse savivaldybių priklausomybės mokyklose besimokančių mokinių sumažėjo 1,9 tūkst., bet šiek tiek padaugėjo besimokančiųjų valstybinėse mokyklose (678 mokiniais) ir nevalstybinėse mokyklose (463 mokiniais).

2.3.2 pav. 2021–2024 m. mokinių skaičius labiausiai augo miestuose esančiose savivaldybių priklausomybės ir nevalstybinėse bendrojo ugdymo mokyklose, labiausiai mažėjo – miestuose esančiose savivaldybių priklausomybės ikimokyklinio ugdymo mokyklose

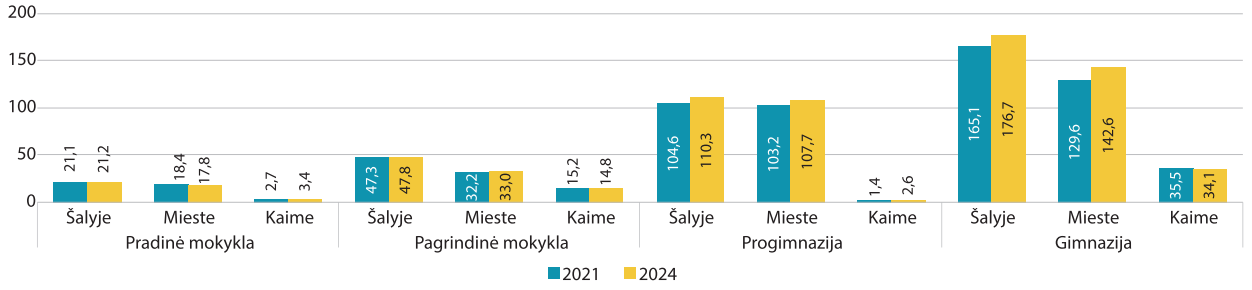
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Vykstant mokyklų tinklo pertvarkai, kinta mokinių pasiskirstymas įvairių tipų mokyklose. Tiek 2021 m., tiek 2024 m. daugiausia – beveik pusė visų bendrojo ugdymo mokinių – mokėsi gimnazijose, ir jų dalis per trejus metus šiek tiek paaugo (nuo 48,8 proc. iki 49,6 proc.). Mokinių dalis šiek tiek sumažėjo pagrindinėse mokyklose – nuo 14,0 proc. iki 13,4 proc., pradinėse mokyklose – nuo 6,2 proc. iki 5,9 proc.

Analizuojant pagal mokyklos tipą ir vietovę, matyti, kad mokinių skaičius labiausiai augo miestuose įsikūrusiose gimnazijose (jose per pastaruosius trejus metus padaugėjo 13 tūkst. mokinių) ir miestų progimnazijose (padaugėjo 4,5 tūkst. mokinių). Mokinių skaičius sumažėjo kaimo gimnazijose (1,4 tūkst.) ir pagrindinėse mokyklose (351 mokiniu), taip pat miesto pradinėse mokyklose (596 mokiniais) (2.3.3 pav.).

2.3.3 pav. Mokinių skaičius labiausiai augo miestų gimnazijose ir progimnazijose, mažėjo – kaimo gimnazijose ir miestų pradinėse mokyklose

Bendrojo ugdymo mokinių skaičius (tūkst.) pagal vietovę ir mokyklos tipą, 2021–2022 m. m. ir 2024–2025 m. m.

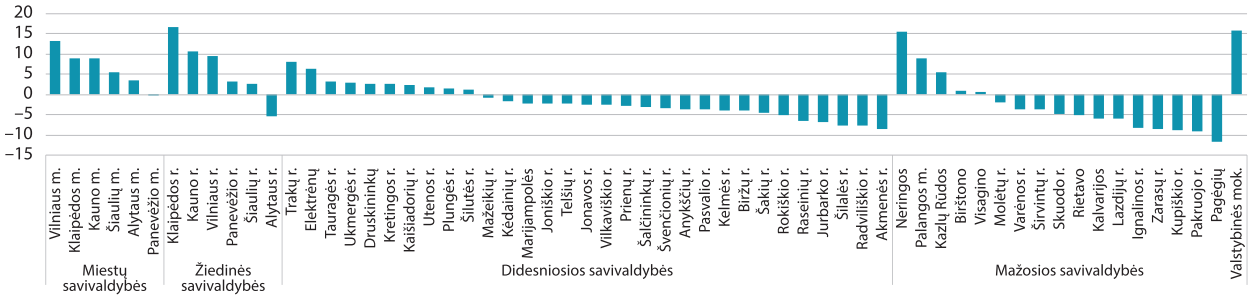
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Organizuodamos bendrąjį ugdymą, savivaldybės susiduria su skirtingais iššūkiais, susijusiais su mokinių skaičiaus pokyčiais. Per 2021–2024 m. bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičius sumažėjo 35 savivaldybėse, ir joms teko spręsti mažų klasių ir mažų mokyklų problemas, o 25 savivaldybėse šių mokinių skaičius išaugo, ir joms teko spręsti ugdymo pasiekiamumo užtikrinimo problemą (2.3.4 pav.).

Mokinių skaičius labiausiai paaugo didmiesčiuose – čia jų padaugėjo beveik dešimtadaliu (miestų savivaldybių grupės vidurkis padidėjo 9,9 proc.), taip pat žiedinėse savivaldybėse (+9,2 proc.), o labiausiai sumažėjo mažosiose savivaldybėse (–3,3 proc.) ir didesniosiose savivaldybėse (–1,4 proc.). Mokinių skaičius savivaldybėse kito skirtingai: nuo 16,8 proc. padidėjimo iki 11,7 proc. sumažėjimo. Labiausiai bendrojo ugdymo lygmens mokinių skaičius padidėjo Klaipėdos r. (16,8 proc.), Vilniaus m. (13,2 proc.), Kauno r. (10,6 proc.) savivaldybėse. Labiausiai sumažėjo – Pagėgių (–11,7 proc.), Pakruojo (–9,0 proc.), Kupiškio r. (–8,8 proc.) savivaldybėse. Mokinių skaičius 15,9 proc. išaugo šalies valstybinėse mokyklose.

2.3.4 pav. Per 2021–2024 m. bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičius paaugo 25-iose, sumažėjo – 35-iose savivaldybėse

Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) nuo 2021–2022 iki 2024–2025 m. m.

Savivaldybių grupės	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
Mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per 2021–2024 m. savivaldybių grupėse	+9,9 proc.	+9,2 proc.	–1,4 proc.	–3,3 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

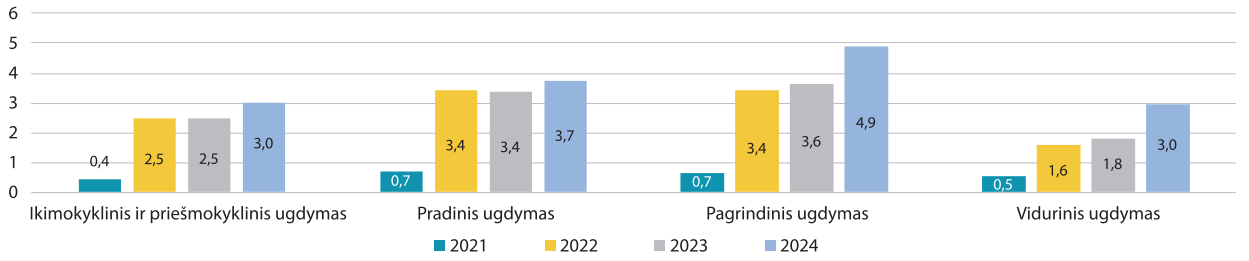
Lietuvoje besimokantys kitų šalių piliečiai

Bendrojo ugdymo mokinių skaičiaus pokyčiams turi įtakos ir atvykstantys kitų šalių piliečiai. 2021 m. dar buvo suvaržymų keliauti dėl COVID-19 pandemijos, ir tai galėjo paveikti asmenų ketinimus ir galimybes atvykti į Lietuvą. Nuo 2022 m. šalyje besimokančių kitų šalių piliečių dalis augo. Tai sutampa su karo Ukrainoje pradžia ir padidėjusiu karo pabėgėlių srautu. Tačiau didžiausias augimas įvyko 2024 m.: pastebimai padidėjo pagal visas programas (nuo ikimokyklinio iki vidurinio ugdymo) besimokančių užsieniečių dalys. Didžiausią dalį užsieniečiai sudarė pagrindinio ugdymo programoje – 4,9 proc., nemažai užsieniečių mokėsi pradinio ugdymo programoje – 3,7 proc., o ikimokyklinio, priešmokyklinio ir vidurinio ugdymo programose

jų dalis siekė 3 proc. Sparčiausias kitų šalių piliečių dalies augimas įvyko pagrindinio ugdymo programoje – jų dalis per vienus metus paaugo 1,3 proc. punkto ir vidurinio ugdymo programoje – 1,2 proc. punkto. Nuosaikiau užsieniečių dalis augo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose – 0,5 proc. punkto ir pradinio ugdymo programoje – 0,3 proc. punkto (2.3.5 pav.).

2.3.5 pav. Besimokančių Lietuvoje kitų šalių piliečių dalis labiausiai padidėjo 2024 m.

Besimokančių Lietuvoje kitų šalių piliečių dalys (proc.) 2021–2024 m., pagal ugdymo programas

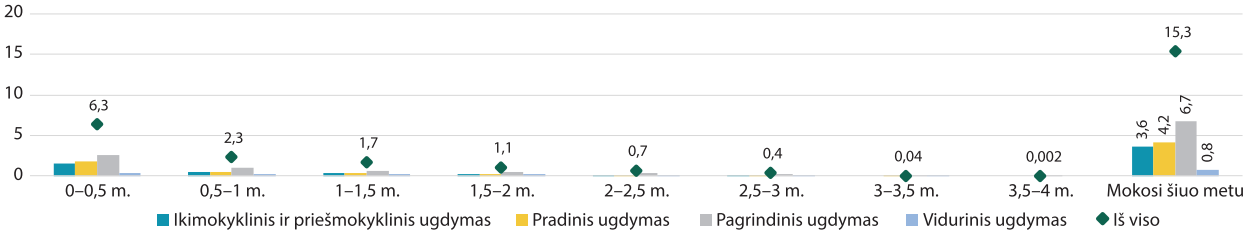

Duomenų šaltinis: ŠVIS

ŠVIS duomenys rodo, kad, 2025 m. gegužės 22 d. duomenimis, šalyje mokosi 15,3 tūkst. užsienio šalių piliečių. Iš jų 3,5 tūkst. mokosi pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio, 4,2 tūkst. – pradinio, 6,7 tūkst. – pagrindinio ir 0,8 tūkst. – pagal vidurinio ugdymo programas (2.3.6 pav.). Analizuojant užsienio piliečių, kurie jau nebesimoko šalies mokyklose, mokymosi trukmę, paaiškėjo, kad daugiausia jų šalyje mokėsi gana trumpai: iki pusės metų mokėsi 6,3 tūkst., nuo pusės iki vienų metų – 2,3 tūkst. Palyginti mažiau mokinių mokėsi 1–1,5 metų – 1,7 tūkst., 2–2,5 metų – 724, 2,5–3 metus – 361, 3–3,5 metų mokėsi 41 mokinys, o 3,5–4 metus – 2 mokiniai.

2.3.6 pav. Daugiausia jau nesimokančių šalyje užsienio šalių piliečių mokėsi Lietuvoje ne ilgiau kaip dvejus metus

Mokinių užsieniečių, atvykusių nuo 2021-09-01, skaičius Lietuvoje 2025-05-22, pagal mokymosi trukmę ir ugdymo programas

Duomenų šaltinis: ŠVIS

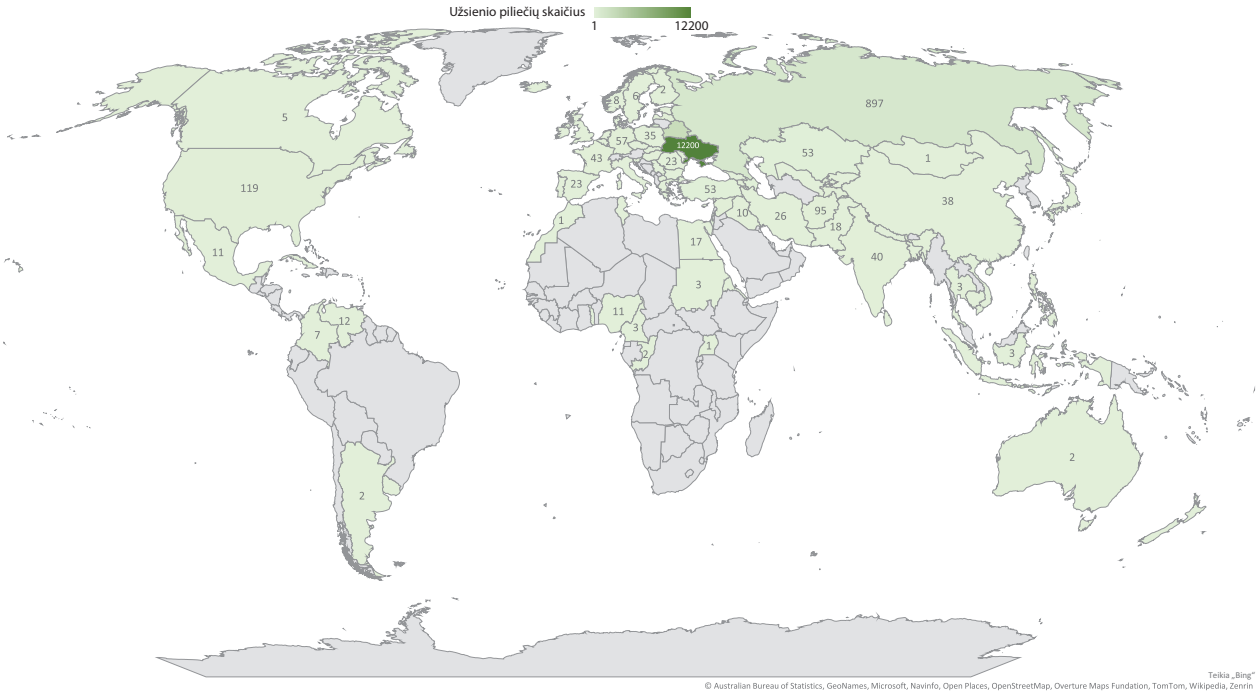
Lietuvoje 2024–2025 m. m. mokėsi užsienio šalių piliečiai, turintys 83 šalių pilietybes. 19 besimokančių užsieniečių neturėjo pilietybės, 1 933 asmenų pilietybė nebuvo nustatyta[22]. Daugiausia mokinių turėjo Ukrainos pilietybę (2.3.7 pav.).

Analizuojant šalyje besimokančių užsienio šalių piliečių skaičiaus pokytį per 2021–2024 metus, akivaizdu, kad dėl karo Ukrainoje sukeltos emigracijos iš šios šalies Lietuvos mokyklose labiausiai augo Ukrainos piliečių skaičius (nuo 0,6 tūkst. iki 12,2 tūkst.) (2.3.8 pav.). Gana reikšmingai padidėjo Baltarusijos piliečių (nuo 0,6 tūkst. iki 2,3 tūkst.), šiek tiek paaugo Rusijos piliečių skaičius (nuo 601 iki 897); daugėjo iš Europos ir kitų žemynų atvykstančių mokinių – 2021 m. tokių mokinių buvo 961, o 2024 m. – 1 424. Lietuvoje daugiausia mokinių (maždaug po 50–100 iš šalies) mokėsi iš šių šalių: JAV, Sirijos, Afganistano, Latvijos, Tadžikistano, Vokietijos ir Kazachstano.

22 Duomenys apie pilietybę fiksuojami Gyventojų registre, jeigu jame duomenų nėra – tikrinami Mokinių registro duomenys. Nenustatyta pilietybė fiksuojama tada, kai pilietybė nenurodyta nė viename iš registrų.

2.3.7 pav. 2024–2025 m. m. Lietuvos mokyklose mokėsi 83 pasaulio šalių piliečiai

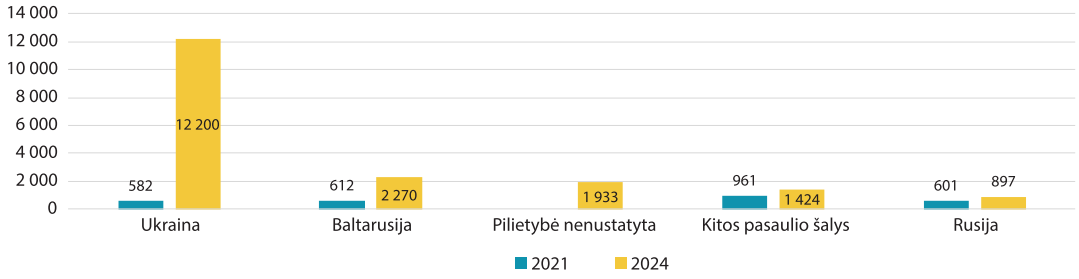
Mokinių, 2024–2025 m. m. ugdytų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, skaičius pagal šalis, kurių piliečiai jie yra

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2.3.8 pav. Per trejus metus išaugo mokinių iš Ukrainos, Baltarusijos, Rusijos, kitų pasaulio šalių skaičius

Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokinių skaičius pagal pilietybės šalis, iš kurių daugiausia jų buvo atvykę 2021–2022 m. m. ir 2024–2025 m. m.

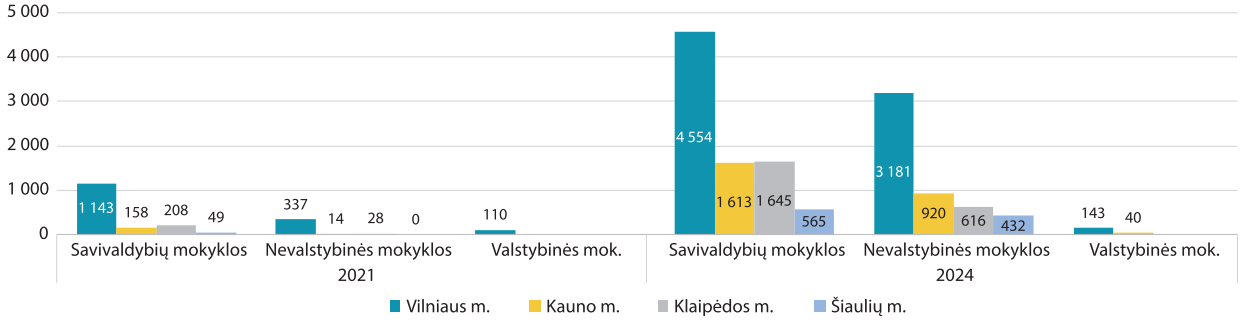
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Savivaldybių ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokykloms teko pasirūpinti skirtingais migrantų srautais. 2021 m. ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi tik 2,5 tūkst. užsienio piliečių, iš jų beveik 2 tūkst. – savivaldybių priklausomybės mokyklose, 399 nevalstybinėse, 123 valstybinėse mokyklose. 2024 m. užsieniečių mokinių skaičius šalyje pasiekė 18,6 tūkst. Daugiausia užsienio piliečių – 13,2 tūkst. mokinių – mokėsi šalies savivaldybių priklausomybės mokyklose, 5,2 tūkst. – nevalstybinėse mokyklose, 251 – valstybinėse mokyklose. Didžiausias atvykusių užsieniečių skaičius teko šalies didžiųjų miestų – Vilniaus m., Klaipėdos m., Kauno m. ir Šiaulių m. savivaldybėms (2.3.9 pav.), tačiau ir kitose šalies savivaldybėse užsieniečių skaičius ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose išaugo ir svyravo nuo kelių iki kelių šimtų mokinių.

Net ir palyginti nedidelis atvykusių mokinių skaičius gali būti daug pastangų reikalaujantis iššūkis mažoms mokykloms, todėl aktualu paanalizuoti, kokią procentinę dalį šalies mokyklose sudaro atvykę užsieniečiai. Savivaldybių priklausomybės mokyklose jų dalis padidėjo nuo vidutiniškai 0,5 proc. 2021 m. iki 3,1 proc. 2024 m., nevalstybinėse mokyklose – nuo 1,4 proc. iki 14,2 proc., valstybinėse – nuo 1,4 proc. iki 2,6 proc. (2.3.10 pav.).

2.3.9 pav. Labiausiai užsienio piliečių pagausėjo Vilniaus m. mokyklose

Užsienio piliečių, ugdomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, skaičius miestų, kur jų ugdoma daugiausia, savivaldybių, valstybinėse ir nevalstybinėse ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose, 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

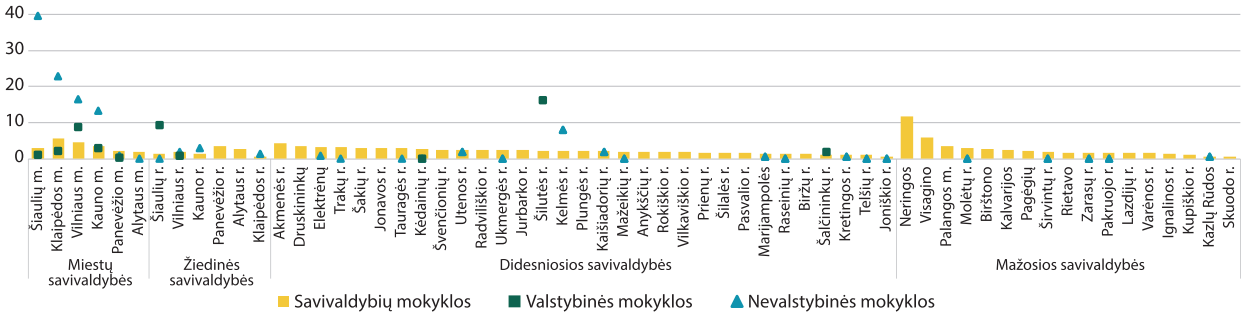
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Savivaldybių priklausomybės mokyklose didžiausią procentinę dalį atvykę iš užsienio mokiniai sudarė didžiųjų šalies miestų mokyklose – vidutiniškai 4,1 proc. Palyginti su 2021 m., šios savivaldybių grupės vidurkis paaugo 3,3 proc. punkto. Nemažai iššūkių teko mažųjų savivaldybių, kur užsieniečių mokinių dalis 2024 m. pasiekė vidutiniškai 2,3 proc. (2021 m. buvo 0,2 proc.), mokykloms ir didesniųjų savivaldybių mokykloms: jose užsieniečiai vidutiniškai sudarė 2,2 proc. mokinių (2021 m. – 0,2 proc.). Žiedinėse savivaldybėse mokėsi mažiausia atvykusių užsienio piliečių dalis – 1,6 proc. nuo bendro šių savivaldybių priklausomybės mokyklų mokinių skaičiaus (2021 m. – 0,1 proc.).

Užsieniečiai mokiniai savivaldybių priklausomybės mokyklose pasiskirstė po visas savivaldybes, bet didžiausią dalį 2024 m. jie sudarė Neringos (11,8 proc.) ir Visagino (5,9 proc.) mokyklose. Valstybinėse mokyklose mokiniai iš užsienio didžiausią dalį sudarė Šilutės r. (16,0 proc.), Šiaulių r. (9,1 proc.) ir Vilniaus m. (8,6 proc.) savivaldybėse; nevalstybinėse mokyklose – Šiaulių m. (39,5 proc.), Klaipėdos m. (22,7 proc.), Vilniaus m. (16,3 proc.), Kauno m. (13,3 proc.) ir Kelmės r. (8,0 proc.) savivaldybėse.

2.3.10 pav. Didžiausia užsieniečių dalis 2024 m. buvo miestų savivaldybių grupės mokyklose

Užsieniečių, besimokančių savivaldybių, nevalstybinėse, valstybinėse ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose, dalys (proc.) 2024–2025 m. m.

Savivaldybių grupių vidurkiai*	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	0,8 proc.	0,1 proc.	0,2 proc.	0,2 proc.
2024 m.	4,1 proc.	1,6 proc.	2,2 proc.	2,3 proc.

* Tik savivaldybėms priklausančių mokyklų.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

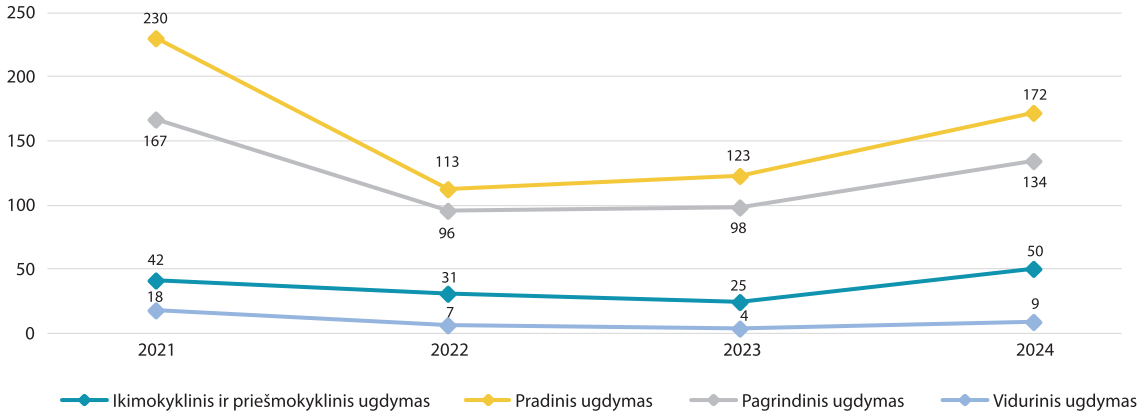
Sugrįžę iš užsienio Lietuvos pilietybę turintys mokiniai

Svarbu, kad atvykstantys iš užsienio kitų šalių piliečiai ir sugrįžtantys Lietuvos piliečiai, lietuvių kilmės asmenys galėtų sėkmingai ir sklandžiai integruotis į šalies švietimo sistemą.

Sugrįžusių iš užsienio Lietuvos piliečių dalis šalies ugdymo įstaigose yra nedidelė. Analizuojamu laikotarpiu daugiausia jų pradėjo mokytis šalies mokyklose 2021 m. – 457 mokiniai. 2022 m. ir 2023 m., galbūt dėl geografiškai netolimoje Ukrainoje vykstančių karo veiksmų, sugrįžo mažiau Lietuvos piliečių – atitinkamai 247 ir 250 jų mokėsi šalies mokyklose. Vis dėl to, 2024 m. šių mokinių skaičius šalies ugdymo įstaigose vėl kiek padidėjo – iki 365 mokinių. Daugiausia sugrįžusių iš užsienio Lietuvos piliečių 2024 m. mokėsi pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas (atitinkamai 172 ir 134 asmenys) (2.3.11 pav.).

2.3.11 pav. 2022 m. sumažėjęs sugrįžusių iš užsienio Lietuvos piliečių skaičius šalies mokyklose 2024 m. vėl paaugo

Sugrįžusių iš užsienio Lietuvos piliečių, besimokančių šalies ugdymo įstaigose, skaičius nuo 2021–2022 iki 2024–2025 m. m.

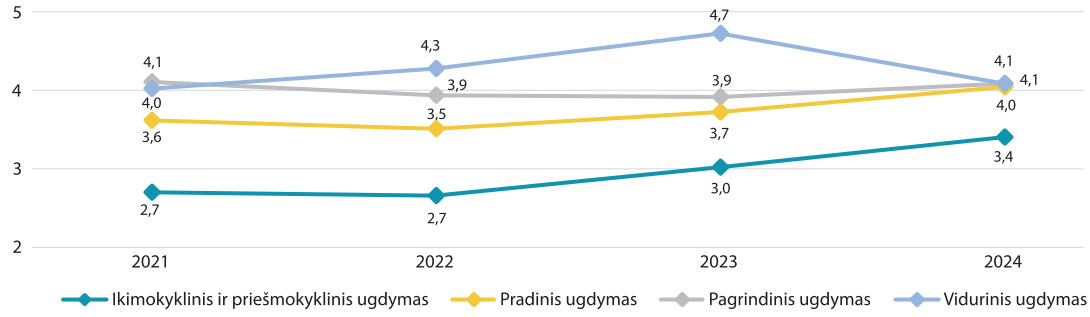
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Negalią turintys mokiniai

Šalyje siekiama, kad kuo didesnė negalią turinčių mokinių dalis turėtų galimybes ugdytis, ypač – bendrosiose klasėse su bendraamžiais. ŠVIS duomenimis, negalią turinčių mokinių dalis visose ugdymo programose kito nedaug: 2021 m. ji sudarė nuo 2,7 proc. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose iki 4,1 proc. pagrindinio ugdymo programoje, o 2024 m. – nuo 3,4 proc. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose iki 4,1 proc. pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose, nedaug mažiau – 4,0 proc. – pradinio ugdymo programoje (2.3.12 pav.). Plačiau apie SUP ir negalią turinčių mokinių ugdymą rašoma 4.1 poskyryje, politiniai šios srities siekiniai aptarti 1.2 poskyryje.

2.3.12 pav. Per 2021–2024 m. mokinių, turinčių negalią, dalis šiek tiek paaugo visose ugdymo programose

Besimokančių asmenų su negalia dalis (proc.) 2021–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Finansinę ir kitokią paramą gaunantys mokiniai

Teikiant paramą mažinama socialinė mokinių iš nepalankios SEK aplinkos atskirtis: siekiama kompensuoti nepalankias sąlygas ir užtikrinti lygias mokymosi galimybes. Nevertinant šeimos pajamų, visiems besimokantiesiems pagal priešmokyklinio ugdymo programą, taip pat pagal pradinio ugdymo programą pirmoje ir antroje klasėje besimokantiems mokiniams skiriami nemokami pietūs. Mokiniams iš mažas pajamas gaunančių šeimų skiriamas nemokamas maitinimas (pietūs ugdymo įstaigoje ir maitinimas mokyklų organizuojamose vasaros poilsio stovyklose) ir vienkartinė parama mokinio reikmenims įsigyti[23].

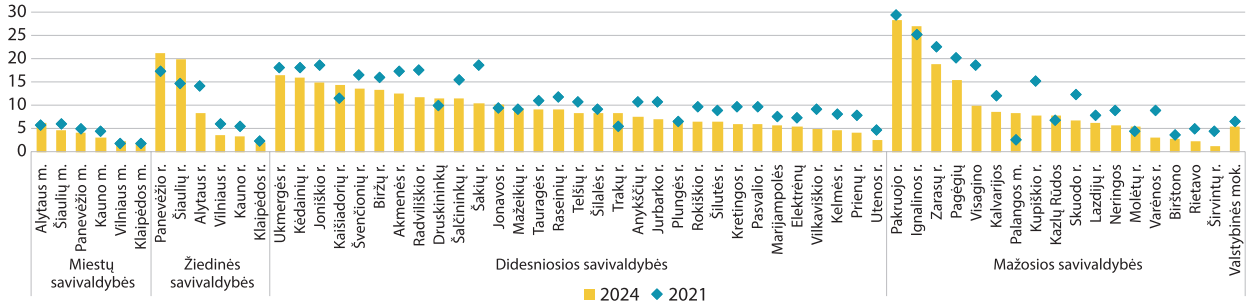
Gaunančių finansinę ar kitokią paramą mokinių dalis šalyje sumažėjo nuo 7,1 proc. 2021 m. iki 5,8 proc. 2024 m. – 1,3 proc. punkto. Tai, kad šalyje mažėja finansinę ir kitokią paramą gaunančių bendrojo ugdymo mokinių dalis, rodo, jog šeimų ekonominė padėtis gerėja. Geriausia padėtis 2024 m. buvo miestų savivaldybėse, kuriose finansinę ir kitokią paramą gavo 2,9 proc. mokinių (2021 m. – 3,3 proc.). Žiedinėse savivaldybėse paramą gavo vidutiniškai 6,7 proc. mokinių (2021 m. – 7,6 proc.). Palyginti didesnė mokinių dalis gavo paramą didesniosiose (2024 m. – 9,0 proc., 2021 m. – 11,3 proc.) ir mažosiose savivaldybėse (2024 m. – 9,8 proc., 2021 m. – 12,4 proc.), tačiau ir šiose savivaldybėse paramą gaunančių mokinių dalis mažėjo.

Vis dėl to, galima pastebėti (2.3.13 pav.), kad finansinę ir kitokią paramą gaunančių mokinių dalys savivaldybėse – itin skirtingos ir sudaro nuo 1,3 proc. iki 28,5 proc. mokinių. 2024 m. didžiausia finansinę ir kitokią paramą gaunančių mokinių dalis buvo Pakruojo r. – 28,5 proc., Ignalinos r. – 27,0 proc., Panevėžio r. – 21,4 proc.; mažiausia – Širvintų r. – 1,3 proc., Klaipėdos m. – 1,8 proc., Klaipėdos r. – 2,0 proc. – savivaldybėse.

Situacija savivaldybėse keitėsi skirtingai: nors daugumoje savivaldybių finansinę ir kitokią paramą gaunančių mokinių dalis sumažėjo, 14-oje savivaldybių ji išaugo. Gaunančių finansinę ir kitokią paramą mokinių dalis per 2021–2024 m. labiausiai sumažėjo Visagino (–8,8 proc. punkto, iki 10,0 proc.), Šakių r. (–8,2 proc. punkto, iki 10,6 proc.) ir Kupiškio r. (–7,6 proc. punkto, iki 7,8 proc.) savivaldybėse, labiausiai išaugo Palangos m. (+5,6 proc. punkto, iki 8,3 proc.), Šiaulių r. (+5,1 proc. punkto, iki 20,0 proc.) ir Panevėžio r. (+4,0 proc. punkto, iki 21,4 proc.) savivaldybėse.

2.3.13 pav. Per 2021–2024 m. 46-iose savivaldybėse finansinę ir kitokią paramą gaunančių mokinių dalis sumažėjo, 14-oje savivaldybių – išaugo

Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalys (proc.), 2021 m. gruodžio 1 d. ir 2024 m. gruodžio 1 d. duomenys

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	3,3 proc.	7,6 proc.	11,3 proc.	12,4 proc.
2024 m.	2,9 proc.	6,7 proc.	9,0 proc.	9,8 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

23 Plačiau apie paramos teikimo sąlygas žr. https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/seima-ir-vaikai/socialine-parama-seimoms-ir-vaikams/socialine-parama-mokiniams/.

2.4. Pedagoginių darbuotojų skaičius ir jų darbo ypatumai

Nuo 2021 m. iki 2024 m. pedagoginių darbuotojų skaičius išaugo beveik 1,5 tūkst. ir 2024 m. sudarė 47,9 tūkst., iš jų – 37,6 tūkst. mokytojų, 3,5 tūkst. mokyklų vadovų, 3,8 tūkst. pagalbos mokiniui specialistų ir 2,9 tūkst. kitų pedagoginių darbuotojų. 2024 m. 83,1 proc. šalies ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų pedagoginių darbuotojų dirbo miestuose.

Nuo 2021 m. iki 2024 m. 16,6 proc. išaugo pagalbos mokiniui specialistų skaičius (nuo 3,3 tūkst. specialistų 2021 m. iki 3,8 tūkst. 2024 m.). 2024 m. šalies ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose daugiausia dirbo logopedų (1 277) ir socialinių pedagogų (1 138). Nuo 2023 m. iki 2024 m. 28,0 proc. išaugo mokytojo ir mokinio padėjėjų skaičius (2023 m. – 3 958, 2024 m. – 5 067).

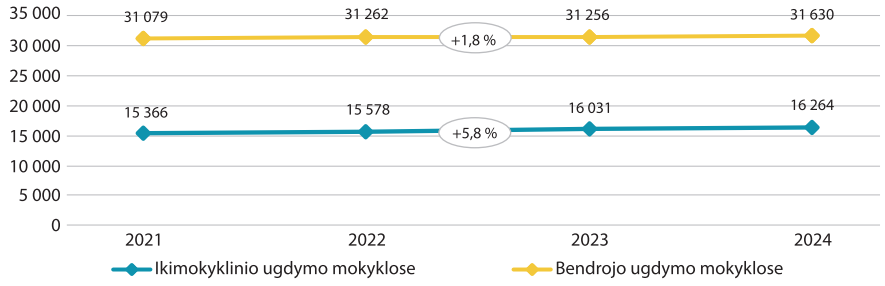
2024 m. vienam mokytojui vidutiniškai teko 11,2 bendrojo ugdymo mokinio: nuo 7,1 mokinio Šalčininkų r. iki 12,6 mokinio Elektrėnų savivaldybėje. Palyginti su 25 ES šalių ir EBPO šalių vidurkiu, 2022 m. Lietuvoje didesnis mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis buvo pradinio ugdymo lygmenyje, o kituose – mažesnis.

Pedagoginių darbuotojų skaičiaus kaita

2024 m. ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose pagrindinėje darbovietėje dirbo 47,9 tūkst. pedagoginių darbuotojų: 16,3 tūkst. ikimokyklinio ugdymo ir 31,6 tūkst. bendrojo ugdymo mokyklose. Nuo 2021 m. iki 2024 m. pedagoginių darbuotojų skaičius išaugo beveik 1,5 tūkst., labiau jų daugėjo ikimokyklinio nei bendrojo ugdymo mokyklose: ikimokyklinio ugdymo mokyklose – 898 (5,8 proc.), bendrojo ugdymo mokyklose – 551 (1,8 proc.) (2.4.1 pav.).

2.4.1 pav. Pedagoginių darbuotojų skaičius augo ir ikimokyklinio, ir bendrojo ugdymo mokyklose

Pedagoginių darbuotojų, dirbančių pagrindinėje darbovietėje, skaičius 2021–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2024 m. šalies ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose pagrindinėje darbovietėje dirbo 37 631 mokytojas (663 daugiau nei 2021 m.), 3 540 mokyklų vadovų (mokyklų direktorių, pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų) (61 daugiau nei 2021 m.), 3 834 pagalbos mokiniui specialistai (547 daugiau nei 2021 m.) ir 2 889 kiti pedagoginiai darbuotojai (18 daugiau nei 2021 m.). Nuo 2021 m. iki 2024 m. ikimokyklinio ugdymo mokyklose labiausiai augo mokytojų (617) ir pagalbos mokiniui specialistų (232) skaičius, o bendrojo ugdymo mokyklose – pagalbos mokiniui specialistų (315) skaičius (2.4.2 pav.).

Analizuojant pedagoginių darbuotojų skaičių pagal vietovę, matyti, kad didžioji dalis pedagoginių darbuotojų dirba miesto vietovėse – 2024 m. miestuose dirbo 39,8 tūkst. (83,1 proc.) šalies ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų pedagoginių darbuotojų, kaimo vietovėse – 8,1 tūkst. (16,9 proc.).

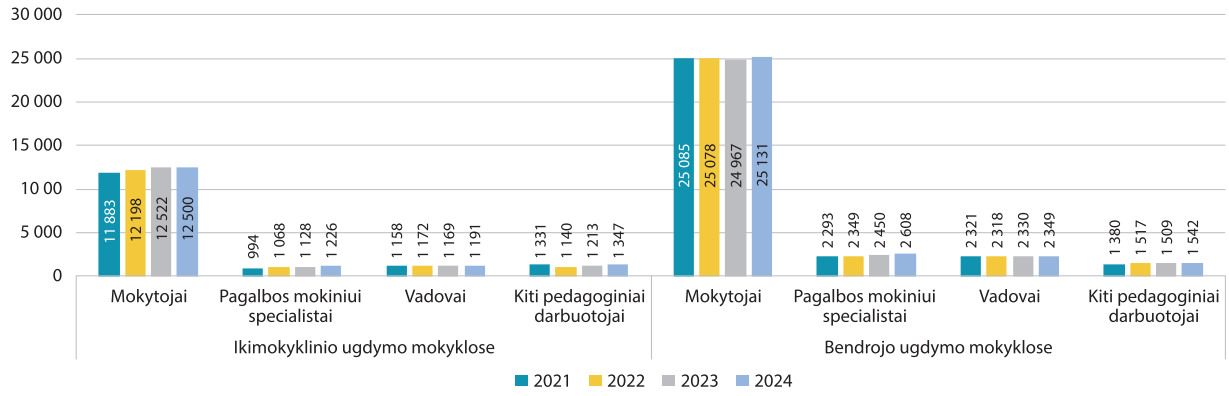
Nuo 2021 m. iki 2024 m. pedagoginių darbuotojų skaičius miestuose išaugo 1 661 darbuotoju, kaimo vietovėse – sumažėjo 214 darbuotojų. Per šį laikotarpį ikimokyklinio ugdymo mokyklose pedagoginių dar-

buotojų skaičius augo ir miesto (666), ir kaimo (230) vietovėse, o bendrojo ugdymo mokyklose – miestuose didėjo (995), o kaimo vietovėse – mažėjo (444) (2.4.3 pav.). Viena iš galimų priežasčių – mokyklų tinklo pertvarkymas ir mokyklų skaičiaus kaimo vietovėse mažėjimas.

Daugiau informacijos apie mokyklų skaičiaus pokyčius pateikiama 2.5 poskyryje.

2.4.2 pav. Labiausiai augo mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų skaičius

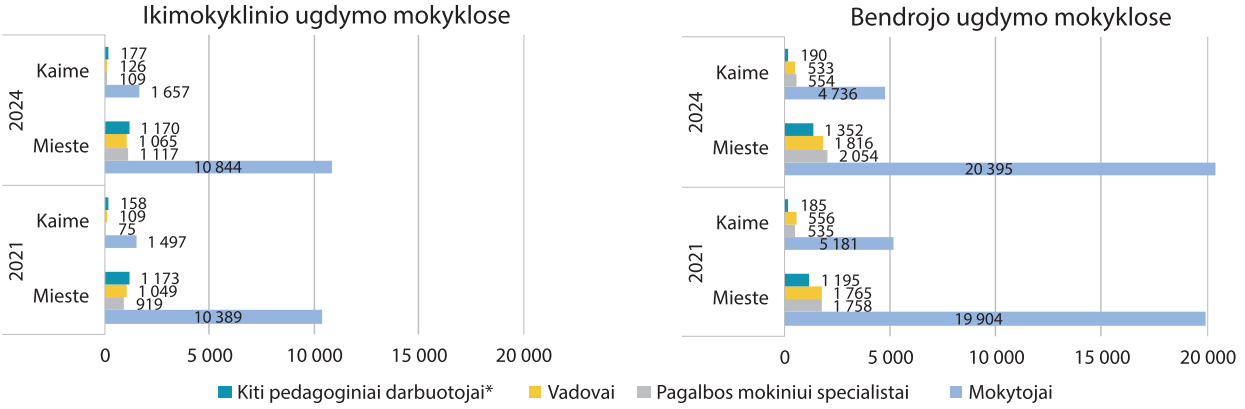
Pedagoginių darbuotojų, dirbančių pagrindinėje darbovietėje, skaičius pagal pareigų grupes 2021–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2.4.3 pav. 2024 m. miestuose dirbo daugiau kaip 8 iš 10 ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų pedagoginių darbuotojų

Pedagoginių darbuotojų, dirbančių pagrindinėje darbovietėje, skaičius miesto ir kaimo vietovėse 2021 m. ir 2024 m.

* Ikimokyklinio ugdymo mokyklose didžiąją dalį kitų pedagoginių darbuotojų sudaro meninio ugdymo, fizinio ugdymo, kalbų ir neformaliojo ugdymo mokytojai.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

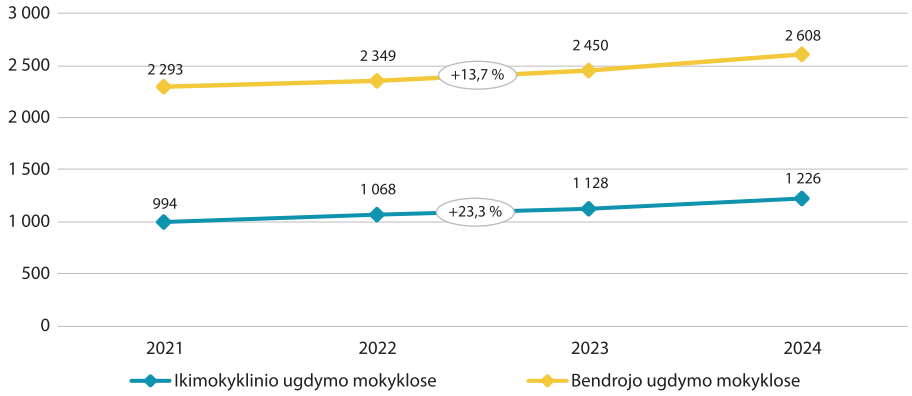
2024 m. šalies ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose dirbo 3 834 pagalbos mokiniui specialistai (2021 m. – 3 287). Nuo 2021 m. iki 2024 m. šių pedagoginių darbuotojų skaičius išaugo 16,6 proc. Ikimokyklinio ugdymo mokyklose pagalbos mokiniui specialistų skaičius išaugo 23,3 proc., bendrojo ugdymo mokyklose – 13,7 proc. (2.4.4 pav.).

2024 m. šalies ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose dirbo 1 277 logopedai, 1 138 socialiniai pedagogai, 730 specialiųjų pedagogų, 655 psichologai, 23 surdopedagogai ir 11 tiflopedagogų. Ikimokyklinio ugdymo mokyklose iš pagalbos mokiniui specialistų daugiausia dirbo logopedų, bendrojo ugdymo mokyklose – socialinių pedagogų.

Nuo 2021 m. iki 2024 m. išaugo logopedų (189), specialiųjų pedagogų (177), psichologų (101) ir socialinių pedagogų (86), bet sumažėjo surdopedagogų (4) ir tiflopedagogų (2) skaičius. Pastarųjų pagalbos mokiniui specialistų skaičius sumažėjo tik ikimokyklinio ugdymo mokyklose, o bendrojo ugdymo mokyklose išliko nepakitęs (2.4.5 pav.).

2.4.4 pav. Pagalbos mokiniui specialistų skaičius augo ir ikimokyklinio, ir bendrojo ugdymo mokyklose

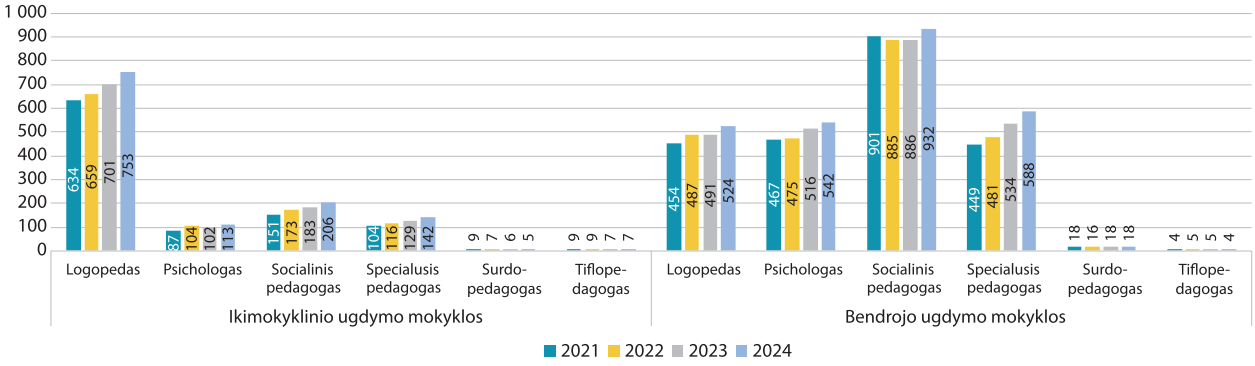
Pagalbos mokiniui specialistų, dirbančių pagrindinėje darbovietėje, skaičius 2021–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2.4.5 pav. Iš pagalbos mokiniui specialistų ikimokyklinio ugdymo mokyklose daugiausia dirbo logopedų, bendrojo ugdymo mokyklose – socialinių pedagogų

Pagalbos mokiniui specialistų, dirbančių pagrindinėje darbovietėje, skaičiaus kaita pagal pareigybes 2021–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

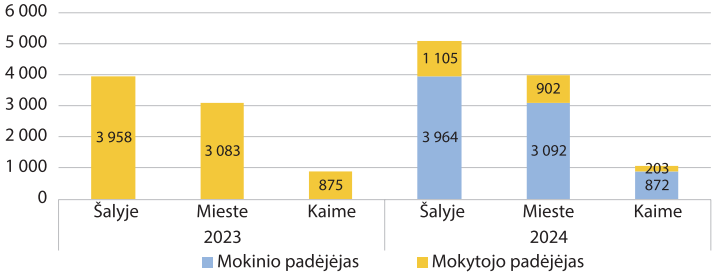
Pagalbos SUP turintiems mokiniams specialistų skaičiaus kaita

Mokiniams, turintiems vidutinių, didelių ar labai didelių SUP ir negalintiems savarankiškai dalyvauti ugdymo procese, buvo teikiama mokytojo padėjėjo pagalba. Pagal *Specialiosios pagalbos teikimo mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) tvarkos aprašą (2024)*, nuo 2024–2025 m. m. šias funkcijas įgyvendina mokinio padėjėjai. Jie padeda mokiniui ar (ir) mokinių grupei atlikti su savitarna, savitvarka ir maitinimusi susijusias veiklas, įsitraukti į ugdomąsias veiklas, dalyvauti ugdymo procese, pasiruošti pamokai reikiamas priemones, teikia pagalbą per pertraukas tarp pamokų, padeda orientuotis aplinkoje, judėti, prireikus palydi mokinį į specialios paskirties erdves, jose užtikrina jo saugumą, perskaito tekstą ir (ar) padeda konspektuoti, naudotis ugdymui skirtomis techninės pagalbos priemonėmis, padeda mokiniui elgtis socialiai priimtinu būdu ir atlieka kitas funkcijas.

2024 m. šalies bendrojo ugdymo mokyklose iš viso dirbo daugiau kaip 5 tūkst. mokytojo ir mokinio padėjėjų, iš jų beveik 4 tūkst. – miestuose ir daugiau kaip 1 tūkst. – kaimo vietovėse. Per vienus metus šių darbuotojų skaičius išaugo 28,0 proc. – nuo 3 958 mokytojo padėjėjų 2023 m. iki 5 067 mokytojo ir mokinio padėjėjų 2024 m. (2.4.6 pav.).

2.4.6 pav. Augo mokytojo ir mokinio padėjėjų skaičius

Mokytojo ir mokinio padėjėjų skaičius 2023 m. ir 2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

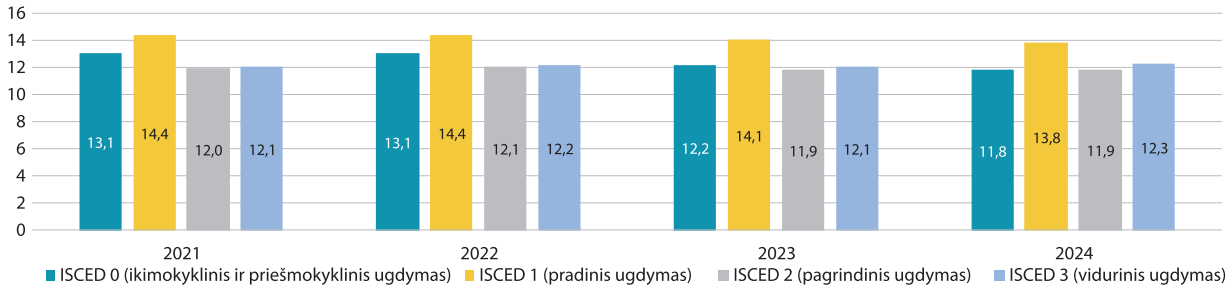
Mokytojų ir mokinių skaičiaus santykis

Analizuojant ugdymo proceso organizavimą ir valdymą, vienas iš svarbių rodiklių yra vidutinis vienam mokytojui tenkantis mokinių skaičius. EBPO ekspertų teigimu, šis santykis svarbus tiek administraciniu, tiek ekonominiu požiūriu. Mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis suteikia informacijos apie šalies švietimui skiriamų mokymo išteklių lygį ir jų paskirstymą, yra vienas iš pagrindinių rodiklių, atspindinčių žmogiškuosius išteklius, tiesiogiai ar netiesiogiai skiriamus vaikų švietimui, taip pat yra vienas iš veiksnių, darančių įtaką mokytojų poreikiui, jų darbo laikui ir laiko paskirstymui tarp mokymo ir kitų pareigų (OECD, 2024d).

2024 m. didžiausias vidutinis vienam mokytojui tenkantis mokinių skaičius buvo pradinio ugdymo lygmenyje (13,8 mokinio), mažiausias – ikimokyklinio ir priešmokyklinio (11,8 mokinio), taip pat pagrindinio ugdymo lygmenyje (11,9 mokinio). Nuo 2021 m. iki 2024 m. šis skaičius sumažėjo ikimokyklinio ir priešmokyklinio (1,3 mokinio), pradinio (0,6 mokinio) ir pagrindinio (0,1 mokinio) ugdymo lygmenyse, o vidurinio ugdymo – padidėjo 0,2 mokinio (2.4.7 pav.).

2.4.7 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. vidutinis vienam mokytojui tenkančių mokinių skaičius mažėjo visuose, išskyrus vidurinio ugdymo lygmenį

Vidutinis vienam mokytojui tenkančių mokinių skaičius (vnt.) 2021–2024 m.

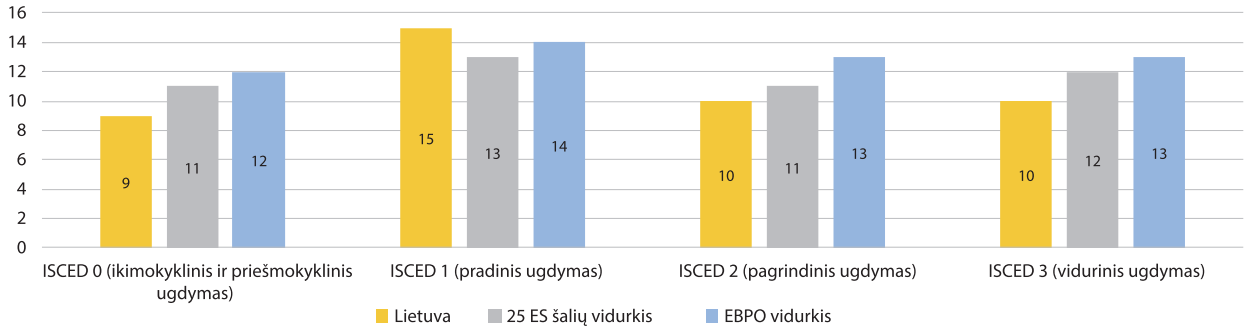

Duomenų šaltinis: ŠVIS

EBPO duomenimis, 2022 m. Lietuvoje, palyginti su 25 ES šalių ir EBPO šalių vidurkiu, mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis buvo didesnis pradinio ugdymo lygmenyje, o kituose – mažesnis. 2022 m. Lietuvoje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo lygmenyje vienam mokytojui vidutiniškai teko 9 mokiniai (EBPO vidurkis – 12, 25 ES šalių vidurkis – 11), pradinio ugdymo lygmenyje – 15 (EBPO vidurkis – 14, 25 ES šalių vidurkis – 13), pagrindinio ugdymo lygmenyje – 10 (EBPO vidurkis – 13, 25 ES šalių vidurkis – 11), vidurinio ugdymo – taip pat 10 (EBPO vidurkis – 13, 25 ES šalių vidurkis – 12) (2.4.8 pav.).

2.4.8 pav. 2022 m. Lietuvoje pradinio ugdymo lygmenyje mokytojų ir mokinių skaičiaus santykis viršijo EBPO ir 25 ES šalių vidurkį, kituose lygmenyse – buvo mažesnis

Mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis Lietuvoje, 25 ES ir EBPO šalyse 2022 m.

Duomenų šaltinis: EBPO

Švietimo plėtros programoje (2021) numatyta siekti, kad iki 2030 m. vienai sąlyginei mokytojo pareigybei tenkančių mokinių skaičius bendrojo ugdymo mokyklose padidėtų iki 12,3 mokinio. ŠVIS duomenimis, 2021 m. šio rodiklio reikšmė buvo 11,3 mokinio, 2022 m. ir 2023 m. pakilo iki 11,5 mokinio, tačiau 2024 m. sumažėjo iki 11,2 mokinio.

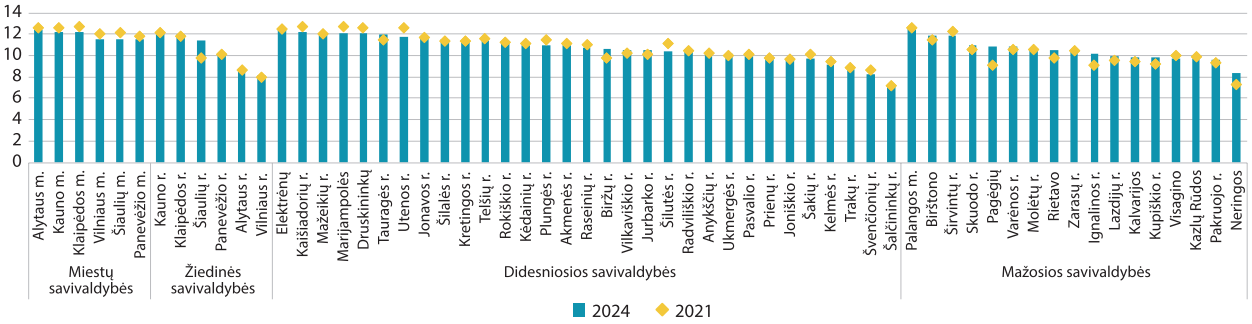
Lyginant situaciją bendrojo ugdymo mokyklose regioniniu lygmeniu, pastebimi vidutinio mokinių skaičiaus, tenkančio vienam mokytojui, skirtumai. 2024 m. bendrojo ugdymo programose vienam mokytojui tenkantis vidutinis mokinių skaičius skirtingose savivaldybėse svyravo nuo 7,1 mokinio Šalčininkų r. iki 12,6 mokinio Elektrėnų savivaldybėje, o šalies vidurkis buvo 11,2 mokinio, tenkančio vienam mokytojui.

Nuo 2021 m. iki 2024 m. vienam mokytojui tenkantis vidutinis bendrojo ugdymo mokinių skaičius nepakito 8 savivaldybėse, padidėjo – 25 savivaldybėse, labiausiai – Pagėgių (1,8 mokinio), Šiaulių r. (1,6 mokinio), Ignalinos r. ir Neringos (po 1 mokinį) savivaldybėse. Šis skaičius sumažėjo 27 savivaldybėse, labiausiai – Utenos r. (0,9 mokinio), Marijampolės (0,7 mokinio), Klaipėdos m. ir Šiaulių m. (po 0,6 mokinio) savivaldybėse. Analizuojant savivaldybių grupių vidurkius, reikšmingai išsiskiria miestų savivaldybių grupė – joje 2024 m. vienai sąlyginei mokytojo pareigybei tenkančių mokinių skaičius buvo didžiausias – 11,8 mokinio, kitose savivaldybių grupėse – gana panašus – 10,4–10,7 mokinio. Palyginti su 2021 m., miestų savivaldybių grupėje šis skaičius sumažėjo labiausiai (0,5 mokinio), žiedinių ir mažųjų savivaldybių grupėse – paaugo (po 0,3 mokinio) (2.4.9 pav.).

Daugiau informacijos apie bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokyčius savivaldybėse pateikiama 2.3 poskyryje.

2.4.9 pav. 2024 m. savivaldybėse vienam bendrojo ugdymo mokytojui tenkančių mokinių skaičius svyravo nuo 7,1 iki 12,6 mokinio

Vienai sąlyginei mokytojo pareigybei tenkančių mokinių skaičius (vnt.) savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklose 2021 m. ir 2024 m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	12,3	10,1	10,8	10,2
2024 m.	11,8	10,4	10,7	10,5

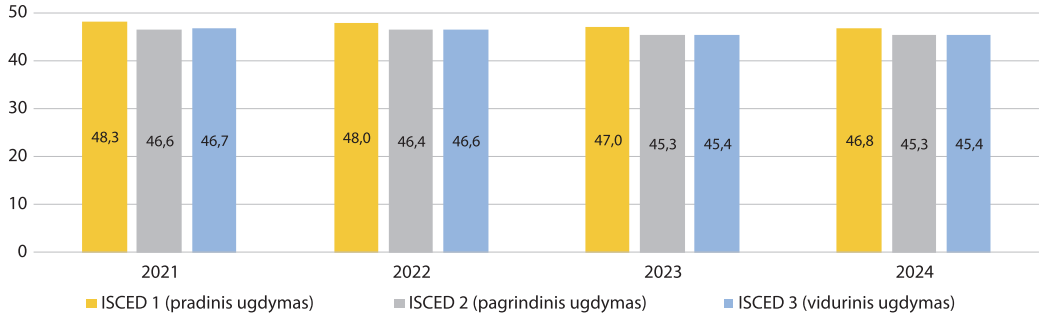
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mokytojų darbo laiko struktūra

Analizuojant bendrojo ugdymo mokytojų, dirbančių pagrindinėje darbovietėje, darbo laiko pasiskirstymą, matyti, kad 2021–2024 m. jų kontaktinių darbo valandų dalis, palyginti su visu darbo laiku, pakito nežymiai – pradinio ugdymo mokytojams sumažėjo 1,5 proc. punkto, o pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojams – 1,3 proc. punkto. Didžiausia kontaktinių darbo valandų dalis, palyginti su visu krūviu, teko pradinio ugdymo mokytojams (2024 m. – 46,8 proc.), kitų ugdymo lygmenų mokytojams teko kiek mažesnės dalys (pagrindinio ugdymo – 45,3 proc., o vidurinio ugdymo – 45,4 proc. (2.4.10 pav.).

2.4.10 pav. Vidutinė mokytojų kontaktinių darbo valandų dalis, palyginti su visu darbo laiku, 2023 m. ir 2024 m. nepakito

Bendrojo ugdymo mokytojų kontaktinių darbo valandų dalis (proc.), palyginti su visu mokytojų darbo laiku, 2021–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2.5. Mokyklų skaičius. Mokyklų ir klasių dydis

Per 2021–2024 m. šalyje sumažėjo 15 ikimokyklinio ir 59 bendrojo ugdymo mokyklomis, 10 profesinio mokymo įstaigų. Daugėjo nevalstybinių mokyklų. Beveik pusę bendrojo ugdymo mokyklų (43,1 proc.) sudarė gimnazijos. 2024 m. mokiniai ugdėsi 262 NVŠ ir FŠPU mokyklose ir dalyvavo 540 kitų švietimo teikėjų NVŠ veiklose.

Mažėjo bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose buvo ugdoma iki 200 mokinių, dalis: nuo 25,0 proc. 2021 m. iki 19,9 proc. 2024 m. Šių mokyklų dalis augo Kaišiadorių r., Radviliškio r., Elektrėnų, Rietavo savivaldybėse.

Mažėjo vienam mokiniui tenkantis plotas ikimokyklinio ugdymo mokyklose mieste, šiek tiek didėjo – kaime. 2024 m. miestų mokyklose mokiniui teko 12,0 kv. m, kaimo – 11,6 kv. m. Bendrojo ugdymo mokyklose mokiniui tenkantis plotas mažėjo ir mieste, ir kaime; 2024 m. mieste mokiniui teko 11,3 kv. m, kaime – 16,8 kv. m.

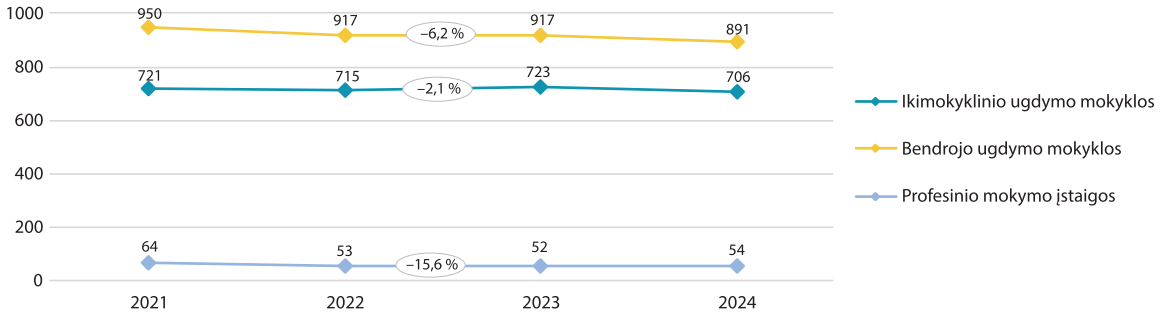
Augo grupės (klasės) komplekto dydis pradinio (0,2 mokinio) ir pagrindinio ugdymo lygmenyse (0,7 mokinio), kituose lygmenyse 1–1,1 mokinio mažėjo. 2024 m. didžiausios bendrojo ugdymo klasės formuotos miestų (24,4 mokinio), mažiausios – žiedinėse (19,1 mokinio) savivaldybėse. Nuo 2,0 proc. iki 1,3 proc. (0,6 proc. mieste, 4,6 proc. kaime) sumažėjo jungtinėse klasėse ugdomų 1–4 klasių mokinių dalis; mažėjo mažesnių nei iš 8 mokinių sudarytų klasių komplektų dalis; didžiausia ji išliko kaime, pagrindinio ugdymo lygmenyje (5,9 proc.). Buvo mažinamos priešmokyklinio ugdymo grupės (klasės) – 2024 m. 90,1 proc. komplektų neviršijo 20 mokinių, didžiausia dalis neatitikusių reikalavimo klasių – Vilniaus m., Varėnos r., Kazlų Rūdos savivaldybėse. Viršijantys 24 mokinių ribos reikalavimą 1-ųjų klasių komplektai 2024 m. buvo sudaryti tik Vilniaus m., Kauno m. ir Visagino savivaldybėse.

Mokyklų skaičius ir dydis

Mokyklų skaičiaus kaita. 2024–2025 m. m. šalyje veikė 1 651 (2021–2022 m. m. – 1 735) ikimokyklinio, bendrojo ugdymo mokykla ir profesinio mokymo įstaiga. Jų skaičius per 3 metus sumažėjo 84 ugdymo įstaigomis. Daugiausia skaičiumi (59 mokyklomis) sumažėjo bendrojo ugdymo mokyklų, pagal procentinę dalį labiausiai sumažėjo profesinio mokymo įstaigų – 15,6 proc. (10 profesinio mokymo įstaigų (2.5.1 pav.)[24]).

2.5.1 pav. Nuo 2021–2022 m. m. iki 2024–2025 m. m. labiausiai – 59 mokyklomis – sumažėjo bendrojo ugdymo mokyklų

Švietimo įstaigų skaičiaus kaita šalyje nuo 2021–2022 m. m. iki 2024–2025 m. m.

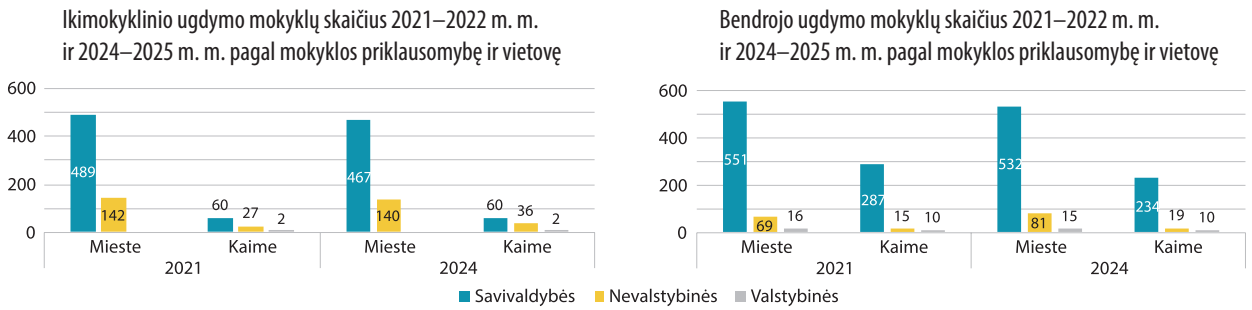
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Analizuojant pastarųjų trejų metų pokyčius *pagal mokyklos priklausomybę ir vietovę*, matyti, kad nuo 2021–2022 m. m. iki 2024–2025 m. m. mokyklų reorganizavimas vyko savivaldybėms priklausančiose mokyklose, ypač miesto vietovėse, kur sumažėjo 22 ikimokyklinio ugdymo mokyklomis. Bendrojo ugdymo mokyklų

24 Pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą mokiniai gali įgyti ir profesinio mokymo įstaigose.

sumažėjo 72 mokyklomis (19 iš jų mieste, 53 – kaime). Nevalstybinių ikimokyklinio ugdymo mokyklų sumažėjo dviem (abi mieste), o kaime – 9 padaugėjo. Nevalstybinių bendrojo ugdymo mokyklų skaičius padidėjo 12 mokyklų mieste ir 4 kaime (2.5.2 pav.). Lygindami šiuos duomenis su mokinių skaičiaus kaita pagal mokyklų priklausomybę (2.3 poskyris), matome nevalstybinio švietimo plėtrą ir savivaldybių priklausomybės mokyklų tinklo optimizavimą.

2.5.2 pav. Per 2021–2024 m. sumažėjo savivaldybių mokyklų, padaugėjo nevalstybinių mokyklų

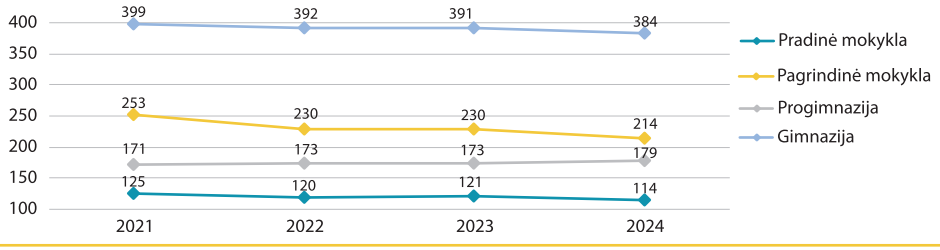

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Analizuojant bendrojo ugdymo mokyklų skaičių pagal mokyklos tipą (2.5.3 pav.), matyti, kad šalyje didžiausią dalį mokyklų sudaro gimnazijos: 2024 m. jos sudarė beveik pusę – 43,1 proc. visų mokyklų (2021 m. – 42,1 proc.); pagrindinės mokyklos sudarė 24 proc. (2021 m. – 26,7 proc.), progimnazijos – 20,1 proc. (2021 m. – 18,0 proc.), pradinės mokyklos – 12,8 proc. (2021 m. – 13,2 proc.). 2021–2024 m. laikotarpiu sumažėjo pradinių mokyklų (11 mokyklų), pagrindinių (39 mokyklomis), gimnazijų (15 mokyklų); paaugo progimnazijų skaičius (8 mokyklomis). Sugretinus šiuos duomenis su mokinių skaičiaus kaita mokyklose (2.3 poskyris), galima pastebėti, kad mokinių skaičius augo visų tipų mokyklose, tačiau labiausiai – gimnazijose (11,6 tūkst.), progimnazijose (5,7 tūkst.), o pagrindinėse ir pradinėse mokyklose pokyčiai buvo nedideli: mokinių padaugėjo, atitinkamai, 494 ir 74 mokiniais. Tad akivaizdu, kad gimnazijos ir progimnazijos yra stambinamos.

2.5.3 pav. 2021–2024 m. šiek tiek daugėjo progimnazijų, mažėjo kitų tipų mokyklų

Mokyklų skaičiaus kaita pagal institucijos tipą nuo 2021–2022 m. m. iki 2024–2025 m. m.

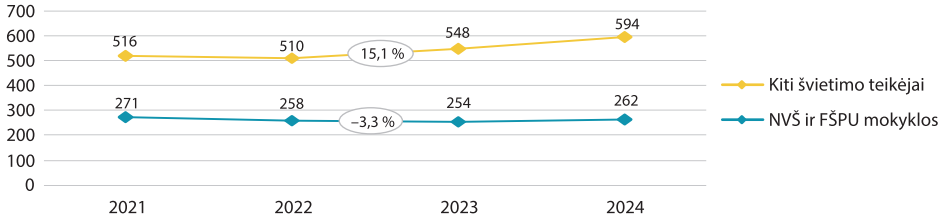

Duomenų šaltinis: ŠVIS

NVŠ, FŠPU mokyklos ir kiti švietimo teikėjai. Neformaliojo vaikų švietimo ar formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų skaičius sumažėjo 9 mokyklomis, tačiau kitų švietimo teikėjų skaičius padidėjo 78-iais. Kiti švietimo teikėjai yra įvairios viešosios įstaigos, mažosios bendrijos ar asmenys. 2024–2025 m. m. dauguma šių švietimo teikėjų (540 iš 594) organizavo neformalųjį vaikų švietimą; 12 teikė ikimokyklinį ugdymą (dalyvavo 380 vaikų), 46 – profesinį mokymą.

2.5.4 pav. Augo kitų švietimo teikėjų, teikiančių ir NVŠ paslaugas, skaičius

NVŠ, FŠPU mokyklų ir kitų švietimo teikėjų mokyklų skaičius nuo 2021–2022 m. m. iki 2024–2025 m. m.

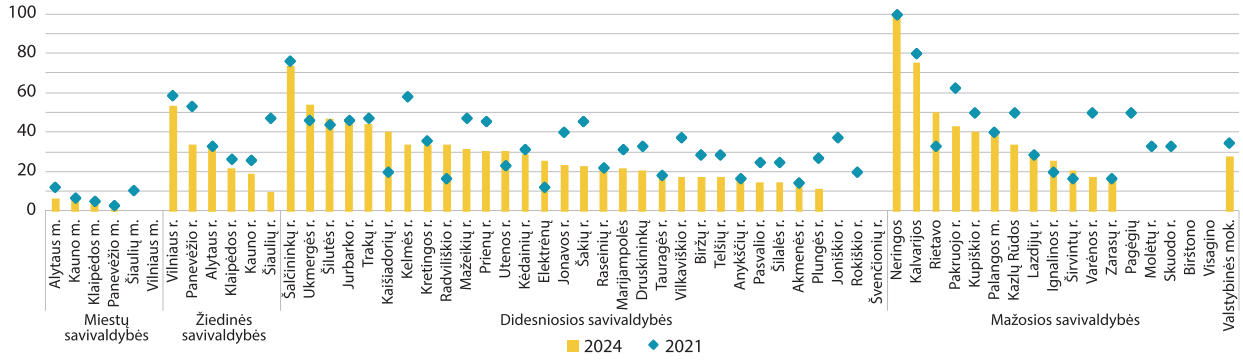
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mokyklų dydis. Savivaldybių priklausomybės mokyklų tinklo optimizavimo rezultatas – bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose mokosi mažiau nei 200 mokinių, dalies mažėjimas: 2021 m. tokios santykinai nedidelės mokyklos sudarė ketvirtadalį bendrojo ugdymo mokyklų (25,0 proc.), o 2024 m. – mažiau nei penktadalį (19,9 proc.). 2024 m. žiedinėse savivaldybėse tokių mokyklų dalis išliko didžiausia – 31,4 proc. (sumažėjo 6,4 proc. punkto), didesniosiose savivaldybėse – 27,9 proc. (sumažėjo 5,5 proc. punkto), mažosiose savivaldybėse – 29,6 proc. (sumažėjo 5 proc. punktais). Miestų savivaldybėse mokyklų, kuriose mokosi iki 200 mokinių, 2024 m. buvo 3,5 proc. (sumažėjo 2,2 proc. punkto).

Nors 2021 m. mokyklų, kuriose mokosi mažiau nei 200 mokinių, dalys Joniškio r., Rokiškio r., Pagėgių, Molėtų r. ir Skuodo r. savivaldybėse buvo gana didelės, 2024 m. šiose savivaldybėse tokių mokyklų neliko; jų dalys gerokai sumažėjo Šiaulių r., Kelmės r., Panevėžio r., Jonavos r. ir Kazlų Rūdos savivaldybėse. Per trejus metus mokyklų, kuriose mokosi iki 200 mokinių, dalys labiausiai išaugo Kaišiadorių r., Radviliškio r., Elektrėnų r. ir Rietavo savivaldybėse (2.5.5 pav.).

2.5.5 pav. Daugumoje savivaldybių mažėjo bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose mokėsi mažiau kaip 200 mokinių, dalis

Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose 2021 m. rugsėjo 1 d. ir 2024 m. rugsėjo 1 d. mokėsi mažiau kaip 200 mokinių (ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programose), dalys (proc.)

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	5,7 proc.	37,8 proc.	33,4 proc.	34,6 proc.
2024 m.	3,5 proc.	31,4 proc.	27,9 proc.	29,6 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

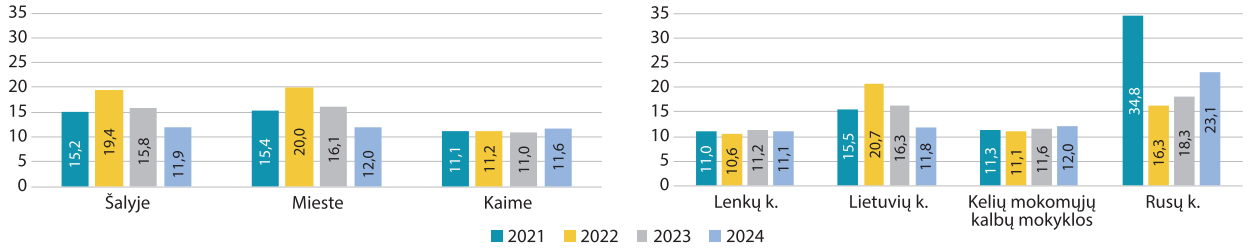
Mokyklų patalpų plotas. Sėkmingam ugdymuisi svarbi ugdymo aplinka, leidžianti mokiniams patogiai ir saugiai ugdytis. Savivaldybės ir valstybės įsteigtoms mokykloms ūkio lėšas skiria (t. y. užtikrina patogią ir saugią ugdymo aplinką) tų mokyklų savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos. Kuo didesnis santykinis (skaičiuojant vienam mokiniui) patalpų plotas, tuo santykinai daugiau reikia lėšų. Tačiau mokyklos patalpų plotas svarbus ne vien ekonominiu aspektu – optimalus patalpų plotas padeda sukurti patogias ugdymosi sąlygas, įrengiant įvairesnių edukacinių erdvių, įvairiau sutvarkant klasės aplinką, kad mokiniai galėtų patogiai dirbti grupėmis, ir pan.

Duomenys rodo, kad šalies mastu vienam ikimokyklinio ugdymo mokyklos mokiniui tenkantis plotas, lyginant 2021–2022 m. m. ir 2024–2025 m. m., sumažėjo nuo 15,2 iki 11,9 kv. m. Mokiniui tenkantis sąlyginis plotas labiausiai sumažėjo miestuose – nuo 15,4 iki 12,0 kv. m mokiniui, o kaime – truputį padidėjo (nuo 11,1 iki 11,6 kv. m).

Analizuojant mokyklų plotą, tenkantį vienam mokiniui, pagal mokyklos mokomąją kalbą, daugiausia bendrojo mokyklos ploto vienam ikimokyklinio ugdymo mokyklos mokiniui tenka mokyklose rusų mokomąja kalba (2024–2025 m. m. – 23,1 kv. m), ir nuo 2022–2023 m. m. šis plotas padidėjo 6,8 kv. m. Mokyklose lietuvių mokomąja kalba mokiniui tenkantis plotas sumažėjo labiausiai: nuo 15,5 kv. m 2021–2022 m. m. iki 11,8 kv. m 2024–2025 m. m. Šiose mokyklose mokiniui tenkantis plotas panašus į mokyklose keliomis mokomosiomis kalbomis tenkantį plotą (12,0 kv. m). Mokyklose lenkų mokomąja kalba vienam mokiniui tenka mažiausiai bendrojo mokyklos ploto – 11,1 kv. m, ir šis plotas per paskutinius trejus metus beveik nekito (2.5.6 pav.).

2.5.6 pav. Labiausiai mažėjo vienam mokiniui tenkantis mokyklos plotas miestų ikimokyklinio ugdymo mokyklose ir mokyklose lietuvių mokomąja kalba

Vienam mokiniui tenkantis ikimokyklinio ugdymo mokyklos bendrasis plotas (kv. m), pagal vietovę ir mokyklos mokomąją kalbą (kalbas), 2021–2022 m. m. – 2024–2025 m. m.

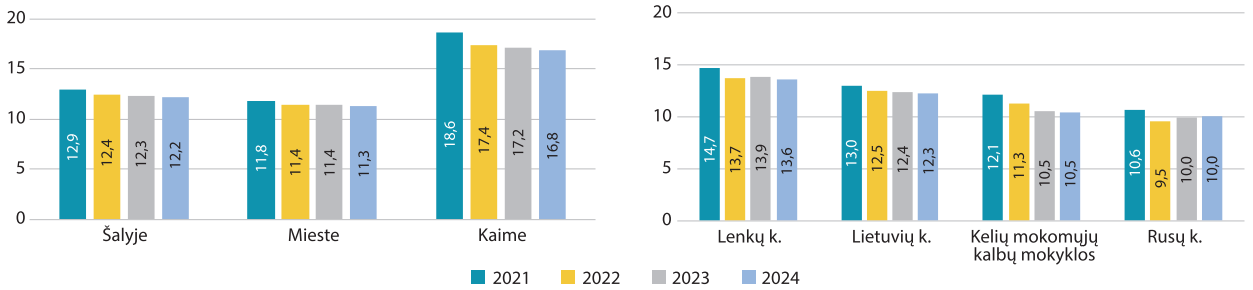
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Kitokia dinamika yra bendrojo ugdymo mokyklose (2.5.7 pav.): jose vienam mokiniui tenkantis mokyklos bendrasis plotas mažėjo tiek apskritai šalyje, tiek miestuose ir kaimuose, tiek visų mokomųjų kalbų mokyklose. Šalies vidurkis mažėjo nuo 12,9 kv. m iki 12,2 kv. m ploto, tenkančio vienam mokiniui. 2024–2025 m. m. kaimo mokyklose mokiniams teko daugiau ploto (16,8 kv. m) nei miesto (11,3 kv. m), tačiau šis plotas nuo 2021–2022 m. m. iki 2024–2025 m. m. sumažėjo labiau nei mieste – 1,8 kv. m (mieste – 0,5 kv. m).

Analizuojant ploto pokyčius pagal bendrojo ugdymo mokyklos mokomąją kalbą, matyti, kad 2024–2025 m. m. daugiausia mokyklos bendrojo ploto vienam mokiniui teko lenkų mokomąja kalba ugdančioms mokykloms – 13,6 kv. m (per trejus metus sumažėjo 1,1 kv. m), lietuvių mokomąja kalba ugdančiose mokyklose mokyklos ploto mokiniui teko šiek tiek mažiau – 12,3 kv. m (sumažėjo 0,7 kv. m), o keliomis kalbomis ir rusų kalba ugdančiose mokyklose plotas skyrėsi nedaug: atitinkamai 10,5 kv. m (sumažėjo 1,6 kv. m) ir 10,0 kv. m (sumažėjo 0,6 kv. m) vienam mokiniui.

2.5.7 pav. Per paskutinius trejus metus mažėjo vienam mokiniui tenkantis bendrojo ugdymo mokyklos plotas, nepriklausomai nuo vietovės ar mokomosios kalbos

Vienam mokiniui tenkantis bendrojo ugdymo mokyklos bendrasis plotas (kv. m), pagal vietovę ir mokyklų mokomąsias kalbas, 2021–2022 m. m. – 2024–2025 m. m.

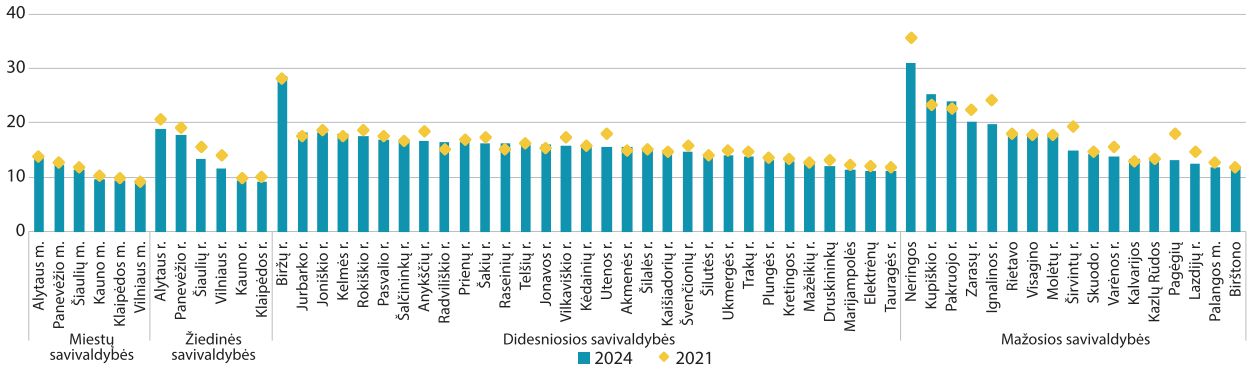
Duomenų šaltinis: ŠVIS

2024 m. vidutiniškai didžiausias vienam mokiniui tenkantis mokyklos patalpų plotas buvo mažosiose savivaldybėse (vidutiniškai 16,5 kv. m) ir didesniosiose savivaldybėse (vidutiniškai 15,0 kv. m). Palyginti mažesnis plotas teko žiedinėse savivaldybėse (vidutiniškai 11,3 kv. m) ir miestų savivaldybėse (vidutiniškai 9,9 kv. m), rodiklis mažėjo visose savivaldybių grupėse. Didžiausias plotas vienam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui teko Neringos (30,9 kv. m), Biržų r. (28,5 kv. m) ir Kupiškio r. (25,4 kv. m) savivaldybėse, mažiausias – Vilniaus m., Klaipėdos r. (9,1 kv. m), Kauno r. (9,3 kv. m), Klaipėdos m. (9,5 kv. m) ir Kauno m. (9,7 kv. m) savivaldybėse (2.5.8 pav.). Mokiniui tenkantis mokyklos plotas gali mažėti, mažinant mokyklų skaičių ir taip stambinant likusias mokyklas, arba dėl kitų priežasčių (pavyzdžiui, išorinės ir vidinės migracijos) jose pradėjus mokytis didesniam mokinių skaičiui.

2024 m., palyginti su 2021 m., mokyklos plotas vienam mokiniui sumažėjo 50-yje savivaldybių, labiausiai – Pagėgių (–27,8 proc.), Širvintų r. (–23,0 proc.), Ignalinos r. (–18,7 proc.) ir Vilniaus r. (–18,2 proc.) savivaldybėse. Rodiklis padidėjo 10-yje savivaldybių; labiausiai – Kupiškio r. (+8,0 proc.), Radviliškio r. (+7,5 proc.) ir Raseinių r. (+6,5 proc.) savivaldybėse.

2.5.8 pav. Per 2021–2024 m. vienam mokiniui tenkantis mokyklos patalpų plotas sumažėjo 50-yje savivaldybių

Mokyklos patalpų plotas (kv. m), tenkantis vienam mokiniui savivaldybėse, 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	10,3 kv. m	13,0 kv. m	15,6 kv. m	17,8 kv. m
2024 m.	9,9 kv. m	11,3 kv. m	15,0 kv. m	16,5 kv. m

Duomenų šaltinis: ŠVIS

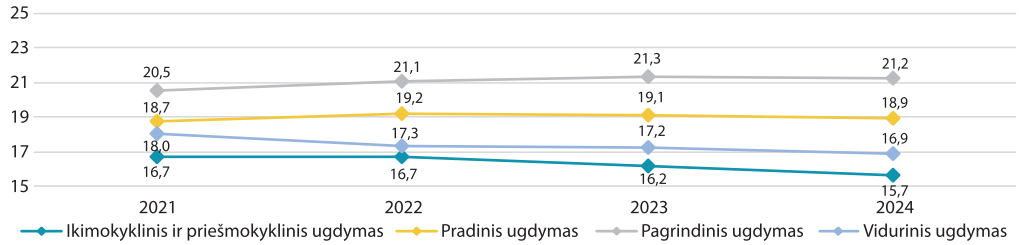
Mokyklos patalpų ploto, tenkančio vienam mokiniui, dydžio kaita priklauso nuo mokinių skaičiaus kaitos. Smarkiai išaugus mokinių skaičiui, reikia steigti naujas mokyklas ar ieškoti papildomų patalpų, sumažėjus – mažinti ugdymui naudojamų patalpų (mokyklų, jų padalinių) skaičių.

Klasių (grupių) dydis

Vidutinis mokinių skaičius klasėje (grupėje). Lyginant vidutinį mokinių skaičių klasėje skirtinguose švietimo lygmenyse 2024 m., matyti, kad didžiausios klasės buvo formuojamos pagrindinio ugdymo lygmenyje (jose vidutiniškai mokėsi 21,2 mokinio) ir pradinio ugdymo lygmenyje (18,9 mokinio), mažiausios – ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo (15,7 mokinio) ir vidurinio ugdymo (16,9 mokinio) lygmenyse. Per 2021–2024 m. klasės (grupės) komplekto dydis sumažėjo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo (1 mokiniu) ir vidurinio ugdymo (1,1 mokinio) lygmenyse. Pradinio ugdymo lygmenyje jis šiek tiek paaugo – 0,2 mokinio, pagrindinio ugdymo lygmenyje paaugo kiek daugiau – 0,7 mokinio (2.5.9 pav.). Mažėjančios grupės ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo lygmenyse yra susijusios su šalies demografiniais pokyčiais, mažėjančiu šios amžiaus grupės vaikų skaičiumi (plačiau žr. 2.7 poskyrį).

2.5.9 pav. Per 2021–2024 m. laikotarpį vidutinis klasės (grupės) mokinių skaičius sumažėjo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, vidurinio ugdymo lygmenyse

Vidutinis klasės komplekto ar grupės mokinių skaičius (vnt.) 2021–2022 m. m. – 2024–2025 m. m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Nėra tyrimais pagrįstų įrodymų, kad klasės (grupės) dydis turėtų poveikį mokinių pasiekimams (OECD, Education GPS). Kita vertus, tyrimai rodo, kad skiriant daugiau mokytojų dėmesio ir laiko mažesniems vaikams, pagerėja jų ugdymo kokybė, todėl ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupės (klasės) turėtų būti mažesnės nei bendrojo ugdymo klasės. Be to, mažesnėse klasėse geriau sekasi mokytis socialiai pažeidžiamų grupių mokiniams, ir egzistuoja teigiamas ryšys tarp mažesnio klasės dydžio ir didesnio mokytojų pasitenkinimo darbu (OECD, Education GPS)[25].

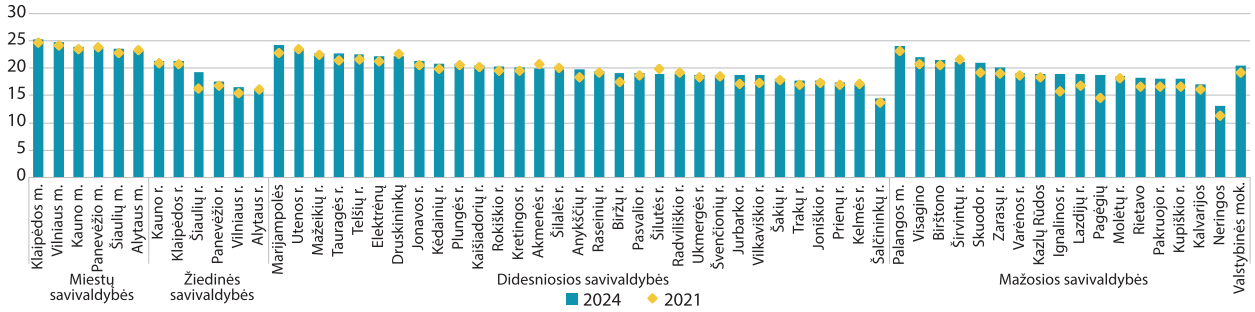
EBPO duomenimis, 2022 m. Lietuva pateko tarp šalių, kuriose formuojamos klasės pradinio ugdymo lygmenyje buvo mažesnės nei vidutiniškai EBPO, tačiau, palyginti su 2013 m. buvusiu klasės dydžiu, jos padidėjo dviem mokiniais (OECD, 2024d). 2022 m. pradinio ugdymo klasėje Lietuvoje (kaip ir Austrijoje, Lenkijoje, Slovakijoje, Italijoje) buvo ugdoma vidutiniškai 18 mokinių, EBPO šalyse – vidutiniškai 21, o 25 ES šalių vidurkis – 19 mokinių, tad artėjame prie ES šalių vidurkio. Mažiau nei Lietuvoje – vidutiniškai 17 mokinių – buvo ugdoma Latvijoje ir Graikijoje, 15 mokinių – Liuksemburge, Kosta Rikoje ir Kroatijoje. Pagrindinio ugdymo lygmenyje Lietuvos klasių dydis yra vidutinis, palyginti su ES šalimis. 2022 m. pagrindinio ugdymo klasėje Lietuvoje buvo ugdomas vidutiniškai 21 mokinys (kaip ir Austrijoje, Danijoje, Graikijoje, Vengrijoje, Portugalijoje, Slovėnijoje), EBPO vidurkis – 23 mokiniai, 25 ES šalių vidurkis – 21 mokinys. Mažiau nei Lietuvoje – vidutiniškai 20 mokinių – buvo ugdoma Islandijoje, Italijoje, Slovakijoje, 19 – Estijoje, Suomijoje, Lenkijoje, Šveicarijoje, 18 – Liuksemburge, Kroatijoje, 17 – Latvijoje.

Analizuojant vidutinį klasės dydį savivaldybėse, pastebimi regioniniai skirtumai: didžiausios klasės formuojamos miestų savivaldybių mokyklose (jose mokosi vidutiniškai 24,4 mokinio), mažiausios – žiedinėse savivaldybėse (19,1 mokinio). 2024 m. vidutinis mokinių skaičius klasėje svyravo nuo 25,3 mokinio Klaipėdos m. iki 13,2 mokinio Neringos savivaldybėje. Per 2021–2024 m. laikotarpį vidutinis klasės dydis padidėjo 51 savivaldybėje, ypač – mažosiose savivaldybėse (nuo vidutiniškai 18,2 mokinio iki 19,7 mokinio per trejus metus). Valstybinėse mokyklose vidutinis klasės dydis padidėjo 1,3 mokinio. Labiausiai vidutinis klasės dydis augo Pagėgių (4,2 mokinio), Ignalinos r. (3,2 mokinio), Šiaulių r. (3,1 mokinio), Neringos (1,9 mokinio), Skuodo r. (1,8 mokinio), Jurbarko r. (1,7 mokinio) savivaldybėse; mažėjo – 9 savivaldybėse, labiausiai – Šilutės r. (1 mokiniu), Akmenės r. (0,8 mokinio), Druskininkų ir Širvintų r. (po 0,4 mokinio) savivaldybėse (2.5.10 pav.).

25 https://gpseducation.oecd.org/revieweducationpolicies/#!node=41720&filter=all.

2.5.10 pav. Didžiausi klasių komplektai formuojami miestų savivaldybių grupėje

Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos klasės komplekto dydis (mokinių skaičius) savivaldybėse 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	23,9 mokinio	18,1 mokinio	19,5 mokinio	18,2 mokinio
2024 m.	24,4 mokinio	19,1 mokinio	20,0 mokinio	19,7 mokinio

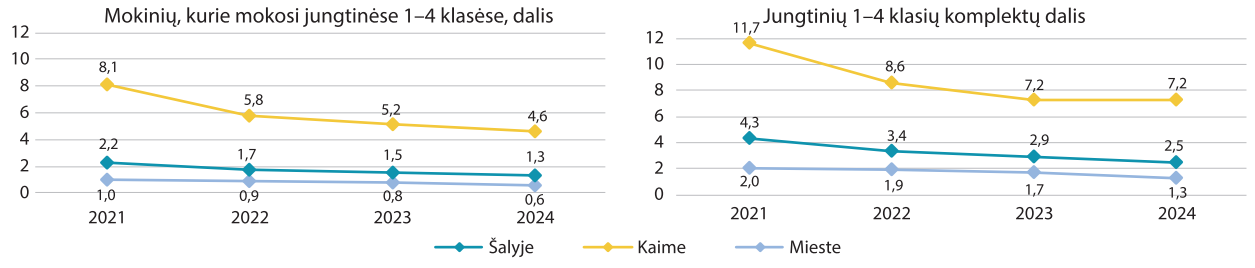
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Jungtinės klasės. 2021 m. jungtinėse[26] klasėse (skaičiuojant tik bendrosios paskirties klases) mokėsi 2,2 proc. 1–4 klasių mokinių; per trejus metus jų dalis sumažėjo 0,9 proc. punkto ir sudarė 1,3 proc. (1 560 mokinių). Kaimo vietovėse jungtinėse klasėse 2021 m. mokėsi 8,1 proc. mokinių, 2024 m. – 3,5 proc. punkto mažiau: 4,6 proc. (930 mokinių). Miesto jungtinėse klasėse 2021 m. mokėsi 1 proc., 2024 m. – 0,6 proc. (630 mokinių). Kaimo vietovėse didesnis pokytis įvyko 2022 m., kai jungtinėse klasėse besimokančių mokinių dalis sumažėjo 2,3 proc. punkto, tolesniu laikotarpiu mažėjimas buvo nuosaikesnis, po 0,6 proc. punkto per metus. Miestuose jungtinėse klasėse besimokančių 1–4 klasių mokinių dalis keitėsi mažiau pastebimai: mažėjimas sudaro 0,4 proc. punkto per trejus metus (2.5.11 pav.).

Dėsninga, kad mažėjant mokinių, ugdomų jungtinėse klasėse, daliai, mažėjo ir jungtinių klasių komplektų dalis nuo bendro klasių komplektų skaičiaus. 2021 m. dar buvo jungtinių tiek 1–4 klasių komplektų (255 komplektai, arba 4,3 proc.), tiek 5–8 klasių komplektų (135 komplektai, arba 2,6 proc.). 2024 m. šalyje jungtinių 1–4 klasių komplektų teliko 151, arba 2,5 proc. (sumažėjo 1,8 proc. punkto), o jungtinių 5–8 klasių komplektų beliko trys (tai sudaro 0,1 proc. visų klasių komplektų). 2024 m. kaime jungtinių 1–4 klasių komplektų buvo 88, jų dalis sudarė 7,2 proc. visų komplektų (per trejus metus sumažėjo 4,5 proc. punkto), mieste buvo 63 komplektai, arba 1,3 proc. (sumažėjo 0,7 proc. punkto).

2.5.11 pav. 2021–2024 m. nuosekliai mažėjo tiek jungtinėse klasėse besimokančių 1–4 klasių mokinių, tiek jungtinių klasių komplektų dalis

1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis ir jungtinių 1–4 klasių komplektų dalis, palyginti su bendru klasių komplektų skaičiumi, 2021–2022 m. m. – 2024–2025 m. m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

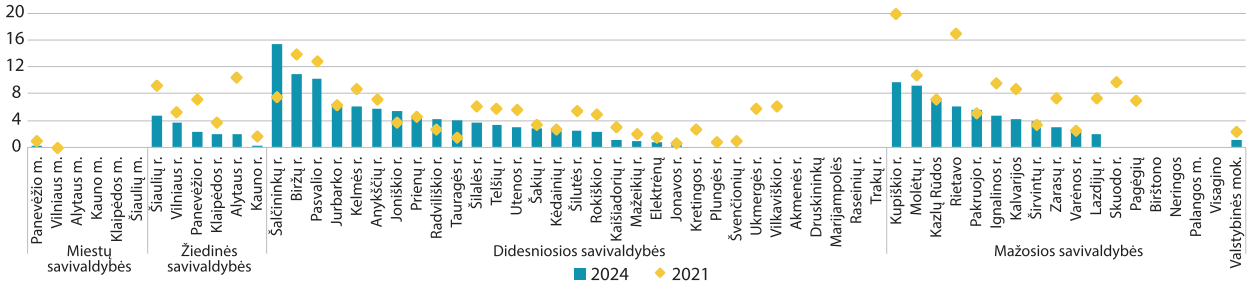
26 Atnaujinus *Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisykles (2011)*, nuo 2024 m. rugsėjo mėn. bendrosios paskirties 5–8 klasių jungti neleidžiama, o pradinio ugdymo lygmenyje gali būti jungiamos tik gretutinės klasės.

Analizuojant duomenis savivaldybių lygmeniu, matyti (2.5.12 pav.), kad per 2021–2024 m. mažėjo savivaldybių, kuriose pradinių klasių mokiniai mokėsi jungtinėse klasėse. 2024 m. didžiausia pradinių klasių mokinių dalis jungtinėse klasėse mokėsi mažosiose savivaldybėse – 3,5 proc. mokinių (2021 m. – 6,7 proc.); didžiausia dalis šioje savivaldybių grupėje jungtinėse klasėse mokėsi Kupiškio r. – 9,7 proc. (2021 m. – 19,9 proc.) ir Molėtų r. – 9,2 proc. (2021 m. – 10,8 proc.) savivaldybėse.

2024 m., palyginti su 2021 m., didesniosiose savivaldybėse jungtinėse 1–4 klasėse mokėsi 2,6 proc. (1,1 proc. punkto mažiau), žiedinėse savivaldybėse – 2,2 proc. (2,5 proc. punkto mažiau) mokinių, o miestų savivaldybių grupėje jungtinių klasių liko tik Panevėžio m. savivaldybėje (jose mokėsi 0,3 proc. mokinių – sumažėjo 0,7 proc. punkto). Valstybinėse mokyklose 1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis sumažėjo nuo 2,4 proc. iki 1,2 proc. (1,2 proc. punkto). Didžiausia dalis 1–4 klasių mokinių didesniųjų savivaldybių grupėje (grupės vidurkis – 2,6 proc.) jungtinėse klasėse mokėsi Šalčininkų r. savivaldybėje – 15,3 proc., ir tai vienintelė savivaldybė, kurioje mokinių dalis jungtinėse klasėse per trejus metus pastebimai išaugo (2021 m. buvo 7,5 proc.). Nors ir mažesnė nei 2024 m., bet palyginti didelė dalis mokinių jungtinėse klasėse mokėsi Biržų r. – 10,9 proc. (2021 m. – 13,9 proc.) ir Pasvalio r. – 10,2 proc. (2021 m. – 13,0 proc.) savivaldybėse. Per 2021–2024 m. mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalį labiausiai pavyko sumažinti Kupiškio r. (–10,2 proc. punkto) ir Rietavo (–10,8 proc. punkto) savivaldybėms.

2.5.12 pav. Per 2021–2024 m. savivaldybių, kuriose neliko jungtinėse klasėse besimokančių 1–4 klasių mokinių, skaičius išaugo nuo 13 iki 20

1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalys (proc.) 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	0,1 proc.	4,7 proc.	3,7 proc.	6,7 proc.
2024 m.	0,0 proc.	2,2 proc.	2,6 proc.	3,5 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Atitinkamai, 2021–2024 m. daugelyje savivaldybių jungtinių 1–8[27] klasių komplektų dalis mažėjo arba jų visai neliko (2.5.13 pav.). 2021 m. didžiausia jungtinių klasių komplektų dalis buvo mažosiose savivaldybėse – vidutiniškai 9,2 proc. klasių komplektų buvo jungtiniai; 5,1 proc. klasių komplektų buvo jungtiniai didesniosiose savivaldybėse, 6,5 proc. – žiedinėse savivaldybėse ir 0,3 proc. – miestų savivaldybėse. Reikšmingiausi pokyčiai, kaip ir analizuojant jungtinėse klasėse ugdomų mokinių dalį, pastebimi mažosiose savivaldybėse, kur jungtinių klasių komplektų dalis sumažėjo 6,1 proc. punkto; žiedinėse savivaldybėse – sumažėjo 4,4 proc. punkto, didesniosiose – 2,8 proc. punkto, miestų savivaldybėse – 0,2 proc. punkto.

2021 m. šalyje buvo tik 8 savivaldybės, neturinčios jungtinių klasių, o 2024 m. jų skaičius pasiekė trečdalį – 21 savivaldybę. 2024 m. iš didžiųjų miestų tik Panevėžio m. savivaldybėje buvo jungtinių klasių – jų dalis sudarė 1,1 proc. (nuo 2021 m. sumažėjo 0,4 proc. punkto). Iš žiedinių savivaldybių didžiausia jungtinių klasių komplektų dalis buvo Šiaulių r. savivaldybėje – 4,1 proc. (per trejus metus sumažėjo 5,5 proc. punkto). Gana žymus sumažėjimas šioje savivaldybių grupėje pastebimas Vilniaus r. savivaldybėje (5,2 proc. punkto – iki 3,1 proc.), Panevėžio r. savivaldybėje (6,5 proc. punkto – iki 2,5 proc.). Didesniųjų savivaldybių grupėje

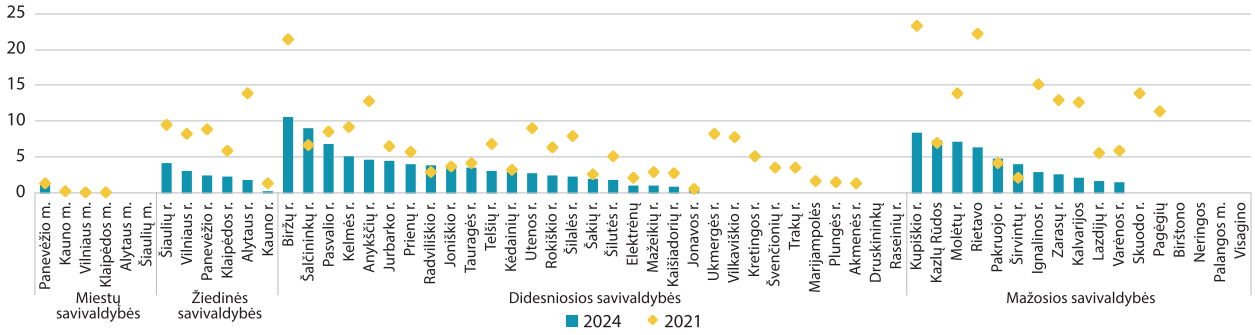
27 Tai – būtinasis savivaldybių stebėsenos rodiklis, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro. Rašant švietimo būklės apžvalgą, šis rodiklis tebegaliojo, nors 2024–2025 m. m. šalyje 5–8 jungtinių klasių tebuvo likę 3 komplektai, ir su išlygomis buvo leidžiama jungti 1–4 klases.

didžiausia dalis jungtinių klasių komplektų buvo Biržų r. savivaldybėje – 10,7 proc., tačiau ir čia ji sumažėjo gerokai – 10,7 proc. punkto per trejus metus. Reikšmingi pokyčiai pastebimi Alytaus r. savivaldybėje: čia jungtinių klasių komplektų sumažėjo 12,2 proc. punkto: nuo 14,0 proc. iki 1,8 proc.

Jungtinių klasių komplektų dalis augo tik dviejose šalies savivaldybėse: Šalčininkų r. (nuo 6,7 proc. iki 9,0 proc. – 2,3 proc. punkto) ir Radviliškio r. (nuo 3,0 proc. iki 3,9 proc. – 0,9 proc. punkto).

2.5.13 pav. Daugelyje savivaldybių jungtinių klasių komplektų dalis mažėjo arba jų neliko

Bendrojo ugdymo mokyklų jungtinių 1–8 klasių komplektų dalys (proc.) 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

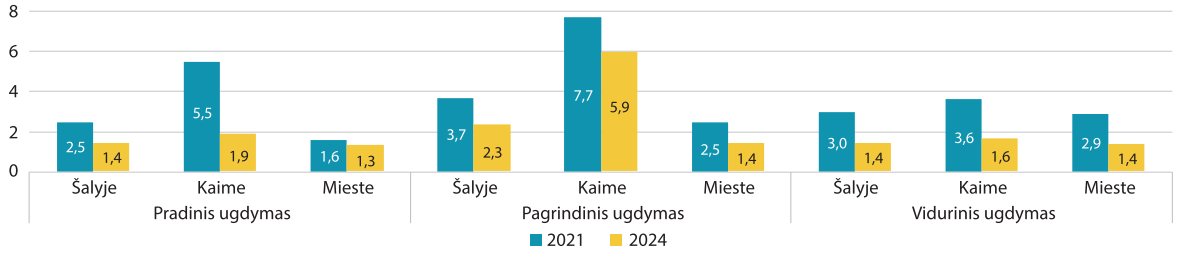
Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	0,3 proc.	6,5 proc.	5,1 proc.	9,2 proc.
2024 m.	0,1 proc.	2,1 proc.	2,3 proc.	3,1 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mažesni nei iš 8 mokinių sudaryti klasių komplektai. Atnaujinus *Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisykles (2011)*, įvestas reikalavimas, kad nuo 2024 m. rugsėjo mėn. 1–10 (I–II gimnazijos) klasių komplektai būtų sudaromi ne mažiau kaip iš 8 mokinių[28]. Duomenys rodo, kad mažų klasių komplektų dalis nuo visų bendrojo ugdymo bendrųjų klasių per 2021–2024 m. sumažėjo: nuo 2,5 proc. iki 1,4 proc. pradinio ugdymo, nuo 3,7 proc. iki 2,3 proc. pagrindinio ugdymo ir nuo 3,0 proc. iki 1,4 proc. vidurinio ugdymo lygmenyje. 2024 m. miestuose ir apskritai šalyje mažų klasių komplektų dalis visuose ugdymo lygmenyse siekė nuo 1,4 proc. pradinio ir vidurinio ugdymo iki 2,3 proc. pagrindinio ugdymo lygmenyje. Tačiau kaimo vietovėse pagrindinio ugdymo lygmenyje problema pastebima didesniu mastu: 5,9 proc. klasių komplektų sudaryti mažiau nei iš 8 mokinių (2.5.14 pav.).

2.5.14 pav. Didžiausia mažiau nei iš 8 mokinių sudarytų klasių komplektų dalis 2021–2024 m. išliko kaimo vietovėse, pagrindinio ugdymo lygmenyje

Bendrojo ugdymo mokyklų klasių komplektų, kuriuos sudaro mažiau kaip 8 mokiniai, dalys (proc.) pagal vietovę ir ugdymo lygmenis, 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

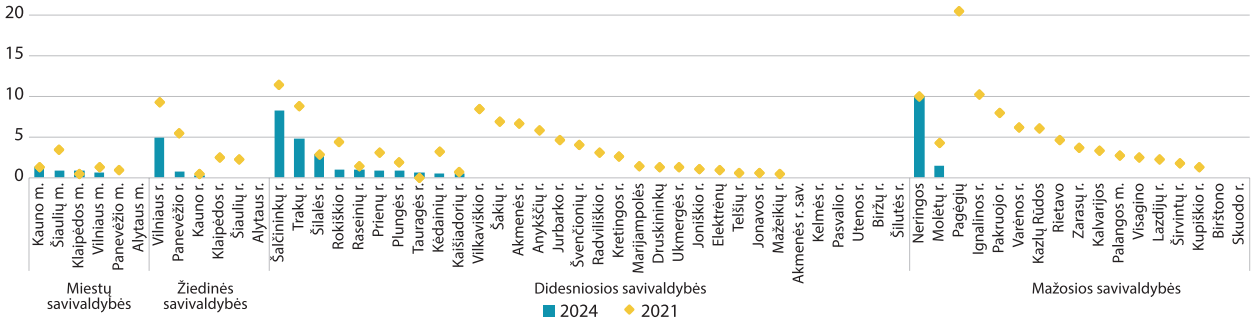
28 Buvo patvirtintos ir kitos nuostatos, įsigaliojusios nuo 2024 m. rugsėjo mėn., kurių įgyvendinimas šių metų ugdymo būklės apžvalgoje neanalizuojamas. Pavyzdžiui, kokią 11 klasių komplektų dalį sudaro mažiau nei 12 mokinių (jei įvykdomos kelios papildomos sąlygos, 11 klasė gali būti sudaryta bent iš 12 mokinių. Klases, kuriose mokosi mažiau nei nustatytas minimalus mokinių skaičius, turėtų finansuoti savivaldybės, nes jos nebus finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis).

2021 m. klasių komplektų, kuriuos sudaro mažiau kaip 8 mokiniai, buvo 50-yje iš 60-ies savivaldybių, o 2024 m. mažų komplektų liko 19-oje savivaldybių (2.5.15 pav.). Mažesnis mokinių skaičius, remiantis atnaujintomis *Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėmis (2011)*, leidžiamas klasėse, kuriose pagrindinio ugdymo mokoma tautinės mažumos kalba; Vilniaus rajono, Šalčininkų rajono ir Neringos savivaldybės teritorijoje esančių mokyklų klasėse, kuriose pagrindinio ugdymo mokoma lietuvių kalba ir yra mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos (dalyvių susirinkimo) sprendimas dėl mažesnio mokinių skaičiaus klasėje. Savivaldybių mokyklose, kuriose mokoma pagal pagrindinio ugdymo programą, yra leidžiama formuoti vieną mažesnę klasę, jeigu mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) papildomai skiria mokymo lėšų tokiai klasei išlaikyti. Tad didžiausią dalį mažų klasių komplektų sudarė mokyklos tose savivaldybėse, kuriose leista sudaryti mažesnes klases: Šalčininkų r. (8,2 proc. klasių komplektų buvo mažesni nei 8 mokinių), Vilniaus r. (4,9 proc. mažų klasių komplektų), Trakų r. (4,8 proc.), Neringos (10 proc.) savivaldybėse.

2021 m. daugiausia mažų klasių buvo mažosiose savivaldybėse – tokių klasių komplektų dalis jose sudarė 4,6 proc., panašiai, kaip ir žiedinėse savivaldybėse, kur mažų klasių komplektų dalis sudarė 4,1 proc. (didesniosiose – 2,8 proc., miestų – 1,3 proc.). Per trejus metus padėtis reikšmingai pasikeitė: 2024 m. mažosiose savivaldybėse mažų klasių komplektai sudarė mažiausią dalį šalyje – vos 0,2 proc. Didžiausia mažų klasių komplektų dalis 2024 m. buvo žiedinėse savivaldybėse – 1,6 proc.

2.5.15 pav. Per 2021–2024 m. nuo 50 iki 19 sumažėjo savivaldybių skaičius, kurių mokyklose sudaromi maži (iki 8 mokinių) klasių komplektai

Bendrojo ugdymo mokyklų klasių komplektų, kuriuos sudaro mažiau kaip 8 mokiniai, dalys 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	1,3 proc.	4,1 proc.	2,8 proc.	4,6 proc.
2024 m.	0,6 proc.	1,6 proc.	0,7 proc.	0,2 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

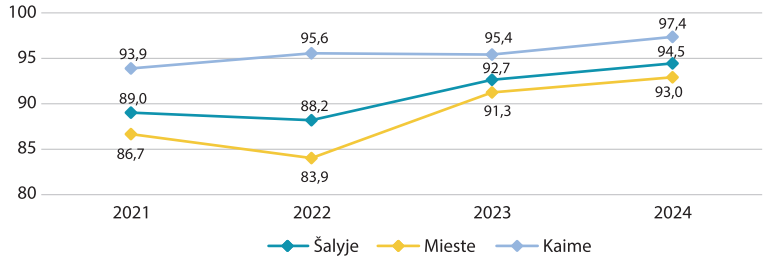
Klasės, kuriose neviršijamas didžiausias leistinas mokinių skaičius. Didžiausias leistinas mokinių skaičius[29] – 20 mokinių priešmokyklinio ugdymo, 24 – pradinio ugdymo, 30 – pagrindinio ir vidurinio ugdymo klasėje.

Analizuojant, kokia dalis naujai komplektuojamų priešmokyklinio ugdymo klasių (grupių) nuo visų naujai komplektuojamų priešmokyklinio ugdymo klasių (grupių) buvo sudarytos iš 20 ar mažiau mokinių, galima nustatyti, kokia dalis šių klasių (grupių) neatitiko šio reikalavimo ir viršijo leistiną mokinių skaičių. Kaime atitinkančių reikalavimus priešmokyklinio ugdymo klasių (grupių) dalis buvo didesnė nei mieste: per trejus metus ji paaugo nuo 93,9 proc. iki 97,4 proc. (3,5 proc. punkto). Mieste ji paaugo nuo 86,7 proc. iki 93,0 proc., šalyje – nuo 89,0 proc. iki 94,5 proc. Vadinasi, šalies mastu 2024 m. buvo 5,5 proc. (miestuose – 7 proc., kaimo vietovėse – 2,6 proc.) priešmokyklinio ugdymo klasių (grupių), kuriose viršijamas leistinas mokinių skaičius (2.5.16 pav.).

29 2024 m. atnaujintame *Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos apraše (2018)* įtvirtintas Lietuvos švietimo ir mokslo šakos kolektyvinėje sutartyje numatytas susitarimas: jeigu nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. suformuojamos klasės, kuriose mokinių skaičius viršija nustatytą didžiausią leistiną mokinių skaičių, savivaldybei skiriamos mokymo lėšos yra mažinamos.

2.5.16 pav. Augo neviršijančių 20 mokinių priešmokyklinio ugdymo klasių (grupių) komplektų dalis

Naujai komplektuojamų priešmokyklinio ugdymo klasių (grupių), kuriose yra ne daugiau kaip 20 mokinių, dalis (proc.) 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

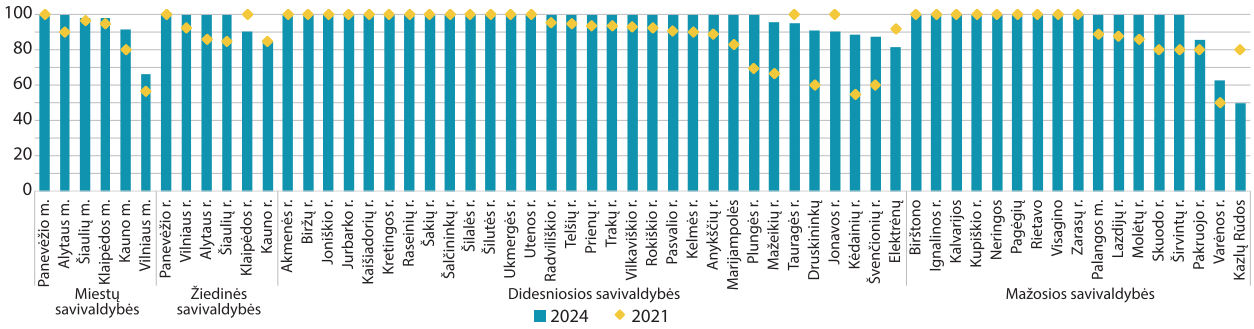

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Analizuojant savivaldybėms priklausančias mokyklas, matyti, kad šalyje atitinkančių šį reikalavimą priešmokyklinio ugdymo klasių (grupių) dalis per 2021–2024 m. paaugo nuo 84,6 proc. iki 90,1 proc. – 5,5 proc. punkto. Didžiausia reikalavimus atitinkančių klasių (grupių) dalis 2024 m. buvo didesniosiose savivaldybėse – 97,8 proc. (2021 m. – 91,0 proc.), kiek mažesnė – mažosiose – 93,6 proc. (2021 m. – 89,5 proc.) ir žiedinėse – 93,4 proc. (2021 m. – 90,8 proc.) savivaldybėse, mažiausia – miestų savivaldybėse – 82,8 proc. (2021 m. – 76,6 proc.). Rodiklis per 2021–2024 m. pagerėjo arba išliko nepakitęs (100 proc., t. y. visos klasės atitiko reikalavimus) daugumoje savivaldybių, pablogėjo – 4 savivaldybėse: Kazlų Rūdos (nuo 80 proc. iki 50 proc.), Elektrėnų (nuo 92 proc. iki 82 proc.), Jonavos r. (nuo 100 proc. iki 90 proc.), Klaipėdos r. (nuo 100 proc. iki 91 proc.) (2.5.17 pav.).

2.5.17 pav. 2024 m. visos naujai komplektuojamos priešmokyklinio ugdymo klasės (grupės) maksimalaus klasės dydžio reikalavimo neviršijo 44 savivaldybėse

Naujai komplektuojamų priešmokyklinio ugdymo klasių (grupių), kuriose mokosi ne daugiau kaip 20 mokinių, dalys (proc.) 2021–2022 ir 2024–2025 m. m. savivaldybių priklausomybės mokyklose

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	76,6 proc.	90,8 proc.	91,0 proc.	89,5 proc.
2024 m.	82,8 proc.	93,4 proc.	97,8 proc.	93,6 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

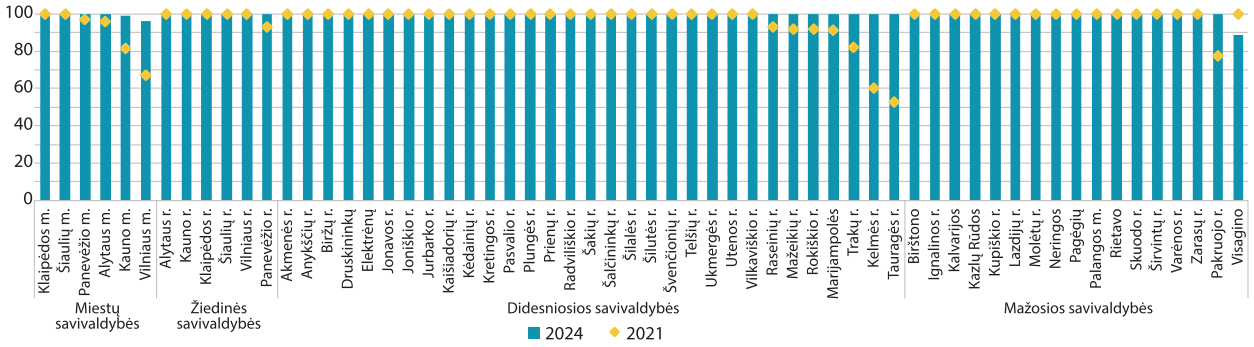
Sunkiausiai šį kriterijų sekėsi įvykdyti Vilniaus m., Varėnos r. ir Kazlų Rūdos savivaldybėms, kuriose reikalavimus atitiko tokios naujai komplektuojamų priešmokyklinio ugdymo klasių (grupių) dalys: Vilniaus m. – 66 proc. (2021 m. – 57 proc.), Varėnos r. – 63 proc. (2021 m. – 50 proc.) ir Kazlų Rūdos – 50 proc. (2021 m. – 80 proc.) klasių (grupių). Didžiausią pažangą padarė Plungės r. (nuo 69 proc. iki 100 proc. reikalavimus atitinkančių klasių (grupių) per 2021–2024 m.), Druskininkų (nuo 60 proc. iki 91 proc.), Kėdainių r. (nuo 55 proc. iki 89 proc.), Mažeikių r. (nuo 67 proc. iki 95 proc.) ir Švenčionių r. (nuo 60 proc. iki 88 proc.) savivaldybės.

Kitas aktualus siekinys – kad naujai komplektuojamus bendrosios paskirties 1 klasių komplektus sudarytų ne daugiau kaip 24 mokiniai. ŠVIS duomenimis, šį reikalavimą 2021–2022 m. m. atitiko 89,4 proc. 1 klasių komplektų šalyje, 99,0 proc. – kaime ir 86,7 proc. – mieste, o 2024–2025 m. m. – jau 98,3 proc. šalyje (pokytis +8,9 proc. punkto), 99,4 proc. – kaime ir 98,1 proc. – mieste (2.5.18 pav.).

Savivaldybių duomenys taip pat atskleidžia didesnių nei leistino dydžio 1 klasių komplektų mažinimo tendenciją. 2021 m. didesnės nei 24 mokinių bendrosios paskirties 1 klasės buvo komplektuojamos 13-oje šalies savivaldybių, o 2024 m. – tik trijose: Visagino savivaldybėje kriterijų atitiko 88,9 proc. naujai suformuotų 1 klasių komplektų; Vilniaus m. – 96,3 proc., Kauno m. – 99,3 proc. Analizuojant savivaldybių grupių vidurkius, matyti, kad visose žiedinėse ir didesniosiose savivaldybėse 2024 m. suformuoti 1 klasių komplektai atitiko mokinių skaičiaus reikalavimą; miestų savivaldybėse reikalavimą atitiko 98,2 proc., mažosiose savivaldybėse – 98,9 proc. naujai formuojamų 1 klasių komplektų.

2.5.18 pav. 2024 m. Visagino, Vilniaus m. ir Kauno m. savivaldybėse (2021 m. – 13-oje savivaldybių) dalis 1 klasių komplektų buvo suformuotos, viršijant reikalaujamą mokinių skaičių

Naujai komplektuojamų bendrojo ugdymo mokyklų bendrosios paskirties 1 klasių komplektų, kuriuos sudaro ne daugiau kaip 24 mokiniai, dalys 2021–2022 ir 2024–2025 m. m. savivaldybių priklausomybės mokyklose

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	80,4 proc.	99,4 proc.	95,1 proc.	97,9 proc.
2024 m.	98,2 proc.	100 proc.	100 proc.	98,9 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

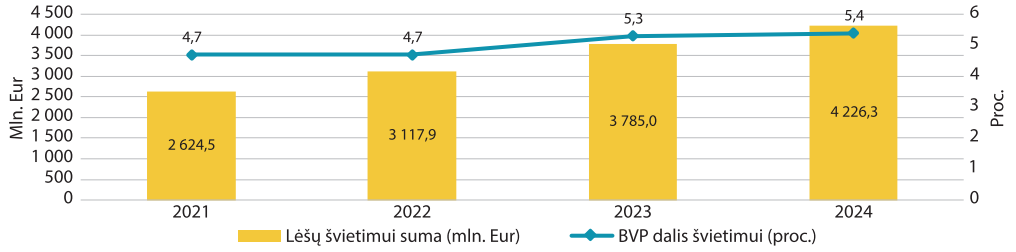
2.6. Ugdymo finansavimas

Didėjo švietimo finansavimas – 2024 m. valstybė ir savivaldybės švietimui skyrė 4 226,3 mln. Eur (1 601,8 mln. Eur daugiau nei 2021 m.). Nuo 2021 m. iki 2024 m. 0,7 proc. punkto paaugo švietimui skiriama BVP dalis (2024 m. sudarė 5,4 proc. nuo BVP). Taip pat 79,6 proc. augo lėšos, tenkančios vienam vaikui ikimokyklinio ugdymo mokykloje (2024 m. siekė 8,8 tūkst. Eur). Vienam bendrojo ugdymo mokiniui tenkančios lėšos nuo 2021 m. iki 2024 m. išaugo 60,6 proc. ir 2024 m. sudarė 5,3 tūkst. Eur.

Geopolitiniai ir ekonominiai sukrėtimai šalies ekonominei padėčiai kėlė ir kelia nemažai iššūkių, tačiau valstybė ir savivaldybės švietimo finansavimą didino kasmet – nuo 2021 m. iki 2024 m. jis padidėjo 61,0 proc. (1 601,8 mln. Eur) ir 2024 m. siekė 4 226,3 mln. Eur. Taip pat augo valstybės ir savivaldybių švietimui skirtų lėšų suma, išreikšta BVP dalimi: nuo 2021 m. iki 2024 m. ji padidėjo 0,7 proc. punkto ir 2024 m. siekė 5,4 proc. (2.6.1 pav.). Svarbu pažymėti, kad taikomos skirtingos valstybės funkcijų finansavimo apskaitos metodikos. Lietuvoje valstybės ir savivaldybių švietimui skirtas finansavimas apima tik valstybės ir savivaldybės biudžetų skirtus finansus (Švietimo įstaigų finansų statistinio tyrimo metodika, 2020, Nr. DĮ-120). Tačiau EK, siekdama gauti palyginamų duomenų, nurodo šalims narėms teikti informaciją apie valdžios sektoriaus finansus pagal COFOG (angl. *Classification of the functions of government*) metodiką. Lėšos, kurias švietimo įstaigos gauna šalia valdžios sektoriaus lėšų, pagal COFOG metodiką yra įskaičiuojamos į valdžios sektoriaus lėšas švietimui (Manual on sources and methods for the compilation of COFOG statistics, 2019). Skirtingų metodikų taikymo rezultatas – skirtinga statistinė informacija. Dėl anksčiau minėtos priežasties Lietuvos valstybės ir savivaldybių švietimo finansavimas pagal COFOG metodiką yra didesnis: 2021 m. skirtumas buvo 2,1 proc., 2022 m. – 5,4 proc. ir 2023 m. – 0,3 proc.

2.6.1 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. valstybė ir savivaldybės didino švietimo finansavimą – ir kaip BVP dalį, ir skiriamų lėšų sumą

Valstybės ir savivaldybių lėšos švietimui: kaip BVP dalis (proc.) ir skiriamų lėšų suma (mln. Eur) nuo 2021 m. iki 2024 m.

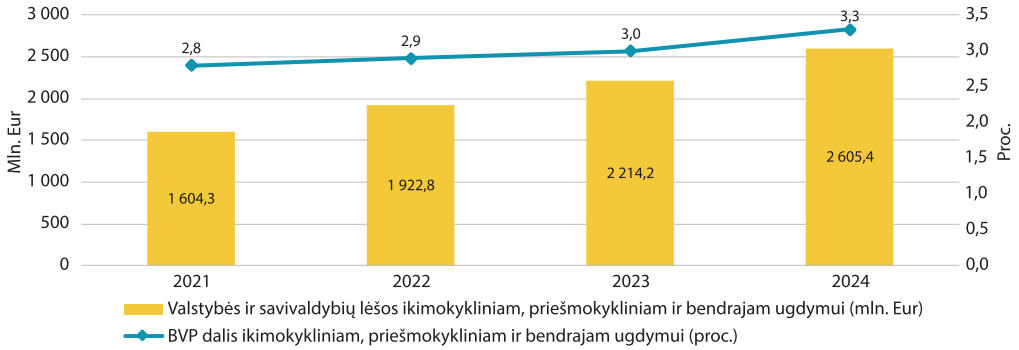
Duomenų šaltinis: VDA

Ikimokykliniam, priešmokykliniam ir bendrajam ugdymui nuo 2021 m. iki 2024 m. valstybės ir savivaldybių biudžetų skiriamas finansavimas išaugo 62,4 proc. (1 001,1 mln. Eur) ir 2024 m. siekė 2 605,4 mln. Eur. Svarbu pažymėti, kad augo ne tik švietimui skiriama lėšų suma, bet ir jam skiriama BVP dalis – valstybės ir savivaldybių lėšos, skirtos švietimui, nuo 2021 m. iki 2024 m. padidėjo 0,5 proc. punkto ir 2024 m. siekė 3,3 proc. (2.6.2 pav.).

Skaičiuojant lėšas, tekusias vienam besimokančiajam, taip pat galima pastebėti finansavimo augimą. Nuo 2021 m. iki 2024 m. lėšos, tekusios vienam besimokančiajam bendrojo ugdymo mokykloje, išaugo 60,6 proc. (2,0 tūkst. Eur) ir 2024 m. sudarė 5,3 tūkst. Eur, o vienam vaikui ikimokyklinio ugdymo mokykloje – 79,6 proc. (3,9 tūkst. Eur) ir 2024 m. siekė 8,8 tūkst. Eur (2.6.3 pav.).

2.6.2 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. valstybė ir savivaldybės didino ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo finansavimą – ir kaip BVP dalį, ir skiriamų lėšų sumą

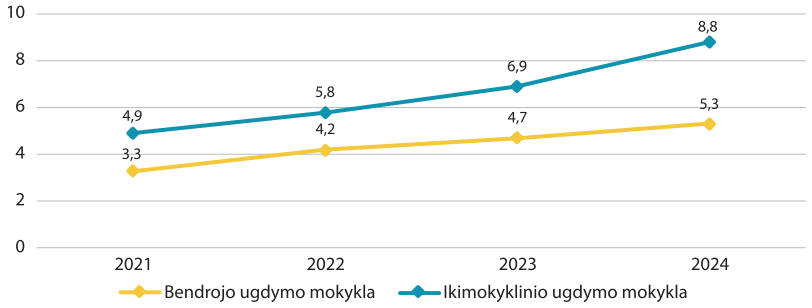
Valstybės ir savivaldybių lėšos ikimokykliniam, priešmokykliniam ir bendrajam ugdymui: kaip BVP dalis (proc.) ir skiriamų lėšų suma (mln. Eur), nuo 2021 m. iki 2024 m.

Duomenų šaltinis: VDA

2.6.3 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. augo lėšos, tekusios vienam besimokančiam asmeniui ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose

Vienam besimokančiam asmeniui tekusios lėšos (tūkst. Eur) pagal švietimo įstaigų grupę nuo 2021 m. iki 2024 m.

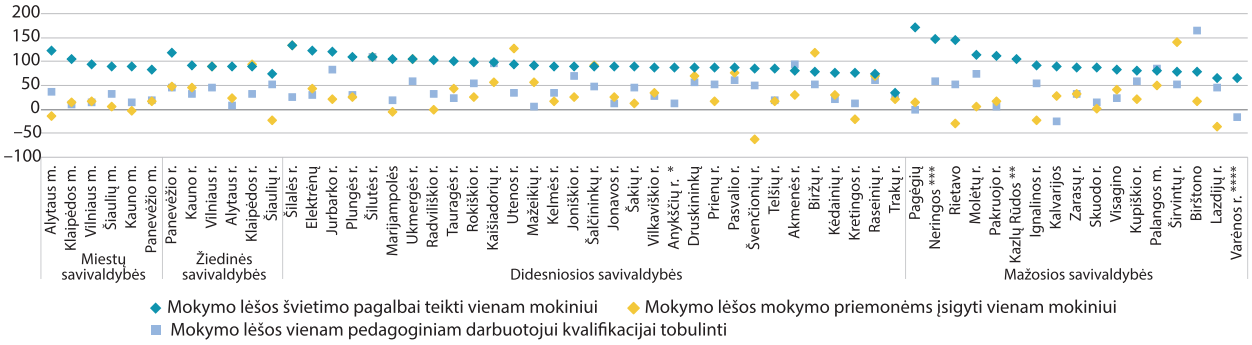

Duomenų šaltinis: VDA

Savivaldybės valstybės biudžeto skirtas mokymo lėšas ikimokykliniam, priešmokykliniam ir bendrajam ugdymui finansuoti paskirsto, atsižvelgdamos į mokinių ugdymo reikmes. Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai finansuoti, nuo 2021 m. iki 2024 m. išaugo visose savivaldybėse. Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai teikti, labiausiai didėjo miestų savivaldybėse – vidutiniškai 97,3 proc. ir mažosiose savivaldybėse – vidutiniškai 98,9 proc. Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai teikti, mažiau didėjo žiedinėse savivaldybėse – vidutiniškai 91,8 proc. ir didesniosiose savivaldybėse – vidutiniškai 92,4 proc. Kalbant apie mokymo lėšas, panaudotas vadovėliams ir kitoms mokymo priemonėms įsigyti, matyti skirtumai tarp atskirų savivaldybių – 87 proc. savivaldybių mokymo lėšos, panaudotos vadovėliams ir kitoms mokymo priemonėms įsigyti, nuo 2021 m. iki 2024 m. didėjo, o 13 proc. savivaldybių – mažėjo. Mažiausiai mokymo lėšos, panaudotos mokymo priemonėms įsigyti, tekusios vienam mokiniui, padidėjo miestų savivaldybėse – vidutiniškai 5,9 proc. Mokymo lėšos kitose savivaldybių grupėse augo panašiai – žiedinėse savivaldybėse vidutiniškai 46,6 proc., didesniosiose savivaldybėse – vidutiniškai 50,4 proc. ir mažosiose – vidutiniškai 51,5 proc. (2.6.4 pav.).

2.6.4 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. didėjo mokymo lėšos (proc.), panaudotos pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, švietimo pagalbai teikti ir mokymo priemonėms įsigyti

Mokymo lėšų, panaudotų vienam pedagoginiam darbuotojui kvalifikacijai tobulinti, švietimo pagalbai teikti vienam mokiniui ir mokymo priemonėms vienam mokiniui įsigyti, procentinis pokytis nuo 2021 m. iki 2024 m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
Mokymo lėšos švietimo pagalbai teikti vienam mokiniui	97,3 proc.	91,8 proc.	92,4 proc.	98,9 proc.
Mokymo lėšos mokymo priemonėms įsigyti vienam mokiniui	5,9 proc.	46,6 proc.	50,4 proc.	51,5***** proc.
Mokymo lėšos vienam pedagoginiam darbuotojui kvalifikacijai tobulinti	2,9 proc.	36,2 proc.	43,8 proc.	52,4 proc.

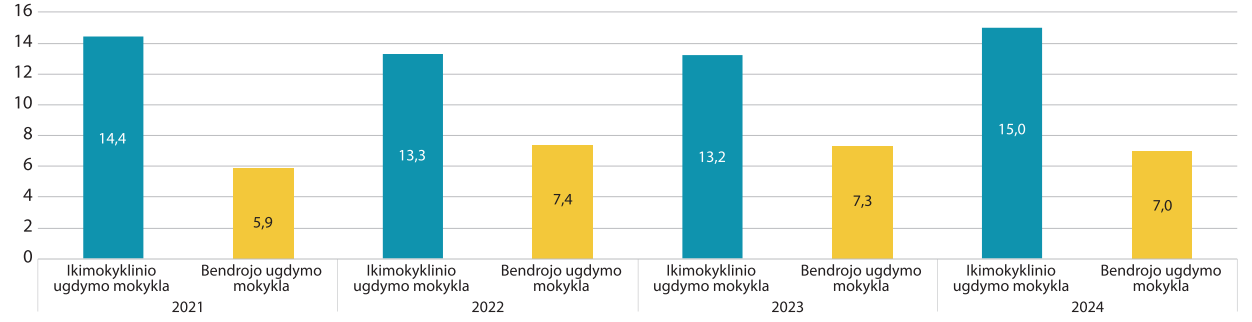
* Anykščių r. savivaldybėje ugdymo lėšos mokymo priemonėms įsigyti vienam mokiniui išaugo 255 proc.
** Kazlų Rūdos savivaldybėje ugdymo lėšos mokymo priemonėms įsigyti vienam mokiniui išaugo 213 proc.
*** Neringos savivaldybėje ugdymo lėšos mokymo priemonėms įsigyti vienam mokiniui išaugo 1 300 proc.
**** Varėnos r. savivaldybėje ugdymo lėšos mokymo priemonėms įsigyti vienam mokiniui išaugo 328 proc.
***** Neskaičiuojant Neringos savivaldybės.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Šalies fizinių ar juridinių asmenų lėšos, skiriamos švietimo įstaigoms, apima mokinių ir vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programas, tėvų mokėjimus, fizinių ir juridinių asmenų paramą, labdarą ir mokėjimus už švietimo įstaigų suteiktas paslaugas. Nuo 2021 m. iki 2024 m. šių lėšų suma, skiriama šalies švietimo įstaigoms, išaugo: ikimokyklinio ugdymo mokykloms – 55,4 mln. Eur (75,5 proc.) ir 2024 m. siekė 128,8 mln. Eur, bendrojo ugdymo mokykloms – 66,6 mln. Eur (94,1 proc.) ir 2024 m. siekė 137,4 mln. Eur. Fizinių ir juridinių asmenų skiriamų lėšų dalis, palyginti su visomis mokyklos lėšomis, yra didesnė ikimokyklinio ugdymo mokyklose (2.6.5 pav.).

2.6.5 pav. Fizinių ir juridinių asmenų skiriamos lėšos ikimokyklinio ugdymo mokyklose sudarė didesnę dalį visų lėšų nei bendrojo ugdymo mokyklose

Fizinių ir juridinių asmenų skiriamų lėšų švietimui dalis (proc.) pagal švietimo įstaigų grupę nuo 2021 m. iki 2024 m.

Duomenų šaltinis: VDA

2.7. Ugdymo kontekstas

Per pastaruosius ketverius metus (nuo 2021 m. iki 2025 m.) šalies gyventojų skaičius išaugo 80 tūkst., tačiau viena esminių šio padidėjimo priežasčių – Rusijos pradėtas karas prieš Ukrainą (Rusijai pradėjus karą, į Lietuvą atvyko 86 tūkst. karo pabėgėlių iš Ukrainos), o ne gimstamumo pokyčiai.

2024 m. daugiau žmonių atvyko, nei išvyko į užsienio valstybes, į visas, išskyrus vieną savivaldybę.

Nors bendrojo ugdymo mokinių amžiaus grupę atitinkančių gyventojų skaičius didėja (pagrindiniam ugdymui būdingo amžiaus gyventojų skaičius paaugo 10,1 proc., viduriniam ugdymui – 7,8 proc. ir pradiniam ugdymui – 5,8 proc.), tačiau mažėja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo amžiaus grupę atitinkančių gyventojų (ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui būdingo amžiaus gyventojų skaičius sumažėjo 12,2 proc.

Lietuvos ekonomika auga ir tai atspindi tiek BVP, tenkančio vienam asmeniui, didėjimas (nuo 2021 m. iki 2024 m. išaugo 6,8 tūkst. Eur), tiek darbo užmokesčio augimas šalies (bruto darbo užmokestis nuo 2021 m. iki 2024 m. pakilo 40,3 proc.) ir savivaldybių lygmeniu. Tačiau Lietuvoje išlieka viena didžiausių pajamų nelygybių tarp ES šalių (Lietuvą lenkia tik Bulgarija).

Visose savivaldybėse mažėjo nedarbas, bet nedarbo skirtumai tarp miesto ir kaimo vietovių išlieka. Tačiau Lietuvoje augo niekur nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo dalis (nuo 2021 m. iki 2024 m. ši dalis šalyje paaugo 2,4 proc. punkto). Svarbu pažymėti, kad beveik visose ES šalyse ši jaunimo grupė per atitinkamą laikotarpį sumažėjo.

Taip pat didėjo vaikų ir jaunimo (0–18 metų) skurdo rizikos lygis – nuo 2021 m. iki 2024 m. jis ūgtelėjo 1,5 proc. punkto ir atitinka ES šalių vidurkį.

Nepilnamečių padarytų nusikaltimų santykinė dalis, tenkanti 1 000 gyventojų, ryškiai skiriasi tarp Lietuvos savivaldybių, tačiau didžiausia yra miestų savivaldybėse.

Populiariausios laisvalaikio ir kultūrinės veiklos tarp jaunimo yra žiūrėti televizorių ir užsiimti mėgstama veikla.

Lietuvos vyrų fizinė sveikata yra prastesnė nei moterų ir gerokai atsilieka nuo ES šalių vidurkio.

Gyventojų skaičiaus pokytis

Skaičiuojant nuolatinių gyventojų skaičių metų pradžioje, VDA duomenimis, nuo 2021 m. iki 2025 m. bendras šalies gyventojų skaičius išaugo 80 tūkst. (nuo 2 810 tūkst. 2021 m. iki 2 890 tūkst. 2025 m.). Per pastaruosius vienus metus (nuo 2024 m. iki 2025 m.) bendras gyventojų skaičius padidėjo 4,3 tūkst., o nuo 2022 m. iki 2024 m. – 79,9 tūkst. Tam didžiausios įtakos turėjo 2022 m. vasario 24 d. Rusijos pradėtas karas prieš Ukrainą – per visą laikotarpį nuo karo pradžios į Lietuvą atvyko daugiau kaip 86 tūkst. karo pabėgėlių iš Ukrainos (2024 m. gegužės 10 d. VDA duomenys).

Nagrinėjant 0–18 metų gyventojų, t. y. tų gyventojų, kurių amžius būdingas ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo švietimo lygmenų ugdytiniams ir mokiniams, skaičiaus pokytį, matyti, kad šios amžiaus grupės šalies gyventojų skaičius nuo 2021 m. iki 2025 m. padidėjo 3,8 tūkst., o per pastaruosius vienus metus sumažėjo 6,5 tūkst.

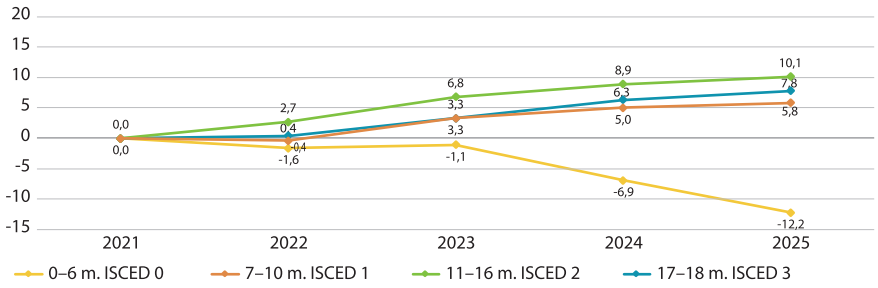
Atskirų amžiaus grupių, kurias galima priskirti atitinkamiems švietimo lygmenims (laikantis prielaidos, kad besimokantysis be pertraukų pereina iš vieno švietimo lygmens į kitą), gyventojų skaičiaus pokyčio analizė rodo, kad ir per ilgesnį laikotarpį (nuo 2021 m. iki 2025 m.), ir per pastaruosius metus (nuo 2024 m. iki 2025 m.) labiausiai sumažėjo gyventojų, kurių amžius būdingas ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui (ISCED 0 lygmuo) (2.7.1 pav.).

Ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui (ISCED 0 lygmuo) būdingo amžiaus gyventojų skaičius nuo 2021 m. iki 2025 m. sumažėjo 12,2 proc.

Bendrojo ugdymo (ISCED 1, 2 ir 3) lygmenims būdingo amžius gyventojų skaičius augo ir per ilgesnį laikotarpį, ir per pastaruosius vienus metus. Nuo 2021 m. iki 2025 m. labiausiai didėjo pagrindiniam ugdymui (ISCED 2 lygmuo) būdingo amžiaus gyventojų skaičius (10,1 proc.), kiek mažiau daugėjo gyventojų, kurių amžius būdingas viduriniam (ISCED 3 lygmuo) ugdymui (7,8 proc.) ir pradiniam (ISCED 1 lygmuo) ugdymui (5,8 proc.) (2.7.1 pav.).

2.7.1 pav. Pastaraisiais metais gyventojų skaičius augo bendrojo ugdymo lygmenyse

Švietimo lygmenis atitinkančio amžiaus* gyventojų skaičiaus pokytis nuo 2021 m. iki 2025 m. (proc.)

* Amžius, būdingas konkretaus švietimo lygmens programose besimokančių asmenų grupei. Nustatomas laikantis prielaidos, kad mokymasis nepertraukiamas, ir atsižvelgiant į įprastą mokymosi švietimo lygmens programose metų skaičių.

Duomenų šaltinis: VDA

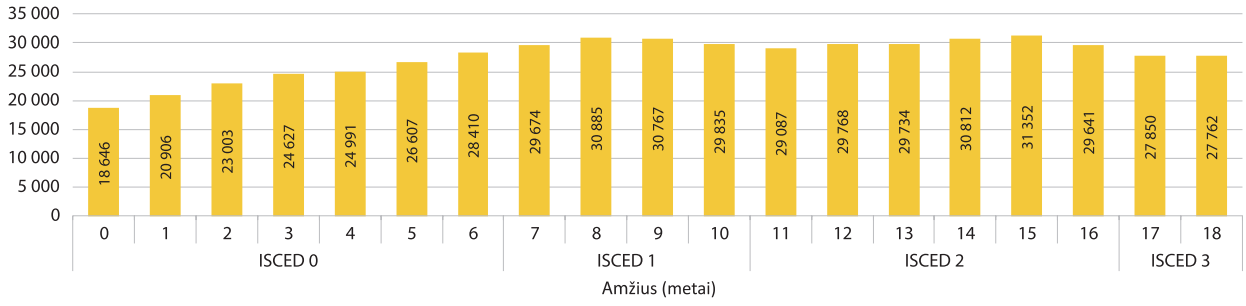
VDA parengtos gyventojų skaičiaus prognozės rodo, kad ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo lygmenyse artimiausiais metais ir toliau tikėtinas vaikų skaičiaus mažėjimas.

Dabartiniams 5–6 metų vaikams perėjus į bendrąjį ugdymą, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo lygmenyse liksiančios jaunesnio amžiaus vaikų grupės bus reikšmingai mažesnės (2.7.2 pav.).

2025 m. pradžioje gausiausios skaičiumi buvo pradinio ir pagrindinio ugdymo grupės. Todėl tikėtina, kad po kelerių metų mokinių skaičiaus augimas turės įtakos ugdymo organizavimui vyresnėse pagrindinio ugdymo ir vidurinio ugdymo lygmens klasėse. Kiek mažesnis gyventojų, kurių amžius šiuo metu priskiriamas viduriniam ugdymui, skaičius turės įtakos ir ateinančius keletą metų išliksiančiam mažesniam mokinių ir studentų skaičiui ISCED 4–6 lygmenų programose (2.7.2 pav.). Tačiau numatomas besimokančiųjų skaičiaus kaitos tendencijas gali keisti kiti veiksniai, tokie kaip švietimo politika, mokymosi aprėpties kitimas (t. y. programoje dalyvaujančių gyventojų dalis; tai aktualu žemesnėms ir aukštesnėms nei privalomojo švietimo programoms), migracija.

2.7.2 pav. Gyventojų skaičiaus mažėjimas aktualiausias, organizuojant ugdymą pagal ISCED 0 lygmens programas

Nuolatinių šalies gyventojų, besimokančių pagal ISCED 0–3 lygmenų programas, skaičius* 2025 m. pradžioje

* Švietimo lygmeniui būdingas amžius nustatytas darant prielaidą, kad besimokantysis be pertraukų pereina iš vieno švietimo lygmens į kitą.

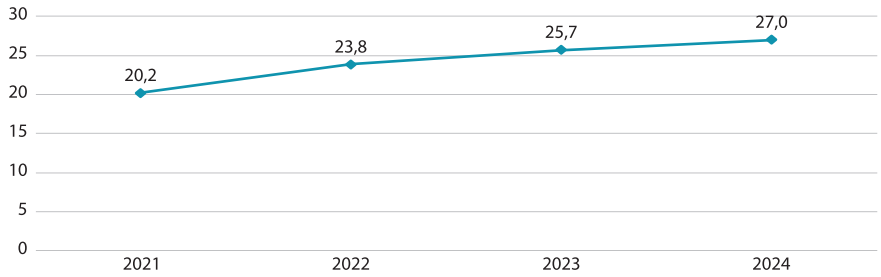
Duomenų šaltinis: VDA

Vienam gyventojui tenkantis BVP ir darbo užmokestis

Pastaraisiais metais dėl COVID-19 pandemijos, Rusijos karo prieš Ukrainą ir kitų įvykių šalies ekonomika patyrė reikšmingų iššūkių. Nepaisant šių iššūkių, vienam gyventojui tenkantis BVP nuo 2021 m. iki 2024 m. išaugo 6,8 tūkst. Eur ir 2024 m. pasiekė 27 tūkst. Eur (2.7.3 pav.).

2.7.3 pav. Kasmet augo vienam gyventojui tenkantis BVP

BVP, tenkantis vienam gyventojui, to meto kainomis (tūkst. Eur), nuo 2021 m. iki 2024 m.

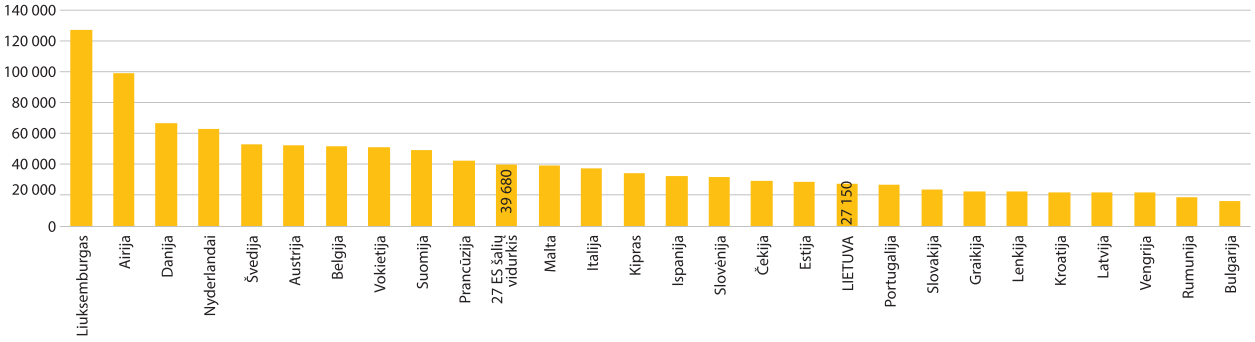

Duomenų šaltinis: VDA

Tačiau, net ir didėdamas, BVP vienam gyventojui išliko palyginti žemas ES kontekste. 2024 m. Lietuvoje vienam gyventojui tenkantis BVP sudarė 68,2 proc. ES šalių vidurkio (39,6 tūkst.). Lietuva pateko tarp dešimties šalių, kuriose šis rodiklis buvo mažiausias. Į šią šalių grupę taip pat pateko ir kaimyninės šalys Latvija bei Lenkija (2.7.4 pav.).

2.7.4 pav. 2024 m. Lietuvoje vienam gyventojui tenkantis BVP buvo mažesnis nei vidutiniškai ES

BVP, tenkantis vienam gyventojui, to meto kainomis (Eur) ES šalyse, 2024 m.

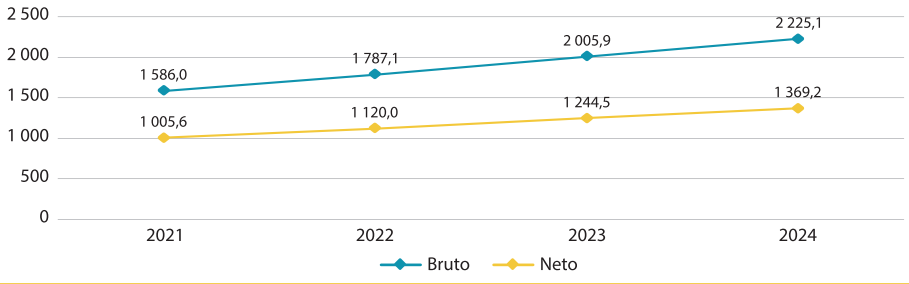

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Nuo 2021 m. iki 2024 m. kasmet augo ir vidutinis mėnesinis šalies gyventojų darbo užmokestis. Per šį laikotarpį bruto darbo užmokestis padidėjo 639,1 Eur (tai sudarė 40,3 proc.) ir 2024 m. siekė 2 225,1 Eur, o neto darbo užmokestis padidėjo 363,6 Eur (36,2 proc.) ir 2024 m. siekė 1 369,2 Eur (2.7.5 pav.).

2.7.5 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. vidutinis darbo užmokestis kasmet augo

Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis (šalies ūkis su individualiosiomis įmonėmis, Eur) nuo 2021 m. iki 2024 m.

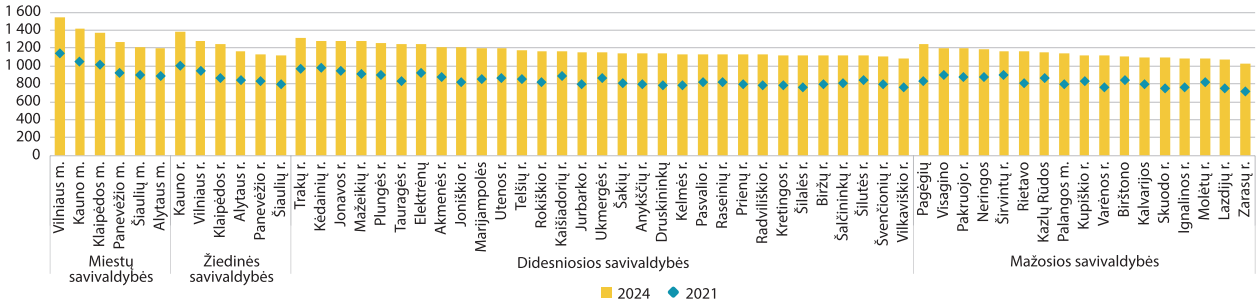

Duomenų šaltinis: VDA

Nagrinėjant darbo užmokesčio pokyčius savivaldybių lygmeniu, matyti, kad ir 2021 m., ir 2024 m. didžiausias vidutinis darbo užmokestis (atskaičius mokesčius) buvo Vilniaus m. savivaldybėje (atitinkamai 1 137,4 Eur ir 1 540,1 Eur), o mažiausias – Zarasų r. savivaldybėje (atitinkamai 712,4 Eur ir 1 026,3 Eur). 2024 m. vidutiniškai didžiausias darbo užmokestis buvo miestų savivaldybių grupėje, mažiausias – mažųjų savivaldybių grupėje (2.7.6 pav.). Palyginti su 2021 m., vidutinis darbo užmokestis padidėjo visose savivaldybėse. Labiausiai jis išaugo Pagėgių (418,2 Eur), Tauragės r. (409,7 Eur) ir Vilniaus m. (402,7 Eur) savivaldybėse. Mažiausiai vidutinis darbo užmokestis padidėjo Birštono (265,4 Eur), Molėtų r. (268,8 Eur) ir Širvintų r. (270 Eur) savivaldybėse.

2.7.6 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. vidutinis darbo užmokestis didėjo visose savivaldybėse

Vidutinis darbo užmokestis atskaičius mokesčius savivaldybėse (Eur), 2021 m. ir 2024 m.

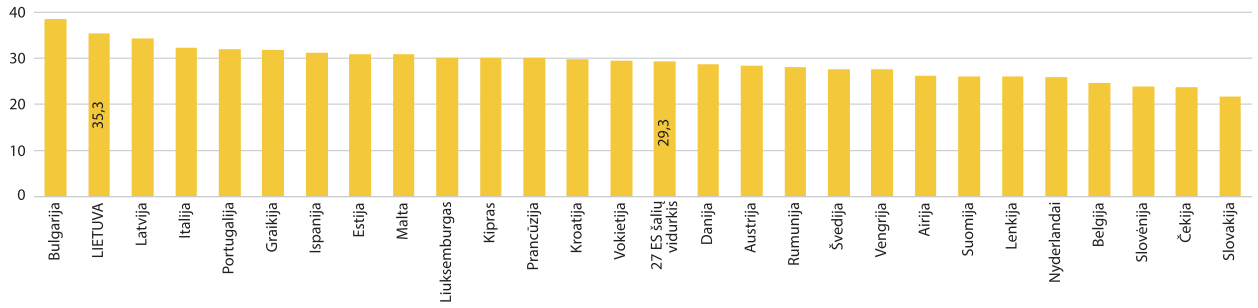
Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	984,4 Eur	880,8 Eur	840,3 Eur	815,8 Eur
2024 m.	1 332,8 Eur	1 219,3 Eur	1 173,1 Eur	1 133,3 Eur

Duomenų šaltinis: VDA

BVP didėjimas rodo ekonominės gerovės augimą Lietuvoje. Ekonominės gerovės augimo rezultatai visuomenėje pasiskirsto netolygiai. Gyventojų pajamų nelygybę visuomenėje išreiškiančio Gini koeficiento reikšmė Lietuvoje buvo 35,3, ir tai yra antra pagal dydį reikšmė ES – pagal pajamų nelygybę Lietuva nusileidžia tik Bulgarijai (2.7.7 pav.).

2.7.7 pav. 2024 m. pajamų nelygybė Lietuvoje buvo viena didžiausių ES

Gini koeficiento reikšmės ES šalyse 2024 m.

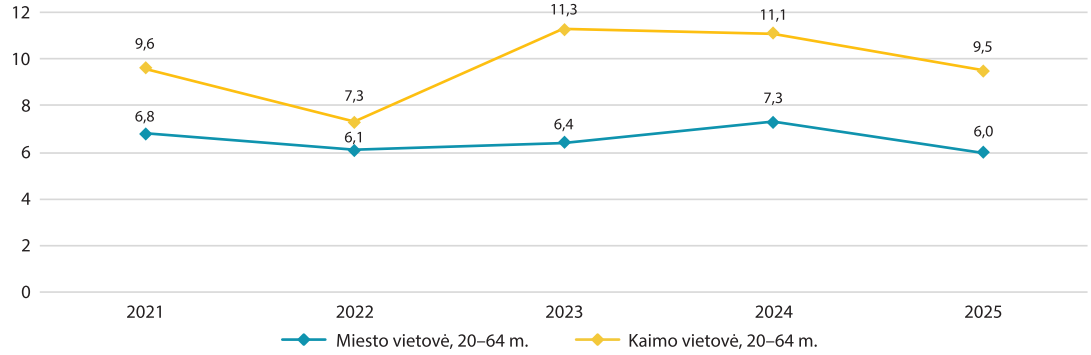
Duomenų šaltinis: Eurostatas

Nedarbo ir skurdo paplitimas

VDA duomenimis, 2025 m. pirmą ketvirtį Lietuvoje buvo 106,5 tūkst. bedarbių. Darbingo amžiaus asmenų (20–64 metų) nedarbas yra didesnis kaimo nei miesto vietovėse (2.2.8 pav.). Nedarbo lygis mieste nuo 2021 m. iki 2025 m. sumažėjo nuo 6,8 proc. iki 6,0 proc. Kaimo vietovėse nedarbo lygis nuo 2021 m. iki 2025 m. iš esmės nepasikeitė. Tačiau mieste nedarbo lygis nagrinėjamoje amžiaus grupėje minėtu laikotarpiu svyravo nežymiai – nuo 6,0 proc. iki 7,3 proc., o kaimo vietovėse nedarbo lygio svyravimai buvo reikšmingesni – nuo 7,3 proc. iki 11,3 proc.

2.7.8 pav. Kaimo vietovėse nedarbo lygis yra didesnis nei miestuose

Nedarbo lygis (proc.) darbingo amžiaus (20–64 metų) asmenų grupėje mieste ir kaime, nuo 2021 m. iki 2024 m.

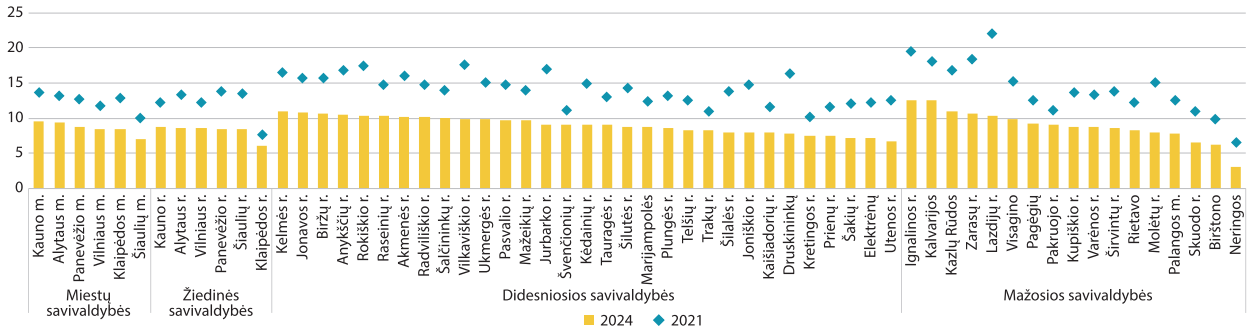

Duomenų šaltinis: VDA

Analizuojant registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykį procentais savivaldybėse, matyti, kad nuo 2021 m. iki 2024 m. darbo neturinčių gyventojų dalis sumažėjo visose savivaldybėse. Labiausiai jų sumažėjo Lazdijų r. (11,7 proc. punkto), Druskininkų (8,5 proc. punkto) ir Zarasų r. (7,7 proc. punkto) savivaldybėse, mažiausiai padėtis keitėsi Klaipėdos r. (+1,6 proc. punkto), Švenčionių r. (+2,0 proc. punktai) ir Pakruojo r. (+2,0 proc. punktai) savivaldybėse. Svarbu paminėti, kad Klaipėdos rajone darbo neturinčių gyventojų dalis ir 2021 m., ir 2024 m. buvo mažiausia, palyginti su kitomis savivaldybėmis. Didžiausia darbo neturinčių gyventojų dalis 2024 m. buvo Ignalinos r. (12,6 proc.), Kalvarijos (12,5 proc.) ir Kelmės r. (11,0 proc.) savivaldybėse (2.7.9 pav.).

2.7.9 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. nedarbo lygis sumažėjo visose savivaldybėse

Nedarbo lygis (proc.) 2021 m. ir 2024 m. savivaldybėse

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	12,4 proc.	12,2 proc.	14,2 proc.	14,2 proc.
2024 m.	8,6 proc.	8,2 proc.	9,2 proc.	8,9 proc.

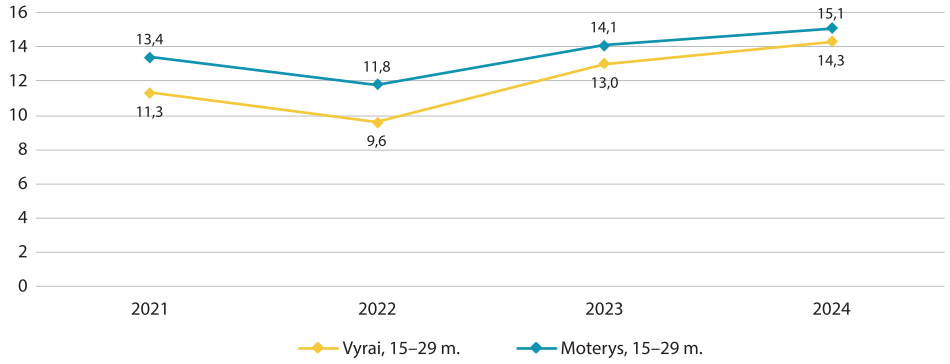
Duomenų šaltinis: VDA

Jaunimo (15–29 metų), kuris nedirba, nesimoko ir nedalyvauja mokymuose, dalis nuo 2021 m. iki 2024 m. šalyje paaugo 2,4 proc. punkto.

Taip pat išlieka skirtumų tarp lyčių – nedirbančių, nesimokančių ir nedalyvaujančių mokymuose atitinkamos amžiaus grupės moterų yra daugiau nei nedirbančių, nesimokančių ir mokymuose nedalyvaujančių atitinkamos amžiaus grupės vyrų (15–29 metų). Svarbu pažymėti, kad skirtumai tarp lyčių mažėjo – 2021 m. skirtumas tarp vyrų ir moterų sudarė 2,1 proc. punkto, o 2024 m. – 0,8 proc. punkto (2.7.10 pav.).

2.7.10 pav. Nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (15–29 metų) dalis (proc.) auga

Nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (15–29 metų) dalis (proc.) atitinkamo amžiaus moterų ir vyrų grupėse, nuo 2021 m. iki 2024 m.

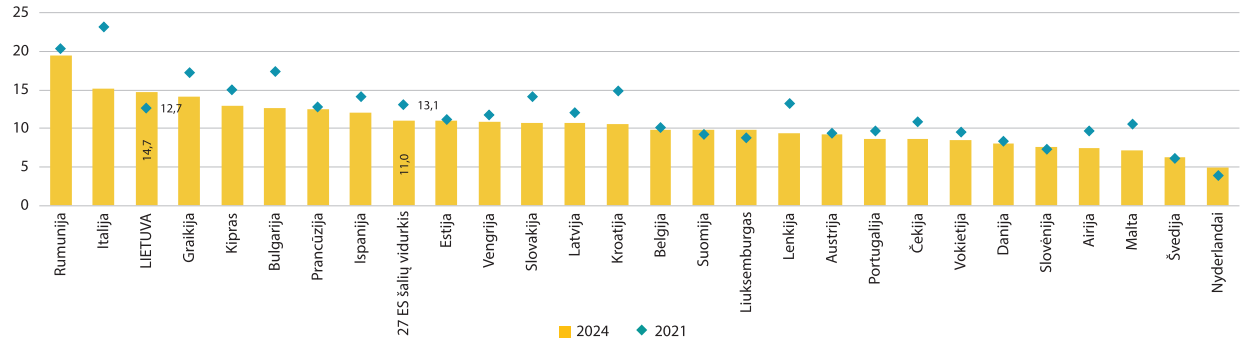
Duomenų šaltinis: VDA

Lyginant Lietuvą su kitomis ES šalimis, matyti, kad Lietuvoje niekur nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (15–29 metų) dalis didėjo, o ES šalyse – mažėjo (2.7.11 pav.). 2021 m. nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo dalis ES šalyse vidutiniškai buvo 13,1 proc., o 2024 m. – 11,0 proc. Lietuvoje 2021 m. nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo dalis buvo 12,7 proc. o 2024 m. – 14,7 proc.

2024 m. ES šalyse didžiausia nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (15–29 metų) dalis buvo Rumunijoje (19,4 proc.), o mažiausia – Nyderlanduose (4,9 proc.).

2.7.11 pav. 2024 m. nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (15–29 metų) dalis Lietuvoje augo labiausiai iš visų ES šalių

Nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (15–29 metų) dalys (proc.) ES šalyse 2021 m. ir 2024 m.

Duomenų šaltinis: Eurostatas

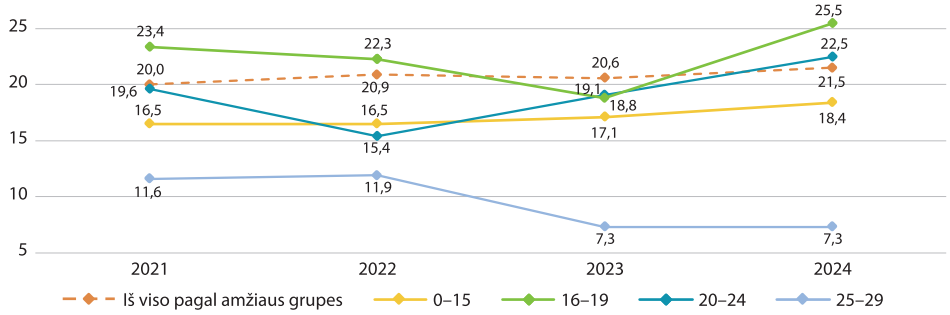
VDA duomenimis, 2024 m. skurdo rizikos lygis Lietuvoje sudarė 21,5 proc. ir, palyginti su 2021 m., paaugo 1,5 proc. punkto (2.7.12 pav.).

Skurdo rizikos lygis yra skirtingas 0–29 metų gyventojų grupės pogrupiuose. Mažiausias skurdo rizikos lygis yra 25–29 metų amžiaus grupėje, o didžiausias – 16–19 metų jaunimo grupėje. 25–29 metų jaunimo grupėje skurdo rizikos lygis nuo 2021 m. iki 2024 m. sumažėjo 4,3 proc. punkto. 0–15 metų vaikų grupėje skurdo rizikos lygis atitinkamu laikotarpiu paaugo 1,9 proc. punkto. Didžiausią skurdo riziką patiriančių 16–19 metų jaunuolių grupėje skurdo rizikos lygis nuo 2021 m. iki 2024 m. padidėjo 2,1 proc. punkto. Skurdo rizikos lygis augo ir 20–24 metų jaunimo grupėje – per atitinkamą laikotarpį skurdo rizikos lygis padidėjo 2,9 proc. punkto.

2024 m. apie penktadalis atitinkamos amžiaus grupės asmenų patyrė skurdo riziką (Lietuvoje – 19,0 proc., vidutiniškai ES šalyse – 19,3 proc.) (2.7.13 pav.). Didžiausias skurdo rizikos lygis tarp ES šalių buvo Ispanijoje – 29,2 proc., o mažiausias Danijoje – 10,1 proc.

2.7.12 pav. Nuo 2021 m. iki 2024 m. augo vaikų ir jaunimo iki 25 metų skurdo rizikos lygis (proc.)

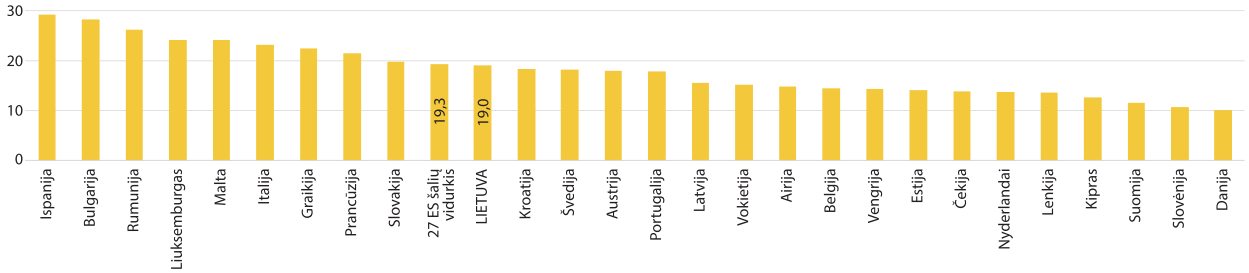
Skurdo rizikos lygis (proc.) skirtingose amžiaus grupėse nuo 2021 m. iki 2024 m.

Duomenų šaltinis: VDA

2.7.13 pav. Lietuvos vaikų ir jaunimo (0–18 metų), patiriančių skurdo riziką, dalis atitinka ES vidurkį

Vaikų ir jaunimo (0–18 metų), patiriančių skurdo riziką, dalys (proc.) ES šalyse 2024 m.

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Migracija

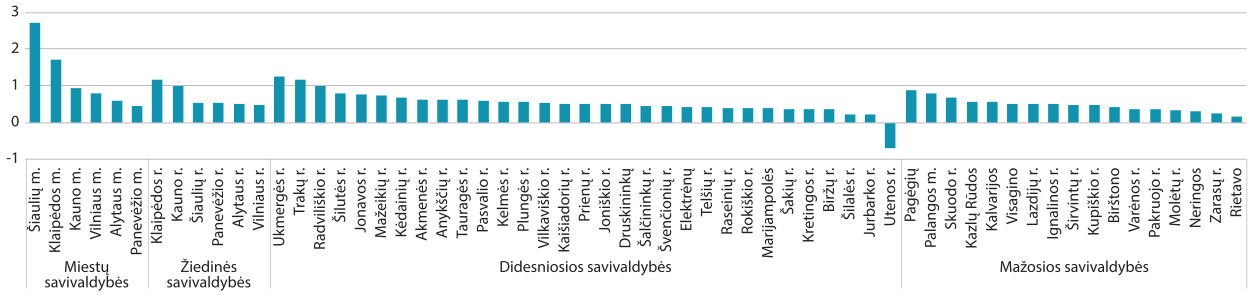
2024 m. į Lietuvą imigravusių ir iš Lietuvos emigravusių žmonių skirtumas (tarptautinė neto migracija) buvo +23,1 tūkst. žmonių, ir tai sudarė 0,8 proc. nuo bendro gyventojų skaičiaus.

Žvelgiant į tarptautinę migraciją savivaldybių lygmeniu, galima matyti, kad visose savivaldybėse daugiau žmonių iš užsienio valstybių atvyko, nei išvyko (2.7.14 pav.). Vienintelė savivaldybė, kurioje daugiau žmonių į užsienio valstybes išvyko, nei atvyko – Utenos r. savivaldybė.

Tarp savivaldybių grupių santykinai daugiausia žmonių per pastaruosius metus atvyko į miestų savivaldybes – 1,2 proc. nuo bendro gyventojų skaičiaus. Kiek mažiau žmonių atvyko į žiedines savivaldybes – 0,7 proc., o į didesniąsias ir mažąsias savivaldybes atvyko vienodas žmonių skaičius – po 0,5 proc. nuo bendro gyventojų skaičiaus.

2.7.14 pav. Į savivaldybes daugiau žmonių atvyko, nei išvyko į užsienio valstybes

Tarptautinė neto migracija Lietuvos savivaldybėse 2024 m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2024 m.	1,2 proc.	0,7 proc.	0,5 proc.	0,5 proc.

Duomenų šaltinis: VDA

Nusikalstamumas

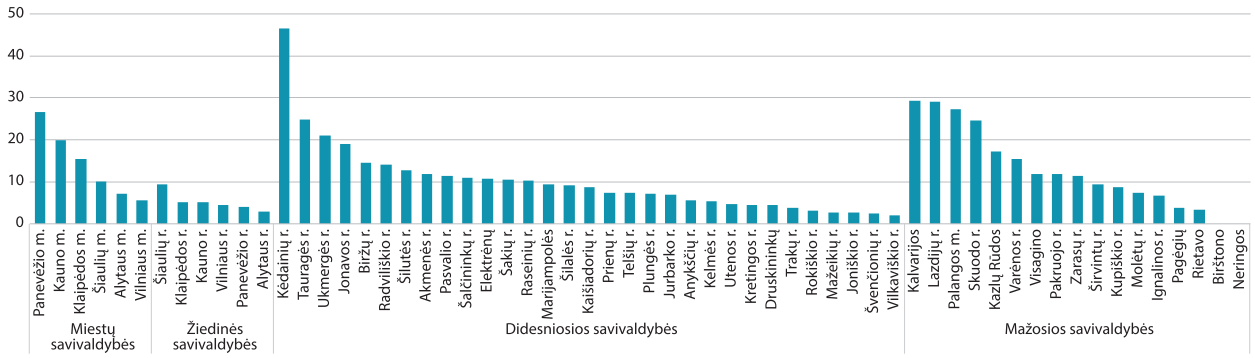
Nepilnamečių asmenų (nuo 14 iki 17 metų amžiaus) nusikalstamumo rodiklis, apimantis nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus, tenkančius 1 000 gyventojų, 2024 m. Lietuvos savivaldybėse svyravo (2.7.15 pav.). Žiedinių ir didesniųjų savivaldybių grupėse nepilnamečių padarytų nusikaltimų skaičius svyruoja mažiausiai. Didžiausias rodiklio svyravimas pastebimas miestų savivaldybėse.

Darant prielaidą, kad visose Lietuvos savivaldybėse teisėsaugos institucijos dirba vienodai veiksmingai, didžiausias skaičius nepilnamečių asmenų padarytų nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų, tenkančių 1 000 gyventojų, 2024 m. buvo Kėdainių r. savivaldybėje – 46,6. Nepilnamečiai asmenys nepadarė nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų Neringos ir Birštono savivaldybėse.

Galime matyti skirtumų tarp savivaldybių grupių pagal nepilnamečių asmenų padarytas nusikalstamas veikas. Santykinai daugiausia nusikalstamų veikų nepilnamečiai padarė miestų savivaldybėse – vidutiniškai 14,1 nusikaltimo ir baudžiamojo nusižengimo, tenkančio 1 000 gyventojų. Kiek mažiau nusikalstamų veikų 2024 m. nepilnamečiai padarė mažosiose savivaldybėse – 12,8. Panašus nusikalstamų veikų skaičius yra ir didesniosiose savivaldybėse. O žiedinių savivaldybių grupėje nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, yra mažiausias – 5,2. Svarbu pažymėti, kad žiedinių ir didesniųjų savivaldybių grupėse nepilnamečių padarytų nusikaltimų skaičius svyruoja mažiausiai. Didžiausias rodiklio svyravimas pastebimas miestų savivaldybėse.

2.7.15 pav. Didžiausias nepilnamečių padarytų nusikaltimų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, yra miestų savivaldybėse

Nepilnamečių asmenų padarytų nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, 2024 m. Lietuvos savivaldybėse

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2024 m.	14,1	5,2	10,2	12,8

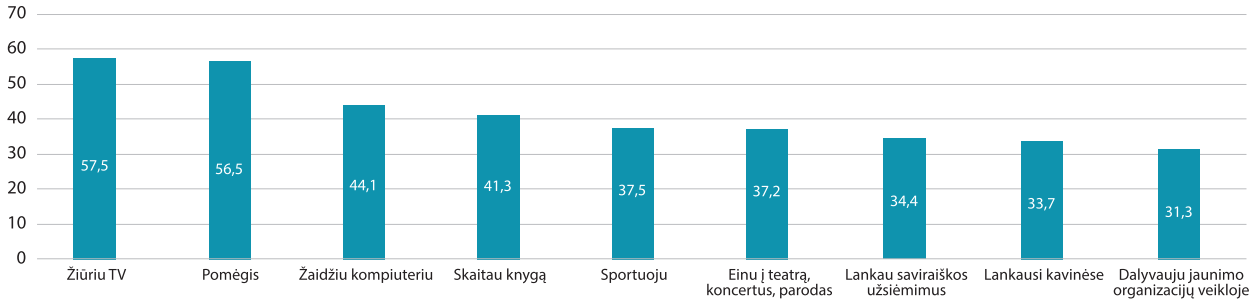
Duomenų šaltinis: VDA

Laisvalaikis ir kultūra

Atsiradus ir paplitus informacinėms technologijoms, tradiciniai kultūros rodikliai ne visai tiksliai atspindi gyventojų kultūrines veiklas. Informacinių technologijų poveikis yra ypač ryškus vaikų ir jaunimo grupėje. Tam tikrą vaizdą apie vaikų ir jaunimo kultūrines veiklas parodo jaunimo laisvalaikio tyrimai. 2023 m. Jaunimo reikalų agentūros užsakytas *Jaunimo problematikos tyrimas* atskleidė jaunimo laisvalaikio ir kultūrinių veiklų turinį. 2.7.16 pav. vaizduojama jaunimo dalis, kuri dažnai ir labai dažnai atlieka išvardytas veiklas. Matome, kad populiariausios laisvalaikio ir kultūrinės veiklos yra televizijos žiūrėjimas (57,5 proc.) ir pomėgis (56,5 proc.), o mažiausiai populiari iš išvardytų veiklų yra dalyvavimas jaunimo organizacijų veikloje (31,3 proc.).

2.7.16 pav. Populiariausios laisvalaikio ir kultūrinės veiklos tarp jaunimo yra televizijos žiūrėjimas ir pomėgis

Lietuvos jaunimo (15–29 metų) laisvalaikio ir kultūrinių veiklų populiarumas (N = 1 589), 2023 m.

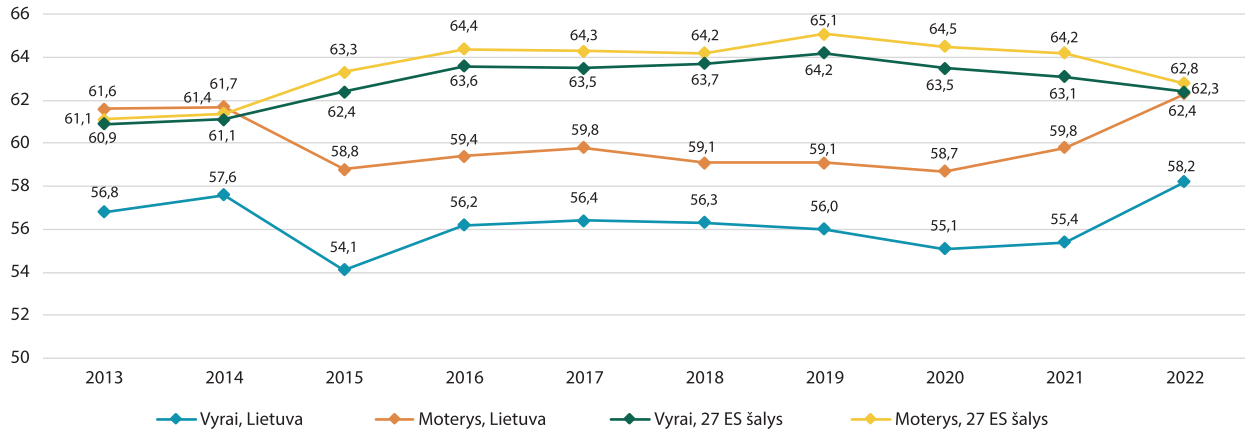
Duomenų šaltinis: Jaunimo reikalų agentūra

Sveikata

Gyventojų fizinės sveikatos rodiklis yra tikėtina sveiko gyvenimo trukmė, kuri yra prognozuojama, gimus atitinkamais metais. Lietuvos vaikų, kurie gimė nuo 2015 m. iki 2021 m., tikėtina sveiko gyvenimo trukmė yra trumpesnė už ES šalių vidurkį (2.7.17 pav.). Be to, pagal tikėtiną sveiko gyvenimo trukmę, galime matyti ryškius skirtumus tarp vyrų ir moterų. Lietuvos moterų, gimusių 2013 m., 2014 m. ir 2022 m., tikėtina sveiko gyvenimo trukmė atitinka ES vidurkį, o vyrų tikėtina sveiko gyvenimo trukmė yra trumpesnė.

2.7.17 pav. Lietuvos vyrų fizinė sveikata yra prastesnė nei moterų ir ES šalių vidurkis

Tikėtina sveiko gyvenimo trukmė Lietuvoje ir ES šalyse, pagal lytį ir gimimo metus

Duomenų šaltinis: Eurostatas

II dalis

Darnus ugdymas

Šioje leidinio dalyje aptariama darnaus ugdymo apibrėžtis ir atskirų jo elementų įgyvendinimas Lietuvos švietimo kontekste. Darnaus vystymosi ir ugdymo sąsaja siekia XX a. pabaigą; Lietuvoje jau 1989 m., rengiant *Tautinės mokyklos koncepciją*, buvo išryškintas poreikis spręsti žmogaus ir visuomenės, gamtos susiskaidymo, sparčios technologijų kaitos problemas. Šiandieniniame pasaulyje visuomenės raidos, ekonomikos vystymosi ir aplinkosaugos iššūkiai išlieka svarbūs, prie jų dar prisideda skaitmeninės atskirties ir asmens bei sistemų atsparumo klausimai.

Apžvalgos autoriai, remdamiesi darnaus vystymosi ir švietimo teoretikų idėjomis, siekė atskleisti darnų ugdymą kaip kaitos procesą, kuriuo švietimas įveiklinamas darniai vystytis per darnų mokymąsi ir mokymą, darnios mokyklos valdymo sistemos ir infrastruktūros kūrimą. Taigi šios leidinio dalies skyriai ir jų turinys išdėstyti taip:

- skyriuje *Darnaus ugdymo apibrėžtis* aprašyta sąvokos teorinė samprata; iš darnaus vystymosi ir švietimo perspektyvos apžvelgti strateginiai dokumentai, švietimo koncepcijos ir LR švietimo įstatymas;
- skyriuje *Švietimas darniam vystymuisi užtikrinti* analizuojami švietimo pasiekiamumo ir tolygumo aspektai, pedagoginių darbuotojų sudėties skirtumai;
- skyrius *Darnus mokymasis ir mokymas* pradedamas gyvenimo mokykloje samprata; toliau aprašoma darnaus vystymosi tema ugdymo turinyje, mokinių ir mokytojų kompetencijos;
- skyriaus *Darnios mokyklos valdymas ir infrastruktūra* aspektai apima lyderystės veikiant, bendruomenės įtraukties ir partnerysčių temas, taip pat mokyklos aplinkos saugumo, pritaikymo, skaitmenizacijos analizę.

Šioje dalyje apibendrinami prieinami statistiniai duomenys, remiamasi moksliniais straipsniais, tarptautinių ir nacionalinių tyrimų rezultatais, aptariama padėtis šalyje, savivaldybėse ir jų grupėse.

II dalies turinys

Darnus ugdymas (infografikas) **124**

3. Darnaus ugdymo apibrėžtis **126**

4. Švietimas darniam vystymuisi užtikrinti **132**

4.1. Švietimo pasiekiamumas 132

4.2. Švietimo rezultatų tolygumas 152

4.3. Pedagoginių darbuotojų sudėties skirtumai 165

5. Darnus mokymasis ir mokymas **173**

5.1. Gyvenimo mokykloje patirtys 173

5.2. Ugdymo turinys ir mokinių kompetencijos 180

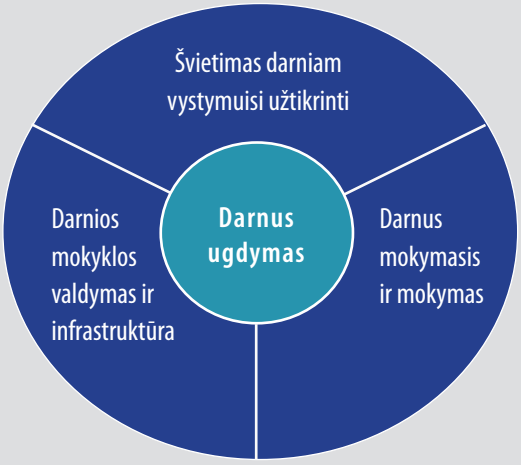
5.3. Mokytojų kompetencijos 194

6. Darnios mokyklos valdymas ir infrastruktūra **200**

6.1. Darnus valdymas 200

6.2. Darni infrastruktūra 206

Darnus ugdymas

Darnus ugdymas – tai procesas, kuriuo švietimas įveiklinamas siekti darnaus vystymosi tikslų ir išnaudoti transformacinę ugdymo galią per darnų mokymąsi ir mokymą, mokyklos valdymo sistemos ir infrastruktūros kūrimą.

Švietimas darniam vystymuisi užtikrinti

2022 m. **28,3 proc.** 0–2 metų vaikų Lietuvoje dalyvavo ikimokyklinio ugdymo programoje (EBPO vidurkis – 34,4 proc.) (EBPO)

2024 m. nuo **89,0 proc.** iki **97,6 proc.** (2021 m. – nuo 67,0 proc. iki 94,2 proc.) 3–5 metų vaikų skirtingose savivaldybėse dalyvavo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose (ŠVIS)

2024 m. ugdyta bendrosios paskirties grupėse (klasėse): **95,5 proc.** SUP turinčių, **81,1 proc.** negalią turinčių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokinių (2021 m. – atitinkamai 94,1 proc. ir 74,5 proc.); **90,1 proc.** SUP turinčių, **55,8 proc.** negalią turinčių bendrojo ugdymo mokinių (2021 m. – atitinkamai 89,3 proc. ir 50,0 proc.) (ŠVIS)

2024 m. vidutiniškai **0,87** pagalbos mokiniui specialisto etato teko šimtui mokinių šalies skirtingų savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklose (2021 m. – 0,75) (ŠVIS)

2024 m. **3 834** pagalbos mokiniui specialistai dirbo ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose (2021 m. – 3 287) (ŠVIS)

2024 m. **82,3 proc.** miesto, **57,1 proc.** kaimo (2021 m. – atitinkamai 77,4 proc. ir 35,0 proc.) mokyklų sudarė antrosios užsienio kalbos pasirinkimo galimybes (ŠVIS)

2024 m. **83,6 proc.** 1–4 kl., **69,0 proc.** 5–8 kl., **55,7 proc.** 9–10 ir I–IV gimnazijos kl. mokinių lankė NVŠ; atitinkamai **40,0 proc.**, **31,1 proc.** ir **22,3 proc.** naudojosi tiksliniu NVŠ finansavimu (ŠVIS)

2024 m. nuo **60,2 proc.** iki **96,6 proc.** (2021 m. – nuo 50,2 proc. iki 90,2 proc.) finansinę ir kitokią paramą gaunančių mokinių skirtingose savivaldybėse dalyvavo NVŠ (ŠVIS)

2024 m. **72,0 proc.** merginų ir **45,3 proc.** vaikinų per lietuvių kalbos ir literatūros PUPP gavo 7–10 balų įvertinimą (ŠVIS)

2024 m. **64,1 proc.** lietuvių kalba, **36,4 proc.** lenkų kalba ir **30,7 proc.** rusų kalba besimokiusių mokinių per lietuvių kalbos ir literatūros PUPP gavo 7–10 balų įvertinimą (ŠVIS)

2023 m. Lietuvoje ir vidutiniškai tarptautiniu mastu **85–101 tašku** skyrėsi 4 ir 8 kl. mokinių iš aukšto ir žemo SEK statuso šeimų matematikos ir gamtos mokslų rezultatai (IEA TIMSS)

2024 m. **90,6 proc.** pedagoginių darbuotojų turėjo daugiau kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą (2021 m. – 93,6 proc.), skirtingose savivaldybėse – nuo 98,6 proc. iki 86,0 proc. (ŠVIS)

2024 m. **22,9 proc.** ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų neturėjo kvalifikacinės kategorijos (2021 m. – 16,7 proc.), 23,6 proc. – miesto ir 17,3 proc. – kaimo vietovėse, skirtingose savivaldybėse – nuo 0,0 proc. iki 37,8 proc. (ŠVIS)

Darnus mokymasis ir mokymas

2023 m. **41,0 proc.** Lietuvos 4 kl. ir **16,0 proc.** 8 kl. mokinių jautė stiprų priklausymo mokyklai jausmą – tai žemesni rezultatai nei 2019 m. (atitinkamai 60,0 proc. ir 31,0 proc.) (IEA TIMSS)

2022 m. internetinės patyčios siekė **12–14 proc.** (2018 m. – mažiau nei 10 proc.), nors tiek patyčių patyrimas, tiek tyčiojimasis sumažėjo (HBSC)

2023 m. **63,0 proc.** 4 kl. ir **58,0 proc.** 8 kl. mokinių Lietuvoje aplinkosauga buvo itin svarbi – tai atitinkamai 7,0 proc. punktais ir 10,0 proc. punktų daugiau už tarptautinį vidurkį (IEA TIMSS)

2022 m. **63,5 proc.** 8 kl. mokinių pilietinių žinių testo rezultatai buvo aukščiausio (A ir B) lygmens (IEA ICCS)

2021 m. vidutiniškai **penktadaliu daugiau** taškų atlikdami gamtos mokslų testą surinko tie 5–8 kl. mokiniai, kurie mokėsi pagal integruotą gamtos mokslų kurso programą su papildomomis tiriamųjų veiklų pamokomis (Kynienė ir kt., 2022)

2022 m. **26,3 proc.** penkiolikmečių Lietuvoje pademonstravo aukštus kūrybinio mąstymo įgūdžius, o jų kūrybinio mąstymo testo rezultatai statistiškai reikšmingai nesiskyrė nuo EBPO vidurkio: ir Lietuvos, ir EBPO vidurkis – 33 balai (EBPO PISA)

2023 m. **47,0 proc.** 4 kl. ir **67,0 proc.** 8 kl. mokinių Lietuvoje savo skaitmeninį saviveiksmingumą vertino kaip aukštą (tarptautiniai vidurkiai atitinkamai – 36,0 proc. ir 56,0 proc.) (IEA TIMSS)

2023 m. **31,0 proc.** 4 kl. ir **40,7 proc.** 8 kl. gamtos mokslų mokytojų Lietuvoje per pastaruosius 2 metus dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo veiklose, susijusiose su aplinkosaugos temų integravimu, mokant gamtos mokslų (IEA TIMSS)

Darnios mokyklos valdymas ir infrastruktūra

2022 m. **94,0 proc.** Lietuvos mokinių mokėsi mokyklose, kuriose rinko klasės atstovus, o **83,0 proc.** – mokyklose, kuriose balsavo mokinių tarybos rinkimuose (tarptautinis vidurkis – atitinkamai 85,0 proc. ir 71,0 proc.) (IEA ICCS)

2024 m. buvo finansuota **16** tarptautinių bendrojo ugdymo bendradarbiavimo partneryščių projektų už **1,97 mln. Eur** (2023 m. – 11 projektų už 1,63 mln. Eur), kurių prioritetas buvo įtraukties, skaitmenizacijos, paramos mokytojams ir mokyklų vadovams temos (Švietimo mainų paramos fondas)

Nuo 2019 m. iki 2023 m. **62** Lietuvos mokyklose taikytas dalyvaujamasis biudžetas; įgyvendintos 98 iniciatyvos, kurių gyvose ir virtualiose diskusijose iš viso dalyvavo **25 tūkst.** mokinių (*Transparency International* Lietuvos skyrius)

2024 m. tvarumo situaciją ir siekius įsivertinusios ikimokyklinio ugdymo, pradinės, pagrindinės mokyklos ir gimnazijos nurodė, kad yra visiškai įgyvendinusios **daugiau nei 40 proc.** tvarios mokyklos viešųjų erdvių rodiklių (LINEŠA)

Nuo 2015 m. iki 2024 m. **33,5 proc.** kaime ir **29,5 proc.** mieste esančių savivaldybių priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų pagerintos mokyklų erdvės, atlikus kapitalinį remontą (ŠVIS)

2024 m. vidutiniškai **27,6** kompiuterio (2021 m. – 25,6) teko šimtui mokinių (ŠVIS)

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD*)
ICCS – Tarptautinis pilietinio ugdymo ir pilietiškumo tyrimas (angl. *International Civic and Citizenship Education Study*)
IEA – Tarptautinė švietimo pasiekimų vertinimo asociacija (angl. *International Association for the Evaluation of Educational Achievement*)
HBSC – tarptautinis mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos ir sveikatos tyrimas, atliekamas Pasaulio sveikatos organizacijos iniciatyva (angl. *Health Behaviour in School-Aged Children*)
LINEŠA – Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra
NVŠ – neformalusis vaikų švietimas
PISA – Tarptautinis penkiolikmečių tyrimas (angl. *Programme for International Student Assessment*)
SUP – specialieji ugdymosi poreikiai
ŠVIS – Švietimo valdymo informacinė sistema
TIMSS – Tarptautinis matematikos ir gamtos mokslų gebėjimų tyrimas (angl. *Trends in International Mathematics and Science Study*)

3. Darnaus ugdymo apibrėžtis

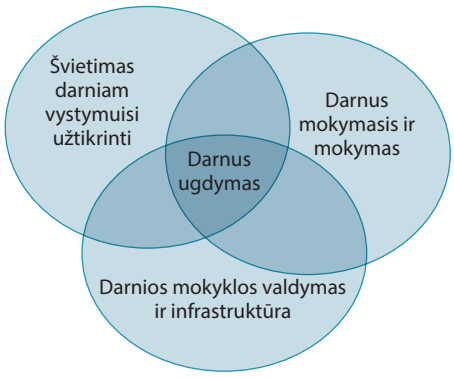
Šiame leidinyje darnus ugdymas apibrėžiamas kaip kaitos procesas, kuriuo švietimas įveiklinamas darniai vystytis per darnų mokymą ir mokymąsi, darnios mokyklos infrastruktūros ir valdymo sistemos kūrimą. Darnus ugdymas susijęs su darniu vystymusi; jų sąsaja kompleksiška ir nuolat kinta. Kalbant apie švietimo ir darnaus vystymosi sąsają, vartojami skirtingi terminai: *švietimas darniam vystymuisi*, *mokymas(is) apie darnų vystymąsi* ir *darnus ugdymas*. Lietuvos *Tautinės mokyklos koncepcija (1989)*, *Švietimo koncepcija (1992)* ir *Geros mokyklos koncepcija (2015)* atliepia darnaus ugdymo principus – jose aprašomi švietimo sistemos nuoseklumo, ugdymo dabarčiai ir ateičiai, asmens, bendruomenės ir visuomenės darnos siekiai.

Darnus ugdymas – tai daugiamatė sąvoka, apimanti darnaus vystymosi ir ugdymo sričių kaitos kryptis. Lietuviškas angliško termino *sustainable development* vertinys – *darnus vystymasis* – įtvirtintas 2003 m., tačiau pabrėžtina, kad taikoma gausybė sinoniminių sąvokų (Žičkienė, Guogis, Gudelis, 2019). Dažniausiai viešojoje erdvėje sutinkama alternatyva – *tvari plėtra*. Mokslininkai Skaidrė Žičkienė, Arvydas Guogis ir Dangis Gudelis (2019) pažymi, kad sąvokos ne visuomet tarpusavyje keistinos: darnumas siejamas su suderinamumu, o tvarumas – su nenutrūkstamumu, ilgalaikiškumu; žodis *vystymasis* vartojamas, siekiant akcentuoti kokybinius pokyčius, o *plėtra* – kiekybinį augimą. Šios apžvalgos kontekste remiamasi Jungtinių Tautų 2015 m. patvirtintu dokumentu *Keiskime mūsų pasaulį: darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.* (toliau – *Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.*), todėl tekste bus vartojamas oficialus vertinys – *darnus vystymasis*, o ugdymas aptariamas iš darnumo perspektyvos, neapsiribojant tvarumu.

Kadangi apie darnų vystymąsi strategiškai mąstoma nuo XX amžiaus pabaigos, o sąvokos egzistavimo laikotarpiu kito jos aiškinimas, svarbu paminėti, kad sąvoka *darnus vystymasis* kilo iš ekonomikos mokslo, o keičiantis jos konceptualizacijai, išliko dvi esminės nuostatos: orientacija į ateitį ir kompleksinis iššūkių sprendimas (pvz., bendradarbiaujant tarp valstybių ir regionų, sujungiant įvairias sritis ar veikiant politiniais, moksliniais, visuomeniniais ir bendruomeniniais lygmenimis) (Mensah, 2019). Šiuo metu darnaus vystymosi sąvoka veikia kaip atsvara stipriai ekonominei visuomenės raidos orientacijai ir aprėpia kryptingą socialinių vertybių puoselėjimą, sąmoningą išteklių vartojimą, atsakingo santykio su gamta kūrimą (Galkutė, 2005; Žičkienė, Guogis, Gudelis, 2019). Taigi darnus vystymasis apima ir tvarų ekonominį augimą, ir socialinio gyvenimo gerinimą, ir aplinkosaugos įsipareigojimus bei sprendimus.

Nors bendro tarptautinio ar nacionalinio sutarimo dėl to, kas yra *darnus ugdymas*, nėra, mokslinės literatūros, tarptautinių susitarimų ir švietimą reglamentuojančių teisės aktų analizė leidžia išskirti šios sudėtinės sąvokos elementus ir teoriškai įvertinti esamas bei galimas sąlygas darnaus ugdymo aspektams įgyvendinti.

3.1 pav. Darnaus ugdymo apibrėžtis

Jais remiantis šiame leidinyje darnus ugdymas apibrėžiamas kaip **procesas, kuriuo švietimas įveiklinamas siekti darnaus vystymosi tikslų ir išnaudoti transformacinę ugdymo galią per darnų mokymąsi ir mokymą, mokyklos valdymo sistemos ir infrastruktūros kūrimą** (3.1 pav.). Toks ugdymas atsako į dabarties sociokultūrinius, ekonominius bei ekologinius iššūkius ir padeda užtikrinti tvarią ateitį būsimoms kartoms. Darnus mokymasis ir mokymas yra grįsti tarpdalykiškumu, padeda įgyti tokių žinių, gebėjimų ir vertybinių nuostatų, kurie įgalina žmogų būti ir mokytis vykstant nuolatinei kaitai, spręsti kompleksines problemas, atsakingai veikti dabartyje ir ateityje.

Kalbant apie darnios mokyklos valdymą ir infrastruktūrą, akcentuojama bendruomenė ir vietovės ryšiai. Valdymu skatinama bendrai priimti sprendimus, sudaromos sąlygos megzti partnerystes ir dalyvauti ugdymo ekosistemose, diegiama ir palaikoma tvarumo kultūra. Infrastruktūros sprendimai užtikrina pastatų ir aplinkos modernizavimą, pritaikymą skirtingiems fiziniams mokinių poreikiams, sudaro galimybes mokytis praktiškai ir skaitmeniškai. Šio apibrėžimo elementai kyla iš darnaus ugdymo teorinės apibrėžties, kuri išsamiau aptariama toliau skyriuje. Po jos analizuojama darnaus vystymosi ir švietimo sąsaja strateginiuose dokumentuose; skyrius baigiamas darnaus ugdymo bei švietimo koncepcijų ir įstatymo sąlyčio taškų aprašymu.

Darnaus vystymosi tikslai ir teorinė darnaus ugdymo apibrėžtis

Švietimas išlieka integralus elementas, nustatant tarptautinius darnaus vystymosi įsipareigojimus. Tačiau kintant pasaulio darnaus vystymosi vizijai, kito ir švietimui priskiriamas vaidmuo (3.1 lentelė). Jungtinių Tautų dokumente *Darbotvarkė 21: subalansuotos plėtros veiksmų programa* (toliau – *Darbotvarkė 21*), pasirašytoje Rio de Žaneire 1992 m., švietimui priskiriama instrumentinė funkcija: švietimu siekiama skleisti žinias apie darnų vystymąsi, formuoti besiugdančiųjų vertybes, požiūrį, gebėjimus, kelti aplinkosauginį ir etinį sąmoningumą. 2015 m. Jungtinių Tautų Generalinėje asamblėjoje patvirtintoje *Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m*. konkrečiau pabrėžiamas skirtingų darnaus vystymosi sričių susietumas. Kokybiškas išsilavinimas įvardijamas kaip savaiminis tikslas, tiesiogiai sąveikaujantis su, be kitų, lyčių lygybės ir skurdo mažinimo tikslais. Šis akcentuojamas ryšys daro įtaką ir tam, kaip darnaus vystymosi tema įtraukiama į mokymo turinį: darniam vystymuisi aktualių žinių ir gebėjimų mokymas neatsiejamas nuo, pavyzdžiui, švietimo apie žmogaus teises, taikos ir nesmurtinių idėjų sklaidos, kultūrinės įvairovės svarbos pripažinimo.

3.1 lentelė. Nuo 1992 m. iki 2024 m. švietimo vaidmens ir darnaus vystymosi santykis pakito: nuo instrumentinio – link sisteminio švietimo, nuo uždavinių vykdymo – link sprendimų paieškos

Švietimo vaidmens kaitos aspektai trijuose Jungtinių Tautų darnaus vystymosi dokumentuose (1992 m., 2015 m. ir 2024 m.)[30]

Dokumentas (metai)	Dokumento turinys	Numatytas švietimo vaidmuo
Darbotvarkė 21 (1992 m.)	Suformuluoti darnaus vystymosi principai ir priimtas pasaulinis veiksmų planas.	• Priemonė, **padedanti spręsti aplinkosaugos ir vystymosi problemas**; • **darnaus vystymosi žinių šaltinis**, temą integruojant į dalykus ir įtraukiant į formalaus ir neformalaus švietimo programas; • **bendra jungtis** su kitomis darnaus vystymosi sritimis.
Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m. (2015 m.)	Nustatyta 17 universalių, pasaulinių ir tarpusavyje susijusių darnaus vystymosi tikslų, kurie apima daugelį politikos sričių ir skirti įgyvendinti iki 2030 m.	• Kokybiškas išsilavinimas (įtraukus, visiems prieinamas ir besitęsiantis visą gyvenimą) įvardijamas kaip **savaiminis darnaus vystymosi tikslas**; • plėtoti darnaus vystymosi temą švietimo programose, **į ją įtraukiant kitų temų** (pvz.: žmonių teises, lyčių lygybę, taikos ir nesmurtinių idėjų sklaidą, pasaulinę pilietybę, kultūrinės įvairovės vertinimą); • sudaryti sąlygas **mokytis visą gyvenimą,** siekiant visavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime; • **konkreti jungtis** su kitais darbotvarkės darnaus vystymosi tikslais (pvz.: skurdo mažinimu, lyčių lygybe, ekonominiu augimu).
Ateities paktas (2024 m.)	Patvirtintas įsipareigojimas įgyvendinti *Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m.*, jos tikslus papildant skaitmeninės transformacijos, pasaulinių sistemų atsparumo didinimo ir pasiruošimo ateičiai uždaviniais.	• Kiekvieno žmogaus **visuomeninio ir ekonominio augimo laidininkas** greitai besikeičiančiame pasaulyje; • **švietimas įvardijamas kaip sistema, kurios tikslas – tapti atsparia** nuolatinės kaitos sąlygomis; • užtikrinti **prieigą prie naujausios mokslinės informacijos**; • spartinti *Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m.* kokybiško išsilavinimo tikslo **įgyvendinimą, įveiklinant technologijas, užtikrinant jų prieinamumą ir mažinant skaitmeninę atskirtį**; • dalyvauti apibrėžiant **skaitmeninę kompetenciją** ir jos tobulinimo standartus.

Duomenų šaltinis: Jungtinių Tautų Darbotvarkė 21, 1992, Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030, 2015, Ateities paktas, 2024

30 Dokumentai parinkti, siekiant iliustruoti švietimo vaidmens kismą laikui bėgant: pirmasis dokumentas – *Darbotvarkė 21*, šiuo metu galiojantis – *Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.* ir jo paskutinis papildymas – *Ateities paktas*.

3.1 lentelėje pateikti esminiai švietimo vaidmens kaitos aspektai tarp 1992 m. ir 2015 m. patvirtintų darbotvarkių ir paskutiniojo – 2024 m. Niujorke priimto *Ateities pakto* – gali būti apibendrinti taip: švietimui priskiriamo vaidmens augimas ir kryptingas atsakas į besikeičiančias aplinkybes. Ši kaita atliepia darnaus vystymosi ir ugdymo sąryšį tiriančių mokslininkų išreikštą kritiką ir viziją. Stephen'as Sterling'as (2010) teigia, kad švietimas, jį siejant su darniu vystymusi, gali būti traktuojamas kaip priemonė faktiniams darnaus vystymosi tikslams pasiekti arba matomas kaip savivaldi, pajėgi kelti savo darnaus vystymosi tikslus, keičianti ir įgalinanti žmogų kurti darnų pasaulį, institucija. Paprastai tariant, pirmuoju atveju švietimui priskiriama išorinė funkcija (t. y. švietimo veikimą diktuoja darnaus vystymosi tikslai), antruoju – vidinė, įgalinanti asmens gebėjimų, požiūrio ir vertybių kaitą bei ūgtį (t. y. atsižvelgiama į švietimo potencialą, apibrėžiant darnaus vystymosi kryptį). Nors šie du skirtingi požiūrio taškai, Sterling'o (2010) manymu, turi skirtingas filosofines šaknis (biheviorizmo ir konstruktyvizmo), juos privalu derinti tarpusavyje. Kitaip tariant, svarbu ir tai, kad ugdymo programose atsirastų darnaus vystymosi tema, ir tai, kaip mokomasi ir mokoma, kaip besimokantieji geba atpažinti ir prisiimti atsakomybę už savo vaidmenį, siekiant užtikrinti darną.

Net ir sujungdami paminėtas išorinę ir vidinę funkcijas, kalbame apie *ugdymą darniam vystymuisi* užtikrinti arba *mokymąsi apie darnų vystymąsi* (angl. *education for sustainable development* / *sustainability education*) (Sterling, 2010). Darnus ugdymas (angl. *sustainable education*) reikalauja įgyvendinti sisteminį virsmą (Van den Branden, 2012) arba paradigminį, ugdymo kultūros pokytį (Sterling, 2010). Mokslininko Kris'o Van den Branden'o (2012) manymu, darniai ugdydamos mokyklos turėtų patenkinti visus kiekvieno besimokančiojo ir mokytojo dabarties poreikius, ruošti ateičiai ir tvariai, neeikvodamos naudoti ugdymo išteklius. Kiti autoriai darniam ugdymui įgyvendinti siūlo įveiklinti transformacinę ugdymo galią, anksčiau minėtas išorinę ir vidinę funkcijas papildant tikslu ugdyti atsparią asmenybę (Sterling, 2010). Liza Ireland (2024), rašydama apie darnų ugdymą, atkreipia dėmesį į švietimo sistemos atsparumą sparčiai keičiantis gyvenimo sąlygoms: darnus ugdymas matomas darnioje mokykloje, aplinkoje, bendruomenėje. Taigi, be mokymosi turinio ir ugdomų kompetencijų, svarbos įgyja ir mokyklos infrastruktūra bei valdymas (Rickinson, Hall, Reid, 2016; Scott, 2013). Be to, transformacinei funkcijai atlikti, t. y. įgalinti žvilgsnį į ateitį ir inicijuoti pažangius visuomenės pokyčius, ugdymo turinys turi atspindėti aktualias visuomenės raidos tendencijas, naujas perspektyvas ir vertybes (Galkutė, 2005). Darnaus ugdymo siekį aiškiai iliustruoja švietimui priskiriamas vaidmuo Jungtinių Tautų *Ateities pakte*, patvirtintame 2024 m. (3.1 lentelė). Jame, palyginti su 1992 m. darbotvarke, švietimo vaidmuo, atsižvelgiant į darnų vystymąsi, kinta: nuo priemonės link poveikį darančios sistemos, nuo uždavinių vykdymo (pvz., spręsti aplinkosaugos problemas ir plėtoti darnaus vystymosi temą ugdymo programose) link sprendimų paieškos (pvz., mokyti vaikus būti atsparius ir ruošti ateičiai).

Darnaus vystymosi ir švietimo sąsaja nėra nauja, tačiau ji kompleksiška ir nuolat kintanti. Skirtingus jos aspektus tiria Lietuvos mokslininkai (Bukšnytė-Marmienė, Brandišauskienė, Česnavičienė ir kt., 2023; Gaučaitė, Kazlauskienė, Vilutienė, 2023; Jurkšaitienė ir Staniškienė, 2021; Kairė, 2021; Staniškienė ir Stankevičiūtė, 2020; Bruzgelevičienė, 2006). Įvairiapusė darnumo tema gyva ir mokyklos ateities scenarijuose. Lietuvos tyrėjų grupė (Duoblienė, Vaitekaitis, Kontrimienė ir kt., 2023) išskyrė keturias galimas kryptis, kuriomis vystysis mokykla: orientacijos į planetos išlikimą ir rūpinimosi ekologija, socialinės atskirties mažinimo, kapitalo ir individualių prasmių paieškos. Nors mokyklų scenarijuose projektuojama ateitis, juose atsispindi ir dabarties iššūkių sudėtingumas. Šiame leidinyje siekiama analizuoti ir fiksuoti esamą ugdymo situaciją, pagal galimybes apžvelgiant kaitos aspektus. Remiantis leidinyje vartojama sudėtine darnaus ugdymo apibrėžtimi (žr. 3.1 pav.), teminės dalies skyriai dėliojami taip: *Švietimas darniam vystymuisi užtikrinti* (4 skyrius), *Darnus mokymasis ir mokymas* (5 skyrius), *Darnios mokyklos valdymas ir infrastruktūra* (6 skyrius). Įgyvendinant darnaus ugdymo viziją, svarbi asmenybės vidinė darna ir darnaus santykio su kitais mezgimas (Kaffemanienė, Giedraitienė, Jurevičienė ir kt., 2023), todėl taip pat aptariamos gyvenimo mokykloje patirtys, mokinių ir mokytojų savijauta (5 skyrius).

Darnus vystymasis ir švietimas UNESCO, ES ir Lietuvos strateginiuose dokumentuose

UNESCO švietimo strategijose švietimo ryšys su darniu vystymusi matomas, tačiau iki 2015 m. jis nebuvo visiškai integralus. 1990 m. priimtos UNESCO programos *Švietimas visiems* tikslas[31] – užtikrinti žmogaus teisę į mokslą, bet pati programa nederinta su tuo metu aktualia Jungtinių Tautų darnaus vystymosi *Darbotvarke 2021*. Tačiau 2015 m. Jungtinių Tautų *Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.* ir *UNESCO programa „Švietimas 2030“* pristatytos jau kaip tarpusavyje suderintos, darnų vystymąsi ir švietimą tikslingai integruojančios strategijos. *Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m.* išskirtas 4-asis – švietimo – tikslas[32] – užtikrinti visa apimantį ir lygiavertį kokybišką švietimą ir skatinti mokytis visą gyvenimą, už kurio įgyvendinimą atsakinga UNESCO. Organizacija, savo ruožtu, darbotvarkės įgyvendinimo laikotarpiu skatina ir stiprina švietimo darniam vystymuisi vizijos realizaciją, įgyvendindama tęstines iniciatyvas (pavyzdžiui, formuluodama mokymosi rezultatus[33], rengdama gaires[34], apibrėždama žaliąjį ugdymo turinį[35] ir žaliuosius mokyklos kokybės standartus[36]).

Be *UNESCO programos „Švietimas 2030“*, Lietuvai aktualios **ES strateginės programos *„Europos žaliasis kursas“*** ir ***„Europa 2030“***, pristatytos atitinkamai 2019 m. ir 2021 m. *„Europos žaliasis kursas“ (2019)* – tai ambicingos veiksmų gairės, kuriomis siekiama įgyvendinti visiems teisingą ir įtraukią pertvarką, „užtikrinant ES ekonomikos tvarumą, klimato ir aplinkos problemas paverčiant galimybėmis visose politikos srityse“ (Europos Komisija, 2019a). *„Europos žaliojo kurso“ (2019)* veiklos sritys apima klimatą, žemės ūkį, aplinką ir vandenynus, transportą, mokslinius tyrimus ir inovacijas, finansinę ir regioninę plėtrą, pramonę, energetiką ir aplinkos kūrimą, tačiau švietimas atskirai neišskiriamas. Į Europos švietimo erdvės kūrimą nukreipta *ES strateginė programa „Europa 2030“ (2021)* kelia du bendrus uždavinius valstybėms narėms, plėtojant švietimą ir mokslą: 1) užtikrinti visų piliečių asmeninę, socialinę ir profesinę realizaciją, kartu propaguojant demokratines vertybes, lygybę, socialinę sanglaudą, aktyvų pilietiškumą ir kultūrų dialogą; ir 2) užtikrinti tvarų ekonomikos klestėjimą, žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir įsidarbinimo galimybes. *ES strateginė programa „Europa 2030“ (2021)* yra iš esmės orientuota į švietimo reglamentavimą, taigi šiuose dviejuose ES strateginiuose dokumentuose darnus vystymasis ir švietimas matomi kaip iš dalies sutampantys, bet ne visiškai integruoti tikslai.

Jungtinių Tautų, UNESCO ir ES strategijų turinys atliepiamas, rengiant **nacionalinius švietimo dokumentus**. Iki 2015 m. UNESCO *Švietimo visiems* ir Jungtinių Tautų *Darbotvarkės 21* dokumentai atliepti to laiko naujoje *Švietimo įstatymo* redakcijoje, *Valstybinėje švietimo strategijoje 2003–2012 m.* ir *Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijoje* (Balevičienė, Jevsejevienė, Paurienė ir kt., 2014). Jungtinių Tautų *Darbotvarkės 21* švietimo turinys perkeltas į *Mokyklos darbotvarkę 21* (Galkutė, 2005) ir 2007 m. patvirtintą *Nacionalinę darnaus vystymosi švietimo 2007–2015 metų programą*. Šiandienai aktualiuose švietimo dokumentuose darnus vystymasis ir švietimas reglamentuojami tiek atskirai, tiek integraliai. *Susitarime dėl Lietuvos švietimo politikos (2021)* tiesiogiai neminimi nei darnus vystymasis, nei jo tikslai. Tačiau pateikiamas švietimo vaidmens aprašymas neleidžia abejoti transformacine švietimo funkcija[37] ir leidžia daryti išvadą, kad švietimas vertinamas kaip integraliai susijęs su darniu vystymusi. Darnaus vystymosi ir švietimo integracijos mastas kituose strateginiuose švietimą reglamentuojančiuose dokumentuose įvairuoja:

31 Programos „Švietimas visiems“ uždaviniai pasiekiami per nuorodą: https://unevoc.unesco.org/home/TVETipedia+Glossary/show=term/term=Education+for+all.
32 4-ojo darnaus vystymosi tikslo uždaviniai pasiekiami per nuorodas: https://sdgs.un.org/goals/goal4#targets_and_indicators (anglų kalba) ir https://dvr.stat.gov.lt/pages/tikslas4 (lietuvių kalba).
33 Leidinys pasiekiamas per nuorodą: unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444.
34 Leidinys pasiekiamas per nuorodą: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374802.
35 Leidinys pasiekiamas per nuorodą: unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000390022.
36 Leidinys pasiekiamas per nuorodą: unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000390028.
37 Įvardijant, kad, pavyzdžiui, „švietimas suvokiamas kaip šalies pažangos ir gerovės pamatas“, pabrėžiama svarba išsilavinimo siekti lygiomis sąlygomis ir lygiavertėmis galimybėmis; išryškinama švietimo jungtis su mokslu, kultūra, menu; švietimas matomas kaip pajėgus stiprinti demokratinę visuomenę; nurodoma būtinybė švietimo sistemoje atliepti globalius pokyčius ir tendencijas ir kt.

- ***Lietuvos ateities vizijoje „Lietuva 2050“*** *(2023)* nurodytos penkios vystymosi kryptys, kurių viena – švietimo, sveikatos ir socialinės politikos. Jos strateginė ambicija – ateičiai pasirengęs, atsparus ir laisvas žmogus, gyvenantis bendruomenėje, kuriai jis rūpi. Be to, švietimui, kaip ir kitoms pokyčių kryptims, svarbūs šie valstybės vizijos akcentai: kultūra kaip mūsų tapatybės pagrindas, gamtinės aplinkos tausojimas, technologijų bei inovacijų plėtra ir taikymas.
- ***Nacionalinis pažangos planas*** *(2020)* tiesiogiai parengtas, remiantis ir orientuojantis į Jungtinių Tautų *Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m.* ir ES aktus. Plane švietimui skiriamas 3-iasis strateginis tikslas – didinti švietimo įtrauktį ir veiksmingumą, siekiant atitikties asmens ir visuomenės poreikiams. 4-asis darnaus vystymosi tikslas (toliau – DVT) – kokybiško švietimo – integruotas į skirtingus strateginio plano tikslus: didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtrauktį, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį (2-asis tikslas); stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą (4-asis tikslas); tvariai ir subalansuotai vystyti Lietuvos teritoriją ir mažinti regioninę atskirtį (7-asis).
- ***ŠMSM 2025–2027 m. strateginiu veiklos planu*** *(2025)* siekiama įgyvendinti tris *Nacionalinio pažangos plano (2020)* tikslus. Be akivaizdaus, tiesiogiai švietimui skirto 3-ojo strateginio tikslo, veiklos plane numatoma prisidėti, siekiant taip pat 1-ojo (pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįstos darnios ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą) ir 4-ojo (stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą) strateginių tikslų.
- ***LRV programos nuostatų įgyvendinimo plano*** *(2025)* pagrindinio tikslo formuluotėje tiesiogiai minimas darnus ir tvarus valstybės vystymasis. Išskirti švietimo prioritetai – lygias galimybes suteikiančio (įtraukiojo) ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo užtikrinimas ir visus įgalinančio mokymosi visą gyvenimą plėtra – tiesiogiai atspindi 4-ojo DVT – kokybiško švietimo – sampratą. Taigi švietimas plane gali būti traktuojamas kaip integrali darnaus vystymosi dalis.

Tikslų ir uždavinių įgyvendinimo pažangai ir sėkmei matuoti visais lygmenimis (UNESCO, ES ir nacionaliniu) parengiami indeksai bei rodikliai. Būtent parinktų švietimo rodiklių analizė sudaro 4-ą šios švietimo būklės apžvalgos skyrių – *Švietimas darniam vystymuisi užtikrinti*. Bendra strateginių dokumentų tikslų ir jų uždavinių apžvalga pateikiama I leidinio dalyje.

Darnus ugdymas Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir koncepcijose

Toliau bus siekiama atskleisti, kiek ir kaip *LR švietimo įstatymas* ir švietimo koncepcijos (pirmoji – *Tautinės mokyklos koncepcija (1989)*, antroji – *Lietuvos švietimo koncepcija (1992)* ir dabartinė – *Geros mokyklos koncepcija (2015)*, nepaisant jų kaitos ir skirtingo įstatyminio svorio, atliepia darnaus ugdymo apibrėžtį ir sudaro sąlygas jam įgyvendinti mokyklose. Koncepcijos veikia kaip sąvokinis pagrindas ar žemėlapis su orientyrais, ir jų realus įgyvendinimas priklauso nuo konkrečios mokyklos misijos, bendruomenės poreikių, galimybių, o įstatymas nustato švietimo tikslus, švietimo sistemos principus, sandaros, veiklos, santykių pagrindus ir valstybės įsipareigojimus švietimo srityje. Tiek įstatyme, tiek koncepcijose lengva rasti sąsajų su darniu ugdymu.

Įstatyme nustatytos švietimo funkcijos atitinka aprašytas darnaus ugdymo teorijoje: išoriškai – ugdymas siejamas su darniu valstybės vystymusi, iš vidaus – ugdymas padeda auginti savarankišką, atsakingą žmogų, kompetentingą dalyvauti Lietuvos, Europos ir pasaulio daugiakultūrėje visuomenėje. Be jų, įstatyme minima mokymuisi svarbi dvasinė darna ir psichologinis atsparumas užtikrinami, suteikiant galimybę gauti psichologinę pagalbą.

Asmens ir sistemos atsparumo, išorinės ir vidinės ugdymo funkcijų visuma, kaip minėta anksčiau, sudaro

galimybes pasireikšti transformacinei, t. y. paradigminio pokyčio, ugdymo funkcijai. Tokioje vizijoje garantuojama kiekvieno žmogaus teisė ir lygiavertės galimybės įgyti kokybišką išsilavinimą, dalyvauti ekonomikoje, veikti darniai su visuomene ir aplinka. Įdomu tai, kad nors įstatyme atsparumas koncentruotas į asmenį, dar *Tautinės mokyklos koncepcijoje (1989)* minimas lankstumas kaip siekiamybė ir ugdymo turinyje, ir pačioje švietimo sistemoje. Lankstumas, be abejo, irgi byloja apie polinkį atsparumui. *Lietuvos švietimo koncepcijoje (1992)* akcentuotas švietimo sistemos nuoseklumas, laiduojantis mokymosi proceso tęstinumą; šioje koncepcijoje darna minima kalbant apie vaiko pasaulėvaizdį, socialinį gyvenimą, dalyvavimą visuomenėje. *Geros mokyklos koncepcijoje (2015)* aktualizuota sisteminė darna: geroje mokykloje konstruktyviai sąveikauja skirtingi veiklos aspektai. Mokykla konceptualizuojama kaip besimokanti organizacija – tai yra pati nuolat keičiasi, o ne tik veikia kintančiame pasaulyje.

Kintant pasauliui, keičiantis tiek *Švietimo įstatymui*, tiek koncepcijoms, ugdymo centre išlieka vaikas, o ugdymo procesas orientuojamas į jo dvasinių, intelektinių ir fizinių galių auginimą, parengimą visavertiškai dalyvauti visuomenėje. *Tautinės mokyklos koncepcijoje (1989)* švietimas matomas kaip kultūrą kuriantis veiksnys; žmogus bręsta per kultūrą ir joje. Taigi mokyklos užduotis *Tautinės mokyklos koncepcijoje (1989)* – suvokiant kiekvieno asmens autonomiškumą, įgalinti jį laisvanoriškai rinktis savo vietą visuomenėje ir vertinti, kurti tautinę kultūrą, dalyvauti joje. *Geros mokyklos koncepcijoje (2015)* mokyklos veikla kreipiama į mokinių asmenybės brandą, individualias galimybes atitinkančius mokymosi pasiekimus ir nuolatinę mokymosi pažangą. Abiejose koncepcijose akcentuojama asmenybės ūgtis, sprendžiant aktualius visuomenės, valstybės, aplinkos, mokslo ir technologijų kaitos iššūkius, t. y. pabrėžiamas mokymasis ne tik dabartyje, bet ir ateičiai. Todėl ugdymo turinys atspindi pasaulinę ir nacionalinę visuomeninę, mokslinę, technologinę raidą, ruošia žmogų dabarties ir numatomiems iššūkiams. Vienas šių iššūkių – darnus vystymasis – švietimo sistemoje aktualumo neprarado nuo 1989 m., tačiau laikui bėgant kito suvokimas, kokių žinių, įgūdžių ir nuostatų reikia padarytai pažangai šioje srityje palaikyti ir dorotis su naujai kylančiomis problemomis. Būtent ugdymo turiniui, apimant mokinių ir mokytojų kompetencijas, skiriamas 5-as leidinio skyrius.

Prie kokybiško švietimo siekio prisideda ir *„Tūkstantmečio mokyklų" programa* – joje įgyvendinamomis „minkštosiomis" (kompetencijų tobulinimo, tinklaveikos, bendruomenės įtraukimo ir kt. veiklomis) ir „kietosiomis" (infrastruktūros atnaujinimo ar kūrimo, universalaus dizaino mokymuisi principų įgyvendinimo, aplinkos pritaikymo) investicijomis siekiama užtikrinti mokinių pasiekimų ir pažangos (rezultatų) tvarumą, sudaryti vienodas mokymosi sąlygas kiekvienam mokiniui, nepriklausomai nuo jo gyvenamosios vietos ir socialinės padėties. Veikloms įgyvendinti reikalingas kiekvienos savivaldybės konteksto ir situacijos vertinimas bei analizė – taip įprasminami koncepcijose išskirti lankstumo, nuoseklumo, įsitraukimo į kaitą siekiai.

Geros mokyklos koncepcijoje (2015), be siekiamų rezultatų, ugdymosi ir ugdymo procesų, darbuotojų ir bendruomenės ypatybių, dėmesys skiriamas įgalinančiai lyderystei ir vadybai, dinamiškai ir atvirai ugdymosi aplinkai. Baigiant skyrių, atskirai paminėtina ir 2024 m. pristatyta LINEŠA iniciatyva – darbotvarkė *Tvari mokykla 2030*. Ja siekiama spręsti fragmentuotą švietimo darniam vystymuisi įgyvendinimą Lietuvoje. Ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo, neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykloms ir profesinio rengimo centrams siūloma nuosekliai įgyvendinti tvarumo principus mokyklos gyvenime, diegiant tvarumą į ugdymo turinį, aplinką, infrastruktūrą ir bendruomenes (LINEŠA, 2024a). Iniciatyva atliepia strateginiuose švietimo dokumentuose keliamus tikslus bei uždavinius, parodo, kaip įstatymo nurodymai ir švietimo koncepcijos orientyrai įgalina mokyklas siekti tvarumo, diegiant valdymo kultūros ir infrastruktūros sprendimus. Daugiau apie mokyklų valdymą ir infrastruktūrą – 6 skyriuje.

4. Švietimas darniam vystymuisi užtikrinti

4.1. Švietimo pasiekiamumas

Per 2021–2024 m. nuo 90,2 proc. iki 96,1 proc. išaugo 3–5 metų vaikų dalyvavimas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose, ir 2024 m. tik trijose savivaldybėse jų dalis nesiekė 90 proc.; išaugo ir kitų amžiaus grupių įsitraukimas į ikimokyklinį bei priešmokyklinį ugdymą.

Reikšmingai gerėjo, ypač ikimokyklinio ugdymo mokyklose, negalią turinčių mokinių galimybės ugdytis įtraukiai: 2024 m. 81,1 proc. vaikų su negalia (6,6 proc. punkto daugiau nei 2021 m.) buvo ugdomi ikimokyklinio ugdymo mokyklų bendrosiose grupėse ir 55,8 proc. mokinių su negalia (5,8 proc. punkto daugiau nei 2021 m.) – bendrojo ugdymo mokyklų bendrosiose klasėse. Pagerėjo švietimo pagalbos pasiekiamumas. Pagalbos mokiniui specialistų etatų, tenkančių šimtui mokinių, skaičius padidėjo nuo 0,75 iki 0,87 etato, tačiau savivaldybėse skyrėsi: 2024 m. buvo nuo 0,58 iki 1,68 etato.

Užtikrinamas mokyklų pasiekiamumas vežiojant mokinius; ši paslauga aktualiausia bendrojo ugdymo mokyklų mokiniams: 2024 m. buvo vežiojami 1,2 proc. miesto ir 6,7 proc. kaimo ikimokyklinio ugdymo mokinių, taip pat 14,0 proc. miesto ir 52,2 proc. kaimo bendrojo ugdymo mokinių. Į mokyklas vežiojama iki 4 proc. punktų daugiau SUP turinčių mokinių, nei apskritai mokinių.

Mokiniai turi bendrojo ugdymo pasirinkimo galimybių pagal savo gabumus ir poreikius – pagal specializuotos krypties bendrojo ugdymo programas (kartu su inžineriniu, dailės, menų, muzikos, sporto ugdymu) 2024 m. mokėsi 8,6 tūkst. mokinių. 1,3 tūkst. mokėsi pagal tarptautines programas. 6,1 tūkst. mokinių buvo sudarytos sąlygos mokytis pagal individualizuotas ir socialinių įgūdžių ugdymo programas, 5,2 tūkst. mokėsi pagal suaugusiųjų ugdymo, 3 tūkst. – pagal Ukrainos ugdymo programas.

Per 2021–2024 m. nuo 62,4 proc. iki 73,5 proc. paaugo šalies bendrojo ugdymo mokyklų dalis, kuriose buvo galima pasirinkti antrąją užsienio kalbą, tačiau sąlygos buvo geresnės mieste, kur 80 proc. (kaime – 57,1 proc.) mokyklų sudarė šią galimybę. Pasirinkusių rusų kalbą mokinių dalis sumažėjo nuo 74,9 proc. iki 60,3 proc., ir išaugo pasirinkusiųjų vokiečių (nuo 16,9 proc. iki 24,2 proc.), prancūzų (nuo 6,7 proc. iki 9,8 proc.) ir ispanų (nuo 0,5 proc. iki 4,3 proc.) kalbas dalys.

Vidurinio ugdymo dalykų mokymosi pasirinkimas susijęs su mokyklos dydžiu, vietove ir savivaldybės tipu. 2023–2024 m. m. didesnėse mokyklose, miesto vietovėse ir miestų savivaldybėse palyginti didesnė III gimnazijos klasės mokinių dalis mokėsi kai kurių pasirenkamųjų dalykų, pavyzdžiui: etikos, ekonomikos ir verslumo, teatro, medijų meno.

2021–2024 m. išaugo NVŠ lankančių mokinių dalis (nuo 62,8 proc. iki 70,3 proc.; SUP turinčių – nuo 61,1 proc. iki 70,9 proc.). 2024 m. tarp dalyvavusiųjų NVŠ didžiausia dalis buvo 1–4 klasių mokinių (83,6 proc.), mažiausia – 9–10 ir I–IV gimnazijos klasių (55,7 proc.) mokinių. Beveik trečdalis (31,6 proc.) mokinių pasinaudojo valstybės biudžeto parama NVŠ. Savivaldybėse NVŠ dalyvaujančių SUP turinčių mokinių dalis 2024 m. siekė nuo 50,4 proc. iki 94,8 proc., o mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, – nuo 60,2 proc. iki 96,6 proc.

Švietimo pasiekiamumas suprantamas kaip įtraukties švietimo sistemoje principo įgyvendinimas: ugdymo(si) galimybių ir sąlygų sudarymas kiekvienam asmeniui, atsižvelgiant į jo poreikius, galias, gebėjimus ir gyvenamąją vietovę, užtikrinant reikiamą pagalbą, kad kiekvienas galėtų patirti sėkmę mokydamasis.

Šiame poskyryje apžvelgiama:

- dalyvavimas ankstyvojo ugdymo programose – sėkmingo starto pozicija, padėsianti mokiniui pasiekti geresnius rezultatus ateityje;
- ugdymosi pasiekiamumas SUP ir negalią turintiems mokiniams, jų įtrauktis į bendrosios paskirties grupes (klases);
- mokinių vežiojimas, padedantis pasiekti mokyklas toliau nei per 3 kilometrus nuo mokyklos gyvenantiems mokiniams;
- sudarytos formaliojo ugdymo galimybės rinktis specializuotos ugdymo krypties programas, antrąją užsienio kalbą, vidurinio ugdymo dalykus;
- NVŠ pasiekiamumas, pasinaudojant valstybės biudžeto parama NVŠ, skiriama visiems; skirtingų klasių mokiniams; SUP turintiems mokiniams ir mokiniams, gaunantiems finansinę bei kitokią paramą.

Dalyvavimas ankstyvojo ugdymo programose

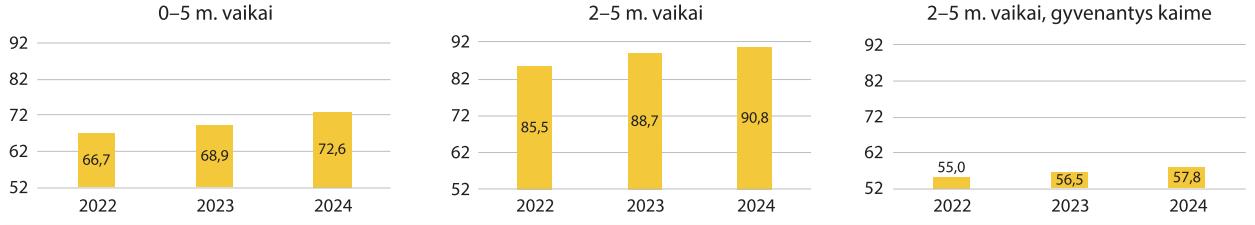
Ikimokykliniu ugdymu siekiama padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros (taip pat ir etninės), socialinius, pažintinius gebėjimus, ugdyti vaiko kognityvinius įgūdžius, padėti vaikui pasirengti ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą (LR švietimo įstatymas, 2011). Ankstyvajame amžiuje prieinamas kokybiškas ugdymas labiau padeda mokiniams pasiekti geresnius rezultatus nei vėlesni bandymai šalinti ugdymosi spragas ir patirti ugdymosi sėkmę (Zablackė, Gražytė, 2017). Tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų rezultatai patvirtina, kad ilgesnis dalyvavimas kokybiškose institucinio ugdymo programose yra vienas iš stipriausių ankstyvojo ugdymo veiksnių, padedančių mokiniams pasiekti geresnius rezultatus (ten pat). Todėl šalyje dedamos pastangos ankstinti vaikų dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo programoje: *LR švietimo įstatyme (2011)* nustatyta, kad nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. ikimokyklinis ugdymas bus visuotinis vaikams nuo 2 metų (plačiau apie politinius šios srities siekius ir jų įgyvendinimą rašoma 1.2 poskyryje).

Vaikų įsitraukimas į ikimokyklinį ugdymą vertinamas, skaičiuojant, kokia dalis atitinkamos amžiaus grupės vaikų dalyvauja ikimokyklinio ugdymo programoje, nes vaikų skaičiaus rodiklis kasmet kinta. Kaip matyti 4.1.1 pav., ikimokyklinio ugdymo programoje dalyvauja vis didesnė dalis vaikų nuo gimimo iki 5 metų: per dvejus metus jų dalis išaugo 5,9 proc. punkto ir pasiekė 72,6 proc. Didžiąją 0–5 metų amžiaus grupės vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programoje, dalį sudaro 2–5 metų vaikai, kurių 90,8 proc. ikimokyklinio ugdymo programoje dalyvavo 2024 m.

Naujų įtraukties į ikimokyklinį ugdymą galimybių aktualu ieškoti 2–5 metų amžiaus grupės vaikams, gyvenantiems kaimo vietovėse: nors per dvejus metus jų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programoje, dalis padidėjo ir 2024–2025 m. m. pasiekė 57,8 proc. (2022–2023 m. m. – 55,0 proc.), tai – vis dar trečdaliu mažesnė nei šalies mastu ikimokyklinio ugdymo programoje dalyvaujančių 2–5 metų vaikų dalis.

4.1.1 pav. Augo įvairių amžiaus grupių vaikų dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo programoje

Vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programoje, dalys (proc.) pagal amžiaus grupes, 2022–2023 m. m. – 2024–2025 m. m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

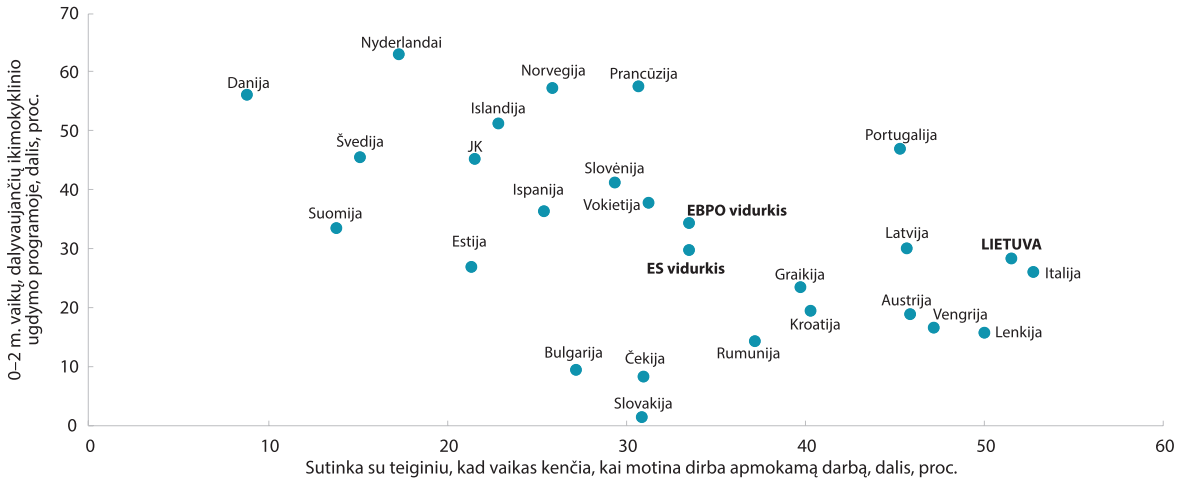
Mažesnį 0–2 metų vaikų ikimokyklinio ugdymo mastą iš dalies gali lemti nuostatos. Kaip rodo EBPO (2025) analizė, paremta Pasaulio vertybių tyrimo duomenimis, Lietuvoje ir dar keliose Europos šalyse palyginti

didesnė (Lietuvoje – 51,5 proc., Italijoje – 52,7 proc., Lenkijoje – 50,0 proc.) dalis asmenų nei kitose šalyse mano, kad 0–2 metų vaikų motinos turėtų jais rūpintis, užuot išėjusios dirbti į apmokamą darbą, antraip vaikai nukentės. Šio tyrimo duomenimis, 2022 m. ikimokyklinio ugdymo programoje dalyvavo: Lietuvoje – 28,2 proc., Italijoje – 26,1 proc., Lenkijoje – 15,8 proc. 0–2 metų vaikų. Tačiau akivaizdu, kad be nuostatų, įsitraukimui į ankstyvąjį ugdymą įtakos gali turėti ir kiti veiksniai (pavyzdžiui, ikimokyklinio ugdymo vietų stoka, valstybės teikiamos išmokos vaikams ir jų trukmė ir kt.): kai kuriose šalyse mažesnė nei Lietuvoje dalis tyrimo dalyvių buvo įsitikinę, kad motinos turi rūpintis 0–2 metų vaikais, o ne dirbti, bet ikimokyklinio ugdymo programoje dalyvavo dar mažesnė 0–2 metų vaikų dalis nei Lietuvoje. Pavyzdžiui, Slovakijoje dalyvavo 1,3 proc., Čekijoje – 8,2 proc., Vengrijoje – 16,5 proc., Austrijoje – 19 proc. 0–2 metų vaikų (4.1.2 pav.).

Dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo programoje mastui įtakos turi ir šeimos SEK: daugelyje EBPO šalių 0–2 metų amžiaus vaikų dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo programoje rodiklis yra aukštesnis didesnių pajamų namų ūkiuose, ši tendencija pastebima ir Lietuvoje, nors dalyvavimo skirtumai pagal šeimos SEK nėra radikaliai dideli: 2022 m. duomenimis, 0–2 metų vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programoje, dalis iš aukščiausias pajamas uždirbančių namų ūkių (3 kvartilis) šalyje buvo 33,2 proc., iš žemiausių pajamų namų ūkių (1 kvartilis) – 28,5 proc., 25 ES šalių vidurkiai – atitinkamai 45,0 proc. ir 28,7 proc., EBPO šalių vidurkiai – 50,0 proc. ir 31,5 proc. (EBPO, 2025).

4.1.2 pav. Lietuvoje, palyginti su EBPO ir ES šalių vidurkiais, mažesnė 0–2 metų vaikų dalis dalyvavo ikimokyklinio ugdymo programoje, o asmenų, besilaikančių nuostatos, kad tokio amžiaus vaikų turinčios mamos neturėtų dirbti apmokamo darbo, dalis buvo viena didžiausių Europoje

0–2 metų vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programoje, dalis (y ašis, 2022 m. duomenys) ir Pasaulio vertybių 7-osios bangos (2017–2022 m.) tyrimo respondentų, pritarusių teiginiui, kad „vaikas kenčia, kai motina dirba apmokamą darbą“ (x ašis), dalis (proc.)

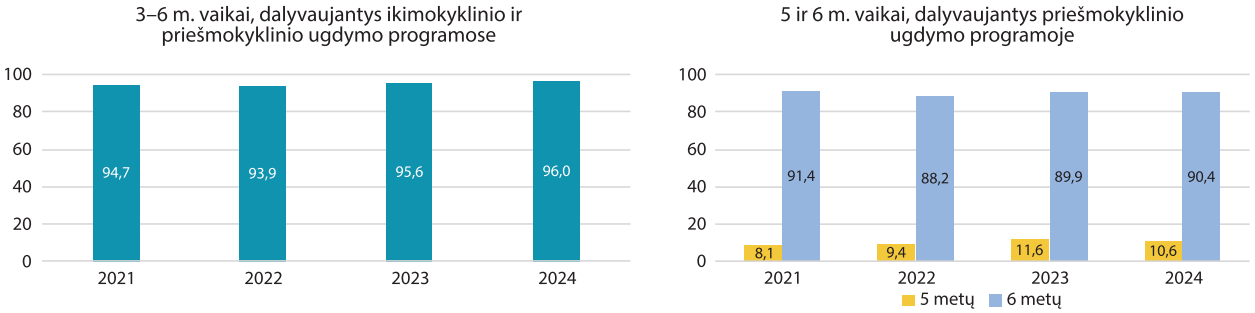
Šaltinis: EBPO, 2025

3–6 metų vaikų dalyvavimo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose rodiklio stebėsena yra aktuali, nes nuo 2024–2025 m. m., įvedus visuotinį ugdymą 3 metų vaikams, jiems turi būti sudarytos sąlygos dalyvauti ikimokyklinio ugdymo programoje, o priešmokyklinis ugdymas privalomas nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. Jis gali būti teikiamas vaikams, kuriems tais kalendoriniais metais, kurių mokslo metais pradedamas priešmokyklinis ugdymas, sueina 6 metai, ir tiems 5 metų vaikams, kurių tėvai (globėjai) pageidauja, kad vaikas priešmokyklinę grupę ar klasę pradėtų lankyti metais anksčiau. 3–6 metų vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose, dalis paaugo nuo 94,7 proc. 2021 m. iki 96,0 proc. 2024 m. (4.1.3 pav.). Ši dalis daugiausia paaugo dėl 3–5 metų amžiaus grupės įsitraukimo į ikimokyklinį ugdymą (4.1.4 pav.), nes vaikų, dalyvaujančių priešmokyklinio ugdymo programoje, dalis 6 metų amžiaus grupėje kasmet yra panaši: 2021 m. – 91,4 proc., 2024 m. – 90,4 proc. Tai, kad apie dešimtadalis penkiame-

čių dalyvauja priešmokyklinio ugdymo programoje (2021 m. – 8,1 proc., 2024 m. – 10,6 proc.) (4.1.3 pav.), leidžia daryti prielaidą, kad panaši dalis, apie dešimtadalis, šešiamečių jau yra ugdomi pradinio ugdymo lygmenyje.

4.1.3 pav. Per 2021–2024 m. 3–6 metų vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose, dalis paaugo 1,3 proc. punkto

3–6 metų vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose, dalis (proc.) ir vaikų, dalyvaujančių priešmokyklinio ugdymo programoje, dalis (proc.) 6 ir 5 metų amžiaus grupėse, 2021–2022 m. m. – 2024–2025 m. m.

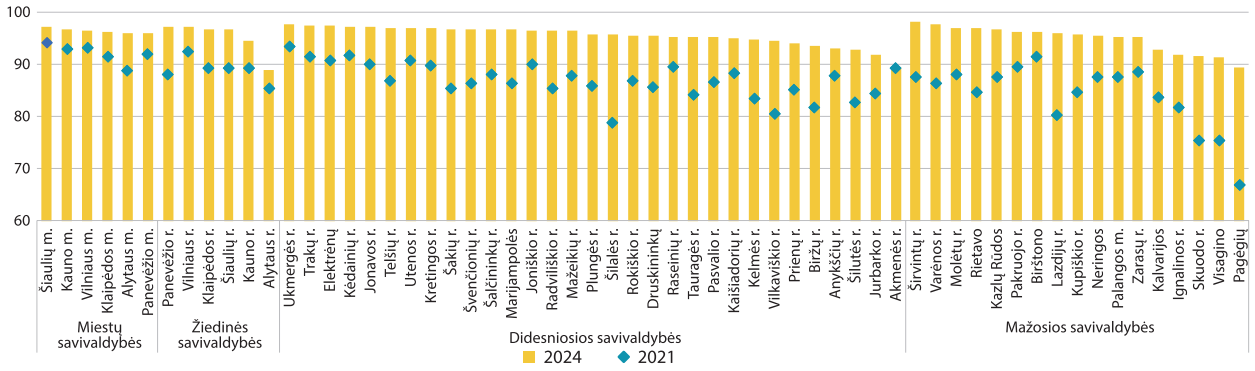
Duomenų šaltinis: ŠVIS

3–5 metų vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose, dalis šalyje augo: 2021 m. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvavo 90,2 proc. šios amžiaus grupės vaikų, o 2024 m. ši dalis pasiekė 96,1 proc. Augimas pastebimas visose savivaldybėse (4.1.4 pav.).

2021 m. dalyvavimas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose siekė nuo 67,0 proc. Pagėgių iki 94,2 proc. Šiaulių m. savivaldybėje, tik 13-oje savivaldybių dalyvavo daugiau nei 90 proc. vaikų. Per trejus metus pasiekta didelė pažanga: 2024 m. dalyvavimas nesiekė 90 proc. tik trijose – Alytaus r. (89,0 proc.), Pagėgių (89,4 proc.) ir Akmenės r. (89,5 proc.) savivaldybėse, o likusiose buvo nuo 91,4 proc. (Visagino) iki 97,6 proc. (Ukmergės r., Trakų r., Varėnos r. savivaldybėse). Kita pastebėta tendencija – įtrauktis į ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą yra labai panašaus masto visose savivaldybių grupėse: nors didžiausia ji miestų savivaldybių grupėje (vidurkis 96,6 proc.), o mažiausia – mažųjų savivaldybių grupėje (95,1 proc.), skirtumas siekia tik 1,5 proc. punkto. Mažosios savivaldybės padarė didžiausią pažangą: grupės vidurkis per trejus metus pakilo 11,6 proc. punkto (didesniųjų savivaldybių vidurkis padidėjo 8,5 proc. punkto, žiedinių – 5,7 proc. punkto, miestų – 3,7 proc. punkto).

4.1.4 pav. Per 2021–2024 m. 3–5 metų vaikų dalyvavimo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose mastas padidėjo visose šalies savivaldybėse

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalys (proc.) 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	92,9 proc.	89,8 proc.	87,2 proc.	83,5 proc.
2024 m.	96,6 proc.	95,5 proc.	95,7 proc.	95,1 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

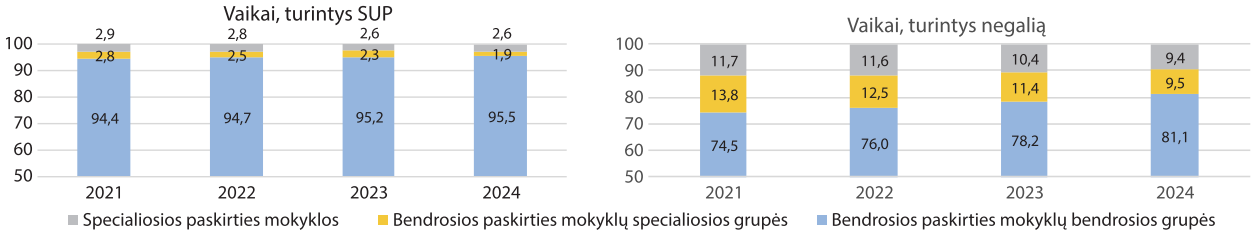
Specialiųjų ugdymosi poreikių ir negalią turinčių mokinių ugdymas

Siekiant plėsti įtrauktį į švietimo sistemą, svarbu didinti švietimo prieinamumą socialiai jautrių grupių asmenims. Švietimo prieinamumas ir dalyvavimas ugdymo sistemoje yra visuotinė teisė (ir pareiga), įtvirtinta nacionaliniuose ir tarptautiniuose teisės aktuose. Vis dėl to, dalis mokinių patiria sunkumų, norėdami pasinaudoti šia teise. To priežastys, kaip rodo „Eurydice“ analizė, – švietimo sistemos ir struktūrų galimybių ribotumas, lankstumo ar (ir) išteklių, kurie padėtų atliepti skirtingus besimokančiųjų poreikius, stoka (European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice, 2023).

2024 m. pagal ikimokyklinio ugdymo programą buvo ugdomi 26,9 tūkst. SUP turinčių vaikų – tai yra 2,1 tūkst. daugiau nei 2021 m. (24,8 tūkst. vaikų). Didžioji dauguma jų – net 95,5 proc. – buvo ugdomi bendrosios paskirties ikimokyklinio ugdymo mokyklų bendrosiose grupėse. Ši dalis per trejus metus nuosekliai augo (2021 m. ji siekė 94,4 proc.) (4.1.5 pav.).

4.1.5 pav. 2021–2024 m. augo ikimokyklinio ugdymo mokyklų bendrosiose grupėse ugdomų SUP ir (arba) negalią turinčių vaikų dalys

Vaikų, turinčių SUP ir (arba) negalią, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą, pasiskirstymas (proc.) pagal tai, kokios paskirties mokyklose (grupėse)* jie yra ugdomi, 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

* Įskaitant vaikus, ugdomus mišriose ir globos grupėse.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Tuo pat metu vaikų, ugdomų bendrosios paskirties mokyklų specialiosiose grupėse, dalis sumažėjo nuo 2,8 proc. (2021 m.) iki 1,9 proc. (2024 m.), o specialiosios paskirties mokyklose (skirtose didelių ir labai didelių SUP turintiems vaikams) – nuo 2,9 proc. iki 2,6 proc.

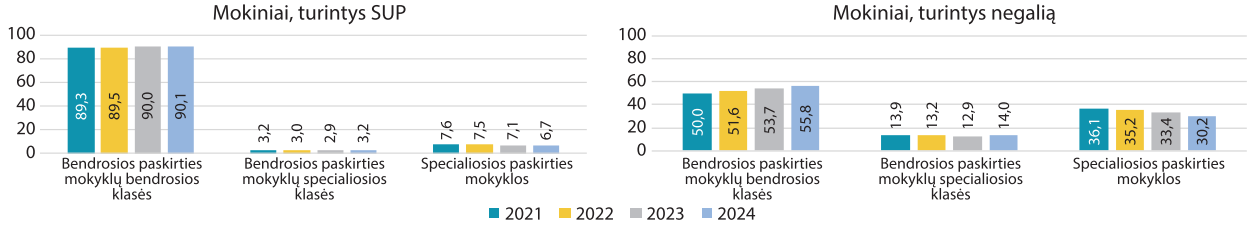
2021–2024 m. reikšmingai išaugo vaikų su negalia, ugdomų bendrosios paskirties ikimokyklinio ugdymo mokyklų bendrosiose grupėse, dalis – ji padidėjo 6,6 proc. punkto ir 2024 m. siekė 81,1 proc. Kartu sumažėjo vaikų su negalia, ugdomų specialiosiose grupėse – nuo 13,8 proc. iki 9,5 proc. (4,3 proc. punkto) ir specialiosios paskirties mokyklose – nuo 11,7 proc. iki 9,4 proc. (2,3 proc. punkto). Šie pokyčiai rodo nuoseklią pažangą, įgyvendinant įtraukties švietimo sistemoje principą ikimokyklinio ugdymo programoje, ir gerėjančias galimybes SUP ir negalią turintiems vaikams ugdytis bendrosiose grupėse, o tai, kad dalis vaikų ugdomi mokyklose, skirtose didelių ir labai didelių SUP turintiems vaikams, rodo, kad kai kuriais atvejais tik šios mokyklos gali pasiūlyti ugdymą ir pagalbą mokiniui, taip pat ir medicininę, kokios dažniausiai negali teikti bendrosios paskirties mokyklos.

Bendrojo ugdymo mokyklose 2021–2024 m. laikotarpiu taip pat augo SUP turinčių mokinių skaičius – jų padaugėjo nuo 46,6 tūkst. iki 53,1 tūkst. Šį augimą galėjo lemti tiek gerėjančios SUP turinčių mokinių diagnostikos galimybės, tiek didėjantis visuomenės sąmoningumas apie SUP nustatymo svarbą ugdymo kokybei užtikrinti. 2024 m. nedidelių specialiųjų ugdymosi poreikių (I lygio) turėjo 38,2 proc. (20,3 tūkst. mokinių), vidutinių (II lygio) – 34,8 proc. (18,5 tūkst.), didelių (III lygio) – 23,8 proc. (12,7 tūkst.), o labai didelių (IV lygio) – 3,1 proc. (1,7 tūkst.) mokinių. SUP turinčių mokinių dalis nuo visų bendrojo ugdymo mokinių skaičiaus taip pat padidėjo – nuo 12,4 proc. 2021 m. iki 13,5 proc. 2024 m. Didžioji dauguma SUP turinčių mokinių (2024 m. – 90,1 proc.) buvo ugdomi bendrosiose klasėse kartu su bendraamžiais; jų dalis nuo 2021 m. padidėjo 0,8 proc. punkto. Mokinių, ugdomų bendrojo ugdymo mokyklų specialiosiose klasėse, dalis išliko stabili – 3,2 proc., o SUP turinčių mokinių, ugdomų mokyklose, skirtose didelių ir labai didelių SUP turintiems mokiniams, dalis sumažėjo iki 6,7 proc. (0,9 proc. punkto) (4.1.6 pav.).

Nors SUP ir negalią turinčių mokinių grupės iš dalies sutampa, jos analizuojamos atskirai – ne visi SUP turintys mokiniai turi negalią, tačiau visi mokiniai, turintys negalią, turi ir SUP. 2021–2024 m. laikotarpiu augo negalią turinčių mokinių skaičius bendrojo ugdymo mokyklose – nuo 8,9 tūkst. iki 10,5 tūkst. Kaip matyti, šių mokinių ugdymas taip pat tampa įtraukesnis, tačiau, palyginti su situacija ikimokyklinio ugdymo mokyklose, jų įtrauktis į bendrąsias klases reikalauja daugiau pastangų. 2024 m. bendrosiose klasėse buvo ugdoma 55,8 proc. mokinių su negalia – tai 5,8 proc. punkto daugiau nei 2021 m. Tuo pačiu laikotarpiu reikšmingai sumažėjo jų dalis mokyklose, skirtose didelių ir labai didelių SUP turintiems mokiniams (nuo 36,1 proc. iki 30,2 proc.). Mokiniai, ugdomi bendrojo ugdymo mokyklų specialiosiose klasėse, 2024 m. sudarė 14,0 proc., tai – tik 0,1 proc. punkto daugiau nei 2021 m. (4.1.6 pav.). Didesnę mokinių su negalia įtrauktį į bendrojo ugdymo mokyklas padėtų užtikrinti geriau pritaikyta mokyklų infrastruktūra. Ši tema plačiau analizuojama 6.2 poskyryje.

4.1.6 pav. Per 2021–2024 m. padidėjo SUP ir negalią turinčių bendrojo ugdymo mokinių dalys bendrosios paskirties klasėse, sumažėjo – specialiosios paskirties mokyklose

SUP ir negalią turinčių mokinių pasiskirstymas pagal tai, kokios paskirties bendrojo ugdymo mokyklose (klasėse) jie yra ugdomi, 2021–2022 m. m. – 2024–2025 m. m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

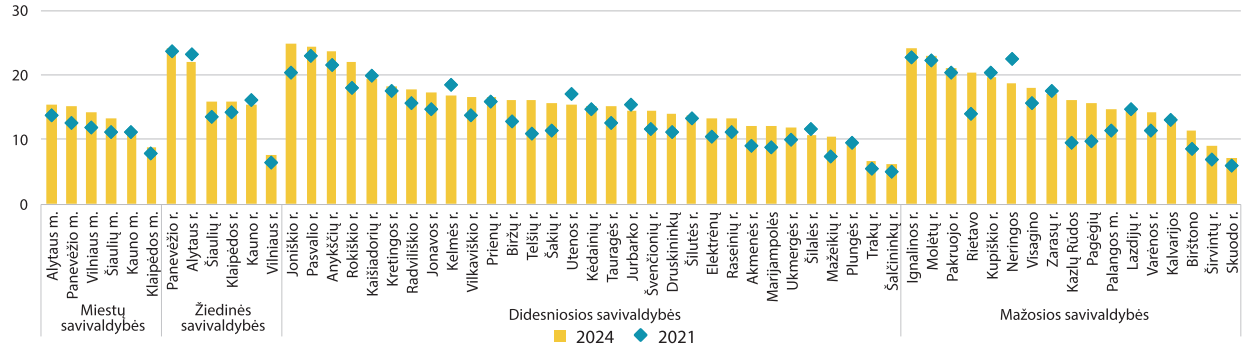
Toliau analizuojama, kokią dalį nuo visų mokinių sudaro SUP ir negalią turintys mokiniai savivaldybių mokyklose, nes nuo to priklauso švietimo pagalbos ir ugdymo aplinkos pritaikymo poreikiai. Kaip rodo duomenys (4.1.7 pav.), SUP turinčių mokinių dalis savivaldybių priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklose 2021 m. svyravo nuo vidutiniškai 11,4 proc. miestų savivaldybių grupėje iki 14,4 proc. mažųjų savivaldybių grupėje. Per trejus metus visose savivaldybių grupėse SUP turinčių mokinių dalis mokyklose padidėjo: mažųjų savivaldybių mokyklose SUP turintys mokiniai 2024 m. vidutiniškai sudarė 16,1 proc. (+1,7 proc. punkto), didesniosiose – 14,8 proc. (+1,7 proc. punkto), žiedinėse – 14,5 proc. (+0,4 proc. punkto), miestų savivaldybėse – 12,8 proc. (+1,4 proc. punkto). 10-yje savivaldybių 2024 m. SUP turintys mokiniai sudarė daugiau nei penktadalį visų mokinių: Joniškio r. (24,7 proc.), Pasvalio r. (24,4 proc.), Panevėžio r. (24,1 proc.), Ignalinos r. (24,1 proc.), Anykščių r. (23,6 proc.), Molėtų r. (23,0 proc.), Alytaus r. ir Rokiškio r. (po 22,1 proc.), Pakruojo r. (21,2 proc.) ir Rietavo (20,3 proc.) savivaldybėse.

Aktualu pažvelgti, kokią dalį nuo visų SUP turinčių bendrojo ugdymo mokinių sudaro negalią turintys mokiniai (4.1.8 pav.). Savivaldybių duomenys rodo, kad didžiausios negalią turinčiųjų dalys nuo visų SUP turinčių mokinių 2024 m. buvo mažosiose savivaldybėse (vidutiniškai 16,8 proc.) ir didesniosiose savivaldybėse (15,5 proc.). Mažesnės negalią turinčių mokinių dalys buvo miestų savivaldybėse (9,3 proc.) ir žiedinėse savivaldybėse (12,1 proc.).

Didžiausią dalį – beveik trečdalį SUP turinčių mokinių – negalią turintys mokiniai 2024 m. sudarė Šalčininkų r. (32,6 proc.), Zarasų r. (32,4 proc.), Kalvarijos (31,2 proc.), Skuodo r. (31,1 proc.) savivaldybių, mažiausią – Neringos (3,7 proc.) ir Birštono (6,9 proc.) savivaldybių mokyklose. Tai taip pat rodo gerėjančias mokyklų galimybes įtraukti į bendrojo ugdymo mokyklas didesnių sveikatos sunkumų turinčius ir daugiau visokeriopos pagalbos reikalingus mokinius.

4.1.7 pav. Labiausiai SUP turinčių mokinių dalis išaugo mažųjų savivaldybių grupėje

SUP turinčių mokinių (išskyrus SUP, atsirandančius dėl išskirtinių gabumų), ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, dalys[38] (proc.) 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

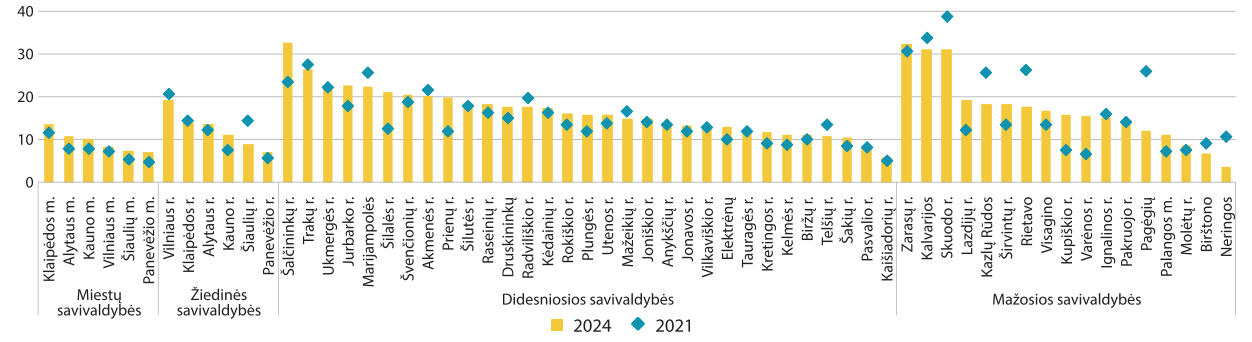

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	11,4 proc.	14,1 proc.	13,1 proc.	14,4 proc.
2024 m.	12,8 proc.	14,5 proc.	14,8 proc.	16,1 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

4.1.8 pav. Per 2021–2024 m. 42 savivaldybėse padidėjo negalią turinčių bendrojo ugdymo mokinių dalis nuo visų SUP turinčių mokinių

Negalią turinčių mokinių dalys nuo mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose[39] (proc.), 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	7,5 proc.	11,2 proc.	14,3 proc.	15,5 proc.
2024 m.	9,3 proc.	12,1 proc.	15,5 proc.	16,8 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Nacionaliniame pažangos plane (2020) iškelti siekiniai dėl negalią turinčių mokinių, ugdomų įtraukiuoju būdu bendrosios paskirties švietimo įstaigose (bendrosiose klasėse), dalies didėjimo ir *Švietimo plėtros programoje (2021)* numatytos ir įgyvendinamos įtraukties švietimo sistemoje didinimo priemonės aptartos 1.2 poskyryje. Taip pat galima paminėti NŠA ir LĮŠC vykdomus su įtraukties švietimo sistemoje plėtra susijusius projektus. Pagrindiniai šiuo metu vykdomi projektai:

- NŠA projektas „Įtrauktis visiems ir kiekvienam“ (2024 m. vasario mėn. – 2029 m. birželio mėn., remiamas iš 2021–2027 m. „ESF+“ investicijų programos, biudžetas – 10,3 mln. Eur). Projektu siekiama didinti įtrauktį, tobulinant pedagoginių darbuotojų kompetencijas ir keičiant švietimo bendruomenės nuostatas dėl įtraukties švietimo sistemoje.
- LĮŠC projektas „Įtraukties švietime stiprinimas“ (PASTIPRA) (2024 m. liepos mėn. – 2029 m. liepos mėn., remiamas iš „ESF+“ ir ES bendrojo finansavimo lėšų, biudžetas – 23 mln. Eur). Projekto tikslas –

38 „Tūkstantmečio mokyklų“ projekte dalyvaujančių savivaldybių stebėsenos rodiklis. „Integracijos“ terminas šio rodiklio formuluotėje reiškia ugdymą bendrojo ugdymo mokyklų bendrosios paskirties klasėse.

39 „Tūkstantmečio mokyklų“ projekte dalyvaujančių savivaldybių stebėsenos rodiklis. „Integracijos“ terminas šio rodiklio formuluotėje reiškia ugdymą bendrojo ugdymo mokyklų bendrosios paskirties klasėse.

gerinti švietimo sistemos veiksmingumą, kuriant įtraukią ugdymo aplinką, teikiant veiksmingą švietimo pagalbą ir tobulinant švietimo pagalbos specialistų kompetencijas.

Švietimo pagalbos poreikis ir jos užtikrinimas

Viena iš įtraukties švietimo sistemoje įgyvendinimo priemonių – švietimo pagalba, teikiama jos reikalingiems mokiniams. Šalyje siekiama, kad augtų mokinių, gaunančių švietimo pagalbą, dalis nuo visų mokinių, kuriems nustatytas pagalbos poreikis. ŠVIS duomenimis, švietimo pagalbos pasiekiamumas kasmet pamažu gerėjo: 2022 m. švietimo pagalbą gavo 80,1 proc., 2023 m. – 81,1 proc., 2024 m. – 83,4 proc. ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokinių, kuriems buvo nustatytas jos poreikis.

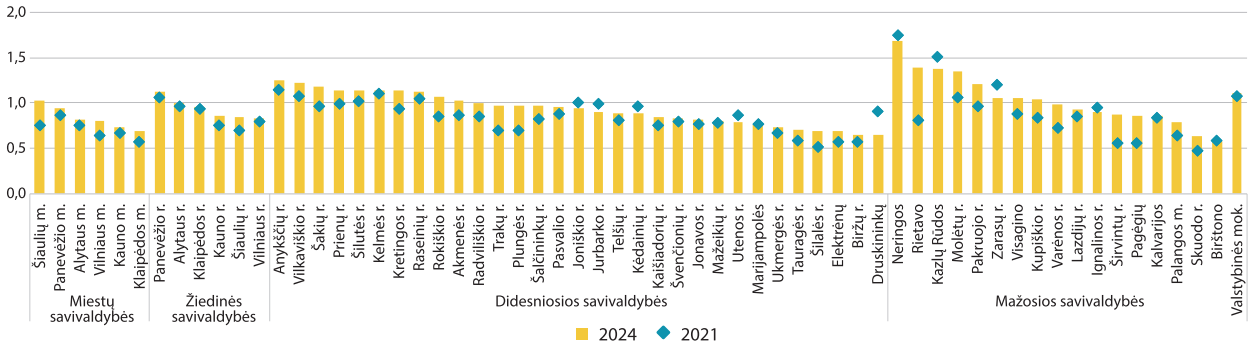
Dalis mokinių, kuriems skirta švietimo pagalba, gali jos negauti arba gauti mažesnę nei turėtų dėl pagalbos mokiniui specialistų trūkumo. Vienas iš rodiklių, kuris gali santykinai parodyti suteikiamos pagalbos mastą, yra pagalbos mokiniui specialistų etatinių vienetų, tenkančių šimtui mokinių, skaičius.

Duomenys rodo, kad pagalbos mokiniui specialistų etatų skaičius, tenkantis šimtui mokinių, per 2021–2024 m. padidėjo, tad švietimo pagalbos pasiekiamumas gerėjo (4.1.9 pav.). 2024 m. šalies savivaldybių priklausomybės mokyklose šimtui mokinių vidutiniškai teko 0,87 pagalbos mokiniui specialisto etato (2021 m. – vidutiniškai 0,75 etato); etato didėjimas pastebimas visose savivaldybių grupėse, labiausiai – mažosiose savivaldybėse, kur 2024 m. šimtui mokinių teko vidutiniškai vienas pagalbos mokiniui specialisto etatas (2021 m. – 0,85 etato). Kiek mažesnė dalis – 0,92 etato – teko didesniosiose (2021 m. – 0,84), 0,90 etato – žiedinėse (2021 m. – 0,82) savivaldybėse. Mažiausiai pagalbos mokiniui specialistų etatų teko miestų savivaldybėse – 0,80 etato, tačiau, palyginti su 2021 m. situacija (0,67 etato), etatų skaičius pastebimai padidėjo.

Rodiklis šiek tiek mažėjo 10-yje savivaldybių, o likusiose – didėjo. 2024 m. 20-yje savivaldybių šimtui mokinių teko 1,04–1,68 etato; 27-iose savivaldybėse – nuo 0,80 iki 1 etato; 13-oje savivaldybių – nuo 0,58 iki 0,79 etato. Daugiausia pagalbos mokiniui specialistų etatų šimtui mokinių teko Neringos (1,68), Rietavo (1,39), Kazlų Rūdos (1,38) ir Molėtų r. (1,35) savivaldybėse, mažiausiai – Klaipėdos, Šilalės r., Elektrėnų (0,69), Biržų r., Druskininkų (0,65), Skuodo r. (0,64) ir Birštono (0,58) savivaldybėse.

4.1.9 pav. 2024 m. šimtui mokinių savivaldybėse teko nuo 0,58 iki 1,68 pagalbos mokiniui specialisto etato

Pagalbos mokiniui specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis šimtui mokinių, 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	0,67	0,82	0,84	0,85
2024 m.	0,80	0,90	0,92	1,00

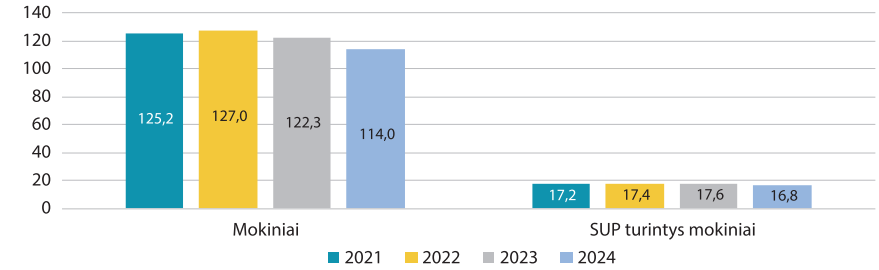
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Svarbu, kad švietimo pagalba (pavyzdžiui, psichologo konsultacijos) būtų prieinama ne tik SUP ir (arba) negalią turintiems, bet ir kitiems mokiniams. Apie švietimo pagalbos pasiekiamumą galima spręsti ir iš kito rodiklio – vienam švietimo pagalbos specialistui tenkančių mokinių skaičiaus (4.1.10 pav.) (politiniai

šio rodiklio siekiniai aptarti 1.2 poskyryje, detali pagalbos mokiniui specialistų skaičiaus dinamika pateikta 2.4 poskyryje). SUP turinčių mokinių, tenkančių vienam pagalbos mokiniui specialistui, skaičius augo 2021–2023 m., bet 2024 m. sumažėjo, ir tai rodo pagalbos pasiekiamumo gerėjimą pastaraisiais metais, didėjant pagalbos mokiniui specialistų skaičiui. Taip pat 2024 m. gerokai sumažėjo ir bendras mokinių, tenkančių vienam pagalbos mokiniui specialistui, skaičius – nuo 122,3 mokinio 2023 m. iki 114 mokinių 2024 m. Palyginti mažesnis švietimo pagalbos pasiekiamumas 2022 m. ir 2023 m. gali būti susijęs su karo pabėgėlių įtrauktimi į šalies mokyklas ir dėl to staiga išaugusiu švietimo pagalbos poreikiu, padedant spręsti adaptacijos, kalbos barjero, integracijos ir kitas problemas.

4.1.10 pav. Mažėjo vienam pagalbos mokiniui specialistui tenkančių mokinių skaičius

Vienam pagalbos mokiniui specialistui tenkančių mokinių ir specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių, besimokančių bendrojo ugdymo mokyklose, skaičius 2021–2022 m. m. – 2024–2025 m. m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

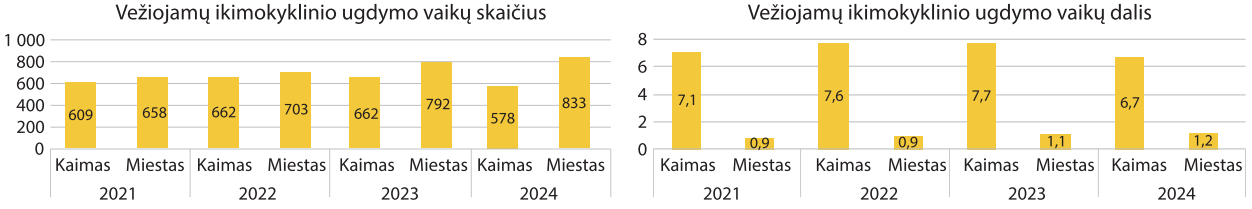
Mokyklų pasiekiamumas vežiojant mokinius

Mokinių vežiojimo paslauga – tai priemonė, sudaranti galimybes visiems mokiniams dalyvauti ugdymo procesuose. LR švietimo įstatyme nurodoma, kad į mokyklą ir atgal privalo būti vežami kaimuose, miesteliuose toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos gyvenantys mokiniai, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, ir vaikai, kuriems paskirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas.

Analizuojant 2021–2024 m. duomenis, matyti (4.1.11 pav.), kad vežiojamų ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičius kasmet didėjo: 2021 m. buvo vežiojami 1 267 vaikai, panašus skaičius mieste (658) ir kaime (609), tačiau 2024 m. jų bendras skaičius pasiekė 1 411 vaikų, iš kurių gerokai daugiau (833 vaikai) buvo vežiojama mieste, nei iš kaimo vietovių (578 vaikai). Kadangi kaimo vietovėse apskritai gyvena gerokai mažiau vaikų nei mieste, ugdymo įstaigų pasiekiamumą mokiniams pagal vietovę geriau atskleidžia vežiojamų mokinių procentinė dalis nuo bendro mokinių skaičiaus. 2021 m. buvo vežiojama 7,1 proc. vaikų iš kaimo vietovių ir 0,9 proc. vaikų miestuose. Iš kaimo vietovių vežiojamų vaikų dalis didėjo, tačiau 2024 m. sumažėjo iki 6,7 proc., o mieste padidėjo iki 1,2 proc. Šie duomenys, sugretinus juos su mokyklų skaičiaus kaita (šiek tiek didėjančiu ikimokyklinio ugdymo mokyklų skaičiumi kaimo vietovėse), galbūt rodo geresnį šalia namų esančių mokyklų pasiekiamumą ikimokyklinio ugdymo mokiniams, gyvenantiems kaimo vietovėse, ir dėl to sumažėjusį vežiojimo poreikį.

4.1.11 pav. Didėjo miestuose, mažėjo iš kaimo vietovių vežiojamų 3 metų ir vyresnių ikimokyklinio ugdymo mokinių skaičius ir dalis

Į mokyklą vežiojamų 3 metų ir vyresnių ikimokyklinio ugdymo vaikų skaičius ir dalis (proc.) 2021–2022 m. m. – 2024–2025 m. m.

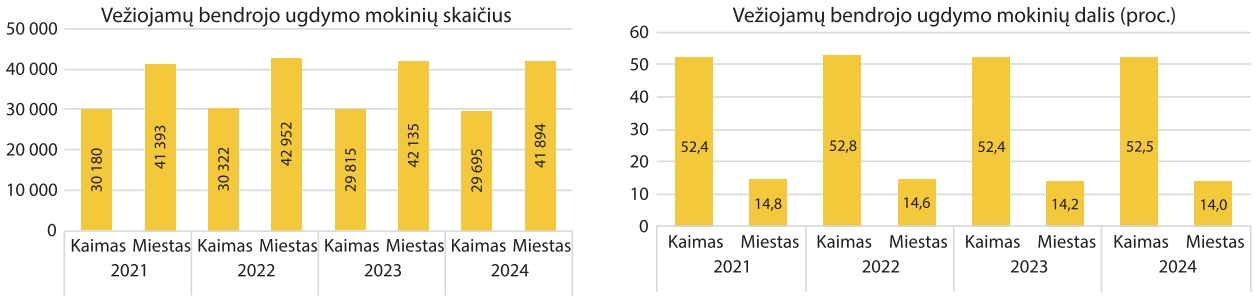
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Kadangi bendrojo ugdymo mokinių yra gerokai daugiau nei ikimokyklinio ugdymo, vežiojimo mastas taip pat yra didesnis. 2024 m. miestuose gyveno 299,5 tūkst. bendrojo ugdymo mokinių, kaimo vietovėse – 56,5 tūkst. Į mokyklas buvo vežiojami 71,6 tūkst. bendrojo ugdymo mokinių, iš jų – 41,9 tūkst. mokinių miestuose ir 29,7 tūkst. kaime, tai – kas septintas mokinys miestuose ir kas antras mokinys iš kaimo vietovės (4.1.12 pav.).

Per paskutinius trejus metus kaime gyvenančių vaikų sumažėjo kiek daugiau nei tūkstančiu, o mieste 18,8 tūkstančio išaugo, tačiau vežiojimo masto pokyčiai nebuvo labai ryškūs (4.1.12 pav.): 2024 m., palyginti su 2021 m., buvo vežiojama 501 mokiniu daugiau miestuose ir 485 mokiniais mažiau kaimo vietovėse. Procentinė vežiojamų mokinių dalis miestuose sumažėjo 0,8 proc. punkto – nuo 14,8 iki 14,0 proc., o kaimo vietovėse 0,1 proc. punkto padidėjo – nuo 52,4 iki 52,5 proc.

4.1.12 pav. Kas antras kaime ir kas septintas mieste gyvenantis bendrojo ugdymo mokinys yra vežiojamas į mokyklą

Į mokyklą vežiojamų bendrojo ugdymo mokyklų mokinių (įskaitant priešmokyklinio ugdymo mokinius) skaičius ir dalis (proc.) nuo visų bendrojo ugdymo mokyklose besimokančių mokinių, 2021–2022 m. m. – 2024–2025 m. m.

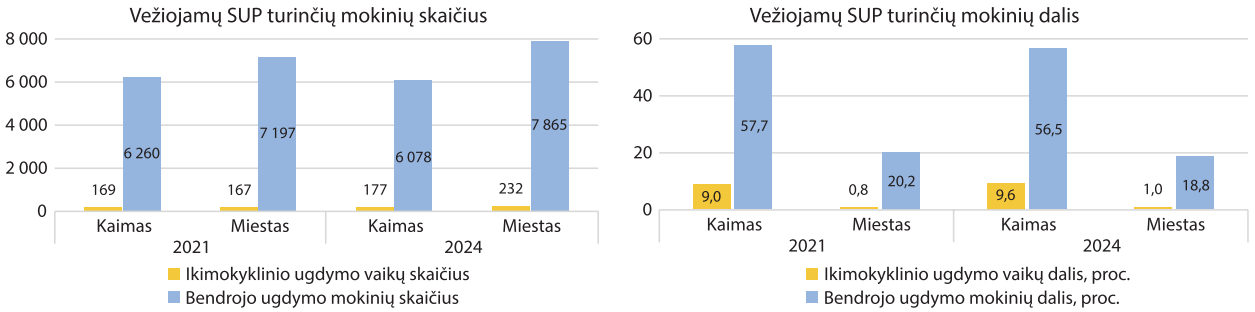
Duomenų šaltinis: ŠVIS

SUP turinčių vežiojamų mokinių skaičius palyginti nėra didelis, tačiau procentinė dalis – didesnė nei visų vežiojamų mokinių: 2024 m. SUP turinčių vežiojamų ikimokyklinio ugdymo mokinių iš miestų dalis panaši, o iš kaimo – maždaug 3 proc. punktais didesnė, SUP turinčių vežiojamų bendrojo ugdymo mokinių dalis tiek iš kaimo, tiek iš miesto – maždaug 4 proc. punktais didesnė nei visų vežiojamų mokinių.

2021 m. buvo vežiojami 336 SUP turintys ikimokyklinio ugdymo mokyklas lankantys vaikai: 169 vaikai – jie sudaro 9,0 proc. visų SUP turinčių vaikų – iš kaimo ir 167 vaikai (0,8 proc.) – iš miesto, 2024 m. – 409 (177 vaikai, arba 9,6 proc. – iš kaimo; 232 vaikai, arba 1,0 proc. – iš miesto); vežiojamų iš kaimo SUP turinčių ikimokyklinio ugdymo mokinių dalis per trejus metus padidėjo 0,6 proc. punkto, o miestuose – 0,2 proc. punkto (4.1.13 pav.).

4.1.13 pav. Per trejus metus šiek tiek padidėjo vežiojamų SUP turinčių ikimokyklinio ugdymo mokinių dalis, mažėjo vežiojamų bendrojo ugdymo mokinių dalis

Į mokyklą vežiojamų ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo SUP turinčių mokinių skaičius ir dalis (proc.) nuo visų SUP turinčių mokinių, 2021–2022 m. m. – 2024–2025 m. m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

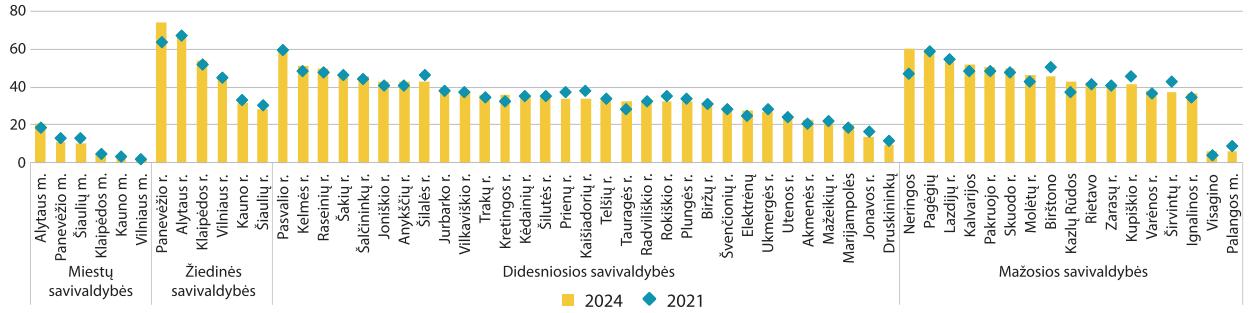
2024 m. buvo vežiojami 13,9 tūkst. SUP turinčių bendrojo ugdymo mokinių – 486 mokiniais daugiau nei 2021 m. Vežiojamų SUP turinčių bendrojo ugdymo mokinių skaičius per paskutinius trejus metus padidėjo 1 605 mokiniais mieste ir 63 mokiniais kaime, o procentinė dalis vežiojamų SUP turinčių mokinių per trejus metus nereikšmingai sumažėjo: kaime – 1,2 proc. punkto, mieste – 1,4 proc. punkto.

Papildomos informacijos apie vežiojamus bendrojo ugdymo mokinius regionuose suteikia vežiojamų mokinių dalies savivaldybėse rodiklis (4.1.14 pav.). Daugiausia mokinių – 2024 m. 34,2 tūkst. – buvo vežiojama didesniųjų savivaldybių grupėje, žiedinėse savivaldybėse buvo vežiojama 15,2 tūkst., mažosiose – 8,2 tūkst., o miestų savivaldybėse – 7,7 tūkst. mokinių. Mažiausia dalis nuo visų mokinių buvo vežiojama miestų savivaldybių grupėje: 2024 m. – 4,8 proc. mokinių, didžiausia – žiedinių savivaldybių grupėje, kuriose vežiojamas beveik kas antras mokinys (43,8 proc.). Daugiau nei trečdalis mokinių – 37,8 proc. – vežiojami mažosiose savivaldybėse, apie trečdalį – 32,8 proc. – didesniosiose savivaldybėse.

2024 m. aštuoniose savivaldybėse buvo vežiojama nuo daugiau nei pusės iki daugiau nei dviejų trečdalių šių mokyklų bendrojo ugdymo mokinių: Panevėžio r. – 73,8 proc., Alytaus r. – 66,5 proc., Neringos – 59,7 proc., Pagėgių – 59,2 proc., Klaipėdos r. – 53,8 proc., Lazdijų r. – 53,1 proc., Kalvarijos – 51,8 proc. ir Pakruojo r. – 50,6 proc. Labiausiai vežiojamų mokinių dalis padidėjo Neringos (+12,4 proc. punkto) ir Panevėžio r. (+9,6 proc. punkto) savivaldybėse, labiausiai sumažėjo – Širvintų r. (–5,6 proc. punkto) ir Birštono (–5,5 proc. punkto) savivaldybėse.

4.1.14 pav. Vežiojamų mokinių dalys 2024 m. – nuo 2,2 proc. Vilniaus m. iki 73,8 proc. Panevėžio r. savivaldybėje

Į mokyklą vežiojamų bendrojo ugdymo (įskaitant priešmokyklinio ugdymo mokinius) mokinių dalys (proc.), 2021–2022 m. m. ir 2024–2025 m. m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	5,5 proc.	43,7 proc.	33,1 proc.	38,4 proc.
2024 m.	4,8 proc.	43,8 proc.	32,8 proc.	37,8 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Atnaujintose *Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse (2011)* iškeltas kokybinis reikalavimas bendrojo ugdymo mokykloms – užtikrinti lygiavertes ir šiuolaikiškas kokybiško ugdymo galimybes, sudaryti sąlygas pasirinkti užsienio kalbas, pasirenkamuosius dalykus, NVŠ programų pasiūlą, atitinkančią mokinių ugdymosi poreikius.

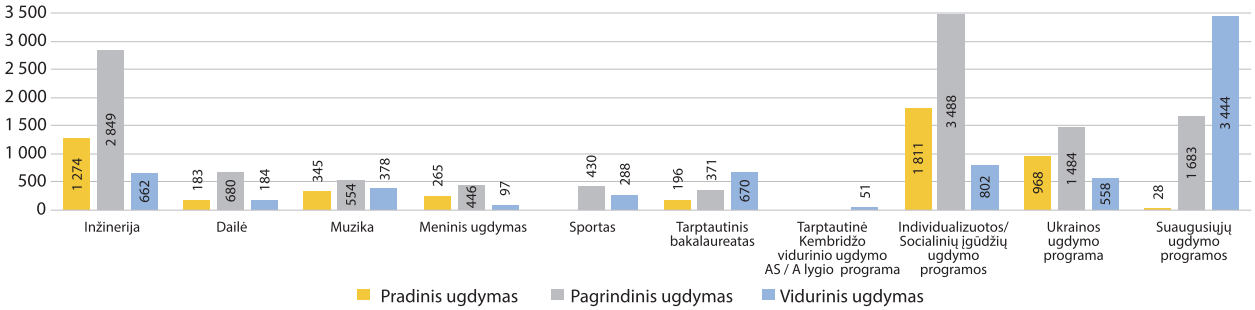
Formaliojo ugdymo(si) pasirinkimai ir įvairovė

Specializuoto ugdymo krypties programos. Ugdymo galimybių ir pasirinkimų skirtumus bei įvairovę atskleidžia mokinių pasiskirstymas pagal specializuoto ugdymo krypties pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas. Dauguma (325,1 tūkst.) mokinių yra ugdomi pagal įprastas pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas, turintieji specialiųjų ugdymosi poreikių (6,1 tūkst. mokinių) – pagal individualizuotas ar socialinių įgūdžių ugdymo programas. Visuose ugdymo lygmenyse organizuojamas mokymas pagal suaugusiųjų mokymo programas (pagal jas 2024 m. mokėsi 5,2 tūkst. asmenų). Taip pat sudaryta pa-

sirinkimų pasiūla, atitinkanti mokinių gabumus ir polinkį į technologijas, menus ar sportą. 2024–2025 m. m. mokiniai galėjo būti ugdomi pagal pradinio, pagrindinio ar vidurinio ugdymo programas kartu su inžineriniu, dailės, muzikos ar meniniu ugdymu, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas kartu su sportiniu ugdymu. 2024–2025 m. m. tokių mokinių buvo 8,6 tūkst., daugiausia jų – 4,8 tūkst. – buvo ugdoma pagal bendrojo ugdymo programas kartu su inžineriniu ugdymu. Vidurinio ugdymo lygmens mokiniai galėjo mokytis pagal tarptautinio bakalaureato programą visu analizuojamu 2021–2024 m. laikotarpiu, o nuo 2024–2025 m. m. tokia galimybė atsivėrė ir besimokantiems pradinio bei pagrindinio ugdymo lygmenyse; taip pat nuo šių metų vidurinio ugdymo lygmens mokiniams atsirado nauja galimybė mokytis pagal Kembridžo vidurinio lygio AS / A programą. Iš viso pagal tarptautines ugdymo programas 2024–2025 m. m. mokėsi 1,3 tūkst. mokinių, dar 3 tūkst. mokinių mokėsi pagal Ukrainos ugdymo programas (4.1.15 pav.).

4.1.15 pav. Daugiausia mokinių iš specializuoto ugdymo krypties programų renkasi bendrojo ugdymo programas kartu su inžineriniu ugdymu

Mokinių, besimokančių pagal specializuoto* ugdymo krypties, individualizuotas, tarptautines, suaugusiųjų bendrojo ugdymo programas, skaičius 2024–2025 m. m. (neįtraukti duomenys apie mokinius, ugdomus pagal bendrąsias programas be specializuoto ugdymo krypties, – 325,1 tūkst. mokinių)

* Pavyzdžiui, „Inžinerija“ reiškia, kad mokinys yra ugdomas pagal specializuoto ugdymo krypties pradinio, pagrindinio arba vidurinio ugdymo programą kartu su inžineriniu ugdymu.

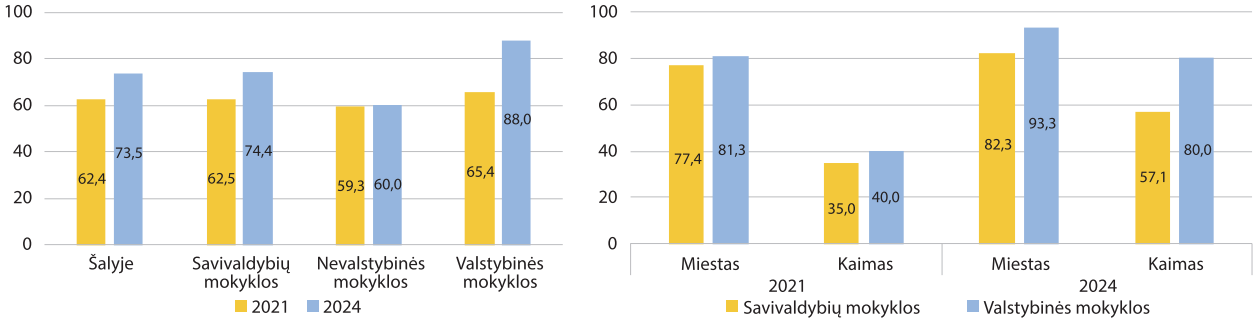
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Antrosios užsienio kalbos pasirinkimas. Antrosios užsienio kalbos mokėjimas atveria mokiniams platesnes galimybes pasirinkti studijas aukštosiose mokyklose, keliauti, pažinti kitų šalių kultūrą, siekti karjeros. Antrąją užsienio kalbą mokiniai turi pasirinkti 6 klasėje. Jos galima mokytis ir nuo 5 klasės, jeigu mokykla pasirenka tokią galimybę ir to pageidauja tėvai (globėjai, rūpintojai). Galima rinktis iš vokiečių, prancūzų, ispanų, lenkų, rusų ir kitų kalbų, kurias gali pasiūlyti mokykla, atsižvelgdama į turimus išteklius ir galimybes. Svarbu, kad mokinys galėtų pasirinkti, kokią antrąją kalbą norėtų mokytis, – tokias galimybes bent iš dalies (tai, kad apskritai yra pasirinkimas) leidžia įvertinti mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau kaip dviejų užsienio kalbų, rodiklis.

Kaip rodo duomenys (4.1.16 pav.), 2024 m. 73,5 proc. mokyklų sudarė galimybę mokytis daugiau nei dviejų užsienio kalbų (t. y. pagrindinės ir bent dviejų pasirenkamų antrųjų užsienio kalbų), tai –11,1 proc. punkto daugiau nei 2021 m. Antrosios užsienio kalbos pasirinkimo galimybės didėjo visų priklausomybės tipų mokyklose, labiausiai (+22,6 proc. punkto) – valstybinėse mokyklose. Analizuojant pagal vietovę, matyti dideli pasirinkimo mieste ir kaime skirtumai. 2021 m. 77,4 proc. savivaldybių ir 81,3 proc. valstybinių miesto mokyklų mokė daugiau kaip dviejų užsienio kalbų, o kaime tokias galimybes siūlančių mokyklų dalis buvo per pusę mažesnė – atitinkamai 35,0 proc. ir 40,0 proc. 2024 m. mieste savivaldybių mokyklų, mokančių daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis padidėjo iki 82,3 proc. (+4,9 proc. punkto), valstybinių – iki 93,3 proc. (+12,0 proc. punktų), kaime tokių savivaldybių mokyklų dalis padidėjo iki 57,1 proc. (+22,1 proc. punkto), valstybinių – iki 80,0 proc. (+40,0 proc. punktų), tad pasirinkimo galimybės, ypač kaime, pagerėjo pastebimai, tačiau skirtumas nuo miesto mokyklų išlieka didelis.

4.1.16 pav. 2024 m. 80 proc. miesto ir 57,1 proc. kaimo mokyklų buvo sudarytos antrosios užsienio kalbos pasirinkimo galimybės

Mokyklų, kuriose pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programą besimokantys mokiniai mokosi daugiau kaip dviejų užsienio kalbų, dalys (proc.) pagal mokyklos priklausomybę ir pagal vietovę, 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

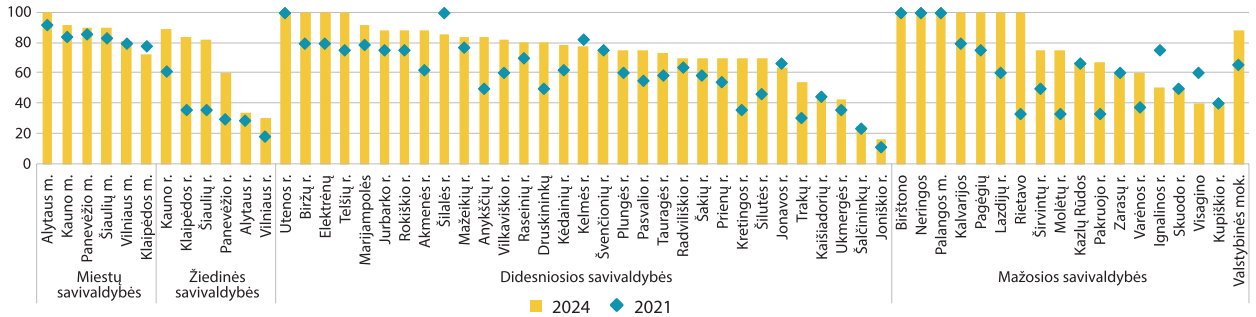
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Analizuojant mokyklų antrosios užsienio kalbos pasirinkimo galimybes, per 2021–2024 m. m. įvykę pokyčiai atsiskleidžia savivaldybių lygmeniu (4.1.17 pav.). 2024 m. didžiausia mokančių daugiau nei dviejų užsienio kalbų mokyklų dalis buvo miestų savivaldybių grupėje – vidutiniškai 84,4 proc. (per trejus metus padidėjo 2,6 proc. punkto). Labiausiai kalbos pasirinkimo galimybės prasiplėtė žiedinėse savivaldybėse: mokyklų, mokančių daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis padidėjo 26,5 proc. punkto, tačiau tokių mokyklų dalis jose vis dar išliko mažiausia – 59,8 proc. Didesniosiose savivaldybėse mokyklų, mokančių daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis padidėjo 12,8 proc. punkto (iki 71,8 proc.), mažosiose – 15,2 proc. punkto (iki 70,3 proc.).

44-iose savivaldybėse padėtis antrosios užsienio kalbos pasirinkimo atžvilgiu gerėjo, 10-yje nesikeitė, 6-iose – blogėjo. Išlieka dideli skirtumai tarp savivaldybių. 12-oje savivaldybių – Alytaus m., Birštono, Biržų r., Elektrėnų, Kalvarijos, Lazdijų r., Neringos, Palangos m., Pagėgių, Rietavo, Telšių r., Utenos r. – daugiau nei dviejų užsienio kalbų mokė visos mokyklos, o keliose savivaldybėse tokias galimybes sudarančių mokyklų dalis sudarė iki trečdalio: Joniškio r. – 16,7 proc., Šalčininkų r. – 25,0 proc., Vilniaus r. – 30 proc., Alytaus r. – 33,3 proc.

4.1.17 pav. 2024 m. mokyklos, mokančios daugiau nei dviejų užsienio kalbų, savivaldybėse sudarė nuo 16,7 proc. iki 100 proc.

Mokyklų, kuriose pagal pagrindinę ir vidurinę ugdymo programą besimokantys mokiniai mokėsi daugiau kaip dviejų užsienio kalbų, dalys (proc.) savivaldybėse, 2021–2022 ir 2024–2025 m. m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	81,8 proc.	33,3 proc.	59,0 proc.	55,1 proc.
2024 m.	84,4 proc.	59,8 proc.	71,8 proc.	70,3 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2021–2022 m. m. antrosios užsienio kalbos mokėsi iš viso 147,7 tūkst. mokinių, 2024–2025 m. m. – 148,4 tūkst. (įskaitant besimokančiuosius profesinio mokymo įstaigose pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas). 2024–2025 m. m. didžiausia jų dalis, beveik du trečdaliai (60,3 proc.), mokėsi rusų kalbos, tai –14,6 proc. punkto mažiau nei 2021–2022 m. m. (74,9 proc.) (4.1.18 pav.).

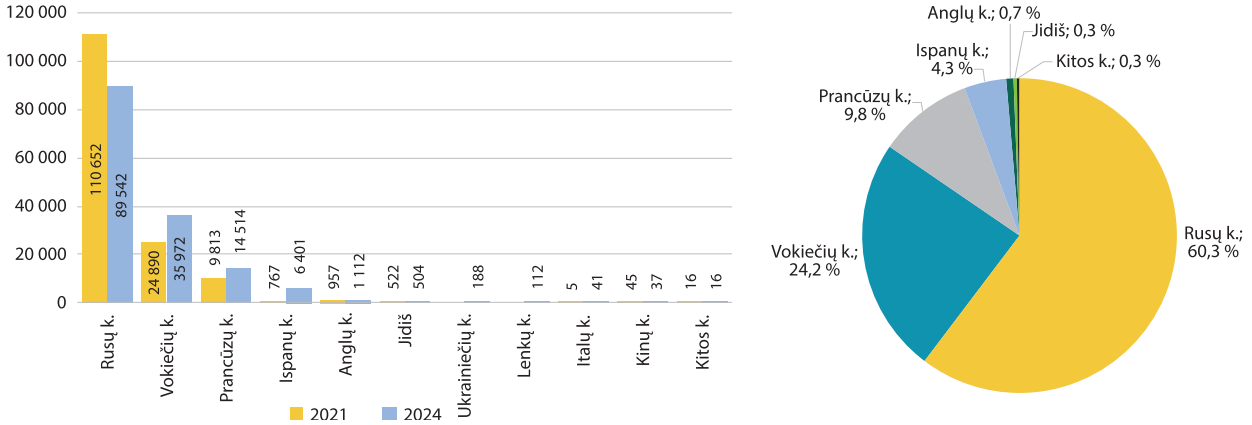
Šalyje mažėjant rusų kalbos populiarumui, augo kitas užsienio kalbas pasirenkančių mokinių dalys. 2024–2025 m. m. mokiniai dažniausiai rinkosi šias kalbas:

- vokiečių kalbą – jos mokėsi 24,2 proc. (2021–2022 m. m. – 16,9 proc.) mokinių;
- prancūzų kalbą – mokėsi 9,8 proc. (2021–2022 m. m. – 6,7 proc.) mokinių;
- ispanų kalbą – mokėsi 4,3 proc. (2021–2022 m. m. – 0,5 proc.) mokinių.

Gana nedaug mokinių antrąja užsienio kalba pasirinko anglų (1 112 mokinių, arba 0,7 proc.), jidiš (504 mokiniai, arba 0,3 proc.). 2024–2025 m. m. atsirado galimybė pasirinkti ir ukrainiečių kalbą (ją pasirinko 188 asmenys, tai sudarė 0,1 proc.). Dar mažiau, keliolika mokinių, pasirinko kinų, italų ir kitas retesnes kalbas. Duomenys pagal vietovę rodo, kad pasirinkti retesnes kalbas (pvz.: jidiš, ivritą, japonų, švedų ir kt.) galima tik miestuose.

4.1.18 pav. Gausėjo vokiečių, prancūzų, ispanų kalbas kaip antrąją užsienio kalbą pasirinkusių mokinių, mažėjo besirenkančiųjų rusų kalbą

Mokinių, pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas besimokančių antrosios užsienio kalbos, skaičius 2021–2022 ir 2024–2025 m. m. ir dalis (proc.) 2024–2025 m. m., pagal kalbas, kurių mokosi

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Vidurinio ugdymo dalykų pasirinkimas. Nuo III gimnazijos klasės, mokydamiesi pagal vidurinio ugdymo programą, mokiniai mokosi privalomų, privalomai pasirenkamų ir laisvai pasirenkamų dalykų. Bendrajame ugdymo plane nustatyta, kad mokinys privalo mokytis lietuvių kalbos ir literatūros, matematikos, fizinio ugdymo, o tautinių mažumų mokyklose – ir tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros. Privalomai pasirenkami dalykai – kai mokinys privalo pasirinkti mokytis bent vieno dalyko iš šių dalykų grupių:

- dorinio ugdymo: etikos, tikybos;
- kalbinio ugdymo (užsienio kalbų): anglų, prancūzų, vokiečių kalbos;
- gamtamokslinio ir technologinio ugdymo: biologijos, chemijos, fizikos, informatikos, inžinerinių technologijų;
- visuomeninio ugdymo: istorijos, geografijos, ekonomikos ir verslumo, filosofijos;
- meninio ugdymo: dailės, muzikos, šokio, teatro, medijų meno, taikomųjų technologijų.

Laisvai pasirenkami dalykai – tai mokinio mokymosi poreikius atliepiantys dalykai ar moduliai, kuriuos jis gali, bet neprivalo pasirinkti (pvz.: etninė kultūra, nacionalinis saugumas ir krašto gynyba, psichologija, profesinio mokymo programos modulis ir kt.)[40].

Išanalizavus III gimnazijos klasės mokinių pasirinkimus[41], matyti, kad kai kurių grupių dalykų pasirinkimai

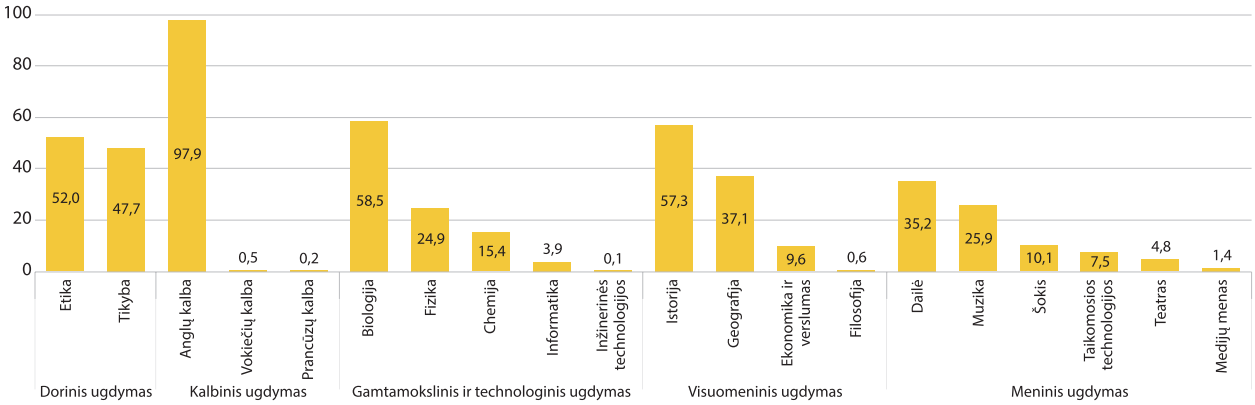
40 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai.

41 Analizėje buvo panaudoti 204 gimnazijų duomenys. Gimnazijos buvo atrinktos, remiantis pateiktų rezultatų validumo kriterijumi. Validumo kriterijus buvo tikybą ir etiką pasirinkusių mokinių skaičiaus ir bendro mokinių skaičiaus mokykloje skirtumas. Idealiu atveju skirtumas = 0. Jeigu tikybą ir etiką pasirinkusių mokinių skaičius viršijo arba buvo mažesnis nei mokinių skaičius mokykloje daugiau nei 5 proc., mokykla nebuvo įtraukiama į analizę.

gana tolygūs, o kitose grupėse išsiskiria dominuojantys dalykai. 2023–2024 m. m. dorinio ugdymo dalykus rinkosi panaši mokinių dalis: etikos mokėsi 52,0 proc., tikybos – 47,7 proc. mokinių. Iš užsienio kalbų beveik visi mokiniai mokėsi anglų kalbos, o kitų kalbų – mažiau nei 1 proc. mokinių. Iš gamtamokslinio ir technologinio ugdymo dalykų daugiausia mokinių mokėsi biologijos (58,5 proc.) ir fizikos (24,9 proc.), visuomeninio ugdymo – istorijos (57,3 proc.) ir geografijos (37,1 proc.), meninio ugdymo – dailės (35,2 proc.) ir muzikos (25,9 proc.) (4.1.19 pav.).

4.1.19 pav. III gimnazijos klasėje tarp pasirinktų mokytis užsienio kalbų dominuoja anglų kalba, dažniausiai pasirenkami kitų grupių dalykai – biologija, istorija ir dailė

Atitinkamą dalyką pasirinkusių III gimnazijos klasės mokinių dalys (proc.) 2023–2024 m. m.

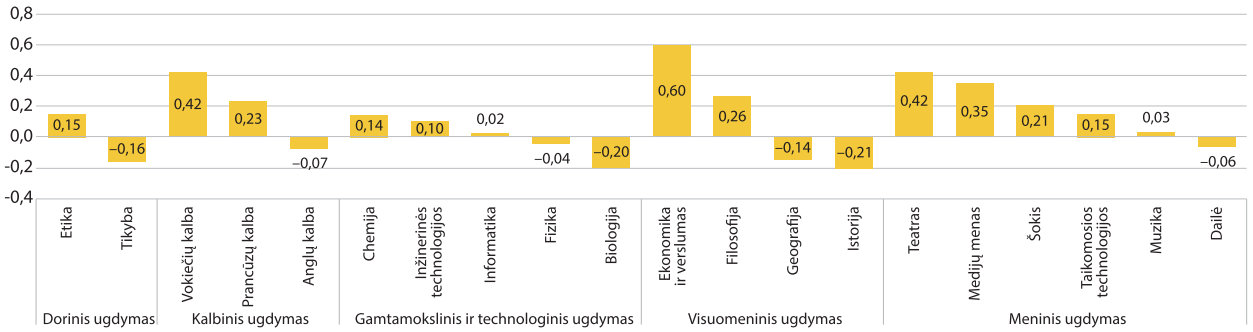
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Dalykų pasirinkimas susijęs su mokyklos dydžiu. Išanalizavus sąsają tarp įvairius dalykus pasirinkusių III gimnazijos klasės mokinių dalies ir mokinių skaičiaus mokykloje (III gimnazijos klasėse), matyti, kad yra ryšys tarp mokyklos dydžio ir specifiškesnių, netradicinių dalykų pasirinkimo (4.1.20 pav.). Visuomeninio ugdymo dalykų grupėje su mokyklos dydžiu aiškiai koreliuoja ekonomikos ir verslumo bei filosofijos pasirinkimas – šių dalykų dažniau mokomasi didesnėse mokyklose. Didesnėse mokyklose taip pat dažniau mokomasi vokiečių ir prancūzų kalbų, iš meninio ugdymo dalykų – teatro ir medijų meno. Pažymėtina, kad tiek vokiečių ir prancūzų kalbos, tiek ekonomika ir verslumas bei filosofija, tiek teatras ir medijų menas yra rečiau pasirenkami dalykai savo dalykų grupėse. Tai reiškia, kad didesnės mokyklos gali pasiūlyti daugiau pasirenkamųjų dalykų. Pastebimi ir atvirkštinio sąryšio atvejai – pavyzdžiui, istorija dažniau pasirenkama mokyklose, kuriose mokosi mažiau mokinių. Be to, galima matyti, kad gamtamokslinio ir technologinio ugdymo dalykų pasirinkimas su mokyklos dydžiu nekoreliuoja – šiuos dalykus įvairaus dydžio mokyklose renkasi panaši mokinių dalis, tik biologijos šiek tiek dažniau mokomasi mažesnėse mokyklose.

Didesnėms mokykloms būdingi dėsningumai taip pat matomi miestų vietovėse ir miestų savivaldybėse (4.1.21 pav.). Iš kalbinio ugdymo (užsienio kalbų) dalykų miesto ir kaimo vietovių mokyklose statistiškai reikšmingai skyrėsi tik vokiečių kalbos pasirinkimas (jos dažniau mokytasi mieste), tačiau ir mieste, ir kaime vokiečių kalbos mokėsi labai mažai III gimnazijos klasės mokinių (mažiau nei 1 proc.). Gamtamokslinio ir technologinio ugdymo dalykų grupėje statistiškai reikšmingas buvo biologijos pasirinkimo skirtumas – jos dažniau mokytasi kaimo vietovėse (mieste – 56,6 proc., kaime – 61,8 proc.). Dorinio ugdymo srityje etiką dažniau rinkosi miesto, o tikybą – kaimo mokyklų mokiniai. Etikos besimokančiųjų dalis mieste buvo 55,8 proc., kaime – 45,5 proc., tikybos – atitinkamai 43,7 proc. ir 54,4 proc. Tai gali rodyti svarbesnį religijos vaidmenį kaimo vietovėse. Meninio ugdymo dalykų grupėje statistiškai reikšmingi buvo tik teatro ir medijų meno dalykų pasirinkimo skirtumai – jų dažniau mokytasi miestų mokyklose.

4.1.20 pav. Kuo mokyklose daugiau III gimnazijos klasės mokinių, tuo didesnė vokiečių ir prancūzų kalbų, ekonomikos ir verslumo, filosofijos, teatro ir medijų meno besimokančių mokinių dalis

Atitinkamą dalyką pasirinkusių III gimnazijos klasės mokinių dalies ir mokyklos dydžio (mokinių skaičiaus III gimnazijos klasėse) sąryšis (koreliacijos koeficientas)* 2023–2024 m. m.**

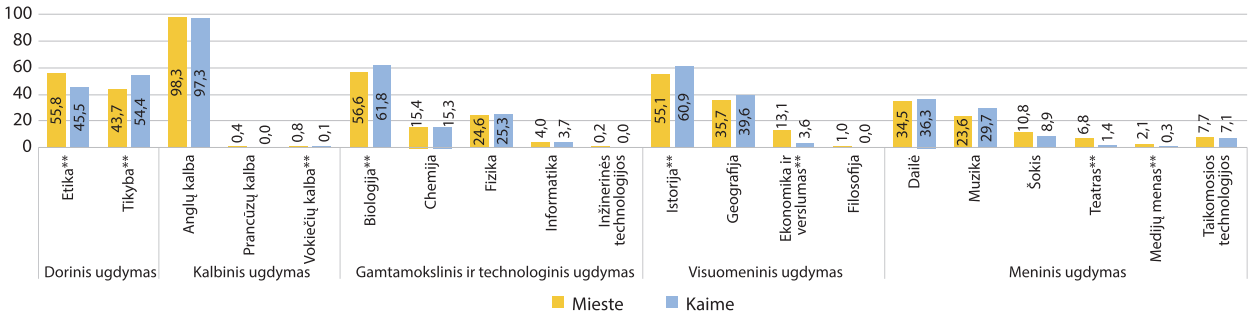
* Sąryšis matuotas, taikant Pearsono koreliacijos koeficientą. Pearsono koreliacijos koeficiento (r) reikšmių intervalas yra nuo −1 iki +1.
Labai stipri koreliacija (sąryšis) yra tada, kai r > ±0,8; stipri koreliacija, kai ±0,6 < r ≤ ±0,8; vidutinė koreliacija, kai ±0,4 < r ≤ ±0,6; silpna koreliacija, kai ±0,2 ≤ r ≤ ±0,4.

** Tik savivaldybės ir valstybės priklausomybės mokyklose.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

4.1.21 pav. Miesto ir kaimo vietovių mokyklose skiriasi dorinio ugdymo ir kai kurių kitų dalykų pasirinkimo dažnumas

Atitinkamą dalyką pasirinkusių III gimnazijos klasės mokinių dalys miesto ir kaimo vietovėse 2023–2024 m. m.*

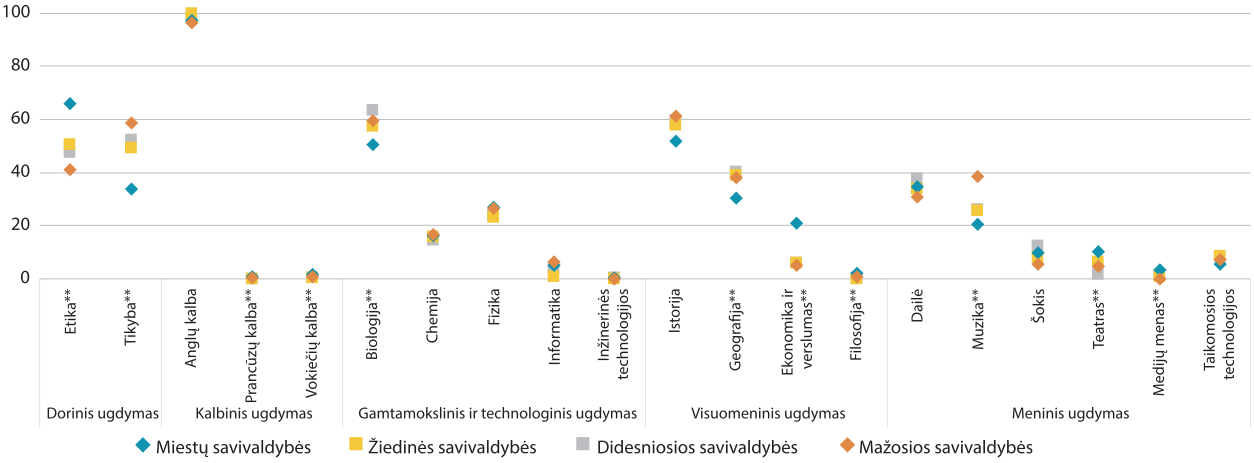
* Tik savivaldybės ir valstybės priklausomybės mokyklose.

** Miesto ir kaimo vidurkių skirtumas yra statistiškai reikšmingas tada, kai t statistikos $p < 0,05$. Mokinių dalies, pasirinkusios atitinkamą dalyką, vidurkių skirtumams mieste ir kaime įvertinti buvo taikytas Studento *t* testas.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

4.1.22 pav. Pagal savivaldybių grupes labiausiai skiriasi tikybos, etikos, ekonomikos ir verslumo bei muzikos dalykų pasirinkimo dažnumas

Atitinkamą dalyką pasirinkusių III gimnazijos klasės mokinių dalys pagal savivaldybių grupes 2023–2024 m. m.*

* Tik savivaldybės ir valstybės priklausomybės mokyklose.

** Vidurkiai tarp miestų, žiedinių, didesniųjų ir mažųjų savivaldybių statistiškai reikšmingai skiriasi (F statistikos $p < 0,05$). Mokinių dalies, pasirinkusios atitinkamą dalyką, vidurkių tarp miestų, žiedinių, didesniųjų ir mažųjų savivaldybių skirtumų statistiniam reikšmingumui įvertinti taikyta vienfaktorinė dispersinė analizė (ANOVA).

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Lyginant dalykų pasirinkimą savivaldybių grupėse, matyti, kad statistiškai reikšmingai skiriasi vienuolikos dalykų pasirinkimas: etikos, tikybos, prancūzų ir vokiečių kalbų, biologijos ir kt. (4.1.22 pav.). Iš šių dalykų miestų savivaldybėse didesnė III gimnazijos klasės mokinių dalis (palyginti su kitomis savivaldybių grupėmis) mokėsi etikos, prancūzų ir vokiečių kalbų, ekonomikos ir verslumo, filosofijos, teatro ir medijų meno. Didesniosiose savivaldybėse dažniau už kitas mokomasi biologijos ir geografijos, mažosiose savivaldybėse – tikybos ir muzikos.

Neformaliojo vaikų švietimo veiklų pasirinkimas

Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijoje (2005) neformalusis vaikų švietimas (NVŠ) apibrėžiamas kaip kryptinga veikla, padedanti vaikui įgyti kompetencijos, tapti sąmoninga asmenybe, sugebančia suprasti, atsakingai vertinti ir kūrybingai spręsti kylančius iššūkius, aktyviai veikti visuomenėje ir prisitaikyti prie kintančios aplinkos. Remiantis *Neformaliojo vaikų švietimo programų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašu* (nauja redakcija nuo 2024-09-05), NVŠ programos, kurioms skiriamos lėšos prioriteto tvarka, – tai programos, atitinkančios nacionalinius prioritetus; programos, prisidedančios prie STEAM įgyvendinimo plėtros; į 9–10 ir I–IV gimnazijos klasių mokinių amžiaus tarpsnį orientuotos NVŠ programos. Apie politinius siekius didinti NVŠ dalyvaujančių mokinių dalį, jų įgyvendinimo priemones ir rezultatus rašoma 1.2 poskyryje.

NVŠ programas vykdo neformaliojo vaikų švietimo ir kitos švietimo įstaigos, laisvieji mokytojai, kiti švietimo teikėjai. Neformaliajam vaikų švietimui priskiriamas taip pat ir formalųjį švietimą papildantis ugdymas (toliau – FŠPU), kurį vykdo muzikos, dailės, kitos menų, sporto mokyklos, Lietuvos aukštosios mokyklos, taip pat pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą gamtamokslinio, technologinio, inžinerinio, matematinio ugdymo atviros prieigos centro veiklos aprašą veiklą vykdančios švietimo įstaigos (LR švietimo įstatymas, 2011).

NVŠ programos yra finansuojamos jas įgyvendinančių institucijų steigėjų (dažniausiai – savivaldybių), valstybės biudžeto ir tėvų (globėjų, rūpintojų) lėšomis. Valstybė lėšas FŠPU programoms finansuoti skiria savivaldybėms pagal jose besimokančių mokinių skaičių. Savivaldybės savo nustatyta tvarka šias lėšas paskirsto visoms FŠPU programas įgyvendinančioms mokykloms, įskaitant ir nevalstybines mokyklas. Už vaikų dalyvavimą FŠPU programoje tėvai (globėjai, rūpintojai) moka steigėjo nustatyto dydžio mokestį, kuris sudaro apie 15 proc. visos programos kainos[42].

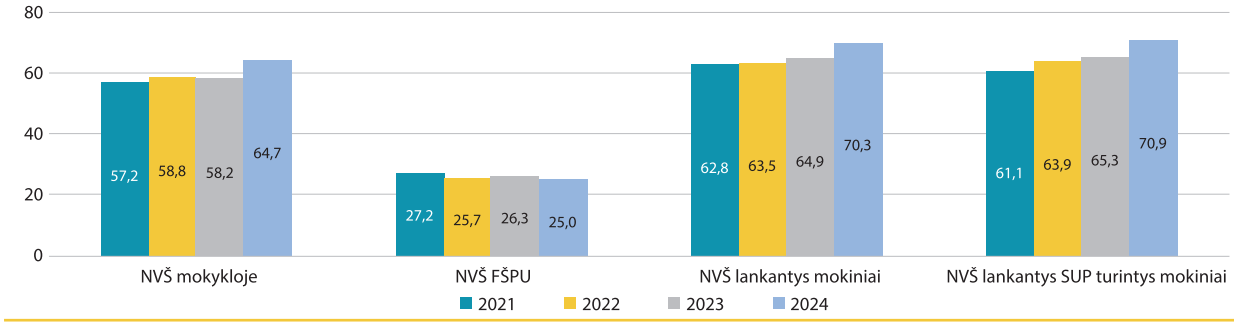
Per 2021–2024 m. NVŠ arba FŠPU programas mokykloje ir kitur lankančių bendrojo ugdymo mokinių skaičius padidėjo nuo 313,2 tūkst. iki 393 tūkst. mokinių, o dalis padidėjo 7,5 proc. punkto – nuo 62,8 proc. iki 70,3 proc. visų bendrojo ugdymo mokinių. SUP turinčių NVŠ arba FŠPU programas lankančių mokinių dalis paaugo dar labiau – 9,8 proc. punkto, nuo 61,1 proc. iki 70,9 proc. Kita pastebėta tendencija: mažėjo lankančiųjų FŠPU programas (–2,2 proc. punkto, iki 25,0 proc.), bet augo būrelius mokyklose lankančiųjų dalis (+7,5 proc. punkto, iki 64,7 proc.). Įsitraukimas į NVŠ ypač padidėjo 2024 m. (4.1.23 pav.).

Analizuojant duomenis apie įsitraukimą į NVŠ pagal klasių koncentrus (4.1.24 pav.), matyti, kad aktyviausi yra pradinių klasių mokiniai: 2024 m. 83,6 proc. jų dalyvavo NVŠ. Aukštesniosiose klasėse įsitraukimas į NVŠ veiklas slopsta: NVŠ dalyvavo 69,0 proc. 5–8 klasių, 55,7 proc. 9–10 ir I–IV gimnazijos klasių mokinių. Vis dėlto, įsitraukusių į NVŠ mokinių dalis augo visuose klasių koncentruose: 1–4 klasių – 9,8 proc. punkto, 5–8 klasių – 7,1 proc. punkto, 9–10 ir I–IV gimnazijos klasių – 5,7 proc. punkto. Panašios įsitraukimo į NVŠ tendencijos pastebimos ir tarp SUP turinčių mokinių: jų, lankančių bendrojo ugdymo mokyklų bendrąsias klases, dalyvaujančių NVŠ, dalis buvo šiek tiek mažesnė nei mokinių apskritai, bet taip pat augo; aktyviausi buvo pradinių klasių, mažiausiai aktyvūs – 9–10 ir I–IV gimnazijos klasių SUP turintys mokiniai. Taip pat matome, kad socialinių įgūdžių ugdymo klasėse besimokančių NVŠ lankančių mokinių dalis yra vidutiniškai didesnė nei kitų klasių mokinių (išskyrus pradines): 2024 m. – 72,9 proc.

42 ŠMSM informacija. Prieiga per internetą: https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/svietimas-neformalusis/.

4.1.23 pav. Per 2021–2024 m. reikšmingai padidėjo tiek apskritai mokinių, tiek SUP turinčių mokinių, lankančių NVŠ, dalys

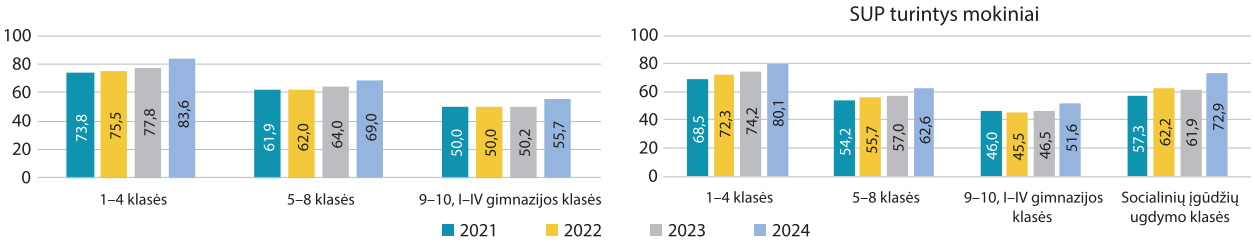
Bendrojo ugdymo mokinių dalys (proc.) pagal tai, kur lanko NVŠ, 2021–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

4.1.24 pav. Daugiausia mokinių apskritai ir SUP turinčių mokinių lanko NVŠ, mokydamiesi 1–4 klasėse

Bendrojo ugdymo mokinių ir SUP turinčių bendrojo ugdymo mokinių, lankančių NVŠ arba FŠPU, dalys (proc.) pagal klasių koncentrus

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Savivaldybių duomenys taip pat rodo, kad SUP turinčių mokinių dalyvavimas NVŠ išaugo visose savivaldybių grupėse: dalis miestų savivaldybėse padidėjo 11,3 proc. punkto, žiedinėse – 8,0 proc. punktais, didesniosiose – 10,1 proc. punkto, mažosiose savivaldybėse – 8,9 proc. punkto; valstybinėse mokyklose – 11,1 proc. punkto.

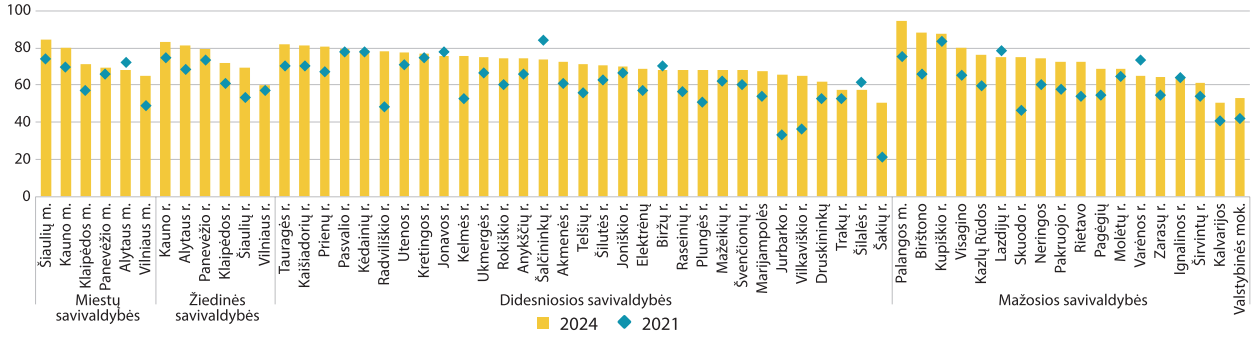
52-jose savivaldybėse SUP turinčių mokinių, dalyvaujančių NVŠ, dalis paaugo, o 8-iose – sumažėjo. Labiausiai SUP turinčių mokinių, dalyvaujančių NVŠ, dalis padidėjo Jurbarko r. (+32,1 proc. punkto), Radviliškio r. (+29,6 proc. punkto), Vilkaviškio r. (+27,9 proc. punkto), Šakių r. (+28,8 proc. punkto), Skuodo r. (+28,1 proc. punkto), Kelmės r. (+22,5 proc. punkto) ir Birštono (+22 proc. punktais) savivaldybėse; labiausiai sumažėjo – Šalčininkų r. (–10,6 proc. punkto) ir Varėnos r. (–8,8 proc. punkto) savivaldybėse.

Didžiausia NVŠ dalyvaujančių SUP turinčių mokinių dalis buvo Palangos m. – 94,8 proc., Birštono – 87,9 proc., Kupiškio r. – 87,5 proc., Šiaulių m. – 84,4 proc., Kauno r. – 83,1 proc., Alytaus r. – 81,4 proc. savivaldybėse. Nors daugelyje savivaldybių įsitraukusių į NVŠ SUP turinčių mokinių dalis smarkiai išaugo, 2024 m. mažiausia ji buvo Šakių r. – 50,4 proc., Kalvarijos – 50,7 proc. ir Vilniaus r. – 60 proc. (4.1.25 pav.).

Dalyvavimo NVŠ prioritetinės kryptys nekinta jau daug metų (žr. ankstesnes švietimo būklės apžvalgas). Populiariausios išlieka sporto programos, ir įsitraukimas į jas per 2021–2024 m. dar padidėjo: kone pusė (46,9 proc.) NVŠ lankančių mokinių renkasi sportą. Kitos populiariausios programos dažniausiai yra iš meninių krypčių: muzika (lankančiųjų dalis sumažėjo 1,2 proc. punkto iki 20,6 proc.), kitos, nepriskirtos kryptims programos (lankančiųjų dalis paaugo 1,5 proc. punkto iki 17,1 proc.), choreografija ir šokis (14,4 proc., nepakito) ir dailė (+0,9 proc. punkto, lankančiųjų dalis padidėjo iki 14,2 proc.). Visos kitos kryptys ir 2021, ir 2024 m. pritraukė panašią, gana nedidelę mokinių dalį; 2024 m. kiek dažniau rinktasi informacinių technologijų, kalbų, techninės kūrybos, pilietiškumo, technologijų, teatro ir dramos krypčių būrelius, rečiau – etnokultūros, turizmo ir kraštotyros, saugaus eismo būrelius, nekito gamtos ir ekologijos, medijų NVŠ krypčių pasirinkimas (4.1.26 pav.).

4.1.25 pav. SUP turinčių mokinių, dalyvaujančių NVŠ veiklose, dalis savivaldybėse 2024 m. sudarė nuo 50,4 proc. iki 94,8 proc.

NVŠ veiklose dalyvaujančių SUP turinčių mokinių dalys (proc.) savivaldybių priklausomybės mokyklose 2021 ir 2024 m.

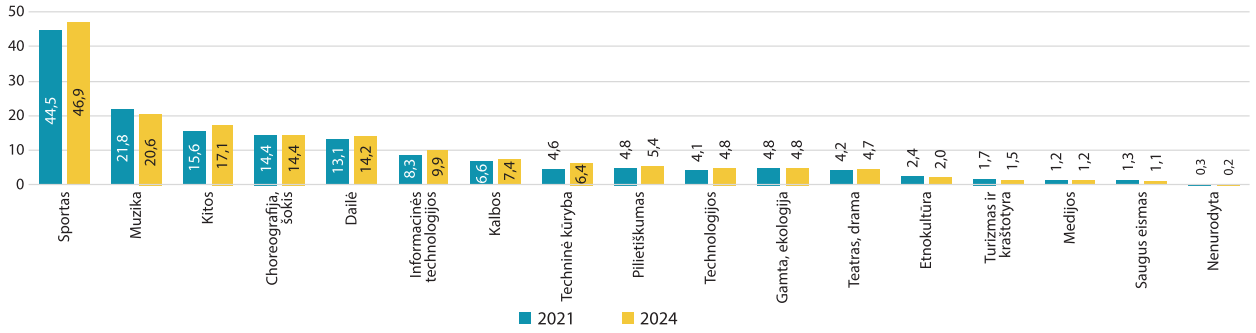

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	59,7 proc.	67,3 proc.	62,0 proc.	65,1 proc.
2024 m.	71,0 proc.	75,3 proc.	72,1 proc.	74,0 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

4.1.26 pav. Populiariausios NVŠ kryptys 2021–2024 m. išliko tos pačios

NVŠ mokykloje arba už jos ribų dalyvaujančių mokinių dalys pagal NVŠ kryptis, 2021 ir 2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Siekiant, kad kuo daugiau vaikų įsitrauktų į NVŠ veiklas, 2024 m. valstybės biudžete NVŠ finansuoti buvo numatyta 3 mln. Eur daugiau lėšų, palyginti su ankstesniais metais (iš viso – 20 mln. Eur). Tikėtina, tai lėmė taip išaugusią NVŠ lankančių mokinių dalį 2024 m. Tikimasi, kad įsitraukimas į NVŠ ir toliau didės, nes 2025 m. finansavimas padidintas dar 5 mln. Eur (iš viso – 25 mln. Eur) (Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2024 m. ataskaita).

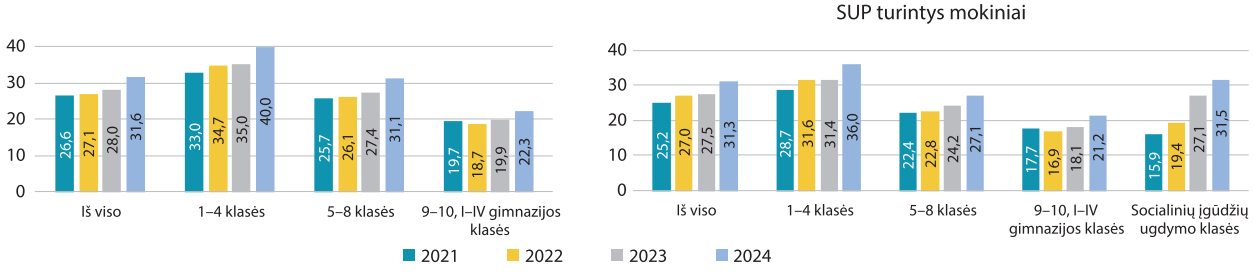
ŠVIS duomenimis, valstybės biudžeto lėšomis, skirtomis NVŠ, pasinaudoja vis daugiau mokinių: 2021 m. jomis pasinaudojo 26,6 proc., o 2024 m. – 31,6 proc. (5 proc. punktais daugiau) šalies bendrojo ugdymo mokinių (4.1.27 pav.). Siekiant sudaryti geresnes galimybes NVŠ dalyvauti vidutinių ir didelių SUP turintiems mokiniams, jiems yra skiriamas dvigubas NVŠ krepšelis (30–50 Eur). SUP turinčių mokinių, pasinaudojusių tikslinėmis NVŠ krepšelio lėšomis, dalis analizuojamu laikotarpiu buvo šiek tiek mažesnė nei mokinių apskritai, tačiau ji paaugo dar labiau (6,1 proc. punkto) ir 2024 m. priartėjo prie mokinių, pasinaudojusių tiksliniu finansavimu, bendros dalies – pasiekė 31,3 proc. 2024 m. didžiausias mokinių, pasinaudojusių tiksliniu finansavimu, dalis sudarė 1–4 klasių mokiniai (40 proc. apskritai šių klasių mokinių, 36 proc. turinčiųjų SUP); 5–8 klasių mokiniai (31,1 proc. apskritai, 27,1 proc. turinčiųjų SUP) ir socialinių įgūdžių ugdymo klasėse ugdomi SUP turintys mokiniai – 31,5 proc. Taigi, didinamas finansavimas yra reikšmingas postūmis, skatinantis mokinius dalyvauti NVŠ.

Svarbu, kad NVŠ galimybėmis galėtų pasinaudoti ir mokiniai, augantys žemo SEK statuso aplinkoje, kurių šeimos turi ribotas galimybes leisti savo vaikams lankyti norimas NVŠ veiklas. Rodiklis, kokia dalis gaunan-

čių finansinę ir kitokią paramą mokinių dalyvauja NVŠ veiklose, parodo šių mokinių įtraukties į NVŠ sėkmę ar sunkumus savivaldybėse.

4.1.27 pav. 2024 m. beveik trečdalis mokinių dalyvavo NVŠ, pasinaudoję tiksliniu finansavimu

NVŠ tikslinio finansavimo programose dalyvaujančių bendrojo ugdymo mokinių dalys (proc.) ir SUP turinčių bendrojo ugdymo mokinių dalys (proc.) šalyje ir pagal klasių koncentrus

Duomenų šaltinis: ŠVIS

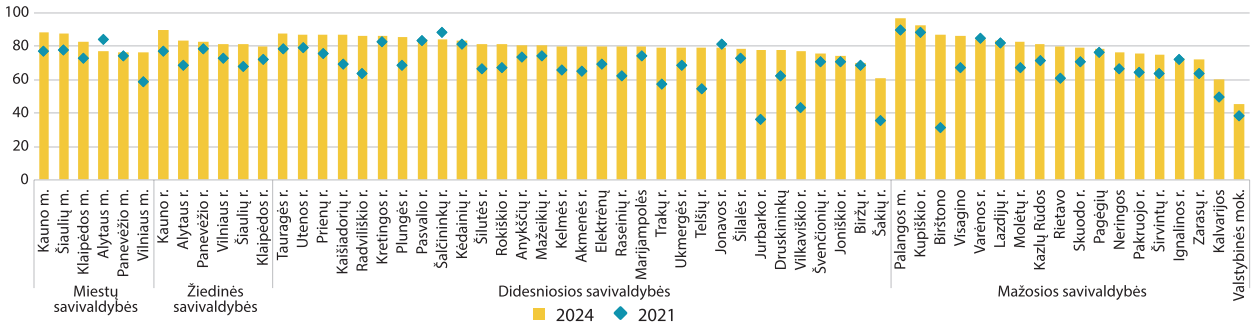
Kaip matyti 4.1.28 pav., ir finansinę bei kitokią paramą gaunančių mokinių, dalyvaujančių NVŠ, dalis padidėjo gana reikšmingai: 2024 m. miesto savivaldybėse ji pasiekė vidutiniškai 80,7 proc., žiedinėse – 82,9 proc., didesniosiose – 80,4 proc., mažosiose – 80,9 proc.; per 2021–2024 m. jų dalis padidėjo nuo 8,8 proc. punkto mažosiose iki 12,0 proc. punktų didesniosiose savivaldybėse. Šių mokinių dalis reikšmingai paaugo Birštono (+55,6 proc. punkto), Jurbarko r. (+41,4 proc. punkto), Vilkaviškio r. (+33,6 proc. punkto), Šakių r. (+24,7 proc. punkto) savivaldybėse; šiek tiek sumažėjo tik Alytaus m. (–7,4 proc. punkto), Šalčininkų r. (–4,7 proc. punkto), Jonavos r. (–3,0 proc. punkto) ir Varėnos r.(–1,0 proc. punkto) savivaldybėse.

2024 m. didžiausia finansinę ir kitokią paramą gaunančių NVŠ veiklose dalyvaujančių mokinių dalis buvo Palangos m. – 96,6 proc., Kupiškio r. – 92,1 proc., Kauno r. – 89,5 proc., Kauno m. – 88,1 proc. ir kitose 25-iose savivaldybėse, kuriose šios mokinių grupės įsitraukimas svyravo tarp 80,7 proc. ir 87,4 proc., mažiausia – Kalvarijos (60,2 proc.) ir Šakių r. (60,6 proc.) savivaldybėse.

Pastebėta, kad tose savivaldybėse, kuriose apskritai mažesnė dalis mokinių yra įsitraukusi į NVŠ veiklas, NVŠ dalyvauja ir mažesnė dalis SUP turinčių, ir finansinę bei kitokią paramą gaunančių mokinių (pavyzdžiui, Kalvarijos, Šakių r. savivaldybėse). Tikslinga išsiaiškinti, kokie veiksniai lemia santykinai didesnį mokinių pasyvumą, įsitraukiant į NVŠ veiklas šiose savivaldybėse, ir numatyti postūmio būdus (pavyzdžiui, plėsti NVŠ veiklų pasiūlą).

4.1.28 pav. Per 2021–2024 m. finansinę ir kitokią paramą gaunančių mokinių, kurie dalyvavo NVŠ, dalis didėjo, tačiau buvo netolygi – sudarė nuo 60,2 proc. iki 96,6 proc. skirtingose savivaldybėse

Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalys 2021 ir 2024 m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	71,8 proc.	73,7 proc.	68,4 proc.	72,1 proc.
2024 m.	80,7 proc.	82,9 proc.	80,4 proc.	80,9 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

4.2. Švietimo rezultatų tolygumas

Skiriasi berniukų ir mergaičių, miesto ir kaimo, skirtingo SEK statuso mokinių pasiekimai. EBPO PISA 2022 m. duomenimis, Lietuvos merginų skaitymo gebėjimai buvo 31 tašku, o vidutiniškai EBPO – 24 taškais aukštesni už vaikinų. IEA TIMSS 2023 m. duomenimis, Lietuvoje ir vidutiniškai kitose šalyse aukšto ir žemo SEK statuso 4 klasės mokinių rezultatai skyrėsi 85–101 tašku.

Smarkiai skiriasi mokinių pasiekimai pagal mokomąją kalbą. 2025 m. per 4 klasės ir 8 klasės NMPP bent pagrindinį lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų lygį pasiekusių lietuvių kalba besimokančių mokinių buvo apie 40–50 proc. punktų daugiau nei tokius rezultatus pasiekusių rusų kalba besimokančių mokinių.

Remiantis 2015–2022 m. laikotarpio duomenimis, nustatyta, kad Lietuvoje mokinių, kurių pasiekimų lygis (aukštas, vidutinis ar žemas) laikui bėgant išlieka stabilus, auga arba krinta, yra maždaug po trečdalį (Merkys, Vaitkevičius, Sakalauskas, 2023).

Dažnai aukštesnių rezultatų pasiekiama miestų savivaldybėse, bet jose matomas didelis skirtingų mokyklų rezultatų atotrūkis. Pagal 2024 m. VBE lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalį, vidutinis skirtumas tarp gimnazijų miestų savivaldybėse buvo 69,5 proc. punkto.

Ankstyvas pasitraukimas iš švietimo sistemos susijęs su vietovės ir lyties veiksniais. 2024 m. vidurinio ugdymo lygmens išsilavinimo neįgijusių 18–24 metų asmenų kaimo vietovėse buvo daugiau nei mieste (12,1 proc. ir 6,4 proc.), vyrų – daugiau nei moterų (10,0 proc. ir 6,8 proc.).

Švietimo tolygumas atskleidžiamas, analizuojant rezultatų – mokinių pasiekimų ir tolesnio mokymosi baigus tam tikrą švietimo programą – tolygumą. Nagrinėjami rezultatų rodiklių skirtumai pagal mokinių lytį, mokomąją kalbą ir kt., skirtingų savivaldybių mokinių pasiekimai. Taip pat analizuojama, kiek tvarūs laikui bėgant tos pačios kohortos mokinių pasiekimai. Bendrieji mokinių pasiekimų ir tolesnio mokymosi rodikliai, jų kaita šalies mastu ir tarptautiniame kontekste, strateginiuose dokumentuose numatyti pasiekimų gerinimo siekiniai aptarti 1.3 ir 2.3 poskyriuose.

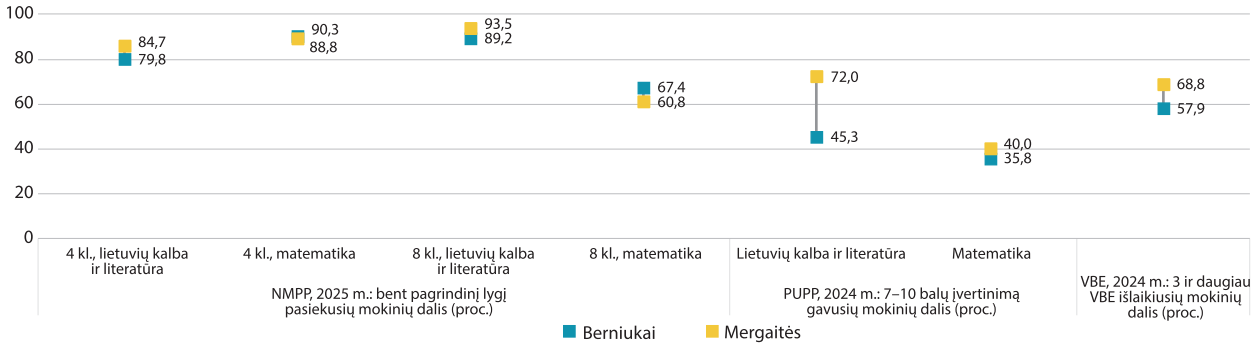
Mokinių pasiekimų tolygumas ir atotrūkiai

2025 m. NMPP, 2024 m. PUPP ir VBE rezultatai pagal **mokinių lytį** rodo, kad mergaičių pasiekimai dažnai yra aukštesni. Aukštesni, nors skirtumas nedidelis (virš 4 proc. punktų), buvo šie mergaičių pasiekimų rodikliai: per 4 klasės ir 8 klasės lietuvių kalbos ir literatūros NMPP bent pagrindinį lygį pasiekusiųjų dalis; per matematikos PUPP 7–10 balų įvertinimą gavusiųjų dalis. Daugiau (10,9 proc. punkto) skyrėsi VBE rodiklis (3 ir daugiau VBE išlaikiusiųjų dalis), o labiausiai (26,7 proc. punkto) – lietuvių kalbos ir literatūros PUPP rodiklis (7–10 balų įvertinimą gavusiųjų dalis) (4.2.1 pav.). Berniukų buvo šiek tiek aukštesni 4 klasės (1,5 proc. punkto) ir 8 klasės (6,6 proc. punkto) matematikos NMPP rezultatai.

Tai, kad berniukų matematikos rezultatai aukštesni, atskleidžia ir tarptautiniai mokinių pasiekimų tyrimai. IEA TIMSS 2023 m. duomenimis, berniukų matematikos rezultatai buvo statistiškai reikšmingai aukštesni ir 4 klasėje, ir 8 klasėje, šis dėsningumas būdingas ne tik Lietuvai, bet ir tarptautiniu mastu (4.2.2 pav.). Lietuvoje 4 klasėje berniukų rezultatai buvo 13 taškų, 8 klasėje – 7 taškais aukštesni už mergaičių, o tarptautiniu mastu – atitinkamai 10 ir 6 taškais. Lietuvos mokinių IEA TIMSS gamtos mokslų rezultatų skirtumai pagal lytį abiejose klasėse buvo nedideli (skyrėsi 3–4 taškais) ir statistiškai nereikšmingi, o tarptautiniu mastu statistiškai reikšmingas, nors taip pat nedidelis, skirtumas buvo 8 klasėje – mergaičių rezultatai buvo 3 taškais aukštesni už berniukų.

4.2.1 pav. Dažniau aukštesnius rezultatus pasiekia mergaitės, didžiausias – lietuvių kalbos ir literatūros PUPP rezultatų atotrūkis

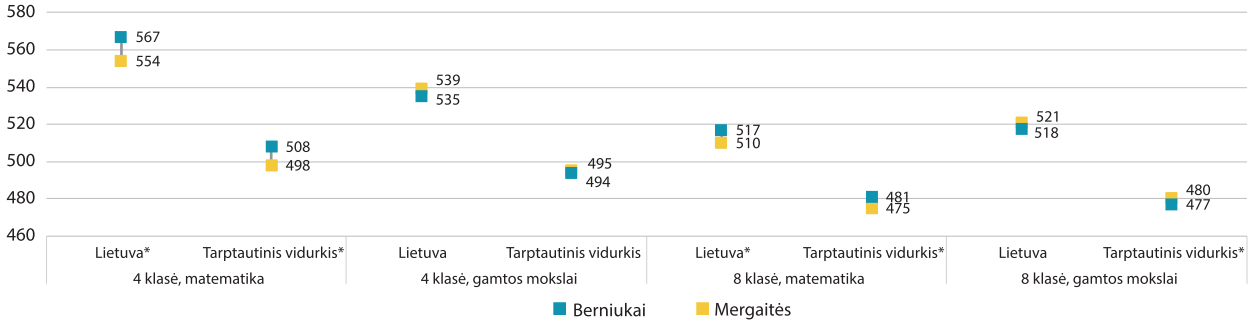
2025 m. NMPP, 2024 m. PUPP ir VBE pasiekimų rodiklių reikšmės pagal mokinių lytį

Duomenų šaltinis: ŠVIS

4.2.2 pav. Lietuvoje, kaip ir IEA TIMSS dalyvavusiose šalyse vidutiniškai, berniukų matematikos rezultatai buvo aukštesni už mergaičių

IEA TIMSS 2023 m. rezultatų Lietuvos ir tarptautiniai vidurkiai (taškų vidurkiai) pagal lytį

* Skirtumas statistiškai reikšmingas.

Duomenų šaltinis: IEA TIMSS 2023 m. duomenų bazė

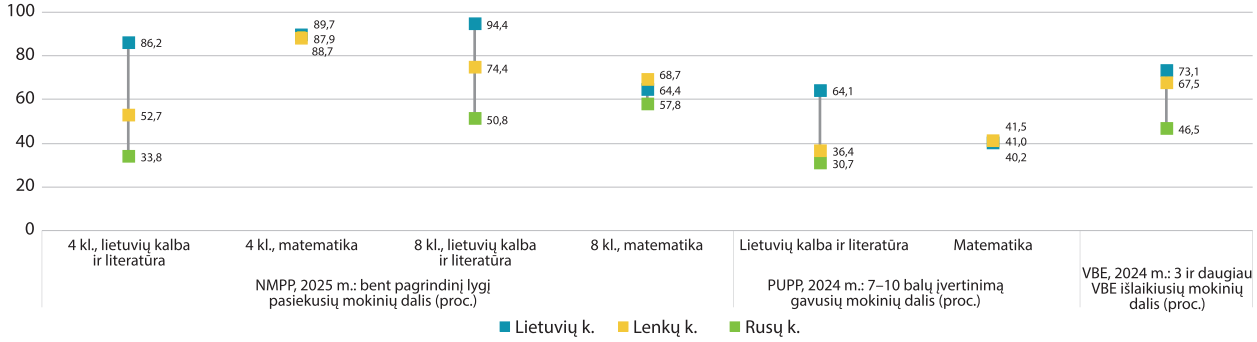
Statistiškai reikšmingas matematinio raštingumo pasiekimų skirtumas vaikinų naudai užfiksuotas ir EBPO PISA 2022 m. tyrime – Lietuvoje penkiolikmečių vaikinų rezultatų vidurkis buvo 5 taškais aukštesnis už merginų (vidutiniškai EBPO šis skirtumas siekė 9 taškus). Aukštesnius gamtamokslinio raštingumo rezultatus Lietuvoje pasiekė merginos (skirtumas – 6 taškai, jis statistiškai reikšmingas), o vidutiniškai EBPO skirtumų pagal lytį nenustatyta. EBPO PISA 2022 m. duomenimis, labiausiai skyrėsi vaikinų ir merginų skaitymo gebėjimai: Lietuvoje merginų rezultatai buvo 31 tašku, o vidutiniškai EBPO – 24 taškais aukštesni už vaikinų (Dukynaitė, Jakubauskė, Prasauskas, 2023).

Nacionaliniais mokinių pasiekimų vertinimų duomenimis, labai skiriasi skirtinga **mokomąja kalba** besimokančių mokinių pasiekimai. Didžiausi yra lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų skirtumai: tautinių mažumų kalbomis besimokančių mokinių rezultatai **–** daug žemesni nei besimokančiųjų lietuvių kalba. Pavyzdžiui, per 4 klasės ir 8 klasės NMPP bent pagrindinį pasiekimų lygį pasiekusių lietuvių kalba besimokančių mokinių buvo apie 40–50 proc. punktų daugiau nei tokius rezultatus pasiekusių rusų kalba besimokančių mokinių. Mokinių, kurie mokosi lenkų kalba, rezultatai taip pat buvo žemesni už besimokančiųjų lietuvių kalba, tačiau atotrūkis buvo mažesnis (apie 20–30 proc. punktų) (4.2.3 pav.). Lietuvių kalba besimokančių mokinių lietuvių kalbos ir literatūros PUPP rezultatai (7–10 balų įvertinimą gavusiųjų dalis) buvo 33 proc. punktais aukštesni už besimokančiųjų rusų kalba ir 28 proc. punktais – už besimokančiųjų lenkų kalba.

Matematikos pasiekimų rodikliai pagal mokomąją kalbą skyrėsi mažiau: didžiausias skirtumas nustatytas per 8 klasės NMPP; aukščiausi buvo lenkų, žemiausi – rusų kalba besimokančių mokinių rezultatai, skirtumas siekė 11 proc. punktų. Bent 3 VBE išlaikiusių mokinių dalies skirtumas pagal mokomąją kalbą siekė 27 proc. punktus, aukščiausias buvo lietuvių, žemiausias – rusų kalba besimokančių mokinių rodiklis.

4.2.3 pav. Tautinių mažumų kalbomis besimokančių mokinių lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimai yra daug žemesni nei besimokančiųjų lietuvių kalba

2025 m. NMPP, 2024 m. PUPP ir VBE pasiekimų rodiklių reikšmės pagal mokomąją kalbą*

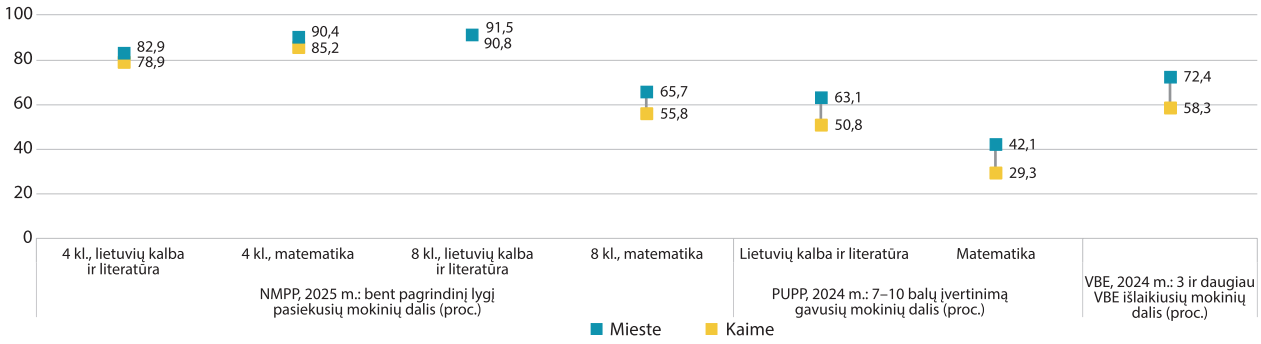
* Tik bendrojo ugdymo mokyklose; kitomis kalbomis besimokiusių mokinių pasiekimų rodikliai nepateikti dėl mažo mokinių skaičiaus.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Pasiekimų rodikliai **pagal mokyklos vietovę** atskleidžia, kad aukštesnius rezultatus pasiekia miestų mokyklų mokiniai. Skirtumai didesni aukštesnėse klasėse. Pavyzdžiui, per 4 klasės NMPP bent pagrindinį pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis mieste buvo didesnė 4–5 proc. punktais, per PUPP 7–10 balų įvertinimą gavusiųjų dalis – virš 12 proc. punktų, 3 ir daugiau VBE išlaikiusiųjų dalis – 14 proc. punktų (4.2.4 pav.).

4.2.4 pav. Miesto mokyklų mokinių pasiekimai aukštesni, skirtumas didesnis – aukštesnėse klasėse

2025 m. NMPP, 2024 m. PUPP ir VBE pasiekimų rodiklių reikšmės pagal mokyklos* vietovę

* Tik bendrojo ugdymo mokyklose.

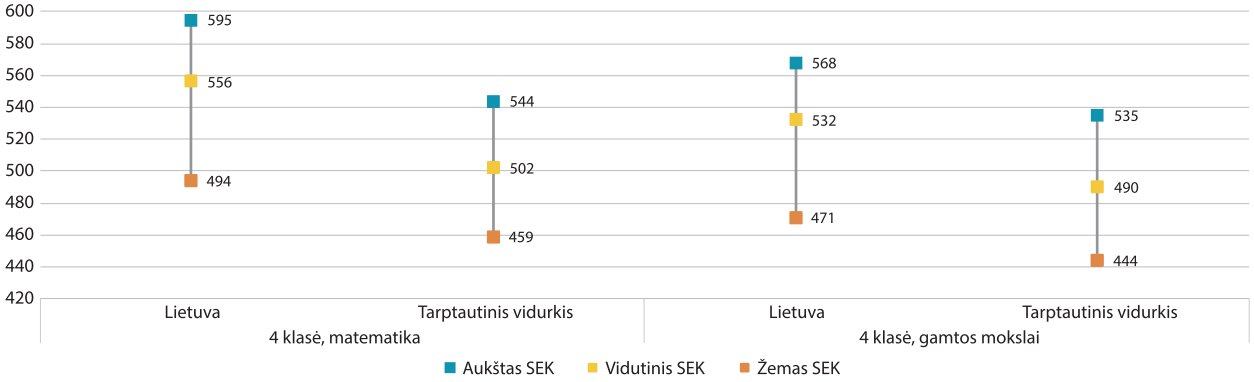
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Ir šalies, ir tarptautiniai duomenys atskleidžia stiprią **SEK aplinkos** sąsają su mokinių pasiekimais. Naujausio tarptautinio mokinių pasiekimų tyrimo IEA TIMSS duomenimis, 2023 m. Lietuvoje, kaip ir visose tyrime dalyvavusiose šalyse vidutiniškai, 4 klasės mokinių iš aukšto SEK statuso šeimų rezultatai buvo 85–101 tašku aukštesni už mokinių iš žemo SEK statuso šeimų rezultatus (4.2.5 pav.). Lietuvoje šis atotrūkis buvo šiek tiek didesnis nei vidutiniškai tyrime dalyvavusiose šalyse: Lietuvoje 4 klasės matematikos rezultatų atotrūkis siekė 101 tašką, gamtos mokslų – 97 taškus, o tarptautiniu mastu atitinkamai – 85 ir 91 tašką.

SEK statusas susijęs su mokinių pasiekimų skirtumais pagal vietovę. IEA TIMSS 2023 m. duomenimis, Vilniaus ir kitų didžiųjų miestų mokinių pasiekimai dažnai buvo aukštesni už mažesnių gyvenviečių mokinių pasiekimus (4.2.6 pav.). Tai nėra taisyklė (kai kurių Vilniaus ir didžiųjų miestų mokyklų rezultatai palyginti žemi, o miestelių ir kaimų – aukšti), tačiau toks yra bendras dėsningumas, ir jis susijęs su SEK statuso veiksniu. Iš duomenų matyti, kad miestuose mokosi aukštesnio SEK statuso mokiniai (jų pasiekimai vidutiniškai būna aukštesni), o miestelių ir kaimų mokyklų mokinių SEK statusas dažnai žemesnis už vidutinį (Dukynaitė, Buinevičiūtė, Dudaitė-Zavistanavičienė, 2024).

4.2.5 pav. Lietuvoje, kaip ir IEA TIMSS dalyvavusiose šalyse vidutiniškai, mokinių iš aukšto ir žemo SEK statuso šeimų rezultatai skyrėsi 85–101 tašku

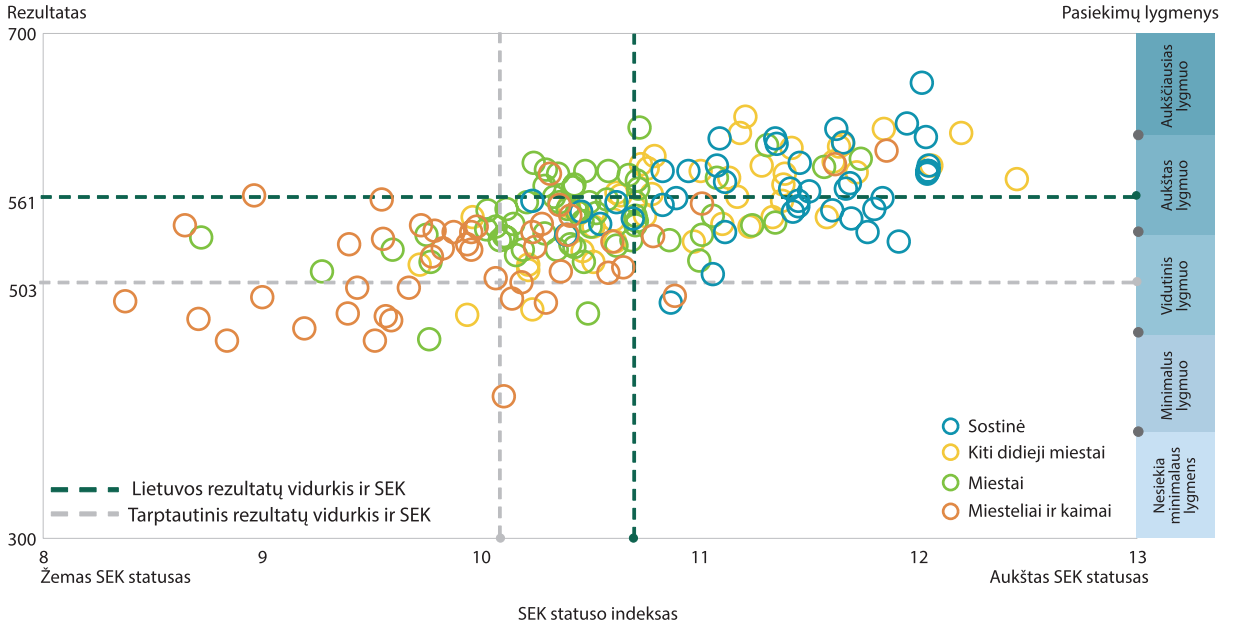
IEA TIMSS 2023 m. rezultatų Lietuvos ir tarptautiniai vidurkiai (taškų vidurkiai) pagal mokinių šeimų SEK statusą

Duomenų šaltinis: IEA TIMSS 2023 m. duomenų bazė

4.2.6 pav. Aukštesnių rezultatų dažniau pasiekiama mokyklose, kuriose mokosi aukštesnio SEK statuso mokiniai

Lietuvos mokyklų sklaida pagal IEA TIMSS 2023 m. matematikos rezultatus, mokyklos vietovę ir SEK statusą

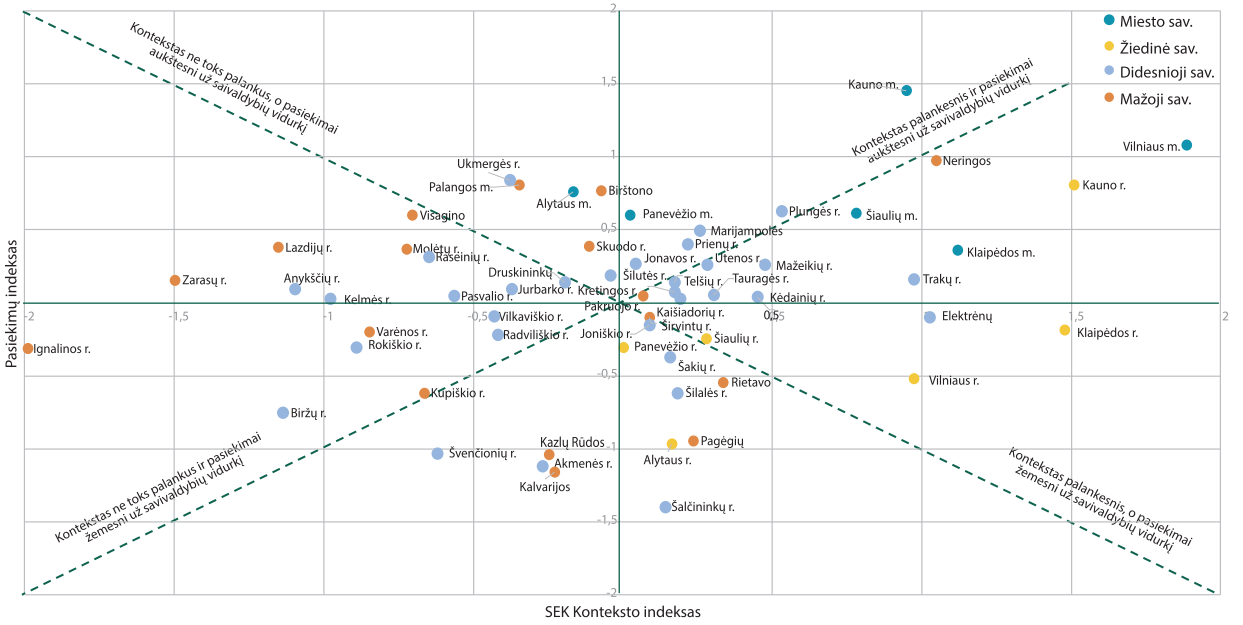
Šaltinis: Dukynaitė, Buinevičiūtė, Dudaitė-Zavistanavičienė, 2024

SEK statuso ir mokinių pasiekimų sąsajos analizė pagal savivaldybes taip pat patvirtino ryšį tarp miesto vietovės (miestų savivaldybių), palankesnės SEK aplinkos ir aukštesnių mokinių pasiekimų, tačiau taip pat atskleidė, kad ir kitų tipų savivaldybėse, net jei SEK aplinka mažiau palanki, pasiekiama palyginti aukštų rezultatų. Atliekant analizę, SEK konteksto indeksas sudarytas, taikant savivaldybių darbo užmokesčio, bedarbystės ir demografinio senėjimo rodiklius, o mokinių pasiekimų indeksas apskaičiuotas, taikant NMPP, PUPP ir VBE rodiklius.

Iš analizės rezultatų matyti, kad 2024 m. už savivaldybių vidurkį aukštesni mokinių pasiekimai buvo 20-yje savivaldybių, kurių SEK kontekstas palankesnis, ir 16-oje savivaldybių, kurių SEK kontekstas mažiau palankus už vidurkį. 4-iose iš 6-ių miestų savivaldybių (Šiaulių, Kauno, Klaipėdos ir Vilniaus miestų) ir SEK konteksto, ir mokinių pasiekimų indeksai buvo gerokai aukštesni už savivaldybių vidurkį (4.2.7 pav.). Panevėžio m. savivaldybės SEK konteksto indeksas buvo artimas, Alytaus m. – truputį žemesnis už vidurkį, tačiau ir šių savivaldybių mokinių pasiekimų indeksai buvo aukštesni nei vidurkis.

4.2.7 pav. 2024 m. už savivaldybių vidurkį aukštesni mokinių pasiekimai buvo 20-yje savivaldybių, kurių SEK kontekstas palankesnis, ir 16-oje savivaldybių, kurių SEK kontekstas mažiau palankus už vidurkį

Savivaldybių sklaida pagal SEK konteksto ir mokinių pasiekimų indeksus*

* **Mokinių pasiekimų indeksas** sudarytas iš 8 rodiklių, atspindinčių 4 klasės skaitymo ir matematikos NMPP, 8 klasės lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) bei matematikos NMPP, lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos PUPP, lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos VBE rezultatus. Duomenys apie savivaldybės priklausomybės mokyklas. **SEK konteksto indeksas** sudarytas iš 3 rodiklių: vidutinio darbo užmokesčio, bedarbių ir darbingo amžiaus asmenų skaičiaus santykio, demografinio senėjimo koeficiento (vaikų ir vyresnių nei 65 metų asmenų skaičiaus santykio).

Paaiškinimai:

Taškas, kurio koordinatės plokštumoje yra 0,0, žymi savivaldybių indeksų vidurkį.

Punktyrinės linijos – orientyras vertinant savivaldybės padėtį grupėje: kuo arčiau šios linijos yra savivaldybė, tuo labiau jai būdingi tos grupės (pvz., palankesnio SEK konteksto ir aukštesnių mokinių pasiekimų, palyginti su savivaldybės vidurkiu) požymiai.

Duomenų šaltiniai: VDA, ŠVIS, Užimtumo tarnyba

Žiedinėms savivaldybėms būdingas kitoks dėsningumas: jose SEK kontekstas yra vidutinis arba palankesnis už savivaldybių vidurkį, bet mokinių pasiekimų indeksas – dažniausiai žemesnis. Tik Kauno r. savivaldybėje abu indeksai aukštesni už vidurkį. Didesniosios ir mažosios savivaldybės pagal abu analizuojamus požymius (SEK kontekstą ir mokinių pasiekimus) pasiskirsto įvairiai, bet galima pastebėti tokius dėsningumus:

- didesniųjų savivaldybių SEK kontekstas dažniau yra palankesnis už vidutinį ir pasiekimai dažniau aukštesni;
- mažųjų savivaldybių SEK kontekstas labai įvairus, bet didesnėje savivaldybių dalyje – mažiau palankus už vidutinį; pasiekimų indeksas taip pat įvairus – nuo palyginti žemo iki aukšto.

Vertinant apskritai (nežiūrint savivaldybių tipų), ir palyginti palanki SEK aplinka, ir už savivaldybių vidurkį aukštesni pasiekimai buvo Neringos, Plungės r., Šiaulių m., Marijampolės, Prienų r. ir kt. savivaldybėse (4.2.7 pav. šios savivaldybės yra arčiau punktyrinės linijos, vaizduojančios už savivaldybių vidurkį palankesnį kontekstą ir aukštesnius pasiekimus). Priešinga padėtis (ne toks palankus SEK kontekstas ir palyginti žemi pasiekimai) buvo būdinga, pavyzdžiui, Biržų r. ir Kupiškio r. savivaldybėms. Nepaisant mažiau palankaus SEK konteksto, aukštesni už vidutinius mokinių pasiekimai buvo Visagino, Molėtų r., Raseinių r. savivaldybėse. O net esant gana palankiam SEK kontekstui, palyginti žemas pasiekimų indeksas buvo Vilniaus r., Rietavo, Šiaulių r. ir kt. savivaldybėse. Taigi SEK aplinka turi įtakos, bet nėra pasiekimus lemiantis veiksnys. Svarbu toliau analizuoti, kokie veiksniai savivaldybėms, kurių SEK aplinka mažiau palanki, padeda pasiekti palyginti aukštus rezultatus, ir priešingai – kokie veiksniai lemia, kad netgi palyginti palankioje SEK aplinkoje pasiekti rezultatai gana žemi.

2022–2024 m. NMPP ir PUPP rezultatų analizė atskleidė, kad pagal trejų metų rezultatų vidurkį ir jų kaitos tendenciją (augimą ar žemėjimą, palyginti su savivaldybių vidurkiu) didesniosios, mažosios ir žiedinės

savivaldybės pasiskirsto įvairiai: visose šiose grupėse yra savivaldybių, kurių rezultatų vidurkis didesnis ar mažesnis, jie augo ar žemėjo, palyginti su savivaldybių vidurkiu. Tik miestų savivaldybės mažiau išsisklaidžiusios: pagal pasiekimų kaitos tendenciją jos nėra labai nutolusios nuo savivaldybių vidurkio, o pasiekimų vidurkiai dažniausiai aukštesni už visų savivaldybių vidurkį. Savivaldybių sklaida pagal šiuos du požymius (rezultatų vidurkį ir kaitos tendenciją) pavaizduota 4.2.8 ir 4.2.9 pav.

Pagal 4 klasės skaitymo NMPP rezultatus, aukščiausias trejų metų vidurkis buvo Kauno ir Vilniaus miestų savivaldybėse, o žemiausias – Pagėgių savivaldybėje. Rezultatai, palyginti su savivaldybių vidurkiu, labiausiai augo Birštono ir Visagino, o mažėjo – Kalvarijos ir Neringos savivaldybėse (4.2.8 pav.).

Pagal abu požymius (rezultatų vidurkį ir kaitos tendenciją) savivaldybes galima suskirstyti į keturias grupes:

- rezultatų vidurkis aukštesnis ir jie augo, palyginti su savivaldybių vidurkiu (pavyzdžiui, Birštono, Trakų r., Ukmergės r. savivaldybės);
- rezultatų vidurkis aukštesnis, bet jie žemėjo, palyginti su savivaldybių vidurkiu (pavyzdžiui, Molėtų r., Neringos, Prienų r. savivaldybės);
- rezultatų vidurkis žemesnis, bet jie augo, palyginti su savivaldybių vidurkiu (pavyzdžiui, Vilniaus r., Pakruojo r., Druskininkų savivaldybės);
- rezultatų vidurkis žemesnis ir jie žemėjo, palyginti su savivaldybių vidurkiu (pavyzdžiui, Alytaus r., Kalvarijos, Akmenės r. savivaldybės).

Šių grupių bruožai būdingiausi toms savivaldybėms, kurios paveiksluose yra arčiau atitinkamos punktyrinės linijos, ir jie išreikšti tuo labiau, kuo toliau nuo grafiko centro yra savivaldybė. Pavyzdžiui, pirmosios grupės (aukštesnių rezultatų ir augimo tendencijos) požymiai Utenos r. savivaldybei būdingesni nei Vilniaus m. savivaldybei; Birštono savivaldybėje jie išreikšti labiau nei Visagino savivaldybėje.

4.2.8 pav. Trejų metų 4 klasės skaitymo NMPP rezultatų vidurkis yra aukščiausias Kauno ir Vilniaus miestų, o labiausiai paaugo – Birštono ir Visagino savivaldybėse

Savivaldybių sklaida (standartiniais nuokrypiais) pagal 2022–2024 m. 4 klasės skaitymo NMPP rezultatų vidurkį ir jų kaitos tendenciją*

* Tik savivaldybės priklausomybės mokyklose.

Paaiškinimai:

Taškas, kurio koordinatės plokštumoje yra 0,0, žymi savivaldybių vidurkį.

Punktyrinės linijos – orientyras vertinant savivaldybės padėtį grupėje: kuo arčiau šios linijos yra savivaldybė, tuo labiau jai būdingi tos grupės (pvz., aukštesnių ir augančių rezultatų, palyginti su savivaldybės vidurkiu) požymiai.

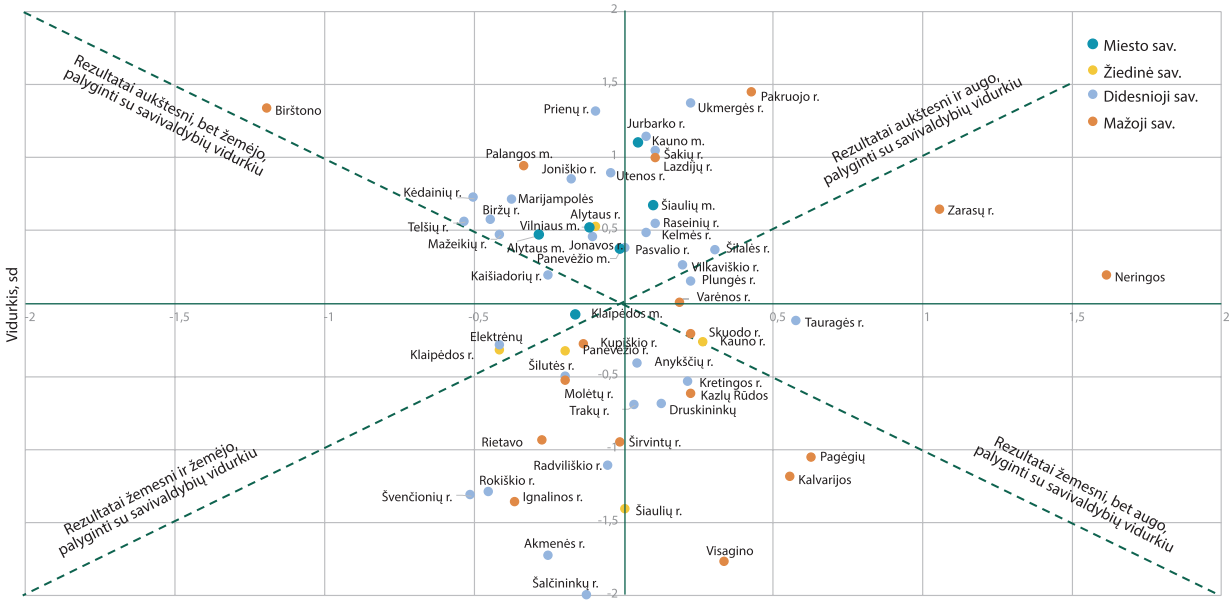
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Pagal lietuvių kalbos ir literatūros PUPP rezultatus, aukščiausias trejų metų vidurkis buvo Pakruojo r., Ukmergės r., Prienų r. ir Birštono, o žemiausias – Šalčininkų r., Visagino ir Akmenės r. savivaldybėse. Per trejus metus rezultatai savivaldybių vidurkio atžvilgiu labiausiai paaugo Neringos ir Zarasų r., o nukrito – Birštono savivaldybėje (4.2.9 pav.). Minėtoms savivaldybių grupėms, sudarytoms pagal rezultatų vidurkį ir kaitos tendenciją, priskirtinos šios savivaldybės (pavyzdžiai):

- aukštesni pasiekimų vidurkiai ir augimo tendencija – Zarasų r., Šilalės r., Vilkaviškio r.,
- aukštesni pasiekimų vidurkiai ir žemėjimo tendencija – Birštono, Kėdainių r., Telšių r.,
- žemesni pasiekimų vidurkiai ir augimo tendencija – Kalvarijos, Pagėgių,
- žemesni pasiekimų vidurkiai ir žemėjimo tendencija – Švenčionių r., Rokiškio r., Klaipėdos r.

4.2.9 pav. Trejų metų lietuvių kalbos ir literatūros PUPP rezultatų vidurkis yra aukščiausias Pakruojo r., Ukmergės r., Prienų r. ir Birštono, o labiausiai paaugo – Neringos ir Zarasų r. savivaldybėse

Savivaldybių sklaida (standartiniais nuokrypiais) pagal 2022–2024 m. lietuvių kalbos ir literatūros PUPP rezultatų vidurkį ir jų kaitos tendenciją*

* Tik savivaldybės priklausomybės mokyklose.

Paaiškinimai:

Taškas, kurio koordinatės plokštumoje yra 0,0, žymi savivaldybių vidurkį.

Punktyrinės linijos – orientyras vertinant savivaldybės padėtį grupėje: kuo arčiau šios linijos yra savivaldybė, tuo labiau jai būdingi tos grupės (pvz., gerėjančių ir už vidurkį aukštesnių rezultatų) požymiai.

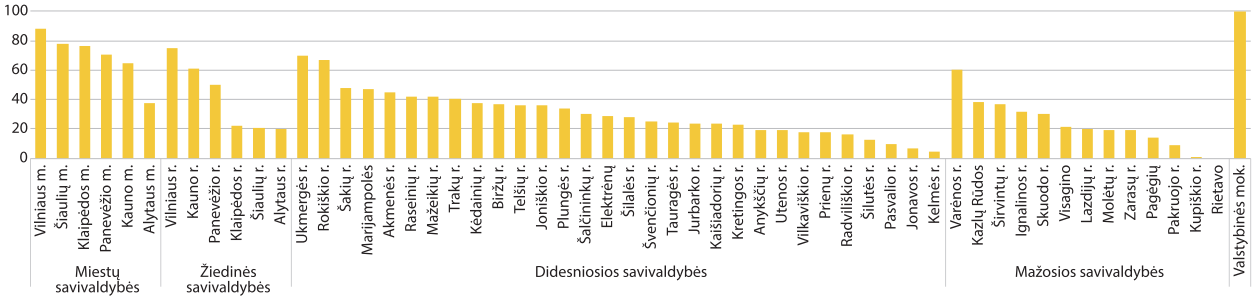
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mokinių pasiekimų skirtumai pagal savivaldybes išryškėja ir analizuojant atotrūkį tarp atskirų savivaldybės mokyklų. Pagal 2024 m. VBE rezultatus (lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalį), didžiausi atotrūkiai tarp atskirų mokyklų buvo miestų savivaldybių grupėje. Vidutinis rodiklio skirtumas tarp miestų savivaldybių gimnazijų buvo 69,5 proc. punkto (4.2.10 pav.). Mažiausias skirtumas (23,3 proc. punkto) buvo mažosiose savivaldybėse.

Žiūrint atskirose savivaldybėse, didžiausias atotrūkis buvo Vilniaus mieste – skirtumas tarp gimnazijos, kurioje minėtus VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių buvo daugiausia, ir gimnazijos, kurioje tokių mokinių buvo mažiausia, buvo 88,5 proc. punkto. Atotrūkis Šiaulių m. savivaldybėje siekė 78,0 proc. punktus, Klaipėdos m. – 76,6 proc. punkto. Valstybinių mokyklų grupėje atotrūkis buvo maksimalus – nuo gimnazijos, kurioje analizuojamo rodiklio nepasiekė nė vienas, iki gimnazijos, kur jį pasiekė visi mokiniai.

4.2.10 pav. Didžiausias atotrūkis tarp gimnazijų pagal VBE pasiekimus – miestų savivaldybėse ir valstybinių mokyklų grupėje

Didžiausias lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių* skirtumas (proc. p.) tarp gimnazijų kiekvienoje savivaldybėje** ir valstybinių mokyklų grupėje, 2024 m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
Didžiausias skirtumas tarp gimnazijų	69,5 proc. p.	41,5 proc. p.	30,4 proc. p.	23,3 proc. p.

* Skaičiuojami mokiniai, kurie bent pagrindiniu mokymosi pasiekimų lygiu (36–100 balų) išlaikė abu VBE (lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos). Savivaldybių duomenys apima tik savivaldybės priklausomybės mokyklas.
** Neįtrauktos savivaldybės, kuriose buvo tik viena gimnazija.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

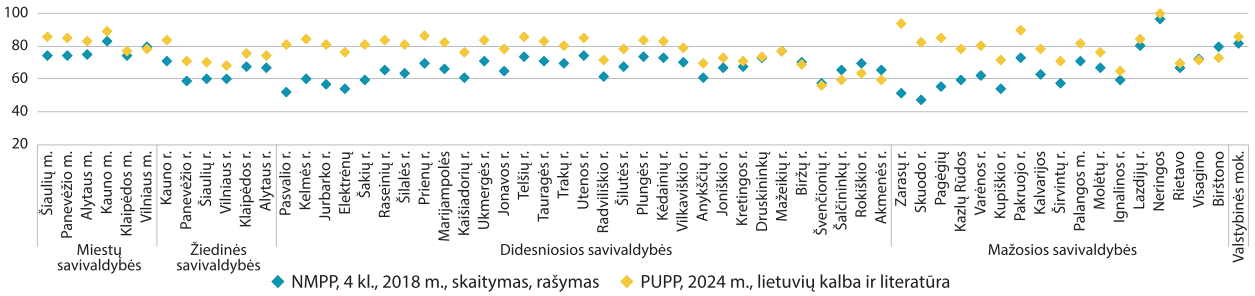
Mokinių pasiekimų ir pažangos tvarumas

Mokinių pasiekimų ir pažangos tvarumą **savivaldybėse** atskleidžia tos pačios kohortos mokinių pasiekimų analizė. Palyginus mokinių, kurie 2018 m. per 4 klasės skaitymo ir rašymo NMPP pasiekė bent pagrindinį pasiekimų lygį, ir tos pačios kohortos mokinių, kurie 2024 m., jau mokydamiesi 10 (II gimnazijos) klasėje, per PUPP pasiekė bent pagrindinį lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų lygį, dalis, matyti, kad šalyje (savivaldybės pavaldumo mokyklose) bent pagrindinį pasiekimų lygį pasiekusių mokinių padaugėjo 7 proc. punktais (nuo 72 iki 80 proc.), rodiklis augo 51 savivaldybėje. Šiai bendrai pasiekimų augimo tendencijai įtakos galėjo turėti skirtingų metų ir programų (dalykų) pasiekimų vertinimo ir lygio nustatymo ypatumai, tačiau galima palyginti, kuriose savivaldybėse pokytis buvo didžiausias.

Lyginant savivaldybių grupes, matyti, kad rodiklis labiausiai (14,8 proc. punkto) paaugo mažosiose, o mažiausiai (3,3 proc. punkto) – miestų savivaldybėse (4.2.11 pav.). Žiūrint atskirose savivaldybėse, bent pagrindinį pasiekimų lygį pasiekusių mokinių labiausiai (daugiau nei 25 proc. punktais) padaugėjo Zarasų r., Skuodo r., Pagėgių ir Pasvalio r. savivaldybėse.

4.2.11 pav. Nuo 4 klasės iki 10 (II gimnazijos) klasės bent pagrindinį lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo ir rašymo) pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis labiausiai paaugo mažosiose savivaldybėse

Per 2018 m. 4 klasės skaitymo ir rašymo* NMPP ir 2024 m. lietuvių kalbos ir literatūros PUPP bent pagrindinį pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.)**

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
NMPP, 4 kl., 2018 m.: skaitymas, rašymas	78,7 proc.	65,1 proc.	67,1 proc.	64,3 proc.
PUPP, 2024 m.: lietuvių kalba ir literatūra	82,0 proc.	75,0 proc.	77,7 proc.	79,1 proc.
Pokytis nuo 2018 m. iki 2024 m.	3,3 proc. p.	9,9 proc. p.	10,6 proc. p.	14,8 proc. p.

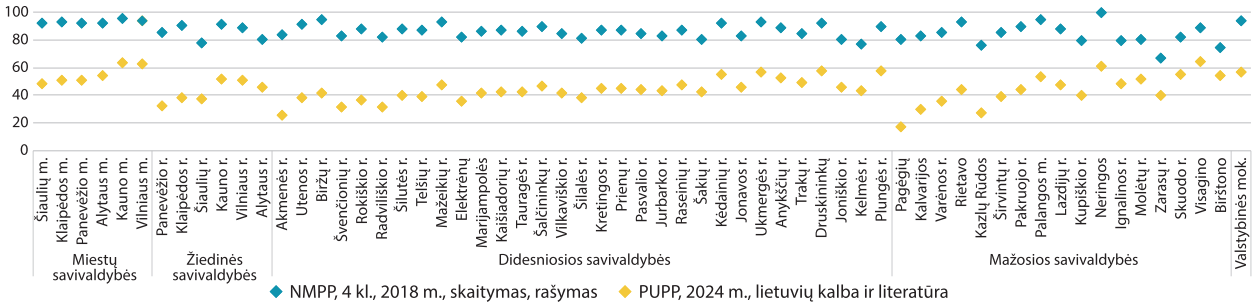
* Dviejų rodiklių (bent pagrindinį skaitymo lygį pasiekusiųjų dalies ir bent pagrindinį rašymo lygį pasiekusiųjų dalies) vidurkis.
** Savivaldybių duomenys apima tik savivaldybės priklausomybės mokyklas.
Pastaba: savivaldybės kiekvienoje grupėje surūšiuotos skirtumo tarp 2018 m. ir 2024 m. rodiklių mažėjimo tvarka.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Palyginus per 4 klasės matematikos NMPP (2018 m.) ir per matematikos PUPP (2024 m.) bent pagrindinį pasiekimų lygį pasiekusių tos pačios kohortos mokinių dalis, matyti, kad šalyje (savivaldybės priklausomybės mokyklose) rodiklis nukrito beveik 40 proc. punktų, jis sumažėjo visose savivaldybėse. Ir šiuo atveju bendrai rodiklio kaitos tendencijai įtakos galėjo turėti skirtingų metų ir programų pasiekimų vertinimo ir lygio nustatymo ypatumai, tačiau galima pažiūrėti, kuriose savivaldybėse kritimas buvo mažiausias. Mažiausiai (35,5 proc. punkto) sumenko miestų savivaldybių rodiklis, kitose savivaldybių grupėse kritimas buvo keliais proc. punktais didesnis (4.2.12 pav.). Žiūrint atskirose savivaldybėse, mažiausiai (ne daugiau kaip 30 proc. punktų) krito kai kurių mažųjų savivaldybių (Birštono, Visagino, Skuodo r., Zarasų r. ir Molėtų r.) rodiklis.

4.2.12 pav. Nuo 4 klasės iki 10 (II gimnazijos) klasės bent pagrindinį matematikos pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis mažiausiai krito miestų savivaldybėse

Bent pagrindinį matematikos pasiekimų lygį per 2018 m. 4 klasės NMPP ir 2024 m. PUPP pasiekusių mokinių dalys (proc.)*

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
NMPP, 4 kl., 2018 m.: matematika	94,1 proc.	88,6 proc.	87,3 proc.	84,6 proc.
PUPP, 2024 m.: matematika	59,1 proc.	46,1 proc.	44,0 proc.	44,9 proc.
Pokytis nuo 2018 m. iki 2024 m.	–35,5 proc. p.	–42,5 proc. p.	–43,3 proc. p.	–39,7 proc. p.

* Savivaldybių duomenys apima tik savivaldybės priklausomybės mokyklas.

Pastaba: savivaldybės kiekvienoje grupėje surūšiuotos skirtumo tarp 2018 m. ir 2024 m. rodiklių mažėjimo tvarka.

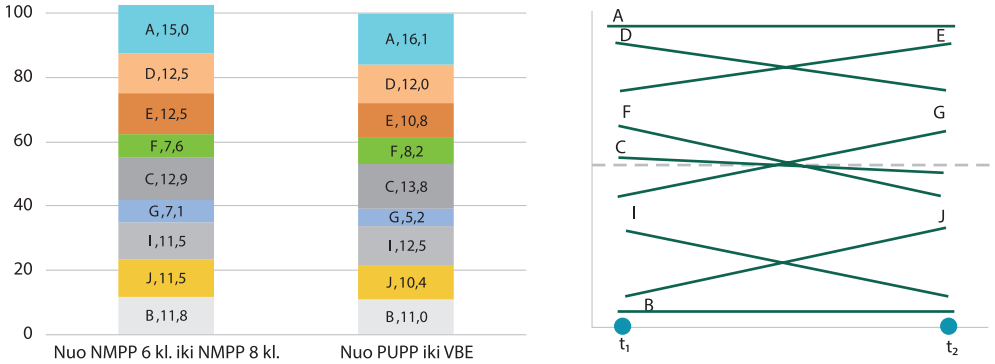
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mokinių pasiekimų ir pažangos tvarumas **šalies mastu** nagrinėtas 2023 m., atliekant *Mokymosi pasiekimų bendrajame ugdyme ir jo ryšių su tolesnio mokymosi kelių pasirinkimu longitudinį tyrimą* (Merkys, Vaitkevičius, Sakalauskas, 2023). Tyrimo duomenimis, mokinių, kurių pasiekimai laikui bėgant išlieka stabilūs, auga arba krinta, yra maždaug po trečdalį. Per tyrimą išanalizuoti 2015–2022 m. laikotarpio pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų (nuo 4 klasės iki IV gimnazijos klasės) mokinių NMPP, PUPP, VBE ir metinių įvertinimų duomenys. Išskirti 9 edukacinių trajektorijų tipai, atspindintys du parametrus: mokinių pasiekimų lygį (aukštą, vidutinį ar žemą) ir pasiekimų lygio stabilumą (per laiką nekintantys, augantys ar prastėjantys pasiekimai).

Edukacinių trajektorijų schema ir mokinių pasiskirstymas pagal nustatytas trajektorijas pavaizduoti 4.2.13 pav. Paveiksle pateikti pavyzdžiai, kaip pagal šias trajektorijas pasiskirstė mokiniai, kurių pasiekimai įvertinti per 6 ir 8 klasių NMPP, ir mokiniai, kurių pasiekimai įvertinti per PUPP ir VBE. A, B ir C trajektorijos vaizduoja laikui bėgant nekintančius, tačiau skirtingo lygio (aukštus, žemus, vidutinius) pasiekimus. Paveiksle pateiktuose pavyzdžiuose visoms trims stabilių pasiekimų trajektorijoms priskirtini apie 40 proc. mokinių, o atskirai labai aukštų, labai žemų ar vidutinių pasiekimų trajektorijoms priskirtinų mokinių buvo po 11–16 proc. Skirtingo lygio (aukštesnių, vidutinių ar žemesnių) augančių pasiekimų trajektorijoms (E, G, J) priskirtini 26–31 proc., o krintančių (D, F, I) – apie 32 proc. mokinių. Per tyrimą nustatyta, kad panašiai pagal nustatytus 9 edukacinių trajektorijų tipus pasiskirsto skirtingo amžiaus kohortų ir skirtingų švietimo pakopų (programų) mokiniai.

4.2.13 pav. Mokinių, kurių pasiekimai laikui bėgant lieka stabilūs, auga arba krinta, yra maždaug po trečdalį

Mokinių pasiskirstymas pagal edukacinių trajektorijų tipus (remiantis 2015–2022 m. laikotarpio duomenimis)

Stabilių pasiekimų trajektorijos	Augančių pasiekimų trajektorijos	Krintančių pasiekimų trajektorijos
A. Stabilūs labai aukšti pasiekimai	E. Aukštesni augantys pasiekimai	D. Aukštesni krintantys pasiekimai
B. Stabilūs labai žemi pasiekimai	G. Iš žemesnių į aukštesnius kylantys pasiekimai	F. Iš aukštesnių į žemesnius krintantys pasiekimai
C. Stabilūs vidutiniai pasiekimai	J. Žemi augantys pasiekimai	I. Žemi krintantys pasiekimai

Paaiškinimai:

Edukacinių trajektorijų tipai nustatyti, išanalizavus šiuos susijusių matavimų duomenis: 6 ir 8 klasių NMPP; 10 (II gimnazijos) klasės PUPP ir IV gimnazijos klasės VBE.
t_1, t_2 – susijusių pasiekimų matavimų laiko taškai.
Punktyrine linija pažymėtas mokymosi pasiekimų normavimo vidurkis standartinėje z skalėje.

Duomenų šaltinis: Merkys, Vaitkevičius, Sakalauskas, 2023

Lietuvos mokinių pasiekimų tvarumą ir švietimo sistemos atsparumą atskleidė EBPO analizė, atlikta, remiantis EBPO PISA duomenimis, surinktais prieš ir po COVID-19 pandemijos. Švietimo sistemų atsparumu laikomas švietimo sistemų gebėjimas praėjus sunkumams greitai atsistatyti ar netgi pasiekti geresnių rezultatų (OECD, 2021). Jis analizuotas vertinant 3 aspektus (indeksus):

- mokinių matematinio raštingumo rezultatus. Švietimo sistema buvo laikoma atsparia, jei mokinių matematinio raštingumo rezultatų vidurkis 2018–2022 m. laikotarpiu nekito arba pagerėjo ir 2022 m. buvo lygus arba didesnis už EBPO vidurkį;
- švietimo teisingumą. Švietimo sistema buvo laikoma atsparia, jei mokinių matematinio raštingumo rezultatų skirtumų dalis, nepaaiškinama mokinių socialine ir ekonomine padėtimi, buvo tokia pat ar didesnė nei EBPO vidurkis, ir 2022 m. matematinio raštingumo rezultatų vidurkis buvo lygus arba aukštesnis už EBPO vidurkį (socialinis ir ekonominis teisingumas); taip pat jei palankioje ir nepalankioje aplinkoje gyvenančių mokinių matematinio raštingumo rezultatai 2018–2022 m. išliko stabilūs arba pagerėjo (socialinių ir ekonominių galimybių lygybės tendencijos);
- mokinių gerovę. Švietimo sistema buvo laikoma atsparia, jei mokinių priklausymo mokyklai jausmo vidutinis įvertinimas 2018–2022 m. išliko stabilus arba pagerėjo ir 2022 m. buvo lygus arba didesnis nei EBPO vidurkis.

Atliekant šį tyrimą, matematinio raštingumo rezultatais remtasi todėl, kad EBPO PISA tyrimo 2022 m. cikle matematinis raštingumas buvo tyrinėjamas išsamiau už kitas tyrimo sritis.

Nustatyta, kad Lietuva pateko tarp keturių šalių (kartu su Japonija, Pietų Korėja ir Taivanu), kurios buvo pripažintos kaip atsparios pagal visus tris vertintus aspektus. Pagal vieną ar du iš trijų aspektų atsparia pripažinta 21 švietimo sistema (iš viso EBPO PISA 2022 m. tyrime dalyvavo 81 šalis ir teritorija). Lietuvoje visų vertintų indeksų vertės buvo aukščiau EBPO vidurkio, ir nebuvo pastebėta statistiškai reikšmingo rezultatų ar indeksų kritimo[43].

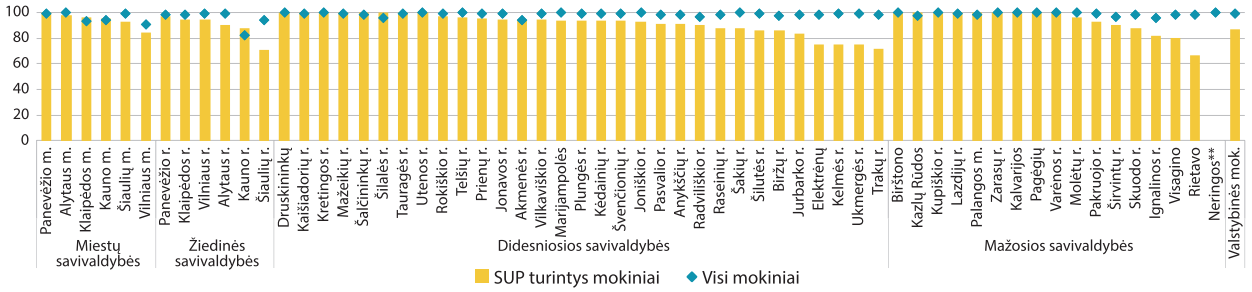
43 Šios analizės rezultatai išsamiau aptarti leidinyje *Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose. I dalis. Vilnius, 2024.*

Tolesnio mokymosi ir ankstyvo pasitraukimo iš švietimo sistemos netolygumai

2024 m., įgiję pagrindinį išsilavinimą, Lietuvoje iš viso toliau mokėsi 95,3 proc. mokinių (bendrieji mokymosi baigus bendrojo ugdymo programas rodikliai aptarti 2.2 poskyryje). Miestų ir žiedinėse savivaldybėse tokių mokinių buvo vidutiniškai 93 proc., o didesniosiose ir mažosiose savivaldybėse toliau mokėsi beveik visi – 99 proc. mokinių. Toliau besimokančių SUP turinčių mokinių dalys visose savivaldybių grupėse buvo šiek tiek mažesnės – 90–93 proc. (4.2.14 pav.). Šis rodiklis nuo visų mokinių rodiklio labiausiai skyrėsi didesniosiose (žemesnis 7 proc. punktais) ir mažosiose (žemesnis 6 proc. punktais) savivaldybėse – tose savivaldybių grupėse, kuriose, kaip minėta, visų mokinių tolesnio mokymosi rodikliai buvo aukščiausi.

4.2.14 pav. 2024 m. skirtingose savivaldybių grupėse, įgiję pagrindinį išsilavinimą, toliau mokėsi vidutiniškai 90–93 proc. SUP turinčių mokinių

Visų ir SUP turinčių bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, įgijusių pagrindinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokymąsi, dalys (proc.) 2024 m.*

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
SUP turintys mokiniai	91 proc.	90 proc.	92 proc.	93 proc.
Visi mokiniai	93 proc.	93 proc.	99 proc.	99 proc.

* Savivaldybių duomenys apima tik savivaldybės priklausomybės mokyklas.
** Neringos savivaldybėje nebuvo pagrindinį išsilavinimą įgijusių SUP turinčių mokinių.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

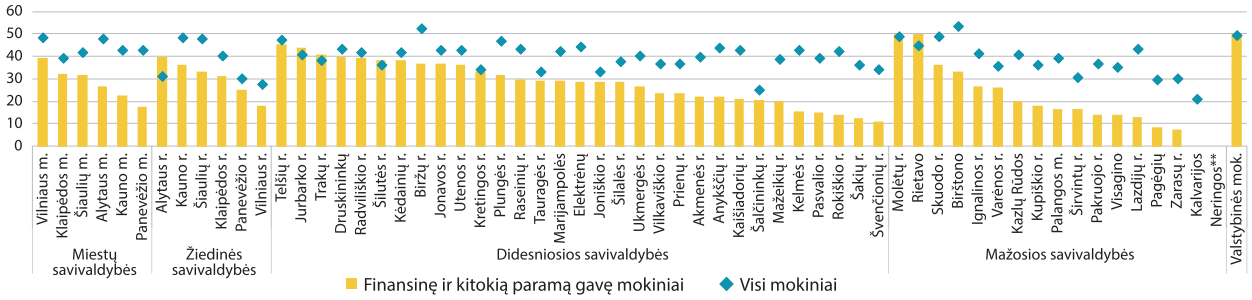
Žiūrint atskirose savivaldybėse, 2024 m. įgijusių pagrindinį išsilavinimą ir toliau besimokančių SUP turinčių mokinių buvo nuo 67 proc. Rietavo, po 71 proc. Trakų r. ir Šiaulių r., iki 100 proc. Panevėžio m., Druskininkų, Kaišiadorių r., Kretingos r. ir kitose savivaldybėse (iš viso 18-oje savivaldybių). Nuo 2021 m. iki 2024 m. šis rodiklis labiausiai (daugiau nei 30 proc. punktų) išaugo Palangos m., Kazlų Rūdos, Varėnos r. ir Alytaus m. savivaldybėse. Labiausiai (10 proc. punktų ir daugiau) sumažėjo – Elektrėnų, Visagino, Trakų r., Ignalinos r. savivaldybėse ir valstybinėse mokyklose. Savivaldybių grupėse per šį laikotarpį rodiklis pakito taip: miestų savivaldybėse 2 proc. punktais sumažėjo (2021 m. buvo 93 proc.), žiedinėse – 5 proc. punktais paaugo (buvo 85 proc.), didesniosiose ir mažosiose – 8 proc. punktais padidėjo (buvo atitinkamai 84 proc. ir 85 proc.). Visoje šalyje įgijusių pagrindinį išsilavinimą ir toliau besimokančių SUP turinčių mokinių dalis padidėjo 4 proc. punktais: nuo 87 proc. 2021 m. iki 91 proc. 2024 m. (duomenys apima savivaldybės priklausomybės ir nevalstybines mokyklas).

Studijų prieinamumo tolygumą atspindi duomenys apie tai, kiek abiturientų iš skirtingos SEK aplinkos įstoja į valstybės finansuojamas studijų vietas. 2024 m. į valstybės finansuojamas studijų vietas iš viso įstojo 45,2 proc., 2021 m. – 44,7 proc. abiturientų. Iš finansinę ir kitokią paramą gavusių abiturientų į valstybės finansuojamas studijų vietas įstoja mažesnė dalis: 2024 m. – 28,7 proc. (2021 m. – 28,2 proc.).

2024 m. skirtingose savivaldybių grupėse į valstybės finansuojamas studijų vietas įstojo 22–29 proc. paramą gavusių abiturientų. Mažiausia dalis (22 proc.) šių abiturientų buvo mažosiose savivaldybėse, o kitose – dalys panašios (28–29 proc.) (4.2.15 pav.). Palyginti su visų mokinių įstojimo į finansuojamas vietas rodikliu, paramą gavusių mokinių rodiklis miestų savivaldybėse buvo mažesnis. Didžiausias skirtumas tarp visų ir paramą gavusių abiturientų rodiklių buvo miestų ir mažosiose savivaldybėse (17 proc. punktų).

4.2.15 pav. 2024 m. į valstybės finansuojamas studijų vietas aukštosiose mokyklose įstojusių abiturientų iš mažiau palankios SEK aplinkos savivaldybių grupėse buvo 22–29 proc.

Visų ir finansinę bei kitokią paramą gavusių abiturientų, įstojusių į valstybės finansuojamas studijų vietas aukštosiose mokyklose, dalys (proc.) 2024 m.*

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
Finansinę ir kitokią paramą gavę mokiniai	28 proc.	29 proc.	28 proc.	22 proc.
Visi mokiniai	45 proc.	38 proc.	40 proc.	39 proc.

* Savivaldybių duomenys apima tik savivaldybės priklausomybės mokyklas.
** Neringos savivaldybėje nebuvo abiturientų.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

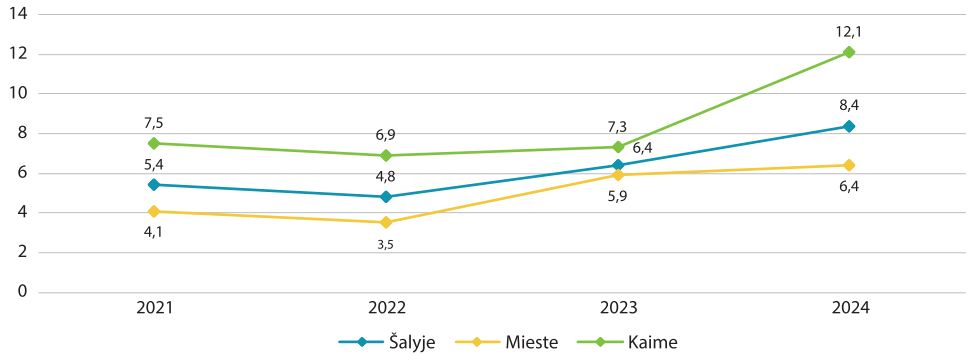
Nuo 2021 m. iki 2024 m. į finansuojamas studijų vietas įstojusių paramą gavusių abiturientų dalys pakito taip: miestų savivaldybėse – sumažėjo 2 proc. punktais (2021 m. buvo 30 proc.), žiedinėse – padidėjo 7 proc. punktais (buvo 22 proc.), didesniosiose – nepasikeitė, mažosiose – sumažėjo 4 proc. punktais (buvo 26 proc.).

Žiūrint atskirose savivaldybėse, 2024 m. daugiausia į finansuojamas studijų vietas įstojusių paramą gavusių abiturientų buvo Molėtų r., Rietavo (po 50 proc.), Telšių r. (45 proc.) ir Jurbarko r. (44 proc.) savivaldybėse. Mažiausiai – Pagėgių, Zarasų r. (po 8 proc.) ir Kalvarijos (0 proc.) savivaldybėse. Kai kuriose savivaldybėse (Alytaus r., Jurbarko r., Trakų r., Šilutės r., Molėtų r. ir Rietavo) ir valstybinėse mokyklose į finansuojamas studijų vietas įstojusių paramą gavusių abiturientų dalys buvo didesnės nei atitinkami visų abiturientų rodikliai. Paramą gavusiųjų rodiklis nuo bendrojo labiausiai atsiliko (buvo žemesnis 25 proc. punktais ir daugiau) Panevėžio m., Kelmės r., Rokiškio r. ir Lazdijų r. savivaldybėse.

Dvejus metus Lietuvoje daugėjo **anksti iš švietimo sistemos pasitraukusių** asmenų – vidutinio (t. y. vidurinio ugdymo lygmens) išsilavinimo neįgijusio ir nesimokančio 18–24 metų jaunimo. 2021 m. šis rodiklis siekė 5,4 proc., 2022 m. – 4,8 proc., o per kitus dvejus metus išaugo iki 8,4 proc. (4.2.16 pav.) (strateginiuose dokumentuose keliami siekiniai ir Lietuvos padėtis tarptautiniame kontekste aptarti 1.2 poskyryje).

4.2.16 pav. Vidutinio išsilavinimo neįgijusio ir nesimokančio jaunimo dalis per 3 metus miesto vietovėse padidėjo 2,3 proc. punkto, o kaimo – 4,6 proc. punkto

18–24 metų jaunimo, neįgijusio vidutinio* išsilavinimo ir nesimokančio, dalis (proc.) pagal vietovę 2021–2024 m.

* Vidutinis išsilavinimas – tai pagrindinis išsilavinimas su profesine kvalifikacija, vidurinis išsilavinimas (be ar su profesine kvalifikacija), specialusis vidurinis išsilavinimas (atitinkantis ISCED 3, 4 lygmenis).

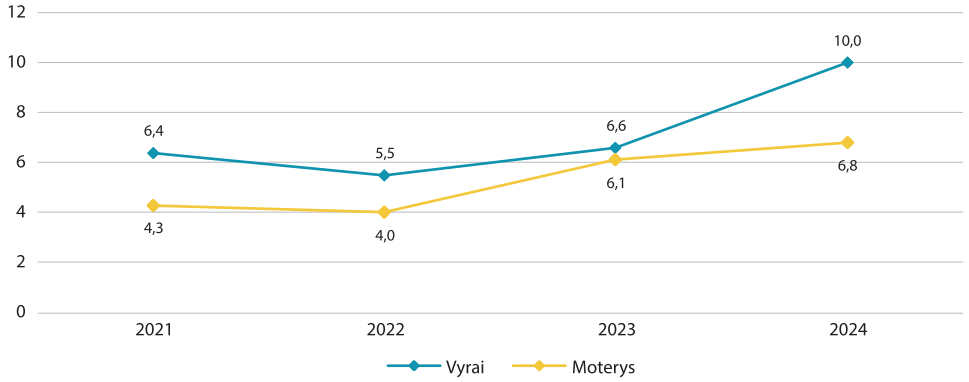
Duomenų šaltinis: VDA

Ankstyvo pasitraukimo iš švietimo sistemos rodiklis kaimo vietovėse buvo didesnis nei mieste ir pagal vietovę kito nevienodai. Nuo 2022 m. iki 2023 m. jis labiau paaugo mieste (mieste – 2,4 proc. punkto, kaime – 0,4 proc. punkto), o per kitus metus labiau padidėjo kaime (mieste – 0,5 proc. punkto, kaime – 4,8 proc. punkto). Nuo 2021 m. iki 2024 m. anksti iš švietimo sistemos pasitraukusiųjų dalis mieste padidėjo 2,3 proc. punkto, o kaimo vietovėse – 4,6 proc. punkto.

Panašiai kito ir anksti iš švietimo sistemos pasitraukusių vyrų bei moterų dalys. Vidutinio išsilavinimo neįgijusių ir nesimokančių vyrų visu analizuojamu laikotarpiu buvo daugiau, bet nuo 2022 m. iki 2023 m. moterų rodiklis paaugo labiau (moterų – 2,1 proc. punkto, vyrų – 1,1 proc. punkto) ir priartėjo prie vyrų rodiklio (4.2.17 pav.). Per kitus metus daugiau šoktelėjo vyrų rodiklis (moterų – 0,7 proc. punkto, vyrų – 3,4 proc. punkto), ir atotrūkis pagal lytį vėl padidėjo. Nuo 2021 m. iki 2024 m. anksti iš švietimo sistemos pasitraukusių moterų dalis padidėjo 2,5 proc. punkto, o vyrų – 3,6 proc. punkto.

4.2.17 pav. Vidutinio išsilavinimo neįgijusių ir nesimokančių jaunų moterų dalis per 3 metus padidėjo 2,5 proc. punkto, o vyrų – 3,6 proc. punkto

18–24 metų jaunimo, neįgijusio vidutinio* išsilavinimo ir nesimokančio, dalis (proc.) pagal lytį 2021–2024 m.

* Vidutinis išsilavinimas – tai pagrindinis išsilavinimas su profesine kvalifikacija, vidurinis išsilavinimas (be ar su profesine kvalifikacija), specialusis vidurinis išsilavinimas (atitinkantis ISCED 3, 4 lygmenis).

Duomenų šaltinis: VDA

4.3. Pedagoginių darbuotojų sudėties skirtumai

2024 m., priklausomai nuo ugdymo lygmens, šalies mokyklose nuo 99,5 proc. iki 79,2 proc. pedagoginių darbuotojų buvo moterys, o tarp mokyklų vadovų moterų buvo nuo 98,1 proc. iki 71,5 proc. Pedagoginių darbuotojų amžiaus vidurkis, priklausomai nuo ugdymo lygmens, buvo nuo 47,3 iki 52,1 metų. Maždaug 9 iš 10 pedagoginių darbuotojų (90,6 proc.) turėjo daugiau kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą. Vienam pedagoginiam darbuotojui vidutiniškai teko 96,8 proc. pareigybės ikimokyklinio ir 100,3 proc. – bendrojo ugdymo mokyklose.

Pastebimi skirtumai pagal vietovę (2024 m. kaimo vietovėse visu krūviu dirbančių pedagoginių darbuotojų dalis buvo mažesnė nei miestuose) ir pagal ugdymo lygmenis: ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo lygmenyje dirbo didesnė moterų dalis, pedagoginių darbuotojų vidutinis amžius buvo mažesnis, ir vidutiniškai mažesnė pareigybės dalis teko vienam pedagoginiam darbuotojui nei kituose ugdymo lygmenyse.

2024 m. 32,1 proc. ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojų bei pagalbos mokiniui specialistų buvo įgiję vyresniojo mokytojo ir vyresniojo pagalbos mokiniui specialisto, 29,6 proc. – metodininko, 13,0 proc. – mokytojo ir pagalbos mokiniui specialisto ir 2,4 proc. – eksperto kvalifikacinę kategoriją. Vidutiniškai 22,9 proc. ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojų bei pagalbos mokiniui specialistų neturėjo kvalifikacinės kategorijos. Nuo 2021 m. iki 2024 m. tokių pedagoginių darbuotojų dalis paaugo 6,2 proc. punkto. 2023–2024 m. m. bendrojo ugdymo mokyklose pedagogo kvalifikacijos neturėjo 6,4 proc. mokytojų, ikimokyklinio ugdymo mokyklose – 16,2 proc.

Bendrieji duomenys apie pedagoginius darbuotojus, jų kaita šalies mastu ir tarptautiniame kontekste, strateginiuose dokumentuose numatyti siekiniai analizuojami 1.4 ir 2.4 poskyriuose. Šiame poskyryje analizuojama, kiek skiriasi pedagoginių darbuotojų sudėtis šalyje pagal lytį, amžių, profesinį pasirengimą ir įgytas kvalifikacines kategorijas skirtingose vietovėse, ugdymo lygmenyse, savivaldybėse.

Pedagoginių darbuotojų pasiskirstymas pagal lytį

Lietuvoje vis dar sudėtinga pasiekti lyčių pusiausvyrą tarp pedagoginių darbuotojų – didžiąją jų dalį sudaro moterys. 2024 m. 99,5 proc. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų buvo moterys (2021 m. – 99,6 proc.), bendrojo ugdymo mokytojų – 86,7 proc. (2021 m. – 86,7 proc.). Nuo 2021 m. iki 2024 m. ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojų vyrų dalis paaugo 0,1 proc. punkto.

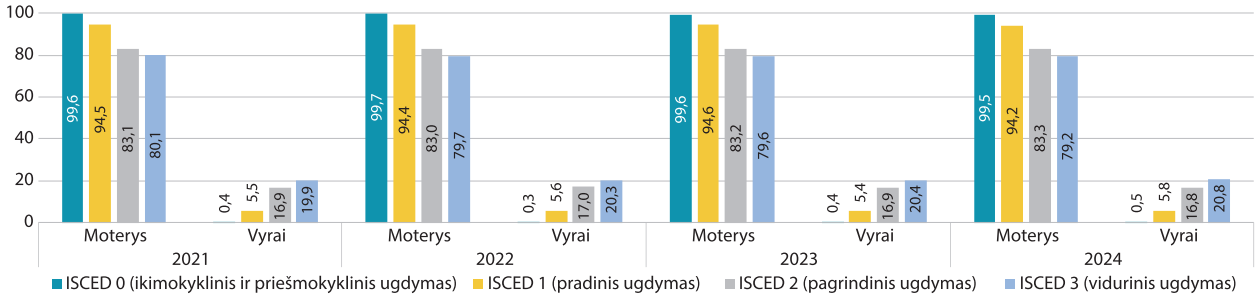
Pastebima aiški tendencija pagal švietimo lygmenis – kuo lygmuo aukštesnis, tuo jame dirbančių vyrų dalis yra didesnė (2024 m. didžiausia vyrų dalis dirbo vidurinio ugdymo (20,8 proc.) ir pagrindinio ugdymo (16,8 proc.) lygmenyse, o mažiausia dalis – ikimokyklinio ir priešmokyklinio, pradinio ugdymo lygmenyse (atitinkamai 0,5 proc. ir 5,8 proc.)[44]. Nuo 2021 m. iki 2024 m. pokytis nė viename iš šių švietimo lygmenų neviršijo 1 proc. punkto (4.3.1 pav.).

Analizuojant mokyklų vadovų pasiskirstymą, taip pat pastebimi skirtumai pagal ugdymo lygmenis: 2024 m. 98,1 proc. ikimokyklinio ugdymo mokyklų vadovų sudarė moterys (0,1 proc. punkto daugiau nei 2021 m.) ir 1,9 proc. – vyrai, tarp bendrojo ugdymo mokyklų vadovų moterų buvo 71,5 proc. (2,0 proc. punktais daugiau nei 2021 m.), o vyrų – 28,5 proc. (4.3.2 pav.).

44 Jei asmuo dirba pagal kelis ISCED lygmenis, jis priskiriamas kiekvienam ISCED lygmeniui.

4.3.1 pav. 2021–2024 m. aukštesniuose ugdymo lygmenyse dirbo didesnė vyrų dalis

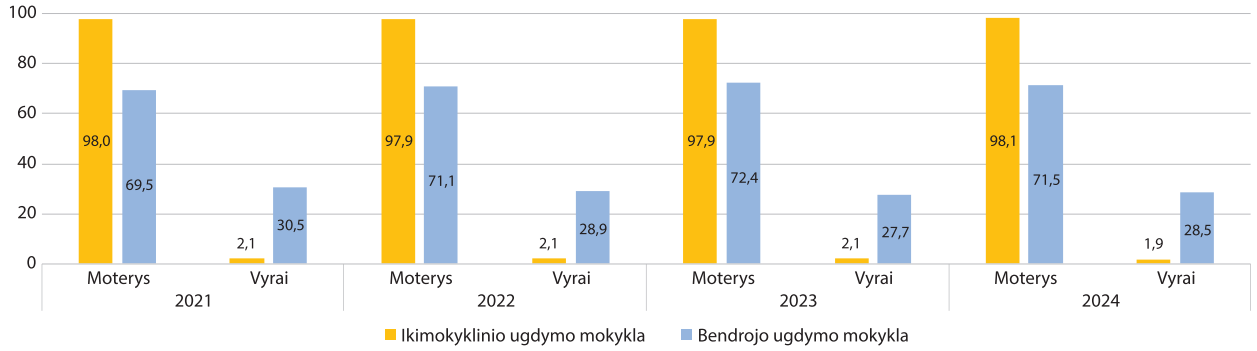
Pedagoginių darbuotojų (išskyrus mokyklų vadovus) pasiskirstymas pagal lytį (dalis, proc.) skirtinguose švietimo lygmenyse (ISCED), 2021–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

4.3.2 pav. 2021–2024 m. moterys sudarė didžiąją dalį mokyklų vadovų

Ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokyklų vadovų pasiskirstymas pagal lytį (proc.) 2021–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

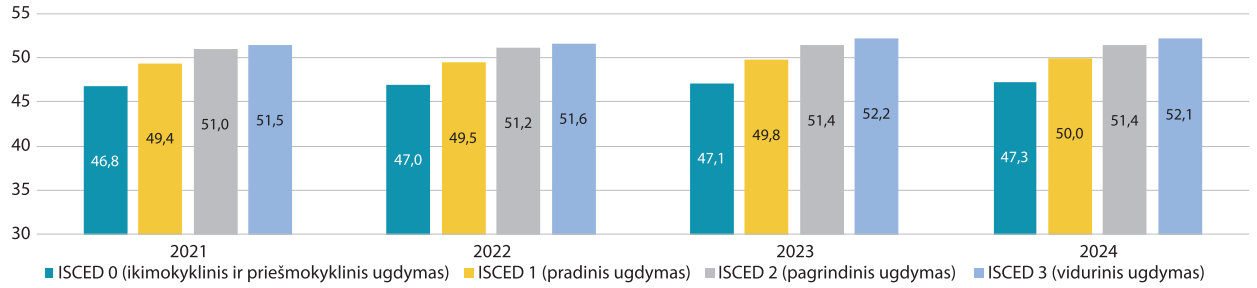
Pedagoginių darbuotojų amžius

2024 m. vidutinis šalies pedagoginių darbuotojų (išskyrus mokyklų vadovus) amžius, priklausomai nuo ugdymo lygmens, buvo 47,3–52,1 metų. Pastebima tendencija – kuo aukštesnis ugdymo lygmuo, tuo didesnis jame dirbančių pedagoginių darbuotojų vidutinis amžius: 2024 m. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagoginių darbuotojų vidutinis amžius buvo mažiausias – 47,3 metų, o vidurinio ugdymo – didžiausias – 52,1 metų.

Nuo 2021 m. iki 2024 m. vidutinis pedagoginių darbuotojų amžius padidėjo visuose švietimo lygmenyse – labiausiai paaugo pradinio ir vidurinio ugdymo pedagoginių darbuotojų vidutinis amžius – 0,6 metų (atitinkamai nuo 49,4 iki 50,0 metų ir nuo 51,5 iki 52,1 metų). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagoginių darbuotojų vidutinis amžius padidėjo 0,5 metų (nuo 46,8 iki 47,3 metų), pagrindinio ugdymo – 0,4 metų (nuo 51,0 iki 51,4 metų) (4.3.3 pav.).

4.3.3 pav. 2021–2024 m. mažiausias vidutinis amžius buvo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, didžiausias – vidurinio ugdymo pedagoginių darbuotojų

Vidutinis pedagoginių darbuotojų (išskyrus mokyklų vadovus) amžius metais pagal ugdymo lygmenis, 2021–2024 m.

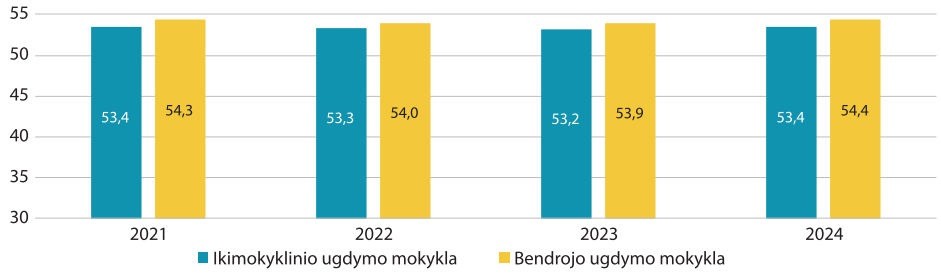
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Analizuojant mokyklų vadovų vidutinio amžiaus duomenis, išryškėja panaši tendencija, kaip ir kitų pedagoginių darbuotojų: kuo aukštesnis ugdymo lygmuo, tuo vyresnis mokyklų vadovų vidutinis amžius. 2024 m. ikimokyklinio ugdymo mokyklų vadovų vidutinis amžius, kaip ir 2021 m., buvo 53,4 metų, bendrojo ugdymo mokyklų vadovų – 54,4 metų (2021 m. – 54,3 metų) (4.3.4 pav.).

Informacija apie strateginius švietimo siekinius, susijusius su mokytojų amžiumi, pateikiama 1.4 poskyryje.

4.3.4 pav. 2024 m. ikimokyklinio ugdymo mokyklų vadovų vidutinis amžius buvo vienais metais mažesnis nei bendrojo ugdymo mokyklų vadovų

Vidutinis ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų vadovų amžius (metais) 2021–2024 m.

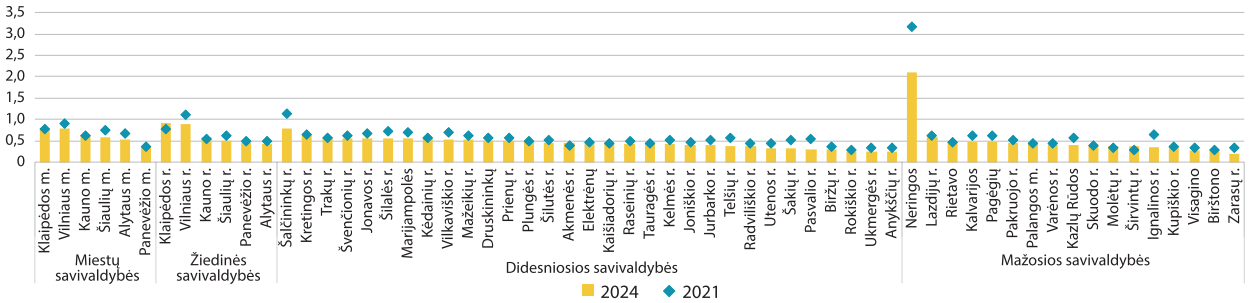
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Savivaldybėse, vertinant jaunesnių nei 50 metų ir 50 metų ar vyresnio amžiaus bendrojo ugdymo mokytojų skaičiaus santykį, matyti skirtinga situacija. 2024 m. šis santykis tarp savivaldybių svyravo nuo 2,11 Neringos savivaldybėje (santykinai didžiausia jaunesnių nei 50 metų mokytojų dalis) iki 0,19 Zarasų r. savivaldybėje (santykinai mažiausia jaunesnių nei 50 metų mokytojų dalis). 2024 m. santykinai daugiausia jaunesnių nei 50 metų mokytojų buvo minėtoje Neringos, taip pat Klaipėdos r. (0,91) ir Vilniaus r. (0,89) savivaldybėse, mažiausiai – minėtoje Zarasų r., taip pat Anykščių r. (0,24) ir Ukmergės r. (0,25) savivaldybėse. Analizuojant savivaldybių grupių vidurkius, reikšmingai išsiskiria miestų ir žiedinių savivaldybių grupės – jose jaunesnių nei 50 metų mokytojų dalis buvo santykinai didesnė (0,68), palyginti su didesniųjų ir mažųjų savivaldybių grupėmis (atitinkamai 0,45 ir 0,39).

Nuo 2021 m. iki 2024 m. jaunesnių nei 50 metų ir 50 metų ar vyresnio amžiaus mokytojų skaičiaus santykis nepakito 2-jose savivaldybėse. Jaunesnių nei 50 metų mokytojų dalis santykinai išaugo 7-iose savivaldybėse (labiausiai – Klaipėdos r. ir Širvintų r. savivaldybėse), o 51-oje – sumažėjo (labiausiai – Neringos (tačiau ji vis tiek išliko santykinai didžiausią jaunesnių nei 50 metų mokytojų dalį turinti savivaldybė) ir Šalčininkų r. savivaldybėse). Nuo 2021 m. iki 2024 m. jaunesnių nei 50 metų mokytojų dalis santykinai sumažėjo visose savivaldybių grupėse (4.3.5 pav.).

4.3.5 pav. 2024 m. santykinai daugiausia jaunesnių nei 50 metų mokytojų buvo Neringos, Klaipėdos r. ir Vilniaus r. savivaldybėse

Jaunesnių nei 50 metų ir 50 metų ar vyresnio amžiaus bendrojo ugdymo mokytojų skaičiaus santykis 2021 m. ir 2024 m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	0,74	0,73	0,54	0,45
2024 m.	0,68	0,68	0,45	0,39

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Pedagoginių darbuotojų pritraukimas

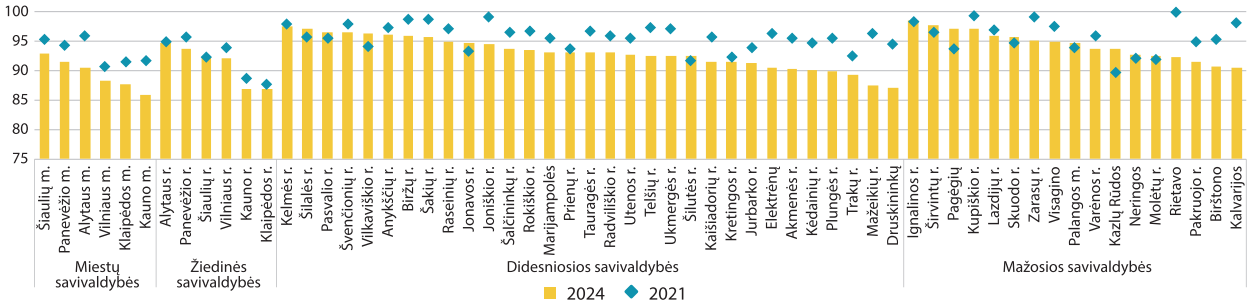
Daugiau kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą turinčių darbuotojų dalis savivaldybėse gali rodyti naujų mokytojų pritraukimo į švietimo sistemą mastą. 2024 m. šalyje maždaug 9 iš 10 pedagoginių darbuotojų (90,6 proc.) turėjo daugiau kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą (2021 m. – 93,6 proc.). Savivaldybėse ši darbuotojų dalis svyravo nuo 98,6 proc. iki 86,0 proc. 2024 m. didžiausios daugiau kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą turinčių darbuotojų dalys buvo Ignalinos r. (98,6 proc.), Širvintų r. (97,7 proc.) ir Kelmės r. (97,5 proc.) savivaldybėse, mažiausios – Kauno m. (86,0 proc.), Kauno r. (86,9 proc.) ir Klaipėdos r. (87,0 proc.) savivaldybėse. Tai reiškia, kad šiose savivaldybėse dirba maždaug 13–14 proc. naujai į švietimo sistemą atėjusių darbuotojų, kurių pedagoginis stažas nesiekia 2 metų.

Mažiausia dalis daugiau kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą turinčių darbuotojų buvo miestų savivaldybių grupėje (88,5 proc.), didžiausia – mažųjų savivaldybių grupėje (94,6 proc.). Nuo 2021 m. iki 2024 m. daugiau kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą turinčių darbuotojų dalis išaugo 14-oje savivaldybių; labiausiai – Kazlų Rūdos (3,9 proc. punkto), Pagėgių (3,4 proc. punkto) ir Vilkaviškio r. (2,1 proc. punkto) savivaldybėse. Šių pedagoginių darbuotojų dalis sumažėjo 46-iose savivaldybėse; labiausiai – Mažeikių r. (9,0 proc. punktais), Kalvarijos (7,7 proc. punkto) ir Rietavo (7,6 proc. punkto) savivaldybėse. Nuo 2021 m. iki 2024 m. daugiau kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą turinčių darbuotojų dalis sumažėjo visose savivaldybių grupėse (4.3.6 pav.).

Informacija apie nacionaliniu mastu taikomas pedagoginių darbuotojų pritraukimo priemones pateikiama 1.4 poskyryje.

4.3.6 pav. 2024 m. daugiau kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą turinčių darbuotojų dalis savivaldybėse svyravo nuo 98,6 proc. iki 86,0 proc.

Daugiau kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą turinčių darbuotojų dalys (proc.) 2021 m. ir 2024 m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	93,0 proc.	93,9 proc.	96,6 proc.	96,7 proc.
2024 m.	88,5 proc.	90,0 proc.	92,8 proc.	94,6 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

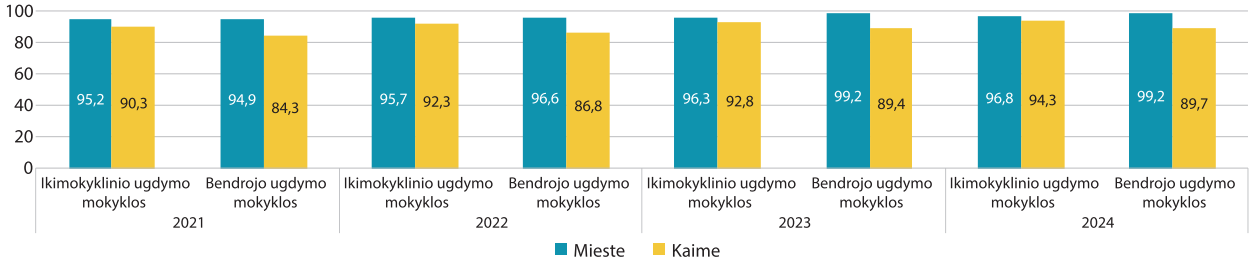
Pedagoginių darbuotojų darbo krūvis

Pedagoginių darbuotojų darbo krūvis yra vienas iš svarbių veiksnių, turinčių įtakos įvairiems švietimo valdymo ir administravimo procesams. Pavyzdžiui, jis daro įtaką pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčio dydžiui, galimybei pritraukti naujų pedagoginių darbuotojų, siūlymams įgyti papildomų kompetencijų ar kvalifikacijų ir kt.

Pastebimi pedagoginių darbuotojų darbo krūvio skirtumai pagal vietovę. 2024 m. miestų ikimokyklinio ugdymo mokyklose pagrindinėje darbovietėje visu krūviu dirbo 96,8 proc. pedagoginių darbuotojų, kaimo vietovėse – 94,3 proc. (skirtumas – 2,5 proc. punkto). Miestų bendrojo ugdymo mokyklose pagrindinėje darbovietėje visu krūviu dirbo 99,2 proc. pedagoginių darbuotojų, kaimo vietovėse – 89,7 proc. (skirtumas – 9,5 proc. punkto) (4.3.7 pav.).

4.3.7 pav. Kaimo vietovėse ir ikimokyklinio, ir bendrojo ugdymo mokyklose visu krūviu dirbančių pedagoginių darbuotojų dalis yra mažesnė nei miestuose

Visu krūviu pagrindinėje darbovietėje dirbančių pedagoginių darbuotojų dalis (proc.), 2021–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

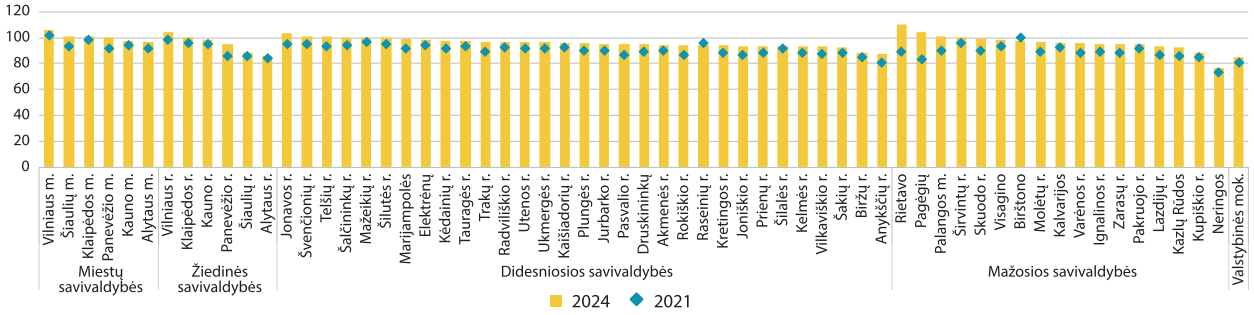
ŠVIS duomenimis, 2024 m. vienam pedagoginiam darbuotojui (išskyrus vadovus) vidutiniškai teko 96,8 proc. pareigybės ikimokyklinio ir 100,3 proc. – bendrojo ugdymo mokyklose. Nuo 2021 m. iki 2024 m. vienam pedagoginiam darbuotojui tenkanti pareigybės dalis paaugo 1,9 proc. punkto ikimokyklinio ir 4,9 proc. punkto – bendrojo ugdymo mokyklose.

2024 m. savivaldybėse pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui, svyravo nuo 110,4 proc. (Rietavo sav.) iki 76,9 proc. (Neringos sav.). Didžiausia pareigybės dalis vienam pedagoginiam darbuotojui teko jau minėtoje Rietavo savivaldybėje, taip pat Vilniaus m. (105,9 proc.), Vilniaus r. (104,2 proc.) ir Pagėgių (104,0 proc.) savivaldybėse. Mažiausia – minėtoje Neringos savivaldybėje, taip pat Alytaus r. (85,3 proc.) ir Anykščių r. (87,6 proc.) savivaldybėse. Analizuojant savivaldybių grupių vidurkius, reikšmingai išsiskiria miestų savivaldybių grupė – 2024 m. joje vienam pedagoginiam darbuotojui tenkanti pareigybės dalis vidutiniškai viršijo 100 proc., o visose kitose grupėse – nesiekė 100 proc. (sudarė 98,3–96,7 proc.).

Nuo 2021 m. iki 2024 m. pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui, sumažėjo 2 savivaldybėse – Birštono (2,3 proc. punkto) ir Raseinių r. (1,5 proc. punkto). Visose kitose – didėjo, o labiausiai – Rietavo (21,1 proc. punkto) ir Pagėgių (20,7 proc. punkto) savivaldybėse (4.3.8 pav.).

4.3.8 pav. 2024 m. vienam pedagoginiam darbuotojui tenkanti pareigybės dalis savivaldybėse svyravo nuo 76,9 proc. iki 110,4 proc.

Pareigybės dalis (proc.), tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui, savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo mokyklose 2021 m. ir 2024 m.

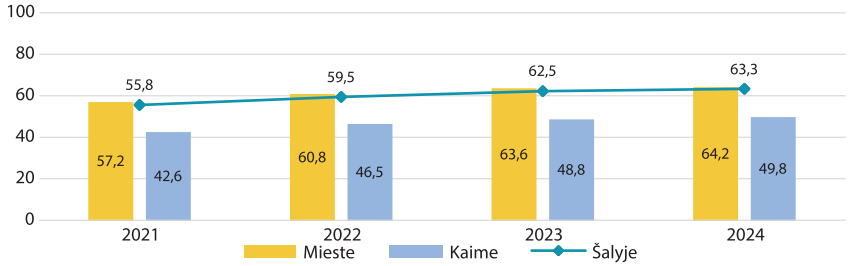
Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	97,6 proc.	93,4 proc.	91,9 proc.	89,5 proc.
2024 m.	102,0 proc.	98,3 proc.	97,3 proc.	96,7 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

ŠVIS duomenimis, 2024 m. beveik du trečdaliai (63,3 proc.) šalies mokytojų dirbo visu arba didesniu krūviu. Nuo 2021 m. iki 2024 m. šių mokytojų dalis paaugo 7,5 proc. punkto. Tai vienas iš svarbių rodiklių, rodančių mokytojų trūkumą šalies švietimo sistemoje ir didesnio darbo krūvio perkėlimą jau dirbantiems mokytojams. Ši situacija būdingesnė miesto vietovėms – jose visu arba didesniu krūviu dirbančių mokytojų dalis yra 14,4 proc. punktų didesnė nei kaimo vietovėse, ir nuo 2021 m. šis skirtumas pagal vietovę beveik nesikeitė (4.3.9 pav.).

4.3.9 pav. 2024 m. beveik du trečdaliai šalies mokytojų dirbo visu arba didesniu krūviu

Priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojų, dirbančių visu ar didesniu krūviu, dalis (proc.) 2021–2024 m.

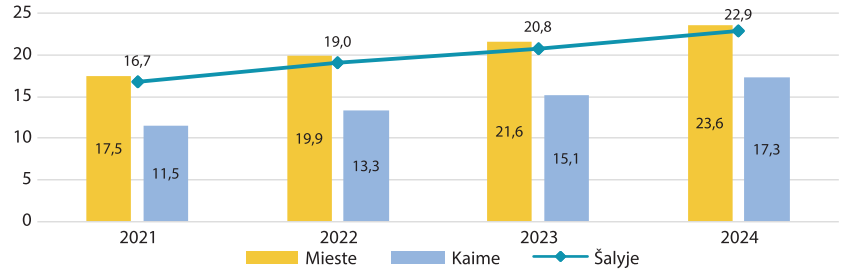
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Pedagoginių darbuotojų kvalifikacinės kategorijos

2024 m. daugiau kaip penktadalis (22,9 proc.) ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų neturėjo kvalifikacinės kategorijos. Šių pedagoginių darbuotojų dalis nuo 2021 m. iki 2024 m. šalies mastu padidėjo 6,2 proc. punkto. Pastebimi skirtumai pagal vietovę – 2024 m. kvalifikacinės kategorijos neturėjo 23,6 proc. miesto vietovių ir 17,3 proc. kaimo vietovių pedagoginių darbuotojų. Neturinčių kvalifikacinės kategorijos pedagoginių darbuotojų dalis pagal vietovę didėjo panašiai: mieste – 6,1 proc. punkto, kaime – 5,8 proc. punkto (4.3.10 pav.).

4.3.10 pav. Per ketverius metus šalies mastu neturinčių kvalifikacinės kategorijos pedagoginių darbuotojų dalis padidėjo 6,2 proc. punkto

Neturinčių kvalifikacinės kategorijos pedagoginių darbuotojų dalis (proc.) šalyje ir pagal vietovę, 2021–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

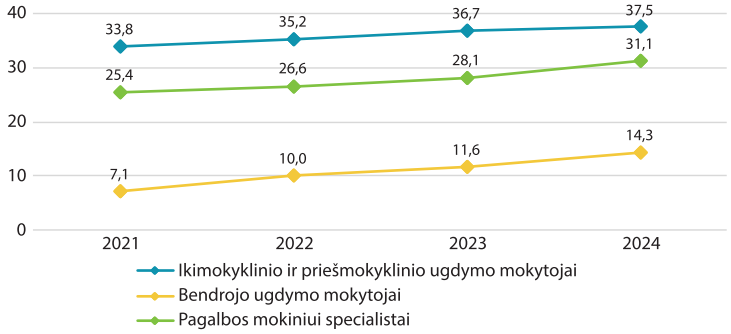
2021–2024 m. pedagoginių darbuotojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis augo pagal visas pareigybių grupes. Didžiausia dalimi (7,2 proc. punkto) padidėjo bendrojo ugdymo mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, skaičius, kitų pareigybių grupių pokytis buvo mažesnis, tačiau taip pat pastebima didėjimo tendencija: pagalbos mokiniui specialistų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis padidėjo 5,7 proc. punkto, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų – 3,7 proc. punkto (4.3.11 pav.).

Pedagoginių darbuotojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, skaičiaus augimo tendencija rodo poreikį permąstyti pedagoginių darbuotojų karjeros ypatumus ir galbūt pakeisti šiuo metu taikomą atestacijos mechanizmą.

Analizuojant 2024 m. ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojų bei pagalbos mokiniui specialistų pasiskirstymą pagal įgytas kvalifikacines kategorijas, matyti, kad daugiausia ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojų bei pagalbos mokiniui specialistų buvo įgiję vyresniojo mokytojo ir vyresniojo pagalbos mokiniui specialisto kvalifikacinę kategoriją (32,1 proc.), 29,6 proc. buvo įgiję metodininko kvalifikacinę kategoriją, 13,0 proc. – mokytojo ir pagalbos mokiniui specialisto kvalifikacinę kategoriją, ir mažiausia dalis buvo įgijusiųjų eksperto kvalifikacinę kategoriją (2,4 proc.).

4.3.11 pav. Per ketverius metus pedagoginių darbuotojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis padidėjo visose pareigų grupėse

Neturinčių kvalifikacinės kategorijos pedagoginių darbuotojų dalis pagal pareigų grupę, 2021–2024 m. (proc.)

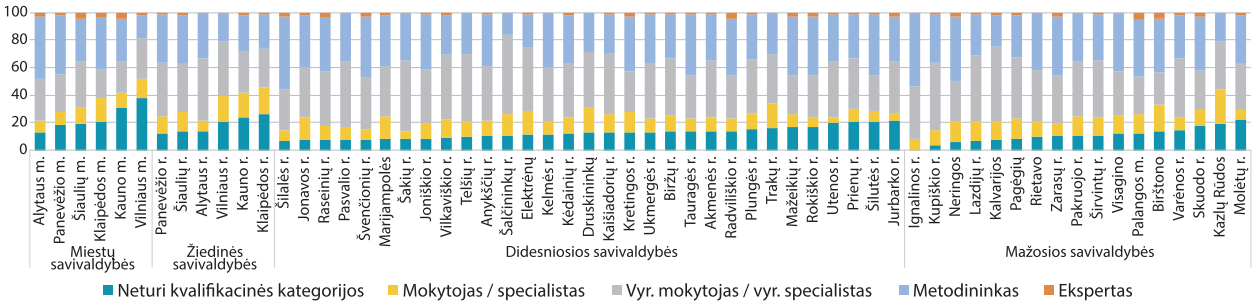
Duomenų šaltinis: ŠVIS

2024 m. didžiausia dalis ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojų bei pagalbos mokiniui specialistų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, buvo Vilniaus m. (37,8 proc.), Kauno m. (30,8 proc.) ir Klaipėdos r. (25,8 proc.) savivaldybėse. Tik Ignalinos r. savivaldybėje nebuvo nė vieno ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojo ar pagalbos mokiniui specialisto, neturinčio kvalifikacinės kategorijos.

Metodininko ar eksperto kvalifikacinę kategoriją įgijusių pedagoginių darbuotojų dalis tarp savivaldybių taip pat pasiskirstė labai netolygiai – 2024 m. ji svyravo nuo 15,9 proc. iki 56,7 proc. Didžiausia jų dalis buvo Šilalės r. (56,7 proc.), Ignalinos r. (53,3 proc.) ir Neringos (50,0 proc.) savivaldybėse. Mažiausia – Šalčininkų r. (15,9 proc.), Vilniaus m. (18,8 proc.) ir Visagino (20,5 proc.) savivaldybėse (4.3.12 pav.).

4.3.12 pav. 2024 m. didesnė dalis ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų neturėjo kvalifikacinės kategorijos miestų ir žiedinėse savivaldybėse

Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų* pasiskirstymas pagal kvalifikacinę kategoriją savivaldybėse, 2024 m. (dalis, proc.)

* Psichologų IV kvalifikacinė kategorija priskirta prie specialistų, III kvalifikacinė kategorija – prie vyr. specialistų, II kvalifikacinė kategorija – prie metodininkų, I kvalifikacinė kategorija – prie ekspertų.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

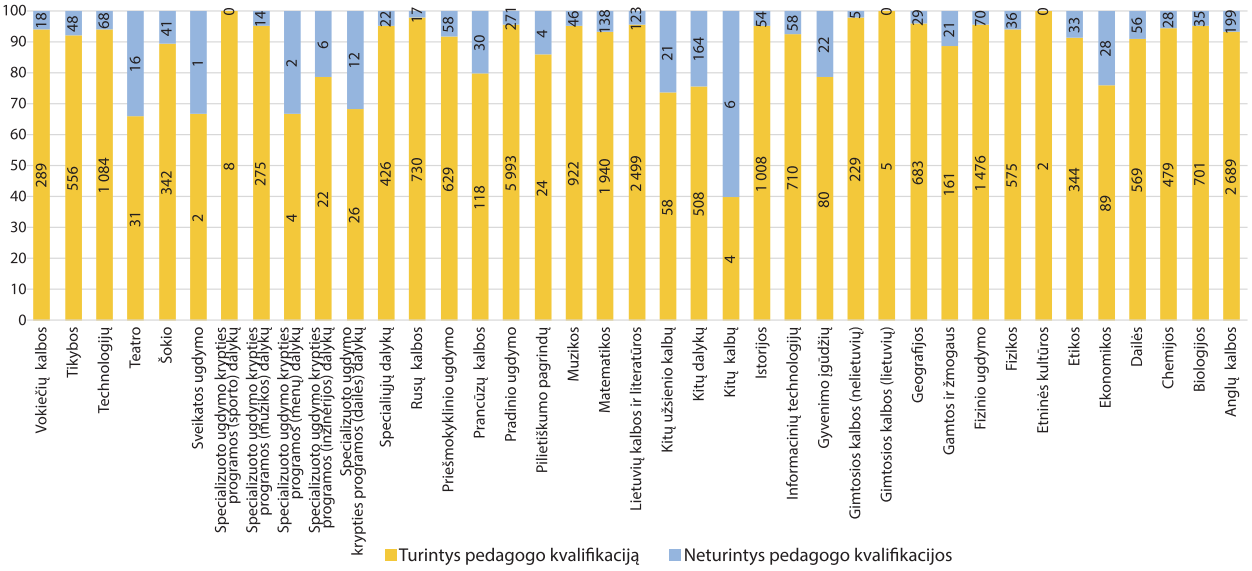
Mokytojų išsilavinimo atitiktis kvalifikaciniams reikalavimams

Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų atitiktis kvalifikacijos reikalavimams netolygi ir pagal ugdymo lygmenis, ir pagal mokomuosius dalykus, ir pagal savivaldybes. ŠVIS duomenimis, 2023–2024 m. bendrojo ugdymo mokyklose pedagogo kvalifikacijos iš viso neturėjo 1 804 asmenys, t. y. 6,4 proc. bendrojo ugdymo mokytojų. Bendrojo ugdymo mokyklose skaičiumi išsiskiria pradinio ugdymo (271 asmuo), anglų kalbos (199 asmenys), matematikos (138 asmenys), lietuvių kalbos ir literatūros (123 asmenys) mokytojai, kurių daugiausia neturėjo pedagogo kvalifikacijos (4.3.13 pav.).

Ikimokyklinio ugdymo mokyklose 2023–2024 m. pedagogo kvalifikacijos neturėjo 2 085 asmenys, t. y. 16,2 proc. mokytojų. Ikimokyklinio ugdymo mokyklose pedagogo kvalifikacijos neturėjo 27,1 proc. (13 asmenų) fizinio ugdymo mokytojų, 17,9 proc. (1 942 asmenys) ikimokyklinio ugdymo mokytojų, 6,6 proc. (127 asmenys) priešmokyklinio ugdymo mokytojų (4.3.14 pav.).

4.3.13 pav. 2023–2024 m. m. bendrojo ugdymo mokyklose pedagogo kvalifikacijos neturėjo 1 804 asmenys

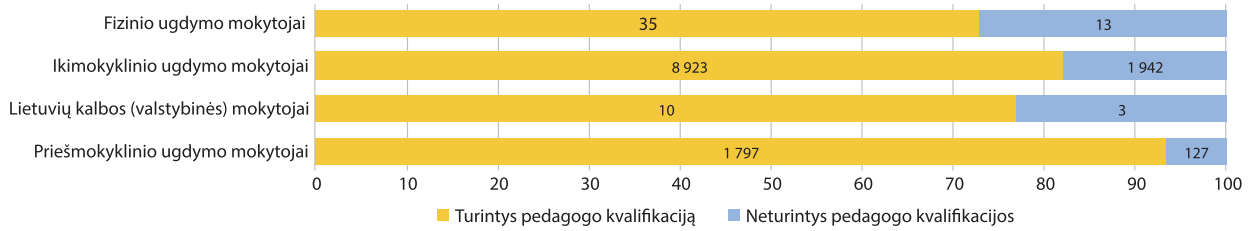
Pedagogo kvalifikacijos neturintys mokytojai, dirbę bendrojo ugdymo mokyklose 2023–2024 m. m. (asmenų skaičius)

Duomenų šaltinis: ŠVIS

4.3.14 pav. 2023–2024 m. m. pedagogo kvalifikacijos neturėjo 2 085 ikimokyklinio ugdymo mokyklų mokytojai

Pedagogo kvalifikacijos neturintys mokytojai, dirbę ikimokyklinio ugdymo mokyklose 2023–2024 m. m. (asmenų skaičius)

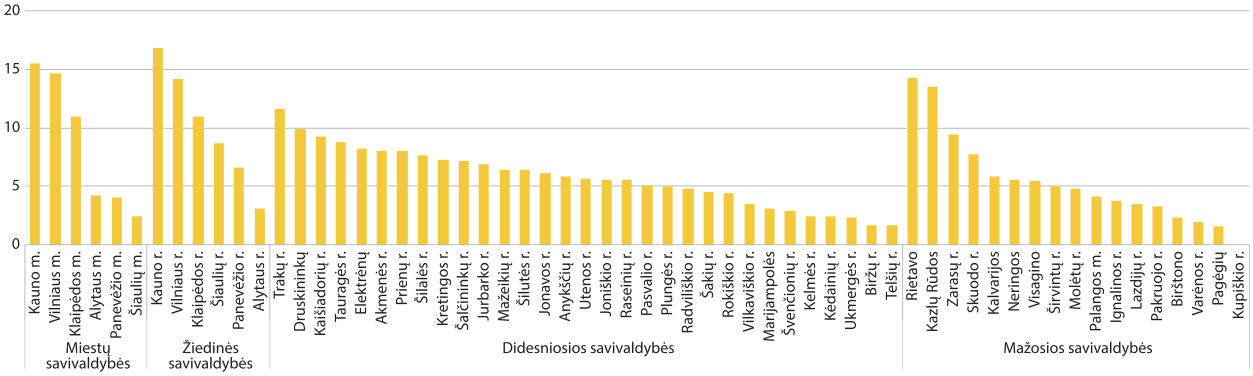

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2023–2024 m. m. bendrojo ugdymo mokyklose pedagogo kvalifikacijos ir mokomojo dalyko ar pedagoginės specializacijos (ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ugdymo) neturinčių mokytojų dalis savivaldybėse svyravo nuo 0 iki 16,8 proc. Tik Kupiškio r. savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose nebuvo mokytojų, neturinčių pedagogo kvalifikacijos ir mokomojo dalyko ar pedagoginės specializacijos. Didžiausia šių mokytojų dalis dirbo Kauno r. (16,8 proc.), Kauno m. (15,5 proc.) ir Vilniaus m. (14,7 proc.) savivaldybėse (4.3.15 pav.).

4.3.15 pav. 2023–2024 m. m. pedagogo kvalifikacijos ir mokomojo dalyko ar pedagoginės specializacijos neturinčių mokytojų dalis savivaldybėse svyravo nuo 0 iki 16,8 proc.

Mokytojų, neturėjusių pedagogo kvalifikacijos ir mokomojo dalyko ar pedagoginės specializacijos, dalys (proc.) bendrojo ugdymo mokyklose pagal savivaldybes, 2023–2024 m. m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

5. Darnus mokymasis ir mokymas

5.1. Gyvenimo mokykloje patirtys

Gyvenimo mokykloje samprata grindžiama visuminiu vaiko ugdymu, todėl svarbūs ne tik ugdymo rezultatai (asmenybės branda, pasiekimai ir pažanga), bet ir tai, kaip jų siekiama.

Lietuvoje nuo 2009 m. statistiškai reikšmingai nesikeitė aštuntokų atvirumo diskusijoms pamokose, taip pat mokinių ir mokytojų santykių vertinimas (IEA ICCS 2022), nors nuo 2019 m. Lietuvoje sumažėjo 4 ir 8 klasių mokinių, kurie jautė stiprų priklausymo mokyklai jausmą, dalis (IEA TIMSS 2023).

2022 m. sumažėjo patyčių patyrimas ir tyčiojimasis, tačiau augo internetinės patyčios – nuo mažiau nei 10 proc. 2018 m. iki 12–14 proc. 2022 m. (HBSC 2022).

2023 m. mokytojo profesijos prestižą kaip aukštą ar labai aukštą įvertino mažiau visuomenės narių ir pačių mokytojų nei 2019 m. (PGI 2023). IEA TIMSS 2023 m. tyrimo duomenimis, maždaug ketvirtadalio mokinių mokytojai jautė mokinių pagarbą, o daugiau nei pusė mokinių mokėsi mokyklose, kuriose, jų mokytojų nuomone, yra aiškiai apibrėžtos mokinių elgesio normos.

Gyvenimo mokykloje samprata

Apibūdinant gyvenimą mokykloje, jau 1994 m. *Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos Bendrosiose programose* orientuotasi į visuminį vaiko ugdymą per ugdymo turinį ir gyvenimą mokykloje, siekta atsisakyti mokyklos tik kaip mokymui ir mokymuisi skirtos vietos vizijos. Gyvenimas mokykloje aiškintas kaip mokyklos klimato, santykių įvairovės, mokytojo etoso, santykių su visuomene, mokyklos darbo organizavimo, mokyklos erdvės kūrimo visuma; pabrėžtas savarankiškumo, lankstumo, bendradarbiavimo siekis. 1994 m. programos idėjos ataidi ir 2015 m. patvirtintoje *Geros mokyklos koncepcijoje (2015)*. Jos autoriai pabrėžia, kad asmenybės augimui svarbus saviraiškus dalyvavimas mokyklos gyvenime. Saviraiškus dalyvavimas užtikrinamas, mokiniams dalyvaujant veiklose, papildančiose formaliojo ugdymo pamokas; jis priklauso nuo mokinių savijautos, bendruomeniškumo puoselėjimo ir galimybių dalyvauti savivaldoje. Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės visuminio vertinimo rodikliuose ugdymas mokyklos gyvenimu priskiriamas mokymosi patirtims. Visi vertinami ugdymo gyvenimu mokykloje aspektai aprėpia bendrumą, atsiskleidžiantį rodant pagarbą bendruomenės nariams, teikiant pagalbą ir paramą dėl iniciatyvų priėmimo ir įgyvendinimo, įtraukiant mokinius į sprendimų priėmimą ir juos įpareigojant.

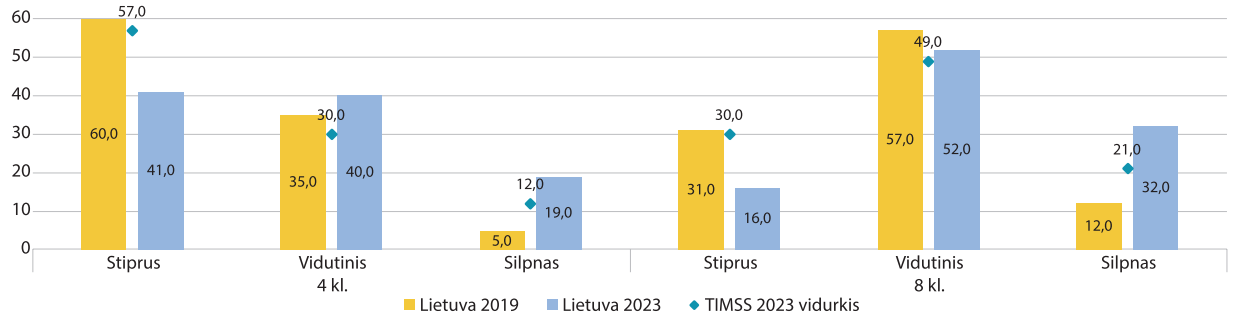
Įsimenančios, prasmingos, malonios gyvenimo mokykloje patirtys papildo gerus (pageidaujamus, priimtinus) ugdymo(si) rezultatus ir leidžia vertinti mokyklos veiklos sėkmingumą. Pagal *Geros mokyklos koncepciją (2015)*, rezultatai suvokiami kaip asmenybės brandos, pasiekimų ir pažangos visuma. Be to, svarbūs ne tik rezultatai, bet ir jų pasiekimo procesas, kuris neturėtų būti siejamas su skaudinančiomis, gniuždančiomis patirtimis. Išskiriami du šiuolaikinio mokymosi bruožai: mokymosi personalizavimas (suasmeninimas) ir mokymosi „socialėjimas“. Pirmuoju pripažįstama, kad žmonių patirtys, poreikiai, siekiai skiriasi, ir mokomasi skirtingais tempais bei būdais; antruoju akcentuojamas mokymasis partneriškai, grupėmis, komandomis, dalyvaujant įvairiuose socialiniuose ir virtualiuose tinkluose. Šie du bruožai lemia tai, kad universalaus, standartais grindžiamo mokymo „receptai“ keičiami suasmenintu, lanksčiu, patirtimis grįstu mokymusi ir mokymu.

Mokinių patirtys

Apie mokinių savijautą mokykloje byloja tai, kaip stipriai išreiškiamas jų priklausymo mokyklai jausmas, ar jiems patinka būti mokykloje, kaip jie vertina socialinius ryšius su bendramoksliais ir mokytojais, koks yra jų suvokiamas saugumo jausmas. Atliekant IEA TIMSS 2023 m. tyrimą, rinktos 4 ir 8 klasių mokinių nuomonės apie jų jauseną mokykloje, kuriomis remiantis, sudarytas priklausymo mokyklai jausmo indeksas. Kaip matyti 5.1.1 pav., nuo 2019 m. sumažėjo 4 ir 8 klasių mokinių, kurie nurodė jaučiantys stiprų priklausymo mokyklai jausmą, dalis ir padaugėjo jautusiųjų silpną priklausymo mokyklai jausmą. Be to, pastaruųjų dalis Lietuvoje viršija tarptautinį IEA TIMSS 2023 m. vidurkį. Analizuojant atsakymus į atskirus indeksą sudarančius teiginius, matyti, kad ketvirtokai daugiau nei aštuntokai linkę sutikti arba iš dalies sutikti, vertindami įvairius su mokykla susijusius jausenos aspektus. Didžiausias skirtumas – 20,6 proc. punkto – tarp ketvirtokų ir aštuntokų atsakymų fiksuotas, išreiškiant pasididžiavimą mokykla, be to, nustatytas 19,7 proc. punkto skirtumas, vertinant jaučiamą mokytojų rūpestį. Su teiginiais, kad didžiuojasi eidami į savo mokyklą ir kad jaučia, jog rūpi mokytojams, sutiko arba iš dalies sutiko atitinkamai 82,8 proc. ir 85,7 proc. ketvirtokų, 62,2 proc. ir 66,0 proc. aštuntokų. Panašiausiai 4 ir 8 klasių mokiniai vertino draugų turėjimą: su teiginiu, kad savo mokykloje turi draugų, sutiko arba iš dalies sutiko 95,4 proc. ketvirtokų ir 92,3 proc. aštuntokų. Duomenys taip pat rodo, kad didžioji dalis apklausoje dalyvavusių amžiaus grupių Lietuvos mokinių mokykloje jaučiasi saugiai (81,1 proc. ketvirtokų ir 71,8 proc. aštuntokų) ir mėgaujasi buvimu joje (atitinkamai 70,6 proc. ir 58,0 proc.).

5.1.1 pav. Nuo 2019 m. 4 ir 8 klasių mokinių, jaučiančių stiprų priklausymo mokyklai jausmą, dalis sumažėjo, o silpną – išaugo

4 ir 8 klasių mokinių pasiskirstymas (proc.), vertinant priklausymo mokyklai jausmo raišką, 2019 ir 2023 m.

Duomenų šaltinis: IEA TIMSS 2019 m. ir IEA TIMSS 2023 m. duomenų bazės

Priklausymo mokyklai jausmo raiška taip pat vertinama ir EBPO PISA tyrime, tačiau taikant kitokią tyrimo metodiką. EBPO PISA tyrimo, kurį atliekant vertinamas penkiolikmečių priklausymo mokyklai jausmas, duomenimis, priklausymo mokyklai jausmo raiškai įtakos turi lytis, SEK statusas, mokyklos vietovė. Lietuvoje, kaip ir vidutiniškai EBPO, vaikinai, aukšto SEK statuso ir didmiesčių mokyklų mokiniai jautė stipresnį priklausymo mokyklai jausmą nei merginos, žemesnio SEK statuso ir kaimo vietovių mokiniai. Remiantis EBPO PISA duomenų analize, nuo 2018 m. iki 2022 m. Lietuvoje įvyko teigiamų pokyčių – priklausymo mokyklai jausmas stiprėjo įvairiose mokyklų ir mokinių kategorijose: kaimo vietovių ir didmiesčių, žemo ir aukšto SEK statuso mokyklose, tarp žemo ir aukšto SEK statuso mokinių (*Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose...*, 2024).

Malonias gyvenimo mokykloje patirtis gali sunkinti nesutarimai, bendravimo iššūkiai, nepagarbus ir skaudinantis elgesys. Pasaulio sveikatos organizacijos vykdomas HBSC 2022 m. tyrimas parodė, kad daugiau nei ketvirtadalis 5–9 klasių mokinių patyčias mokykloje patyrė bent du kartus per mėnesį, o iš kitų tyčiojosi 15 proc. mokinių (Šmigelskas, Žemaitaitytė, Šalčiūnaitė-Nikonovė ir kt., 2024). Nors tiek patyčių patyrimas, tiek tyčiojimasis 2022 m. sumažėjo, augo internetinės patyčios – nuo mažiau nei 10 proc. 2018 m. iki 12–14 proc. 2022 m.

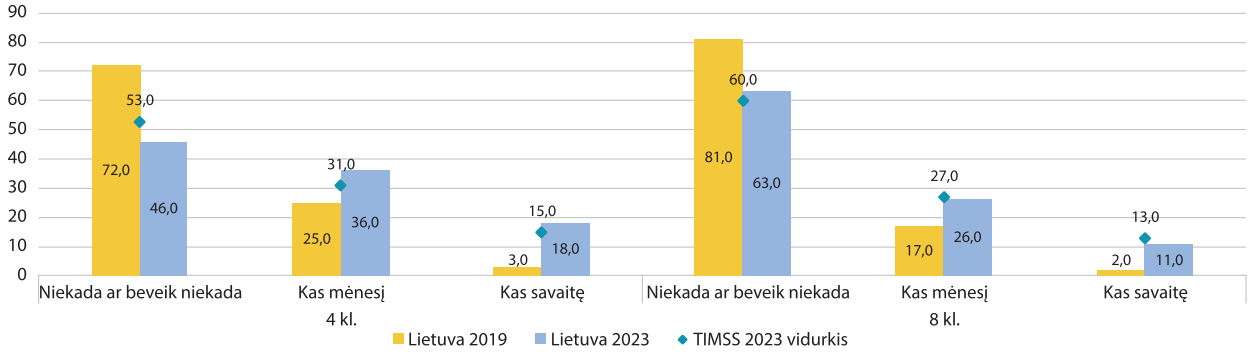
IEA TIMSS 2023 m. tyrimo rezultatai taip pat rodo pokytį, vertinant 4 ir 8 klasių mokinių patyčių patirtis

(5.1.2 pav.). Šiame tyrime mokiniai skirstomi į tris grupes: patyčias patiriantys kas savaitę, kas mėnesį ir beveik niekada arba niekada. Susiduriančių su patyčiomis kas mėnesį ar savaitę daugiau tarp ketvirtokų. Tiesa, nuo 2019 m. tokių mokinių skaičius išaugo ir 4 klasės, ir 8 klasės grupėse, o mokinių, niekada arba beveik niekada nepatiriančių patyčių, dalis tarp ketvirtokų nuo 72,0 proc. 2019 m. sumažėjo iki 46,0 proc. 2023 m., aštuntokų – nuo 81,0 proc. iki 63,0 proc. Palyginti su 2019 m., 2023 m. šešis kartus išaugo dalis ketvirtokų ir penkis kartus – aštuntokų, susiduriančių su patyčiomis kas savaitę.

IEA TIMSS 2023 m. tyrimo duomenys rodo, kad labiausiai tarp ketvirtokų paplitusios patyčių formos – pajuokos ir pravardžiavimas (jų per mokslo metus visiškai nepatyrė 31,5 proc. mokinių), nepriėmimas į žaidimus (visiškai nepatyrė 35,4 proc.), fizinis žalojimas (visiškai nepatyrė 39,4 proc.), melo skleidimas (visiškai nepatyrė 46,0 proc.). Didžiausia dalis – 22,8 proc. – aštuntokų sakė bent kartą per savaitę sulaukiantys piktų komentarų dėl išvaizdos. Tiek 4 klasės, tiek 8 klasės mokiniai susiduria su skaudinančiu elgesiu internete. Bent kartą per savaitę gavę nemalonių žinučių internete nurodė 9,4 proc. ketvirtokų ir 5,8 proc. aštuntokų. Maždaug po dešimtadalį mokinių abiejose amžiaus grupėse teigė, kad per mokslo metus bent kartą per mėnesį ar kartą per savaitę internete buvo dalytasi jų nuotraukomis ir skaudinančiais asmeniniais dalykais.

5.1.2 pav. Keliskart išaugo 4 ir 8 klasių mokinių, kas savaitę susiduriančių su patyčiomis, dalis

4 ir 8 klasių mokinių pasiskirstymas (proc.), vertinant patyčių dažnumą, 2019 ir 2023 m.

Duomenų šaltinis: IEA TIMSS 2019 m. ir IEA TIMSS 2023 m. duomenų bazės

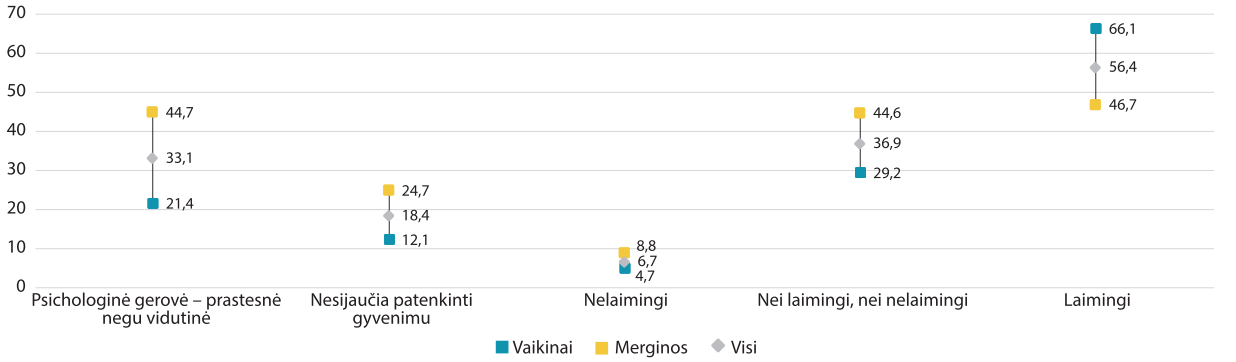
Išgyvenamas nepagarbus, skaudinantis elgesys, sunkios patirtys gali veikti mokinių psichikos ir fizinę sveikatą. HBSC tyrimo duomenys parodė, kad tarptautiniu mastu nuo 2014 iki 2022 m. mažėjo 5–9 klasių mokinių pasitenkinimas mokykla ir juntama mokytojų bei bendramokslių parama, o patiriamas spaudimas dėl mokymosi krūvio – didėjo (Badura, Eriksson, García-Moya ir kt., 2024). Lietuvoje paauglių pasitenkinimas gyvenimu kilo nuo 2002 iki 2018 m., o 2022 m. – krito (Šmigelskas, Žemaitaitytė, Šalčiūnaitė-Nikonovė ir kt., 2024). Nors, HBSC 2022 m. tyrimo duomenimis, daugiau nei pusė 5–9 klasių mokinių Lietuvoje jautėsi laimingi, yra skirtumų tarp merginų ir vaikinų vertinimų (5.1.3 pav.) – trečdaliu daugiau vaikinų nei merginų teigė, kad jaučiasi laimingi. Kai kurių aspektų vertinimas skyrėsi du kartus ar daugiau: nelaimingi jautėsi 8,8 proc. merginų ir 4,7 proc. vaikinų; pasitenkinimo gyvenimu nejautė 24,7 proc. merginų ir 12,1 proc. vaikinų; kad jų psichologinė gerovė prastesnė nei vidutinė, nurodė 44,7 proc. merginų, o tokių vaikinų buvo 21,4 proc. Taip pat dukart daugiau merginų nei vaikinų jautėsi vienišos, išgyveno vidutinį nerimą, o triskart daugiau – stiprų nerimą. Atliekant tyrimą taip pat vertintas saviveiksmingumas. Lietuvoje jo rodikliai buvo žemesni tarp merginų – vaikinai dažniau teigė gebantys įgyvendinti užsibrėžtus tikslus ir spręsti problemas. Lyginant jaunesnes ir vyresnes klases, problemų sprendimo gebėjimai reikšmingai nesiskyrė, tačiau tikslų sėkmingai siekė daugiau aukštesniųjų klasių mokinių (Šmigelskas, Žemaitaitytė, Šalčiūnaitė-Nikonovė ir kt., 2024).

Skirtumų tarp lyčių pastebėta ir vertinant fizinę sveikatą. Remiantis HBSC tyrimo duomenimis, 2022 m. beveik dukart daugiau merginų nurodė patyrusios daugiau nei du sveikatos sutrikimus per savaitę. Dažniau nei kartą per savaitę beveik kas trečią merginą vargino galvos skausmai, kas ketvirtą – galvos svaigimas;

penktadalis merginų nurodė patiriančios nugaros ir skrandžio skausmus. Apie aštuntadalis vaikinų minėjo nugaros ir galvos skausmus, kiek mažiau patyrė galvos svaigimą. Mažiausiai – 7,6 proc. vaikinų – vargino skrandžio skausmai. Palyginti su ankstesnių metų tyrimo rezultatais, subjektyvus paauglių sveikatos vertinimas 2022 m. suprastėjo (Šmigelskas, Žemaitaitytė, Šalčiūnaitė-Nikonovė ir kt., 2024).

5.1.3 pav. Daugiau merginų nei vaikinų jautėsi nelaimingos, nesijautė patenkintos gyvenimu ir jautė prastesnę nei vidutinę psichologinę gerovę

5–9 klasių mokinių pasiskirstymas (proc.), vertinant laimingumo jausmą, pasitenkinimą gyvenimu ir psichologinę gerovę, 2022 m.

Duomenų šaltinis: Šmigelskas, Žemaitaitytė, Šalčiūnaitė-Nikonovė, Lukoševičiūtė-Barauskienė, Golambiauskas, Vaičiūnas, Levinskaitė, Koreivaitė, Gasiulytė, Bulotaitė-Kasparavičienė, Slapšinskaitė-Dackevičienė, 2024

Vertinant gyvenimą mokykloje, svarbios ne tik individualios patirtys, bet ir mokyklos klimatas, kuris apima fizinę, socialinę ir akademinę mokyklos kultūros dimensijas (Melnikė, Razmantienė, Litvinavičienė, 2020). Apie visos mokyklos ir klasės klimatą iš mokinių perspektyvos iš dalies leidžia spręsti IEA ICCS 2022 m. tyrimo duomenys. Jie atskleidė, kad Lietuvos aštuntokų teigiamai vertinti mokinių ir mokytojų santykių mokykloje ir atvirumo diskusijoms pamokose indeksai statistiškai reikšmingai nesikeitė nuo 2009 m., nors mokinių ir mokytojų santykių indekso reikšmė Lietuvoje 2022 m. buvo statistiškai reikšmingai žemesnė už tarptautinį vidurkį. Maždaug trys ketvirtadaliai mokinių nurodė, kad mokytojai kartais ar dažnai skatina mokinius susidaryti ir išreikšti savo nuomonę, o pusė mokinių teigė, kad kartais ar dažnai buvo skatinami diskutuoti su kitokią nuomonę turinčiais žmonėmis. Tyrime dalyvavę 8 klasės mokiniai užtikrintai vertino mokinių ir mokytojų tarpusavio santykius mokykloje: virš 80 proc. mokinių sutiko ar visiškai sutiko su teiginiu, kad dauguma mokytojų su jais elgiasi sąžiningai, ir neabejojo, kad, prireikus, sulauktų mokytojų pagalbos (Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė ir kt., 2024).

Mokytojų savijauta

Teigiamas mokyklos klimatas stipriai tiesiogiai ir netiesiogiai veikia ne tik mokinių mokymąsi ir socialinę gerovę, bet ir mokytojų pasitikėjimą, jų pozityvias nuostatas, pasitenkinimą savo darbu (Melnikė, Razmantienė, Litvinavičienė, 2020). 2008–2018 m. beveik visose EBPO TALIS tyrime dalyvaujančiose šalyse pastebėti teigiami pokyčiai, susiję su tuo, kaip mokytojai vertino mokytojų ir mokinių santykius (OECD, 2019) – 2018 m. 96,3 proc. Lietuvos mokytojų sutiko arba visiškai sutiko su teiginiu, kad mokiniai ir mokytojai sutaria gerai (2008 m. taip manė 88,5 proc.); 2008 ir 2018 m. kiek virš 93,0 proc. mokytojų sutiko arba visiškai sutiko su mintimi, kad jiems rūpi, ką sako mokiniai.

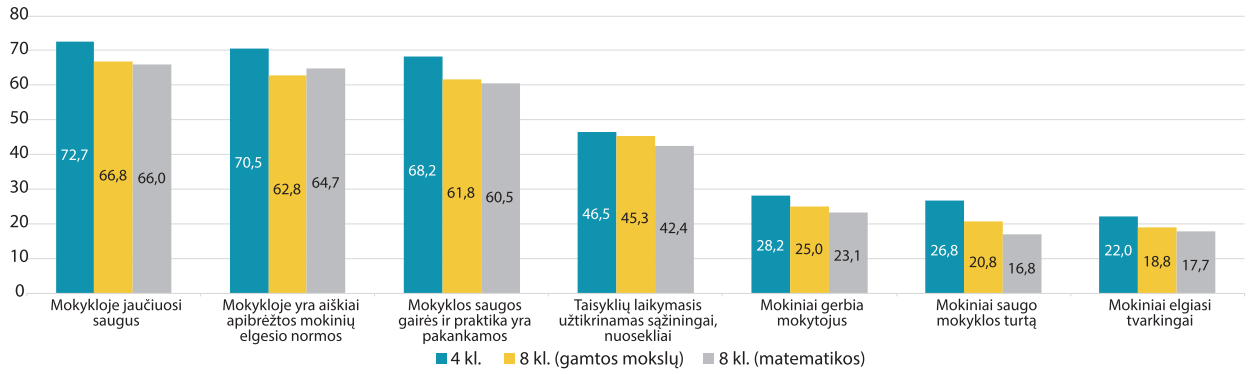
Vertinant santykius su mokiniais, mokytojų taip pat buvo klausiama apie drausmę per pamokas. Beveik ketvirtadalis mokytojų nurodė, kad pradėjus pamoką tenka kurį laiką palaukti, kol mokiniai nutils, nusiramins (2008 m. – kas šeštas), o šeštadalis mokytojų Lietuvoje manė, kad praranda gana daug pamokos laiko dėl su mokiniais susijusių trikdžių (2008 m. – penktadalis). Drausmei per pamoką įtaką daro klasės ypatybės – mokytojai, dirbantys klasėse, kuriose yra daugiau mokinių, turinčių elgesio problemų, dažniau linkę nurodyti esant drausmės klasėje trūkumą, o klasėse, kuriose mokosi daugiau gabių mokinių – drausmės iššūkių,

mokytojų nuomone, buvo mažiau. Visgi didžioji dalis Lietuvos mokytojų teigiamai vertino mokinių indėlį, kuriant malonią pamokos atmosferą – su šiuo teiginiu sutiko arba visiškai sutiko 80,9 proc. 2018 m. tyrime dalyvavusių mokytojų (Melnikė, Razmantienė, Litvinavičienė, 2020).

IEA TIMSS 2023 m. tyrimo duomenys leidžia geriau suprasti, kaip mokytojai suvokia santykio su mokiniais, drausmės per pamoką ir mokykloje elementus. Apklausoje, kurioje dalyvavo 4 ir 8 klasių matematikos ir gamtos mokslų mokytojai, pateikti teiginiai vertinti pagal skalę nuo *visiškai sutinku* iki *visiškai nesutinku*, ir, remiantis jų atsakymais, sudarytas saugos ir tvarkos mokykloje vertinimo indeksas. Jo analizė parodė, kad 46,0 proc. ketvirtokų Lietuvoje mokėsi mokyklose, kurių mokytojai jas vertino kaip itin saugias ir tvarkingas; remiantis gamtos mokslų mokytojų vertinimais, tokiose mokyklose mokėsi 41,0 proc. aštuntokų, o matematikos mokytojų nuomone, – 40,0 proc. aštuntokų. Kaip matyti 5.1.4 pav., daugiausia mokinių Lietuvoje mokė mokytojai, kurie visiškai sutiko su teiginiais, kad mokykloje jaučiasi saugūs, kad mokykloje aiškiai apibrėžtos mokinių elgesio normos, o saugos gairės ir praktika yra pakankamos. Mažiausią mokinių dalį visose grupėse mokė mokytojai, kurie visiškai sutiko su tuo, kad mokiniai elgiasi tvarkingai ir saugo mokyklos turtą. Tačiau tik ketvirtadalio mokinių mokytojai jautė mokinių pagarbą.

5.1.4 pav. Didžiausią dalį mokinių mokė mokytojai, kurie visiškai sutiko, kad mokykloje jaučiasi saugūs, mažiausią – kurie manė, kad mokiniai elgiasi tvarkingai ir saugo mokyklos turtą

Lietuvos mokinių, kurių mokytojai visiškai sutiko su pateiktais saugą ir tvarką mokyklose vertinusiais teiginiais, dalis (proc.), 2023 m.

Duomenų šaltinis: IEA TIMSS 2023 m. duomenų bazė

Visose EBPO TALIS 2018 m. tyrime dalyvavusiose šalyse susidūrimas su drausmės iššūkiais per pamokas siejosi su mažesniu mokytojų pasitikėjimu savo mokymo gebėjimais. Mokytojai, nurodę patiriantys drausmės problemų per pamokas, mažiau laiko skyrė mokymui, rečiau įtraukė mokinius į pažintinius procesus skatinančias veiklas (Melnikė, Razmantienė, Litvinavičienė, 2020). Šios patirtys siejosi su suvokiamu mokytojo darbo veiksmingumu, t. y. kiek pasitikintys jie jautėsi, atlikdami tam tikras veiklas. Lietuvos mokytojai beveik visose įvardytose srityse – valdydami klasę, užtikrindami mokymo aiškumą, stiprindami pažintinius procesus ir taikydami pažangius metodus, – jautėsi labiau pasitikintys negu vidutiniškai EBPO šalių mokytojai. Virš 90,0 proc. mokytojų nurodė jautęsi pakankamai gerai arba gerai, vertindami mokymo aiškumo kriterijus (pateikti kitą paaiškinimą, taikyti įvairius mokymosi būdus (strategijas) ir vertinimo būdus pamokose, parengti mokiniams gerus klausimus). Mažiausia dalis – 65,4 proc. – jautėsi pakankamai gerai arba gerai motyvuodami mokinius, rodančius mažai dėmesio mokyklinei veiklai, o 71,0 proc. – mokymui naudodami skaitmenines technologijas. Šie paskutiniai du vertinimai stipriai nesiskyrė nuo EBPO šalių vidurkių (Melnikė, Razmantienė, Litvinavičienė, 2020).

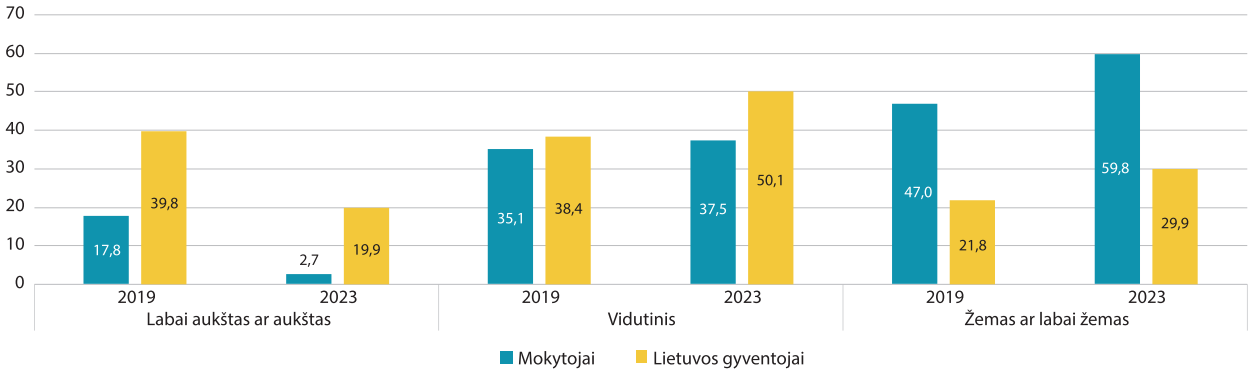
Pabrėžtina tai, kad Lietuvoje, lygindami klasės veiklų pobūdį, mokytojai teigiamiau vertino savo gebėjimą reaguoti į kilusias problemas nei proaktyvią veiklą, t. y. iš anksto susitarti, suformuluoti taisykles, lūkesčius. Taip pat verta paminėti tai, kad vertinant suvokiamą veiksmingumą, Lietuvoje statistiškai reikšmingų skirtumų tarp jaunų ir vyresnių mokytojų atsakymų nėra, išskyrus kelis aspektus: jaunesnieji jaučiasi mažiau

pasitikintys, kalbėdami apie vertinimo strategijų ir įvairių mokymo metodų taikymą klasėje, bet geriau už vyresniuosius – mokymui pasitelkdami technologijas (Melnikė, Razmantienė, Litvinavičienė, 2020).

Mokytojų suvokiamas savo darbo veiksmingumas yra glaudžiai susijęs su reiškiamu pasitenkinimu savo darbu, įsipareigojimo mastu ir profesinio perdegimo tikimybe (Melnikė, Razmantienė, Litvinavičienė, 2020). Lietuvoje Pilietinės visuomenės instituto atliekamas PGI tyrimas 2023 m. parodė, kad nuo 2019 m. sumažėjo mokytojų ir visuomenės, kurie mokytojo profesijos prestižą vertino kaip aukštą arba labai aukštą, dalis (5.1.5 pav.). Lyginant dvejų metų duomenis, išryškėja tendencija – visuomenė apskritai mokytojo profesijos prestižą vertina teigiamiau nei patys mokytojai. Nors nei mokytojų amžius, nei vietovė, kurioje yra mokykla, neturėjo įtakos mokytojo prestižo vertinimams, statistiškai reikšmingi skirtumai pastebėti tarp tiksliųjų ir gamtos mokslų, taip pat humanitarinių ir socialinių mokslų mokytojų – pirmieji mokytojų profesijos prestižą vertino kiek geriau (Petronytė-Urbonavičienė, Žiliukaitė, Degutis ir kt., 2024). Remiantis EBPO TALIS 2018 m. duomenimis, matyti, kad mokytojai, mokytojo darbą dirbantys 5 metus ir mažiau, labiau tikėjo tuo, kad visuomenėje jų profesija yra vertinama: su šiuo teiginiu sutiko arba visiškai sutiko 13,7 proc. ilgiau nei 5 metus dirbančių ir 20,3 proc. trumpiau nei 5 metus dirbančių mokytojų.

5.1.5 pav. Nuo 2019 iki 2023 m. išaugo visuomenės ir mokytojų, mokytojo profesijos prestižą vertinančių kaip vidutinį ar (labai) žemą, dalis

Mokytojų ir visuomenės pasiskirstymas (proc.), vertinant mokytojo profesijos prestižą, 2019 ir 2023 m.

Šaltinis: Petronytė-Urbonavičienė, Žiliukaitė, Degutis, Ramonaitė, 2024

Nors didžioji dalis Lietuvos mokytojų per PGI 2023 m. tyrimą mokytojo profesijos prestižą įvertino kritiškai, savijautą darbe kiek mažiau nei pusė mokytojų įvertino kaip labai gerą (6,8 proc.) arba gerą (37,7 proc.) ir panaši dalis (43,0 proc.) – kaip vidutinę. Keletas darbo aplinkos aspektų tenkino didžiąją dalį apklausoje dalyvavusių mokytojų – tai santykiai su kitais mokytojais (81,7 proc.) ir mokyklos administracija (74,4 proc.), aprūpinimas kompiuterine technika (60,7 proc.). Didžiausia dalis – 73,6 proc. – išsakė nepasitenkinimą švietimo sistemos ir (ar) ugdymo proceso reformomis; apie pusė respondentų buvo nepatenkinti mokinių elgesiu (49,9 proc.), vaikų skaičiumi klasėse (49,4 proc.), darbo krūviu (49,1 proc.) ir darbo užmokesčiu (47,2 proc.).

EBPO TALIS 2018 m. duomenys atskleidė, kad Lietuvoje kas dešimtas mokytojas patiria daug streso, o tai yra mažiau nei EBPO šalyse apskritai (18 proc.) (Fraser, Fülöp, Loi ir kt., 2020). Trys didžiausi streso šaltiniai Lietuvos mokytojams buvo atsakomybė už mokinių pasiekimus, prisitaikymas prie besikeičiančių regiono (savivaldybės) ar šalies reikalavimų ir administracinio pobūdžio darbas (pastarąjį kaip streso šaltinį įvardijo beveik pusė tyrime dalyvavusių šalių mokytojų). Tyrimo analizėje daryta prielaida, kad darbe patiriamas ūmus stresas gali veikti mokytojų pasitenkinimą darbu ir nusiteikimą jį tęsti. EBPO šalyse mokytojai, savo darbe patiriantys daug streso, dvigubai dažniau nei mažesnį stresą patiriantys mokytojai nurodė ketinantys sustabdyti savo mokytojo karjerą per artimiausius 5 metus. Lietuvoje daug streso darbe patiriantys mokytojai yra labiau linkę per artimiausius metus išeiti iš darbo: beveik pusė Lietuvos mokytojų (45,0 proc.) išsakė

ketinimą per artimiausius 5 metus palikti darbą (EBPO vidurkis – 25,0 proc.); tokį ketinimą tarp jaunesnių nei 50 metų mokytojų nurodė apie trečdalis (29,0 proc.), o tai yra dukart daugiau už EBPO vidurkį (14 proc.) (Fraser, Fülöp, Loi ir kt., 2020).

Minėto EBPO TALIS 2018 m. tyrimo analizėje taip pat pastebėtas sąryšis tarp mokytojų pasitenkinimo darbo sąlygomis, jų profesinio tobulėjimo ir dalyvavimo valdant mokyklą: Lietuvoje, kaip ir daugumoje tyrime dalyvavusių šalių, mokytojai, kurie nurodė gaunantys paramą, kad galėtų nuolat profesionaliai tobulėti, ir prisidedantys prie mokyklos valdymo, buvo labiau linkę išreikšti pasitenkinimą savo darbo sutarties sąlygomis, o ryšio su galimybe dirbti ne visu etatu ar sutarties tipu (terminuota ar neterminuota) nustatyta nebuvo (Melnikė, Razmantienė, Litvinavičienė, 2020).

5.2. Ugdymo turinys ir mokinių kompetencijos

Lietuvos bendrosios programos atitinka EK parengtą ir paskelbtą „*GreenComp*“ sistemą, kurioje apibrėžiami pagrindiniai visą gyvenimą besimokančio europiečio tvarumo gebėjimai, padedantys operatyviai ir tvariai veikti įvairiose sociokultūrinėse srityse.

Žvilgsnis į atskiras kompetencijas atskleidžia žinių ir reiškiamo mokinių požiūrio į darniam vystymuisi aktualius aspektus tarpusavio sąsajas: aukštesni aplinkotyros testo rezultatai yra susiję su stipriau išreikštu teigiamu aplinkosaugos svarbos vertinimu (IEA TIMSS 2023); geresnes pilietines žinias parodę mokiniai buvo labiau linkę išreikšti ketinimą dalyvauti legaliose pilietinėse ir protesto veiklose ateityje (IEA ICCS 2022).

Mokiniai, mokęsi pagal integruotą gamtos mokslų kurso programą su tiriamosioms veikloms skirtomis papildomomis savaitinėmis pamokomis, atlikdami gamtos mokslų testą, vidutiniškai surinko penktadaliu daugiau taškų. Šiose mokyklose visuose kontekstuose ir kognityvinių gebėjimų srityse triskart daugiau mokinių pasiekė aukštesnjjį pasiekimų lygį, o dukart mažiau – patenkinamą.

Lietuvoje 43,9 proc. penkiolikmečių bent kartą per savaitę skaitmeniniais ištekliais naudojosi tekstui rašyti ar redaguoti mokymosi tikslais; panaši dalis – 44,2 proc. – teigė dažnai naudojęsi internetu informacijos paieškai apie realias pasaulio problemas ar reiškinius (EBPO PISA 2022).

Darnaus vystymosi klausimai ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo turinyje

Darnaus vystymosi klausimai bendrosiose programose nėra naujovė. Rengiant 2008 m. patvirtintas *Pagrindinio ir pradinio ugdymo bendrąsias programas*, buvo parengta *Darnaus vystymosi integruojamoji programa*. Šia programa buvo siekiama, kad mokiniai:

- pažintų darnaus visuomenės vystymosi dėsningumus ir jų raišką asmens, bendruomenės, valstybės ir pasaulio lygmeniu (mokymasis mokytis);
- įgytų žinių ir gebėjimų, reikalingų darniam vystymuisi palankiems sprendimams priimti ir įgyvendinti (mokymasis veikti);
- ugdytųsi asmens savybes, įgalinančias siekti geresnės gyvenimo kokybės (mokymasis būti);
- ugdytųsi nuostatas konstruktyviai dalyvauti bendruomenės gyvenime ir prisidėti prie jos tobulinimo ir pažangos (mokymasis gyventi ir dirbti drauge).

Apibrėžiant *Darnaus vystymosi integruojamosios programos (2008)* santykį su bendrosiomis programomis, nurodoma, kad darnaus vystymosi gebėjimai ir vertybinės nuostatos „turi būti integruojamos į visus mokomuosius dalykus; formalųjį ir neformalųjį ugdymą, pabrėžiant mokymosi ir praktinės veiklos – šeimoje, mokykloje, vietos bendruomenėje – vienovę“, pateikiama integravimo į visus mokomuosius dalykus pavyzdžių. Be to, akcentuojama, kad integruojant darnaus vystymosi gebėjimus ir nuostatas į dalyką, „svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad įvairūs gyvenimo kokybės aspektai ir ją lemiantis socialinių, kultūros, ekonomikos ir aplinkos apsaugos veiksnių tarpusavio priklausomumas ir sąveika turėtų būti atskleidžiami įvairiais kontekstais. Darnaus vystymosi aspektams interpretuoti turėtų būti pasirenkamos visuomenei reikšmingos temos: taika ir konfliktai; pilietiškumas, demokratija ir valdymas; žmogaus teisės; etikos principai; kultūros įvairovė; ekonomikos plėtra; gamybos ir vartojimo modeliai; miesto ar kaimo plėtra; socialiai atsakingas verslas; skurdo mažinimas; asmeninė ir šeimos sveikata; gamtos išteklių tvarkymas; aplinkos apsauga; aplinkos apsauga ir ekosisteminis požiūris; su aplinkos kokybe susiję sveikatos aspektai; biologinė ir kraštovaizdžio įvairovė; klimato kaita.“

Pradedant bendrųjų programų atnaujinimą, buvo parengtos *Bendrųjų programų atnaujinimo gairės (2019)*

(toliau – *Gairės*), kuriose nurodoma, kad „Atnaujinant Bendrąsias programas, integruojamosios programos, rekomendacijos ir kitas aktualus turinys [...] yra integruojamas į turiniu susijusias Bendrąsias programas." Taigi, 2022 m. patvirtintose priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose darnaus vystymosi turinys įtrauktas į susijusių dalykų programas. *Gairėse* išskirtos ir apibrėžtos septynios ugdomos kompetencijos. Viena iš jų – pilietiškumo kompetencija, kuri „suteikia galimybių [...] puoselėti [...] savo šalies ir viso pasaulio gamtinę aplinką. Įgijęs pilietinę kompetenciją, mokinys [...] suvokia šalies ir pasaulio globalias problemas ir pagal išgales prisideda prie jų sprendimo, savo veiklą grindžia darnaus vystymosi principais." Tam tikri aspektai, susiję su atsakingu sprendimų priėmimu, integruoti ir į socialines emocines kompetencijas – „atsakingas sprendimų priėmimas ir elgesys vertinant pasekmes: priima sprendimus atsižvelgdamas į saugumo, etinius ir visuomeninius veiksnius; kasdienėse akademinėse ir socialinėse situacijose taiko atsakingų sprendimų priėmimo įgūdžius; prisideda kuriant šeimos, mokyklos ir bendruomenės gerovę". Remiantis kompetencijų aprašais, buvo išskirti ir apibrėžti mokinių pasiekimai.

Gairėse nurodyta, kad rengdami bendrąsias programas, jų „rengėjai turi numatyti galimus programų integracinius ryšius, juos prasmingai atskleisti nagrinėdami siūlomas tarpdalykines temas". Taip sudaromos prielaidos įvairias problemas skirtingais aspektais analizuoti iš skirtingų mokslo pozicijų, nustatyti ryšius, žinias taikyti praktiškai. Tarpdalykinių temų parinkimas atliepia jaunam žmogui aktualius klausimus, vietos ir pasaulio aktualijas, apimant santykį su pačiu savimi, prasmės siekį, tautos ir valstybės praeitį, dabartį ir ateitį, globalaus pasaulio keliamus geopolitinius, ekologinius, socialinius ir ekonominius iššūkius. Tarpdalykinės temos pateikiamos suskirstytos į tris grupes[45]:

- *asmens galios*: idėjos, asmenybės;
- *kultūrinis identitetas ir bendruomeniškumas*: gimtoji kalba; etninė kultūra (tradicijos ir papročiai, etnografiniai regionai); kultūros paveldas; kultūrų įvairovė; kultūros raida; medijų raštingumas; istorinė savimonė (šalies nacionalinis saugumas, pasipriešinimo istorija); pilietinės visuomenės savikūra (ekstremalios situacijos, antikorupcija, intelektinė nuosavybė);
- *darnus vystymasis*: socialinė ir ekonominė plėtra (pasaulis be skurdo ir bado, žiedinė ekonomika, pažangios technologijos ir inovacijos); migracija, geopolitinių konfliktų sprendimai; žmogaus teisės, lygios galimybės; sveikata, sveika gyvensena (asmens savybių ugdymas, streso įveika, rūpinimasis savo ir kitų sveikata, saugus elgesys, žalingų įpročių prevencija); mokymasis visą gyvenimą; aplinkos tvarumas (aplinkos apsauga, ekosistemų, biologinės įvairovės apsauga, klimato kaitos prevencija, tvarūs miestai ir gyvenvietės, tausojantis žemės ūkis, atsakingas vartojimas); finansinis raštingumas (žinios apie finansus, finansų planavimas ir valdymas, rizika ir grąža); ugdymas karjerai.

Ikimokyklinio ugdymo programos gairėse nurodoma, kad viena iš vaikų ugdymo(si) rezultatus nusakančių pasiekimų sričių yra „aplinkos pažinimas – socialinės ir kultūrinės aplinkos pažinimas; gamtinės aplinkos pažinimas; pagarba gyvybei ir aplinkai". Ugdymo(si) srities *Tyrinėju ir pažįstu aplinką* apraše pabrėžiama, kad yra „siekiama suteikti galimybę vaikams tyrinėti artimosios aplinkos gamtos objektus ir reiškinius, susipažinti su svetur egzistuojančios gyvybės įvairove ir padėti suprasti, kad gyvybė turi poreikių [...], prižiūrėdami augalus vaikai mokosi rūpintis gamta ir aplinka, prisiimti atsakomybę, pasitikėti savo jėgomis; [...] per rūpinimąsi gyvūnais ugdosi pagarbą gyvajai gamtai; [...] vaikai aptaria ir supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai gamtai, mokosi taupiai naudoti vandenį, popierių, priemones, nešvaisto jų be reikalo, suprasdami, kad taip prisideda prie Žemės išteklių tausojimo, tvarumo."

Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje, apibrėžiant pilietiškumo kompetenciją, nurodoma: „[...] Pastebi žmonių veiklos poveikį gamtai, jos ištekliams ir ugdosi suvokimą bei nuostatas juos tausoti, imasi iniciatyvos dalyvauti įstaigos bendruomenės veikloje, skirtoje saugoti gamtą ir taupiai vartoti jos išteklius." Programoje išskirta pasiekimų sritis *Žmogaus ir aplinkos dermė*, o į mokymo(si) turinį įtrauktos šios temos*:*

45 Švietimo portale *emokykla.lt*, naudojantis interaktyviais įrankiais, galima rasti, į kokius dalykus ir kokiame koncentre įtraukti konkretūs kompetencijų sandai, taip pat išsamios informacijos apie integruotas tarpdalykines temas ir potemes.

Gamtinių išteklių nauda, Darna su gamta, Žmogaus įtaka aplinkai, Atsargumas gamtoje, Išradimai keičia aplinką. Nagrinėjant šias temas, integruojamos tarpdalykinės temos *Darnus vystymasis* potemės *Aplinkos apsauga* ir *Saugus elgesys*.

Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose darnaus vystymosi klausimai įtraukiami aprašant dalykų paskirtį, tikslus ir uždavinius, pasiekimus ir mokymo(si) turinį. Ypač daug dėmesio darniam vystymuisi skiriama gamtos mokslų, biologijos, chemijos, fizikos, technologijų ir inžinierinių technologijų bendrosiose programose. Pavyzdžiui, fizikos bendrosios programos bendrųjų nuostatų dalyje nurodoma: „Mokiniai skatinami atpažinti gamtamokslines problemas ir jas spręsti, vadovaujantis darnaus vystymosi, sveikos gyvensenos principais, atsakingai taikant įgytas fizikos žinias ir gebėjimus įvairiose gyvenimo situacijose. Svarbi ugdymo dalis – mokinių vertybinių nuostatų plėtojimas siekiant, kad jie taptų brandžiomis, pasitikinčiomis savo jėgomis, kūrybiškomis, gerbiančiomis kitokią nuomonę, priimančiomis įvairias kultūras, tautiškai sąmoningomis, pilietiškomis, demokratiškomis asmenybėmis, kurioms yra svarbios bendrosios žmogaus moralės normos, asmeninė atsakomybė ir dalyvavimas sprendžiant darnaus vystymosi problemas pagal savo kompetenciją ir galimybes. [...] Fizikos dalykas yra skirtas [...] suprasti žmogaus veiklos sukeltus pokyčius gamtoje ir imtis asmeninės atsakomybės už aplinkos išsaugojimą, tausoti savo ir kitų žmonių sveikatą."

Gamtos mokslų, biologijos, chemijos ir fizikos bendrosiose programose išskirta pasiekimų sritis *Žmogaus ir aplinkos dermės pažinimas*. Siekiama, kad mokiniai gebėtų įvardyti save kaip gamtos dalį, paaiškinti sąsajas tarp gamtinės ir socialinės aplinkos, gamtos mokslų ir technologijų, nusakyti teigiamą ir neigiamą žmogaus veiklos poveikį gamtai; prisiimtų atsakomybę ir imtųsi veiksmų saugant gamtą ir racionaliai naudojant išteklius. Į biologijos bendrosios programos mokymo(si) turinį įtrauktos 10 (II gimnazijos) klasės turinio srities *Žmogaus poveikis aplinkai* temos *Ekologinės problemos* ir *Aplinkosauga* ir IV gimnazijos klasės turinio srities *Ekologija* tema *Žmogaus veiklos įtaka aplinkai*. Chemijos bendrosios programos mokymo(si) turinyje randame šias temas: *Žmogaus veiklos poveikis aplinkai* ir *Tarša plastikais* (10 (II gimnazijos) klasė), *Aplinkos reiškinių kaita* ir *Aplinkos tarša* (IV gimnazijos klasė). Mokydamiesi fizikos, mokiniai 10 (II gimnazijos) klasėje aptaria atsinaujinančius ir neatsinaujinančius energijos šaltinius, elektros energijos gamybą skirtingose elektrinėse, jų privalumus ir trūkumus, atsakingą elektros energijos vartojimą buityje, elektros energijos gamybos ir vartojimo sukeliamas ekologines problemas ir jų sprendimo būdus, o III gimnazijos klasėje diskutuoja apie energetikos plėtrą Lietuvoje ir pasaulyje, remiantis elektrinių saugumo, ekonomiškumo ir ekologiškumo parametrais. Inžinerinių technologijų bendrojoje programoje nagrinėjamos temos: *Darniosios gyvenamosios aplinkos ir žaliosios energetikos inžinerija*, *Darnus pastatas*.

Galima drąsiai teigti, kad Lietuvos bendrosios programos atitinka Europos Komisijos parengtą ir paskelbtą *„GreenComp"* sistemą, kurioje apibrėžiami visą gyvenimą besimokančio europiečio pagrindiniai tvarumo gebėjimai, padedantys operatyviai ir tvariai veikti įvairiose sociokultūrinėse srityse (Bianchi, Pisiotis, Cabrera Giraldez, 2022). Pagal *„GreenComp"*, tvarumo kompetencija įtraukiama į švietimo programas, padėsiančias besimokantiesiems tobulinti žinias, įgūdžius ir nuostatas, skatinančius mąstyti, planuoti ir empatiškai, atsakingai ir rūpestingai veikti mūsų planetos ir visuomenės sveikatos klausimais.

„Eurydice" 2024 m. ataskaitoje *„Learning for sustainability in Europe: Building competences and supporting teachers and schools"* analizuojama, kaip mokymasis siekiant tvarumo yra įtrauktas į Europos mokymo programas ir kiek į jas įtrauktos tvarumo kompetencijos, apibrėžtos, remiantis Europos *„GreenComp"* sistema. Šioje ataskaitoje nurodoma, kad kelios švietimo sistemos, tarp jų ir Lietuvos, įrodė, jog galimas visapusiškas požiūris į tvarumą švietimo sistemoje – jose veikia išsamios mokymo programos ir mokytojų rengimo sistemos, skatinančios ir palengvinančios mokymąsi tvarumui užtikrinti, mokykloms teikiama didelė parama. Ataskaitoje pažymima, kad sąvoka „žiedinė ekonomika" minima tik Estijos, Graikijos, Lietuvos, Portugalijos ir Suomijos aukščiausio lygio valdymo dokumentuose. Lietuva kartu su dar 10 valstybių paminėta kaip šalis, kurioje laikomasi holistinio požiūrio, į visas bendrąsias programas įtraukta dauguma tvarumo komponentų,

mokymo tikslai susieti su daugeliu skirtingų aspektų (European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice, 2024).

Prognozuojama, kad sparčiai keičiantis pasauliui, vystantis skaitmeninėms technologijoms ir dirbtiniam intelektui, profesinėje srityje kertinės išliks kognityvinės, saviveiksmingumo ir bendradarbiavimo kompetencijos ir joms priskiriami gebėjimai: analitinis ir kūrybinis mąstymas; atsparumas, lankstumas, gebėjimas motyvuoti save ir kitus; lyderystė ir socialinė įtaka, empatija ir aktyvaus klausymosi įgūdžiai (World Economic Forum, 2025). Projektuojant ateities ugdymo turinį, akcentuojami kognityviniai gebėjimai – EBPO šalys ir teritorijos kaip itin svarbų ateičiai įvardija gebėjimą kritiškai mąstyti (vidutiniškai ugdymo programose jis įtrauktas į 66,0 proc. turinio elementų) ir gebėjimą spręsti problemas (įtrauktas į 59,0 proc. turinio elementų), o mokėjimas mokytis laikomas pamatine mokymosi visą gyvenimą kompetencija (įtrauktas į 36,0 proc. turinio elementų) (EBPO, 2021).

Tolesniame poskyryje apžvelgiamas aplinkotyros raštingumas, pilietiškumo kompetencija, STEAM, kūrybingumas ir skaitmeninė kompetencija. Šie mokinių kompetencijų analizės pjūviai pasirinkti, atsižvelgiant į jų ryšį su darnaus vystymosi tikslais. Siekiama atskleisti kompetencijų transversalumą, žinių ir požiūrių tarpusavio priklausomybę, gebėjimą mąstyti ir veikti sistemiškai, smalsumo ir gebėjimo kritiškai mąstyti reikšmę.

Aplinkotyros raštingumas

„Aplinkosauginis“, „žaliasis“ ar „ekologinis“ raštingumas – tai terminai, apibūdinantys žinių ir įpročių visumą, kuri yra pagrindas, kuriant atsakingą, į tvarų išteklių vartojimą orientuotą žmogaus santykį su gamtine aplinka (Trepulė, 2020). Aplinkotyros raštingumas (angl. *environmental literacy*) apima gamtos pažinimą apskritai, ne tik aplinkosauginį jo aspektą, ir gali būti sutelktas tik į vieną elementą, pavyzdžiui, vandenynus (angl. *ocean literacy*) ar miškus (angl. *forest literacy*) (aplinkotyros raštingumas taip pat kartais gali būti vadinamas „aplinkodairos“ raštingumu). Abiem atvejais siekiama pažinti gamtą ir jos objektus, suvokti jos svarbą žmogui ir žmogaus jai daromą poveikį, nagrinėjant gamtos elementų tarpusavio ryšius – ugdomas sisteminis požiūris į reiškinių aiškinimą. Aplinkotyros raštingumas pirmą kartą paminėtas 1968 m., ir bėgant metams šis terminas buvo nuolat aiškinamas, permąstomas (Wheaton, Kannan, Ardoin, 2018). Formuluojant šiandieninį jo apibrėžimą, atsižvelgiama į aplinkotyros sąvokų bei problemų žinias ir nuostatas, motyvaciją, kognityvinius gebėjimus, įgūdžius ir elgesio įpročius taikyti tas žinias, priimant tinkamus sprendimus įvairiuose gamtinės aplinkos kontekstuose (Hollweg, Taylor, Bybee ir kt., 2011).

Aplinkotyros raštingumas tiesiogiai prisideda prie Jungtinių Tautų *Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m.* įgyvendinimo. 4-uoju darnaus vystymosi tikslu (toliau – DVT) – kokybišku švietimu – valstybės įpareigojamos šviesti piliečius darnaus vystymosi tema. Tai reiškia, kad reglamentuojamas poreikis įgyti žinių ir gebėjimų tose srityse, kurios leistų atsakingai veikti, siekiant aplinkosaugos tikslų, pavyzdžiui: *Švarus vanduo ir higiena* (6-asis DVT), *Atsakingas vartojimas ir gamyba* (12-asis), *Sušvelninti klimato kaitos poveikį* (13-asis), *Gyvybė vandenyse* (14-asis).

Traktuojamas kaip įgalinimo veiksnys, aplinkotyros raštingumas stiprina visuomenės įsitraukimą, skatina formuotis tvarius įpročius ir sudaro sąlygas, kad ir vietiniu mastu, bet prasmingai prisidėti prie *Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m.* įgyvendinimo. Kaip rašyta prieš tai buvusioje poskyrio dalyje, darnus vystymasis ir jo aplinkosaugos bei aplinkotyros aspektai atnaujintose Lietuvos bendrojo ugdymo bendrosiose programose pateikti kaip tarpdalykinė tema, plėtojama įvairiuose ugdymo lygmenyse.

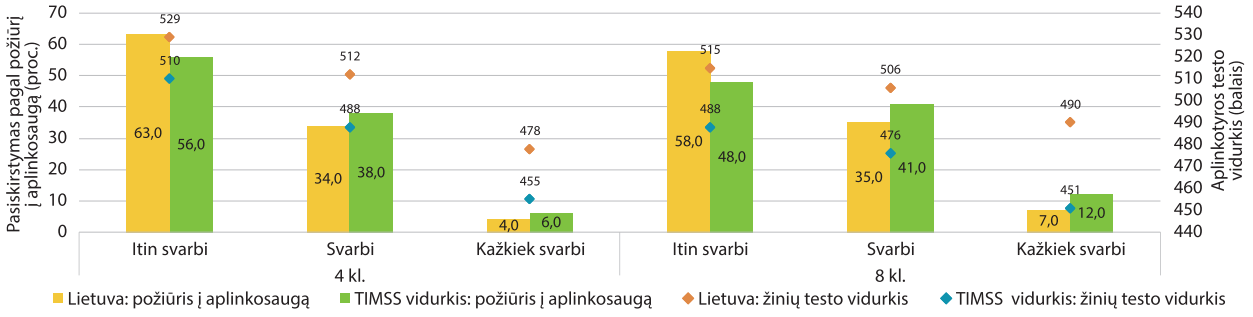
Atliekant IEA TIMSS tyrimą 2019 m., buvo taikomi aplinkotyros žinių testas ir aplinkosaugos nuostatų klausimynas. Lietuvos 4 ir 8 klasių mokinių testo, kuriuo buvo vertinamos žinios klimato kaitos, bioįvairovės, aplinkosaugos ir kitose aktualiose srityse, rezultatai buvo statistiškai reikšmingai aukštesni už IEA TIMSS 2019 m. skalės vidurkį: ketvirtokai vidutiniškai surinko 523 taškus (IEA TIMSS 2019 m. skalės vidurkis – 500; aukščiausias vidutinis rezultatas – 584 taškai – pasiektas Korėjos Respublikoje), o aštuntokai – 526 taškus

(IEA TIMSS 2019 m. skalės vidurkis – 500; aukščiausias vidutinis rezultatas – 591 taškas – pasiektas Singapūre). Kadangi IEA TIMSS 2023 m. duomenų analizė nėra galutinai parengta, negalima spręsti apie duomenų analizės rezultato statistinį reikšmingumą. Tačiau jau žinoma, kad Lietuvos 4 klasės mokiniai, atlikdami aplinkotyros žinių testą, vidutiniškai surinko 521 tašką, o 8 klasės – 509 taškus. Daugiausia – atitinkamai 577 ir 593 taškus – surinko Singapūro mokiniai.

Per IEA TIMSS 2023 m. tyrimą mokiniams taip pat buvo pateiktas aplinkosaugos nuostatų klausimynas. Jį sudarė šeši teiginiai, kuriuos mokiniai buvo paprašyti įvertinti pagal keturių lygių skalę, nuo *visiškai sutinku* iki *visiškai nesutinku*. Pagal atsakymus dalyviai buvo suskirstyti į tris grupes: tuos, kuriems aplinkosauga itin svarbi, svarbi ir kažkiek svarbi (5.2.1 pav.). Duomenys parodė, kad 4 ir 8 klasių mokinių, kuriems aplinkosauga yra itin svarbi, dalis Lietuvoje buvo didesnė nei IEA TIMSS 2023 m. apskritai. Ketvirtokų grupėje skirtumas siekė 7 proc. punktus, o aštuntokų – 10 proc. punktų. Ir Lietuvos, ir visų tyrime dalyvavusių šalių apibendrinti rezultatai rodo, kad mokiniams, kurių aplinkotyros žinių testo rezultatai aukštesni, aplinkosauga buvo svarbesnė. Šis radinys preliminariai patvirtina, kad visapusiškai ugdant aplinkotyros raštingumą, svarbu skirti vienodą dėmesį žinioms įgyti ir vertybinėms nuostatoms formuoti bei įsisąmoninti.

5.2.1 pav. 4 ir 8 klasių mokinių, kuriems aplinkosauga buvo itin svarbi, dalis Lietuvoje buvo didesnė nei IEA TIMSS 2023 m. apskritai

4 ir 8 klasių mokinių pasiskirstymas pagal požiūrį į aplinkosaugą (proc.) ir aplinkotyros žinių testo vidurkį (balais), 2023 m.

Duomenų šaltinis: IEA TIMSS 2023 m. duomenų bazė

Formaliojo ugdymo sistemoje aplinkotyros raštingumas stiprinamas, jau minėtą tarpdalykinę darnaus vystymosi temą įtraukiant į bendrąsias ugdymo programas; gamtos ir visuomenės mokslų dalykai liečia kritiškai svarbias gyvybės žemėje ir vandenyje, gamtos pažinimo, žmogaus įtakos ir atsakomybės temas. Taip pat paminėtinos kitos ugdymo iniciatyvos, tokios kaip į žemės ūkį ir miškininkystę orientuotas *projektas GLOBE*[46], tvarumui Baltijos jūros regione skirtas projektas „*The Baltic Sea Project*“[47], vandenynų raštingumo idėjas diegiantis projektas „*Teach for the Ocean*“[48] ar su tvarumo principais visuomenę supažindinantis „*Žaliasis taškas*“[49].

Pilietiškumo kompetencija

Aplinkotyros raštingumas siejamas su pilietiškumu, kadangi ne mažiau nei įgyjamos žinios ir transversalios kompetencijos svarbūs nusiteikimas bei pasirengimas dalyvauti visuomeniniame gyvenime, nuosekliai ir kryptingai veikti siekiant asmens, visuomenės ir pasaulinės gerovės (Hollweg, Taylor, Bybee ir kt., 2011; Trepulė, 2020; Villalobos ir Carrasco, 2025). Demografiniai, aplinkosaugos, ekonominiai ir socialiniai iššūkiai, augantis glaudus bendradarbiavimas tarp pasaulio valstybių keičia pilietiškumo ugdymo apibrėžimą, į jį įtraukiant švietimo tvariam vystymuisi ir pasaulinio pilietiškumo ugdymo aspektus (Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė ir kt., 2024). Trys kertiniai šiuolaikinio pilietiškumo apibrėžimo elementai – tai globalumas, tarpusavio priklausomybė ir veikimas, pabrėžiant, kad darnus vystymasis priklauso nuo dabarties ir ateities pasirengimo veikti

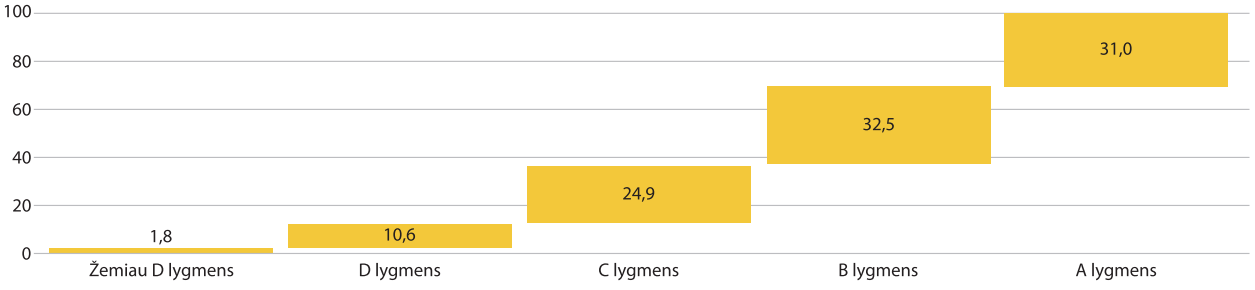
46 Daugiau informacijos: https://www.globe.gov/web/lithuania.
47 Daugiau informacijos: https://www.b-s-p.org/.
48 Daugiau informacijos: https://oceanfdn.org/lt/ocean-literacy-and-behavior-change/.
49 Daugiau informacijos: https://www.zaliasistaskas.lt/zaliasis-rastingumas/.

darniai (Villalobos ir Carrasco, 2025). Atnaujintose bendrosiose ugdymo programose pilietiškumo kompetencija atliepia šią kaitos kryptį – kompetencija apibrėžiama kaip pilietinis tapatumas ir pilietinė galia, grįsta vertybėmis, nuostatomis, žiniomis ir praktinio veikimo gebėjimais, įgalinančiais kartu su kitais atsakingai kurti demokratišką visuomenę. Nors programose įvardijamas Lietuvos valstybingumo stiprinimas, darnaus vystymosi kontekste vietos ir pasaulio problemos traktuojamos jas sistemiškai susiejant.

IEA ICCS tyrimu, kuriame 2022 m. dalyvavo 22 šalys ir 2 Vokietijos teritorijos, siekta išsiaiškinti, kaip aštuntokai yra rengiami tapti piliečiais, ir įvertinti švietimo sistemos bei mokyklos įtaką mokinių pasiekimams ir pilietinėms nuostatoms įvairiose šalyse. Lietuvos jaunuolių pilietinių žinių testo vidutiniai rezultatai (509 taškai) nuo tarptautinio IEA ICCS 2022 m. vidurkio statistiškai reikšmingai nesiskyrė. Per tris tyrimo ciklus (2009 m., 2016 m. ir 2022 m.) Lietuvos rezultatai statistiškai reikšmingai pagerėjo nuo pirmojo iki antrojo ciklo (nuo 505 iki 518 taškų), o nuo antrojo iki trečiojo statistiškai reikšmingai nepakito. Žinių testo rezultatai taip pat pateikiami ir keturiais lygmenimis (A, B, C, D; aukščiausias – A lygmuo). Lietuvoje 2022 m. (5.2.2 pav.) daugiau nei pusės 8 klasės mokinių pilietinių žinių testo rezultatai buvo A ir B lygmenų, o ketvirtadalio – C lygmens. Lyginant šiuos rezultatus su 2016 m. ciklo duomenimis, matyti, kad Lietuvoje 5 proc. punktais padidėjo D lygmens dalis – šis pokytis buvo statistiškai reikšmingas. Paskutiniojo ciklo duomenų analizėje nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp Lietuvos 8 klasės mokinių pagal lytį (merginų rezultatų vidurkis – 527, vaikinų – 491) ir įvairius SEK aplinkos veiksnius (tėvų profesinį statusą, tėvų išsimokslinimą, knygų skaičių namuose, imigranto statusą, kalbą, kuria šneka namuose) (Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė ir kt., 2024).

5.2.2 pav. Daugiau nei pusės 8 klasės mokinių pilietinių žinių testo rezultatai buvo aukščiausių (A ir B) lygmenų

Lietuvos mokinių pasiskirstymas (proc.) pagal pilietinių žinių testo rezultatus, 2022 m.

Duomenų šaltinis: Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė, Dukynaitė, Sevalneva, Urbienė, 2024

Duomenų analizė atskleidė ryšį tarp pilietinių žinių ir mokinių realaus bei laukiamo dalyvavimo pilietinėje veikloje mokykloje ir už mokyklos ribų. Mokiniai, kurių pilietinių žinių testo vidurkis buvo B ar aukštesnio lygmens ir kurie nurodė, kad domisi socialiniais ir politiniais klausimais, buvo labiau nusiteikę dalyvauti pilietinėje ir visuomeninėje veikloje mokykloje (pvz., balsuodami ar kandidatuodami į mokyklos tarybą). 2022 m. Lietuvoje 44,0 proc. 8 klasės mokinių dalyvavo priimant sprendimus, susijusius su mokyklos valdymu; 84,0 proc. teigė balsavę už klasės atstovą arba rinkimuose į mokyklos tarybą, o 43,0 proc. – kandidatavę patys. Nusiteikimas dalyvauti visuomeninėje veikloje už mokyklos ribų vertintas dviem aspektais – dabar (tyrimo metu) ir ateityje. 2022 m. beveik pusė Lietuvos mokinių nurodė dalyvavę savanoriškoje veikloje, padedančioje vietos bendruomenei, o kiek daugiau nei šeštadalis – su politine partija ar sąjunga susijusioje jaunimo organizacijoje, ir šis įsitraukimo mastas yra statistiškai reikšmingai didesnis už IEA ICCS 2022 m. šalių vidurkį. Tačiau Lietuvoje statistiškai reikšmingai mažiau jaunuolių dalyvavo religinėse grupėse ar organizacijose – mūsų šalyje į tokio pobūdžio pilietinę veiklą yra įsitraukęs maždaug kas ketvirtas, o IEA ICCS 2022 m. šalyse – kas trečias jaunuolis.

Siekiant išmatuoti laukiamą (ateities) dalyvavimą pilietinėse veiklose, IEA ICCS 2022 m. tyrime buvo sudaryti trys indeksai: ketinimo dalyvauti legaliose pilietinėse veiklose, nelegaliose protesto veiklose ir aplinkosaugos veiklose.

Indeksai sudaryti, remiantis mokinių atsakymais į konkrečius klausimus. Mokinių buvo prašoma įsivertinti, kiek tikėtina (*tikrai; turbūt; turbūt ne; tikrai ne*), kad jie prisidėtų ar atliktų tam tikrus veiksmus. Trijų indeksų sudėtiniai teiginiai pateikiami 5.2.1 lentelėje, o prie kiekvieno jų skliausteliuose pateikiami procentai, kiek Lietuvos mokinių 2022 m. į kiekvieną klausimą atsakė *tikrai* arba *turbūt* (Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė ir kt., 2024).

5.2.1 lentelė. Didžiausia dalis mokinių save matė ateityje *tikrai* arba *turbūt* prisidedančius prie aplinkosaugos veiklų

Ketinimo dalyvauti pilietinėse ir protesto veiklose indeksų sudėtiniai teiginiai ir į teiginius atsakiusiųjų *tikrai* arba *turbūt* dalis (proc.), 2022 m.

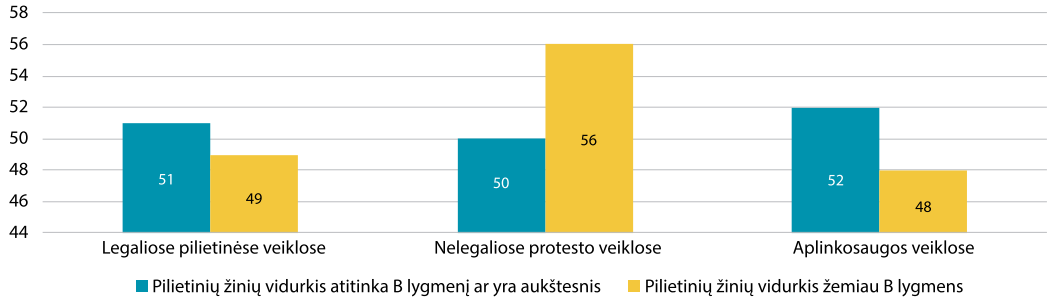
Ketinimo dalyvauti legaliose pilietinėse veiklose indeksas	• Savo požiūrį į politines ar socialines problemas pristatyčiau kitiems (60,7 proc.) • Rinkčiau parašus po peticija (56,3 proc.) • Dalyvaučiau taikioje eisenoje ar mitinge (56,0 proc.) • Dalyvaučiau diskusijose socialiniais ir politiniais klausimais interneto forume (51,3 proc.) • Organizuočiau interneto kampaniją, siekdamas paremti tam tikrą politinį ar socialinį klausimą (48,4 proc.) • Kreipčiausi į Seimo narį (36,9 proc.)
Ketinimo dalyvauti nelegalioje protesto veikloje indeksas	• Purkščiau protesto šūkius dažais ant sienų (29,3 proc.) • Rengčiau protestą blokuodamas eismą (26,9 proc.) • Užimčiau viešus pastatus, išreikšdamas protestą (24,4 proc.)
Ketinimo dalyvauti aplinkosaugos veiklose indeksas	• Skatinčiau žmones asmeniškai prisidėti saugant aplinką (pvz., tausoti vandenį) (74,6 proc.) • Liepčiau kam nors liautis kenkus aplinkai (72,7 proc.) • Atsisakyčiau pirkti aplinkai kenksmingus gaminius (67,9 proc.) • Dalyvaučiau organizuotame proteste, reikalaudamas imtis daugiau veiksmų, skirtų aplinkai saugoti (63,5 proc.)

Duomenų šaltinis: Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė, Dukynaitė, Sevalneva, Urbienė, 2024

Lietuvoje šių trijų indeksų rezultatai statistiškai reikšmingai skiriasi tarp mokinių, kurių pilietinių žinių lygmuo yra B ar aukštesnis, ir mokinių, kurių lygmuo žemesnis (5.2.3 pav.). Didžiausias atotrūkis – 6 punktų – matyti, vertinant nusiteikimą dalyvauti nelegaliose protesto veiklose: žemesnį pilietinių žinių lygį pademonstravę aštuntokai dalyvauti tokiose veiklose buvo linkę labiau. Mokslininkai Cristobal'is Villalobos'as ir Diego'as Carrasco'as (2025) ieškojo išorinių veiksnių, kurie padėtų paaiškinti įvairių šalių jaunuolių nusiteikimą įsitraukti į pilietines aplinkosaugos veiklas. Jie tyrė du veiksnius – BVP, tenkantį vienam gyventojui, ir šalies metinį šiltnamio efektą sukeliančių dujų indekso rodiklį. Pirmoji tyrėjų išvada teigia, kad jaunuoliai iš labiau pasiturinčių šalių (pvz., Norvegijos ar Danijos) yra mažiau linkę įsitraukti į pilietines aplinkosaugos veiklas tiek dabar, tiek ateityje. Antrąja išvada teigiama, kad taršos lygis konkrečioje valstybėje nesusijęs su mokinių realiu ir laukiamu nusiteikimu veikti. Mokslininkų manymu, tokį rezultatą galbūt lėmė skirtingi atskirų šalių prioritetai ir politika aplinkosaugos atžvilgiu. Atliktas tyrimas iliustruoja jau įvardytas ir dar tik menamas švietimo, kaip sistemos, sąsajas su kitomis sritimis ir leidžia pamatyti vietos ir pasaulio kontekstų panašumus bei skirtumus.

5.2.3 pav. Mokiniai, kurių pilietinių žinių testo vidurkis buvo žemiau B lygmens, išreiškė stipresnį ketinimą dalyvauti nelegaliose protesto veiklose

Lietuvos penkiolikmečių ketinimo dalyvauti pilietinėse ir protesto veiklose indeksų reikšmių vidurkiai (skalės taškai), 2022 m.

Duomenų šaltinis: Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė, Dukynaitė, Sevalneva, Urbienė, 2024

Pilietiškumo ugdymas įgalina jaunuolius veikti tiek aplinkosaugos, tiek visuomeniniais klausimais. IEA ICCS 2022 m. tyrimas parodė, kad Lietuvos jaunuoliai suvokia aplinkosaugos problemas ir globalias grėsmes pasaulio ateičiai. Jų vertinimu, didelę grėsmę aplinkai kelia tarša (86,0 proc.), vandens trūkumas (85,0 proc.), klimato pokyčiai (75,0 proc.) ir biologinės įvairovės netekimas, gyvybės rūšių nykimas (67,0 proc.). Šis vertinimas kiek skyrėsi nuo IEA ICCS 2022 m. vidurkio: kad labai didelę grėsmę aplinkai kelia tarša, manė 80,0 proc., vandens trūkumas – 72,0 proc., klimato pokyčiai – 68,0 proc., o biologinės įvairovės netekimas, gyvybės rūšių nykimas – 61,0 proc. jaunuolių. Maždaug 7 iš 10 mokinių Lietuvoje kaip didelę grėsmę įvardijo ginkluotą konfliktą, 6 iš 10 – užkrečiamas ligas ir skurdą. Mažiausia dalis (45,0 proc.) mokinių Lietuvoje 2022 m. išreiškė susirūpinimą dėl nedarbo ir per didelio gyventojų skaičiaus (46,0 proc.). Lyginant Lietuvos aštuntokų vertinimus su ankstesnio – 2016 m. – ciklo rezultatais, paminėtina, kad 19,0 proc. punktų padidėjo dalis mokinių, susirūpinusių klimato kaita, o 9,0 proc. punktais – mokinių, kaip labai didelę problemą mačiusių vandens trūkumą. Be to, per šešerius metus statistiškai reikšmingai (8,0 proc. punktais) padaugėjo mokinių, ginkluotą konfliktą vertinančių kaip didelę grėsmę ateičiai (Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė ir kt., 2024).

Žvelgiant į socialinės lygybės sritį, IEA ICCS tyrime buvo sudaryti mokinių pritarimo lyčių lygybei, teigiamo požiūrio į imigrantus ir pritarimo visų tautinių grupių ir rasių žmonių teisių lygybei indeksai. Nors per 13 metų Lietuvoje pritarimo lyčių lygybei indekso skalės reikšmė padidėjo statistiškai reikšmingai (nuo 48 iki 51 skalės balo), 2022 m. Lietuvos rodiklis buvo statistiškai reikšmingai, nors ir nedaug, žemesnis už IEA ICCS 2022 m. vidurkį (52). Lietuvoje ir tarptautiniu mastu nustatytas ryšys tarp pritarimo lyčių lygybei ir lyties (aštuntokės merginos labiau pritarė lyčių lygybei negu aštuntokai vaikinai), SEK padėties (labiau pritarė tie mokiniai, kurių SEK padėtis atitinka šalies vidurkį arba yra aukščiau šalies vidurkio) ir pilietinių žinių lygmens (labiau pritarė tie, kurių pilietinės žinios buvo B ar aukštesnio lygmens). Lietuvoje mokinių pritarimo lyčių lygybei indekso vidurkiai labiausiai skyrėsi pagal lytį (45 ir 58), kiek mažesnis skirtumas – analizuojant atsakymus pagal pilietines žinias (45 ir 55), o mažiausias – pagal SEK padėtį (49 ir 54) (Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė ir kt., 2024).

Mokinių teigiamo požiūrio į imigrantus indekso reikšmė Lietuvoje buvo šiek tiek, bet statistiškai reikšmingai žemesnė už IEA ICCS 2022 m. vidurkį (Lietuvoje – 48, IEA ICCS 2022 m. – 50), o Lietuvos mokinių pritarimo visų tautinių grupių ir rasių žmonių teisių lygybei indekso balas – šiek tiek, bet statistiškai reikšmingai aukštesnis už IEA ICCS 2022 m. vidurkį (Lietuvoje – 54, IEA ICCS 2022 m. – 52). Pagal abu indeksus, mokinių atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi, duomenis analizuojant pagal lytį (didesnį pritarimą išreiškė merginos), SEK statusą (mokiniai, kurių SEK padėtis atitinka šalies vidurkį ar yra aukščiau šalies vidurkio, pritarė labiau) ir pilietinių žinių lygmenį (B ar aukštesnio žinių lygmens mokiniai idėjas palaikė labiau) (Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė ir kt., 2024).

Pilietiškumo kompetenciją padeda ugdyti mokyklos kultūros lygmeniu diegiami įpročiai, mokytojų dėmesys ir požiūris, perteikiami priimant ugdymo proceso sprendimus, bendruomenėje palaikomos nuostatos. Kaip rodo anksčiau pateikti duomenys, Lietuvos jaunuoliams rūpi aplinkosauga, ir 85,0 proc. jų nurodė, kad jie daug ar vidutiniškai apie tai išmoko mokykloje. Tai vienintelė IEA ICCS 2022 m. tyrimo tema, apie kurią daug ar vidutiniškai išmokę jautėsi statistiškai reikšmingai didesnė dalis Lietuvos mokinių nei IEA ICCS 2022 m. vidurkis (81,0 proc.). Kiek mažiau nei pusė – 46,0 proc. – aštuntokų Lietuvoje teigė daug ar vidutiniškai išmokę apie tai, kaip Lietuvoje saugomos piliečių teisės (IEA ICCS 2022 m. vidurkis – 58,0 proc.), 48,0 proc. – kaip prisidėti prie vietos bendruomenės problemų sprendimo (IEA ICCS 2022 m. – 52,0 proc.), o mažiausiai – penktadalis – kaip tapti kandidatu vietos savivaldos rinkimuose (IEA ICCS 2022 m. – 28,0 proc.) (Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė ir kt., 2024).

STEAM ir kūrybingumas

Santrumpą STEAM įprasta aiškinti kaip sudarytą iš penkių mokomųjų dalykų – gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, menų ir matematikos – angliškų pavadinimų pirmųjų raidžių. Tačiau, tyrėjo Jogailos Vaitekaičio (2019) teigimu, susitarimo, kokie dalykai būtinai įeina ar nepatenka į STEAM sritį, nėra. Praktiškai taikant STEAM ugdymą, jo veiklose galimi įvairūs dalykų deriniai: visuomeniniai ir humanitariniai mokslai, integracija su pilietiniu ir religiniu ugdymu ar ugdymo karjerai kryptimi (Vaitekaitis, 2019). Santrumpoje esanti raidė A dažnai siejama su menais (angl. *arts*), bet yra ir kitas aiškinimas, atskleidžiantis termino takumą, – A aprėpia visus kitus dalykus (angl. *all other disciplines*) (Šlekienė, 2018). Naudojantis šios srities galimybėmis taikyti tarpdalykinę integraciją, sudaromos sąlygos įgalinti mokinius spręsti realias, kompleksines problemas, mokytis praktiškai taikyti žinias, suvokti mokomųjų dalykų ir pasaulio reiškinių tarpusavio ryšius. Tačiau menų integracija su tiksliųjų mokslų dalykais kelia iššūkių. Rūtos Girdzijauskienės ir Gražinos Šmitienės (2020a) atliktas tyrimas parodė, kad STEAM veiklose menai suvokiami ne kaip lygiavertis dalykas, o kaip mokymosi papildymas, suteikiantis malonių emocijų, laiduojantis įsitraukimą į veiklą[50].

Mokomųjų dalykų integracija – esminis aspektas, kuriuo STEAM ugdymas siejamas su švietimu darniam vystymuisi užtikrinti. Tarpdalykiškumas, kuris yra orientuotas ne tik į mokinį, bet ir į visuomenę, lengvai derinamas su švietimo darniam vystymuisi tikslais – spręsdami susikurtus ar organiškai kylančius iššūkius, mokiniai susiduria su reiškinių kompleksiškumu ir būtinybe bendradarbiauti (Lavrinoviča, 2021). Bendradarbiavimas integruotose pamokose gali vykti keturiais aspektais: tarp mokinių, tarp mokinių ir mokytojų, vien tarp mokytojų ir su visuomene (Lavrinoviča, 2021). Taigi išryškinamas ne tik problemos, bet ir sprendimo kompleksiškumas, poreikis mąstyti sistemiškai, kritiškai ir veikti kartu. Be to, žinias apie darnų vystymąsi nuosekliai įtraukiant į ugdymo turinį, mokiniai skatinami aktyviai veikti (Šmitienė, 2024) – eksperimentuoti, reflektuoti ir adaptuotis. Mokslininkė Violeta Šlekienė (2018) STEAM tarpdalykiškumą mato kaip galimybę formuotis nuostatas ir supratimą apie galimą gyvenseną šiandien ir ateityje: „Ta gyvensena siejama su žmogaus ir jį supančios aplinkos santykių ir problemų sprendimais. Integrali STEAM dalykų prieiga sudaro sąlygas formuotis tokiam žmogaus mąstymui, kuris leidžia kompleksiškai pažinti ir suprasti pasaulį, daryti atsakingus sprendimus, numatyti tolimesnius kelius“.

STEAM veiklos organizuojamos įvairiose amžiaus grupėse. Nepriklausomai nuo mokinių amžiaus, jie skatinami ne tik praktiškai pritaikyti turimas žinias, bet ir bendradarbiauti tarpusavyje, kūrybiškai ieškoti sprendimų (Autukevičienė, Stonkuvienė, 2022; Matijošiūtė, 2023). Taigi STEAM veiklose pasitelkiamos turimos ir toliau vystomos mokinių komunikavimo, kūrybingumo ir socialinės bei emocinės kompetencijos. Kadangi šiuo metu STEAM ugdymo veiksmingumą, poveikį ir kaitą tiriančių nacionalinių ar tarptautinių tyrimų nėra, remiamės dviem tyrimais – Vilniaus universiteto mokslininkų komandos (Kynienė, Turčinavičienė, Skujienė ir kt., 2022) projekto *Integruotas gamtamokslis ugdymas Lietuvoje: pasiekimai ir ateities perspektyvos* ataskaita ir EBPO PISA 2022 m. tyrimo ataskaitos tomu, skirtu kūrybingumui (OECD, 2024a).

Be siekio spręsti realias, kompleksines problemas ir ugdyti transversalias, plataus spektro kompetencijas, STEAM veiklomis taip pat siekiama gerinti akademinius pasiekimus (Vaitekaitis, 2019). Tad kyla klausimas, ar ir kokį poveikį integruotas mokymas daro atskirų dalykų žinių vertinimui. Atliekant užsakomąjį tyrimą *Integruotas gamtamokslis ugdymas Lietuvoje: pasiekimai ir ateities perspektyvos*, 2021 m. buvo surinkta informacija apie integruotos gamtos mokslų kurso (toliau – IGMK) programos įgyvendinimą 5–8 klasėse. Tyrime dalyvavusiems mokiniams buvo pateikti du testai (gamtamokslinio raštingumo ir gamtamokslinio tyrimo bendradarbiaujant) ir klausimynas. Testų rezultatai analizuoti įvairiais pjūviais, ieškant skirtumų tarp mokinių, kurie mokėsi pagal IGMK programą, ir besimokančiųjų pagal galiojusią pagrindinio ugdymo bendrąją programą (toliau – PUBP). Tyrinėjant gamtamokslinio raštingumo pasiekimų skirtumus tarp mokinių, besi-

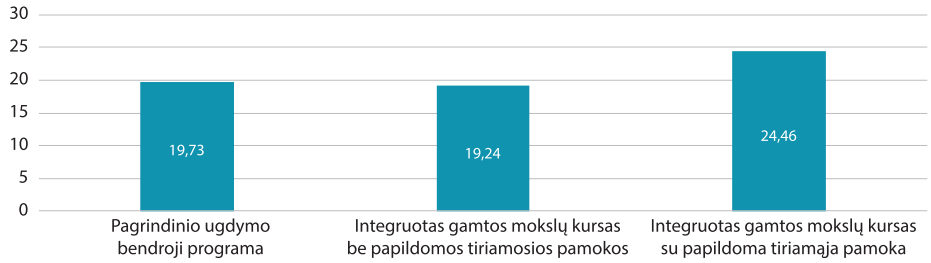
50 Mokslininkės (Girdzijauskienė ir Šmitienė, 2020b) taip pat pastebi, kad dažniausiai į STEAM projektus įtraukiamos dizaino ir vizualiųjų menų (tapybos, skulptūros, piešimo, fotografijos ir kt.) praktikos, o kur kas rečiau – atlikimo menai (šokis, teatras, muzika). Per meninių praktikų žaidybiškumą mokomasi rizikuoti ir drąsiai klysti, kurti prasmes. Menų integracijos potencialas apima mokinių kūrybingumo, kritinio mąstymo, bendradarbiavimo gebėjimų ugdymą.

mokančių pagal IGMK ir PUBP, statistiškai reikšmingų skirtumų beveik nenustatyta. Bendroji analizė parodė, kad merginų gamtamokslinio raštingumo testo rezultatai, nors ir mažai, bet statistiškai reikšmingai geresni nei vaikinų, ir kad didmiesčiuose mokinių pasiekimų vidurkis net 37 proc. aukštesnis nei mokinių, kurie mokosi miesteliuose ar kaimuose (Kynienė, Turčinavičienė, Skujienė ir kt., 2022).

Pažymėtina, kad kai kurie statistiškai reikšmingi skirtumai, išryškėję per tyrimą, yra susiję su papildoma savaitine pamoka, skirta tiriamiesiems darbams. Mokyklos, dirbusios pagal IGMK programą, turėjo galimybę tiriamiesiems darbams skirti po papildomą pamoką per savaitę. Taip pasiekta, kad beveik trečdalis ar daugiau pamokų laiko buvo skirta tyrinėjimui. Kaip rodo tyrimo duomenys (5.2.4 pav.), mokiniai, mokęsi pagal IGMK programą su tiriamosioms veikloms skirtomis papildomomis pamokomis, per gamtos mokslų testą vidutiniškai surinko penktadaliu daugiau taškų. Šiose mokyklose visuose kontekstuose ir kognityvinių gebėjimų srityse triskart daugiau mokinių pasiekė aukštesnįjį pasiekimų lygį, o dukart mažiau – patenkinamą (Kynienė, Turčinavičienė, Skujienė ir kt., 2022).

5.2.4 pav. 5–8 klasių mokiniai, mokęsi pagal integruotą gamtos mokslų kurso programą su papildomomis tiriamųjų veiklų pamokomis, per gamtos mokslų testą vidutiniškai surinko penktadaliu daugiau taškų

Lietuvos 5–8 klasių mokinių gamtamokslinio raštingumo testo pasiekimai (taškai) pagal mokomąją programą, 2021 m.

Šaltinis: Kynienė, Turčinavičienė, Skujienė, Meškauskienė, Makarskaitė-Petkevičienė, Kavaliauskas, Girkontaitė, 2022

Antrojo mokiniams pateikto testo – gamtamokslinio tyrimo bendradarbiaujant – analizėje matyti kiek daugiau reikšmingų skirtumų: IGKM mokiniai geriau nei PUBP mokiniai formulavo tyrimo hipotezes, sprendė globalinio konteksto problemas, gebėjo įvardyti tyrimo sėkmes ir trūkumus, dažniau priėmė teisingą sprendimą bendradarbiaudami, remdamiesi gautais duomenimis. Papildomos pamokos veiksnys atliekant šį testą taip pat buvo reikšmingas. Papildomą pamoką tiriamajai veiklai turėję mokiniai parodė įgiję stipresnes kompetencijas (geresnius bendradarbiavimo gebėjimus, gamtamokslinio tyrimo planavimo įgūdžius, sėkmingai sutelkė grupę ir prižiūrėjo jos veiklą) ir aukštesnį žinių lygį (geriau gebėjo apibūdinti organizmo sandarą, savybes ir funkcijas). Remiantis tyrimo išvadomis, teigtina, kad papildoma gamtos mokslų pamoka, skirta tiriamiesiems darbams, gali prisidėti prie mokinių pasiekimų gerinimo. Ši išvada atspindi kito tyrimo rezultatą, kad praktinės užduotys STEM ugdymo veikloje didina mokinių įsitraukimą, pasitenkinimą, gerina socialinę sąveiką ir suvoktą mokymąsi (Kanapathy ir Azhari, 2024).

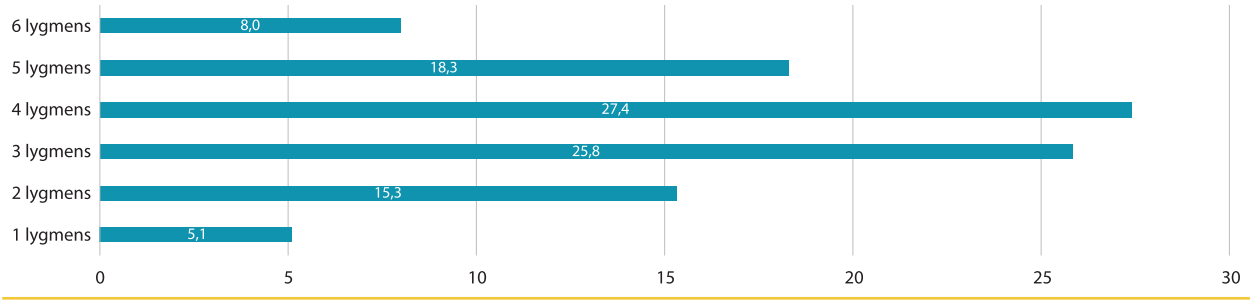
Tarpdalykinėms, kompleksinėms užduotims išspręsti reikalinga drąsa bandyti ir kūrybinis mąstymas, taikant ir siejant įvairių sričių žinias. EBPO PISA 2022 m. tyrime kūrybinio mąstymo gebėjimai išskirti į skirtingų idėjų kūrimą, originalių idėjų kūrimą ir idėjų vertinimą bei tobulinimą (OECD, 2024a). Kūrybinis mąstymas matuojamas, vertinant tris minėtus gebėjimus keturiose tiriamose srityse:

- **rašytinė raiška** – idėjų raiška ir vaizduotė vartojant kalbą;
- **vaizdinė raiška** – idėjų raiška ir vaizduotė naudojant skaitmeninius piešimo įrankius;
- **socialinių problemų sprendimas** – įvairių perspektyvų supratimas, naujoviškų ir veiksmingų sprendimų suradimas;
- **mokslinių problemų sprendimas** – naujų idėjų kūrimas, eksperimentų supratimas ir sukūrimas, siekiant ištirti iškeltą hipotezę, naujų metodų ar išradimų išskyrimas.

Remiantis šiais gebėjimais, sudaryta šešių lygmenų kūrybinio mąstymo skalė, kurioje aukščiausi – penktas ir šeštas – lygmenys žymi didelį įgudimą mąstyti kūrybiškai. Lietuvoje, tyrimo duomenimis (5.2.5 pav.), itin stiprius kūrybinio mąstymo gebėjimus (penkto ir šešto lygmenų) turėjo maždaug kas ketvirtas mokinys. Lietuvos penkiolikmečių kūrybinio mąstymo testo rezultatai statistiškai reikšmingai nesiskyrė nuo EBPO vidurkio: ir Lietuvos, ir EBPO vidurkis – 33 balai, o daugiausia – vidutiniškai 41 balą – surinko Singapūro mokiniai. Kurdami originalias idėjas, rašytinės ir vaizdinės raiškos srityse Lietuvos mokiniai pademonstravo gebėjimus, statistiškai reikšmingai aukštesnius už EBPO vidurkį. Tyrėjų vertinimu, išlavintas kūrybinis mąstymas gali būti siejamas su aukštesniais pasiekimais privalomose PISA tyrimo srityse – skaitymo, matematinio ir gamtamokslinio raštingumo. Tačiau taip pat pabrėžtina, kad akademiniai pasiekimai nėra būtina kūrybingumo sąlyga. 21,0 proc. aukštą kūrybinio mąstymo lygmenį pademonstravusių Lietuvos penkiolikmečių taip pat parodė aukščiausius matematinio raštingumo gebėjimus, 17,0 proc. – gamtamokslinio raštingumo, 15,0 proc. – skaitymo, o 7,0 proc. – aukščiausius matematinio ir gamtamokslinio raštingumo bei skaitymo gebėjimus. Visose tyrime dalyvavusiose šalyse merginų kūrybinio mąstymo rezultatai buvo geresni už vaikinų: skirtumas Lietuvoje buvo 3,5 balo, jis nebuvo statistiškai reikšmingas. Analizuojant kūrybinio mąstymo vertinimo rezultatus pagal mokyklų įvairovę, pastebėti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp aukšto ir žemo SEK statuso mokinių (pirmųjų rezultatai buvo 12 balų aukštesni), miesto ir kaimo (7 balų skirtumas), privačių ir valstybinių (6 balų skirtumas), bendrojo ugdymo ir profesinio rengimo (14 balų skirtumas) mokyklų mokinių Lietuvoje (OECD, 2024a).

5.2.5 pav. 26,3 proc. Lietuvos mokinių kūrybinio mąstymo gebėjimai yra aukšti (5 ir 6 lygmenų)

Lietuvos penkiolikmečių pasiskirstymas (proc.) EBPO PISA 2022 m. kūrybinio mąstymo skalėje

Duomenų šaltinis: OECD, 2024a

Geresnių kūrybinio mąstymo rezultatų pasiekė tie mokiniai, kurie pritarė dviem esminėms nuostatoms: pirma, kad kūrybingumas yra ne įgimtas, o įgyjamas, auginamas; antra, kad kūrybiškai mąstyti galima visų dalykų pamokose. Be to, stipri koreliacija, EBPO PISA 2022 m. duomenimis, įžvelgta tarp asmens atvirumo menui ir patirtims, vaizduotės ir atvirumo nuotykiams. Ne mažiau svarbios kūrybiniam mąstymui buvo socialinės ir emocinės kompetencijos: smalsumas, atkaklumas ir atvirumas kito požiūriui įvardyti kaip pagalbiniai elementai, paremiantys kūrybinį mąstymą (OECD, 2024a).

Tam, kad STEAM ugdymo potencialas duotų tolydžių ir ilgalaikių rezultatų, gerinant mokinių akademinių dalykų pasiekimus ir ugdant kompetencijas, reikia ne fragmentiškai, o nuosekliai taikyti STEAM principus. Lietuvoje veikia *STEM mokyklos ženklo*[51] iniciatyva, kviečianti mokyklas parengti STEM strategiją pagal prieinamą internetinį įsivertinimo vadovą. STEM ženklo mokyklos įsipareigoja mokymą personalizuoti, jį grįsti problemų sprendimu ir projektais, o tiksliųjų ir gamtos mokslų mokyti, taikant tyrinėjimą. Šiuo metu Lietuvoje įregistruotos 288 STEM ženklo ugdymo įstaigos[52], kurių daugiausia Šiauliuose (70), Kaune (68) ir Vilniuje (39), o STEM ženklas suteiktas 187 įstaigoms – 64 pasiekė eksperčių, 56 – įgudusių, 67 – kompetentingų mokyklų lygmenį (Vaivadienė, 2025).

51 Daugiau informacijos: https://www.stemschoollabel.eu/lt .

52 Licėjams, gimnazijoms, pagrindinėms mokykloms, progimnazijoms, pradinėms mokykloms, mokykloms-darželiams, lopšeliams-darželiams, neformalaus ugdymo įstaigoms, ugdymo ir kūrybos centrams ir kt. (Vaivadienė, 2025).

STEAM ugdymo ekosistemos kūrimas ir plėtojimas – vienas strateginių 2024–2026 m. tikslų, kuriuos kelia LINEŠA[53]. Tiriamosioms, socialinėms ir kūrybinėms kompetencijoms stiprinti mokiniams organizuojami konkursai, konferencijos, jie skatinami dalyvauti tarptautinėse programose[54]. Įsitraukimas į tarptautines programas suteikia mokiniams galimybę būti aktyviais mokslinių tyrimų dalyviais – jie stebi gamtos procesus, renka duomenis, mokslininkų padedami juos analizuoja, ir taip lavina kritinį mąstymą, analitinius ir komunikacinius gebėjimus.

Sistemingas STEAM ugdymo įgyvendinimas – vienas 2022 m. startavusios *„Tūkstantmečio mokyklų" programos* tikslų. Programos ekspertės rekomendacijų leidinyje įvardijo tris sėkmingo STEAM ugdymo požymius: ugdymo turinio ir jo kokybės valdymas, STEAM ugdymo aplinka, aktyvus bendradarbiavimas ir tinklaveika. Atkreipiamas dėmesys, kad nors STEAM ugdymas dera su bendrųjų ugdymo programų tikslais ir *Geros mokyklos koncepcijos (2015)* idėjomis, būtina paisyti individualios mokyklos ar savivaldybės konteksto ir galimybių. Eksperčių vertinimu, STEAM koordinatoriaus pareigybė mokykloje sudarytų sąlygas tvariai ir visapusiškai valdyti STEAM ugdymą, apimant vaisingą bendradarbiavimą su komandomis ir partneriais, mokymosi rezultatų ir STEAM ugdymo poveikio vertinimą, reikalingos infrastruktūros kūrimą ir mokytojų kvalifikacijos kėlimo galimybes.

Skaitmeninė kompetencija

Technologijos su darniu vystymusi siejasi visais trimis aspektais – aplinkosaugos, ekonominiu ir visuomeniniu. Technologijų gamintojai ir vartotojai raginami atsižvelgti į energijos sąnaudas, technologijoms palaikyti reikalingo vandens sunaudojimą ir aplinkai bei žmogui saugią utilizaciją (Mulde, Ferrer, Van Lente, 2017). Visuomenei ir ekonomikai skaitmeninės technologijos yra svarbios, užtikrinant aktyvų pilietinį dalyvavimą visuomenėje ir sąlygas lygiavertiškai dalyvauti darbo rinkoje. Darnaus vystymosi sričių dalinis sutapimas akivaizdus Europos *Skaitmeninio dešimtmečio programoje (2022)*, kurioje dera tvarumo, demokratijos ir įtraukties tikslai.

Kalbant apie skaitmenines kompetencijas ir technologijas darniame pasaulyje, svarbus „skaitmeninės atskirties" terminas. Jis dažniausiai apibrėžiamas kaip skirtumas tarp žmonių grupių, vertinant 1) turimą prieigą prie interneto ir galimybes 2) įgyti ir plėtoti skaitmeninį raštingumą bei kompetenciją ir 3) naudotis skaitmeninės kompetencijos teikiamomis galimybėmis (pvz., profesinėmis) (Radovanović, Holst, Belur ir kt., 2020). Galimybės apibūdinamos kaip naudojimasis skaitmeniniais ištekliais ir aktyvus jų kūrimas (Sá, Santos, Serpa ir kt., 2021). 2022–2024 m. Lietuvoje įgyvendintu *„Skaitmeninės švietimo transformacijos* (*„EdTech"*)" projektu[55] buvo siekiama spartinti skaitmeninių inovacijų plėtrą, didinant pedagogų įsitraukimą, plėtojant skaitmenines kompetencijas; mokymo įstaigas aprūpinant reikiama techninе bei programine įranga ir kokybišku skaitmeniniu turiniu; efektyviai naudojantis švietimo sistemos teikiamais duomenimis. Projektas atliepė *2021–2027 m. skaitmeninio švietimo veiksmų plano* tikslą – mažinti skaitmeninę atskirtį, skaitmeninę lyčių atskirtį ir stiprinti skaitmenines kompetencijas ES šalyse.

Skaitmenines priemones taikyti mokymosi tikslais pastūmėjo COVID-19 pandemija ir pastarųjų metų pažanga, plėtojant dirbtinį intelektą (OECD, 2024c). Šis besitęsiantis postūmis skatina permąstyti, kaip skaitmeninės priemonės gali padėti mokiniams mokytis, ir kaip skaitmeninė, technologinė pažanga keičia ugdymo ateitį (OECD, 2024c). Nors esama tarpvalstybinių susitarimų ir įsipareigojimų (pvz., jau minėtas *2021–2027 m. skaitmeninio švietimo veiksmų planas*), skaitmeninių išteklių integracija į ugdymą priklauso nuo šalies konteksto. Vis daugiau dėmesio skiriama skaitmeninei kompetencijai, kuri bendrosiose programose apibrėžiama kaip motyvacija ir gebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims

53 Daugiau informacijos apie šį ir kitus projektus: https://www.linesa.lt/steam-projektai/?utm_source=chatgpt.com.

54 Daugiau informacijos: https://www.jaunasis-tyrejas.lt/lt/es-jaunuju-mokslininku-konkursas/, https://www.jaunasis-tyrejas.lt/lt/ideju-muge/, https://www.linesa.lt/konkursai-mano-zvilgsnis-i-supanti-pasauli/, https://www.linesa.lt/konkursai-steam-abc/, https://www.linesa.lt/steam-inam-patys/, https://www.linesa.lt/viktorina-po-zvaigzdetu-dangum/.

55 Daugiau informacijos: https://edtech.nsa.smm.lt/.

atlikti, mokytis, problemoms spręsti, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu. Skaitmeninės kompetencijos ugdymo skirtumai šalyse atsiskleidžia įvairiais lygmenimis: kurioje mokyklos grandyje jos mokymas tampa privalomas; kokia yra jos vieta ugdymo turinyje; ar ji papildoma informatikos mokymu (European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice, 2023a). Tačiau bendrojoje Europos Tarybos skaitmeninio švietimo įgyvendinimo rekomendacijoje akcentuojamas nuoseklumas ir tarpdalykiškumas, rengiant mokytojus ir mokant mokinius.

Įvairūs skaitmeninės kompetencijos aspektai paliečiami IEA TIMSS, EBPO PISA ir IEA ICCS tarptautiniuose tyrimuose. IEA TIMSS 2023 m. sudaryto skaitmeninio saviveiksmingumo indekso[56] rezultatai iliustruoja galimą kompetencijų atotrūkį tarp mokinių skirtingose šalyse. Dešimtyje[57] iš tyrime dalyvavusių šalių žemą skaitmeninio saviveiksmingumo lygį turinčių mokinių buvo mažiau negu 2,0 proc. Tai reiškia, kad absoliučios daugumos 8 klasės mokinių šiose valstybėse skaitmeninis saviveiksmingumas (angl. *digital self-efficacy*) buvo aukštas arba vidutinis. Devyniose iš jų bent 69,0 proc. mokinių pasižymėjo aukštu skaitmeniniu saviveiksmingumu. Analizuojant ketvirtokų indeksą, skaitmeninę atskirtį įtaigiai parodo Maroko ir Taivano palyginimas. Maroke daugiau nei pusės (53,0 proc.) mokinių skaitmeniniai gebėjimai prilygo žemam saviveiksmingumo lygiui ir tik 9,0 proc. – aukštam. Maroko vertinimas itin kontrastingai skiriasi nuo Taivano: šioje šalyje 58,0 proc. mokinių skaitmeninis saviveiksmingumas buvo aukštas, ir tik 6,0 proc. – žemas.

Skaitmeninės kompetencijos atotrūkiai valstybių viduje ir pasaulyje ateityje gali riboti efektyvų įsitraukimą į darbo rinką, profesinio augimo galimybes ir visavertišką dalyvavimą pasaulinėje visuomenėje. Dėl žemo skaitmeninių įrankių ir išteklių valdymo lygio piliečiai gali tapti mažiau atsparūs dezinformacijai, turėti ribotą gebėjimą ieškoti informacijos, dalyvauti skaitmeninėje socialinėje erdvėje. Lietuvos 4 ir 8 klasių mokinių skaitmeninis saviveiksmingumas džiugina (5.2.4 pav.): aukšto saviveiksmingumo mokinių dalis abiejose klasėse buvo didesnė už IEA TIMSS 2023 m. vidurkį (4 klasės mokinių IEA TIMSS 2023 m. vidurkis – 36,0 proc.; Lietuvos – 47,0 proc.; 8 klasės mokinių IEA TIMSS 2023 m. vidurkis – 56,0 proc., Lietuvos – 67,0 proc.), o žemo – dukart mažesnė (4 klasės mokinių IEA TIMSS 2023 m. vidurkis – 15,0 proc., Lietuvos – 7,0 proc.; 8 klasės mokinių IEA TIMSS 2023 m. vidurkis – 6,0 proc., Lietuvos – 3,0 proc.).

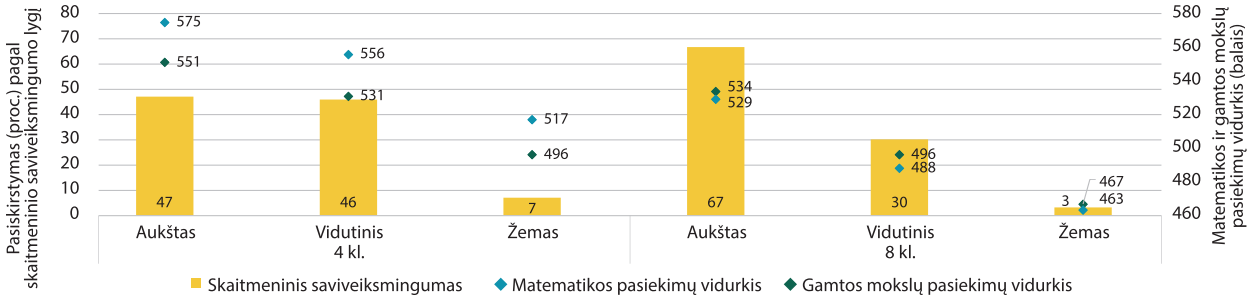
5.2.6 pav. matyti, kad didesnis saviveiksmingumas sutampa su aukštesniais ketvirtokų ir aštuntokų matematikos ir gamtos mokslų dalykų pasiekimais. Galimą ryšį galbūt paaiškina visiems trims (skaitmeniniam saviveiksmingumui, matematikai ir gamtos mokslams) reikalingas gebėjimas kritiškai mąstyti. EBPO PISA 2022 m. tyrimas nustatė, kad gebėjimas kritiškai mąstyti, kuris taip pat laiduoja atsakingą naudojimąsi skaitmeniniais šaltiniais, susijęs su tam tikromis asmens savybėmis: smalsumu, kruopštumu, gebėjimu problemas, iššūkius matyti iš skirtingų požiūrio taškų (OECD, 2024c). Pažymėtina, kad skaitmeninio saviveiksmingumo indeksas yra grįstas mokinių įsivertinimais – IEA TIMSS 2023 m. klausimyne išskirti gebėjimai nebuvo vertinami (t. y. mokinių nebuvo prašoma atlikti su skaitmenine kompetencija susijusių užduočių ar taikyti žinias). Galima teigti, kad indeksas atspindi mokinių pasitikėjimą savo gebėjimais. Per EBPO PISA 2022 m. tyrimą didesnį pasitikėjimą savo gebėjimu naudotis skaitmeniniais šaltiniais nurodė tie mokiniai, kurie mokymosi tikslais tai daro dažniau. Savo skaitmeniniais gebėjimais pasitikintys mokiniai nurodė geresnį gebėjimą vertinti internete pateiktos informacijos kokybę, patikimumą, tikslumą (OECD, 2024c).

56 Indeksas sudarytas, remiantis mokinių atsakymais. Mokinių buvo prašoma pažymėti, kiek jie sutinka (visiškai sutinku, sutinku, nesutinku, visiškai nesutinku) su pateiktas septyniais teiginiais apie gebėjimus naudotis skaitmeninėmis technologijomis.

57 Australijoje, Austrijoje, Taivane, Anglijoje, Suomijoje, Prancūzijoje, Airijoje, Norvegijoje, Portugalijoje, Singapūre ir Švedijoje.

5.2.6 pav. Didelio skaitmeninio saviveiksmingumo mokiniai pasiekė vidutiniškai aukštesnius matematikos ir gamtos mokslų rezultatus

4 ir 8 klasių Lietuvos mokinių pasiskirstymas pagal skaitmeninio saviveiksmingumo lygį (proc.) ir matematikos bei gamtos mokslų pasiekimų vidurkius (balais), 2023 m.

Duomenų šaltinis: IEA TIMSS 2023 m. duomenų bazė

Skaitmeniniais ištekliais, pagal EBPO PISA 2022 m., bent kartą per savaitę tekstui rašyti ar redaguoti mokymosi tikslais Lietuvoje nurodė naudojęsi 43,9 proc. penkiolikmečių. Panaši dalis – 44,2 proc. – teigė dažnai naudojęsi internetu informacijos paieškai apie realias pasaulio problemas ar reiškinius. Pagal abu šiuos rezultatus Lietuva pateko tarp dešimties šalių, kurių mokiniai tai daro dažniausiai. Kiek labiau interneto naudojimo tikslus atskleidžia IEA TIMSS 2023 m.: šio tyrimo duomenimis, apie pusė Lietuvos aštuntokų bent kartą per savaitę mokymosi tikslais naudojosi internetu, norėdami prisijungti prie mokytojo pateiktų atsiskaitymų (55,0 proc.), prieiti prie vadovėlių ar kitų mokymo priemonių (51,0 proc.), rasti informacijos, straipsnių ar mokomosios medžiagos matematikos ir gamtos mokslų temomis (51,0 proc.), bendradarbiauti su bendraklasiais projekto ar užduočių atlikimo tikslais (47,0 proc.). Po trečdalį aštuntokų bent kartą per savaitę naudojosi internetu, norėdami užduoti klausimų mokytojams arba prieiti prie žaidimų ar kitų mokomųjų užduočių matematikos ir gamtos mokslų temomis.

Vidutiniškai didesnę motyvaciją mokytis apie skaitmeninius išteklius linkę turėti tie mokiniai, kurie mėgsta problemas spręsti kūrybiškai (OECD, 2024c). Lietuvoje, kaip ir didžiojoje dalyje tyrimo šalių, akivaizdus ir statistiškai reikšmingas lyties skirtumas: daugiau vaikinų nei merginų išreiškė norą mokytis apie skaitmeninius išteklius (skirtumas – 3,4 proc. punkto) ir mokytis programuoti (skirtumas – 15,4 proc. punkto).

Nepaisant gana didelio pasitikėjimo skaitmeniniais gebėjimais ir dažno naudojimosi skaitmeniniais ištekliais ir internetu mokymosi tikslais, IEA ICCS 2022 m. tyrimas atskleidė, kad tik kiek daugiau nei pusė (53,0 proc.) mokinių teigė, jog mokykloje daug ar vidutiniškai išmoko patikrinti internete pateikiamos informacijos patikimumą. Ši dalis yra statistiškai reikšmingai mažesnė už IEA ICCS 2022 m. šalių vidurkį – 62,0 proc. (Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė ir kt., 2024). Vystantis skaitmeninėms technologijoms ir dirbtiniam intelektui, neabejotina, kad poreikis mokytis kritiškai vertinti ir atpažinti galbūt klaidingą informaciją tik augs (Schulz, Ainley, Fraillon ir kt., 2025).

5.3. Mokytojų kompetencijos

Mokytojų ir mokyklų vadovų kompetencija yra vienas iš esminių veiksnių, siekiant plėtoti darnų ugdymą. Su darniu ugdymu siejamų mokytojų kompetencijų tobulinimas, rengiant mokytojus ir tobulinant kvalifikaciją, yra apibrėžiamas švietimo politikos dokumentuose.

Kaip rodo IEA TIMSS 2023 m. tyrimas, didesnė dalis Lietuvos gamtos mokslų mokytojų nei jų kolegų kitose šalyse organizavo aktyvias ugdomąsias veiklas aplinkosaugos srityje, dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo veiklose aplinkosaugos temomis ir išreiškė poreikį ateityje tobulinti savo profesinę kompetenciją šioje srityje. EK ir švietimo tinklo „Eurydice“ 2022–2023 m. m. duomenimis, Lietuva patenka tarp aštuonių Europos šalių, kuriose mokytojų darnaus ugdymo kompetencijos yra reglamentuojamos nacionalinio lygmens švietimo politikos dokumentuose.

Esminis mokytojų ir mokyklų vadovų vaidmuo, plėtojant darnų ir aplinkotyros ugdymą mokyklose, yra plačiai pripažintas literatūroje (Birney, Reed, 2009; Timm ir Barth, 2021). Mokytojai yra pagrindiniai veikėjai, skatinantys mokinių aplinkotyros kompetencijų ugdymą, kad besimokantieji įgytų gebėjimų tapti lyderiais ir ateities pokyčių iniciatoriais (Bürgener ir Barth, 2018; Gan, 2021). Poreikis tobulinti mokytojų kompetencijas, siekiant paspartinti pažangą, įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus, yra pabrėžiamas ir UNESCO *Pasaulinėje veiksmų programoje „Švietimas darniam vystymuisi“ (2014)*, ir *UNESCO programoje „Švietimas 2030“ (2015)*.

Mokytojų kompetencijų sistemos arba profesiniai standartai paprastai yra suprantami kaip apibrėžtų kompetencijų rinkiniai – ką mokytojai turėtų žinoti, suprasti ir gebėti atlikti. Skirtingose šalyse mokytojų kompetencijos gali būti apibrėžtos konkrečiame dokumente arba įtrauktos į tam tikrus reglamentus, numatančius platesnį jų taikymą. Mokytojų kompetencijų sistemose paprastai apibrėžiami bendrieji pirminio mokytojų rengimo standartai, programos, tačiau jos taip pat gali būti taikomos kaip mokytojų profesinio tobulėjimo gairės arba mokytojų darbo vertinimo ar skatinimo priemonės (European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice, 2024).

Kaip parodyta 5.3.1 pav., tik aštuoniose Europos šalių švietimo sistemose, tarp jų ir Lietuvoje, su darnumu susijusios kompetencijos yra įtrauktos į bendrąsias mokytojų kompetencijų sistemas nacionaliniu lygmeniu. Dar keturios Europos šalys yra sukūrusios specialias kompetencijų sistemas mokytojų darnaus ugdymo kompetencijoms apibrėžti. Daugiau nei dviejuose trečdaliuose Europos šalių švietimo sistemų mokytojų darnaus ugdymo kompetencijos nėra įtrauktos į bendrąsias ar specialiąsias mokytojų kompetencijų sistemas (5.3.1 pav.).

Mažiau nei pusėje Europos šalių pirminio mokytojų rengimo programos apima nuostatas, susijusias su darniu ugdymu švietimo sistemoje. Šios nuostatos paprastai taikomos visiems būsimiesiems mokytojams, bet kai kuriose šalyse gali būti taikomos tik tam tikrų dalykų ar specializacijų mokytojams. Maždaug trečdalyje švietimo sistemų, tarp jų ir Lietuvoje, kalbama apie tvarumo problemų ir konceptų supratimą. Tvarumo įtraukimas į pamokas iš tarpdisciplininės perspektyvos, skatinant mokinius kritiškai mąstyti, spręsti problemas, suprasti ir gerbti kitų vertybes, skirtingais lygiais nagrinėjamas maždaug dešimtyje švietimo sistemų. Kiti mokymosi tikslai yra nagrinėjami rečiau, ypač partnerystės plėtra, kai siekiama sujungti mokinius su gamta ir vietinėmis bei globaliomis bendruomenėmis (taikoma tik šešiose švietimo sistemose) (5.3.2 pav.).

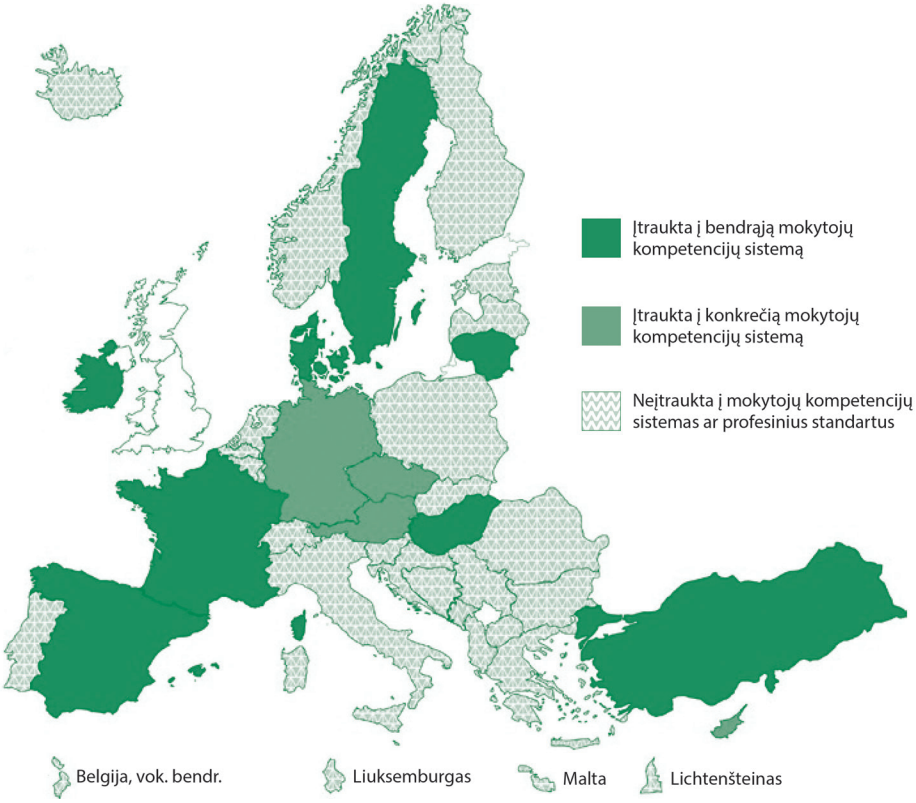
Analizuojant darnaus ugdymo temų reglamentavimą mokytojų kvalifikacijos tobulinimo procesuose nacionaliniu lygmeniu Europos šalių švietimo sistemose, matyti, kad tik septyniose švietimo sistemose šios temos nėra įtrauktos į pedagogų profesinio tobulėjimo reglamentus. Tačiau sprendimas dalyvauti šiuose kursuose ar veiklose paprastai priklauso nuo individualių mokytojų ar mokyklų vadovų pasirinkimo. Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo reglamentai apima pagrindinių tvarumo temų, sąvokų ir vertybių mokymą beveik

visų Europos šalių švietimo sistemose. Maždaug dviejuose trečdaliuose švietimo sistemų apibrėžiamas inovatyvių mokymo metodikų ir tarpdisciplininio požiūrio taikymas, bet tik pusė šalių įtraukia partnerystės plėtros klausimus.

Keturiolikoje Europos šalių švietimo sistemų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojų kvalifikacijos tobulinimo reglamentai ar schemos apima visas keturias išskiriamas darnaus ugdymo dimensijas, o septyniose Europos šalyse, tarp jų ir Lietuvoje, apimamos trys iš keturių dimensijų (5.3.3 pav.).

5.3.1 pav. Lietuva patenka tarp aštuonių Europos šalių, kuriose su darniu ugdymu susijusios mokytojų kompetencijos yra apibrėžtos nacionalinio lygmens švietimo politikos dokumentuose

Darnaus ugdymo įtraukimas į Europos šalių ISCED 1, 2 ir 3 lygmenų mokytojų kompetencijų sistemas, 2022–2023 m. m.

Šaltinis: European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice, 2024

Lietuvoje 2023 m. patvirtintame *Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų kompetencijų apraše* išskirtos pedagogų kompetencijos yra aktualios šiandienos pedagogui, gyvenančiam vykstant nuolatinei kaitai ir vyraujant neapibrėžtumui ir, tikėtina, bus svarbios artimiausioje ateityje. Išskiriamos pedagogų kompetencijos sritys – profesinės elgsenos, kognityvinė, veikimo kartu ir emocinė-motyvacinė – aktualios ir darnaus ugdymo plėtotei.

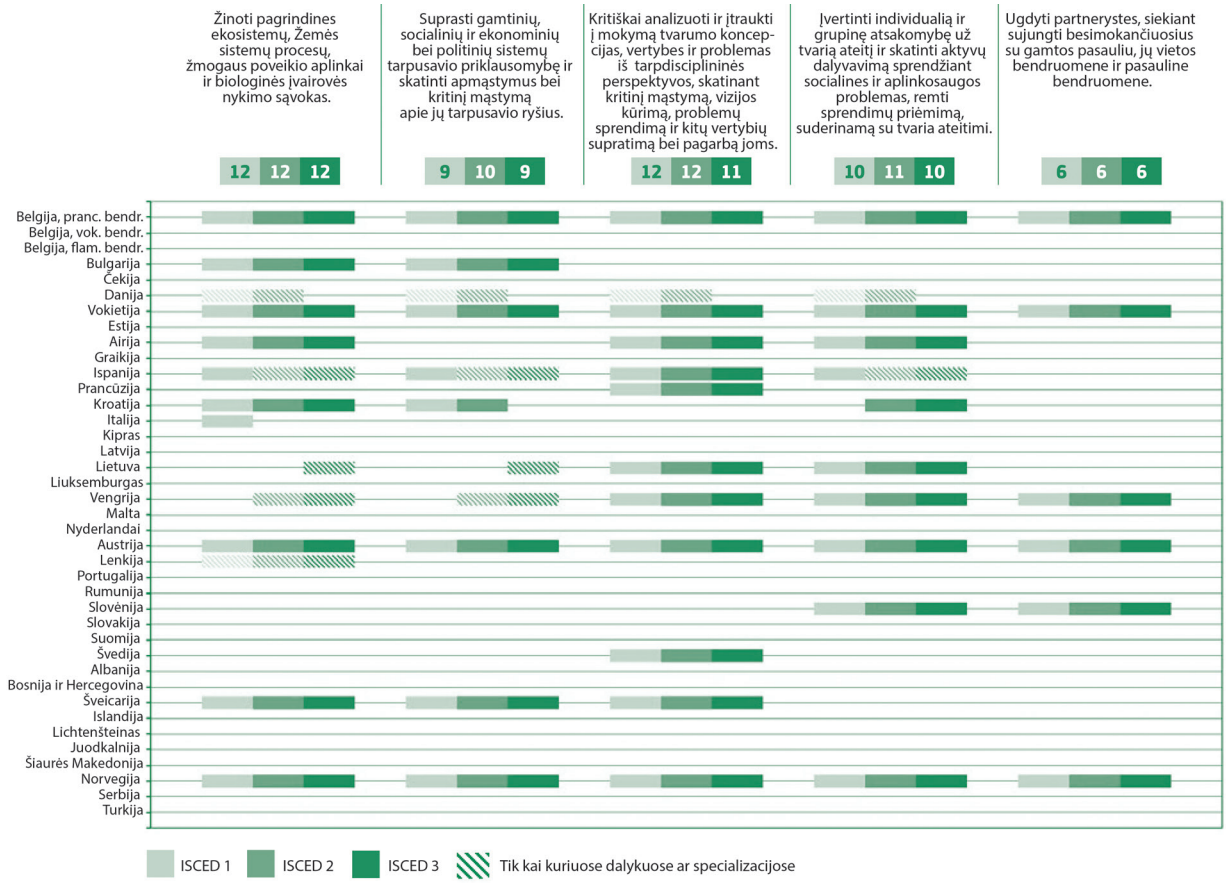
2023 m. atlikto IEA TIMSS tyrimo duomenys padeda atskleisti Lietuvos mokytojų požiūrį į aplinkosauginį ugdymą ir jo organizavimą – kokiais būdais jie moko apie aplinkosaugą ir tvarumą, koks jų požiūris į aplinkosaugą ir tvarumą, kaip prioritetinę ugdymo turinio temą, ar jie tobulina ir ar jaučia poreikį toliau tobulinti savo profesinę kompetenciją aplinkosauginio ugdymo srityje.

IEA TIMSS 2023 m. tyrimo duomenimis, ir 4 klasės, ir 8 klasės gamtos mokslų mokantys Lietuvos mokytojai dažniau nei jų kolegos kitose šalyse, ugdydami mokinių aplinkosaugos kompetencijas, vedasi juos į gamtą, įtraukia į aplinkosaugos veiklas (pvz., šiukšlių rinkimo akcijas) ir sudaro mokiniams galimybes dalyvauti aplinkosaugos programose už mokyklos ribų. Tačiau atlikti tyrimus arba įgyvendinti projektus tam tikromis

aplinkosaugos temomis (pvz., taršos, klimato kaitos) Lietuvos mokytojai mokinius skatina dažniau nei jų kolegos kitose šalyse tik 8 klasėje, o 4 klasėje šias veiklas organizuoja 3,5 proc. punkto mažesnė dalis Lietuvos mokytojų nei tarptautinis vidurkis (5.3.4 pav.).

5.3.2 pav. Lietuvoje, kaip ir kitose Europos šalyse, darnaus ugdymo kompetencijos yra įtraukiamos į mokytojų rengimo programas

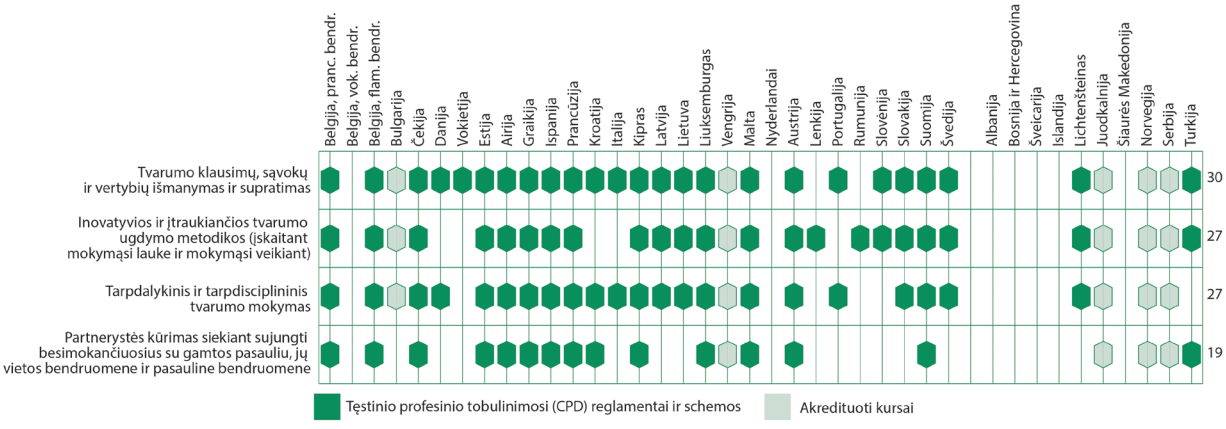
Darnaus ugdymo kompetencijų įtraukimas į Europos šalių ISCED 1, 2 ir 3 lygmenų mokytojų pirminio rengimo tikslus, 2022–2023 m. m.

Šaltinis: European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice, 2024

5.3.3 pav. Lietuva yra tarp septynių Europos šalių švietimo sistemų, kuriose į mokytojų kvalifikacijos tobulinimo programas įtraukiamos trys iš išskiriamų keturių darnaus ugdymo kompetencijų

Darnaus ugdymo kompetencijų įtraukimas į ISCED 1, 2 ir 3 lygmenų mokytojų kvalifikacijos tobulinimo programas, 2022–2023 m. m.

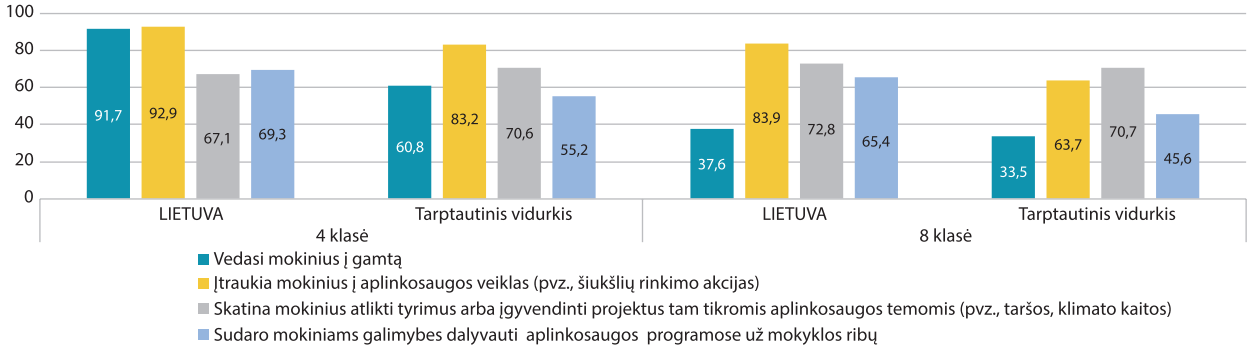

Šaltinis: European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice, 2024

Lyginant 4 ir 8 klasių Lietuvos gamtos mokslų mokytojų atsakymus, pastebima, kad 8 klasėje sumažėja dalis mokytojų, kurie vedasi mokinius į gamtą, įtraukia juos į aplinkosaugos veiklas ir sudaro galimybes dalyvauti aplinkosaugos programose už mokyklos ribų, bet išauga dalis mokytojų, skatinančių mokinius atlikti tyrimus ar dalyvauti projektuose aplinkosaugos temomis (5.3.4 pav.).

5.3.4 pav. Lietuvoje gamtos mokslų mokytojai dažniau nei jų kolegos kitose šalyse organizuoja aktyvias ugdomąsias veiklas aplinkosaugos srityje

4 ir 8 klasių gamtos mokslų mokytojų, dalyvavusių IEA TIMSS 2023 m. tyrime ir nurodžiusių, kad įgyvendina tam tikras aplinkosaugos veiklas, dalis (proc.)

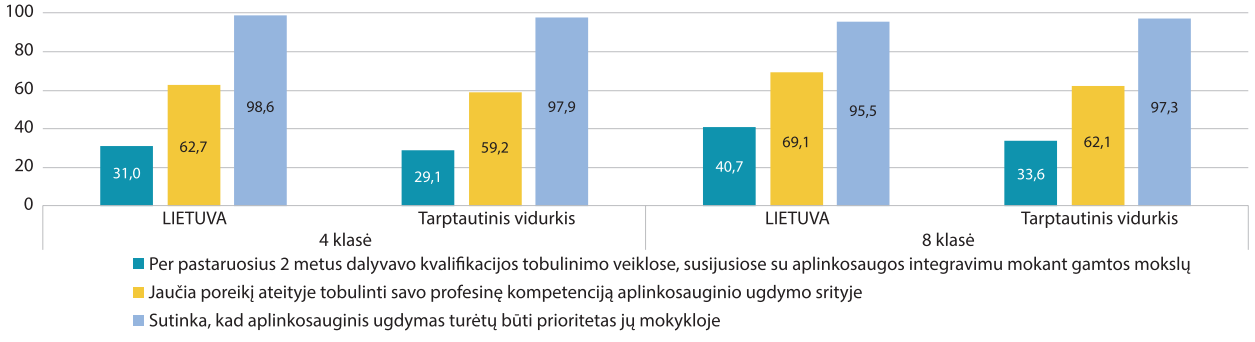
Duomenų šaltinis: IEA TIMSS 2023 m. tyrimo duomenų bazė

Atliekant IEA TIMSS 2023 m. tyrimą, mokytojams buvo pateikta klausimų ir apie jų dalyvavimą profesinės kompetencijos aplinkosauginio ugdymo srityje tobulinimo veiklose. Per pastaruosius 2 metus iki tyrimo 31,0 proc. 4 klasės ir 40,7 proc. 8 klasės Lietuvos gamtos mokslų mokytojų dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo veiklose, susijusiose su aplinkosaugos integravimu mokant gamtos mokslų. Tai viršija tarptautinį tyrimo vidurkį ir 4, ir 8 klasėje. Taip pat didesnė Lietuvos gamtos mokslų mokytojų dalis mano, kad jiems ir ateityje reikėtų tobulinti savo kvalifikaciją šioje srityje: su šiuo teiginiu sutinka 62,7 proc. 4 klasės ir 69,1 proc. 8 klasės mokytojų (tarptautinis vidurkis – atitinkamai 59,2 proc. ir 62,1 proc.) (5.3.5 pav.).

IEA TIMSS 2023 m. tyrimo duomenys atskleidė ir itin pozityvias gamtos mokslų mokytojų nuostatas dėl aplinkosauginio ugdymo – absoliuti dauguma (95,5–98,6 proc.) ir Lietuvos mokytojų, ir jų kolegų kitose šalyse sutinka, kad aplinkosauginis ugdymas turėtų būti prioritetas jų mokykloje.

5.3.5 pav. Didesnė dalis Lietuvos gamtos mokslų mokytojų nei jų kolegų kitose šalyse dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo veiklose aplinkosaugos temomis

4 ir 8 klasių gamtos mokslų mokytojų, dalyvavusių IEA TIMSS 2023 m. tyrime ir sutikusių su pateiktais teiginiais, dalis (proc.)

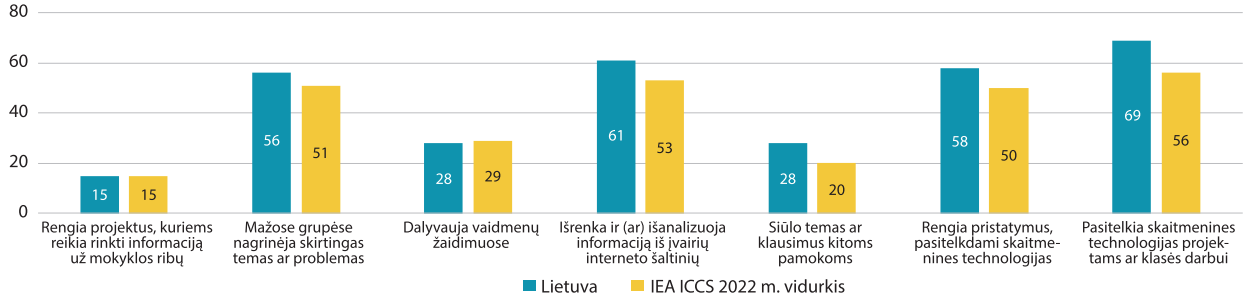

Duomenų šaltinis: IEA TIMSS 2023 m. tyrimo duomenų bazė

Mokymosi „socialumą“ atspindi mokytojo parenkami metodai. 2022 m. atliktas IEA ICCS 2022 m. tyrimas parodė (Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė, Dukynaitė, Sevalneva, Urbienė, 2024), jog Lietuvos mokytojai statistiškai reikšmingai dažniau nei IEA ICCS 2022 m. vidurkis nurodė, kad jų mokiniai pasitelkia skaitmenines technologijas su pilietiniu ugdymu susijusiems projektams ar klasės darbui. Leidžiantys pasitelkti technologijas teigė 69 proc. 8 klasės Lietuvos mokytojų, o IEA ICCS 2022 m. vidurkis – 56 proc. Tyrimo duomenimis, Lietuvos mokytojai retai organizavo mokymąsi, taikydami vaidmenų žaidimus (28 proc.) ir projektus, kuriems informaciją rinkti reikėjo už mokyklos ribų (15 proc.), tai yra IEA ICCS 2022 m. vidurkiui artimos reikšmės. Tačiau pastebėtina ir tai, kad Lietuvoje 80,0 proc. mokytojų teigė mokymui naudojantys vadovėlius – tai 26 proc. punktais daugiau nei IEA ICCS 2022 m. vidurkis (statistiškai reikšmingas skirtumas) (5.3.6 pav.).

5.3.6 pav. Lietuvos mokytojų dažniau nei jų kolegų kitose IEA ICCS 2022 m. tyrime dalyvavusiose šalyse mokiniai pasitelkia skaitmenines technologijas su pilietiniu ugdymu susijusiems projektams ar klasės darbui

Mokytojų, IEA ICCS 2022 m. tyrime nurodžiusių, kad per pilietiniam ugdymui skirtas pamokas jų 8 klasės mokiniai dažnai ar labai dažnai atlieka nurodytas su pilietiniu ugdymu susijusias veiklas, dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė, Dukynaitė, Sevalneva, Urbienė, 2024

Ugdymo personalizavimas – vienas iš įtraukties principo įgyvendinimo įrankių, paremtas glaudžiu mokytojo ir mokinio bendradarbiavimu: taikant suasmenintą mokymą, mokytojas turi pažinti kiekvieno mokinio individualią situaciją, o mokinys – palaipsniui įgyti gebėjimą atpažinti ir pasakyti, kaip mokytis jam sekasi geriausiai (Kaffemanienė ir kt., 2023). Nors taikomi skirtingi personalizuoto ugdymo modeliai, anot Gaučaitės, Kazlauskienės ir Vilutienės (2023), jie turi bendrą tikslą – išugdyti nepriklausomą ugdytinį – ir yra vienijami principinių nuostatų:

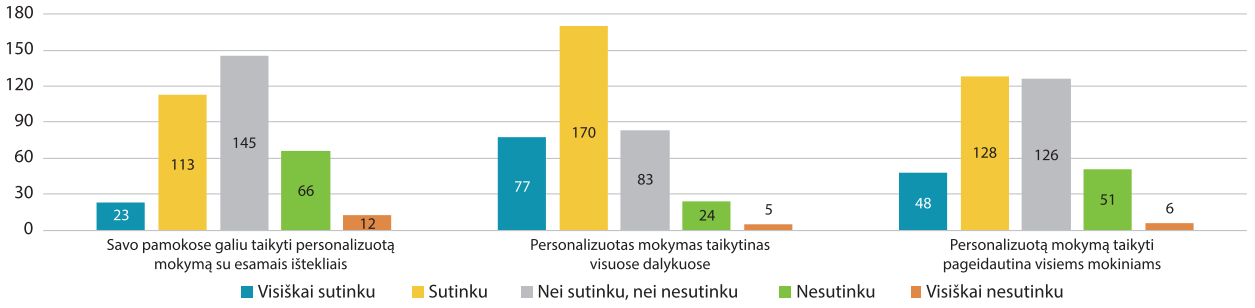
- padeda atpažinti ir ugdyti stipriąsias mokinių puses, atsižvelgti į jų interesus ir veiksmingus mokymosi būdus;
- įgalina mokinį atstovauti sau ir savo bendruomenei;
- ugdo savivaldžio mokymosi įgūdžius;
- įkvepia mokytis visą gyvenimą.

María José De Urraza (2024) disertacinis tyrimas, kuriame dalyvavo 359 pagrindinio ir vidurinio ugdymo lygmenyse dirbantys Lietuvos mokytojai, atskleidė (5.3.7 pav.), kad daugiau nei du trečdaliai apklaustų mokytojų visiškai sutinka arba sutinka, jog personalizuotas mokymas taikytinas visuose mokomuosiuose dalykuose, o beveik pusė mokytojų visiškai sutiko arba sutiko, kad jį taikyti pageidautina visiems mokiniams. Tik kiek daugiau nei trečdalis apklaustųjų nurodė, kad mato galimybę mokyti personalizuotai su esamais ištekliais.

Vertindami veiksnius, kurie padėtų efektyviau taikyti personalizuotą mokymą (5.3.8 pav.), mokytojai palankiausiai įvertino žinias apie personalizavimo taikymą (visiškai sutiko arba sutiko 92,8 proc.); mažesnį mokinių skaičių klasėse (90,3 proc.); daugiau laiko, skiriamo refleksijai, kuriant personalizuotus mokymo(si) planus (90,0 proc.); ir daugiau laiko individualiems pokalbiams su mokiniais (89,7 proc.). Mažiausią poveikį, apklaustųjų teigimu, turėtų daugiau IKT išteklių – su šio veiksnio galima verte visiškai sutiko arba sutiko 69,4 proc. tyrime dalyvavusių mokytojų.

5.3.7 pav. Kad personalizuotas mokymas taikytinas visuose dalykuose, *visiškai sutinka* arba *sutinka* daugiau nei du trečdaliai apklaustų mokytojų

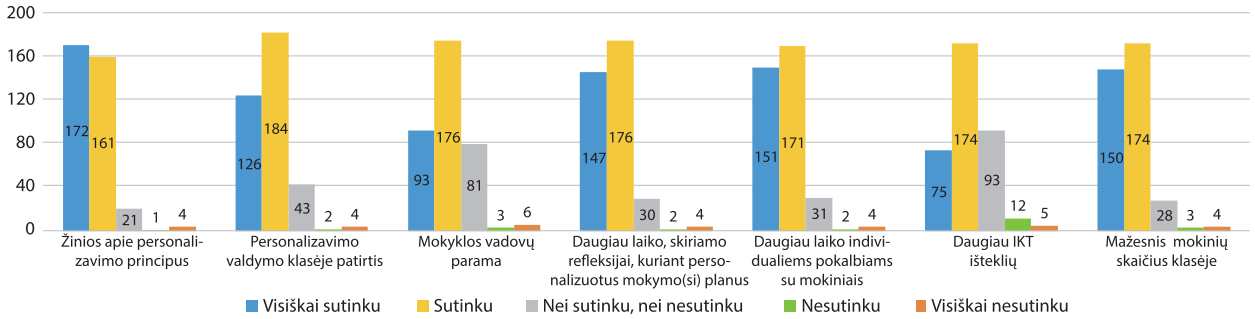
Pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojų nuomonė apie personalizuoto ugdymo taikymo galimybes (atsakymų skaičius)

Šaltinis: De Urraza, 2024

5.3.8 pav. Apklaustų mokytojų nuomone, personalizuotą ugdymą labiausiai skatintų žinios apie personalizavimo principus

Pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojų nuomonė apie veiksnius, galinčius paskatinti efektyvų personalizuotą ugdymą (atsakymų skaičius)

Šaltinis: De Urraza, 2024

6. Darnios mokyklos valdymas ir infrastruktūra

6.1. Darnus valdymas

Darnios mokyklos praktikoje mokiniai skatinami įsitraukti priimant sprendimus. Lietuvoje didesnė mokinių dalis nei IEA ICCS 2022 m. vidurkis mokosi mokyklose, kuriose renkami klasės atstovai ir dalyvaujama mokinių tarybos rinkimuose. Nuo 2019 m. iki 2023 m. dalyvaujamasis biudžetas taikytas 62 Lietuvos mokyklose – įgyvendintos 98 iniciatyvos.

Švietimo mainų paramos fondo duomenimis, 2024 m. buvo finansuota 16 bendradarbiavimo partnerysčių projektų už 1,97 mln. Eur (2023 m. – 11 projektų už 1,63 mln. Eur). Tarptautinėse mainų programose 2022–2024 m. kasmet dalyvaudavo vis daugiau pedagoginių darbuotojų: daugiausia dalyvaujančiųjų dirbo vidurinio ugdymo, mažiausiai – ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose.

Lyderystė veikiant

Pagal *„Tūkstantmečio mokyklų" programos* rekomendacijas, lyderystė veikiant – tai į kryptingą tikslų nustatymą ir siekimą orientuoti veiksmai, įtraukiant mokyklos bendruomenę ir bendradarbiaujant su partneriais. Taikant tokią lyderystės praktiką, akcentuojami susitarimai, partnerystės, iniciatyvos, dalijimasis atsakomybe. Sąvoka „lyderystė veikiant" neapibrėžia konkretaus vadovavimo stiliaus – jį parenkant individualioje mokykloje, svarbi dermė tarp asmeninės lyderystės ir bendruomenės kultūros. Taikomas vadovavimo stilius, be abejo, turi atliepti mokyklos viziją, misiją ir vertybes, organizacijos raidos etapą. Kadangi lyderystė veikiant pristatoma kaip veiklos orientyras, jai įgyvendinti ir vertinti *„Tūkstantmečio mokyklų" programos* rekomendacijose išskiriami šie sėkmės požymiai:

1. asmeninis mokyklos vadovo įsipareigojimas dėl mokyklos sėkmės;
2. mokyklos bendruomenės įgalinimas veiklai;
3. orientacija į mokymąsi;
4. bendradarbiavimas mokykloje ir tinklaveika tarp mokyklų bei kitų projekto partnerių.

Įvardyti požymiai taip pat gali būti laikomi veiklos principais, kuriais vadovaujantis atliepiamas ir *Geros mokyklos koncepcijoje (2015)* pasiūlytas lyderystės modelis – įgalinantis, palaikantis mokyklos, kaip nuolat besimokančios organizacijos, bendruomenę ir kultūrą, atviras partnerystėms. Pagal *„Tūkstantmečio mokyklų" programos* principus, mokyklos vadovas įsipareigoja modeliuoti elgesį ir sudaryti sąlygas darbuotojams gauti profesinį pastiprinimą. Lyderystės uždaviniai taikytini ne tik mokyklos vadovui, bet ir kitiems bendruomenės nariams: mokytojai, specialistai lyderiai bendrauja ir bendradarbiauja keisdamiesi patirtimi, ryšiais. Į veiklų organizavimą mokykloje įtraukiami tėvai, remiamos jų iniciatyvos. Daugiasluoksniu bendruomenės susitelkimu siekiama užtikrinti kiekvieno mokinio mokymosi sėkmę, apimančią tiek akademinius pasiekimus, tiek asmenybės ūgtį. Mezgant partnerystes per projektines veiklas ar su vietos savivalda, auginamos mokinių organizacinės ir komunikacinės kompetencijos, stiprinamas suaugusiojo ir mokinio tarpusavio santykis. Todėl lyderystės veikiant modelis gali būti gretinamas su darnaus vadovavimo ir valdymo principais.

Lietuvos mokslininkių (Šimanskienė ir Župerkienė, 2013) suformuluotas darnaus vadovavimo apibrėžimas, kaip ir darnaus vystymosi sritis, yra kompleksinis – jame aktuali individo, grupių ir organizacijos atsakomybė

bei kontekstas ekologiniais, socialiniais ir ekonominiais darnos principų aspektais, skatinant diegti darnos idėjas, populiarinant darnos principais pagrįstą mokymą ir mokymąsi, žmonių saviraišką, saugant aplinką. Švietimo srityje darnus valdymas užtikrina nuolatinį mokyklos augimą kaitos sąlygomis, stiprina mokyklos kaip sistemos atsparumą, apima kultūros kūrimą ir palaikymą, laiduoja tvarų teigiamą požiūrį į mokymąsi, padeda ne sekinti, o auginti žmogiškuosius ir materialiuosius išteklius, skatina paisyti gamtos (Cook, 2014). Mokslininkai Andy'is Hargreaves'as ir Dean'as Fink'as (2004) aprašė darnaus valdymo principus, tarp kurių, be jau minėtų, darnus valdymas suvokiamas kaip socialinio teisingumo siekis, gamtinės įvairovės vystymas ir aplinkosauginis aktyvizmas.

Apie darnų valdymą byloja ir vadovavimo tęstinumo užtikrinimas. 2021 m. Lietuvoje 3,1 proc. bendrojo ugdymo savivaldybės pavaldumo mokyklų nuolatinio vadovo neturėjo daugiau nei 12 mėn.; 2024 m. ši dalis sumažėjo iki 2,3 proc., ypač miestų ir didesniosiose savivaldybėse. 2024 m. bendrojo ugdymo mokyklų, nuolatinio vadovo neturinčių daugiau nei 12 mėn., dalis išaugo Trakų r. (nuo 22,7 proc. iki 28,6 proc., t. y. 6-iose iš 21-os mokyklos) ir Šakių r. (nuo 8,3 proc. iki 10,0 proc., t. y. 1-oje iš 10-ies mokyklų) savivaldybėse. Padėtis Kauno r. savivaldybėje, lyginant 2021 m. ir 2024 m., nepasikeitė – nuolatinio vadovo ilgiau nei 12 mėn. vis dar trūko 3,6 proc. (t. y. 1-oje iš 28-ių) mokyklų; o Vilniaus m. ir Vilniaus r. savivaldybėse šis rodiklis sumažėjo atitinkamai nuo 2,6 proc. iki 1,7 proc. (2-jose iš 117-os mokyklų) ir nuo 7,9 proc. iki 3,1 proc. (1-oje iš 32-jų mokyklų). Be šių, 2024 m. nuolatinio vadovo daugiau nei 12 mėn. dalyje mokyklų nebuvo Alytaus r. (16,7 proc. nuo bendro švietimo įstaigų skaičiaus arba 1-oje iš 6-ių mokyklų), Utenos r. (11,1 proc. arba 1-oje iš 9-ių mokyklų), Kėdainių r. ir Klaipėdos r. (po 6,7 proc. arba 1-oje iš 15-os mokyklų), Šalčininkų r. (6,3 proc. arba 1-oje iš 16-os mokyklų), Panevėžio m. (5,0 proc. arba 1-oje iš 20-ies mokyklų) ir Kauno m. (1,8 proc. arba 1-oje iš 57-ių mokyklų) savivaldybėse, nors 2021 m. nurodytose savivaldybėse mokyklų, neturinčių nuolatinio vadovo daugiau nei 12 mėn., nebuvo.

Darnioje mokykloje įstaigos vidinis darnumas išlieka ir keičiantis vadovui (Cook, 2014), taigi svarbu, kad mokykloje įgyvendinamas lyderystės modelis sudarytų sąlygas į valdymą įsitraukti bendruomenės nariams ir nebūtų paremtas vien tik vadovu. Mokytojų akimis, darnios mokyklos lyderystė yra susijusi su demokratiškumu, o jai įgyvendinti būtina ieškoti būdų į sprendimų priėmimą įtraukti mokytojus ir skatinti kolegų bendradarbiavimą (Cook, 2014). IEA ICCS 2022 m. tyrimo duomenimis (6.1.1 lentelė), daugiausia mokinių Lietuvoje mokėsi tose mokyklose, kurių vadovai manė, kad visi, beveik visi arba dauguma jų mokyklos mokytojų prisideda prie mokyklos valdymo, palaikydami tvarką mokykloje ir skatindami mokinius aktyviai įsitraukti į mokyklos gyvenimą; mažiausia dalis mokėsi mokyklose, kurių vadovų nuomone, beveik visi ar dauguma mokytojų teikia naudingų patarimų mokyklos valdymui gerinti ir sutinka atstovauti kolegoms mokyklos taryboje.

6.1.1 lentelė. Daugiausia Lietuvos mokinių mokėsi mokyklose, kuriose, jų vadovų vertinimu, visi arba beveik visi mokytojai prisideda prie tvarkos mokykloje palaikymo

Lietuvos mokinių, besimokančių mokyklose, kuriose, jų vadovų teigimu, (beveik) visi ar dauguma mokytojų prisideda prie mokyklos valdymo nurodytais būdais, dalis (proc.), 2022 m.

Dalis mokinių, besimokančių mokyklose, kuriose mokytojai...	(Beveik) visi mokytojai mokykloje	Dauguma mokytojų mokykloje
…palaiko tvarką	52,4 proc.	46,2 proc.
…skatina mokinius aktyviai įsitraukti į mokyklos gyvenimą	30,7 proc.	64,8 proc.
…aktyviai dalyvauja mokyklos vystymo, tobulinimo veiklose	17,5 proc.	68,6 proc.
…sutiktų atstovauti mokytojams mokyklos taryboje	16,9 proc.	51,3 proc.
…teikia naudingų patarimų mokyklos valdymui gerinti	8,4 proc.	59,3 proc.

Duomenų šaltinis: IEA ICCS 2022 m. duomenų bazė

Galimybės prisidėti prie sprendimų priėmimo ir organizacijos valdymo augina demokratiškumo, pilietiškumo jausmą mokyklos bendruomenėje (Schulz, Ainley, Fraillon ir kt., 2025), be to, jos neapsiriboja tik mokytojų įtraukimu. Mokyklose, kurių vadovai nurodė, kad mokiniai aktyviai dalyvauja klasės atstovų rinkimuose, Lietuvoje mokėsi 94,0 proc. mokinių, kad aktyviai balsuoja mokinių tarybos rinkimuose – 83,0 proc. (abi šios reikšmės, šiek tiek paaugusios nuo 2016 m., yra statistiškai reikšmingai aukštesnės už tarptautinį IEA ICCS 2022 m. vidurkį, kuris buvo atitinkamai 85,0 proc. ir 71,0 proc.). Kiti būdai, kuriais mokiniai galėjo įsitraukti ir dalyvauti mokyklos bendruomenėje, buvo šie: dalyvauti apibrėžiant mokyklos taisykles ir nuostatus (vadovai nurodė, kad tokiose mokyklose mokėsi 92,0 proc. mokinių Lietuvoje), įsitraukti į mokyklos įsivertinimo procesus (89,0 proc.), prisidėti prie pamokų veiklų planavimo (80,0 proc.), prisidėti priimant sprendimus, susijusius su mokymo turiniu (76,0 proc.), ir rengiant mokyklos ugdymo planą (68,0 proc.) – visos šios reikšmės statistiškai reikšmingai aukštesnės už tarptautinį IEA ICCS 2022 m. vidurkį.

Tyrėja Annette Gough (2005), analizuodama darnių mokyklų administravimo ir valdymo praktiką, pastebėjo, kad mokyklose įdiegtos darniam vystymuisi užtikrinti skirtos struktūrinės ir sisteminės naujovės dažnai apsiriboja aplinkosaugos siekiais, jų neintegruojant su socialiniais, ekonominiais ir ugdymo tikslais. Lietuvoje šiuo metu įgyvendinamos visų trijų darnaus vystymosi sričių iniciatyvos, kurių realizacija aprėpia individo, klasės ir mokyklos bendruomenės lygmenis. IEA ICCS 2022 m. analizė atskleidė, kad mokyklose, kuriose didele dalimi ar vidutiniškai skatinama taupyti energiją, mokėsi 97,0 proc. Lietuvos mokinių, rūšiuojamos atliekos – 90,0 proc., mažinamas atliekų kiekis – 89,0 proc., skatinama saugoti aplinką – 83,0 proc., valgykloje maistas ruošiamas iš vietinių produktų – 73,0 proc., perkami aplinkai nekenksmingi daiktai – 60,0 proc. Tik trečdalyje mokyklų buvo įkurtas mokomasis mokyklos daržas, sodas ar šiltnamis, o apie šeštadalyje mokyklų nesuvartotas nesibaigusio galiojimo maistas buvo perduodamas labdaros organizacijoms ar labiausiai stokojantiems žmonėms – šie du rodikliai yra statistiškai reikšmingai žemesni už tarptautinius vidurkius (atitinkamai 41,0 proc. ir 24,0 proc.) (Pareigienė, Skripkienė, Buinevičiūtė ir kt., 2024).

Dalyvaujamojo biudžeto iniciatyva iliustruoja, kaip bendruomeniškai priimant biudžeto sprendimus, galima prisidėti prie švietimo darniam vystymuisi tikslų įgyvendinimo, susiejant visuomeninę ir ekonominę sritis. Dalyvaujamasis biudžetas – tai būdas kartu su bendruomene spręsti dėl viešųjų lėšų panaudojimo, kai bendruomenės nariai patys siūlo idėjas mokyklai ir balsuodami renka labiausiai patikusias. Nuo 2019 m. iki 2023 m. dalyvaujamasis biudžetas taikytas 62 Lietuvos mokyklose. Įgyvendintos 98 iniciatyvos, kurių gyvose ir virtualiose diskusijose iš viso dalyvavo 25 tūkst. mokinių. Įgyvendinant dalyvaujamąjį biudžetą, idėjas dėl lėšų panaudojimo formuluoja, skelbia ir pristato mokiniai. Mokyklos bendruomenė kviečiama už jas balsuoti, o administracija įsipareigoja jas per pusmetį įgyvendinti. 2019 m. duomenys parodė, kad įgyvendinus iniciatyvą, padaugėjo mokinių, suprantančių, kaip sudaromas mokyklos biudžetas (prieš iniciatyvą labai gerai suprantančių buvo 1,5 proc., o ją įgyvendinus – 11,3 proc.; pakankamai gerai suprantančių – atitinkamai 18,0 proc. ir 38,3 proc.); pagerėjo supratimas apie ES skiriamą finansavimą mokyklai ir suvokimas, kaip mokykloje priimami sprendimai. Bendrai priimant sprendimus, ne tik didinamas mokinių finansinis raštingumas, bet ir skatinamas pilietiškumas, demokratiškumas („Transparency International“ Lietuvos skyrius, 2024). Finansinio raštingumo gebėjimai, remiantis EBPO PISA 2022 m. rezultatais, koreliuoja su SEK statusu: žemesnio statuso mokiniai rečiau kalba pinigų temomis ir mažiau pasitiki savo gebėjimais priimti finansinius sprendimus; jiems sunkiau su pinigais elgtis atsakingai; be to, jie dažniau dirba ir, tikėtina, tai daro mokymosi sąskaita (OECD, 2024b). Todėl, plačiau įdiegus dalyvaujamojo biudžeto praktiką mokyklose, mokiniai turėtų galimybę mokytis kalbėti ir mąstyti apie pinigus, megzti atsakingą santykį su finansais, juos planuoti.

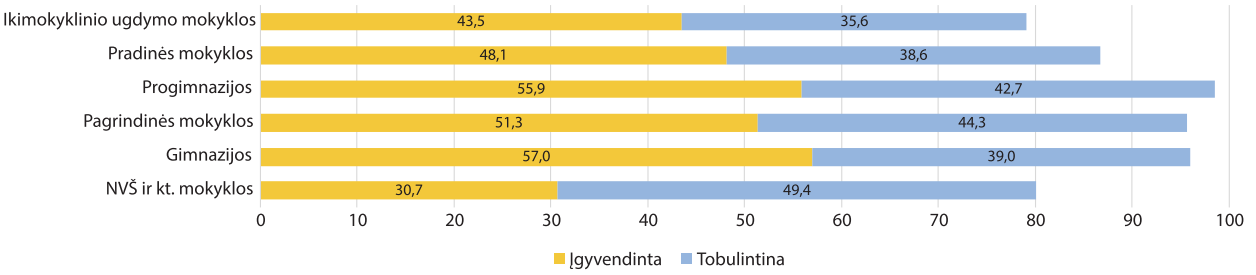
Dar kiti bendruomenės aspektai atspindėti darbotvarkėje *Tvari mokykla 2030*, skirtoje Jungtinių Tautų *Darnaus vystymosi darbotvarkei iki 2030 m.* įgyvendinti Lietuvos mokyklose. Joje pateikiama įvairių priemonių sistema, aprėpianti konkrečius veiksmus ir pokyčius, įgalinančius mokyklų bendruomenes tiesiogiai prisidėti prie darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo. Darbotvarkės *Tvari mokykla 2030* įgyvendinimą koordinuoja

LINEŠA. Mokyklos yra skatinamos, taikant LINEŠA parengtą *Tvarių mokyklų įsivertinimo vadovą (2024)*, įsivertinti mokyklos tvarumo situaciją ir siekius, rengti tobulinimo planus ir įgyvendinti pakeitimus, plėtojant mokyklų infrastruktūrą ir įtraukiant tvarumo temas į ugdymo turinį.

Tvarių mokyklų įsivertinimo vadovas sudaro sąlygas bendruomenės įtraukimą mokykloje įsivertinti trimis pjūviais: bendruomeniškumo skatinimo; psichologinės gerovės ir lygių galimybių; unikalių mokyklos rodiklių. Bendruomeniškumo skatinimas apima: ugdymo erdvių ir turinio planavimą ir kūrimą; mokinių kūrybiško ir tvaraus verslumo iniciatyvas; tradicijų puoselėjimą ir kūrimą; galimybes savanoriauti, užsiimti socialine veikla; dėmesį, skiriamą bendruomenės narių pasiekimams. Psichologinė gerovė ir lygios galimybės vertinamos pagal, pavyzdžiui, susitarimų, taisyklių laikymąsi; uniformų neutralumą lyčių atžvilgiu; erdvių saviraiškai kūrimą; mokinių savivaldos galimybes ar vykdomas prevencines programas. Vertindamos šiuos aspektus, mokyklos juos priskiria vienai iš trijų reikšmių; konkretus rodiklis gali būti: 1) neaktualus ar nebūdingas, 2) tobulintinas arba 3) įgyvendintas. Kaip matyti 6.1.2 pav., remiantis 2024 m. mokyklų įsivertinimais, daugiau nei pusę bendruomenės įtraukimo srities rodiklių visiškai įgyvendino gimnazijos, progimnazijos ir pagrindinės mokyklos. NVŠ ir kitos mokyklos įgyvendino apie trečdalį, o tobulintinais laikė apie pusę bendruomenės įtraukimo srities rodiklių.

6.1.1 pav. Progimnazijos, pagrindinės mokyklos ir gimnazijos nurodė visiškai įgyvendinusios daugiau nei pusę bendruomenės įtraukimo rodiklių

Bendruomenės įtraukimo srities rodiklių įgyvendinimo pasiskirstymas (proc.), pagal 2024 m. *Tvarios mokyklos 2030* mokyklų įsivertinimo rezultatus[58]

Duomenų šaltinis: LINEŠA

Partnerystės

Mokyklos santykiai su išorės organizacijomis leidžia jai įsilieti į visuomenės veiklas, o visuomenei – priartėti prie švietimo. *„Tūkstantmečio mokyklų" programos* rekomendacijose įvardyta keletas galimų partnerystės formų. Mokyklos raginamos megzti ryšius su savivaldybėmis, kitomis mokyklomis, universitetais, įtraukti buvusius mokinius ir tėvus (globėjus, rūpintojus). Bendradarbiavimas su partneriais daugiausia nukreipiamas į mokinių augimą, t. y. sąlygų ir galimybių mokytis plėtrą, apimant infrastruktūrinius ir kultūrinius mokyklos pokyčius, ugdymo proceso kokybės gerinimą ar transversalių kompetencijų, tokių kaip lyderystė, įgijimą ir taikymą.

Vienas būdų megzti tarptautines partnerystes – dalyvauti *„Erasmus+"* projektuose. Švietimo mainų paramos fondo duomenimis, 2024 m. buvo finansuota 16 bendradarbiavimo partneryščių projektų už 1,97 mln. Eur (2023 m. – 11 projektų už 1,63 mln. Eur). Dalyvaujantieji tokio pobūdžio projektuose įgyja tarptautinio bendradarbiavimo patirties, stiprina gebėjimus. 2024 m. ypatingas dėmesys buvo skiriamas projektams įtraukties tema, planuojant pagerinti alfa kartos mokinių socialinių įgūdžių ugdymą, paskatinti dirbtinio intelekto įrankių naudojimą įtraukties kontekste, stiprinti mokinių socialinę, emocinę ir fizinę sveikatą. Kiti du bendra-

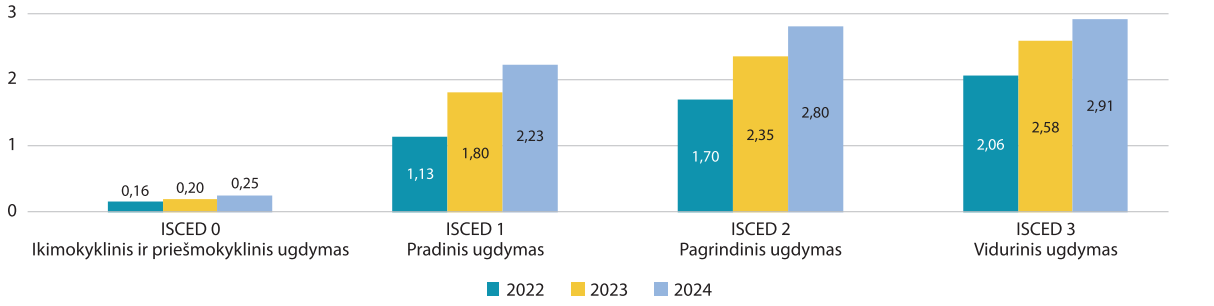
58 Pateikiami 441 įsivertinimą atlikusios mokyklos duomenys. Mokyklos sugrupuotos taip: ikimokyklinio ugdymo mokyklos (141 įstaiga, įskaitant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas, lopšelius); pradinės mokyklos (50); progimnazijos (62); pagrindinės mokyklos (59 įstaigos, įskaitant specialiąsias pagrindines mokyklas); gimnazijos (107); NVŠ ir kt. mokyklos (22 menų, muzikos mokyklos, įskaitant 2 profesines mokyklas). Daugiafunkciai centrai priskirti, atsižvelgiant į aukščiausio lygmens jų vykdomą ugdymo programą.

darbiavimo partneryščių prioritetai buvo parama mokyklų lyderiams bei mokytojams ir skaitmeninė transformacija. Pastaroji buvo aktuali ir 2023 m., tuomet ji buvo papildyta naujų mokymosi metodų ir požiūrių, aplinkos ir klimato kaitos temomis.

Tarptautinėse mainų programose per paskutinius 5 metus kasmet dalyvaudavo vis daugiau pedagoginių darbuotojų (6.1.3 pav.). Daugiausia dalyvaujančiųjų dirbo vidurinio ugdymo, mažiausiai – ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose. Tačiau patirties užsienyje įgyja ne tik suaugusieji: 2023 m., Švietimo mainų paramos fondo pastebėjimu, itin išaugo susidomėjimas grupiniais trumpalaikio ir ilgalaikio mokinių mobilumo projektais, o 2024 m. juose dalyvavo maždaug 1 500 mokinių.

6.1.2 pav. Nuo 2022 m. daugėjo pedagoginių darbuotojų, per paskutinius 5 metus dalyvavusių tarptautinėse mainų programose

Pedagoginių darbuotojų, dirbančių ISCED 0–3 lygmenyse, kurie dalyvavo tarptautinėse mainų programose per praėjusius 5 metus, dalis (proc.) 2022–2024 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

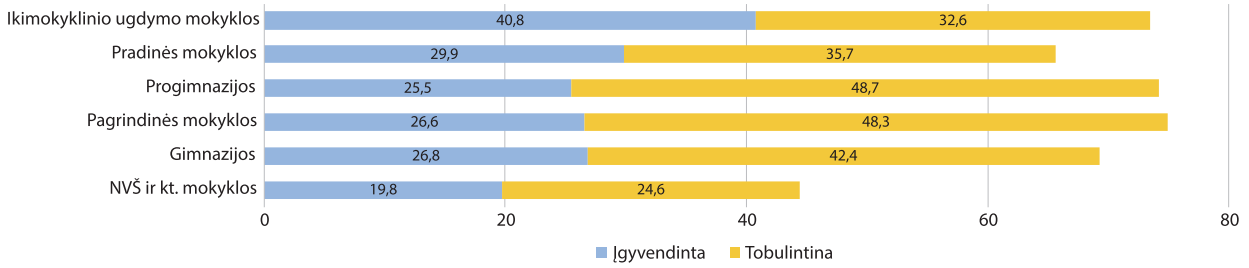
Partnerystėmis ne tik tiesiogiai prisidedama prie dalyvaujančiųjų kompetencijų tobulinimo, mezgant tarptautinius ryšius, bet ir kuriamos ekosistemos, padedančios plėsti mokymosi ir mokymo galimybes, gerinti ugdymo procesų kokybę. STEAM ugdymo ekosistema įtraukia mokyklas ir mokytojus, mokyklos bendruomenę, verslo įmones, STEAM krypčių organizacijas, aukštąsias mokyklas, Vyriausybę, politikus ir informacinius partnerius. STEAM ekosistema sukuria sąlygas užtikrinti STEAM ugdymo sistemiškumą, optimaliai išnaudoti mokymosi aplinkas, dalintis ištekliais, keistis žiniomis, kurti paramos tinklą (Mildažienė, 2025).

Gyvenimo mokykloje kasdienybei ne mažiau svarbios tvarios vietovės ryšių partnerystės. Darbotvarkėje *Tvari mokykla 2030* skatinama puoselėti vietovės ryšius, taikant žaliųjų pirkimų praktiką, maisto tiekimo grandinę, žemdirbystę mokykloje, propaguojant tvarų turizmą ir keliones. Didžiausią dalį – 40,8 proc. – šios srities rodiklių įgyvendino, savo vertinimu, ikimokyklinio ugdymo įstaigos; mažiausią – 19,8 proc. – NVŠ ir kitos mokyklos (6.1.3 pav.). Apie pusę rodiklių tobulintinais įvardijo progimnazijos ir pagrindinės mokyklos – tai rodo, kad vietovių ryšių mezgimas ir puoselėjimas šiose mokyklose suvokiamas kaip aktualus ir siektinas. Pažymėtina, kad vietovės ryšių sritis mokykloms, atlikusioms įsivertinimą, nėra tokia aktuali kaip bendruomenės įtraukimas.

Darnioje ir atsparioje organizacijoje dirbama, atsižvelgiant ir puoselėjant tarpusavio priklausomybės ryšius, bendruomenės įtrauktį, įvairovę, grįžtamojo ryšio ciklišumą, galimybes ir poreikius keistis ar prisitaikyti; tačiau tokia mokyklos ir klasės veikla įmanoma, tik derinant ją su transformacijai nekliudančia tarptautinių ir nacionalinių institucijų politika (Ireland, 2024). Turint omenyje, kad Lietuvos kontekste *Geros mokyklos koncepcijoje (2015)* numatyta galimybė pačioms mokykloms įsivardyti prioritetines tobulėjimo sritis, planuojant mokyklos veiklą ir ateitį, mokyklą reikia suvokti kaip sistemą, įžvelgti ir įvertinti sąveikos, priklausomybės ryšius tarp mokymosi ir mokymo, valdymo, infrastruktūros ir įtraukti bendruomenę tiek su ja konsultuojantis, tiek priimant sprendimus.

6.1.3 pav. Didžiausią dalį (40,8 proc.) vietovės ryšių rodiklių visiškai įgyvendinusios nurodė ikimokyklinio ugdymo įstaigos

Įgyvendintų ir tobulintinų vietovės ryšių srities rodiklių dalis (proc.), pagal 2024 m. Tvarios mokyklos 2030 mokyklų įsivertinimo rezultatus[59]

Duomenų šaltinis: LINEŠA

59 Pateikiami 441 įsivertinimą atlikusios mokyklos duomenys. Mokyklos sugrupuotos taip: ikimokyklinio ugdymo mokyklos (141 įstaiga, įskaitant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas, lopšelius); pradinės mokyklos (50); progimnazijos (62); pagrindinės mokyklos (59 įstaigos, įskaitant specialiąsias pagrindines mokyklas); gimnazijos (107); NVŠ ir kt. mokyklos (22 menų, muzikos mokyklos, įskaitant 2 profesines mokyklas). Daugiafunkciai centrai priskirti, atsižvelgiant į aukščiausio lygmens jų vykdomą ugdymo programą.

6.2. Darni infrastruktūra

„Eurydice“ (2024) analizė rodo, kad dažniausiai mokyti apie darnų vystymąsi mokyklos įrengia sodus arba organizuoja edukacines išvykas (13 iš 39 švietimo sistemų, tarp jų ir Lietuva). LINEŠA duomenimis, 2024 m. tvarumo situaciją ir siekius įsivertinusios šalies ikimokyklinio ugdymo mokyklos, pradinės mokyklos ir gimnazijos nurodė, kad yra visiškai įgyvendinusios daugiau nei 40 proc. tvarios mokyklos viešųjų erdvių rodiklių. Remiantis „Kurk Lietuvai“ 2023 m. atlikta Vilniaus m. mokyklų apklausa, 45 proc. mokyklų turėjo prižiūrimą žaliąją erdvę, 80 proc. – lauko erdvių, kuriose galima vesti pamokas; beveik pusė mokyklų turėjo daržų ar sodų. Didžiausiu iššūkiu darniai praktikai taikyti mokyklos nurodė prastą infrastruktūrą, nemodernizuotus pastatus.

2024 m. negalią turintiems mokiniams buvo visiškai pritaikyta 1,3 proc. (visiškai arba iš dalies pritaikyta – 98,1 proc.) ikimokyklinio ugdymo ir 2,3 proc. (visiškai arba iš dalies pritaikyta – 98,4 proc.) bendrojo ugdymo mokyklų; iš dalies pritaikyta – 98,0 proc. profesinio mokymo įstaigų. 2024 m. į 22,4 proc. mokyklų ir jų padalinių pastatų buvo galima patekti tik laiptais, 68,7 proc. judėti su vežimėliu buvo galima tik pirmame aukšte (95,4 proc. pastatų buvo 2 ir daugiau aukštų). 45,4 proc. mokyklų pastatų neturėjo asmenims su negalia pritaikyto sanitarinio mazgo; 63,1 proc. nebuvo pritaikyti turintiesiems regėjimo negalią; 48 proc. neturėjo poilsio erdvės ar sensorinio kambario.

2024 m. šalyje du trečdaliai (66,1 proc.) mokyklų turėjo fizinių ir virtualių laboratorijų, skirtų STEAM ugdymui, tačiau tik 9 savivaldybėse tokias galimybes turėjo visų mokyklų mokiniai.

Gerėjo aprūpinimas kompiuteriais: 2024 m. vienas kompiuteris teko vidutiniškai 3,6 mokinio; kaime – 2,7 mokinio. Kaimo mokyklos buvo geriau aprūpintos interaktyviaisiais ekranais: 2024 m. šimtui mokinių kaime teko 3,2 ekrano, mieste – 2,1 ekrano.

Švietimo portale pateikta 212 skaitmeninių mokymo priemonių, skirtų atnaujintam bendrojo ugdymo turiniui. NŠA sukurtoje testavimo sistemoje paskelbti NMPP, PUPP, VBE bandomieji testai, užduočių pavyzdžiai.

Mokyklos aplinkos naudojimas mokytis apie darnų vystymąsi

„Eurydice“ analizavo, ar šalys investuoja į mokyklų infrastruktūrą, nes ją galima efektyviai panaudoti darnaus ugdymo tikslais (European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice, 2024). Mokyklose gali būti įrengiami įvairūs smulkūs infrastruktūros elementai, kurie padeda užtikrinti tvarumą, nes yra naudingi aplinkai, tačiau labai svarbu, kad mokyklos bendruomenė būtų edukuojama apie šių elementų indėlį į darnią aplinką, tvarumą. Tokių įrenginių pavyzdžiai: energiją taupantis apšvietimas, saulės baterijos, dviračių stovai, atliekų rūšiavimo konteineriai, kurių pirminė funkcija nėra edukacija, tačiau juos galima panaudoti, mokant apie darnų vystymąsi, ir tai nereikalauja didelių investicijų. Svarbu diegti praktinius ugdymo metodus, leidžiančius mokiniams patiems tyrinėti, taisyti, pakartotinai naudoti ir perdirbti, mažinti atliekų kiekį, rūpintis aplinka, ir įvairiais būdais formuoti tvarius mokinių gyvenimo įpročius, padedant jiems suvokti darnaus gyvenimo būdo svarbą.

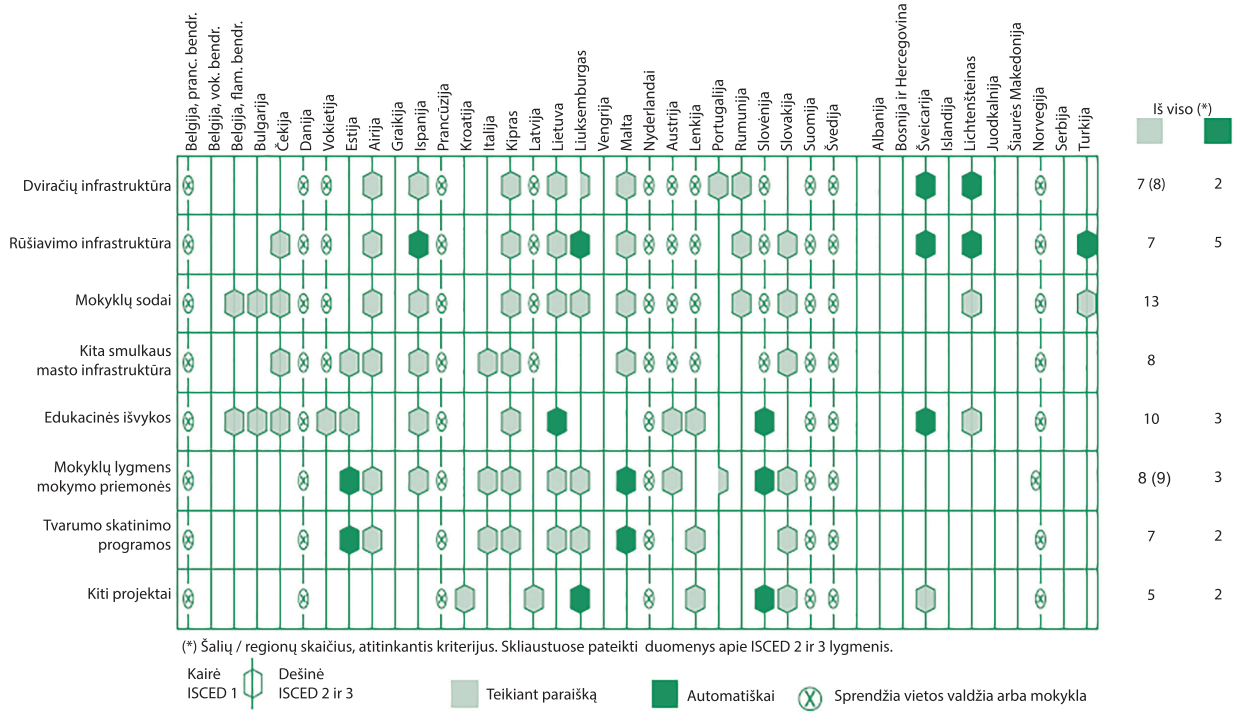
„Eurydice“ išanalizavo duomenis apie tai, kuriems infrastruktūros elementams ar edukacijoms švietimo sistemos skiria finansinę paramą: ar finansinė parama šalyse skiriama edukacinėms išvykoms (pvz., į aplinkos centrus, gamtos muziejus ar gamtos parkus), edukacinėms priemonėms mokyklose (pvz., projektams, audiovizualinei medžiagai); tvarumo skatinimo kampanijoms. Analizėje vertinta, ar šalyse parama teikiama automatiškai (skiriant ją visoms mokykloms), ar reikia teikti finansavimo paraišką, tačiau nevertinta, ar tais atvejais, kai parama teikiama, jos pakanka.

Kaip matyti 6.2.1 pav., 12-oje švietimo sistemų sprendimus dėl investicijų į darnią infrastruktūrą ir darnų mokymą priima vietos savivalda arba mokyklos valdžia. Dviračių infrastruktūra finansuojama 9 šalių pradinio ugdymo programoje, 10 šalių vidurinio ugdymo programoje, rūšiavimo infrastruktūra – 12-oje švietimo sistemų, mokyklų sodai – 13-oje švietimo sistemų, kitos smulkios priemonės – 8-iose švietimo sistemose. Dažniau teikiama parama darniam mokymui užtikrinti: edukacinėms išvykoms – 13-oje švietimo sistemų, mokyklų lygmens mokymo priemonėms – 11-oje, tvarumo skatinimo kampanijoms – 9-iose, kitiems projektams – 7-iose švietimo sistemose. Daugumoje šalių, norint gauti finansavimą, reikia teikti paraišką. Automatinė parama skiriama tik Šveicarijoje ir Slovėnijoje; dalyje šalių taikomas mišrus investavimo modelis (Lietuvoje, Estijoje, Ispanijoje, Liuksemburge, Maltoje, Lichtenšteine, Turkijoje). Automatinė parama dažniau teikiama rūšiavimo infrastruktūrai įsigyti – iš 12 šalių 5 ją skiria automatiškai; dviračių infrastruktūrai – 2-jose iš 10 šalių. Paramą mokyklų sodams įrengti visose šalyse galima gauti tik pateikus paraišką.

„Eurydice“ (European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice, 2024) surinkti visų tyrime dalyvavusių šalių mokyklų gerosios praktikos pavyzdžiai apima žaliųjų lauko klasių įrengimą; sodų sodinimą; šiltnamius; apželdinimo sprendimus, atsižvelgiant į klimato kaitą; panaudoto aliejaus perdirbimą, gautas lėšas skiriant tvarumo projektams; mokyklų aprūpinimą dviračiais; įvairią edukacinę medžiagą klimato, energijos, bioįvairovės temomis; fotografijų ciklą apie atliekas ir kt.

6.2.1 pav. Smulkią darnaus mokymo infrastruktūrą Lietuvos mokyklos gali įsigyti, teikdamos paraiškas; tik edukacinėms išvykoms finansavimas skiriamas visoms mokykloms

Finansinė parama smulkaus masto infrastruktūrai mokykloje įrengti ir mokyklos projektai, susiję su darniu mokymu (ISCED 1, 2, 3 lygmenys), 2022–2023 m. m.

Šaltinis: European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice, 2024

Pagal LINEŠA parengtą *Tvarių mokyklų įsivertinimo vadovą*, viena iš įsivertinamų sričių – mokyklos viešosios lauko ir vidaus erdvės. 6.2.2 pav. pateikiamas sutrumpintas šios srities kriterijų aprašas. Kaip matyti, kriterijų aprašas aprėpia erdvių įrengimą, taikant universalaus dizaino principus, žaliąsias erdves, judėjimo galimybių kūrimą, sporto infrastruktūrą, informacines ir ryšių technologijas ir kt.

6.2.2 pav. Darbotvarkės *Tvari mokykla 2030* mokyklos viešųjų erdvių įsivertinimo kriterijų santrauka

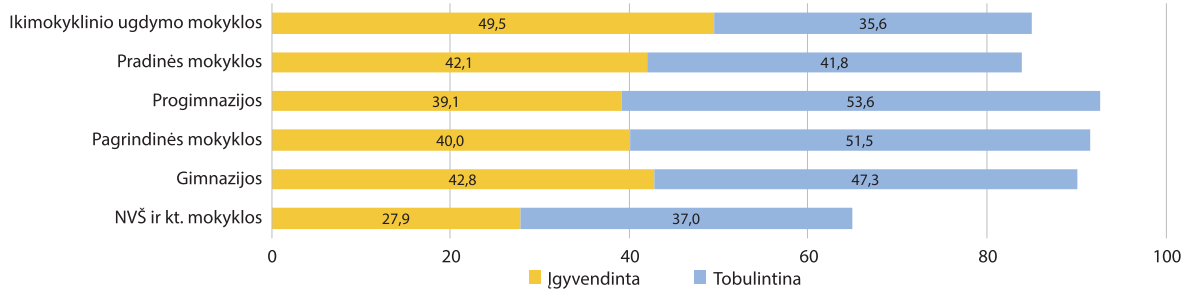
- **Vidaus ir lauko erdvių įrengimas.** Pagal universalaus dizaino principus, užtikrinant visų vaikų saugumą ir įtrauktį, naudojant modernią, tvarią, ilgalaikę įrangą.
- **Žaliosios erdvės.** Želdynai planuojami kryptingai ir konceptualiai, integruojant ugdymo turinį, naudojant vietines, ekologiškas medžiagas, taikant tausojančias drėkinimo sistemas, kuriant pavėsį ir sensorinius pojūčius teikiančias erdves, į kūrimą įtraukiant mokinius.
- **Sporto ir poilsio infrastruktūra.** Sudaromos įvairios fizinio aktyvumo galimybės, skatinamas judėjimas netradicinėse aplinkose, įrengiamos emocinės gerovės zonos, poilsio erdvės ir užtikrinamas atviras sporto infrastruktūros prieinamumas mokiniams bei bendruomenei.
- **Judumas per pamoką.** Mokymasis vyksta įvairiose erdvėse, aktyvus judėjimas skatinamas trumpinant sėdėjimo laiką, naudojant reguliuojamo aukščio vietas, taikant išmaniąsias technologijas, netradicines sporto šakas, nuolat atnaujinant infrastruktūrą, integruojant fizinį aktyvumą į įvairias pamokas.
- **Informacijos prieiga.** Mokykloje užtikrinta visuotinė prieiga prie interneto, sudarytos sąlygos naudotis IKT įranga, audiovizualinė sistema pritaikyta darnaus vystymosi temoms, specialiųjų poreikių mokiniams.
- **Kiti mokyklos tvarių viešųjų erdvių rodikliai.** Mokykla inicijuoja ir kuria unikalias, savo aplinkai pritaikytas tvarių viešųjų erdvių priemones.

Duomenų šaltinis: Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra, 2024

Mokyklos, atlikdamos mokyklos tvarumo situacijos įsivertinimą pagal įsivertinimo vadove išskirtas sritis, priskiria rodiklį prie: 1) neaktualių ar nebūdingų, 2) tobulintinų arba 3) įgyvendintų. Kaip matyti 6.2.3 pav., 2024 m. vertinimais, ikimokyklinio ugdymo mokyklos visiškai įgyvendino beveik pusę (49,5 proc.) mokyklos viešųjų erdvių srities rodiklių; kiek mažiau, bet virš 40 proc., įgyvendino pradinės, pagrindinės mokyklos, gimnazijos, truputį mažiau – 39,1 proc. – progimnazijos. Mažiau nei trečdalį rodiklių įgyvendino NVŠ ir kitos mokyklos. Tobulintinais daugiau kaip pusę viešųjų erdvių srities rodiklių laikė progimnazijos ir pagrindinės mokyklos, šiek tiek mažiau rodiklių – gimnazijos ir pradinės mokyklos, mažiausiai rodiklių tobulintinais įvardijo NVŠ ir kitos mokyklos – 37 proc. rodiklių.

6.2.3 pav. Daugiau nei 40 proc. viešųjų erdvių tvarumo rodiklių visiškai įgyvendinusios nurodė ikimokyklinio ugdymo, pradinės mokyklos ir gimnazijos

Įgyvendintų ir tobulintinų mokyklos viešųjų erdvių srities rodiklių dalys (proc.) 2024 m.[60]

Duomenų šaltinis: LINEŠA, 2024

Kiek anksčiau, 2023 m., „Kurk Lietuvai“ vykdė projektą *Darnumas Vilniaus švietimo įstaigose*. Atlikta 66 ikimokyklinio ugdymo ir 62 bendrojo ugdymo mokyklų apklausa, siekiant išbandyti mokyklų darnumo matavimo įrankį. Apklausos duomenys, susiję su aplinkos tema, parodė, kad 45 proc. tyrime dalyvavusių (dažniausiai ikimokyklinio ugdymo) mokyklų turėjo gerai prižiūrimą žaliąją erdvę (pvz., sodą, pievą, parką, mišką), kuri

60 Pateikiami 441 įsivertinimą atlikusios mokyklos duomenys. Mokyklos sugrupuotos taip: ikimokyklinio ugdymo mokyklos (141 įstaiga, įskaitant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas, lopšelius); pradinės mokyklos (50); progimnazijos (62); pagrindinės mokyklos (59 įstaigos, įskaitant specialiąsias pagrindines mokyklas); gimnazijos (107); neformaliojo vaikų švietimo ir kt. mokyklos (22 menų, muzikos mokyklos, įskaitant 2 profesines mokyklas). Daugiafunkciai centrai priskirti, atsižvelgiant į aukščiausio lygmens jų vykdomą ugdymo programą.

buvo nuolat aktyviai naudojama edukaciniais tikslais. Tyrime paminėtos tokios gerai prižiūrimos ir aktyviai naudojamos erdvės: pojūčių sodas, vaismedžių sodas, garsų kiemelis, pakeliamos lysvės, kvapų stotelė, emocijų pievelė, sporto aikštynas, šiltnamis, meteorologinė stotelė, vabzdžių „viešbutis“, sveikuolių takas, pažintinis takas, interaktyvūs lauko stendai, apželdinta vidinė terasa, daugiamečių augalų pievelės, Kneipo takas, lauko bibliotekėlė, šachmatų aikštelė, STEAM sienelės iš antrinių žaliavų, vaistažolių pievelės, magnolijų alėja, vištidė, lauko virtuvė. 80 proc. mokyklų turėjo lauko erdvių, kuriose galima vesti pamokas (30 proc. iš jų nebuvo visiškai tam pritaikytos). Darnesnės mokyklos buvo linkusios turėti kelias atviras lauko klases, visiškai pritaikytas jose vesti pamokas. Pusė mokyklų neturėjo daržų ar sodų, įskaitant daržus ant palangių. 12 proc. (dauguma ikimokyklinio ugdymo) mokyklų maitinimui naudojo savo įstaigos sode ar darže užaugintą derlių. Tarp didžiausių iššūkių, trukdančių taikyti darnią praktiką, šioje apklausoje minėta prasta infrastruktūra. 71 proc. tyrime dalyvavusių mokyklų pastatai buvo pastatyti seniai ir nemodernizuoti, tik 5 proc. modernizuoti per paskutinius 5 metus, ir tik 2 proc. mokyklų pastatų buvo pastatyti naujai.

Saugi, mokinių poreikius atitinkanti fizinė mokyklos aplinka

Pagal *„Tūkstantmečio mokyklų“ programą*, saugi, SUP turintiems vaikams mokyti pritaikyta infrastruktūra – vienas iš įtraukties švietimo sistemoje principo įgyvendinimo sėkmės požymių; jie yra:

1) bendruomenės profesinis tobulėjimas,
2) įvairių ugdymosi poreikių mokinių kokybiškas ugdymas,
3) saugios, mokymui(si) pritaikytos aplinkos kūrimas.

Kuriant saugią mokyklos infrastruktūrą, siekiama pritaikyti fizinę aplinką negalią turintiems žmonėms, kurti saugią, patogią, mokinių poreikius atitinkančią fizinę aplinką, iš anksto numatant, kaip aplinka bus naudojama pagal paskirtį. Aplinkos prieinamumas turi būti paremtas universalaus dizaino principais, nes tai padeda mokyklos erdves pritaikyti visos bendruomenės, ne tik žmonių su negalia poreikiams. Svarbu užtikrinti ugdymo(si) procesui reikalingas priemones.

Organizuojant ugdymą, remiantis universalaus dizaino mokymuisi principais, fizinės aplinkos barjerai įvertinami ir pašalinami anksčiau, nei besimokantieji su jais susiduria, – lygiai taip, kaip ir ugdymo procese esantys barjerai (Universalaus dizaino mokymuisi gairės, 2023). Kuriant mokymosi aplinką, galimi prieinamumo didinimo sprendimai, darantys aplinką patogią, lanksčią, funkcionalią, didinančią mokymosi proceso efektyvumą, mažinančią mokinių patiriamų barjerų riziką. Ieškant sprendimų, svarbu įvertinti mokymosi erdvę, bendruomenės, vietos gamtos ir kultūrinio paveldo aspektus. Mokymosi erdvėje svarbūs ne tik fizinės aplinkos veiksniai: fizinės erdvės prieinamumas, komfortas, virtualios erdvės, sinchroninio ir asinchroninio mokymosi galimybės, įvairios mokytojų ir mokinių sąveikos galimybės, bet ir tinkamai naudojami, aktualūs mokymosi ištekliai, mokymosi patirties vertinimo, įsivertinimo formų įvairovė, kriterijų aiškumas, keli informacijos pateikimo būdai, socialinis ir emocinis klasės klimatas (visi kriterijai detaliai aprašyti Universalaus dizaino mokymuisi gairėse, 2023). Kaip galima pastebėti, universalaus dizaino principai įtraukti ir į *Tvarios mokyklos 2030* aplinkos įsivertinimo kriterijus (6.2.2 pav.).

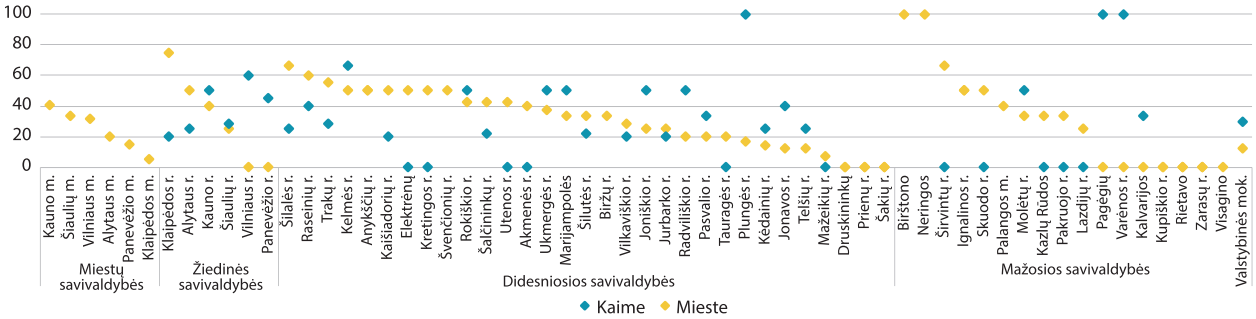
Remdamiesi prieinamais statistiniais duomenimis, apžvelgsime mokyklų pastatų atnaujinimą, atliekant kapitalinį remontą, ir infrastruktūros bei fizinės aplinkos pritaikymo situaciją mokyklose.

Kapitaliai suremontuotos mokyklos. 2024 m. duomenimis, nuo 2015 m. kapitalinis remontas atliktas 33,5 proc. šalies savivaldybių priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų kaime ir 29,5 proc. mieste. Didžiausia dalis bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose buvo atliktas kapitalinis remontas, buvo kaimo vietovėse, žiedinėse savivaldybėse – vidutiniškai 46,4 proc. mokyklų; gana daug žiedinių savivaldybių mokyklų suremontuota ir miestuose: vidurkis 38,9 proc. Mažiausia kapitaliai suremontuotų mokyklų dalis yra mažosiose savivaldybėse: 24,0 proc. esančių kaime, 26,1 proc. – mieste. Didžiųjų miestų savivaldybėse renovuota taip

pat palyginti nedaug – 28,5 proc. bendrojo ugdymo mokyklų. Didesniosiose savivaldybėse daugiau mokyklų renovuota mieste (30,9 proc.) nei kaime (26,6 proc.) (6.2.4 pav.). Valstybinių mokyklų renovuota kiek mažiau: 30 proc. mokyklų kaime ir 12,5 proc. mieste. Pažymėtina, kad jeigu nurodoma, jog kapitaliai suremontuota 100 proc. mokyklų, tai dažniausiai reiškia, kad toje savivaldybėje veikia tik viena mokykla – joje ir atliktas kapitalinis remontas. Tokia situacija yra, pavyzdžiui, Neringos, Birštono savivaldybėse. Kitose savivaldybėse, kuriose nėra kapitaliai suremontuotų mokyklų, tikėtina, toks remontas galėjo būti atliktas prieš 2015 m. arba, nors tai yra reti atvejai, buvo pastatyta nauja mokykla.

6.2.4 pav. Nuo 2015 m. iki 2024 m. kapitalinis remontas atliktas 33,5 proc. kaimo ir 29,5 proc. miesto bendrojo ugdymo mokyklų

Bendrojo ugdymo savivaldybių priklausomybės mokyklų, kurių bent viename padalinyje nuo 2015 m. iki 2024 m. buvo atliktas kapitalinis remontas, dalys (proc.) pagal vietovę, 2024 m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
Kaime		46,4 proc.	26,6 proc.	24,0 proc.
Mieste	28,5 proc.	38,9 proc.	30,9 proc.	26,1 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mokyklų pritaikymas negalią turintiems asmenims. Šalyje yra labai nedaug mokyklų, visiškai pritaikytų asmenims su negalia. 2021 m. negalią turintys mokiniai galėjo mokytis 19-oje visiškai pritaikytų (8-iose ikimokyklinio ugdymo ir 11-oje bendrojo ugdymo) mokyklų; 2024 m. jų skaičius padidėjo iki 29 (9-ių ikimokyklinio ugdymo ir 20-ies bendrojo ugdymo) mokyklų; visiškai pritaikytų profesinio mokymo įstaigų nebuvo. Taigi, visiškas mokyklų aplinkos pritaikymas vyksta labai lėtai. Nepalyginamai daugiau švietimo įstaigų 2024 m. buvo visiškai arba bent iš dalies pritaikytos asmenims su negalia: 664 ikimokyklinio ugdymo (2021 m. – 689), 863 bendrojo ugdymo (2021 m. – 926) mokyklos ir 49 profesinio mokymo įstaigos (2021 m. – 59). Šie duomenys rodo, kad bent iš dalies pritaikytų švietimo įstaigų skaičius mažėja, tačiau turint omenyje, kad optimizuojant mokyklų tinklą, kinta mokyklų skaičius, informatyvesnis rodiklis – švietimo įstaigų, pritaikytų asmenims su negalia, procentinė dalis.

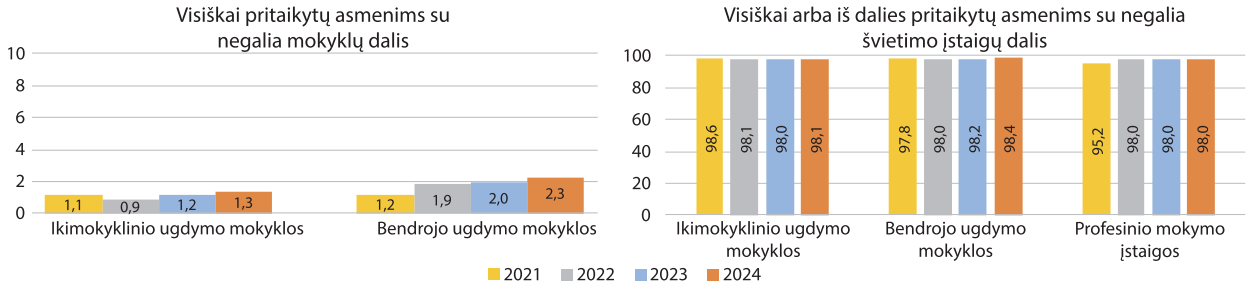
Kaip matyti 6.2.5 pav., visiškai pritaikytų mokyklų dalis šiek tiek paaugo: nuo 1,1 proc. iki 1,3 proc. ikimokyklinio ugdymo, nuo 1,2 proc. iki 2,3 proc. bendrojo ugdymo mokyklų. Visiškai arba bent iš dalies pritaikytų ikimokyklinio ugdymo mokyklų dalis nereikšmingai sumažėjo – nuo 98,6 proc. iki 98,1 proc., o bendrojo ugdymo mokyklų dalis padidėjo nuo 97,8 proc. iki 98,4 proc. Profesinio mokymo įstaigų, bent iš dalies pritaikytų asmenims su negalia, dalis padidėjo nuo 95,2 proc. iki 98,0 proc.

1.5 poskyryje buvo minėti su aplinkos pritaikymu susiję politiniai siekiniai. Siekiama, kad daugėtų mokyklų, kuriose negalią turintys mokiniai būtų ugdomi bendrosiose klasėse su bendraamžiais. Tokios mokyklos turėtų būti bent iš dalies pritaikytos fizinę ir (arba) kitokią negalią turintiems mokiniams, kad jie galėtų patogiai patekti į mokyklą ir saugiai jaustis jos erdvėje. 2022–2023 m. m. buvo 752 mokyklos, kurių bendrosiose klasėse buvo ugdomi negalią turintys mokiniai, o 2024–2025 m. m. jų skaičius pasiekė 764 mokyklas.

Taip pat siekiama, kad daugėtų mokyklų, kuriose yra užtikrintas įėjimas ir judėjimas tarp aukštų judėjimo negalią turintiems asmenims. ŠVIS duomenimis, 2022 m. tokių mokyklų buvo 129, 2024 m. – 143.

6.2.5 pav. 2021–2024 m. lėtai augo asmenims su negalia pritaikytų mokyklų dalis

Asmenims su negalia visiškai pritaikytų mokyklų* dalis (proc.) ir asmenims su negalia visiškai arba bent iš dalies pritaikytų švietimo įstaigų* dalis (proc.), 2021–2024 m.

* Atsižvelgiama tik į pagrindinių padalinių pritaikymą.

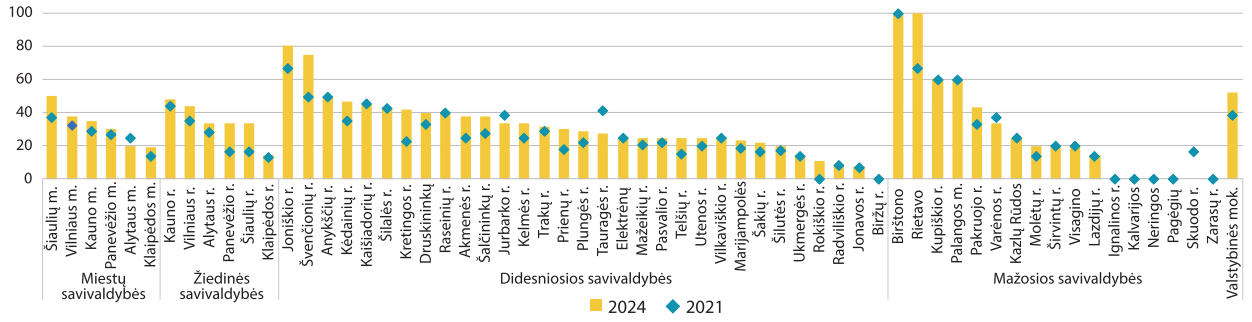
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Savivaldybių priklausomybės mokyklose pritaikytų judėti tarp aukštų mokyklų dalis padidėjo nuo 27,2 proc. iki beveik trečdalio – 32,0 proc. Per 2021–2024 m. didžiausia ir labiausiai išaugusi (vidutiniškai 8 proc. punktais, nuo 30,0 proc. iki 38,0 proc.) mokyklų, pritaikytų judėti tarp aukštų judėjimo negalią turintiems asmenims, dalis buvo žiedinėse savivaldybėse. Miestų savivaldybėse pritaikytų mokyklų dalis paaugo taip pat pastebimai (vidutiniškai 5,4 proc. punkto, nuo 29,0 proc. iki 34,4 proc.), didesniosiose ir mažosiose savivaldybėse pokyčiai nuosaikesni (6.2.6 pav.).

Per trejus metus 5 savivaldybėse asmenims su negalia pritaikytų mokyklų dalis sumažėjo, 20 savivaldybių – nepakito, likusiose 35 savivaldybėse – padidėjo. 2024 m. judėti tarp aukštų asmenims su judėjimo negalia pritaikytų bendrojo ugdymo mokyklų nebuvo Biržų r., Ignalinos r., Kalvarijos, Neringos, Pagėgių, Skuodo r., Zarasų r. savivaldybėse. Tikslinga gilintis į priežastis, kodėl per trejus metus šiose savivaldybėse neįvyko jokių aplinkos pritaikymo pokyčių.

6.2.6 pav. 2024 m. 7 savivaldybėse nė vienoje bendrojo ugdymo mokykloje asmeniui su judėjimo negalia nebuvo galimybių judėti tarp aukštų

Savivaldybių priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose asmeniui su negalia įmanoma judėti tarp aukštų, dalis (proc.), 2021–2022 m. m. ir 2024–2025 m. m.

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
2021 m.	29,0 proc.	30,0 proc.	25,4 proc.	25,0 proc.
2024 m.	34,4 proc.	38,0 proc.	29,2 proc.	26,1 proc.

Pastabos: atsižvelgiama tik į pagrindinių padalinių pritaikymą. Įskaičiuotos tik duomenis pateikusios mokyklos.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mokyklos gali pasinaudoti LĮŠC parengtomis rekomendacijomis „Mokymo(si) aplinkos pritaikymas mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių“[61], kuriose pateikti išsamūs kriterijai, kaip, remiantis universalaus dizaino principais, mokyklos fizinę ir informacinę aplinką pritaikyti SUP turintiems mokiniams, pagal tai, kokio pobūdžio specialiųjų poreikių jie turi.

61 https://lisc.lt/wp-content/uploads/2025/04/aplinka-SUP-n.pdf.

Atnaujintose *Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse (2011)* iškeltas reikalavimas dėl bendrojo ugdymo mokyklų aplinkos: ji privalo atitikti ne mažiau kaip vieną aplinkos pritaikymo negalią turintiems asmenims reikalavimą:

1. yra pandusas arba keltuvas, arba jų nereikia, jei asmeniui su negalia nėra kliūčių patekti į mokyklą;
2. mokykloje asmeniui su negalia judėti tarp aukštų įrengtas liftas arba keltuvas;
3. ne mažiau kaip vienas sanitarinis mazgas visiškai pritaikytas asmenims su negalia;
4. įrengta ne mažiau kaip viena poilsio erdvė ar sensorinis kambarys, kurio aplinka pritaikyta pojūčiams sužadinti, stimuliuoti, padeda nusiraminti, atsipalaiduoti, susikaupti;
5. ugdymo erdvės ir patekimai į jas paženklinti piktogramomis ir nuorodomis asmenims su negalia, kitais žymėjimo būdais pagal universalaus dizaino principus.

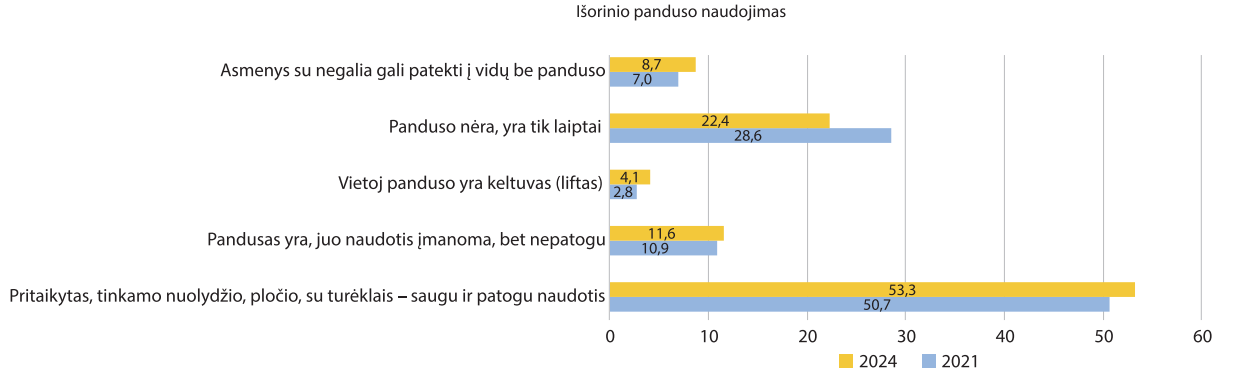
Bendrojo ugdymo mokyklos (įskaitant padalinius) kasmet teikia duomenis ŠVIS apie jų aplinkos pritaikymą negalią turintiems asmenims.

Apžvelgsime mokyklų pateiktus duomenis, siekdami įvertinti jų atitiktį anksčiau išvardytiems reikalavimams, plačiau aptardami 2024 m. duomenis. 6.2.7–6.2.12 pav. pateikiami duomenys apie visų priklausomybės tipų bendrojo ugdymo mokyklas ir jų padalinius; įtrauktos tik tos mokyklos, kurių duomenys buvo patvirtinti.

2024 m. pateikti duomenys apie 1 055 mokyklų pastatus (skaičiuojami tiek pagrindiniai mokyklų pastatai, tiek padalinių) (2021 m. – 1 130) rodo, kad judėjimo negalią turintys asmenys nesunkiai ir patogiai gali patekti į 66,1 proc. mokyklų pastatų, kurie turi patogius pandusus, keltuvą arba galimybę įvažiuoti į pastatą be panduso. Vis dėl to, beveik į kas penktą pastatą (22,4 proc.) judantys vežimėliu mokiniai patekti negali, nes vienintelis patekimo būdas yra laiptai, o 11,6 proc. pastatų pandusas tik egzistuoja, tačiau juo naudotis negalią turinčiam asmeniui nebūtų patogu (6.2.7 pav.).

6.2.7 pav. Beveik į kas penktą bendrojo ugdymo mokyklos pastatą judėjimo negalią turintis asmuo patekti dar negali

Bendrojo ugdymo mokyklų ir jų padalinių pasiskirstymas (proc.) pagal panduso (ne)naudojimą patekti į mokyklų pastatus, 2021–2022 m. m. ir 2024–2025 m. m.

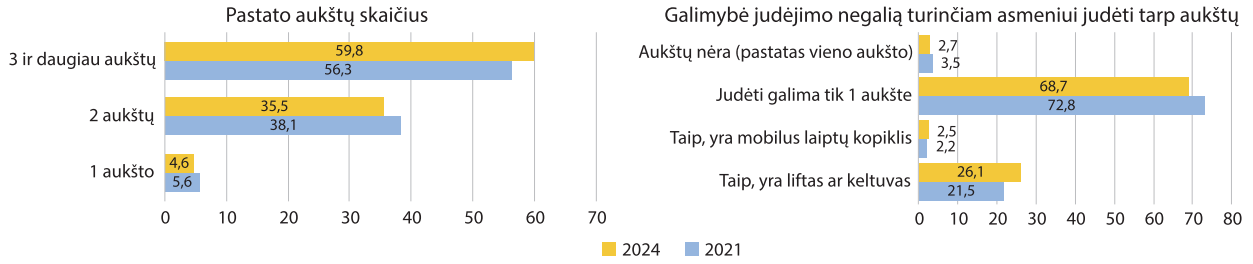
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Antrasis reikalavimas – kad mokykloje asmeniui su negalia judėti tarp aukštų būtų įrengtas liftas arba keltuvas.

Kaip matyti 6.2.8 pav., 2024 m. vos 4,6 proc. mokyklų pastatų buvo vieno aukšto, tad tik šiuose pastatuose buvo neaktualu sudaryti galimybes judėti tarp aukštų, naudojant specialias kėlimo priemones. Ir vis dėl to, daugumoje mokyklų pastatų (2024 m. – 68,7 proc.) judėjimo negalią turintiems asmenims buvo sudarytos galimybės judėti tik pirmame aukšte, ir tik ketvirtadalis mokyklų, kuriose buvo 2 ir daugiau aukštų, turėjo liftą ar keltuvą, o 2,5 proc. – mobilų laiptų kopiklį.

6.2.8 pav. Judėjimą tarp aukštų užtikrinti negalią turintiems asmenims 2024 m. buvo aktualu 95,3 proc. bendrojo ugdymo mokyklų pastatų, tačiau reikiamą įrangą turėjo mažiau nei trečdalis pastatų

Bendrojo ugdymo mokyklų ir jų padalinių pasiskirstymas (proc.) pagal pastato aukštų skaičių ir galimybių judėjimo negalią turinčiam asmeniui judėti tarp aukštų (ne)turėjimą, 2021–2022 m. m. ir 2024–2025 m. m.

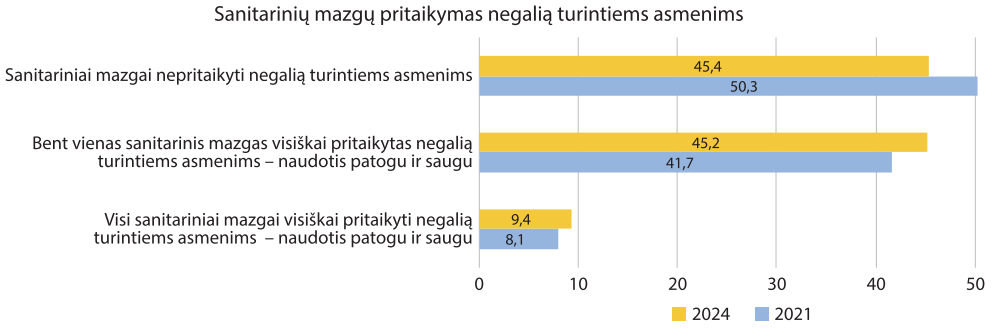
Duomenų šaltinis: ŠVIS

Trečiasis aktualus aplinkos pritaikymo kriterijus – kad mokykloje būtų bent vienas sanitarinis mazgas, pritaikytas negalią turintiems asmenims. Visiškai pritaikytas sanitarinis mazgas turi turėti pakankamą durų plotį, kad galėtų įvažiuoti asmuo, judantis vežimėliu; jam patogiai pasiekiamą užraktą; erdvės vežimėliui manevruoti; taip pat, kad būtų ranktūriai, žemiau įrengta ir patogi naudotis kriauklė, popieriaus laikiklis, muilo dozatorius.

2024 m. šį reikalavimą atitiko daugiau nei pusė mokyklų pastatų: 45,2 proc. pastatų buvo bent vienas sanitarinis mazgas, visiškai pritaikytas negalią turintiems asmenims, o 9,4 proc. – taip pritaikyti buvo visi sanitariniai mazgai. Vis dėlto, 45,4 proc. pastatų neturėjo nė vieno sanitarinio mazgo, pritaikyto negalią turintiems asmenims (6.2.9 pav.).

6.2.9 pav. Tik daugiau nei pusėje bendrojo ugdymo mokyklų pastatų buvo įrengta negalią turintiems asmenims naudotis pritaikytų sanitarinių mazgų

Bendrojo ugdymo mokyklų ir jų padalinių pasiskirstymas (proc.) pagal bent vieno sanitarinio mazgo, pritaikyto negalią turintiems asmenims, (ne)turėjimą, 2021–2022 m. m. ir 2024–2025 m. m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Negalios būna įvairių formų, todėl mokyklų pastatus aktualu pritaikyti ne vien judėjimo, bet ir kitoms negalios rūšims ar sunkumams. Todėl dar vienas reikalavimas, kurį turėtų įgyvendinti mokyklos, – kad pastate būtų įrengta ne mažiau kaip viena poilsio erdvė ar sensorinis kambarys, kurio aplinka pritaikyta pojūčiams sužadinti, stimuliuoti, padeda nusiraminti, atsipalaiduoti, susikaupti.

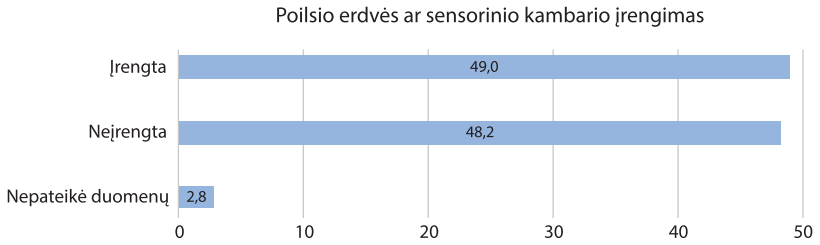
Sensoriniuose kambariuose gali būti naudojami įvairūs šviesos efektai, garsai, taktiliniai paviršiai, sūpynės, aromaterapijos ir kt. priemonės. LŠC leidinyje „Sensorinio kambario įrengimas mokykloje“ teigiama, kad tokia aplinka yra naudinga ne tik SUP turintiems vaikams, bet ir visiems vaikams savireguliacijai ir emocinei sveikatai stiprinti[62]: padeda mažinti emocinę įtampą, sutelkti dėmesį, nusiraminti ir susikaupti, todėl pasiekiama geresnių akademinių rezultatų. Be to, sensorinės veiklos skatina kūrybingumą, socialines sąveikas, bendradarbiavimą, lavina pažintinius ir motorinius įgūdžius, stiprina atsparumą stresui.

62 https://lisc.lt/wp-content/uploads/2025/06/SENSORINIO-KAMBARIO-IRENGIMAS-MOKYKLOJE.pdf.

Duomenys apie poilsio erdvių ar sensorinių kambarių įrengimą ŠVIS renkami tik nuo 2024–2025 m. m. Kaip matome (6.2.10 pav.), tik kiek mažiau nei pusė (49,0 proc.) bendrojo ugdymo mokyklų ir jų padalinių pastatų turėjo įrengtą bent vieną poilsio erdvę ar sensorinį kambarį. Panaši dalis (48,2 proc.) ugdymo įstaigų tokios erdvės ar kambario neturėjo, dar 2,8 proc. nepateikė duomenų.

6.2.10 pav. 2024 m. beveik pusė bendrojo ugdymo mokyklų ir jų padalinių pastatų turėjo įrengtą bent vieną poilsio erdvę ar sensorinį kambarį

Bendrojo ugdymo mokyklų ir jų padalinių, kuriuose įrengta ne mažiau kaip viena poilsio erdvė ar sensorinis kambarys, dalis (proc.) 2024–2025 m. m.

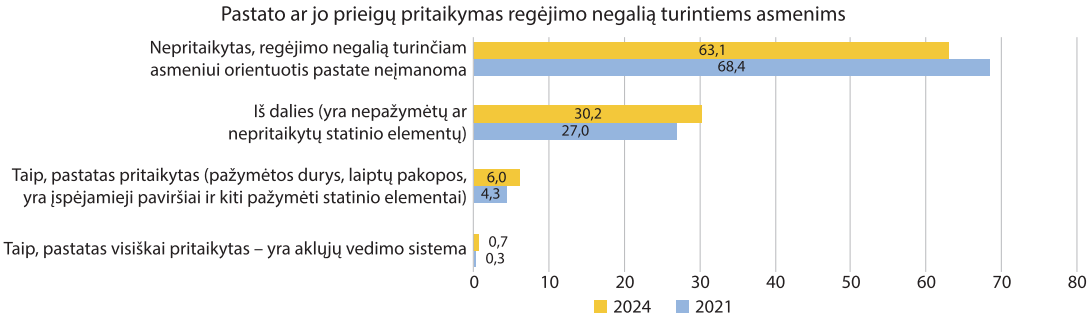

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mokyklų tinklo kūrimo taisyklėse keliamas reikalavimas, kad ugdymo erdvės ir patekimai į jas būtų paženklinti piktogramomis ir nuorodomis asmenims su negalia, kitais žymėjimo būdais pagal universalaus dizaino principus. Tokie pritaikymai aktualiausi regėjimo negalią turintiems asmenims. Mokyklos ŠVIS pateikia duomenis apie tai, kaip jų pastatai ar jų prieigos yra pritaikyti regėjimo negalią turintiems asmenims, ar pažymėtos durys, laiptų pakopos, ar yra įspėjamieji paviršiai ir kiti pažymėti statinio elementai. Duomenys rodo (6.2.11 pav.), kad 2024 m. 63,1 proc. mokyklų pastatų aplinka asmenims, turintiems regėjimo negalią, buvo visiškai nepritaikyta, dar 30,2 proc. pastatų buvo iš dalies pritaikyti, ir vos 0,7 proc. pastatų buvo visiškai pritaikyti, o 6,0 proc. buvo įgyvendinti esminiai pritaikymo elementai (buvo pažymėtos durys, laiptų pakopos, kiti statinio elementai).

6.2.11 pav. Beveik du trečdaliai bendrojo ugdymo mokyklų ir jų padalinių pastatų nėra pritaikyti regėjimo negalią turintiems asmenims

Bendrojo ugdymo mokyklų ir jų padalinių pasiskirstymas (proc.) pagal pastatų (ne)pritaikymą regėjimo negalią turintiems asmenims, 2021–2022 m. m. ir 2024–2025 m. m.

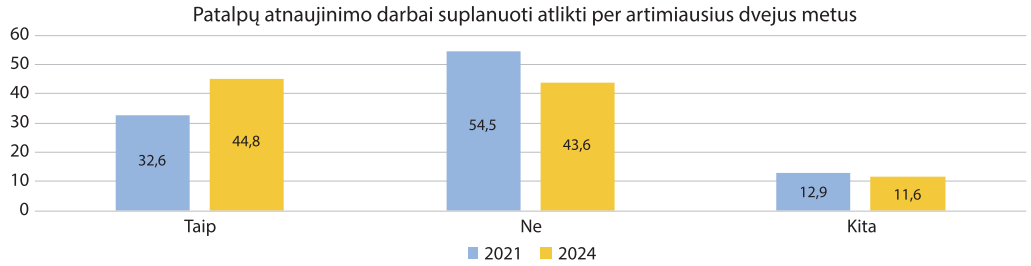

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mokyklų teirautasi, ar jos yra suplanavusios atlikti patalpų atnaujinimo darbus per artimiausius dvejus metus. Duomenys rodo, kad poreikis atnaujinti, modernizuoti mokyklų pastatus padidėjo: 2024 m. 44,8 proc. (2021 m. – 32,6 proc.) mokyklų ketino atlikti atnaujinimo darbus (6.2.12 pav.). Šiuos duomenis reikėtų interpretuoti atsargiai, nes juose nebuvo detalizuota, ar planuojami atnaujinimai bus susiję su pastatų ir aplinkos pritaikymu negalią turintiems asmenims, ar ne. Vis dėl to, tai yra pozityvus žingsnis, galintis padaryti aplinką malonesnę ir (arba) patogesnę mokyklos bendruomenei.

6.2.12 pav. 2024 m. duomenimis, 44,8 proc. mokyklų ir jų padalinių pastatų planuojama atlikti patalpų atnaujinimo darbus per artimiausius dvejus metus

Bendrojo ugdymo mokyklų ir jų padalinių pasiskirstymas (proc.) pagal planuojamus patalpų atnaujinimo darbus per artimiausius dvejus metus, 2021–2022 m. m. ir 2024–2025 m. m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Viena iš galimybių geriau pasirengti vaikų su negalia kokybiškam ugdymui bendrosiose klasėse – *„Tūkstantmečio mokyklų“ programa*, pagal kurią investicijoms įtraukties švietimo sistemoje principui įgyvendinti skirta 50,5 mln. Eur. Dalis savivaldybių pasinaudojo šia galimybe. Pagal projektą numatytos daugiau kaip 24 mln. Eur investicijos bendrojo ugdymo mokyklų infrastruktūrai gerinti, pritaikyti ar naujai sukurti, taikant universalaus dizaino principus[63].

Gamtos mokslų laboratorijos STEAM ugdymui

1.5 poskyryje minėta, kad ugdymosi aplinka turi įtakos mokinių pasiekimams, ir aptarta pažanga, pasiekta įgyvendinant susijusius politinius siekinius, diegiant gamtos mokslų laboratorijas; 5.2 poskyryje aptartas STEAM vaidmuo, ugdant įvairias mokinių kompetencijas. ŠVIS duomenimis, 2024 m. šalyje du trečdaliai (66,1 proc.) mokyklų turėjo fizinių ir virtualių laboratorijų STEAM ugdymui. 6.2.1 lentelėje pateikiami detalesni duomenys, kokia vidutiniškai mokyklų dalis turi įrengtų gamtos mokslų laboratorijų, o kokia – mobilią įrangą arba yra pasirašiusios sutartį su atviros prieigos centru, kad galėtų nors taip sudaryti sąlygas mokiniams susipažinti su gamtos mokslų eksperimentais.

Kaip matome iš duomenų (6.2.1 lentelė), didžiausia bendrojo ugdymo mokyklų dalis (59,1 proc.) yra įsirengusios gamtos mokslų laboratorijas, tačiau miestuose – tokių mokyklų gerokai daugiau nei kaimuose (atitinkamai 66,4 proc. ir 42,5 proc. šalies mastu); atotrūkiai tarp miesto ir kaimo mokyklų vidurkių pastebimi visose savivaldybių grupėse. Mobilią laboratorijų įrangą turi palyginti mažai mokyklų – vidutiniškai vos 8,2 proc. šalyje ir dažniau – kaime (12,5 proc.), ypač žiedinėse savivaldybėse, kur kaime vidutiniškai kas penkta mokykla turėjo mobilią laboratorijų įrangą. Dalis mokyklų yra pasirašiusios sutartis su atviros prieigos centrais – šalyje vidutiniškai 17,0 proc. mokyklų, didesnė dalis tokių mokyklų – mažosiose savivaldybėse (22,5 proc.; mieste – 19,6 proc., kaime – 28,0 proc.). Kitose savivaldybių grupėse – atvirkščiai: didesnė miesto nei kaimo mokyklų dalis yra sudariusios sutartis su atviros prieigos centrais. Šalyje veikia regioniniai STEAM atviros prieigos centrai, kuriuose sudaromos sąlygos mokiniams per pamokas ar po jų atlikti tyrimus, konstruoti, modeliuoti ir susipažinti su mokslo inovacijomis, kūrybiškai sprendžiant iškilusias problemas[64]. Regioniniai STEAM atviros prieigos centrai veikia Alytuje, Marijampolėje, Panevėžyje, Šiauliuose, Tauragėje, Telšiuose ir Utenoje; metodiniai STEAM atviros prieigos centrai įkurti Kaune, Klaipėdoje ir Vilniuje.

6.2.13 pav. pateikiami apibendrinti duomenys – kokia bendrojo ugdymo mokyklų dalis savivaldybėse turėjo gamtos mokslų laboratoriją ir (arba) mobilią laboratorijų įrangą, ir (arba) buvo sudariusios sutartį su atviros prieigos centru, t. y. bent kokių galimybių mokiniams praktine veikla ugdytis gamtamokslines kompetencijas.

63 https://tukstantmeciomokyklos.lt/veiklu-ir-investiciju-apzvalga/.
64 https://steamlt.lt/apie-projekta/.

6.2.1 lentelė. 2024 m. gamtos mokslų laboratorijų įranga geriausiai buvo aprūpintos didžiųjų miestų savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklos

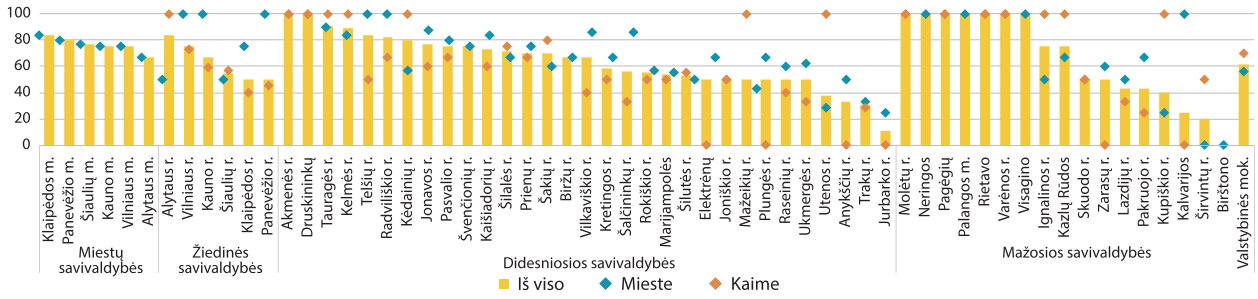
Savivaldybių priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų, 2024 m. turėjusių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobilią laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (savivaldybių grupių vidurkiai)

Savivaldybių grupės	Turi gamtos mokslų laboratorijų		Turi mobilią laboratorijų įrangą		Yra pasirašiusios sutartis su atviros prieigos centrais	
Miestų savivaldybės	***Iš viso 71,2 proc.***		***Iš viso 7,3 proc.***		***Iš viso 14,6 proc.***	
Žiedinės savivaldybės	***Iš viso 50 proc.***		***Iš viso 17,6 proc.***		***Iš viso 11,8 proc.***	
	Mieste 77,8 proc.	Kaime 44,0 proc.	Mieste 5,6 proc.	Kaime 20,2 proc.	Mieste 16,7 proc.	Kaime 10,7 proc.
Didesniosios savivaldybės	***Iš viso 52,8 proc.***		***Iš viso 6,6 proc.***		***Iš viso 19,5 proc.***	
	Mieste 59,3 proc.	Kaime 42,7 proc.	Mieste 5,7 proc.	Kaime 8,1 proc.	Mieste 21,6 proc.	Kaime 16,1 proc.
Mažosios savivaldybės	***Iš viso 53,5 proc.***		***Iš viso 5,6 proc.***		***Iš viso 22,5 proc.***	
	Mieste 63,0 proc.	Kaime 36,0 proc.	Mieste 4,3 proc.	Kaime 8,0 proc.	Mieste 19,6 proc.	Kaime 28,0 proc.
Šalyje	***Iš viso 59,1 proc.***		***Iš viso 8,2 proc.***		***Iš viso 17 proc.***	
	Mieste 66,4 proc.	Kaime 42,5 proc.	Mieste 6,4 proc.	Kaime 12,5 proc.	Mieste 17,7 proc.	Kaime 15,5 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

6.2.13 pav. 2024 m. devyniose savivaldybėse visos mokyklos turėjo gamtamokslinio ugdymo laboratorijose galimybių

Savivaldybių priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų, 2024 m. turėjusių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobilią laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalys (proc.) pagal vietovę

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės	Didesniosios savivaldybės	Mažosios savivaldybės
Kaimas		61,9 proc.	54,8 proc.	56,0 proc.
Miestas	76,3 proc.	77,8 proc.	67,0 proc.	67,4 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

2024 m. laboratorine stacionaria ar (ir) mobilia įranga, ar (ir) sutartimi su atviros prieigos centru buvo geriausiai apsirūpinusios žiedinių savivaldybių mokyklos, esančios miestuose (vidutiniškai 77,8 proc.) ir mokyklos didžiuosiuose miestuose (76,3 proc. mokyklų); nedaug atsiliko mažųjų savivaldybių miestų (67,4 proc.) ir didesniųjų savivaldybių miestų (67,0 proc.) mokyklos. Atotrūkis tarp miesto mokyklų (kurių vidutiniškai 72,2 proc. turėjo reikiamą įrangą ar sutartį su atviros prieigos centru) ir kaimo mokyklų (vidurkis 57,5 proc.) šalyje 2024 m. siekė 14,7 proc. punkto. Panašūs atotrūkiai matyti ir lyginant savivaldybių grupių vidurkius: žiedinėse savivaldybėse vidutiniškai 61,9 proc. kaimo mokyklų turėjo gamtamokslinio ugdymo galimybių laboratorijose ar atviros prieigos centruose (15,9 proc. punkto mažiau nei mieste), didesniosiose savivaldybėse kaime – 54,8 proc. (12,2 proc. punkto mažiau nei mieste), mažosiose savivaldybėse – 56,0 proc. mokyklų kaime (11,4 proc. punkto mažiau nei mieste) sudarė sąlygas praktiškai ugdyti gamtamokslinius gebėjimus.

Visos – ir miesto, ir kaimo (arba tik miesto, jei savivaldybėje nėra kaimo vietovėse veikiančių mokyklų) mokyklos turėjo gamtos mokslų laboratoriją ir (ar) sutartį su atviros prieigos centru Akmenės r., Druskininkų, Molėtų r., Neringos, Pagėgių, Palangos m., Rietavo, Varėnos r. ir Visagino savivaldybėse; nebloga padėtis

buvo ir Tauragės r., kur visos kaimo ir 90,0 proc. miesto mokyklų galėjo naudotis reikiama įranga; nedaug atsiliko Kelmės r., kur 83,3 proc. miesto ir visos mokyklos kaimo vietovėse turėjo šią galimybę; kitose savivaldybėse praktinio gamtamokslinio ugdymo pasiekiamumo skirtumai buvo didesni. Birštone, remiantis turimais ŠVIS duomenimis, mokiniai tokių galimybių visai neturi; mažai galimybių turi Jurbarko r. (vidutiniškai 11,0 proc. mokyklų), Širvintų r. (vidutiniškai 20,0 proc. mokyklų) savivaldybių mokyklų mokiniai.

Švietimo skaitmenizavimas. Mokyklų aprūpinimas informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis

Šiuolaikiniame ugdymo procese dažnai naudojamos informacinės ir komunikacinės technologijos (toliau – IKT). Dudaitė ir Kvietkauskaitė (2024), atlikusios IKT taikymo švietimo srityje tyrimų metaanalizę, teigia, kad IKT yra svarbios ugdant bendradarbiavimo, socialinės sąveikos, informacijos paieškos ir pilietinio dalyvavimo įgūdžius. Be to, mokiniai, naudodamiesi IKT priemonėmis, išmoksta rasti ir vertinti informaciją, išreikšti save ir priimti naujas iniciatyvas. Svarbus ir mokytojo vaidmuo – jis turi susipažinti su naudojamomis IKT priemonėmis, tikslingai jomis naudotis, būti pasirengęs galimiems trikdžiams. Verta pridurti, kad NMPP, PUPP ir VBE I dalis (išskyrus lietuvių kalbą ir literatūrą) vykdomi elektroniniu būdu, tad įprotis naudotis IKT ugdymo procese mokiniams leidžia išvengti galimų trikdžių jų metu.

Švietimo skaitmenizavimas yra strateginis ES tikslas. Lietuvos pagrindiniai tikslai ir uždaviniai skaitmeninio švietimo srityje yra šie: užtikrinti, kad mokyklos turėtų prieigą prie skaitmeninių technologijų; parengti bent minimalaus skaitmeninio turinio paketą, aprėpiantį visus mokomuosius dalykus ir visas ugdymo pakopas; skatinti mokytojus įgyti ir tobulinti savo skaitmeninius įgūdžius; ugdyti mokinių skaitmenines kompetencijas.

Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas įgyvendinančių mokyklų švietimo aprūpinimo standarte (2024) pateiktas būtinų ir papildomų mokyklos skaitmeninės infrastruktūros priemonių sąrašas. Prie būtinųjų priemonių nurodyta ši IKT įranga ir priemonės:

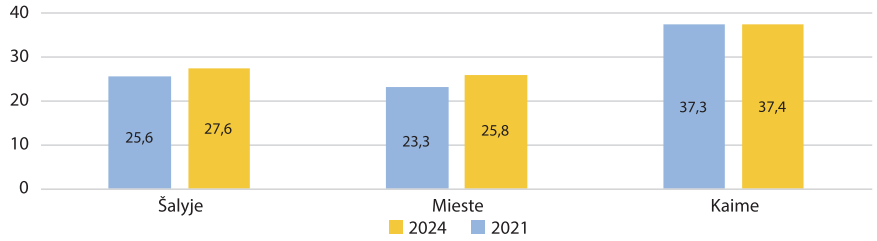
- *Mokinio kompiuterizuota darbo vieta*, užtikrinanti galimybę mokiniams dalyvauti elektroniniuose pasiekimų patikrinimuose (gali būti naudojami ir informatikos kabineto kompiuteriai). Darbo vieta turi būti aprūpinta operacine sistema, raštinės programine įranga.
- *Informatikos kabinetas*, užtikrinantis kiekvienam mokiniui prieigą prie kompiuterio su interneto prieiga per informatikos pamoką.
- *Kompiuterių klasė*, skirta mokyti ne informatikos dalyko. Kompiuteriuose turi būti įdiegta mokymo programinė įranga (operacinė sistema, raštinės paketas ir t. t.).
- *Mobili sistema* (planšetinių kompiuterių rinkinys su ausinėmis-mikrofonais), užtikrinanti kompiuterių taikymą bet kurioje mokyklos vietoje.
- *Interneto prieigos įrangos komplektas*, užtikrinantis saugų, patikimą, stabilų ir greitaeigį interneto ryšį.
- *Mokyklos virtualioji mokymo(si) aplinka*, užtikrinanti galimybes vertinti mokinius, mokiniams dalytis mokymo(si) medžiaga, mokiniui ir mokytojui bendradarbiauti el. paštu ir (ar) pokalbiu. Aplinką gali sudaryti keletas skirtingų programinių produktų, ji gali turėti ir kitų įrankių.

Atnaujintose *Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse (2011)* keliamas reikalavimas, kad vienas ugdymo procese naudojamas prie tinklo prijungtas kompiuteris tektų ne daugiau kaip 6 mokiniams, o nuo 2025 m. rugsėjo vienas kompiuteris turėtų tekti ne daugiau kaip 4 mokiniams.

ŠVIS duomenimis, aprūpinimas mokymui skirtais kompiuteriais gerėja: 2024 m. šimtui mokinių vidutiniškai teko 27,6 kompiuterio (2021 m. – 25,6 kompiuterio), vadinasi, vienu kompiuteriu šalies bendrojo ugdymo mokyklose vidutiniškai dalijosi 3,6 mokinio: mieste – 3,9, kaime – 2,7 mokinio (6.2.14 pav.), tačiau, žinoma, situacija savivaldybėse ir konkrečiose mokyklose gali būti skirtinga.

6.2.14 pav. 2024 m. kaime vienu kompiuteriu dalijosi vidutiniškai 2–3, mieste – 3–4 mokiniai

Mokymui skirtų kompiuterių skaičius, vidutiniškai tenkantis šimtui mokinių bendrojo ugdymo mokyklose, pagal vietovę, 2021 ir 2024 m.

* Pastaba. Duomenys apima visų priklausomybės tipų mokyklas.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Palyginus šimtui mokinių tekusį kompiuterių skaičių 2021 m. ir 2024 m. savivaldybėms priklausančiose bendrojo ugdymo mokyklose, matyti, kad labiausiai jis išaugo didesniųjų (nuo 31,4 iki 34,6 kompiuterio) ir miestų (nuo 19,2 iki 22,3 kompiuterio) savivaldybių grupių mokyklose (6.2.15 pav.).

Lyginant pagal vietovę, 2024 m. geriausiai aprūpinti mokiniai buvo kaime esančiose mažųjų savivaldybių (šimtui mokinių teko 48 kompiuteriai) ir didesniųjų savivaldybių (šimtui mokinių teko 43,3 kompiuterio) mokyklose, t. y. apytikriai du mokiniai dalijosi vienu kompiuteriu; maždaug trims mokiniams vienas kompiuteris (33 kompiuteriai šimtui mokinių) teko žiedinėse savivaldybėse esančiose kaimo mokyklose.

Nors kompiuterių skaičius miestų savivaldybių mokyklose gerokai padidėjo, šimtas mokinių jose vis dar dalijosi mažesniu kompiuterių skaičiumi – jiems teko vidutiniškai 22,3 kompiuterio (t. y. 4,5 mokinio dalijosi vienu kompiuteriu); kitų savivaldybių grupių mokyklų miestuose situacija buvo kiek geresnė: jose vienu kompiuteriu vidutiniškai dalijosi 3,1 mokinio.

Analizuojant padėtį kiekvienoje savivaldybėje, matyti, kad 2024 m. daugiausia kompiuterių šimtui mokinių teko Šiaulių r. (54,2 kompiuterio), Ignalinos r. (54 kompiuteriai), Rietavo (50,1), Raseinių r. (50), Kaišiadorių r. (49,5), Biržų r. (48,3) ir Rokiškio r. (48,2 kompiuterio) savivaldybių mokyklose. Mažiausiai kompiuterių šimtui mokinių teko Vilniaus m. (16,2) ir Pagėgių (17,8) savivaldybėse.

Daugiau nei dešimčia kompiuterių, tenkančių šimtui mokinių, padaugėjo Biržų r., Rokiškio r., Anykščių r., Akmenės r., Šakių r., Plungės r., Skuodo r. ir Kupiškio r. savivaldybėse, labiausiai kompiuterių, tenkančių šimtui mokinių, sumažėjo Birštono ir Neringos savivaldybėse.

IKT naudojasi ne tik mokiniai, todėl aktualu, kad ir mokytojų darbo vietos būtų jomis aprūpintos. Kaip minėta 5.1 poskyryje, PGI 2023 m. apklausoje 60,7 proc. mokytojų nurodė, kad yra patenkinti aprūpinimu kompiuterine technika.

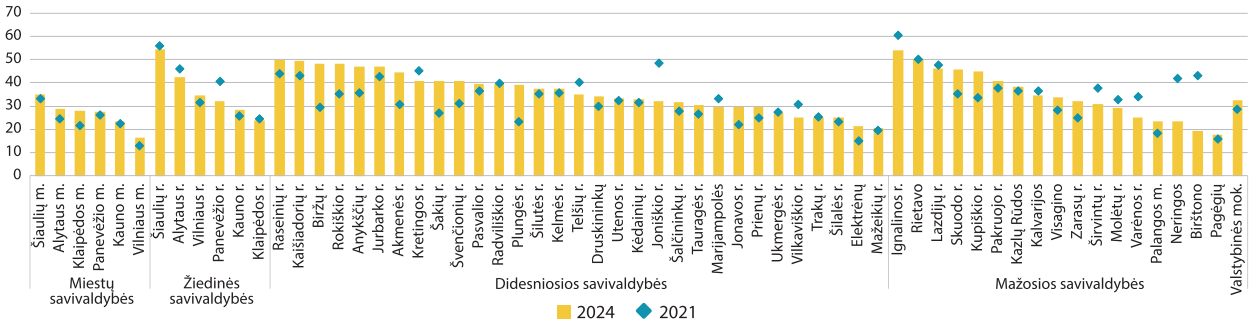
2024 m., palyginti su 2021 m., sumažėjo interaktyviųjų lentų, bet per 2023–2024 m. pastebimai išaugo interaktyviųjų ekranų, tenkančių šimtui mokinių, skaičius. Duomenys pagal vietovę rodo, kad mieste šimtui mokinių 2024 m. vidutiniškai teko 1,7 interaktyviosios lentos (2021 m. – 2,0), kaime – 2,2 (2021 m. – 2,6). Kaimo mokyklų mokiniai buvo geriau aprūpinti ir interaktyviaisiais ekranais: šiose vietovėse šimtui mokinių 2024 m. teko 3,2 ekrano (2023 m. – 1,9), o mieste – 2,1 (2023 m. – 1,1) (6.2.16 pav.).

Virtualioji mokymosi aplinka – mokymosi valdymo sistema, kurioje integruotas mokymosi turinys, komunikavimo ir vertinimo priemonės. Švietimo portalo *emokykla.lt* duomenimis, plačiausiai švietimo įstaigose naudojamos:

- atvirojo kodo „Moodle“ aplinka,
- „Google Classroom“,
- „Microsoft Teams“.

6.2.15 pav. 2021–2024 m. daugiausia mokymui skirtų kompiuterių šimtui mokinių teko mažųjų savivaldybių mokyklose, esančiose kaimo vietovėse

Mokymui naudojamų kompiuterių, tenkančių šimtui mokinių, skaičius savivaldybių priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklose 2021 ir 2024 m.

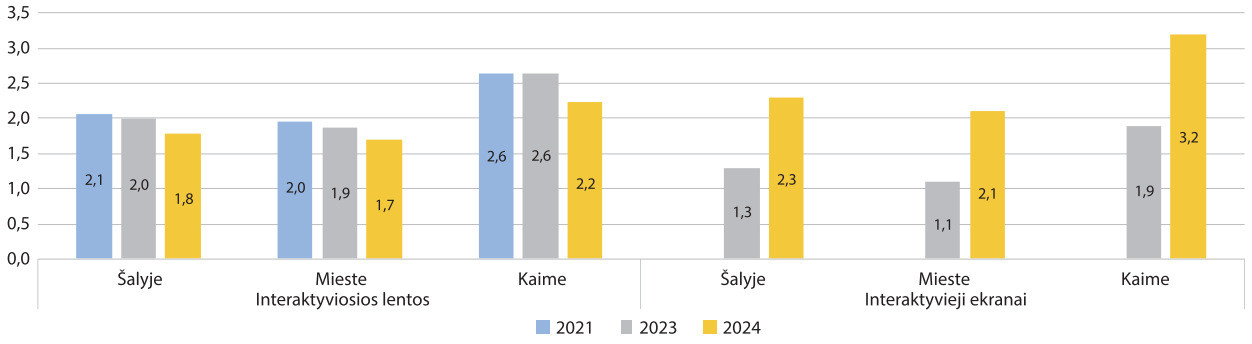

Savivaldybių grupių vidurkiai	Miestų savivaldybės	Žiedinės savivaldybės			Didesniosios savivaldybės			Mažosios savivaldybės		
	Mieste	Kaime	Mieste	**Iš viso**	Kaime	Mieste	**Iš viso**	Kaime	Mieste	**Iš viso**
2021 m.	19,2	32,6	32,0	**32,4**	42,1	28,3	**31,4**	48,3	31,2	**35,1**
2024 m.	22,3	33,0	31,8	**32,6**	43,3	32,3	**34,6**	48,0	32,4	**35,5**

Duomenų šaltinis: ŠVIS

6.2.16 pav. Mažėjo aprūpinimas interaktyviosiomis lentomis, didėjo – interaktyviaisiais ekranais

Interaktyviųjų lentų ir ekranų*, tenkančių šimtui mokinių, skaičius 2021, 2023 ir 2024 m.

* Duomenys apie interaktyviuosius ekranus renkami nuo 2023–2024 m. m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Skaitmeninės ugdymo(si) priemonės

Mokinių ugdymo procese aktualu naudoti skaitmenines ugdymo(si) priemones – tai patvirtina tarptautinių tyrimų duomenys, detaliau aptarti 5.2 poskyryje. Pavyzdžiui, IEA TIMSS 2023 m. tyrime 8 klasės mokiniai nurodė bent kartą per savaitę naudojęsi internetu prieiti prie mokymo priemonių (51,0 proc.), rasti mokomosios medžiagos matematikos ir gamtos mokslų temomis (47,0 proc.) ir įvairiems kitiems mokymosi tikslams.

Vykdant pažangos priemonę *„EdTech" skaitmeninė švietimo transformacija*, kuriamos atnaujintam bendrojo ugdymo turiniui reikalingos skaitmeninės mokymo priemonės (toliau – SMP). Portale *emokykla.lt* skelbiama, kad jame yra pateikta daugiau nei 156 SMP, daugiau nei 624 vadovėliai ir virš 8 257 užduočių. SMP yra naudojamos aktyviai[65]. Portale paskelbtos SMP suskirstytos į šias grupes: 1) virtualiosios mokymo(si) aplinkos; 2) skaitmeninės užduotys; 3) simuliacijos; 4) vaizdo ir garso (medijų) medžiaga; 5) skaitmeniniai vadovėliai; 6) edukaciniai žaidimai. SMP pagal sąveiką skirstomos į 4 interaktyvumo lygius: 1) pasyvus interaktyvumo lygis (vaizdai nuosekliai peržiūrimi), 2) ribotas interaktyvumas (galima spustelėti, nuvilkti elementus ir pan.), 3) sudėtingas interaktyvumas (galima modeliuoti procesus, eksperimentuoti, naudotis virtualaus bendravimo įrankiais), 4) visiškas pasinėrimas (mokomasi virtualioje ar papildytoje realybėje, savarankiškai

65 Detali skaitmeninių mokymo priemonių naudotojų statistika pateikiama portale *emokykla.lt:* https://emokykla.lt/skaitmenines-mokymo-priemones/kita-aktuali-medziaga-1.

kuriant situacijas, aplinkas, modelius, galima bendradarbiauti su kitais mokiniais). Skirtingi interaktyvumo lygiai taikomi skirtingoms ugdymo formoms ir atliepia skirtingus ugdymo(si) poreikius. Iš portale skelbiamų SMP 148 yra 2–4 lygių, 64 – 1 lygio. Švietimo portale *emokykla.lt* taip pat yra įdiegtas funkcionalumas, leidžiantis taikyti filtrą ir pasirinkti užduotis, pritaikytas SUP turintiems mokiniams.

Valstybės kontrolės audito ataskaitoje (2025) pateikta švietimo portalo SMP analizė. Nustatyta, kad švietimo portale visiems bendrojo ugdymo mokomiesiems dalykams, išskyrus fizinį ugdymą, pateikta bent po vieną (ar daugiau) nemokamą SMP. Mokomoji medžiaga sudaro 35 proc. skelbiamo turinio; didesnė jos dalis skirta su Lietuva, lietuvių kalba, istorija, geografija susijusiems dalykams. Taip pat yra užduočių bankas, kurį sudaro 7,7 tūkst. NŠA parengtų skaitmeninių užduočių, skatinančių aktyviai mokytis. Užduočių banke paskelbta užduočių ne kiekvienam mokomajam dalykui, tačiau banku galima naudotis kaip papildoma priemone, o pagrindinė priemonė – skaitmeniniuose vadovėliuose pateiktos skaitmeninės užduotys.

NŠA puslapyje sukurta informacinė testavimo sistema (beta versija)[66]. Čia paskelbti pagrindinių ir bandomųjų sesijų testai, užduočių pavyzdžiai, padedantys mokiniams geriau pasirengti pasiekimų patikrinimams ir baigiamiesiems egzaminams:

- 2025 m. PUPP gimtosios kalbos testai (lenkų, rusų, vokiečių, baltarusių kalbomis); PUPP lietuvių k. ir literatūros testai; PUPP matematikos testai (lietuvių, rusų, lenkų kalbomis);
- 2025 m. VBE matematikos I dalies bandomojo patikrinimo testai;
- 2025 m. NMPP matematikos testai 4 ir 8 klasėms (lietuvių, lenkų, rusų, baltarusių k.); NMPP gimtosios kalbos ir literatūros skaitymo užduotys 4 ir 8 klasėms (lietuvių, lenkų, rusų, baltarusių k.);
- 2024 m. VBE informatikos, matematikos, filosofijos, ekonomikos ir verslumo, chemijos, fizikos, biologijos, istorijos egzaminų I ir (arba) II dalių užduočių pavyzdžiai, 2023 m. tarpiniai patikrinimai;
- senesni PUPP, NMPP testai (nuo 2021–2022 m. m.).

Taip pat NŠA „YouTube“ paskyroje[67] skelbiami įvykusių vaizdo konsultacijų įrašai, apimantys konsultacijas I–IV gimnazijos klasių mokytojams apie atnaujintas dalykų programas; III–IV gimnazijos klasių mokiniams ir mokytojams – apie VBE, PUPP ir NMPP užduotis; aptarimai, konsultacijos mokytojams, kaip naudotis portalu *emokykla.lt*, ir kt.

66 https://beta.etestavimas.lt/.
67 https://www.youtube.com/@svietimoagentura.

III dalis

Ikimokyklinis, priešmokyklinis ir bendrasis ugdymas regionuose

Šioje dalyje pateikiama informacija apie kiekvienos savivaldybės švietimo būklės ypatumus ir tendencijas. Rodiklių reikšmės vaizduojamos, jas siejant su kaita laikui bėgant, atskleidžiant konkrečios savivaldybės ir panašių savivaldybių švietimo būklės ir ją lemiančių veiksnių skirtumus: tarp lyčių, tarp kaimo ir miesto, skirtingos priklausomybės mokyklų. Titulinėje atlankos dalyje pateikiama informacija apie švietimo būklę: švietimo mastą, socialinį, ekonominį ir kultūrinį kontekstą, indėlį į švietimą, jo procesus ir pasiektus rezultatus. Leidinio temai skirtoje dalyje darnaus ugdymo raiškos tendencijos pristatomos, iliustruojant iš platesnio rodiklių sąrašo išrinktais savivaldybei būdingesniais požymiais. Mokinių pasiekimus atspindinčioje skiltyje pateikiami savivaldybės NMPP, PUPP, VBE rezultatai ir rodikliai, susiję su tolimesniu vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų pasirinkimu. Gilesnei analizei bus naudingi pateikiami būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai, jų 2024 m. reikšmės, pokytis per kelerius metus, skirtumas nuo panašių savivaldybių grupės vidurkio, 2025 m. valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų panaudojimo tikslo pasiekimo vertinimo kriterijų siektinos reikšmės, „Tūkstantmečio mokyklų“ programos siekiamos reikšmės. Pabaigoje pateikiamos trumpos apibendrinančios įžvalgos ir rekomendacijos, siūlant priimti ir įgyvendinti daugiaplanius vadybinius sprendimus, susijusius su veiksmingu ir darniu ugdymu savivaldybės mokyklose. Elektroninėje leidinio versijoje yra parengta interaktyvi leidinio dalis, kurioje galima išsamiau susipažinti su švietimo būklės ir kaitos statistika savivaldybėje. Jame pateikiama platesnė ir detalesnė III dalyje taikomų rodiklių duomenų bazė, naujausi duomenys apie 2025 metų PUPP ir VBE rezultatus. Sąveikiosiose išnašose yra galimybė susiformuoti individualias ataskaitas.

III dalies turinys

Savivaldybių švietimo mastai 224

Akmenės rajono savivaldybė 226
Alytaus miesto savivaldybė 229
Alytaus rajono savivaldybė 232
Anykščių rajono savivaldybė 235
Birštono savivaldybė 238
Biržų rajono savivaldybė 241
Druskininkų savivaldybė 244
Elektrėnų savivaldybė 247
Ignalinos rajono savivaldybė 250
Jonavos rajono savivaldybė 253
Joniškio rajono savivaldybė 256
Jurbarko rajono savivaldybė 259
Kaišiadorių rajono savivaldybė 262
Kalvarijos savivaldybė 265
Kauno miesto savivaldybė 268
Kauno rajono savivaldybė 271
Kazlų Rūdos savivaldybė 274
Kėdainių rajono savivaldybė 277
Kelmės rajono savivaldybė 280
Klaipėdos miesto savivaldybė 283
Klaipėdos rajono savivaldybė 286
Kretingos rajono savivaldybė 289
Kupiškio rajono savivaldybė 292
Lazdijų rajono savivaldybė 295
Marijampolės savivaldybė 298
Mažeikių rajono savivaldybė 301
Molėtų rajono savivaldybė 304
Neringos savivaldybė 307
Pagėgių savivaldybė 309
Pakruojo rajono savivaldybė 312
Palangos miesto savivaldybė 315
Panevėžio miesto savivaldybė 318
Panevėžio rajono savivaldybė 321
Pasvalio rajono savivaldybė 324
Plungės rajono savivaldybė 327
Prienų rajono savivaldybė 330
Radviliškio rajono savivaldybė 333
Raseinių rajono savivaldybė 336
Rietavo savivaldybė 339
Rokiškio rajono savivaldybė 342
Skuodo rajono savivaldybė 345
Šakių rajono savivaldybė 348
Šalčininkų rajono savivaldybė 351
Šiaulių miesto savivaldybė 354
Šiaulių rajono savivaldybė 357
Šilalės rajono savivaldybė 360
Šilutės rajono savivaldybė 363
Širvintų rajono savivaldybė 366
Švenčionių rajono savivaldybė 369
Tauragės rajono savivaldybė 372
Telšių rajono savivaldybė 375
Trakų rajono savivaldybė 378
Ukmergės rajono savivaldybė 381
Utenos rajono savivaldybė 384
Varėnos rajono savivaldybė 387
Vilkaviškio rajono savivaldybė 390
Vilniaus miesto savivaldybė 393
Vilniaus rajono savivaldybė 396
Visagino savivaldybė 399
Zarasų rajono savivaldybė 402
Valstybinės mokyklos 405

Savivaldybių švietimo mastai

Bendrojo ir ikimokyklinio ugdymo mokyklų ugdytiniai

Pagrindinėje darbovietėje bendrojo ir ikimokyklinio ugdymo mokyklose dirbantys pedagogai

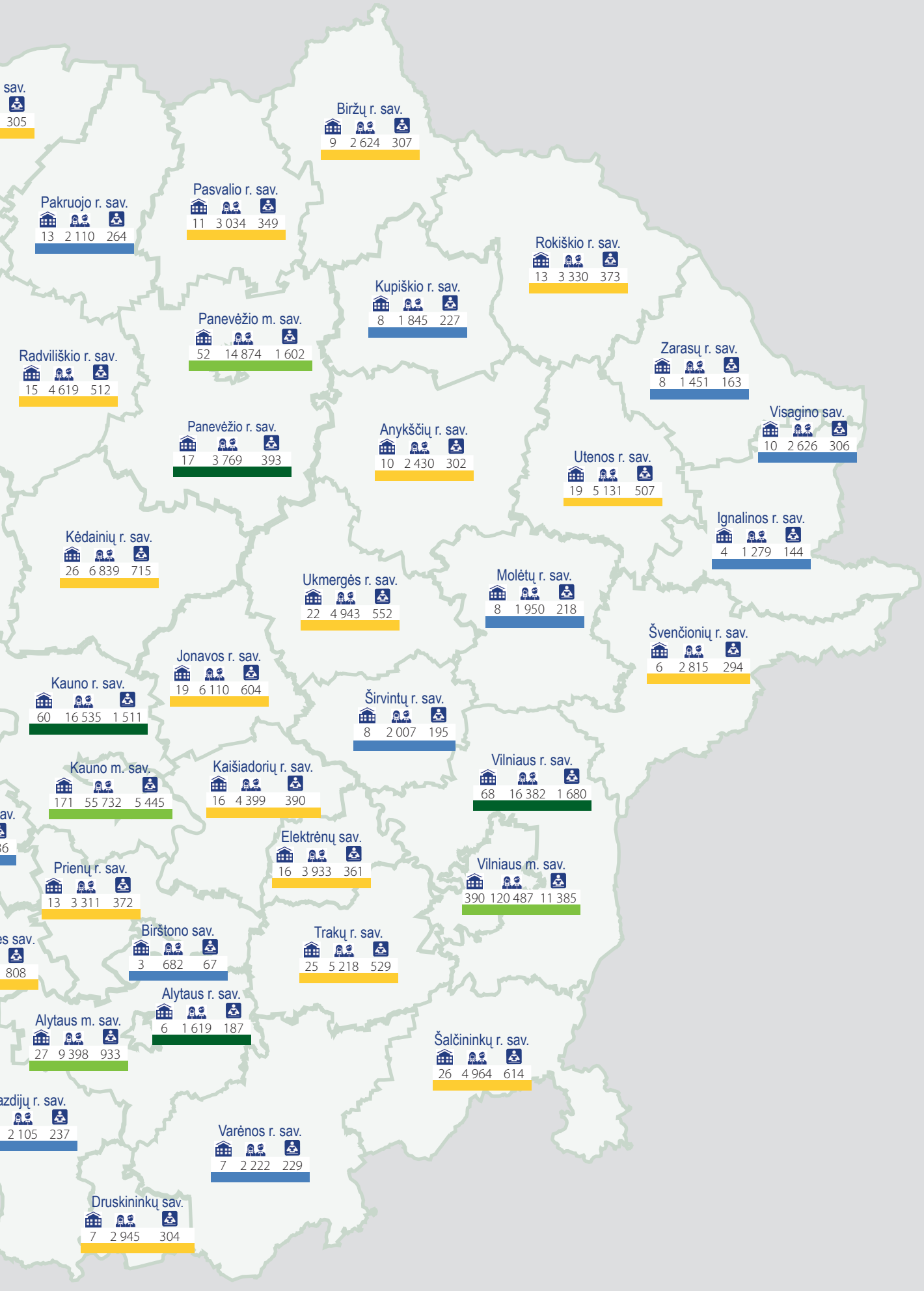
Savivaldybės teritorijoje 2024-09-01 veikusios bendrojo ir ikimokyklinio ugdymo mokyklos

Miestų savivaldybės

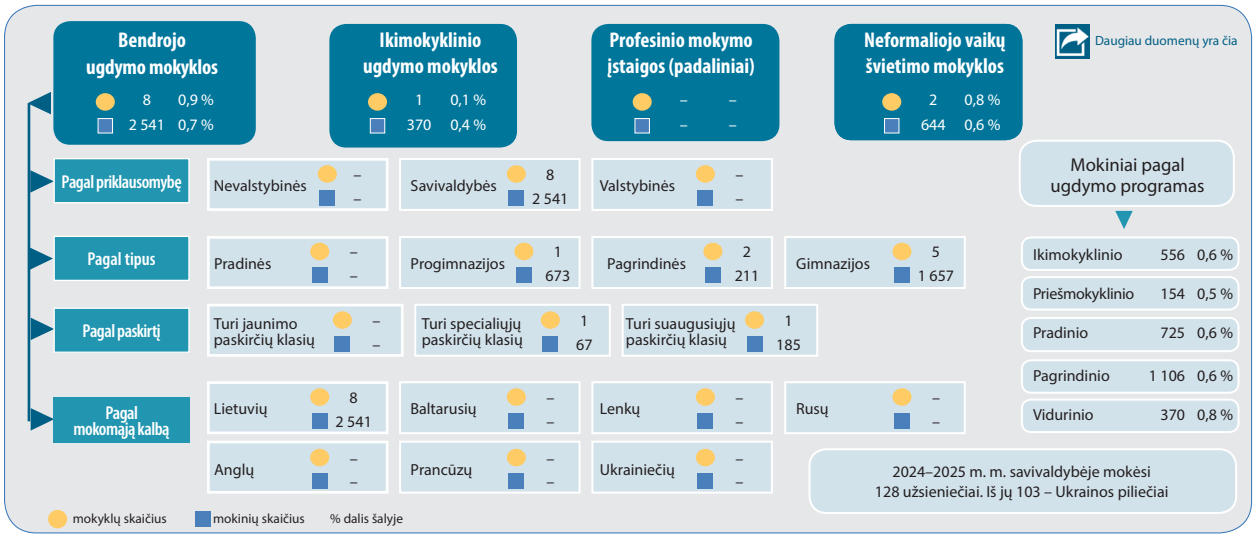
Žiedinės savivaldybės

Didesniosios savivaldybės

Mažosios savivaldybės

sav.
305
Biržų r. sav.
9 2 624 307
Pasvalio r. sav.
11 3 034 349
Pakruojo r. sav.
13 2 110 264
Rokiškio r. sav.
13 3 330 373
Kupiškio r. sav.
8 1 845 227
Panevėžio m. sav.
52 14 874 1 602
Radviliškio r. sav.
15 4 619 512
Zarasų r. sav.
8 1 451 163
Visagino sav.
10 2 626 306
Panevėžio r. sav.
17 3 769 393
Anykščių r. sav.
10 2 430 302
Utenos r. sav.
19 5 131 507
Ignalinos r. sav.
4 1 279 144
Kėdainių r. sav.
26 6 839 715
Ukmergės r. sav.
22 4 943 552
Molėtų r. sav.
8 1 950 218
Švenčionių r. sav.
6 2 815 294
Jonavos r. sav.
19 6 110 604
Kauno r. sav.
60 16 535 1 511
Širvintų r. sav.
8 2 007 195
Vilniaus r. sav.
68 16 382 1 680
Kauno m. sav.
171 55 732 5 445
Kaišiadorių r. sav.
16 4 399 390
Elektrėnų sav.
16 3 933 361
Prienų r. sav.
13 3 311 372
Vilniaus m. sav.
390 120 487 11 385
Birštono sav.
3 682 67
Trakų r. sav.
25 5 218 529
Alytaus r. sav.
6 1 619 187
Alytaus m. sav.
27 9 398 933
Šalčininkų r. sav.
26 4 964 614
Varėnos r. sav.
7 2 222 229
Druskininkų sav.
7 2 945 304

Akmenės rajono savivaldybė

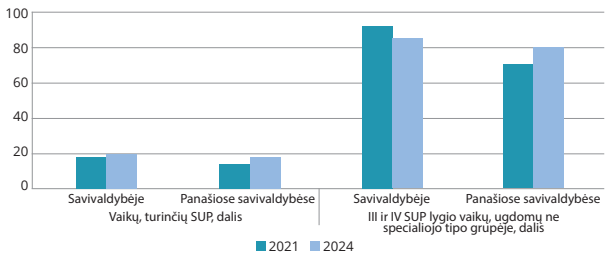

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-8,4	10,1↑	1717↑	12,7↑	16,5	22,5↓	41↓	74↑	445↑	27↑	25↔	15,6↓	94,4↑	0↔	28,6↓	19,9↓	1↑	94↑	0,0	180↓

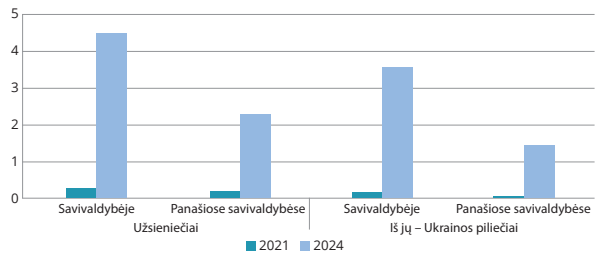
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

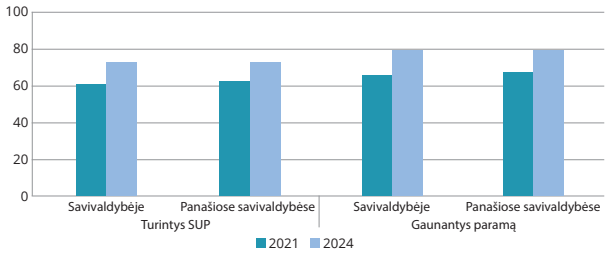
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

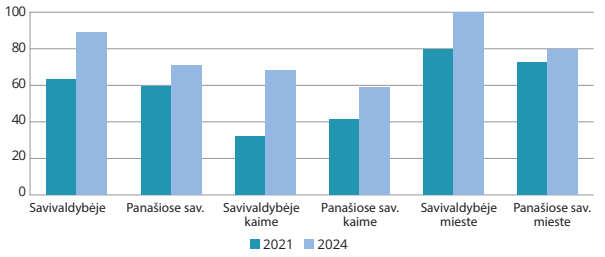
2 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

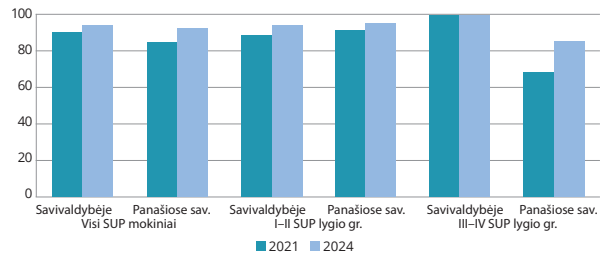
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

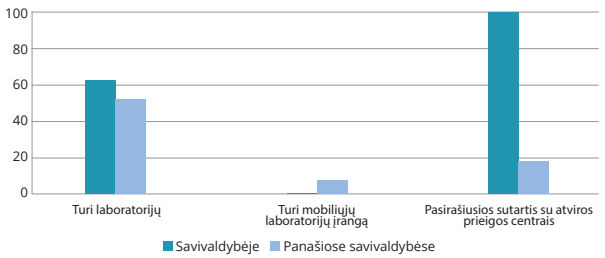
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

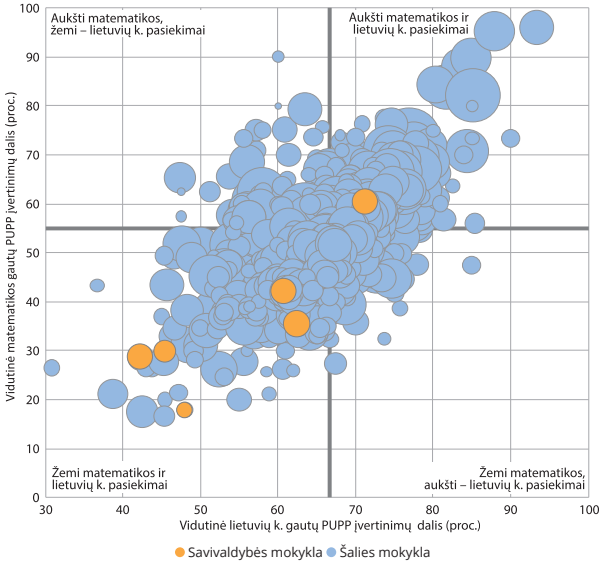

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

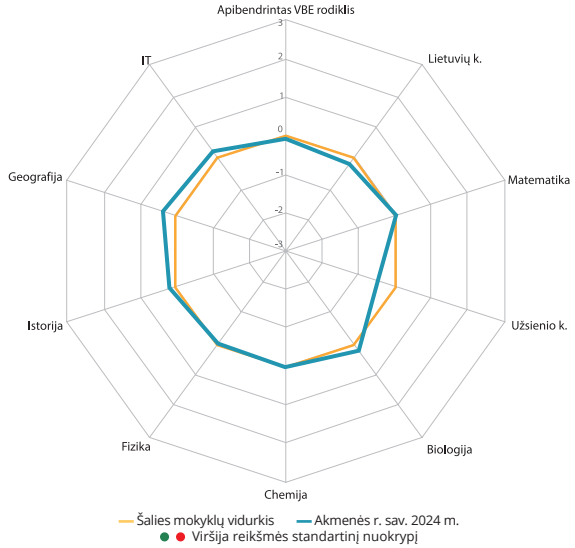

Mokinių pasiekimai

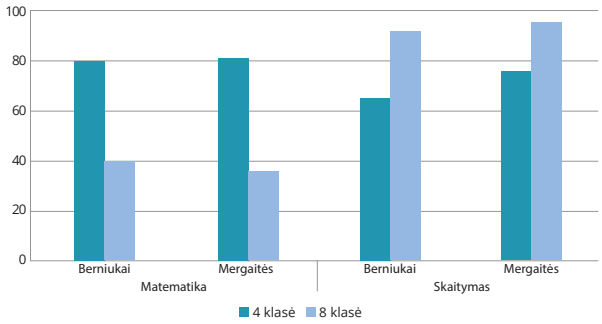
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia gana žemus mokinių matematikos ir lietuvių k. ir literatūros pasiekimus, išskyrus vieną mokyklą, kurioje PUPP pasiekimai yra aukšti.

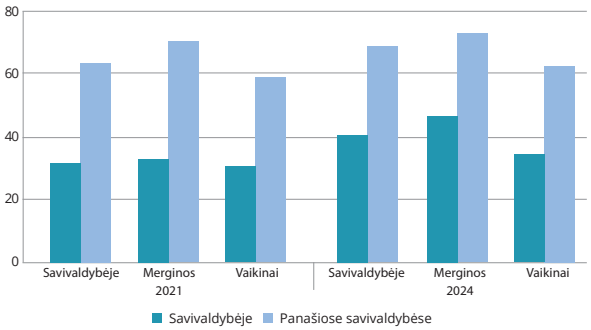
8 pav. Didesnės dalies dalykų 2024 m. VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra aukščiau šalies vidurkio.

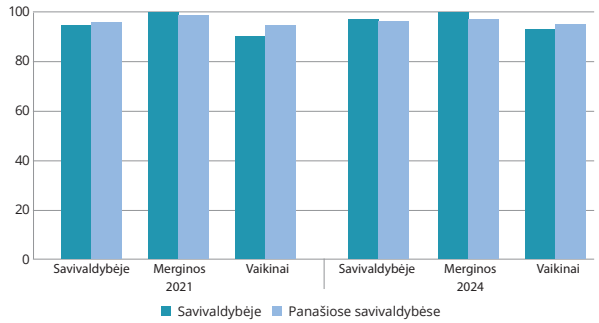
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių 4 klasės mokinių dalis (proc.) buvo gerokai didesnė nei 8 klasės, skaitymo – priešingai.

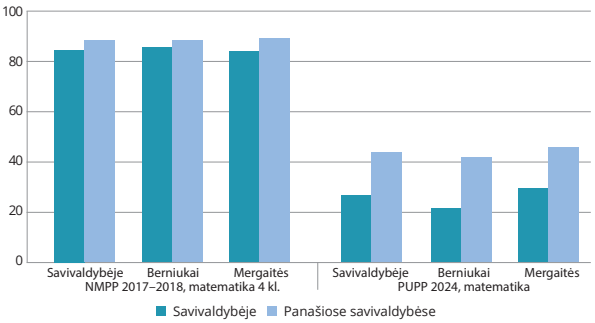
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) per trejus metus padidėjo, ypač merginų. Ši dalis išlieka mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

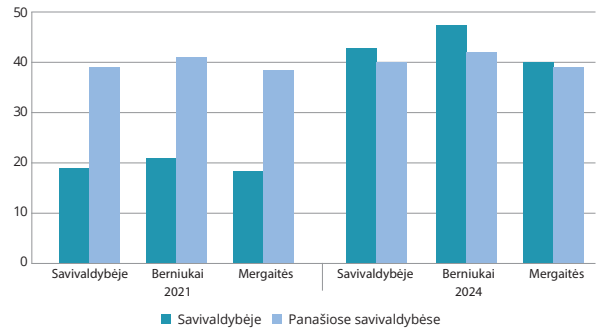
11 pav. Padidėjo įgijusių vidurinį išsilavinimą vaikinų dalis (proc.). Visos besimokiusios merginos ir 2021 m., ir 2024 m. įgijo vidurinį išsilavinimą.

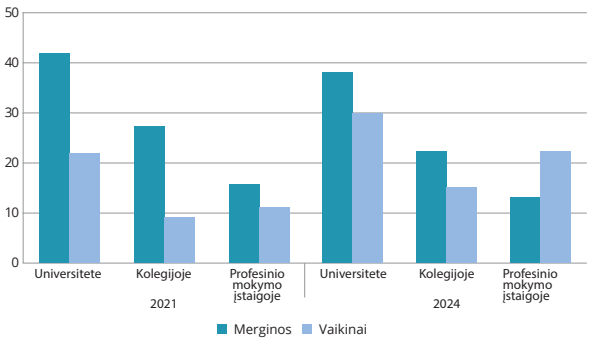
12 pav. Per šešerius metus bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) reikšmingai sumažėjo.

13 pav. Gerokai išaugo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos ir literatūros, dalis (proc.) ir yra didesnė nei panašiose savivaldybėse.

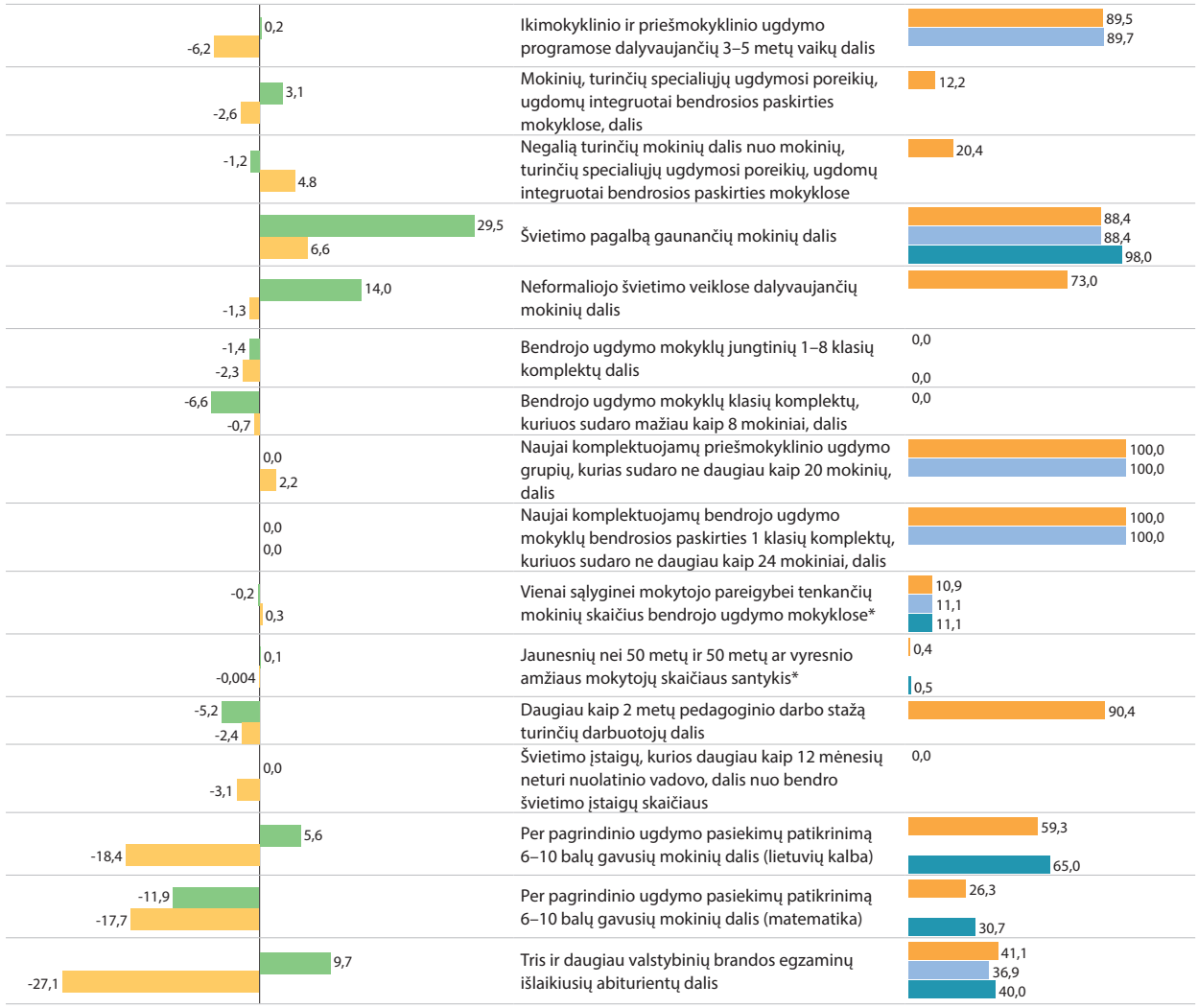

14 pav. Savivaldybės mokyklose padidėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų vaikinų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus, dalis (proc.); sumažėjo šių dalių skirtumas tarp merginų ir vaikinų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

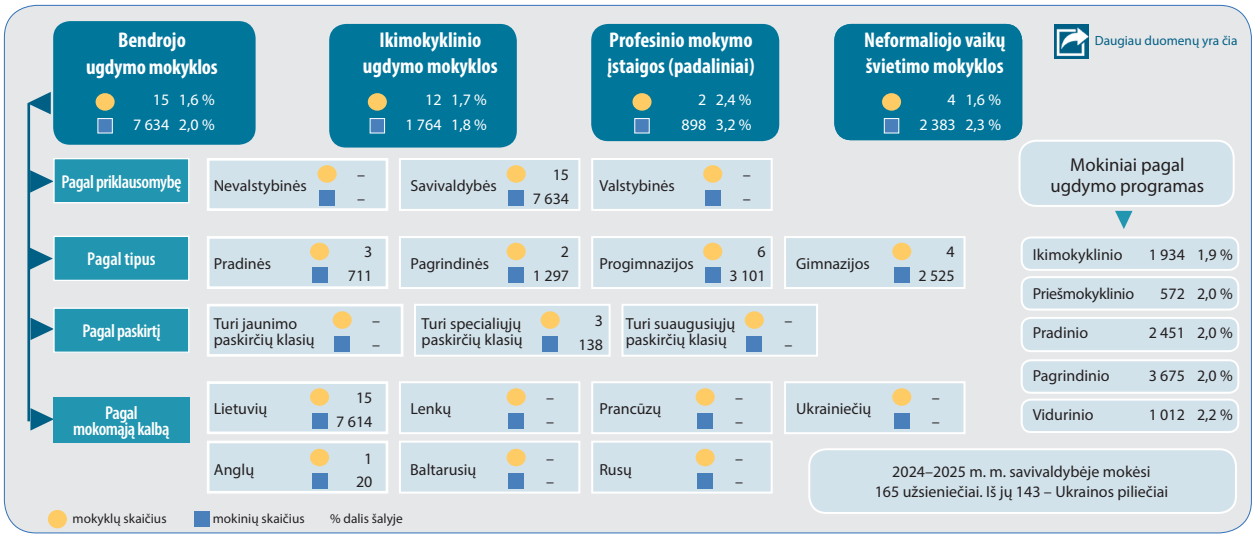
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Akmenės rajono savivaldybėje pastebimos reikšmingos tendencijos, darančios įtaką darnaus ugdymo įgyvendinimui. Viena iš teigiamų krypčių – įtraukusis ugdymas. Lyginamuoju laikotarpiu padidėjo mokinių, turinčių SUP, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, dalis, pagerėjo mokinių, turinčių SUP, arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, įsitraukimas į neformalųjį vaikų švietimą ir jų tęstinis mokymasis po 10 klasės, išaugo švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis. Padidėjo užsieniečių, besimokančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis. Vis dėlto, susiduriama su iššūkiais mokinių pasiekimų srityje. Mokinių mokymosi pasiekimų analizė atskleidžia pasiekimų skirtumus pagal mokinių amžių (NMPP), atskiras mokyklas (PUPP). NMPP 4 kl. mokinių matematikos pasiekimai gerokai geresni nei 8 kl. mokinių. Per matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimą 6–10 balų gavusių mokinių dalis yra maža ir gerokai mažesnė nei panašiose savivaldybėse. Tai rodo būtinybę stiprinti matematikos ugdymą. Nėra geri ir užsienio k. (VBE), lietuvių k. ir literatūros (PUPP, VBE) rezultatai. Labai svarbu tobulinti mokytojų kompetencijas atpažinti mokinių poreikius, stebėti ir analizuoti jų pasiekimus, laiku suteikti reikiamą pagalbą; skatinti mokinius dalyvauti dalykinėse olimpiadose, konkursuose. Svarbu nuosekliai stiprinti pedagogų profesinio tobulėjimo sistemą, skatinti mokytojus siekti aukštesnės kvalifikacinės kategorijos. Tikslinga daugiau dėmesio skirti profesiniam orientavimui mokyklose, kad kuo daugiau mokinių, baigusių pagrindinio ugdymo programą ar įgijusių vidurinį išsilavinimą, tęstų mokslus.

Alytaus miesto savivaldybė

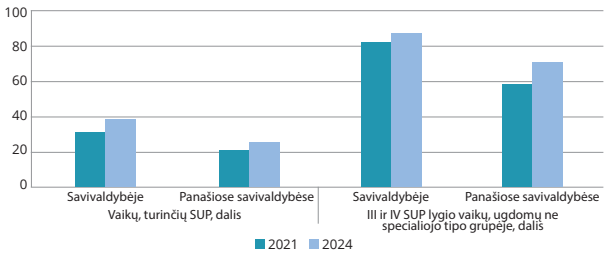

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
3,5	9,4↑	1686↑	6,4↓	11,2	20,5↓	62↓	75↑	391↑	29↓	20↓	13,5↑	96,9↑	0↔	6,7↑	23,3↑	0,8↑	100↑	8,4	222↓

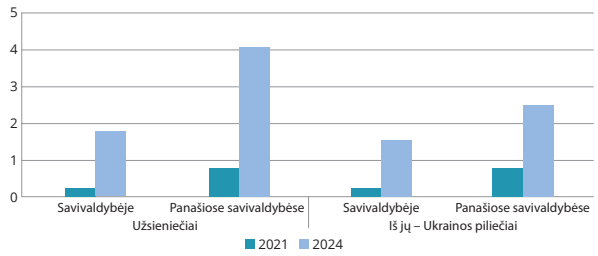
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

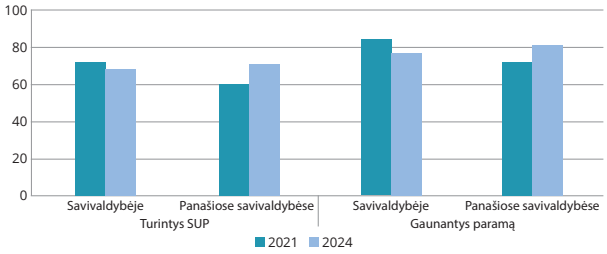
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

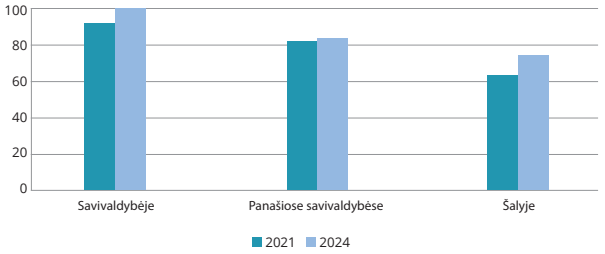
2 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

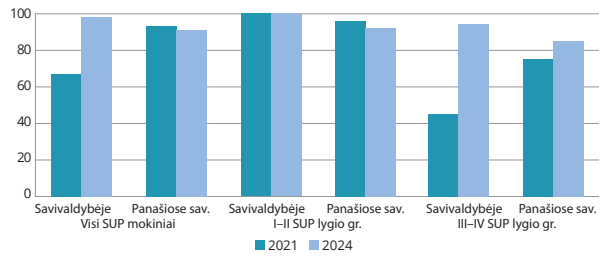
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

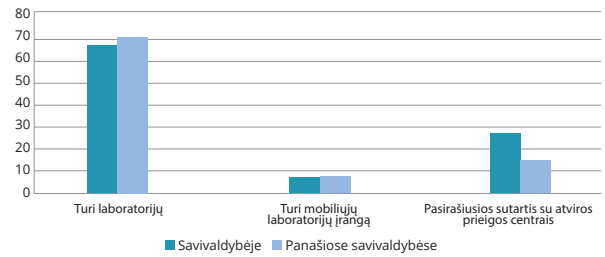
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

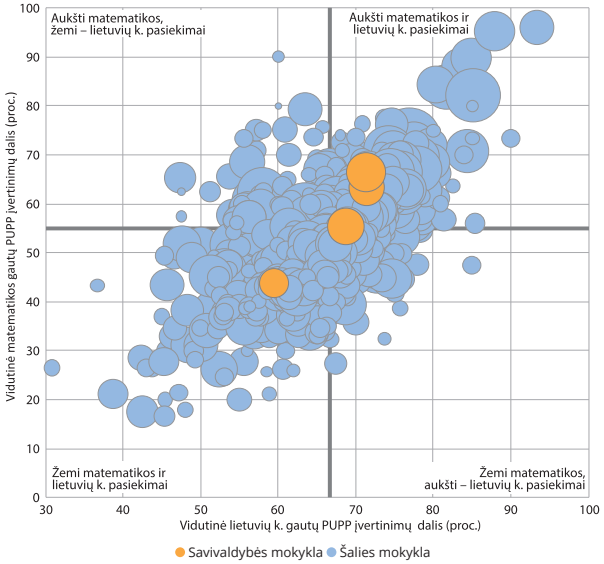

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

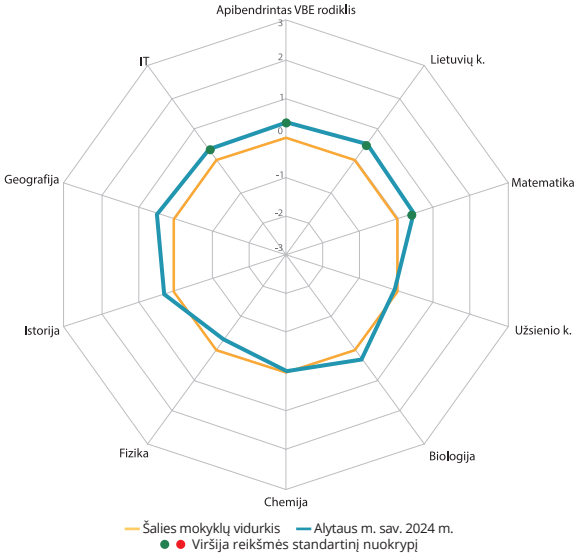

Mokinių pasiekimai

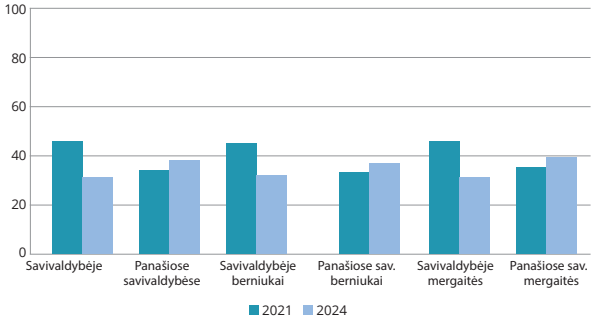
7 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekimai daugumoje savivaldybės mokyklų yra aukščiau šalies vidurkio, išskyrus vieną mokyklą, kurioje PUPP pasiekimai yra žemi.

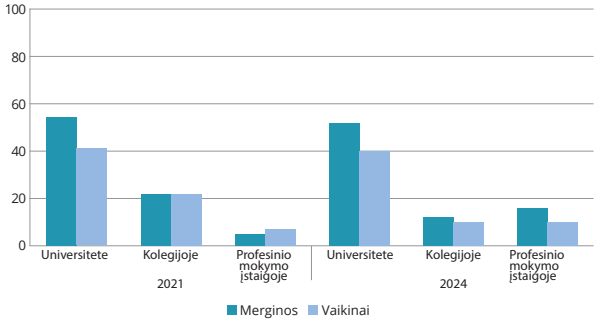
8 pav. Apibendrintas ir šešių dalykų VBE rodikliai yra aukštesni už šalies mokyklų vidurkį.

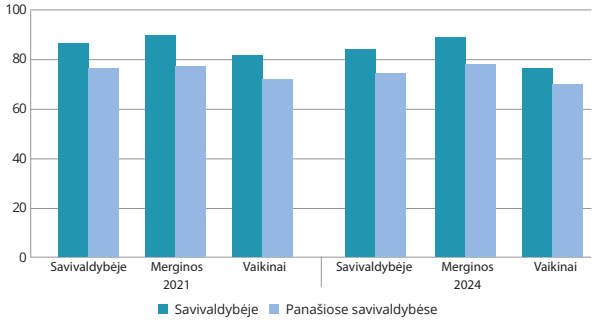
9 pav. Sumažėjo berniukų ir mergaičių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalys (proc.), ir jos yra mažesnės nei panašiose savivaldybėse.

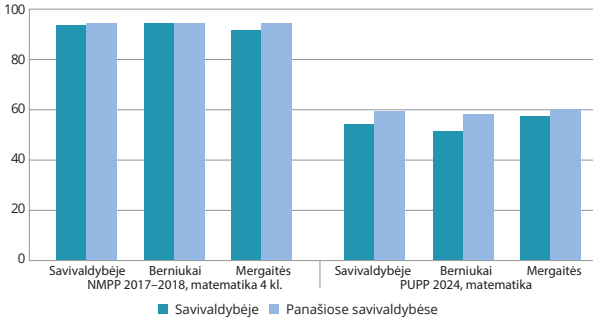
10 pav. Sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus aukštosiose mokyklose, dalis (proc.), padidėjo – profesinio mokymo įstaigose. Padidėjo atotrūkis tarp merginų ir vaikinų.

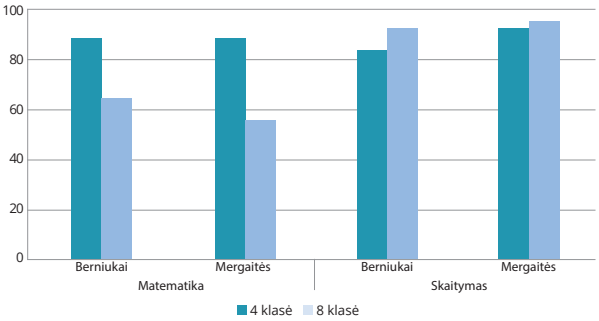
11 pav. Sumažėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), tačiau ji išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse; padidėjo atotrūkis tarp vaikinų ir merginų.

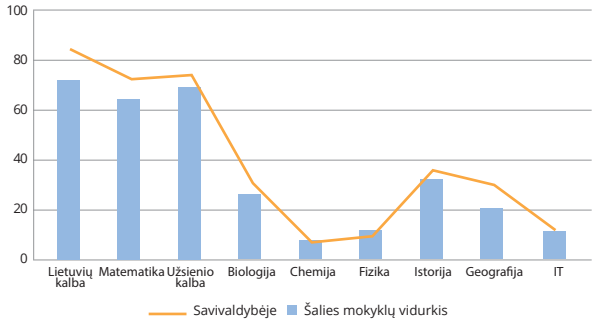
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), ir jos yra mažesnės nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį skaitymo mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp mergaičių, o matematikos, išskyrus 4 klasėje, – tarp berniukų.

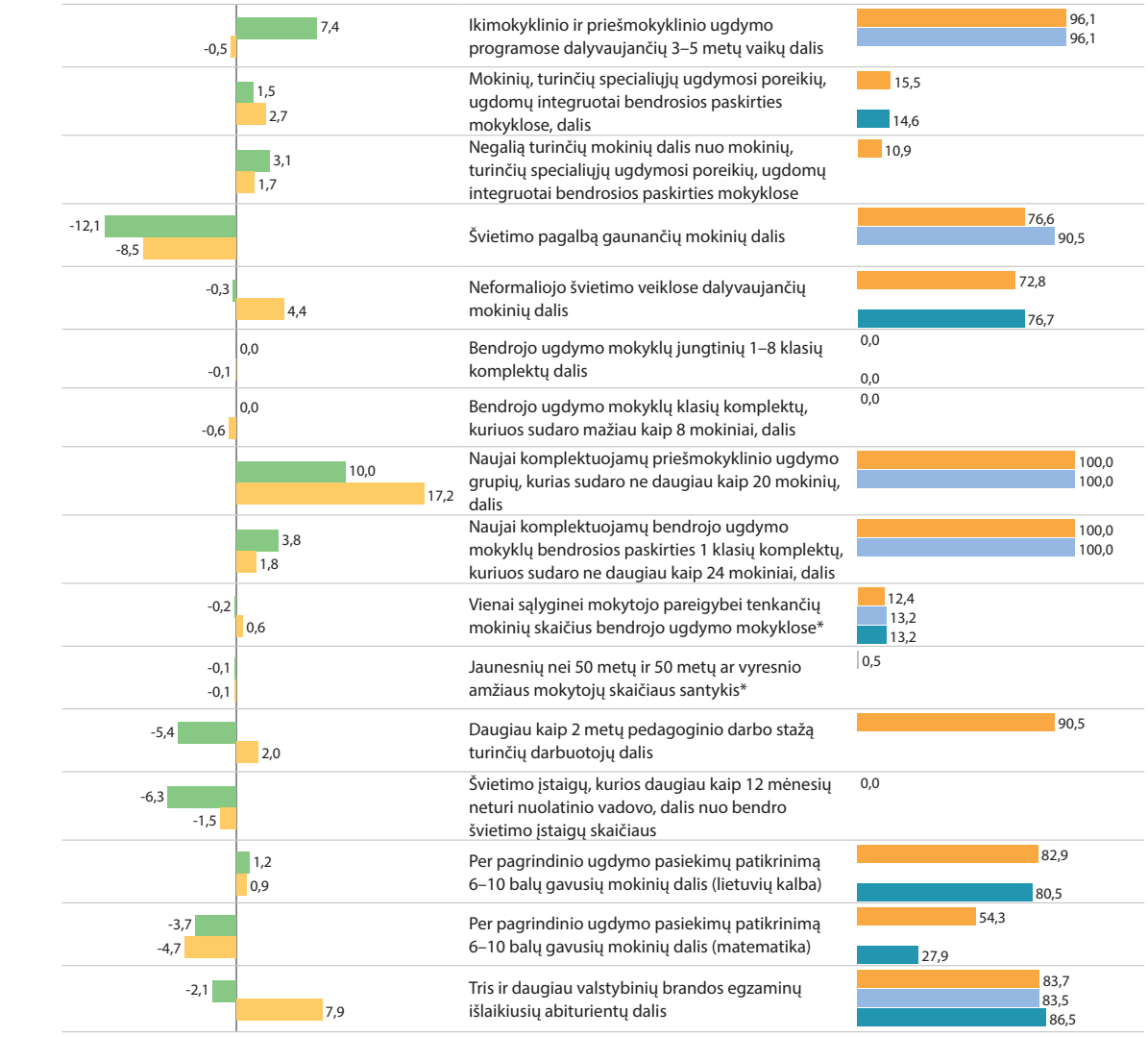

14 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra didesnės už šalies vidurkį, išskyrus chemijos ir fizikos VBE.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

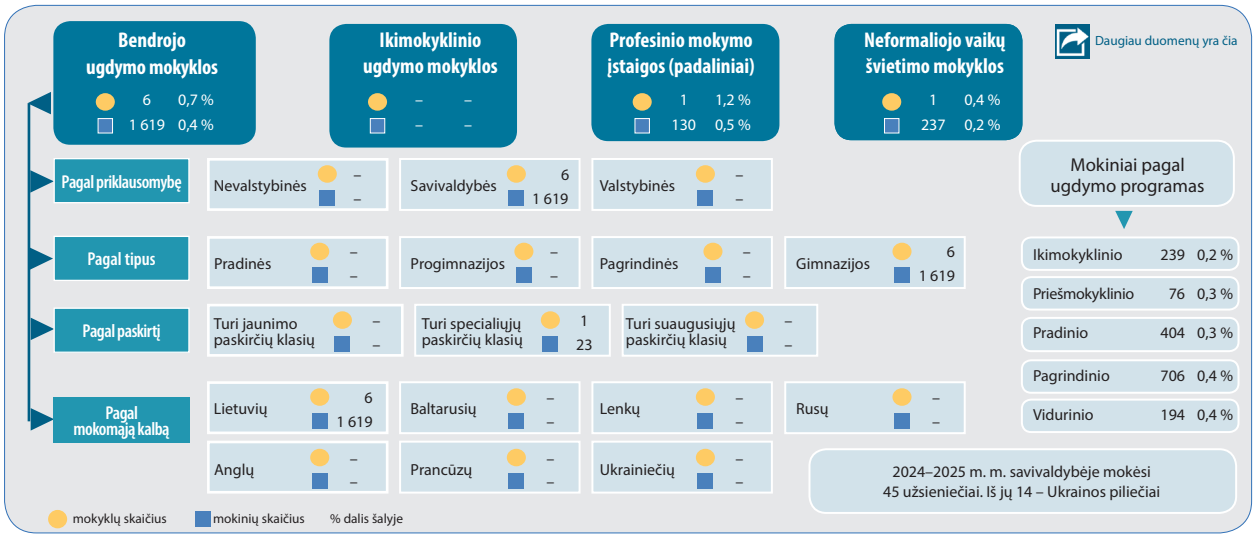
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybė nuosekliai ir sėkmingai gerina švietimo infrastruktūrą, plėtoja darnaus ugdymo sąlygas: didėja ikimokyklinio ugdymo prieinamumas, stiprinama mokinių, turinčių SUP, integracija, didinamas mokymo lėšų panaudojimas pedagogų kvalifikacijai tobulinti, auga vidutinis bendrojo ugdymo mokyklų klasės komplekto dydis, visose mokyklose mokiniai gali rinktis mokytis daugiau nei iš dviejų užsienio kalbų. Savivaldybėje didelis dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius. Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis pasiekė 100 proc. SUP turinčių ir finansinę ar kitokią paramą gaunančių mokinių įsitraukimas į neformalųjį vaikų švietimą išlieka stabilus, o augantis SUP turinčių mokinių, toliau besimokančių po 10 klasės, skaičius rodo stiprėjančią įtrauktį ir gerėjantį ugdymo paslaugų prieinamumą. Tačiau siekiant užtikrinti kokybišką švietimą kiekvienam mokiniui, būtina didinti švietimo pagalbos prieinamumą, plečiant švietimo pagalbos specialistų tinklą ir panaudojant daugiau mokymo lėšų, skirtų mokymo priemonėms įsigyti. Taip pat rekomenduojama mažinti mokymosi pasiekimų skirtumus, teikti metodinę pagalbą mokykloms, kuriose žemesni PUPP pasiekimai, planuoti priemones, kurios pagerintų berniukų PUPP rezultatus, padidintų vaikinų abiturientų, išlaikiusių tris ir daugiau VBE, dalį ir tais pačiais metais tęsiančiųjų mokslus dalį. Apibendrintas ir šešių dalykų VBE rezultatai geresni nei šalies vidurkis, tačiau, siekiant dar aukštesnės vidurinio ugdymo programos kokybės, reikėtų ieškoti priemonių užsienio k., chemijos ir fizikos dalykų rezultatams gerinti. Tęsiant mokyklų tinklo tobulinimą, reikėtų ir toliau mažinti mokyklų patalpų plotą, tenkantį vienam mokiniui, sutaupytas lėšas nukreipiant ugdymo procesui tobulinti.

Alytaus rajono savivaldybė

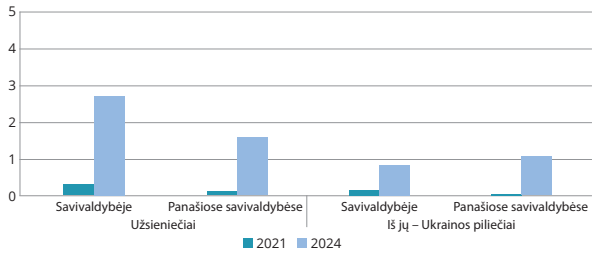

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-5,4	8,6↑	1580↑	8,5↑	22	66,5↑	36↑	60↑	402↑	27↑	33,3↑	19↑	85,3↑	2↑	33,3↔	16,2↑	1↑	99↓	0,0	138↓

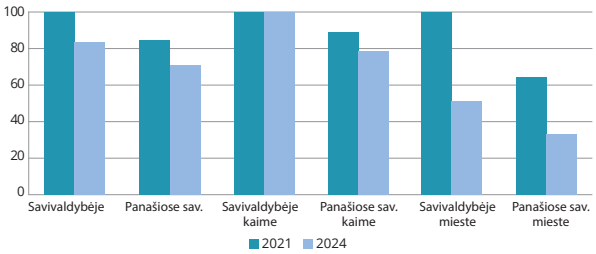
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

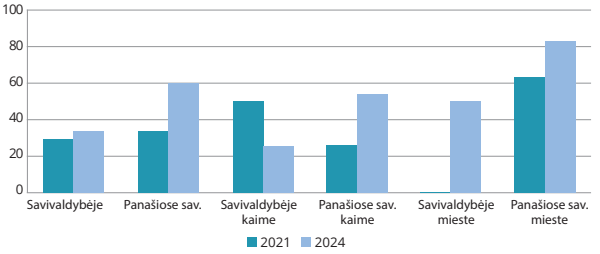
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

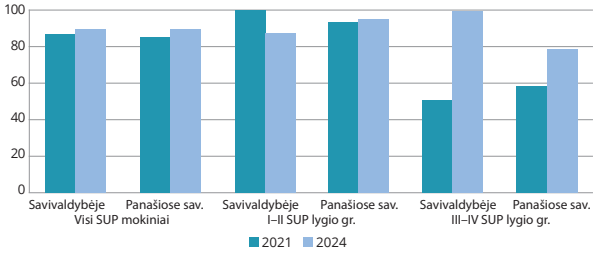
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

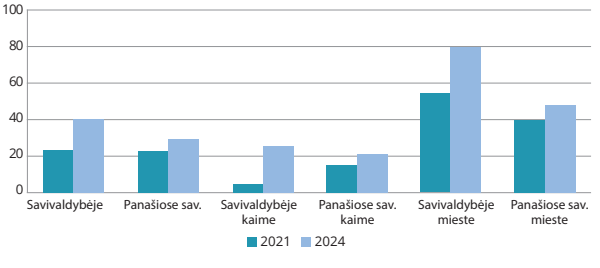
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

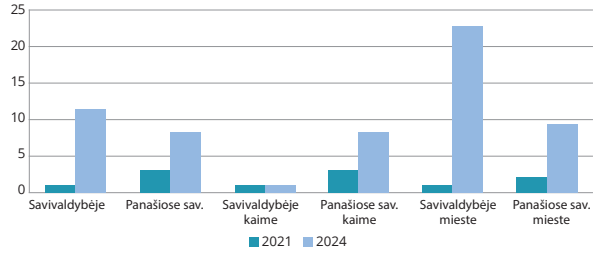
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

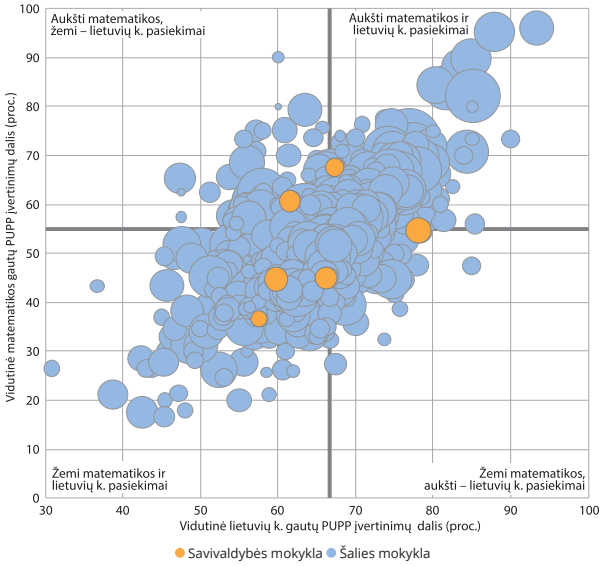

6 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

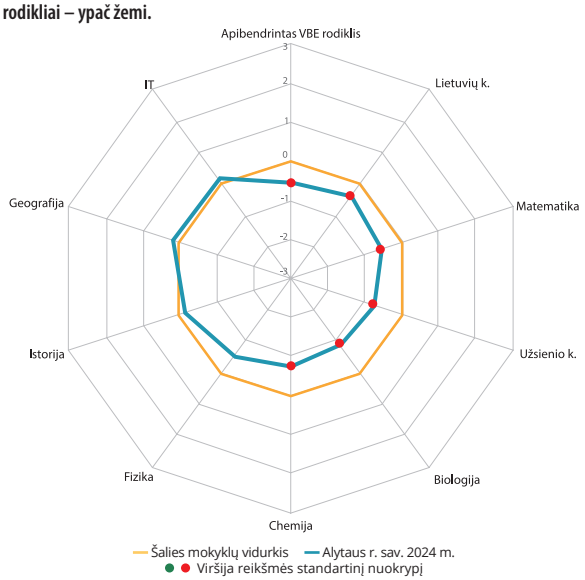

Mokinių pasiekimai

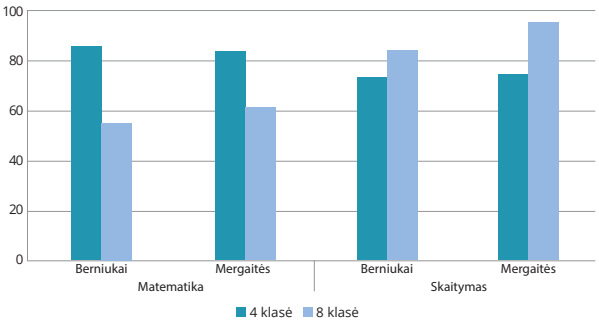
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia skirtingus mokinių pasiekimus ir atotrūkį tarp mokyklų.

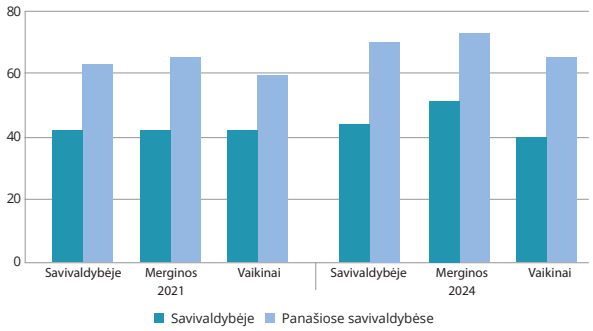
8 pav. Aukščiau šalies mokyklų vidurkio yra informacinių technologijų ir geografijos VBE rodikliai (standartizuotais taškais). Apibendrintas ir penkių dalykų VBE rodikliai – ypač žemi.

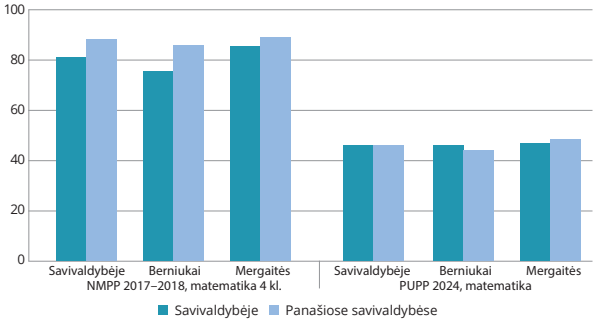
9 pav. Per 2024–2025 m. m. NMPP bent pagrindinį skaitymo mokymosi pasiekimų lygį pasiekė didesnė dalis (proc.) mergaičių, o matematikos pasiekimai – aukštesni 4 klasės berniukų ir 8 klasės mergaičių.

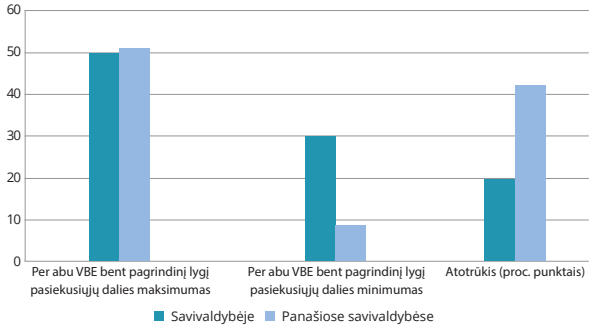
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) išliko mažesnė nei panašiose savivaldybėse. Atsirado atotrūkis tarp merginų ir vaikinų.

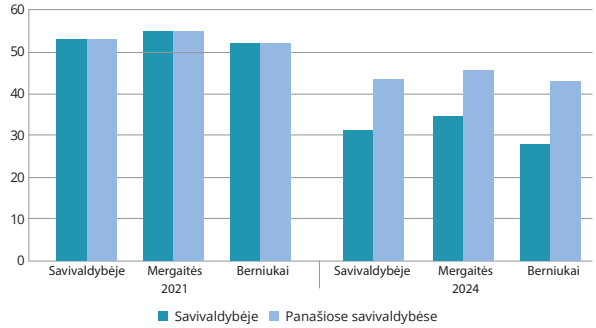
11 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.); nebeliko atotrūkio tarp berniukų ir mergaičių pasiekimų.

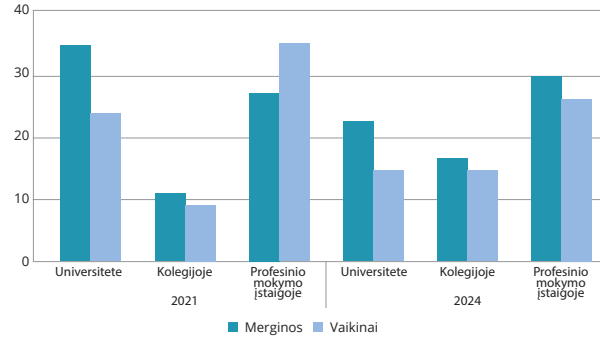
12 pav. Lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių (proc.) skirtumas tarp savivaldybės gimnazijų yra gerokai mažesnis nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Per trejus metus mokinių, kurie padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) sumažėjo, ypač tarp berniukų. Ši dalis yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

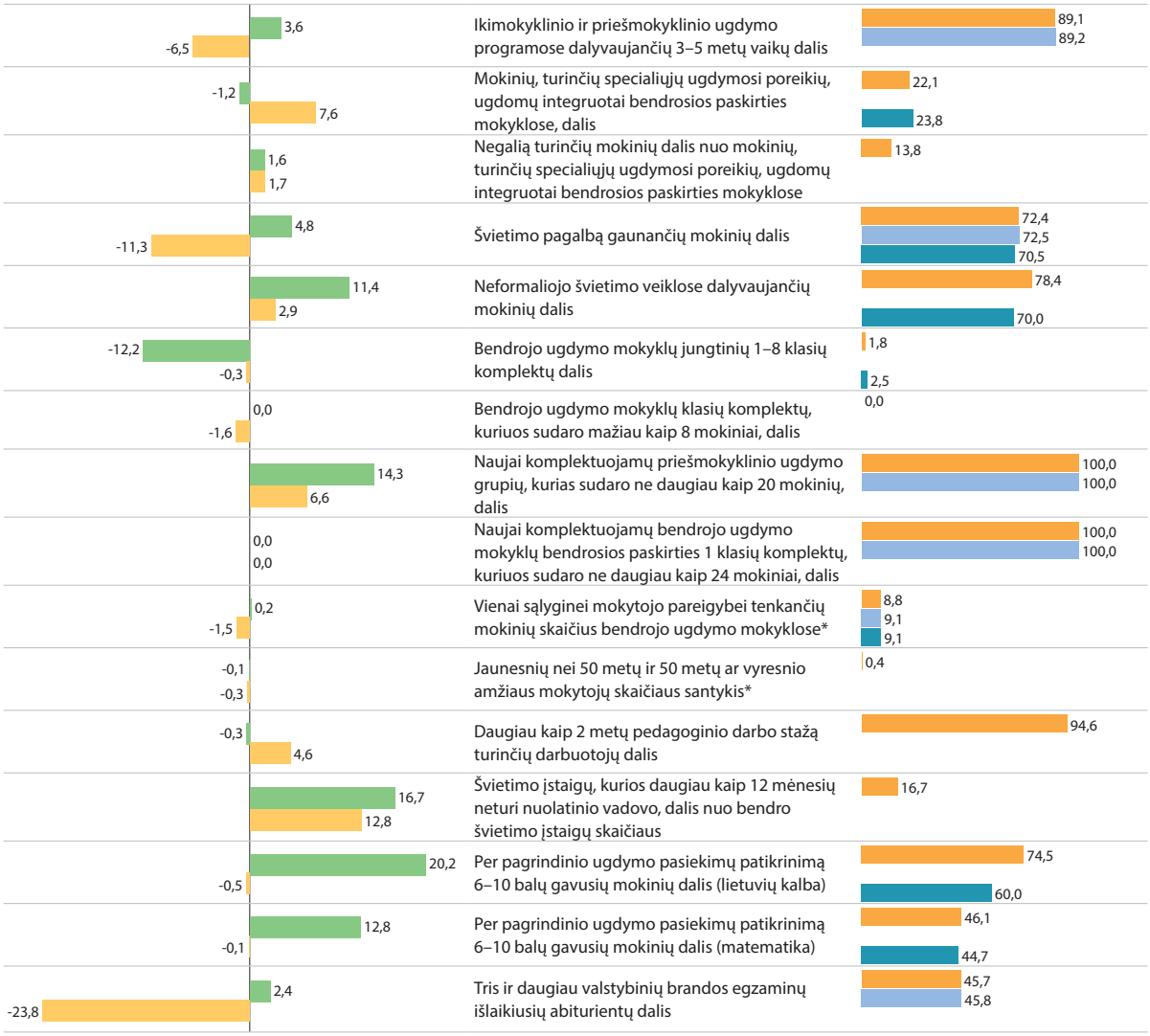

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių ir tais pačiais metais įstojusių į universitetą vaikinų ir merginų dalys (proc.) sumažėjo, o į kolegiją – išaugo; profesinio mokymo įstaigas pasirinko daugiau merginų nei vaikinų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

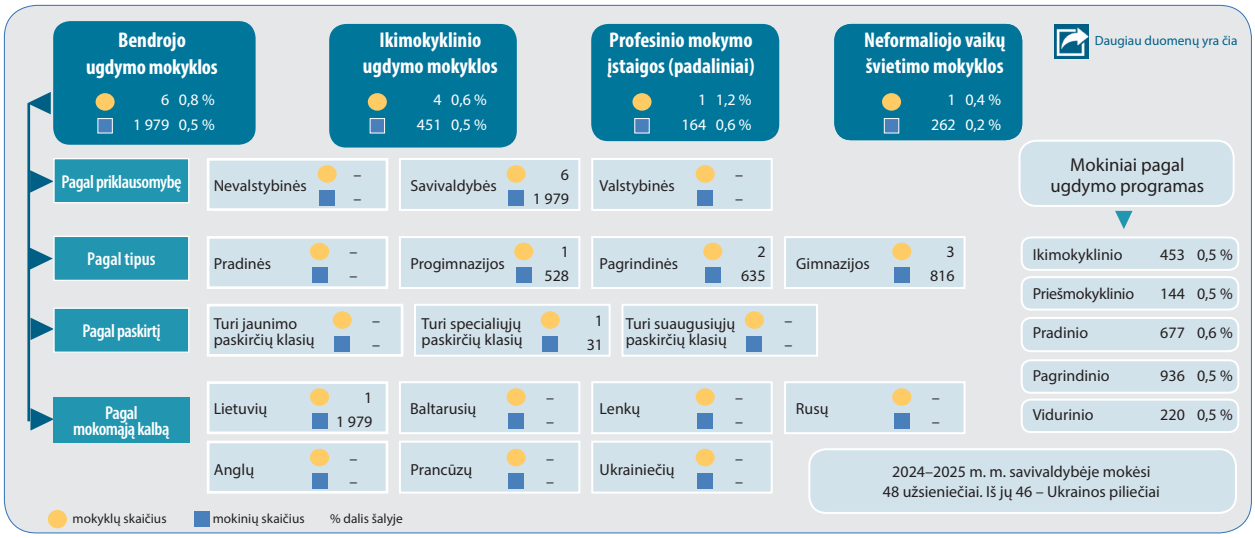
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant įgyvendinti darnaus ugdymo tikslus, savivaldybės mokyklose pastebimos teigiamos tendencijos, darančios įtaką mokinių ugdymo kokybei: gerėja švietimo pagalba SUP turintiems mokiniams, nes jai skiriama ir panaudojama daugiau mokymo lėšų; didėja švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius; išaugo neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių dalis (proc.); padidėjo SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis; padidėjo abiturientų, gavusių finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į aukštąsias mokyklas, dalis; mokyklose ugdoma gerokai daugiau užsieniečių vaikų, negu panašiose savivaldybėse. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad mažėjant mokinių skaičiui, kai kuriose savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose mokosi mažiau kaip 200 mokinių, be to, vis dar yra mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse. Nors lyginamuoju laikotarpiu išaugo per PUPP lietuvių kalbos ir matematikos 6–10 balų gavusių mokinių dalis, tačiau tik trečdalis mokinių padarė pažangą, mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko. Siekiant gerinti mokinių pasiekimus, mažinti NMPP ir PUPP rezultatų skirtumus tarp miesto ir kaimo mokyklų, gerinti visų VBE (išskyrus geografiją ir IT) pasiekimus, rekomenduojama tolygiai paskirstyti ugdymo išteklius, skirti tikslinių investicijų ir panaudoti daugiau mokymo lėšų mokymo priemonėms įsigyti; skatinti mokytojų lyderystę, motyvuojančią juos stiprinti dalykines kompetencijas ir siekti aukštesnių kvalifikacinių kategorijų, teikti metodinę pagalbą ir plėtoti ryšius tarp mokyklų, išnaudojant TŪM programos galimybes. Daugiau dėmesio skirti gabių mokinių ugdymui ir skatinti juos dalyvauti olimpiadose ir konkursuose.

Anykščių rajono savivaldybė

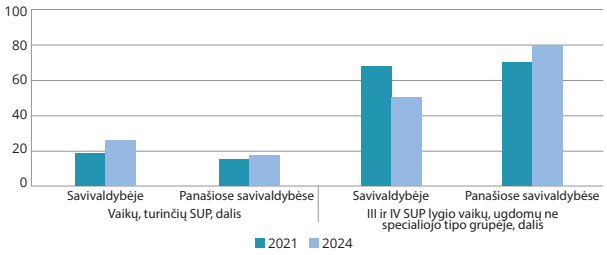

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-3,5	10,5↑	1552↑	7,5↑	28,6	42,8↓	49↓	64↑	444↑	111↑	50↔	16,7↑	87,6↑	5,7↑	16,7↔	19,8↑	1,3↑	99↓	0,0	198↑

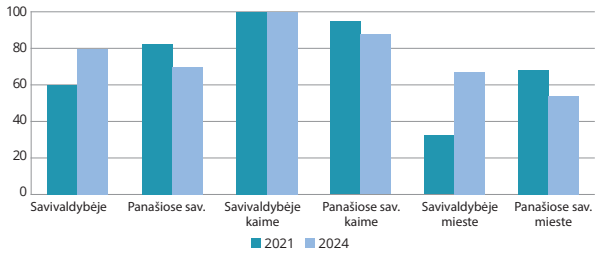
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

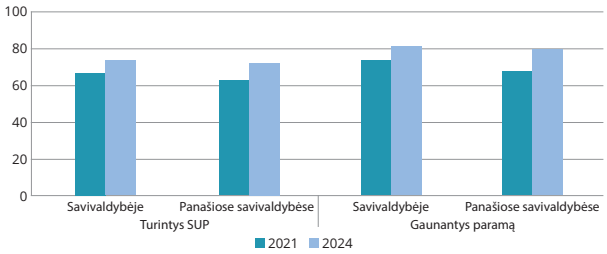
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

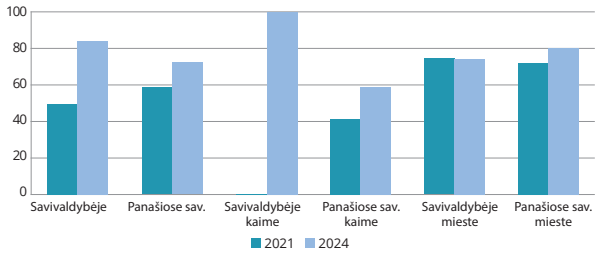
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

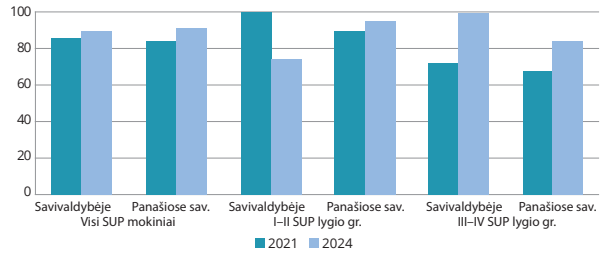
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

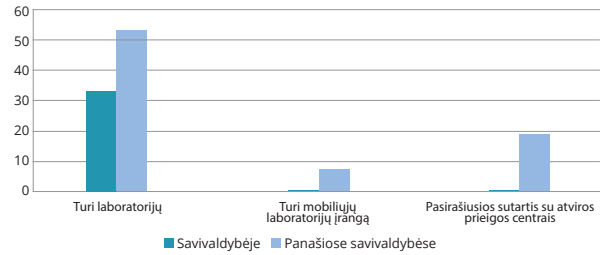
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

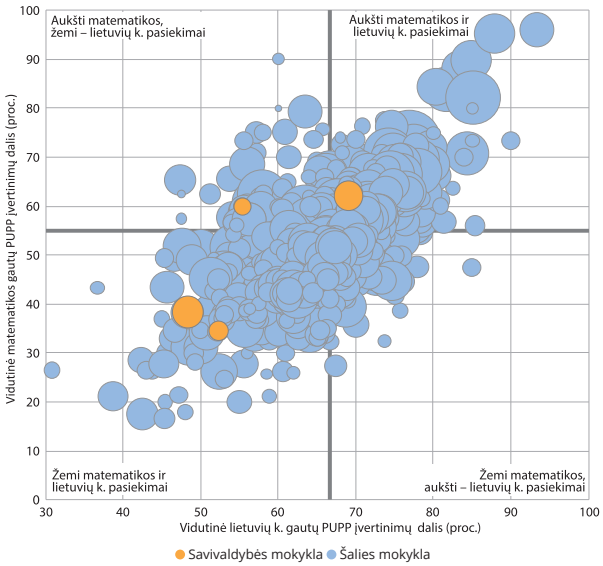

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

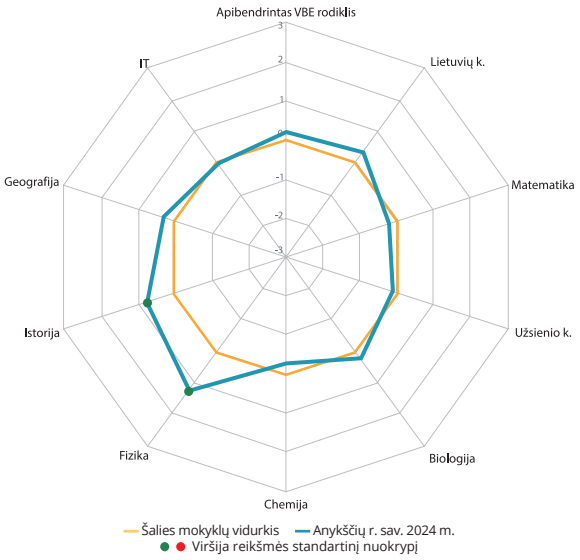

Mokinių pasiekimai

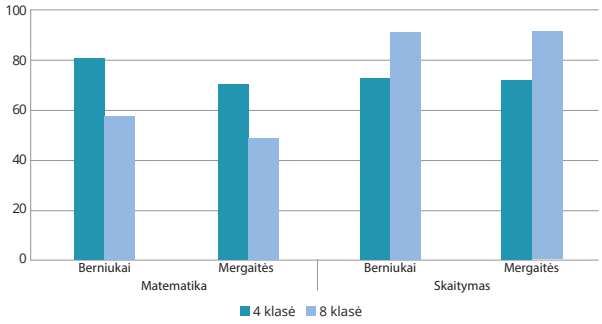
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį (proc.) 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų skirtumus tarp savivaldybės mokyklų.

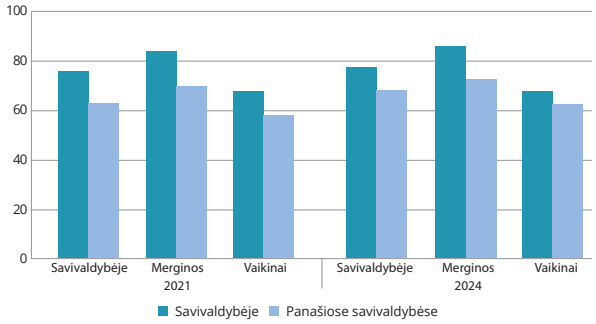
8 pav. Apibendrintas savivaldybės ir penkių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra aukščiau šalies vidurkio. Ypač aukšti – fizikos ir istorijos VBE rodikliai.

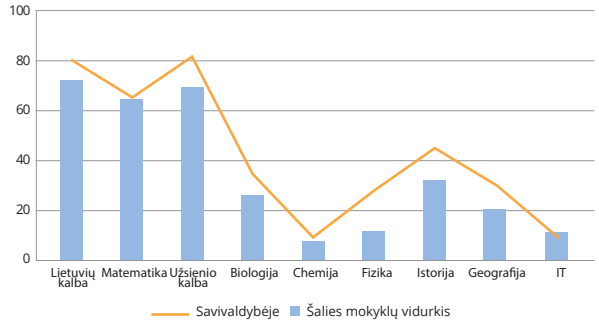
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių berniukų dalis (proc.) buvo didesnė nei mergaičių; skaitymo pasiekimai yra panašūs.

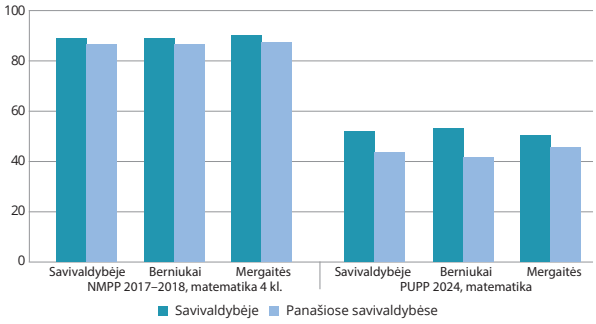
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse. Merginų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis yra gerokai didesnė nei vaikinų.

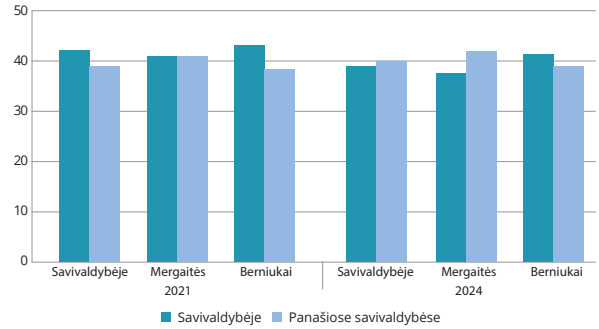
11 pav. 2024 m. beveik visų dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys viršijo šalies mokyklų vidurkį, išskyrus informacines technologijas.

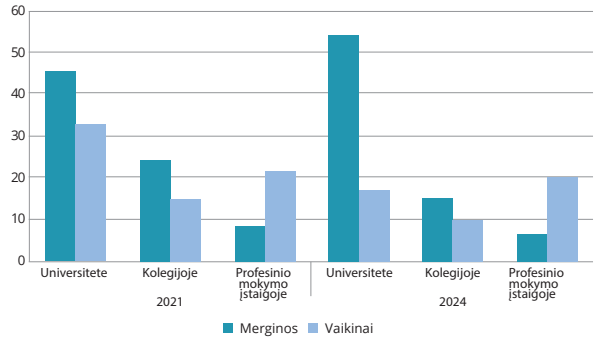
12 pav. Per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys sumažėjo, tačiau yra didesnės nei panašiose savivaldybėse. Nedidelis skirtumas tarp berniukų ir mergaičių pasiekimų.

13 pav. Sumažėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.).

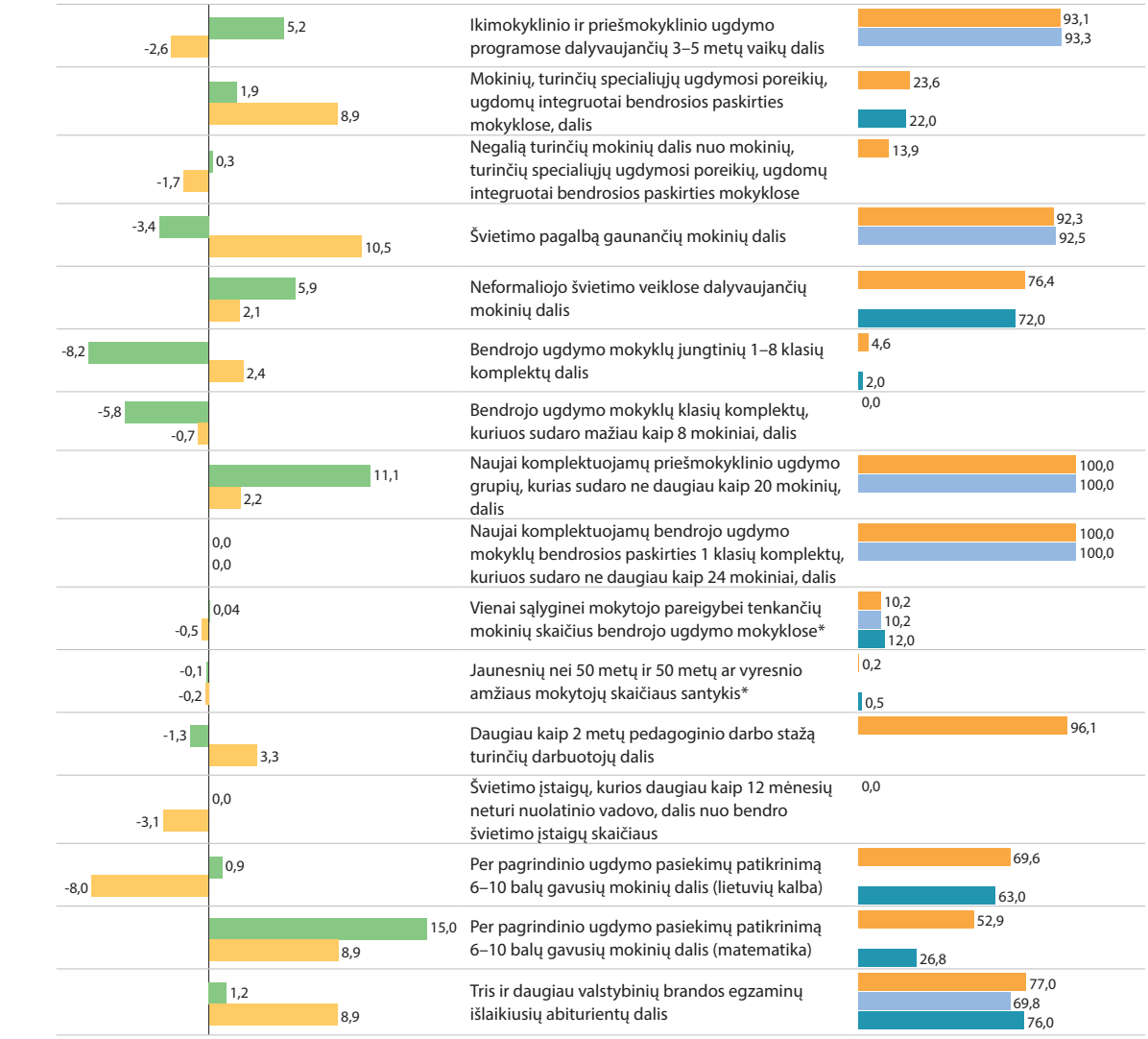

14 pav. Gerokai sumažėjus vidurinį išsilavinimą įgijusių ir tais pačiais metais mokslus tęsiančių universitete vaikinų daliai (proc.), padidėjo šių dalių skirtumas tarp merginų ir vaikinų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

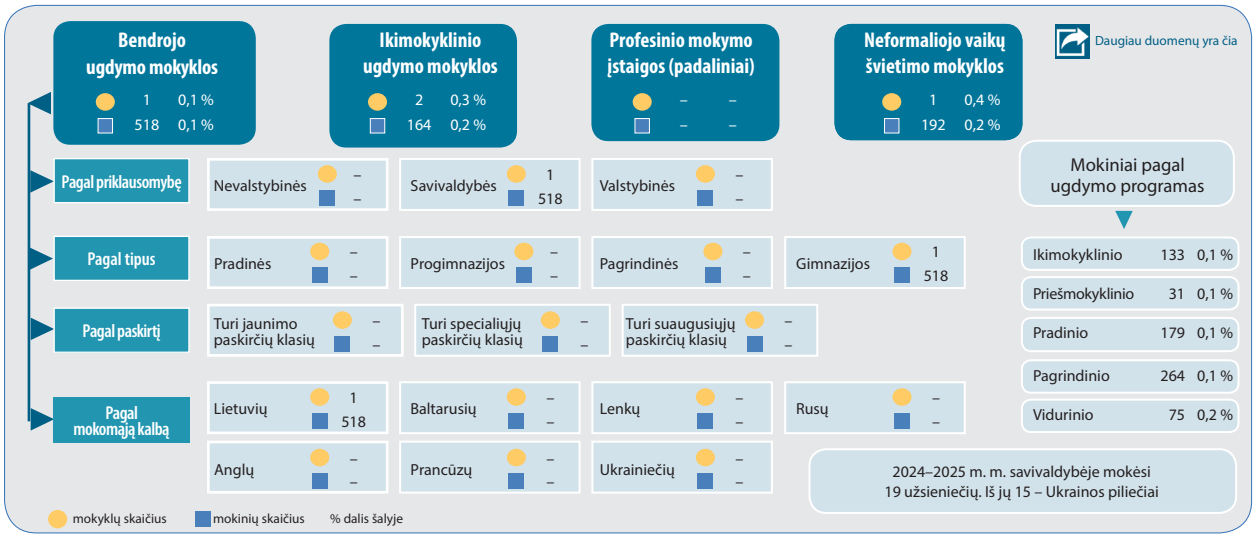
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybėje kuriamos prielaidos darnaus ugdymo plėtrai. Per lyginamąjį laikotarpį padidėjo 3–5 metų vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą, dalis; padaugėjo kaimo vietovėse esančių mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų; išaugo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių ir mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis. Analizuojant mokinių mokymosi pasiekimų duomenis, pastebimi per NMPP bent pagrindinį lygį pasiekusių mokinių dalių skirtumai 4 ir 8 kl., matematikos pasiekimų skirtumai tarp berniukų ir mergaičių, PUPP rezultatų atotrūkis tarp savivaldybės mokyklų; sumažėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis, sumažėjo abiturientų vaikinų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus aukštosiose mokyklose, dalis. Penkių dalykų VBE rezultatai viršijo šalies vidurkį, tačiau matematikos ir chemijos pasiekimai gana žemi. Atkreiptinas dėmesys, kad tik trečdalis mokyklų turi tinkamą gamtos mokslų bazę, ir nė viena mokykla nėra pasirašiusi sutarties su atviros prieigos centrais. Pradinio ugdymo lygmenyje dalis 1–4 klasių mokinių mokosi jungtinėse klasėse. Tikslinga sistemingai stiprinti SUP mokinių įtrauktį, užtikrinant nuolatinę švietimo pagalbą ir specialistų prieinamumą, mažinti pasiekimų netolygumus, vykdant nuolatinę mokinių pažangos stebėseną, taikant metodinę pagalbą, papildomas konsultacijas ir intervencines priemones, investuoti į gamtos mokslų infrastruktūrą ir plėtoti bendradarbiavimą su STEAM centrais.

Birštono savivaldybė

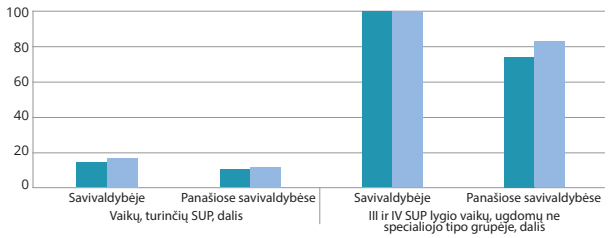

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
1,0	6,2↑	1613↑	2,8↑	28,9	45,4↑	56↓	71↑	288↑	24↑	100↔	11,8↑	97,3↓	0↔	0↔	21,6↑	0,6↔	100↔	0,0	246↑

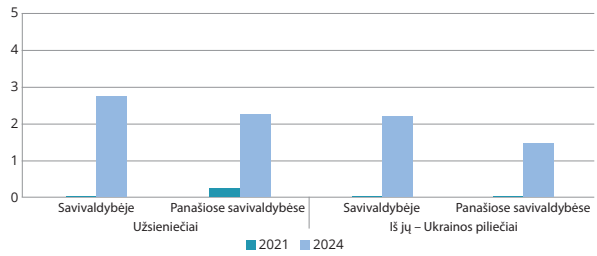
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

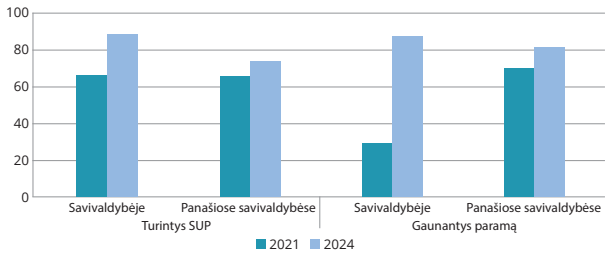
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

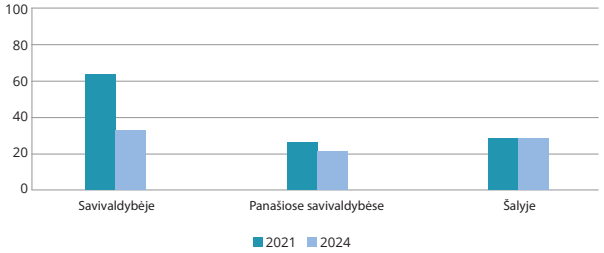
2 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

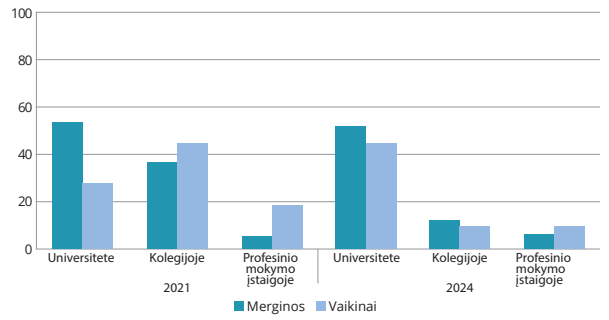
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

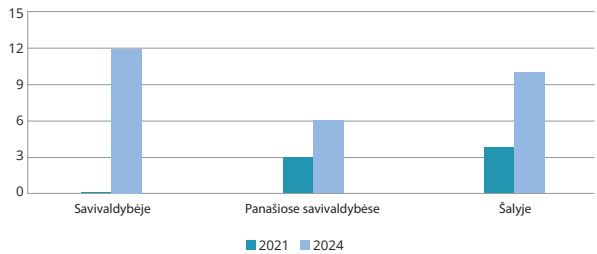
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, kolegijoje, profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.)

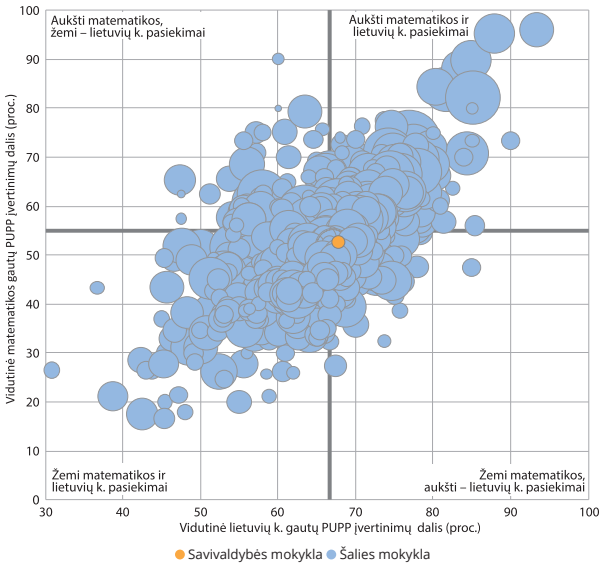

6 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

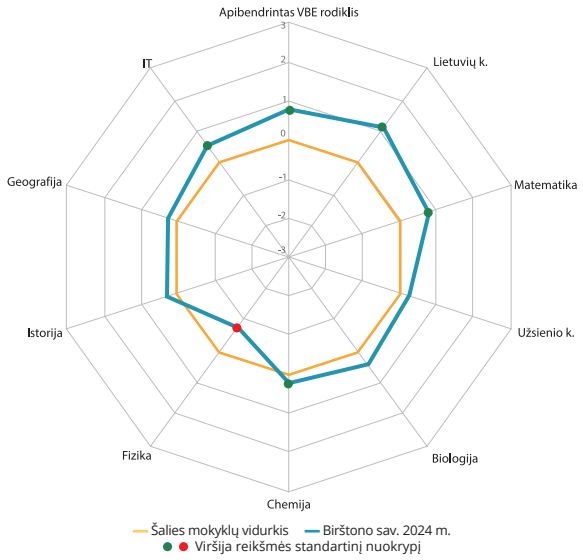

Mokinių pasiekimai

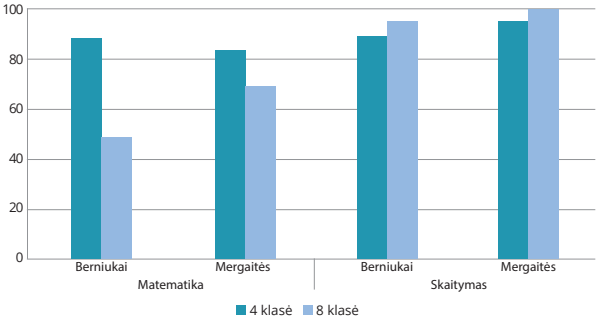
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį 2024 m. PUPP atskleidžia žemus matematikos ir vidutinius lietuvių k. ir literatūros rezultatus.

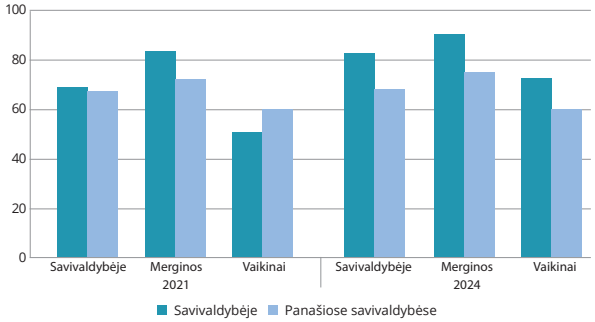
8 pav. Apibendrintas ir visų dalykų, ypač lietuvių k. ir literatūros, VBE rodikliai (standartizuotais taškais) viršijo šalies vidurkį (išskyrus fizikos).

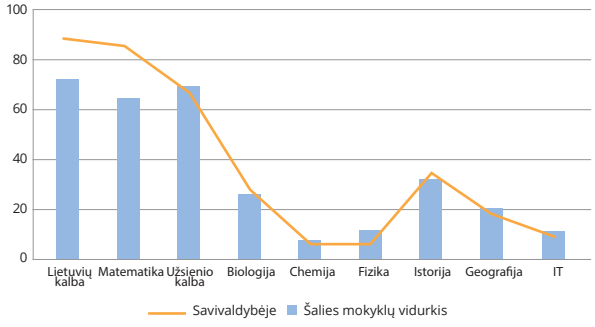
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp mergaičių, išskyrus matematikos pasiekimus 4 klasėje.

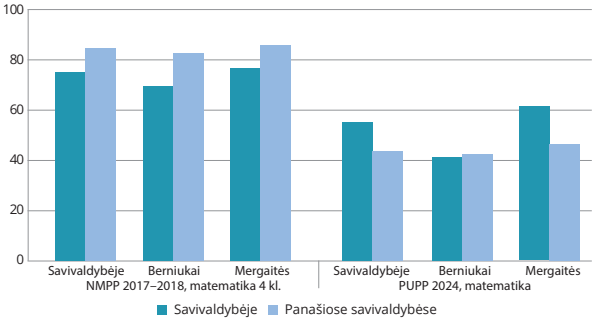
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių bent 3 VBE, dalis (proc.) savivaldybėje išaugo ir išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse. 2024 m. labiausiai padidėjo vaikinų dalis, nors išliko mažesnė nei merginų.

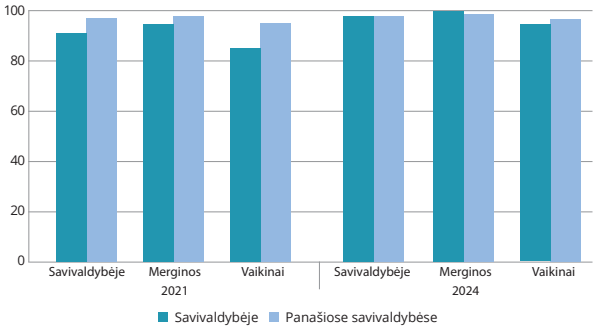
11 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros bei matematikos egzaminus laikiusių abiturientų dalys (proc.) nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra gerokai didesnės nei šalies mokyklų vidurkis.

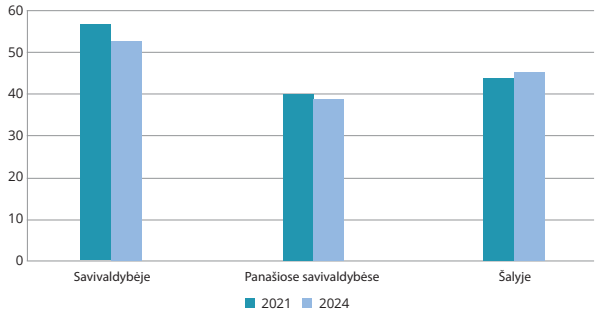
12 pav. Per šešerius metus bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) pastebimai sumažėjo, tačiau savivaldybės 2024 m. rodiklis tapo aukštesnis nei panašių savivaldybių.

13 pav. Per trejus metus išaugo vidurinį išsilavinimą įgijusių mokinių dalis (proc.) ir tapo tokia pat, kaip panašiose savivaldybėse.

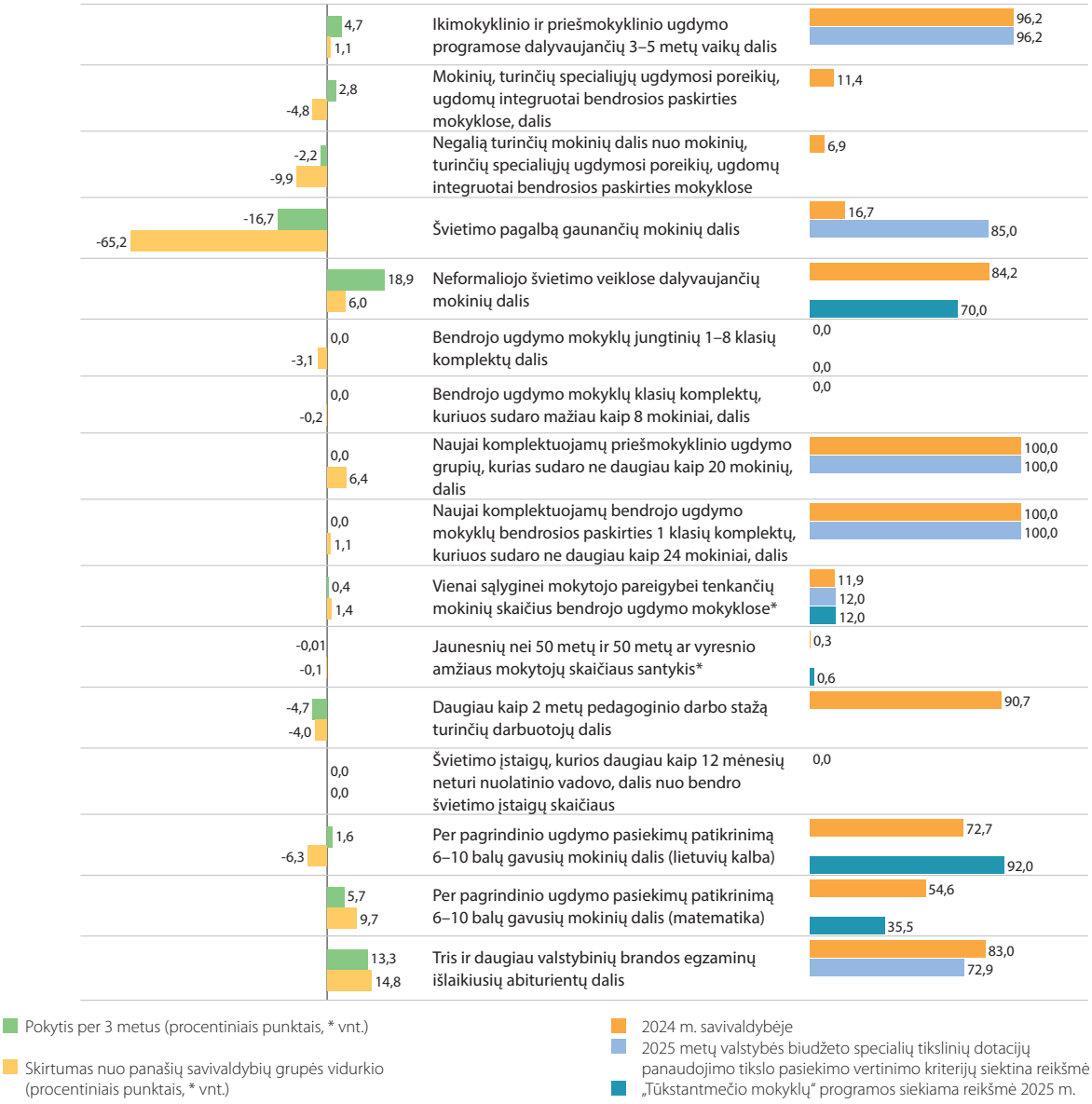

14 pav. Sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.), bet išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse ir šalyje.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

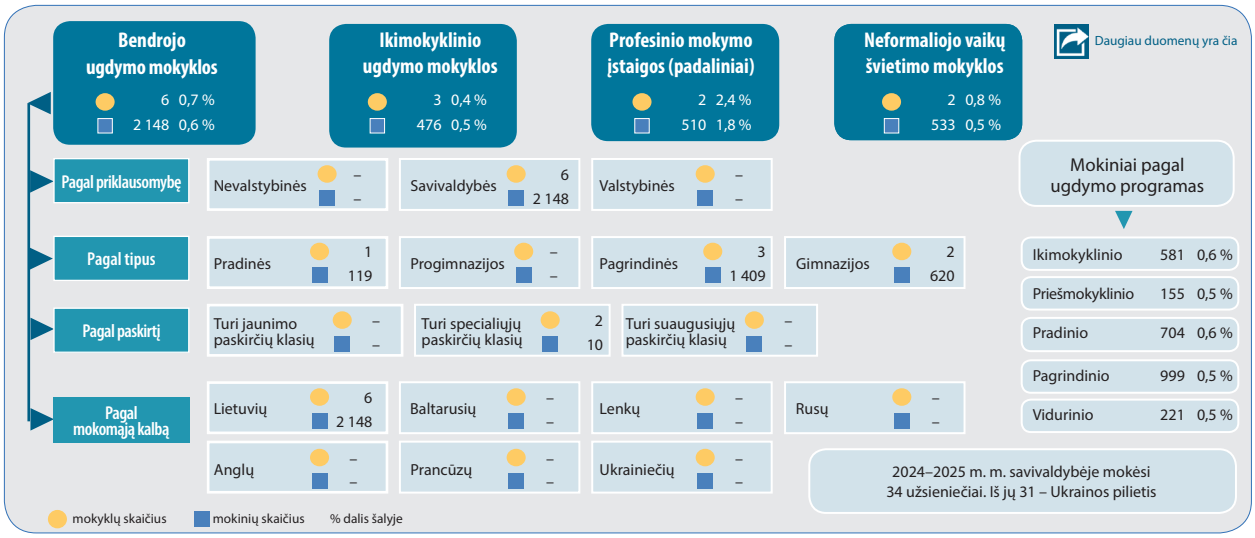
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybė nuosekliai plėtoja darnaus ugdymo sąlygas, auga ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų ir SUP turinčių mokinių dalis (proc.) bendrojo ugdymo klasėse. Gerokai padidėjo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, tarp jų ir turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis. Visi mokiniai, baigę 10 klasę, toliau mokosi. Nuosekliai didėja per PUPP lietuvių k. ir matematikos 6–10 balų gavusių mokinių dalis. Visų dalykų (išskyrus fiziką) VBE rezultatai viršijo šalies vidurkį, savivaldybės mokykloje padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis. Lyginamuoju laikotarpiu daugiau mokymo lėšų panaudota pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, tačiau vis dar per mažai mokymo lėšų skiriama švietimo pagalbai ir mokymo priemonėms įsigyti. Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose trūksta švietimo pagalbos specialistų, todėl švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis yra gerokai mažesnė nei panašiose savivaldybėse. Atkreiptinas dėmesys, kad didėjant dvejų metų stažo neturinčių mokytojų daliai, didėja ir neturinčių kvalifikacinės kategorijos mokytojų dalis. Siekiant įveikti darnaus ugdymo iššūkius ir skatinant švietimo veiksmingumą savivaldybės mokyklose, reikėtų didinti švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalį ir švietimo pagalbos specialistų, tenkančių 100-ui mokinių, pareigybių skaičių, pasitelkti komandinį mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų darbą, panaudojant daugiau mokymo lėšų, skirtų švietimo pagalbai teikti ir mokymo priemonėms įsigyti. Daugiau dėmesio skirti gabiems mokiniams, skatinti juos dalyvauti dalykinėse olimpiadose, konkursuose.

Biržų rajono savivaldybė

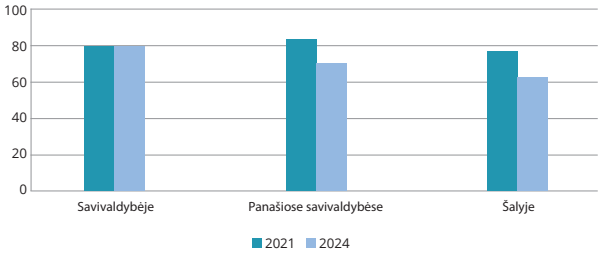

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas							Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-3,9	10,7↑	1487↑	13,5↑	20,5	31,6↑	46↑	52↑	312↑	65↑	0↔	28,5↓	88,3↑	10,9↑	16,7↔	19,1↑	0,7↑	97↓	5,1	198↓

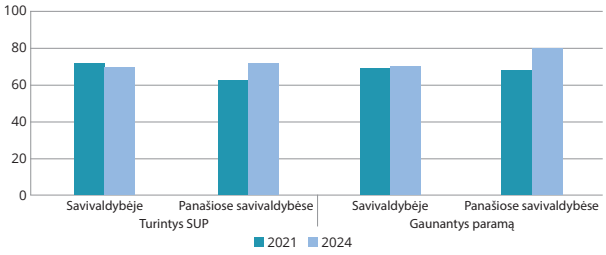
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

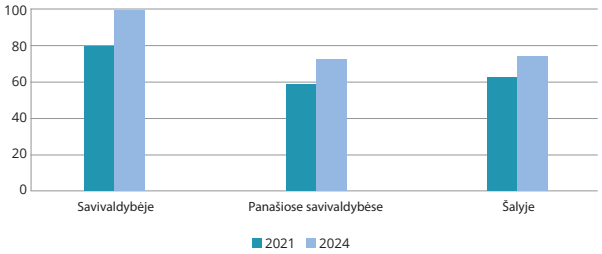
1 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

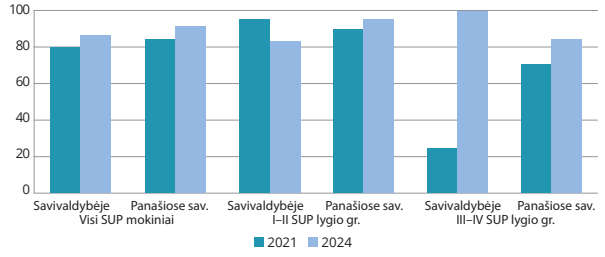
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

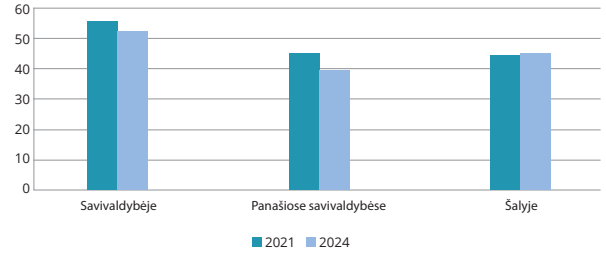
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

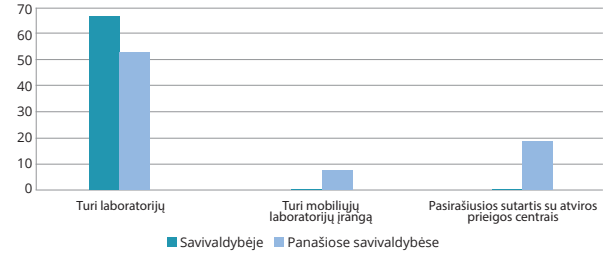
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

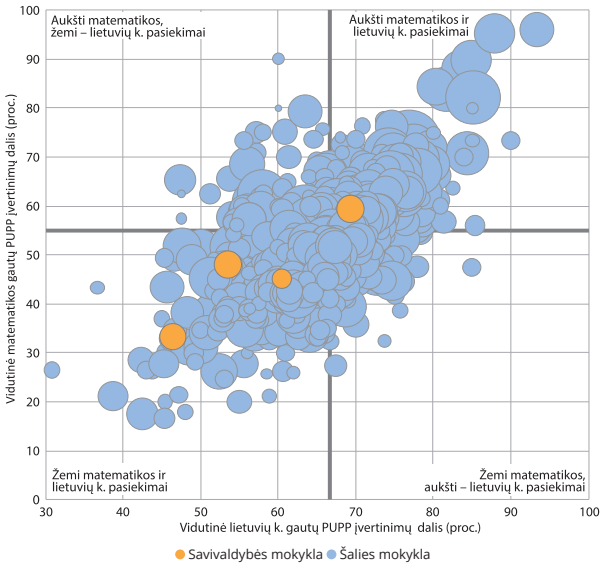

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

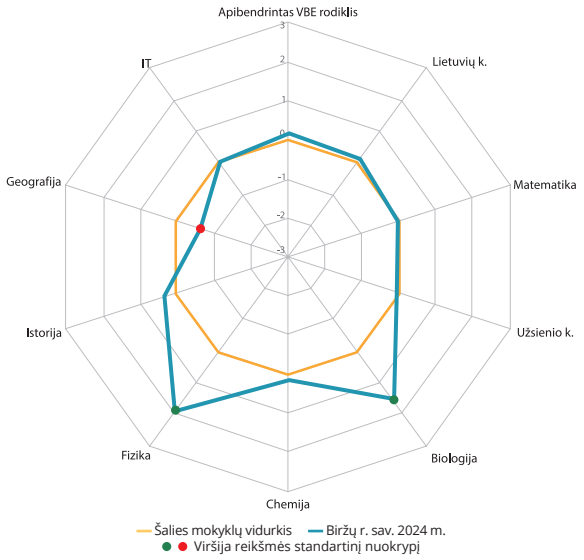

Mokinių pasiekimai

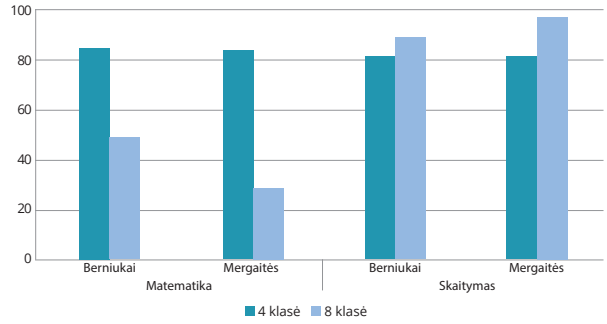
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį (proc.) 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų skirtumus tarp savivaldybės mokyklų.

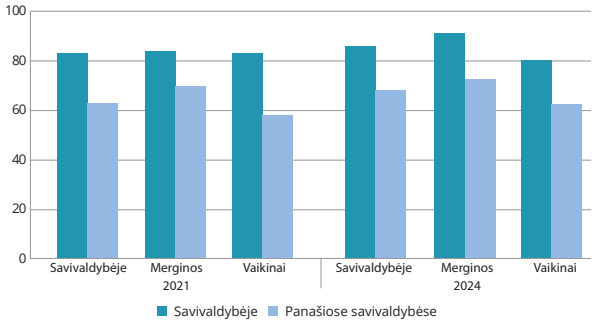
8 pav. Apibendrintas ir penkių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra aukštesni už šalies, ypač aukšti – fizikos ir biologijos. Gerokai žemiau šalies vidurkio yra geografijos VBE rodiklis.

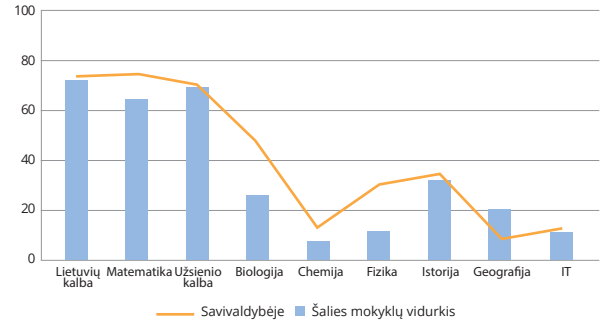
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių berniukų dalis (proc.) buvo didesnė nei mergaičių. Ypač ryškūs pasiekimų skirtumai tarp berniukų ir mergaičių 8 klasėje.

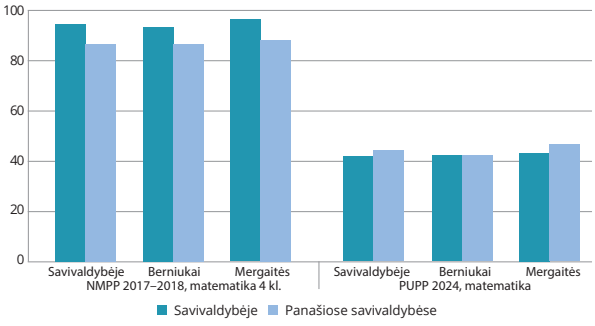
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) per trejus metus išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse.

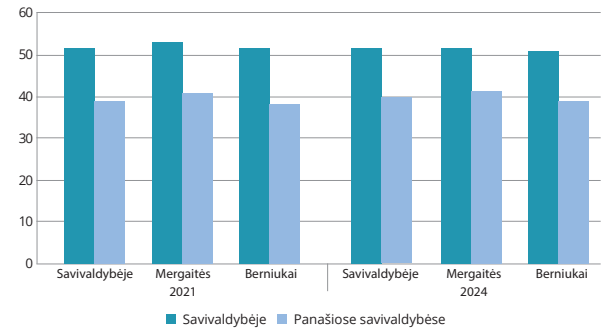
11 pav. 2024 m. beveik visų dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys viršijo šalies mokyklų vidurkį, išskyrus geografijos.

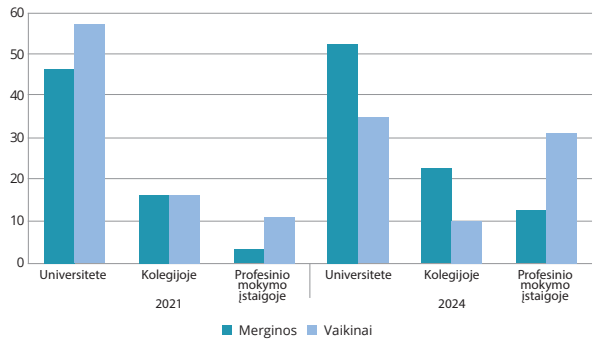
12 pav. Gerokai sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.); nedidelis šių dalių skirtumas tarp berniukų ir mergaičių.

13 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) viršijo panašių savivaldybių dalį.

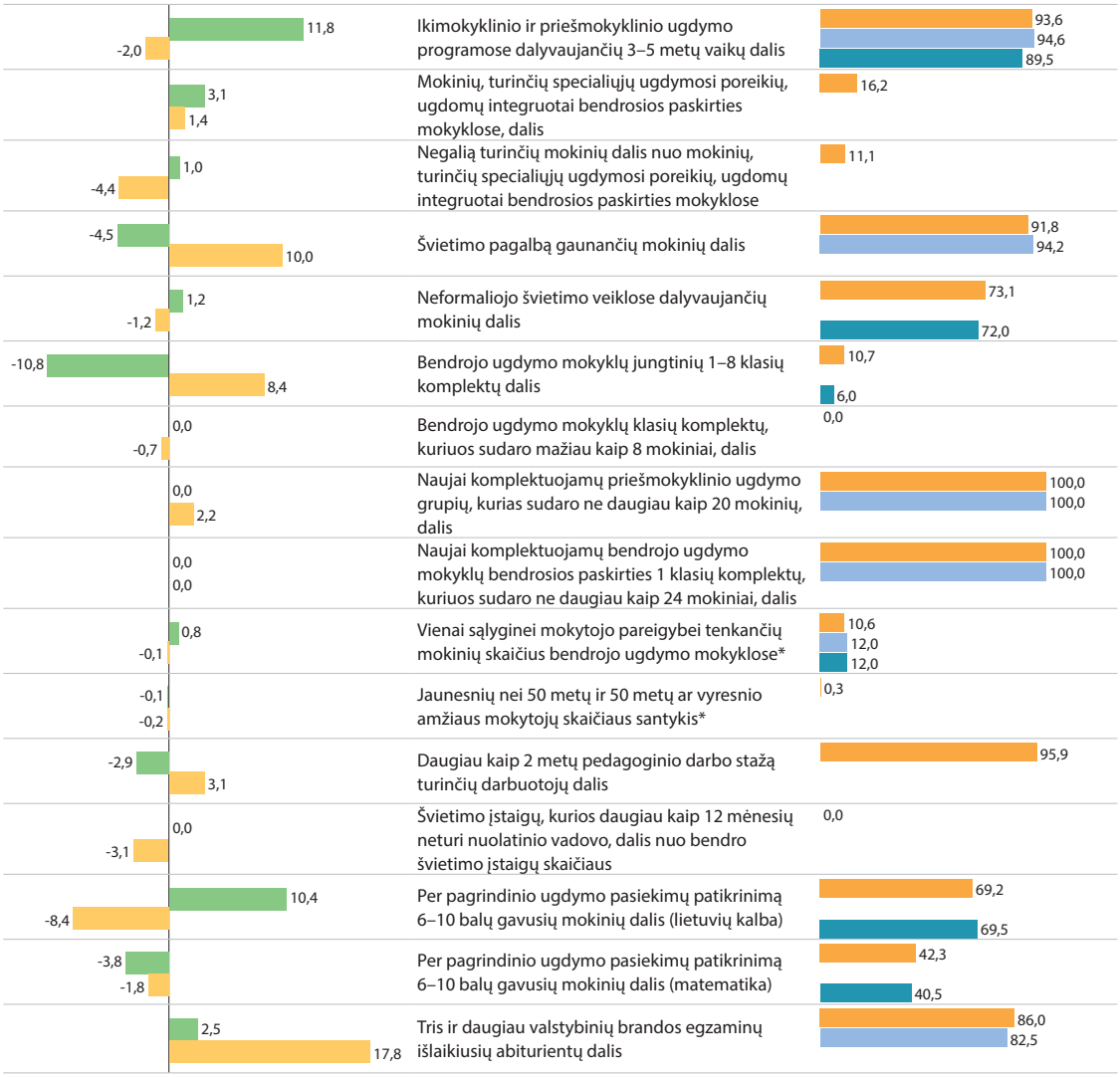

14 pav. Padidėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturienčių merginų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus, dalis; ši abiturientų vaikinų dalis sumažėjo, išskyrus toliau besimokančius profesinio mokymo įstaigoje.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Pokytis per 3 metus (procentiniais punktais, * vnt.)

Skirtumas nuo panašių savivaldybių grupės vidurkio (procentiniais punktais, * vnt.)

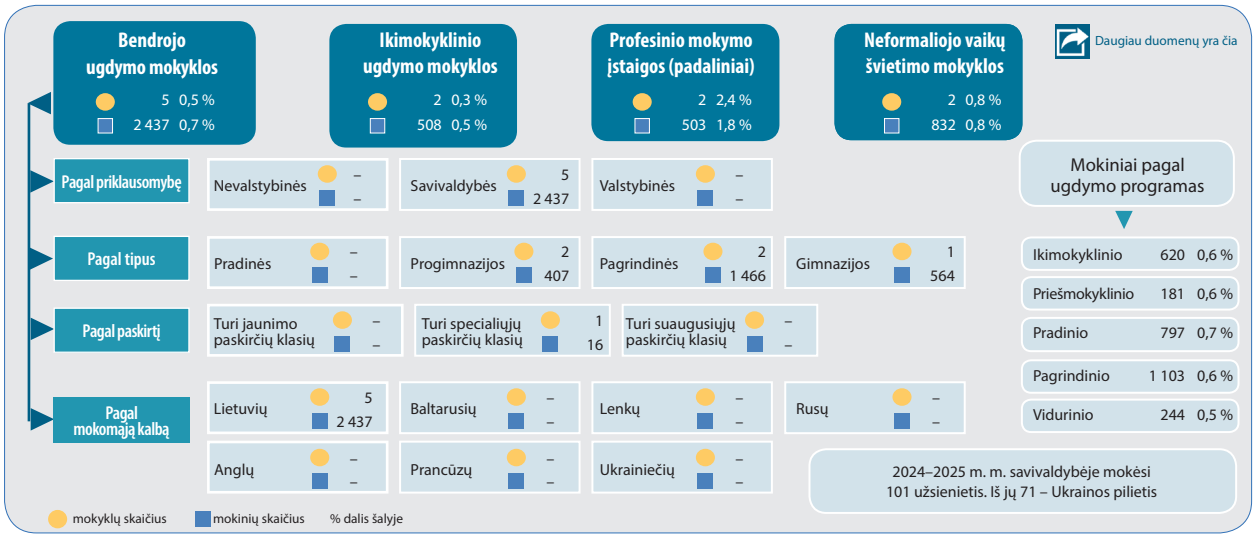
2024 m. savivaldybėje

2025 metų valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų panaudojimo tikslo pasiekimo vertinimo kriterijų siektina reikšmė „Tūkstantmečio mokyklų“ programos siekiama reikšmė 2025 m.

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybėje įgyvendinant darnaus ugdymo principus, siekiama užtikrinti kokybišką ir prieinamą švietimą visiems mokiniams, tačiau mokymosi pasiekimų skirtumai tarp mokyklų atskleidžia švietimo kokybės netolygumus. Analizuojant NMPP rezultatus, pastebimi pasiekimų skirtumai matematikos srityje – berniukų rezultatai geresni nei mergaičių, 4 kl. mokinių rezultatai geresni nei 8 kl. Taip pat pastebimi rezultatų netolygumai: PUPP – tarp mokyklų, VBE – tarp dalykų. Atkreiptinas dėmesys, kad fizikos ir biologijos VBE rezultatai yra gerokai aukštesni už šalies vidurkį. Gamtos mokslų laboratorijų plėtra ir aktyvesnis bendradarbiavimas su STEAM atviros prieigos centrais padėtų išlaikyti stiprias gamtos mokslų pozicijas ir užtikrinti kitų dalykų aukštesnius pasiekimus. Savivaldybės socialinis, ekonominis kontekstas nėra palankus darniam ugdymui. Negerėja ugdymo proceso rodikliai: didėja 1–4 kl. mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis, ne visi mokiniai gauna švietimo pagalbą, mokyklų infrastruktūra nepakankamai pritaikyta asmenų su negalia poreikiams. Todėl labai svarbu stiprinti darnaus ugdymo komponentus, atliepiant nustatytus netolygumus: didinti švietimo pagalbos specialistų skaičių ir mokymo išteklius, tenkančius vienam mokiniui; skirti daugiau lėšų pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti; organizuoti kvalifikacijos tobulinimo programas mokytojams, dirbantiems su SUP turinčiais vaikais; didinti investicijas į mokyklų infrastruktūrą; ieškoti naujų mokymo būdų ir formų, siekiant mokinius sudominti matematika, kad mokiniai ir toliau galėtų sėkmingai mokytis tiksliųjų mokslų. Efektyvesnė neformaliojo švietimo programų plėtra padėtų formuoti įtraukaus ugdymo kultūrą ir tenkinti individualius mokinių ugdymosi poreikius.

Druskininkų savivaldybė

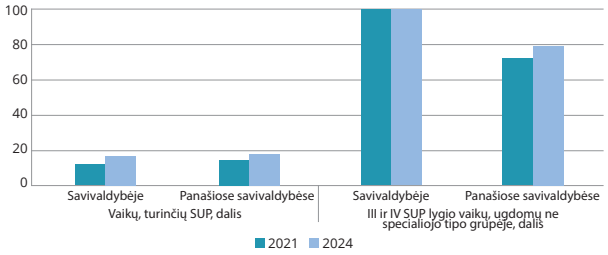

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
2,7	7,8↑	1603↑	11,4↓	29	9,9↑	39↓	78↑	457↑	73↑	40↑	12↑	94,7↑	0↔	20↑	22,2↓	0,7↓	100↔	0,0	235↑

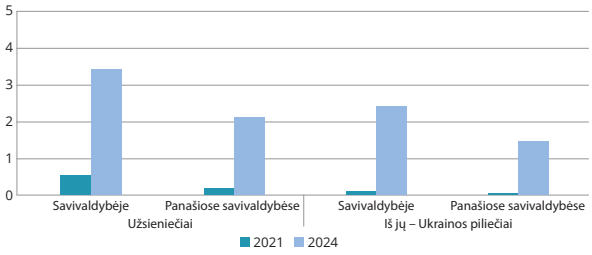
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

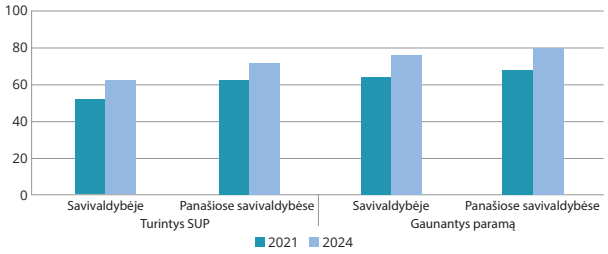
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

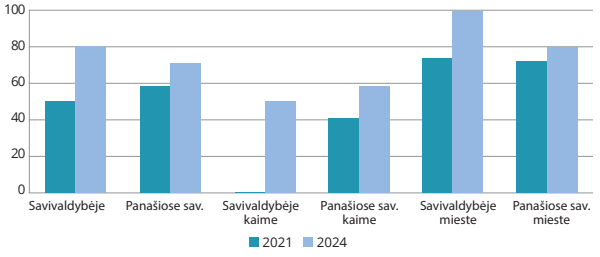
2 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

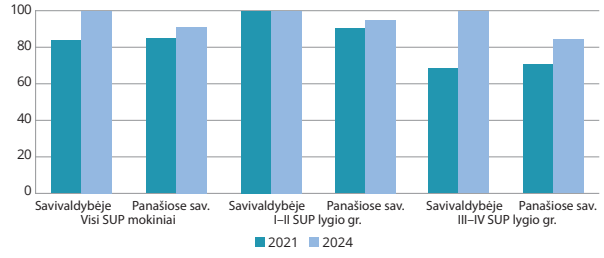
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

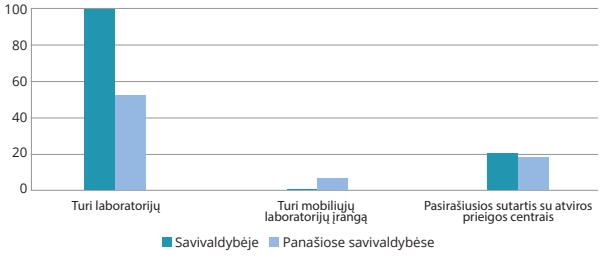
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

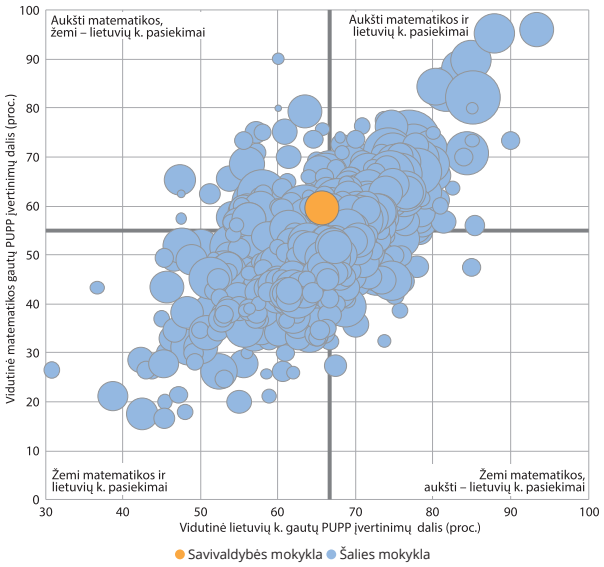

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

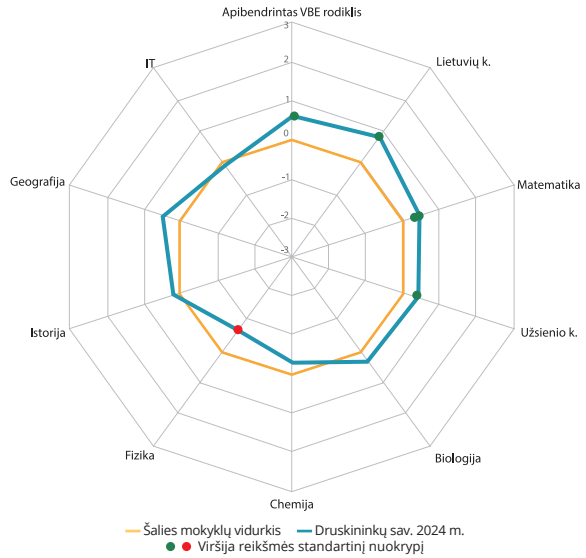

Mokinių pasiekimai

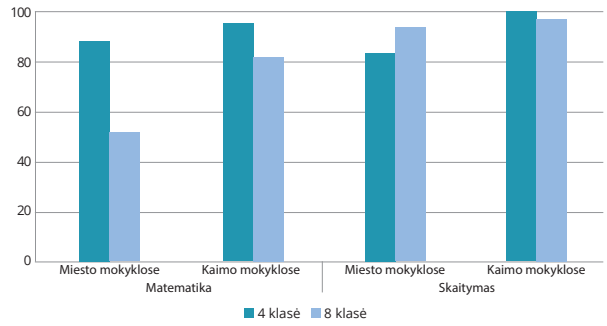
7 pav. 2024 m. savivaldybės mokyklos matematikos PUPP pasiekimai yra aukščiau šalies vidurkio, o lietuvių k. ir literatūros PUPP pasiekimai – artimi šalies vidurkiui.

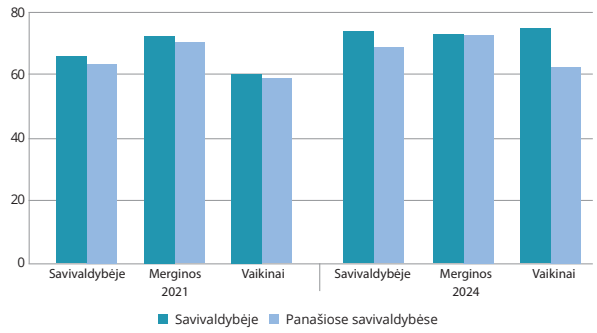
8 pav. Apibendrintas ir šešių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra aukštesni už šalies vidurkį. Apibendrinto, lietuvių k., matematikos ir užsienio k. VBE rodiklių reikšmės ypač aukštos.

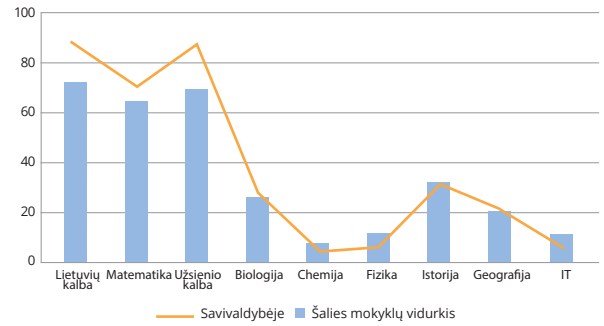
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė kaimo mokyklose, ypač – matematikos 8 klasėje.

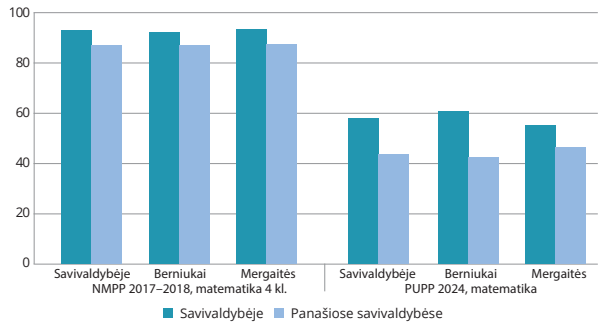
10 pav. Padidėjo abiturientų vaikinų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), sumažėjo pasiekimų atotrūkis tarp merginų ir vaikinų. Savivaldybės rodiklio reikšmė yra didesnė nei panašiose savivaldybėse.

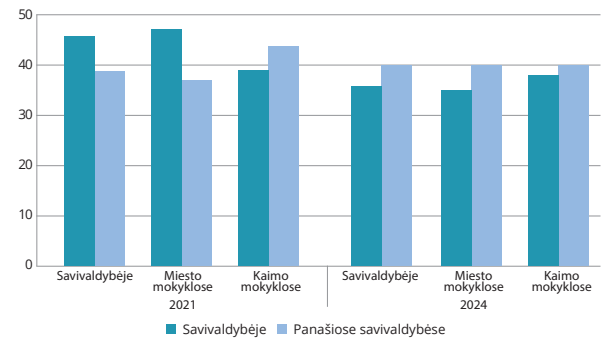
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra didesnės už šalies vidurkį, tačiau daug mažesnės – laikiusiųjų chemijos, fizikos ir informacinių technologijų VBE dalys.

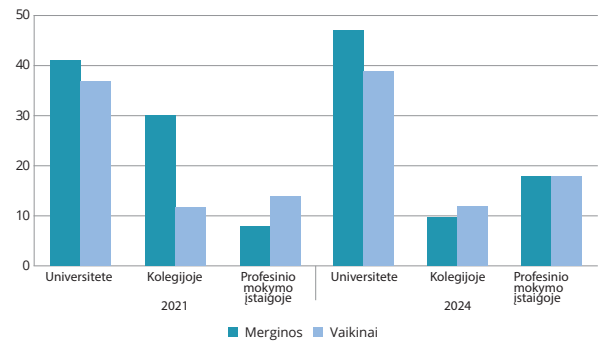
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), tačiau jos yra didesnės nei panašiose savivaldybėse; padidėjo atotrūkis tarp berniukų ir mergaičių.

13 pav. Sumažėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.), ypač miesto mokyklose, ir yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

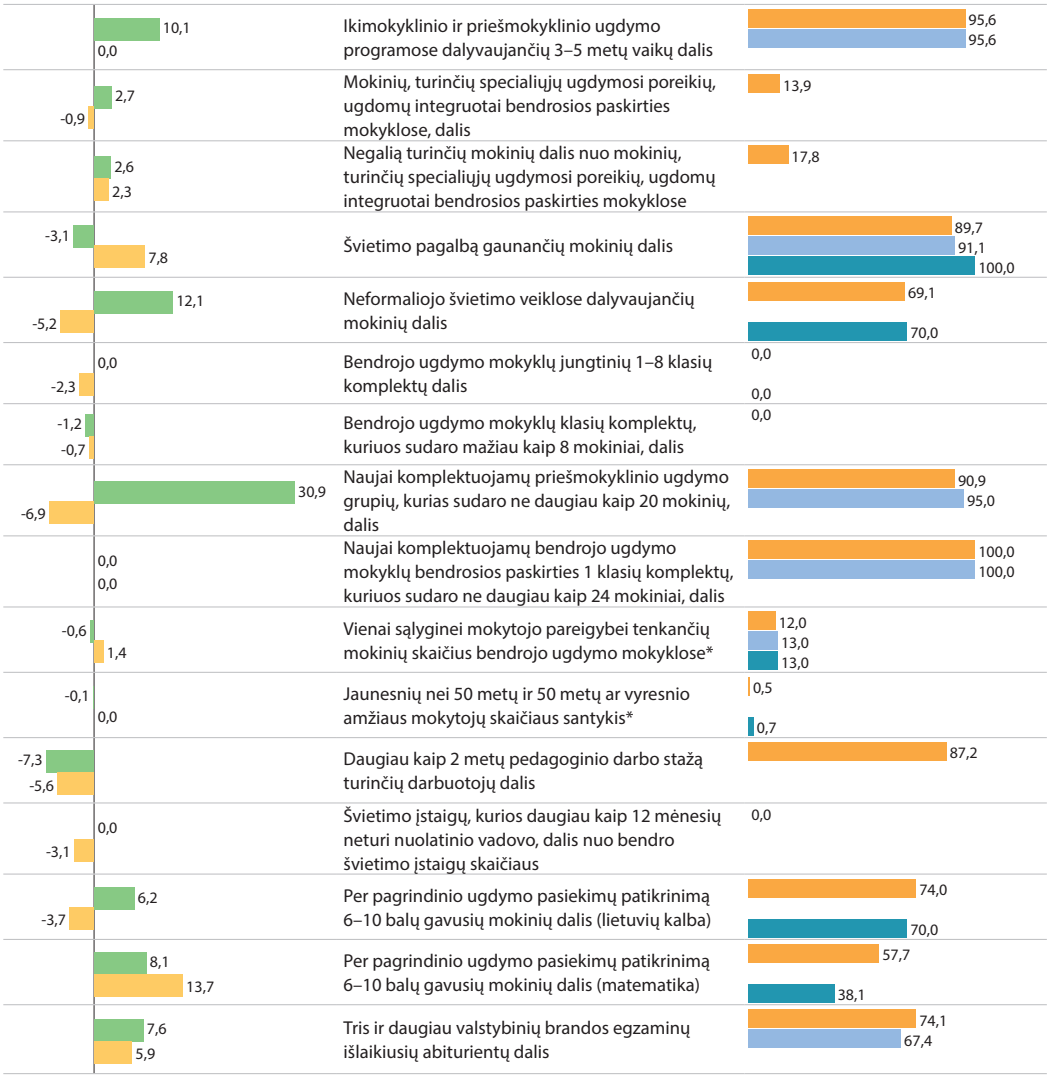

14 pav. Padidėjo abiturientų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitetuose ir profesinio mokymo įstaigose, dalys (proc.). Sumažėjo pasirinkimų skirtumai tarp merginų ir vaikinų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

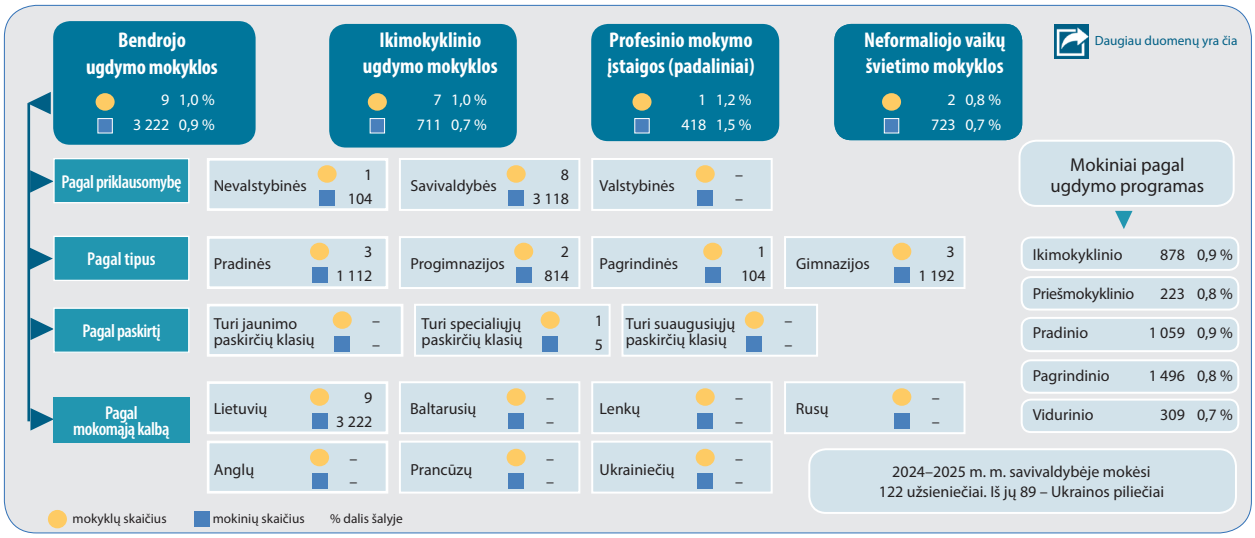
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant išugdyti kiekvienam mokiniui vertybines orientacijas ir būtinas kompetencijas, sudarančias galimybes nuolat mokytis, kurti savo gyvenimą ir dalyvauti profesinėje veikloje, savivaldybėje sudaromos prielaidos darnaus ugdymo plėtrai: gerėja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, neformaliojo vaikų švietimo prieinamumas, taip pat ir SUP turintiems arba (ir) gaunantiems finansinę ir kitokią paramą vaikams, visiems mokiniams sudaromos sąlygos naudotis gamtos mokslų laboratorijomis. Auga mokinių, turinčių SUP ir ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, dalis, daugumai jų užtikrinama švietimo pagalba, tam skiriant ir panaudojant daugiau mokymo lėšų, visi SUP mokiniai toliau mokosi po 10 klasės, tačiau būtina plėsti švietimo pagalbos specialistų tinklą, kad švietimo pagalbą gautų visi mokiniai, kuriems ji paskirta. Nors lėšų panaudojimas pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti auga, tačiau reikėtų skatinti mokytojų profesinį tobulėjimą, jiems siekiant aukštesnės kvalifikacinės kategorijos. Savivaldybės mokyklose padidėjo užsieniečių vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis, ir ji yra gerokai didesnė nei panašiose savivaldybėse. Pastaruosius trejus metus matomos teigiamos tendencijos mokinių pasiekimų srityje: didėja per lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos PUPP 6–10 balų gavusių mokinių ir tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalys, apibendrintas ir šešių VBE rodikliai viršijo šalies vidurkį; tačiau reikia ieškoti priemonių, kaip pagerinti mokinių chemijos, informacinių technologijų ir fizikos mokymosi pasiekimus, daugiau dėmesio skirti gabių mokinių ugdymui, skatinant juos dalyvauti dalykinėse olimpiadose ir konkursuose.

Elektrėnų savivaldybė

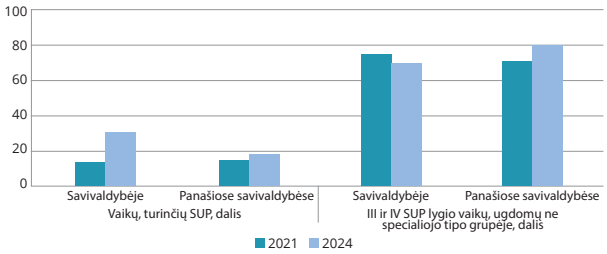

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas							Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
6,2	7,1↑	1773↑	5,5↑	16,7	27,2↓	32↓	62↑	362↑	29↑	25↔	11,3↑	98,4↑	0,8↑	25↓	22,2↑	0,7↑	98↓	0,0	204↑

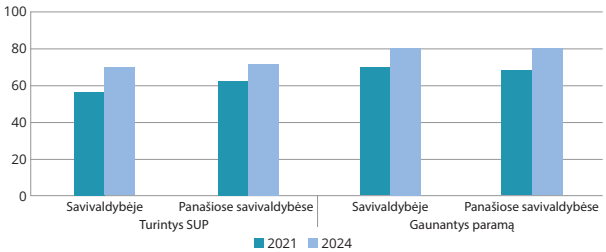
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

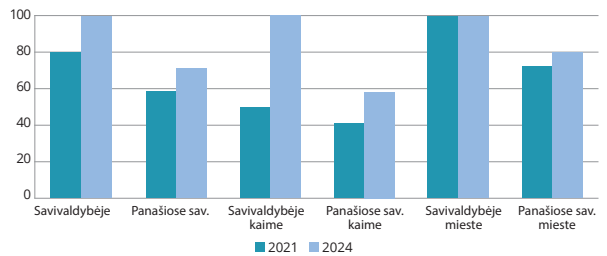
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

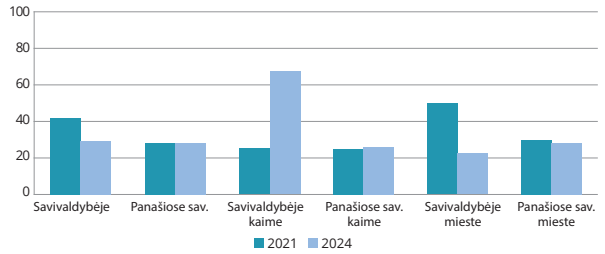
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

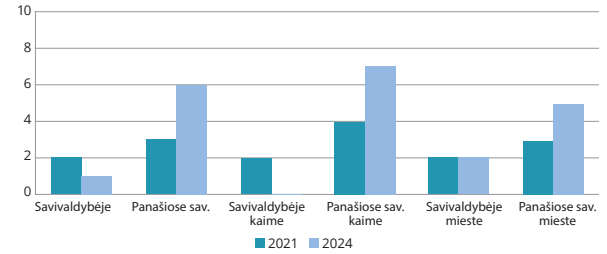
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

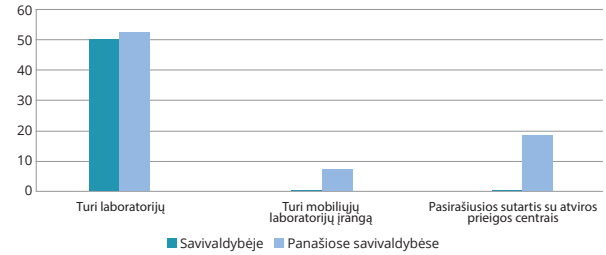
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

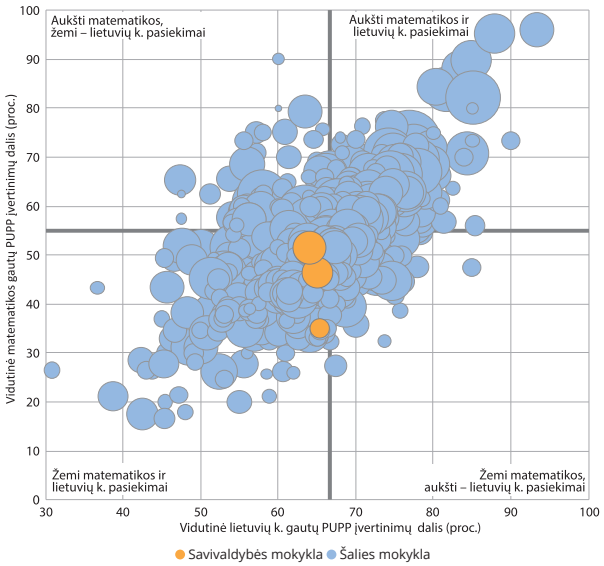

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

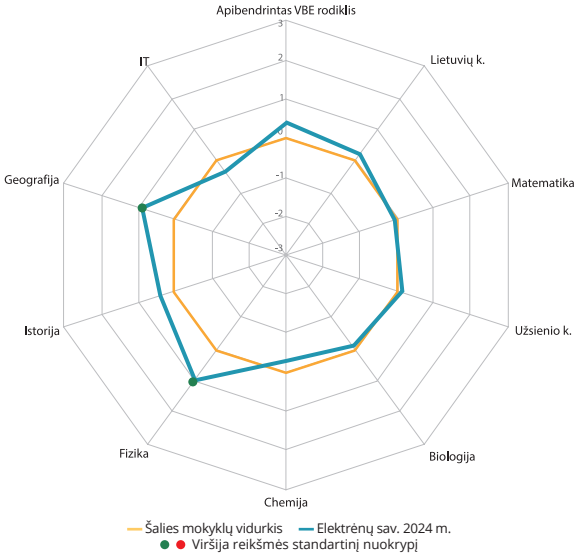

Mokinių pasiekimai

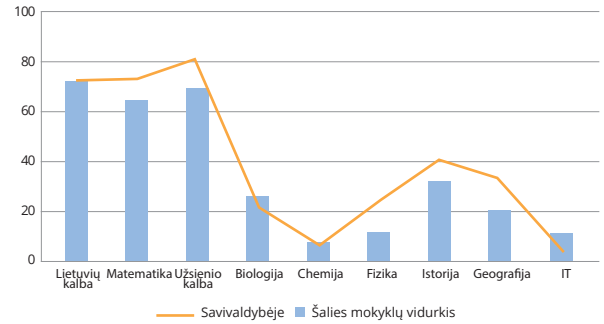
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį PUPP rezultatai rodo gana žemus mokyklų matematikos pasiekimus.

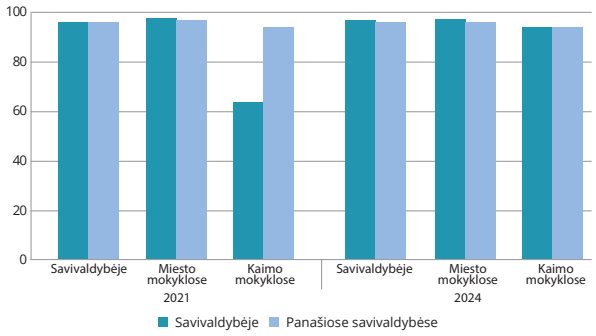
8 pav. 2024 m. apibendrinto VBE rodiklio reikšmė (standartizuotais taškais) ir 5 VBE rezultatai yra aukščiau šalies vidurkio, ypač fizikos ir geografijos.

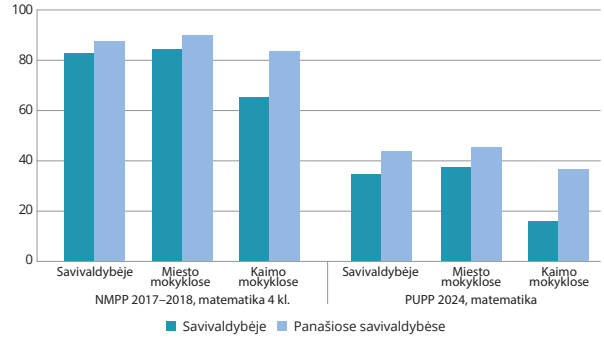
9 pav. 2024 m. visus, išskyrus biologijos, chemijos ir informacinių technologijų, egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra didesnės už šalies vidurkį.

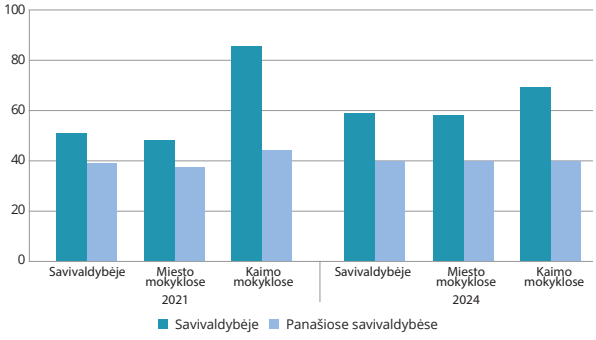
10 pav. Įgijusių vidurinį išsilavinimą mokinių dalis miesto mokyklose šiek tiek sumažėjo, tačiau kaimo – išaugo.

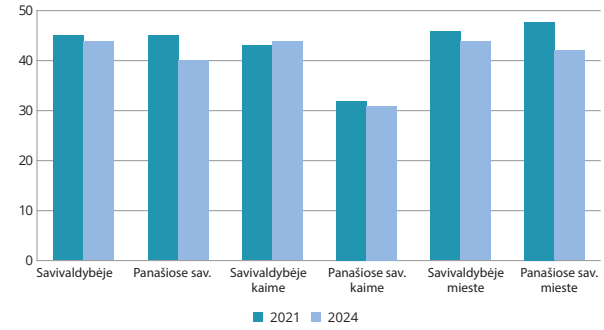
11 pav. Bent pagrindinį matematikos mokymosi lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) gerokai sumažėjo ir yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

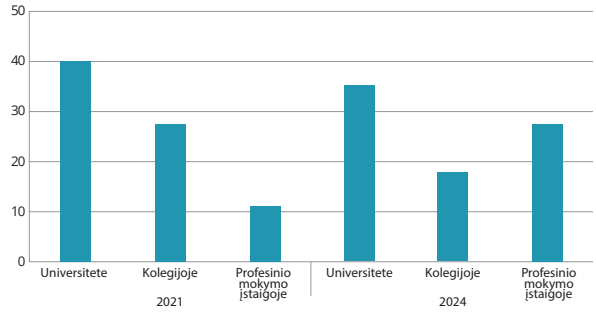
12 pav. Sumažėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) šiek tiek sumažėjo, bet yra didesnė nei panašiose savivaldybėse.

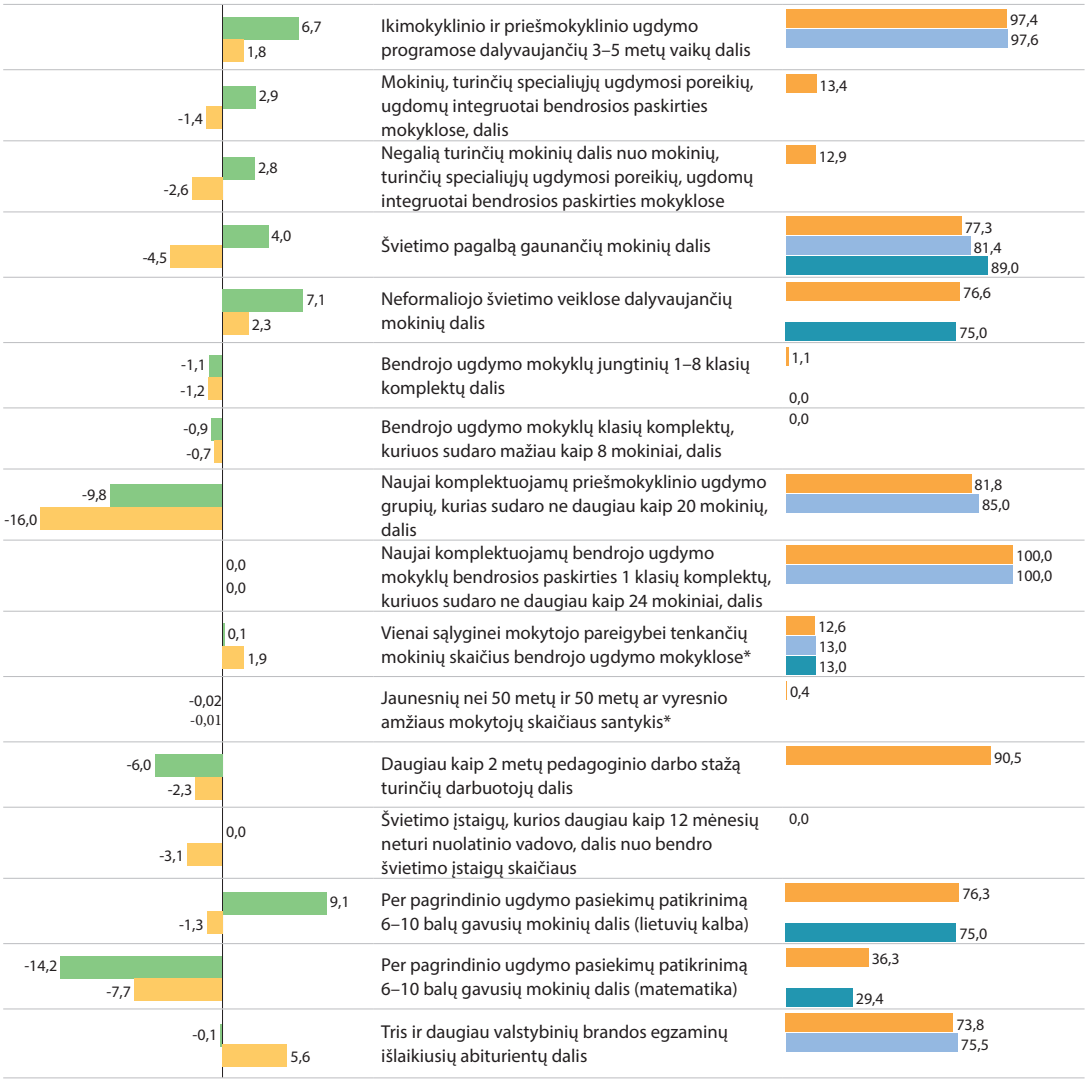

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete ir kolegijoje, dalys (proc.) sumažėjo, o profesinio mokymo įstaigoje – išaugo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

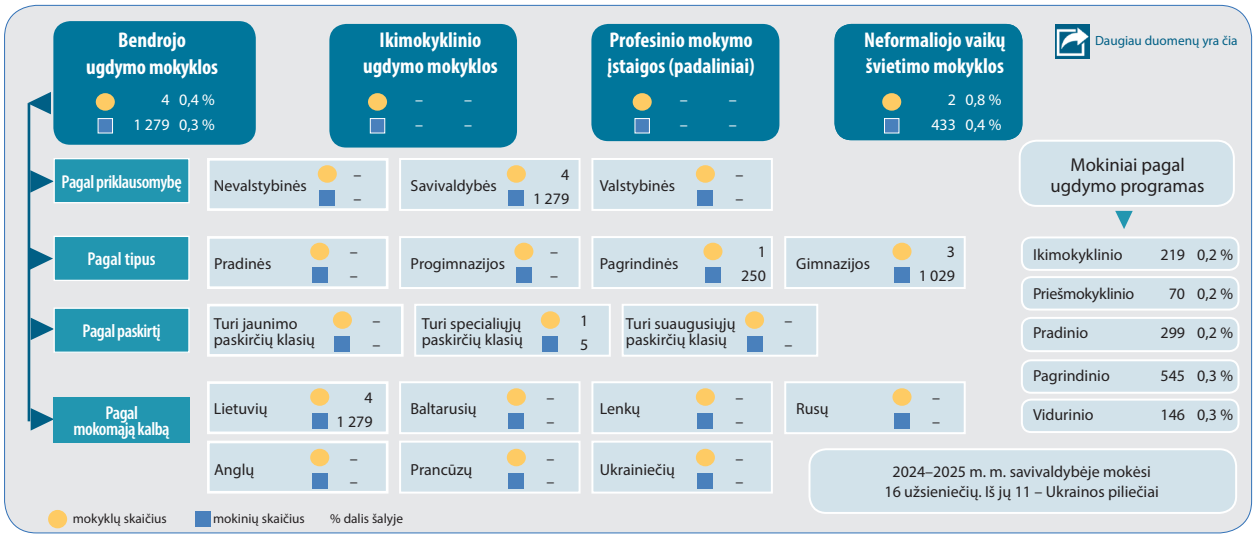
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Kuriant darnų ugdymą, būtina užtikrinti lygiavertį, prieinamą ir kokybišką švietimą. Pagal apibendrintą VBE rodiklį savivaldybė patenka tarp trečdalio aukščiausią rodiklį turinčių šalies savivaldybių. Reikšmingai augo mokyklų, ypač kaimo, kuriose mokoma daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis. Išaugo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis. Per lietuvių kalbos PUPP 6–10 balų gavusių mokinių dalis padidėjo, tačiau matematikos – sumažėjo. Siūlytina daugiau mokymo lėšų panaudoti pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, motyvuoti mokytojus stiprinti profesines kompetencijas ir įgyti aukštesnes kvalifikacines kategorijas, ieškoti priemonių pasiekimų rezultatams gerinti, ypač – matematikos. Vis didesnė 3–5 metų vaikų dalis dalyvauja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose; auga SUP mokinių, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, ir švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalys; didėja neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių dalis. Siūlytina daugiau mokymo lėšų panaudoti švietimo pagalbai teikti ir didinti švietimo pagalbos specialistų skaičių. Pusė mokyklų turi gamtos mokslų laboratorijų, tačiau nėra aprūpintos mobiliųjų laboratorijų įranga ar pasirašiusios sutartis su atviros prieigos centrais. Siekti, kad mokiniai kuo anksčiau atpažintų savo pomėgius, gebėjimus, skatinti juos dalyvauti dalykinėse olimpiadose ir konkursuose. Stiprinti ugdymo karjerai veiklas, kurios padėtų mokiniams apsispręsti dėl tolesnio mokymosi ar profesijos pasirinkimo. Siekiant mažinti pasiekimų atotrūkį ir gerinti ugdymo kokybę, tikslinga stiprinti mokinių pažangos stebėseną, laiku suteikti mokymosi pagalbą.

Ignalinos rajono savivaldybė

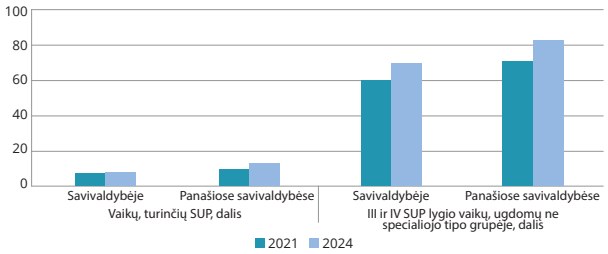

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-8,2	12,6↑	1507↑	27↓	24,2	36,2↓	56↑	53↑	434↑	39↓	0↔	19,7↑	95↑	4,7↑	25↔	18,9↑	0,9↓	96↓	18,5	208↑

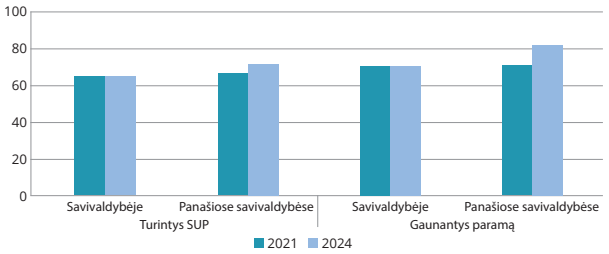
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

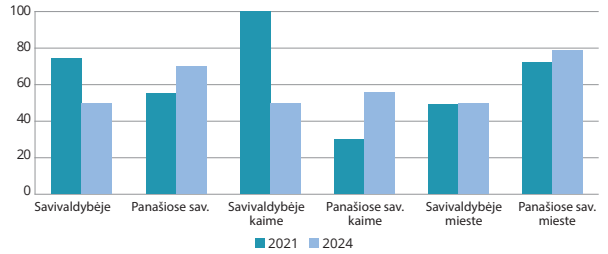
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

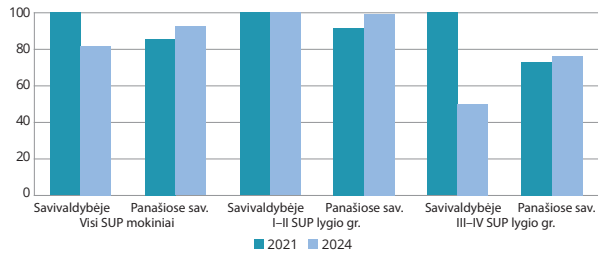
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

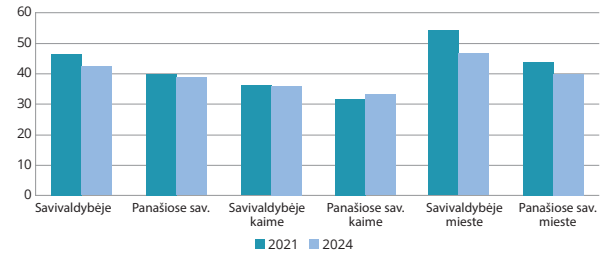
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

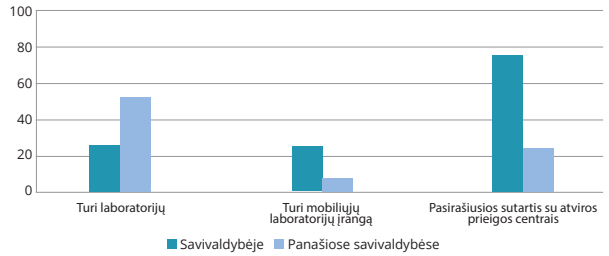
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

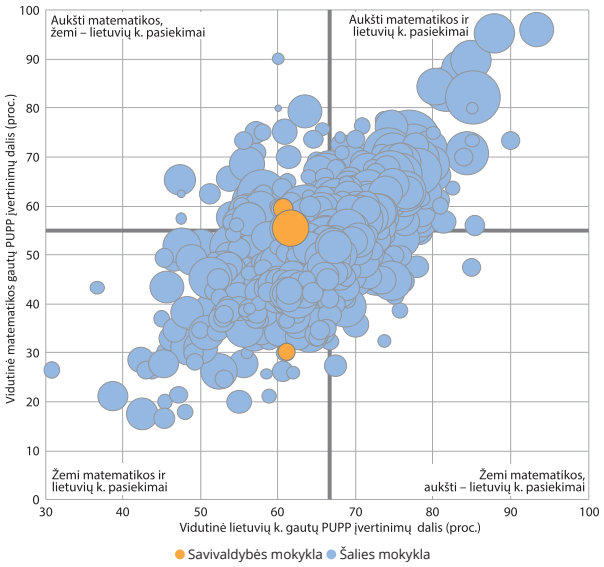

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

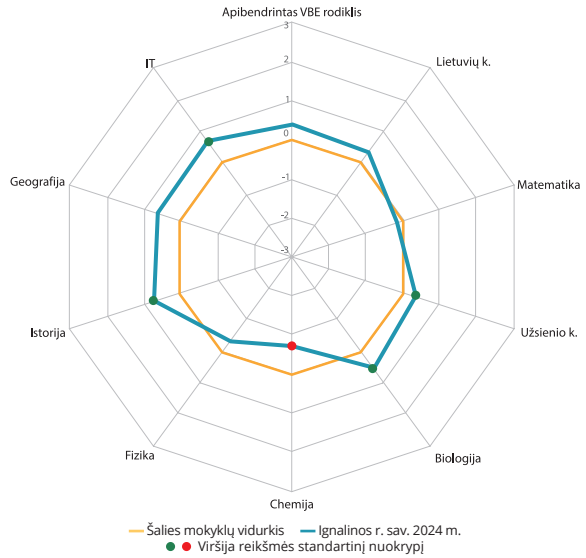

Mokinių pasiekimai

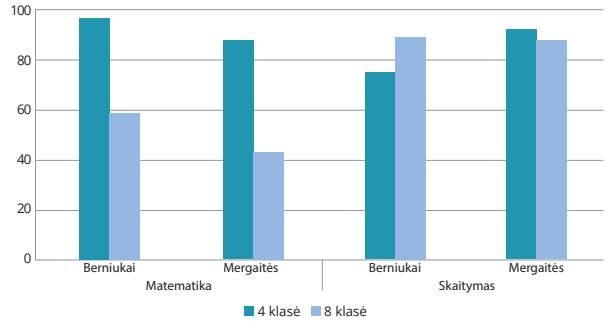
7 pav. Pagal gautų įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia didžiosios dalies mokyklų aukštus matematikos ir žemus lietuvių k. ir literatūros pasiekimus.

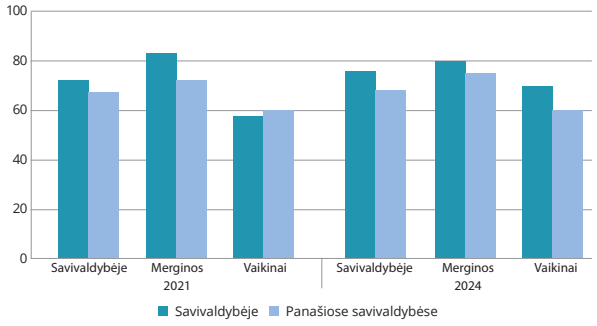
8 pav. Apibendrintas ir šešių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra aukštesni nei šalies. Ypač aukšti – istorijos, informacinių technologijų, biologijos, užsienio k. VBE rezultatai.

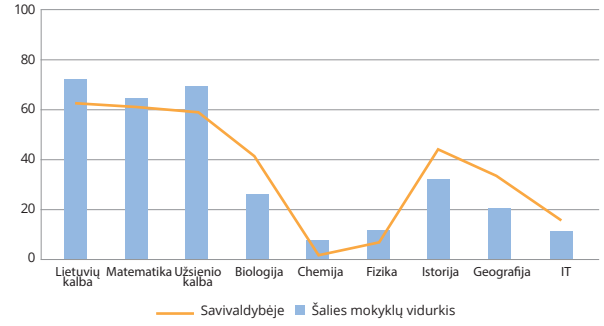
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių berniukų dalis (proc.) buvo didesnė nei mergaičių, išskyrus 4 klasės skaitymo pasiekimus.

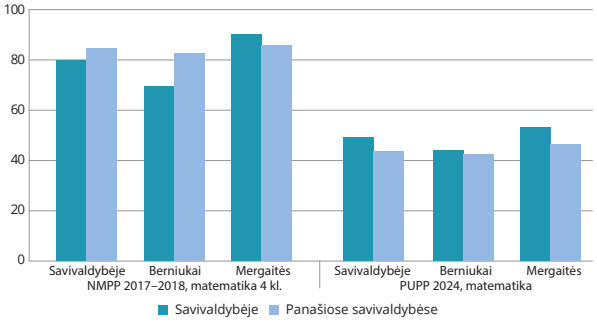
10 pav. Padidėjo abiturientų vaikinų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.). 2024 m. ir merginų, ir vaikinų ši dalis viršijo panašių savivaldybių dalį.

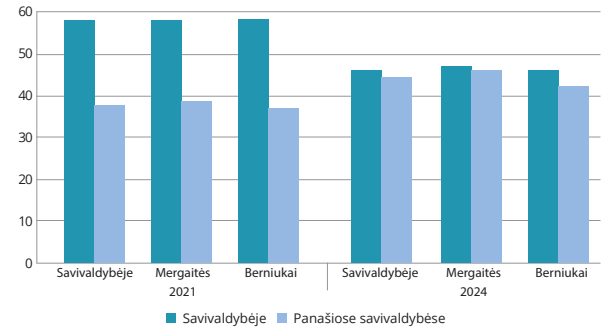
11 pav. 2024 m. tik keturių dalykų valstybinį brandos egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys viršijo šalies mokyklų vidurkį.

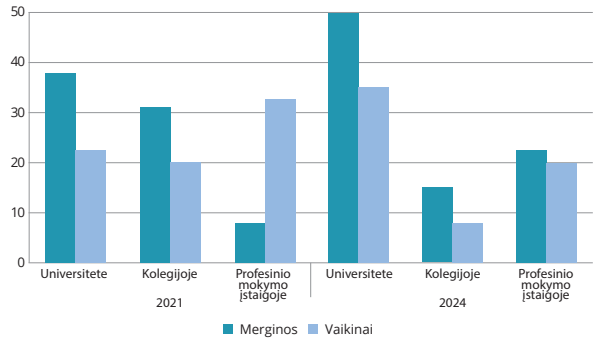
12 pav. Bent pagrindinį matematikos mokymosi lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) gerokai sumažėjo; tačiau ši dalis yra didesnė nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Sumažėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.).

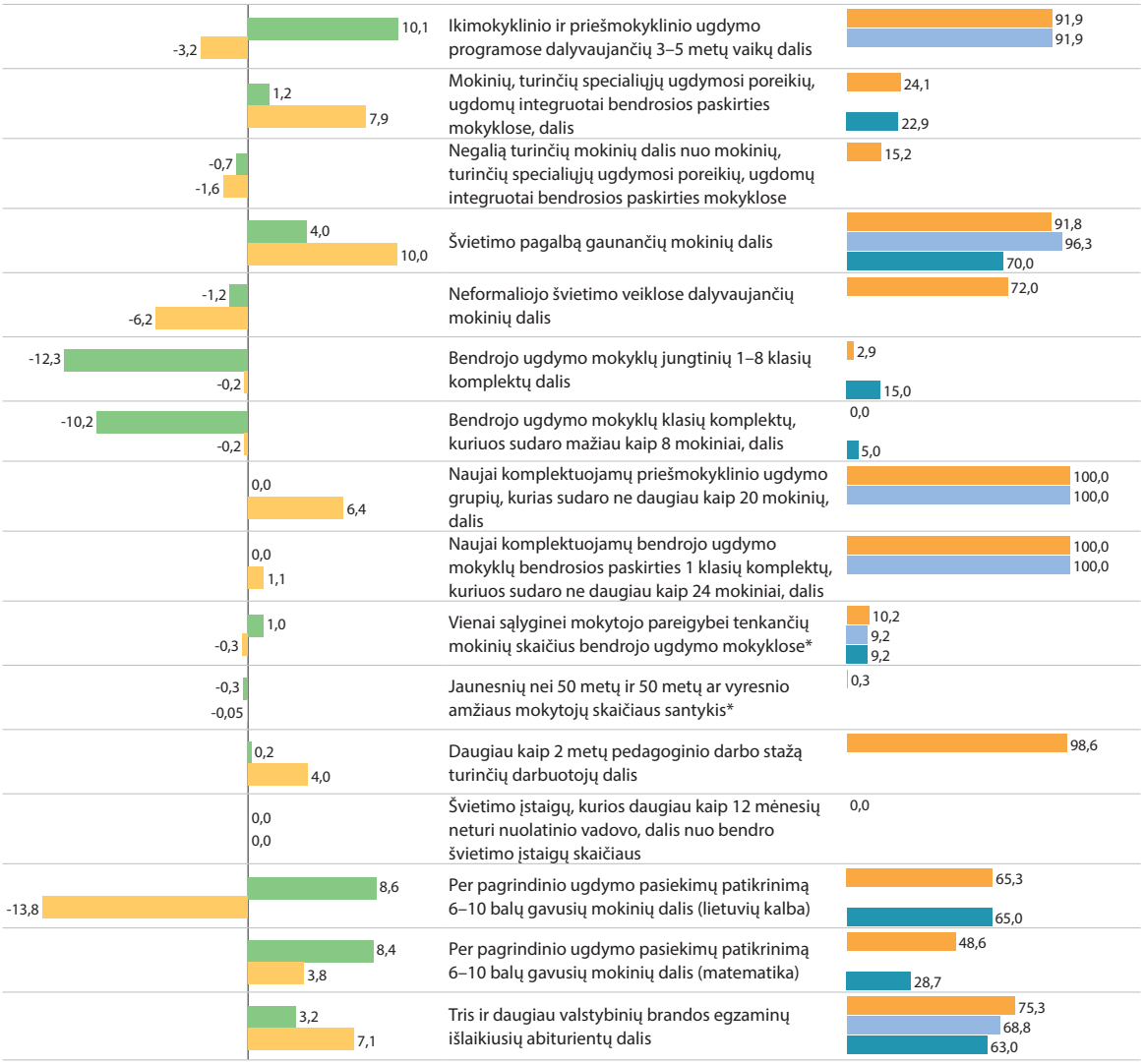

14 pav. Padidėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiejų lyčių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, ir merginų, pasirinkusių mokytis profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.).

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

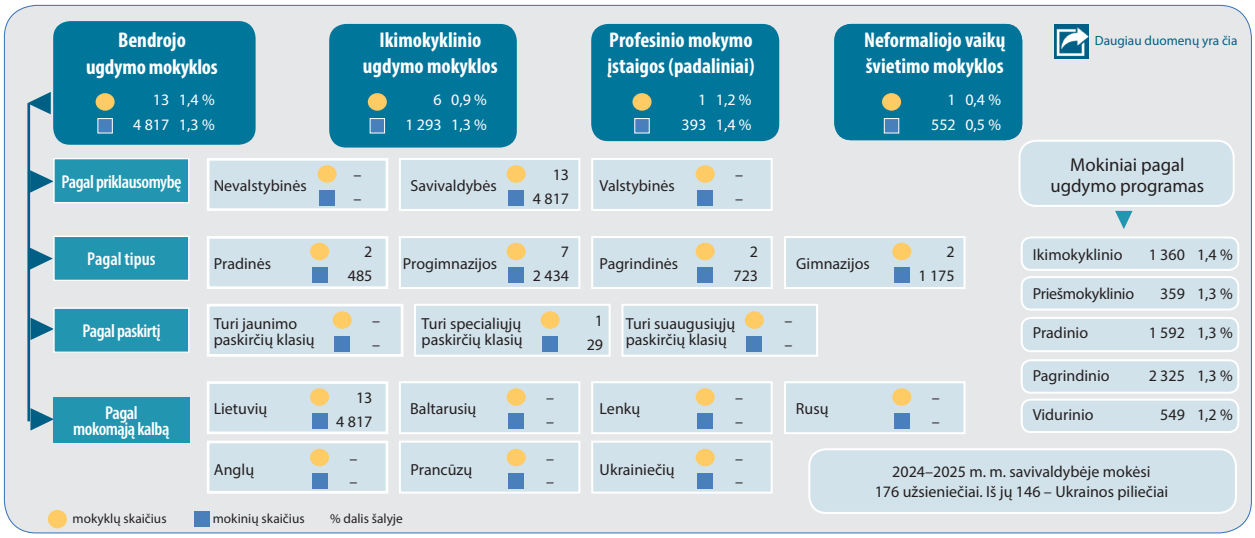
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Socialinis, ekonominis savivaldybės kontekstas sukuria iššūkių darniam ugdymui įgyvendinti, tačiau savivaldybė, siekdama užtikrinti kiekvienam vaikui lygias galimybes mokytis įtraukioje ir kokybiškoje švietimo aplinkoje, plėtoja darnaus ugdymo sąlygas. Per lyginamąjį laikotarpį pastebimas ikimokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalies augimas, padidėjo SUP turinčių ikimokyklinio ugdymo programos vaikų ir mokinių integracija į bendrosios paskirties grupes, mokyklas. Daugiau nei pusė mokytojų yra aukštos kvalifikacinės kategorijos. Analizuojant savivaldybės mokinių pasiekimus, pastebima, kad padidėjo per lietuvių k. ir matematikos PUPP 6–10 balų gavusių mokinių dalis, sumažėjo skirtumas tarp 3 ir daugiau VBE išlaikiusių vaikinų ir merginų dalių, o apibendrintas ir šešių dalykų VBE rodikliai viršija šalies vidurkį. Tačiau išlieka žemi matematikos, fizikos, chemijos VBE rezultatai. Todėl labai svarbu gerinti gamtos mokslų infrastruktūrą, įtraukti mokinius į STEAM veiklas nuo žemesniųjų klasių. Mokinių pasiekimai atskleidžia ir didesnius skirtumus tarp mokinių pagal lytį, tarp atskirų mokyklų. Atkreiptinas dėmesys, kad sumažėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko. Siekiant įgyvendinti darnaus ugdymo principus, svarbu kurti mokyklos aplinką, remiantis universalaus dizaino mokymuisi principais, šalinti fizinius barjerus negalią turintiems asmenims, mažinti pradinių klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalį, didinti užsienio kalbų pasiūlą. Tikslinga skatinti mokytojų bendradarbiavimą, gerosios patirties sklaidą, stiprinti jų kompetencijas, panaudojant daugiau kvalifikacijai tobulinti skiriamų mokymo lėšų, siekiant atpažinti ir tenkinti individualius mokinių ugdymosi poreikius.

Jonavos rajono savivaldybė

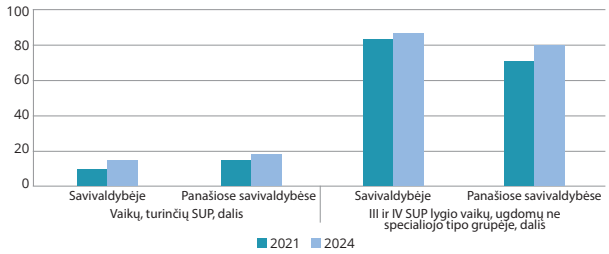

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-2,4	10,8↑	1789↑	10,2↓	14,5	13,9↑	49↑	59↑	350↑	25↑	7,7↑	16↓	103,5↑	0,7↑	23,1↑	21,4↑	0,8↑	99↑	0,0	237↑

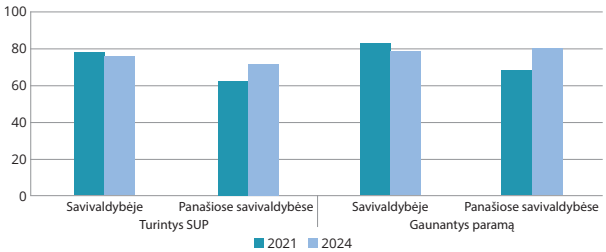
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

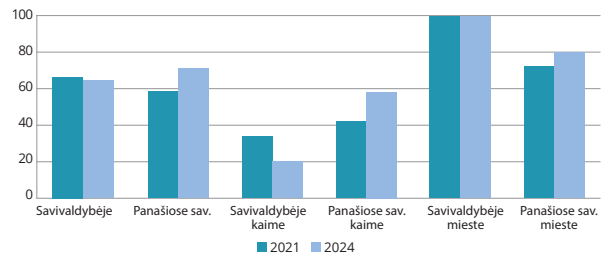
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

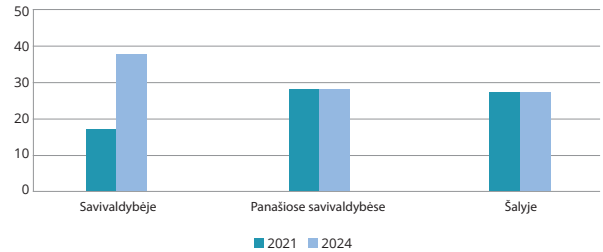
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

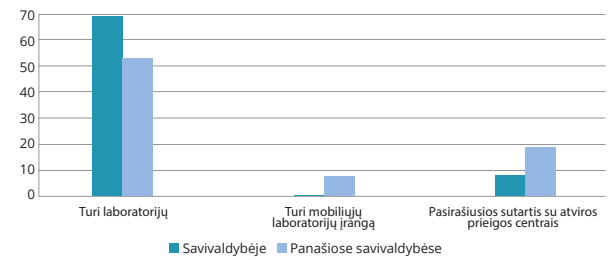
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

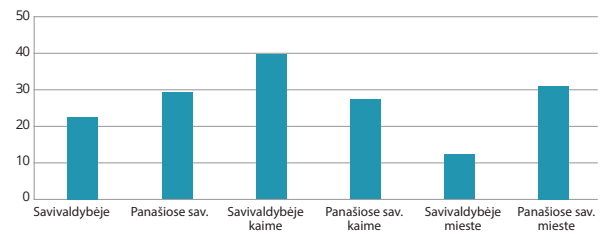
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

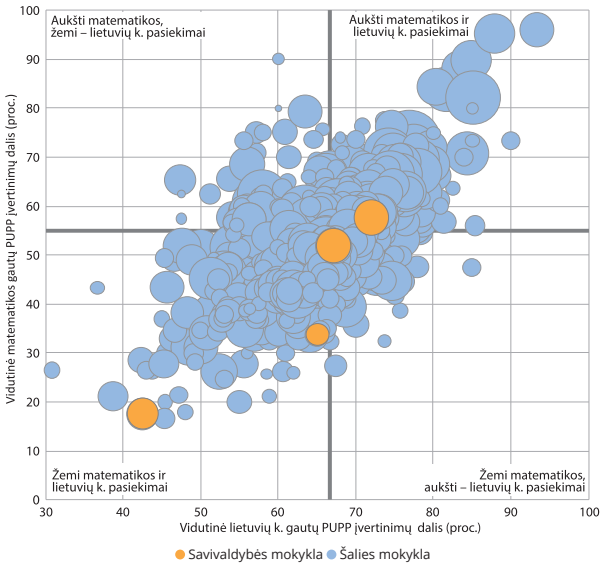

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, kurių bent 1 padalinyje nuo 2015 m. pagerintos mokinių ugdymo(si) sąlygos (atliktas kapitalinis remontas), dalis (proc.)

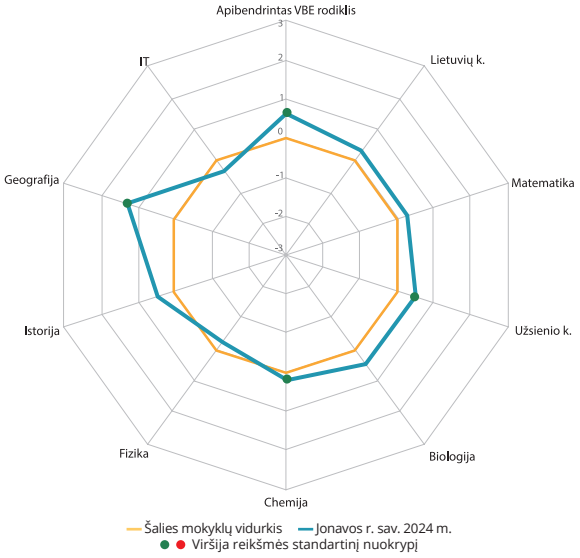

Mokinių pasiekimai

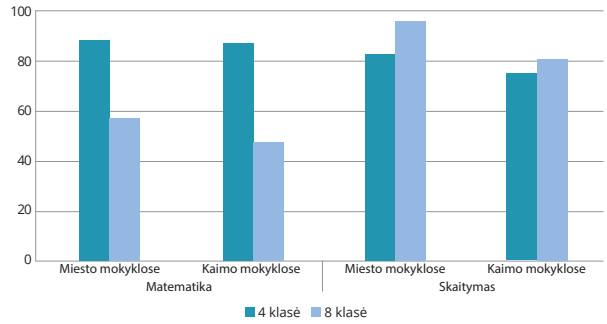
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų.

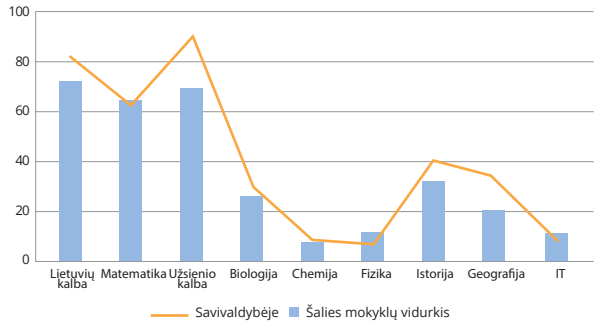
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis (standartizuotais taškais) ir 7 VBE rodikliai viršija šalies mokyklų vidurkį.

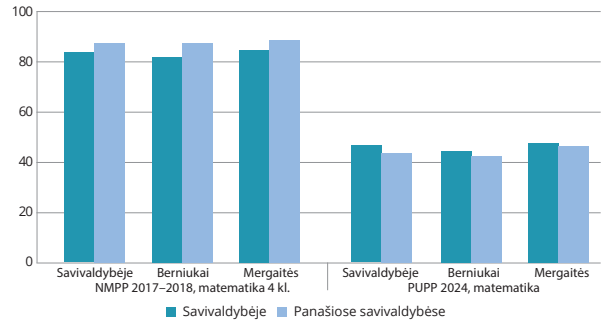
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) miesto mokyklose yra didesnė nei kaimo.

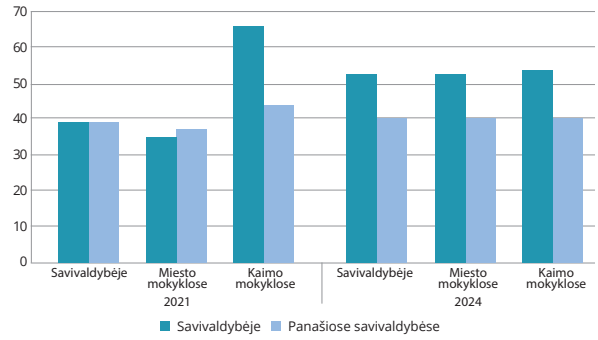
10 pav. 2024 m. matematikos, fizikos ir informacinių technologijų egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra mažesnės už šalies vidurkį, kitų dalykų – didesnės.

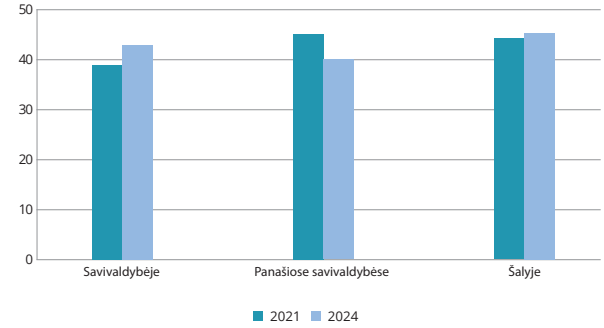
11 pav. Per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.) gerokai sumažėjo.

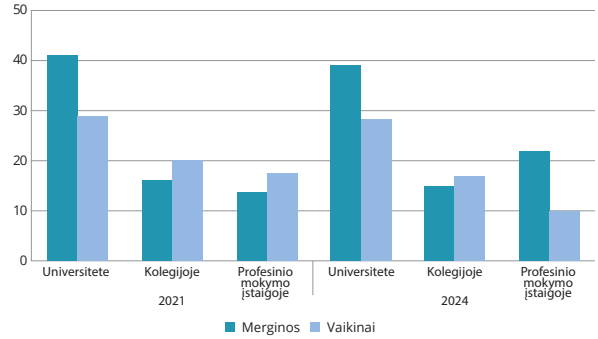
12 pav. Miesto mokyklų mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) padidėjo, yra didesnė nei panašiose savivaldybėse, tačiau kaimo mokyklų – sumažėjo.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) padidėjo ir yra didesnė nei panašiose savivaldybėse.

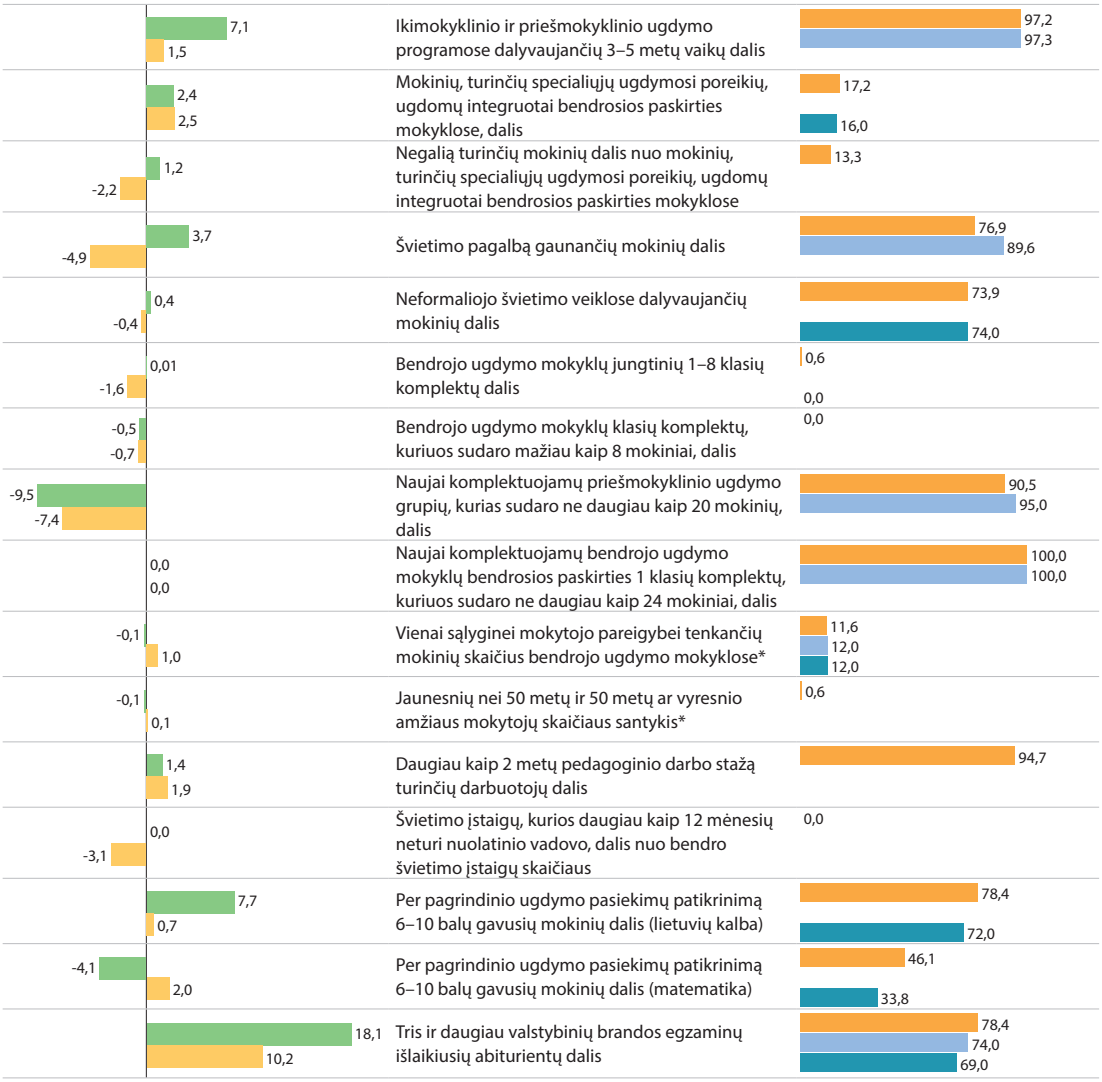

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturienčių merginų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus profesinio mokymo įstaigoje, dalis (proc.) padidėjo, vaikinų – sumažėjo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

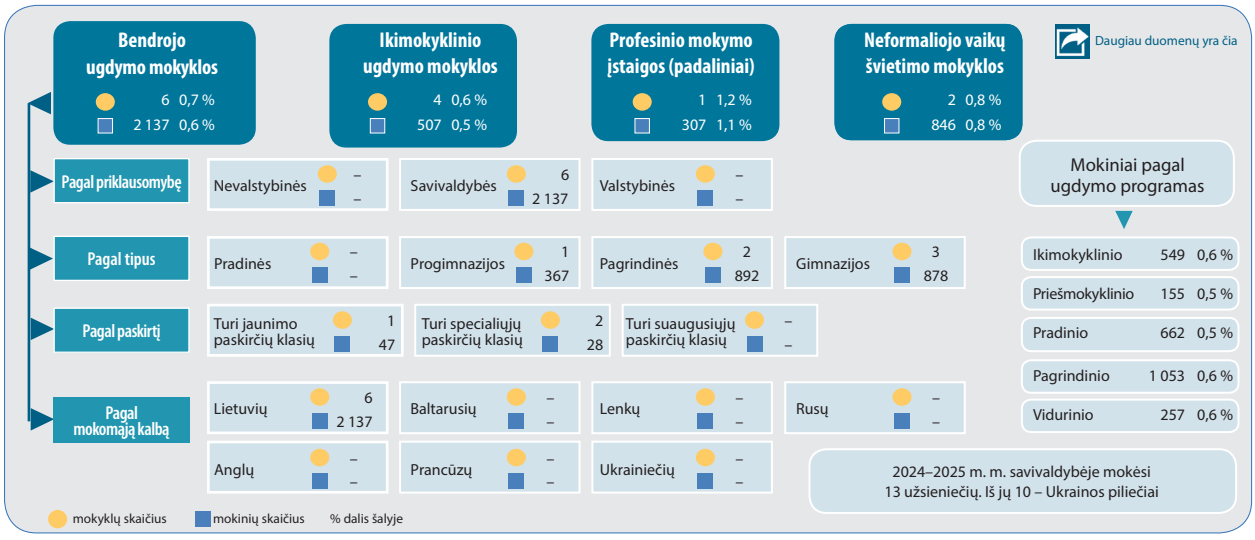
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybė, siekdama užtikrinti kiekvienam vaikui lygias galimybes mokytis ir tobulėti įtraukioje ir kokybiškoje švietimo aplinkoje, nuosekliai plėtoja darnaus ugdymo sąlygas. Per lyginamąjį laikotarpį pastebima SUP vaikų integracija į bendrąsias grupes, išlieka didelis mokinių įsitraukimas į neformalųjį švietimą, gerėja brandos egzaminų rezultatai, didėja socialiai pažeidžiamų abiturientų galimybės studijuoti valstybės finansuojamose vietose. Tačiau ryškėja ir iššūkiai – didėjantys skirtumai tarp miesto ir kaimo mokyklų galimybių mokyti užsienio kalbų, mokymosi pasiekimų (ypač matematikos ir skaitymo) ir infrastruktūros srityse. Gamtos mokslų ugdymo bazę dar riboja įrangos ar galimybių naudotis atviros prieigos centrais trūkumas. Šie duomenys patvirtina būtinybę tikslingai stiprinti darnaus ugdymo komponentus, atliepiant nustatytus netolygumus: didinti švietimo pagalbos specialistų skaičių ir mokymo išteklius, tenkančius vienam pedagogui; skirti daugiau lėšų pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti; organizuoti kvalifikacijos tobulinimo programas mokytojams, dirbantiems su SUP turinčiais vaikais; mažinti regioninius skirtumus, plečiant užsienio kalbų mokymosi galimybes kaimo vietovėse; didinti investicijas į miesto mokyklų infrastruktūrą; ieškoti naujų mokymo būdų ir formų, siekiant mokinius sudominti matematika ir gamtos mokslais, organizuoti daugiau praktinių užsiėmimų; skatinti mokinius dalyvauti STEAM veiklose, plečiant gamtos mokslų laboratorijų prieinamumą ir bendradarbiavimą su atviros prieigos mokslo centrais; skatinti mokinius dalyvauti olimpiadose, konkursuose; stiprinti duomenimis grįstą ugdymo valdymą – reguliariai analizuoti mokinių pasiekimų ir pažangos duomenis.

Joniškio rajono savivaldybė

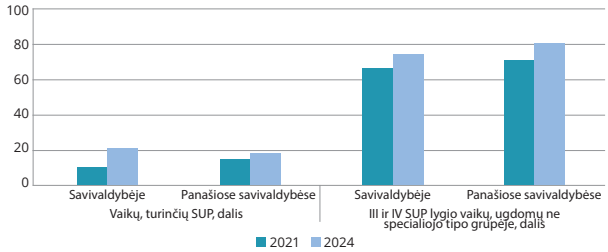

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-2,2	7,9↑	1596↑	14,9↑	23,5	42,9↓	52↑	70↑	426↑	70↑	80↑	18,1↑	93,6↑	5,3↓	0↑	17,7↑	1↓	100↑	0,0	193↑

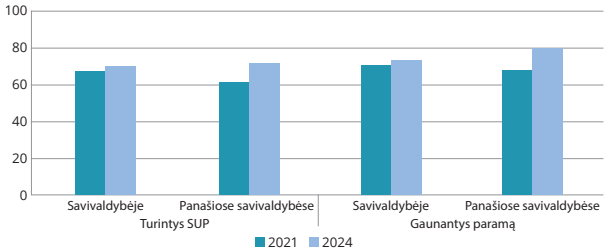
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

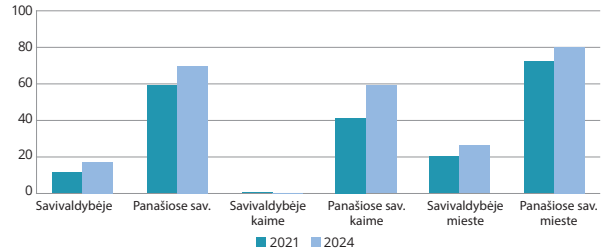
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

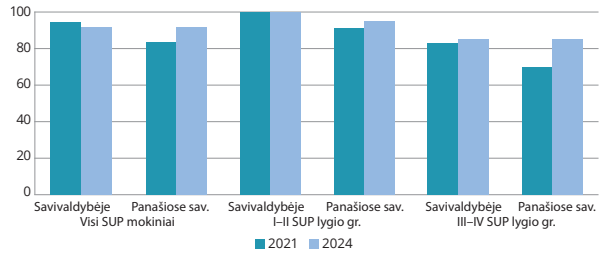
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

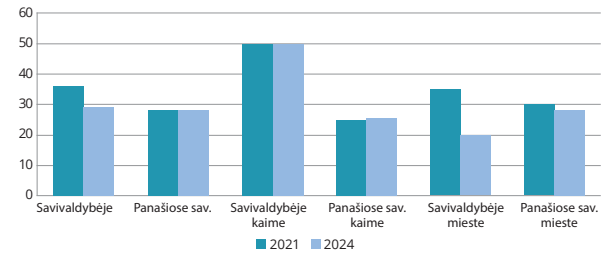
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

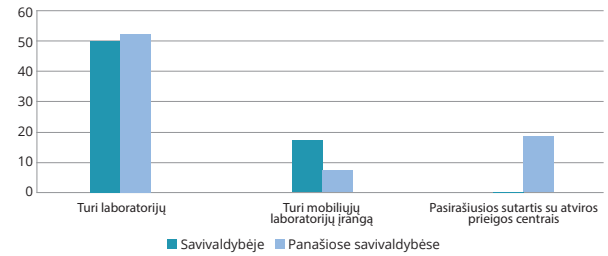
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

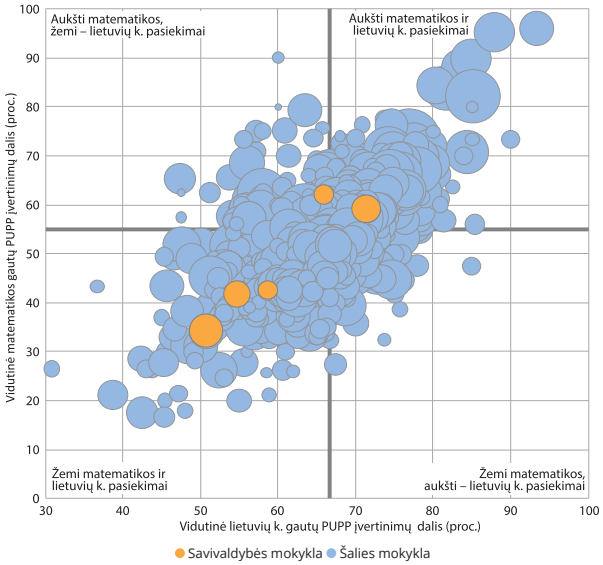

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

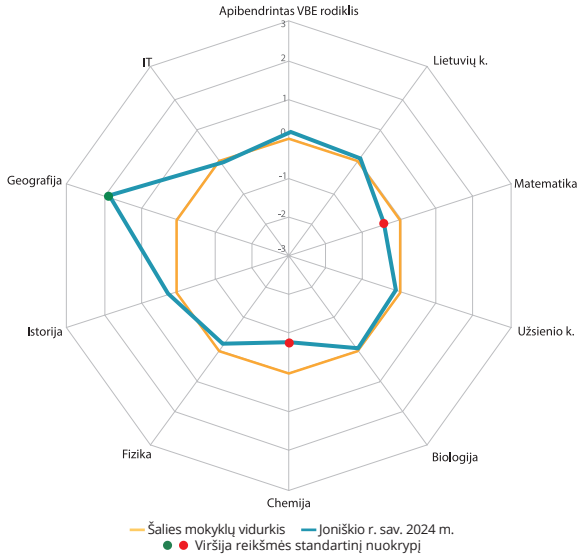

Mokinių pasiekimai

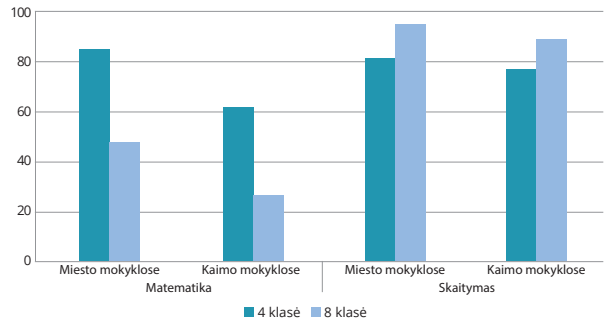
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų; daugumos mokyklų matematikos ir lietuvių k. ir literatūros pasiekimai yra žemi.

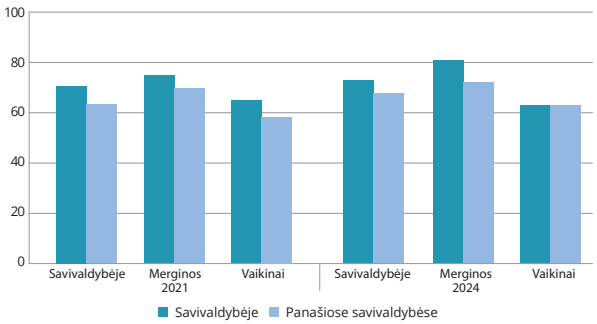
8 pav. 2024 m. apibendrinto VBE rodiklio reikšmė (standartizuotais taškais) ir 3 VBE rezultatai yra aukščiau šalies vidurkio, o ypač aukšti – geografijos.

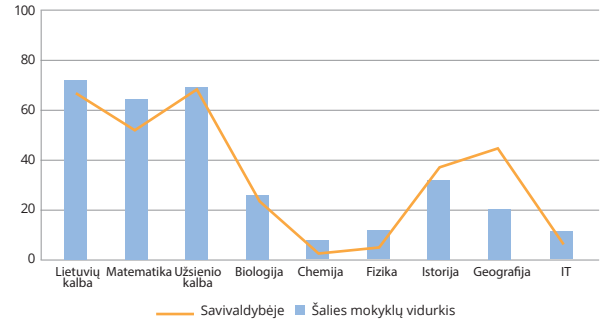
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) miesto mokyklose yra didesnė nei kaimo.

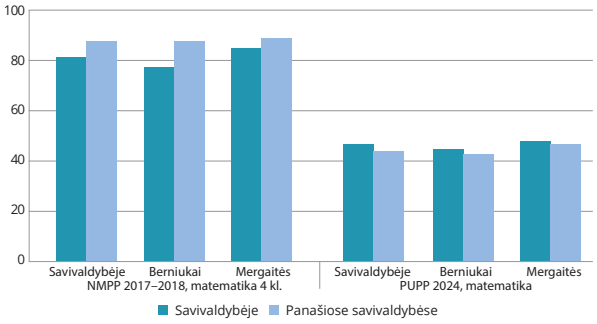
10 pav. Išaugo abiturienčių merginų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), padidėjo atotrūkis tarp vaikinų ir merginų.

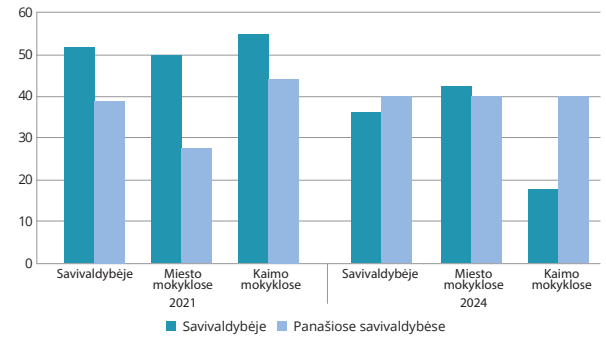
11 pav. 2024 m. istorijos ir geografijos egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra didesnės už šalies vidurkį, kitų dalykų – mažesnės.

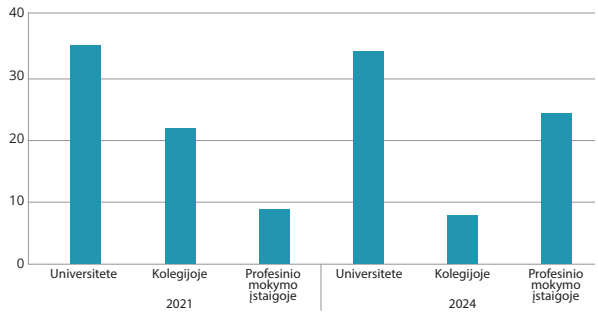
12 pav. Per matematikos patikrinimus bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) sumažėjo.

13 pav. Ir miesto, ir kaimo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) sumažėjo; padidėjo atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų.

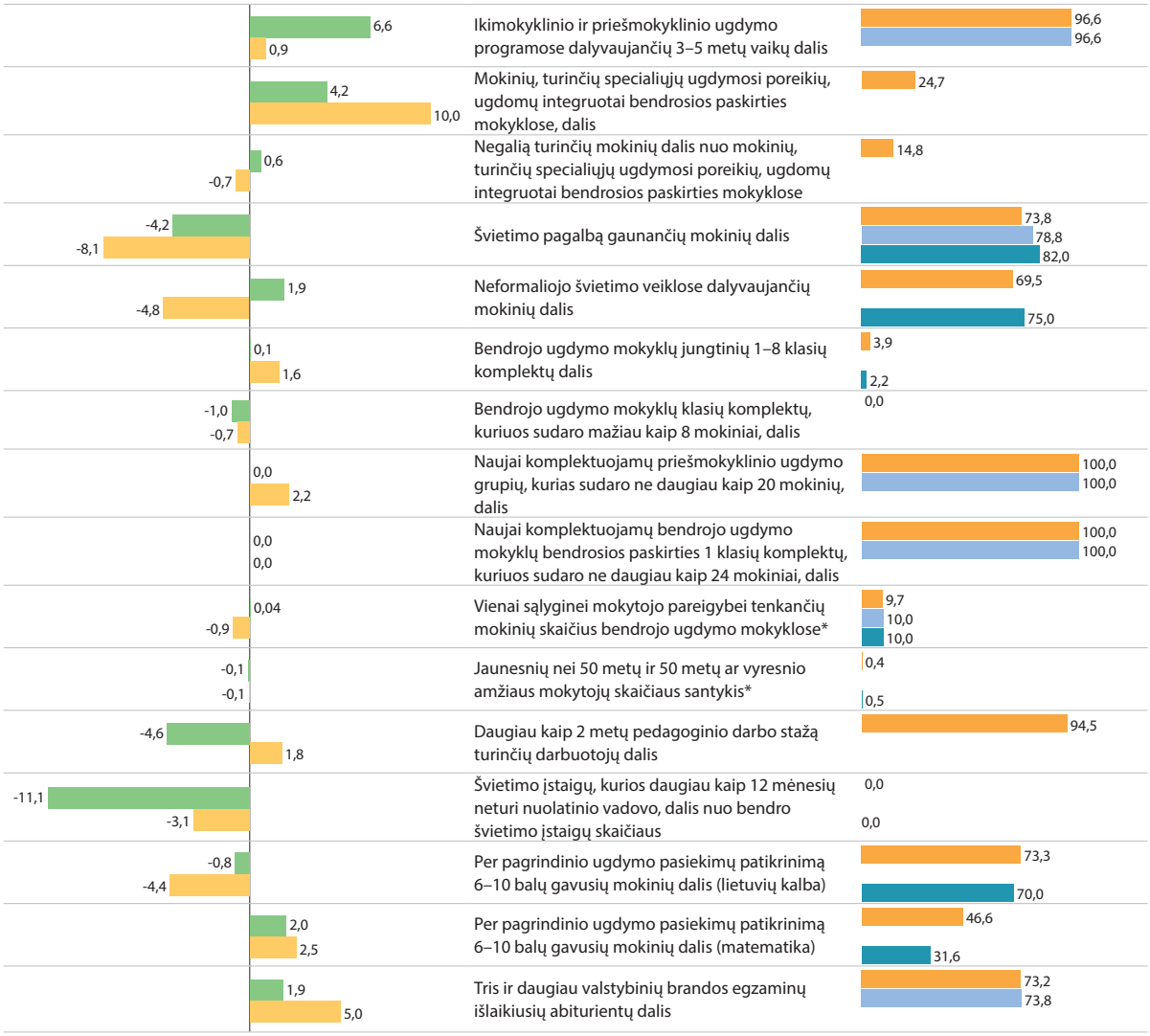

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus aukštosiose mokyklose, ypač kolegijose, dalis (proc.) sumažėjo, o profesinio mokymo įstaigose ši dalis gerokai išaugo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Darnus ugdymas reikalauja kompleksinių sprendimų, apimančių socialinį teisingumą, ir sisteminių pokyčių, orientuotų į ugdymo kokybę visiems mokiniams, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos, lyties ar kitų skirtumų. Pedagogų kvalifikacija yra gana aukšta, vis daugiau lėšų panaudojama pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti. Pusė mokyklų turi gamtos mokslų laboratorijų; didėja mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma; didžioji dalis mokyklų pritaikyta žmonėms su judėjimo negalia. Didėja mokinių įtrauktis į neformaliojo švietimo veiklas ir 3–5 metų vaikų – į ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas. Tačiau savivaldybėje mažėja mokinių skaičius, yra jungtinių 1–4 klasių, sumažėjo švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis. Siūloma tęsti mokyklų tinklo pertvarką ir siekti didesnio vidutinio mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydžio, racionaliai naudoti mokyklų patalpas; pritraukti daugiau švietimo pagalbos specialistų, panaudoti daugiau mokymo lėšų švietimo pagalbai. NMPP duomenys rodo mokymosi pasiekimų skirtumus tarp miesto ir kaimo mokyklų, tarp 4 ir 8 klasės mokinių, ypač matematikos. Padidėjo atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalies rodiklis rodo skirtumus tarp lyčių. Pastebimas mokinių mokymosi pasiekimų atotrūkis tarp savivaldybės mokyklų pagal vidutinę PUPP įvertinimų dalį. Pagal apibendrintą VBE rodiklį savivaldybė patenka tarp trečdalio vidutinį rodiklį turinčių šalies savivaldybių. Siekiant gerinti ugdymo kokybę, svarbu tenkinti individualius mokinių ugdymosi poreikius, skatinti juos dalyvauti konkursuose, olimpiadose; sukurti lyčių balansą ugdymo procese.

Jurbarko rajono savivaldybė

Bendrojo ugdymo mokyklos
9 1,0 %
2 872 0,8 %

Ikimokyklinio ugdymo mokyklos
1 0,1 %
210 0,2 %

Profesinio mokymo įstaigos (padaliniai)
1 1,2 %
210 0,7 %

Neformaliojo vaikų švietimo mokyklos
1 0,4 %
366 0,3 %

Daugiau duomenų yra čia

Pagal priklausomybę
Nevalstybinės – –
Savivaldybės 9 2 872
Valstybinės – –

Pagal tipus
Pradinės 1 109
Progimnazijos 1 695
Pagrindinės 4 1 037
Gimnazijos 3 1 031

Pagal paskirtį
Turi jaunimo paskirčių klasių – –
Turi specialiųjų paskirčių klasių 1 9
Turi suaugusiųjų paskirčių klasių – –

Pagal mokomąją kalbą
Lietuvių 9 2 872
Baltarusių – –
Lenkų – –
Rusų – –
Anglų – –
Prancūzų – –
Ukrainiečių – –

Mokiniai pagal ugdymo programas

Ikimokyklinio	538	0,5 %
Priešmokyklinio	191	0,7 %
Pradinio	808	0,7 %
Pagrindinio	1 243	0,7 %
Vidurinio	328	0,7 %

2024–2025 m. m. savivaldybėje mokėsi 71 užsienietis. Iš jų 34 – Ukrainos piliečiai

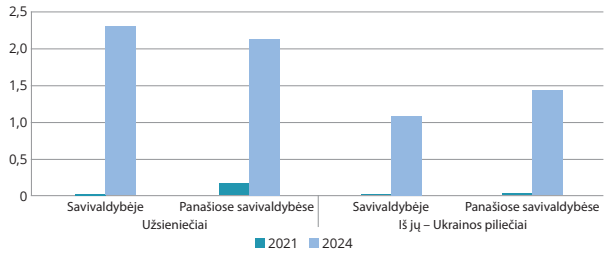
mokyklų skaičius · mokinių skaičius · % dalis šalyje

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-6,9	9,1↑	1577↑	7,1↑	21,8	39,4↓	42↑	87↑	471↑	33↑	33,3↓	18,3↓	94,9↑	6,4↓	33,3↑	18,8↑	0,9↓	98↑	8,0	197↑

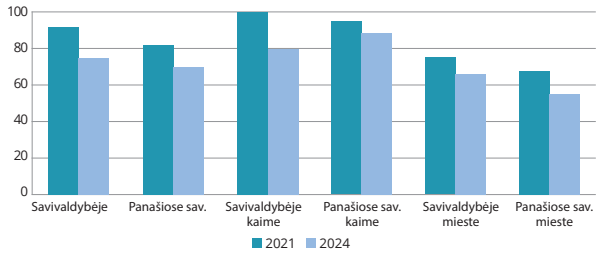
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

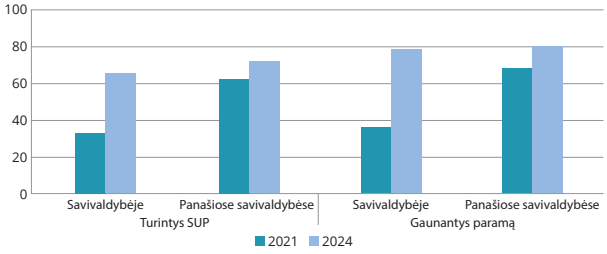
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

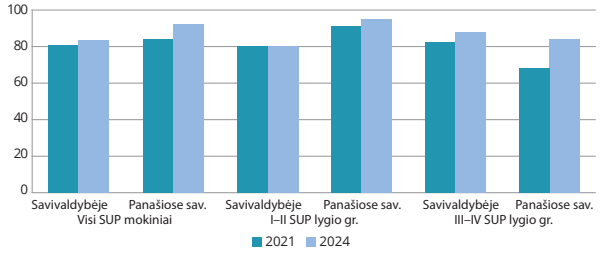
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

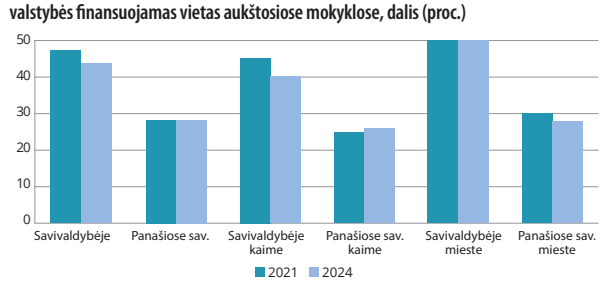
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

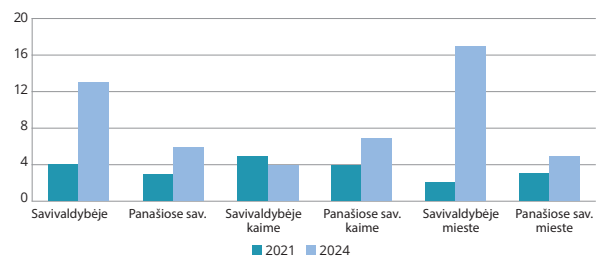
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

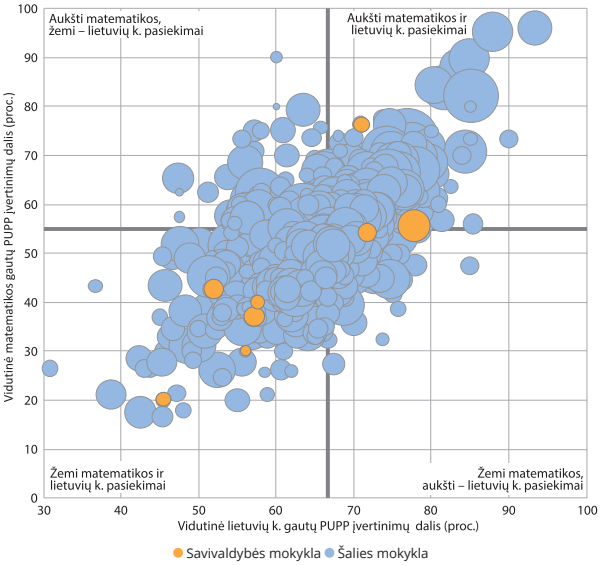

6 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

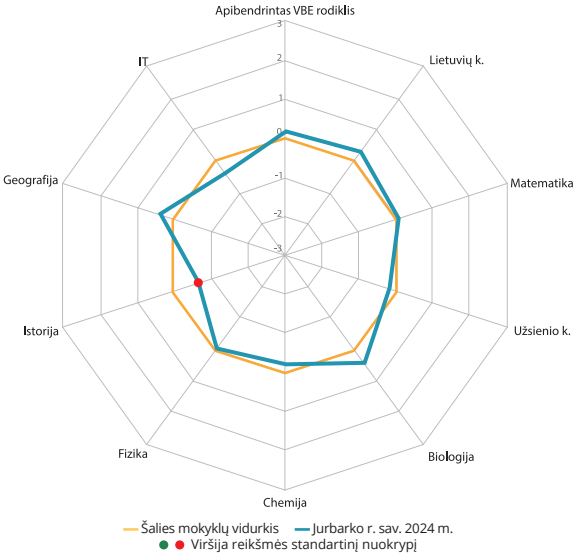

Mokinių pasiekimai

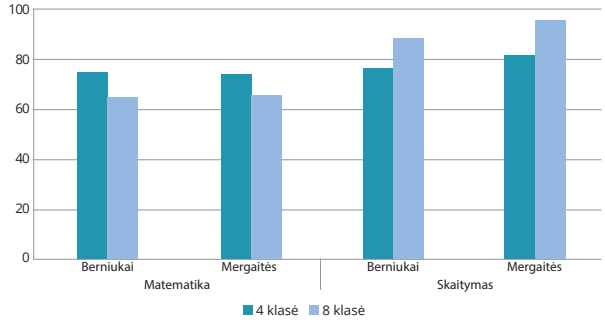
7 pav. Pagal gautų įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia gana žemus daugumos mokyklų matematikos pasiekimus ir atotrūkį tarp mokyklų.

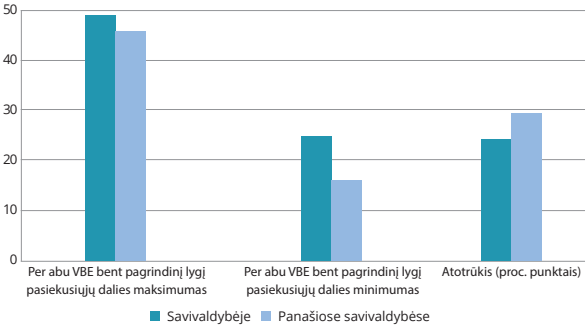
8 pav. Apibendrintas ir keturių dalykų VBE rodiklis (-iai) (standartizuotais taškais) yra aukštesni, o penkių dalykų rodikliai (ypač istorijos) – žemesni už šalies vidurkį.

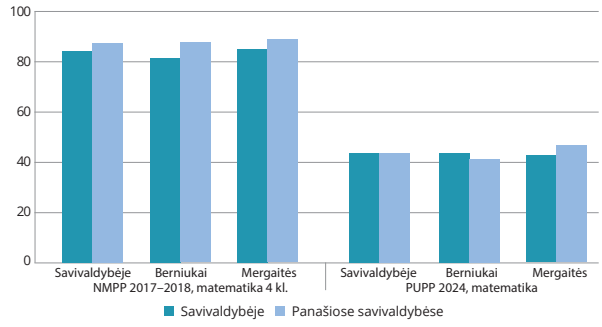
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį skaitymo mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp mergaičių, o matematikos – nėra didelių skirtumų tarp berniukų ir mergaičių pasiekimų.

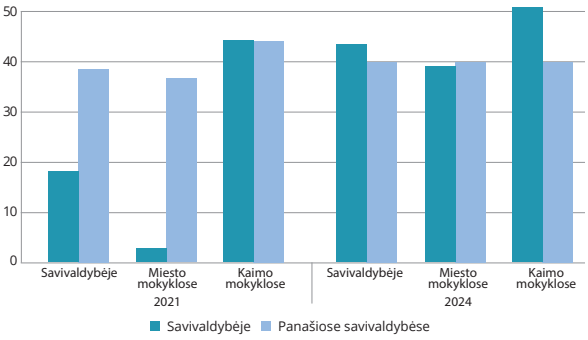
10 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių (proc.) atotrūkis tarp gimnazijų yra mažesnis nei panašiose savivaldybėse.

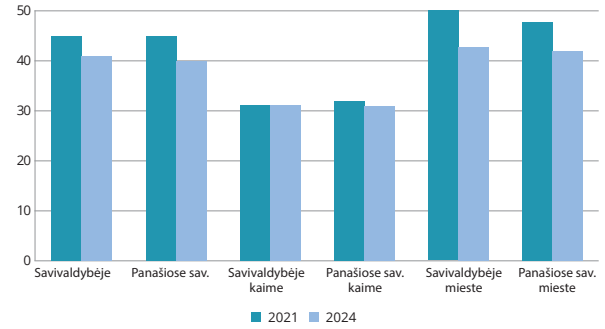
11 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.) ir tapo tokios pat, kaip panašiose savivaldybėse.

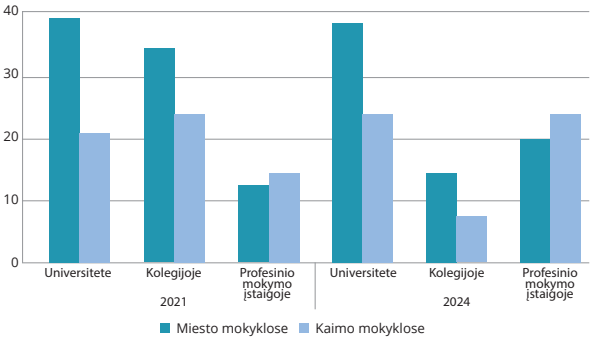
12 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) išaugo (ypač miesto mokyklose) ir tapo didesnė nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių miesto mokyklų abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) sumažėjo, kaimo mokyklų – išliko tokia pat.

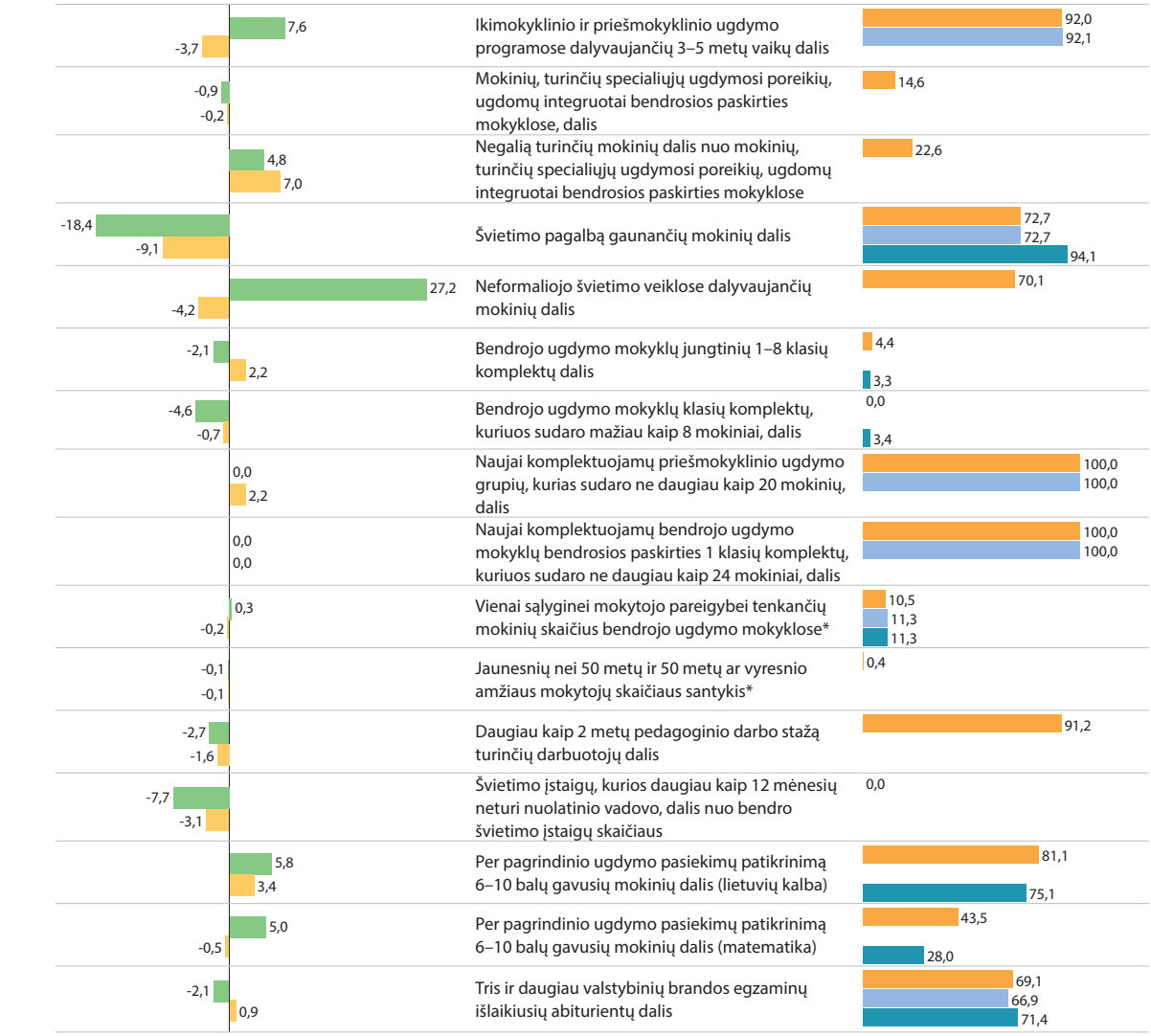

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių tiek miesto, tiek kaimo mokyklų abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus kolegijoje, dalis (proc.) sumažėjo, o profesinio mokymo įstaigoje – išaugo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

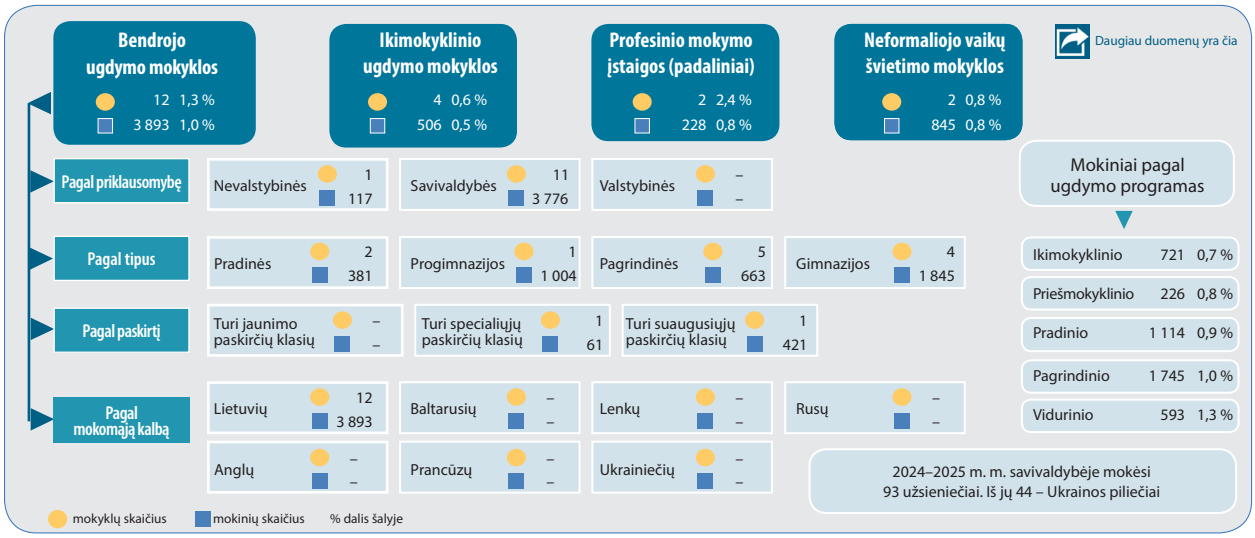
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant sudaryti lygias ugdymosi galimybes visiems mokiniams, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietovės, lyties, socialinės padėties ar kitų skirtumų, savivaldybėje kuriamos prielaidos darnaus ugdymo plėtrai. Padidėjo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalis. Sumažėjo mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nesuformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos. Padidėjo integruotai ugdomų negalią turinčių mokinių dalis, taip pat SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis. Padaugėjo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, tarp jų – ir mokinių, turinčių SUP. Didelis dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių. Tačiau mokinių mokymosi pasiekimų duomenų analizė rodo, kad sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis. Chemijos, užsienio k., fizikos, istorijos ir IT VBE rodikliai yra žemesni už šalies vidurkį. Atkreiptinas dėmesys į pasiekimų skirtumus tarp mergaičių ir berniukų (NMPP skaitymo) ir tarp mokyklų (PUPP, VBE). Iššūkių kelia demografiniai pokyčiai: mažėja mokinių skaičius, trečdalis mokyklų turi mažiau nei 200 mokinių, išliko jungtinėse 1–4 klasėse besimokančių mokinių. Darnus ugdymas reikalauja sisteminio požiūrio ir tolygaus visų švietimo sistemos elementų tobulėjimo. Savivaldybė, siekdama pagerinti tiksliųjų mokslų mokymosi rezultatus, turėtų sukurti ir įveiklinti STEAM aplinką. Didesnį dėmesį skirti užsienio k., istorijos mokymui. Mažinti pasiekimų netolygumus. Siūloma tęsti savivaldybės mokyklų tinklo optimizavimo procesą, didinant vidutinį bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydį, atsisakant jungtinių klasių, racionaliai naudojant mokyklų patalpas.

Kaišiadorių rajono savivaldybė

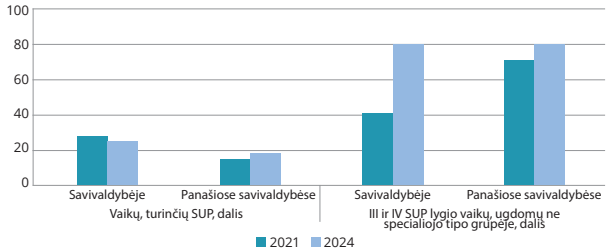

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
2,3	7,9↑	1612↑	14,4↓	21,2	34↑	37↑	67↑	386↑	60↑	45,5↔	14,8↓	95,9↑	1,2↑	40↓	20,5↑	0,9↑	99↑	3,0	193↑

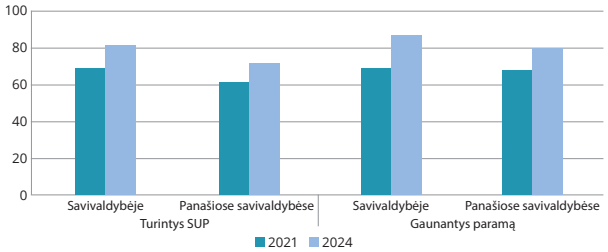
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

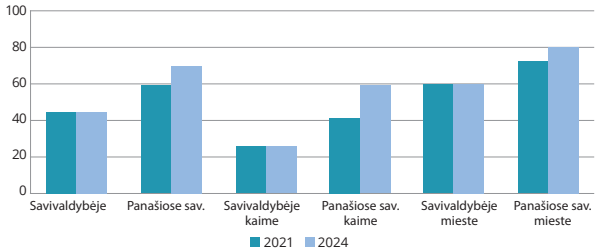
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

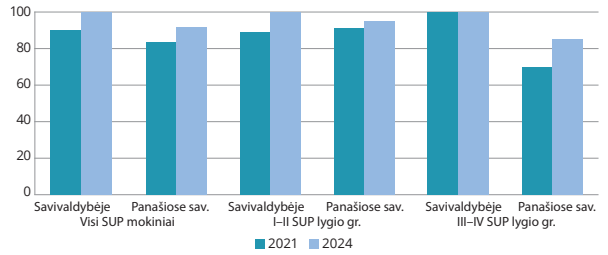
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

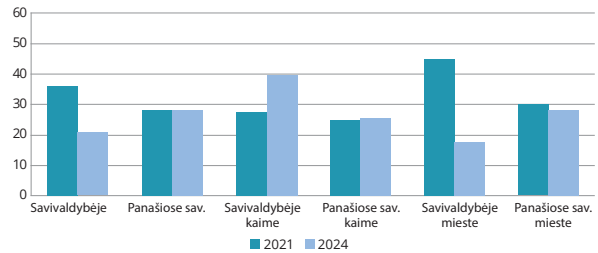
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

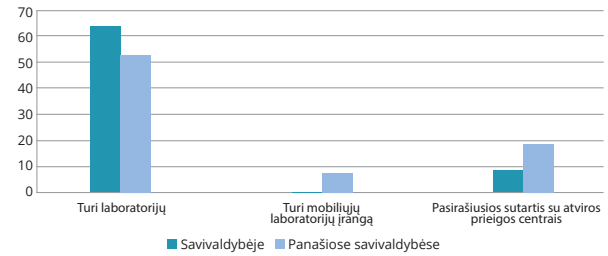
4 pav. Specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių, tęsiančių mokslą po 10 klasės, dalis

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

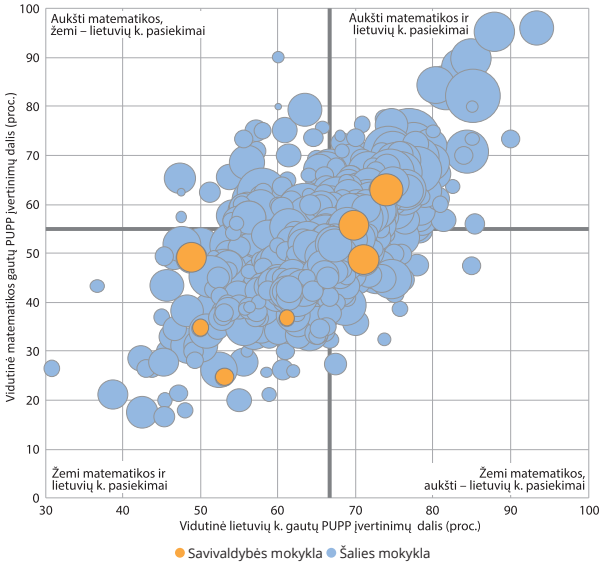

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

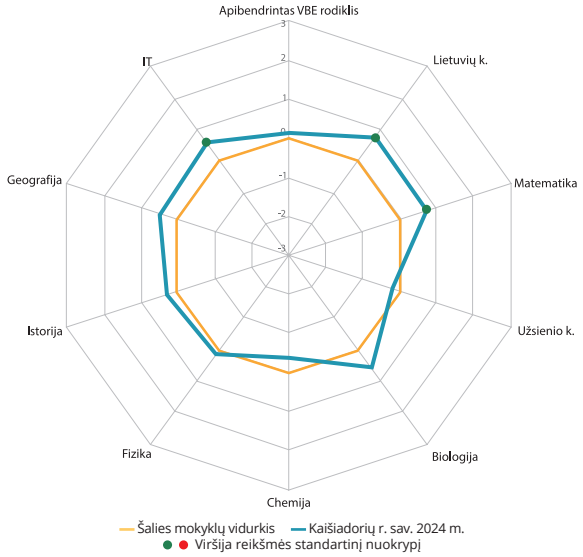

Mokinių pasiekimai

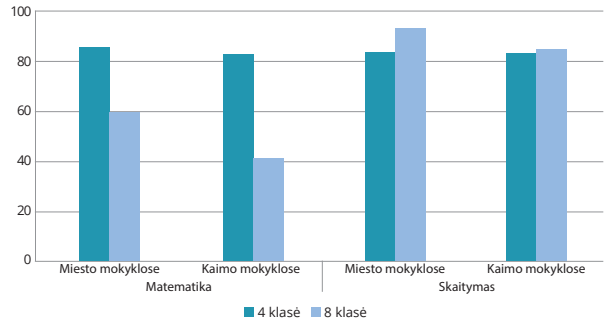
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų skirtumus tarp atskirų mokyklų.

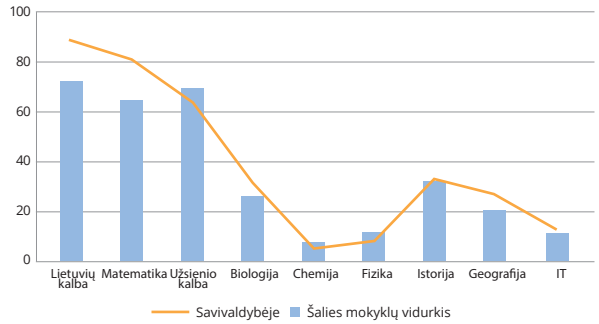
8 pav. 2024 m. apibendrinto VBE rodiklio reikšmė (standartizuotais taškais) ir 7 VBE rezultatai viršija šalies vidurkį, ypač lietuvių k. ir literatūros, matematikos, IT.

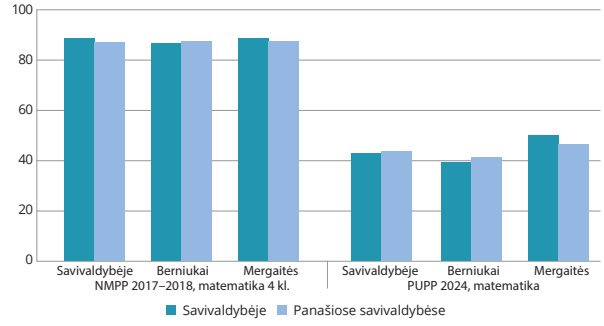
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) miesto mokyklose yra didesnė nei kaimo.

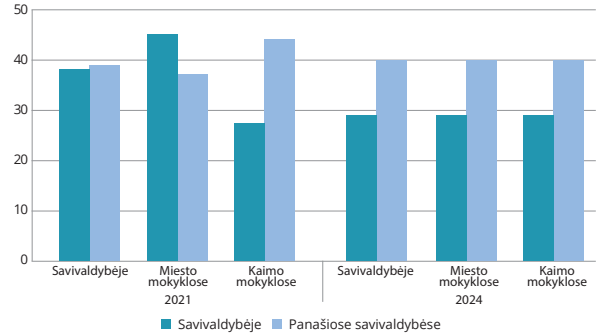
10 pav. 2024 m. užsienio k., chemijos ir fizikos egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra mažesnės už šalies vidurkį, kitų dalykų – didesnės.

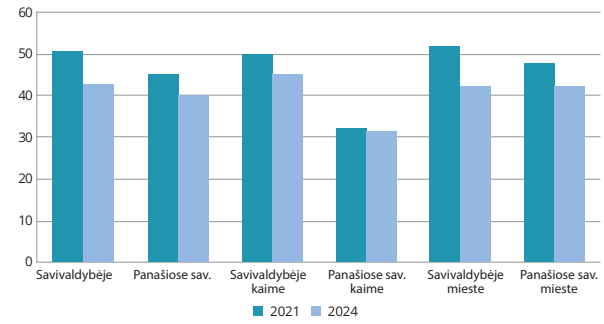
11 pav. Per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.) sumažėjo, 2024 m. išryškėjo atotrūkis tarp berniukų ir mergaičių.

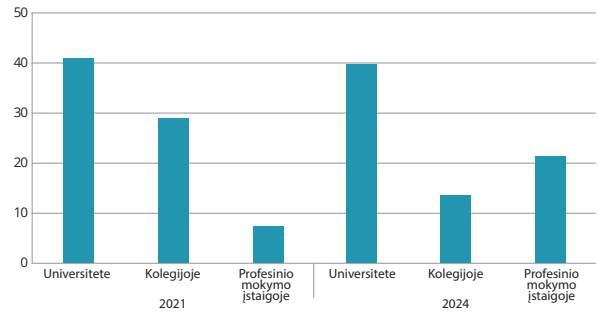
12 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) savivaldybėje sumažėjo ir yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) sumažėjo.

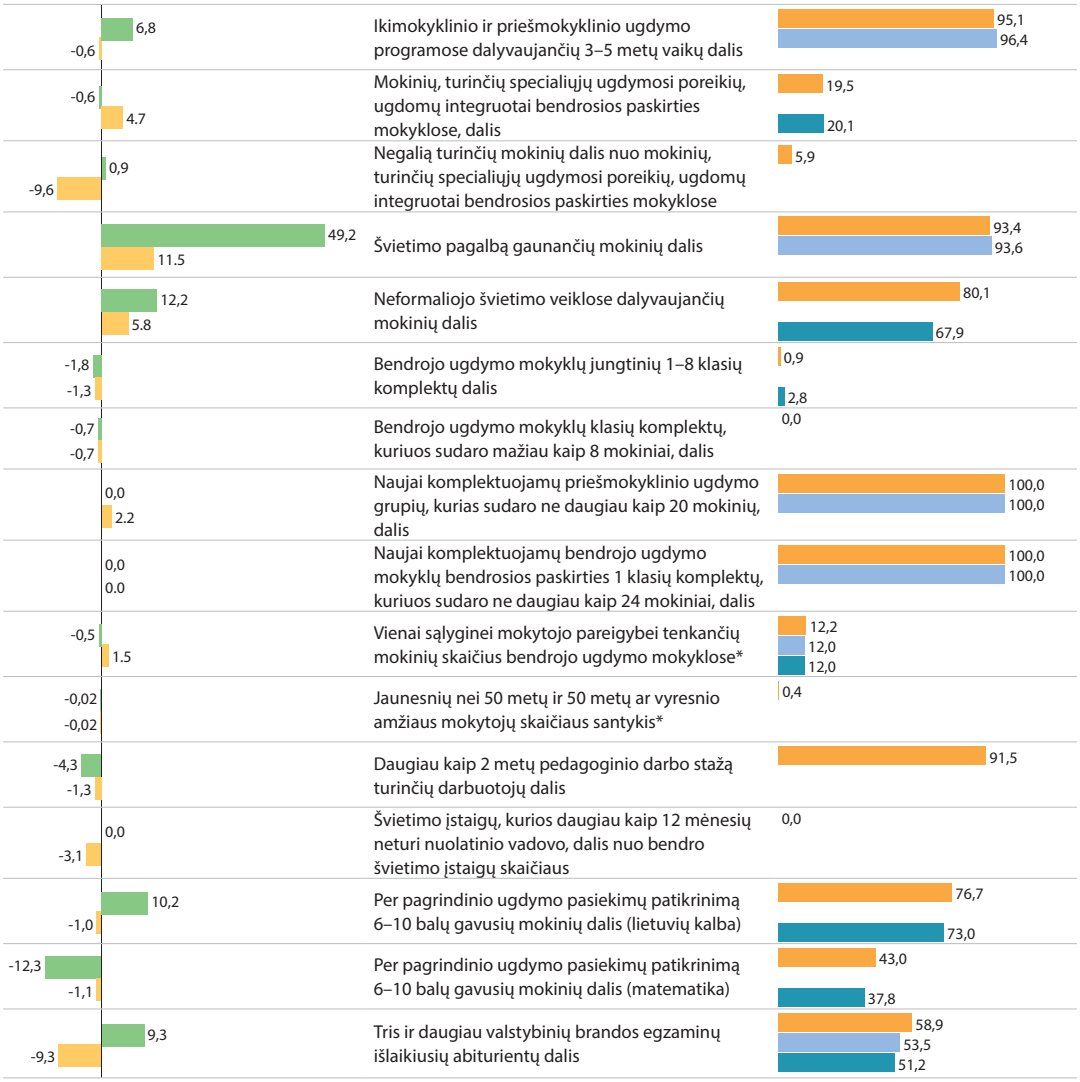

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete ir kolegijoje, dalis (proc.) sumažėjo, o profesinio mokymo įstaigoje – gerokai išaugo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

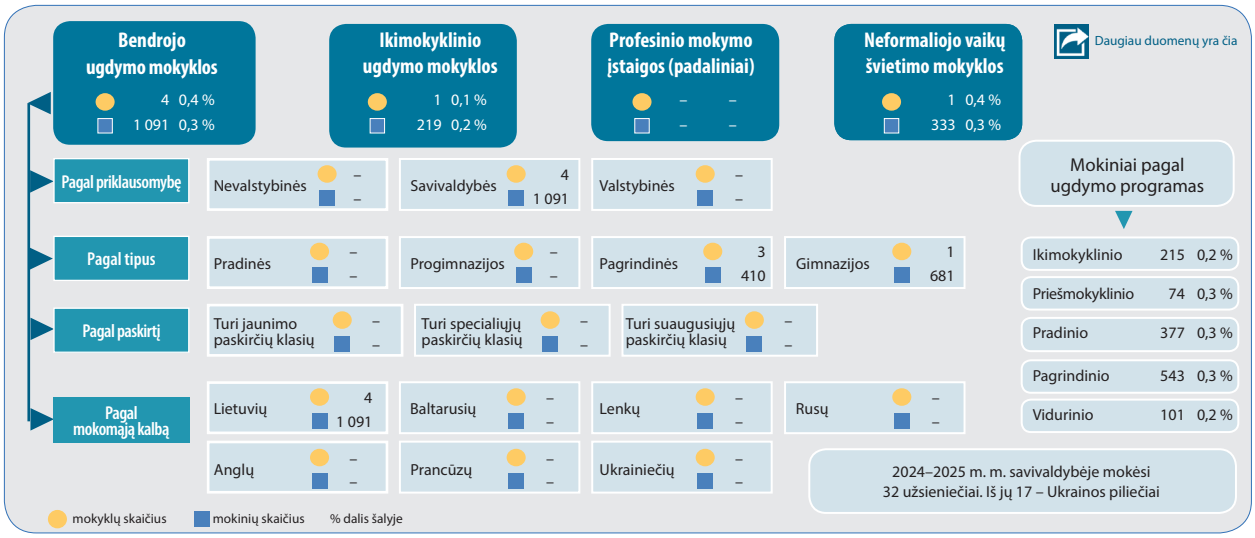
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybėje nuosekliai plėtojamas darnus ugdymas, siekiant didinti švietimo prieinamumą, užtikrinti įtrauktį ir gerinti ugdymo kokybę. Analizuojamu laikotarpiu gerokai padidėjo mokinių dalyvavimas neformaliojo ugdymo veiklose, taip pat išaugo švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis – ji viršija panašių savivaldybių vidurkį. Pagerėjo didelių specialiųjų ugdymosi poreikių (III–IV lygių) mokinių įtrauktis į bendrąsias ugdymo grupes. Tačiau bendras integruotai ugdomų SUP mokinių skaičius sumažėjo, o negalią turinčių mokinių įtrauktis vis dar išlieka mažesnė nei šalies vidurkis. VBE rezultatai kai kuriose srityse viršijo šalies vidurkį, tačiau NMPP ir PUPP matematikos pasiekimai suprastėjo, ypač tarp berniukų. Taip pat fiksuotas pažangos mažėjimas lietuvių kalbos dalyko mokymosi srityje. Sumažėjo abiturientų, įstojusių į aukštąsias mokyklas, dalis, nors išaugo profesinį mokymą pasirinkusių mokinių skaičius. Mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų, dalis viršija panašių savivaldybių vidurkį, tačiau nė viena mokykla neturi mobiliųjų laboratorijų. Išlieka užsienio kalbų mokymosi galimybių skirtumai tarp miesto ir kaimo mokyklų, taip pat ryškėja mokymosi pasiekimų skirtumai tarp berniukų ir mergaičių. Atsižvelgiant į nustatytas stiprybes ir iššūkius, ugdymo kokybei gerinti siūloma: tęsti mokyklų tinklo optimizavimą, didinti neįgaliųjų integraciją, mažinti regioninius skirtumus, stiprinant matematikos mokymą, plėsti užsienio kalbų pasirinkimo galimybes kaimo mokyklose, skatinti mokytojų bendradarbiavimą ir užtikrinti kokybišką švietimo pagalbą visiems mokiniams. Taip pat siūloma diegti pažangos stebėseną, kad ugdymo procesas būtų orientuotas ne tik į galutinius rezultatus, bet ir į kiekvieno mokinio nuolatinę pažangą.

Kalvarijos savivaldybė

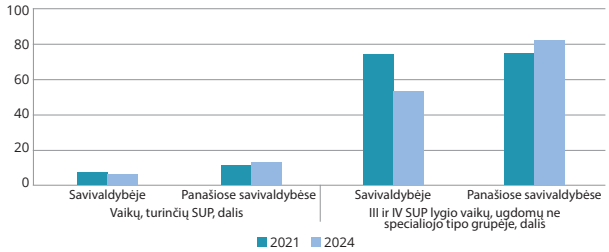

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-5,9	12,5↑	1548↑	8,5↑	15	51,8↓	32↑	33↓	368↑	98↑	0↔	13,4↓	95,7↑	4,2↑	75↑	17↑	0,9↑	100↑	27,9	138↓

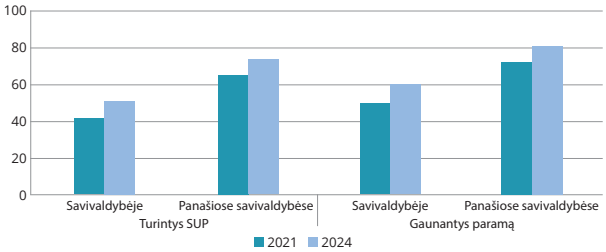
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

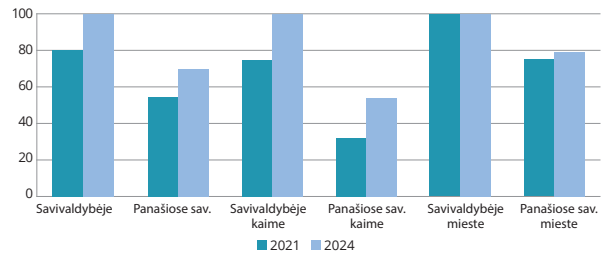
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

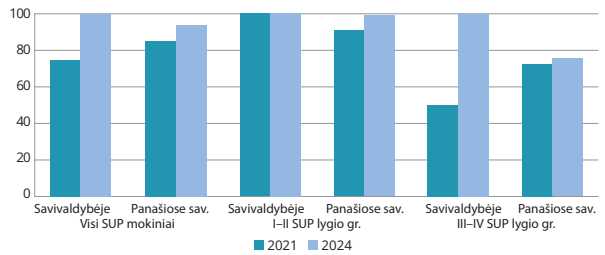
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

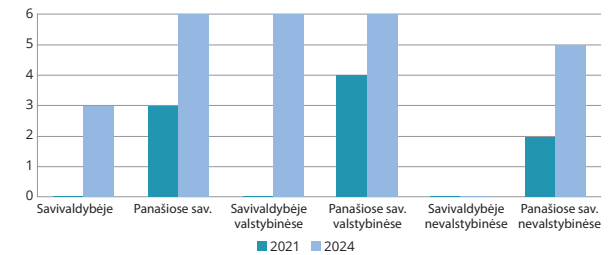
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

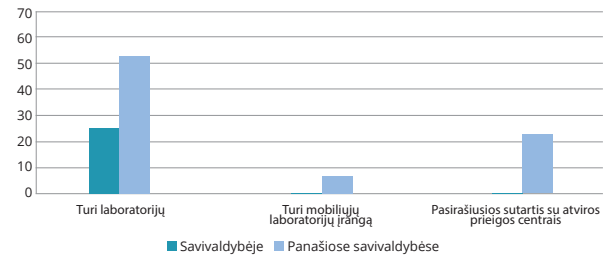
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

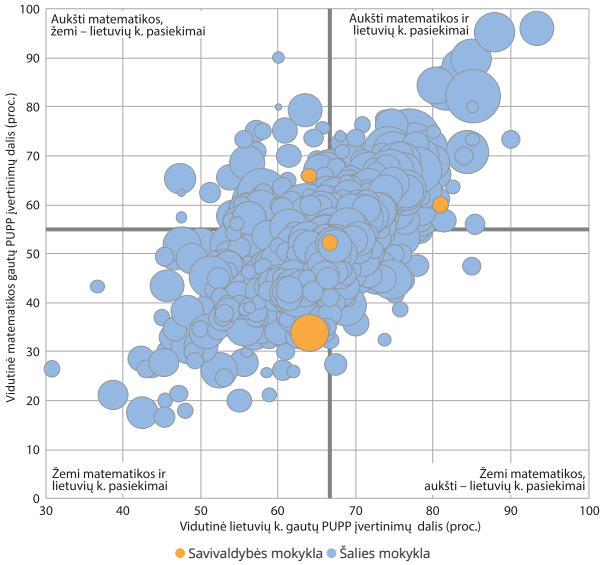

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

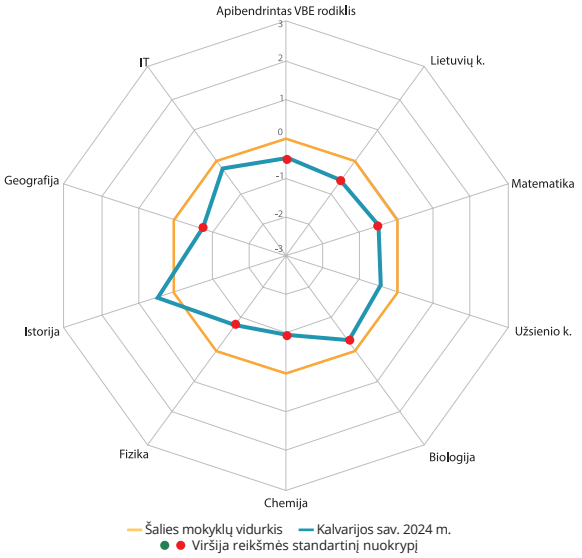

Mokinių pasiekimai

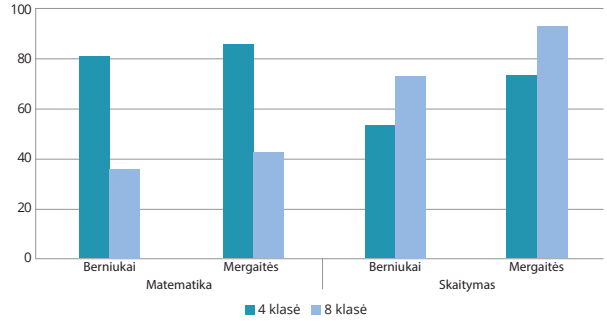
7 pav. 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų, tik vienoje iš keturių mokyklų yra aukšti lietuvių k. ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekimai.

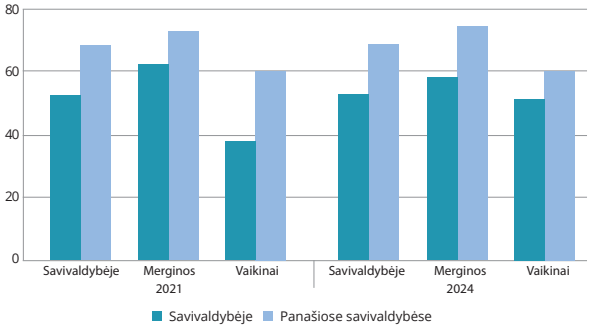
8 pav. Apibendrintas ir daugumos VBE rodikliai (standartizuotais taškais) žemesni už šalies mokyklų vidurkius, išskyrus istorijos VBE.

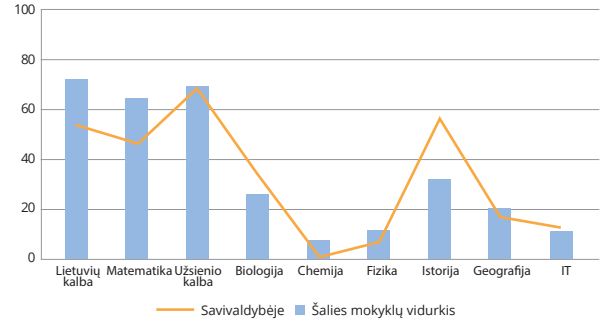
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp mergaičių, ypač skaitymo.

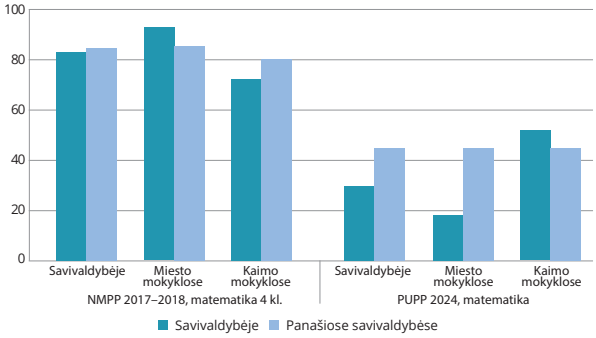
10 pav. Išaugo abiturientų vaikinų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), o merginų – sumažėjo; tarp jų beveik neliko pasiekimų atotrūkio. Savivaldybės rodiklio reikšmė išliko mažesnė už panašių savivaldybių.

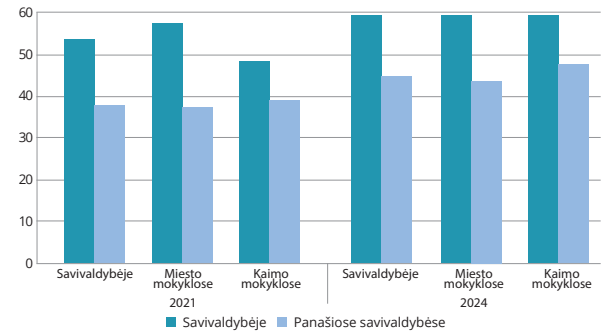
11 pav. 2024 m. biologijos, istorijos ir informacinių technologijų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra didesnės už šalies vidurkį, kitų – mažesnės; ypač mažai laikė fizikos ir chemijos VBE.

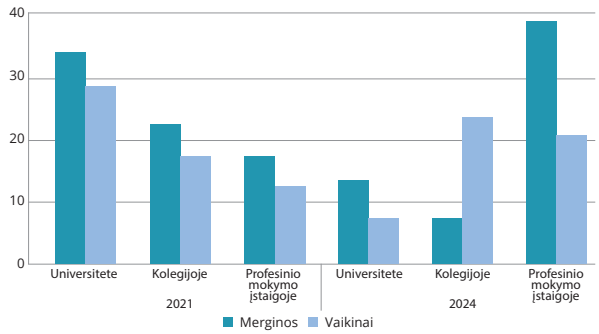
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), ypač miesto mokyklose; padidėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų.

13 pav. Padidėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.), ir ji išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse; neliko atotrūkio tarp kaimo ir miesto mokyklų.

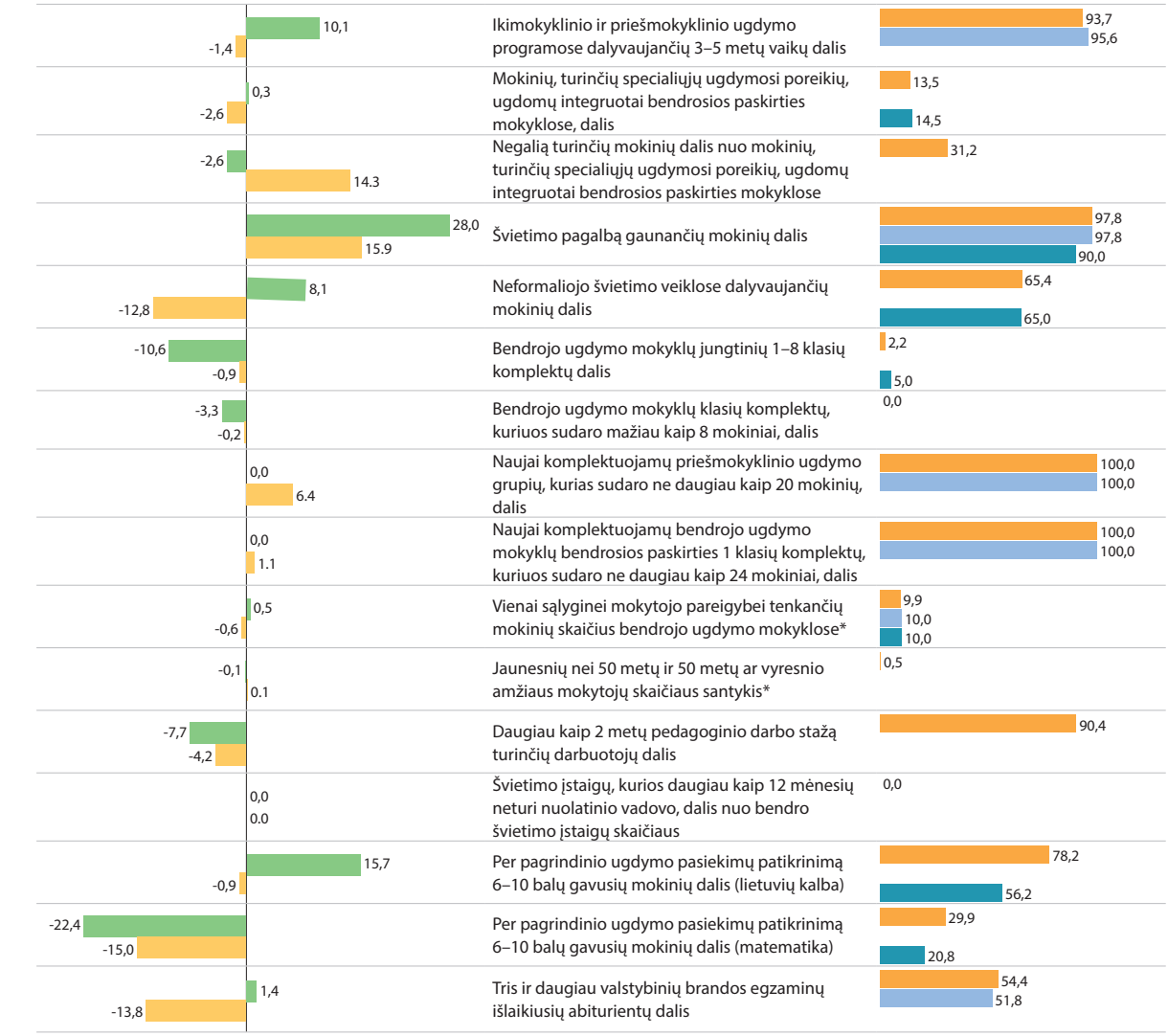

14 pav. Sumažėjo abiturientų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus aukštosiose mokyklose, dalis (proc.), padidėjo – profesinio mokymo įstaigose, ypač tarp merginų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Pokytis per 3 metus (procentiniais punktais, * vnt.)

Skirtumas nuo panašių savivaldybių grupės vidurkio (procentiniais punktais, * vnt.)

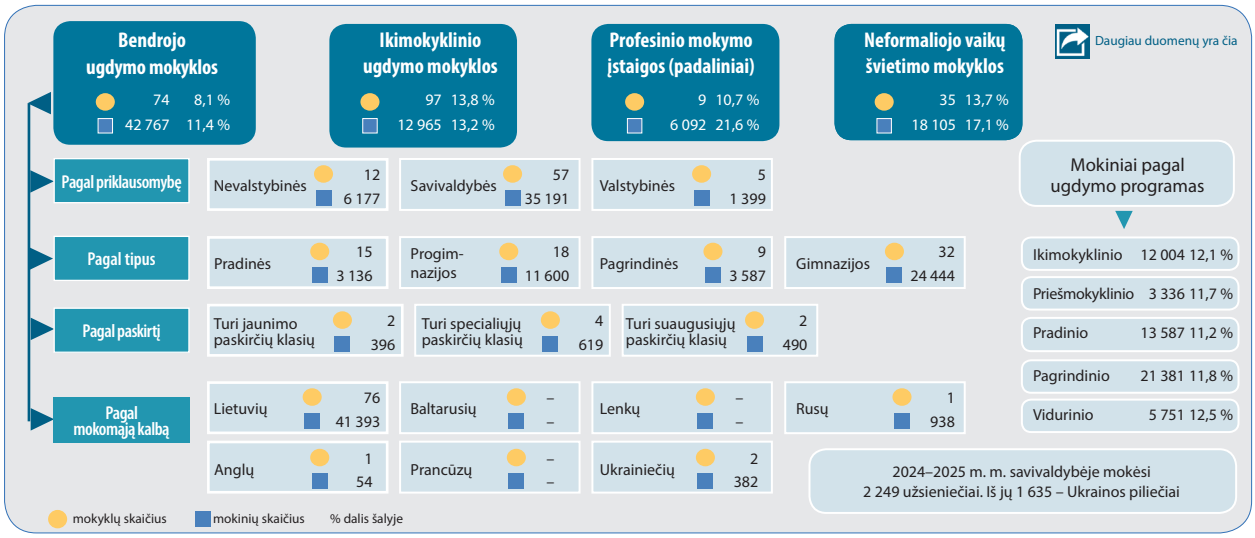
2024 m. savivaldybėje

2025 metų valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų panaudojimo tikslo pasiekimo vertinimo kriterijų siektina reikšmė „Tūkstantmečio mokyklų“ programos siekiama reikšmė 2025 m.

Įžvalgos ir rekomendacijos

Darnaus ugdymo įgyvendinimas grindžiamas lygių galimybių principu visiems mokiniams – nepriklausomai nuo jų lyties, gyvenamosios vietos ar socialinės padėties. Visos savivaldybės mokyklos siūlo mokytis daugiau nei dviejų užsienio kalbų, tai rodo atvirumą tarptautinėms švietimo tendencijoms ir sudaro palankias prielaidas visapusiškam mokinių ugdymuisi. Tačiau silpna gamtos mokslų infrastruktūra, itin mažas mokinių dalyvavimas informacinių technologijų, fizikos ir chemijos VBE kelia grėsmę STEAM ugdymo plėtrai. Tai riboja galimybes ugdyti šiuolaikiniam pasauliui būtinas kompetencijas. Nors dalis SUP turinčių mokinių ugdomi bendrosiose klasėse, reikšmingai mažėjantis III–IV lygių SUP vaikų integracijos rodiklis rodo nepakankamą įtrauktį ir ribotas galimybes jiems visavertiškai dalyvauti ugdymo procese. Pozityvus pokytis pastebimas neformaliojo švietimo srityje – didėjantis SUP turinčių ir finansinę ar kitokią paramą gaunančių mokinių įsitraukimas rodo stiprėjančias pastangas ugdyti ne tik akademinius, bet ir socialinius, kultūrinius bei kūrybinius gebėjimus. Vis dėlto reikšmingi mokinių pasiekimų skirtumai tarp berniukų ir mergaičių, miesto ir kaimo mokyklų atskleidžia sisteminę nelygybę, kuri prieštarauja darnaus vystymosi vertybėms. Didelis žemos kvalifikacinės kategorijos mokytojų skaičius rodo nepakankamą dėmesį pedagogų profesiniam tobulėjimui ir ugdymo kokybės stiprinimui. Mažėjantis merginų susidomėjimas universitetinėmis studijomis išryškina karjeros ugdymo trūkumus, neaiškias studijų ir profesinio kelio perspektyvas, menką aukštojo mokslo patrauklumą. Siekiant įgyvendinti darnaus ugdymo tikslus, būtinos tikslingos investicijos į gamtos mokslų infrastruktūrą, mokytojų kvalifikacijos kėlimą, karjeros ugdymo stiprinimą ir visų mokinių, ypač turinčių SUP, įtrauktį.

Kauno miesto savivaldybė

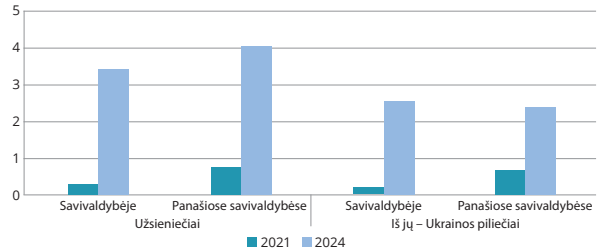

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
9,0	9,5↑	2092↑	3,2↑	27,2	3,1↑	48↓	75↑	321↑	27↓	35,1↑	9,7↑	97,4↑	0↔	5,6↑	24↑	0,7↑	94↓	4,1	205↑

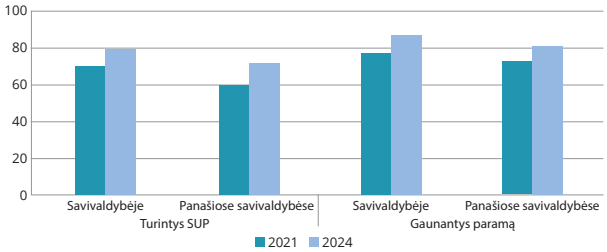
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

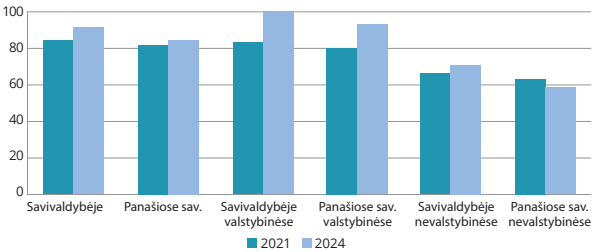
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

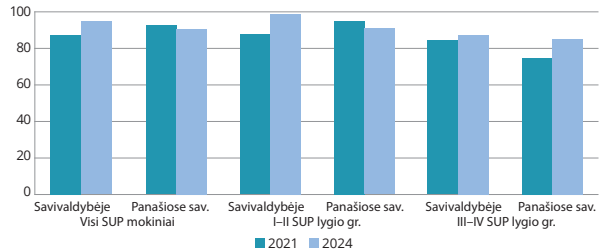
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

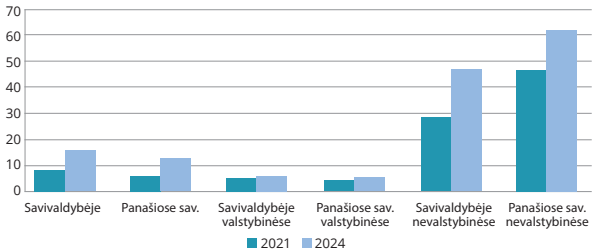
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

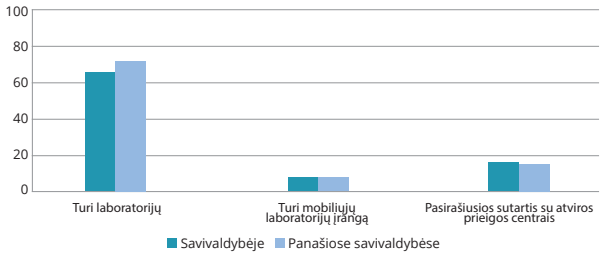
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

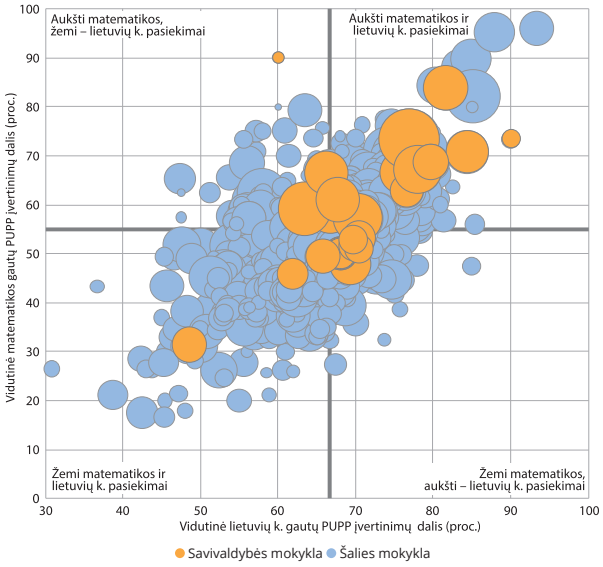

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

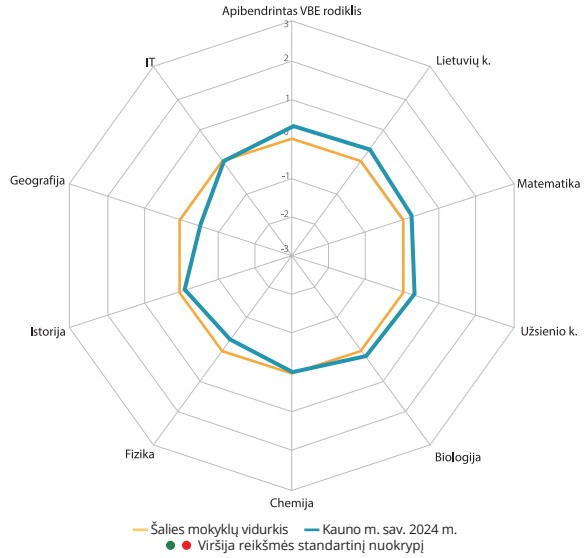

Mokinių pasiekimai

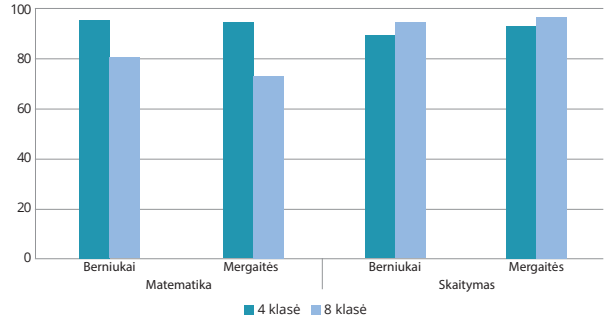
7 pav. 2024 m. daugumos savivaldybės mokyklų PUPP pasiekimai yra aukštesni arba artimi šalies vidurkiui, tačiau kelių mokyklų PUPP pasiekimai žemi; tarp mokyklų yra pasiekimų atotrūkis.

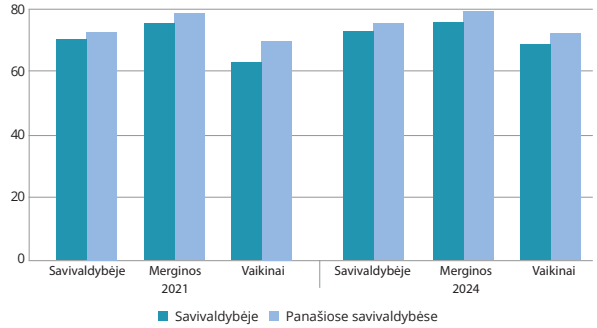
8 pav. Apibendrintas ir keturių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra aukščiau šalies mokyklų vidurkio, penkių dalykų VBE rodikliai yra žemiau.

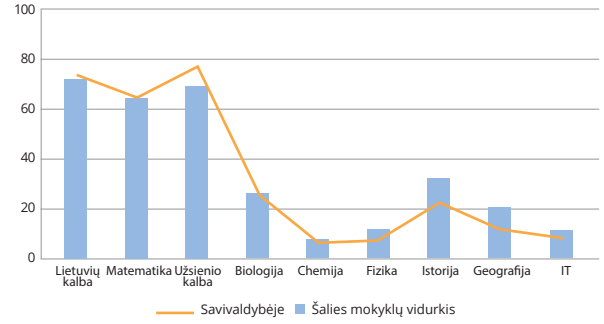
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp berniukų, o skaitymo – tarp mergaičių; tačiau rezultatų skirtumai nėra ryškūs.

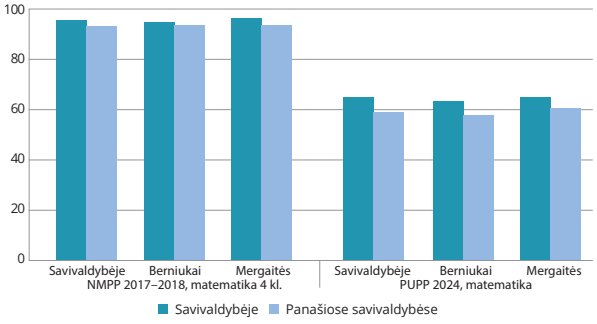
10 pav. Padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), tačiau išliko atotrūkis tarp vaikinų ir merginų.

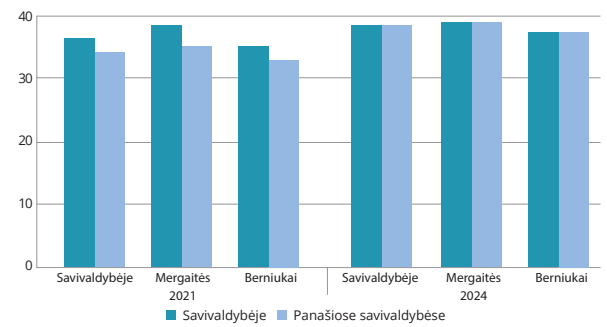
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra mažesnės už šalies vidurkį, išskyrus lietuvių k. ir literatūros bei užsienio k. VBE.

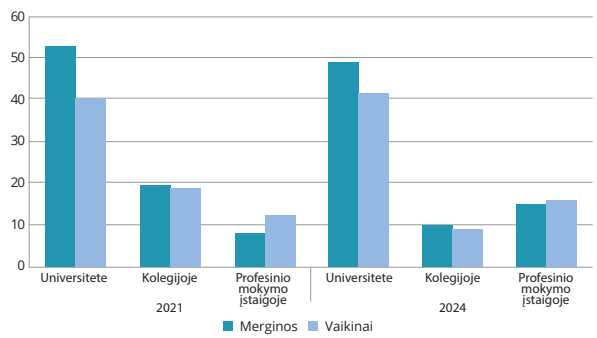
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), tačiau jos išlieka didesnės nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Padidėjo berniukų ir mergaičių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalys (proc.), jos yra vienodos kaip ir panašiose savivaldybėse.

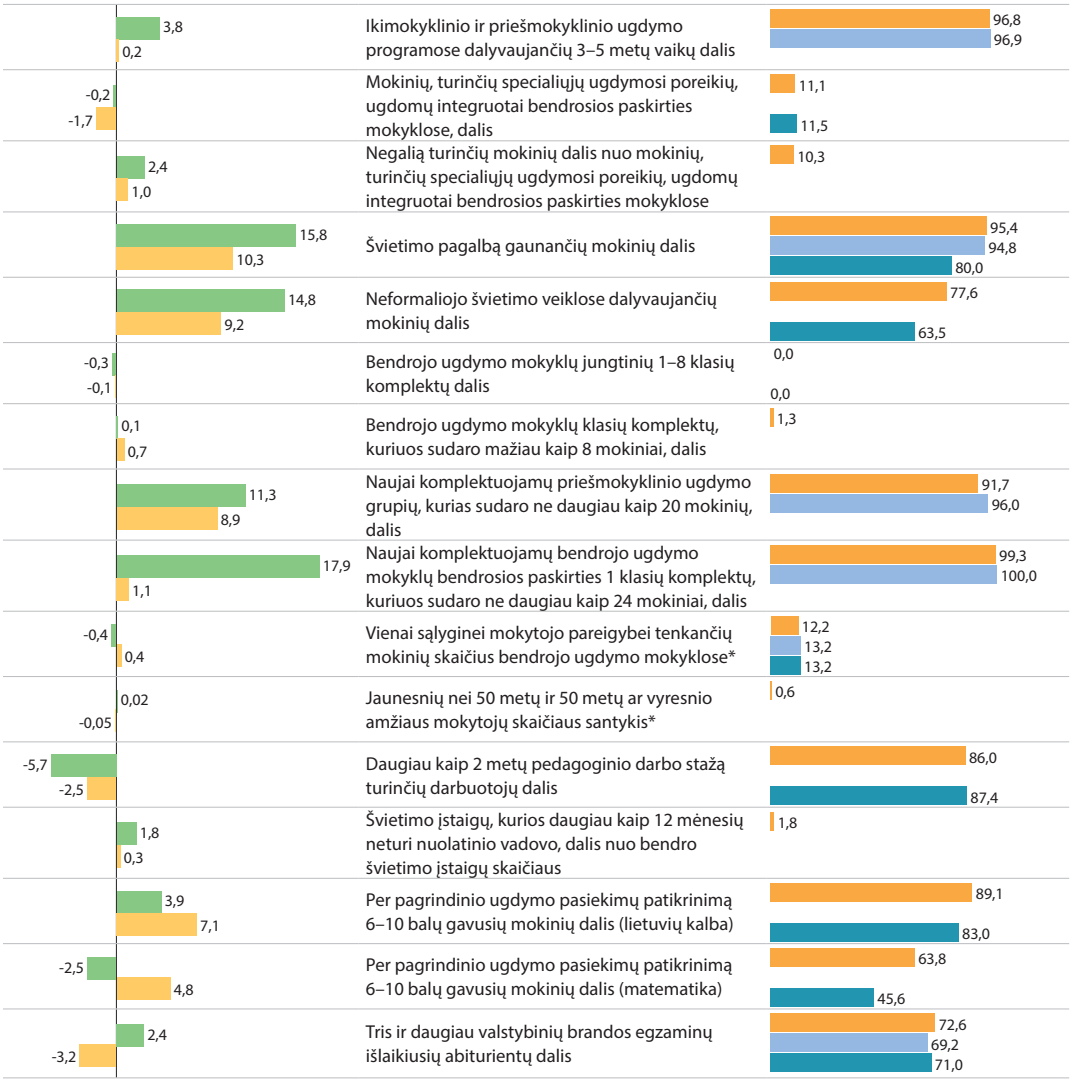

14 pav. Sumažėjo merginų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus aukštosiose mokyklose, dalis (proc.), o vaikinų – kolegijose. Sumažėjo skirtumas tarp merginų ir vaikinų pasirinkimų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

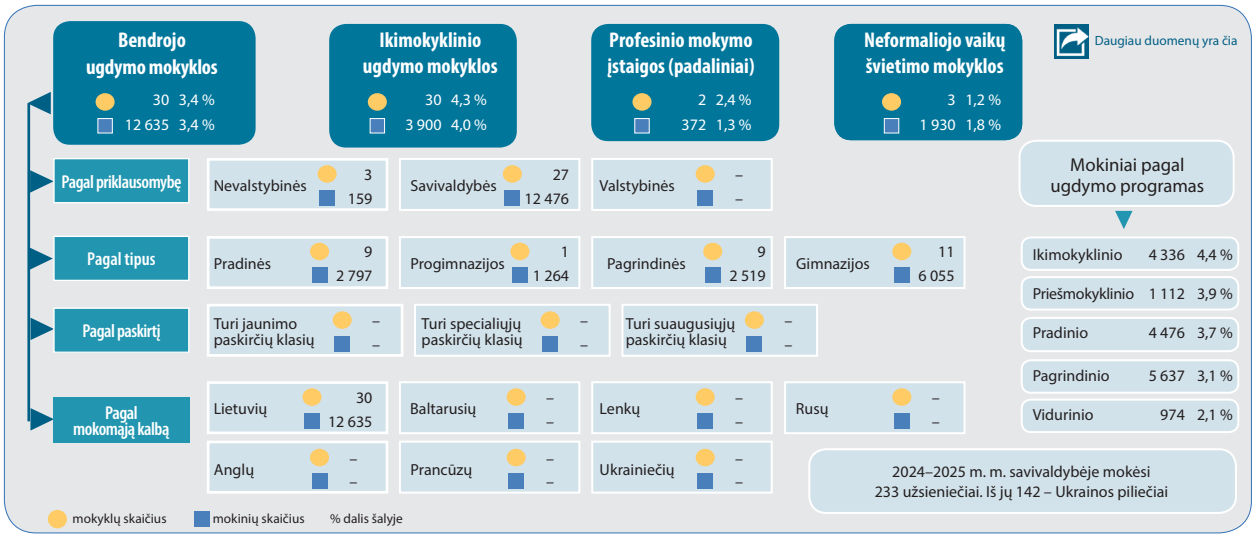
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant ugdyti dabarties žmogui būtinas kompetencijas, teikiančias galimybių prasmingai dalyvauti visuomenės gyvenime bei profesinėje veikloje ir nuolat mokytis, savivaldybėje kuriamos prielaidos darnaus ugdymo plėtrai: per lyginamąjį laikotarpį išaugo mokinių skaičius; neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.); mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.); SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.); švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis (proc.). Nors lėšų panaudojimas pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti auga, tačiau didėja mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis. Tikslinga daugiau dėmesio skirti kryptingam mokytojų kvalifikacijos tobulinimui. Analizuojant mokinių mokymosi pasiekimų duomenis, pastebimas lietuvių kalbos ir literatūros dalyko rezultatų gerėjimas, tačiau lyginant pradinio ugdymo (NMPP 4 kl.) ir pagrindinio ugdymo (NMPP 8 kl. ir PUPP) rezultatus, matyti, kad matematikos rezultatai suprastėjo. Apibendrintas ir keturių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) viršijo šalies mokyklų vidurkį, tačiau chemijos, fizikos, istorijos, geografijos ir informatikos VBE rodikliai yra žemesni už šalies vidurkį. Siekiant pagerinti gamtos ir socialinių mokslų, matematikos ir informatikos rezultatus, būtina stiprinti STEAM ugdymo(si) aplinką plėtojant praktines veiklas, įgyvendinti tarpdisciplininį mokymą(si), kryptingiau tobulinti mokytojų kvalifikaciją. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad sumažėjo mokinių, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus, todėl tikslinga daugiau dėmesio skirti ugdymo karjerai, profesinio informavimo ir konsultavimo sričiai.

Kauno rajono savivaldybė

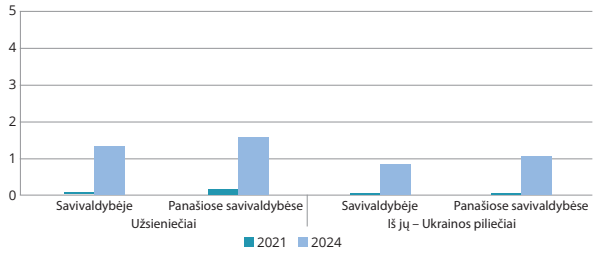

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
10,6	8,8↑	1962↑	3,5↑	19,6	31,5↑	40↓	72↑	351↑	44↑	48,1↑	9,3↑	98,7↑	0,3↑	18,5↑	21,4↑	0,9↑	82↓	3,5	201↑

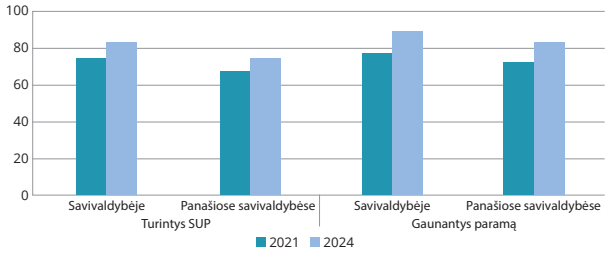
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

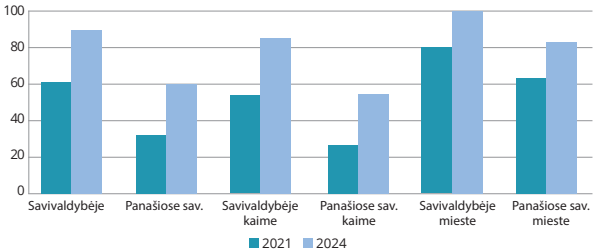
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

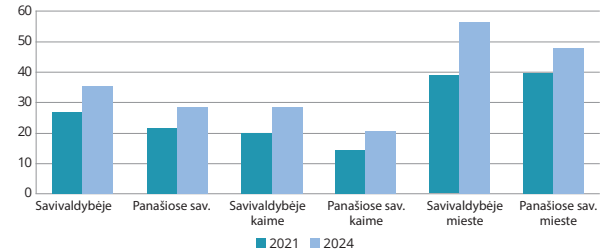
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

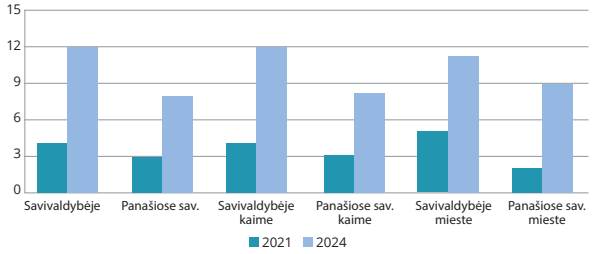
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

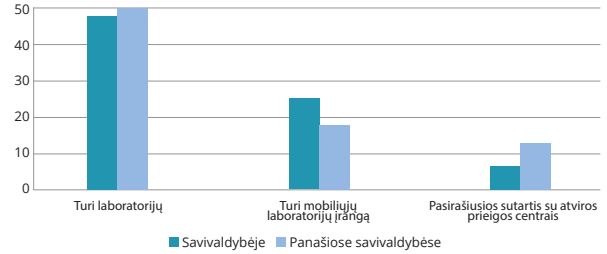
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

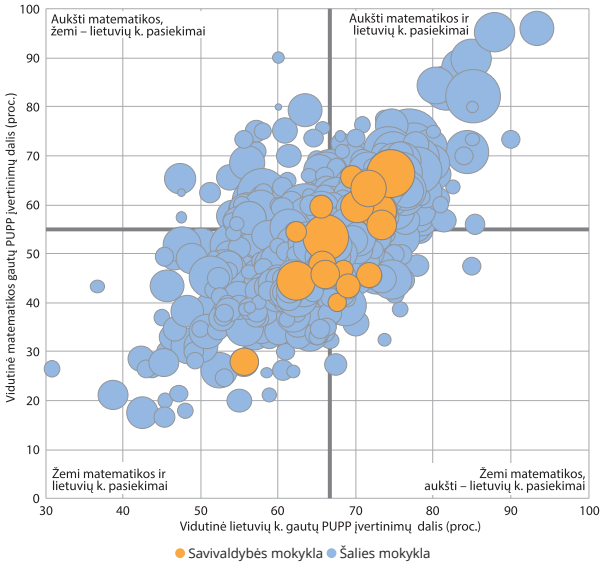

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

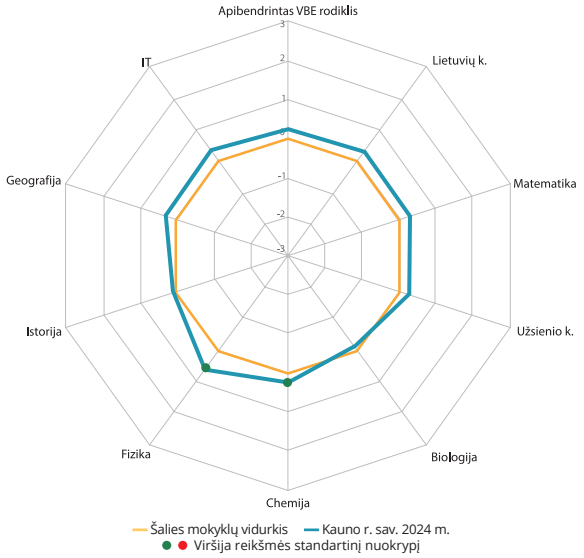

Mokinių pasiekimai

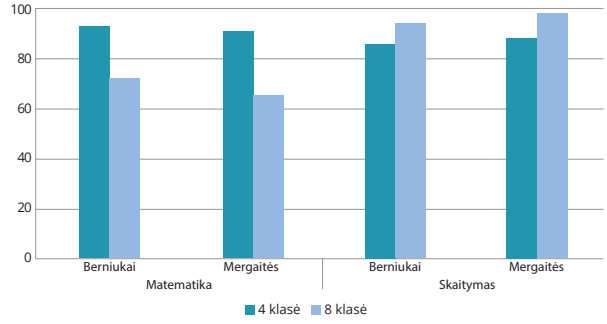
7 pav. 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia pasiekimų skirtumus tarp mokyklų: penkiose iš jų lietuvių k. ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekimai yra aukšti, dviejose – žemi, kitose – artimi šalies vidurkiui.

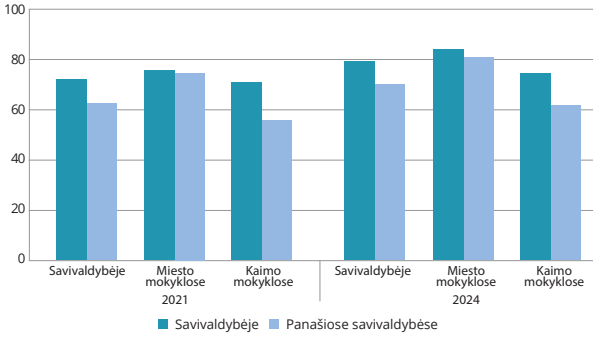
8 pav. Apibendrintas ir aštuonių dalykų (ypač fizikos ir chemijos) VBE rodikliai yra aukštesni už šalies mokyklų vidurkį. Žemas biologijos VBE rodiklis.

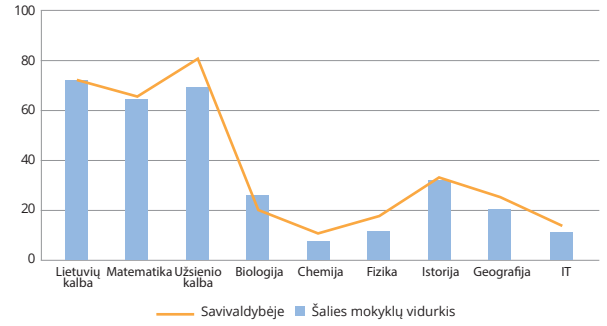
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp berniukų, o skaitymo – tarp mergaičių.

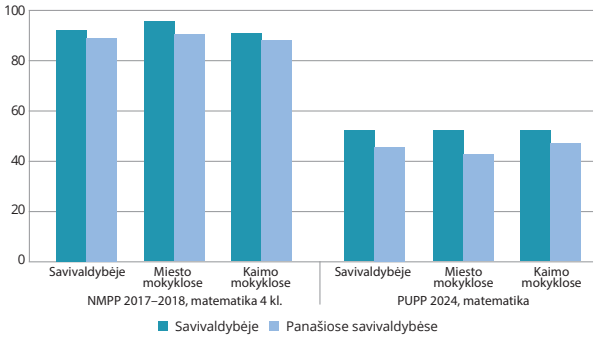
10 pav. Padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), ir yra didesnė nei panašiose savivaldybėse, tačiau padidėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų.

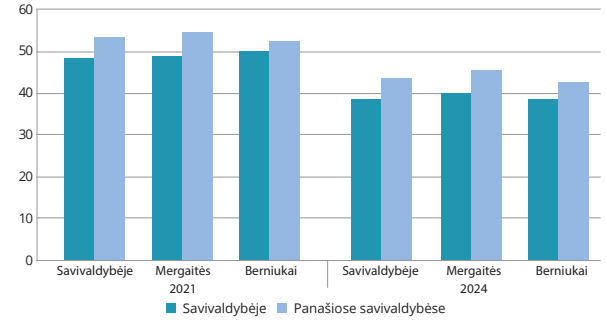
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra didesnės už šalies vidurkį, išskyrus biologijos VBE.

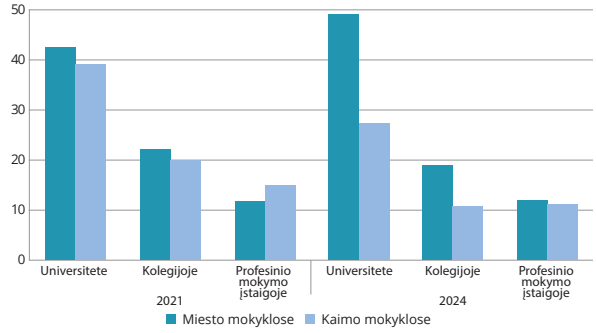
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), tačiau jos išlieka didesnės nei panašiose savivaldybėse; neliko atotrūkio tarp miesto ir kaimo mokyklų.

13 pav. Sumažėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) ir yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

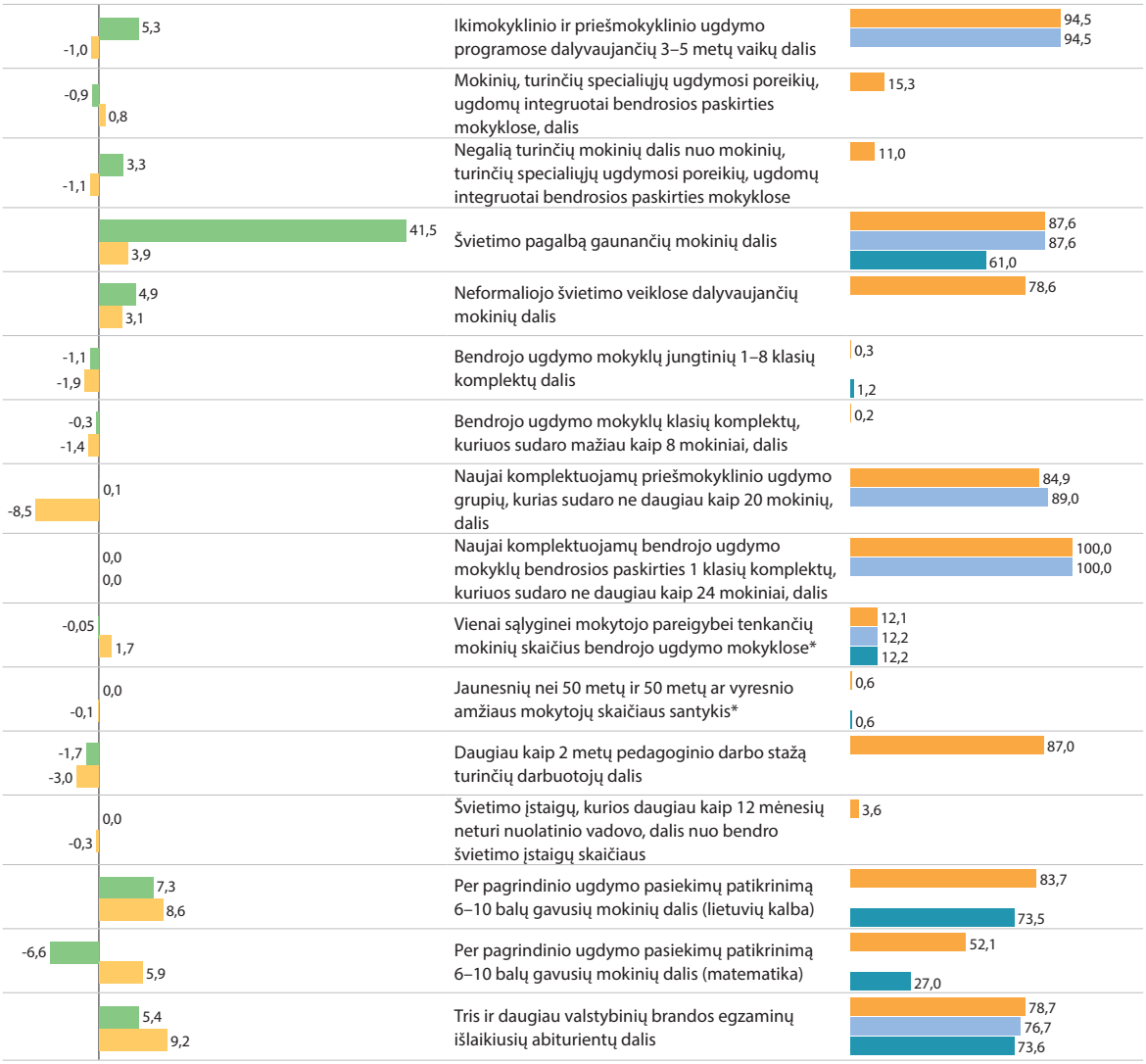

14 pav. Kaimo mokyklose sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus, dalis (proc.), ypač aukštosiose mokyklose; padidėjo atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

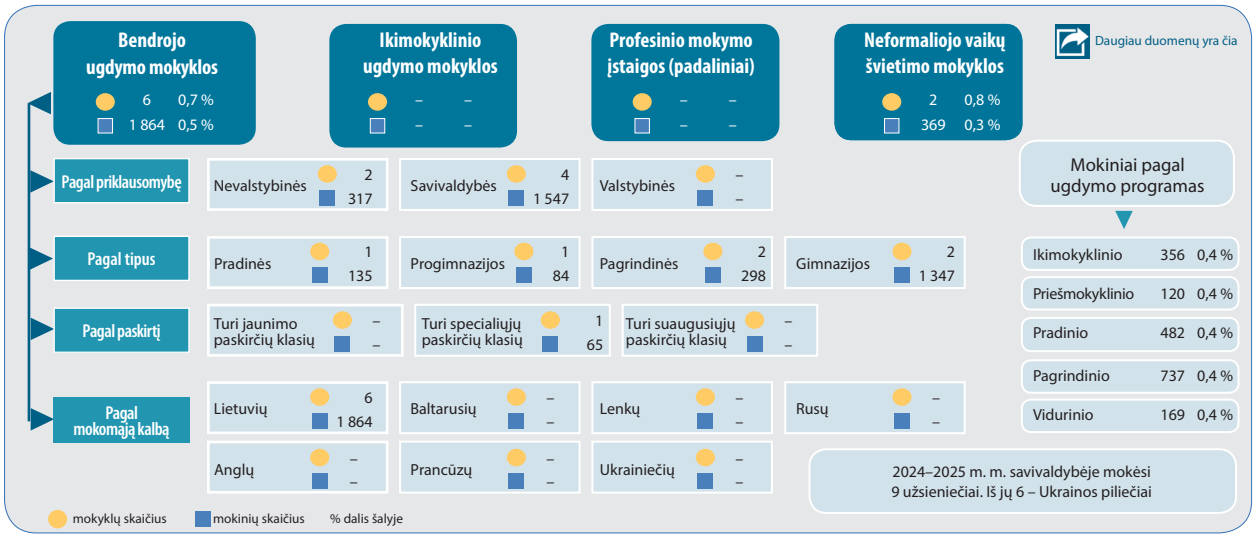
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Vykstantys teigiami pokyčiai savivaldybėje kuria prielaidas darnaus ugdymo plėtrai: padidėjo užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis; neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių dalis; mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis; švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis; vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, paskutiniais mokslo metais gavusių finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis. Nors ir išaugo mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis, tačiau pastebimas atotrūkis tarp miesto ir kaimo vietovių mokyklų, be to, kaimo mokyklose sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus, ypač aukštosiose mokyklose, dalis. Siekiant užtikrinti vienodas mokymosi sąlygas ir karjeros galimybes visiems mokiniams, svarbu gerinti ugdymo kokybę kaimo mokyklose, didinti švietimo įtrauktį ir prieinamumą. Daugėjant mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, tikslinga vykdyti nuoseklų ir kryptingą mokytojų kvalifikacijos tobulinimą. Analizuojant mokinių mokymosi pasiekimų duomenis, paminėtina, kad daugumoje mokyklų PUPP pasiekimai yra aukšti arba artimi šalies vidurkiui, tačiau reikia ieškoti priemonių pagrindinio ugdymo matematikos pasiekimams stiprinti. Nors apibendrintas ir aštuonių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra aukštesni už šalies mokyklų vidurkį, rekomenduojama numatyti priemones biologijos dalyko mokymo kokybei gerinti. Siekiant pagerinti mokinių pasiekimus, daugiau dėmesio skirti mokytojų kvalifikacijos tobulinimui, stiprinti STEAM ugdymo infrastruktūrą.

Kazlų Rūdos savivaldybė

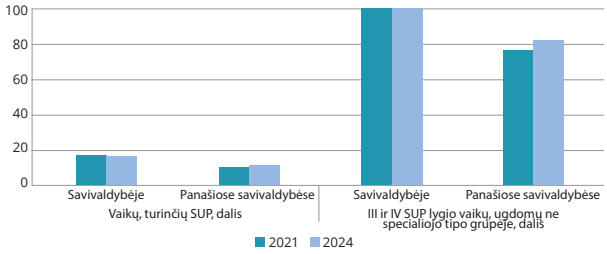

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
5,4	10,9↑	1661↑	7,8↓	14,1	42,7↓	26↑	122↑	481↑	163↑	25↔	13,2↑	92,7↑	7,1↑	33,3↔	19↑	1,4↓	98↑	0,0	177↑

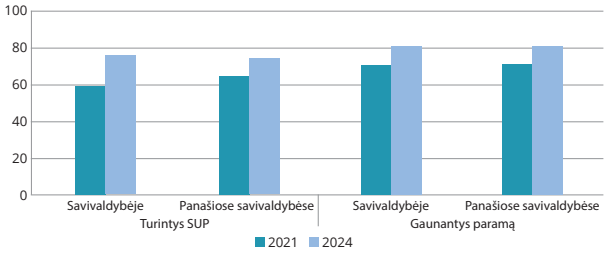
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

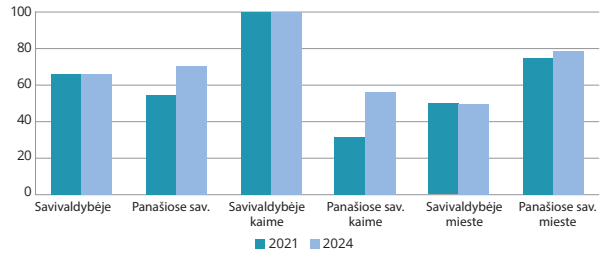
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

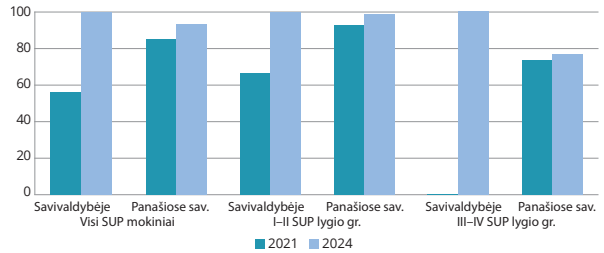
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

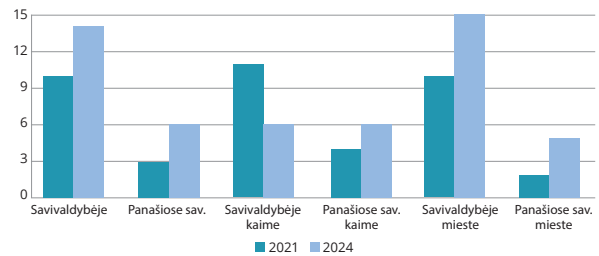
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

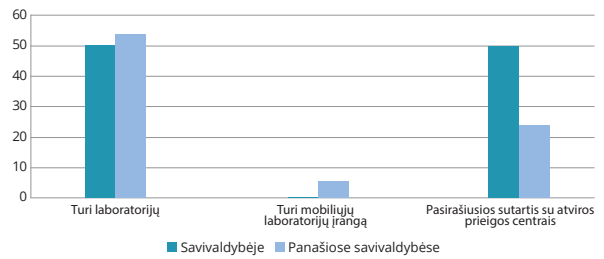
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

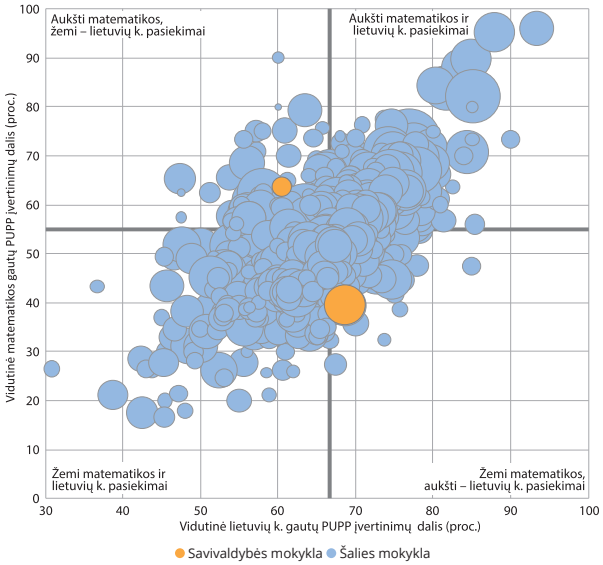

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

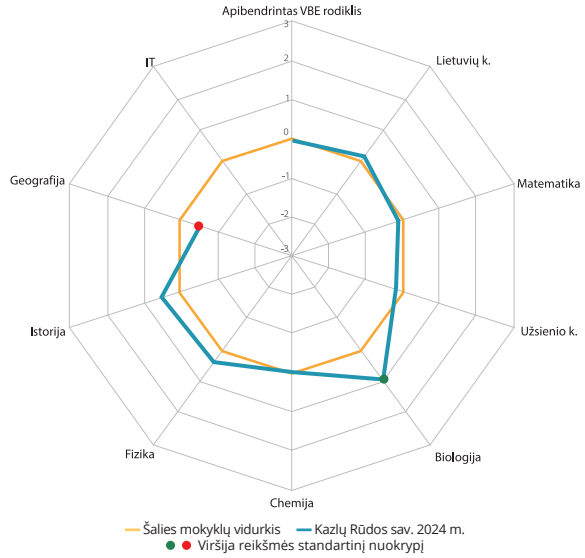

Mokinių pasiekimai

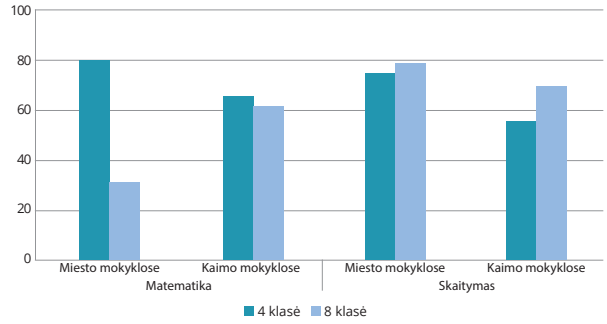
7 pav. 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia pasiekimų netolygumą tarp savivaldybės mokyklų: vienoje mokykloje aukštesni lietuvių k. ir literatūros, žemesni – matematikos PUPP rezultatai, o kitoje – atvirkščiai.

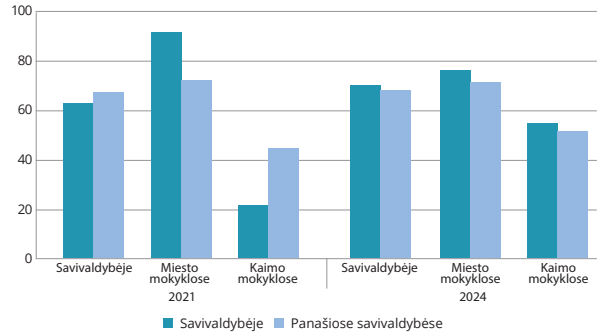
8 pav. Penki VBE rodikliai (standartizuotais taškais) viršija šalies rodiklių reikšmes. Žemi matematikos, užsienio k. ir ypač geografijos VBE rodikliai.

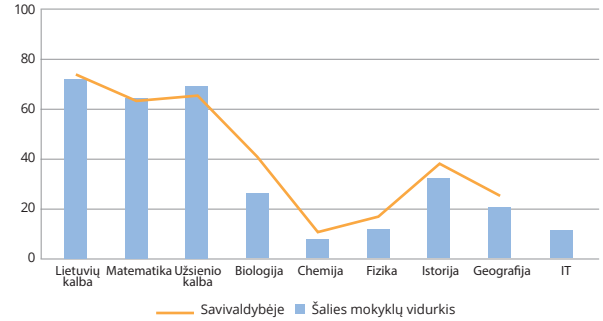
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė miesto mokyklose, išskyrus matematikos 8 klasėje, kur daug geresni yra kaimo mokyklų rezultatai.

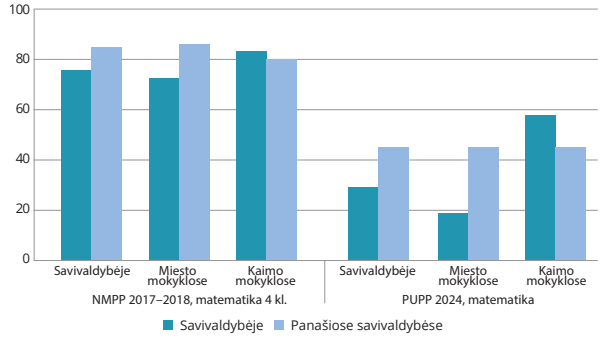
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) padidėjo kaimo, tačiau sumažėjo – miesto mokyklose. Šių abiturientų dalis savivaldybėje yra didesnė nei panašiose savivaldybėse.

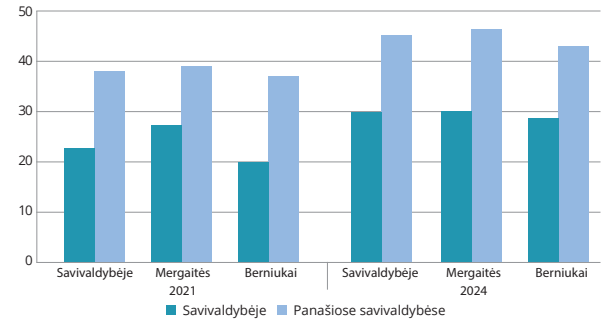
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra didesnės už šalies vidurkį, išskyrus matematikos ir užsienio k. VBE. Niekas nesirinko laikyti informacinių technologijų VBE.

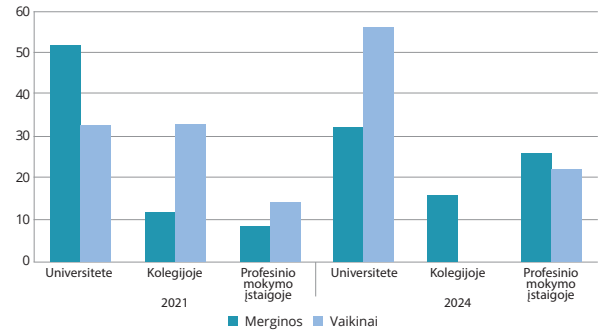
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), ypač miesto mokyklose; padidėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų.

13 pav. Padidėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.), ir ji išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse; sumažėjo atotrūkis tarp berniukų ir mergaičių.

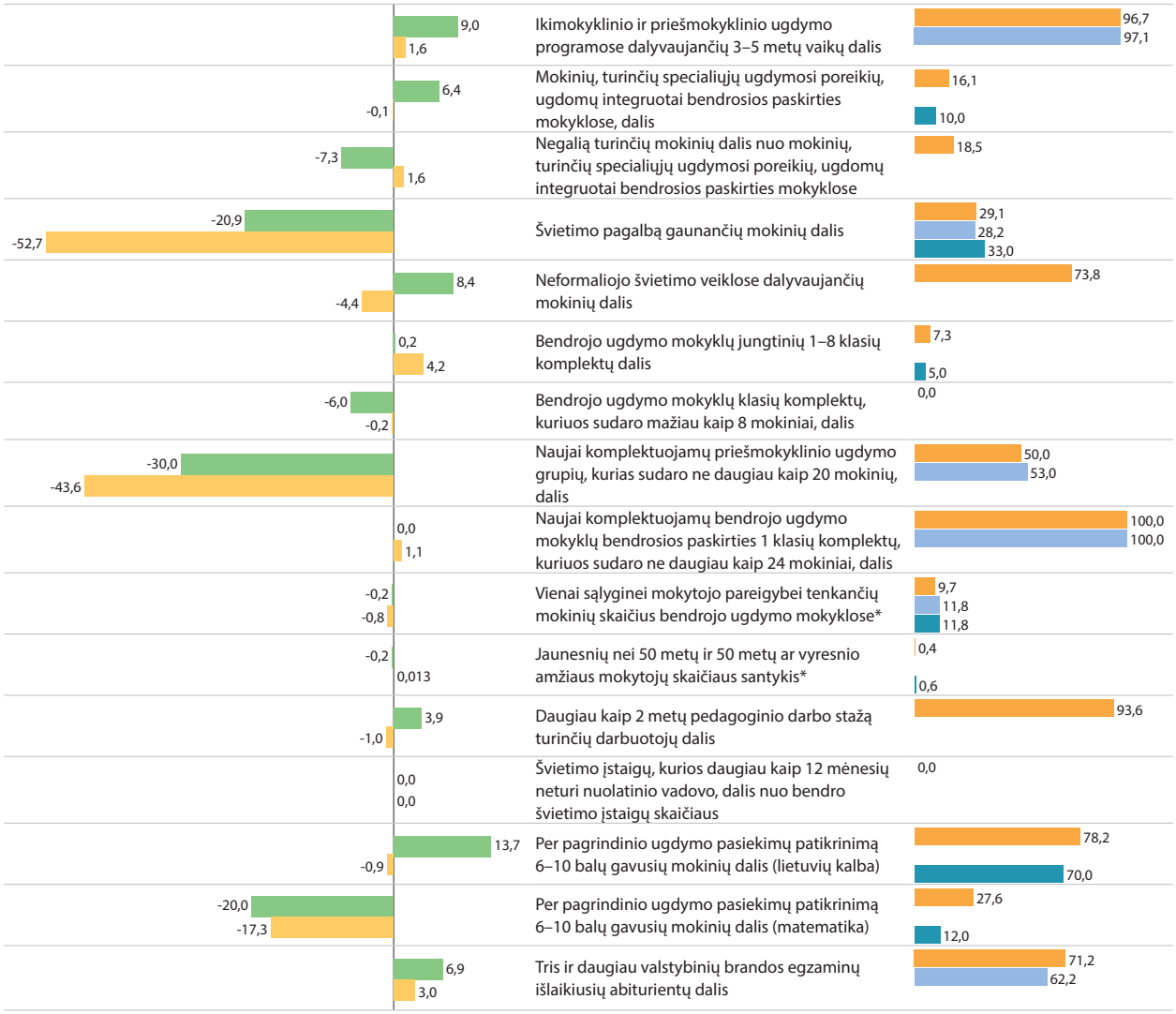

14 pav. Pasikeitė merginų ir vaikinų pasirinkimai: vaikinų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, dalis (proc.) padidėjo, merginų – sumažėjo, o kolegijose – atvirkščiai.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

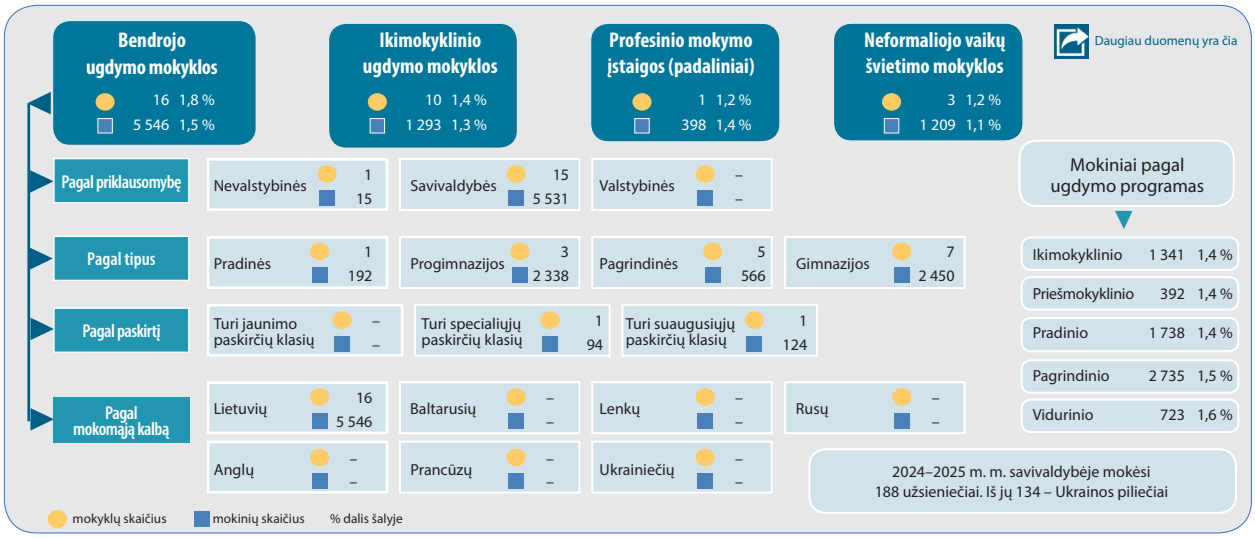
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Kazlų Rūdos sav. pastebimos tiek teigiamos tendencijos, tiek iššūkiai, darantys reikšmingą įtaką darnaus ugdymo įgyvendinimui. Vienas iš svarbiausių pasiekimų – gerėjanti SUP turinčių ir finansinę ar kitokią paramą gaunančių mokinių situacija: visi šie mokiniai tęsia mokslus po 10 klasės, o jų dalyvavimas neformaliojo švietimo veiklose išaugo. Tačiau NMPP ir PUPP rezultatai atskleidžia didelį skirtumą tarp miesto ir kaimo mokyklų, tai išryškina būtinybę skirti tikslingas intervencines priemones, teikti metodinę pagalbą ir tolygiai paskirstyti ugdymo išteklius. Penkių VBE rezultatai viršijo šalies vidurkį, bet matematikos, užsienio k. ir geografijos pasiekimai – žemi. Be to, informacinių technologijų VBE nelaikė nė vienas mokinys, o tai rodo nepakankamą skaitmeninio raštingumo ugdymą ir motyvacijos stoką šioje srityje. Gamtos mokslų infrastruktūra taip pat išlieka ribota – tik pusė mokyklų turi laboratorijų, trūksta mobiliųjų priemonių ir nuoseklaus bendradarbiavimo su atviros prieigos centrais. Vis dar išlieka didelis žemos kvalifikacinės kategorijos mokytojų skaičius, todėl būtina nuosekliai stiprinti profesinio tobulėjimo sistemą, skatinti pedagogus nuolat tobulinti savo profesines kompetencijas. Pastebima ir kintanti mokinių pasirinktų karjeros kelių dinamika – mažėja merginų, besirenkančių universitetines studijas, o profesinio mokymo populiarumas auga. Siekdama gerinti ugdymo kokybę ir sėkmingai įgyvendinti darnaus vystymosi tikslus, savivaldybė turėtų skatinti mokytojų lyderystę ir profesinį augimą, mažinti pasiekimų netolygumus, nuosekliai plėtoti STEAM ugdymo infrastruktūrą, stiprinti skaitmeninio raštingumo ugdymą ir kryptingai stiprinti karjeros planavimą, ypatingą dėmesį skiriant išsilavinimo vertės ir teikiamų galimybių suvokimui.

Kėdainių rajono savivaldybė

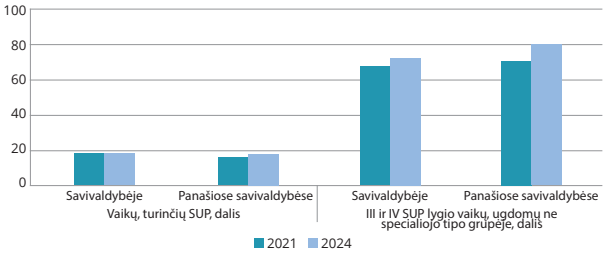

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-1,8	9↑	1824↑	15,9↑	20,2	35,7↑	48↑	55↑	393↑	36↑	46,7↑	15,8↑	97,8↑	2,8↑	28,6↑	20,9↑	0,9↓	99↑	2,0	178↑

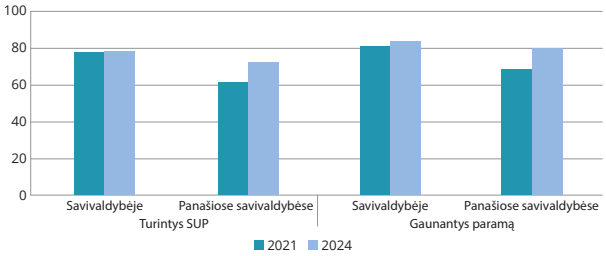
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

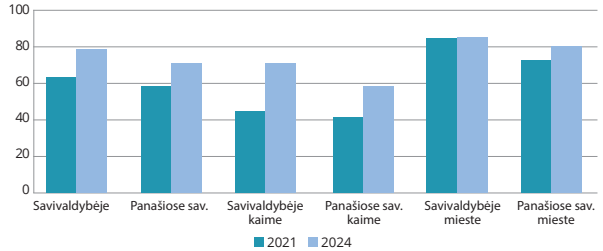
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

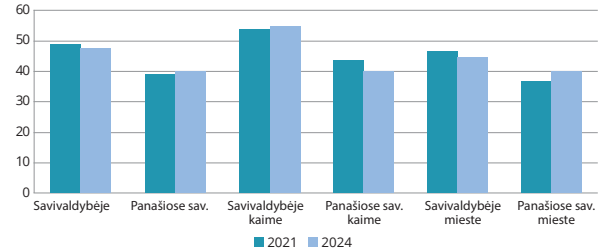
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

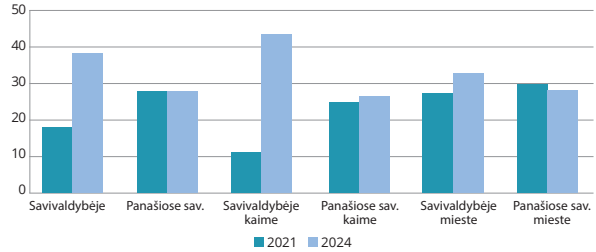
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

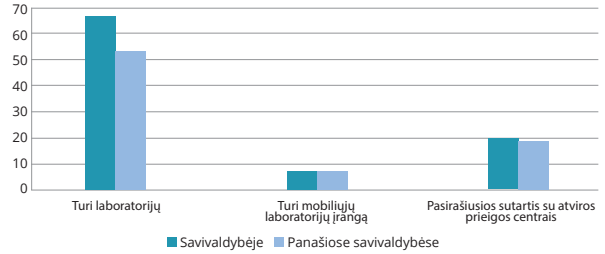
4 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

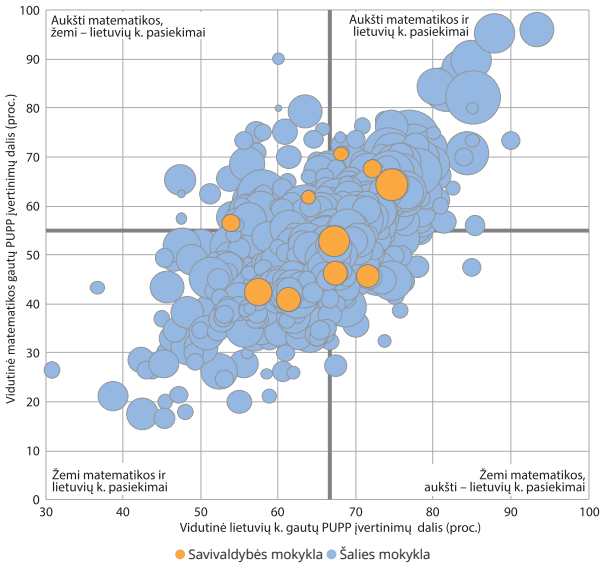

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

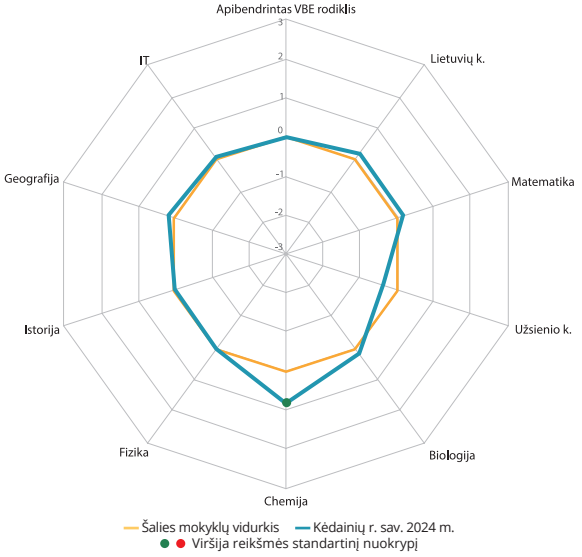

Mokinių pasiekimai

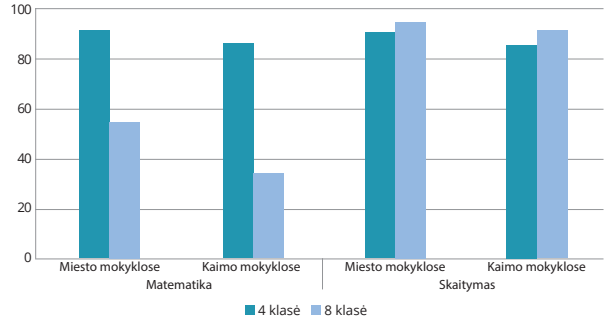
7 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros ir matematikos PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų skirtumus ir atotrūkį tarp mokyklų.

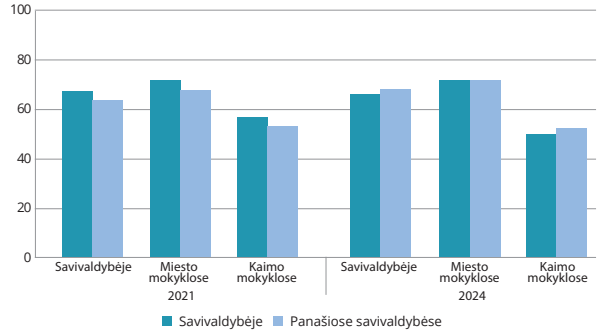
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis (standartizuotais taškais) ir visų VBE, išskyrus užsienio k. ir istorijos, rezultatai yra žemesni už šalies, kitų dalykų – aukštesni, ypač – chemijos.

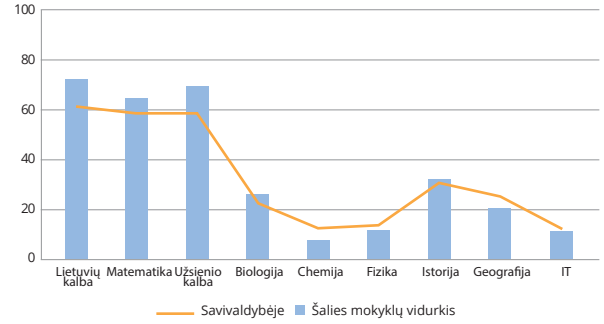
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) miesto mokyklose yra didesnė nei kaimo.

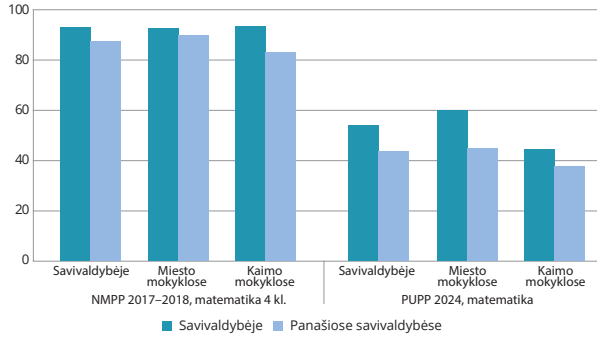
10 pav. Sumažėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.); padidėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų.

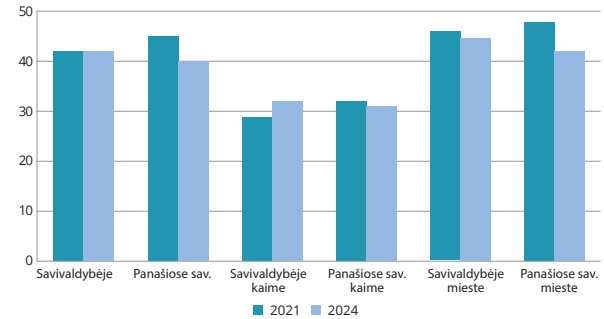
11 pav. 2024 m. chemijos, fizikos, geografijos ir informacinių technologijų egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra didesnės už šalies vidurkį, kitų dalykų – mažesnės.

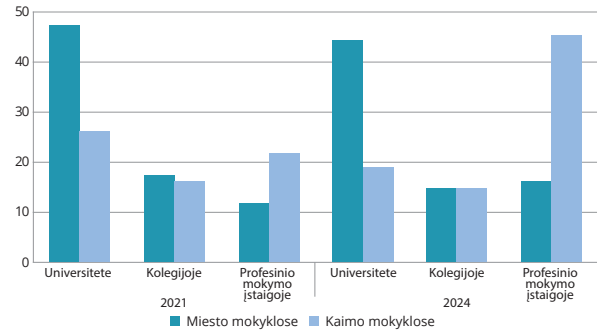
12 pav. Per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.) sumažėjo; 2024 m. išryškėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių kaimo mokyklų abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) padidėjo, o miesto – šiek tiek sumažėjo.

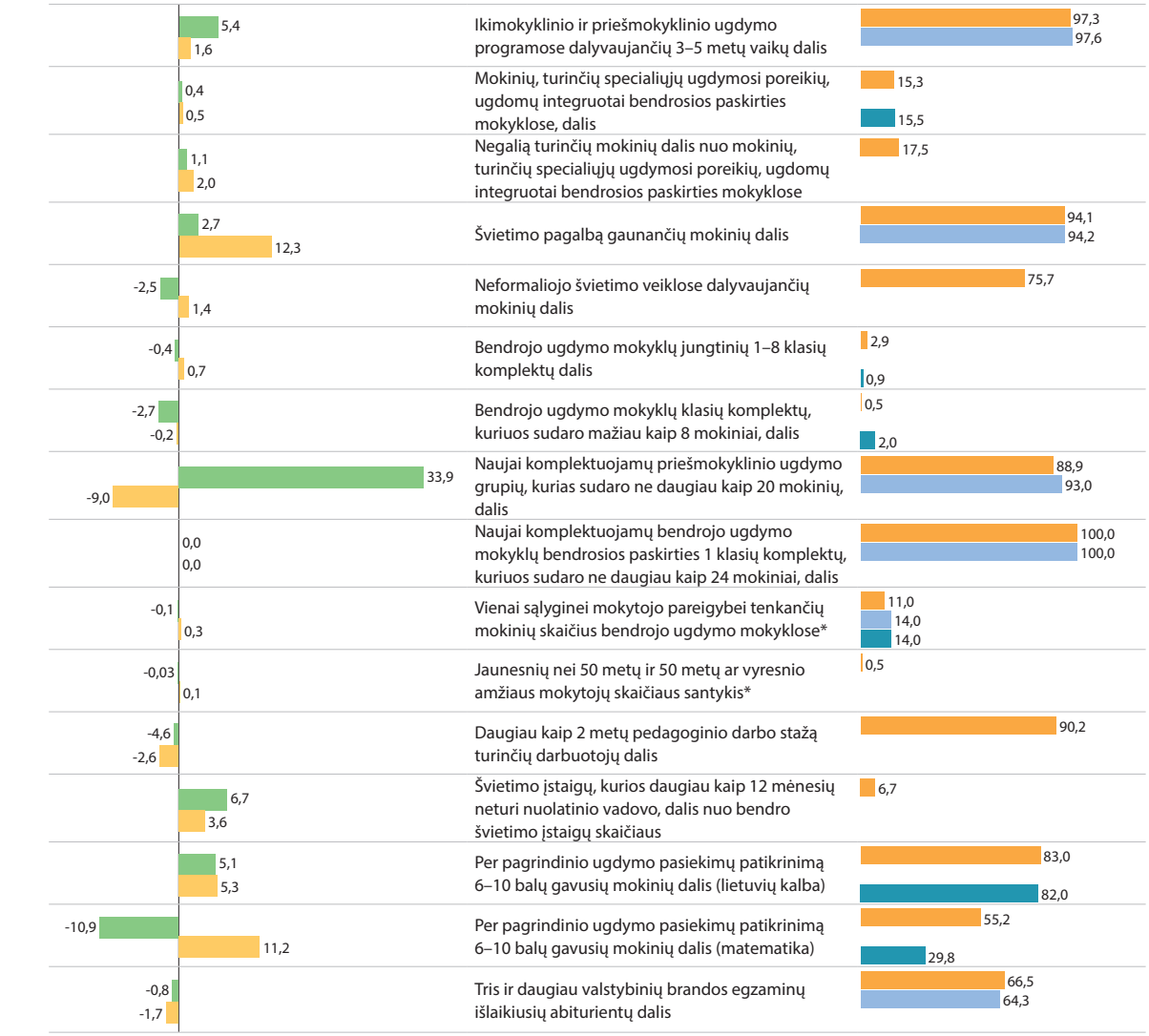

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus profesinio mokymo įstaigoje, dalis (proc.) išaugo, ypač kaimo mokyklose.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

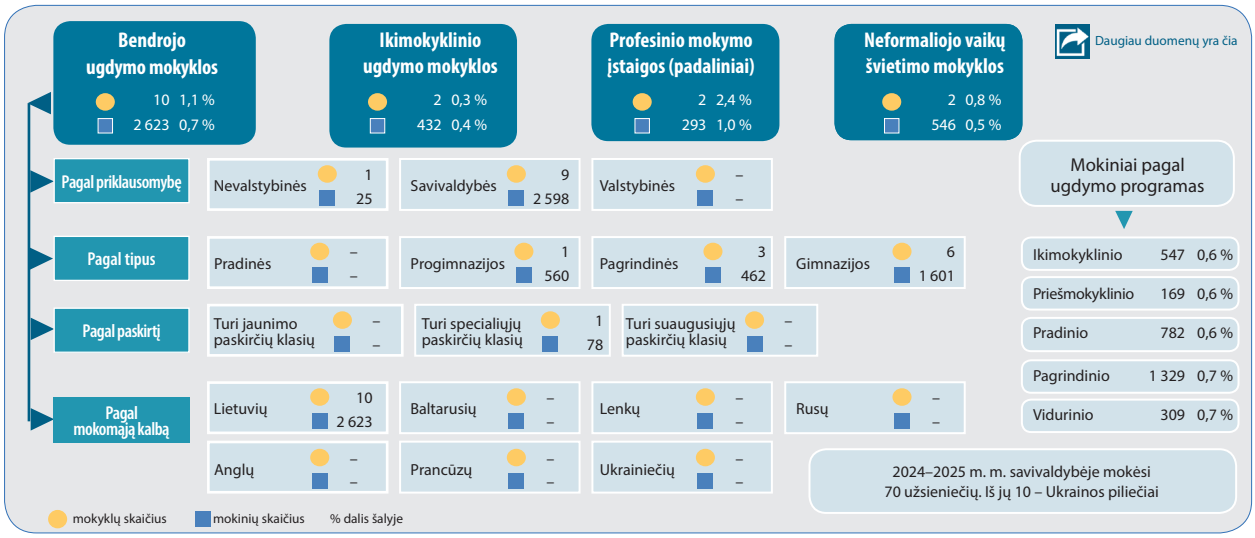
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybė, siekdama visapusiško, darnaus mokinių ugdymo, nuosekliai stiprina akademinę, socialinę ir emocinę mokinių brandą. Analizuojamu laikotarpiu padidėjo SUP mokinių, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, dalis; ši dalis viršija panašių savivaldybių vidurkį. Didėja abiturientų, gavusių finansinę ir kitokią paramą ir įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis. Nors SUP mokinių dalyvavimas neformaliojo ugdymo veiklose didėja, bendras visų mokinių įsitraukimas į šias veiklas mažėja. Todėl būtina atnaujinti neformaliojo ugdymo veiklų pasiūlą ir didinti jų patrauklumą. Pastebimi ryškūs ir vis augantys skirtumai tarp miesto ir kaimo mokyklų mokinių pasiekimų, ypač matematikos, valstybinių brandos egzaminų rezultatų, taip pat užsienio kalbų mokymosi galimybių pasirinkimo srityse. Pastebėtas augantis kaimo vietovių abiturientų polinkis rinktis profesinį mokymą leidžia manyti, kad keičiasi ugdymo pasirinkimo tendencijos. Atsižvelgiant į minėtas tendencijas, siūloma kryptingai kurti įtraukią, saugią ir tolygią švietimo aplinką visiems savivaldybės mokiniams: ir toliau didinti mobiliųjų laboratorijų prieinamumą, plėsti švietimo pagalbos specialistų tinklą, didinti švietimo pagalbą gaunančių mokinių skaičių; visiems mokiniams užtikrinti kokybiškų neformaliojo švietimo veiklų ir užsienio kalbų pasirinkimo galimybių prieinamumą; skirti daugiau lėšų pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, stiprinant jų įtraukiojo ugdymo kompetencijas; skatinti esamus pedagogus siekti vadovaujamų pareigų, kuriant mentorystės programas ir sudarant palankias karjeros planavimo galimybes.

Kelmės rajono savivaldybė

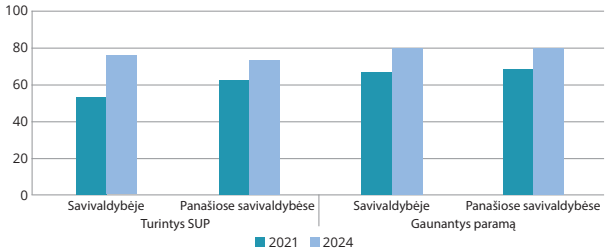

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-3,8	11↑	1556↑	4,8↑	21,6	51,4↓	48↑	46↑	506↑	45↑	33,3↑	18↓	93,2↑	6↑	25↑	17,1↓	1,1↑	99↑	4,0	220↑

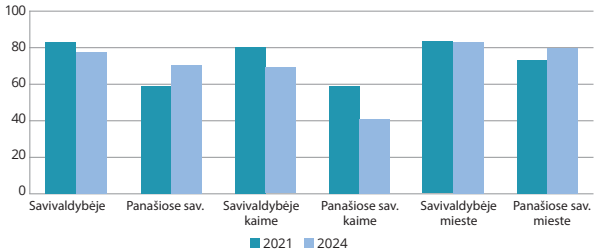
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

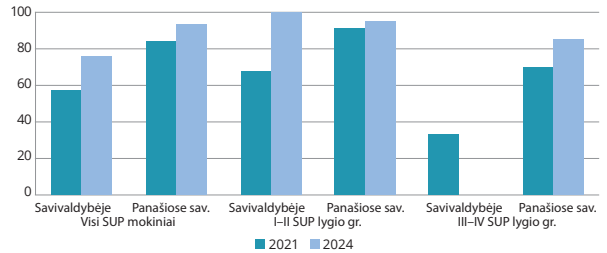
1 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

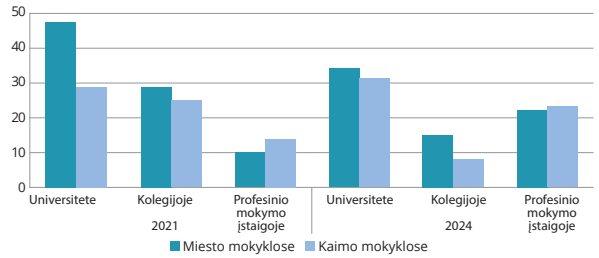
2 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

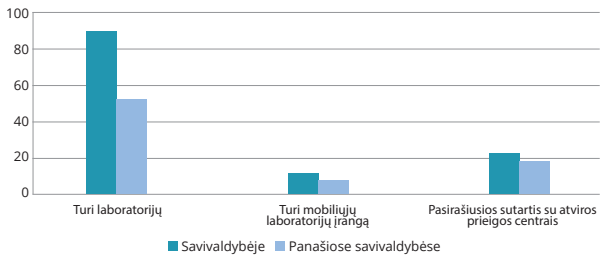
3 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

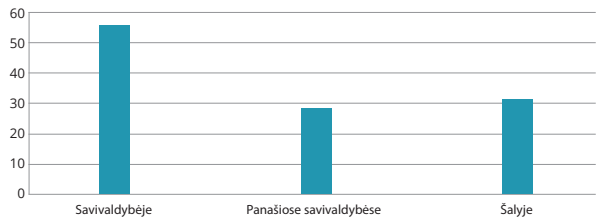
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, kolegijoje, profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.)

5 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

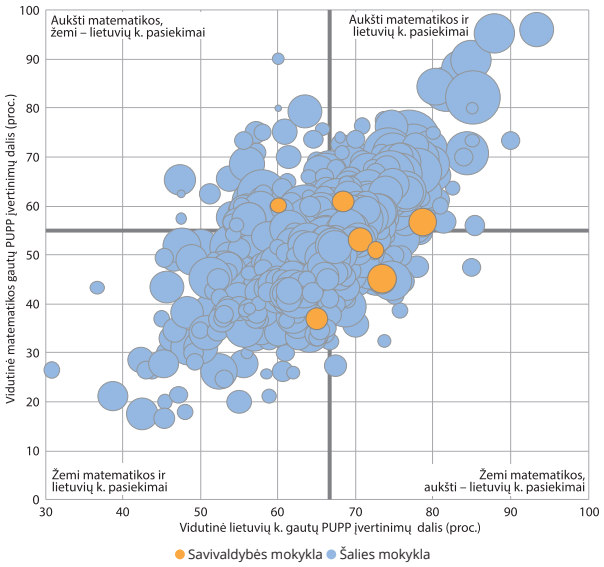

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, kurių bent 1 padalinyje nuo 2015 m. pagerintos mokinių ugdymo(si) sąlygos (atliktas kapitalinis remontas), dalis (proc.)

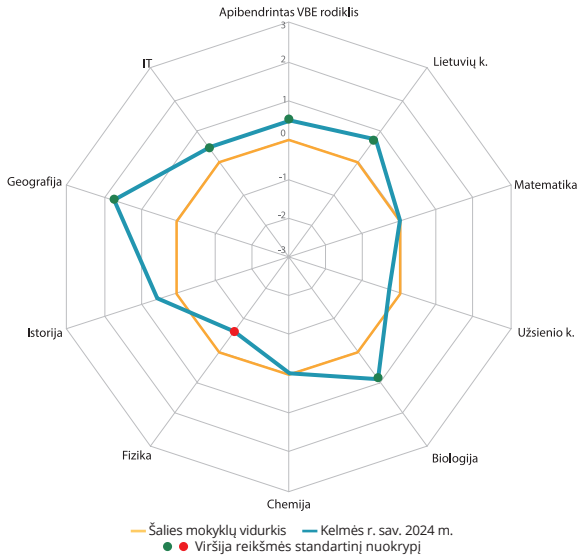

Mokinių pasiekimai

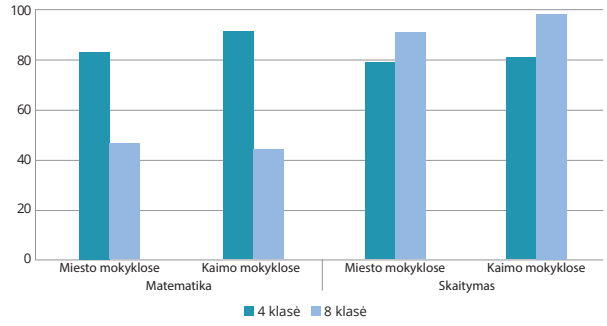
7 pav. Pagal gautų įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia aukštesnius daugumos mokyklų lietuvių k. pasiekimus ir pasiekimų skirtumus tarp savivaldybės mokyklų.

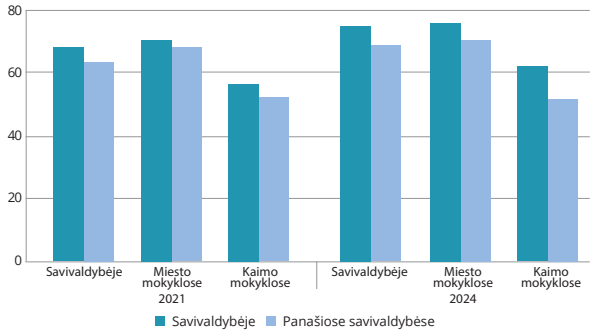
8 pav. Apibendrinto VBE rodiklio reikšmė (standartizuotais taškais) ir šešių dalykų VBE rodikliai viršijo šalies mokyklų vidurkį, ypač aukšti – geografijos, biologijos, lietuvių k. ir literatūros, informacinių technologijų rodikliai.

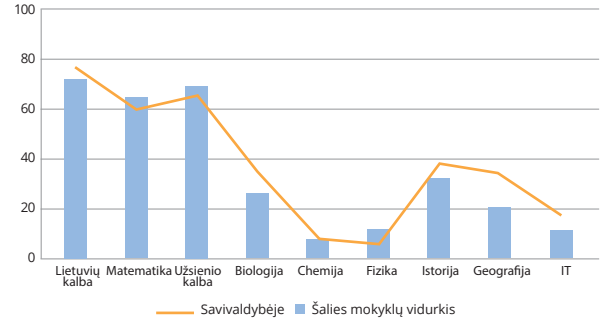
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė kaimo mokyklose, tik aštuntokų matematikos pasiekimai šiek tiek geresni miesto mokyklose.

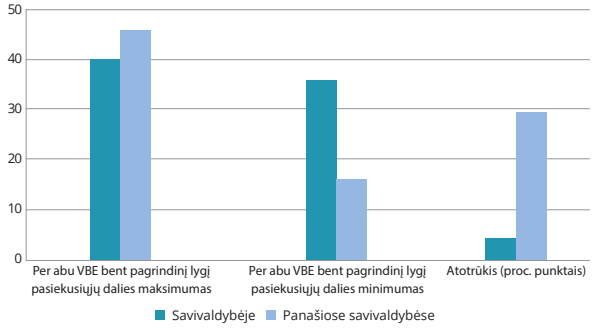
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) padidėjo ir yra didesnė nei panašiose savivaldybėse. Išlieka šios dalies skirtumas tarp miesto ir kaimo mokyklų.

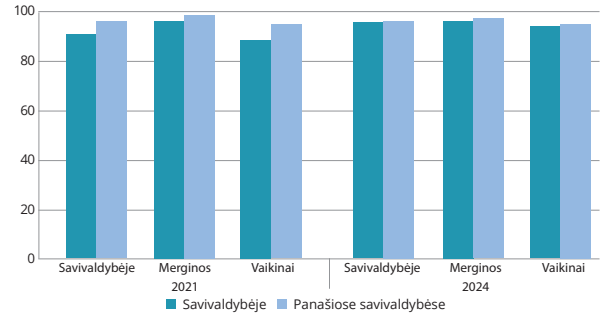
11 pav. Šešių dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys (proc.) viršijo šalies vidurkį.

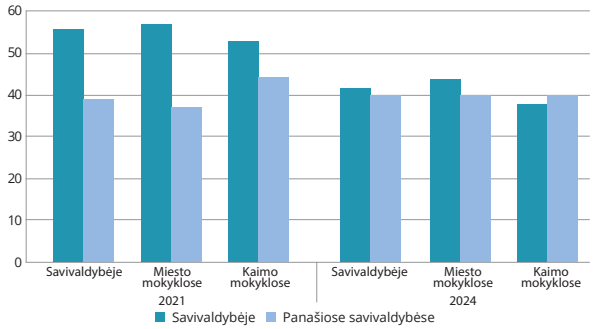
12 pav. Lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių (proc.) skirtumas tarp savivaldybės gimnazijų yra labai nedidelis.

13 pav. Padidėjo vaikinų, įgijusių vidurinį išsilavinimą, dalis (proc.); ši merginų dalis išliko tokia pat.

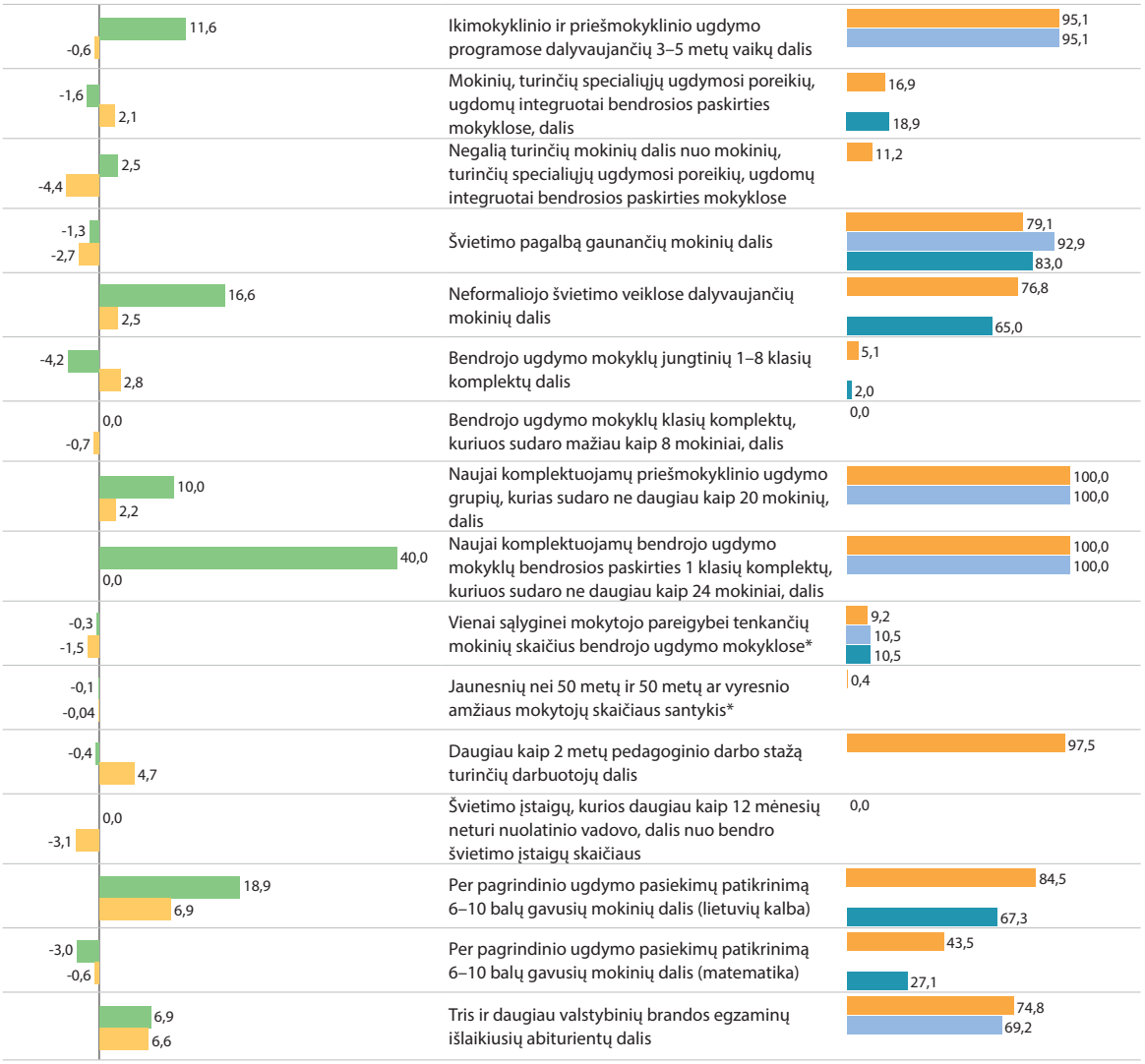

14 pav. Sumažėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos ir literatūros, dalis (proc.). Miesto mokyklose ši dalis yra didesnė nei panašiose savivaldybėse.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

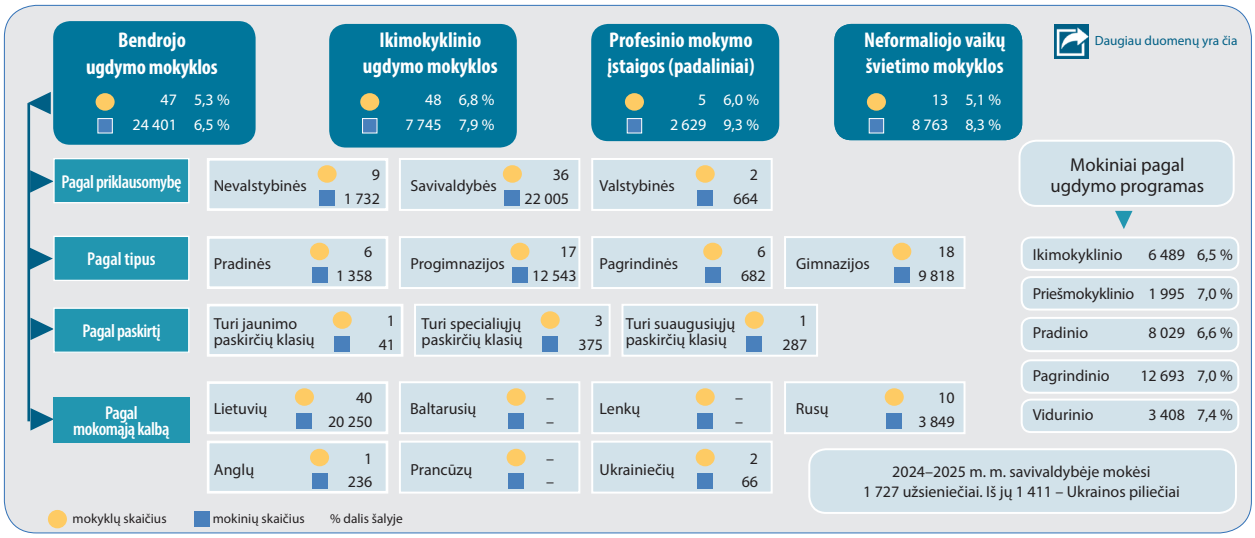
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Darnus ugdymas švietimo sistemoje reiškia ne tik kokybiško išsilavinimo užtikrinimą visiems, bet ir socialinės lygybės, įtraukties bei ilgalaikės gerovės principų įgyvendinimą. Lyginamuoju laikotarpiu Kelmės rajono švietimo sistemoje pastebimos ir teigiamos tendencijos, ir tobulintini aspektai. Pagerėjo VBE rezultatai – padidėjo apibendrintas VBE rodiklis ir abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis. Išaugo SUP turinčių ar (ir) gaunančių finansinę paramą mokinių, dalyvaujančių neformaliojo švietimo veiklose, dalis. Visi I–II SUP lygių mokiniai po 10 klasės toliau mokosi. Dauguma mokyklų turi gamtos mokslų laboratorijų. Tačiau darnus vystymasis reikalauja sisteminio požiūrio ir tolygaus visų švietimo sistemos elementų tobulėjimo. Mokinių pasiekimų, tolimesnio mokymosi rezultatai rodo skirtumus tarp mokyklų pagal vietovę. Svarbu rasti sprendimų matematikos pasiekimams gerinti nuo pagrindinio ugdymo programos įgyvendinimo pradžios, kad mokiniai ir toliau galėtų sėkmingai mokytis tiksliųjų mokslų. Savivaldybėje mažėja mokinių skaičius, prastas socialinis, ekonominis kontekstas, yra jungtinių pradinio ugdymo programos klasių, ne visi mokiniai gauna švietimo pagalbą. Siūloma tęsti mokyklų tinklo optimizavimo procesą, siekiant didesnio vidutinio bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydžio, racionaliai naudojant mokyklų patalpas. Plėtojant bendradarbiavimą su profesinio mokymo įstaigomis, stiprinant ugdymo karjerai sritį, ieškoti galimybių, kad kuo daugiau mokinių, nepriklausomai nuo specialiųjų ugdymosi poreikių, turėtų galimybę gauti kokybišką išsilavinimą ir sėkmingai tęstų mokslus.

Klaipėdos miesto savivaldybė

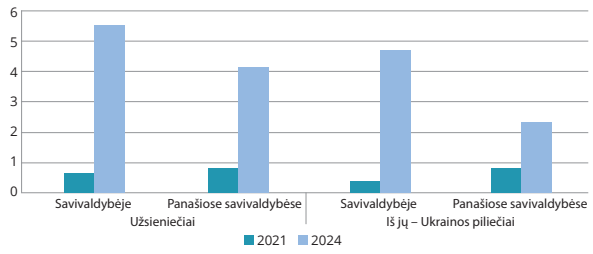

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
9,1	8,4↑	2009↑	1,8↑	18,8	5↓	50↓	62↑	332↑	27↑	19,4↑	9,5↑	100,5↑	0↔	0↑	25,3↑	0,7↑	93↓	11,1	200↓

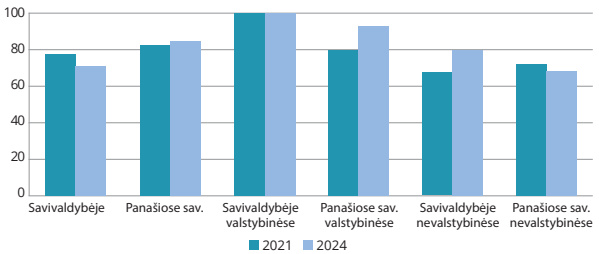
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

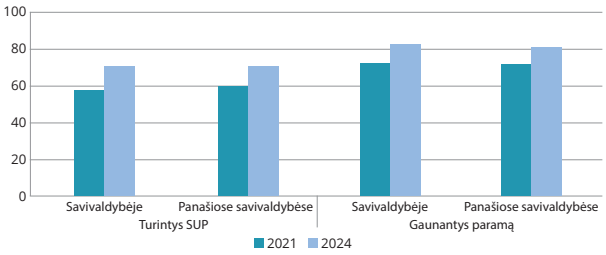
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

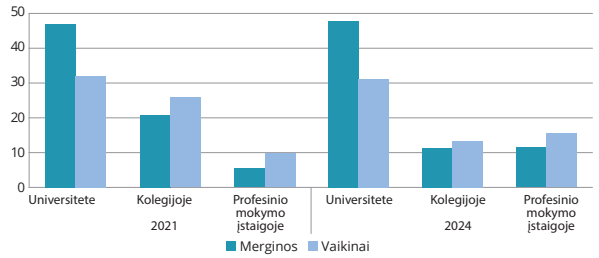
2 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau kaip dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

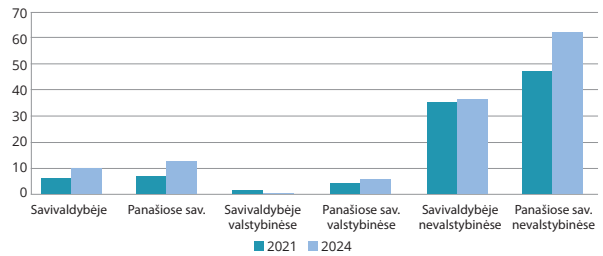
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

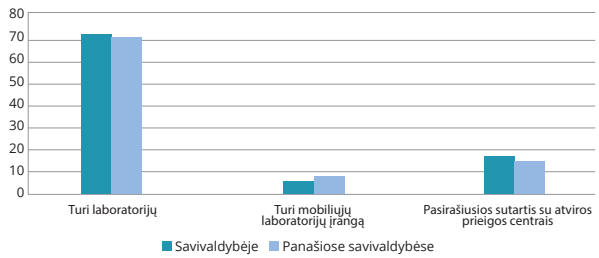
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, kolegijoje, profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

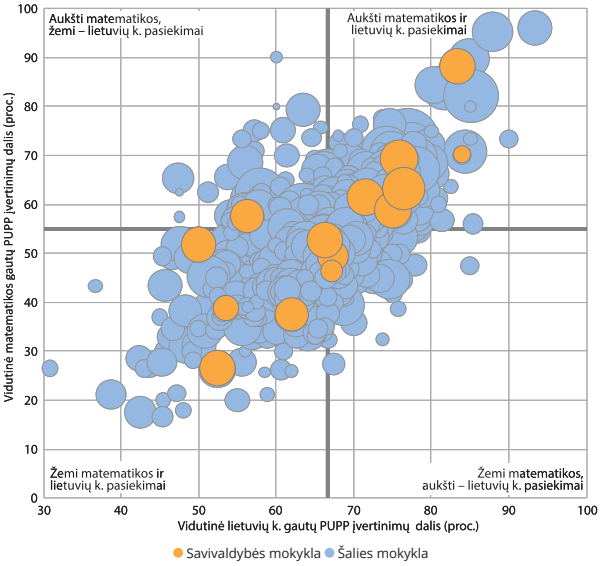

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

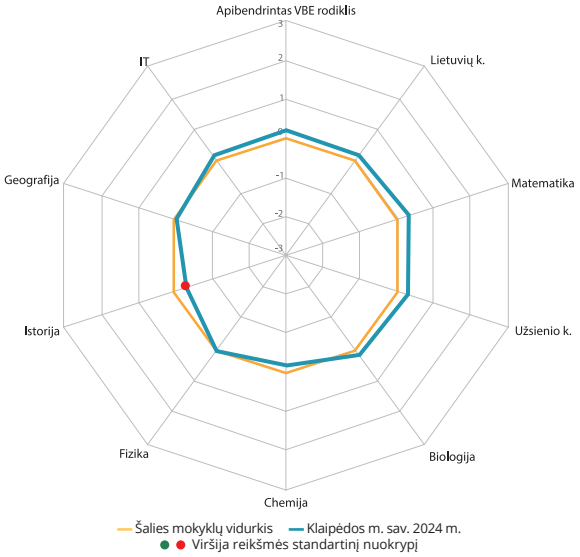

Mokinių pasiekimai

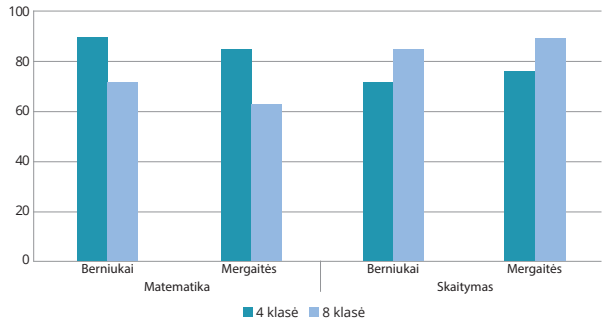
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų.

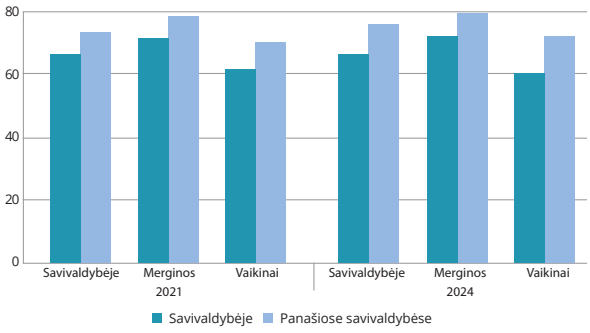
8 pav. Apibendrintas ir šešių dalykų rodiklis (-iai) (standartizuotais taškais) buvo aukštesni nei šalies. Žemi – chemijos, istorijos ir geografijos VBE rodikliai.

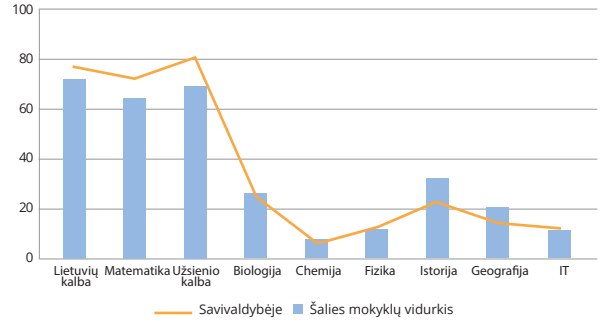
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį skaitymo mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp mergaičių, o matematikos – tarp berniukų.

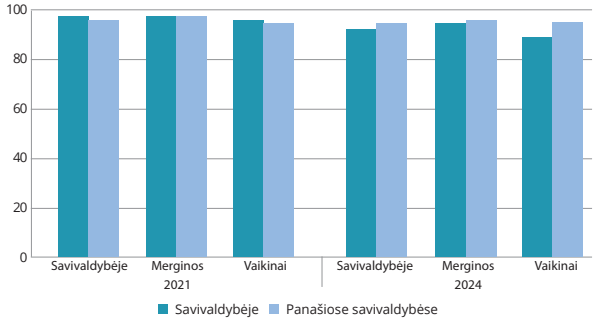
10 pav. Per trejus metus truputį sumažėjo abiturientų vaikinų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.). 2024 m. abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis išliko mažesnė nei panašių savivaldybių.

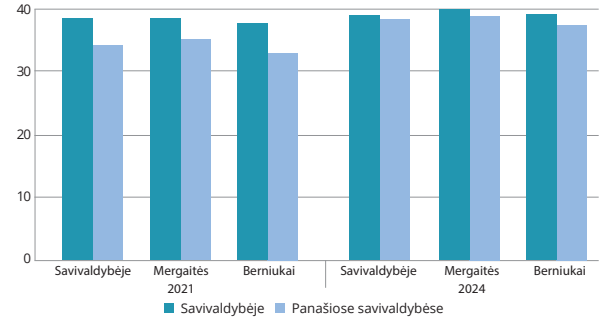
11 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros, matematikos, užsienio k., fizikos ir informacinių technologijų egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys buvo didesnės už šalies vidurkį, kitų dalykų – mažesnės.

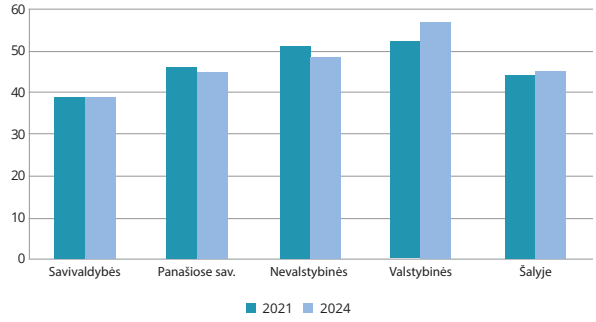
12 pav. Savivaldybėje sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių mokinių dalis (proc.), ypač vaikinų. Ši dalis tapo mažesnė nei panašių savivaldybių.

13 pav. Berniukų ir mergaičių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalys (proc.) savivaldybėje išliko panašios.

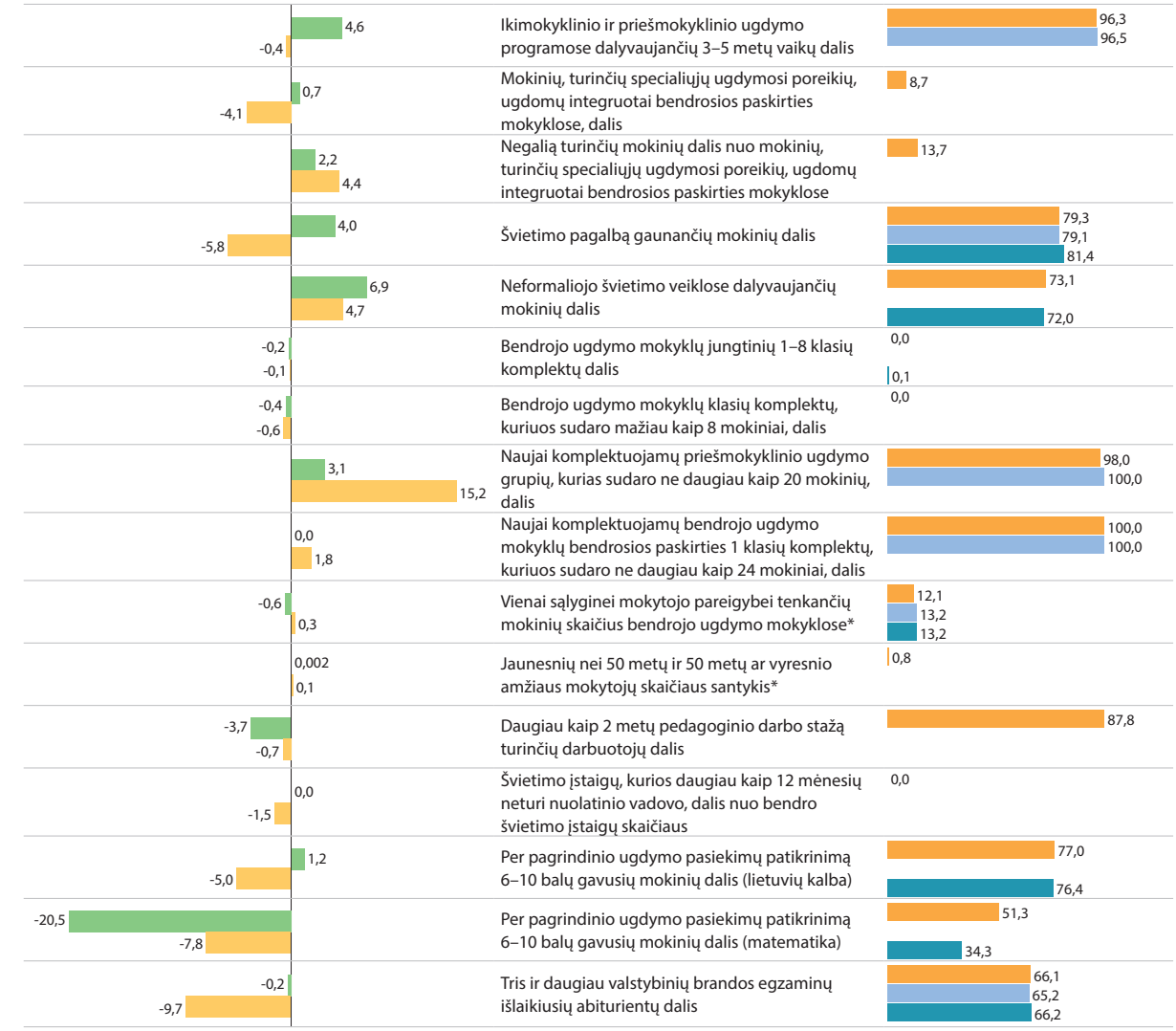

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių valstybinių mokyklų abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) padidėjo, o nevalstybinių šiek tiek sumažėjo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

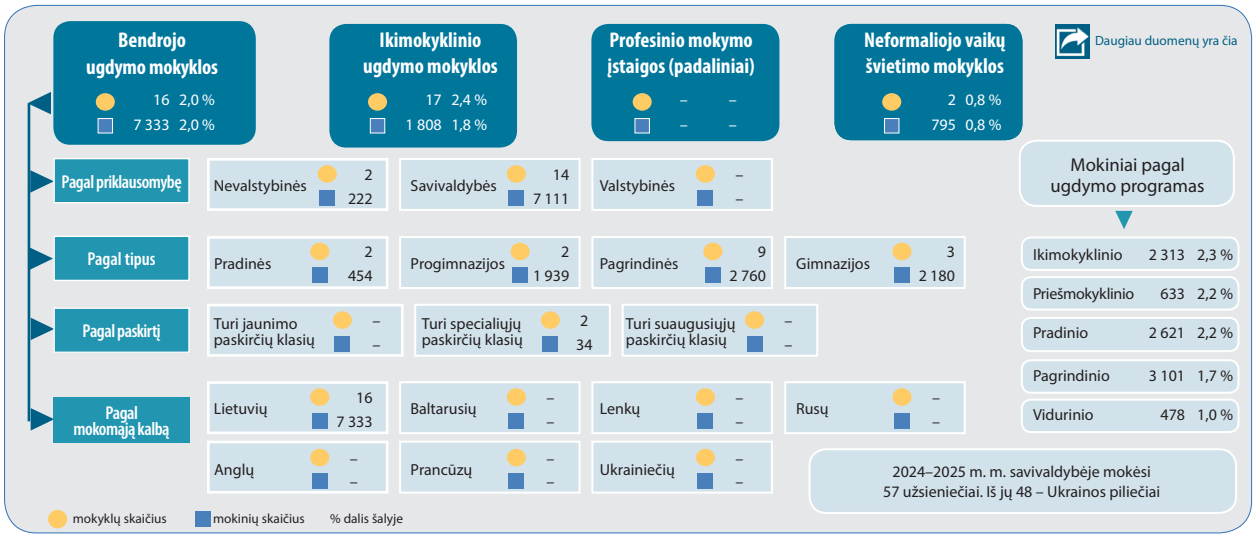
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant užtikrinti visa apimantį ir lygiavertį kokybišką švietimą savivaldybėje, kuriamos sąlygos darnaus ugdymo plėtrai: per lyginamąjį laikotarpį išaugo užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.); padaugėjo mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, o kartu ir neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių šių mokinių; neliko mažų klasių ir didelių 1 klasių komplektų. Atkreiptinas dėmesys į mokinių pasiekimus savivaldybėje – per trejus metus sumažėjo abiturientų vaikinų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, taip pat mažiau jų įgyja vidurinį išsilavinimą, o jį įgiję, rečiau tais pačiais metais tęsia mokslus. Nors NMPP skaitymo pasiekimai geresni mergaičių, o matematikos – berniukų, nėra pasiekimų skirtumo tarp berniukų ir mergaičių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko. Pagal gautus įvertinimus PUPP rezultatai atskleidžia pasiekimų skirtumus tarp savivaldybės mokyklų. Siekiant, kad visi mokiniai įgytų kokybišką išsilavinimą, padarytų pažangą, būtų motyvuoti įgiję pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą toliau mokytis, rekomenduojama tobulinti vidurinio ugdymo programos chemijos, istorijos ir geografijos dalykų mokymo kokybę, gerinti pagrindinio ugdymo programos, ypač matematikos, pasiekimus, mažinti jų skirtumus tarp mokinių ir mokyklų, panaudoti daugiau mokymo lėšų, skirtų mokymo priemonėms įsigyti, o kartu tikslinga gerinti švietimo pagalbos prieinamumą, didinant specialistų skaičių ir daugiau mokymo lėšų panaudojant švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose.

Klaipėdos rajono savivaldybė

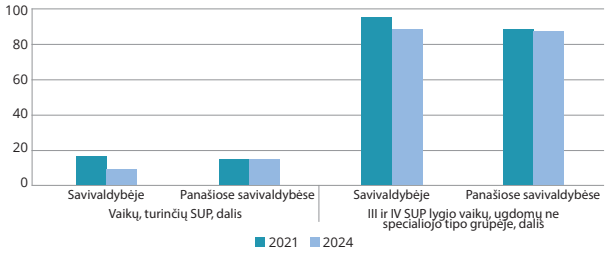

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
16,8	6,1↑	1727↑	2↑	18,1	53,8↓	35↓	62↑	335↑	50↑	14,3↑	9,1↑	99,6↑	2,1↑	21,4↑	21,4↑	1↑	98↑	3,3	198↓

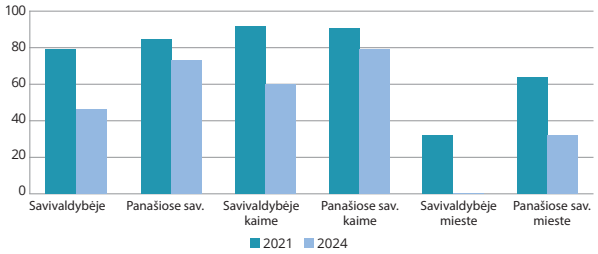
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

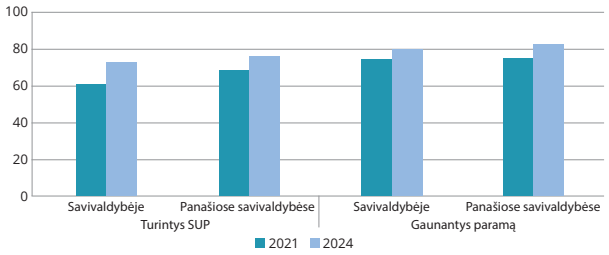
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

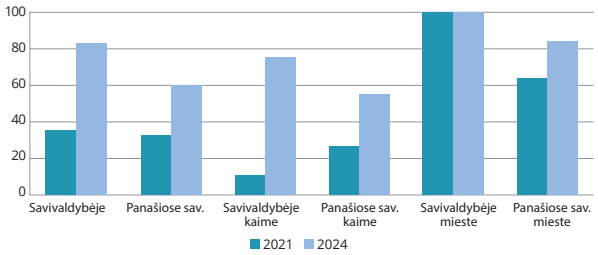
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

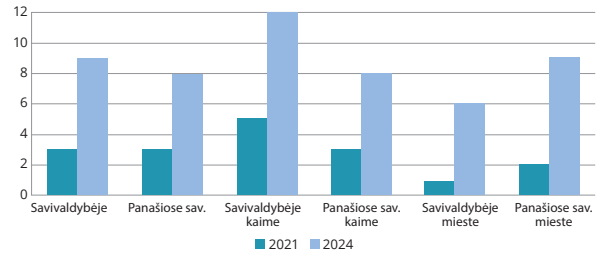
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

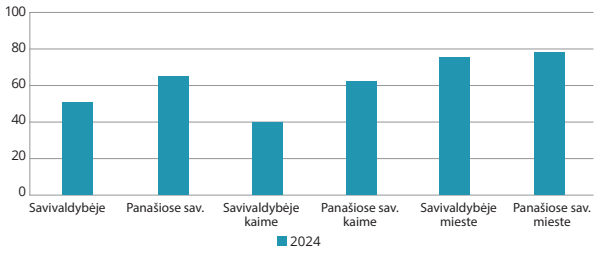
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

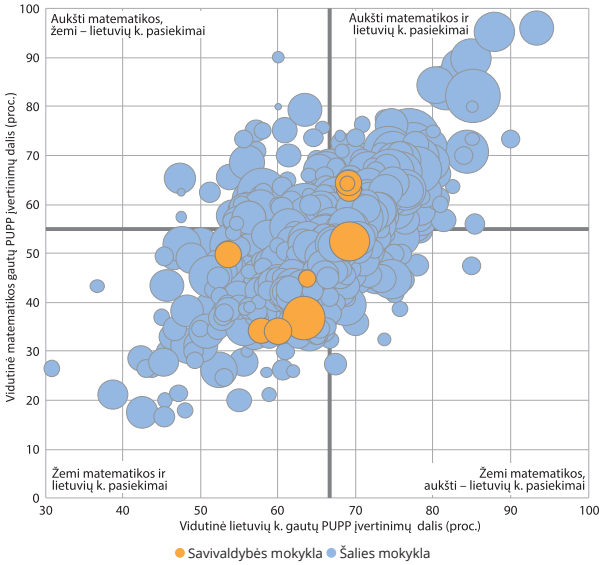

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

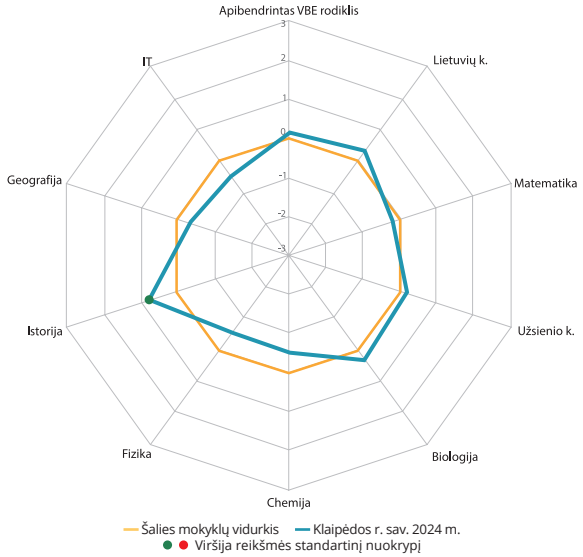

Mokinių pasiekimai

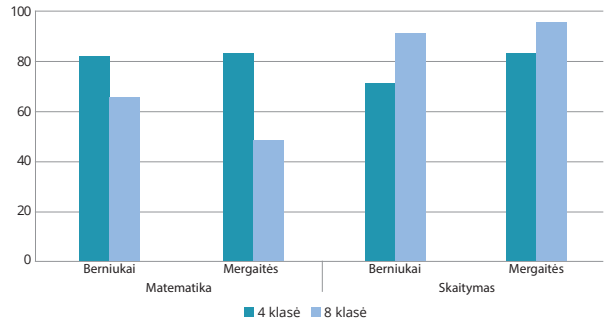
7 pav. 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų. Matematikos bei lietuvių k. ir literatūros pasiekimai yra aukštesni tik trečdalyje mokyklų.

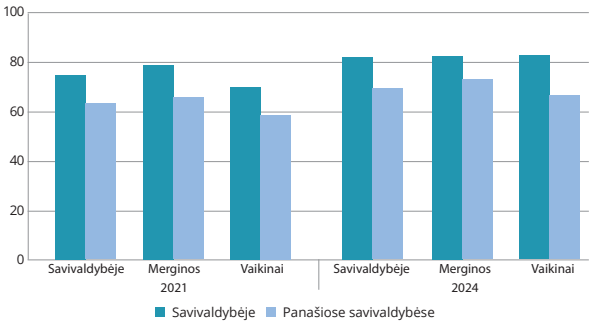
8 pav. Apibendrintas ir 4 dalykų VBE rodiklis (-iai) (standartizuotais taškais) buvo aukštesni, tačiau penkių dalykų VBE rezultatai – žemesni už šalies.

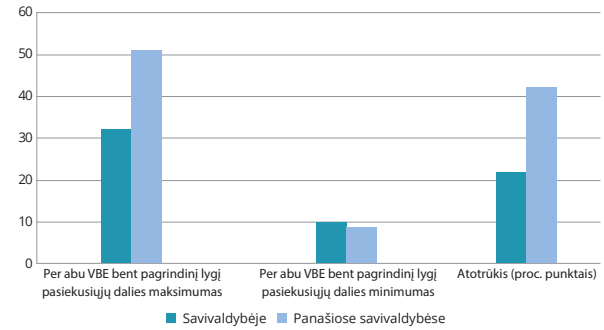
9 pav. Per 2024–2025 m. m. skaitymo NMPP didesnė dalis (proc.) mergaičių pasiekė bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį. Didžiausi mergaičių ir berniukų pasiekimų skirtumai išryškėjo per matematikos NMPP 8 klasėje.

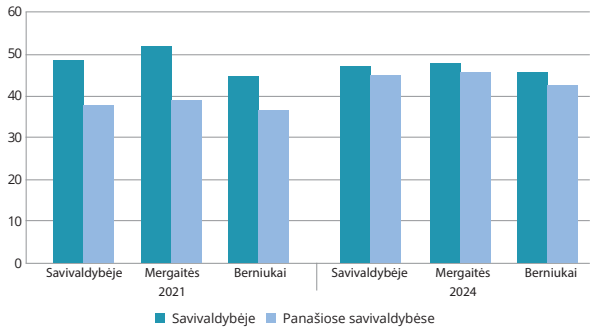
10 pav. Padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), ypač vaikinų. Savivaldybės abiturientų pasiekimai yra aukštesni nei panašiose savivaldybėse.

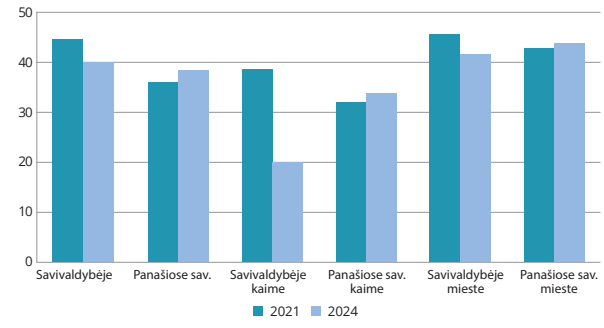
11 pav. Atotrūkis tarp savivaldybės teritorijoje esančių gimnazijų pagal lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE pasiekimus yra mažesnis nei panašiose savivaldybėse.

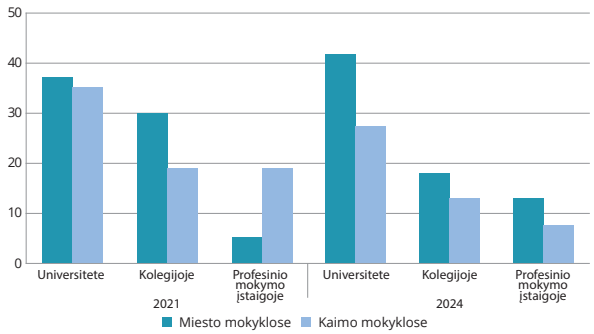
12 pav. Mergaičių, kurios padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamosi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) sumažėjo, berniukų – išaugo, o mokinių, padariusių pažangą, dalis savivaldybėje yra didesnė nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Per trejus metus vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) savivaldybėje sumažėjo, ypač kaimo mokyklose.

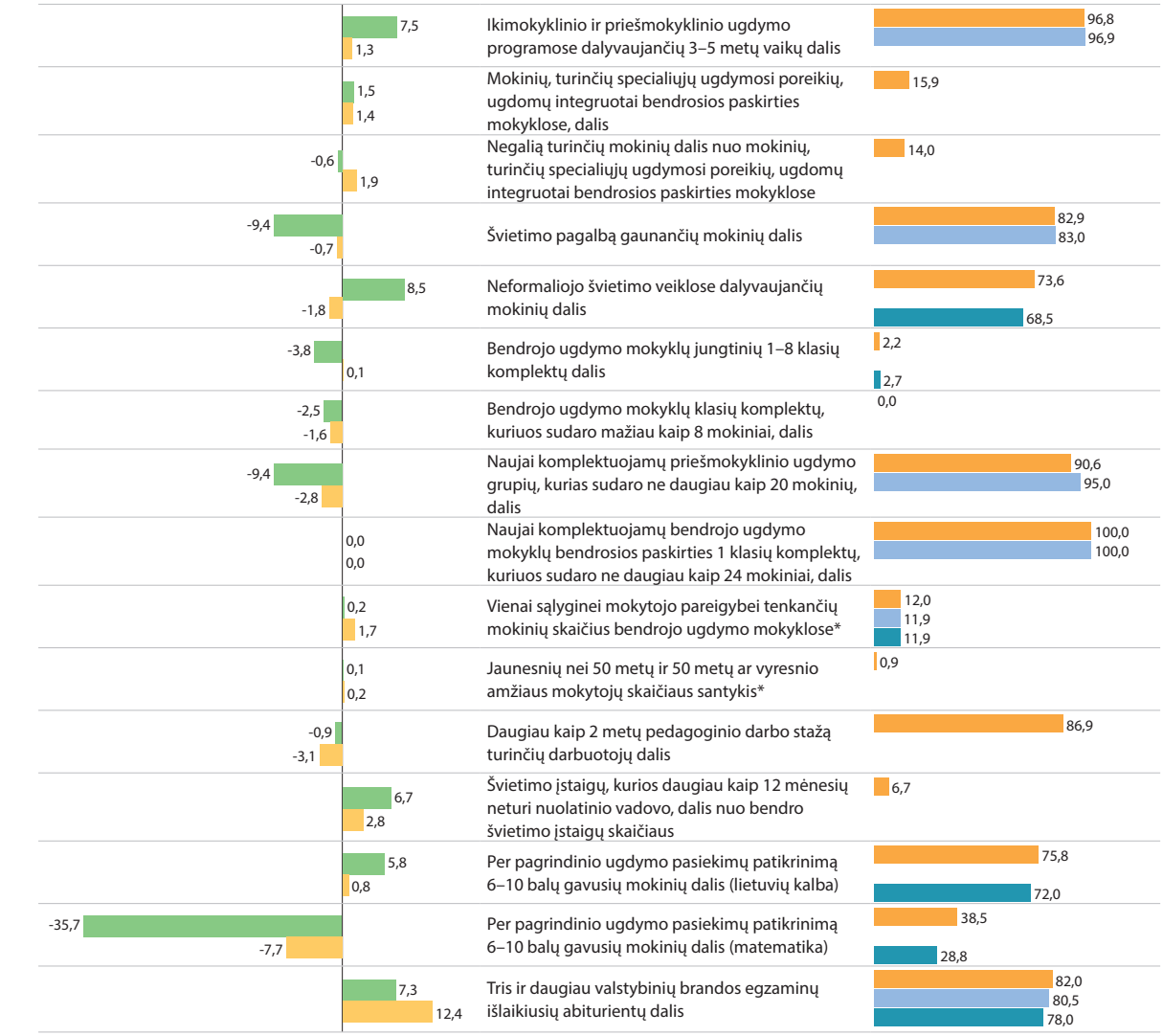

14 pav. Sumažėjo kaimo mokyklų abiturientų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus, dalis (proc.), padidėjo miesto mokyklų abiturientų, toliau besimokančių universitete ir profesinio mokymo įstaigoje, dalys.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

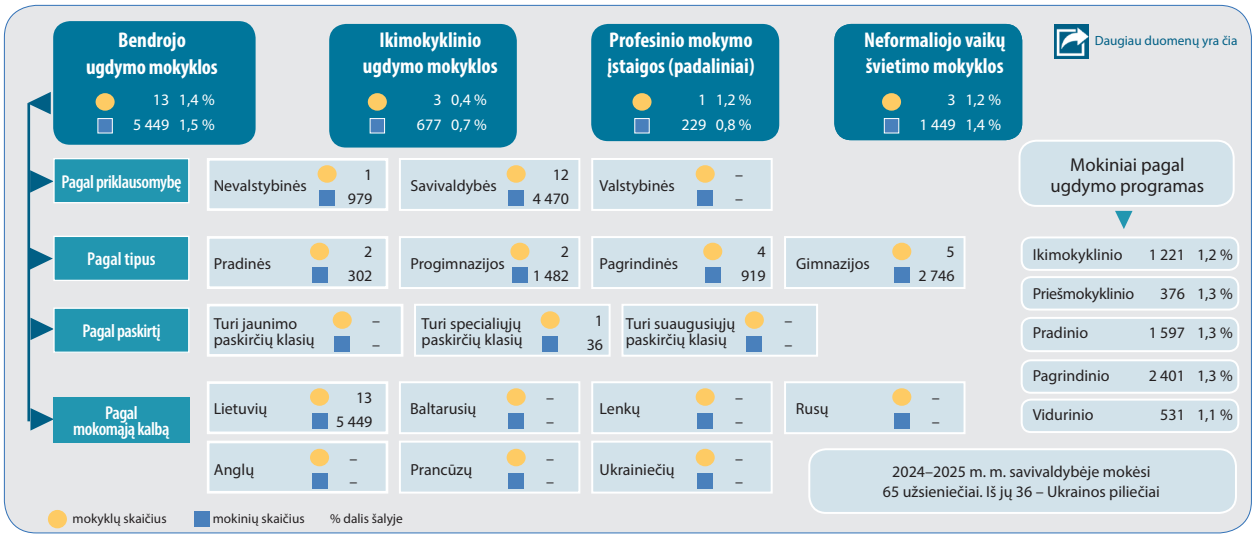
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybė sėkmingai sprendžia darnaus ugdymo, kaip mokymo ir mokymosi veiklos kaitos proceso, iššūkius, susijusius su mokinių skaičiaus augimu, aktyviai investuodama į švietimo infrastruktūros gerinimą, didindama lėšas mokytojų kvalifikacijai tobulinti ir mokymo priemonėms įsigyti. Nors ugdymo proceso rodikliai gerėja (racionaliai naudojamas patalpų plotas, didėja pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui, ir vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos klasės komplekto dydis), tačiau vis dar yra jungtinių klasių ir bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių. Kryptingai kuriant kokybiškas įtraukiojo ugdymo sąlygas, tikslinga gerinti mokyklų infrastruktūrą, ją pritaikant žmonių su negalia poreikiams, panaudoti daugiau mokymo lėšų švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, užtikrinti, kad kuo daugiau mokyklų turėtų švietimo pagalbos specialistų komandas. Analizuojant savivaldybės mokinių pasiekimus, pastebima, kad nebeliko skirtumo tarp 3 ir daugiau VBE išlaikiusių vaikinų ir merginų dalių (proc.), o apibendrintas ir keturių dalykų VBE rodikliai aukštesni už šalies vidurkį. Tačiau kai kurių dalykų VBE rezultatai yra žemiau šalies mokyklų vidurkio, sumažėjo abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis ir gerokai sumažėjo mokinių, per matematikos PUPP pasiekusių pagrindinį lygį, dalis. Siekiant gerinti ugdymo kokybę, rekomenduojama skatinti mokytojų lyderystę, orientuotą į profesinį augimą, tobulinti jų gebėjimus nustatyti individualius mokinių poreikius ir teikti reikiamą pagalbą. Ieškoti galimybių gerinti pagrindinio ugdymo programos matematikos, vidurinio ugdymo programos mokinių geografijos ir tiksliųjų mokslų mokymosi pasiekimus.

Kretingos rajono savivaldybė

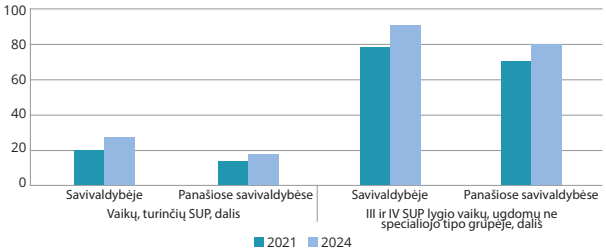

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas							Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
2,7	7,5↑	1531↑	6↑	24,8	36,2↓	50↔	69↑	385↑	36↓	41,7↑	12,9↑	93,8↑	0↑	25↑	20,1↑	1,1↑	100↑	0,0	212↑

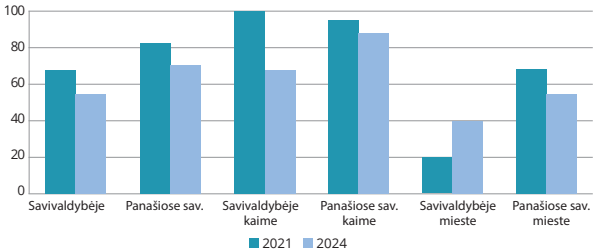
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

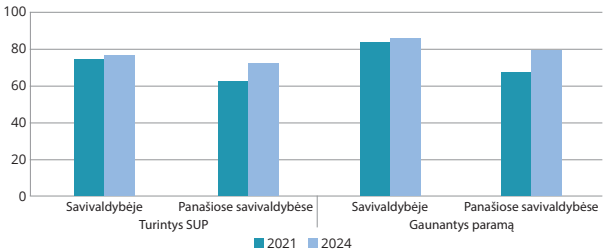
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

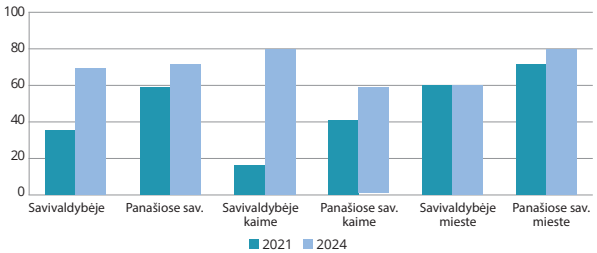
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

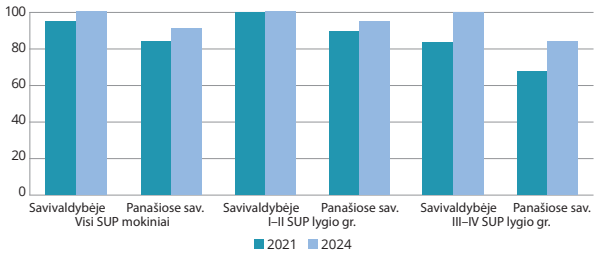
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

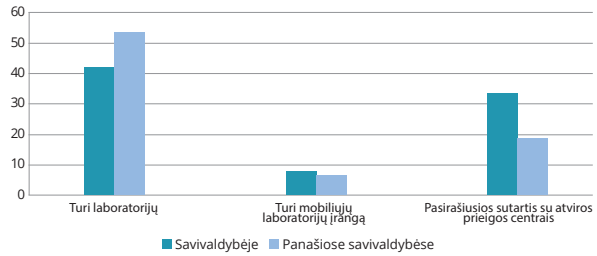
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

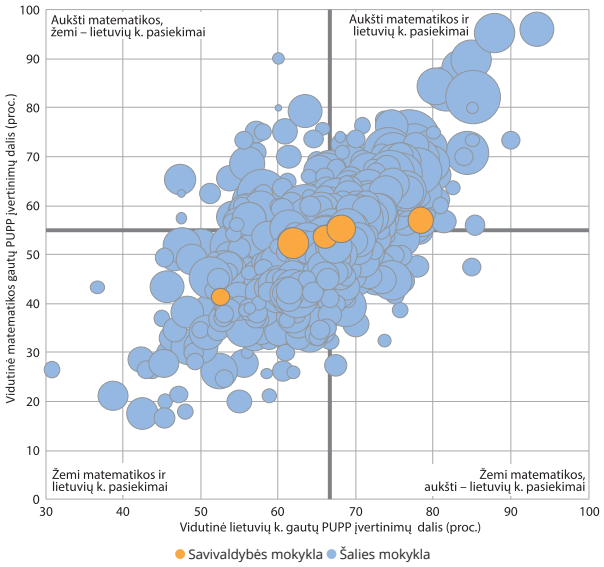

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

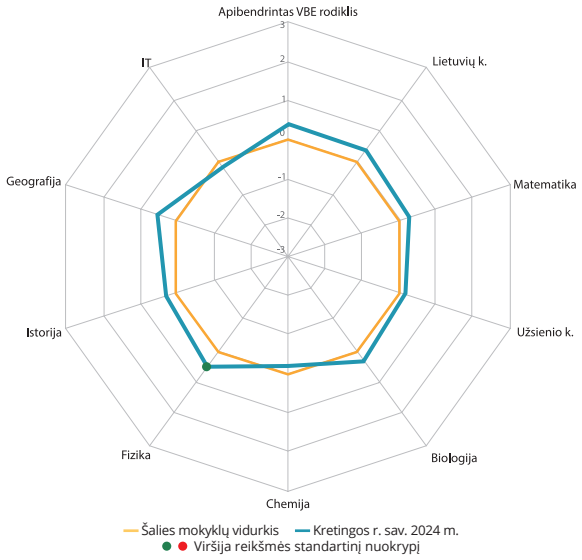

Mokinių pasiekimai

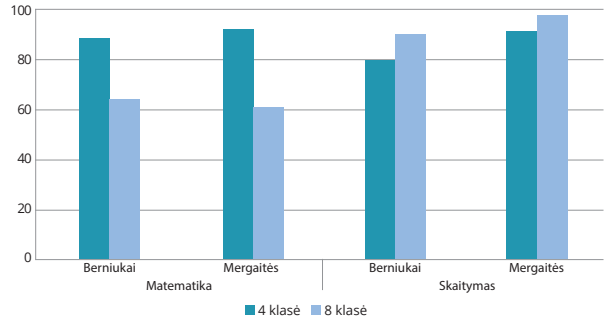
7 pav. 2024 m. matematikos PUPP pasiekimai daugumoje savivaldybės mokyklų yra artimi šalies vidurkiui, o lietuvių k. ir literatūros – netolygūs, išskyrus vieną mokyklą, kurioje PUPP pasiekimai yra žemi.

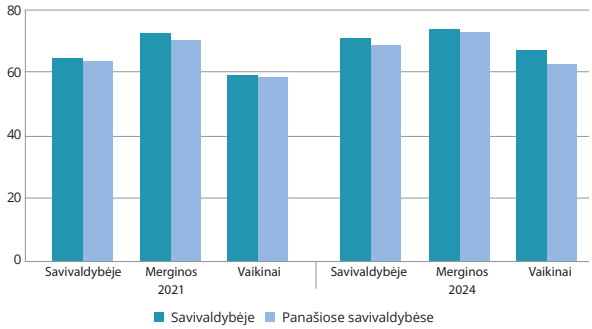
8 pav. Apibendrintas ir septynių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) viršija šalies rodiklių reikšmes, ypač fizikos. Žemi chemijos ir informacinių technologijų VBE rodikliai.

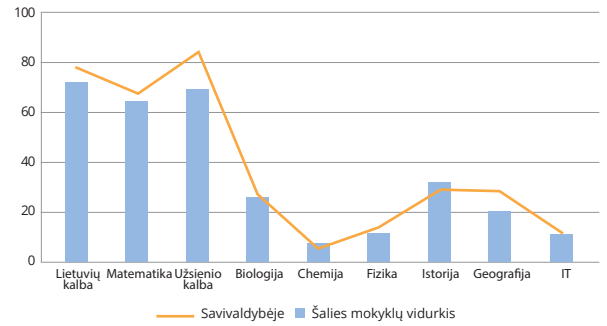
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp mergaičių, išskyrus matematikos 8 klasėje, kur geresni yra berniukų rezultatai.

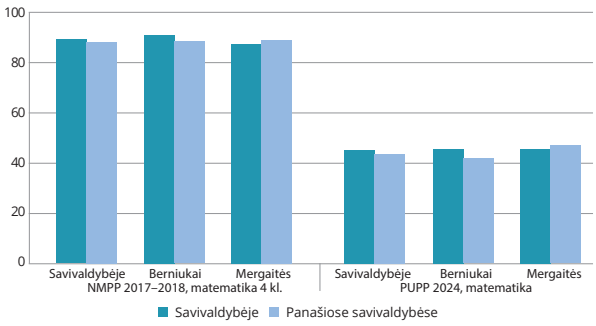
10 pav. 2024 m. padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), ir ji yra didesnė nei panašiose savivaldybėse; sumažėjo atotrūkis tarp vaikinų ir merginų.

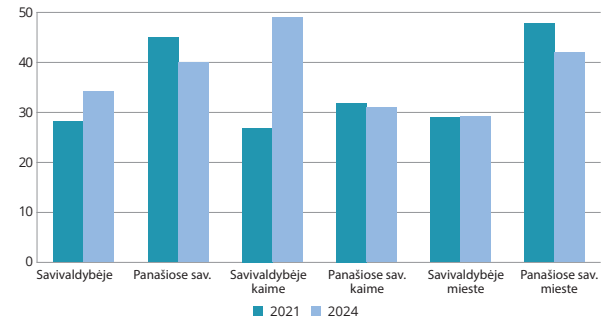
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra didesnės už šalies vidurkį, išskyrus chemijos ir istorijos VBE.

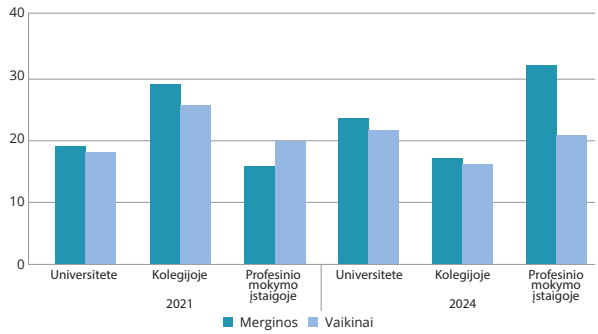
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), tačiau jos išlieka didesnės nei panašiose savivaldybėse; neliko atotrūkio tarp berniukų ir mergaičių.

13 pav. Kaimo mokyklose padidėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) ir yra daug didesnė nei miesto mokyklose ar panašiose savivaldybėse.

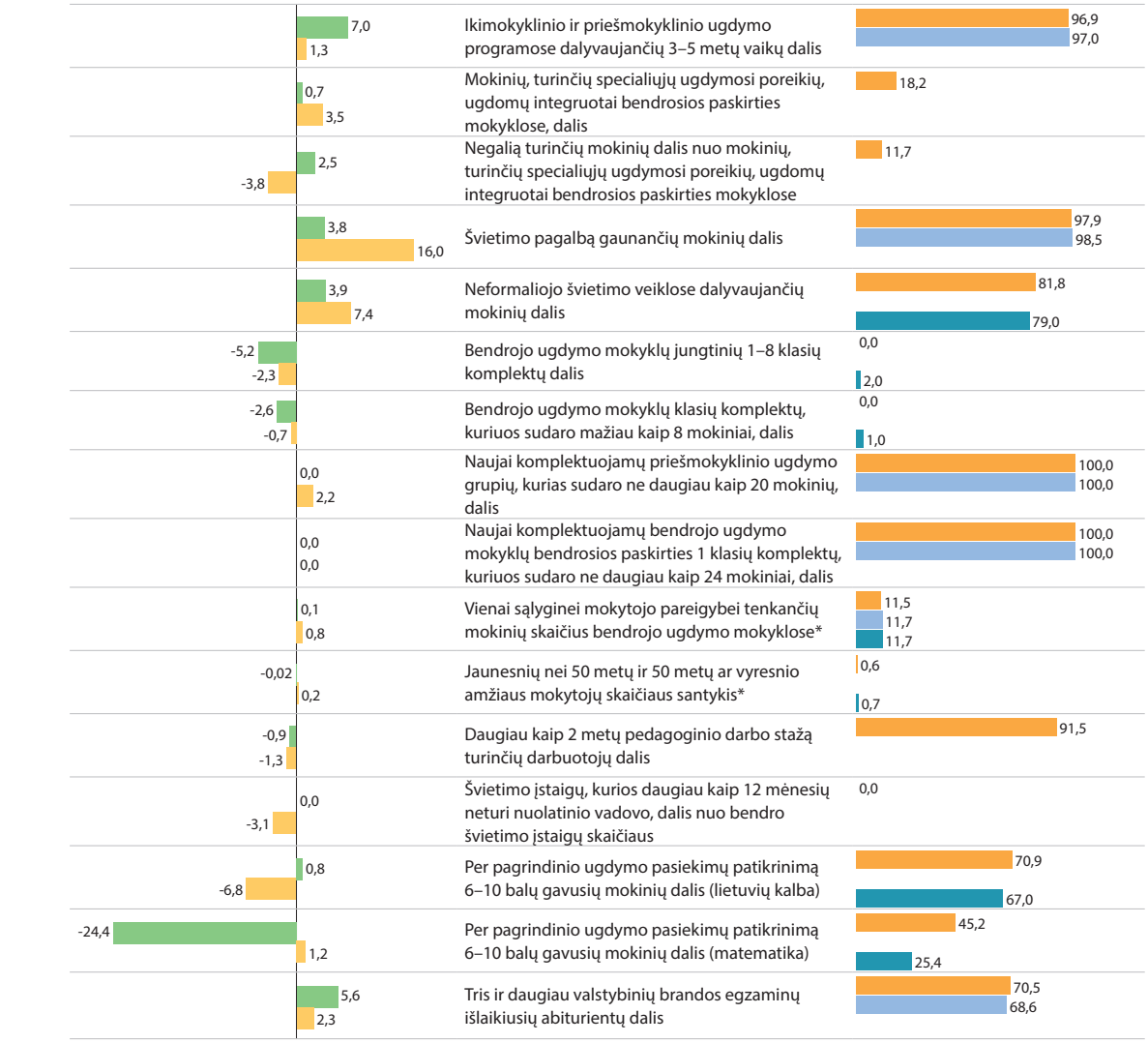

14 pav. Lyginamuoju laikotarpiu padidėjo vaikinų ir merginų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitetuose bei profesinio mokymo įstaigose, dalys (proc.).

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

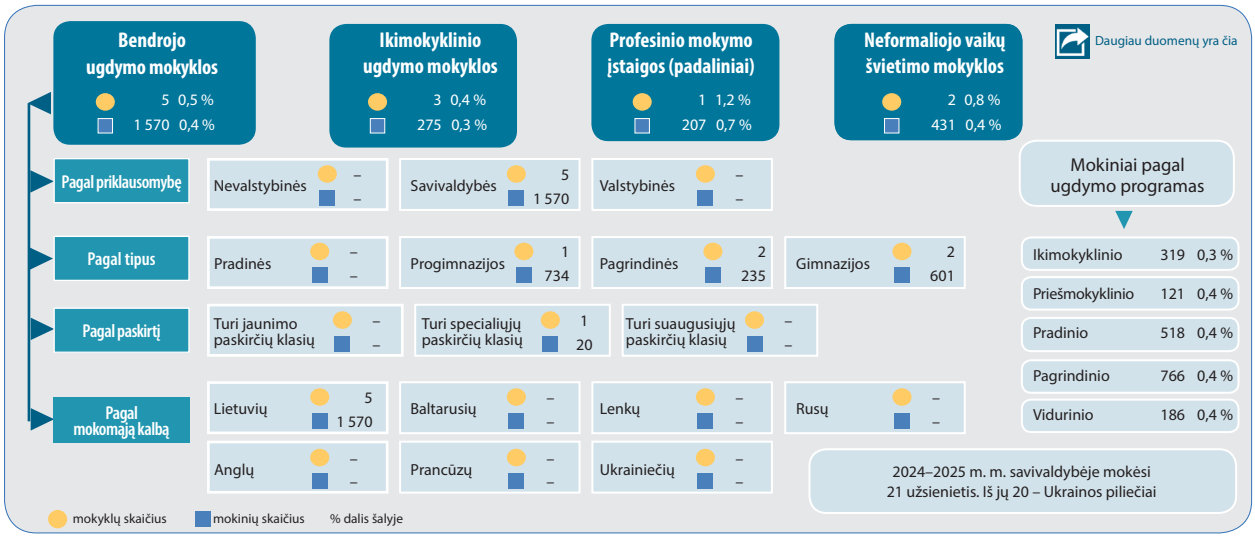
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Darnaus ugdymo plėtra savivaldybėje grindžiama įtraukties, socialinio teisingumo ir lygių galimybių principais. Savivaldybėje pastebimos teigiamos švietimo konteksto rodiklių kaitos tendencijos, ir tai sudaro prielaidas veiksmingai įgyvendinti darnaus ugdymo principus: didėja ikimokyklinio ugdymo ir neformaliojo vaikų švietimo prieinamumas, taip pat ir SUP turintiems vaikams; neliko jungtinių klasių; daugėja mokyklų, pritaikytų asmenims su negalia, – jose sudarytos galimybės judėti tarp aukštų; plečiamas švietimo pagalbos specialistų tinklas; didėja švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis, SUP turinčių mokinių integracija; savivaldybėje pusė mokytojų turi aukštą kvalifikacinę kategoriją. Minėtos priemonės koreliuoja su gerėjančiais mokinių pasiekimais: visi mokiniai toliau mokosi baigę pagrindinio ugdymo programą, per lyginamąjį laikotarpį pagerėjo lietuvių kalbos ir literatūros PUPP rezultatai, padidėjo SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, ir abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalys. Siekiant tolesnės pažangos darnaus ugdymo srityje, svarbu ir toliau mažinti atotrūkį tarp lyčių, tarp kaimo ir miesto mokyklų, užtikrinant lygias galimybes visiems mokiniams gauti kokybišką ugdymą. Rekomenduojama plėsti STEAM infrastruktūrą, didinti užsienio kalbų pasiūlą, teikti metodinę pagalbą mokykloms, kuriose fiksuojami žemesni mokinių pasiekimai, ieškoti tikslingų priemonių, skirtų matematikos PUPP ir chemijos bei informatikos VBE rezultatams gerinti, stiprinti gabių mokinių ugdymą, skatinti juos dalyvauti dalykinėse olimpiadose ir konkursuose.

Kupiškio rajono savivaldybė

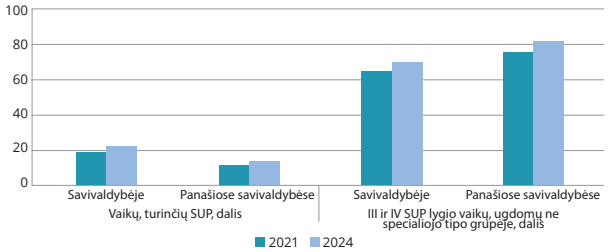

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-8,8	8,7↑	1511↑	7,8↑	23,9	41,1↑	43↑	45↑	413↑	25↑	60↔	25,4↓	88,6↑	9,7↑	40↔	18↑	1↑	100↑	0,0	200↓

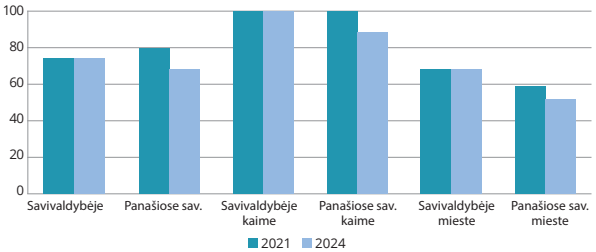
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

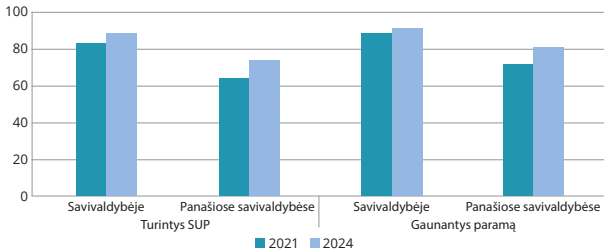
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

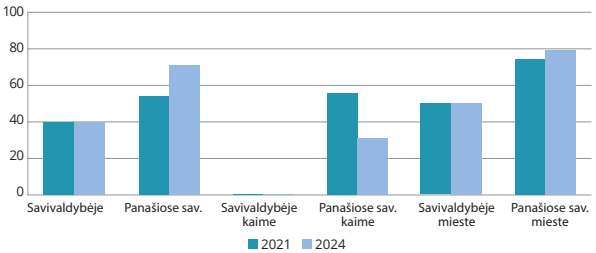
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

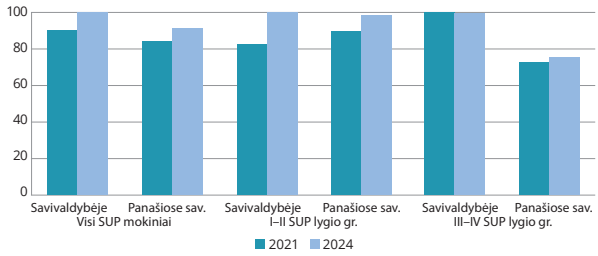
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

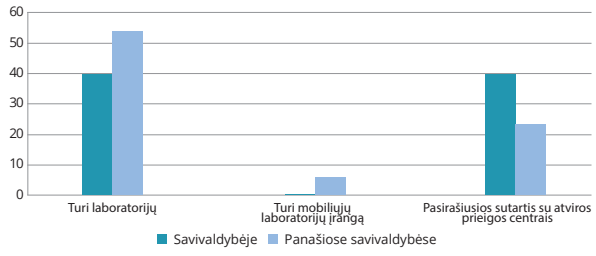
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

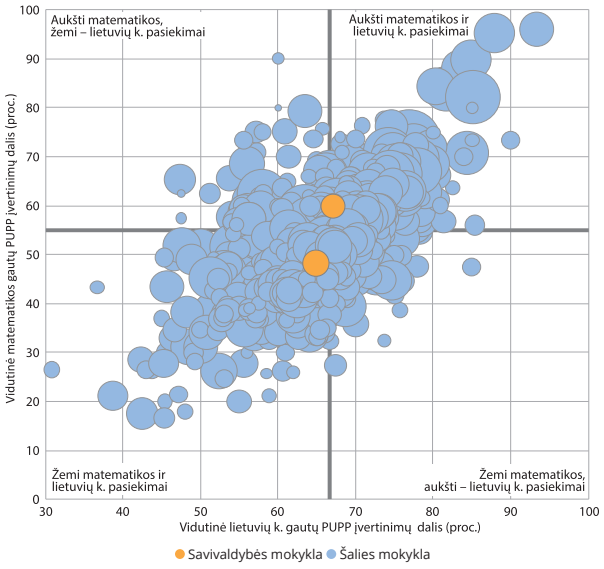

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

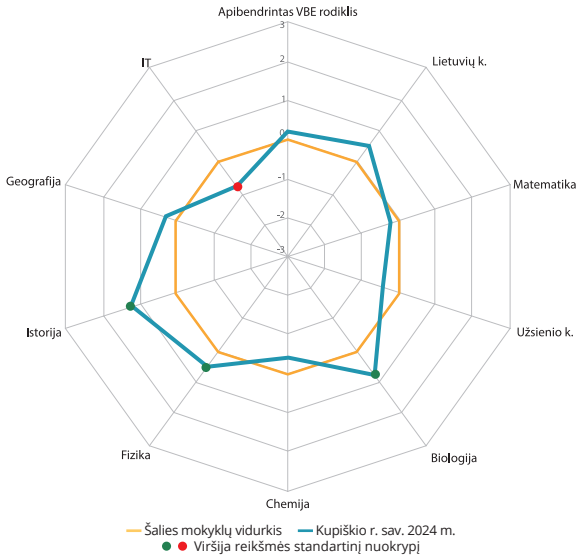

Mokinių pasiekimai

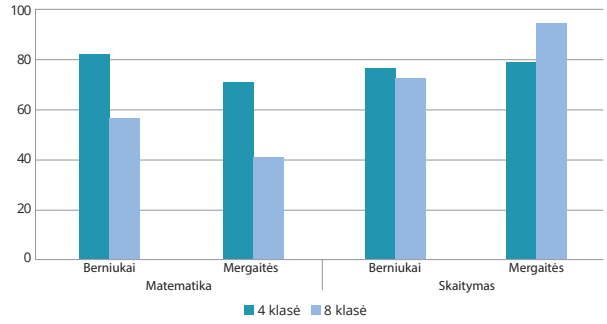
7 pav. 2024 m. PUPP rezultatai savivaldybės mokyklose buvo artimi šalies vidurkiui.

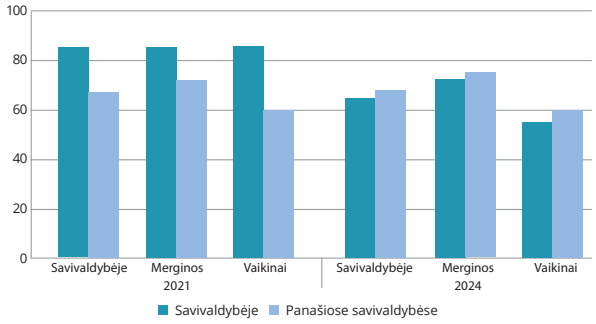
8 pav. Apibendrintas savivaldybės ir penkių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) viršijo šalies mokyklų vidurkį. Ypač aukšti – istorijos, biologijos, fizikos VBE rodikliai.

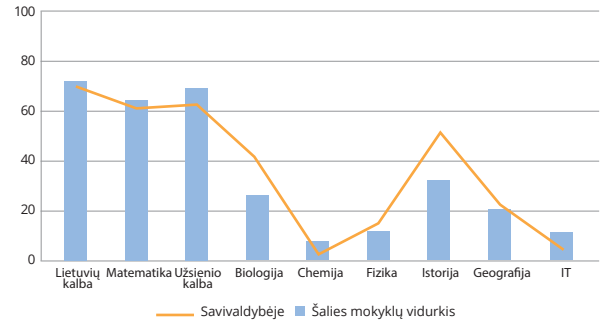
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių berniukų dalis (proc.) yra didesnė nei mergaičių, skaitymo pasiekimų – priešingai.

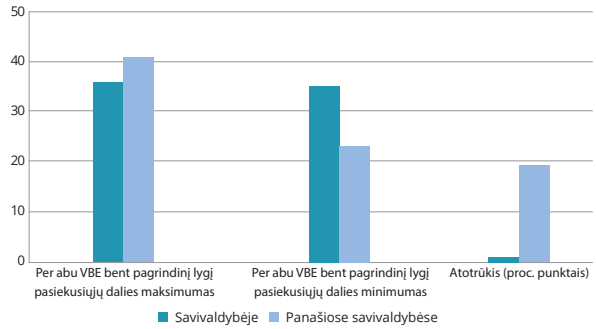
10 pav. Gerokai sumažėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.); padidėjo šių dalių skirtumas tarp merginų ir vaikinų.

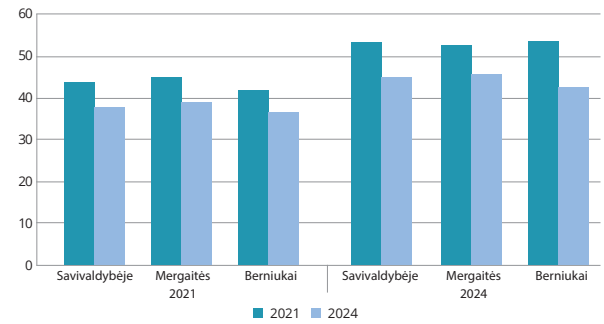
11 pav. 2024 m. tik keturių dalykų VB egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys viršijo šalies vidurkį.

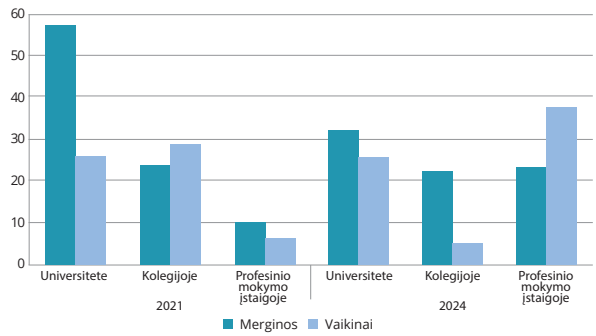
12 pav. Tarp gimnazijų beveik nėra lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių (proc.) skirtumų.

13 pav. Padidėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos, dalis (proc.), ir ji yra didesnė nei panašiose savivaldybėse.

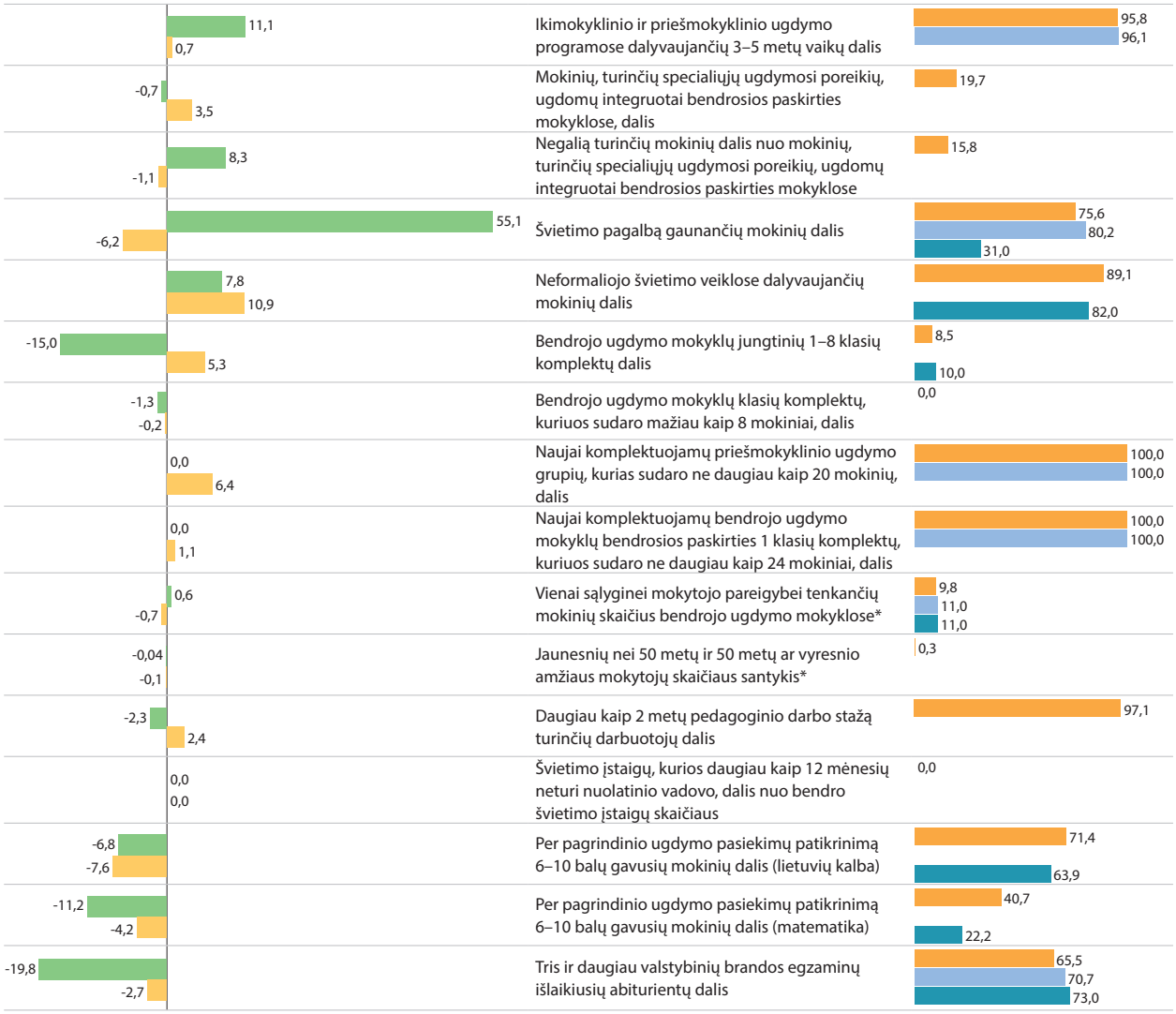

14 pav. Padidėjo abiturientų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus profesinio mokymo įstaigoje, dalis; itin sumažėjo vaikinų, pasirinkusių mokytis kolegijoje, o merginų – universitete.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

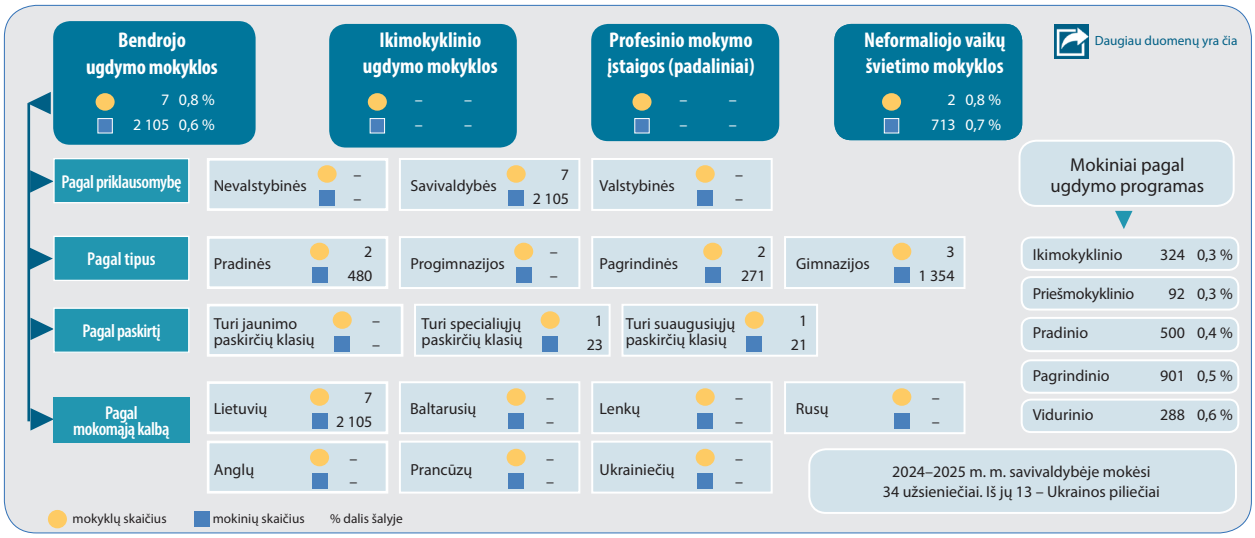
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant užtikrinti darnaus ugdymo tikslus, skatinančius įtrauktį ir lygybę, savivaldybėje priimami kompleksiniai sprendimai jiems įgyvendinti. Padidėjo 3–5 metų vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, dalis; išaugo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, tarp jų – ir SUP turinčių ir (ar) finansinę bei kitokią paramą gaunančių, dalis; visi mokiniai ir mokiniai, turintys SUP, tęsia mokslus po pagrindinio ugdymo programos; išaugo švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis. Tačiau svarbu užtikrinti, kad kiekvienoje mokykloje būtų prieinamos psichologo, socialinio pedagogo, specialiojo pedagogo paslaugos, nes tebėra mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos švietimo pagalbos specialistų komandos; yra mokinių, besimokančių pradinėse jungtinėse klasėse. Analizuojant mokinių mokymosi pasiekimus, pastebimi ypač aukšti VBE istorijos, biologijos, fizikos rezultatai; beveik nėra bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių pasiekimų skirtumo tarp savivaldybės gimnazijų pagal lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE rezultatus; PUPP rezultatai savivaldybės mokyklose artimi šalies vidurkiui. Tačiau svarbu skirti didesnį dėmesį matematikos mokymui jau pagrindinio ugdymo programos pradžioje, atkreipiant dėmesį į berniukų ir mergaičių pasiekimų skirtumus. Taip pat svarbu ieškoti priemonių, kaip pagerinti vidurinio ugdymo programos informacinių technologijų, matematikos, chemijos, užsienio k. mokymosi pasiekimus. Daugiau lėšų panaudojant pedagogų kvalifikacijai tobulinti, stiprinti mokytojų kompetencijas dirbti su įvairių ugdymosi poreikių turinčiais mokiniais (tarp jų ir gabiais): atpažinti ugdymosi poreikius, stebėti ir fiksuoti pažangą, laiku suteikti reikiamą pagalbą.

Lazdijų rajono savivaldybė

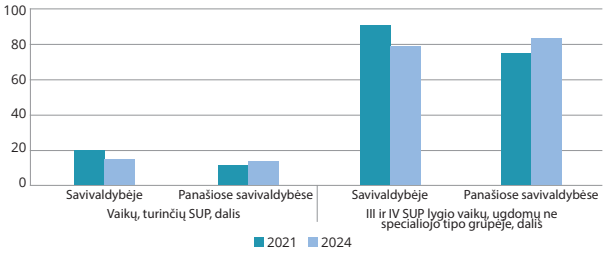

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-6,0	10,4↑	1422↑	6,1↑	25,1	53,1↑	37↑	66↑	559↑	36↓	14,3↔	12,6↑	93,3↑	2↑	28,6↔	18,9↑	0,9↑	99↑	10,8	199↑

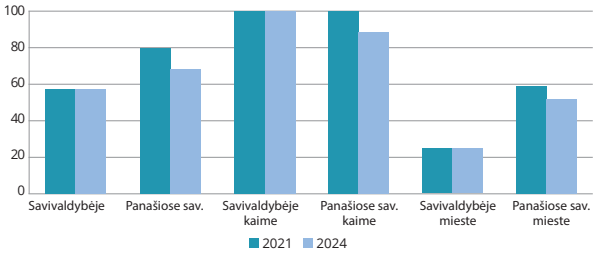
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

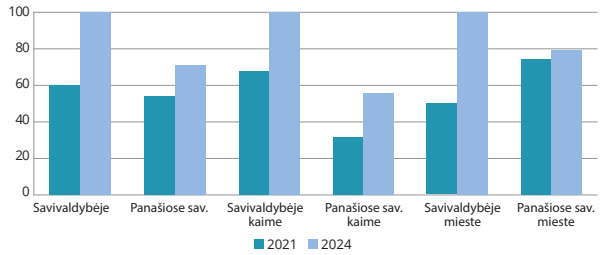
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

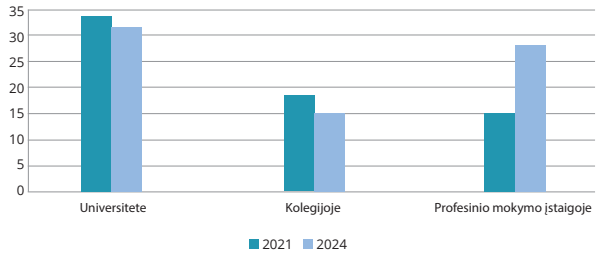
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

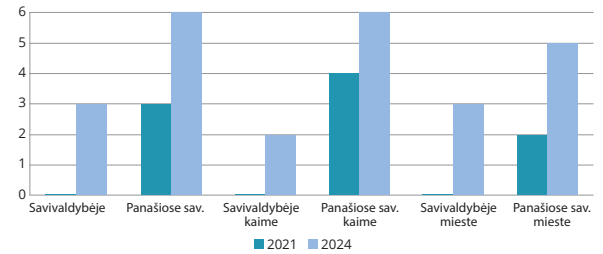
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

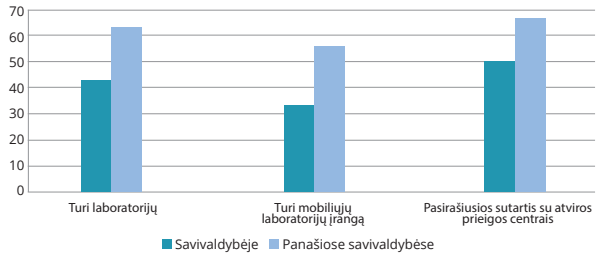
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, kolegijoje, profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

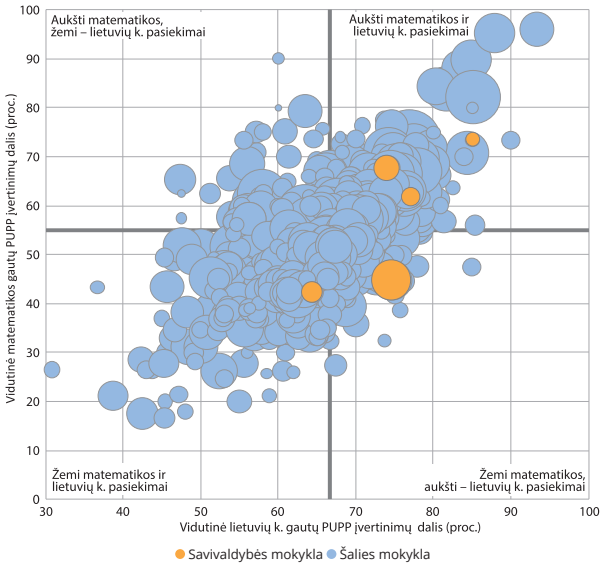

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

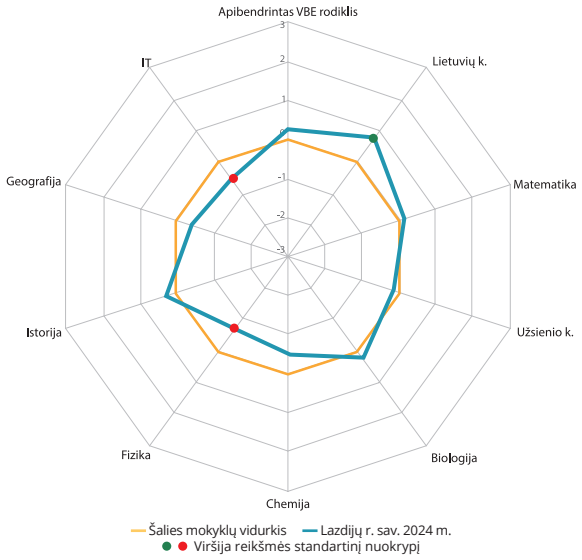

Mokinių pasiekimai

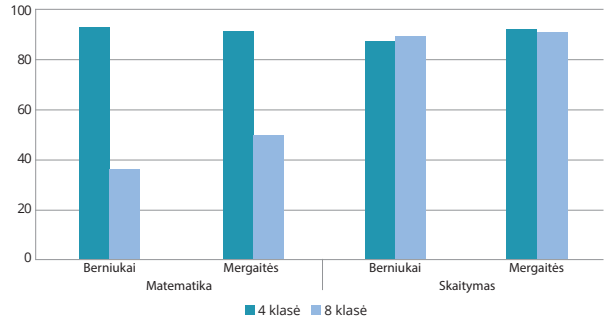
7 pav. Pagal gautus 2024 m. PUPP įvertinimus dauguma savivaldybės mokyklų pasižymi aukštais lietuvių k. ir literatūros pasiekimais.

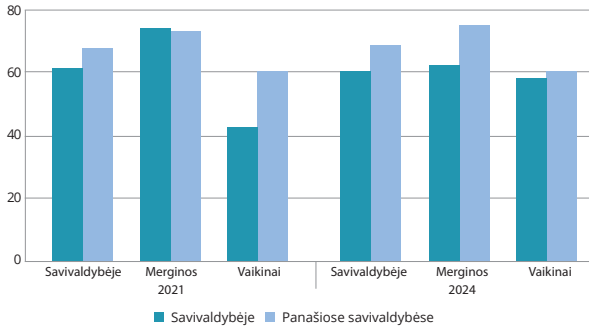
8 pav. Apibendrintas ir 4 dalykų VBE rodiklis (-iai) (standartizuotais taškais) buvo aukštesni, tačiau 5 dalykų VBE rezultatai – žemesni už šalies (ypač fizikos ir informacinių technologijų).

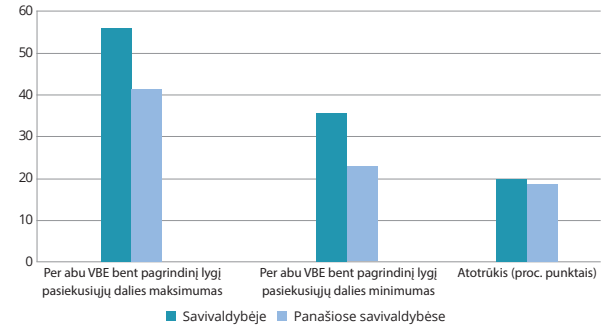
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp mergaičių, išskyrus matematiką 4 klasėje, kur truputį geresni yra berniukų rezultatai.

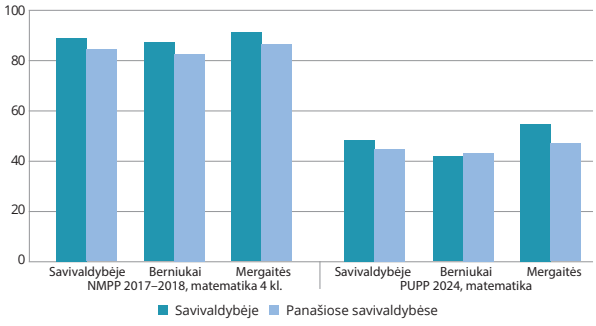
10 pav. Per trejus metus išaugo abiturientų vaikinų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.). 2024 m. abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis išliko mažesnė nei panašių savivaldybių.

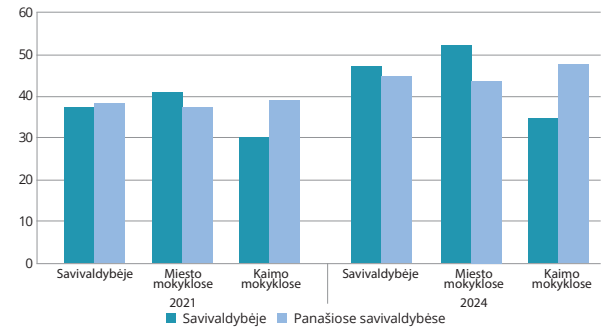
11 pav. Atotrūkis tarp savivaldybės gimnazijų pagal lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalis (proc.) yra šiek tiek didesnis nei panašiose savivaldybėse.

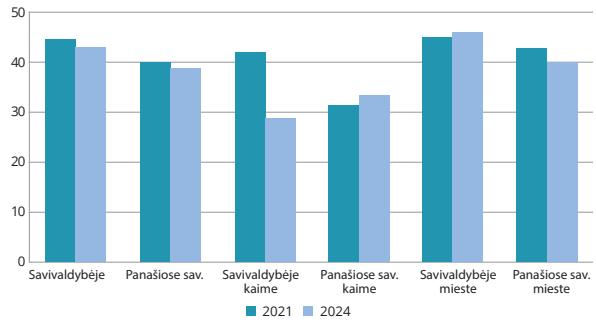
12 pav. Pastebima mokinių pasiekimų lygio kaita, sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), berniukų pasiekimai sumažėjo daugiau nei dvigubai.

13 pav. Išaugo mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) miesto ir kaimo mokyklose, tačiau panašių savivaldybių kaimo mokyklose ši dalis yra didesnė.

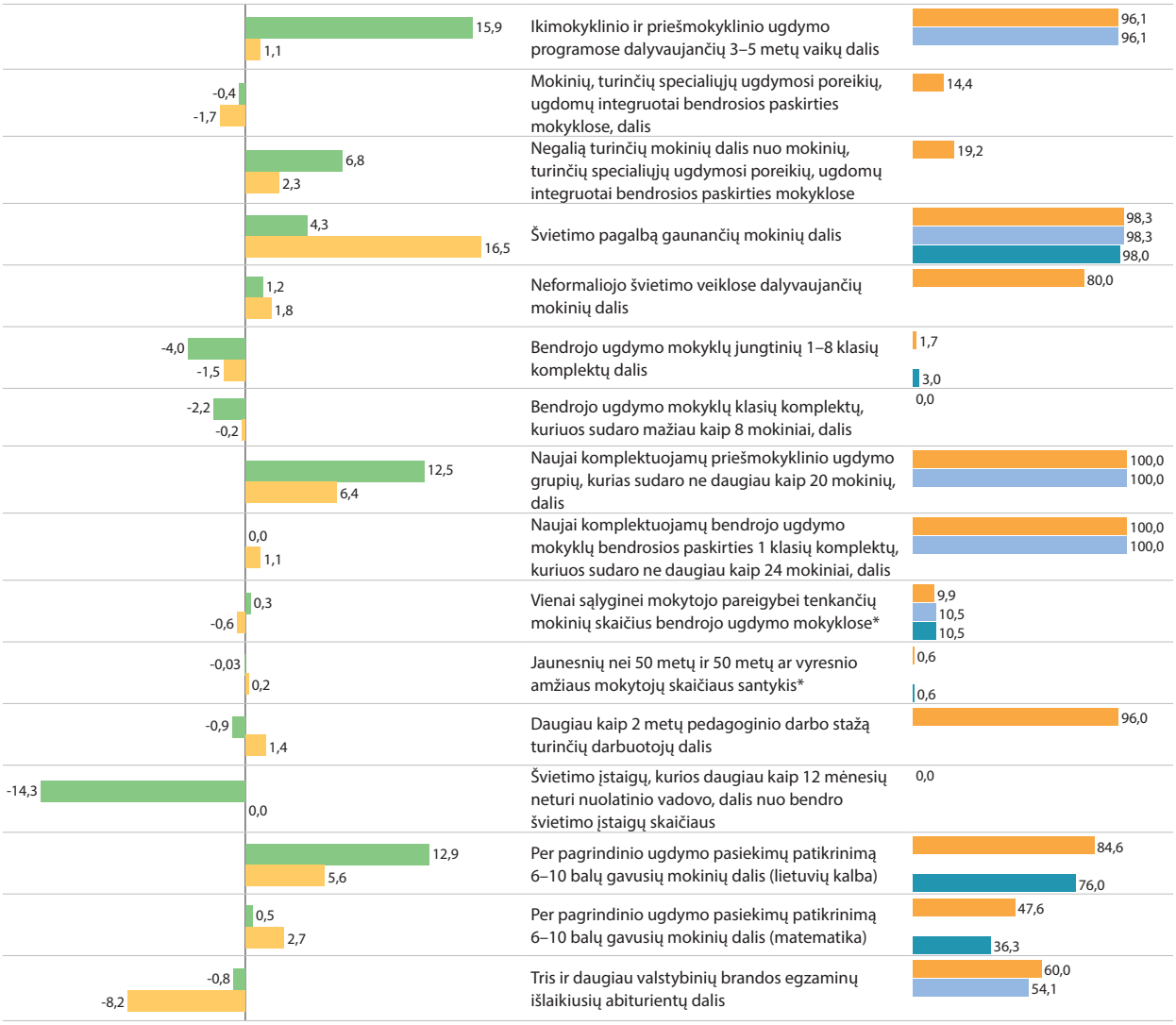

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) savivaldybėje sumažėjo, ypač kaimo mokyklose.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

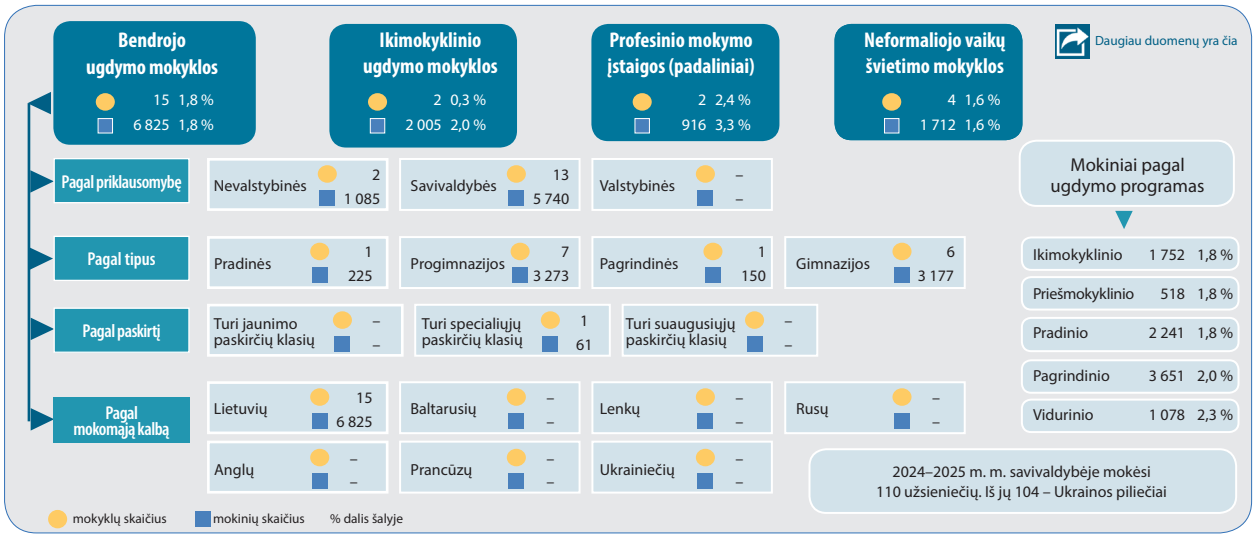
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybėje sudarytos sąlygos mokinių darniam ugdymui: plečiamos galimybės 3–5 metų vaikams dalyvauti institucinio ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose; didinama švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis (proc.); padidėjo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių dalis. Didelė dalis mokinių tampa prizininkais dalykinėse olimpiadose ir konkursuose; visų bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai turi galimybę mokytis daugiau nei dviejų užsienio kalbų. Išaugo mokymo lėšų, panaudotų švietimo pagalbai teikti ir pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, dalis. Mažėjant mokinių skaičiui, bet sėkmingai įgyvendinant tinklo pertvarkos planus, vidutinis bendrojo ugdymo mokyklų bendrojo tipo klasių komplekto dydis auga, racionaliai panaudojamas turimas mokyklų patalpų plotas. Atkreiptinas dėmesys, kad sumažėjo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, dalis; išlieka maža pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui. Mokyklų, turinčių tinkamą gamtos mokslų bazę ir (ar) sudariusių galimybę mokiniams naudotis atviros prieigos centrais, dalis yra mažesnė negu panašiose savivaldybėse. Siekiant nuosekliai gerinti mokinių pasiekimus, tikslinga nustatyti aiškius švietimo siekinius ir priemones, susijusias su matematikos pasiekimų skirtumų tarp mergaičių ir berniukų mažinimu, vidurinio ugdymo programos užsienio k., chemijos, fizikos, IT ir geografijos rezultatų gerinimu. Stiprinti mokyklų vadovų ir mokytojų lyderystę, įgalinant juos profesionaliai tobulėti ir siekti aukštesnių kvalifikacinių kategorijų. Tęsiant mokyklų tinklo tobulinimą, reikėtų investuoti į gamtos mokslų laboratorijų įrengimą, didinti pareigybės dalį, tenkančią vienam pedagoginiam darbuotojui, pritraukti naujų mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų.

Marijampolės savivaldybė

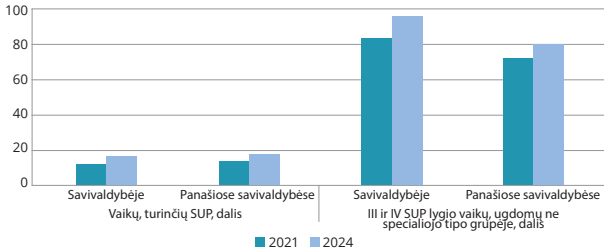

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-2,1	8,7↑	1684↑	5,7↑	14,4	19,9↓	47↑	59↑	382↑	41↓	23,1↑	11,3↑	99,6↑	0↔	15,4↑	24,2↑	0,8↑	100↑	3,5	201↑

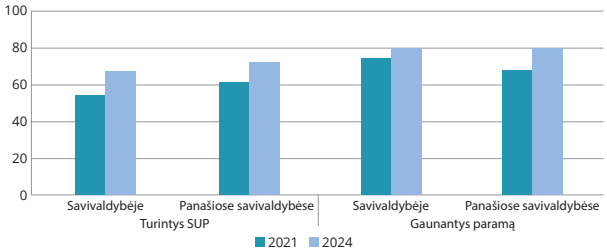
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

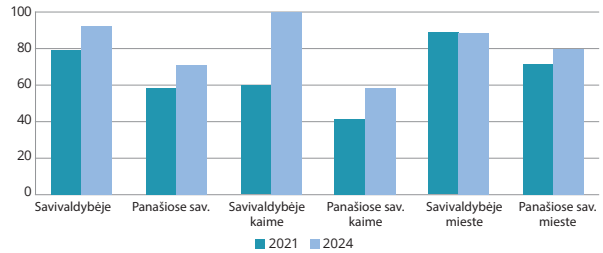
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

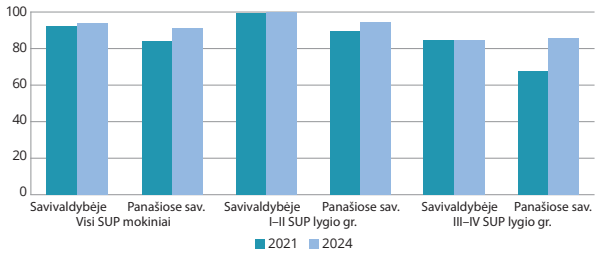
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

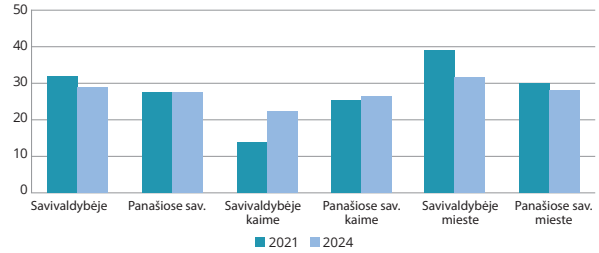
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

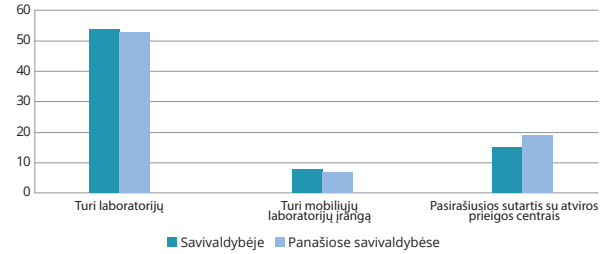
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

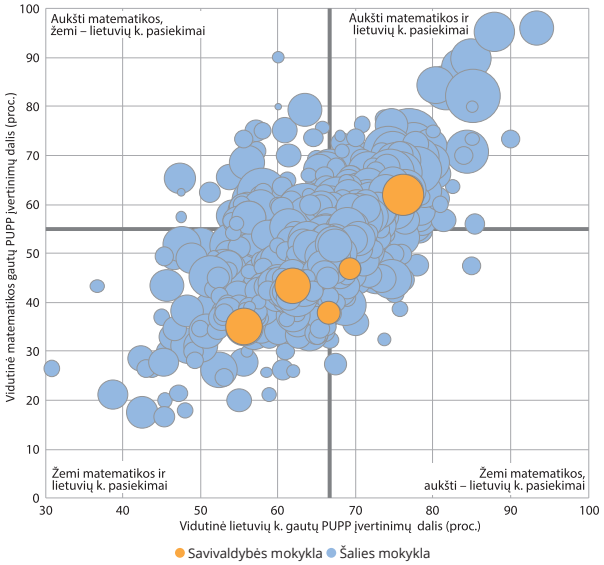

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

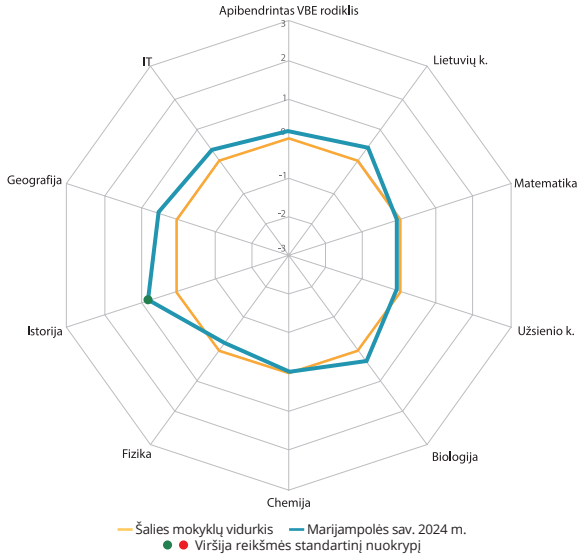

Mokinių pasiekimai

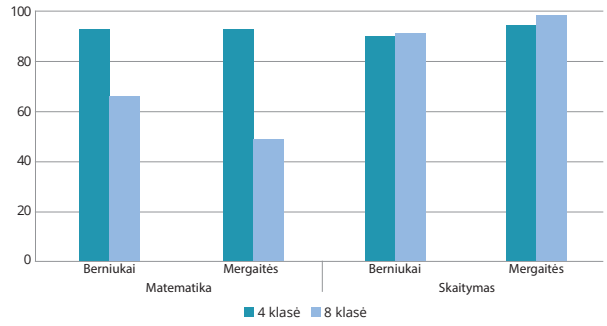
7 pav. 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų, tik vienoje iš penkių mokyklų yra aukšti lietuvių k. ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekimai.

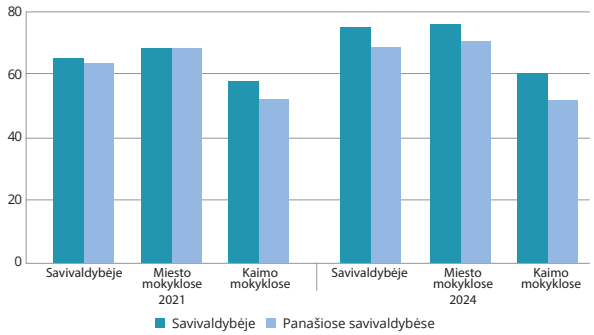
8 pav. Penki VBE rodikliai (standartizuotais taškais) viršija šalies rodiklių reikšmes, ypač istorijos. Žemi matematikos, užsienio k., chemijos ir fizikos VBE rodikliai.

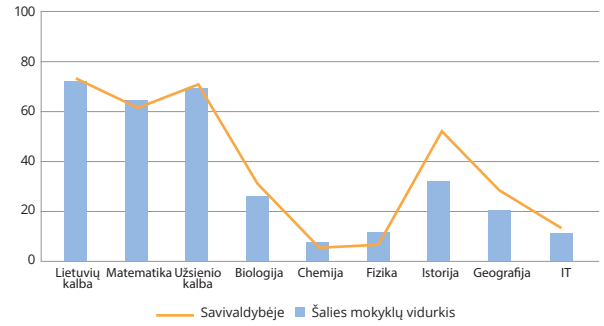
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį skaitymo mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp mergaičių, o matematikos, išskyrus 4 klasėje, – tarp berniukų.

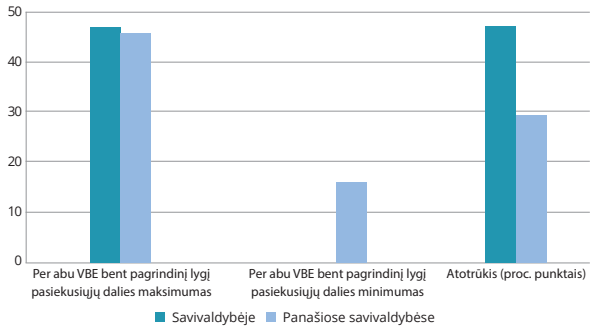
10 pav. Padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), ir ji yra didesnė nei panašiose savivaldybėse; tačiau padidėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų.

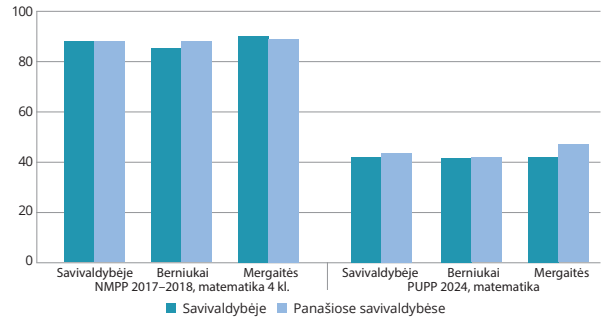
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra didesnės už šalies vidurkį, išskyrus matematikos, chemijos ir fizikos VBE.

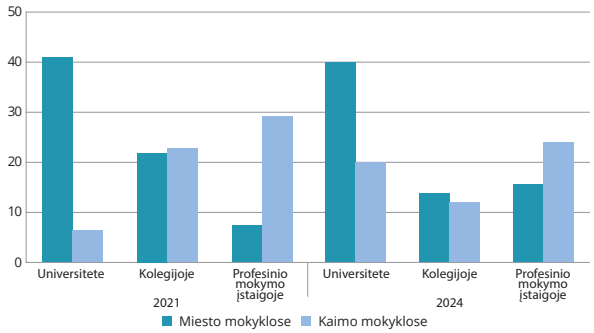
12 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių (proc.) atotrūkis tarp gimnazijų yra didesnis nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), ir jos yra mažesnės nei panašiose savivaldybėse. Neliko atotrūkio tarp berniukų ir mergaičių.

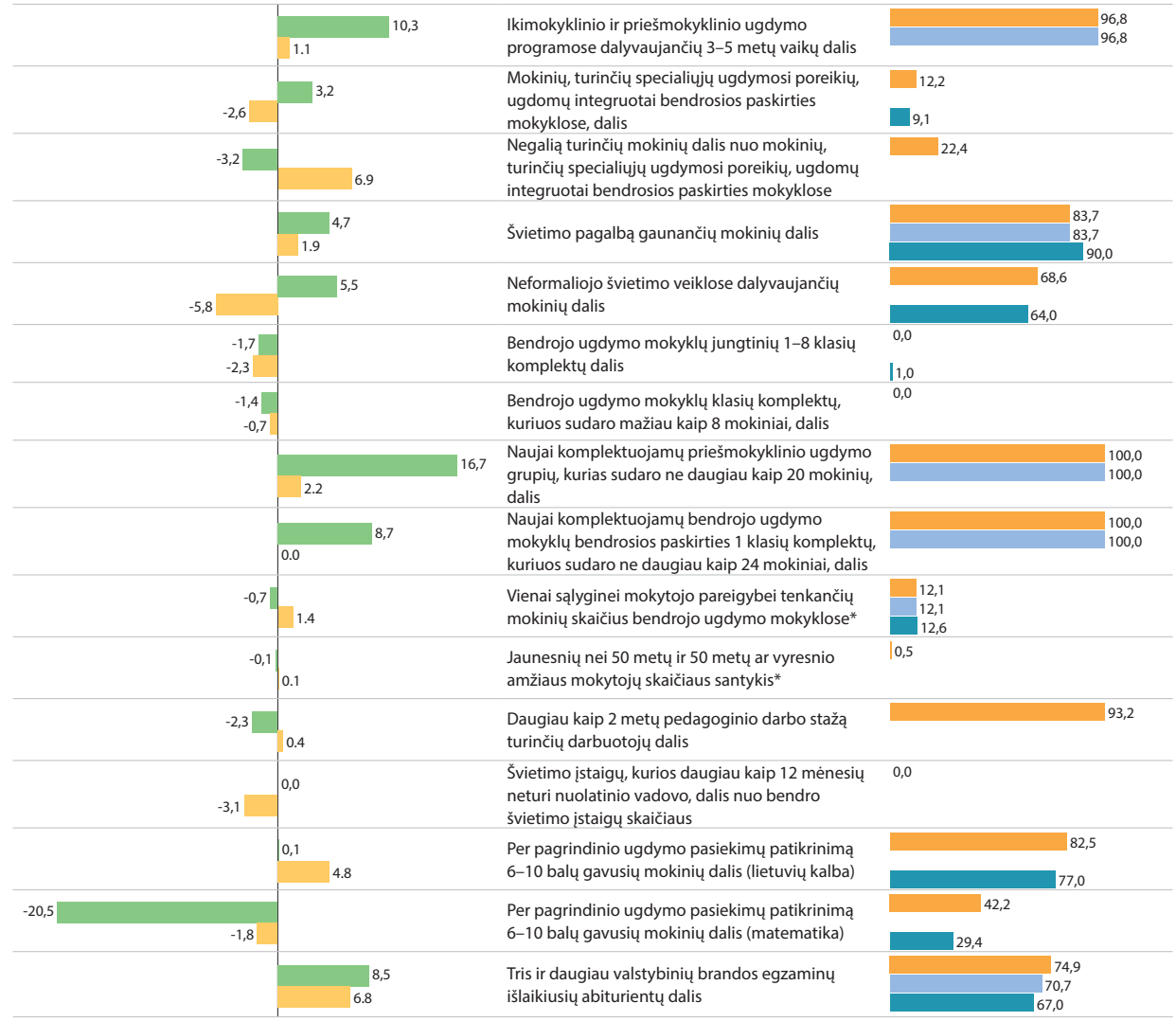

14 pav. Miesto mokyklose padidėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus profesinio mokymo įstaigose, o kaimo mokyklose – universitetuose, dalis (proc.)

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Marijampolės sav. švietimo sistemoje pastebimos teigiamos tendencijos, tačiau išlieka ir reikšmingų iššūkių, kuriuos būtina spręsti, siekiant nuosekliai įgyvendinti darnaus ugdymo principus. Vienas iš reikšmingiausių pasiekimų – didėjanti SUP turinčių mokinių integracija į bendrąsias ugdymo grupes ir jų mokymosi tęstinumas po 10 klasės. Neformaliojo švietimo srityje taip pat fiksuojamas augantis SUP turinčių ir finansinę ar kitokią paramą gaunančių mokinių įsitraukimas, kuris rodo gerėjantį ugdymo paslaugų prieinamumą ir stiprėjančią įtrauktį. Teigiamu pokyčiu laikytina ir tai, kad dauguma mokyklų siūlo mokytis daugiau nei dviejų užsienio kalbų – tai stiprina tarpkultūrinį sąmoningumą ir atveria platesnes galimybes mokiniams ugdytis. Vis dėlto, švietimo pasiekimų srityje išryškėja atotrūkiai – NMPP ir PUPP rezultatai atskleidžia didesnius skirtumus tarp miesto ir kaimo mokyklų, tarp atskirų gimnazijų. Nors penkių VBE rezultatai viršija šalies vidurkį, mokinių matematikos, užsienio k., chemijos ir fizikos pasiekimai yra žemi. Taip pat fiksuojamas didelis skirtumas tarp miesto ir kaimo abiturientų, išlaikiusių tris ir daugiau VBE. Gamtos mokslų ugdymui trūksta infrastruktūros – tik apie pusė mokyklų turi laboratorijų, o mobiliųjų laboratorijų įranga ir partnerystės su atviros prieigos centrais išlieka fragmentiškos. Rekomenduojama sistemingai stiprinti SUP mokinių įtrauktį, užtikrinant nuolatinę švietimo pagalbą ir specialistų prieinamumą, mažinti pasiekimų netolygumus, taikant metodinę pagalbą, papildomas konsultacijas ir intervencines priemones, investuoti į gamtos mokslų infrastruktūrą ir plėtoti bendradarbiavimą su STEAM centrais, skatinti skaitmeninį raštingumą ir mokinių motyvaciją rinktis chemijos, fizikos egzaminus.

Mažeikių rajono savivaldybė

Bendrojo ugdymo mokyklos
16 1,8 %
6 291 1,7 %

Ikimokyklinio ugdymo mokyklos
15 2,1 %
2 054 2,1 %

Profesinio mokymo įstaigos (padaliniai)
2 2,4 %
499 1,8 %

Neformaliojo vaikų švietimo mokyklos
7 2,7 %
2 198 2,1 %

Daugiau duomenų yra čia

Pagal priklausomybę
Nevalstybinės – –
Savivaldybės 16 6 291
Valstybinės – –

Pagal tipus
Pradinės 4 702
Progimnazijos 5 3 017
Pagrindinės 2 290
Gimnazijos 5 2 282

Pagal paskirtį
Turi jaunimo paskirčių klasių – –
Turi specialiųjų paskirčių klasių 2 102
Turi suaugusiųjų paskirčių klasių – –

Pagal mokomąją kalbą
Lietuvių 16 6 291
Baltarusių – –
Lenkų – –
Rusų – –
Anglų – –
Prancūzų – –
Ukrainiečių – –

Mokiniai pagal ugdymo programas

Ikimokyklinio	1 675	1,7 %
Priešmokyklinio	488	1,7 %
Pradinio	2 146	1,8 %
Pagrindinio	3 387	1,9 %
Vidurinio	792	1,7 %

2024–2025 m. m. savivaldybėje mokėsi 166 užsieniečiai. Iš jų 139 – Ukrainos piliečiai

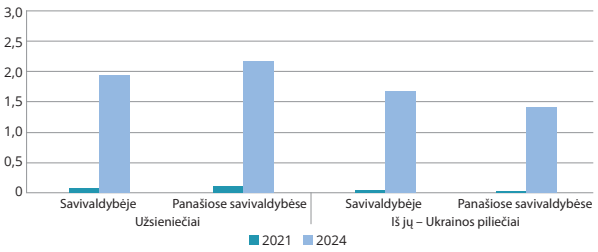
mokyklų skaičius · mokinių skaičius · % dalis šalyje

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-0,8	9,7↑	1830↑	9,4↓	17,5	20,5↑	56↑	57↑	339↑	64↑	25↑	12,7↑	99,8↑	0,9↑	33,3↑	22,7↑	0,8↑	99↑	9,5	193↓

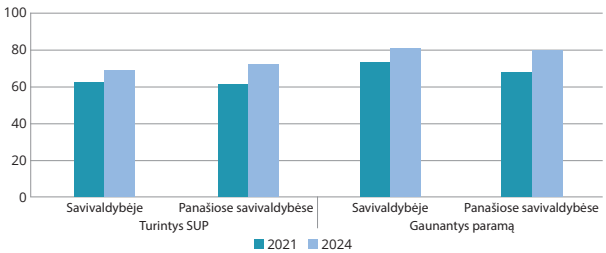
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

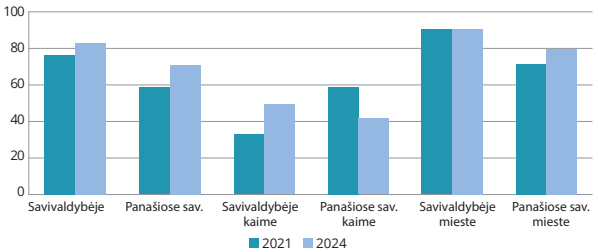
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

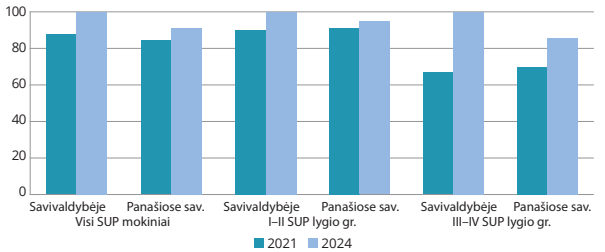
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

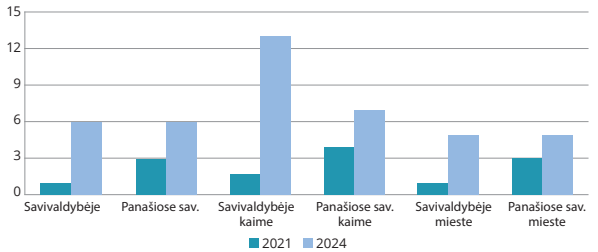
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

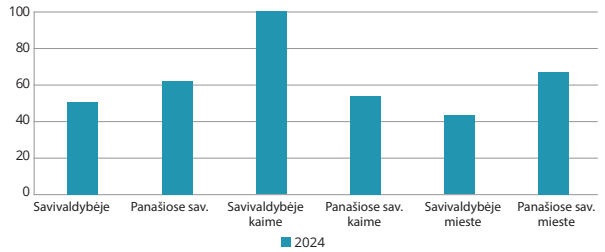
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

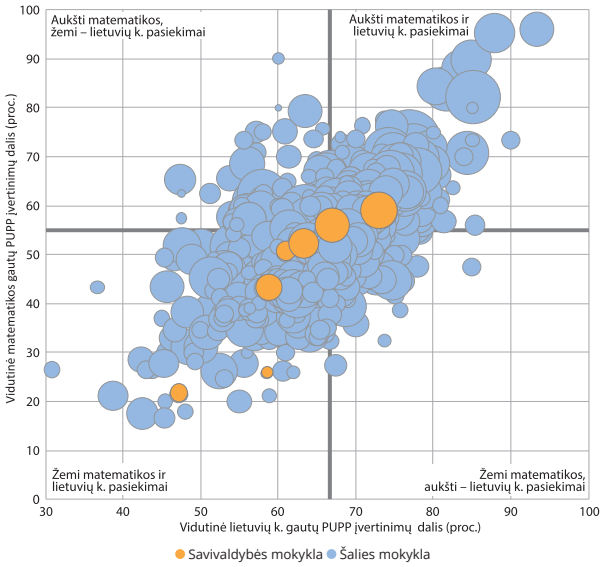

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

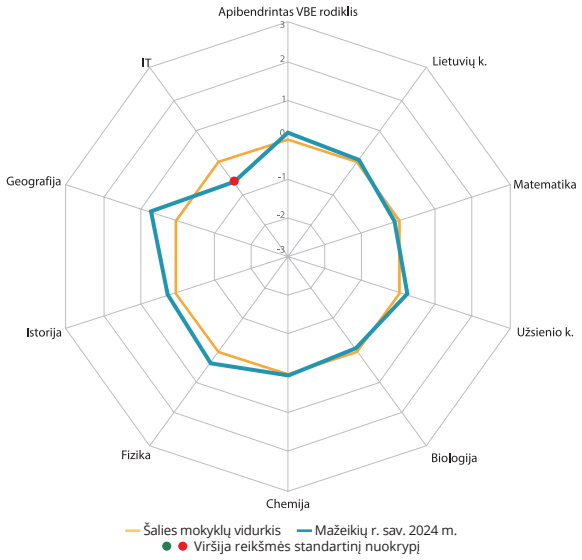

Mokinių pasiekimai

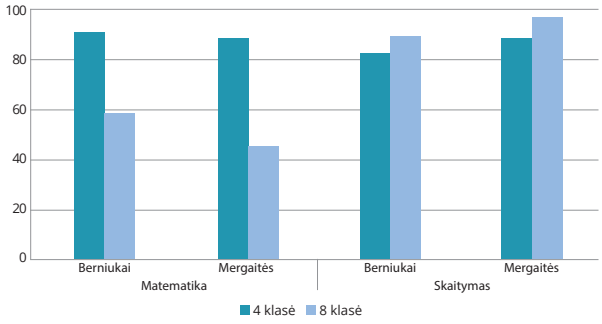
7 pav. Lietuvių k. ir literatūros bei matematikos 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų skirtumus ir atotrūkį tarp mokyklų.

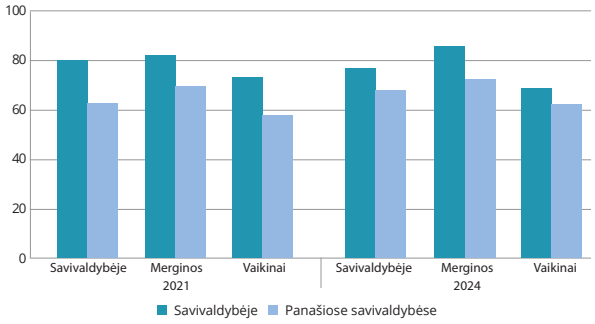
8 pav. Apibendrintas ir daugumos dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) viršijo šalies mokyklų vidurkį. Žemiau šalies vidurkio informacinių technologijų, matematikos ir biologijos dalykų rodikliai.

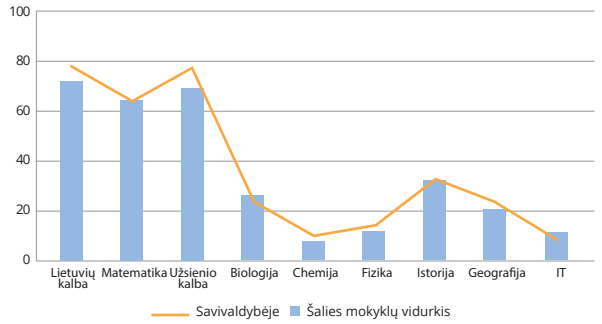
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp berniukų, o skaitymo – tarp mergaičių.

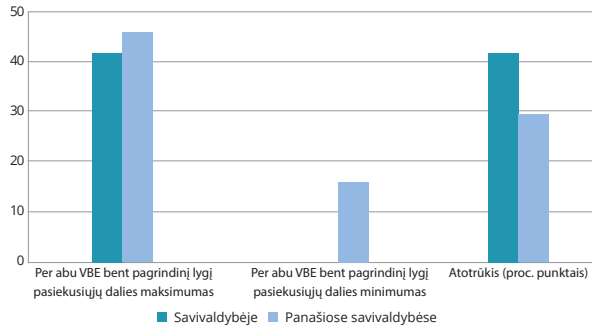
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) savivaldybėje išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse, tačiau atkreiptinas dėmesys į sumažėjusią vaikinų dalį.

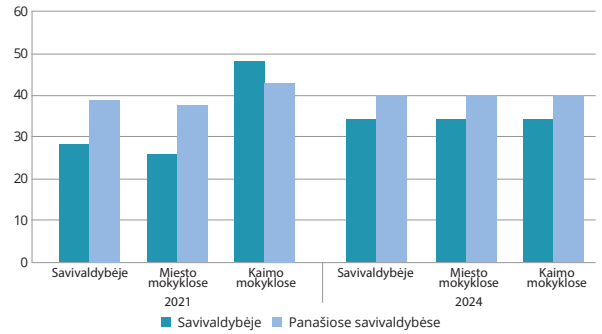
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų dalys (proc.) buvo panašios arba didesnės už šalies vidurkį, tačiau laikiusiųjų biologijos ir informacinių technologijų VBE dalys – mažesnės.

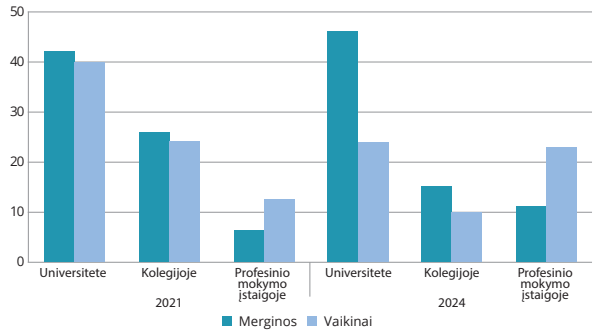
12 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių (proc.) atotrūkis tarp gimnazijų yra didesnis nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) miesto mokyklose išaugo, o kaimo – sumažėjo. Šios dalys yra mažesnės nei panašiose savivaldybėse.

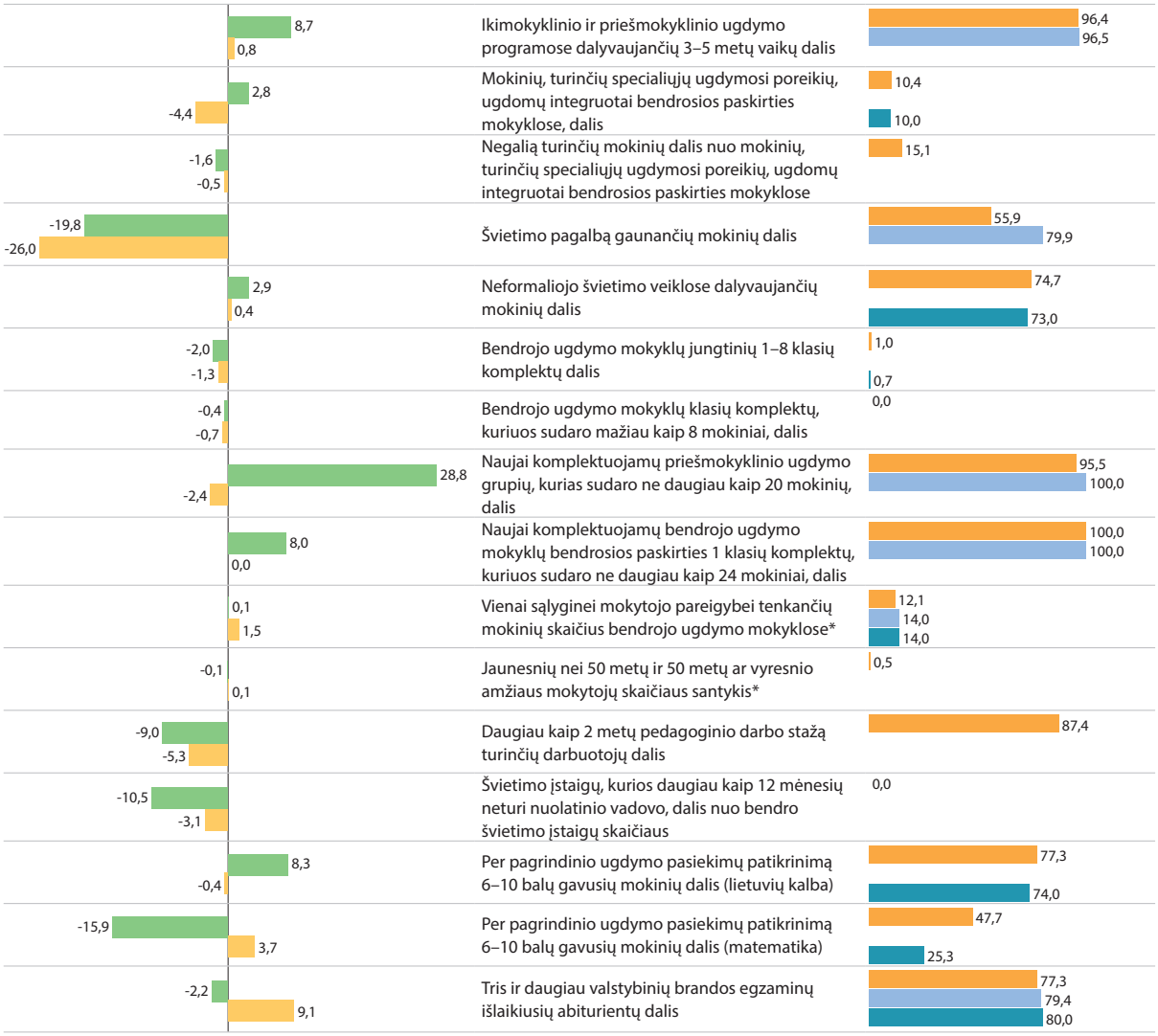

14 pav. Per trejus metus sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, toliau tęsiančių mokslus, dalis (proc.), ypač vaikinų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

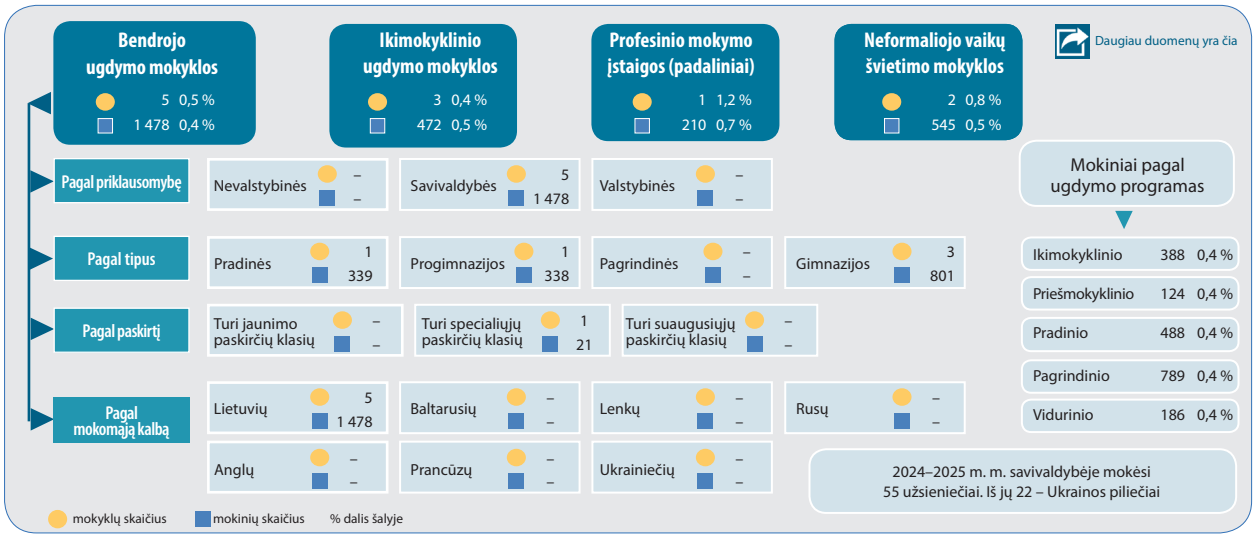
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant sudaryti lygias ugdymosi galimybes visiems mokiniams, nepriklausomai nuo jų lyties, gyvenamosios vietos ar socialinės padėties, savivaldybėje kuriamos prielaidos darnaus ugdymo plėtrai. Padidėjo kaimo mokyklų, kurių mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.), neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis. Visi SUP mokiniai toliau mokosi baigę 10 klasę. 3 ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalis išlieka didesnė nei panašiose savivaldybėse, didelis dalykinėse olimpiadose ir konkursuose prizines vietas laiminčių mokinių skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių. Tačiau analizuojant mokinių mokymosi pasiekimų duomenis lyginamuoju laikotarpiu, pastebimi per NMPP bent pagrindinį lygį pasiekusių mokinių dalių skirtumai 4 ir 8 kl., didelis PUPP ir VBE rezultatų atotrūkis tarp savivaldybės mokyklų. Būtina atkreipti dėmesį, kad tik trečdalis mokinių per mokslo metus padarė pažangą, mokydamiesi lietuvių k. ir literatūros dalyko. Didėjant dvejų metų stažo neturinčių mokytojų daliai, tikslinga panaudoti daugiau mokymo lėšų pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti. Siekiant užtikrinti, kad visi mokiniai gautų reikiamą švietimo pagalbą, būtina didinti švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičių, panaudoti daugiau švietimo pagalbai teikti skirtų mokymo lėšų. Nors mokymo lėšų suma, panaudota mokymo priemonėms įsigyti, tenkanti vienam mokiniui, yra gana didelė, miesto bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ar mobiliųjų laboratorijų įrangą arba pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis yra gerokai mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

Molėtų rajono savivaldybė

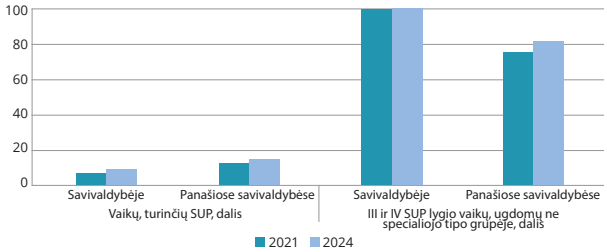

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-1,9	7,9↑	1505↑	5,4↓	28,1	46,1↓	45↓	61↑	503↑	26↑	20↑	17,5↑	96,5↑	9,2↑	0↑	18,6↑	1,4↑	100↑	6,6	220↑

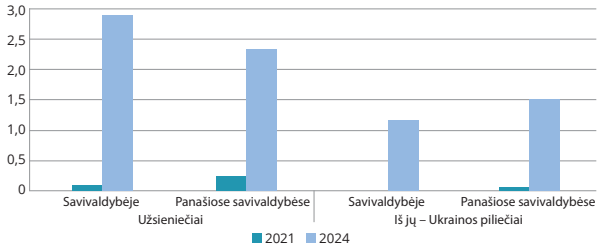
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

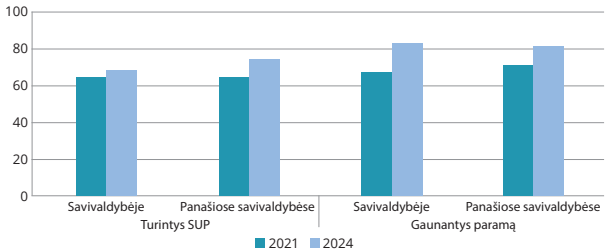
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

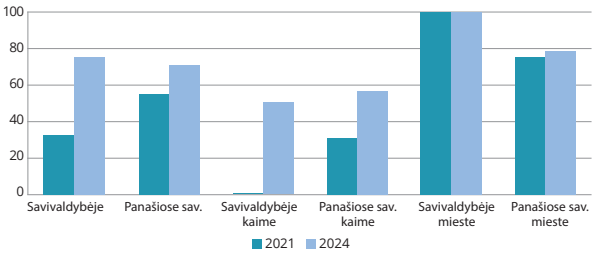
2 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

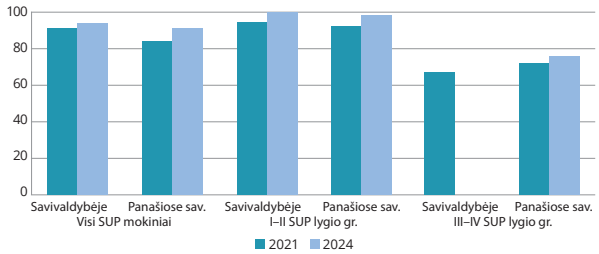
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

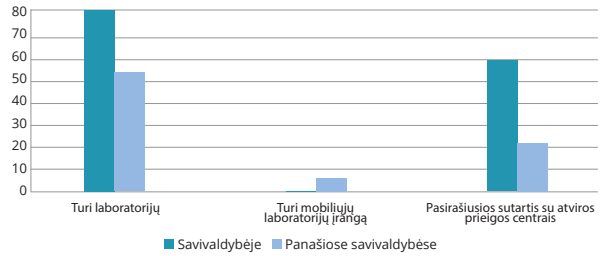
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

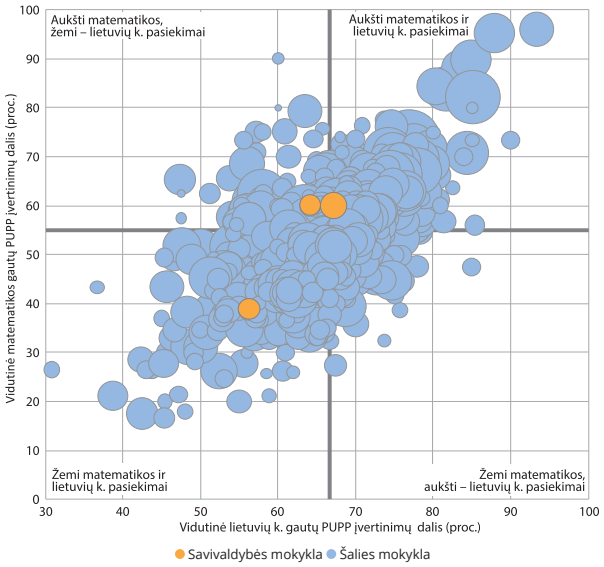

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

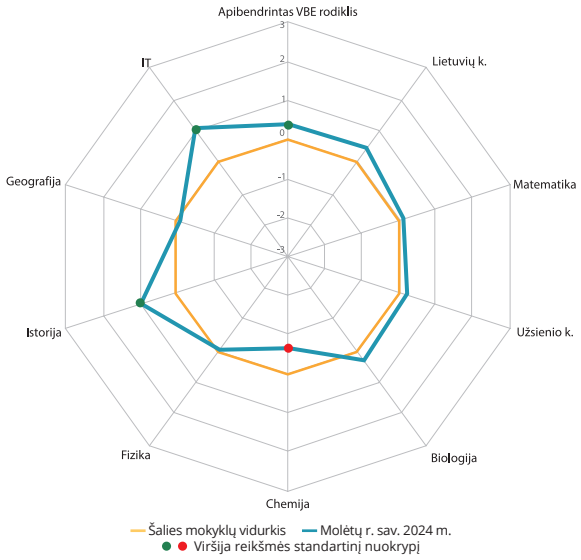

Mokinių pasiekimai

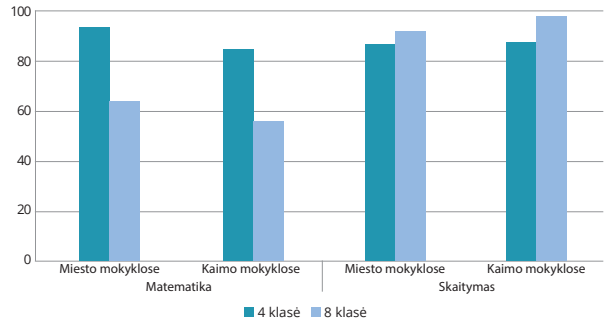
7 pav. 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia pasiekimų skirtumus tarp mokyklų.

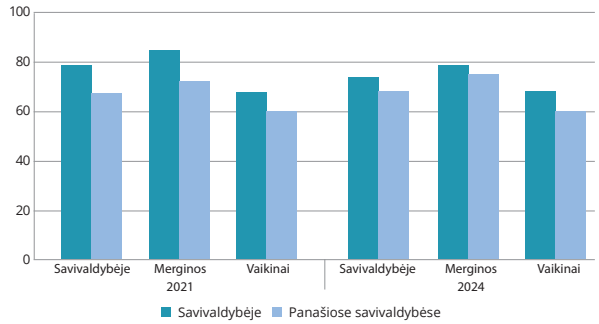
8 pav. Apibendrintas VBE rodiklis ir šešių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) viršijo šalies vidurkį, ypač aukšti – informacinių technologijų, istorijos VBE rodikliai. Gerokai žemiau šalies vidurkio – chemijos VBE rodiklis.

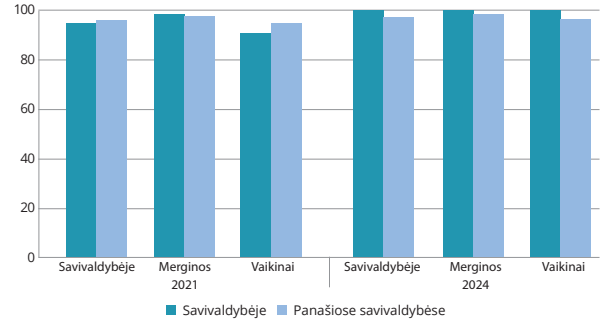
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) buvo didesnė miesto mokyklose, ši aštuntokų skaitymo pasiekimų dalis – didesnė kaimo mokyklose.

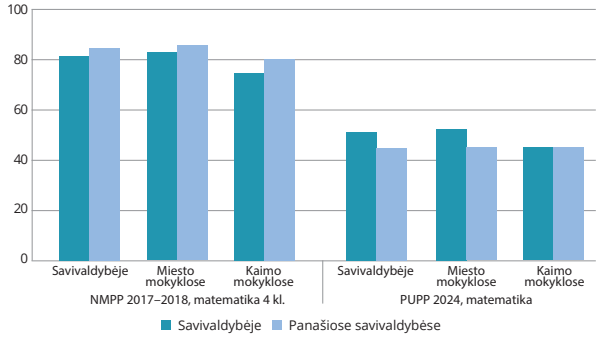
10 pav. Nors abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) sumažėjo, tačiau ji išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse.

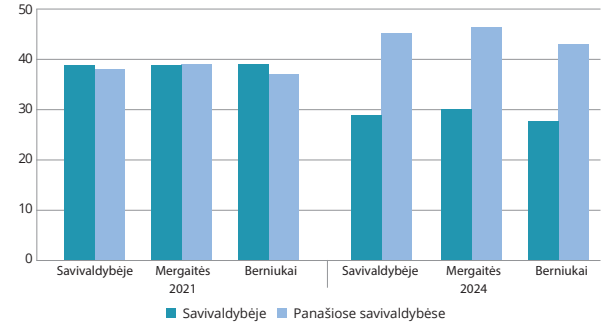
11 pav. Padidėjo įgijusių vidurinį išsilavinimą mokinių dalis (proc.), ypač vaikinų. 2024 m. visi abiturientai įgijo vidurinį išsilavinimą.

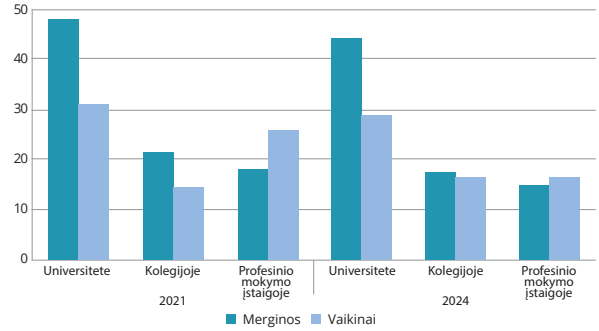
12 pav. Bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) sumažėjo; 2024 m. ši dalis buvo didesnė nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) sumažėjo ir yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

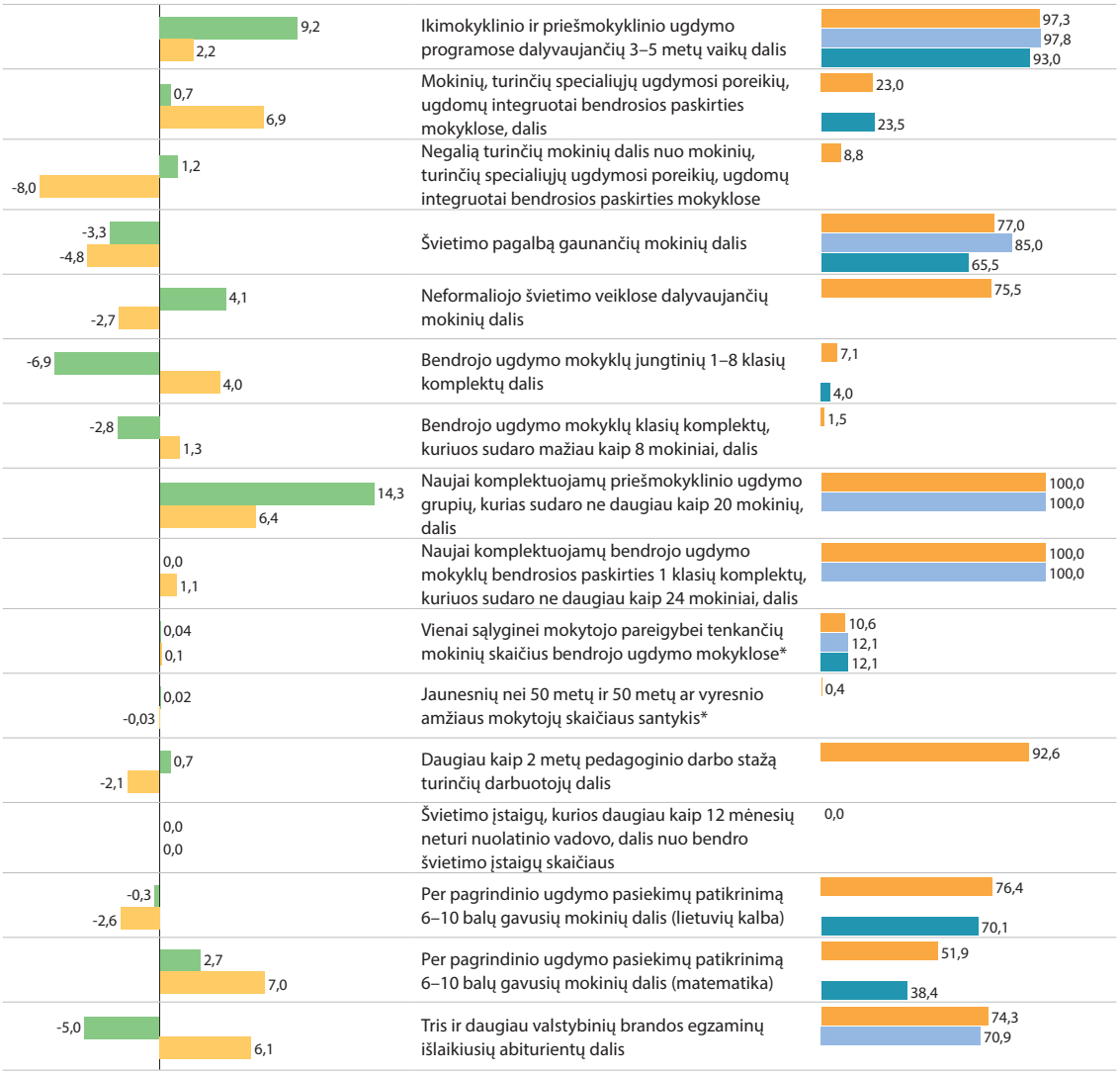

14 pav. Sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus, dalis (proc.).

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

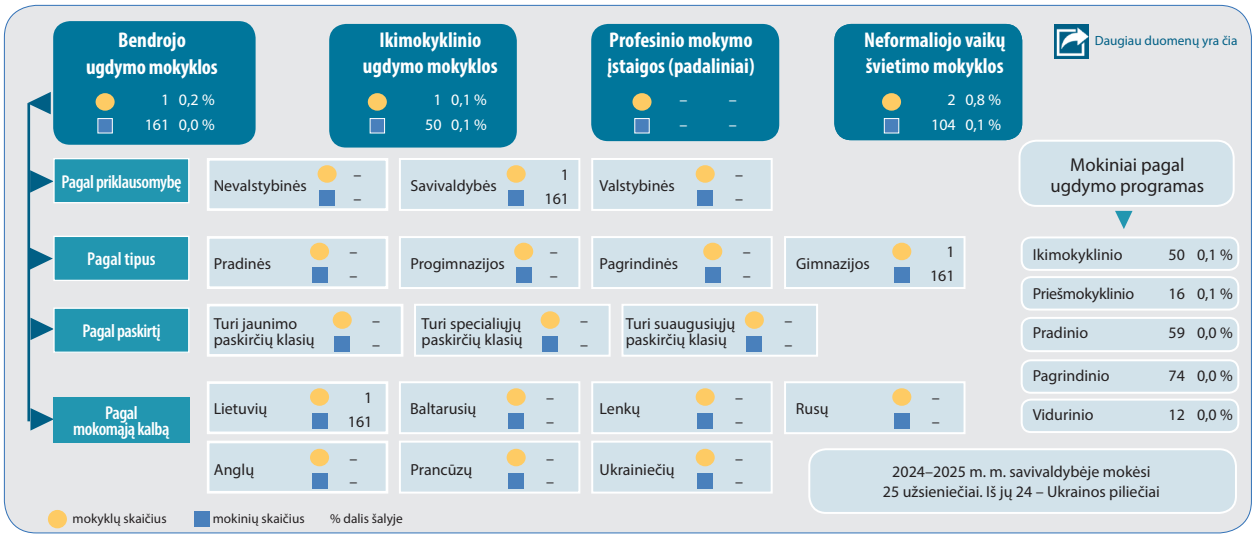
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant nuosekliai įgyvendinti darnaus ugdymo principus savivaldybėje, pastebimos teigiamos tendencijos: padidėjo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalis; neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, kartu ir mokinių, turinčių SUP, ar (ir) mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalys (proc.); SUP mokinių, integruotai ugdomų bendrosios paskirties mokyklose, dalis. Visi pagrindinio ugdymo programą baigę mokiniai tęsia mokslus, o visi abiturientai 2024 m. įgijo vidurinį išsilavinimą. Nepaisant teigiamų pokyčių, savivaldybės švietimo sistema susiduria su iššūkiais: išlieka mažas vidutinis klasės komplekto dydis, didėja mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui, dalis 1–4 klasių mokinių yra ugdomi jungtinėse klasėse. Mokinių mokymosi pasiekimų analizė rodo aukštus VBE rezultatus (išskyrus chemijos), gerėjančius matematikos mokymosi pasiekimus (PUPP). Vis dėlto per NMPP pastebimi matematikos bent pagrindinį lygį pasiekusių mokinių dalių skirtumai 4 ir 8 kl., PUPP rezultatų atotrūkis tarp mokyklų. Svarbu atkreipti dėmesį, kad tik nedidelė mokinių dalis per mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių k. ir literatūros dalyko. Atsižvelgiant į minėtas tendencijas, siūloma ir toliau kryptingai kurti įtraukią, saugią ir tolygią švietimo aplinką visiems savivaldybės mokiniams: skirti tikslinių investicijų ir panaudoti daugiau mokymo lėšų mokymo priemonėms įsigyti, pritaikyti mokyklų aplinką asmenims su judėjimo negalia; skatinti mokytojų lyderystę, motyvuojančią juos dalytis gerąja patirtimi, siekti aukštesnių kvalifikacinių kategorijų; stiprinti ugdymo karjerai sritį. Tęsti mokyklų tinklo optimizavimo procesus.

Neringos savivaldybė

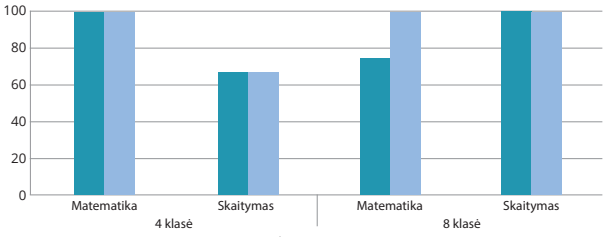

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
15,5	3,1↑	1633↑	5,7↑	49,4	59,7↓	47↑	40↑	280↑	26↑	0↔	30,9↑	76,9↑	0↔	100↔	13,2↑	1,7↓	100↔	0,0	–

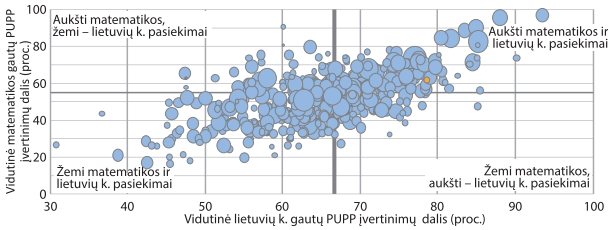
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

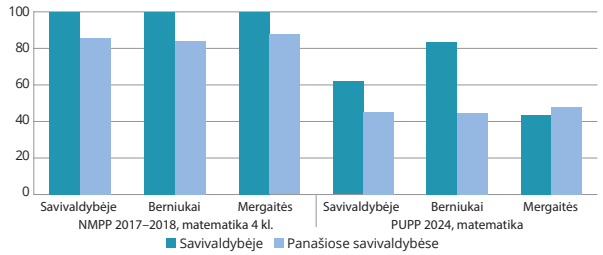
1 pav. Per 2024–2025 m. m. NMPP bent pagrindinį matematikos pasiekimų lygį pasiekė visi 4 klasės mokiniai ir 8 klasės mergaitės, o skaitymo – visi 8 klasės mokiniai.

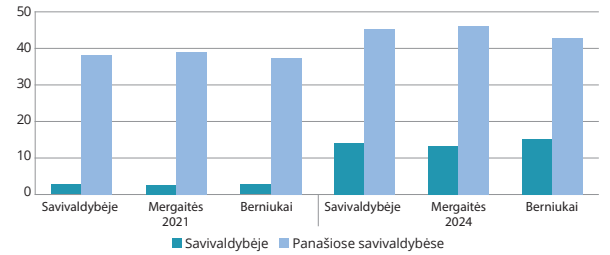
2 pav. Per 2024 m. lietuvių k. ir literatūros bei matematikos PUPP mokinių pasiekimai buvo aukšti, palyginti su šalies vidurkiu.

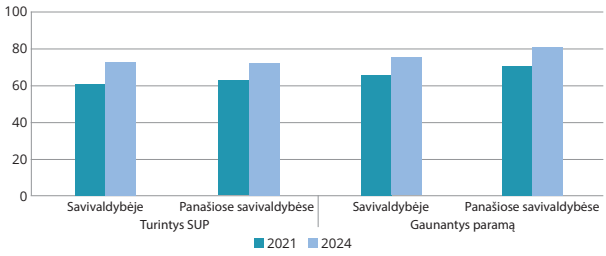
3 pav. Per 6 m. sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), ypač mergaičių.

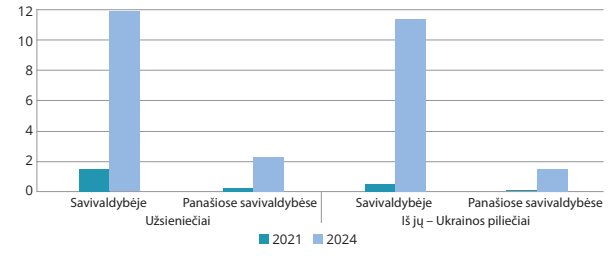
4 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) išaugo, tačiau išliko mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

5 pav. Išaugo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP ir gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.) savivaldybėje.

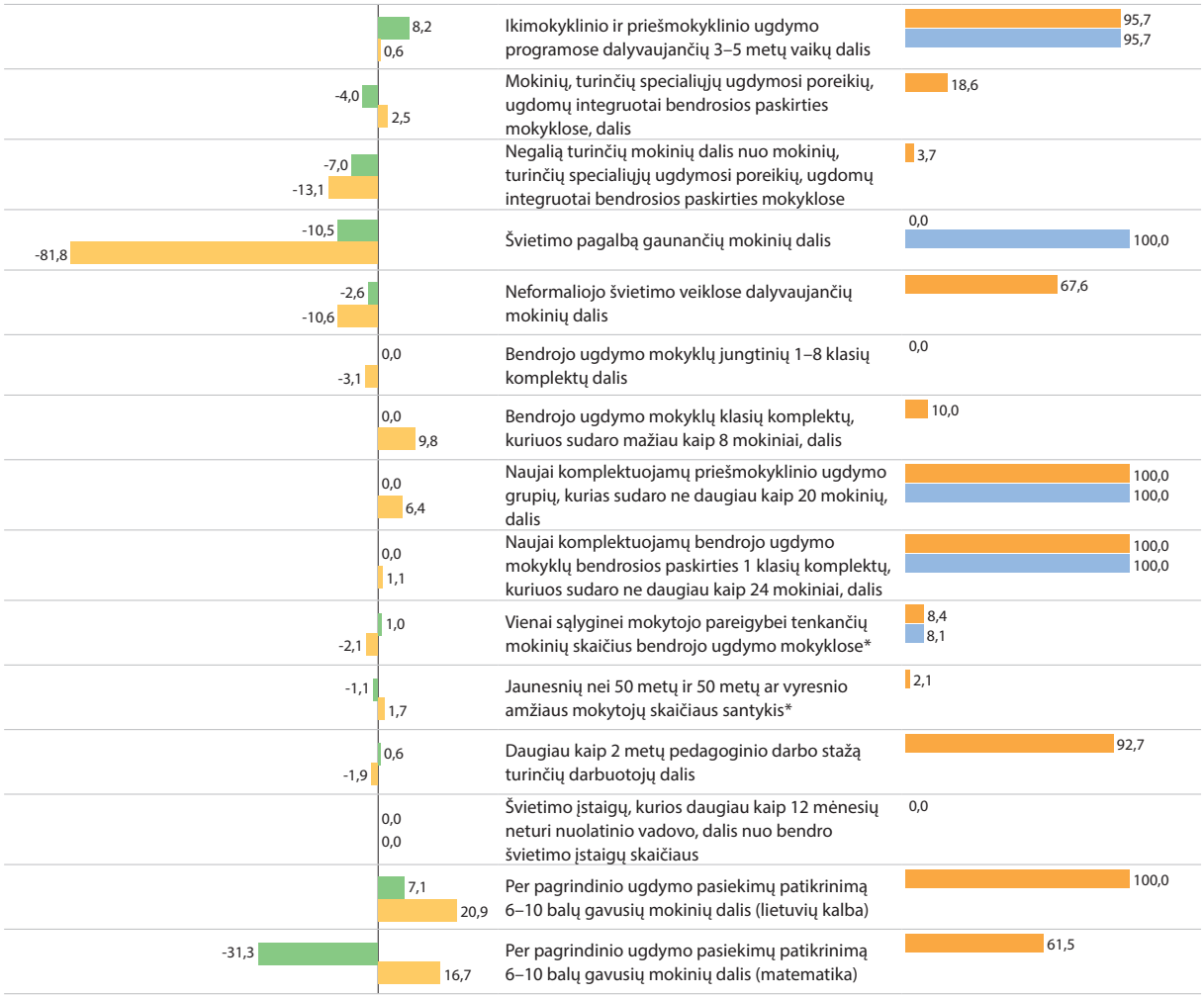

6 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.) išaugo ir yra daug didesnė nei panašiose savivaldybėse.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

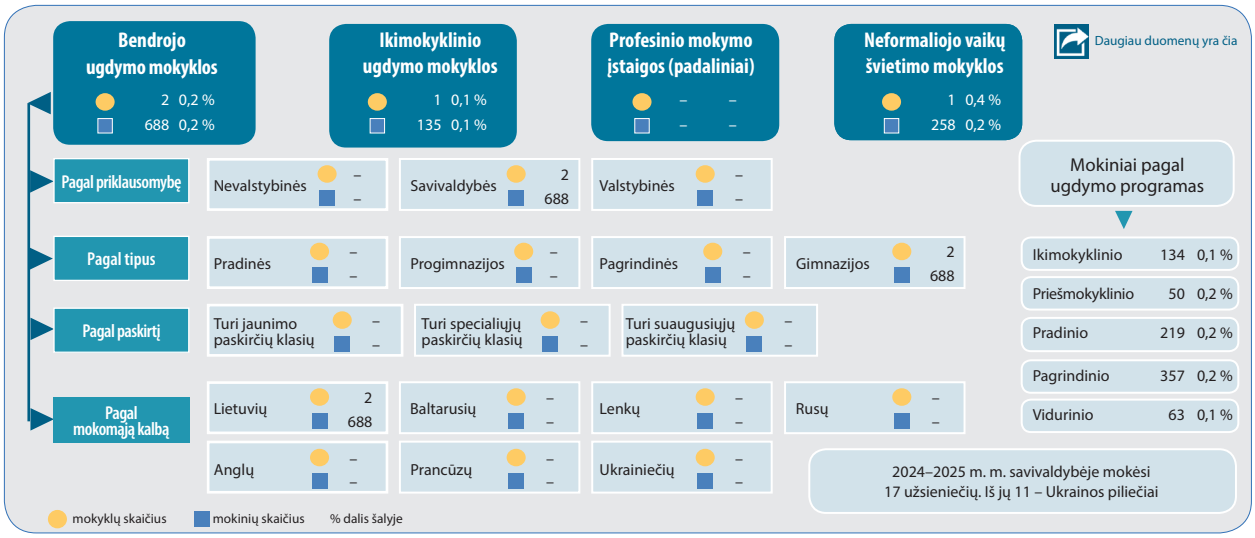
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Palankus socialinis, ekonominis ir kultūrinis savivaldybės kontekstas, nuolatinė švietimo stebėsena ir ugdymo tobulinimas gali būti pagrindas, padėsiantis sėkmingai pasiekti darnaus ugdymo tikslus. Lyginamuoju laikotarpiu išaugo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalis, o visos naujai komplektuojamos priešmokyklinio ugdymo grupės sudaromos ne daugiau kaip iš 20 mokinių. Išaugus mokinių skaičiui bendrojo ugdymo mokykloje, padidėjo vienai sąlyginei mokytojo pareigybei tenkančių mokinių skaičius ir vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis, išaugo ir pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui, tačiau šių rodiklių reikšmės išlieka vienos žemiausių šalyje; išliko ir klasių komplektų, kuriuos sudaro mažiau kaip 8 mokiniai. 2024 m. pastebimai išaugo užsienio piliečių, ypač ukrainiečių, ugdomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis. Atkreiptinas dėmesys, kad mokinių, turinčių SUP, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, dalis sumažėjo, bet vis dar išlieka didesnė nei panašiose savivaldybėse, todėl tikslinga panaudoti daugiau mokymo lėšų švietimo pagalbai teikti ir daugiau dėmesio skirti įvairių poreikių mokinių kompetencijoms ugdyti. Analizuojant mokinių pasiekimų patikrinimus, pastebima, kad labai geri NMPP matematikos (4 kl.) ir PUPP lietuvių k. ir literatūros pasiekimai. Siekiant mažinti ugdymo rezultatų skirtumus ir kiek įmanoma geriau tenkinti individualius mokinių mokymosi poreikius, rekomenduojama didinti mokymo lėšų dalį, skirtą pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, ir daugiau mokymo lėšų panaudoti mokymo priemonėms įsigyti. Daugiau dėmesio skirti gabių mokinių ugdymui, skatinti juos dalyvauti olimpiadose, konkursuose.

Pagėgių savivaldybė

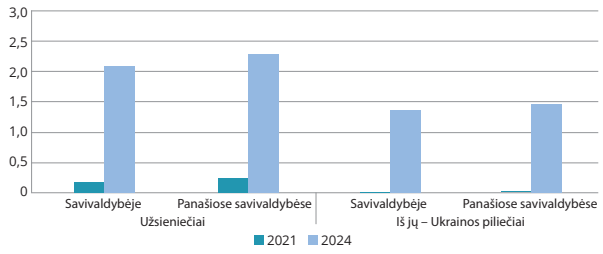

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-11,7	9,2↑	1688↑	15,4↑	15,9	59,2↓	40↑	60↔	391↑	62↑	0↔	13,1↑	104↑	0↑	50↔	18,8↑	0,9↑	100↔	0,0	160↓

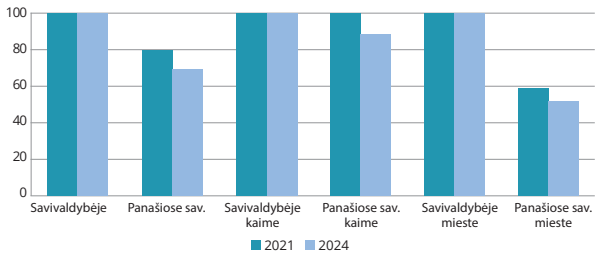
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

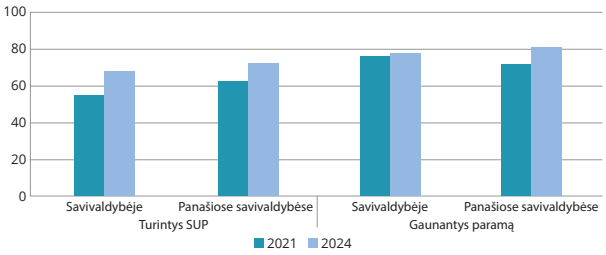
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

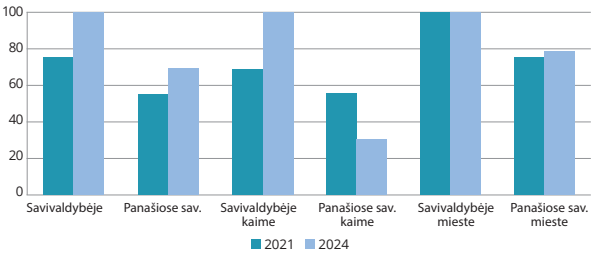
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

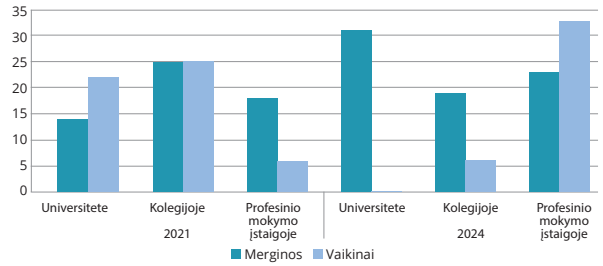
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

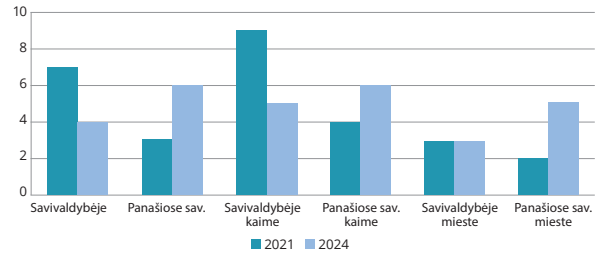
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, kolegijoje, profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.)

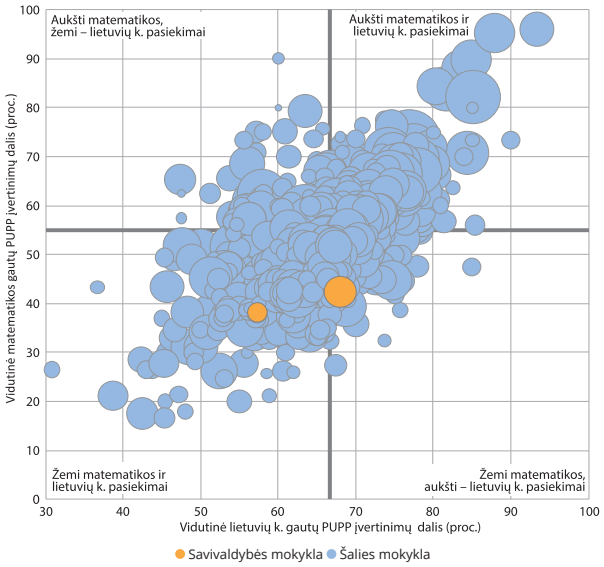

6 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

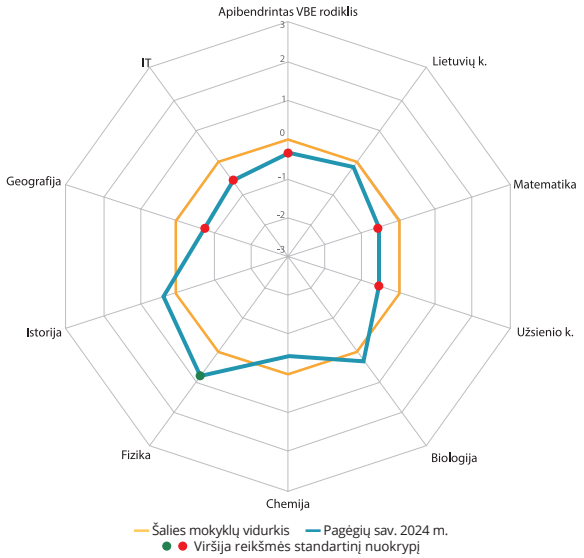

Mokinių pasiekimai

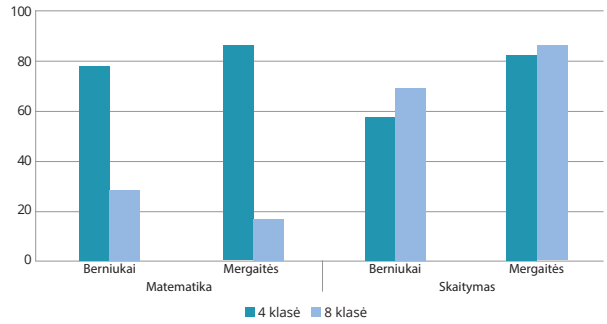
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia žemus mokinių matematikos pasiekimus.

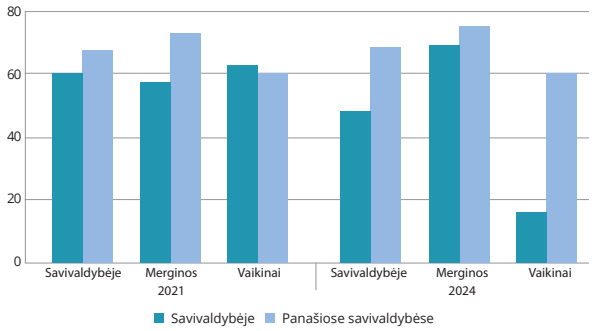
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis (standartizuotais taškais) ir 6 VBE rezultatai yra žemesni už šalies mokyklų vidurkį, 3 dalykų – aukštesni, ypač fizikos.

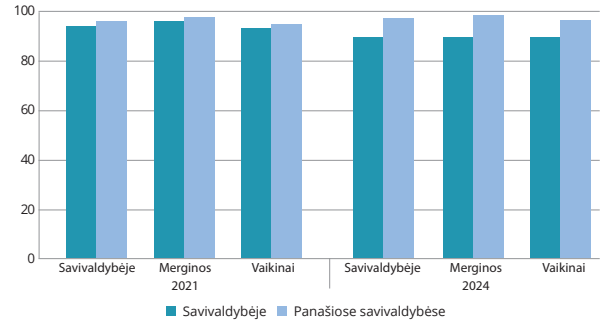
9 pav. Per 2024–2025 m. m. NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) 4 klasėje buvo gerokai didesnė nei 8 klasėje, ryškūs berniukų ir mergaičių pasiekimų skirtumai.

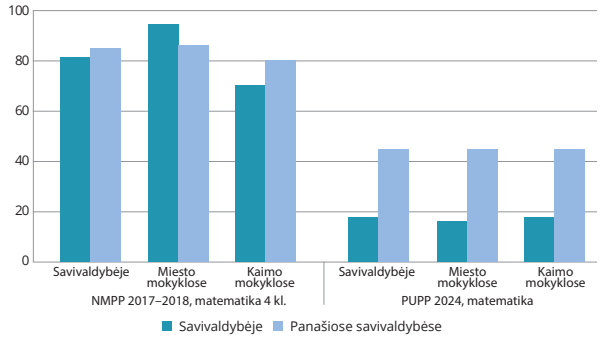
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) savivaldybėje sumažėjo (ypač vaikinų) ir išliko mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

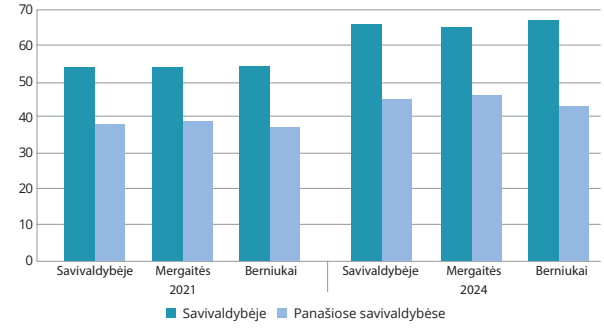
11 pav. Per trejus metus įgijusių vidurinį išsilavinimą mokinių dalis (proc.) sumažėjo ir yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

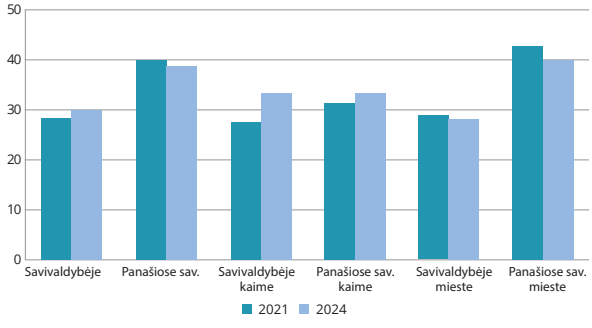
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), ir jos yra mažesnės nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) išaugo ir yra didesnė nei panašiose savivaldybėse.

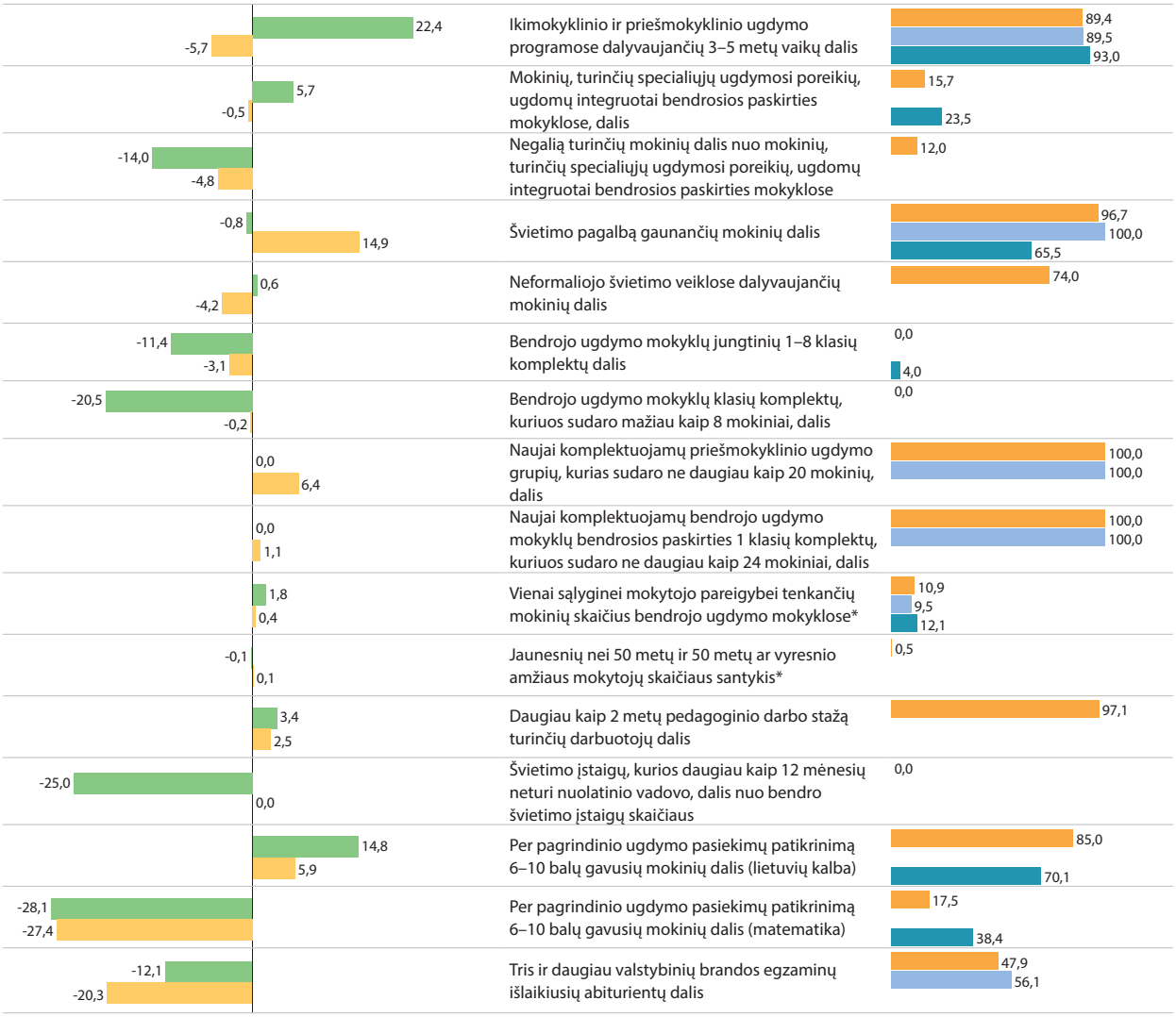

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių kaimo mokyklų abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) per trejus metus išaugo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

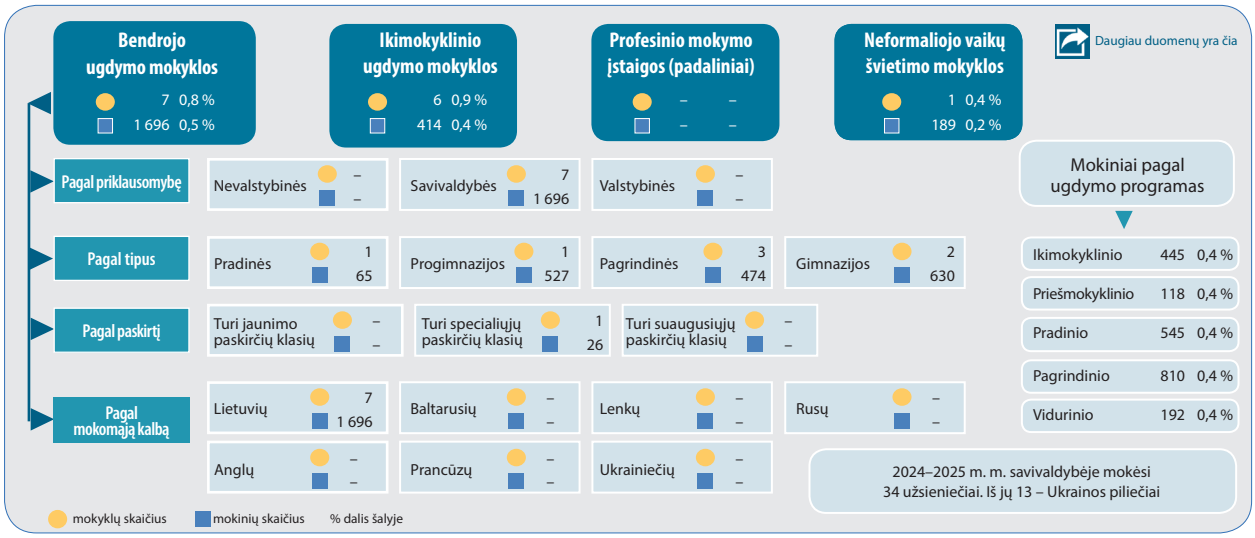
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant nuosekliai įgyvendinti darnaus ugdymo principus savivaldybėje, pastebimos teigiamos tendencijos: padidėjo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų ir SUP turinčių mokinių, besimokančių bendrojo ugdymo mokyklose, dalys; išaugo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių dalis; daugiau mokymo lėšų panaudota mokymo priemonėms įsigyti; optimizuojant mokyklų tinklą, panaikintos jungtinės klasės ir maži klasių komplektai; visi pagrindinio ugdymo programą baigę mokiniai tęsia mokslus. Nepaisant teigiamų pokyčių, savivaldybės ugdymo sistema susiduria su iššūkiais: nepalankus savivaldybės socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas; nė vienoje mokykloje nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos; prasti matematikos rezultatai (NMPP, PUPP, VBE), už šalies vidurkį žemesni lietuvių k. ir literatūros, užsienio k., chemijos, informacinių technologijų, geografijos VBE rodikliai. Per trejus metus sumažėjo 3 ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalis, kartu ir vidurinį išsilavinimą įgijusiųjų dalis. Savivaldybėje nėra dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų. Mokyklos nepritaikytos judėjimo negalią turintiems asmenims. Siekiant gerinti ugdymo kokybę, siūloma kurti mokyklų aplinką, remiantis universalaus dizaino mokymuisi principais, ieškoti galimybių pritraukti į mokyklas trūkstamus švietimo pagalbos specialistus, kad būtų laiku teikiama kokybiška pagalba visiems mokiniams, šalinti fizinius barjerus negalią turintiems asmenims, įgyvendinti gabių mokinių atpažinimo bei ugdymo strategiją, investuoti į gamtos mokslų infrastruktūrą, plėtoti bendradarbiavimą su STEAM centrais.

Pakruojo rajono savivaldybė

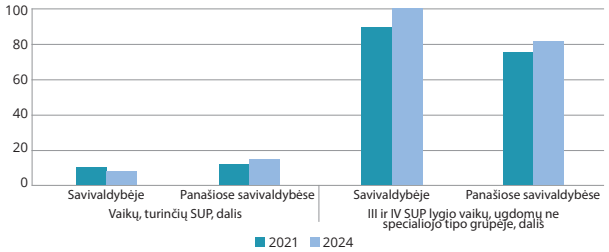

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-9,0	9,1↑	1707↑	28,5↑	24	50,6↓	47↑	55↑	449↑	23↑	42,9↑	24↓	94,7↑	5,5↓	42,9↑	18,1↑	1,2↑	99↑	6,3	234↑

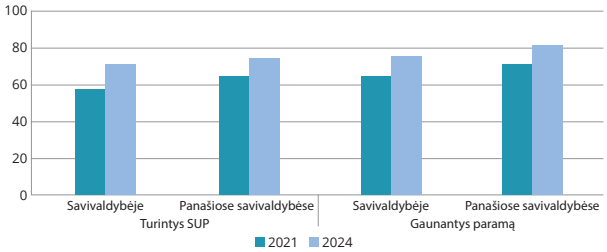
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

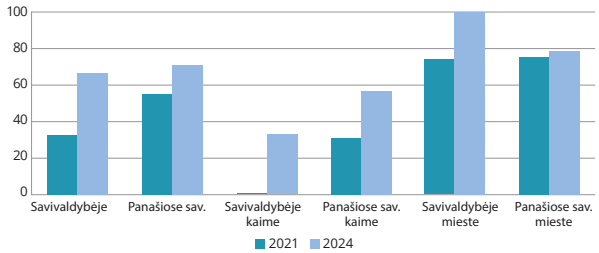
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

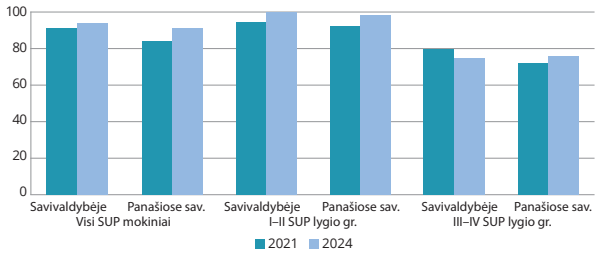
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

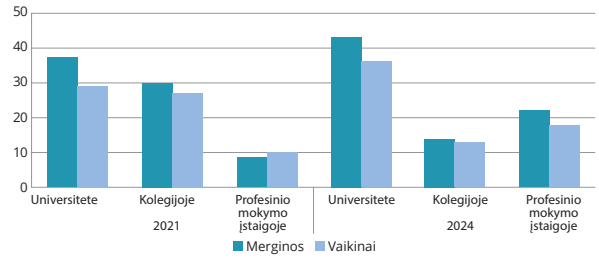
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

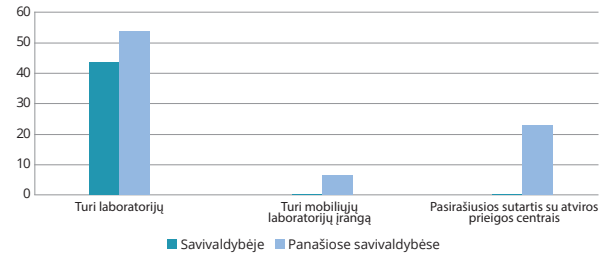
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, kolegijoje, profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.)

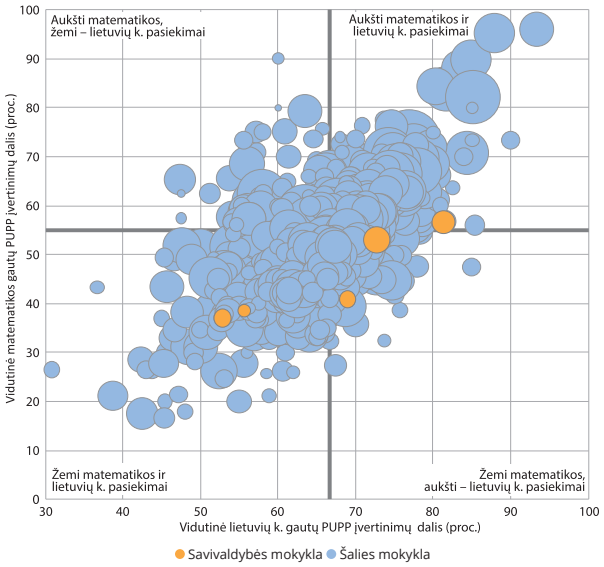

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

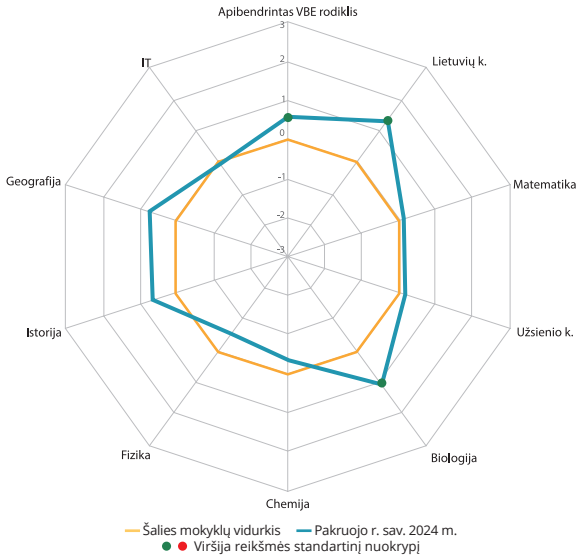

Mokinių pasiekimai

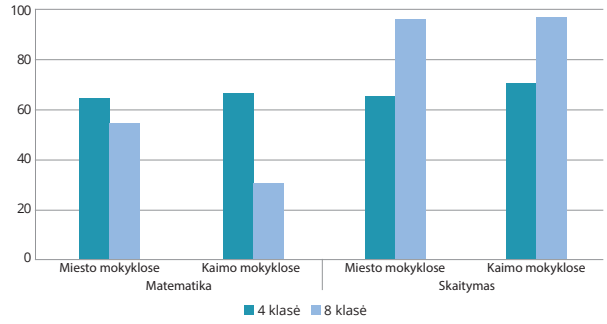
7 pav. 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia aukštus didesnės dalies mokyklų lietuvių k. ir literatūros, žemesnius – matematikos pasiekimus.

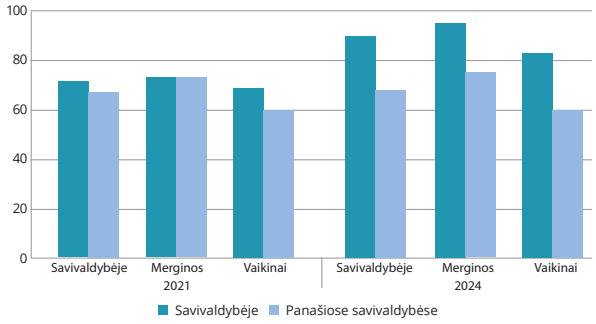
8 pav. Apibendrintas ir šešių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) viršijo šalies mokyklų vidurkį. Ypač aukšti – apibendrintas, lietuvių k. ir literatūros, biologijos VBE rodikliai.

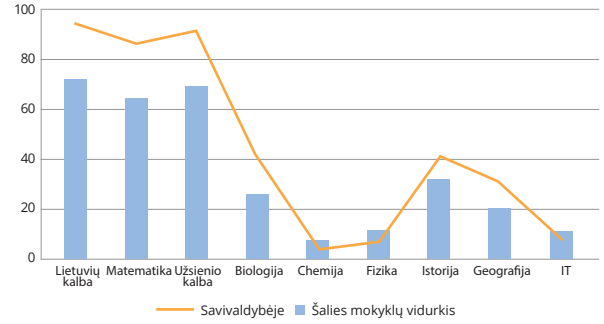
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) kiek didesnė kaimo mokyklose, išskyrus šią aštuntokų matematikos pasiekimų dalį.

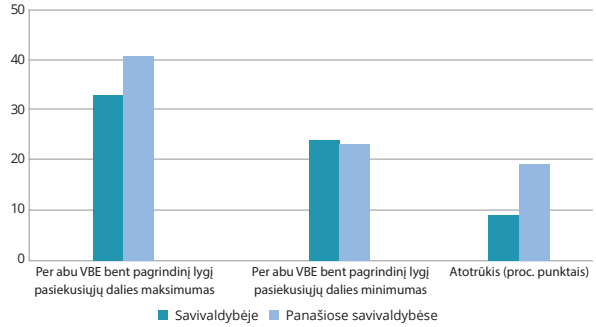
10 pav. Per trejus metus padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), ir ji yra gerokai didesnė nei panašiose savivaldybėse.

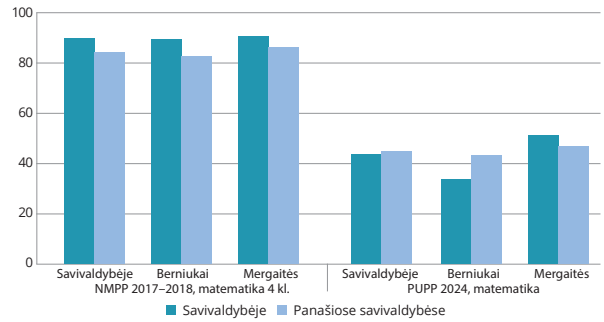
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys buvo didesnės už šalies mokyklų vidurkį, išskyrus chemijos, fizikos ir informacinių technologijų VBE.

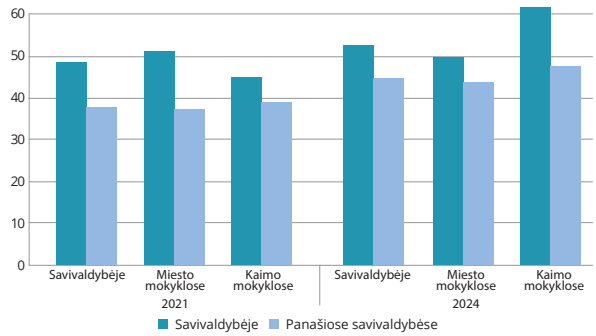
12 pav. Lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių skirtumas (proc.) tarp gimnazijų yra mažesnis nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis per šešerius metus sumažėjo, ypač berniukų. Padidėjo šių dalių skirtumas tarp berniukų ir mergaičių.

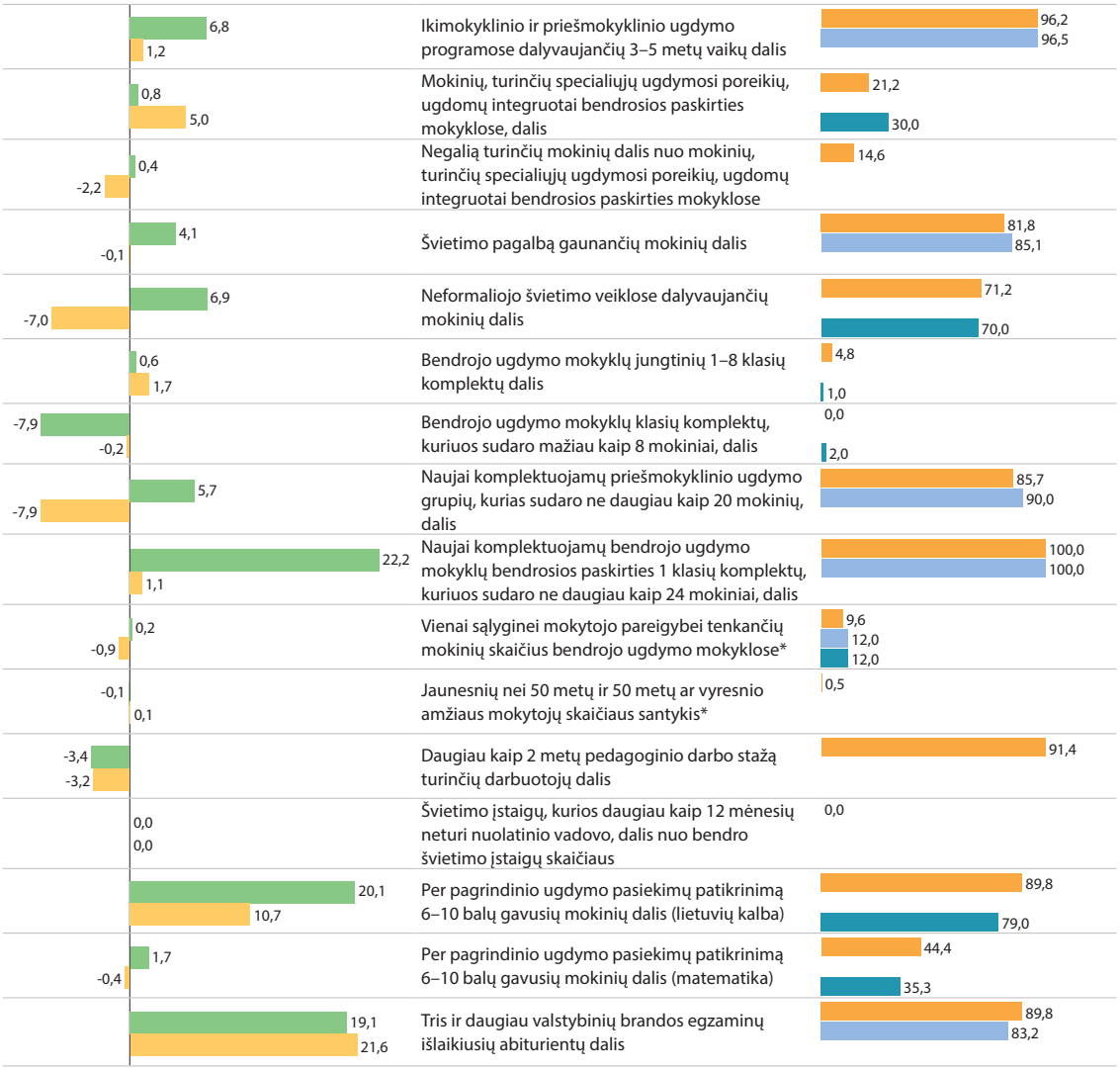

14 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) išlieka didesnė nei panašiose savivaldybėse; ši dalis gerokai išaugo kaimo mokyklose.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

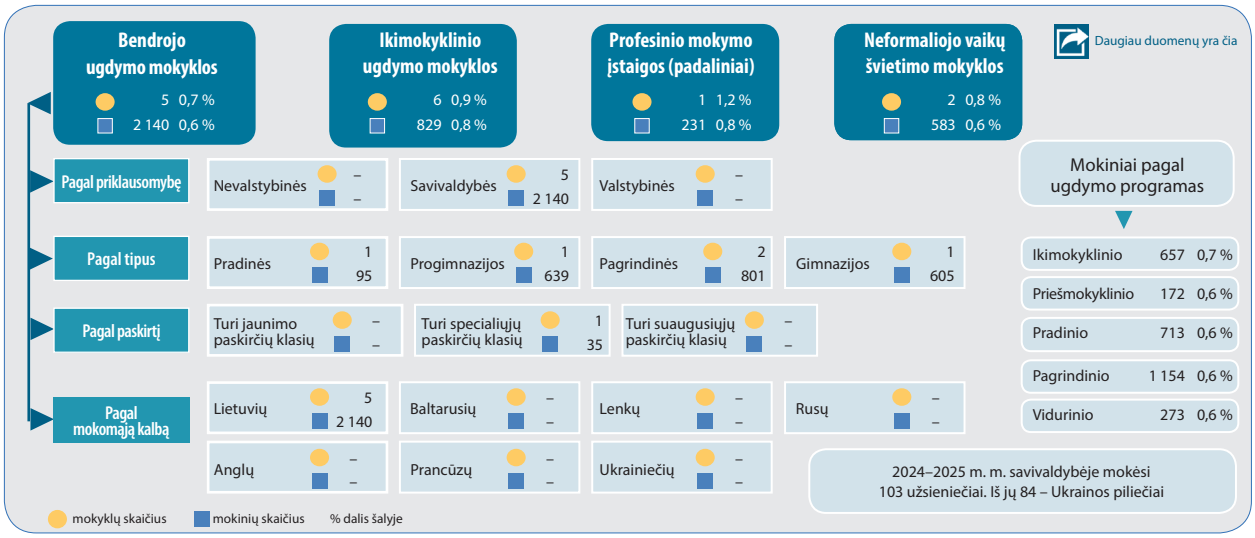
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant nuosekliai įgyvendinti darnaus ugdymo principus savivaldybėje, pastebimos teigiamos tendencijos: išaugo 3–5 metų vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, dalis; padidėjo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, tarp jų – ir SUP turinčių ar (ir) finansinę bei kitokią paramą gaunančių mokinių dalis. Išaugo švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis ir švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius. Mokinių mokymosi pasiekimų analizė rodo gerus VBE rezultatus (išskyrus chemijos, fizikos ir informacinių technologijų dalykus); padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis; daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys didesnės už šalies mokyklų vidurkį; gerokai padidėjo ir yra didesnė nei panašiose savivaldybėse per lietuvių k. PUPP 6–10 balų gavusių mokinių dalis. Tačiau darnus vystymasis reikalauja sisteminio požiūrio ir tolygaus visų švietimo sistemos elementų tobulėjimo. Mokinių pasiekimų rezultatai rodo skirtumus tarp mokyklų pagal vietovę, mokinių amžių. Svarbu rasti sprendimų matematikos pasiekimams gerinti nuo pagrindinio ugdymo programos įgyvendinimo pradžios, kad mokiniai ir toliau galėtų sėkmingai mokytis. Tikslinga būtų, siekiant geresnių tikslių, gamtos mokslų pasiekimų, sukurti ir įveiklinti modernią, įvairių ugdymosi poreikių mokiniams prieinamą STEAM ugdymo(si) aplinką, skirtą praktinėms formaliojo ir neformaliojo švietimo veikloms, arba sudaryti sutartis su atviros prieigos centrais. Skatinti mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų bendradarbiavimą, stiprinti jų kompetencijas, siekiant atpažinti mokinių ugdymosi poreikius ir laiku suteikti reikiamą pagalbą. Tęsti mokyklų optimizavimo procesus.

Palangos miesto savivaldybė

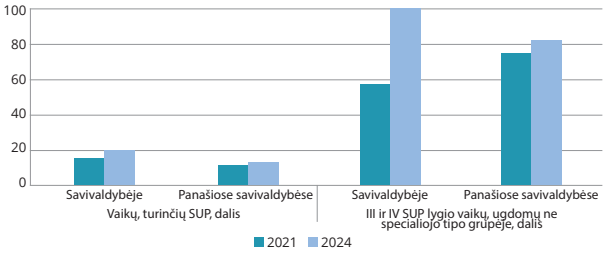

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
9,1	7,8↑	1580↑	8,3↓	25,9	6↑	58↓	74↑	388↑	27↑	60↔	11,8↑	100,7↑	0↔	40↔	24,2↑	0,8↑	98↓	23,6	237↓

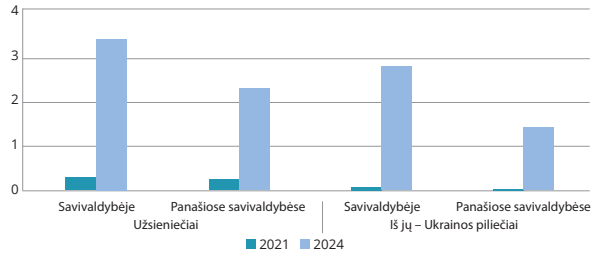
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

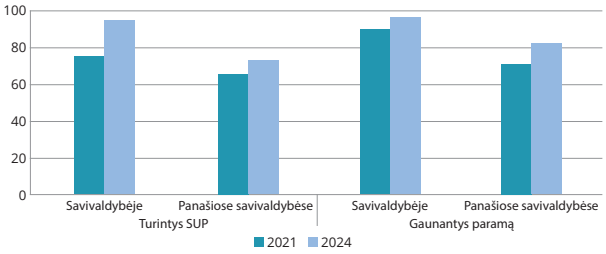
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

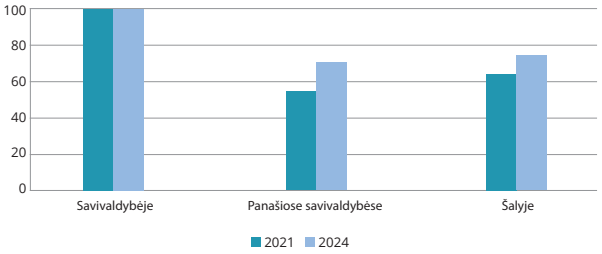
2 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

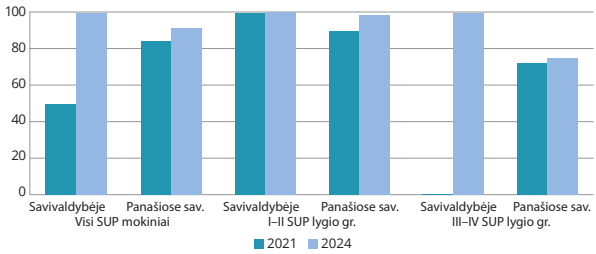
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

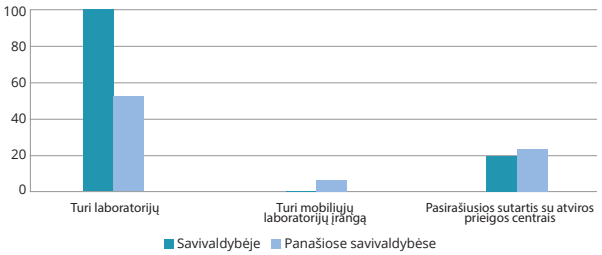
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

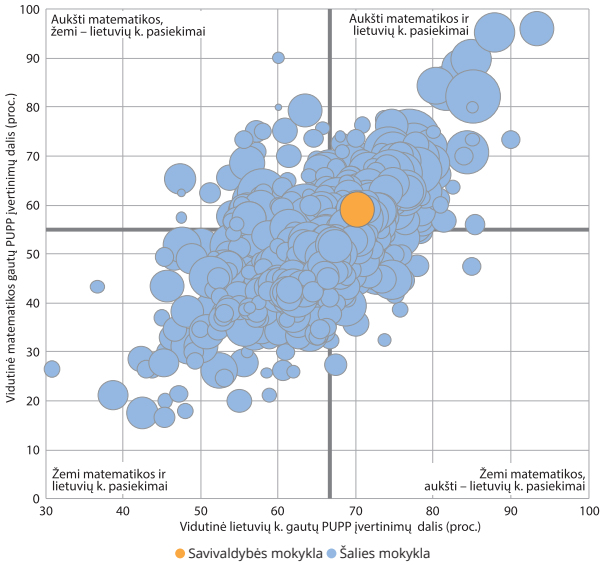

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

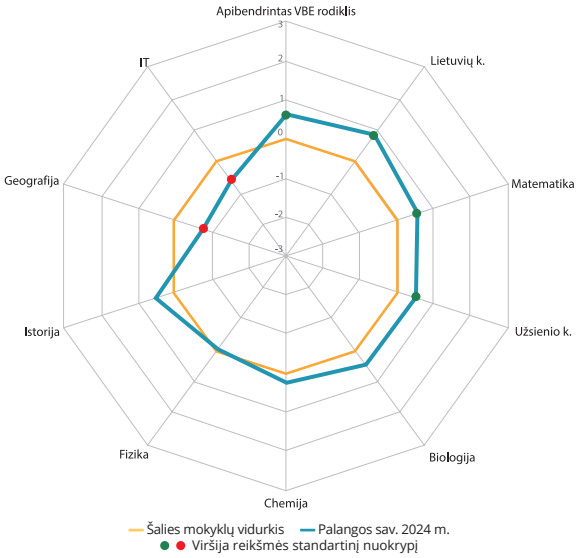

Mokinių pasiekimai

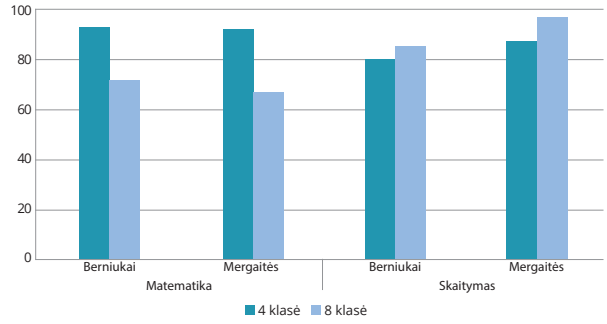
7 pav. 2024 m. savivaldybės mokyklos lietuvių k. ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekimai yra aukščiau šalies vidurkio.

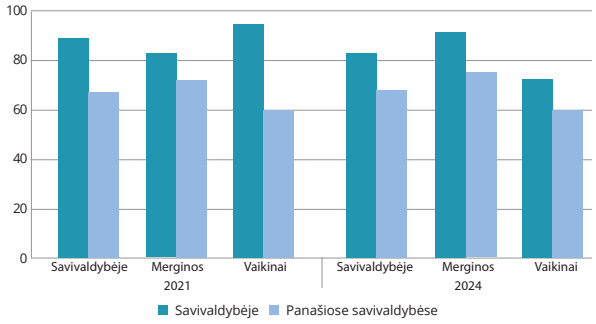
8 pav. 2024 m. apibendrintas ir šešių dalykų VBE rodikliai aukštesni nei šalies. Žemi geografijos, informacinių technologijų, fizikos VBE rodikliai.

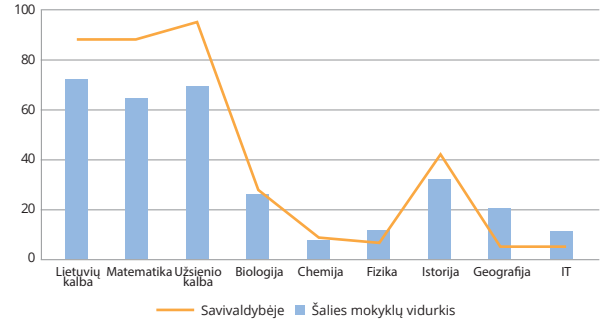
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp berniukų, o skaitymo – tarp mergaičių.

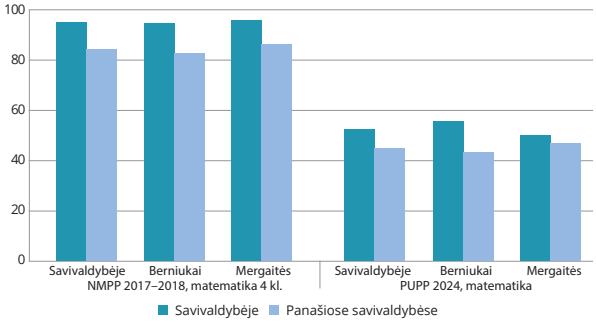
10 pav. Padidėjo abiturienčių merginų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), o vaikinų – sumažėjo, tarp jų padidėjo atotrūkis. Savivaldybės rodiklio reikšmė išlieka didesnė nei panašiose savivaldybėse.

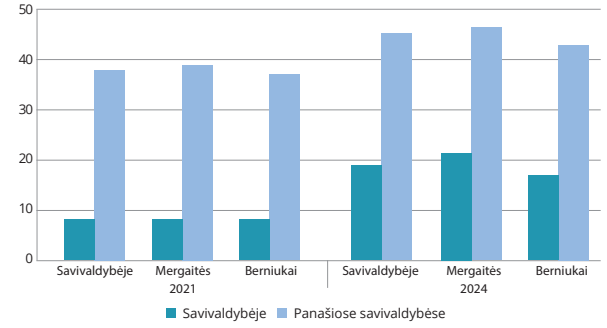
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra didesnės už šalies vidurkį, tačiau daug mažesnės – fizikos, geografijos ir informacinių technologijų VBE laikiusiųjų dalys.

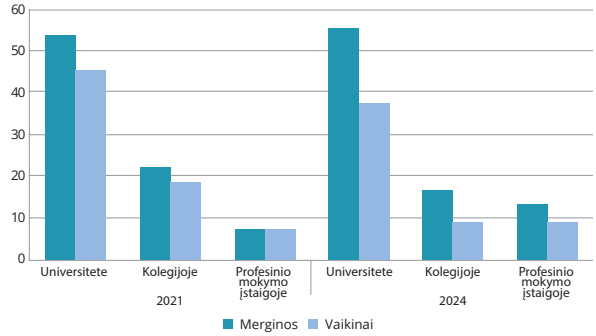
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), tačiau jos išliko didesnės nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Padidėjo berniukų ir mergaičių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalys (proc.), tačiau išliko mažesnės nei panašiose savivaldybėse.

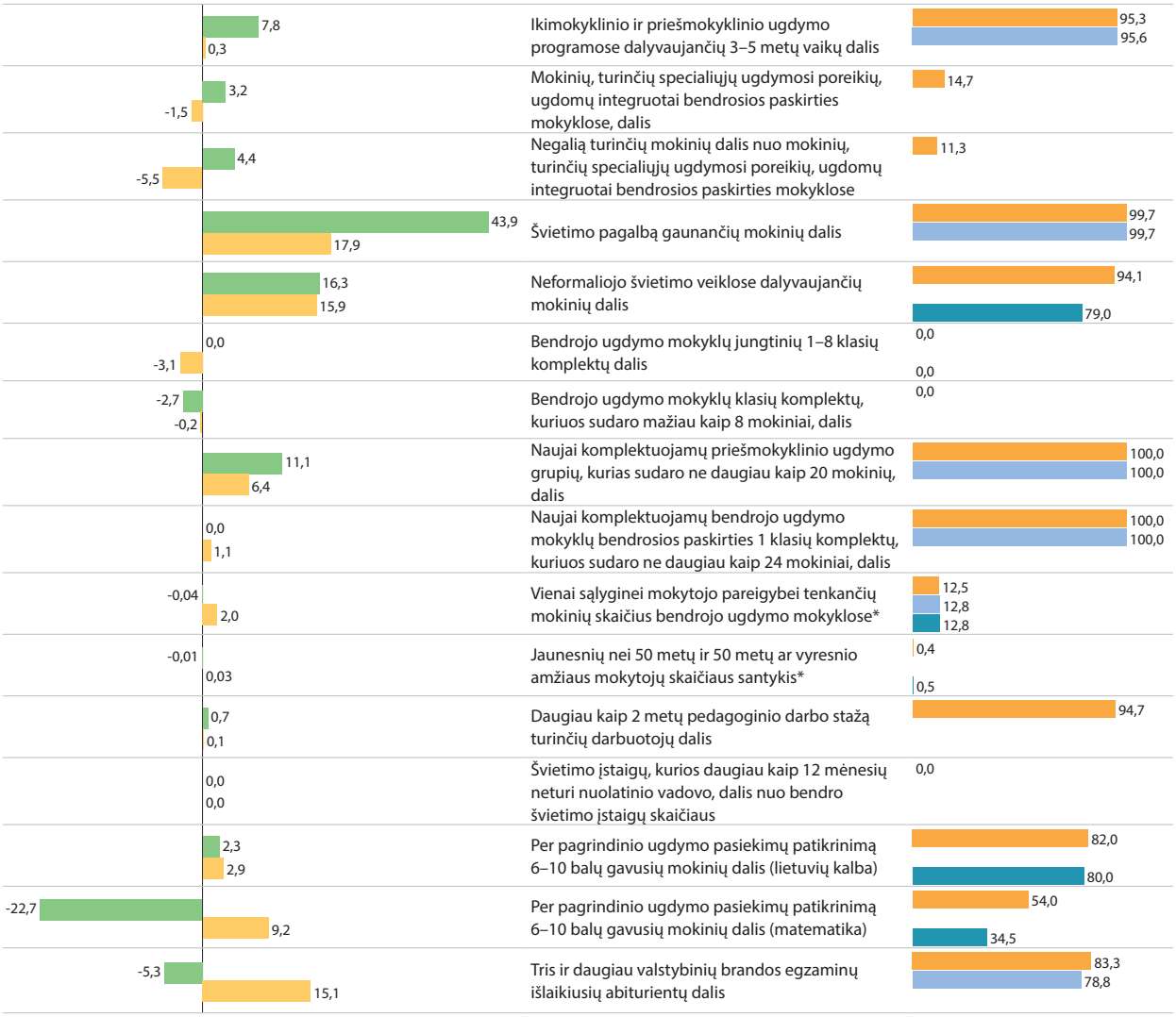

14 pav. Sumažėjo vaikinų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus, dalis (proc.); padidėjo atotrūkis tarp merginų ir vaikinų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

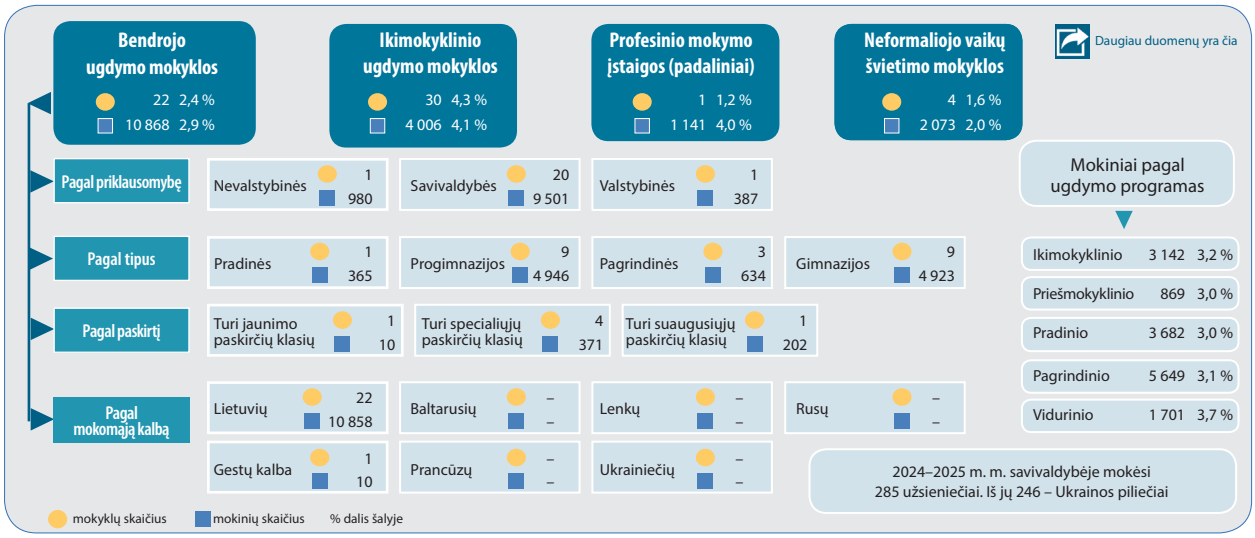
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Nuosekli švietimo pažangos analizė ir kryptinga stebėsena savivaldybėje leidžia planuoti tvarius sprendimus, kurie stiprina darnaus ugdymo įgyvendinimą ir atsispindi gerėjančiame švietimo kontekste: išaugo vidutinis klasės komplekto dydis ir pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui; nėra nepilnų arba jungtinių klasių; visiems mokiniams sudaromos sąlygos pasirinkti mokytis daugiau kaip iš dviejų užsienio k. ir naudotis gamtos mokslų laboratorijomis. Savivaldybėje didėja ikimokyklinio ugdymo, neformaliojo vaikų švietimo prieinamumas, taip pat ir SUP turintiems vaikams. 2024 m. visi SUP turintys mokiniai tęsė mokslus po 10 klasės. Analizuojant mokinių pasiekimus ir lyginant pradinio ugdymo (NMPP 4 kl.) ir pagrindinio ugdymo (NMPP 8 kl. ir PUPP) rezultatus, pastebimas matematikos rezultatų prastėjimas. Daugumos dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) aukštesni už šalies vidurkį; ypač geri – apibendrintas, lietuvių k. ir literatūros, matematikos, užsienio k. VBE rodikliai, tačiau, siekiant dar aukštesnės vidurinio ugdymo programos kokybės, būtina analizuoti ir šalinti priežastis, lemiančias ypač žemus geografijos ir informacinių technologijų VBE rezultatus. Be to, svarbu atkreipti dėmesį į abiturientų vaikinų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, taip pat įgijusiųjų vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančiųjų mokslus, dalių (proc.) mažėjimą. Tikslinga daugiau dėmesio skirti profesiniam orientavimui mokyklose, kad kuo daugiau mokinių, baigusių pagrindinio ugdymo programą ar įgijusių vidurinį išsilavinimą, tęstų mokslus. Savivaldybėje daugiau kaip pusė mokytojų yra aukštos kvalifikacinės kategorijos, tačiau dauguma jų yra vyresnio amžiaus, todėl svarbu ieškoti galimybių pritraukti naujų mokytojų.

Panevėžio miesto savivaldybė

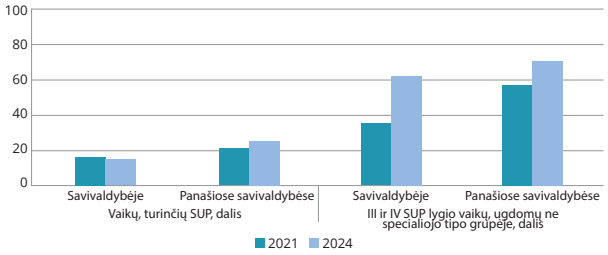

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-0,1	8,7↑	1819↑	4,2↑	17	11,2↑	59↓	68↑	416↑	31↑	30↑	12,2↑	99,7↑	0,3↑	0↑	23,9↑	0,9↑	99↑	5,1	167↓

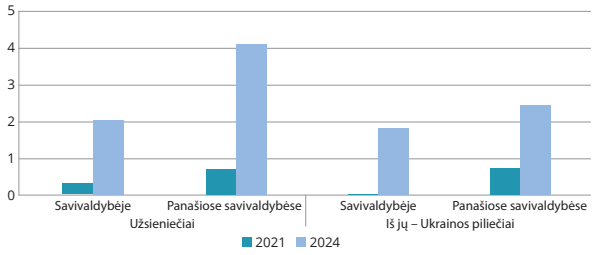
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

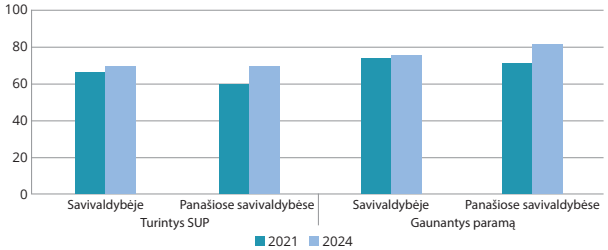
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

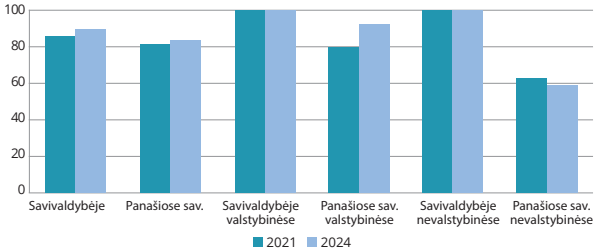
2 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

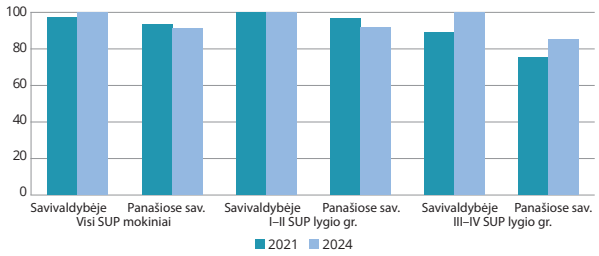
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

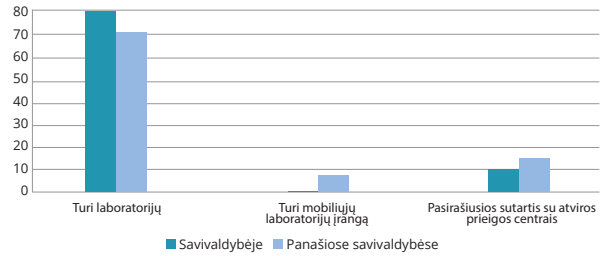
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

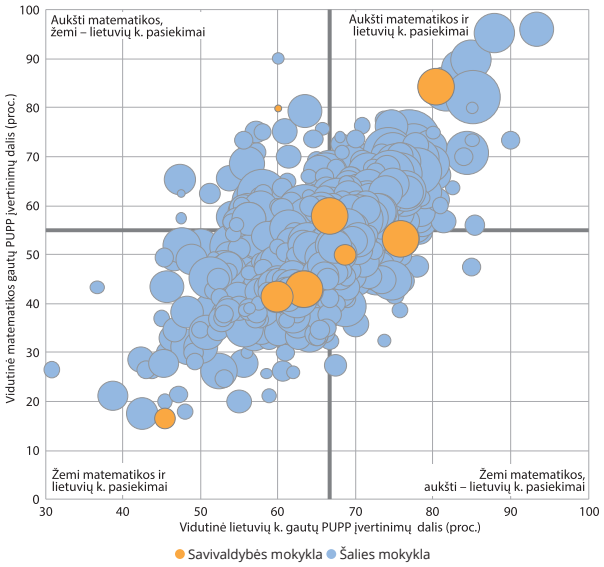

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

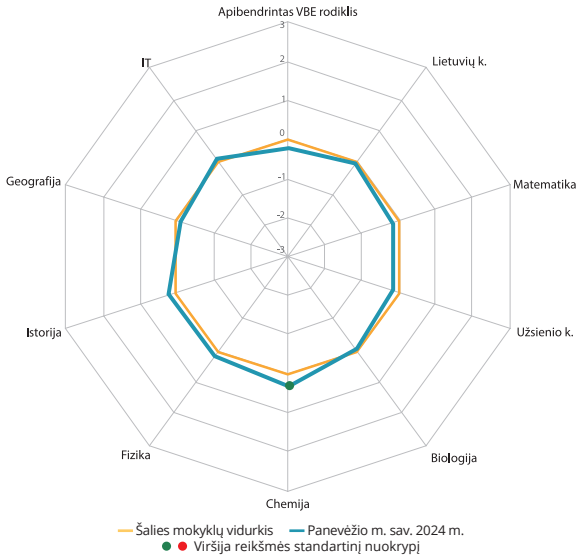

Mokinių pasiekimai

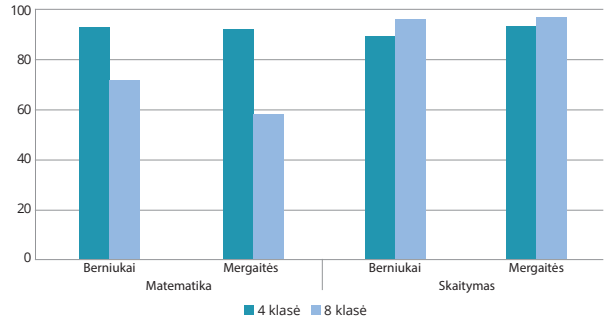
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų.

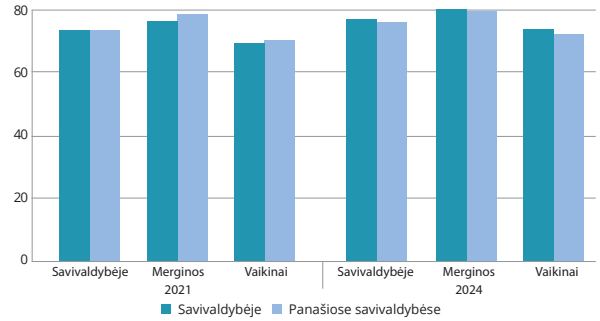
8 pav. Keturių dalykų, ypač chemijos, VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra aukštesni nei šalies. Apibendrintas ir kitų penkių dalykų VBE rodikliai yra žemiau šalies mokyklų vidurkio.

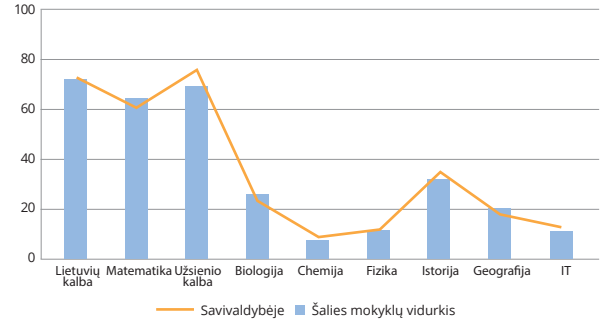
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių berniukų dalis (proc.) buvo didesnė nei mergaičių, o skaitymo – priešingai.

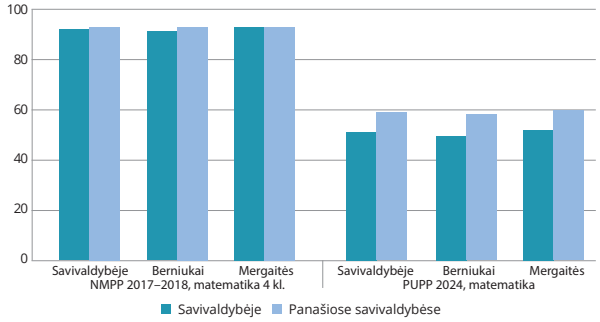
10 pav. Per trejus metus padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.). 2024 m. abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis buvo šiek tiek didesnė nei panašių savivaldybių.

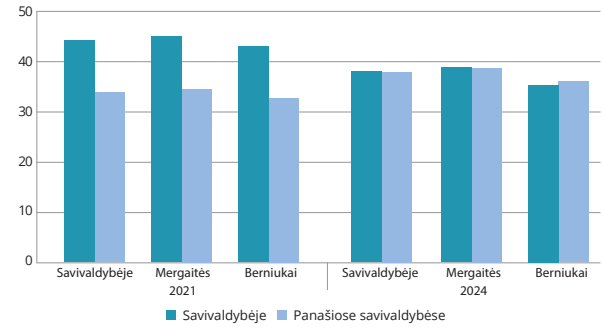
11 pav. 2024 m. šešių dalykų VBE egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys buvo didesnės už šalies mokyklų vidurkį.

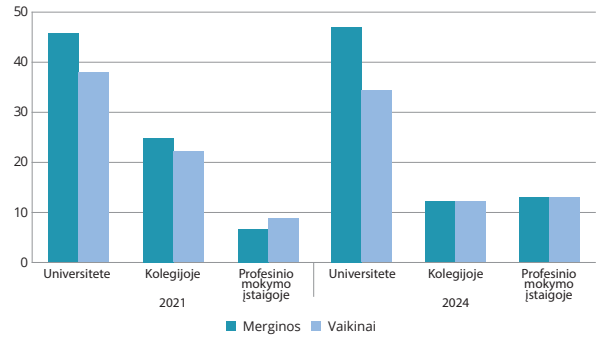
12 pav. Per šešerius metus sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.). 2024 m. šios dalys buvo mažesnės nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) sumažėjo. 2024 m. ši dalis atitiko panašių savivaldybių dalį.

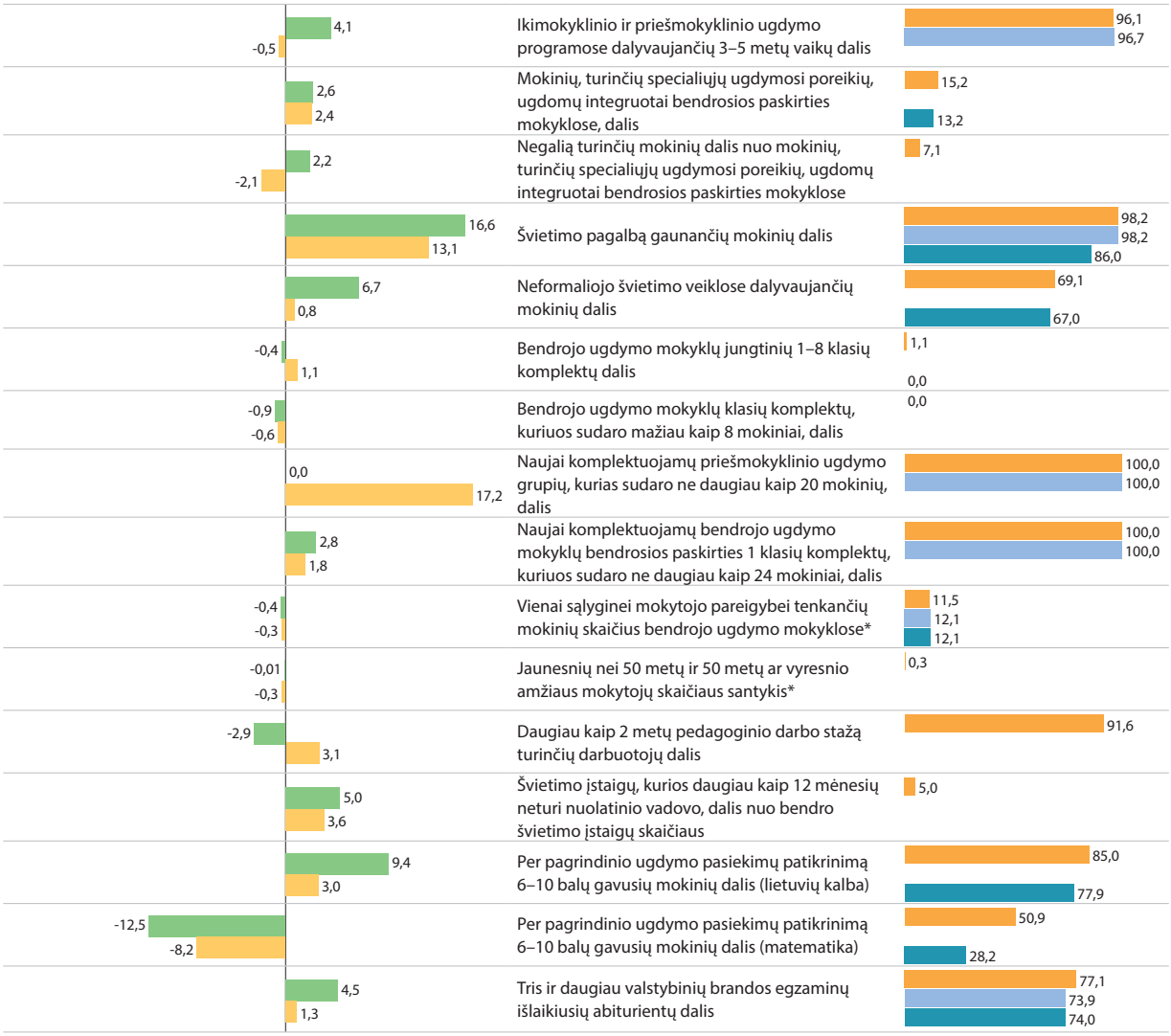

14 pav. Gerokai sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus kolegijoje, dalis (proc.), padidėjo pasirinkusiųjų mokytis profesinio mokymo įstaigoje dalis.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

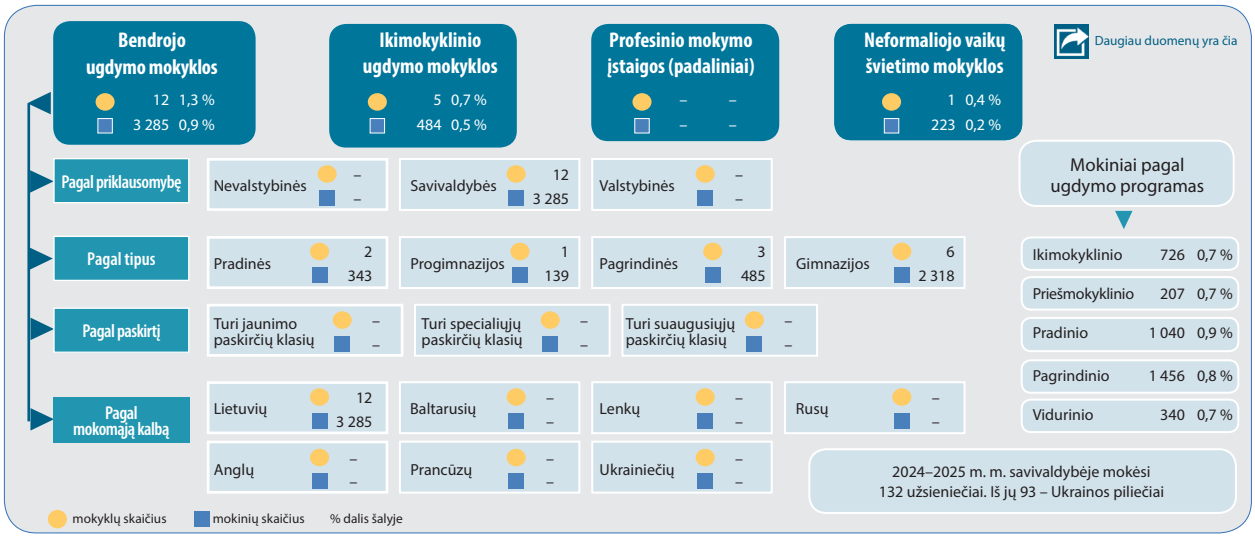
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant užtikrinti kokybišką ir darnaus ugdymo principus atitinkantį ugdymą, reikia stiprinti švietimo sistemos pajėgumus ir atliepti nuolat besikeičiančius poreikius. Savivaldybė sėkmingai sprendžia darnaus ugdymo, kaip mokymo ir mokymosi veiklos kaitos proceso, iššūkius, susijusius su SUP turinčių mokinių integracija, švietimo infrastruktūros gerinimu, mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų kompetencijų stiprinimu, panaudodama lėšas mokytojų kvalifikacijai tobulinti, švietimo pagalbai teikti, mokymo priemonėms įsigyti. Neformaliojo švietimo srityje pastebimas augantis SUP turinčių ir finansinę ar kitokią paramą gaunančių mokinių įsitraukimas, SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, skaičiaus augimas, o tai rodo gerėjantį ugdymo paslaugų prieinamumą ir stiprėjančią įtrauktį. Nors kai kuriose srityse pasiekta pažanga, matematikos pasiekimų prastėjimas vyresnėse klasėse ir pasiekimų skirtumai tarp mokyklų kelia iššūkių darnaus ugdymo plėtrai. Būtina rasti sprendimų matematikos pasiekimams gerinti nuo pagrindinio ugdymo programos įgyvendinimo pradžios, kad mokiniai ir toliau galėtų sėkmingai mokytis tiksliųjų mokslų. Telkti pastangas vidurinio ugdymo programos mokinių lietuvių k., matematikos, užsienio k., biologijos, geografijos pasiekimams gerinti. Kintant abiturientų karjeros pasirinkimams – mažėjant tęsiančiųjų mokslus daliai, svarbu stiprinti karjeros planavimą, didesnį dėmesį skiriant išsilavinimo vertės supratimui ir jo teikiamoms perspektyvoms. Mažinant mokyklų pasiekimų skirtumus ir užtikrinant švietimo kokybės tolygumą, tikslinga stiprinti mokyklų tarpusavio bendradarbiavimą, skatinti mokytojus dalytis geroja praktika, o mokinius – dalyvauti olimpiadose, konkursuose; vykdyti nuoseklią individualizuotą švietimo stebėseną.

Panevėžio rajono savivaldybė

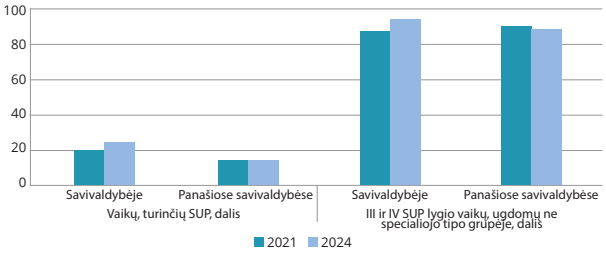

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
3,1	8,5↑	1573↑	21,4↓	23,5	73,8↓	44↑	46↑	479↑	28↑	33,3↑	17,7↑	94,7↑	2,4↑	41,7↓	17,6↑	1,1↑	99↑	3,4	147↓

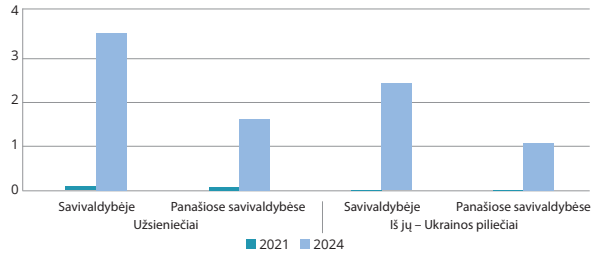
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

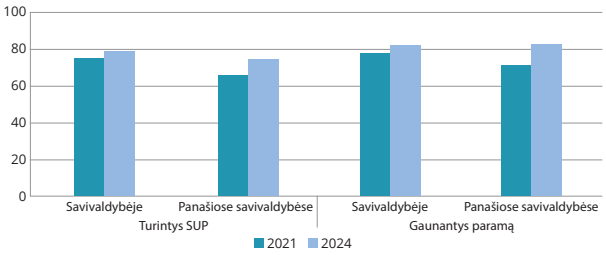
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

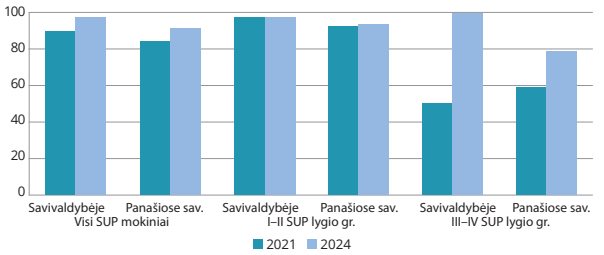
2 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

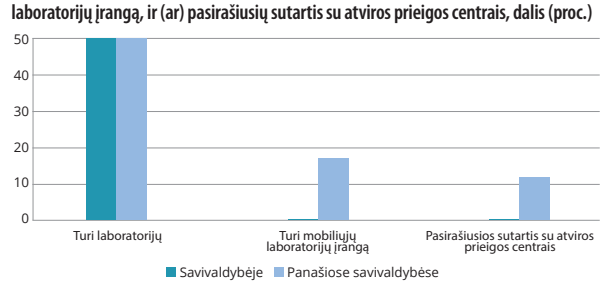
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

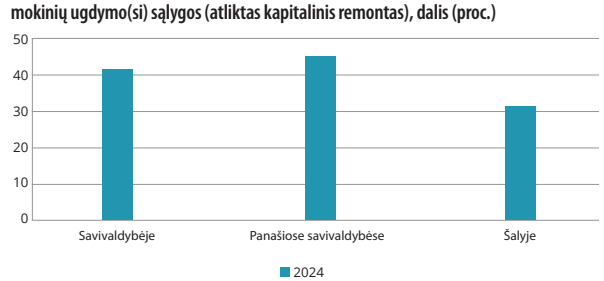
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

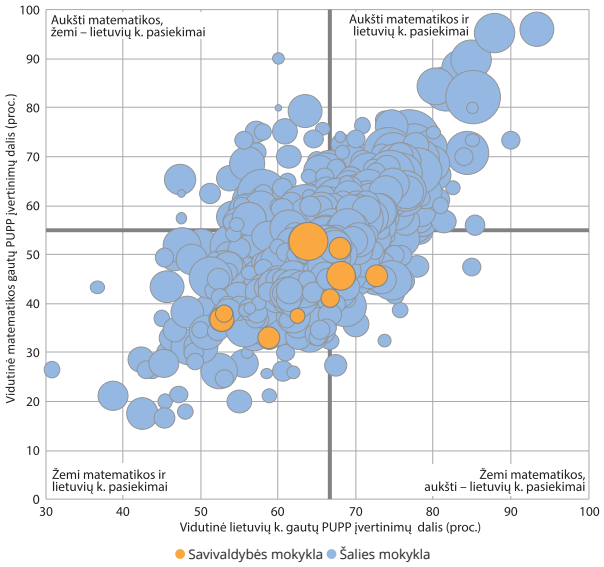

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, kurių bent 1 padalinyje nuo 2015 m. pagerintos mokinių ugdymo(si) sąlygos (atliktas kapitalinis remontas), dalis (proc.)

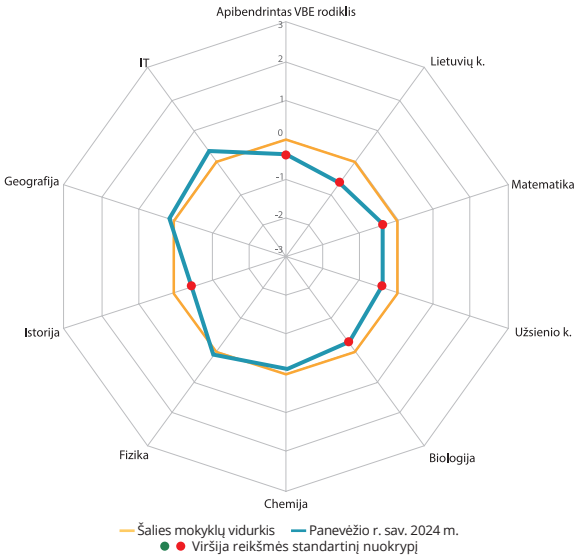

Mokinių pasiekimai

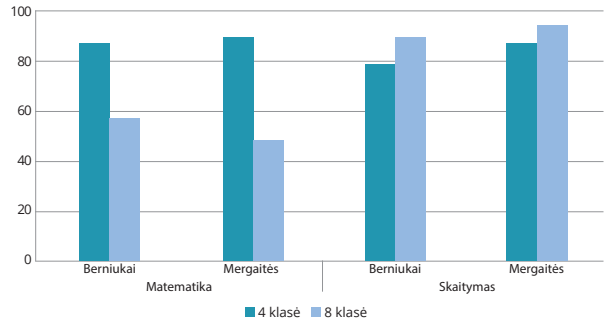
7 pav. Pagal gautų įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia gana žemus daugumos mokyklų matematikos pasiekimus.

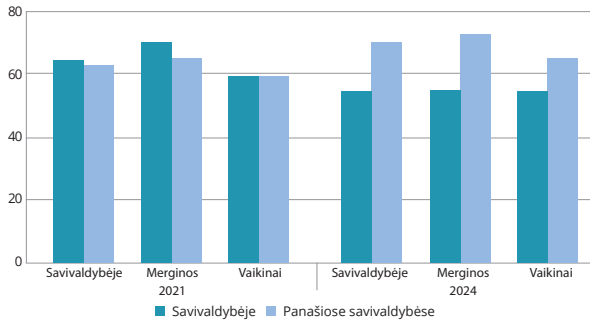
8 pav. Aukščiau šalies mokyklų vidurkio yra informacinių technologijų, fizikos ir geografijos VBE rodikliai (standartizuotais taškais). Apibendrintas ir penkių dalykų VBE rodikliai – ypač žemi.

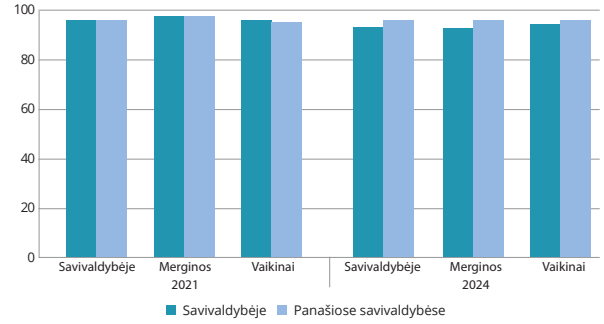
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) buvo didesnė tarp mergaičių, tik ši aštuntokų matematikos pasiekimų dalis buvo didesnė tarp berniukų.

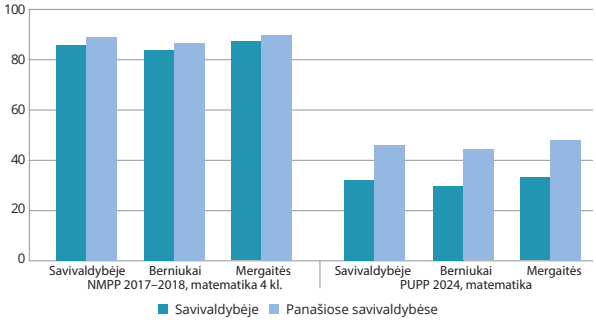
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) sumažėjo ir yra gerokai mažesnė nei panašiose savivaldybėse. Beveik neliko šios dalies skirtumo tarp merginų ir vaikinų.

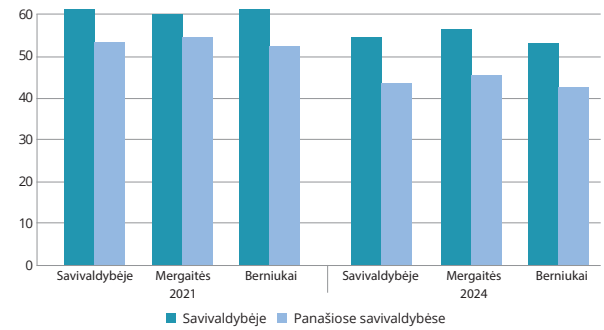
11 pav. Sumažėjo įgijusių vidurinį išsilavinimą mokinių dalis (proc.), nėra didelio šių dalių skirtumo tarp merginų ir vaikinų.

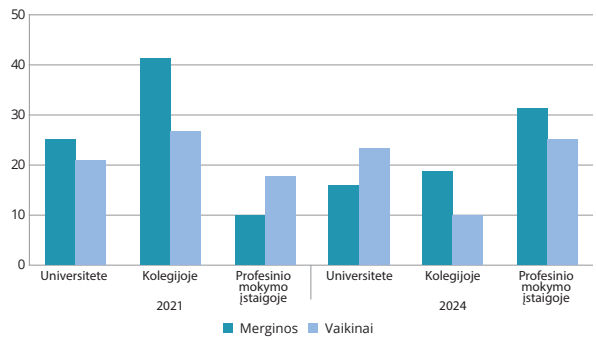
12 pav. Sumažėjo bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) ir yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) sumažėjo, ypač berniukų. Tačiau ir 2024 m. ši dalis išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse.

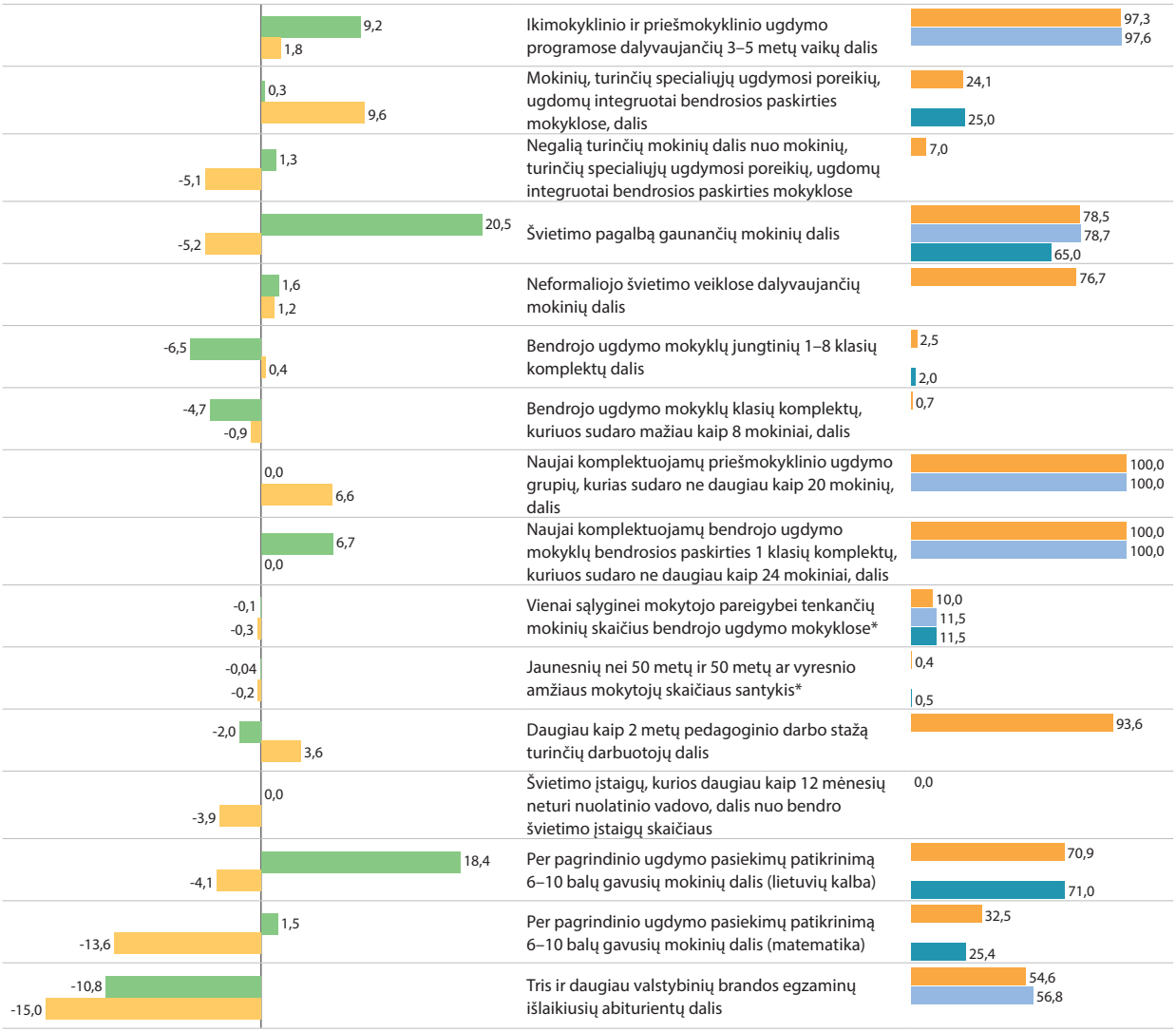

14 pav. Sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus kolegijoje, dalis (proc.), padidėjo pasirinkusiųjų mokytis profesinio mokymo įstaigoje dalis, ypač merginų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

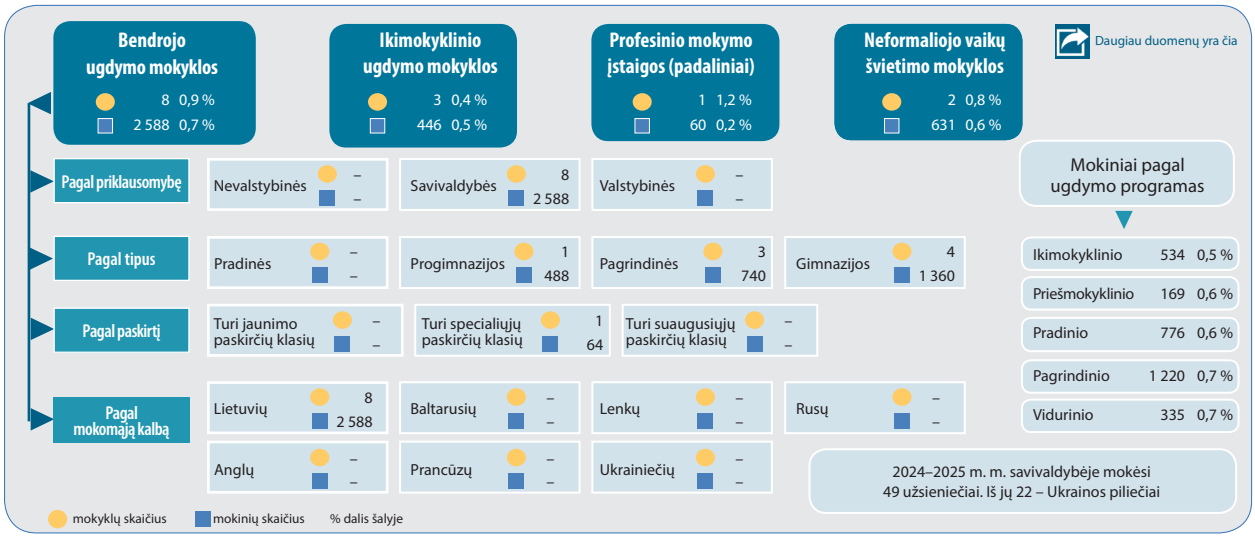
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant nuosekliai įgyvendinti darnaus ugdymo principus savivaldybėje, pastebimos teigiamos tendencijos: išaugo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aprėptis; padidėjo neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, kartu ir mokinių, turinčių SUP, ir mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalys (proc.), taip pat SUP mokinių, integruotai ugdomų bendrosios paskirties mokyklose, dalis ir po 10 klasės toliau besimokančių mokinių (tarp jų ir turinčių SUP) dalis. Išaugo švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis ir švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius. Nepaisant teigiamų pokyčių, savivaldybės švietimo sistema susiduria su iššūkiais: išlieka mažas vidutinis klasės komplekto dydis, didėja mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui, santykinai nedidelė pareigybės dalis tenka vienam darbuotojui. Analizuojant mokinių mokymosi rezultatus, išryškėja prasti matematikos pasiekimai (PUPP, VBE), žemi daugumos dalykų VBE rezultatai, skirtumai tarp mokyklų (PUPP). Sumažėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, ir įgijusiųjų vidurinį išsilavinimą dalys. Siekiant gerinti mokinių mokymosi pasiekimus, rekomenduojama stiprinti STEAM ugdymo(si) aplinką, įgyvendinti tarpdisciplininį mokymą(si), ieškoti sprendimų matematikos, lietuvių k. pasiekimams gerinti nuo pagrindinio ugdymo programos įgyvendinimo pradžios, kryptingai tobulinti mokytojų kvalifikaciją, panaudojant daugiau pedagogų kvalifikacijai tobulinti skirtų mokymo lėšų. Tikslinga stiprinti nuolatinę mokinių pažangos stebėseną, duomenimis grįstą ugdymo valdymą. Siūloma tęsti savivaldybės mokyklų tinklo optimizavimo procesą, didinant vidutinį mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydį, atsisakant jungtinių klasių, racionaliai naudojant mokyklų patalpas.

Pasvalio rajono savivaldybė

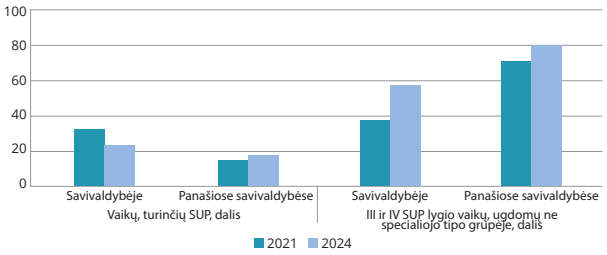

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-3,7	9,7↑	1597↑	5,9↑	23,6	59,2↑	46↑	70↑	511↑	69↑	25↑	16,9↑	94,9↑	10,2↑	14,3↑	19,1↑	1↑	98↓	4,1	153↑

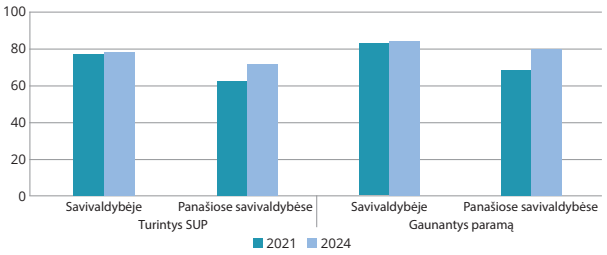
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

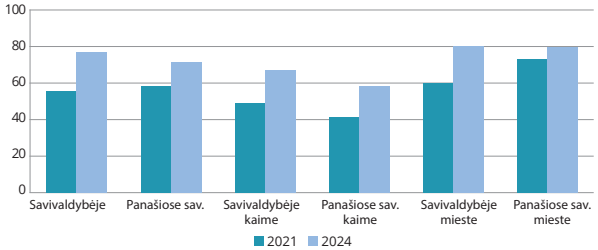
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

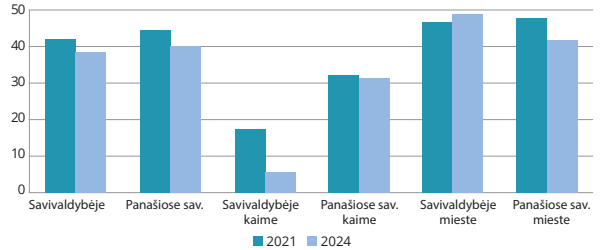
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

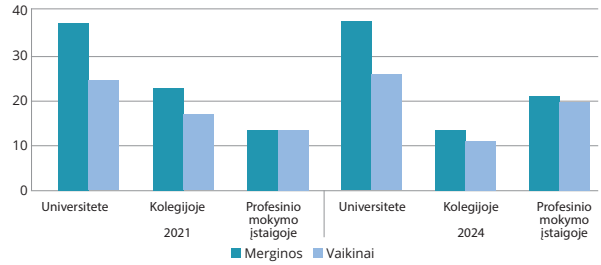
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

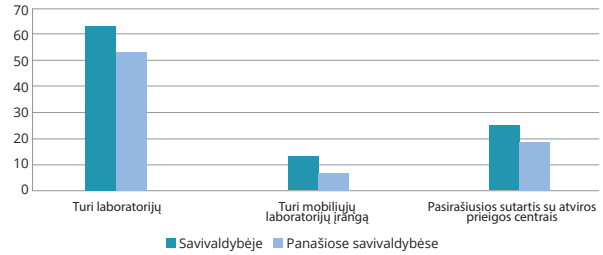
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, kolegijoje, profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.)

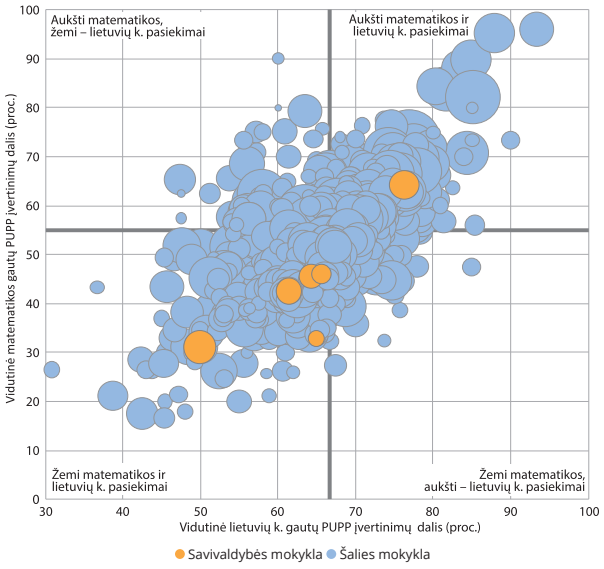

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

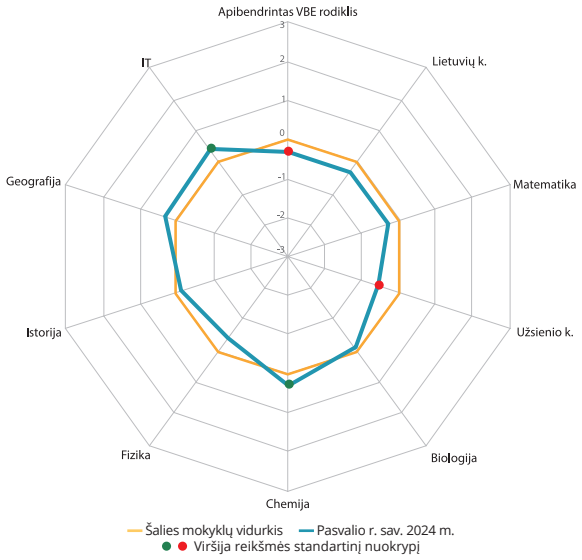

Mokinių pasiekimai

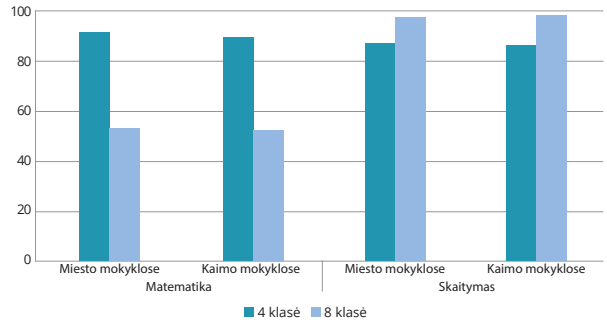
7 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekimai daugumoje savivaldybės mokyklų buvo žemiau šalies vidurkio, išskyrus vieną mokyklą, kurioje PUPP pasiekimai buvo aukšti.

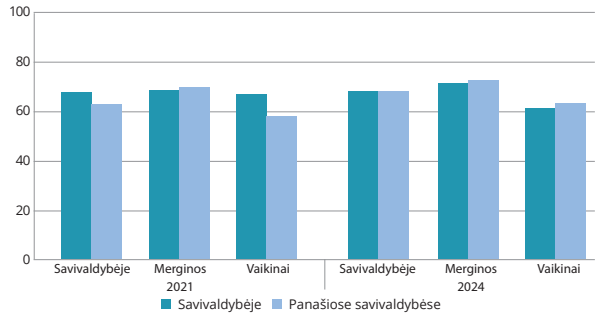
8 pav. Trijų dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra aukščiau šalies mokyklų vidurkio, ypač aukšti – informacinių technologijų ir chemijos. Žemi – apibendrintas ir šešių dalykų VBE rodikliai.

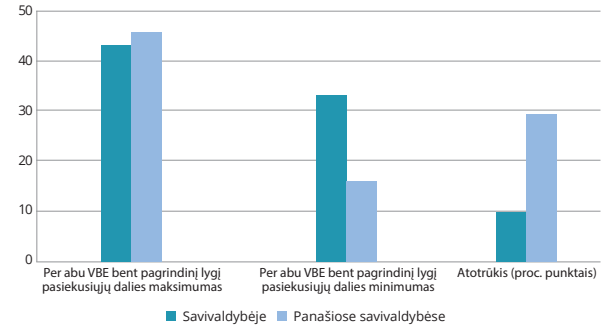
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP ir miesto, ir kaimo mokyklose bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.) buvo panašios. Ši dalis buvo mažiausia tarp 8 kl. mokinių per matematikos NMPP.

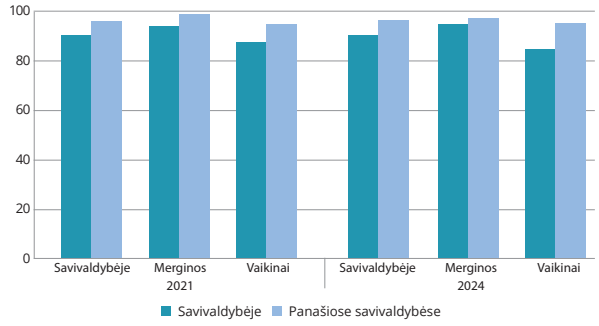
10 pav. Per trejus metus padidėjus merginų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, daliai (proc.) ir sumažėjus šiai vaikinų daliai, padidėjo skirtumas tarp vaikinų ir merginų.

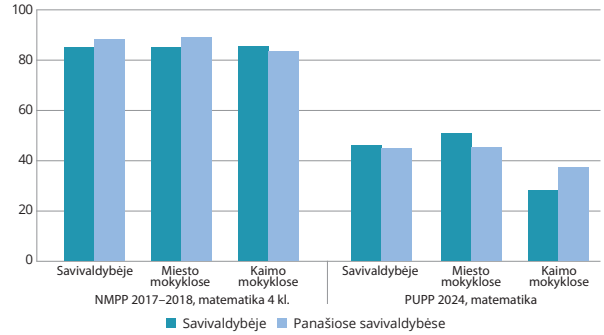
11 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių (proc.) skirtumas tarp gimnazijų yra mažesnis nei panašiose savivaldybėse.

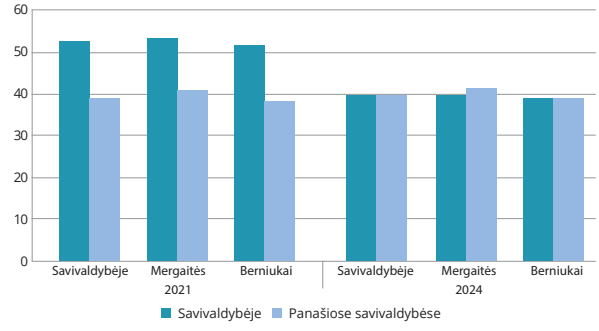
12 pav. Įgijusiųjų vidurinį išsilavinimą dalis (proc.) išliko mažesnė nei panašiose savivaldybėse; šios merginų ir vaikinų dalys skiriasi.

13 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), ypač kaimo mokyklose.

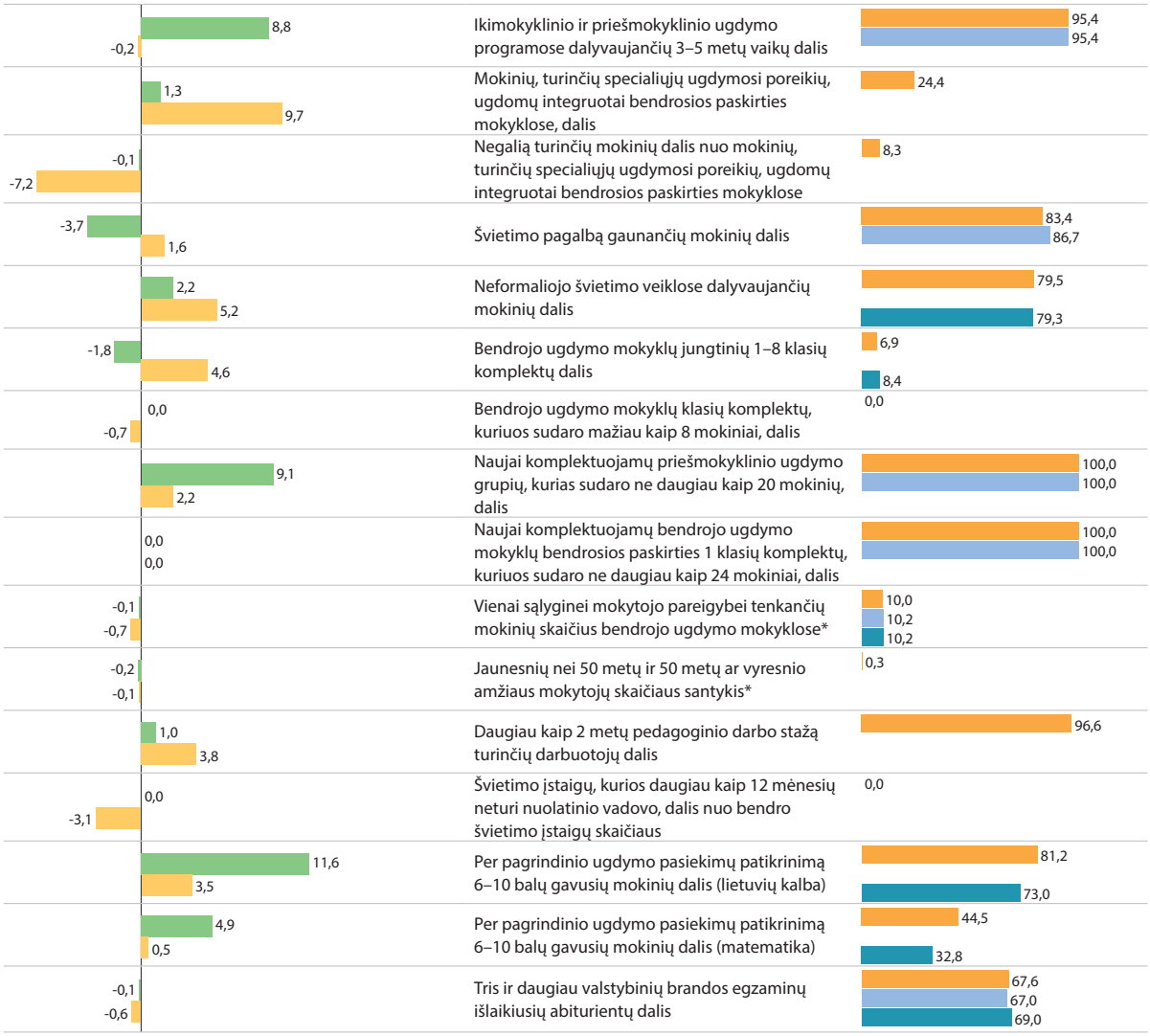

14 pav. Sumažėjo mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.). Nėra ryškaus šių dalių skirtumo tarp mergaičių ir berniukų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

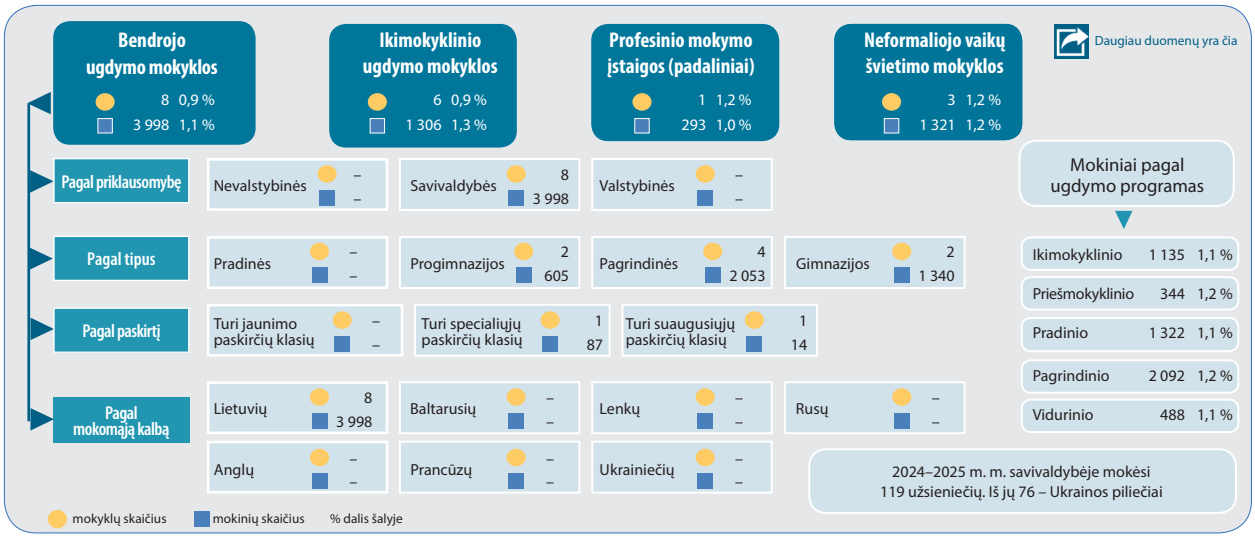
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant užtikrinti kokybišką darnaus švietimo principų įgyvendinimą, pastebimos teigiamos tendencijos: didėja neformaliojo vaikų švietimo prieinamumas SUP turintiems arba (ir) gaunantiems finansinę ir kitokią paramą mokiniams, daugėja mokyklų, kuriose sudaromos sąlygos mokytis daugiau nei 2 užsienio kalbų, naudotis gamtos mokslų laboratorijomis. Analizuojant mokinių mokymosi pasiekimų duomenis, ryškėja skirtumai tarp mokyklų (PUPP), skirtingo amžiaus mokinių matematikos pasiekimų (NMPP, PUPP). Sumažėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių k. ir literatūros; sumažėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE; vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų dalis yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse; žemesni už šalies vidurkį didesnės dalies mokyklų PUPP rezultatai ir daugumos dalykų VBE rodikliai. Tikslinga tobulinti mokytojų kompetencijas atpažinti mokinių poreikius, ugdyti mokinių socialines ir emocines kompetencijas, stebėti ir analizuoti jų pasiekimus, laiku suteikti reikiamą pagalbą, skatinti mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų bendradarbiavimą. Siekiant mažinti pasiekimų netolygumus tarp mokyklų, rekomenduojama plėtoti mokyklų bendradarbiavimą, skleisti gerąją patirtį. Savivaldybėje mažėja mokinių, dalis pradinių klasių mokinių mokosi jungtinėse klasėse, ne visi mokiniai gauna švietimo pagalbą. Kultūros indeksas ir pedagogų kvalifikacija gana aukšti, tačiau šie veiksniai neatsveria infrastruktūrinių ir sisteminių švietimo trūkumų. Siūloma tęsti mokyklų tinklo optimizavimo procesą, racionaliai naudojant mokyklų patalpas, gerinant ugdymo sąlygas įvairių poreikių turintiems vaikams.

Plungės rajono savivaldybė

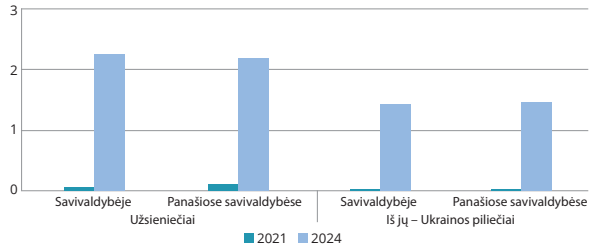

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
1,6	8,6↑	1767↑	6,8↓	18,9	32,2↑	41↓	79↑	405↑	35↑	28,6↑	13,2↑	95,7↑	0↑	14,3↓	20,9↑	1↑	99↑	5,1	205↑

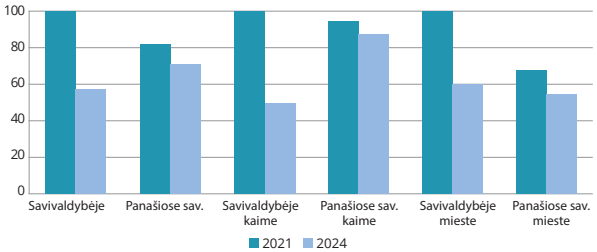
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

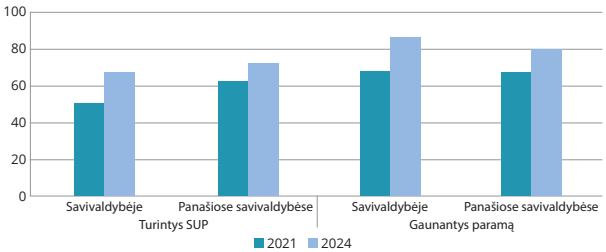
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

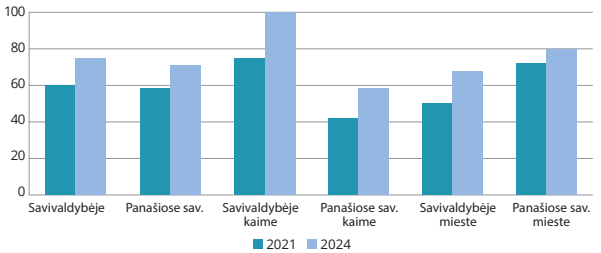
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

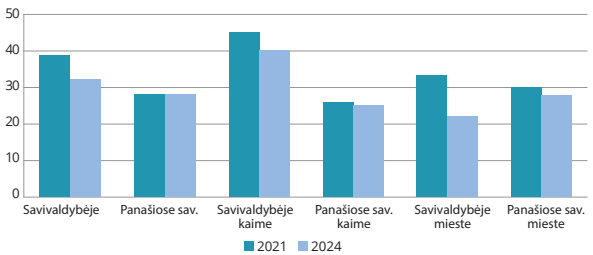
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

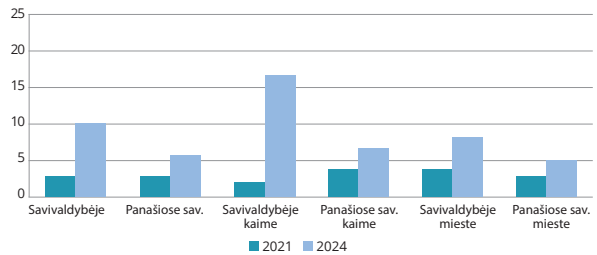
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

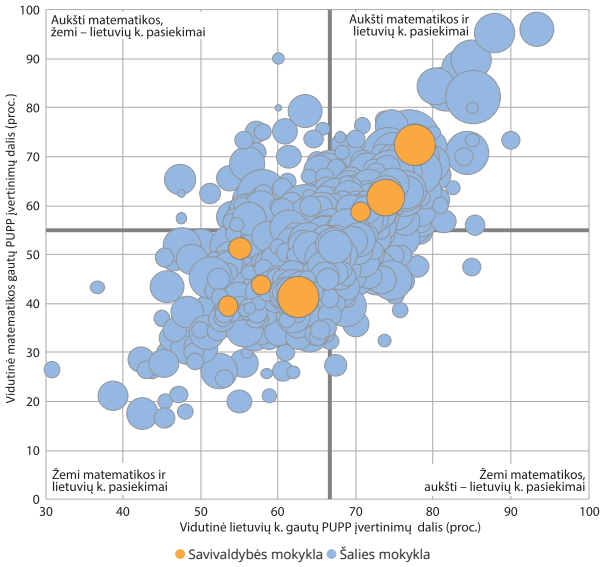

6 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

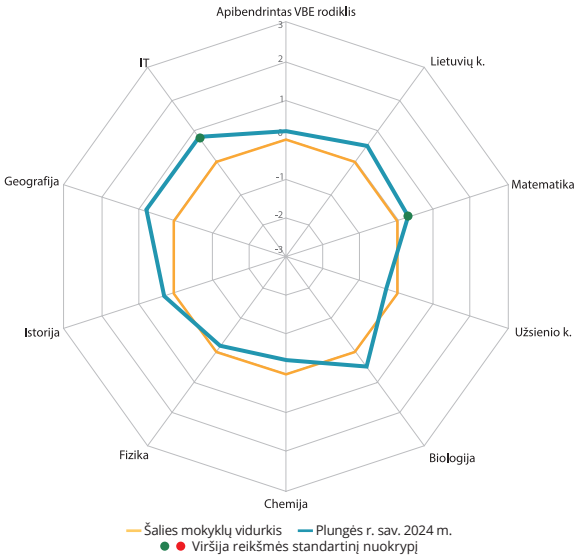

Mokinių pasiekimai

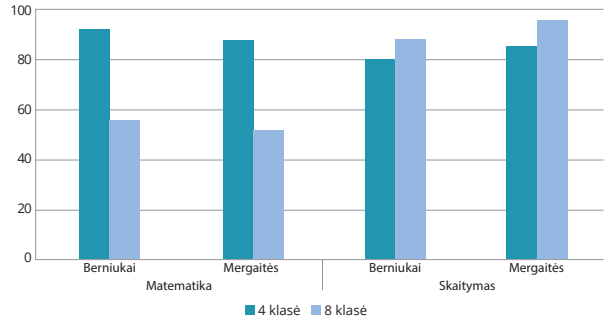
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų.

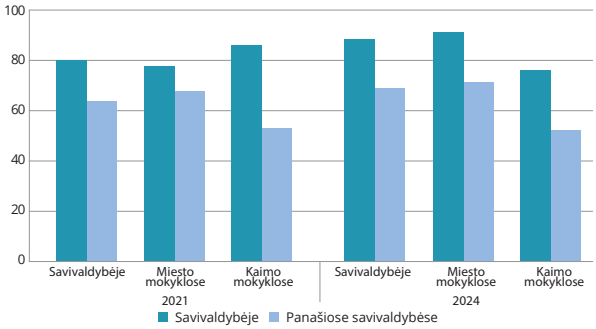
8 pav. Apibendrintas ir daugumos dalykų VBE rodiklis (-iai) (standartizuotais taškais) 2024 m. buvo aukštesni už šalies vidurkį, ypač aukšti matematikos ir informacinių technologijų rodikliai.

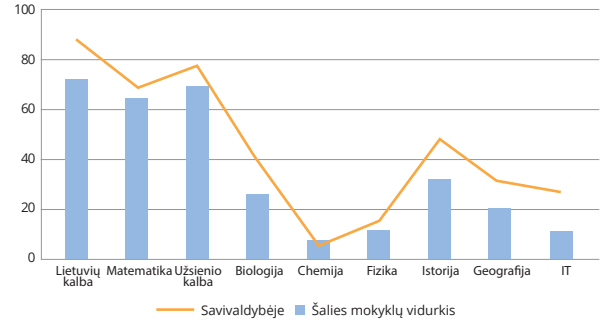
9 pav. Per 2024–2025 m. m. matematikos NMPP tiek 4, tiek 8 klasėje didesnė dalis (proc.) berniukų nei mergaičių pasiekė bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį. Per skaitymo NMPP geresni buvo mergaičių pasiekimai.

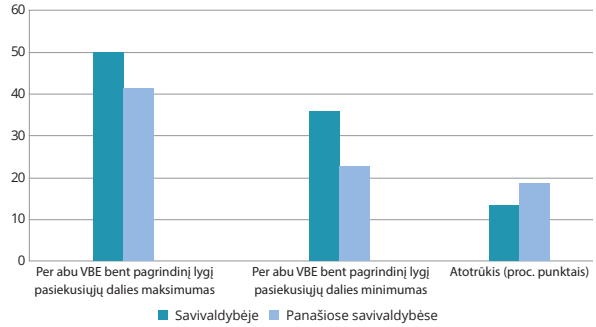
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) miesto mokyklose išaugo, o kaimo – sumažėjo. Ši abiturientų dalis savivaldybėje išlieka didesnė nei panašiose savivaldybėse.

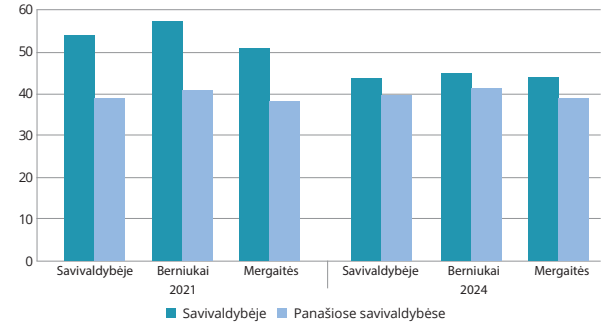
11 pav. Visų dalykų VBE (išskyrus chemijos) egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro valstybinius brandos egzaminus laikiusiųjų skaičiaus yra didesnės nei šalies mokyklų vidurkis.

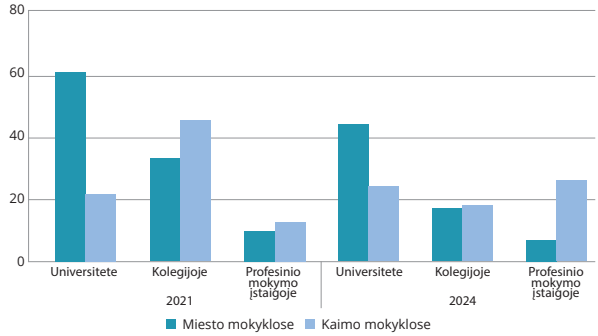
12 pav. Atotrūkis tarp savivaldybės gimnazijų pagal lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių pasiekimų yra mažesnis nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) sumažėjo, tačiau išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse.

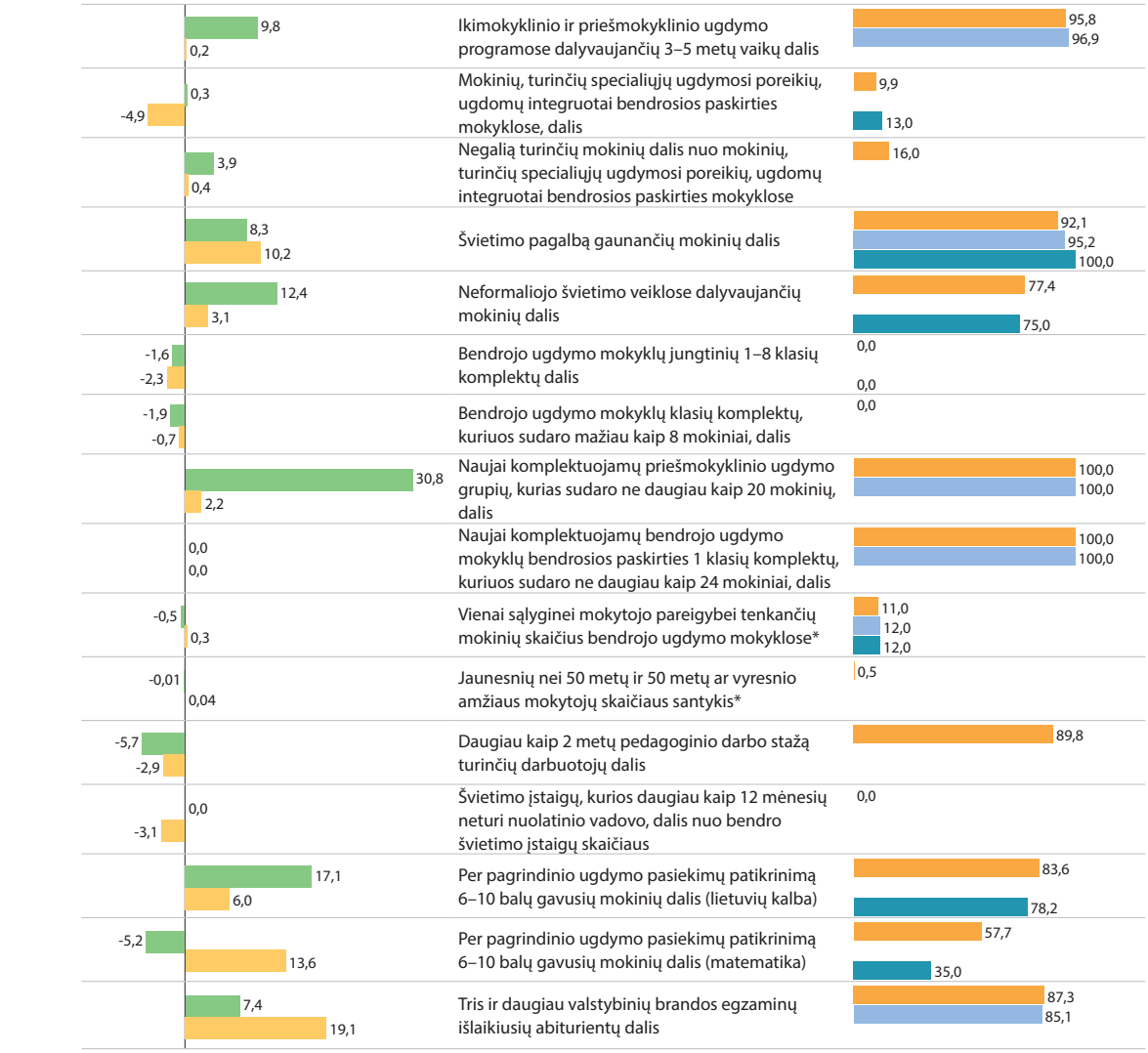

14 pav. Sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų (ypač merginų), tais pačiais metais tęsiančių mokslus aukštosiose mokyklose, dalis (proc.).

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

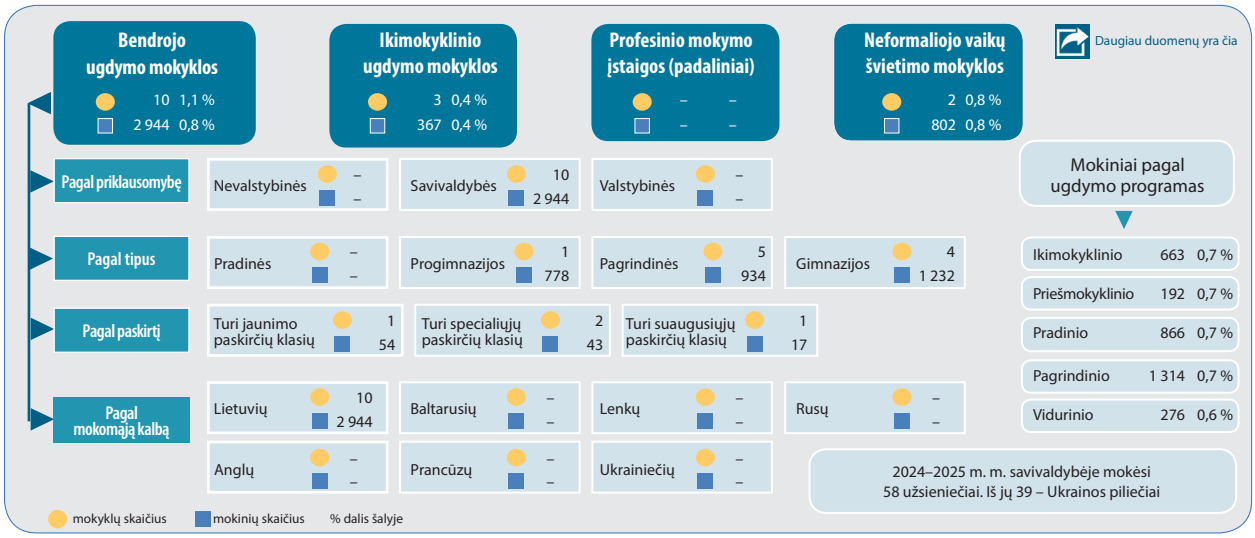
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant kiekvienam vaikui suteikti kokybišką ugdymą, atsižvelgiant į jo poreikius ir gebėjimus, svarbu įgyvendinti darnaus ugdymo principais grindžiamą švietimo politiką. Savivaldybėje siekiama sudaryti lygias ugdymosi galimybes visiems mokiniams, nepriklausomai nuo jų lyties, gyvenamosios vietos ar socialinės padėties: auga dalis 3–5 metų amžiaus vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas; didėja neformaliojo švietimo programose dalyvaujančių mokinių, tarp jų ir SUP ir (ar) finansinę ar kitokią paramą gaunančių, dalis; visose kaimo mokyklose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, o tokių miesto mokyklų dalis didėja; auga pradinių klasių turinčių mokyklų, kuriose suformuotos švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis; nėra mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse; ypač gerų rezultatų mokiniai pasiekė iš matematikos ir informacinių technologijų VBE; bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių pasiekimų atotrūkis tarp savivaldybės gimnazijų pagal lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE rezultatus yra mažesnis nei panašiose savivaldybėse. Tačiau būtina skirti didesnį dėmesį pagrindinio ugdymo programos įgyvendinimui, nes PUPP rezultatai rodo didelę atskirtį tarp mokyklų. Taip pat svarbu gerinti fizikos, chemijos, užsienio kalbų VBE rezultatus, siekti, kad kuo didesnė dalis vidurinio ugdymo programą baigusių mokinių tais pačiais metais tęstų mokslus. Ir toliau skiriant pakankamai mokymo lėšų pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, rekomenduojama skatinti mokytojus atestuotis ir padidinti aukštos kvalifikacijos mokytojų dalį. Tęsti sistemingą pažangos stebėjimą mokyklų ir savivaldybės lygmeniu, padedantį priimti sprendimus darniam ugdymui užtikrinti.

Prienų rajono savivaldybė

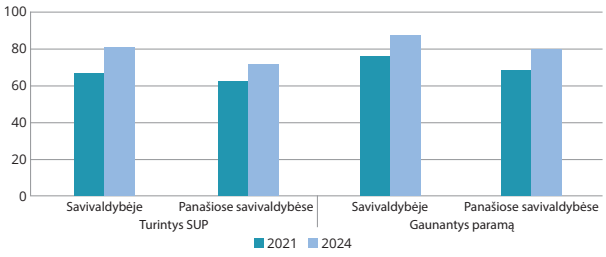

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-2,8	7,4↑	1585↑	4,2↑	22,3	34↑	47↑	59↑	421↑	26↑	30↑	16,4↑	93,4↑	4,3↑	30↑	17,5↑	1,1↑	99↑	3,7	194↑

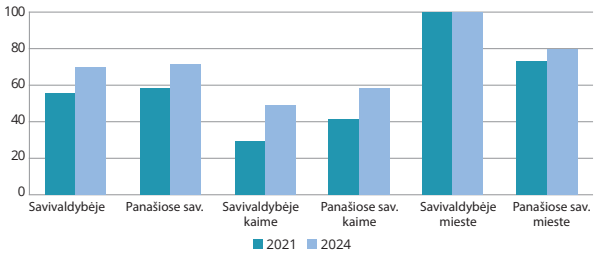
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

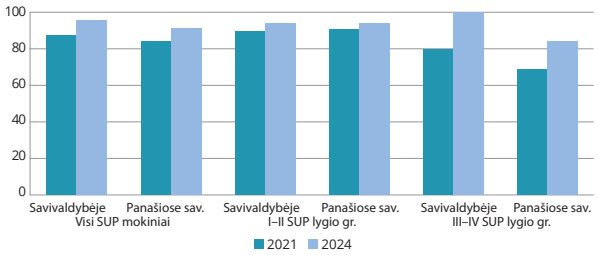
1 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

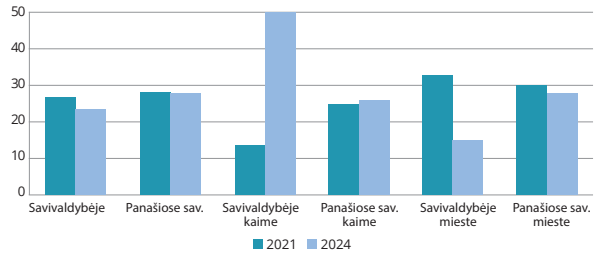
2 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

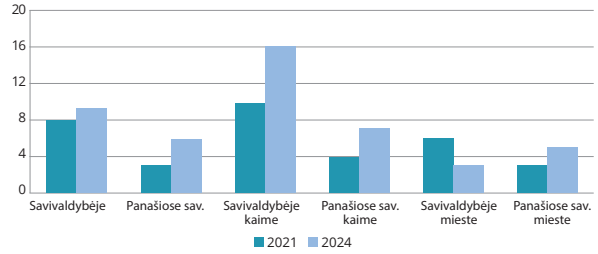
3 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

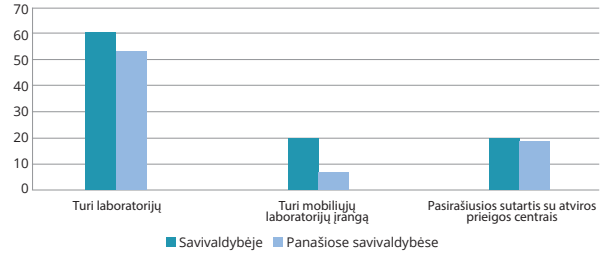
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

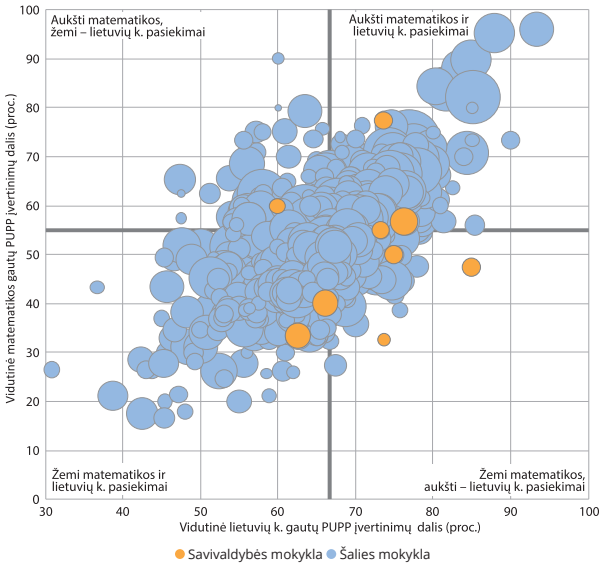

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

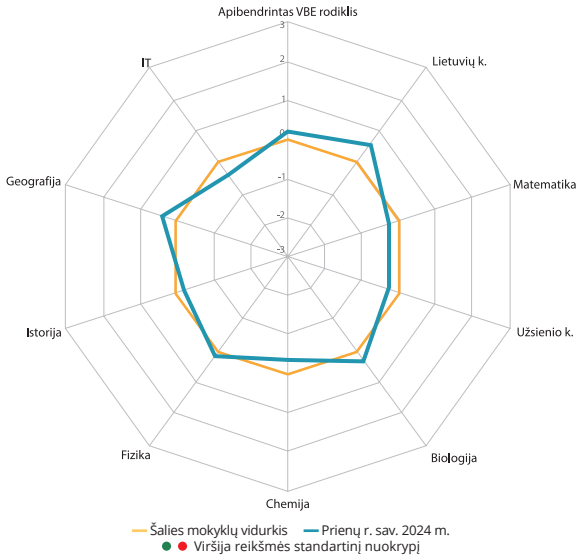

Mokinių pasiekimai

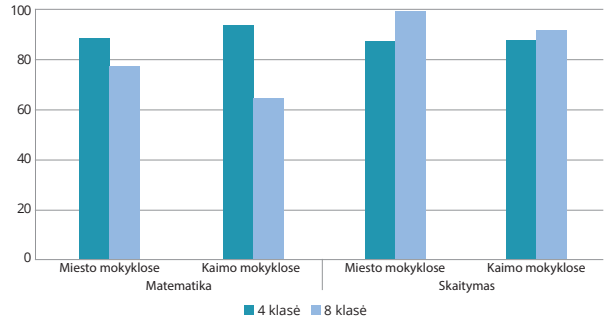
7 pav. 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų, tik vienoje iš devynių mokyklų yra aukšti lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekimai.

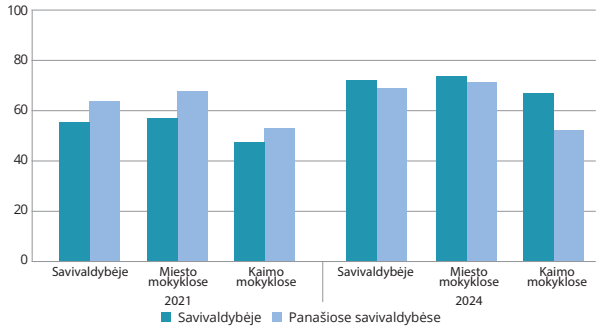
8 pav. Keturių dalykų VBE rodikliai yra aukščiau, o penkių – žemiau šalies mokyklų vidurkio.

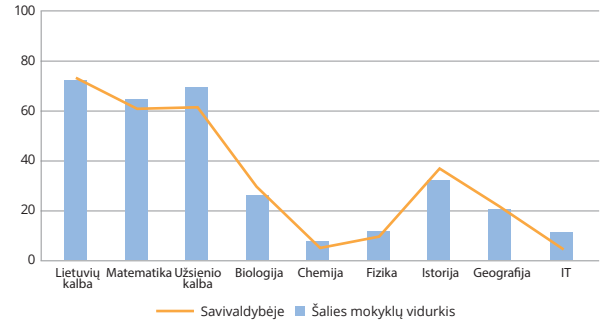
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė 4 klasėje, o skaitymo – 8 klasėje. Atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų – nedidelis.

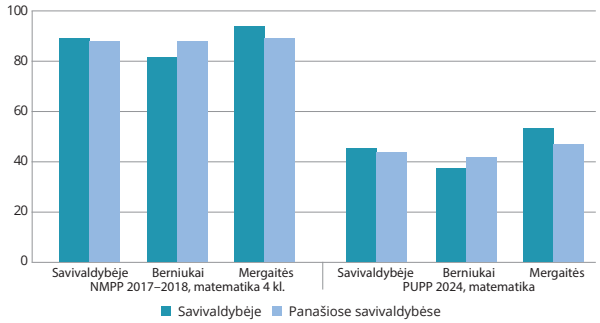
10 pav. Padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), ir ji yra didesnė nei panašiose savivaldybėse; sumažėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų.

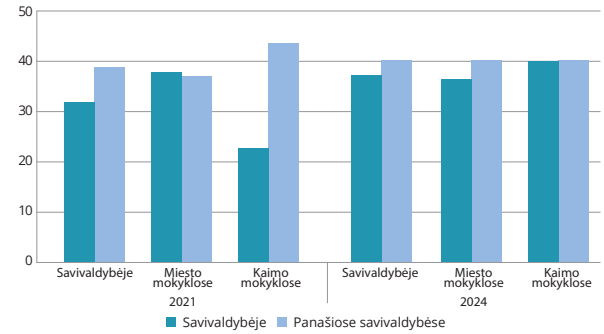
11 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros, biologijos, istorijos ir geografijos VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra didesnės už šalies vidurkį, kitų dalykų – mažesnės.

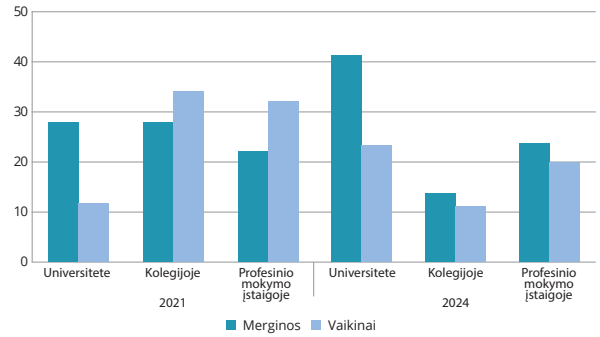
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), tačiau jos yra didesnės nei panašiose savivaldybėse; padidėjo atotrūkis tarp berniukų ir mergaičių.

13 pav. Kaimo mokyklose padidėjo, o miesto mokyklose – sumažėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.); sumažėjo atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų.

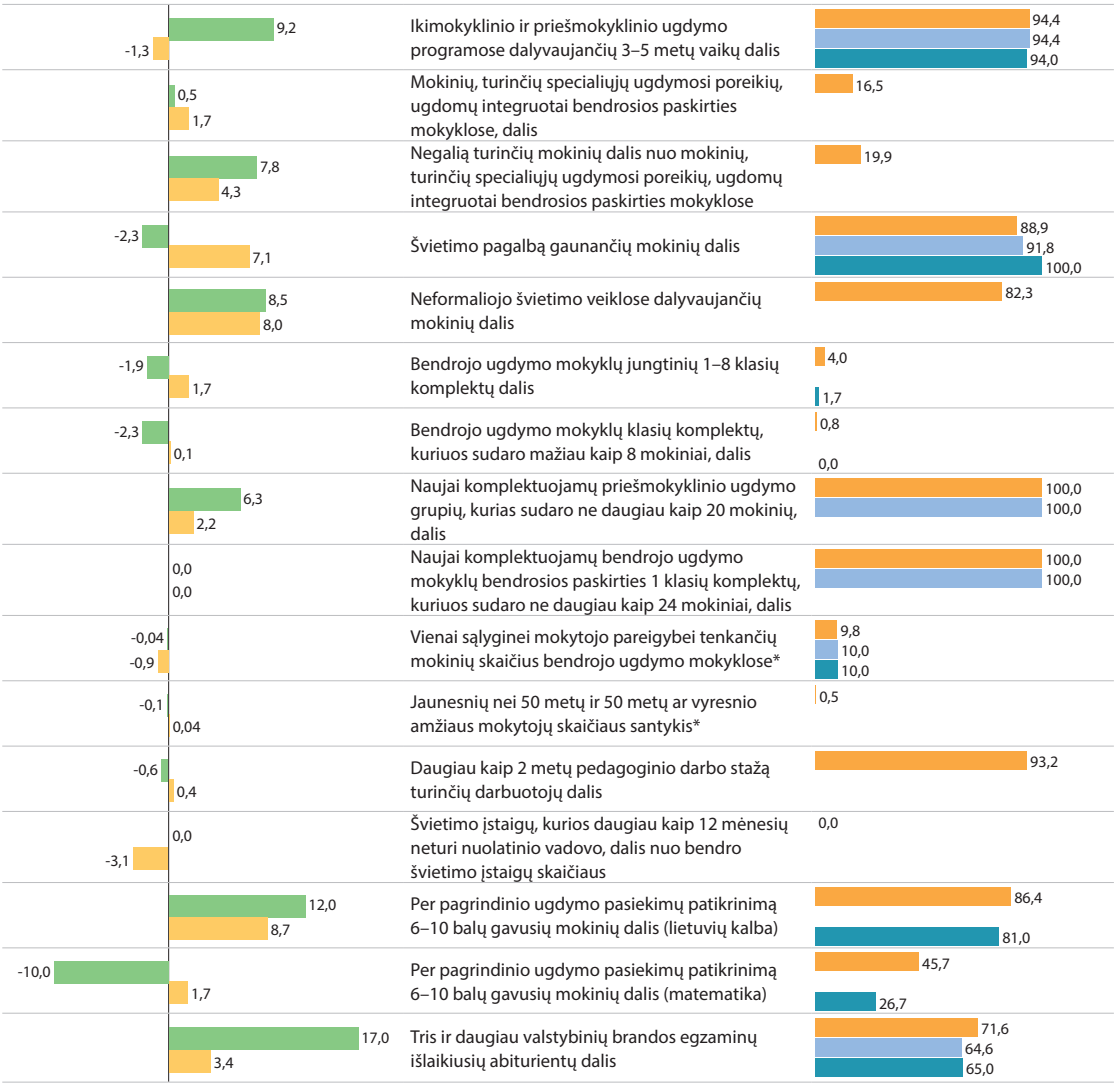

14 pav. Padidėjus abiturienčių merginų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus, daliai (proc.), o vaikinų – sumažėjus, tarp jų padidėjo atotrūkis. Padidėjo abiturientų, tęsiančių mokslus universitetuose, dalis.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

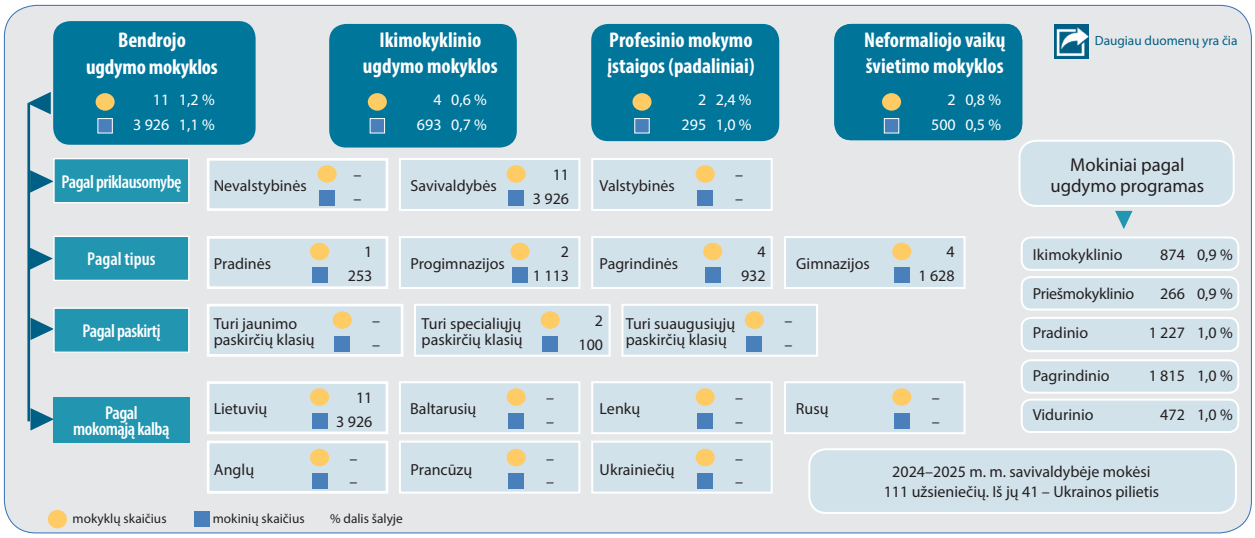
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Nuolatinė švietimo pažangos stebėsena ir analizė, tikslingai planuojamos konkrečios veiklos ir priemonės ugdymui tobulinti sudaro sąlygas sėkmingai įgyvendinti darnaus ugdymo tikslus. Analizuojant mokinių pasiekimų duomenis, išryškėjo skirtumų mažėjimas tarp miesto ir kaimo mokyklų: per NMPP bent pagrindinį skaitymo ir matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis kaimo mokyklose yra šiek tiek mažesnė nei miesto, sumažėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, tačiau PUPP rezultatai atskleidė mokinių matematikos pasiekimų atotrūkį tarp visų savivaldybės mokyklų. PUPP ir VBE rezultatai rodo, kad merginų mokymosi rezultatai yra geresni nei vaikinų; daugiau merginų abiturienčių tęsia mokslus universitetuose. Didėjo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalis, mokinių, turinčių SUP, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose ir tęsiančių mokslus po 10 kl., ir mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalys. Siūloma tęsti mokyklų tinklo optimizavimo procesą: mažinti mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, ir 1–4 kl. mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, skaičių; didinti vidutinį bendrojo ugdymo mokyklos klasės komplekto mokinių skaičių. Reikia ieškoti priemonių, kaip pagerinti mokinių informacinių technologijų, matematikos, užsienio k., chemijos mokymosi pasiekimus, plėtoti STEAM infrastruktūrą, skirtą praktinėms formaliojo ir neformaliojo švietimo veikloms. Savivaldybėje beveik pusė mokytojų turi aukštą kvalifikacinę kategoriją, tačiau daugėja mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, o dauguma mokytojų – vyresnio amžiaus, tai ateityje gali lemti mokytojų trūkumą.

Radviliškio rajono savivaldybė

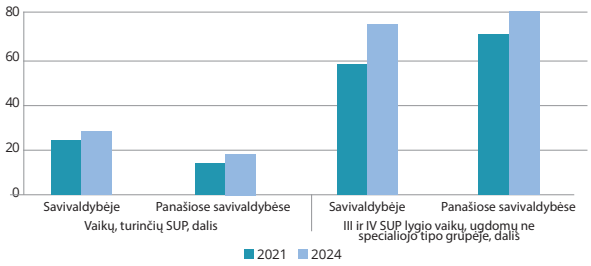

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-7,7	10,1↑	1557↑	11,7↑	19,4	32,4↑	56↓	69↑	460↑	25↓	9,1↑	16,5↓	96,4↑	4,3↓	27,3↑	19↓	1↑	96↓	5,1	197↑

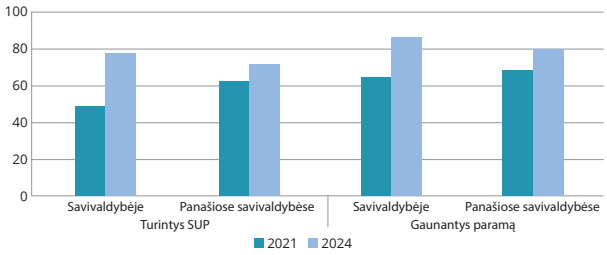
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

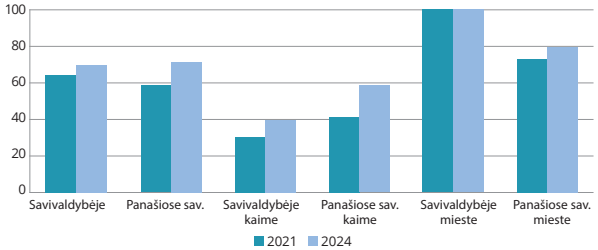
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

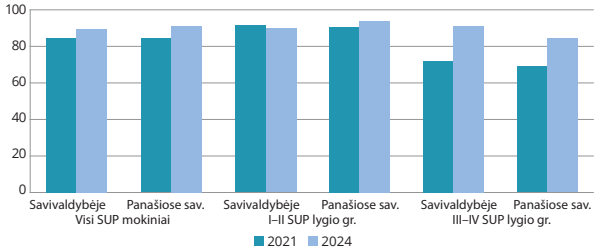
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

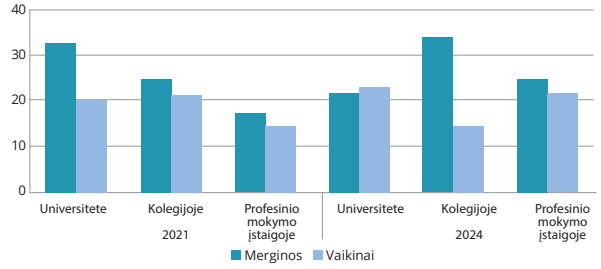
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

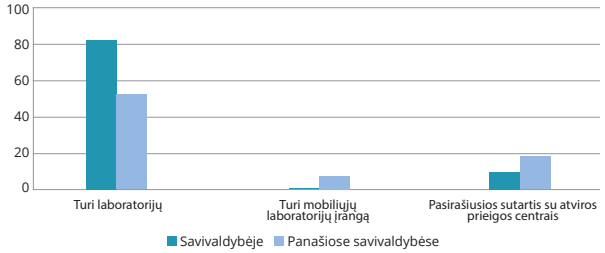
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, kolegijoje, profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.)

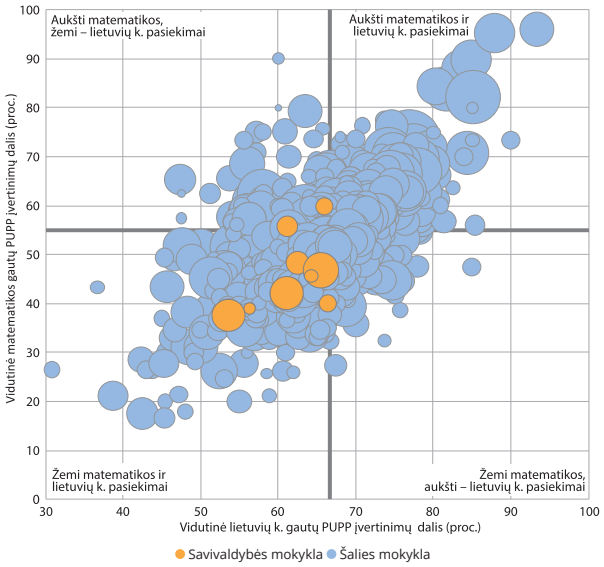

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

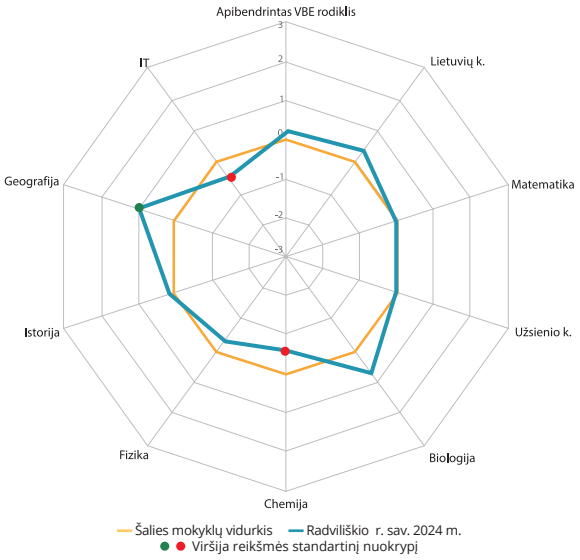

Mokinių pasiekimai

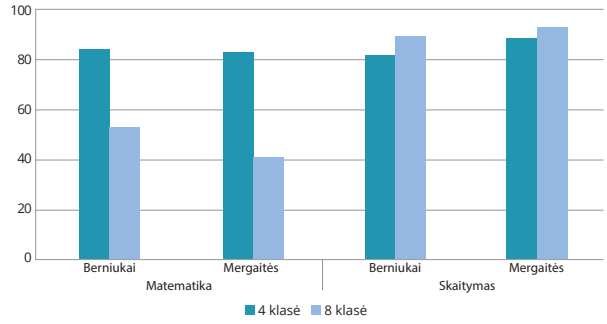
7 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekimai daugumoje savivaldybės mokyklų buvo žemiau šalies vidurkio, išskyrus 2 mokyklas, kur matematikos pasiekimai – aukšti ar atitiko šalies vidurkį.

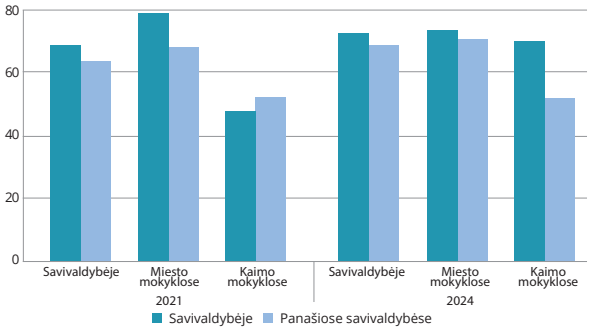
8 pav. Apibendrintas ir keturių dalykų, ypač geografijos, VBE rodikliai (standartizuotais taškais) viršijo šalies mokyklų vidurkį. Žemi kitų penkių dalykų VBE rodikliai, ypač – informacinių technologijų ir chemijos.

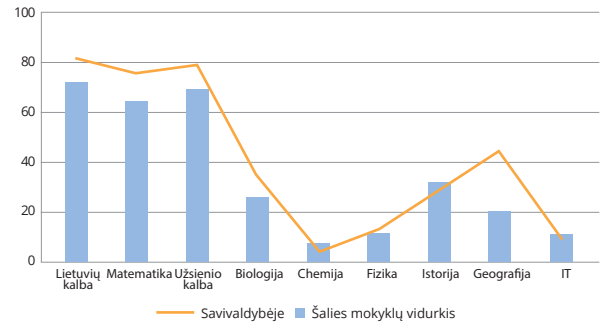
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių berniukų dalis (proc.) buvo didesnė nei mergaičių, o skaitymo – priešingai.

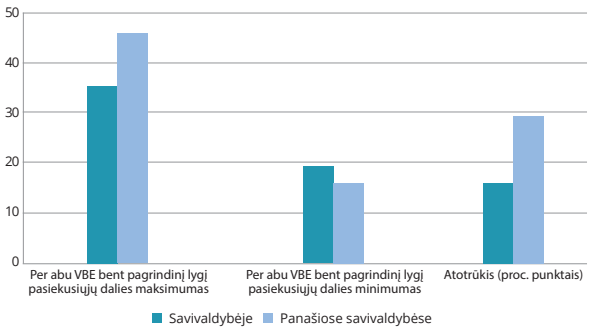
10 pav. 2024 m. abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) buvo didesnė nei panašiose savivaldybėse, ypač kaimo mokyklose.

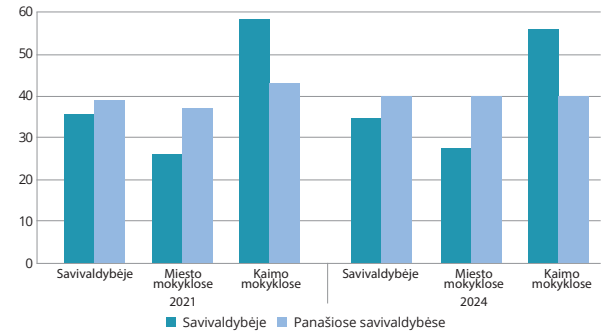
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys buvo didesnės už šalies mokyklų vidurkį.

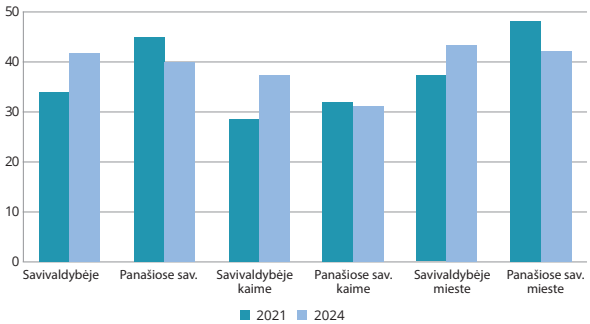
12 pav. Didžiausias lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių skirtumas tarp gimnazijų yra mažesnis nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) miesto mokyklose išlieka mažesnė už kaimo; didelis atotrūkis tarp šių dalių.

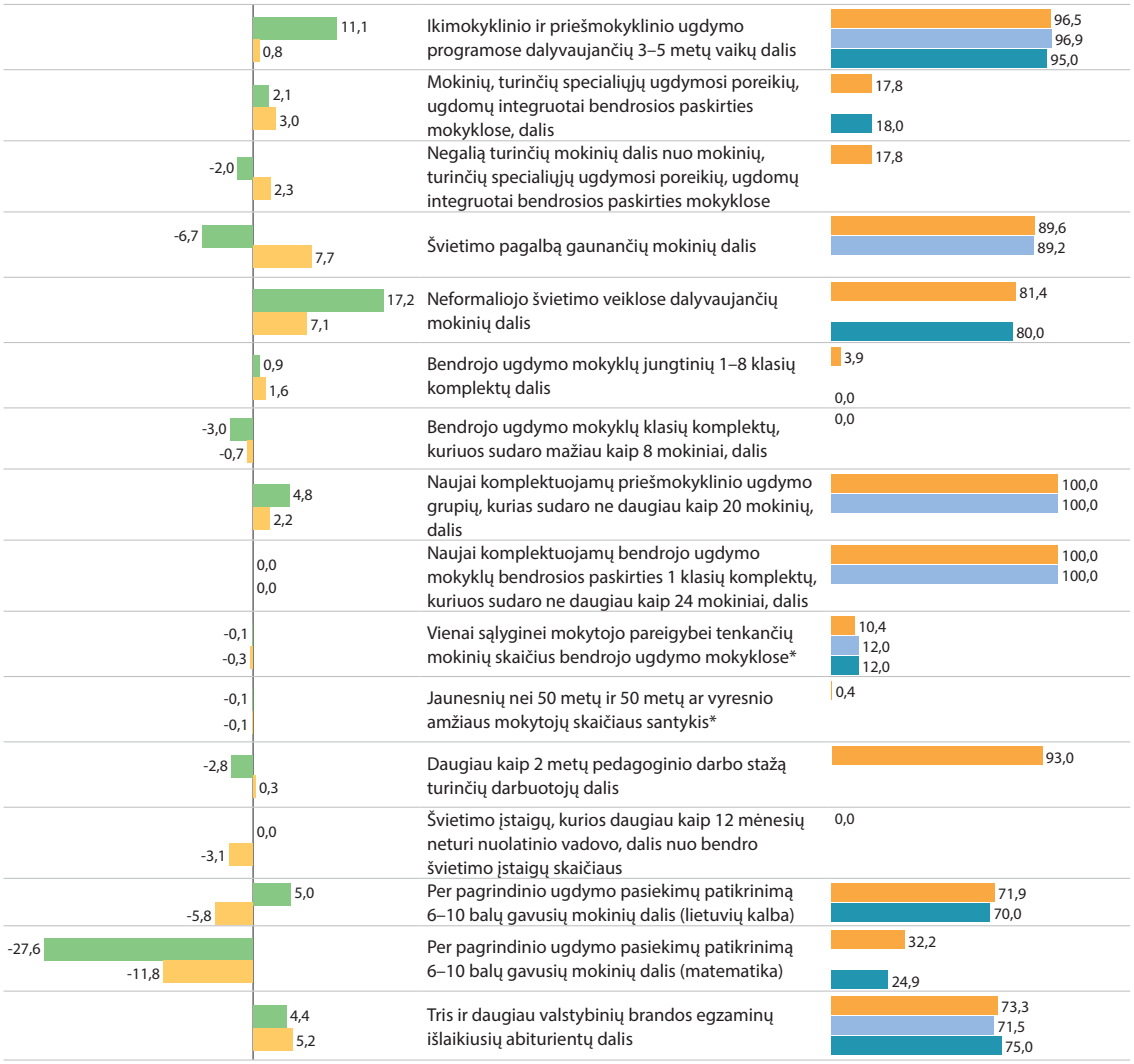

14 pav. Per trejus metus padidėjo abiturientų, įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.).

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

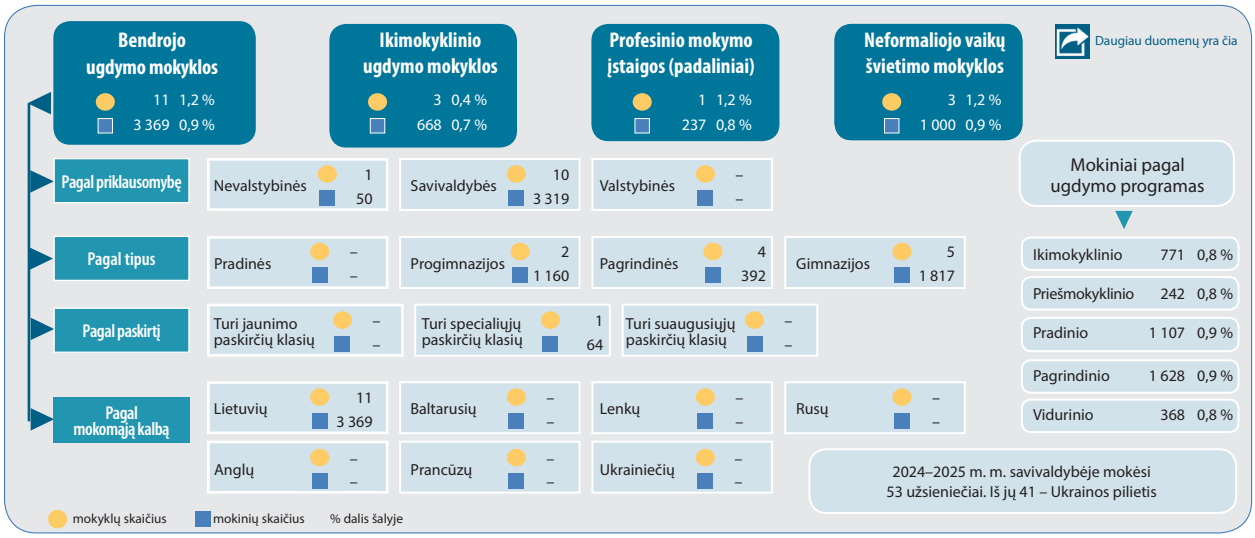
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant sudaryti lygias ugdymosi galimybes visiems mokiniams, nepriklausomai nuo jų lyties, gyvenamosios vietos ar socialinės padėties, savivaldybėje kuriamos prielaidos darnaus ugdymo plėtrai. Per lyginamąjį laikotarpį išaugo 3–5 metų vaikų ugdymo aprėptis, SUP turinčių vaikų įtrauktis į bendrosios paskirties mokyklas; padidėjo neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių dalis; SUP turinčių mokinių, toliau besimokančių po 10 kl., ir abiturientų, įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalys. Didelė mokytojų dalis turi aukštas kvalifikacines kategorijas. Tačiau savivaldybėje mažėja mokinių skaičius, yra jungtinių 1–4 klasių, sumažėjo švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis. NMPP duomenys rodo matematikos mokymosi pasiekimų skirtumus tarp 4 ir 8 kl. mokinių. Ryškus skirtumas tarp kaimo ir miesto mokyklų mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko. Pastebimas mokinių mokymosi pasiekimų atotrūkis tarp savivaldybės mokyklų pagal vidutinę PUPP įvertinimų dalį. Pagal apibendrintą VBE rodiklį savivaldybė patenka tarp trečdalio vidutinį rodiklį turinčių šalies savivaldybių. Siekiant tolesnės pažangos darnaus ugdymo srityje, siūloma ir toliau kryptingai kurti įtraukią, saugią ir tolygią švietimo aplinką visiems savivaldybės mokiniams: skirti tikslinių investicijų ir panaudoti daugiau mokymo lėšų mokymo priemonėms įsigyti; pritaikyti mokyklų aplinką asmenims su judėjimo negalia; skatinti mokytojų lyderystę, motyvuojančią juos dalytis geraja patirtimi; teikti metodinę pagalbą mokykloms, kuriose fiksuojami žemesni mokinių pasiekimai; stiprinti ugdymo karjerai sritį. Tęsti mokyklų tinklo optimizavimo procesus.

Raseinių rajono savivaldybė

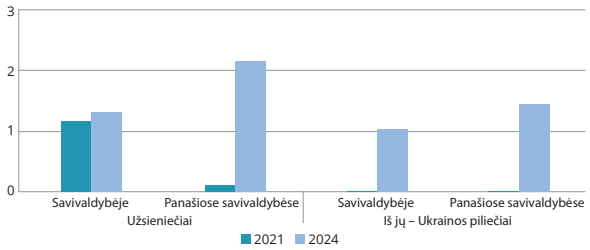

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-6,6	10,3↑	1587↑	9,1↑	21,5	49,4↓	58↑	55↑	462↑	35↑	40↔	16,2↓	94,1↓	0↔	33,3↓	19,5↑	1,1↑	98↓	3,1	177↑

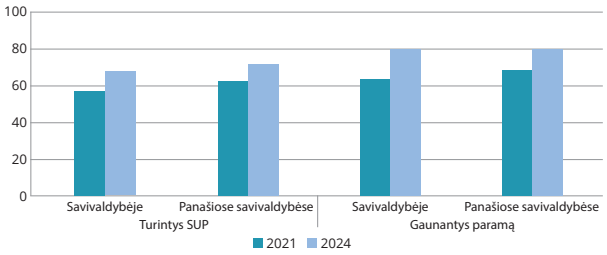
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

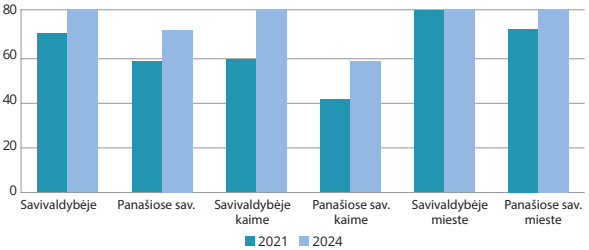
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

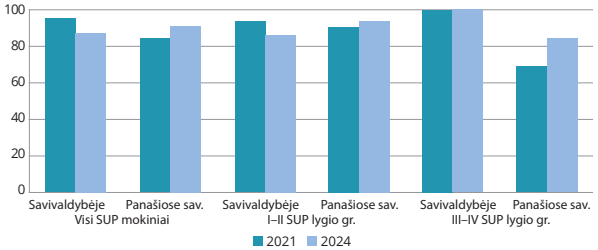
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

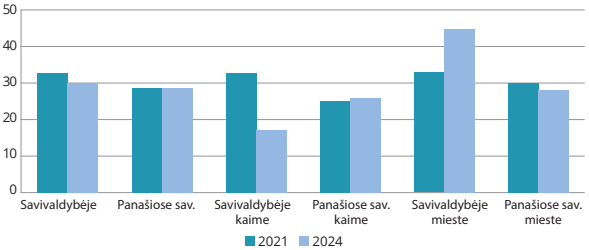
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

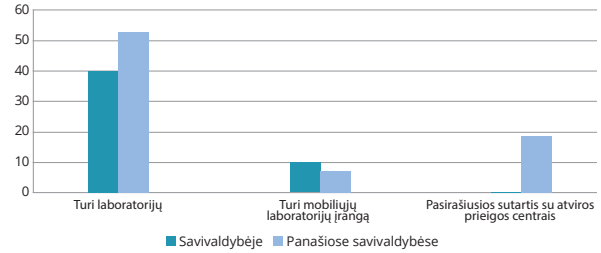
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

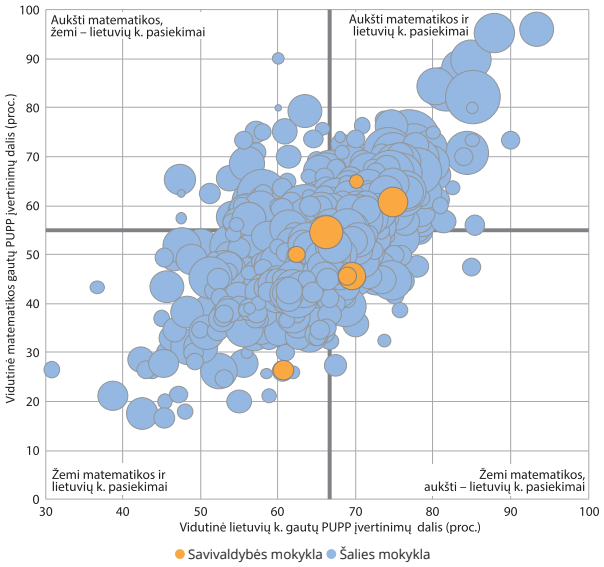

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

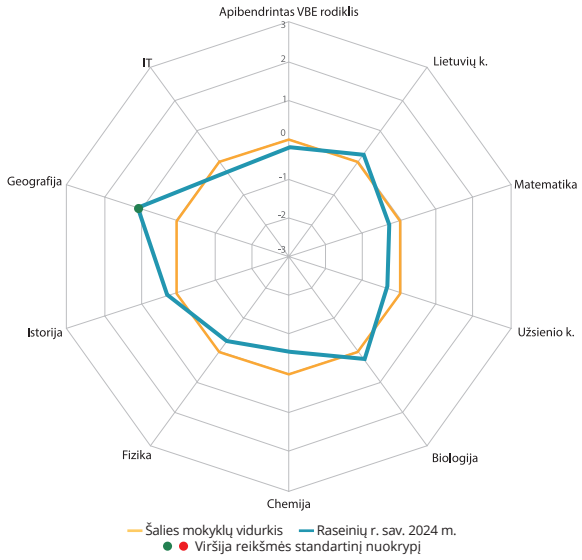

Mokinių pasiekimai

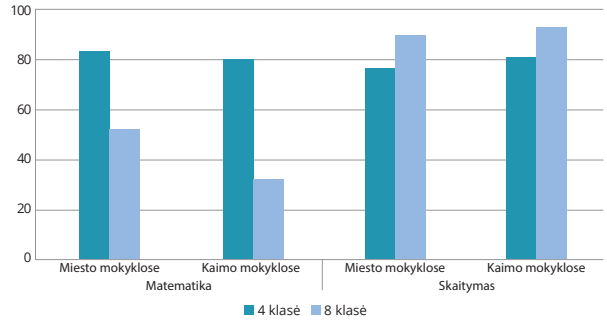
7 pav. 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų, tik dviejose iš septynių mokyklų yra aukšti lietuvių k. ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekimai.

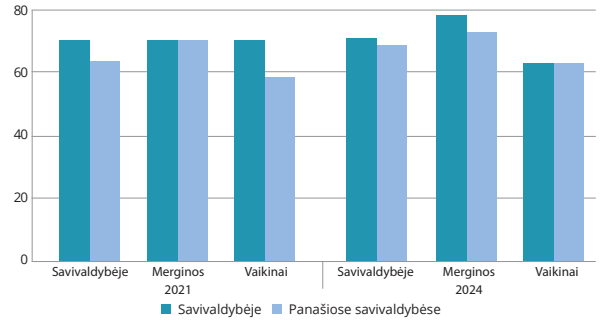
8 pav. Lietuvių k. ir literatūros, biologijos, istorijos ir geografijos VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra aukščiau šalies vidurkio, o apibendrintas ir penkių dalykų VBE rodikliai – žemiau.

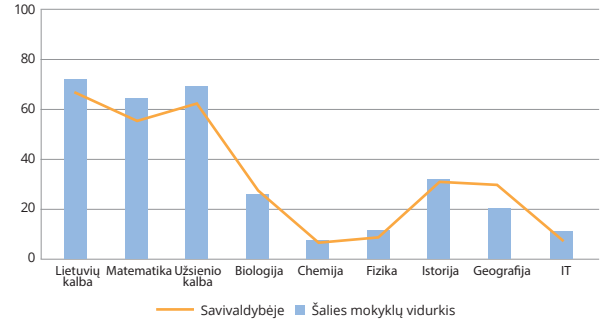
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė miesto mokyklose, o skaitymo – kaimo mokyklose.

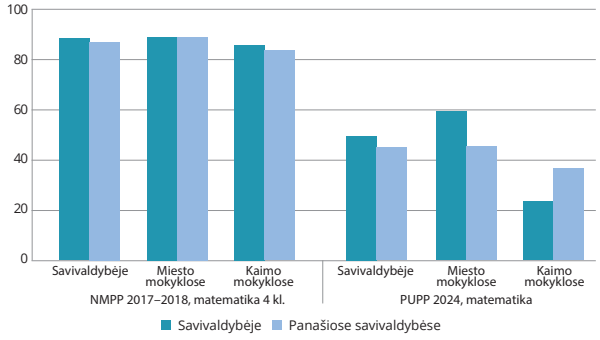
10 pav. Sumažėjo abiturientų vaikinų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), o merginų – padidėjo; tarp jų atsirado pasiekimų atotrūkis.

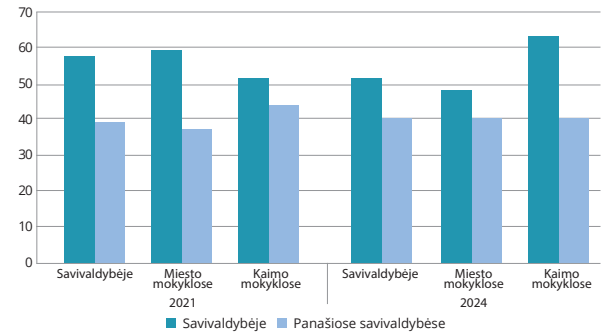
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra mažesnės už šalies vidurkį, išskyrus biologijos ir geografijos VBE.

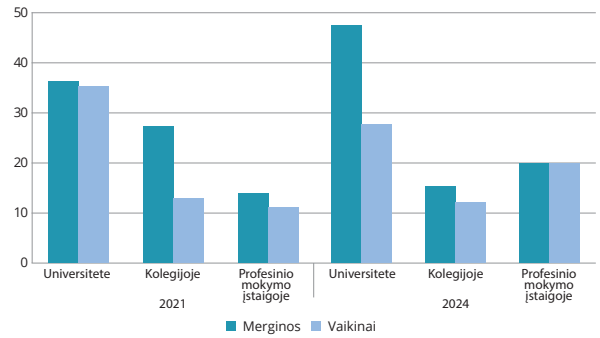
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), ypač kaimo mokyklose; padidėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų.

13 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) kaimo mokyklose padidėjo, o miesto – sumažėjo; tarp jų padidėjo mokinių pasiekimų atotrūkis.

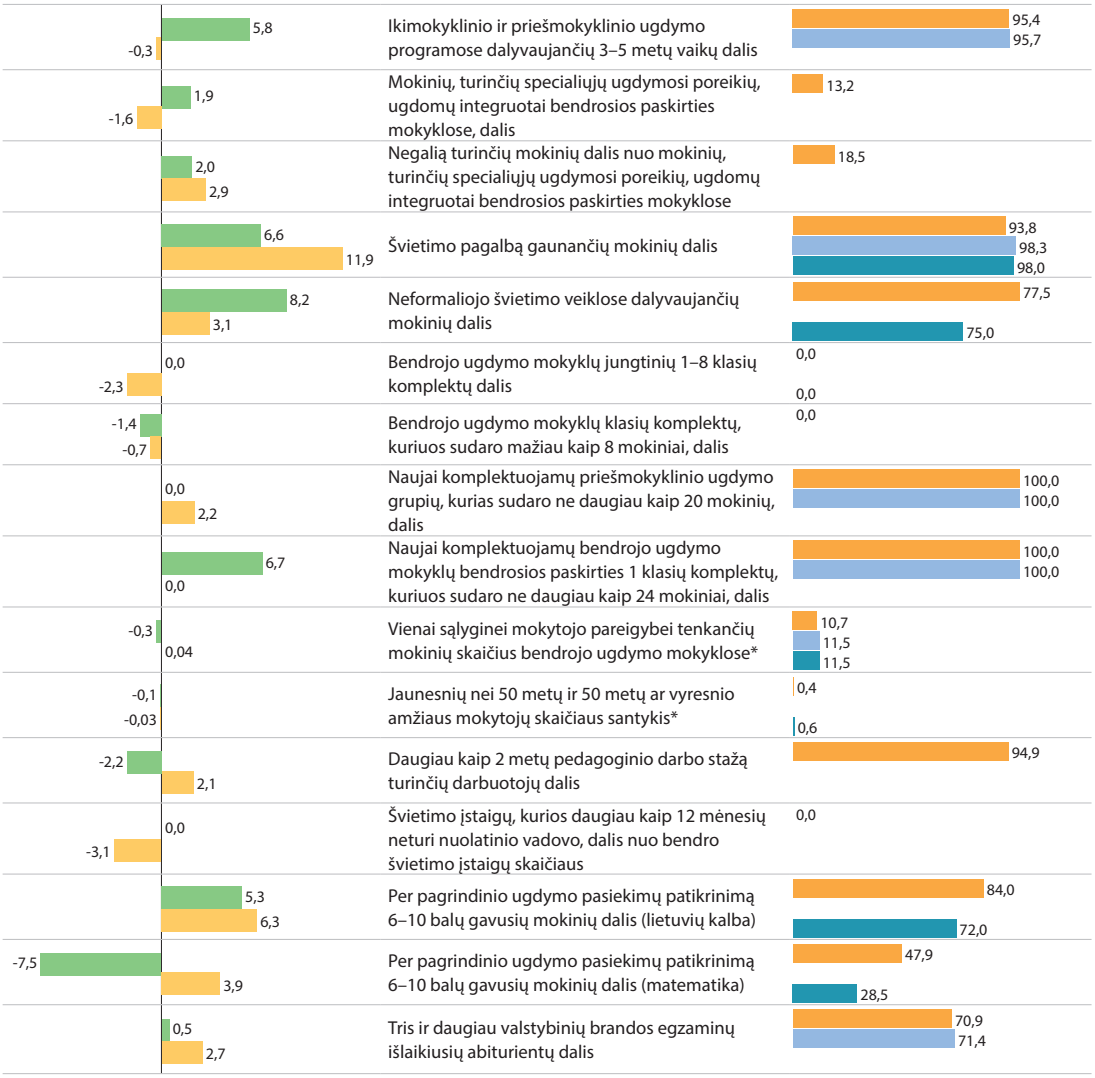

14 pav. Padidėjo abiturienčių merginų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitetuose, dalis (proc.), o vaikinų – sumažėjo, tarp jų padidėjo atotrūkis.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

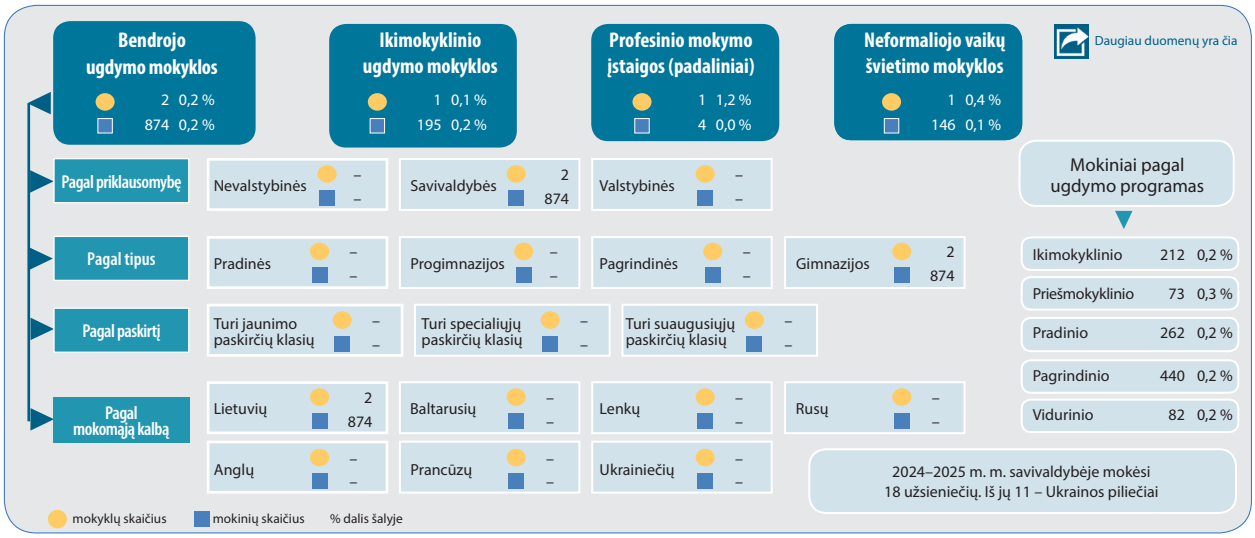
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybėje pastebimi teigiami pokyčiai, kuriantys sąlygas darnaus ugdymo plėtrai: padidėjo ikimokyklinio ugdymo prieinamumas, neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalys; neliko jungtinių, nepilnų klasių ir perpildytų 1 klasių komplektų. Vis dėlto kyla iššūkių, susijusių su savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus mažėjimu, užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, daugėjimu, mokinių pasiekimų atotrūkiu tarp miesto ir kaimo mokyklų. Siekiant užtikrinti vienodas mokymosi sąlygas ir karjeros galimybes visiems mokiniams, svarbu numatyti priemones matematikos dalyko mokymo kokybei gerinti kaimo mokyklose, lietuvių kalbos ir literatūros – miesto mokyklose. Per trejus metus lietuvių kalbos ir literatūros PUPP pasiekimai pagerėjo, matematikos – suprastėjo, keturių dalykų VBE rezultatai yra aukštesni nei šalies vidurkis, tačiau būtina ieškoti tvarių sprendimų žemiems rezultatams gerinti. Siekiant pagerinti gamtos mokslų, matematikos, informacinių technologijų ir užsienio kalbos rezultatus, rekomenduojama kurti modernią STEAM ugdymo(si) aplinką, plečiant gamtos mokslų laboratorijų infrastruktūrą, prieinamą įvairių ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, bendradarbiaujant su atviros prieigos centrais ir kryptingiau tobulinant mokytojų kvalifikaciją. Mažėjant mokinių, toliau besimokančių po 10 klasės, ir abiturientų vaikinų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus, dalims, svarbu daugiau dėmesio skirti ugdymo karjerai, profesinio informavimo ir konsultavimo sričiai, stiprinti mokinių suvokimą apie išsilavinimo vertę bei teikiamas galimybes.

Rietavo savivaldybė

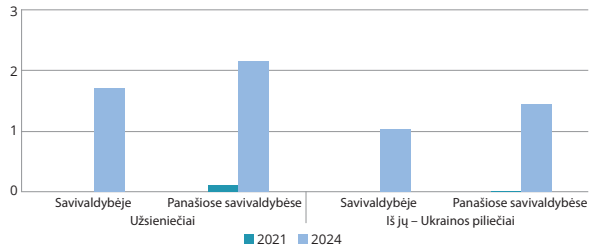

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-5,0	8,3↑	1675↑	2,3↑	21,7	42↓	52↑	69↑	566↑	22↓	100↑	17,9↑	110,4↑	6,1↑	50↓	18,2↑	1,4↑	98↑	0,0	200↑

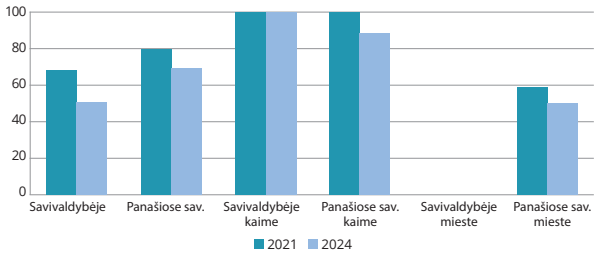
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

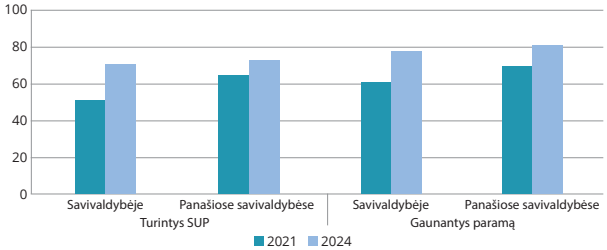
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

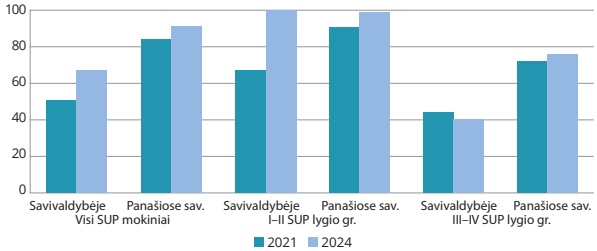
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

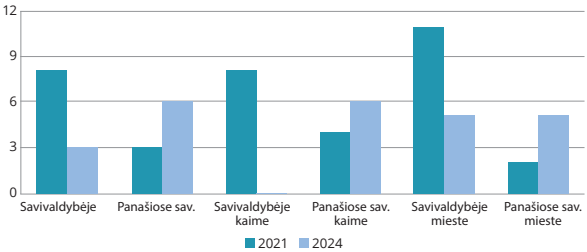
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

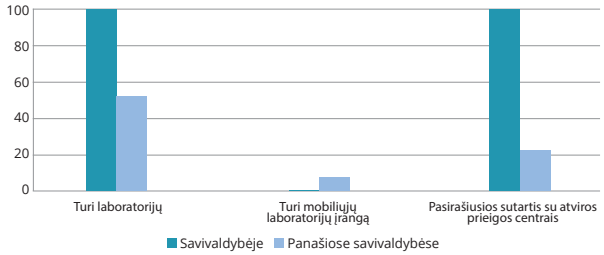
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

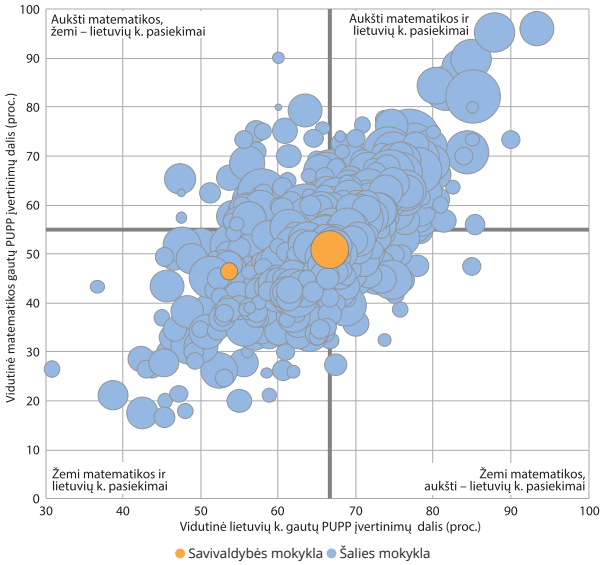

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

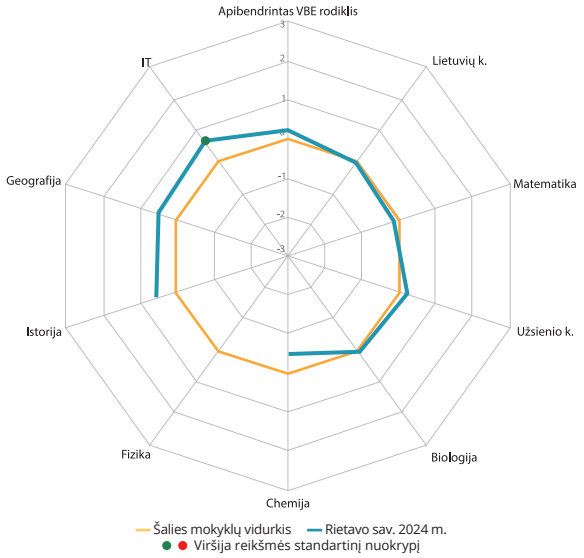

Mokinių pasiekimai

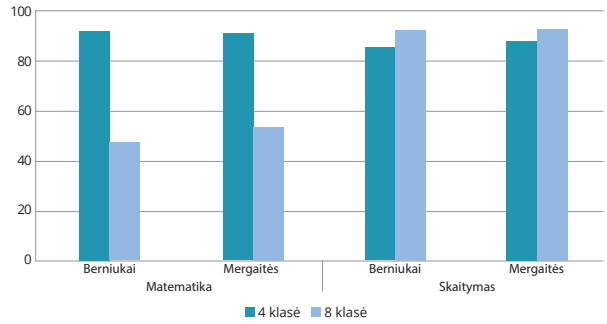
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia gana žemus mokinių matematikos pasiekimus abiejose savivaldybės mokyklose.

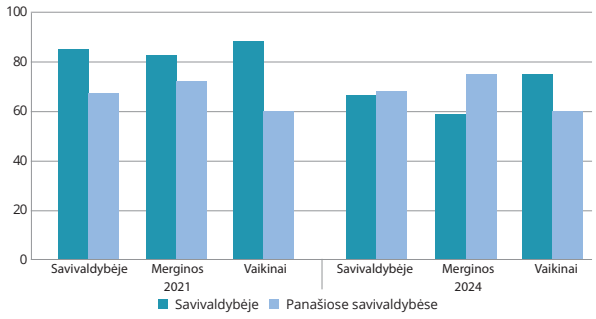
8 pav. Apibendrintas ir 5 dalykų VBE rodiklis (-iai) (standartizuotais taškais) 2024 m. viršijo šalies mokyklų vidurkį. Žemi 3 dalykų VBE rezultatai.

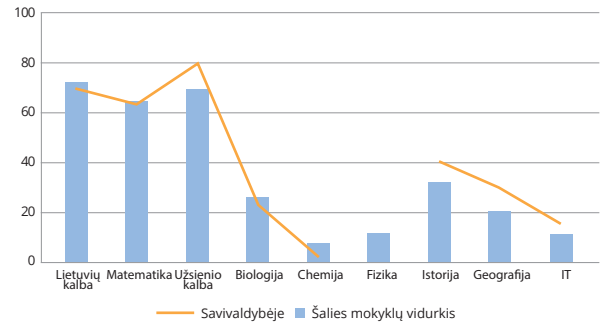
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių 4 klasės berniukų ir mergaičių dalys (proc.) yra panašios, tačiau 8 klasėje atsiranda ryškesni matematikos pasiekimų skirtumai.

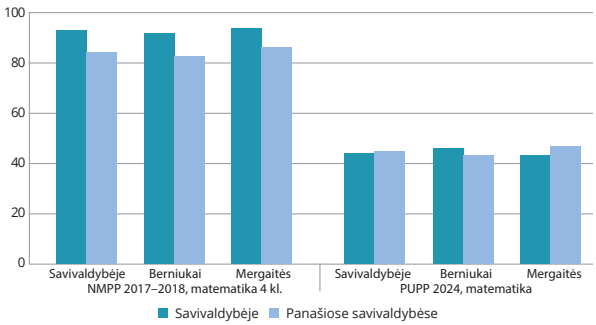
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) savivaldybėje 2024 m. sumažėjo ir tapo mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

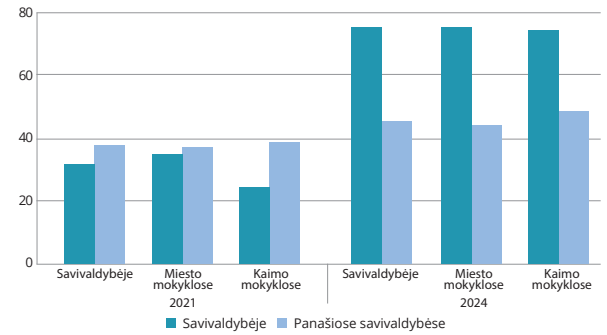
11 pav. 2024 m. užsienio k., istorijos, geografijos ir informacinių technologijų egzaminus laikiusių abiturientų dalys (proc.) buvo didesnės už šalies mokyklų vidurkį, laikyti fizikos egzamino abiturientai nesirinko.

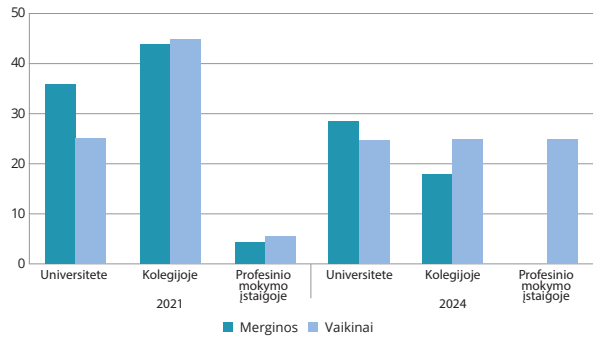
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.) ir tapo mažesnės nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Padidėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) ir tapo didesnė nei panašiose savivaldybėse.

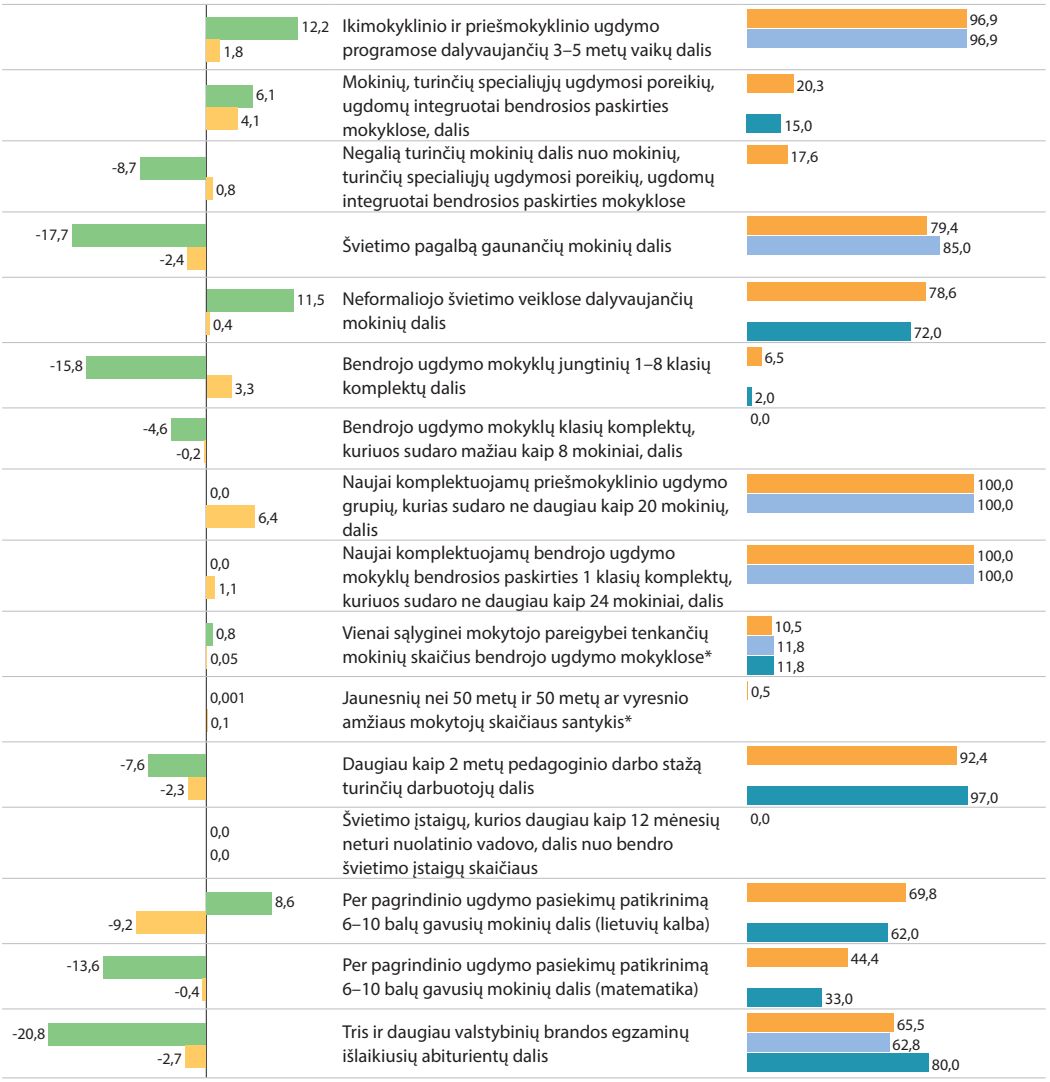

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) sumažėjo, nebeliko profesinio mokymo įstaigas pasirinkusių merginų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

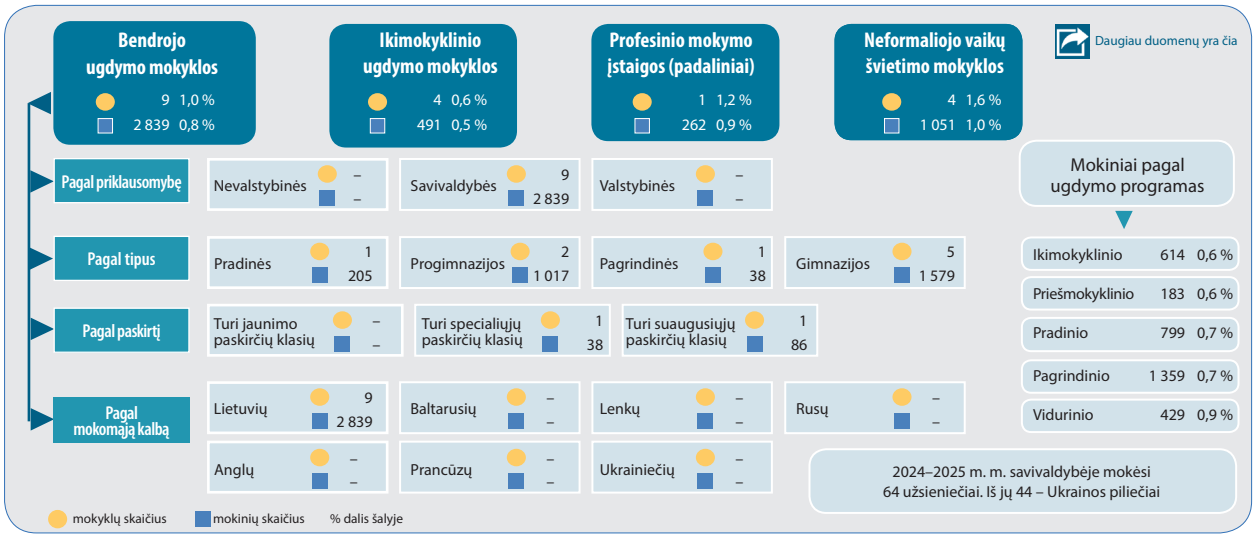
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekdama sudaryti lygias ugdymosi galimybes visiems mokiniams, nepriklausomai nuo jų lyties, gyvenamosios vietos ar socialinės padėties, savivaldybė kuria prielaidas darnaus ugdymo plėtrai. Abi savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklos pritaikytos žmonėms su negalia judėti tarp aukštų; abiejose įrengtos gamtos mokslų laboratorijos, taip pat sudarytos sutartys su atviros prieigos centrais; pagal švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičių, tenkantį 100-ui mokinių, ir pagal mokymo lėšų, panaudotų švietimo pagalbai teikti, tenkančių vienam mokiniui, dydį savivaldybė patenka tarp trečdalio geriausius rodiklius turinčių savivaldybių; apibendrintas VBE rodiklis aukštesnis už šalies vidurkį, gerus rezultatus abiturientai pasiekė ir per informacinių technologijų VBE, taip pat gerokai padidėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.). Išaugo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.). Tačiau savivaldybėje susiduriama ir su iššūkiais – sparčiai mažėjant mokinių skaičiui, vienam mokiniui tenkantis mokyklos plotas yra per didelis, vidutinis klasės komplekto dydis – per mažas, vis dar didelė mokinių dalis mokosi jungtinėse klasėse. Esant mažai III–IV lygių SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslą po 10 klasės baigimo, daliai, būtina sudaryti galimybes mokiniams ugdytis pagal socialinių įgūdžių ugdymo programą. Rekomenduojama daugiau mokymo lėšų skirti mokymo priemonėms įsigyti ir, išnaudojant aukštos mokytojų kvalifikacijos potencialą, gerinti mokinių PUPP ir VBE pasiekimus.

Rokiškio rajono savivaldybė

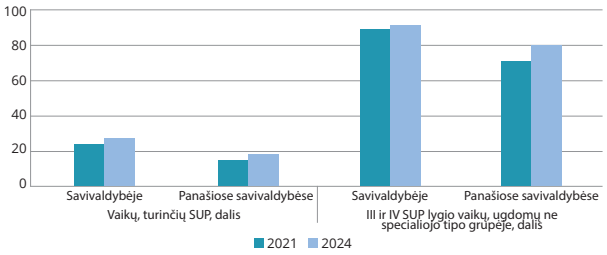

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-5,2	10,4↑	1617↑	6,6↑	22,8	32,4↑	62↑	66↑	457↑	27↑	11,1↑	17,5↑	94,3↑	2,3↑	12,5↓	20,4↑	1,1↑	99↓	3,7	183↓

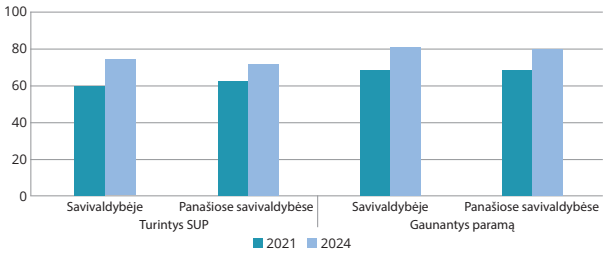
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

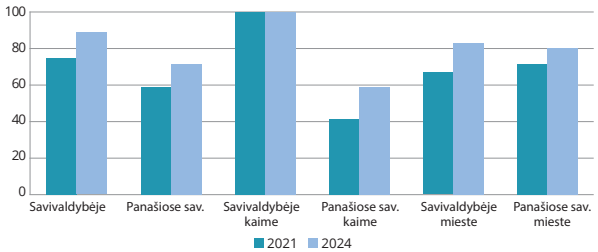
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

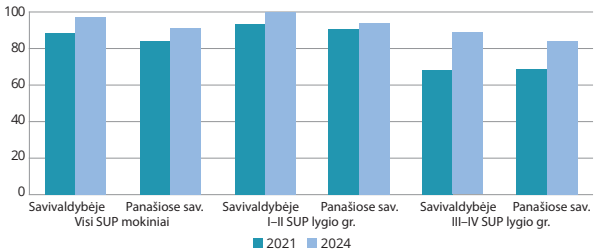
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

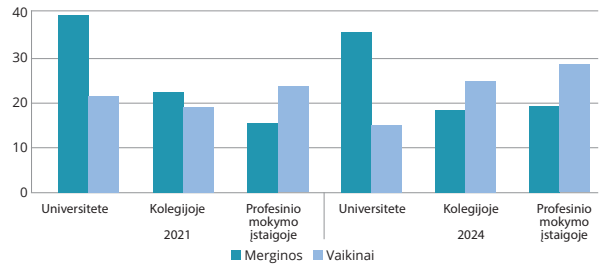
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

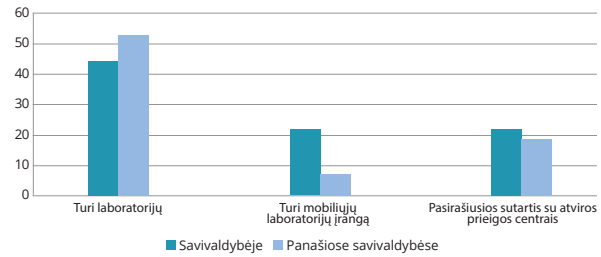
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, kolegijoje, profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.)

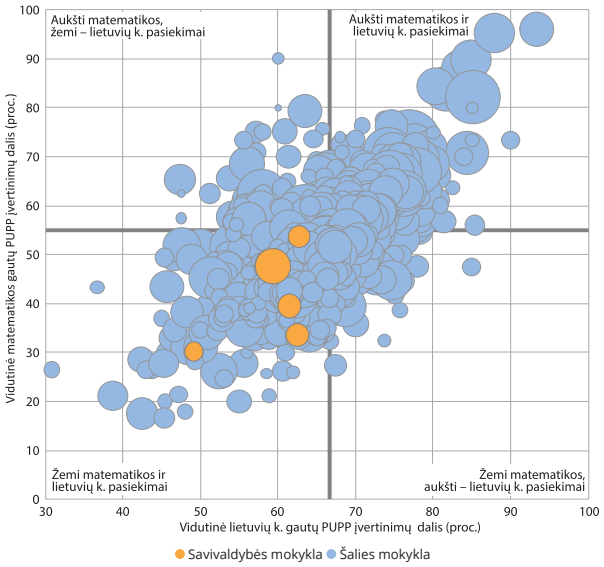

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

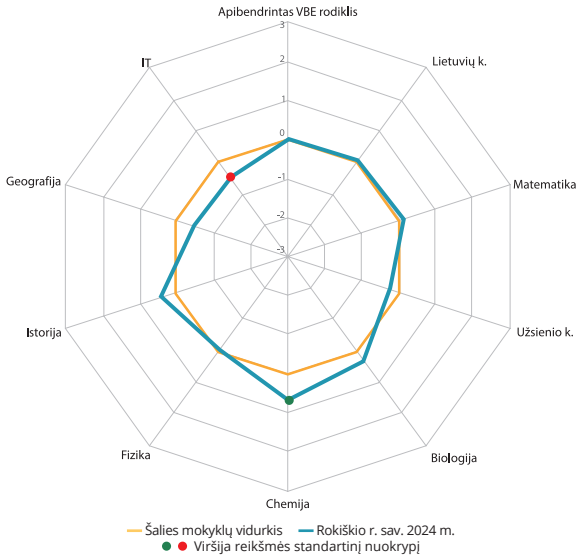

Mokinių pasiekimai

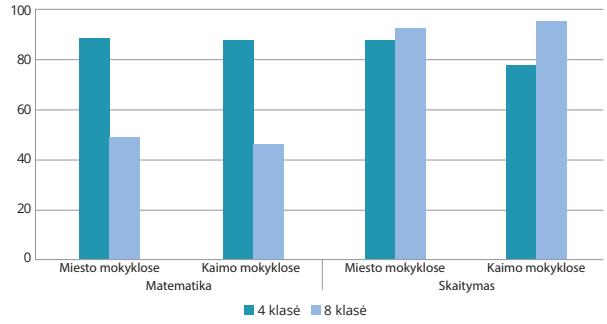
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia vidutinius ir žemus matematikos bei lietuvių k. ir literatūros pasiekimus.

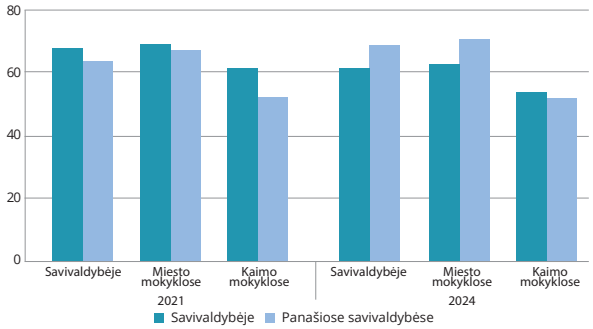
8 pav. Keturių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) viršija šalies rodiklių reikšmes, ypač chemijos. Apibendrinto ir lietuvių k. ir literatūros VBE rodikliai atitinka šalies vidurkį, o likusių 4 dalykų – žemesni.

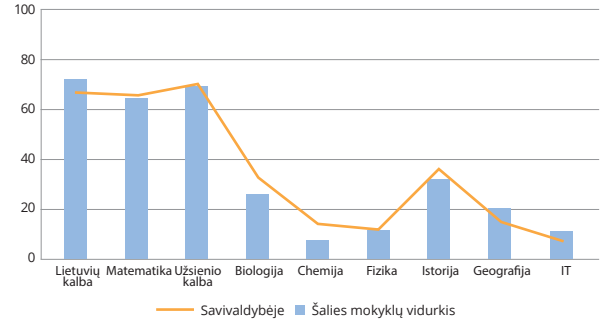
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) buvo didesnė miesto mokyklose, išskyrus skaitymo 8 klasėje, – ši dalis kiek didesnė kaimo mokyklose.

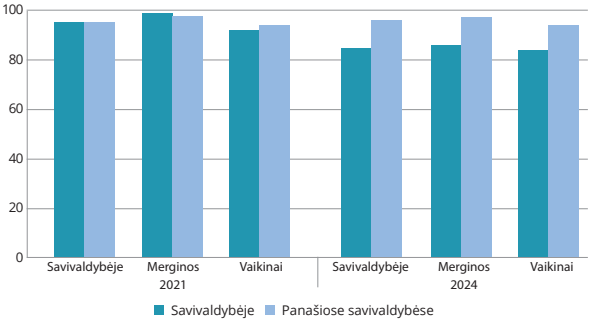
10 pav. Sumažėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.); kaimo mokyklose ši dalis išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse.

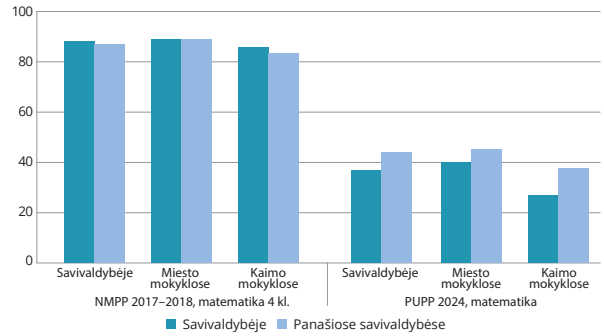
11 pav. 2024 m. šešių dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys buvo didesnės už šalies vidurkį, išskyrus lietuvių k. ir literatūros, geografijos ir informacinių technologijų VBE.

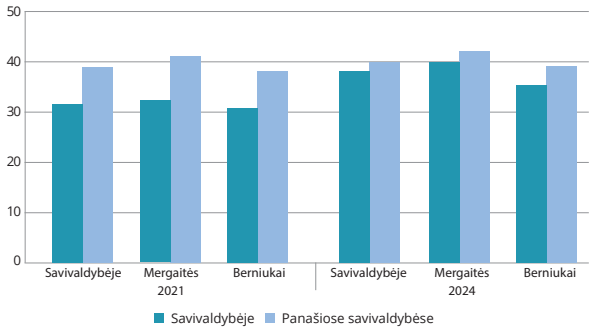
12 pav. Savivaldybėje sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių mokinių dalis (proc.). Ši dalis yra mažesnė panašių savivaldybių kontekste.

13 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.), 2024 m. pastebimas didesnis skirtumas tarp miesto ir kaimo mokyklų.

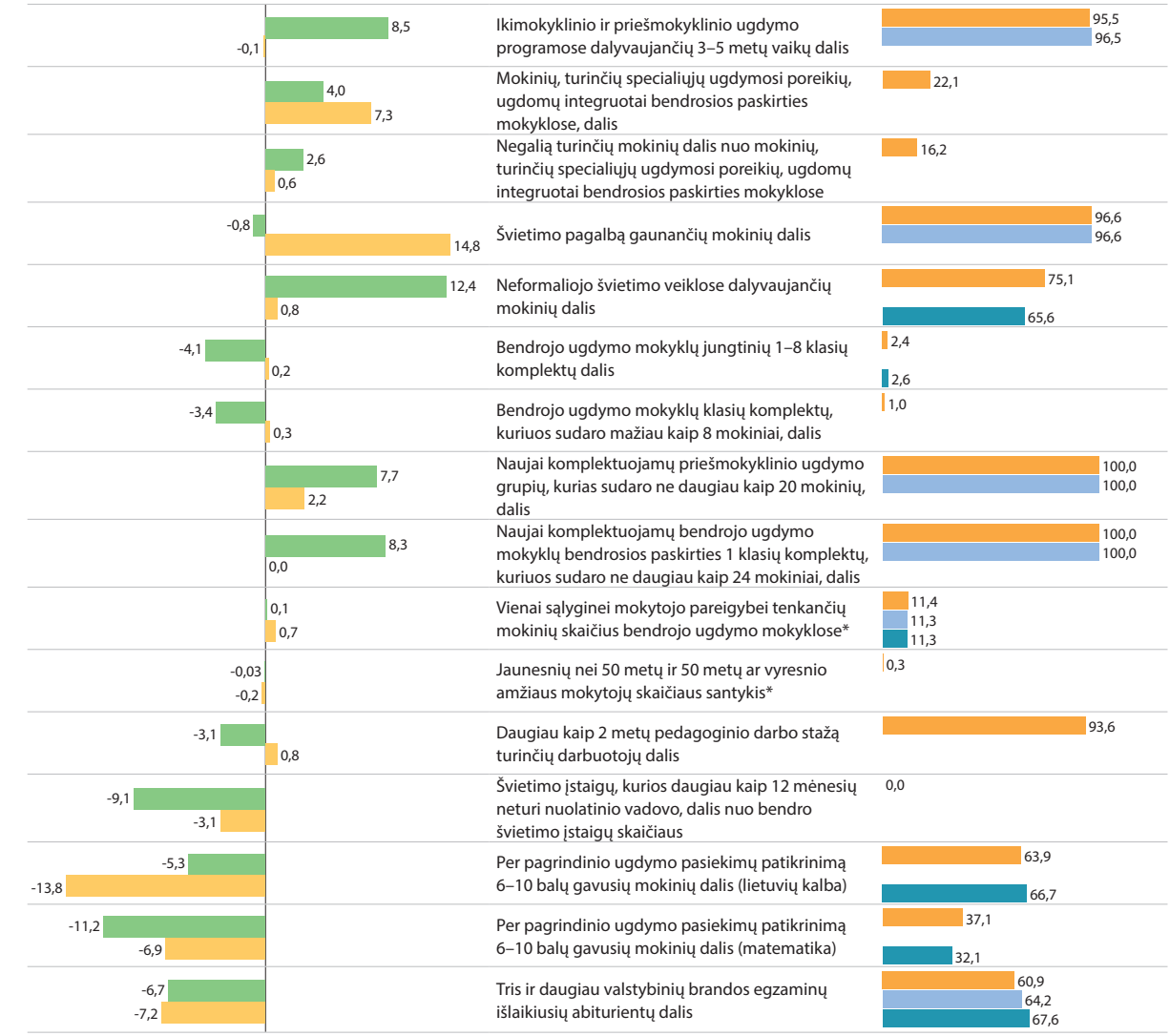

14 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) padidėjo, tačiau išliko mažesnė už panašių savivaldybių dalį.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

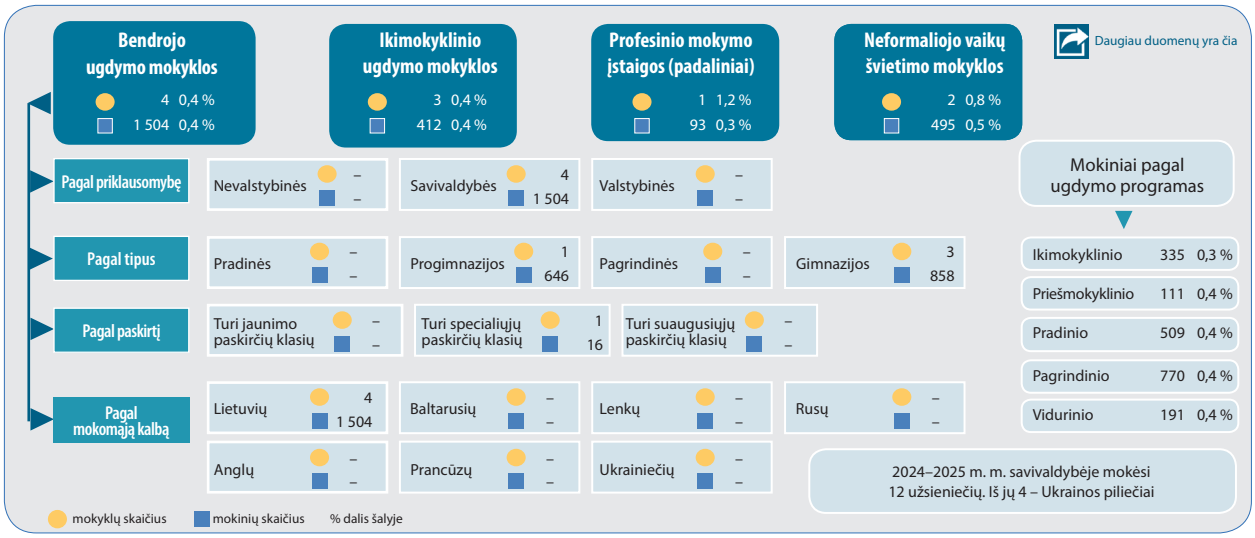
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybės švietimo sistemai būdingos stiprios darnaus ugdymo tradicijos, tačiau susiduriama ir su ugdymo iššūkiais. Palankų kontekstą formuoja stabiliai aukštas kultūros indeksas, savivaldybė išsiskiria pagal mokytojų, turinčių aukštą kvalifikacinę kategoriją, rodiklį, išaugo SUP mokinių dalyvavimas neformaliojo švietimo veiklose ir mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis. Tačiau žemesni mokinių NMPP, PUPP lietuvių k. ir matematikos mokymosi pasiekimai, taip pat pastebimi pasiekimų skirtumai tarp miesto ir kaimo mokyklų skatina efektyviau įgyvendinti darnaus ugdymo principus. Rekomenduojama organizuoti tikslines kvalifikacijos tobulinimo programas mokytojams; ieškoti naujų įtraukių mokymo būdų ir formų; gerinti individualius mokymosi pasiekimus; skatinti mokyklų dalyvavimą STEAM veiklose, plečiant gamtos mokslų laboratorijų prieinamumą ir bendradarbiavimą su atviros prieigos centrais. Apibendrintas VBE rodiklis siekia šalies mokyklų vidurkį, ypač aukšti – chemijos VBE rezultatai, tačiau informacinių technologijų, geografijos, fizikos, užsienio k. rezultatai nesiekia šalies vidurkio. Abiturientų, išlaikiusių tris ir daugiau egzaminų, ir mokinių, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus, sumažėjo. Šie duomenys patvirtina poreikį nuolat vykdyti sistemingą mokinių pasiekimų duomenų analizę ir organizuoti jos rezultatais pagrįstą ugdymo procesą, skiriant daugiau dėmesio individualizuotam mokinių motyvavimui ir kryptingam orientavimui. Rekomenduojama mažinti pasiekimų netolygumus, taikant metodinę pagalbą ir papildomas konsultacijas, toliau investuoti į gamtos mokslų, mokyklų infrastruktūrą, užtikrinant tolygią ugdymosi aplinką visiems mokiniams.

Skuodo rajono savivaldybė

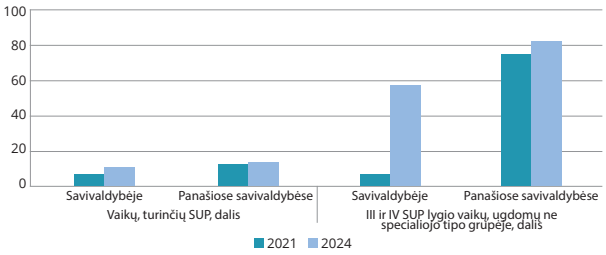

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-4,7	6,5↑	1544↑	6,9↑	20,5	49,4↓	50↓	67↑	339↑	40↑	0↓	15↑	99↑	0↑	0↑	21,1↑	0,6↑	98↑	0,0	203↑

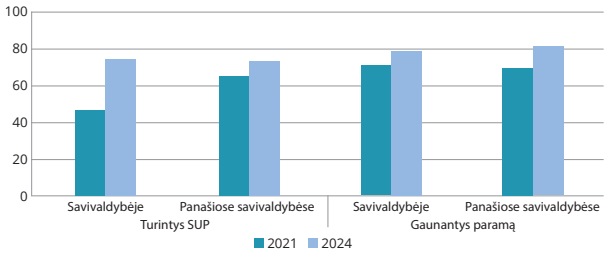
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

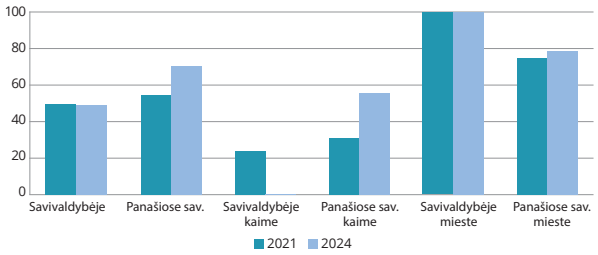
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

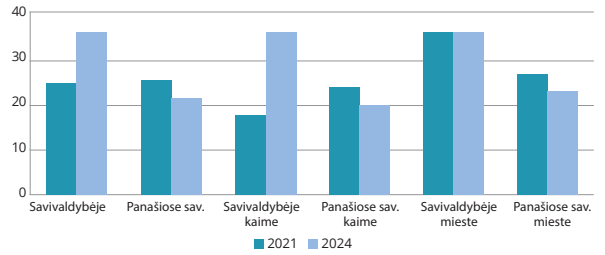
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

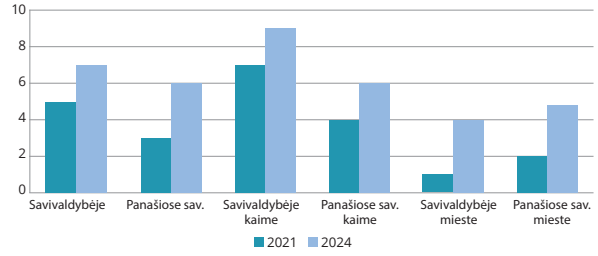
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

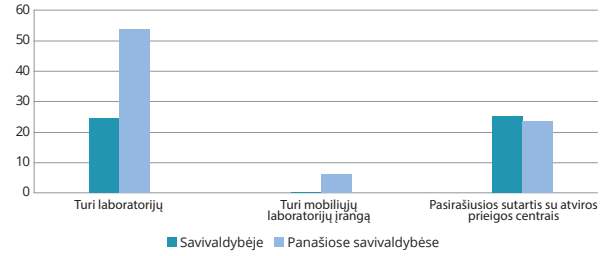
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

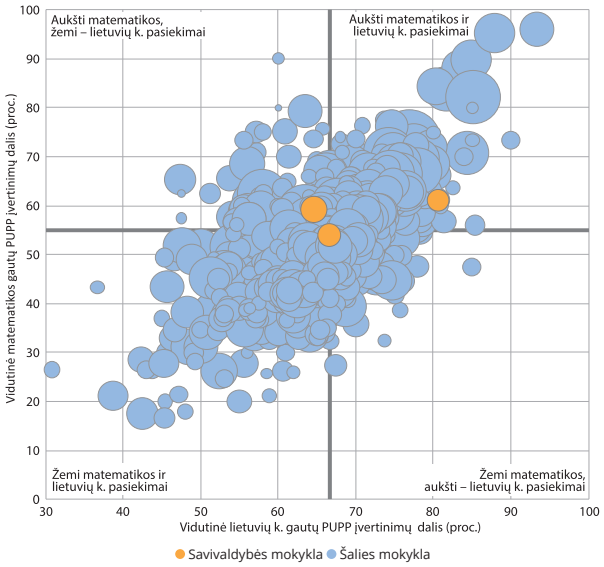

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

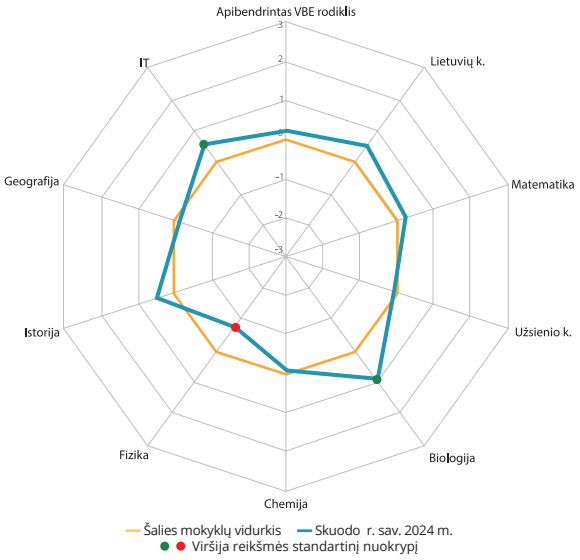

Mokinių pasiekimai

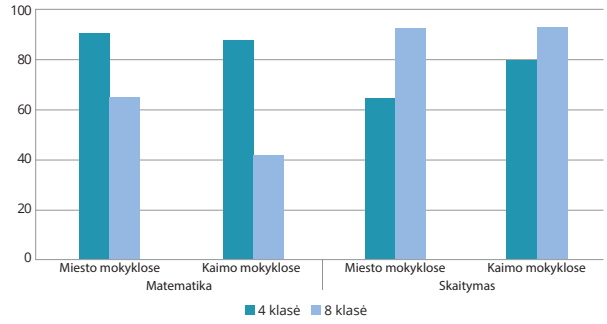
7 pav. 2024 m. vienoje iš trijų mokyklų lietuvių k. ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekimai buvo aukšti, kitose mokyklose – artimi šalies vidurkiui.

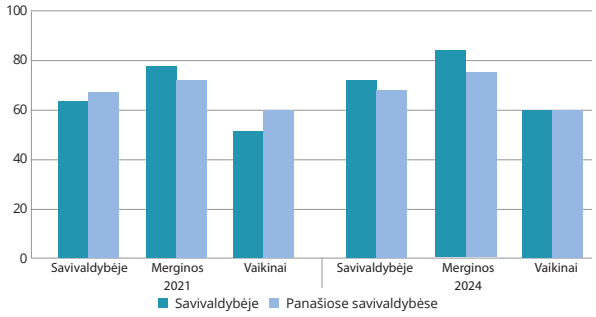
8 pav. Apibendrintas ir penkių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) viršijo šalies vidurkį, ypač informacinių technologijų. Žemi keturių VBE rodikliai, ypač mažas – fizikos rodiklis.

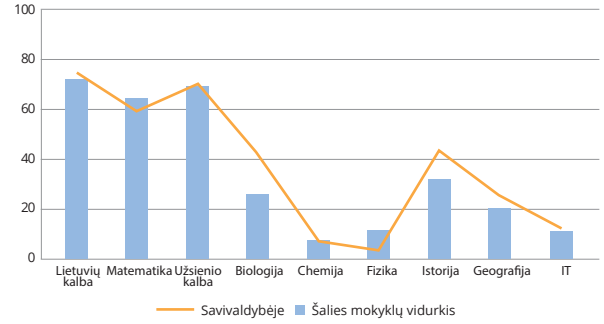
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė miesto mokyklose, o skaitymo, išskyrus 8 klasėje, – kaimo mokyklose.

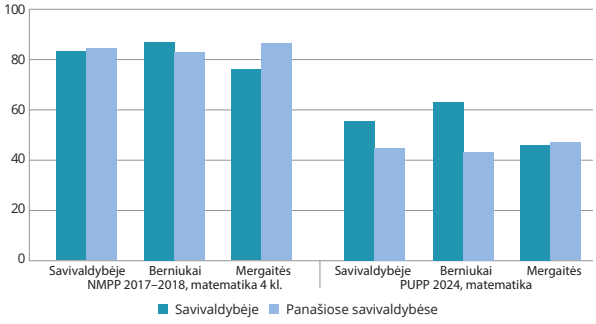
10 pav. Padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), ir ji yra didesnė nei panašiose savivaldybėse; šiek tiek sumažėjo atotrūkis tarp vaikinų ir merginų.

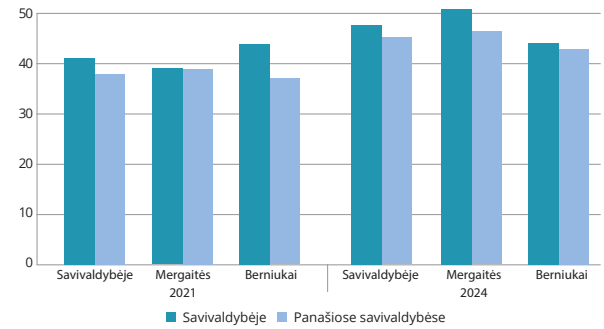
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra didesnės už šalies vidurkį, išskyrus matematikos, chemijos, ir ypač mažai abiturientų laikė fizikos VBE.

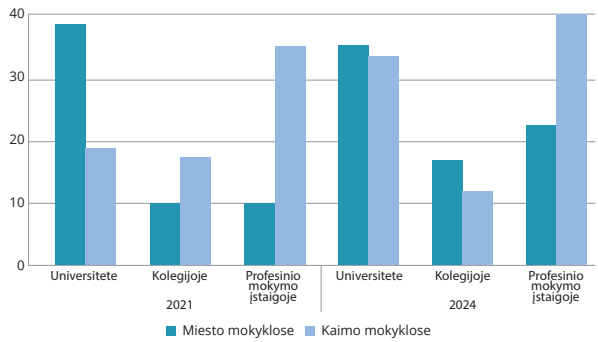
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), tačiau jos yra didesnės nei panašiose savivaldybėse; padidėjo atotrūkis tarp berniukų ir mergaičių.

13 pav. Padidėjo berniukų ir mergaičių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalys (proc.), ir jos yra didesnės nei panašiose savivaldybėse.

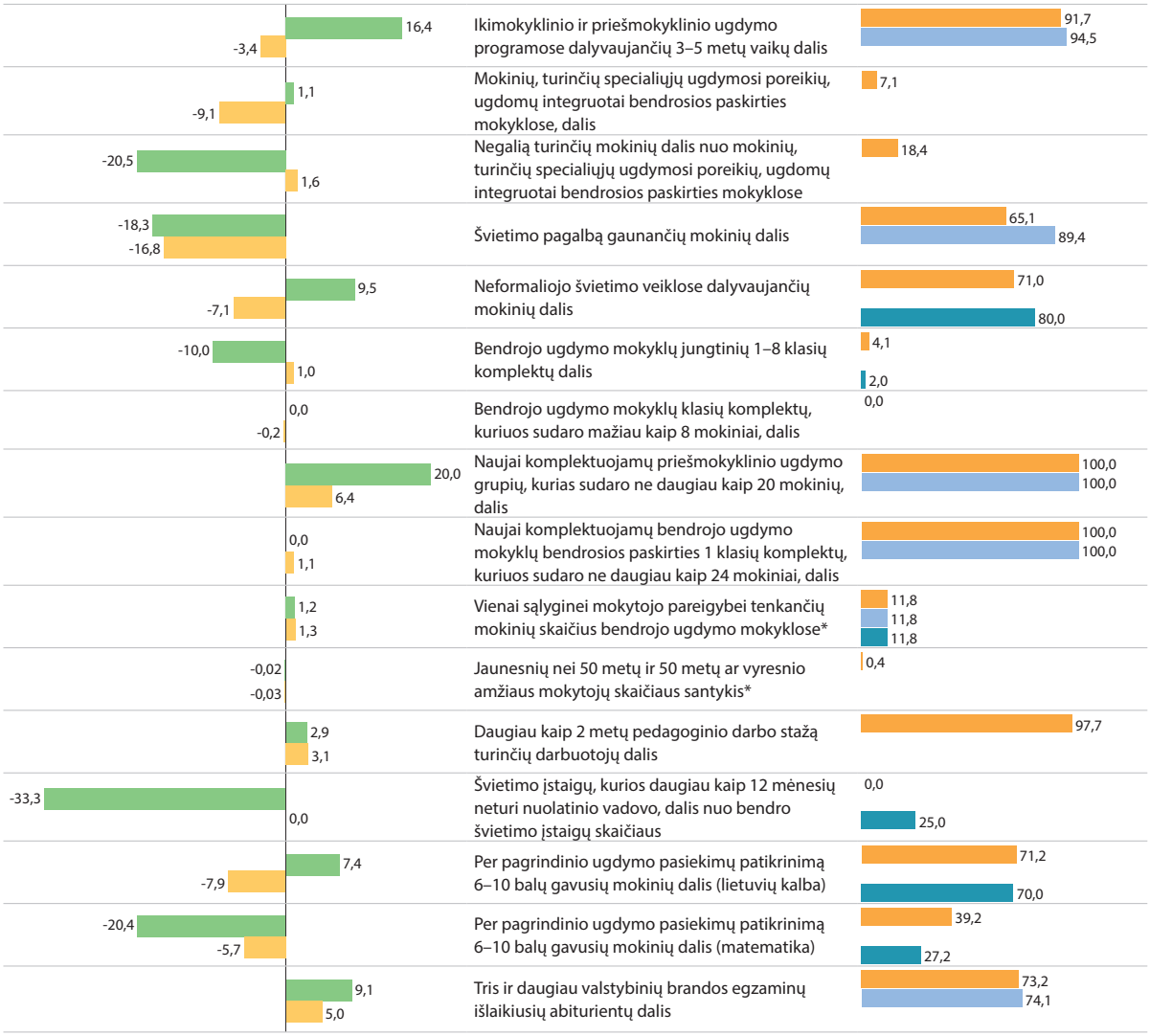

14 pav. Savivaldybės mokyklose padidėjo abiturientų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus, dalis (proc.); sumažėjo pasirinkimų skirtumai tarp miesto ir kaimo mokyklų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Pokytis per 3 metus (procentiniais punktais, * vnt.)

Skirtumas nuo panašių savivaldybių grupės vidurkio (procentiniais punktais, * vnt.)

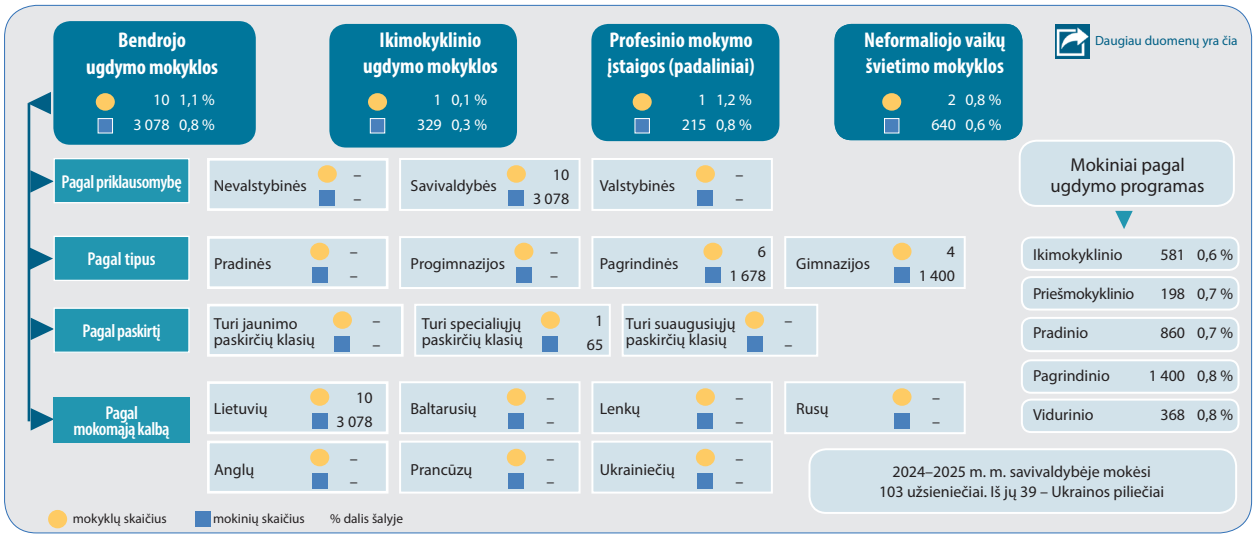
2024 m. savivaldybėje

2025 metų valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų panaudojimo tikslo pasiekimo vertinimo kriterijų siektina reikšmė „Tūkstantmečio mokyklų“ programos siekiama reikšmė 2025 m.

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant užtikrinti darnų ugdymą savivaldybėje, būtina vykdyti nuoseklią švietimo stebėseną ir analizuoti įvairių veiksnių įtaką visapusiškam ir lygiaverčiam kokybiškam švietimui. Savivaldybėje pastebimas didelis mokinių skaičiaus mažėjimas bendrojo ugdymo mokyklose, tačiau laiku įgyvendinta mokyklų tinklo pertvarka lėmė mažų mokyklų, jungtinių klasių mažėjimą, vidutinio klasės komplekto ir pareigybės dalies, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui, didėjimą. Užtikrinant darnų ugdymą, svarbu ir toliau didinti ikimokyklinio ugdymo ir neformaliojo vaikų švietimo prieinamumą. NMPP ir PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį, prastėjančius PUPP matematikos pasiekimus. Analizuojant VBE rezultatus ir abiturientų, tęsiančių mokslus, pasirinktų karjeros kelių pokyčių tendencijas, pastebimas visiškai sumažėjęs atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų, tačiau išliko atotrūkis tarp merginų ir vaikinų. Per trejus metus pagerėjo apibendrintas VBE rodiklis, ir jis yra aukštesnis nei šalies mokyklų vidurkis, tačiau reikia ieškoti priemonių, kaip pagerinti mokinių fizikos, geografijos, užsienio kalbų ir chemijos mokymosi pasiekimus. Siekiant mažinti pasiekimų atotrūkį ir gerinti ugdymo kokybę, svarbu kurti mokyklos aplinką, remiantis universalaus dizaino mokymuisi principais, šalinti fizinius barjerus negalią turintiems asmenims, didinti švietimo pagalbos prieinamumą, užsienio kalbų pasiūlą, įgyvendinti gabiųjų mokinių atpažinimo bei ugdymo strategijas ir plėtoti STEAM infrastruktūrą, kad ji būtų prieinama visiems mokiniams. Nors savivaldybėje beveik pusė mokytojų yra aukštos kvalifikacinės kategorijos, tačiau didėja ir mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis, o dauguma mokytojų yra vyresnio amžiaus, ir tai ateityje gali lemti mokytojų trūkumą.

Šakių rajono savivaldybė

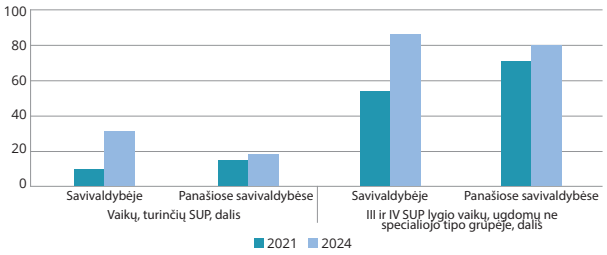

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-4,5	7,2↑	1598↑	10,6↑	19,6	46,3↑	44↓	57↑	437↑	25↑	22,2↑	16,3↑	92,1↑	2,8↑	22,2↑	18,2↑	1,2↑	100↑	0,0	157↓

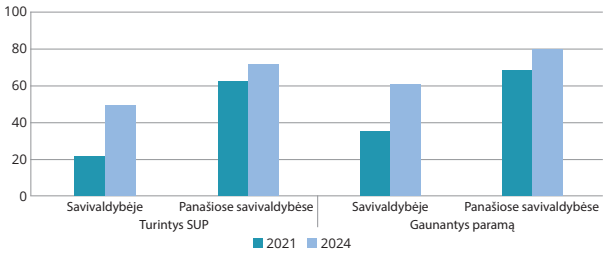
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

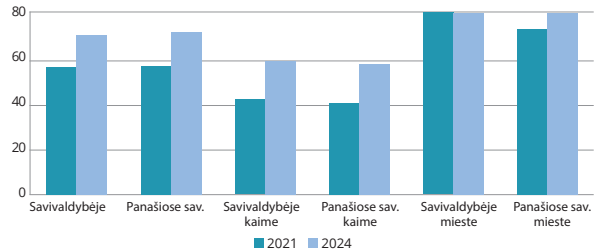
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

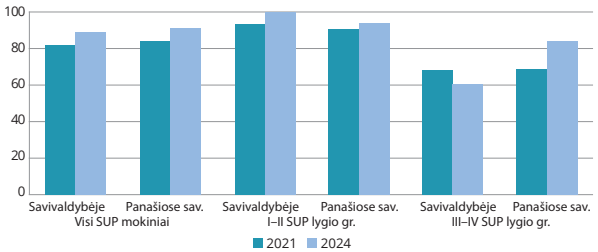
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

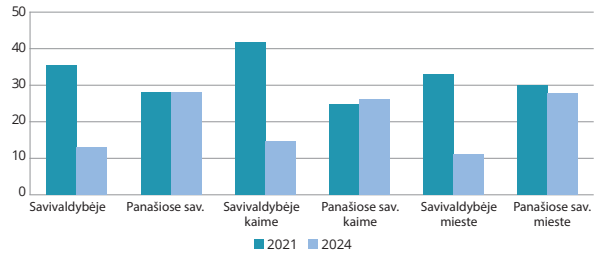
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

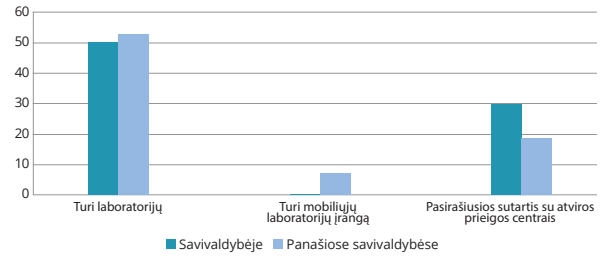
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

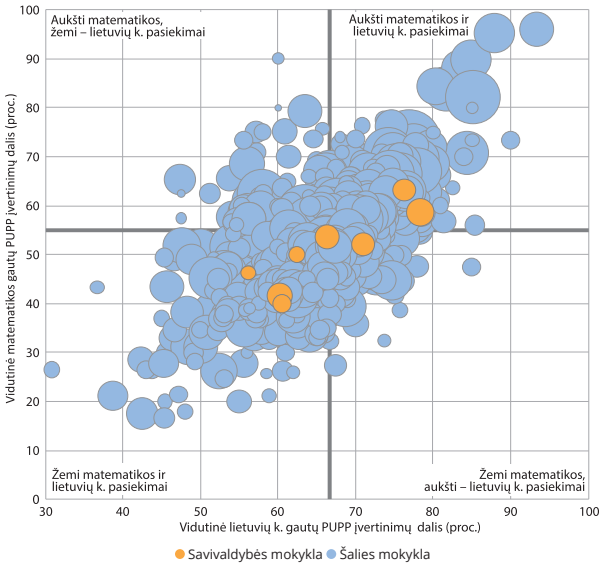

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

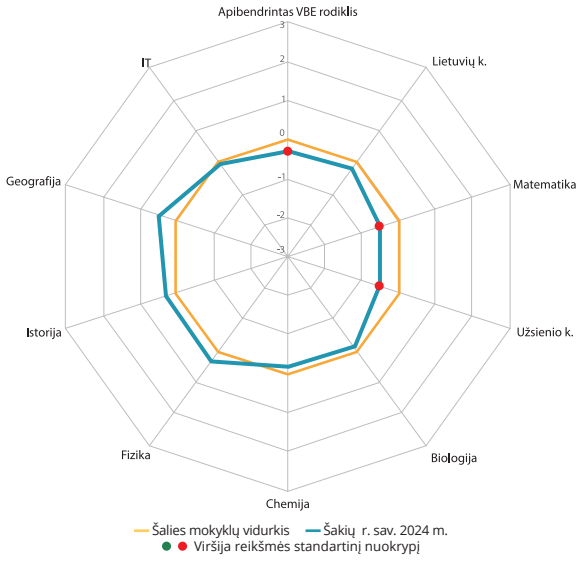

Mokinių pasiekimai

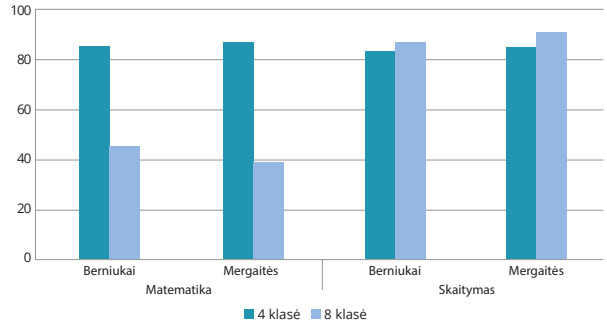
7 pav. 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų, tik dviejose iš aštuonių mokyklų lietuvių k. ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekimai yra aukščiau šalies vidurkio.

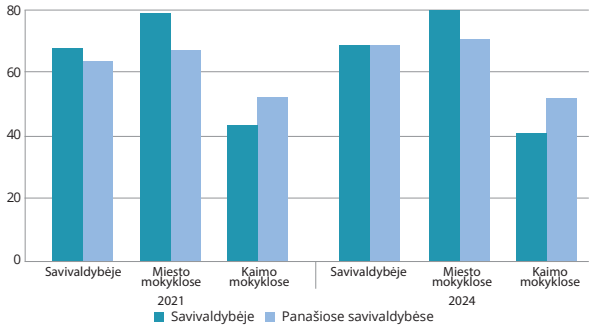
8 pav. 2024 m. trijų dalykų VBE rodikliai aukštesni už šalies vidurkį, šešių VBE – žemesni, ypač matematikos ir užsienio k.

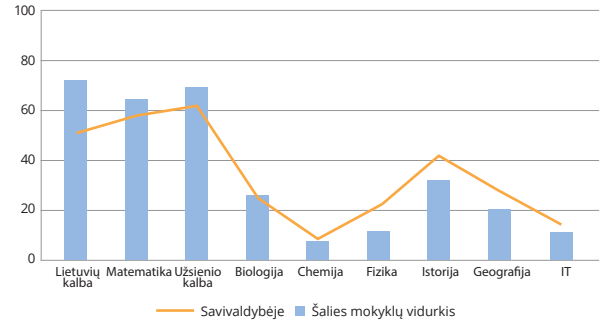
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp mergaičių, išskyrus matematikos 8 klasėje, kur didesnė berniukų dalis.

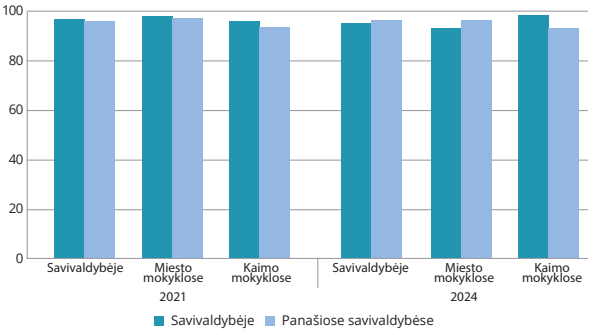
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) padidėjo miesto mokyklose, tačiau sumažėjo – kaimo. Atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų tapo dar didesnis.

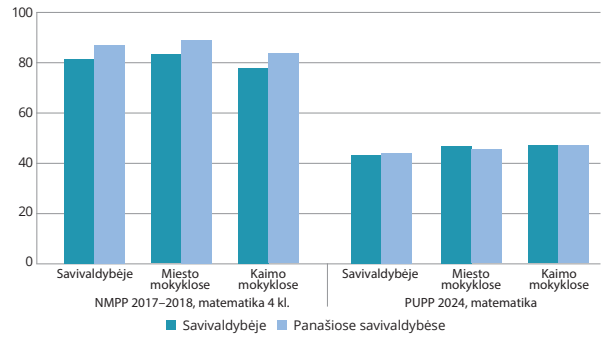
11 pav. 2024 m. penkių dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys buvo didesnės už šalies vidurkį, keturių dalykų – mažesnės.

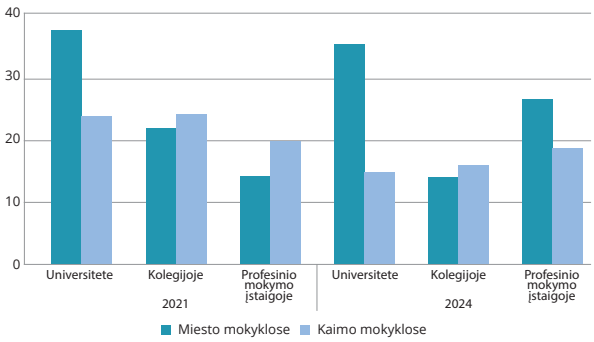
12 pav. Savivaldybės miesto mokyklose sumažėjo įgijusių vidurinį išsilavinimą mokinių dalis (proc.), o kaimo – padidėjo. Savivaldybės rodiklio reikšmė tapo mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.); padidėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų.

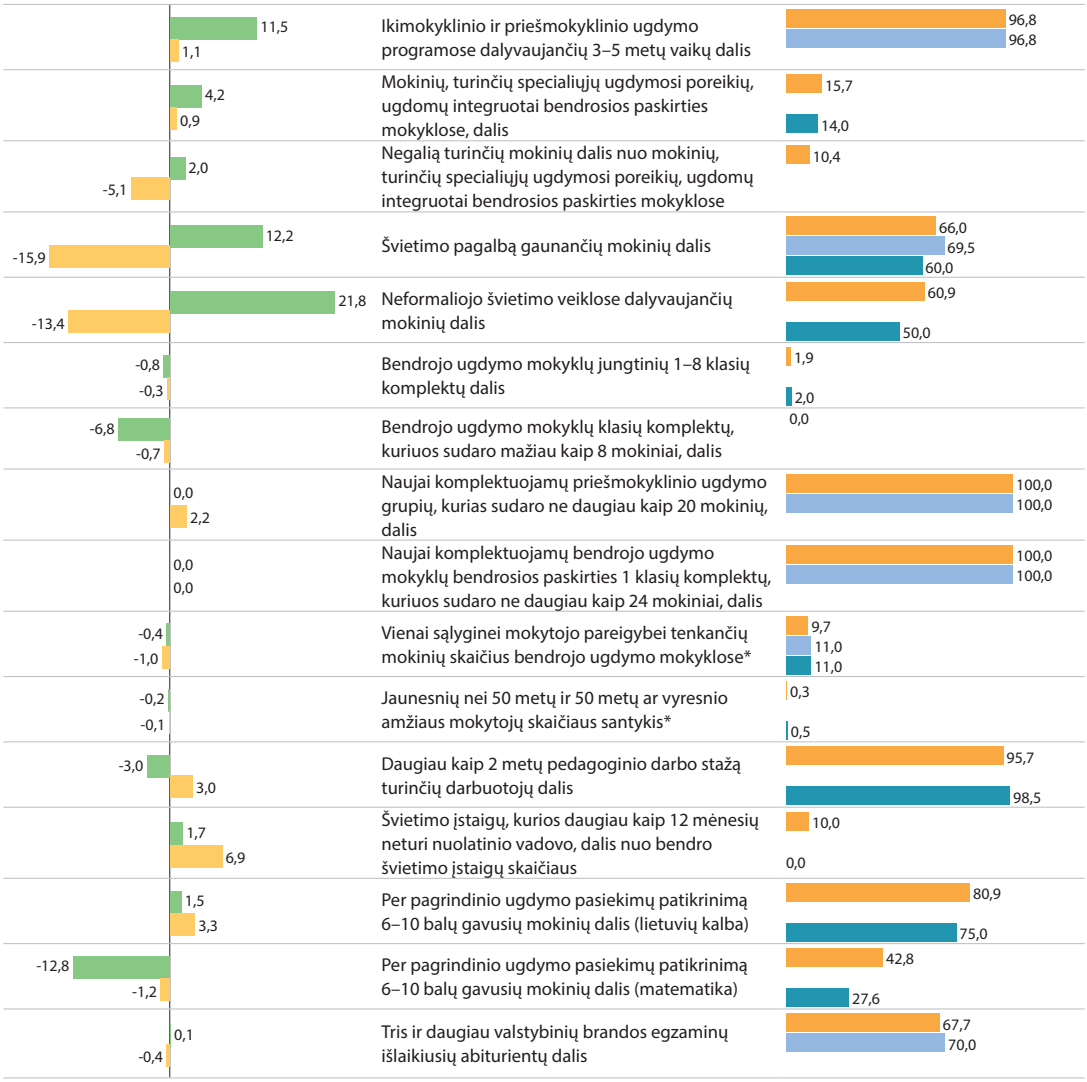

14 pav. Sumažėjo abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitetuose ir kolegijose, dalys (proc.). Gerokai sumažėjus abiturientų vaikinų, tęsiančių mokslus, daliai, tarp jų ir merginų padidėjo atotrūkis.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

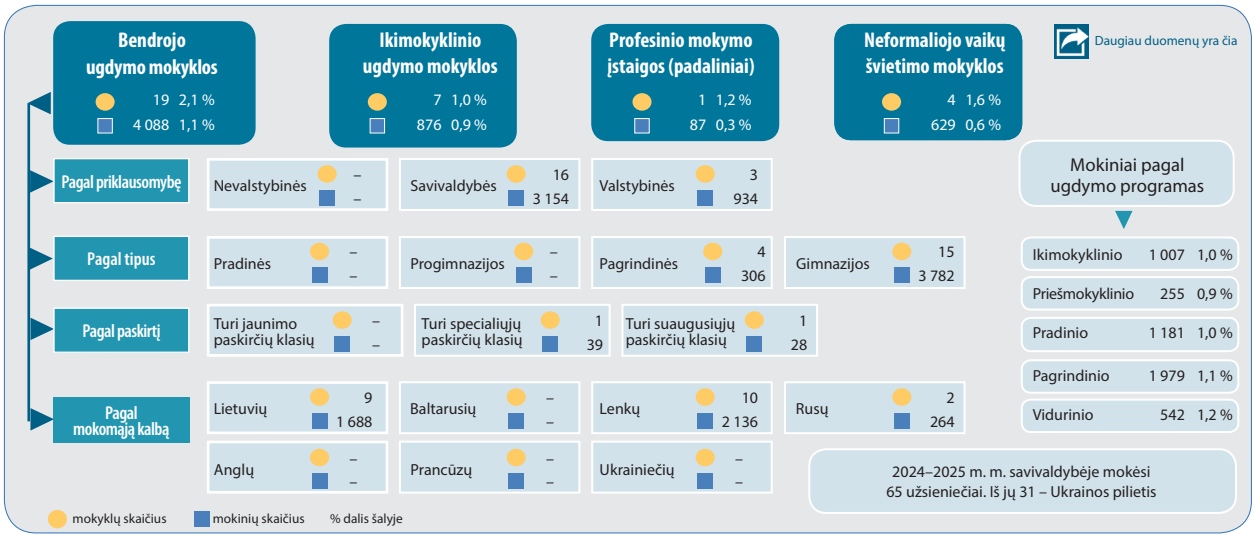
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Analizuojant Šakių r. švietimo rodiklius ir plėtros kryptis, pastebimi teigiami, tačiau netolygūs darnaus ugdymo įgyvendinimo pokyčiai. Didėjo mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui, švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100 mokinių, mokyklų, siūlančių mokytis daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis. Lyginamuoju laikotarpiu padaugėjo SUP mokinių, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose ir ikimokyklinėse grupėse, o kartu išaugo jų įsitraukimas į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, tačiau sumažėjo III–IV lygių SUP mokinių, tęsiančių mokslą po 10 klasės, ir socialiai pažeidžiamų abiturientų, įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalys. Tai rodo, kad įtrauktis didėja, bet stinga veiksmingos pagalbos didesnių specialiųjų poreikių turintiems mokiniams. Analizuojant mokinių pasiekimų duomenis, išryškėjo skirtumai tarp miesto ir kaimo mokyklų, vaikinų ir merginų: miesto mokyklose vidurinį išsilavinimą įgijusių mokinių dalis sumažėjo, o kaimo – padidėjo; abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis kaime sumažėjo, o mieste – išaugo, mažiau vaikinų įstojo į aukštąsias mokyklas. Lyginant NMPP rezultatus, pastebimas aukštas 4 klasės mokinių pasiekimų lygis – matematikos rezultatai viršija 85 % pasiekimų ribą, tačiau 8 klasėje rezultatai gerokai prastesni, ypač mergaičių. Nesiekiantys šalies vidurkio PUPP ir VBE rezultatai, sumažėjęs mokymosi tęstinumas rodo, kad būtina įgyvendinti pasiekimų analizės sistemą, skirti papildomą metodinę ir konsultacinę pagalbą prastų rezultatų mokykloms, įdiegti sistemingą karjeros ugdymą, ypač socialiai pažeidžiamiems jaunuoliams.

Šalčininkų rajono savivaldybė

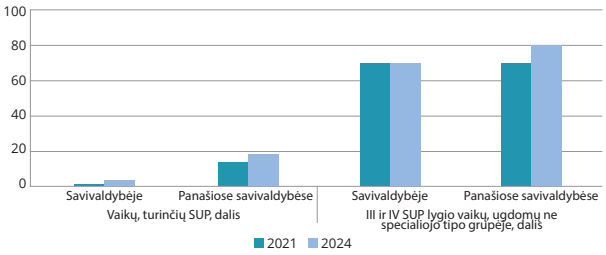

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-3,1	10↑	1483↑	11,4↑	17,4	45,4↓	17↑	70↑	334↑	96↑	37,5↑	16,9↓	100,4↑	15,3↓	66,7↑	14,5↑	1↑	98↓	7	206↑

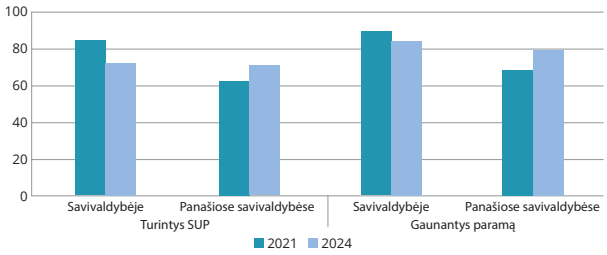
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

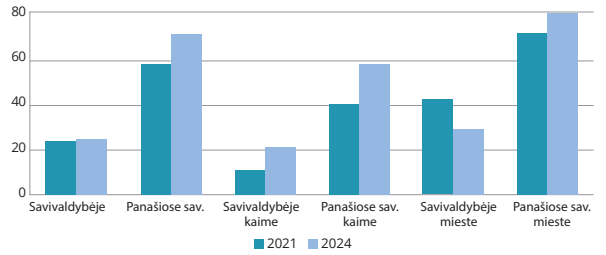
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

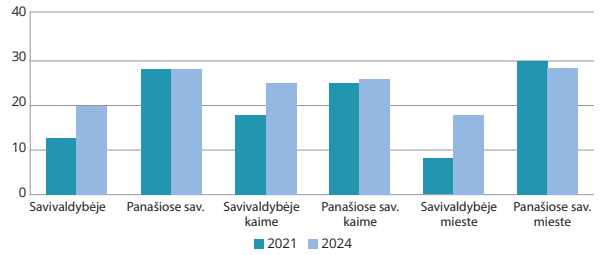
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

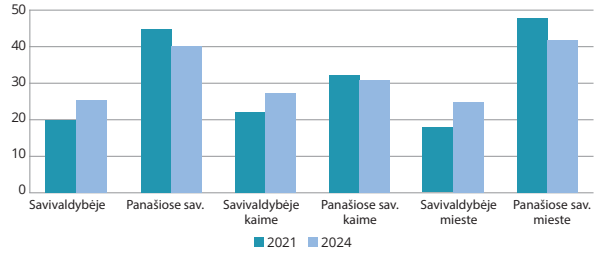
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

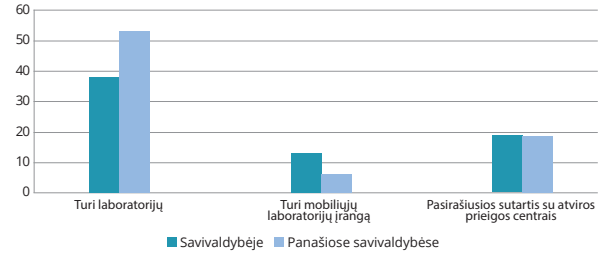
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

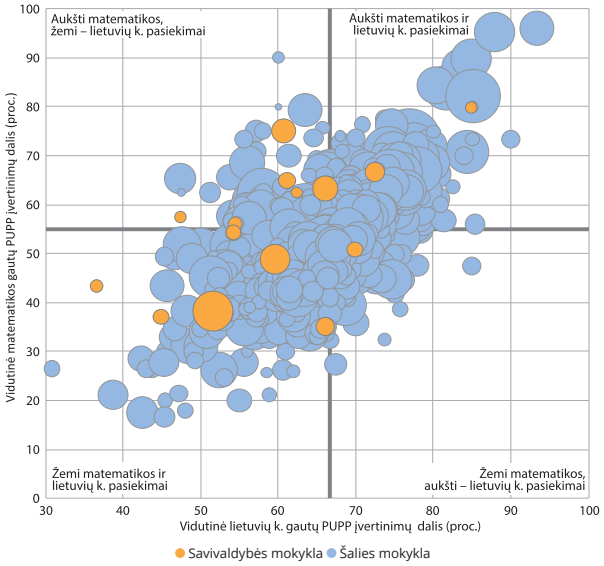

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

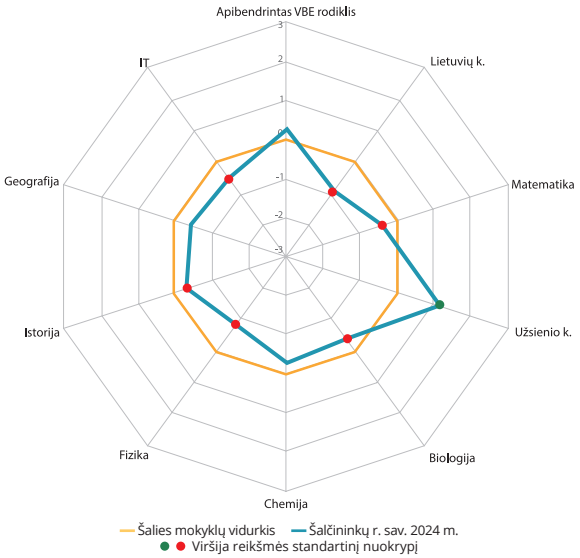

Mokinių pasiekimai

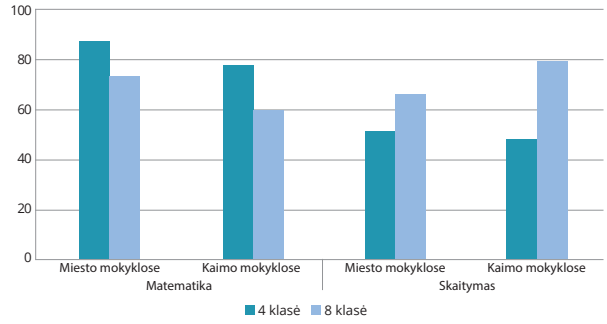
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį (proc.) 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia gana žemus daugumos mokyklų mokinių lietuvių k. ir literatūros pasiekimus ir atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų.

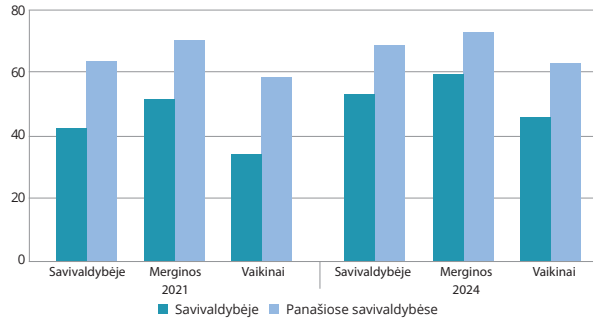
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis (standartizuotais taškais) ir ypač užsienio k. VBE rezultatai yra aukštesni už šalies vidurkį, tačiau kitų VBE rodikliai yra žemesni.

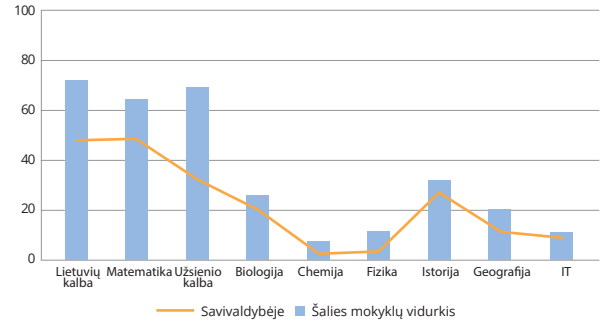
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė miesto mokyklose, išskyrus skaitymo 8 klasėje, kur geresni yra kaimo mokyklų rezultatai.

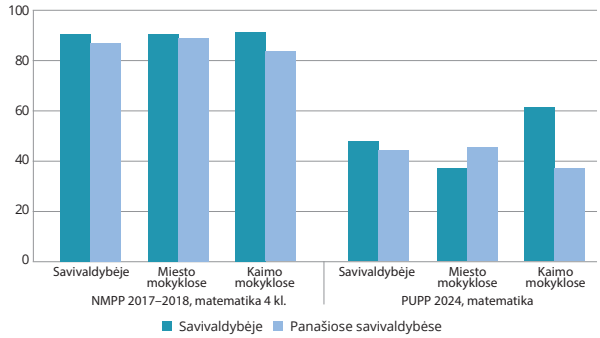
10 pav. Padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.); sumažėjo, bet vis dar išlieka atotrūkis tarp merginų ir vaikinų.

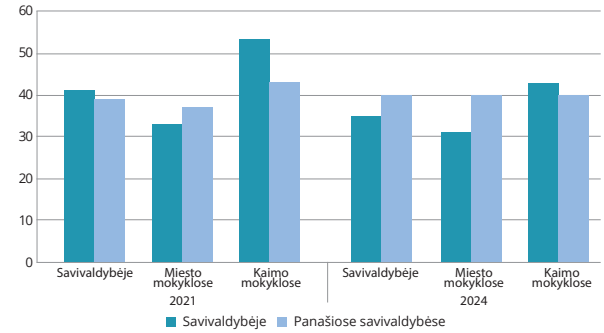
11 pav. 2024 m. visus egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra mažesnės už šalies vidurkį.

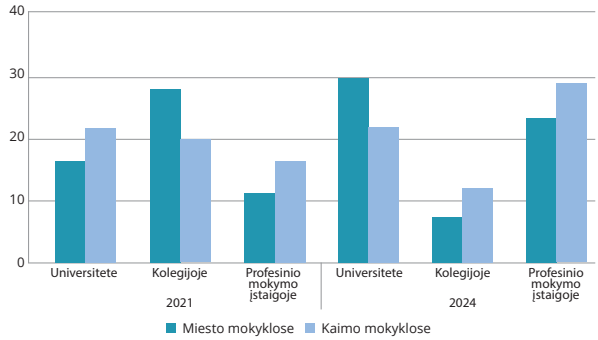
12 pav. Per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.) sumažėjo, gerokai padidėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo.

13 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) sumažėjo, ypač kaimo mokyklose.

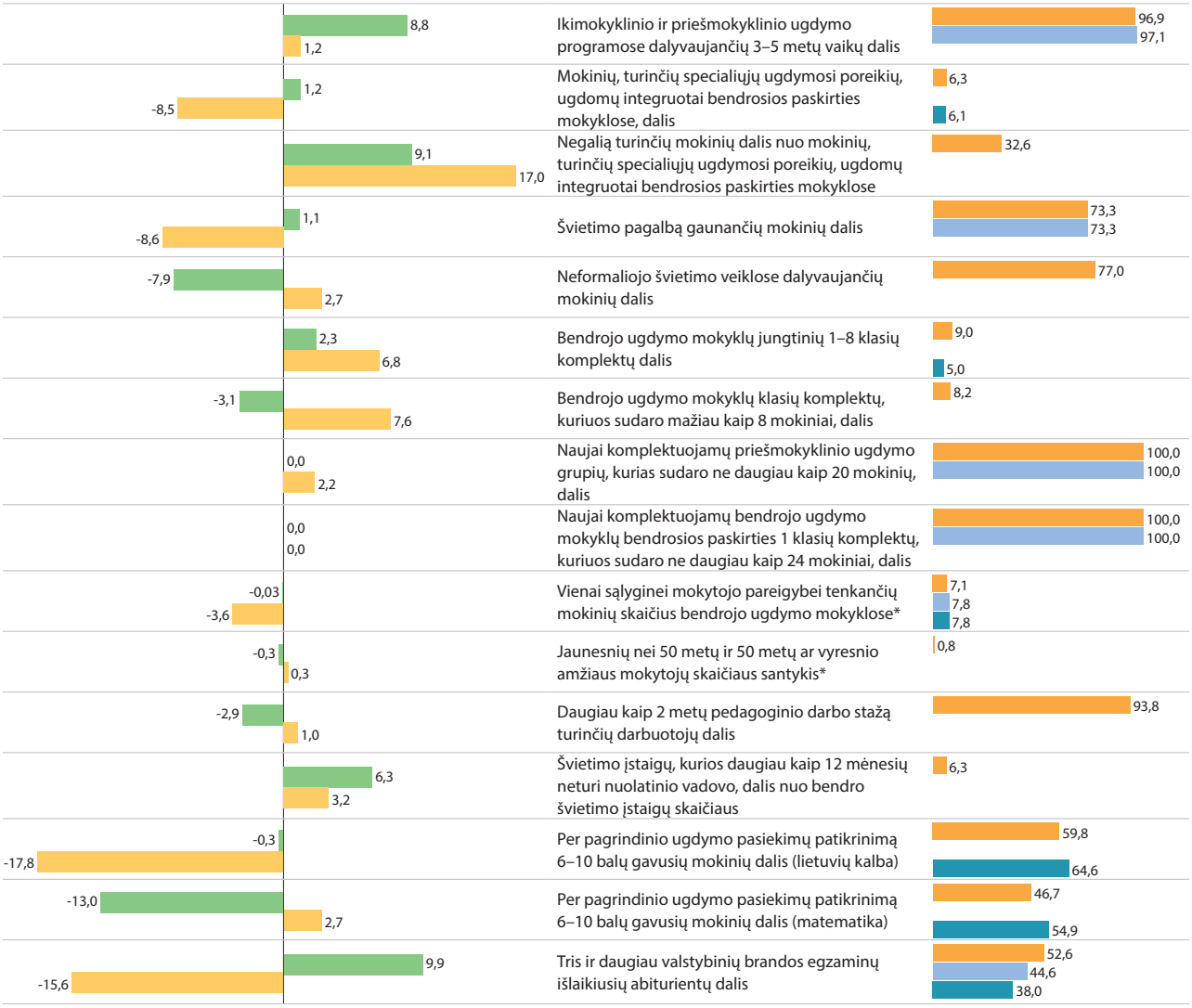

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus profesinio mokymo įstaigoje, dalis (proc.) padidėjo kaimo ir miesto mokyklose, sumažėjo besimokančiųjų kolegijoje.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

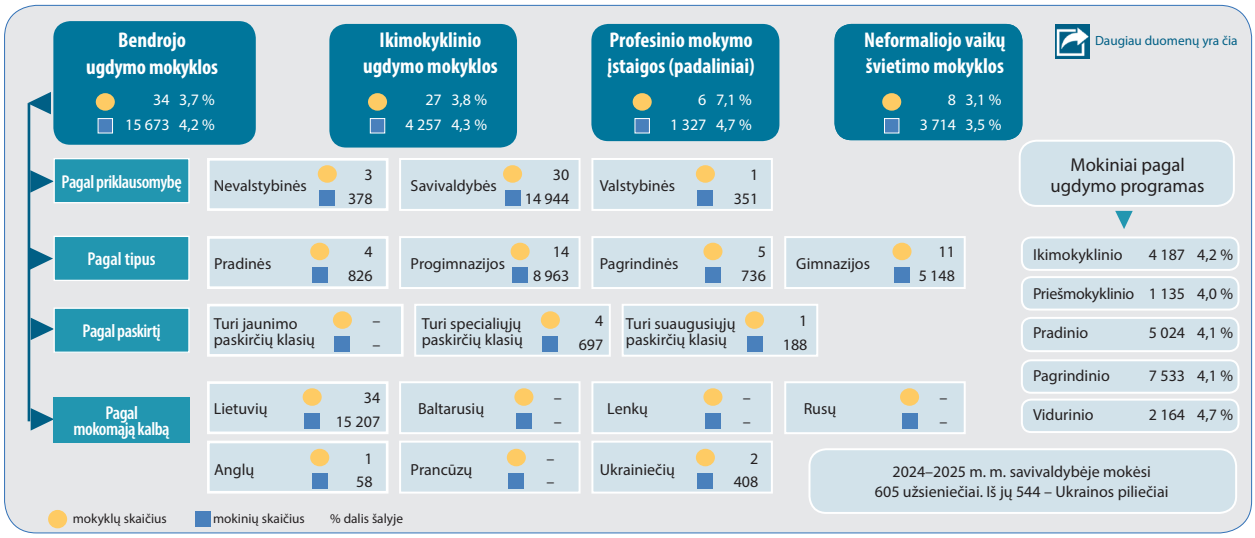
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant užtikrinti gerą švietimo kokybę, pagrindinis dėmesys turi būti skiriamas darniam ugdymui, kurio esminiai uždaviniai – kokybiškas išsilavinimas, pritaikytas kiekvieno mokinio poreikiams, lyčių lygybė, socialinės atskirties mažinimas. Didžioji dalis VBE rezultatų yra prastesni nei šalies. Švietimo pasiekimų srityje išryškėja atotrūkiai – NMPP ir PUPP rezultatai atskleidžia pasiekimų skirtumus tarp miesto ir kaimo mokyklų. Siūloma suformuoti nuoseklią mokinių žinių stiprinimo strategiją, užtikrinti lygiavertę mokymosi aplinką. Atkreipti dėmesį, kad kaimo mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis padidėjo, tačiau miesto – sumažėjo. Išaugo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalis; abiturientų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis. Taip pat padidėjo mokinių, turinčių SUP, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, dalis. Švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis šiek tiek padidėjo, tačiau buvo mažesnė nei panašiose savivaldybėse, todėl svarbu panaudoti daugiau mokymo lėšų švietimo pagalbai ir toliau didinti švietimo pagalbos specialistų skaičių. Gana daug mokymo lėšų panaudojama pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, tačiau svarbu būtų mokytojus skatinti įgyti aukštesnes kvalifikacines kategorijas. Būtina ir toliau tęsti mokyklų tinklo pertvarką ir mažinti mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalį, taip pat 1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalį. Rekomenduojama kryptingai tobulinti mokytojų dalykines kompetencijas, taikyti inovatyvius ugdymo(si) metodus ir būdus, didinti neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių aprėptį.

Šiaulių miesto savivaldybė

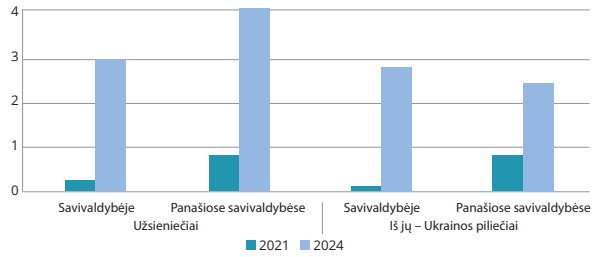

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
5,6	7↑	1740↑	4,7↑	13,7	10↑	49↑	71↑	478↑	36↑	50↑	11,3↑	101,2↑	0↔	0↑	23,6↑	1↑	99↔	5,5	194↑

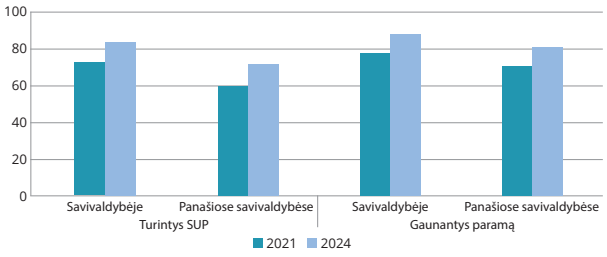
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

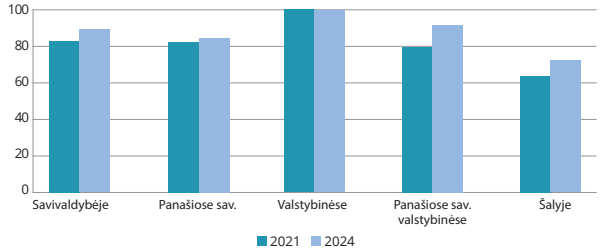
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

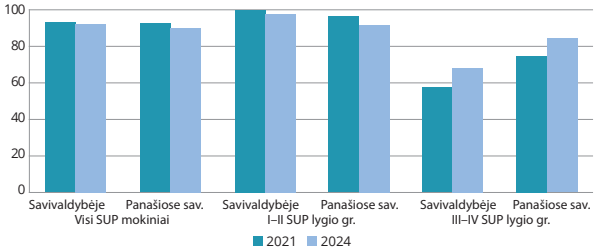
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

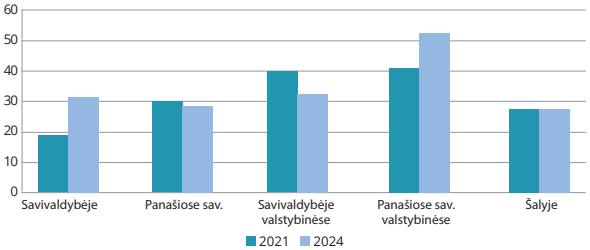
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

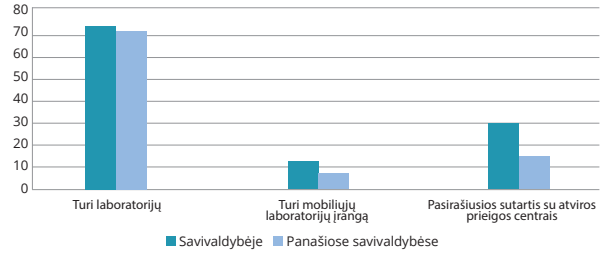
4 pav. Specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių, tęsiančių mokslą po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

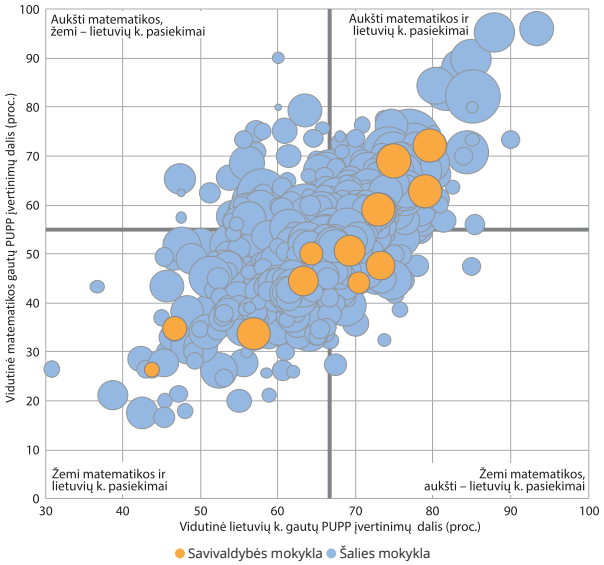

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

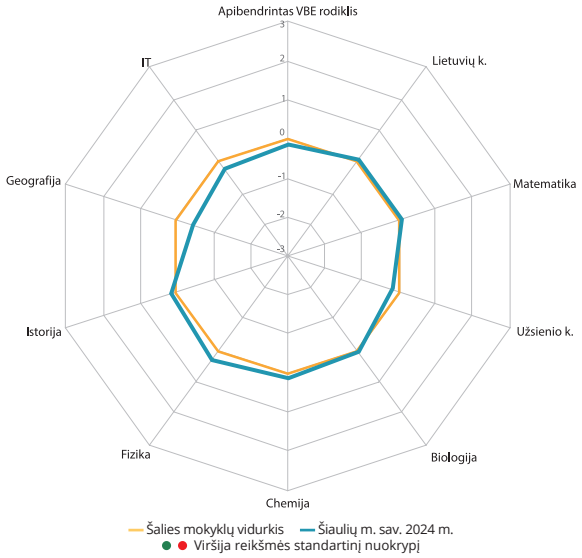

Mokinių pasiekimai

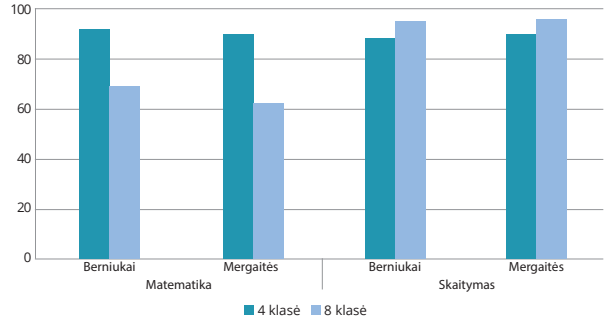
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį (proc.) 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų netolygumus tarp savivaldybės mokyklų.

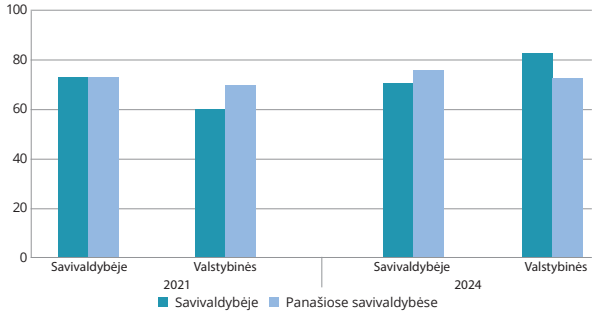
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis (standartizuotais taškais) ir keturių VBE rezultatai yra žemesni už šalies mokyklų vidurkį, kitų penkių dalykų VBE – aukštesni.

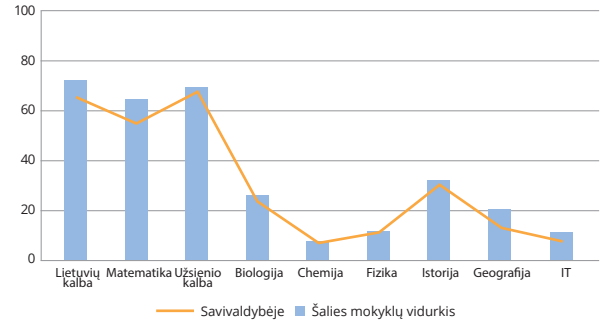
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių 4 klasės mokinių dalis (proc.) yra gerokai didesnė nei 8 klasės, skaitymo – priešingai.

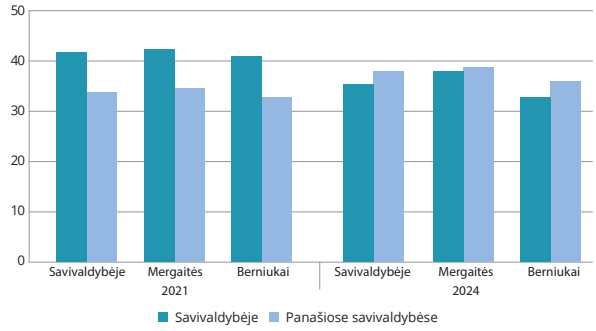
10 pav. Savivaldybės mokyklose šiek tiek sumažėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), valstybinėje – išaugo.

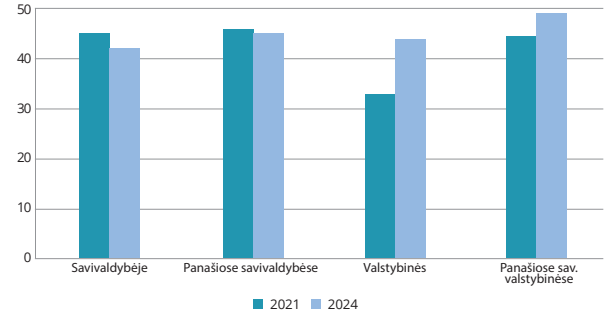
11 pav. 2024 m. visus egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra mažesnės už šalies mokyklų vidurkį.

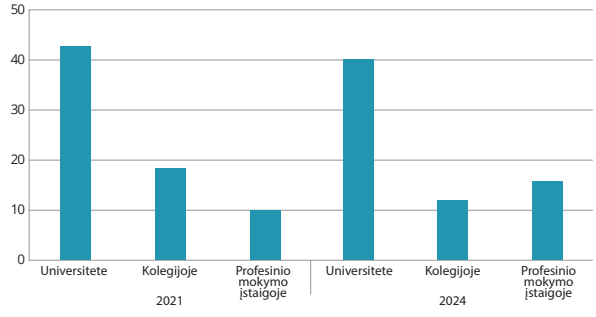
12 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) savivaldybėje sumažėjo ir yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) savivaldybės mokyklose sumažėjo, o valstybinėje – išaugo.

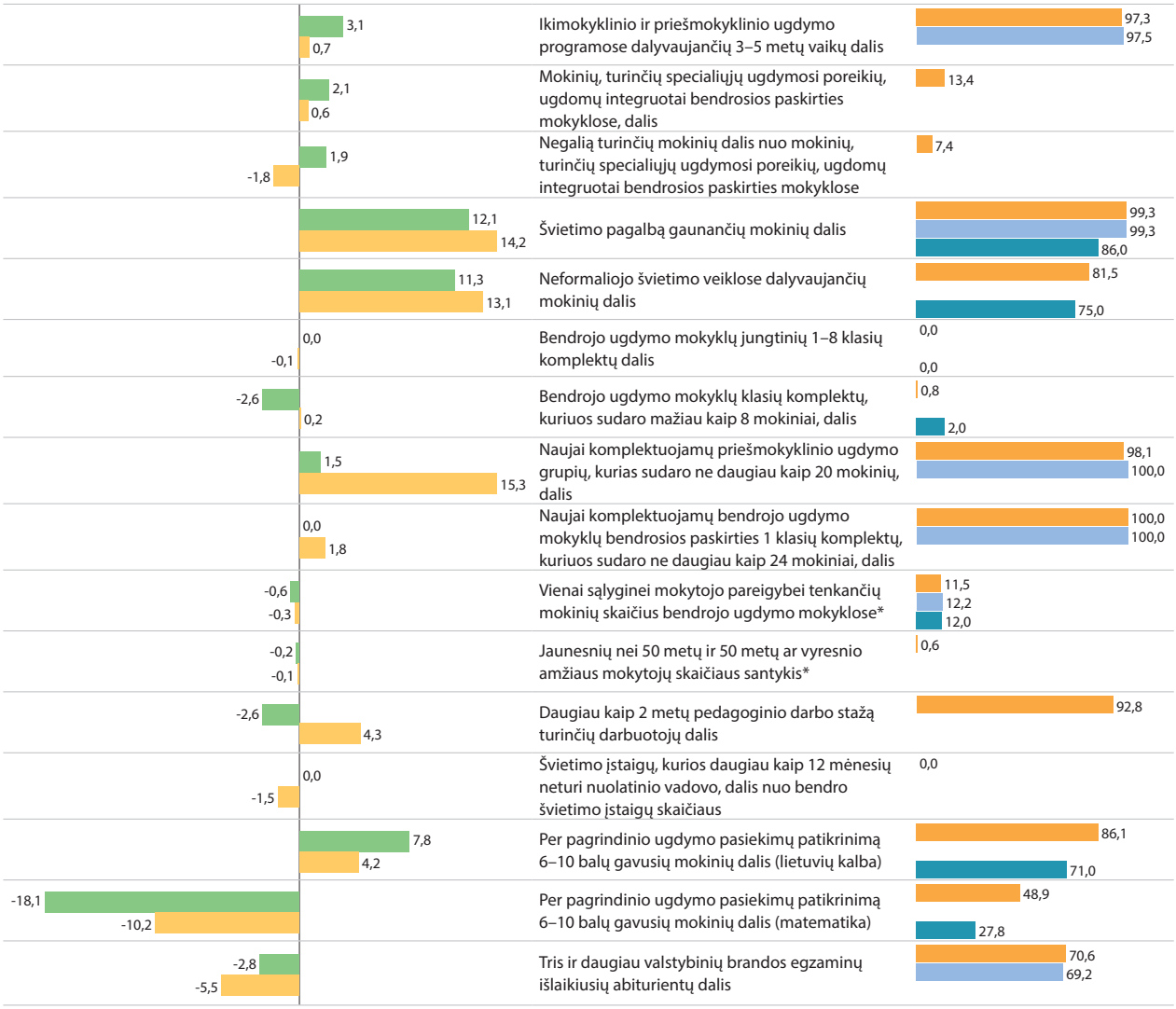

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete ir kolegijoje, dalys (proc.) sumažėjo, profesinio mokymo įstaigoje – padidėjo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybėje siekiama plėtoti darnų ugdymą ir sudaryti lygias ugdymosi galimybes visiems mokiniams, nepriklausomai nuo jų lyties, amžiaus, socialinės padėties. Pastebimos aktualios švietimo tendencijos, susijusios su ankstyvojo ir įtraukiojo ugdymo aprėptimi ir švietimo pagalbos teikimu: vis daugiau 3–5 metų vaikų dalyvauja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose; auga SUP mokinių, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, ir švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalys. Vis daugiau mokinių (taip pat ir turinčių SUP) dalyvauja neformaliojo vaikų švietimo veiklose. Didėja mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, o gamtos mokslų ir technologijų žinias gali taikyti praktiškai, dalis: mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ar mobiliųjų laboratorijų įrangą arba pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis yra didesnė nei panašiose savivaldybėse. Gana didelė lėšų suma panaudojama pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti. Sutvarkytas mokyklų tinklas: vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos klasės komplekto dydis ir patalpų plotas yra optimalūs; pusė mokyklų pritaikytos žmonėms su judėjimo negalia. Tačiau NMPP ir PUPP duomenys rodo mokymosi pasiekimų skirtumus pagal mokyklas, mokinių amžių ir dalykus, ypač matematikos. Sumažėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių k. dalyko. Keturių VBE rezultatai yra žemesni už šalies mokyklų vidurkį. Todėl rekomenduojama gerinti pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų mokinių mokymosi pasiekimus, taikant diferencijuotus mokymo metodus ir teikiant švietimo pagalbą. Siekiant mažinti pasiekimų skirtumus tarp mokyklų, svarbu ir toliau vykdyti mokyklų pažangos stebėseną, kryptingai tobulinti mokytojų kvalifikaciją, aktyviai dalintis geraja patirtimi.

Šiaulių rajono savivaldybė

Bendrojo ugdymo mokyklos
13 1,4 %
4 024 1,1 %

Ikimokyklinio ugdymo mokyklos
6 0,9 %
714 0,7 %

Profesinio mokymo įstaigos (padaliniai)
1 1,2 %
203 0,7 %

Neformaliojo vaikų švietimo mokyklos
3 1,2 %
937 0,9 %

Daugiau duomenų yra čia

Pagal priklausomybę
Nevalstybinės 1 4
Savivaldybės 11 4 004
Valstybinės 1 16

Pagal tipus
Pradinės 1 4
Progimnazijos 3 1 409
Pagrindinės 7 1 940
Gimnazijos 2 671

Pagal paskirtį
Turi jaunimo paskirčių klasių – –
Turi specialiųjų paskirčių klasių 1 27
Turi suaugusiųjų paskirčių klasių – –

Pagal mokomąją kalbą
Lietuvių 13 4 024
Baltarusių – –
Lenkų – –
Rusų – –
Anglų – –
Prancūzų – –
Ukrainiečių – –

Mokiniai pagal ugdymo programas

Ikimokyklinio	1 106	1,1 %
Priešmokyklinio	331	1,2 %
Pradinio	1 408	1,2 %
Pagrindinio	1 680	0,9 %
Vidurinio	213	0,5 %

2024–2025 m. m. savivaldybėje mokėsi 71 užsienietis. Iš jų 48 – Ukrainos piliečiai

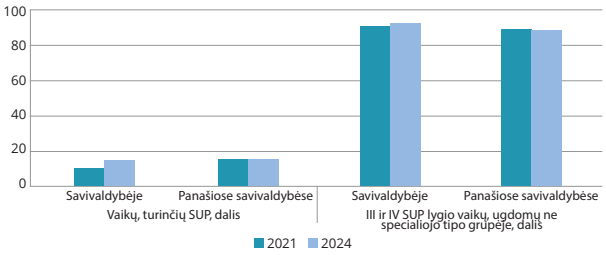
mokyklų skaičius · mokinių skaičius · % dalis šalyje

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
2,7	8,4↑	1570↑	20↓	16,3	28,3↑	48↓	69↑	396↑	24↓	33,3↑	13,4↑	88,6↑	4,8↑	9,1↑	19,4↑	0,9↑	94↓	2,9	186↑

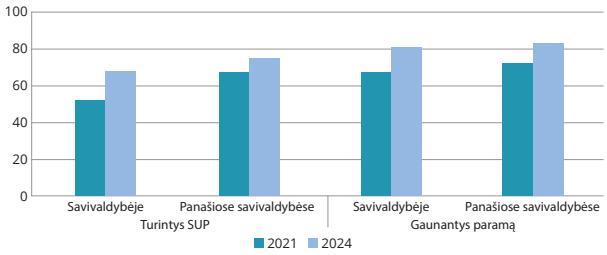
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

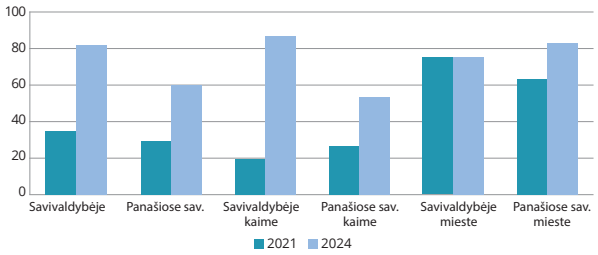
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

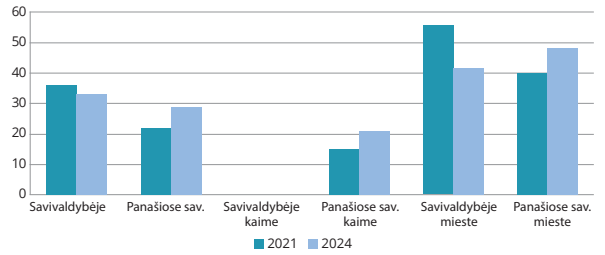
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

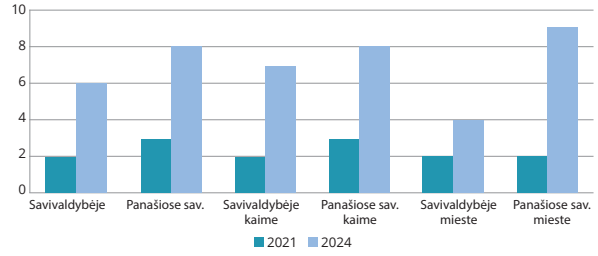
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

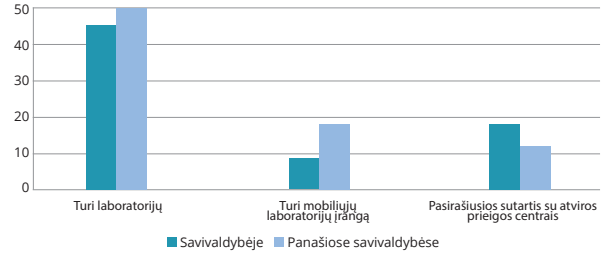
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

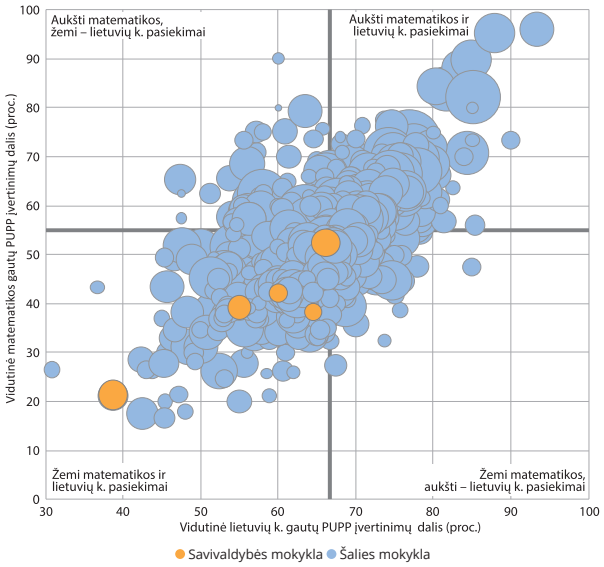

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

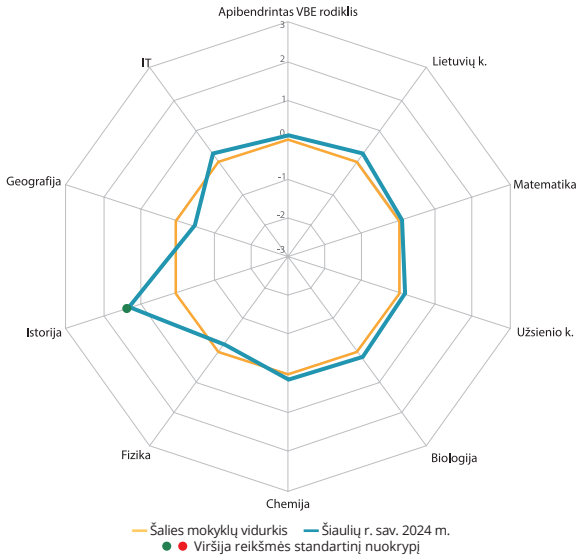

Mokinių pasiekimai

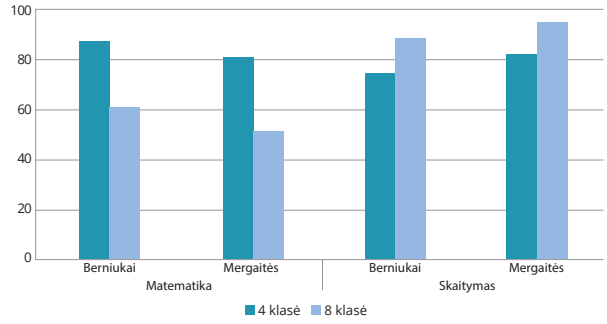
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį (proc.) 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia žemus daugumos mokyklų matematikos ir lietuvių k. ir literatūros pasiekimus.

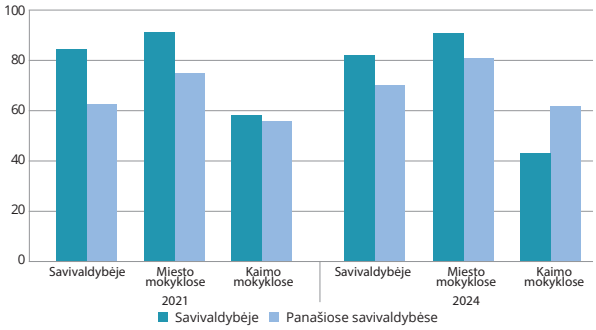
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis (standartizuotais taškais) ir 7 VBE rezultatai yra aukštesni už šalies mokyklų vidurkį, 2 dalykų – žemesni. Ypač geri – istorijos VBE rezultatai.

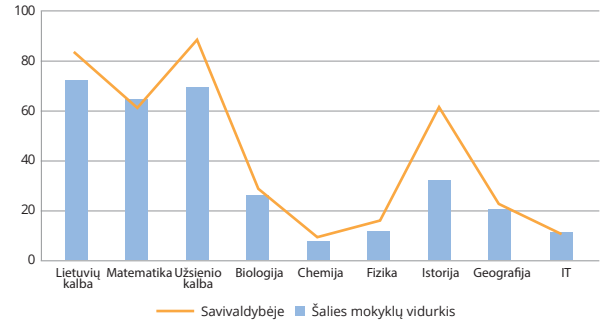
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių 4 kl. ir 8 kl. mokinių dalys (proc.) yra didesnės tarp berniukų, o skaitymo – tarp mergaičių.

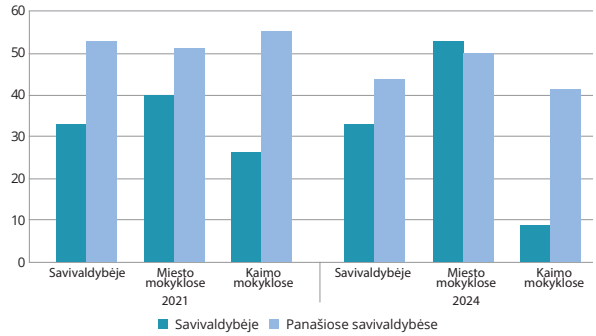
10 pav. Sumažėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.); išlieka atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų.

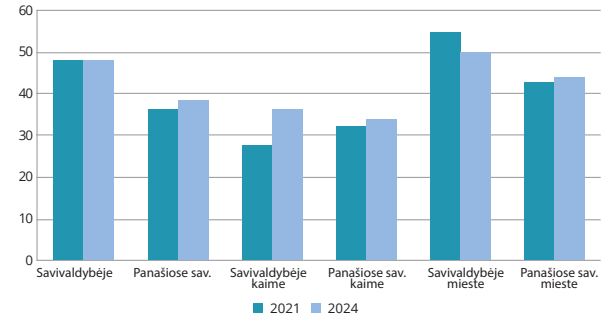
11 pav. 2024 m. matematikos ir informacinių technologijų egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra mažesnės už šalies vidurkį, kitų dalykų – didesnės.

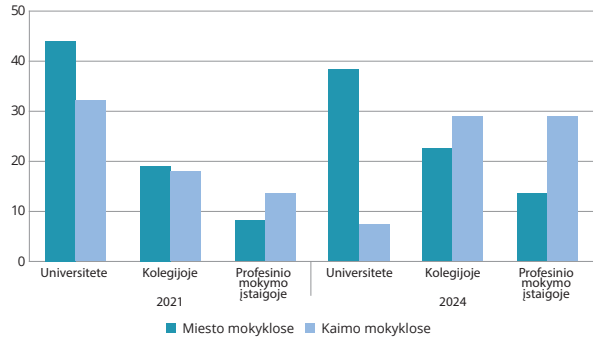
12 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) miesto mokyklose išaugo, o kaimo – gerokai sumažėjo.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) savivaldybėje nepasikeitė; išliko atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų.

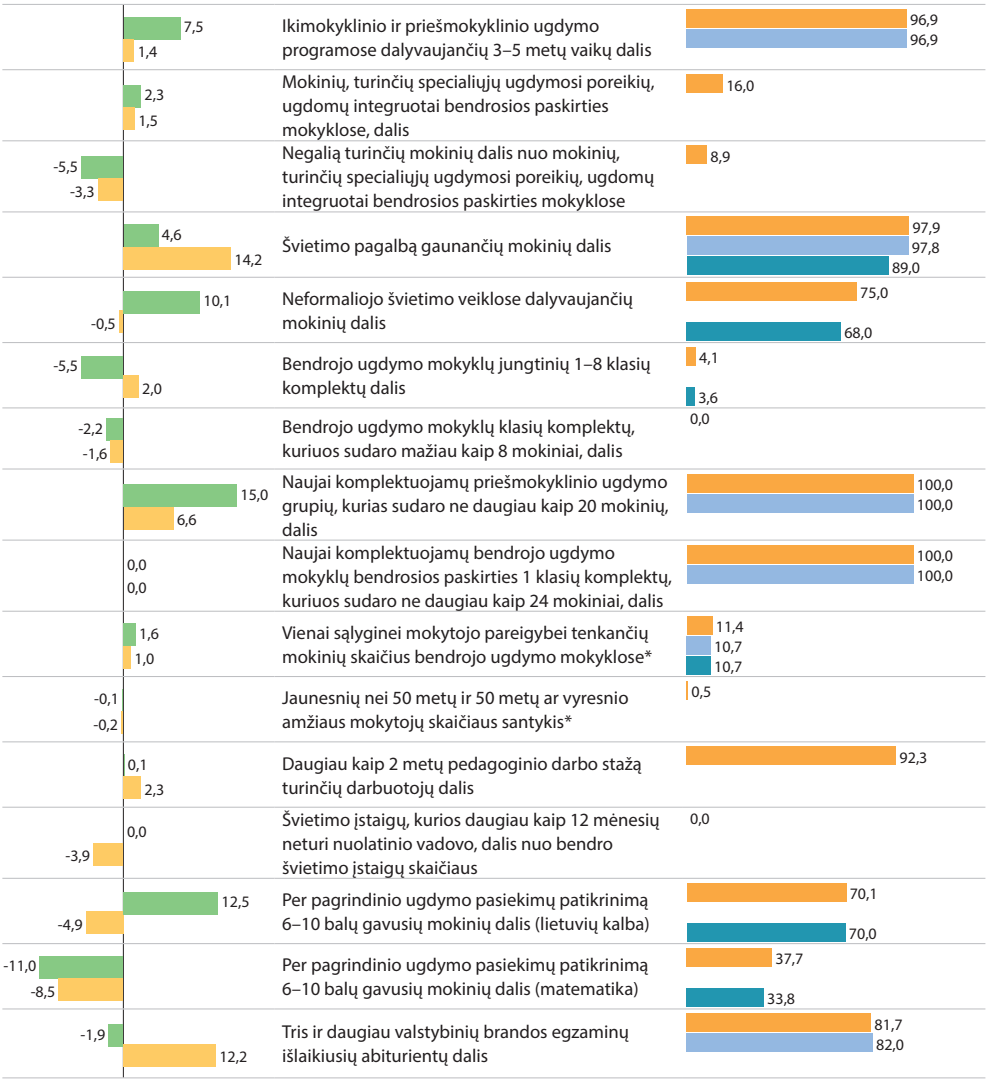

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus kolegijoje ir profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.) padidėjo, o universitete – sumažėjo, ypač kaimo mokyklose.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Pokytis per 3 metus (procentiniais punktais, * vnt.)

Skirtumas nuo panašių savivaldybių grupės vidurkio (procentiniais punktais, * vnt.)

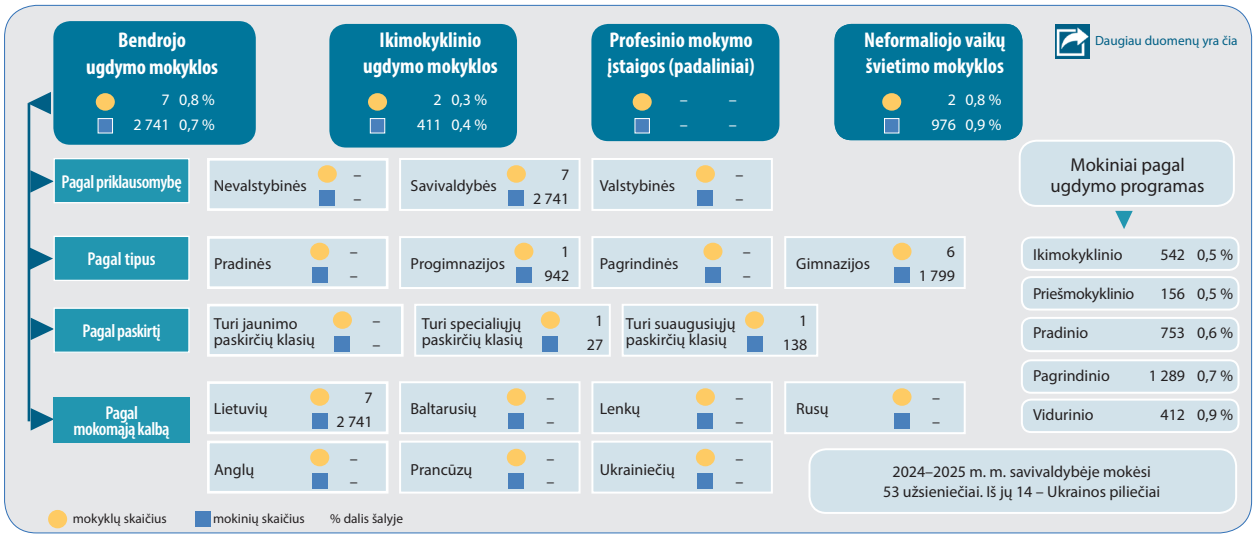
2024 m. savivaldybėje

2025 metų valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų panaudojimo tikslo pasiekimo vertinimo kriterijų siektina reikšmė „Tūkstantmečio mokyklų“ programos siekiama reikšmė 2025 m.

Įžvalgos ir rekomendacijos

Darnaus ugdymo įgyvendinimas grindžiamas lygių galimybių principu visiems mokiniams – nepriklausomai nuo jų lyties, gyvenamosios vietos ar socialinės padėties. Savivaldybėje didėja mokinių įtrauktis į neformaliojo švietimo veiklas, o 3–5 metų vaikų – į ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas. Švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis išaugo ir yra didesnė nei panašiose savivaldybėse; didėja mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai, ir švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius. Vis daugiau lėšų panaudojama pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, tačiau aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų dalis mažėja. Padidėjo mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis. Gamtos mokslų ir technologijų teorines žinias mokiniai gali taikyti praktiškai: dalis mokyklų turi gamtos mokslų laboratorijų ar mobiliųjų laboratorijų įrangą arba yra pasirašiusios sutartis su atviros prieigos centrais. Tačiau mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma yra maža. Yra 1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse. Padidėjo atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko. NMPP duomenys rodo mokymosi skirtumus tarp lyčių. Pagal apibendrintą VBE rodiklį savivaldybė patenka tarp trečdalio žemiausią rodiklį turinčių šalies savivaldybių. Per lietuvių kalbos PUPP 6–10 balų gavusių mokinių dalis padidėjo, tačiau matematikos – sumažėjo. Siekiant gerinti ugdymo kokybę, svarbu tenkinti individualius mokinių ugdymosi poreikius, mažinti pasiekimų netolygumus. Stiprinti ugdymo karjerai sritį, siekiant padėti pagrindinio ugdymo programos mokiniams apsispręsti dėl tolesnio mokymosi ar profesijos pasirinkimo.

Šilalės rajono savivaldybė

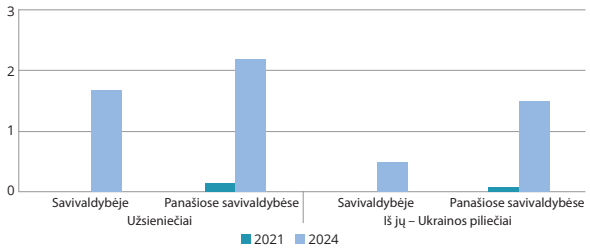

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-7,7	8↑	1475↑	8,4↑	20,9	42,5↑	60↑	78↑	313↑	35↑	42,9↔	14,8↑	93,3↑	3,6↑	14,3↔	19,9↓	0,7↑	96↓	7	148↓

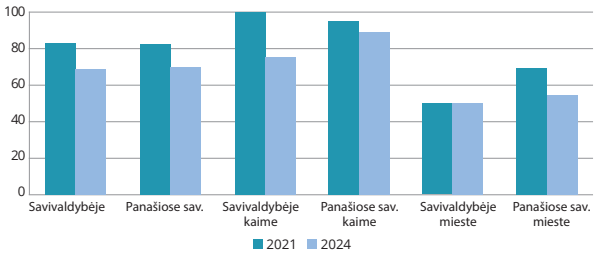
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

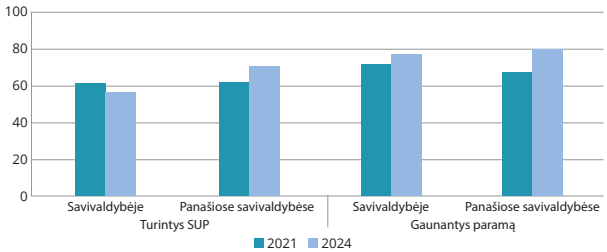
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

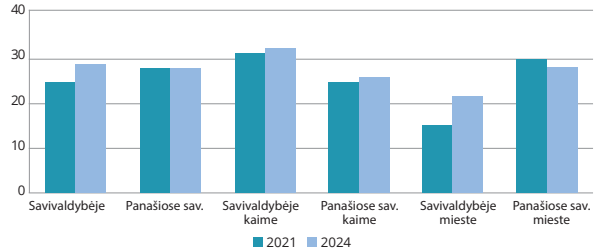
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

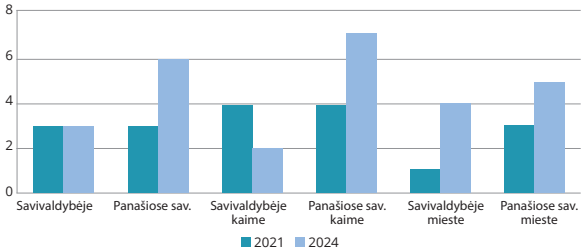
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

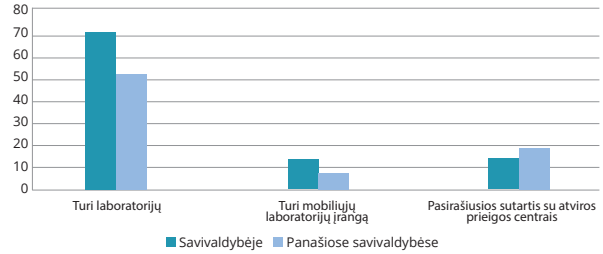
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosios mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

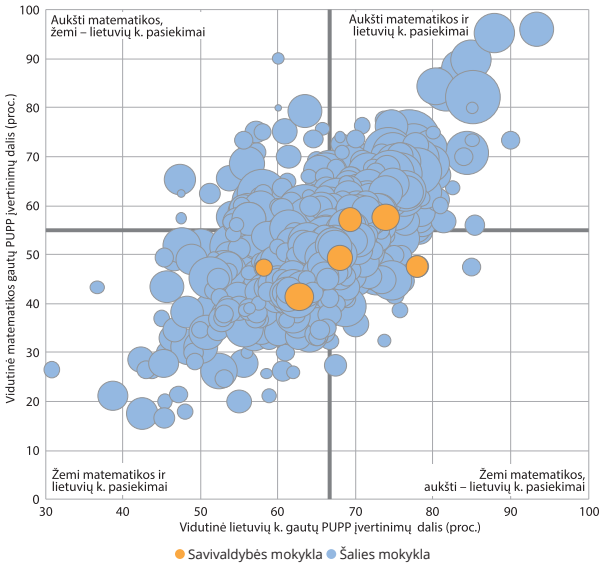

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

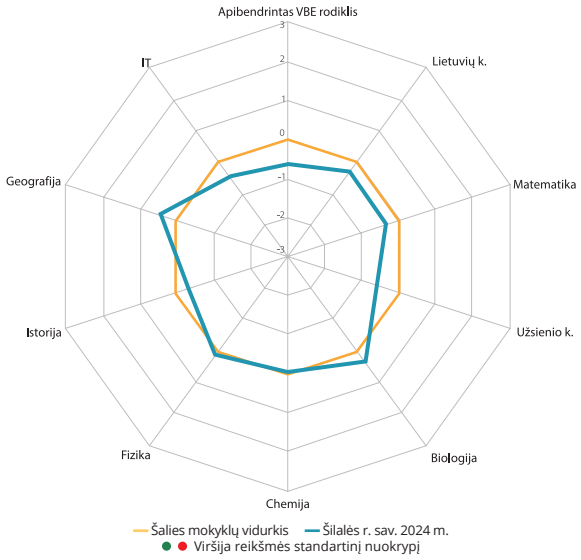

Mokinių pasiekimai

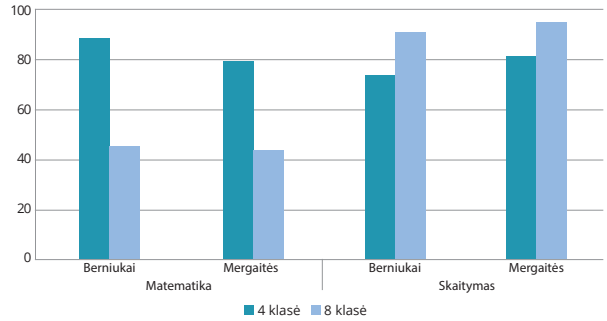
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia žemesnius matematikos ir aukštesnius lietuvių k. ir literatūros pasiekimus daugumoje mokyklų.

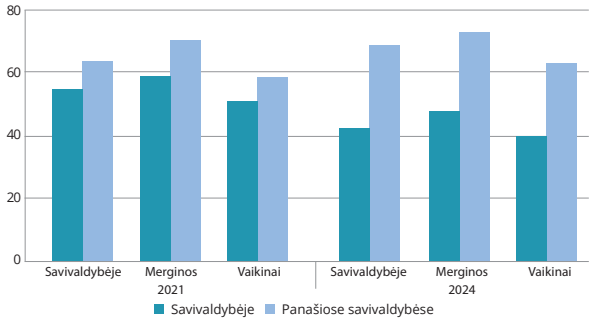
8 pav. 2024 m. apibendrintas ir daugumos dalykų VBE rodiklis (-iai) (standartizuotais taškais) buvo žemesni už šalies mokyklų vidurkį, aukštesni – biologijos, fizikos ir geografijos dalykų pasiekimai.

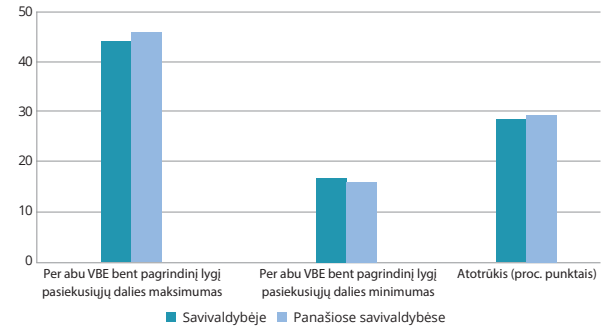
9 pav. 2024–2025 m. m. per matematikos NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) buvo didesnė tarp berniukų, o skaitymo – tarp mergaičių.

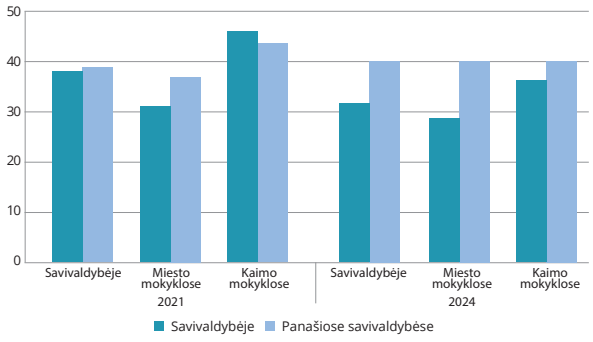
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) sumažėjo ir išliko mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

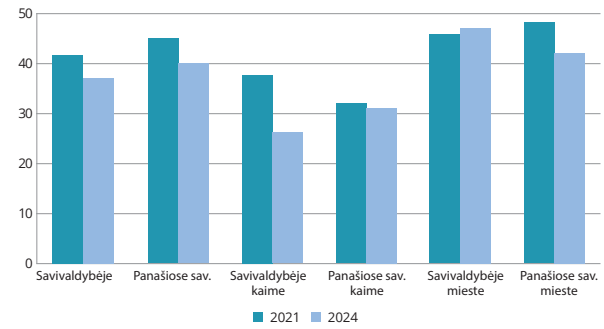
11 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių (proc.) atotrūkis tarp savivaldybės gimnazijų yra panašus, kaip ir panašiose savivaldybėse.

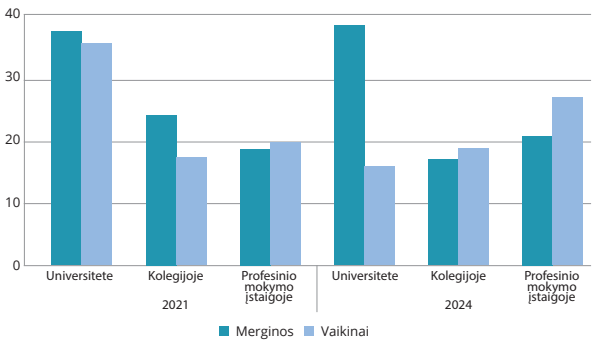
12 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) sumažėjo (ypač kaimo mokyklose) ir išlieka mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) sumažėjo (ypač kaime) ir yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

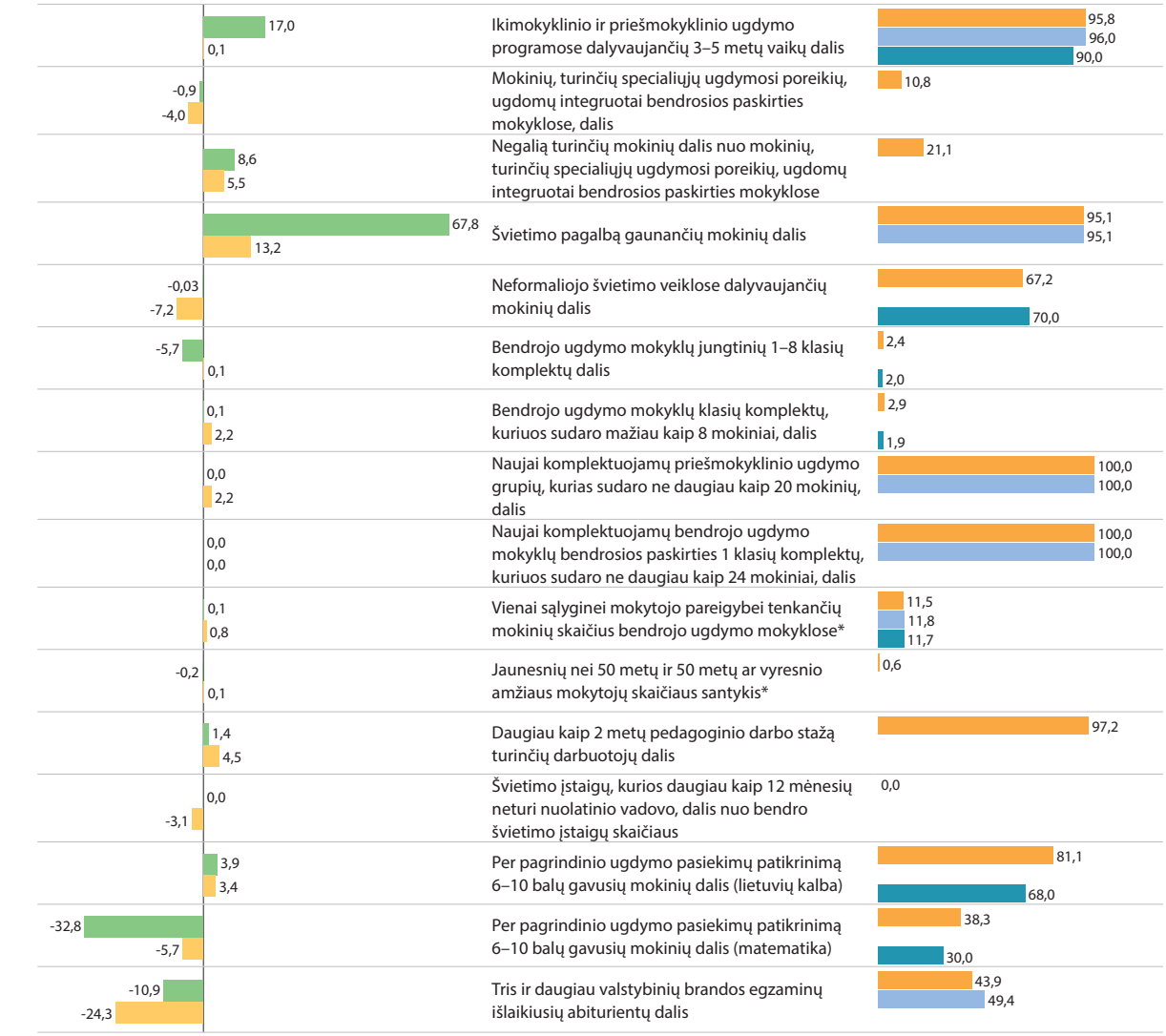

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių vaikinų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, dalis (proc.) sumažėjo, išaugo abiturientų, pasirinkusių mokytis profesinio mokymo įstaigoje, dalis.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

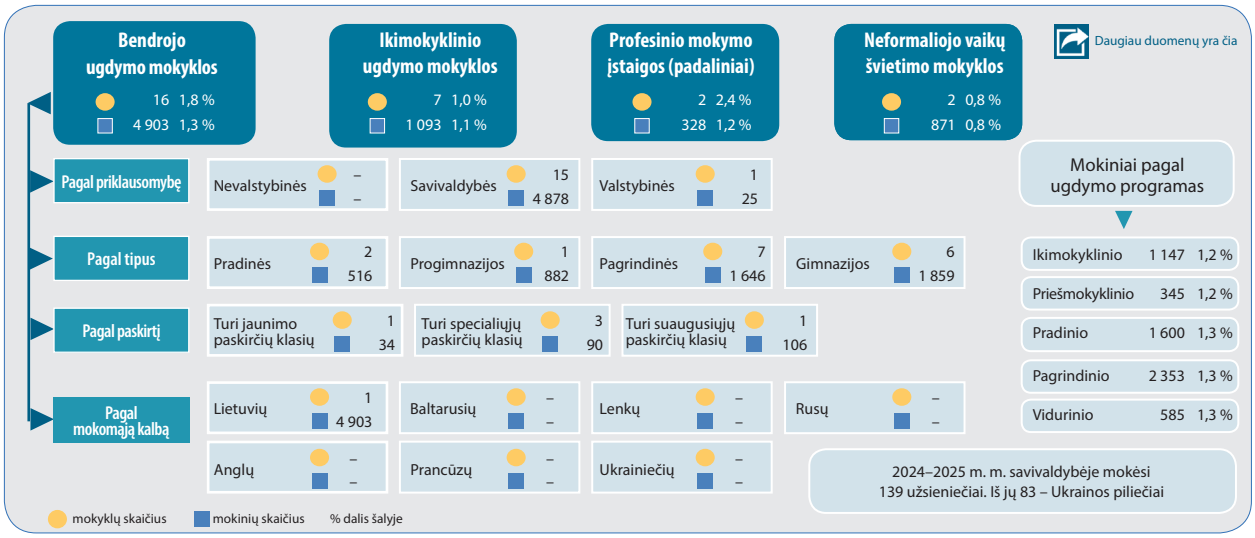
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybėje vykstantys teigiami švietimo sistemos pokyčiai kuria prielaidas darnaus ugdymo plėtrai: per lyginamąjį laikotarpį padidėjo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų, negalią turinčių mokinių, ugdomų integruotai, ir švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalys (proc.); savivaldybės mokiniai tapo dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkais; daugiau mokymo lėšų panaudota pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, didelė dalis mokytojų turi aukštą kvalifikacinę kategoriją. Analizuojant mokinių mokymosi pasiekimų duomenis, pastebima, kad daugumos dalykų VBE rezultatai žemesni už šalies mokyklų vidurkį, išskyrus biologijos, fizikos ir geografijos, prasti matematikos (NMPP, PUPP, VBE) rezultatai, ryškūs skirtumai tarp mokyklų (PUPP, VBE), nė trečdalio nesiekia dalis mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių k. dalyko, sumažėjo 3 ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalis. Siekiant gerinti pasiekimus, rekomenduojama stiprinti STEAM ugdymo(si) aplinką, įgyvendinti tarpdisciplininį mokymą(si), ieškoti sprendimų matematikos, lietuvių k. pasiekimams gerinti nuo pagrindinio ugdymo programos įgyvendinimo pradžios, kryptingai tobulinti mokytojų kvalifikaciją. Tikslinga atkreipti dėmesį į laiku teikiamos kokybiškos švietimo pagalbos prieinamumą, formuojant visų švietimo pagalbos specialistų komandas, ir panaudoti daugiau mokymo lėšų švietimo pagalbai teikti. Tęsti mokyklų tinklo optimizavimą, kad neliktų jungtinių klasių ir mažų klasių komplektų. Atsižvelgiant į tai, kad daugėja mokinių, po pagrindinio ugdymo programos nebetęsiančių mokslų, ir mažėja abiturientų, įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, svarbu daugiau dėmesio skirti ugdymo karjerai, profesinio informavimo ir konsultavimo sričiai.

Šilutės rajono savivaldybė

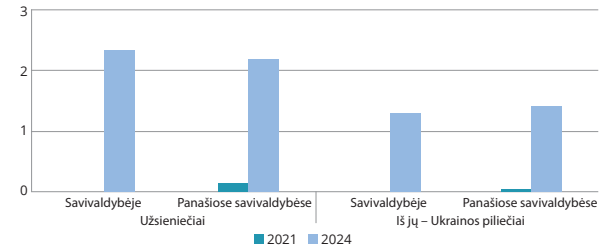

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
1,1	8,7↑	1544↑	6,4↑	17,3	34,2↑	53↓	70↑	536↑	42↑	20↑	14,1↑	99,7↑	2,5↑	40↑	19↓	1,1↑	99↑	4	148↓

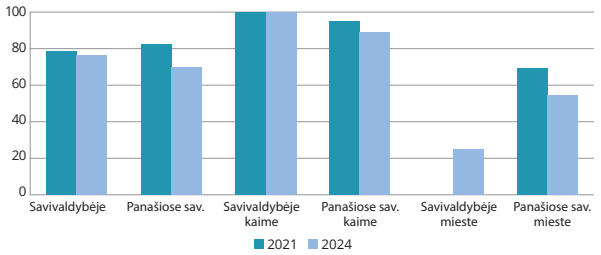
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

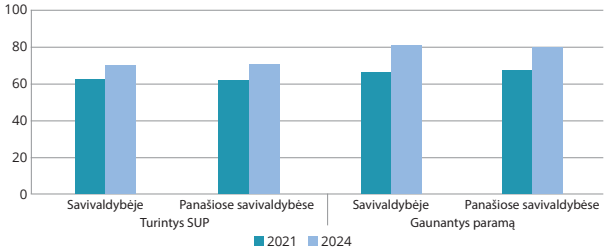
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

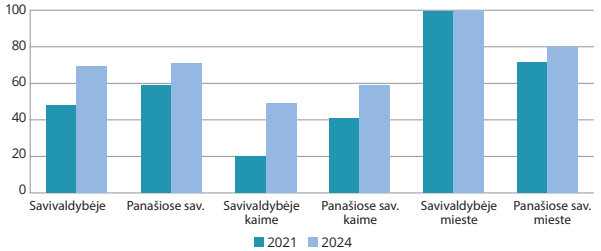
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

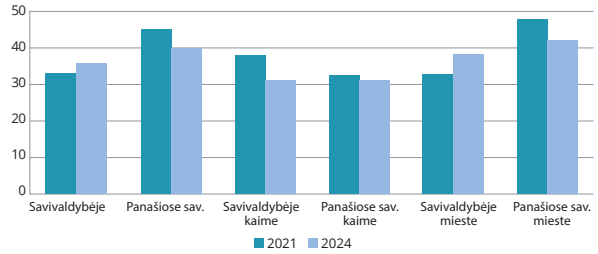
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

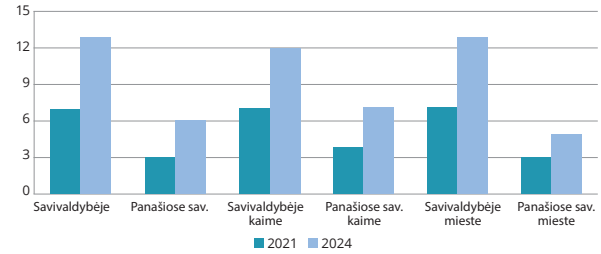
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

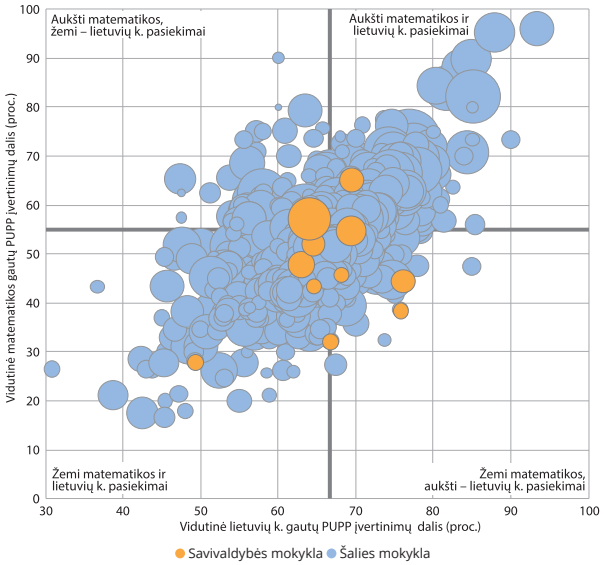

6 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

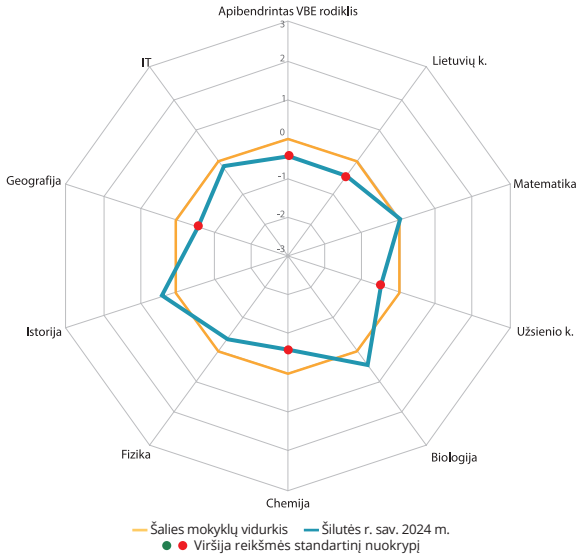

Mokinių pasiekimai

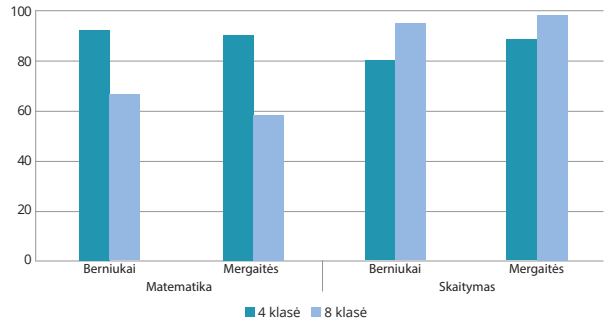
7 pav. Pagal vidutinę gautų įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų.

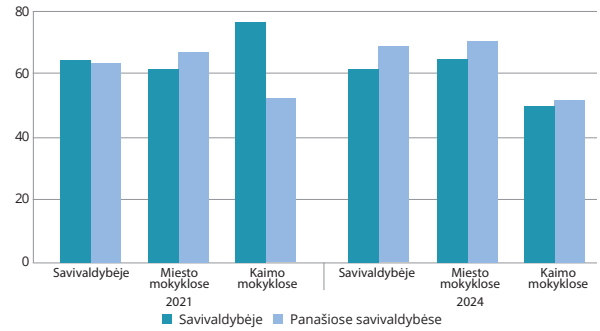
8 pav. Apibendrintas ir šešių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra žemesni už šalies mokyklų vidurkį, tačiau biologijos ir istorijos VBE rodikliai yra aukštesni.

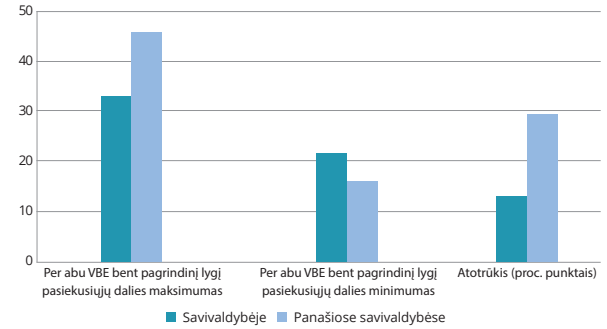
9 pav. 2024–2025 m. m. per matematikos NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekė didesnė dalis (proc.) berniukų, o per skaitymo, atvirkščiai – mergaičių.

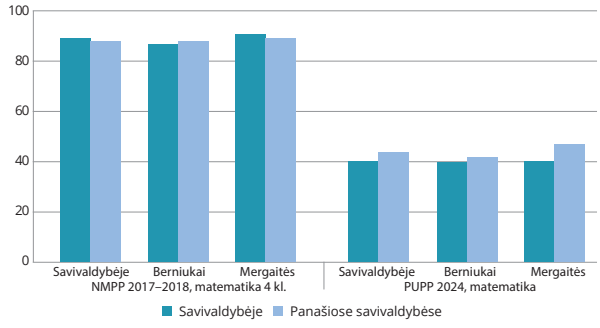
10 pav. Reikšmingai sumažėjo kaimo mokyklų abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.). Savivaldybės rodiklio reikšmė tapo mažesnė už panašių savivaldybių.

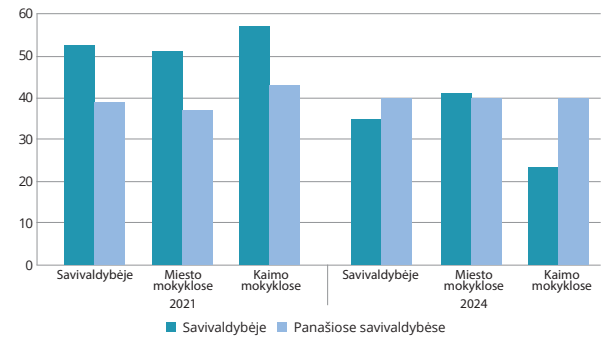
11 pav. Atotrūkis tarp savivaldybės gimnazijų pagal lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių pasiekimus yra mažesnis nei panašiose savivaldybėse.

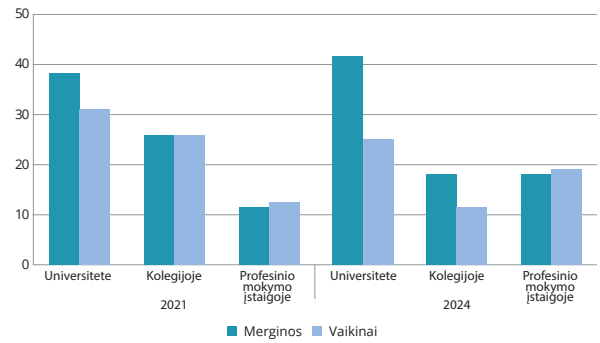
12 pav. Per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.) sumažėjo ir yra mažesnės nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) savivaldybėje sumažėjo (ypač kaimo mokyklose) ir tapo mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

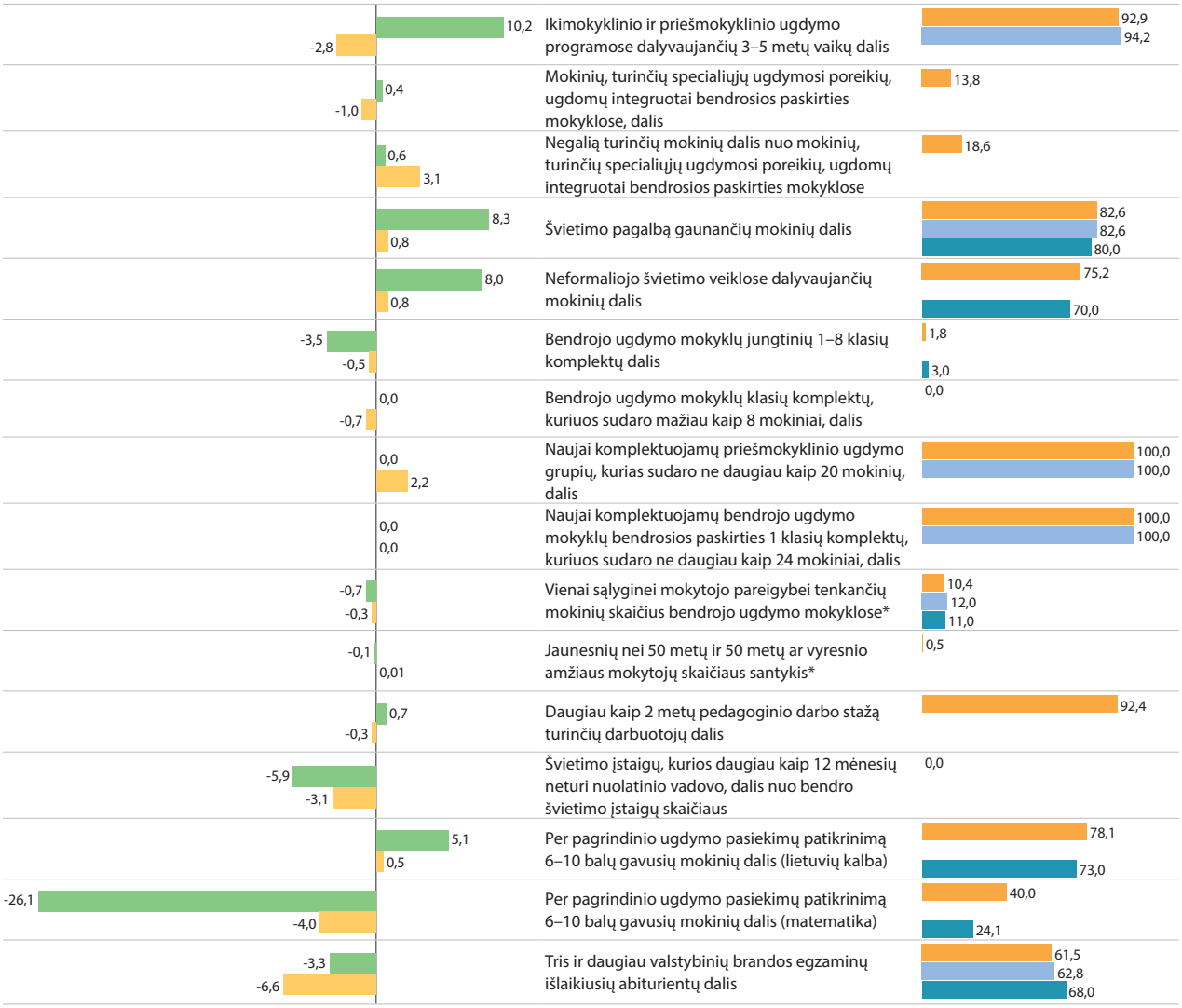

14 pav. Padidėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus profesinio mokymo įstaigoje, dalis (proc.); mažesnė dalis vaikinų nei merginų pasirinko mokytis aukštosiose mokyklose.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

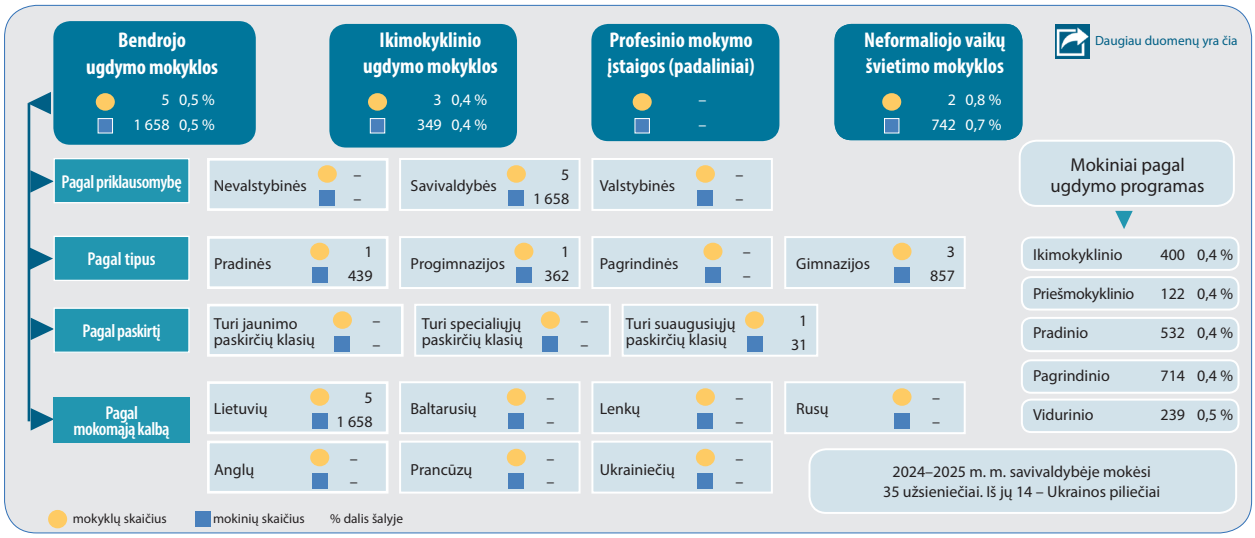
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant užtikrinti darnaus ugdymo tikslus, skatinančius įtrauktį ir lygybę, savivaldybėje priimami kompleksiniai sprendimai jiems įgyvendinti: auga 3–5 metų vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, dalis (proc.); padidėjo SUP turinčių mokinių integracija į bendrosios paskirties mokyklas; švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis yra didesnė nei panašiose savivaldybėse; išaugo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, tarp jų – ir SUP turinčių ir (ar) finansinę bei kitokią paramą gaunančių mokinių dalis; padidėjo švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius. Tačiau svarbu užtikrinti, kad kiekvienoje mokykloje būtų prieinamos psichologo, socialinio pedagogo, specialiojo pedagogo paslaugos, nes lyginamuoju laikotarpiu išaugo mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis; daugėja mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos; vis dar išlieka mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse. Savivaldybėje nemažai mokyklų turi mažiau kaip 200 mokinių, mokyklų infrastruktūra nepakankamai pritaikyta asmenų su negalia poreikiams. Nors daugiau nei pusė mokytojų yra aukštos kvalifikacinės kategorijos, o kvalifikacijai tobulinti panaudojama pakankamai mokymo lėšų, tikslinga skatinti mokytojų bendradarbiavimą, stiprinti jų kompetencijas, siekiant atpažinti mokinių ugdymosi poreikius akademiniams rezultatams gerinti – savivaldybėje apibendrintas VBE rodiklis ir daugelio dalykų VBE rezultatai yra žemesni už šalies vidurkį, sumažėjo 3 ir daugiau VBE išlaikiusių mokinių dalis, gerokai sumažėjo per matematikos PUPP bent 6–10 balų gavusių mokinių dalis, padidėjo atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų mokinių, kurie padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko.

Širvintų rajono savivaldybė

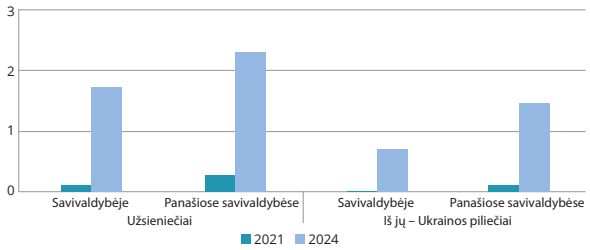

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-3,7	8,6↑	1685↑	1,3↑	26,8	37,4↑	48↓	111↑	331↑	53↑	20↔	14,3↑	100,3↑	4↓	20↓	21,2↓	0,9↑	97↓	0,0	144↑

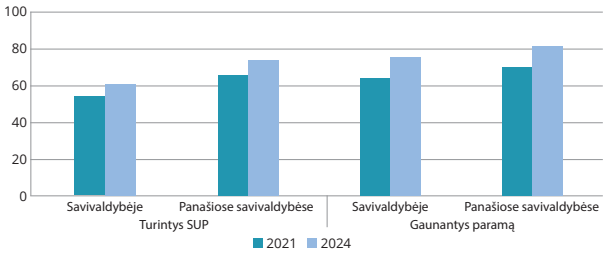
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

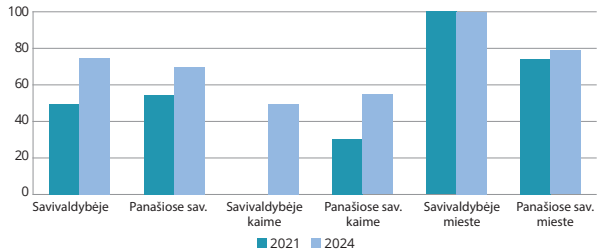
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

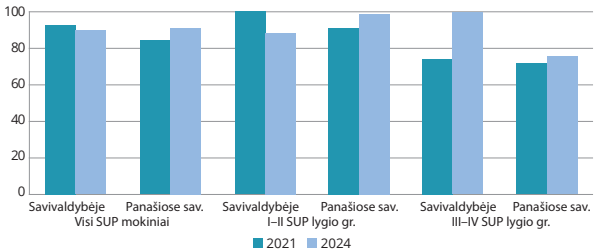
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

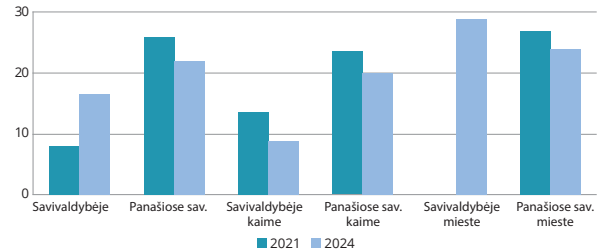
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

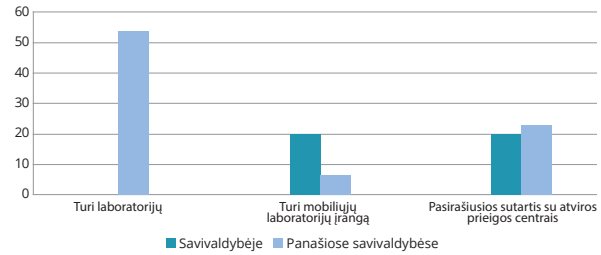
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

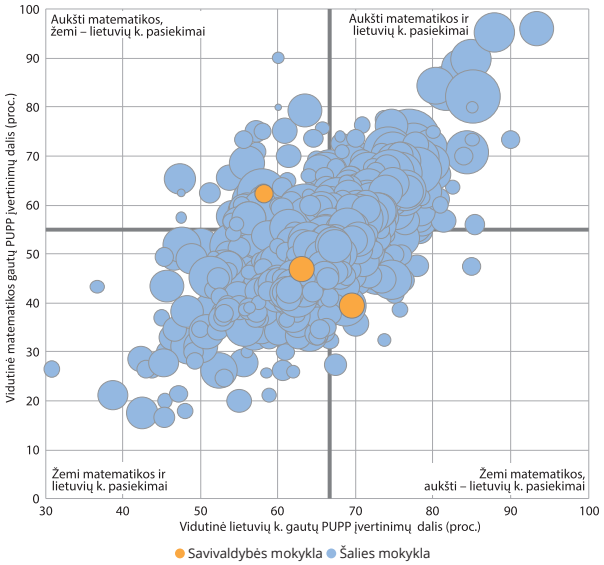

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

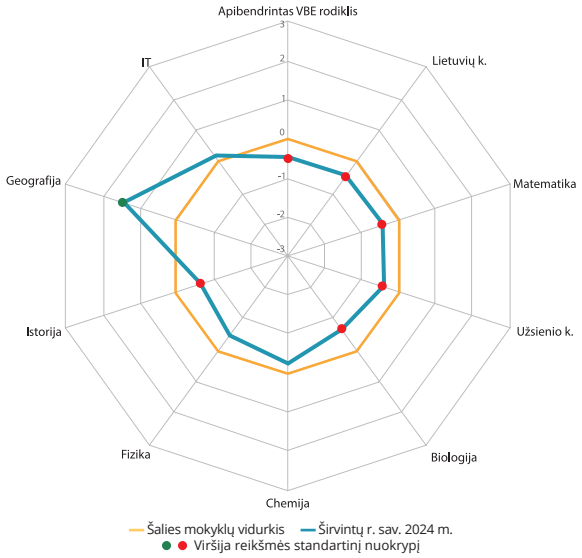

Mokinių pasiekimai

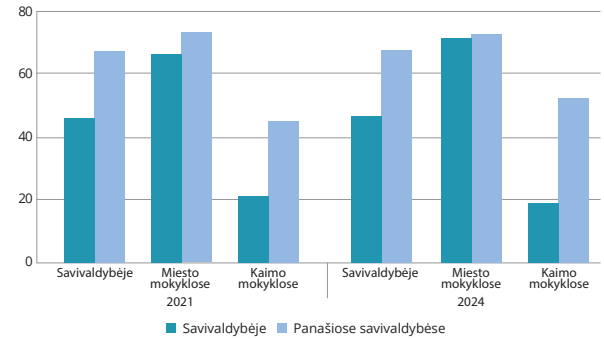
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį (proc.) 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų netolygumus tarp savivaldybės mokyklų.

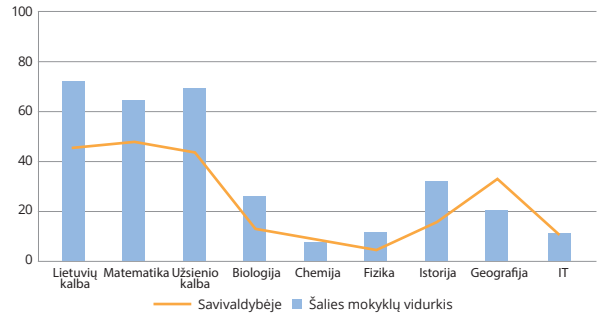
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis (standartizuotais taškais) ir 7 VBE rezultatai yra žemesni už šalies mokyklų vidurkį, 2 dalykų – aukštesni, ypač geografijos.

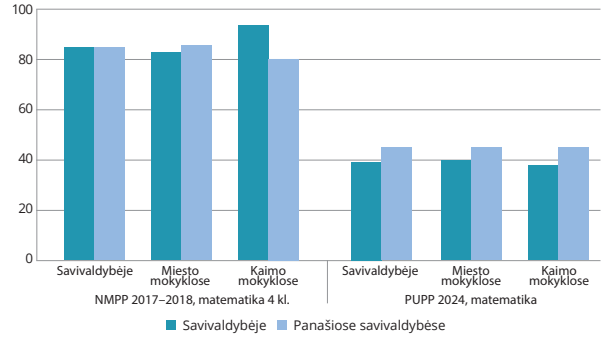
9 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) miesto mokyklose išaugo, kaimo – sumažėjo; padidėjo atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų.

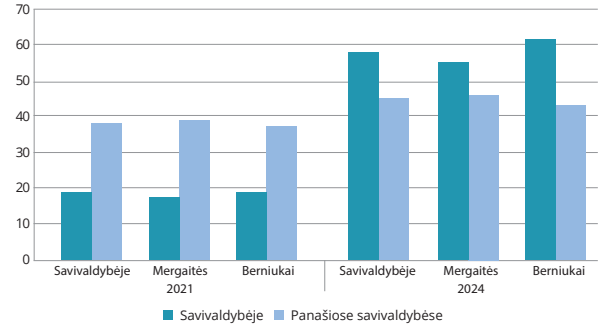
10 pav. 2024 m. chemijos ir geografijos egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra didesnės už šalies vidurkį, kitų dalykų – mažesnės.

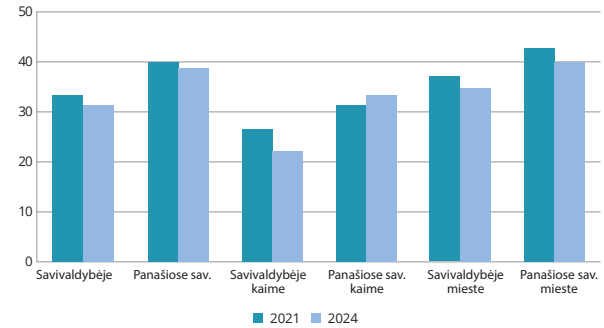
11 pav. Per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.) sumažėjo; skirtumas tarp kaimo ir miesto mokyklų 2024 m. buvo nedidelis.

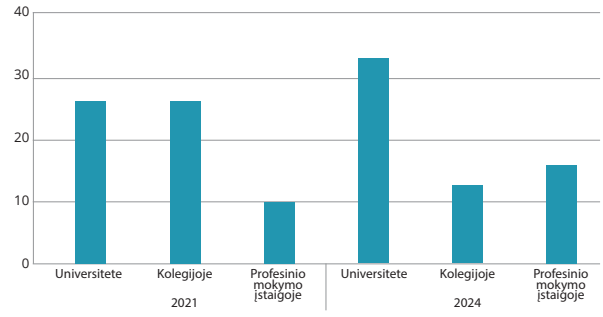
12 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) savivaldybėje gerokai padidėjo, tačiau atsirado atotrūkis tarp mergaičių ir berniukų.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) šiek tiek sumažėjo; išlieka kaimo ir miesto mokyklų skirtumai.

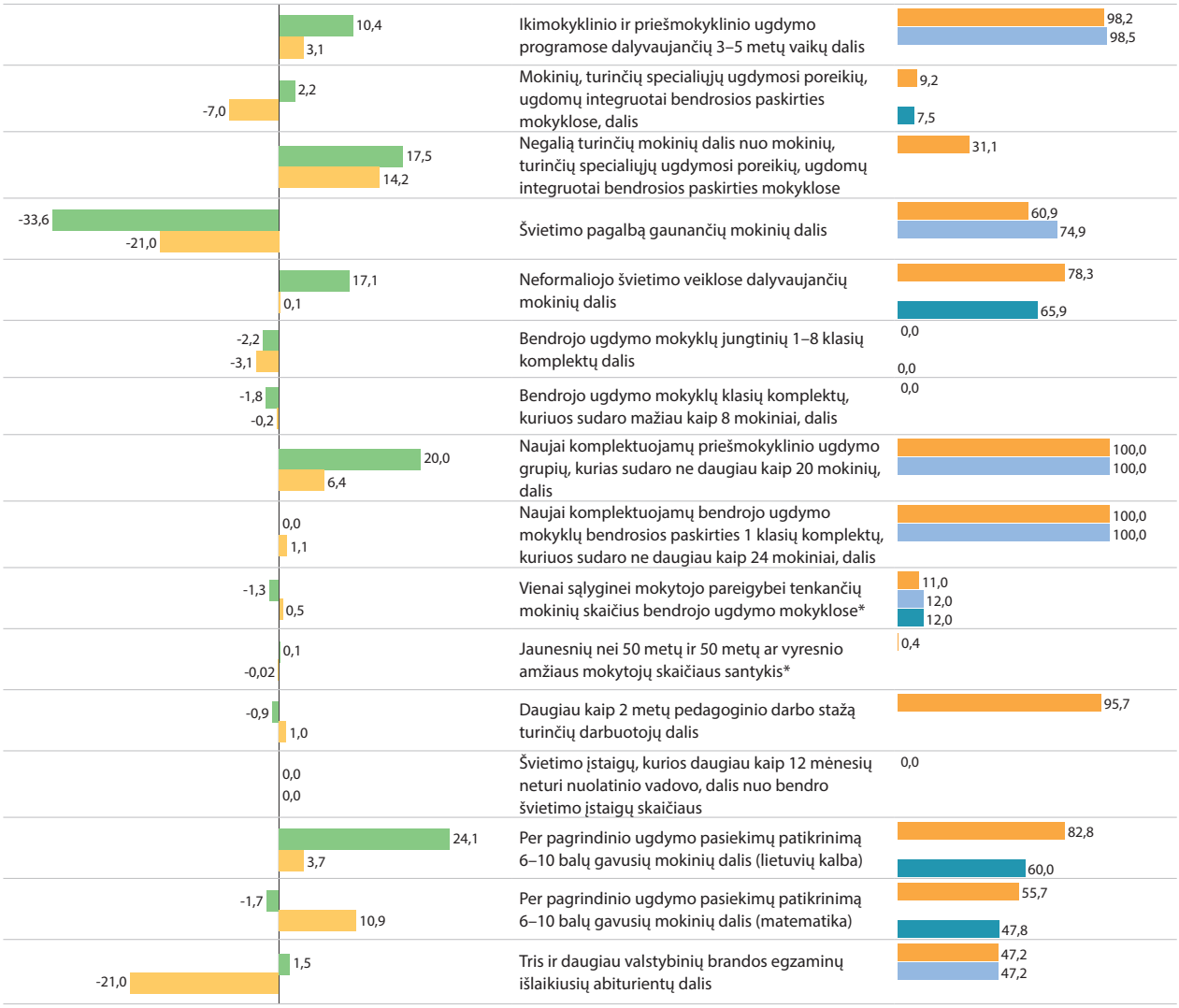

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete ir profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.) padidėjo, kolegijoje – sumažėjo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

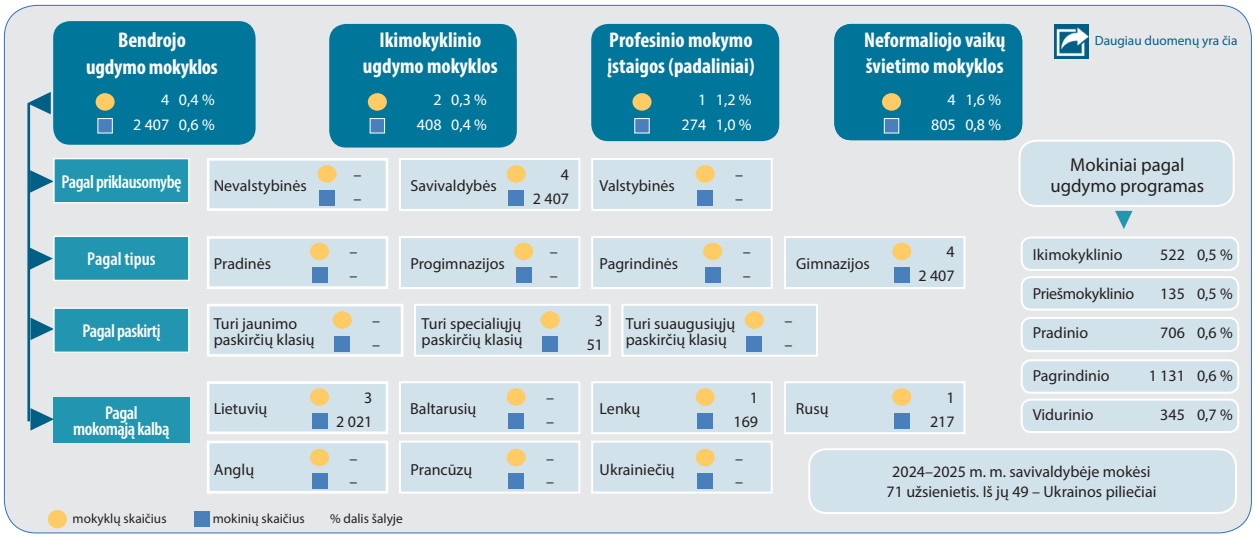
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybėje siekiama kurti sąlygas darnaus ugdymo plėtrai ir užtikrinti švietimo kokybę kiekvienam mokiniui. Teigiami pokyčiai pastebėti įtraukties ir neformaliojo ugdymo srityse – padidėjo neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, taip pat ir turinčių SUP, dalis ir ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalis, taip pat mokinių, turinčių SUP, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, dalis. Išaugo mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis. Tačiau švietimo pasiekimų srityje išryškėja atotrūkiai – PUPP duomenys rodo mokinių mokymosi pasiekimų skirtumus tarp savivaldybės mokyklų, o VBE ir abiturientų įstojimo į aukštąsias mokyklas duomenys – skirtumus tarp kaimo ir miesto mokyklų. Pagal apibendrintą VBE rodiklį ir dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičių savivaldybė patenka tarp trečdalio žemiausią rodiklį turinčių šalies savivaldybių. Savivaldybėje sumažėjo švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis, todėl siūloma didinti švietimo pagalbos specialistų skaičių ir panaudoti daugiau švietimo pagalbai teikti skirtų mokymo lėšų; ieškoti galimybių daugiau mokyklų pritaikyti žmonėms su judėjimo negalia. Tęsti mokyklų tinklo pertvarką ir mažinti mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, taip pat 1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis. Mokymo lėšų suma, panaudota mokymo priemonėms įsigyti, yra gana didelė, tačiau tik dalis mokyklų turi mobiliųjų laboratorijų įrangą ir (ar) yra pasirašiusios sutartis su atviros prieigos centrais, o laboratorijų neturi nė viena mokykla. Rekomenduojama mažinti pasiekimų netolygumus, taikant metodinę pagalbą, papildomas konsultacijas, investuoti į gamtos mokslų infrastruktūrą ir plėtoti bendradarbiavimą su STEAM centrais.

Švenčionių rajono savivaldybė

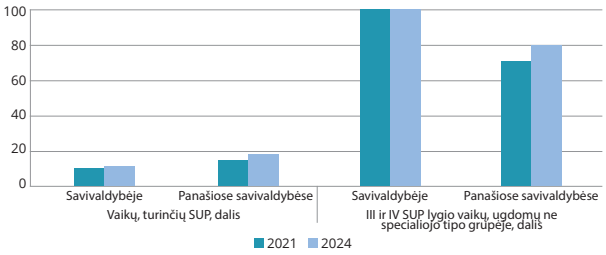

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas							Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-3,4	9,1↑	1506↑	13,5↑	21,5	29,2↓	55↓	74↑	429↑	23↓	75↑	14,6↑	101,2↑	0↑	0↔	18,8↑	0,8↑	99↑	0,0	199↑

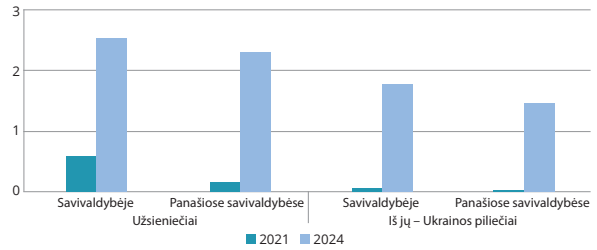
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

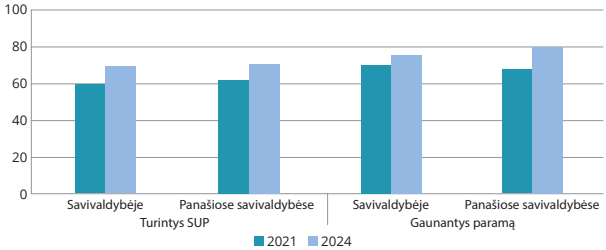
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

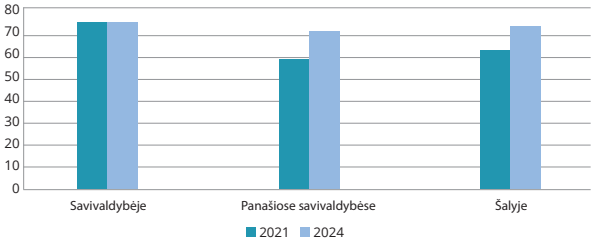
2 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

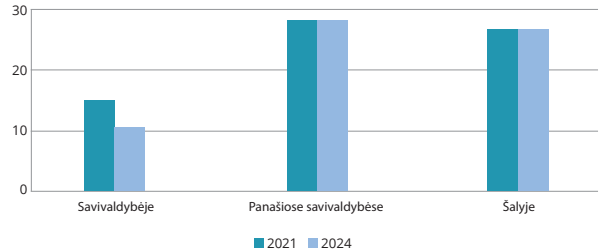
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

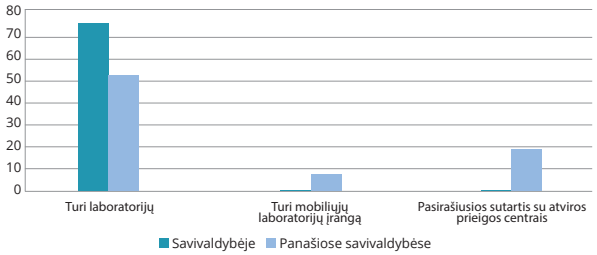
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

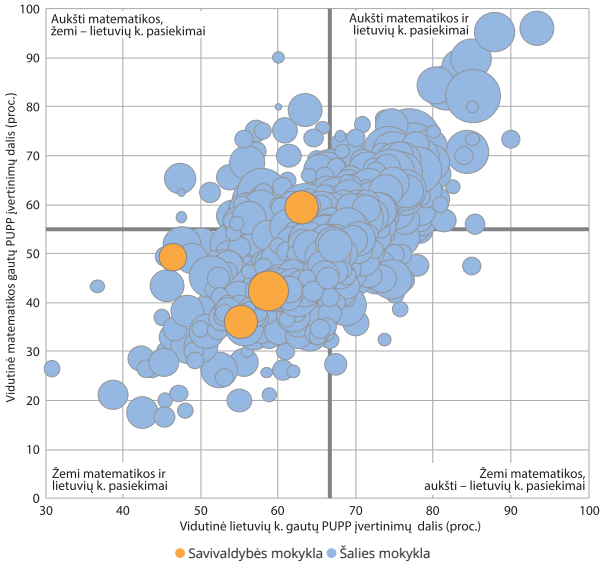

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

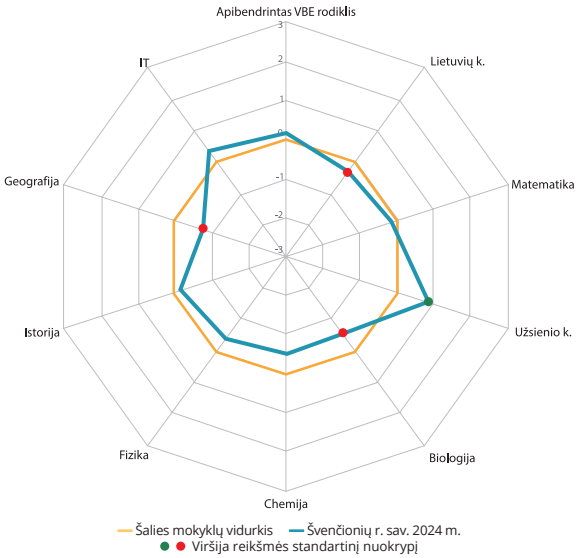

Mokinių pasiekimai

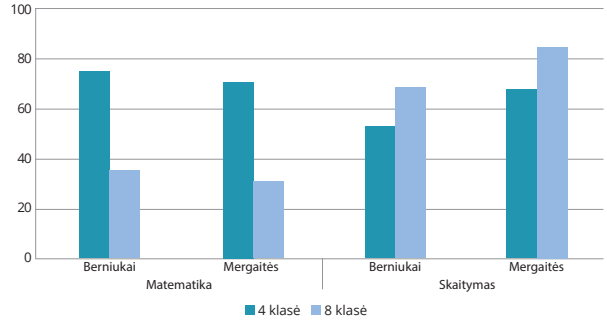
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį (proc.) 2024 m. PUPP lietuvių k. ir literatūros bei matematikos pasiekimai trijose mokyklose iš keturių yra žemi, o vienoje – aukštesni nei šalies vidurkis yra matematikos pasiekimai.

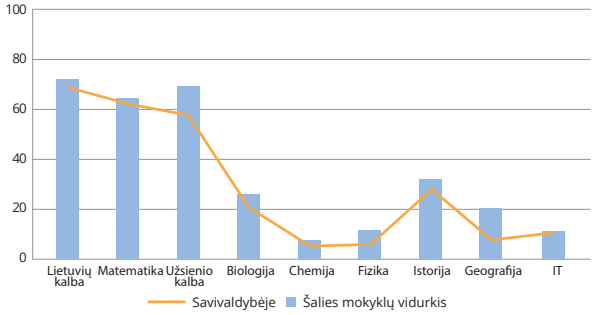
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis, informacinių technologijų ir ypač užsienio k. VBE rezultatai yra aukštesni už šalies mokyklų vidurkį, kitų dalykų VBE – žemesni.

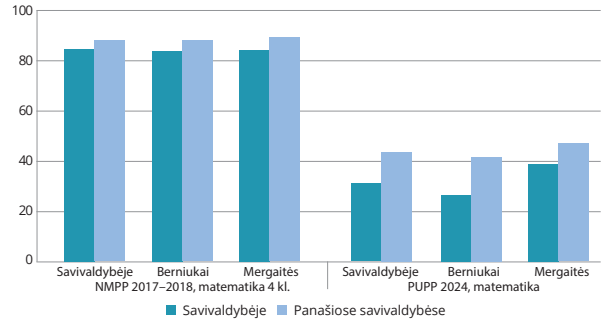
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių 4 klasės mokinių dalis (proc.) yra gerokai didesnė nei 8 klasės, skaitymo – priešingai.

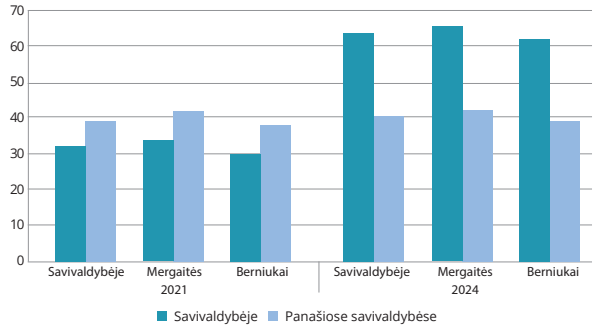
10 pav. 2024 m. visus egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra mažesnės už šalies vidurkį.

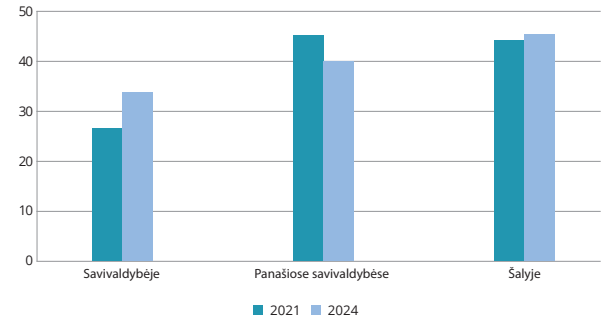
11 pav. Per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys sumažėjo; yra atotrūkis tarp berniukų ir mergaičių.

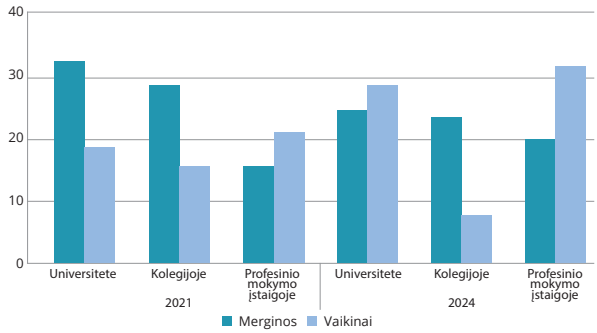
12 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis savivaldybėje gerokai padidėjo ir yra didesnė nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) padidėjo.

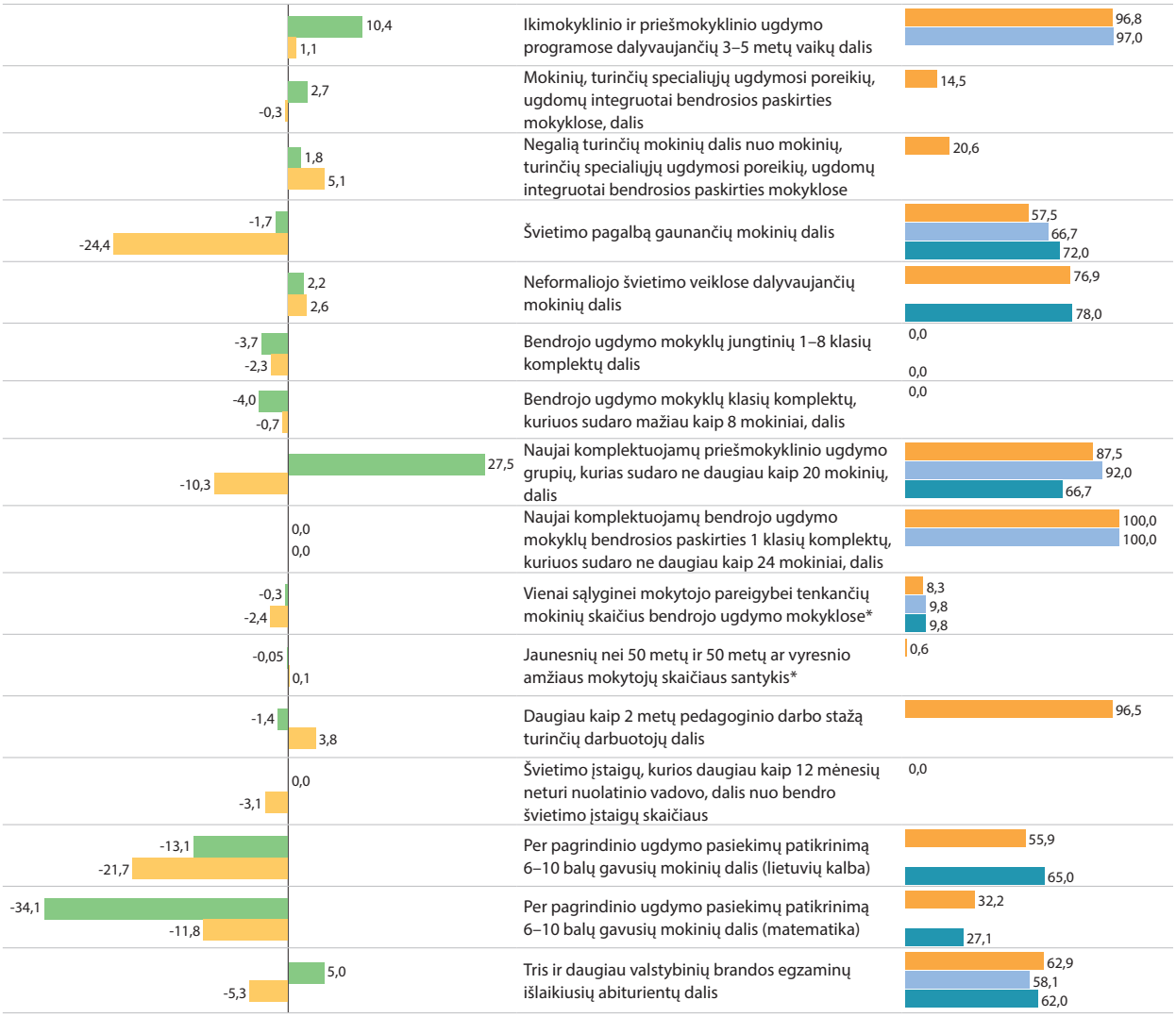

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus profesinio mokymo įstaigoje, dalis (proc.) padidėjo; gerokai padidėjo vaikinų, besimokančių universitete, dalis (proc.).

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

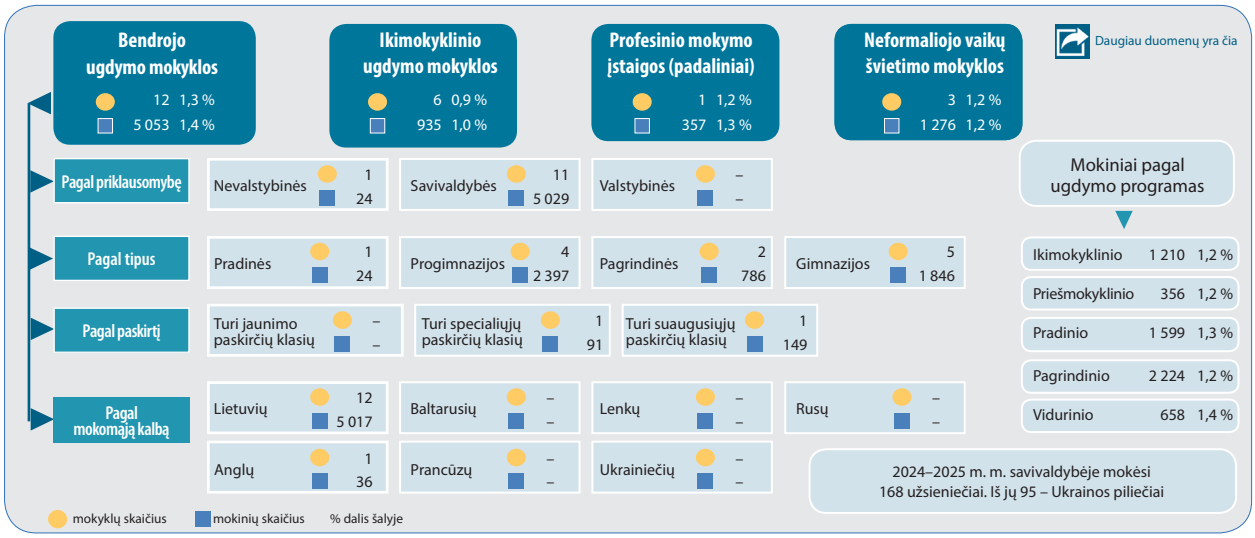
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Socialinis ir ekonominis savivaldybės kontekstas nėra palankus siekti geresnės ugdymo kokybės, tačiau savivaldybė siekia plėtoti darnų ugdymą, apimantį lygiavertį ir kokybišką švietimą kiekvienam mokiniui. Savivaldybėje daugiau nei pusė mokytojų yra aukštos kvalifikacinės kategorijos; daug lėšų panaudojama pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti. Išaugo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų aprėptis ir užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis; neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių dalis; pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis; išaugo tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalis ir mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis. Tačiau atkreiptinas dėmesys į gana žemus PUPP, VBE rezultatus, skirtingus PUPP rezultatus tarp mokyklų. Švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse, todėl siūloma panaudoti daugiau švietimo pagalbai skirtų mokymo lėšų, didinti pagalbos specialistų skaičių. Siūloma ir toliau vykdyti švietimo stebėseną, planuojant veiklą nustatyti švietimo siekius ir priemones, skirtas žemiems mokinių mokymosi pasiekimams gerinti; didesnį dėmesį skirti pagrindinio ugdymo programos mokinių lietuvių k. bei matematikos ir vidurinio ugdymo programos dalykų mokymui, skatinti mokinius dalyvauti olimpiadose, konkursuose. Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui, nedidelė, tačiau dauguma bendrojo ugdymo mokyklų turi gamtos mokslų laboratorijų, ir šis rodiklis yra didesnis nei panašiose savivaldybėse.

Tauragės rajono savivaldybė

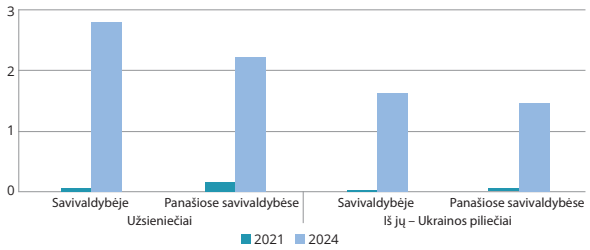

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
3,2	9↑	1745↑	9,2↑	16,4	32,7↓	59↓	64↑	378↑	51↑	27,3↓	11,1↑	97,3↑	4,1↓	20↓	22,7↑	0,7↑	99↑	6,2	150↓

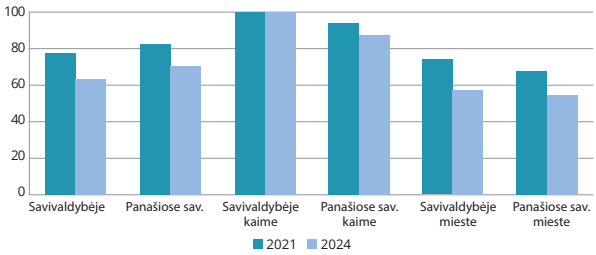
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

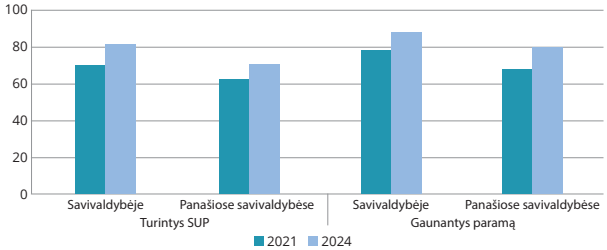
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

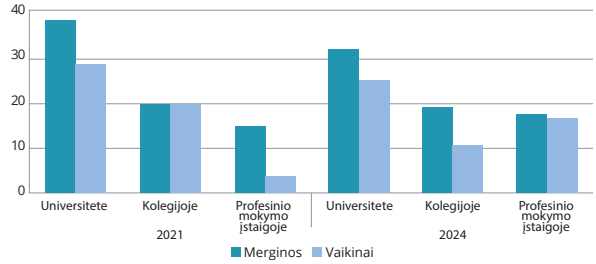
2 pav. Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)

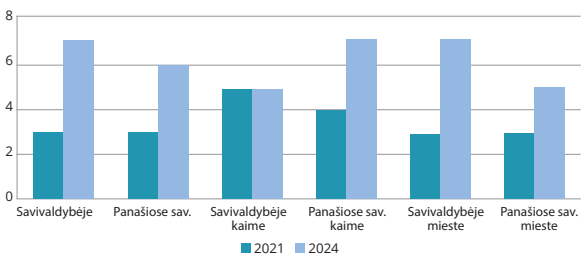
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

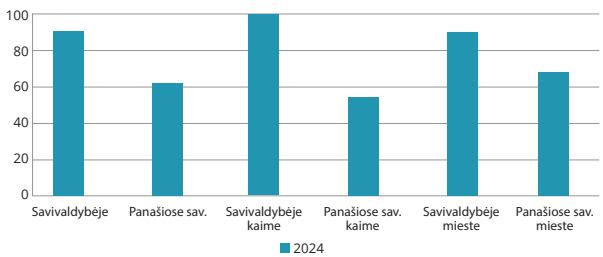
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, kolegijoje, profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

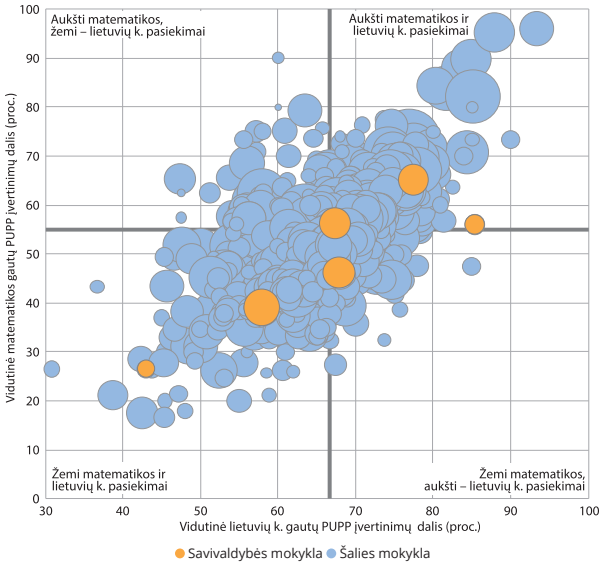

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

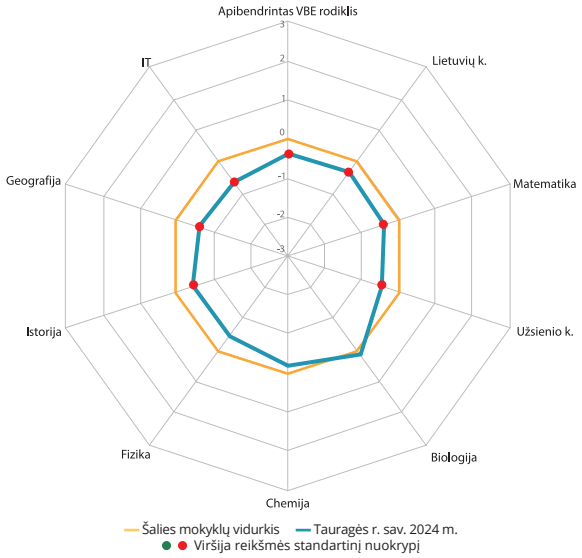

Mokinių pasiekimai

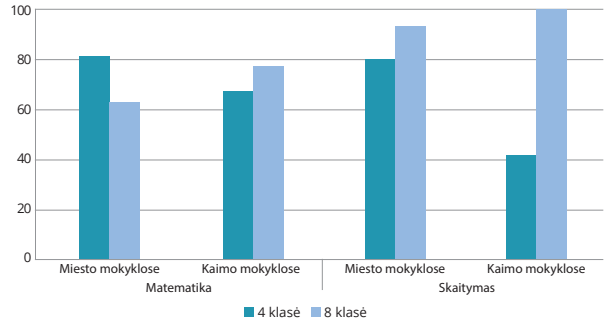
7 pav. Pagal vidutinę gautų matematikos ir lietuvių k. įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų skirtumus ir atotrūkį tarp mokyklų.

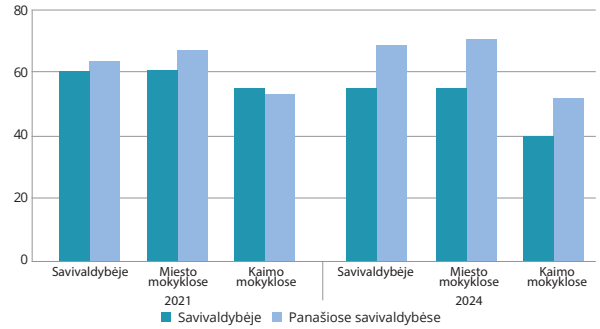
8 pav. 2024 m. apibendrintas ir beveik visų dalykų (išskyrus biologijos) VBE rodiklis (-iai) (standartizuotais taškais) buvo žemesni už šalies mokyklų vidurkį.

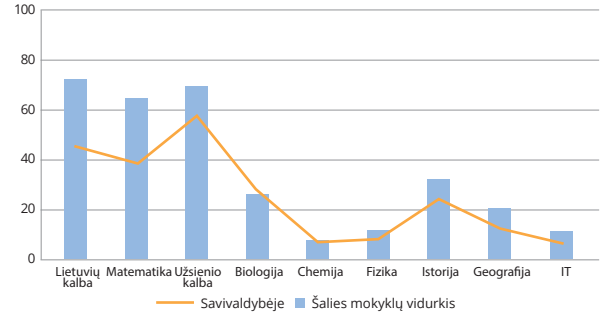
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) 4 klasėje yra didesnė miesto, o 8 klasėje, atvirkščiai – kaimo mokyklose.

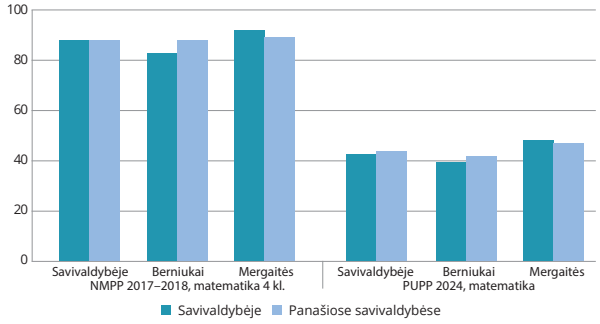
10 pav. Sumažėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), ji išlieka mažesnė nei panašių savivaldybių. Išliko atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų.

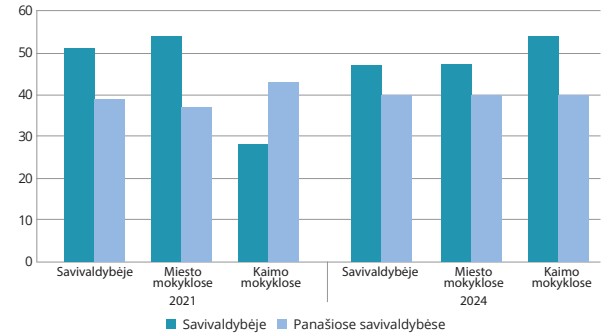
11 pav. Visų dalykų VBE (išskyrus biologijos) egzaminą laikiusių abiturientų dalys (proc.) nuo bendro valstybinius brandos egzaminus laikiusiųjų skaičiaus yra mažesnės nei šalies mokyklų vidurkis.

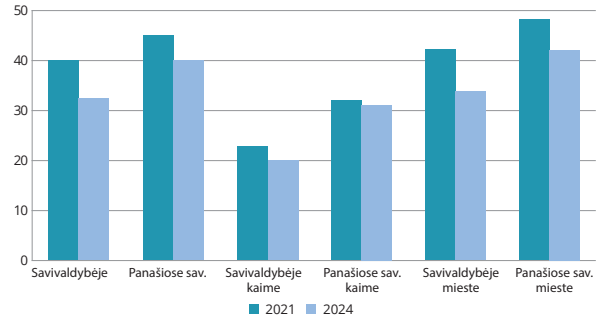
12 pav. Per šešerius metus bent pagrindinį matematikos mokymosi lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) gerokai sumažėjo ir yra beveik tokia pat, kaip panašiose savivaldybėse.

13 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis miesto mokyklose sumažėjo, o kaimo –išaugo. Savivaldybėje ši dalis išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse.

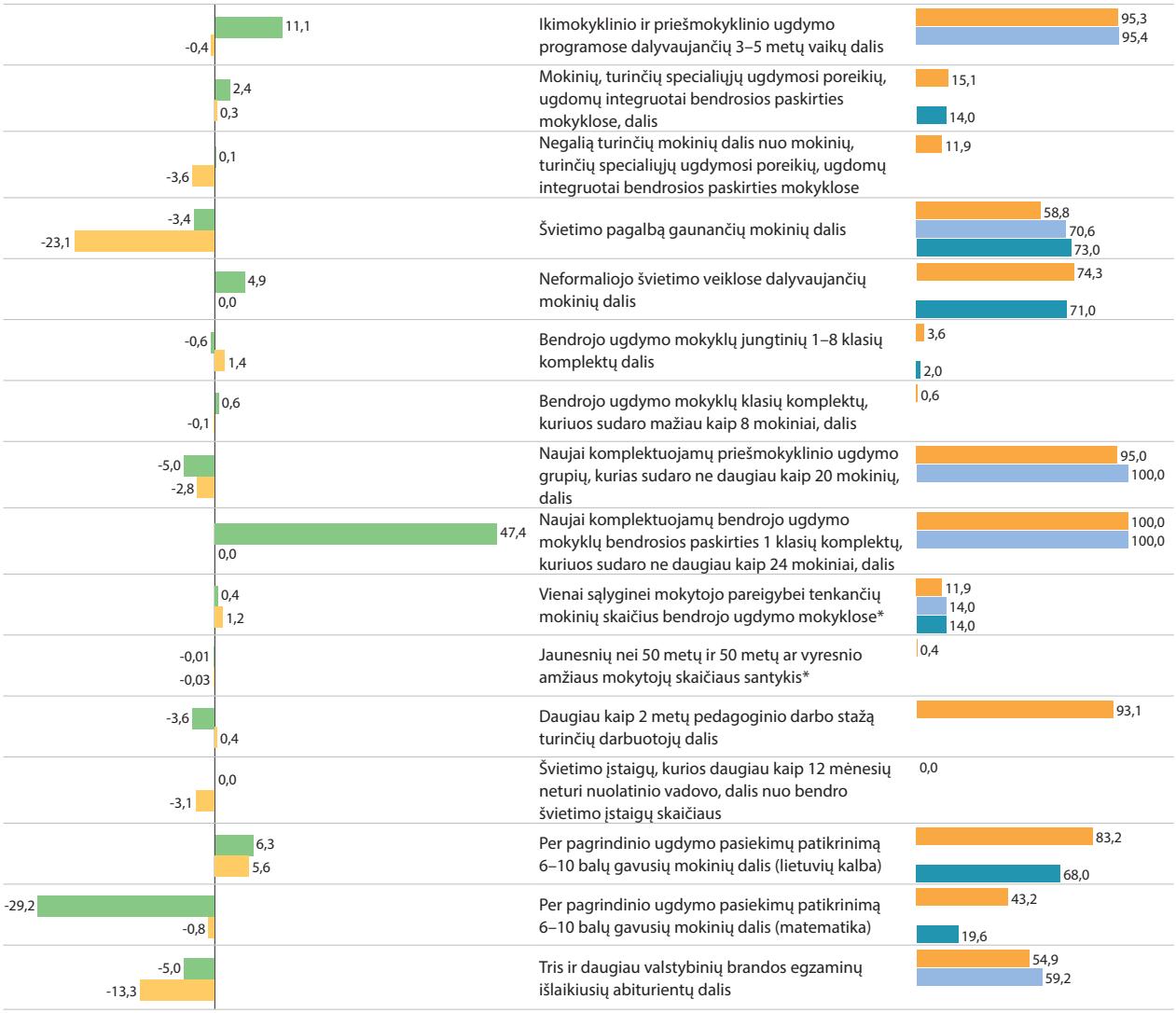

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) sumažėjo ir išliko mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

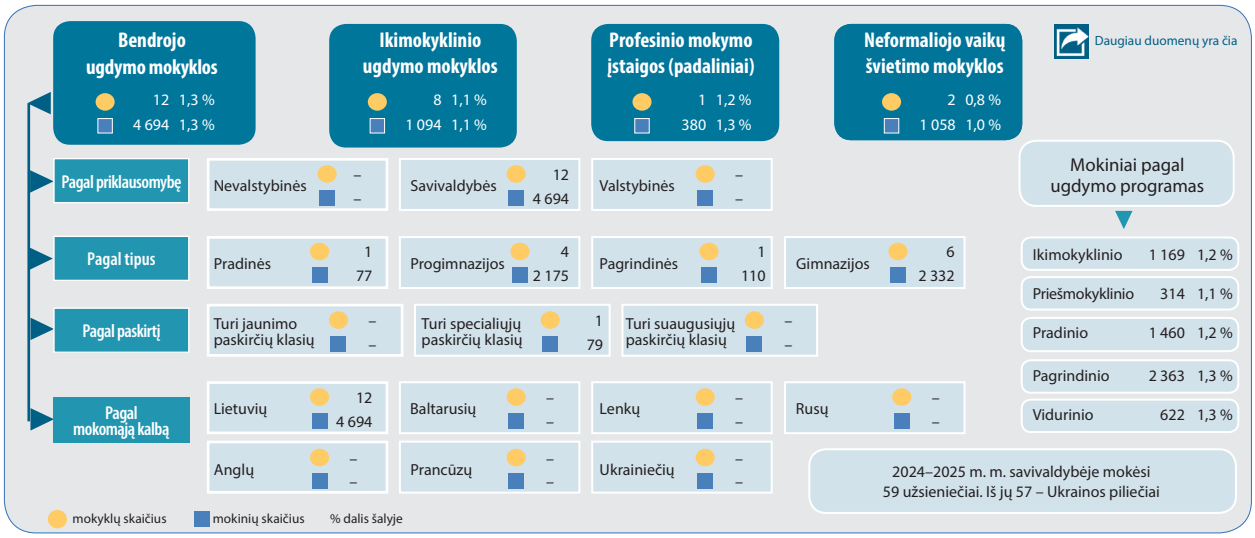
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybėje pastebima kryptinga pažanga, atitinkanti darnaus ugdymo principus, ypač socialinio teisingumo, švietimo prieinamumo ir įtraukties srityse. Išaugo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aprėptis, padidėjo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, kartu ir mokinių, turinčių SUP, ir mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalys (proc.). Daugiau mokymo lėšų panaudota mokymo priemonėms įsigyti, beveik visos mokyklos turi gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) yra pasirašiusios sutartis su atviros prieigos centrais. Didėja mokyklų, kuriose dirba visų pagalbos specialistų komandos, dalis. Tačiau išlieka mažas švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių, mažėja pagalbą gaunančių mokinių dalis. Analizuojant mokinių mokymosi rezultatus, išryškėja prasti matematikos pasiekimai (NMPP, PUPP, VBE), žemi beveik visų dalykų VBE rezultatai, skirtumai tarp mokyklų (PUPP), kaimo ir miesto mokyklų (NMPP), mergaičių ir berniukų (PUPP). Pažymėtina, kad beveik visų dalykų VBE rinkosi laikyti mažesnė dalis abiturientų nei vidutiniškai šalyje, sumažėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis ir įstojusiųjų į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose dalis. Siekiant gerinti ugdymo kokybę, siūloma kurti mokyklų aplinką, remiantis universalaus dizaino mokymuisi principais, pritraukti į mokyklas trūkstamus švietimo pagalbos specialistus, kad būtų laiku teikiama kokybiška pagalba visiems mokiniams, stiprinti STEAM ugdymo(si) aplinką plėtojant praktines veiklas, kryptingiau tobulinti mokytojų kvalifikaciją, daugiau dėmesio skirti ugdymo karjerai, profesinio informavimo ir konsultavimo sričiai, tęsti mokyklų tinklo optimizavimą, kad neliktų jungtinių klasių ir mažų klasių komplektų.

Telšių rajono savivaldybė

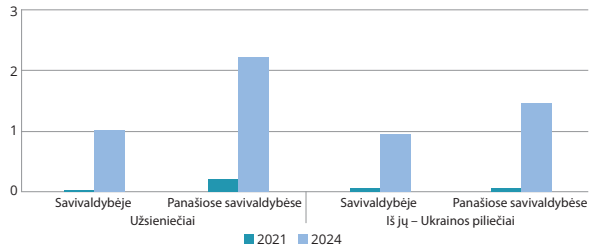

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-2,2	8,3↑	1684↑	8,5↑	18,1	33↑	38↑	57↑	350↑	23↑	25↑	16↑	100,5↑	3,3↑	16,7↑	22,6↑	0,9↑	100↑	6,8	220↑

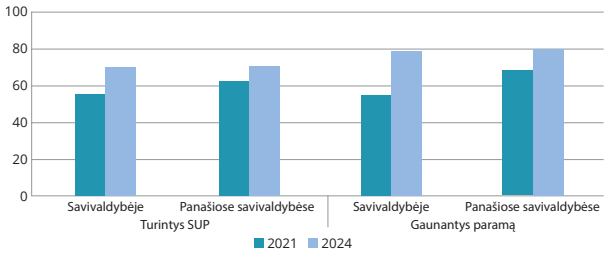
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

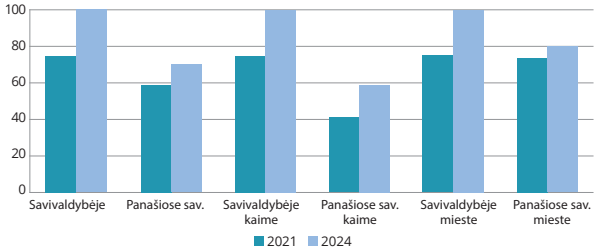
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

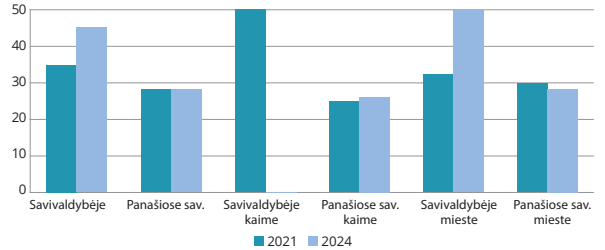
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

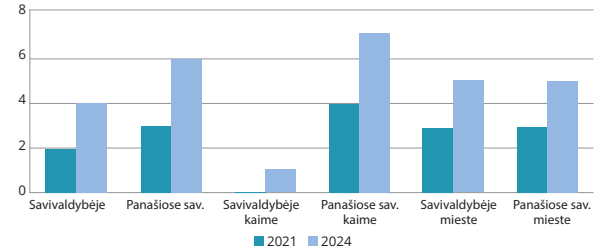
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

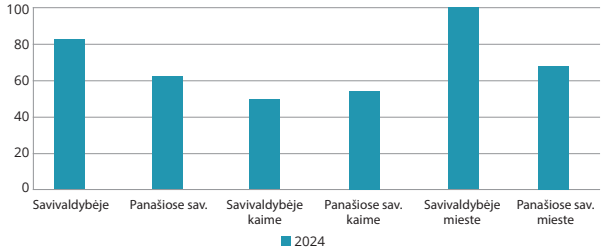
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

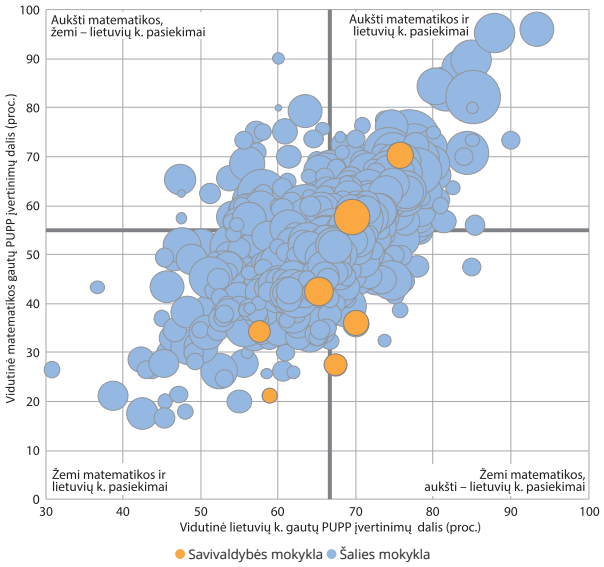

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

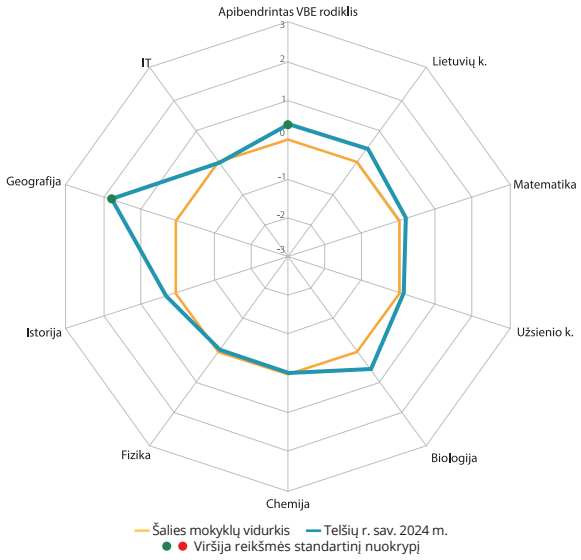

Mokinių pasiekimai

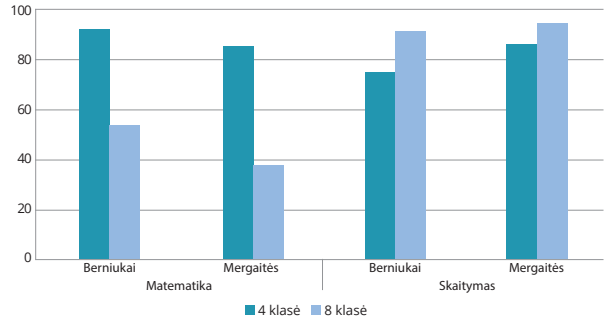
7 pav. Pagal gautų įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia žemus daugumos mokyklų matematikos pasiekimus ir atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų.

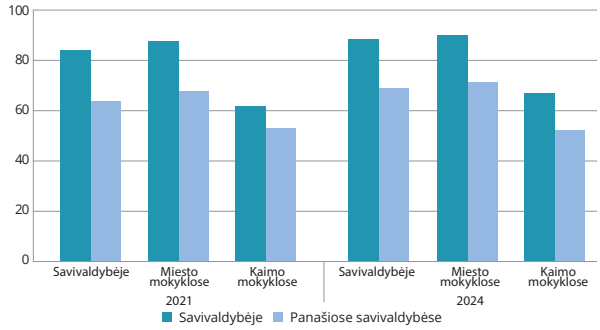
8 pav. 2024 m. apibendrintas ir šešių dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) buvo aukštesni už šalies mokyklų vidurkius (ypač geografijos), o trijų dalykų – žemesni.

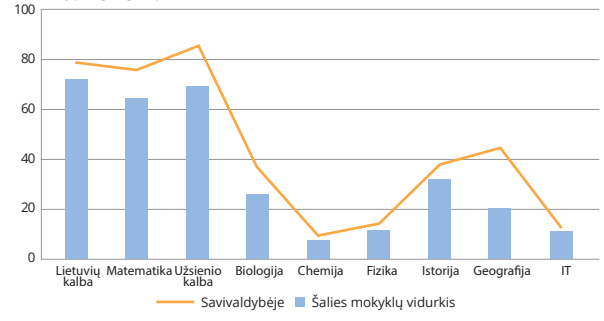
9 pav. 2024–2025 m. m. per matematikos NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių berniukų ir mergaičių dalys (proc.) buvo didesnės 4 klasėje, o per skaitymo, atvirkščiai – 8 klasėje.

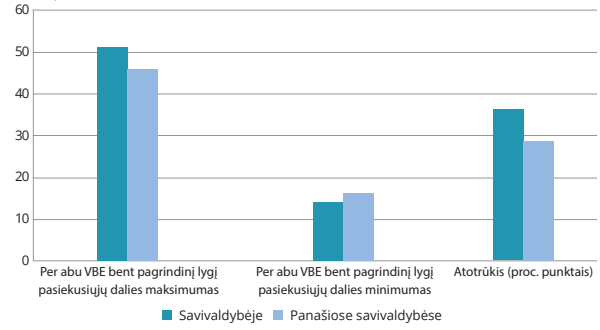
10 pav. Padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) tiek miesto, tiek kaimo mokyklose; šios dalys išliko didesnės nei panašiose savivaldybėse.

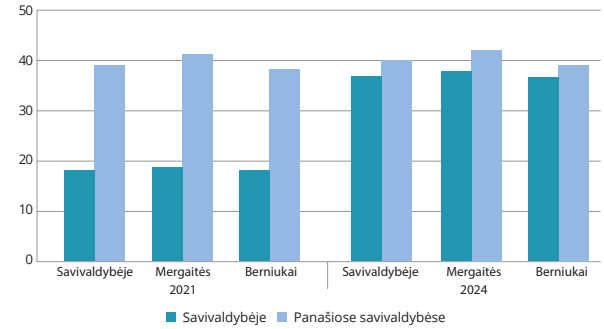
11 pav. Visų dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų dalys (proc.) nuo bendro valstybinius brandos egzaminus laikiusiųjų skaičiaus yra didesnės nei šalies mokyklų vidurkis, ypač geografijos.

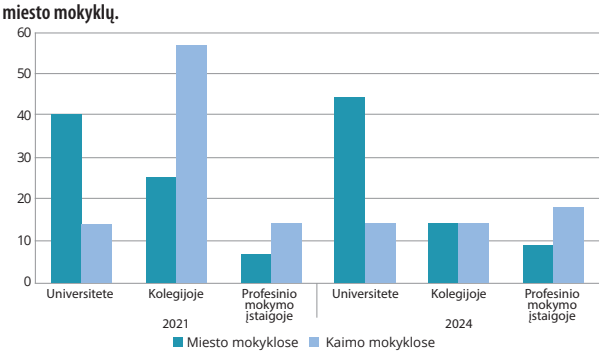
12 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių (proc.) skirtumas tarp gimnazijų yra didesnis nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) išaugo, tačiau išliko mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

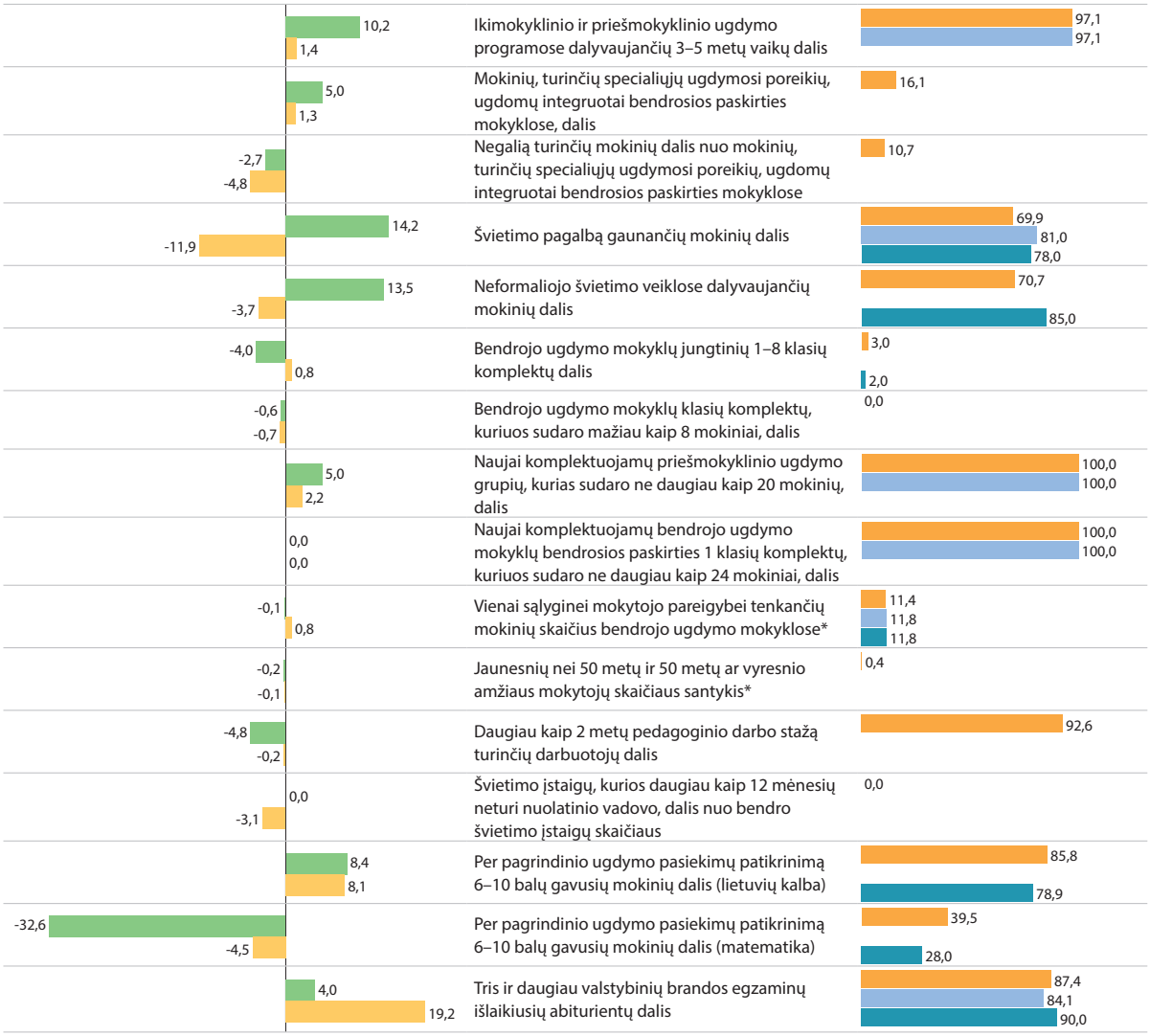

14 pav. Sumažėjo abiturientų (ypač kaimo mokyklų), įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus, dalis (proc.). Padidėjo atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

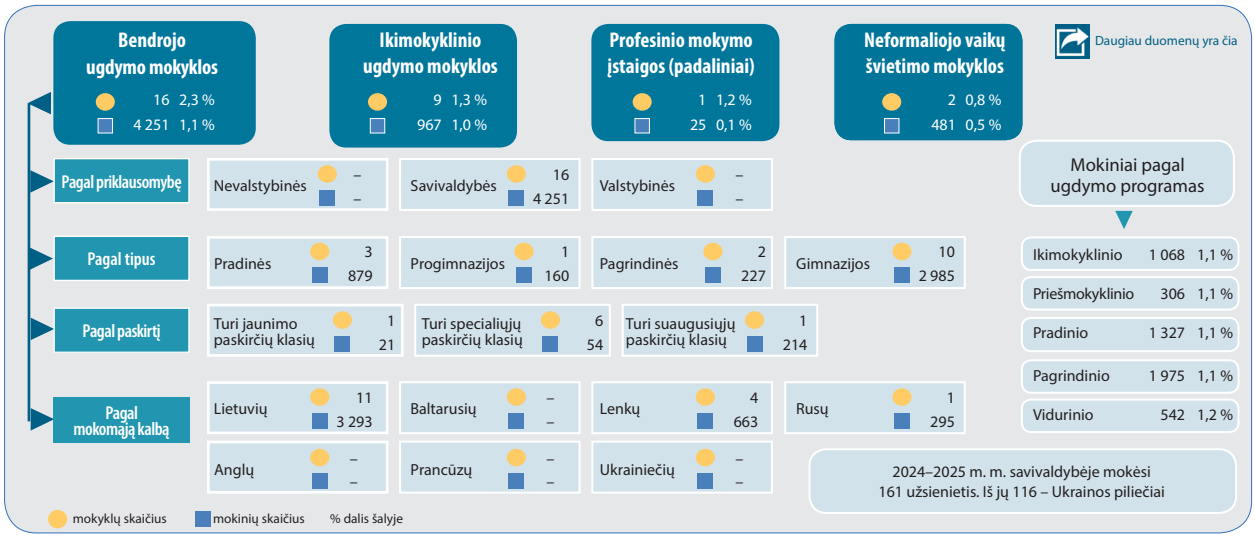
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybėje kuriant prielaidas darniam ugdymui, būtina užtikrinti visa apimantį, lygiavertį kokybišką švietimą ir skatinti mokytis visą gyvenimą. Per lyginamąjį laikotarpį padidėjo 3–5 metų vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą, dalis (proc.); visose savivaldybės mokyklose mokoma daugiau nei dviejų užsienio kalbų; padidėjo SUP turinčių mokinių integracija į bendrosios paskirties mokyklas; išaugo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių dalis, tačiau SUP turinčių mokinių ir (ar) finansinę bei kitokią paramą gaunančių mokinių, įsitraukusių į neformaliojo švietimo veiklas, dalis dar nesiekia panašių savivaldybių vidurkio. Visi savivaldybės mokiniai, baigę pagrindinio ugdymo programą, toliau mokosi, bet per lyginamąjį laikotarpį sumažėjo abiturientų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus, dalis, ypač kaimo mokyklose; neliko socialiai pažeidžiamų kaimo mokyklų abiturientų, tais pačiais metais įstojusių studijuoti į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose. Atkreiptinas dėmesys, kad tik pusė kaimo mokyklų turi tinkamą gamtos mokslų bazę, ir (ar) jų mokiniai turi galimybę naudotis atviros prieigos centrais. Dar neužtikrinamas lygiavertis kokybiškas švietimas pradinio ugdymo lygmenyje – dalis 1–4 klasių mokinių mokosi jungtinėse klasėse. Nors pagal apibendrintą VBE rodiklį savivaldybė patenka tarp trečdalio aukščiausią rodiklį turinčių šalies savivaldybių, atkreiptinas dėmesys į ryškius PUPP, VBE pasiekimų skirtumus tarp mokyklų. Tikslinga stiprinti nuolatinę mokinių pažangos stebėseną, duomenimis grįstą ugdymo valdymą, efektyviau panaudoti mokymo lėšas.

Trakų rajono savivaldybė

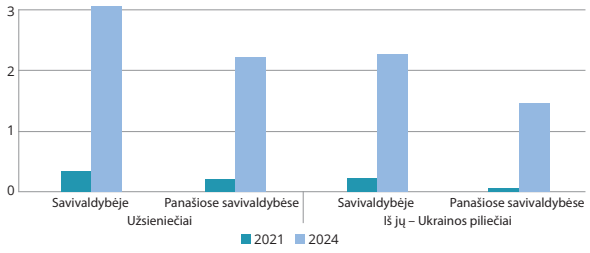

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
8,1	8,2↑	1891↑	8,3↓	20,2	36,2↓	36↓	70↑	315↑	29↑	31,3↑	13,9↑	96,4↑	0↔	43,8↑	17,8↑	1↑	98↓	2,6	176↑

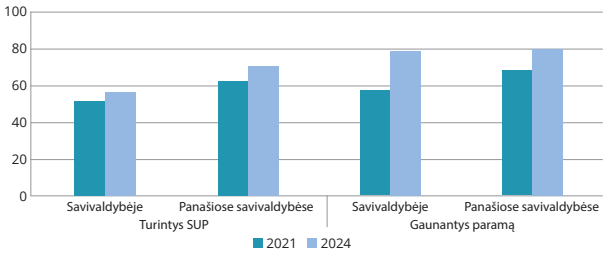
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

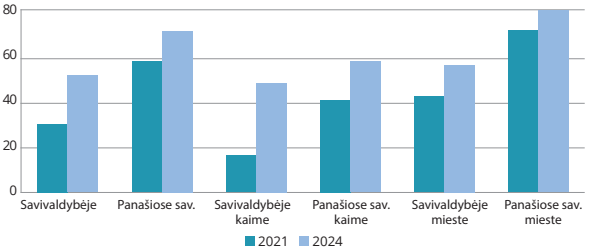
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

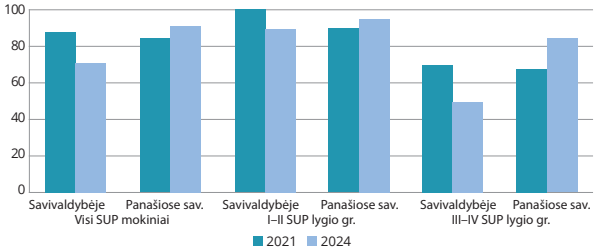
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

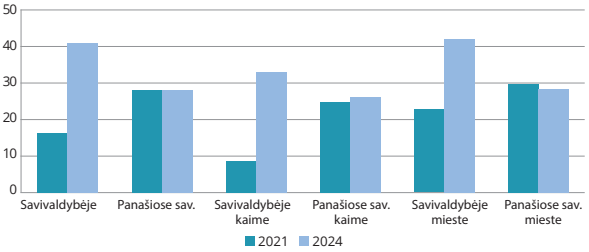
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

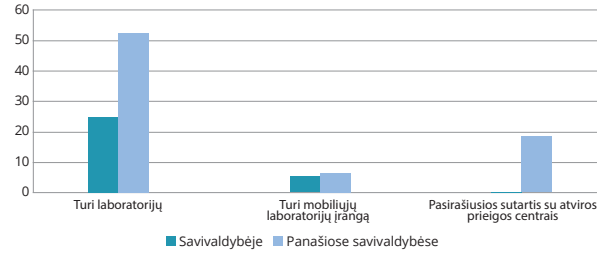
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

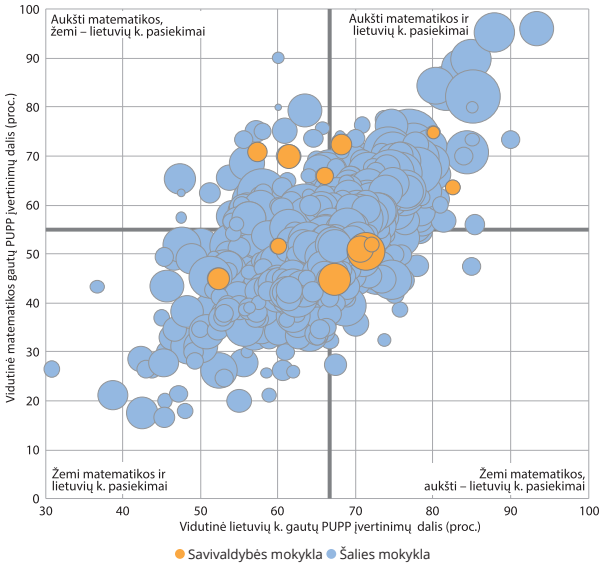

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

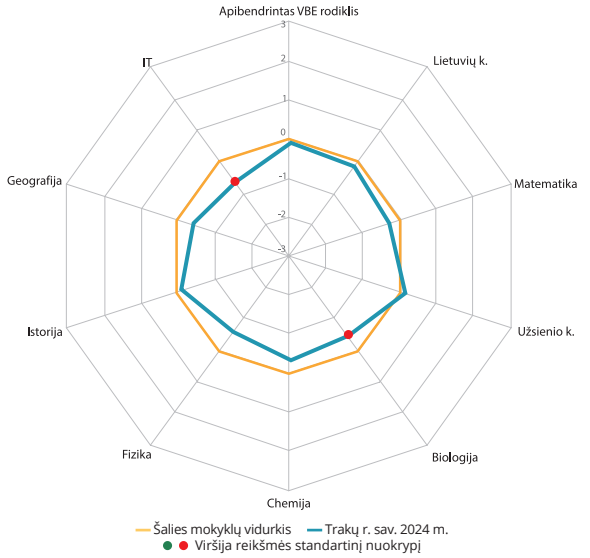

Mokinių pasiekimai

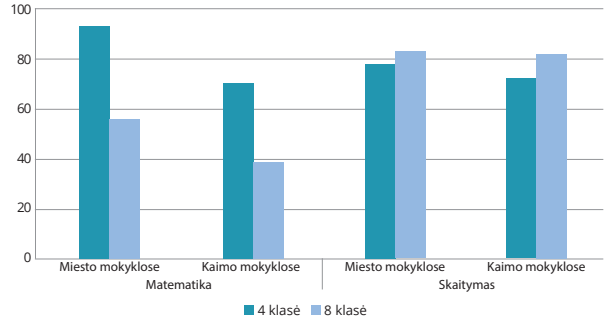
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį (proc.) 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų netolygumus tarp savivaldybės mokyklų.

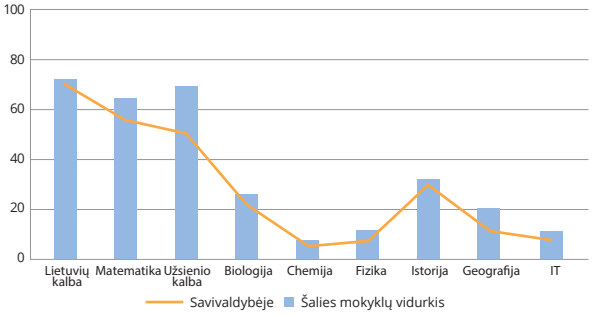
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis (standartizuotais taškais) ir 8 VBE rezultatai yra žemesni už šalies mokyklų vidurkį, užsienio k. VBE – aukštesnis.

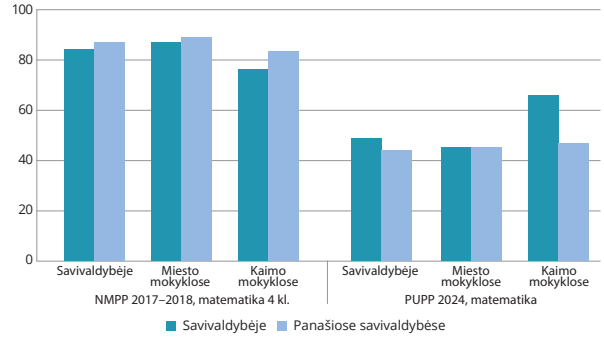
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) miesto mokyklose yra didesnė nei kaimo; ši matematikos 4 klasės mokinių dalis yra didesnė nei 8 klasės.

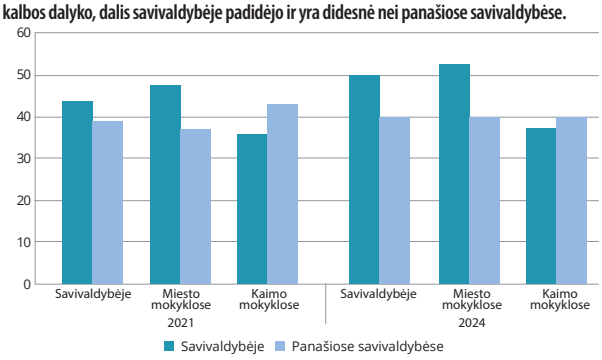
10 pav. 2024 m. visus egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra mažesnės už šalies vidurkį.

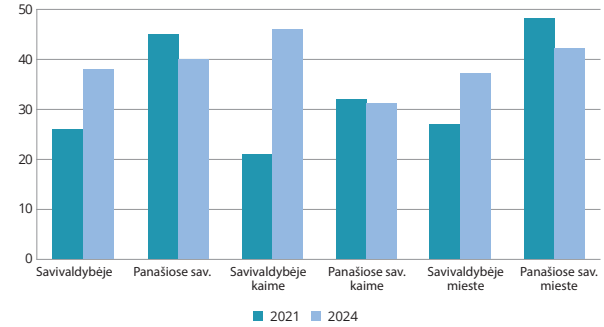
11 pav. Per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys sumažėjo; yra atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų.

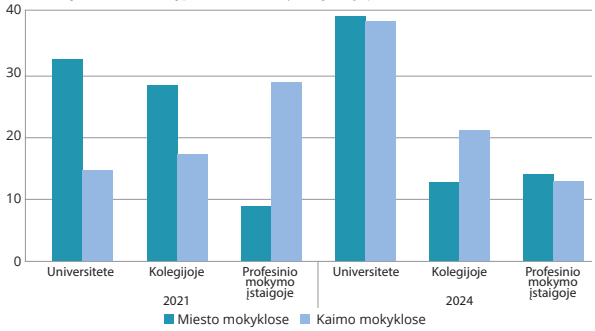
12 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis savivaldybėje padidėjo ir yra didesnė nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) padidėjo, ypač kaimo mokyklose.

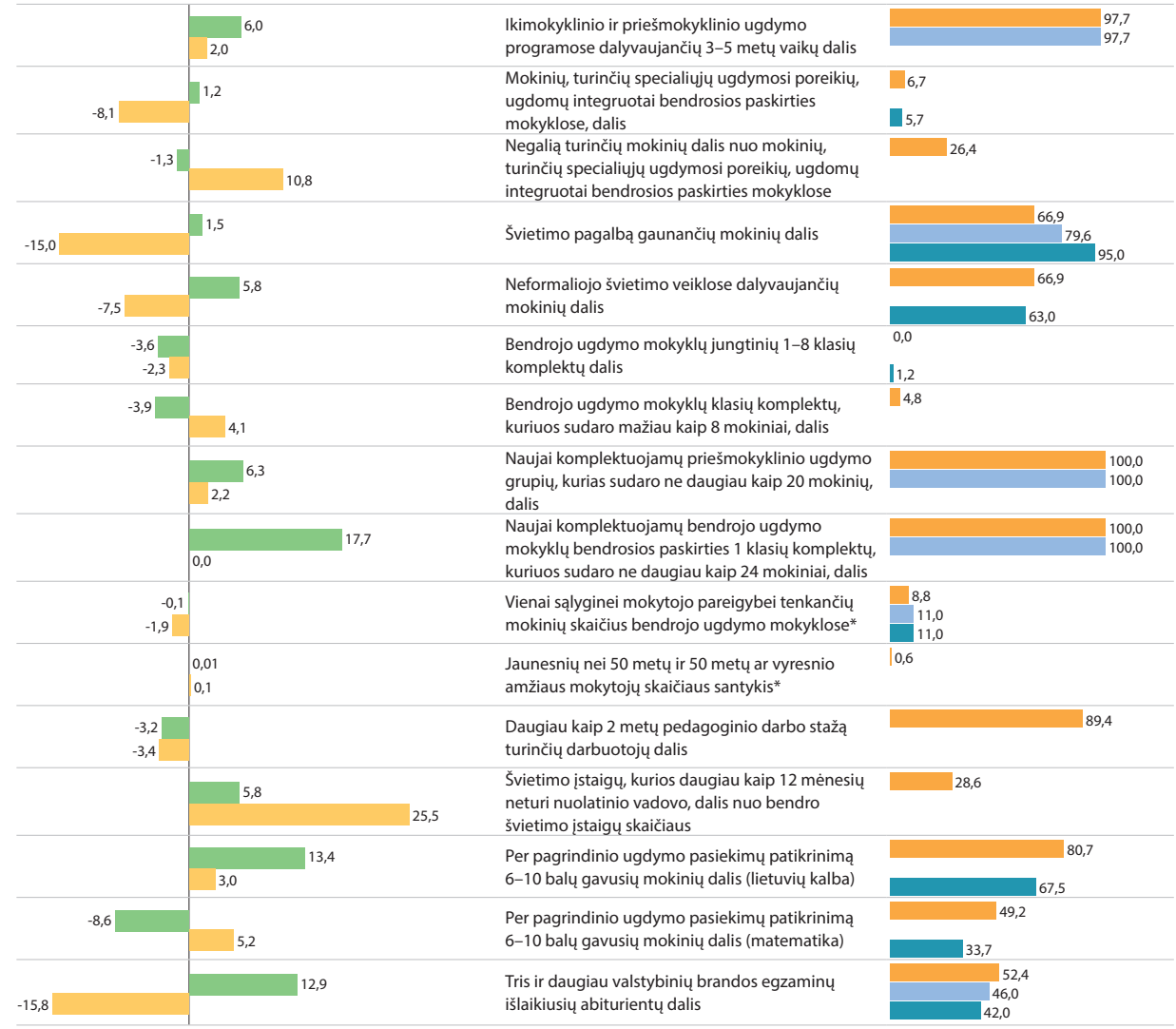

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, dalis padidėjo, ypač kaimo mokyklose; sumažėjo kaimo mokyklų abiturientų, besimokančių profesinio mokymo įstaigoje.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

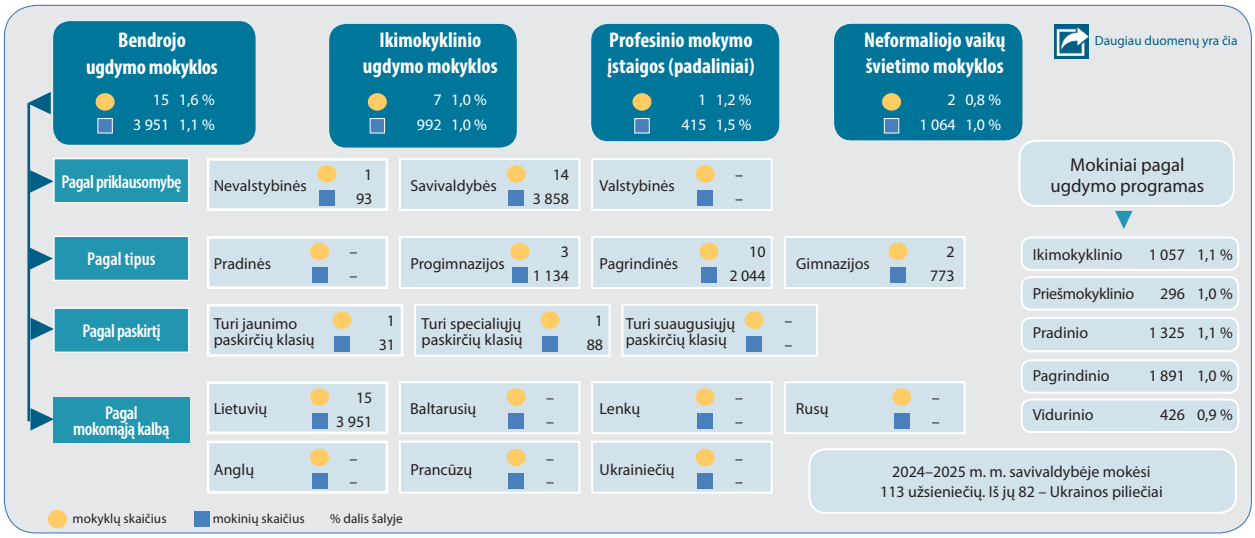
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Kuriant darnų ugdymą, būtina užtikrinti lygiavertį, prieinamą ir kokybišką švietimą. Savivaldybėje didėja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų ir neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių aprėptis. Išaugo mokinių, turinčių SUP, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, dalis; didėja mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis; išaugo tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalis; didesnė dalis mokinių padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko. Tačiau beveik visų VBE rezultatai yra žemesni už šalies vidurkį; PUPP duomenys rodo atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų pagal jų vietovę, prastėjančius matematikos rezultatus. Mokymo lėšų suma, panaudota mokymo priemonėms įsigyti, didėja, tačiau mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ar mobiliųjų laboratorijų įrangą, dalis yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse, nėra mokyklų, pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais. Gana daug mokymo lėšų panaudojama pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, tačiau svarbu ne tik motyvuoti mokytojus tobulinti profesines kompetencijas, bet ir skatinti juos įgyti aukštesnes kvalifikacines kategorijas. Švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis šiek tiek padidėjo, bet yra mažesnė nei panašiose savivaldybėse, todėl būtina panaudoti daugiau švietimo pagalbai teikti skirtų mokymo lėšų, didinti švietimo pagalbos specialistų skaičių. Mokyklose neliko 1–4 jungtinių klasių, tačiau svarbu ir toliau tęsti mokyklų tinklo pertvarką, mažinant mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalį ir siekiant didesnio vidutinio mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydžio. Didesnį dėmesį skirti ugdymui karjerai ir skatinti mokinius, taip pat ir turinčius SUP, ir toliau mokytis baigus 10 klasę.

Ukmergės rajono savivaldybė

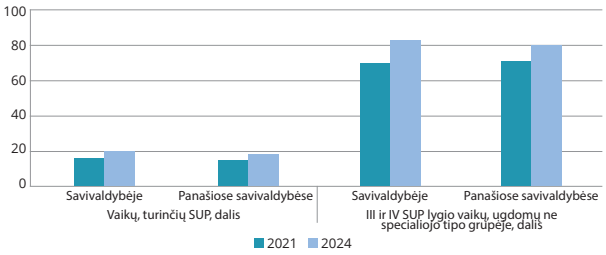

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
2,9	9,8↑	1612↑	16,4↑	18	27,1↑	50↑	69↑	369↑	42↑	14,3↔	14↑	96,3↑	0↑	53,9↓	18,8↑	0,7↑	99↑	5,5	192↓

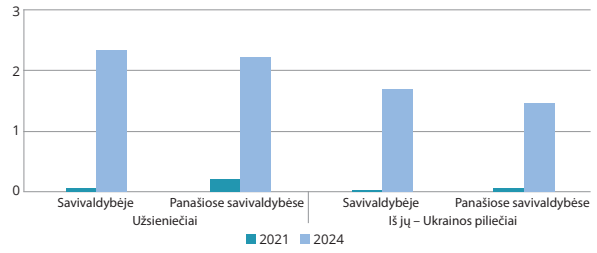
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

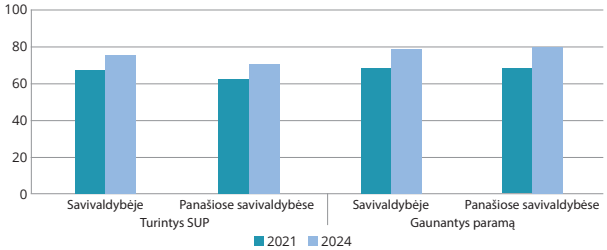
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

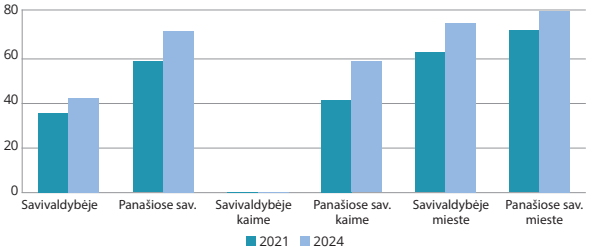
2 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

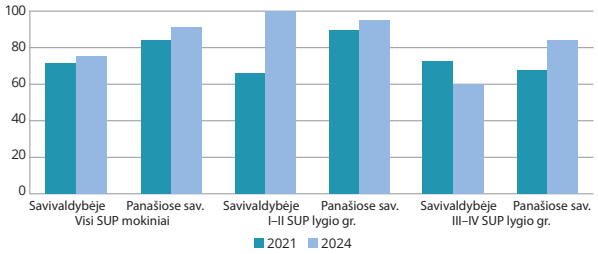
3 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

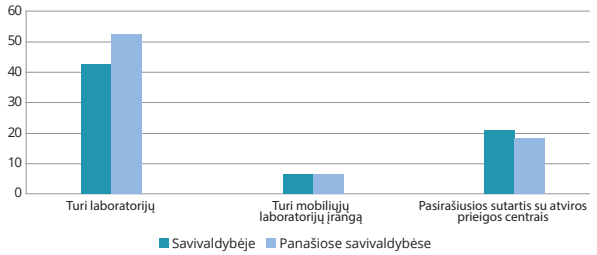
4 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

5 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

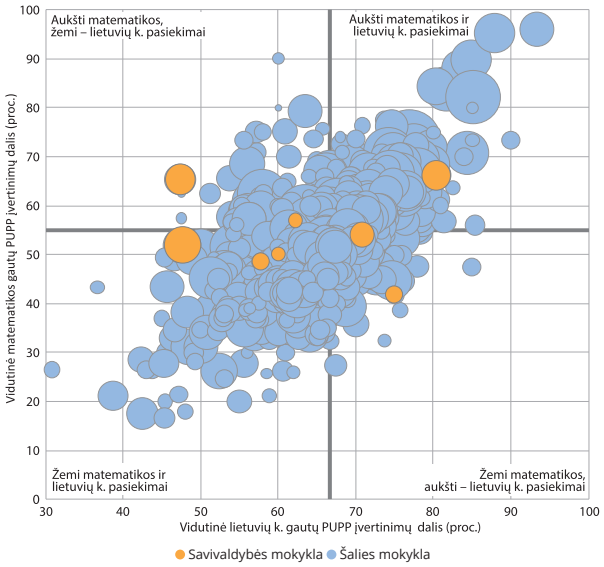

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

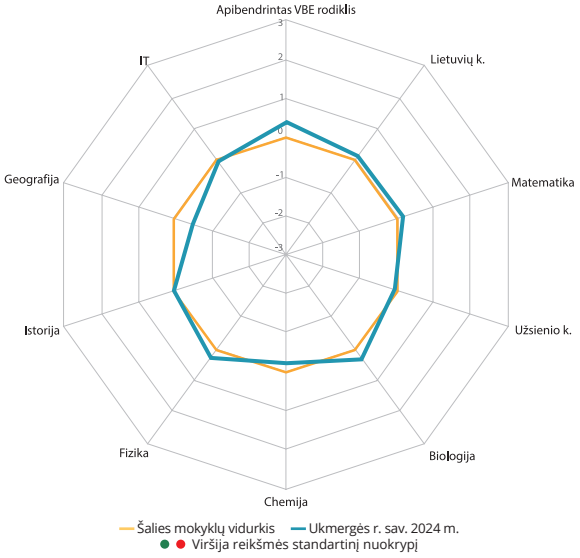

Mokinių pasiekimai

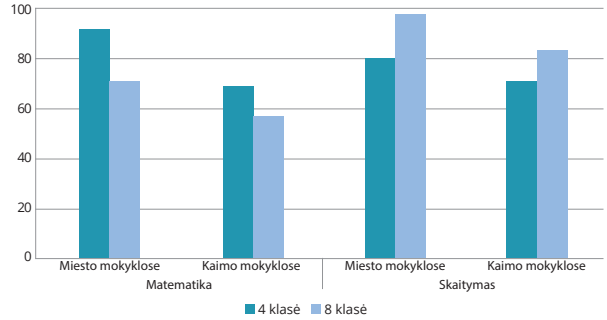
7 pav. Pagal vidutinę gautų matematikos ir lietuvių k. ir literatūros įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų skirtumus.

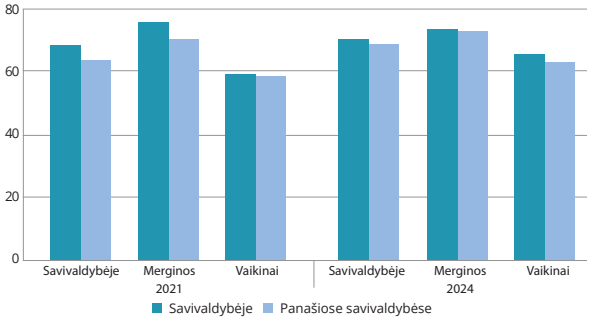
8 pav. Apibendrintas ir 4 dalykų VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra aukščiau šalies mokyklų vidurkio, istorijos VBE rodiklis atitiko šalies vidurkį, dar 4 dalykų VBE rodikliai – žemiau šalies vidurkio.

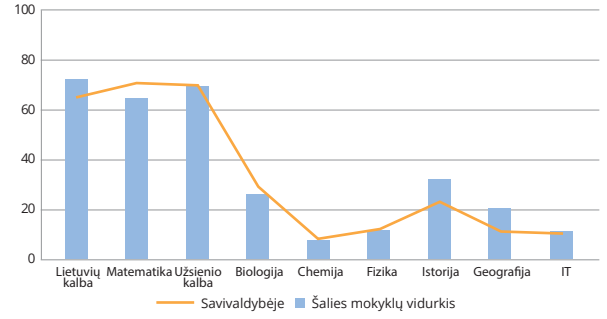
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) buvo didesnė miesto mokyklose nei kaimo.

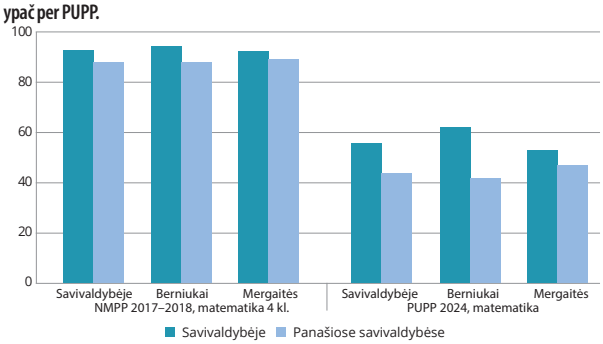
10 pav. Padidėjus abiturientų vaikinų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, daliai (proc.), sumažėjo šios dalies skirtumas tarp vaikinų ir merginų.

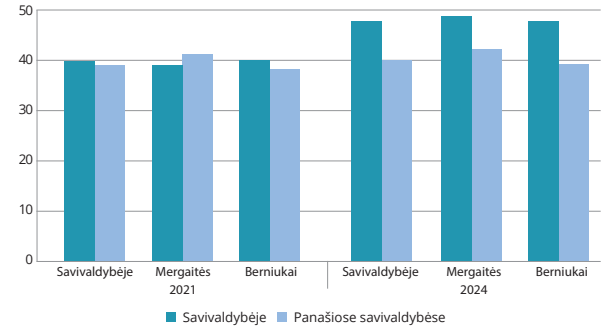
11 pav. 2024 m. penkių dalykų egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys buvo didesnės už šalies mokyklų vidurkį.

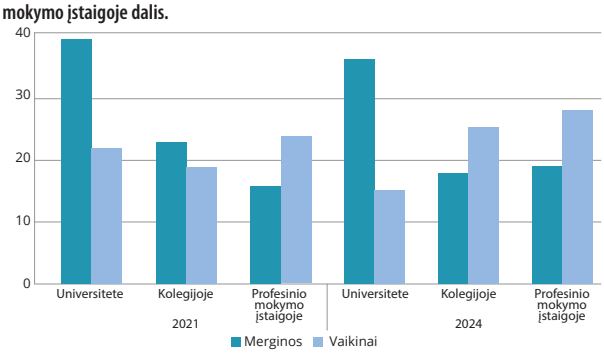
12 pav. Bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė nei panašiose savivaldybėse; ši berniukų dalis didesnė nei mergaičių, ypač per PUPP.

13 pav. Per trejus metus padidėjo mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.). Nėra reikšmingo skirtumo tarp mergaičių ir berniukų dalių.

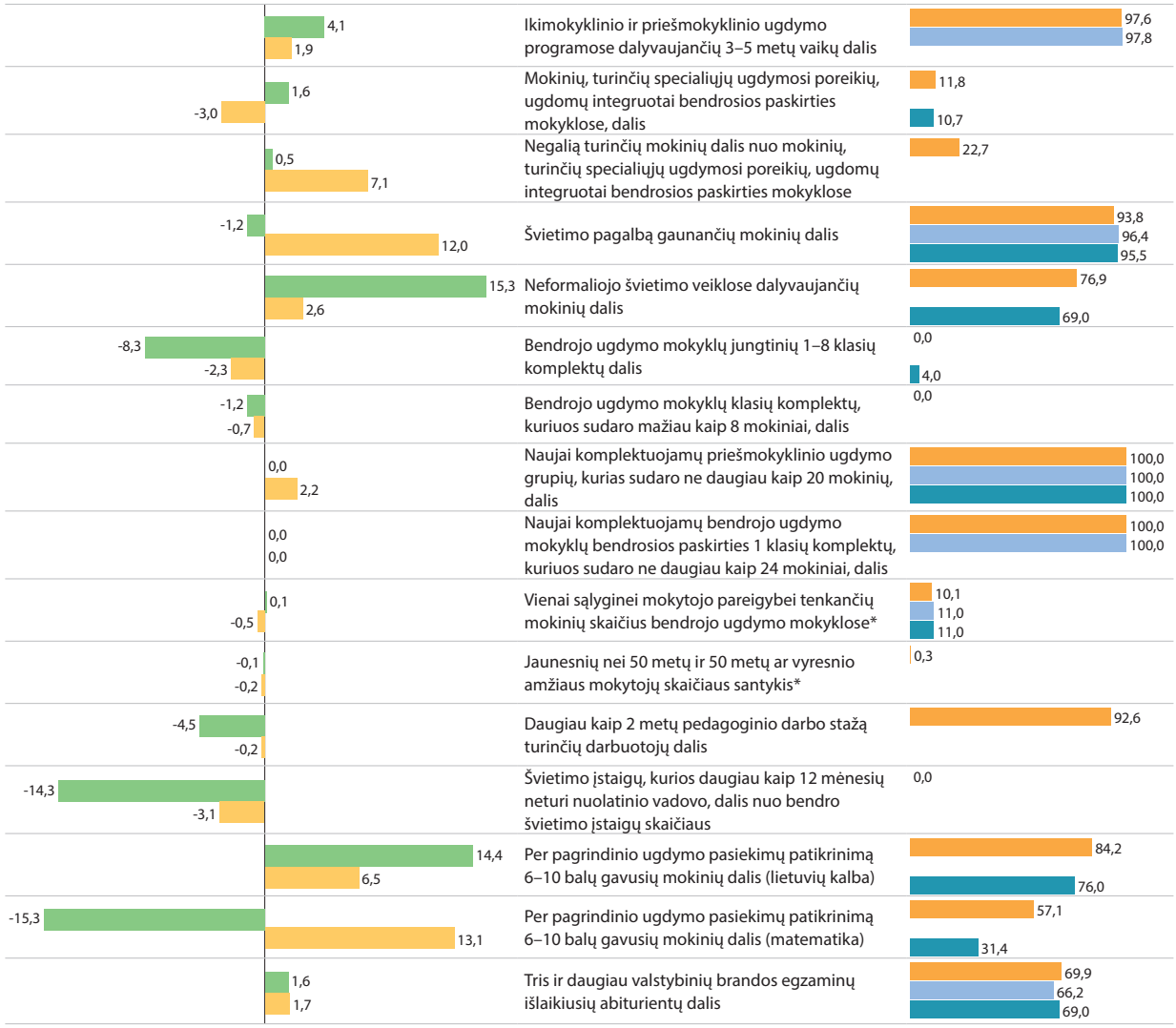

14 pav. Sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, dalis (proc.), padidėjo pasirinkusiųjų mokytis profesinio mokymo įstaigoje dalis.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

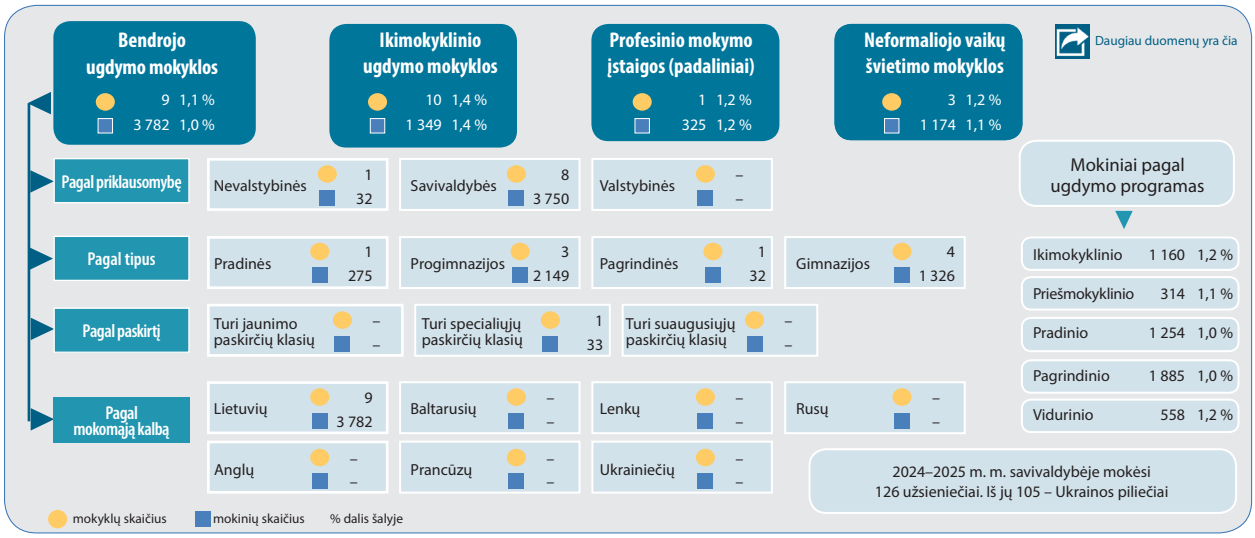
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybėje pastebimi teigiami pokyčiai, kuriantys sąlygas darnaus ugdymo plėtrai: padidėjo ikimokyklinio ugdymo prieinamumas, neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, kartu ir mokinių, turinčių SUP, ir mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalys (proc.), padidėjo integruotai ugdomų bendrosios paskirties mokyklose SUP ar negalią turinčių mokinių dalis; neliko jungtinių, nepilnų klasių komplektų. Tačiau analizuojant mokinių mokymosi rezultatus, išryškėjo prastėjantys matematikos pasiekimai (PUPP), skirtumai tarp mokyklų (PUPP), kaimo ir miesto mokyklų (NMPP). Pagal apibendrintą VBE rodiklį savivaldybė patenka tarp trečdalio vidutinį rodiklį turinčių šalies savivaldybių. Siekiant užtikrinti, kad visi mokiniai laiku gautų reikiamą švietimo pagalbą, būtina didinti švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičių, panaudoti daugiau švietimo pagalbai teikti skirtų mokymo lėšų. Svarbu kurti mokyklų aplinką, remiantis universalaus dizaino mokymuisi principais, sukurti ir įveiklinti modernią, įvairių ugdymosi poreikių mokiniams prieinamą STEAM ugdymo(si) aplinką, skirtą praktinėms formaliojo ir neformaliojo švietimo veikloms, ar sudaryti sutartis su atviros prieigos centrais. Mažinant mokyklų pasiekimų skirtumus ir užtikrinant švietimo kokybės tolygumą, tikslinga stiprinti mokyklų tarpusavio bendradarbiavimą, skatinti mokytojus dalytis gerąja praktika, tuo labiau, kad didelė mokytojų dalis turi aukštas kvalifikacines kategorijas. Tikslinga stiprinti ugdymo karjerai sritį, kad kuo daugiau mokinių, nepriklausomai nuo specialiųjų poreikių ar socialinės padėties, turėtų galimybę gauti kokybišką išsilavinimą ir sėkmingai tęstų mokslus. Tęsti mokyklų tinklo optimizavimo procesus.

Utenos rajono savivaldybė

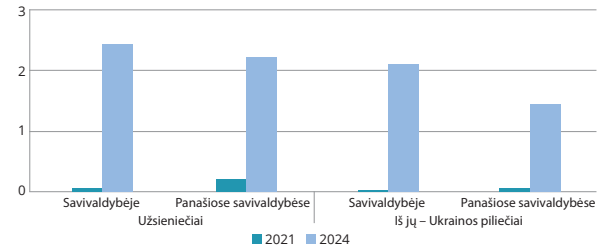

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
1,7	6,7↑	1666↑	2,6↑	17,9	24,5↑	47↑	65↑	426↑	40↑	25↑	15,6↑	96,3↑	3↑	12,5↓	23,6↑	0,8↓	100↑	0,0	190↓

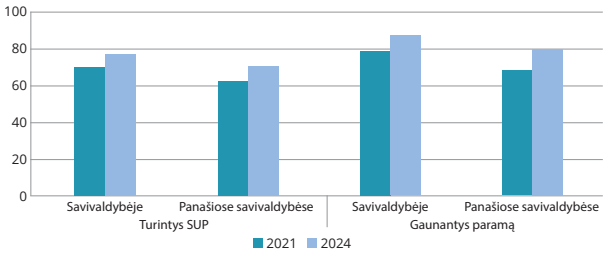
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

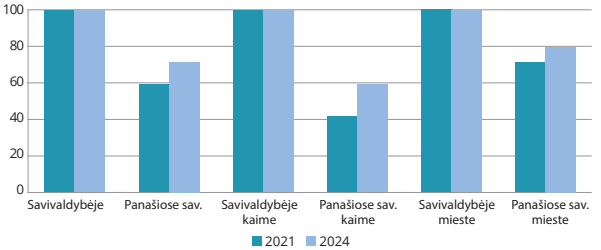
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

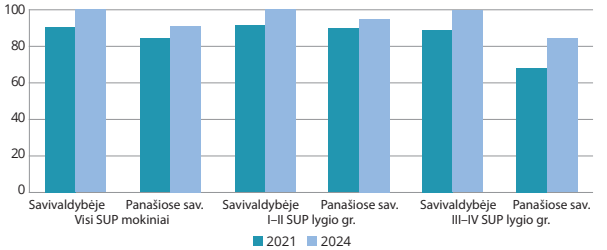
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

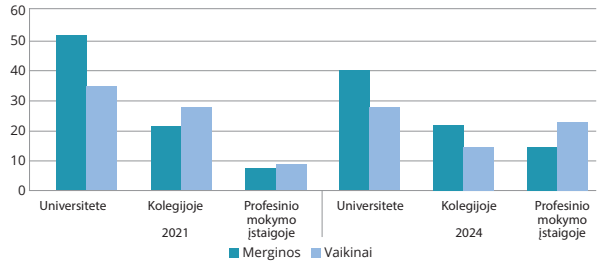
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

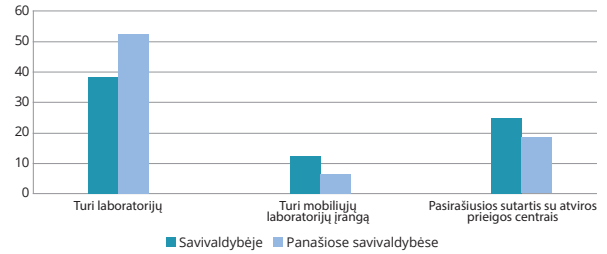
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, kolegijoje, profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.)

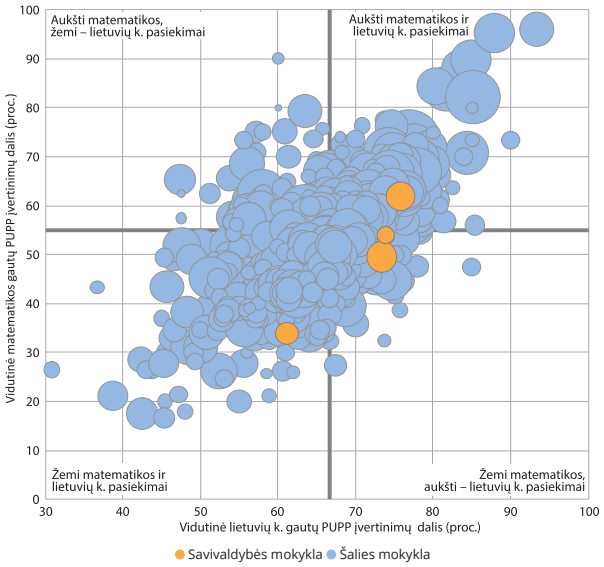

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

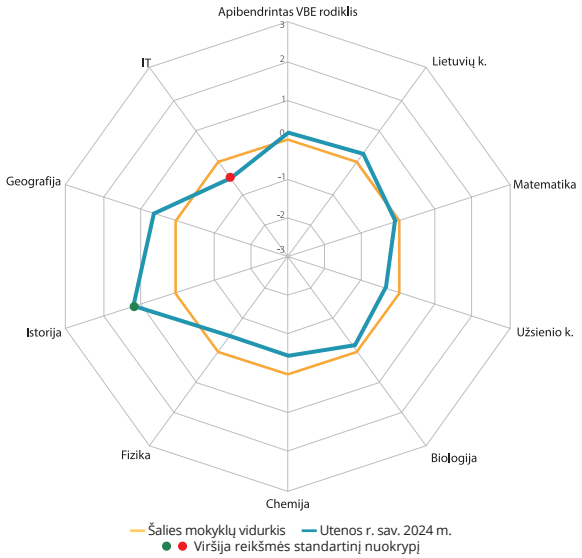

Mokinių pasiekimai

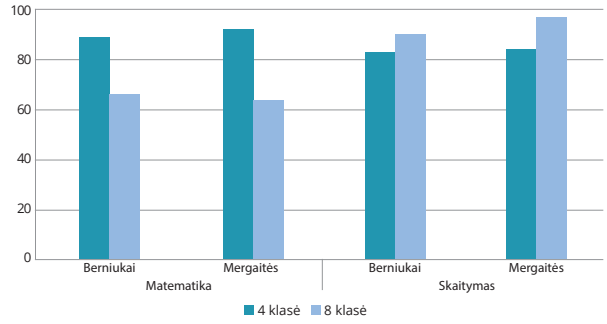
7 pav. Pagal vidutinę gautų matematikos ir lietuvių k. ir literatūros įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų skirtumus ir atotrūkį tarp mokyklų.

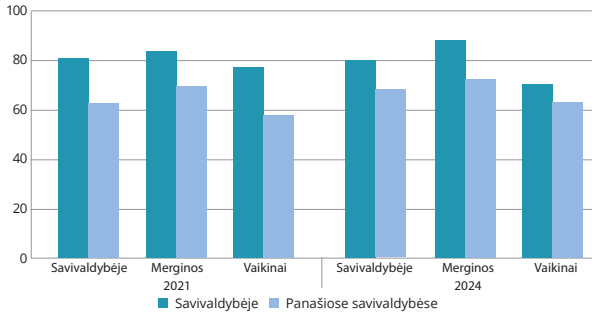
8 pav. 2024 m. apibendrintas ir socialinių mokslų, lietuvių k. ir literatūros VBE rodikliai (standartizuotais taškais) yra aukščiau šalies mokyklų vidurkio. Kitų 6 dalykų rodikliai šalies mokyklų vidurkio nesiekė.

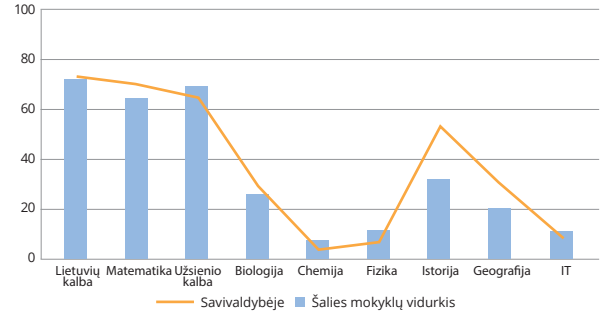
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių 4 klasės mokinių dalis (proc.) buvo gerokai didesnė nei 8 klasės, skaitymo – priešingai.

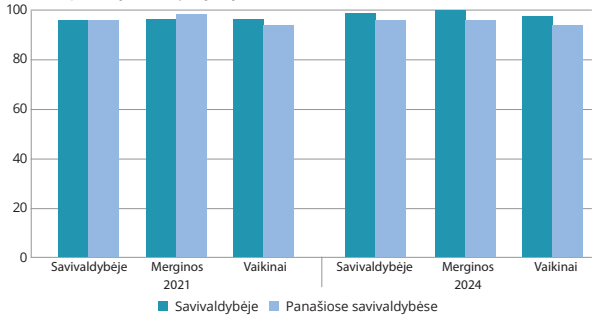
10 pav. Per trejus metus abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) išliko didesnė už panašių savivaldybių dalį; ši vaikinų dalis sumažėjo.

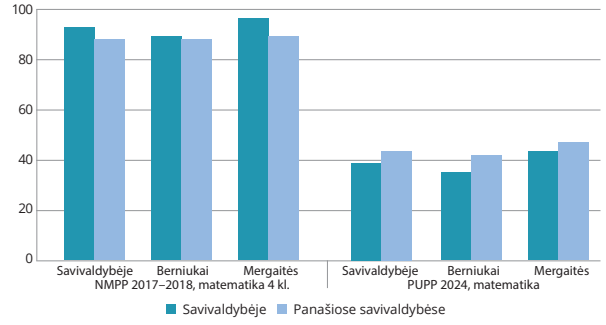
11 pav. 2024 m. penkių dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys viršijo šalies mokyklų vidurkį.

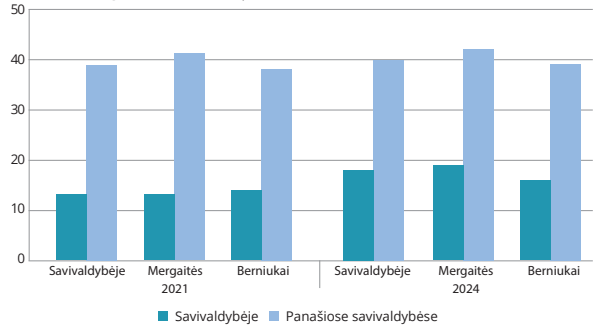
12 pav. Savivaldybėje padidėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių mokinių dalis (proc.) ir yra didesnė už panašių savivaldybių dalį.

13 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.); mergaičių ir berniukų pasiekimų dalys skiriasi.

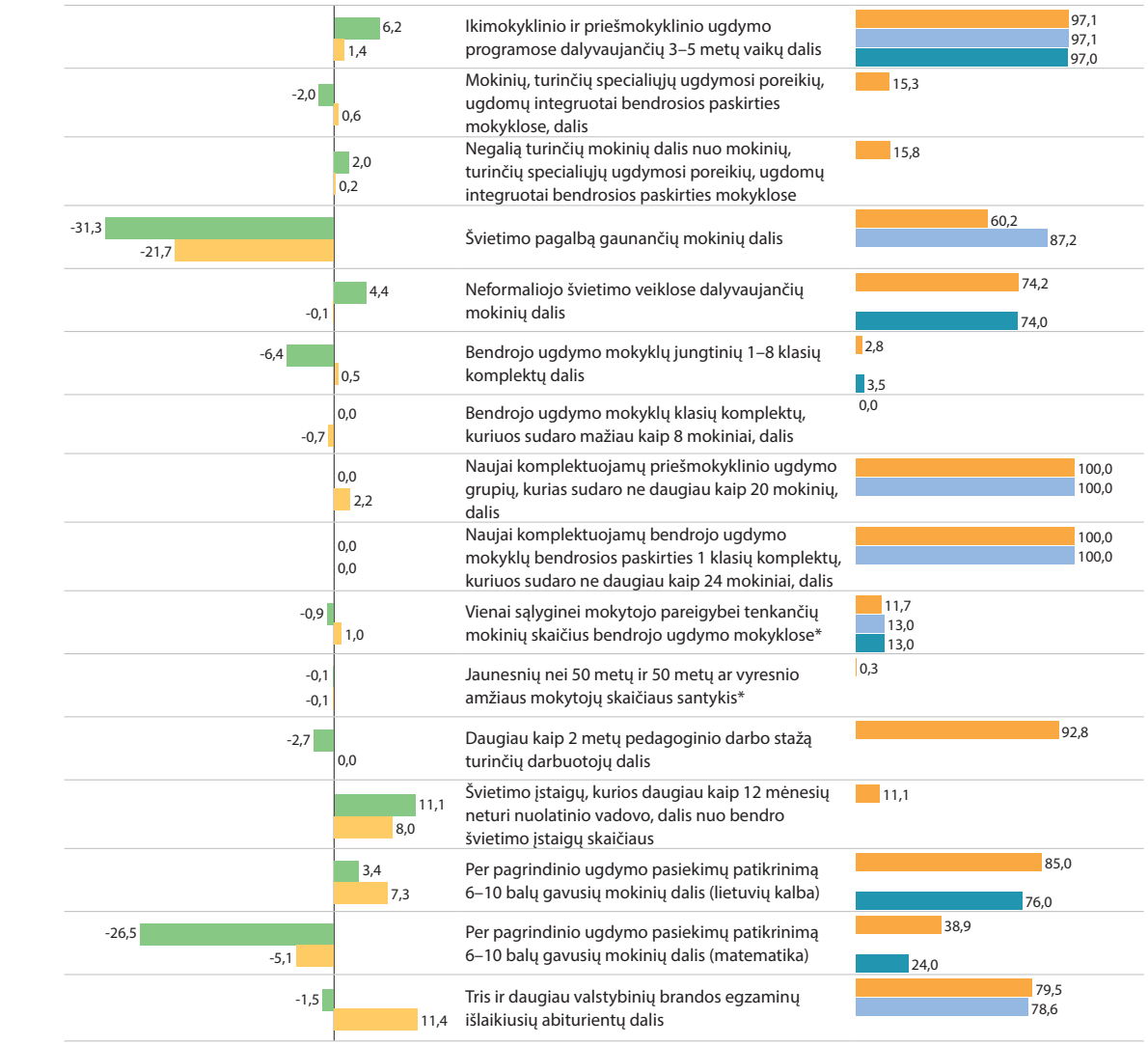

14 pav. Per trejus metus mokinių, kurie padarė pažangą per vienus mokslo metus mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) šiek tiek padidėjo, tačiau išliko gerokai mažesnė nei panašiose savivaldybėse.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

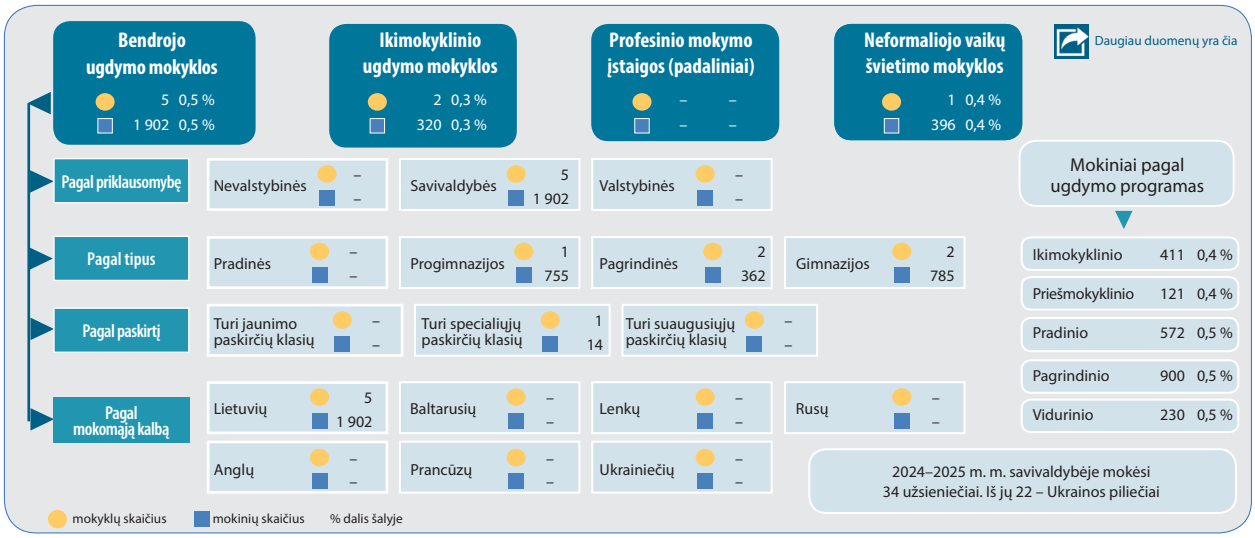
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Siekiant sudaryti lygias ugdymosi galimybes visiems mokiniams, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietovės, lyties, socialinės padėties ar kitų skirtumų, savivaldybėje kuriamos prielaidos darnaus ugdymo plėtrai. Pagerėjo mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, įsitraukimas į neformalųjį ugdymą ir SUP turinčių mokinių tęstinis mokymasis po 10 klasės. Visos savivaldybės mokyklos siūlo mokytis daugiau nei dviejų užsienio kalbų. Per lyginamąjį laikotarpį padidėjo užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis. Visi mokiniai po pagrindinio ugdymo programos toliau mokosi, padidėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių mokinių dalis. Nepaisant teigiamų pokyčių, savivaldybės ugdymo sistema susiduria su iššūkiais: mokyklose trūksta švietimo pagalbos specialistų, mažėja švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis. NMPP, PUPP, VBE rezultatų analizė atskleidžia būtinybę stiprinti tiksliųjų mokslų ugdymą, mažinti pasiekimų skirtumus tarp mokyklų. Tik istorijos, geografijos ir lietuvių kalbos ir literatūros VBE mokinių rezultatai yra aukštesni už šalies vidurkį. Svarbu rasti sprendimų pagerinti mokinių mokymosi pasiekimus (ypač tiksliųjų, gamtos mokslų), plėtoti STEAM infrastruktūrą, skirtą praktinėms formaliojo ir neformaliojo švietimo veikloms. Siekiant sėkmingai įgyvendinti darnaus vystymosi tikslus, būtina didinti švietimo pagalbos specialistų skaičių, panaudoti daugiau švietimo pagalbai teikti skirtų mokymo lėšų. Tikslinga skatinti mokytojų lyderystę, ieškoti būdų pritraukti jaunų pedagogų; siekiant mažinti pasiekimų netolygumus, skatinti mokyklų bendradarbiavimą, gerosios patirties sklaidą, skatinti mokinius dalyvauti dalykinėse olimpiadose, konkursuose.

Varėnos rajono savivaldybė

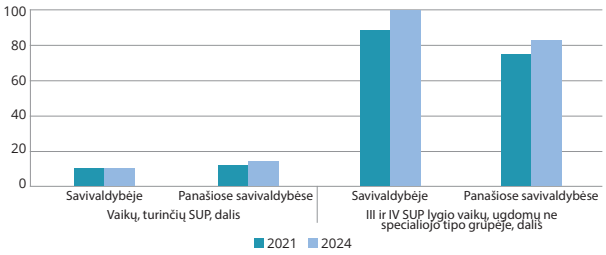

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-3,6	8,7↑	1552↑	3,2↑	27,4	38,1↓	43↑	20↓	298↑	70↑	33,3↓	13,8↑	95,6↑	2,6↓	20↑	19,2↑	1↑	100↑	23,0	187↓

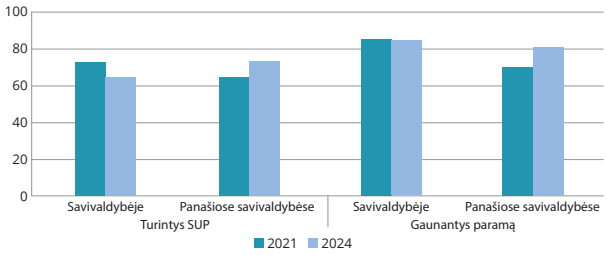
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

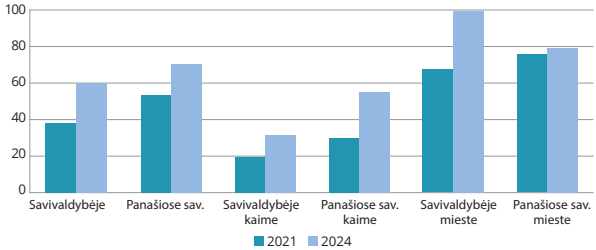
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

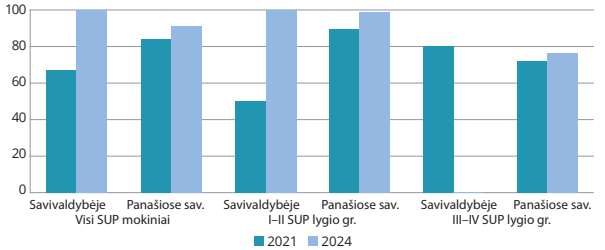
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

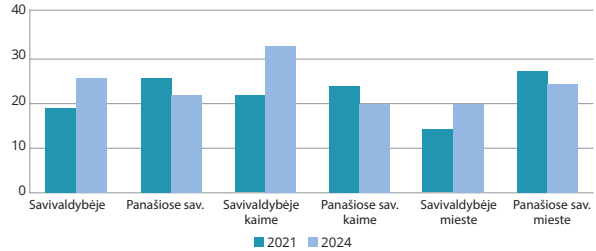
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

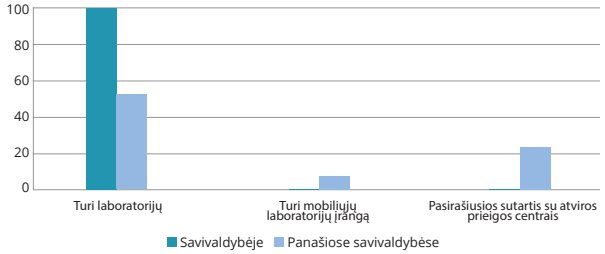
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

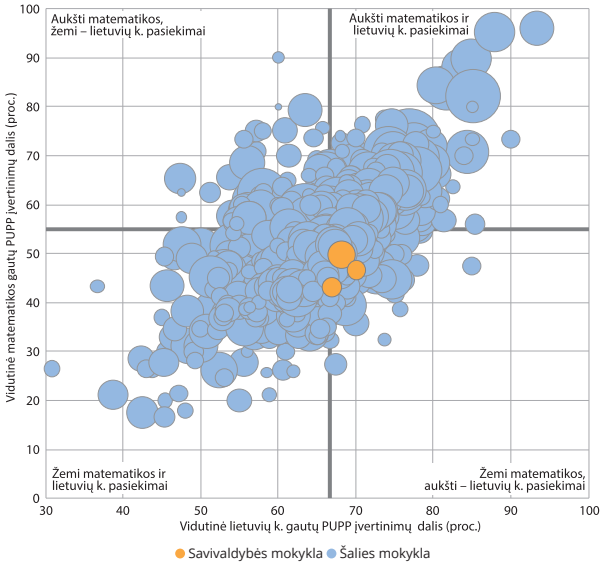

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

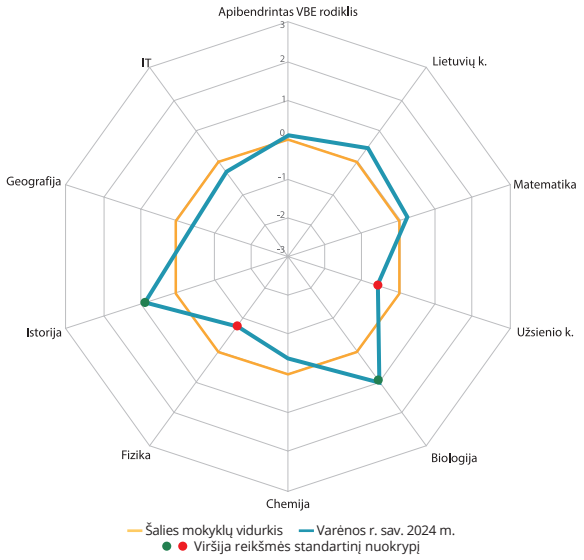

Mokinių pasiekimai

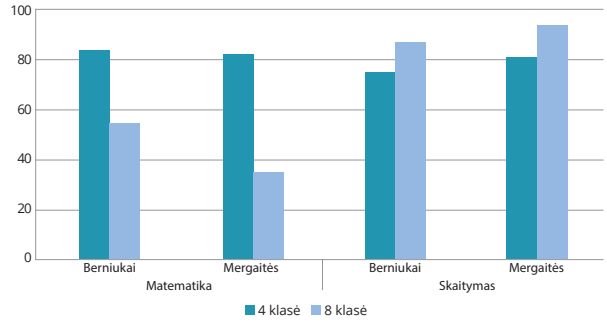
7 pav. 2024 m. savivaldybės mokyklose matematikos PUPP pasiekimai buvo žemiau šalies vidurkio, o lietuvių k. ir literatūros – vienoje mokykloje aukščiau, o kitose – artimi šalies vidurkiui.

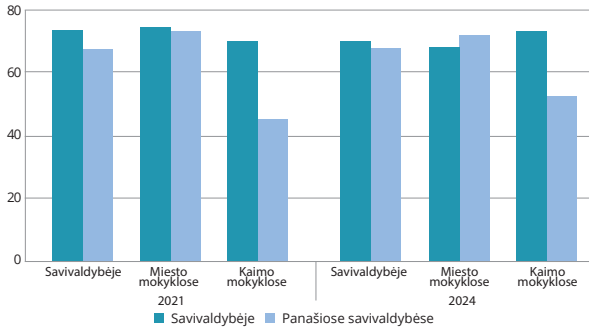
8 pav. 2024 m. biologijos ir istorijos VBE rezultatai daug aukštesni, o užsienio k. ir fizikos – daug žemesni nei šalies vidurkis.

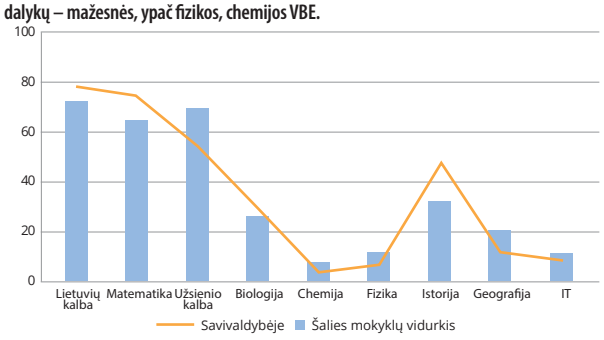
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp berniukų, o skaitymo – tarp mergaičių.

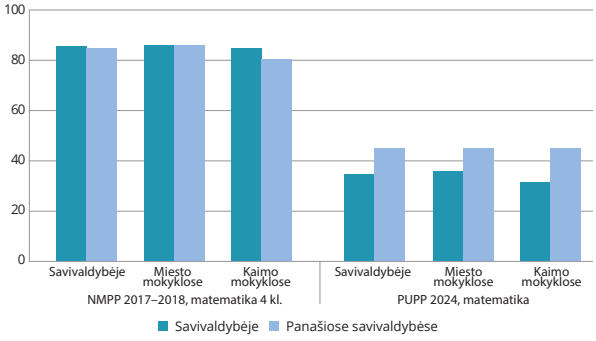
10 pav. Sumažėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), ypač miesto mokyklose; tačiau savivaldybės ir kaimo mokyklų rodikliai išliko didesni nei panašiose savivaldybėse.

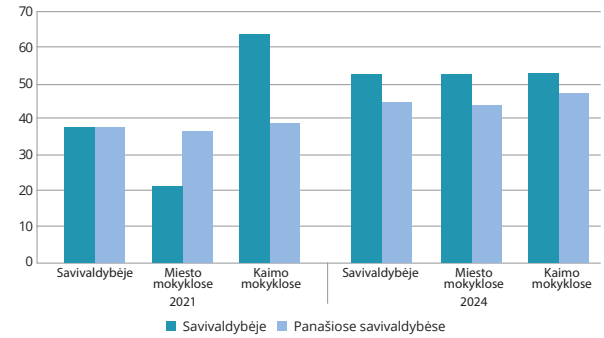
11 pav. 2024 m. lietuvių k. ir literatūros, matematikos, biologijos ir istorijos VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra didesnės už šalies vidurkį, kitų dalykų – mažesnės, ypač fizikos, chemijos VBE.

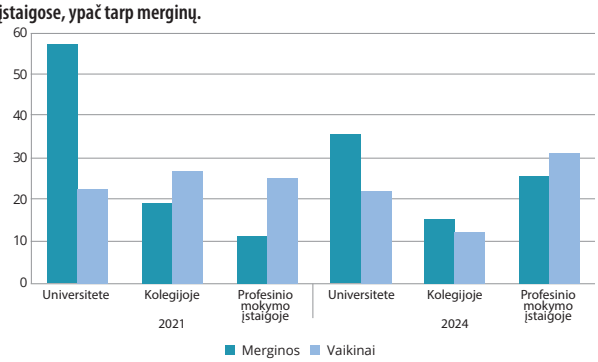
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), ir jos yra mažesnės nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Miesto mokyklose padidėjo, o kaimo mokyklose sumažėjo mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.); neliko atotrūkio tarp kaimo ir miesto mokyklų.

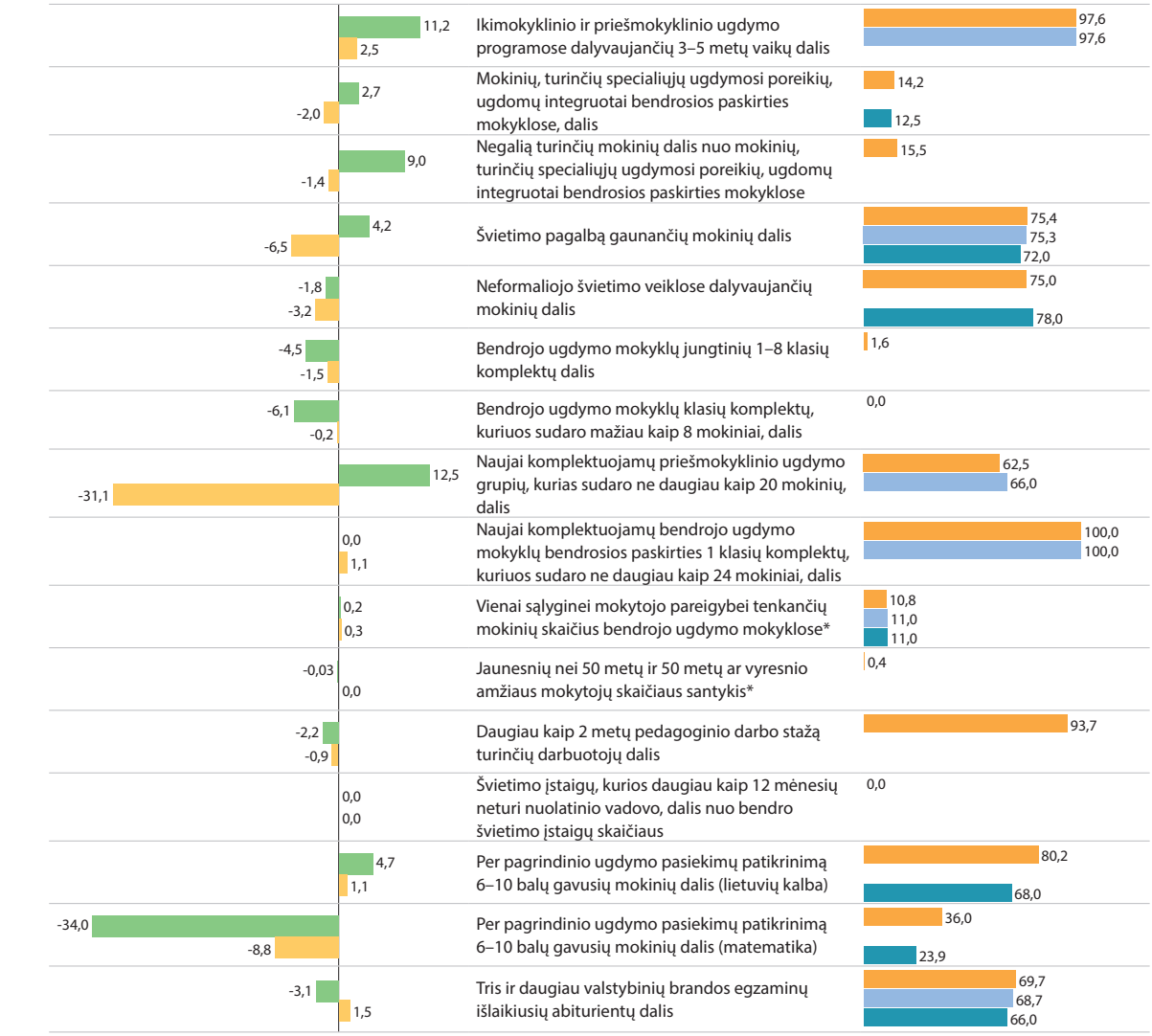

14 pav. Sumažėjo abiturientų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsiančių mokslus aukštosiose mokyklose, dalis (proc.), padidėjo – profesinio mokymo įstaigose, ypač tarp merginų.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

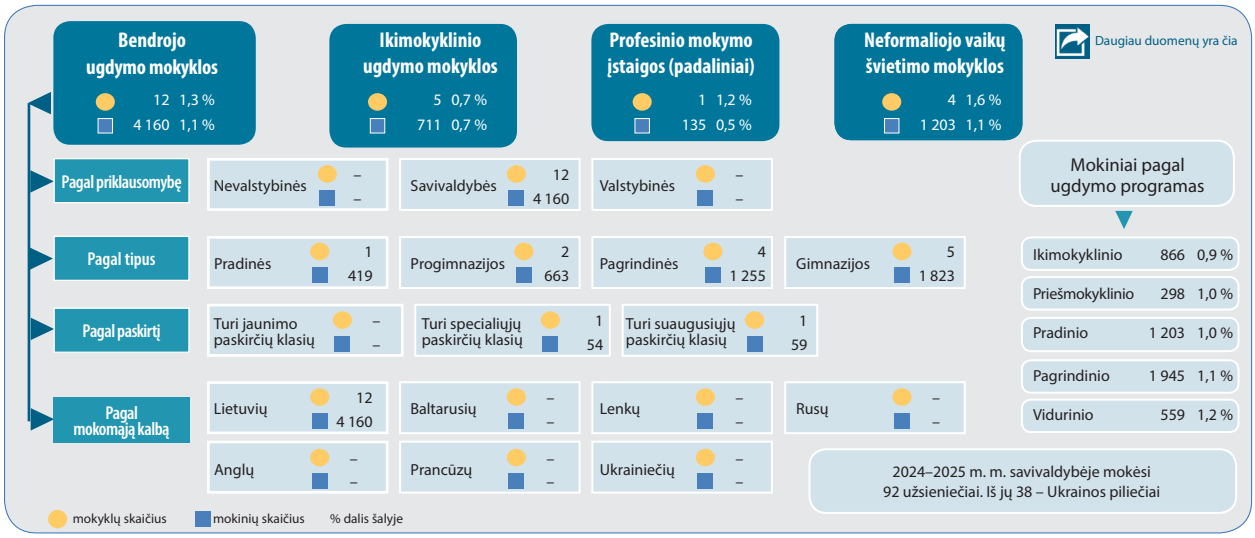
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Savivaldybėje, siekiant sudaryti darnaus ugdymo sąlygas ir užtikrinti kokybišką bei prieinamą švietimą visiems mokiniams, pastebimi šie teigiami pokyčiai: daug mokymo lėšų panaudojama mokymo priemonėms įsigyti; visos mokyklos turi įrengtas gamtos mokslų laboratorijas; per trejus metus gerokai padidėjo ikimokyklinio ugdymo prieinamumas; didėja mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis; didelis dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius; visi mokiniai toliau mokosi baigę pagrindinio ugdymo programą, taip pat ir SUP turintys mokiniai. Didėja švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis, tačiau ji nepasiekia panašių savivaldybių lygio, todėl būtina didinti mokymo lėšų panaudojimą švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, toliau didinti švietimo pagalbos specialistų skaičių. Matoma tendencija, kad didėja per lietuvių k. ir literatūros PUPP 6–10 balų gavusių mokinių dalis, tačiau ryškiai suprastėjo matematikos PUPP rezultatai. Keturių VBE rezultatai yra aukščiau šalies vidurkio, o penkių – žemiau. Tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalis sumažėjo, tačiau išliko didesnė nei panašiose savivaldybėse. Siekiant užtikrinti geresnius mokinių pasiekimus, reikėtų numatyti ir įgyvendinti priemones, padėsiančias pagerinti matematikos PUPP ir užsienio k., chemijos, fizikos, geografijos, informacinių technologijų VBE rezultatus. Rekomenduojama tobulinti mokytojų dalykines kompetencijas, tam panaudojant daugiau mokymo lėšų; plėsti užsienio kalbų pasiūlą kaimo mokyklose; didinti neformaliojo vaikų švietimo prieinamumą. Toliau mažinti jungtinių klasių komplektų skaičių, didinti vidutinį bendrojo ugdymo mokyklos klasės komplekto dydį ir pareigybės dalį, tenkančią pedagoginiam darbuotojui.

Vilkaviškio rajono savivaldybė

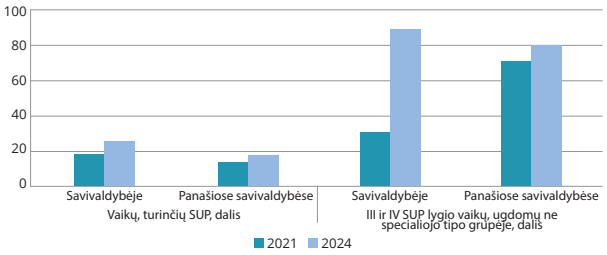

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokykloje ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-2,6	9,9↑	1478↑	5↑	17,6	37,9↑	40↑	58↑	504↑	29↑	25↔	15,9↑	93↑	0↑	16,7↑	18,7↑	1,2↑	99↑	0,0	169↑

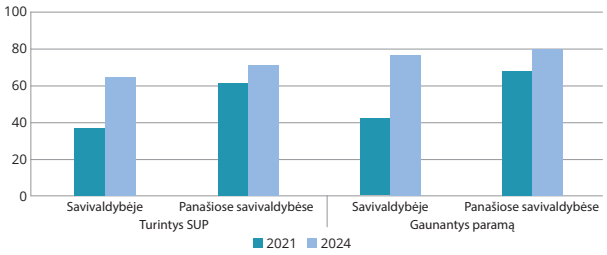
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

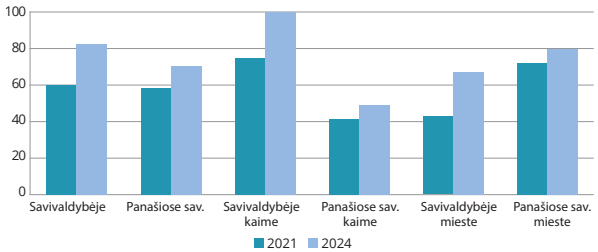
1 pav. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)

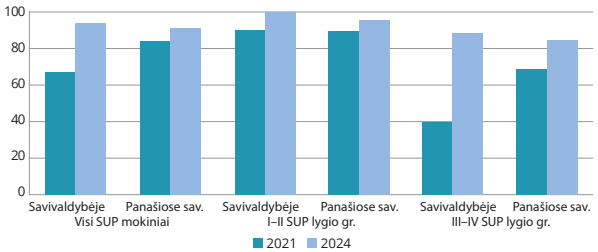
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

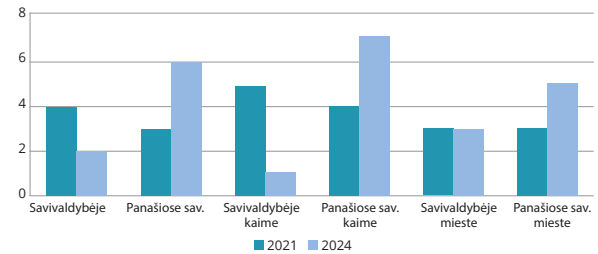
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

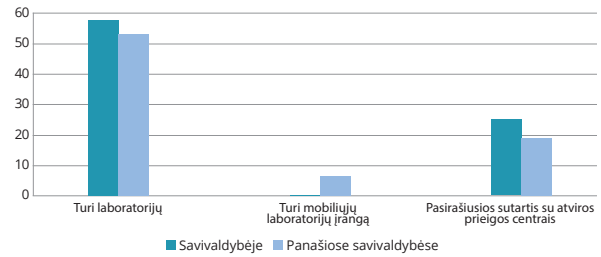
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis (proc.)

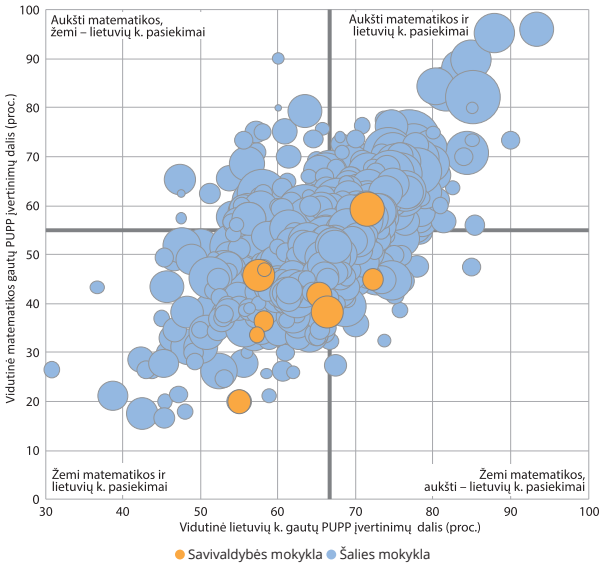

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

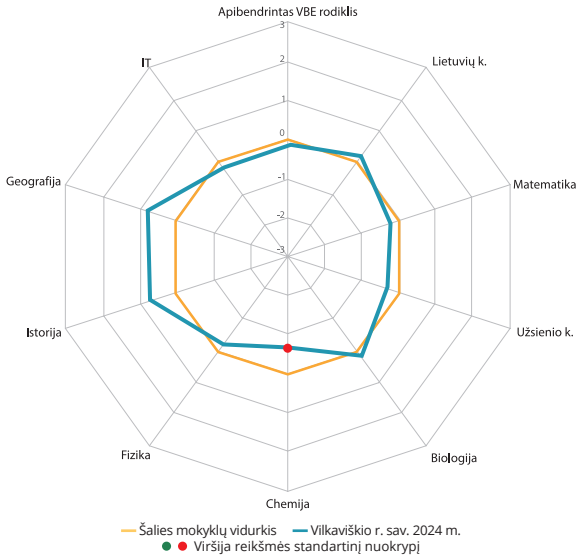

Mokinių pasiekimai

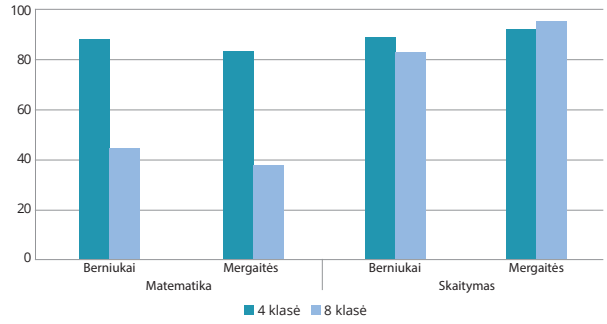
7 pav. 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų atotrūkį tarp savivaldybės mokyklų, tik vienoje iš devynių mokyklų lietuvių k. ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekimai yra aukščiau šalies vidurkio.

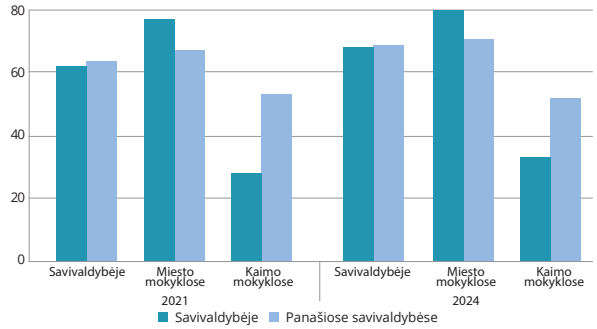
8 pav. 2024 m. apibendrintas ir daugumos VBE rodikliai žemesni už šalies vidurkį.

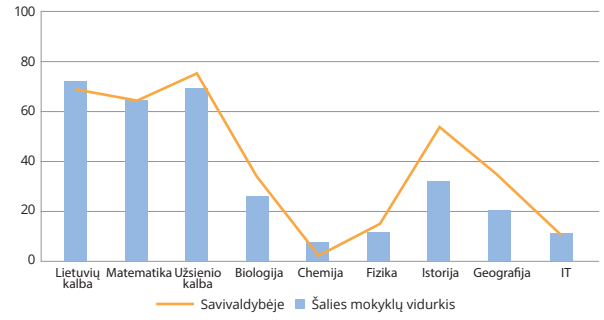
9 pav. 2024–2025 m. m. per NMPP bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) yra didesnė tarp berniukų, o skaitymo – tarp mergaičių; tarp jų ryškėja pasiekimų skirtumai.

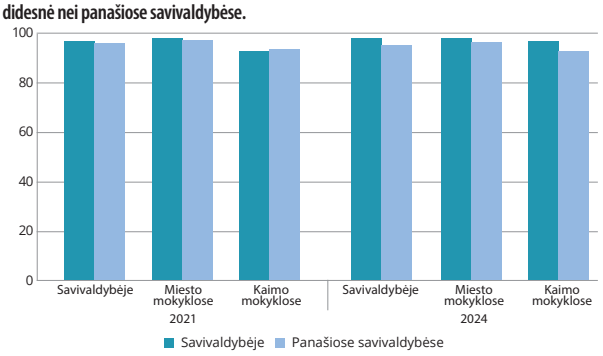
10 pav. Padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), tačiau išliko didelis atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų.

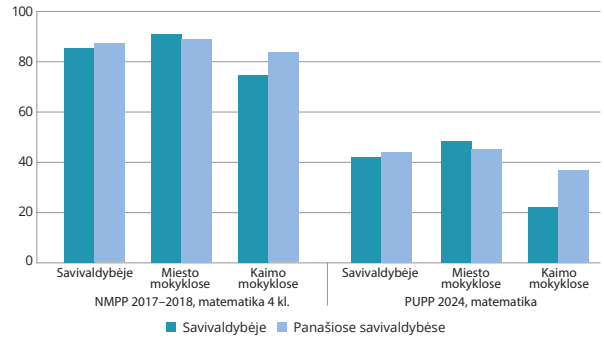
11 pav. 2024 m. daugumos dalykų VBE egzaminą laikiusių abiturientų procentinės dalys yra didesnės už šalies vidurkį, tačiau chemijos VBE laikė labai maža abiturientų dalis.

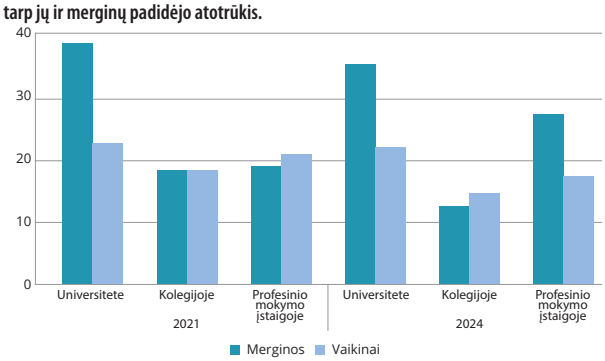
12 pav. Kaimo mokyklose padidėjo įgijusių vidurinį išsilavinimą mokinių dalis (proc.), sumažėjo atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų. Savivaldybės rodiklio reikšmė išlieka didesnė nei panašiose savivaldybėse.

13 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), ypač kaimo mokyklose. Atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų tapo dar didesnis.

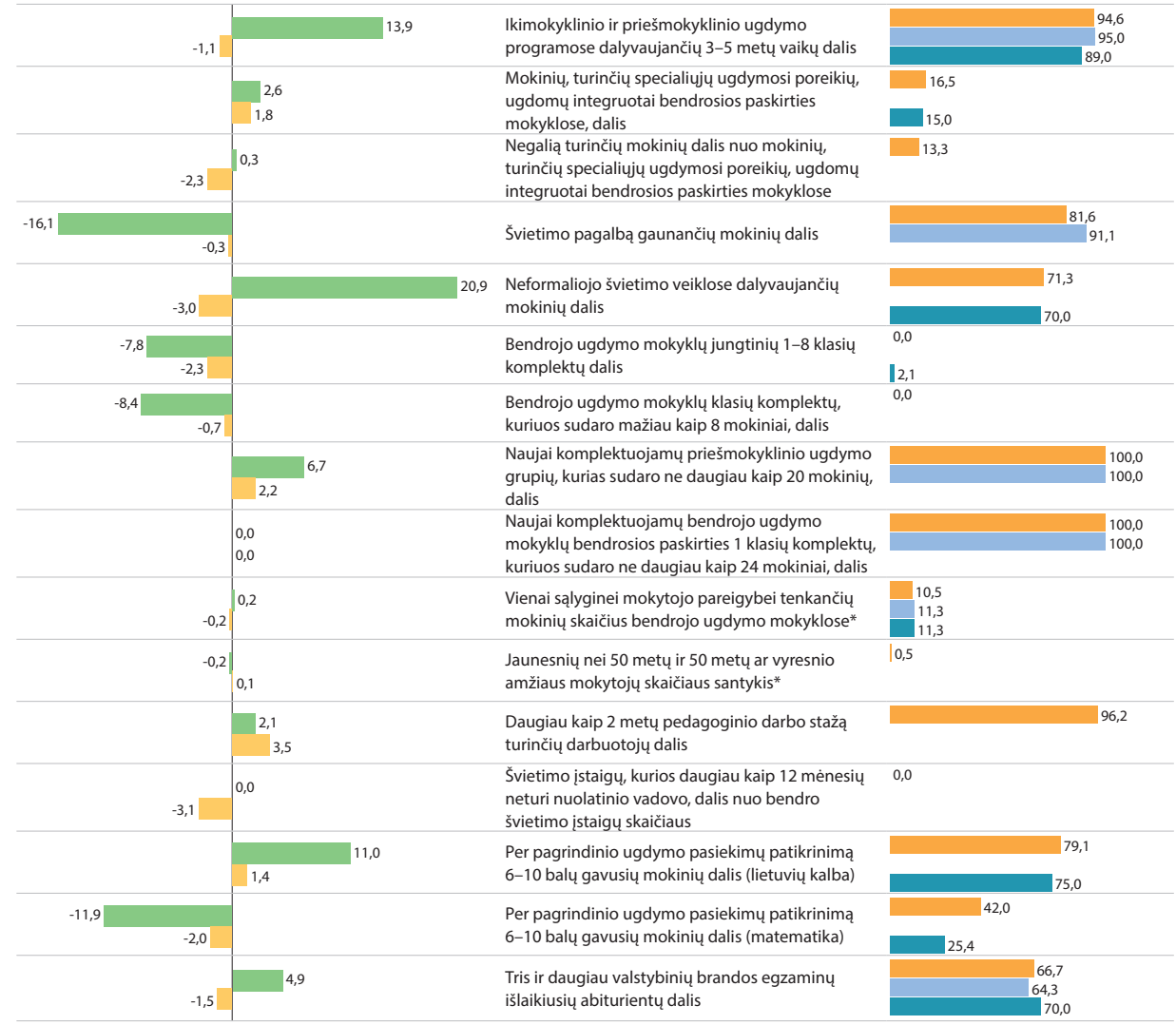

14 pav. Sumažėjo abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitetuose ir kolegijose, dalys (proc.). Sumažėjus abiturientų vaikinų, tęsiančių mokslus, daliai, tarp jų ir merginų padidėjo atotrūkis.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

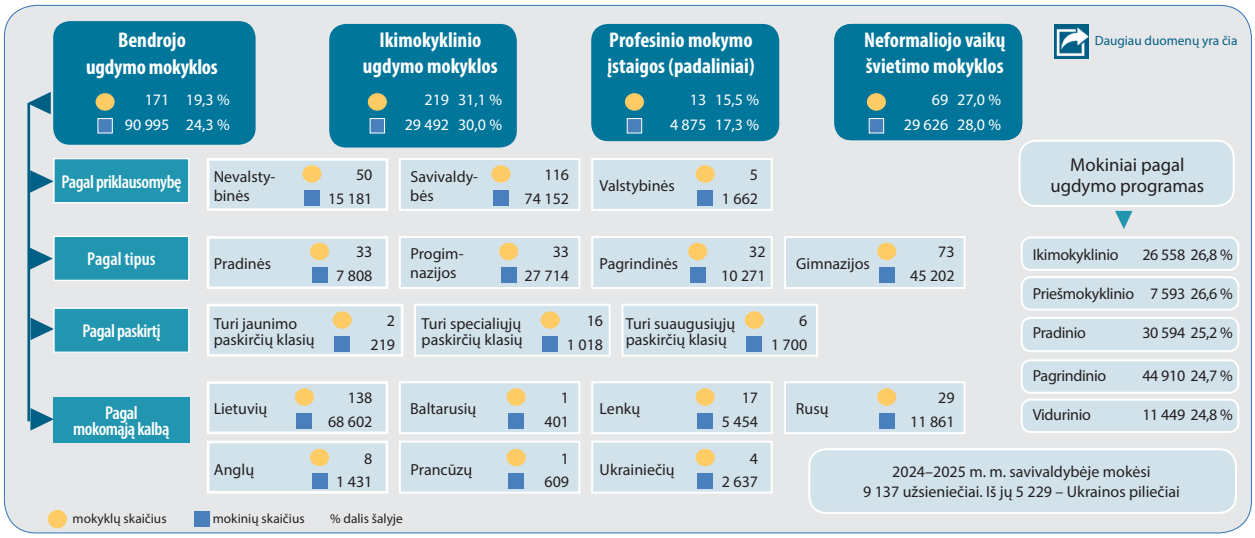
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Vilkaviškio r. švietimo sistema daro pažangą darnumo – ypač socialinės įtraukties ir ugdymo prieinamumo – srityse: didėjo mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančioje įstaigoje, tenkančios vienam mokiniui; švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100 mokinių; pastebimas reikšmingas teigiamas vaikų, turinčių SUP, integracijos į ikimokyklinį, bendrąjį ir neformalųjį ugdymą, pokytis; pagerėjo SUP turinčių mokinių mokymosi tęstinumas po 10 klasės; didėjo galimybės mokytis dviejų užsienio kalbų, ypač kaimo mokyklose. Tai rodo kryptingą įtraukties politikos įgyvendinimą ir didėjantį atvirumą visiems vaikams. Tačiau mokinių pasiekimų analizė atskleidžia rimtus iššūkius. NMPP rezultatai atskleidė skirtumus tarp lyčių: berniukų aukštesni matematikos pasiekimai, mergaičių – skaitymo. Reikšmingai sumažėjo mokinių, per PUPP pasiekusių bent pagrindinį matematikos pasiekimų lygį; ryškus skirtumas ne tik tarp miesto ir kaimo mokyklų rezultatų, bet ir tarp atskirų mokyklų; žemi IT, gamtos mokslų, ypač chemijos, VBE rezultatai. Tai rodo mažą susidomėjimą gamtos mokslais, todėl rekomenduojama gerinti gamtos mokslų infrastruktūrą, įtraukti mokinius į STEAM veiklas nuo žemesniųjų klasių. Mažėjantis abiturientų, ypač vaikinų, mokymosi tęstinumas ne tik aukštosiose, bet ir profesinėse mokyklose, rodo poreikį stiprinti ugdymą karjerai. Siekiant gerinti ugdymo kokybę ir mažinti pasiekimų skirtumus tarp mokyklų, svarbu stiprinti bendradarbiavimą ir patirties sklaidą tarp mokyklų, skatinti mokytojus tobulinti kvalifikaciją, atpažinti ir tenkinti individualius mokinių ugdymosi poreikius, skatinti juos dalyvauti olimpiadose, neformaliojo švietimo veiklose.

Vilniaus miesto savivaldybė

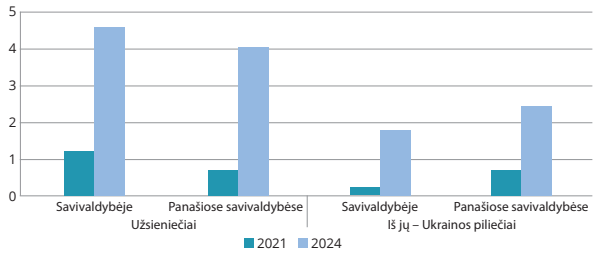

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai						Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
13,2	8,5↑	2317↑	2,3↓	39,1	2,2↑	29↓	67↑	317↑	26↑	37,4↑	9,1↑	105,9↑	0↑	4,5↑	24,7↑	0,8↑	90↓	12,4	248↑

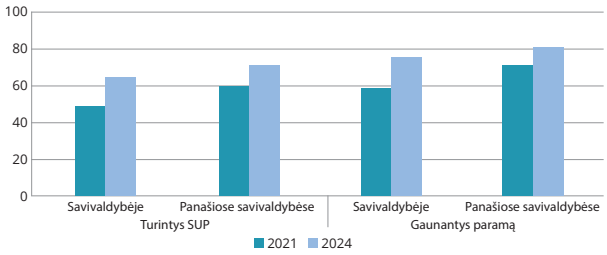
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

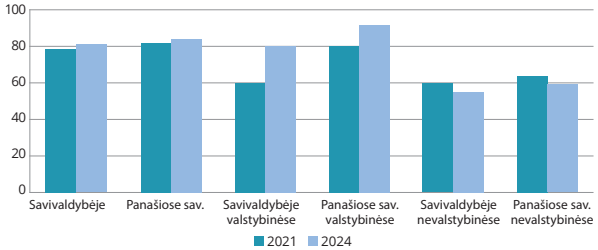
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

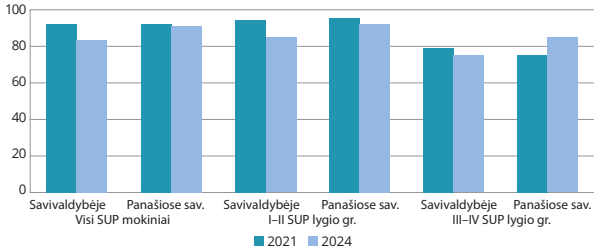
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

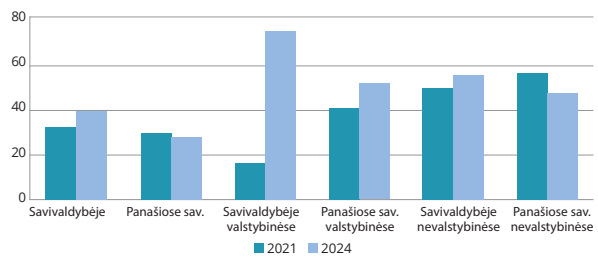
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

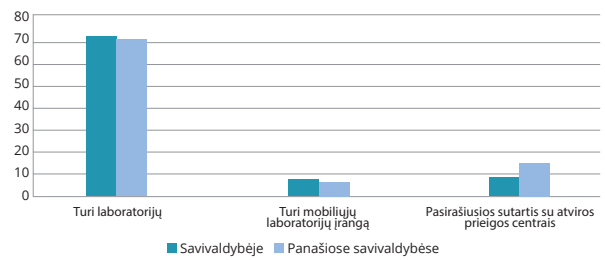
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

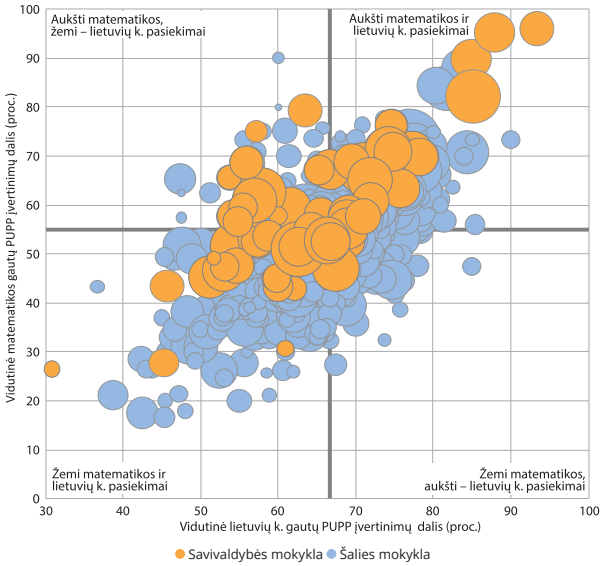

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

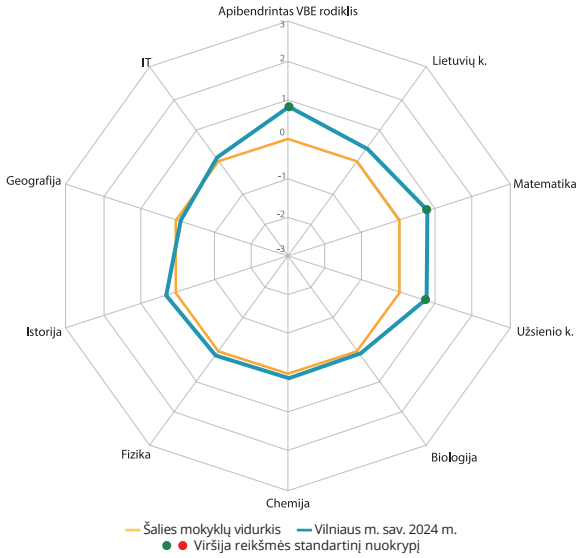

Mokinių pasiekimai

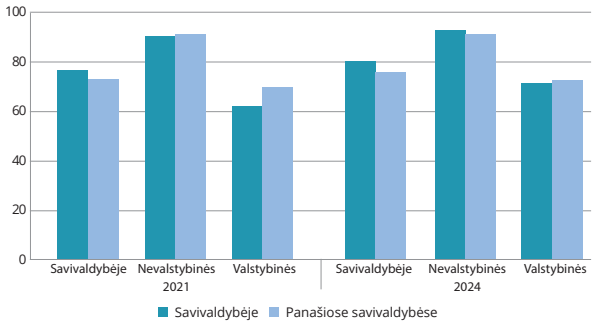
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį (proc.) 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų netolygumus tarp savivaldybės mokyklų.

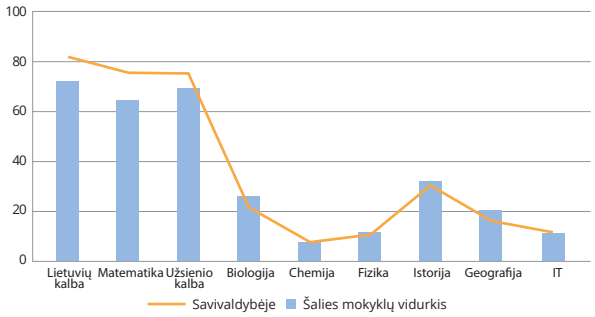
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis ir visi, išskyrus geografijos, VBE rezultatai yra aukštesni nei šalies, ypač aukšti – matematikos ir užsienio k.

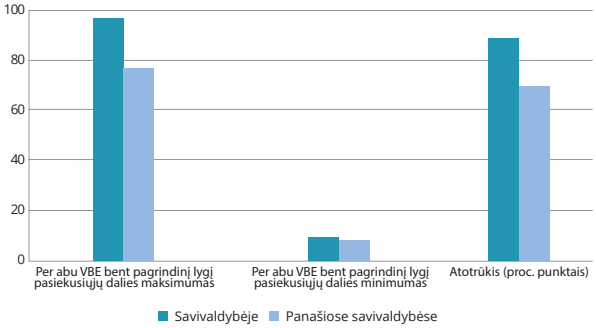
9 pav. Išaugo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), ypač valstybinėse mokyklose.

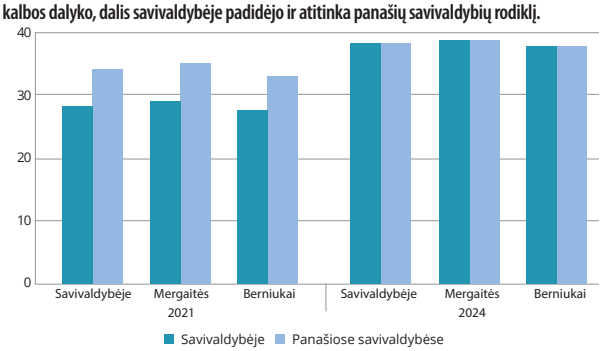
10 pav. 2024 m. biologijos, fizikos, istorijos ir geografijos egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra mažesnės už šalies mokyklų vidurkį, kitų dalykų – didesnės.

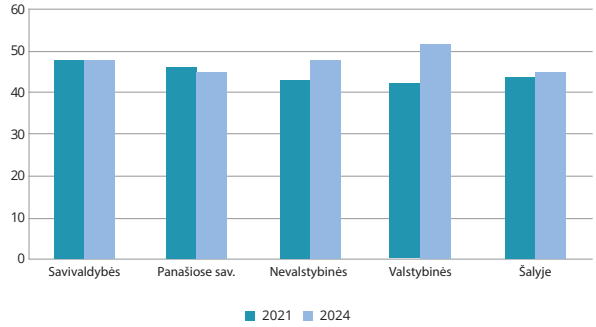
11 pav. 2024 m. buvo labai didelis lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos VBE bent pagrindiniu pasiekimų lygiu išlaikiusių mokinių dalių (proc.) atotrūkis tarp gimnazijų.

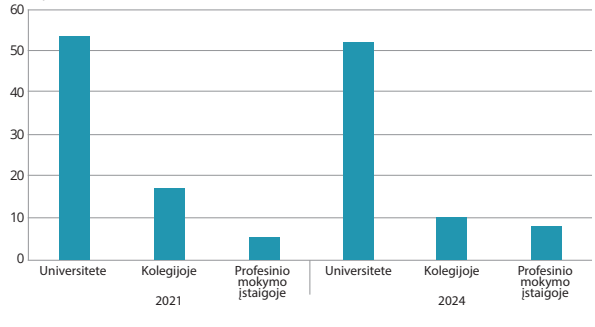
12 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis savivaldybėje padidėjo ir atitinka panašių savivaldybių rodiklį.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) padidėjo nevalstybinėse ir valstybinėse mokyklose.

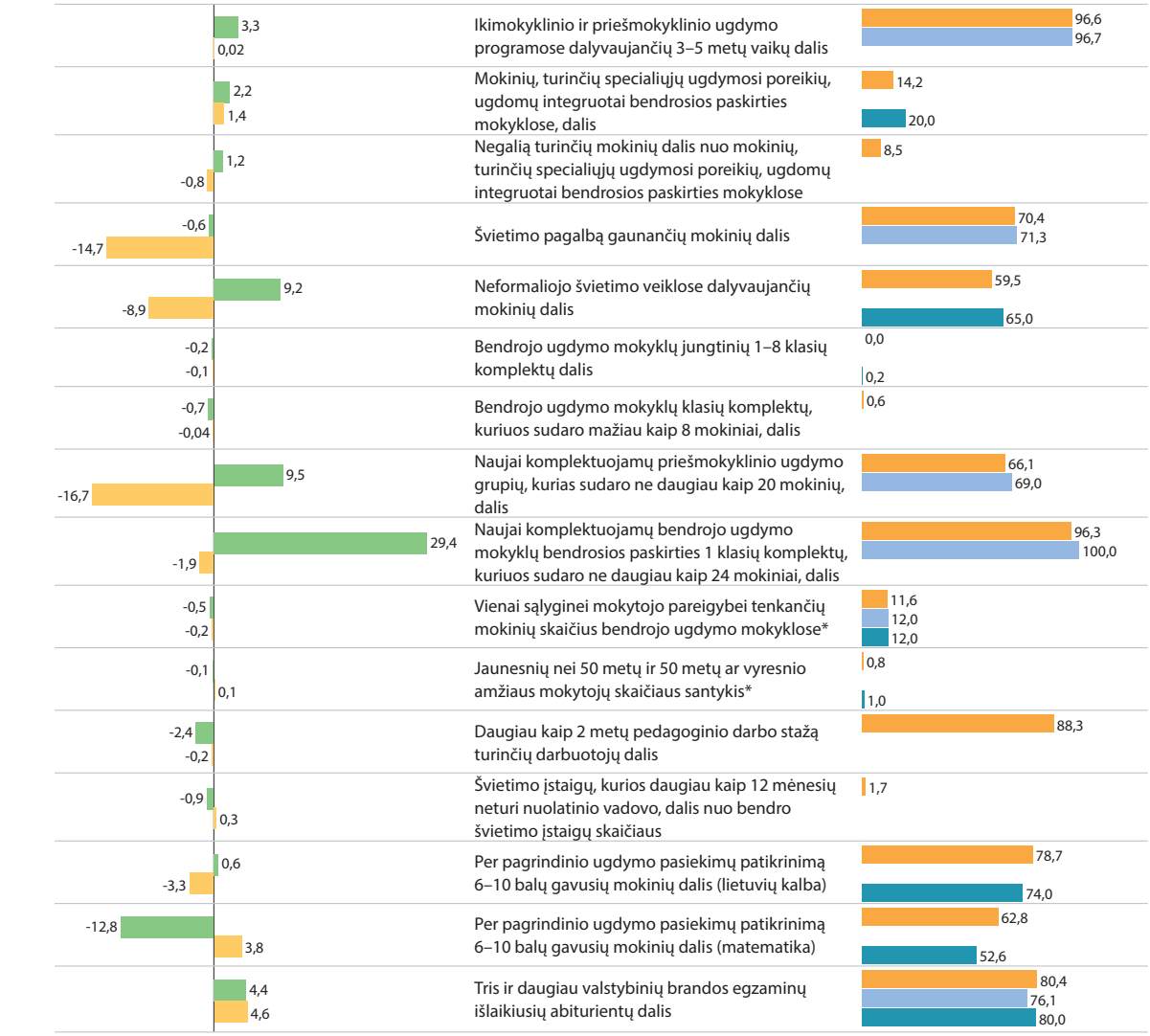

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete ir kolegijoje, dalys (proc.) sumažėjo, o profesinio mokymo įstaigoje – padidėjo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

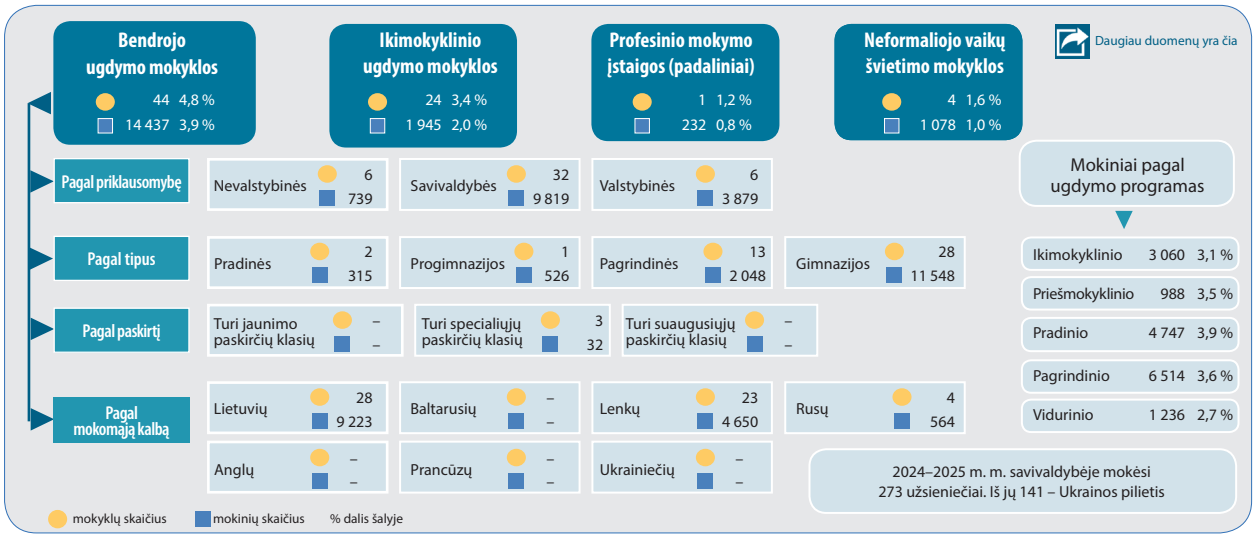
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Užtikrinant prieinamą, darnų ir kokybišką ugdymą, svarbu, kad savivaldybėje veiktų teisinga ir sąžininga švietimo sistema. Savivaldybėje išaugo tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalis, pagal apibendrintą VBE rodiklį ir dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičių savivaldybė patenka tarp trečdalio aukščiausią rodiklį turinčių šalies savivaldybių. Tačiau atkreiptinas dėmesys į PUPP, VBE pasiekimų skirtumus tarp mokyklų, prastesnius PUPP matematikos rezultatus. Didėja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių 3–5 metų vaikų ir neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, taip pat ir turinčių SUP, dalys. Išaugo mokinių, turinčių SUP, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, ir užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalys. Savivaldybėje sumažėjo švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis, todėl siūloma didinti švietimo pagalbos specialistų skaičių ir panaudoti daugiau švietimo pagalbai teikti skirtų mokymo lėšų. Svarbu panaudoti daugiau mokymo lėšų pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, motyvuoti mokytojus tobulinti profesines kompetencijas ir įgyti aukštesnes kvalifikacines kategorijas. Didėja savivaldybės ir valstybinių mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis; mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ar mobiliųjų laboratorijų įrangą, dalis yra didesnė nei panašiose savivaldybėse, tačiau mokymo lėšų suma, panaudota mokymo priemonėms įsigyti, tenkanti vienam mokiniui, yra maža. Siūloma didesnį dėmesį skirti pagrindinio ugdymo programos mokinių matematikos mokymui; mokinių pasiekimų netolygumams tarp mokyklų mažinti; stiprinti ugdymą karjerai, siekiant padėti mokiniams apsispręsti dėl mokymosi ar profesijos pasirinkimo.

Vilniaus rajono savivaldybė

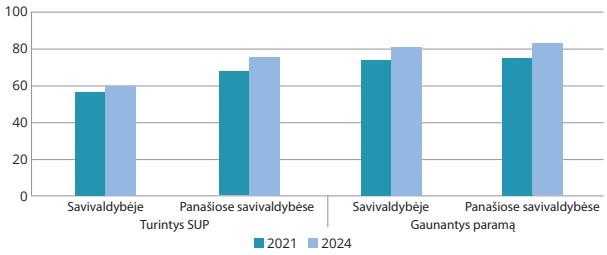

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
9,5	8,6↑	1833↑	3,7↑	18,8	45,6↓	27↓	79↑	421↑	80↑	43,8↑	11,5↑	104,2↑	3,6↑	50↑	16,6↑	0,8↑	99↑	6,6	223↑

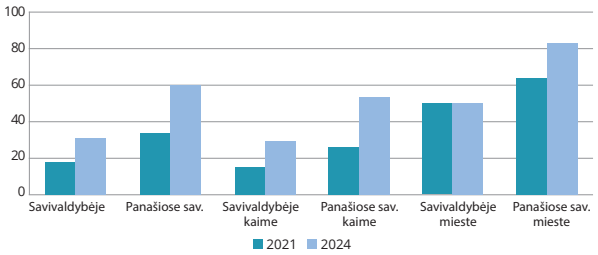
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

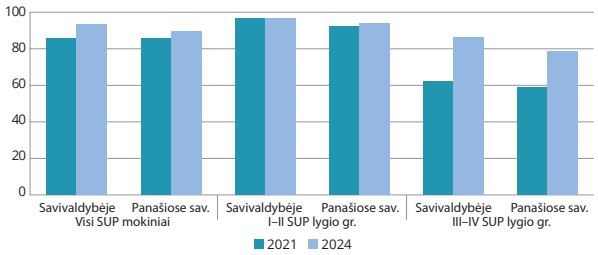
1 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

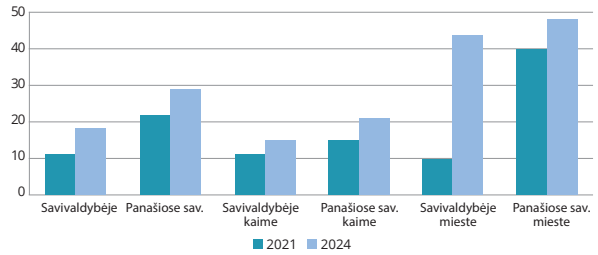
2 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

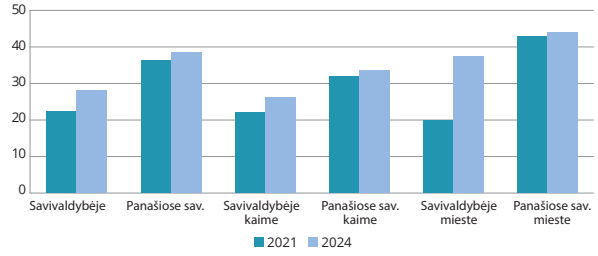
3 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

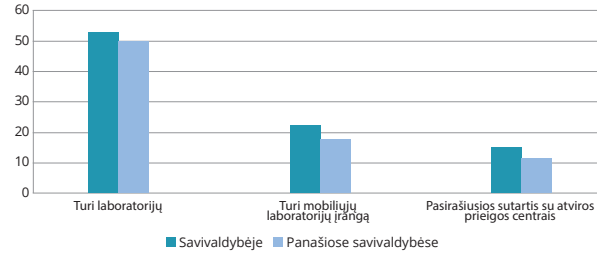
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Abiturientų, įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

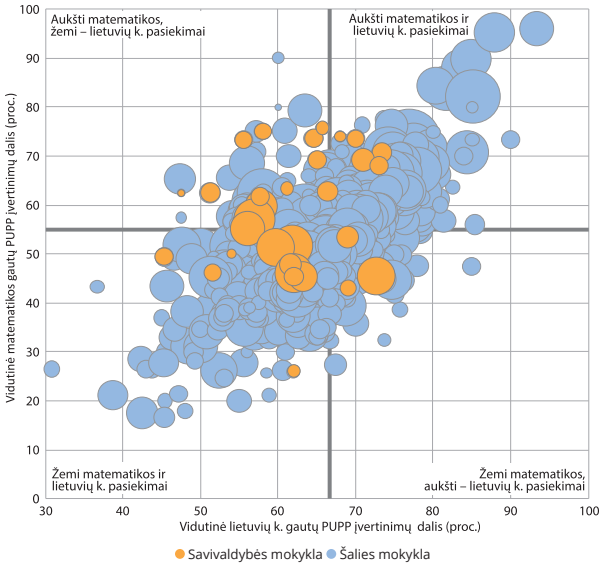

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

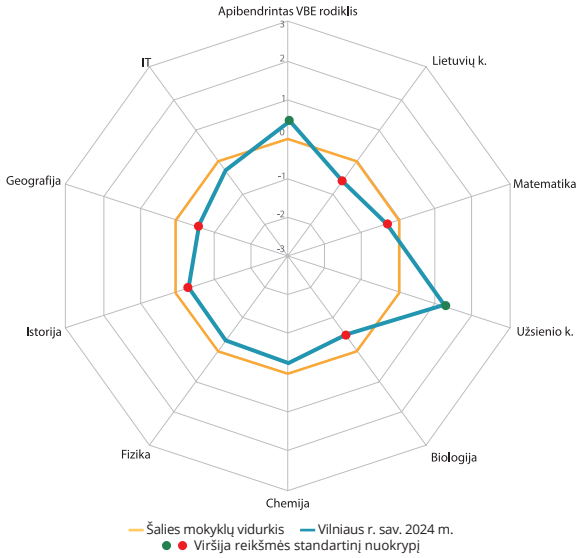

Mokinių pasiekimai

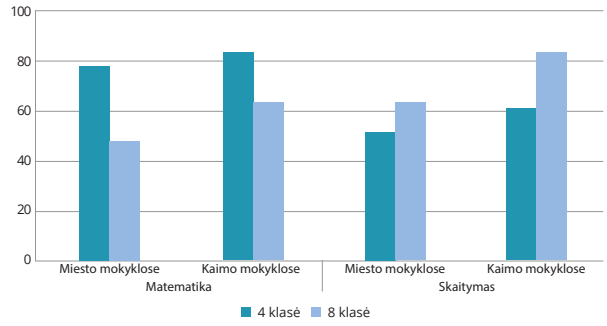
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį (proc.) 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų netolygumus tarp savivaldybės mokyklų.

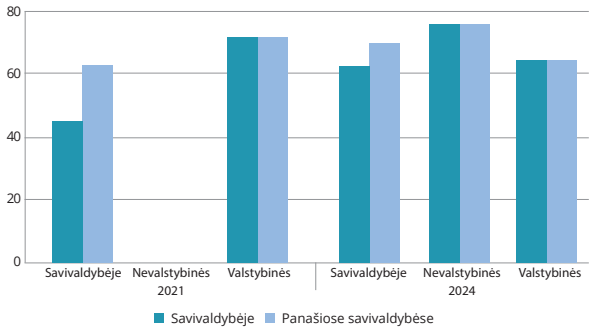
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis (standartizuotais taškais) ir užsienio k. VBE rezultatas yra aukštesni už šalies vidurkį, kitų dalykų VBE rezultatai – žemesni.

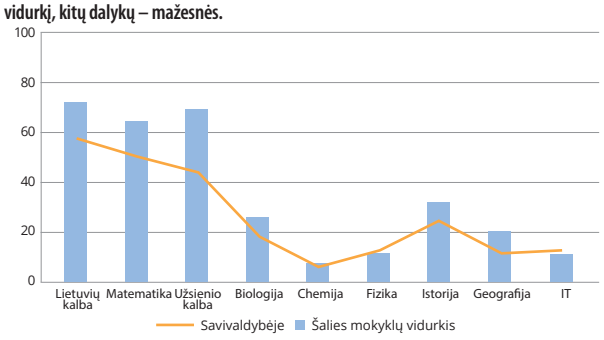
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.) kaimo mokyklose yra didesnė nei miesto; ši matematikos 4 klasės mokinių dalis yra didesnė nei 8 klasės.

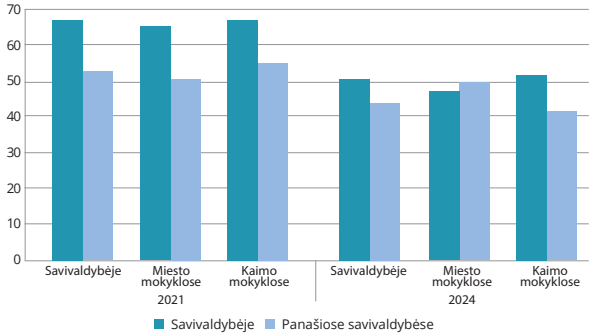
10 pav. Savivaldybės mokyklų abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) išaugo, valstybinių mokyklų – sumažėjo. 2024 m. ši dalis buvo didžiausia nevalstybinėse mokyklose.

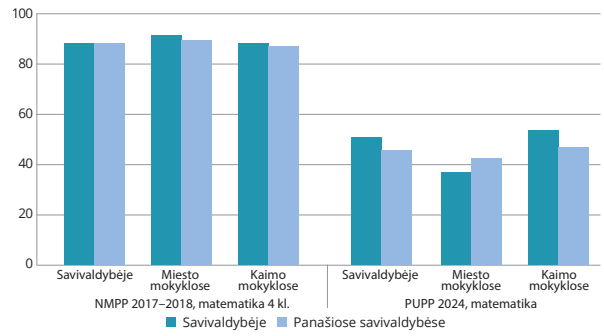
11 pav. 2024 m. fizikos ir informacinių technologijų egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra didesnės už šalies mokyklų vidurkį, kitų dalykų – mažesnės.

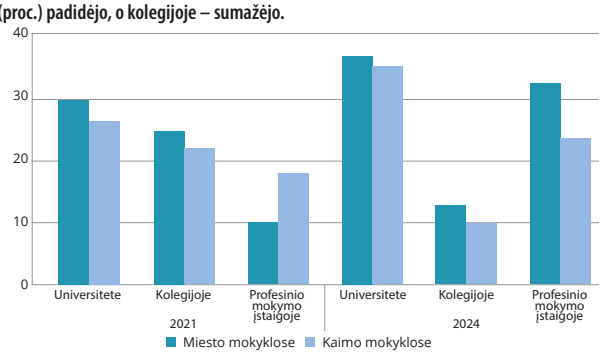
12 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis (proc.) sumažėjo ir kaimo, ir miesto mokyklose.

13 pav. Per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys sumažėjo; yra atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų.

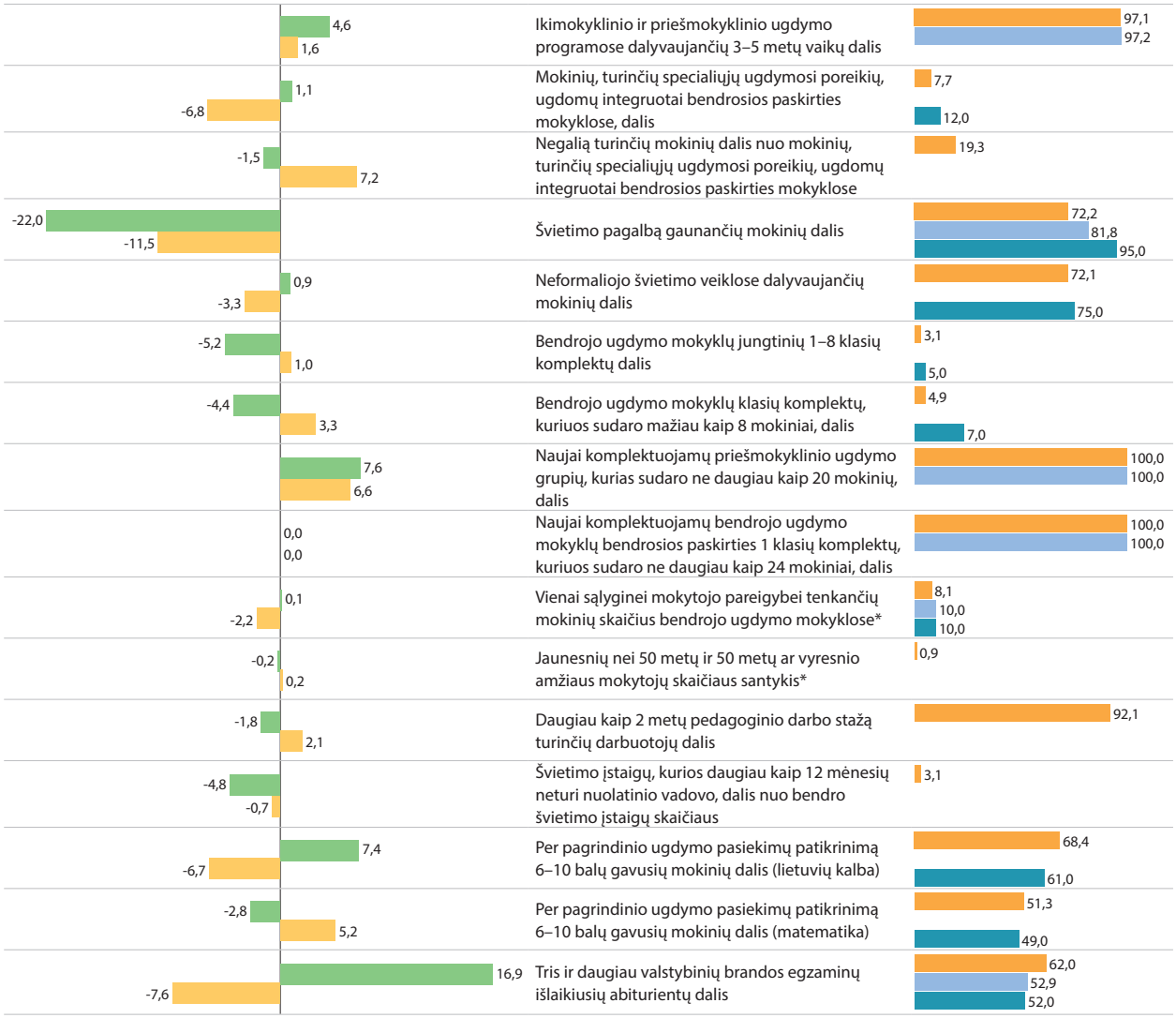

14 pav. Ir kaimo, ir miesto mokyklose vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete ir profesinio mokymo įstaigoje, dalys (proc.) padidėjo, o kolegijoje – sumažėjo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

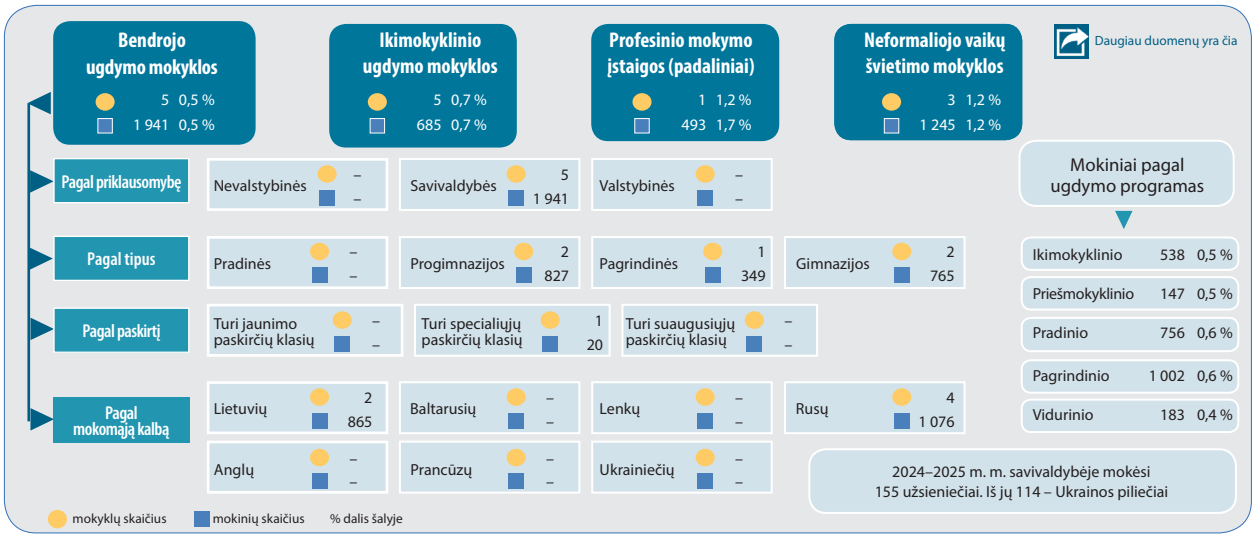
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Plėtojant darnų ugdymą, būtina užtikrinti lygiavertį ir kokybišką švietimą tolygiai visoje Vilniaus r. savivaldybėje. Išaugo tris ir daugiau VBE išlaikiusių abiturientų dalis, pagal apibendrintą VBE rodiklį, dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičių savivaldybė patenka tarp trečdalio aukščiausią rodiklį turinčių šalies savivaldybių. Atkreiptinas dėmesys į NMPP ir PUPP pasiekimų skirtumus tarp kaimo ir miesto mokyklų, žemesnius PUPP matematikos rezultatus; sumažėjusią mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, pažangą. Didėja 3–5 metų vaikų dalis ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose ir SUP mokinių, ugdomų integruotai bendrosios paskirties mokyklose, dalis. Mokyklos turi gerą gamtos mokslų bazę ir galimybę naudotis atviros prieigos centrais; padidėjo kaimo mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis. Gana daug mokymo lėšų panaudojama pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, tačiau svarbu ne tik motyvuoti mokytojus tobulinti profesines kompetencijas, bet ir skatinti įgyti aukštesnes kvalifikacines kategorijas. Savivaldybėje sumažėjo švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis, todėl siūloma didinti švietimo pagalbos specialistų skaičių ir panaudoti daugiau švietimo pagalbai teikti skirtų mokymo lėšų. Svarbu ir toliau tęsti mokyklų tinklo pertvarką ir mažinti mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalį, jungtinių 1–4 klasių skaičių, siekti didesnio vidutinio bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydžio. Siekiant mažinti mokinių pasiekimų atotrūkį ir gerinti ugdymo kokybę, svarbu stiprinti nuolatinę mokinių pažangos stebėseną, laiku suteikti veiksmingą mokymosi pagalbą.

Visagino savivaldybė

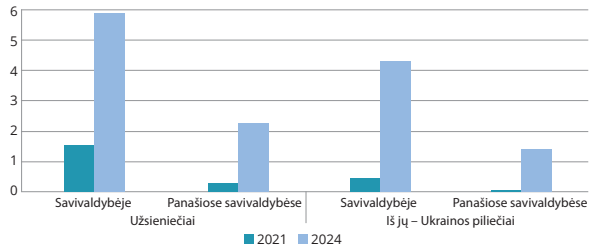

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
0,5	9,8↑	1737↑	10↑	10,1	6,1↓	58↓	67↑	455↑	86↑	20↔	17,8↑	98,5↑	0↔	0↔	22,1↑	1,1↑	98↓	15,3	195↓

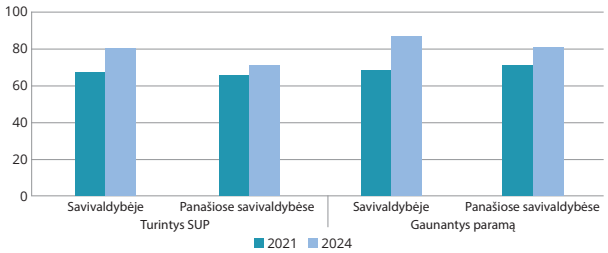
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

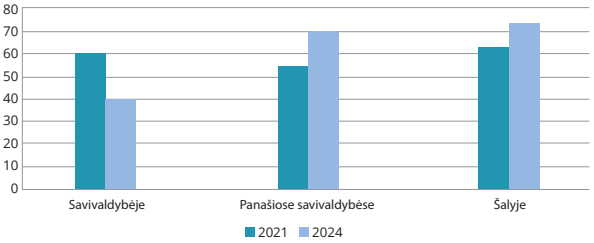
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

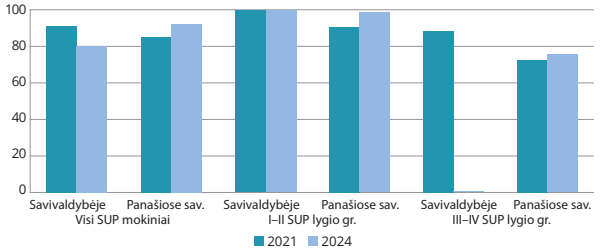
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

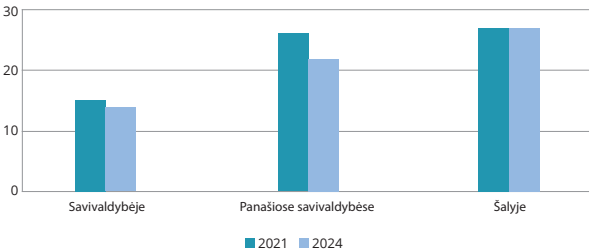
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

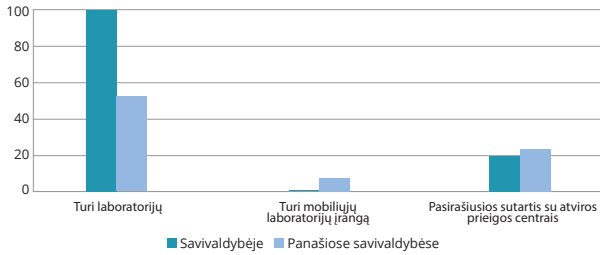
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

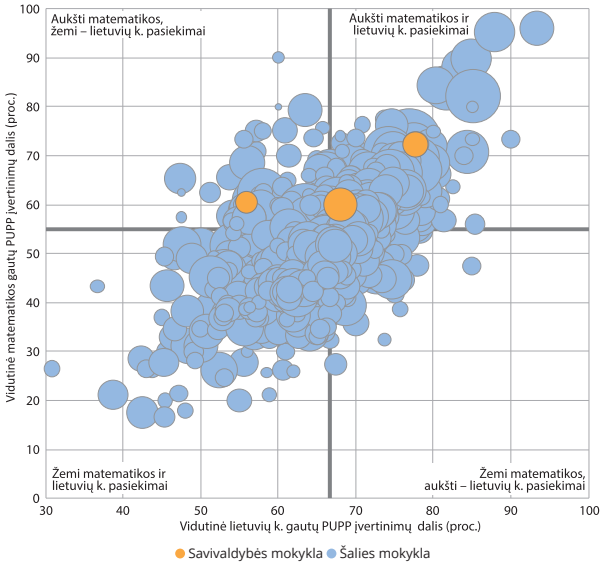

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

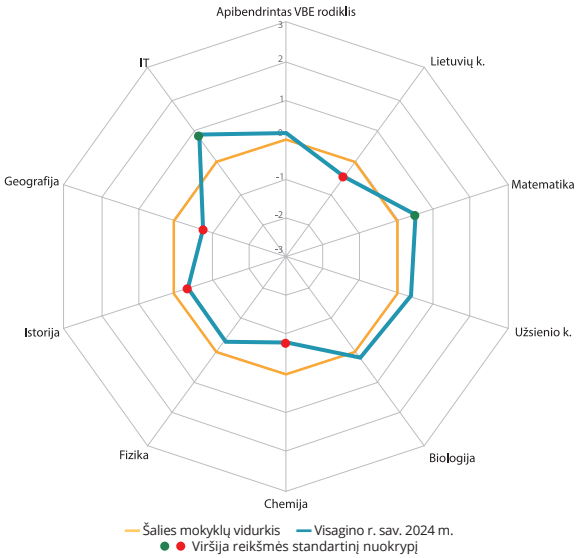

Mokinių pasiekimai

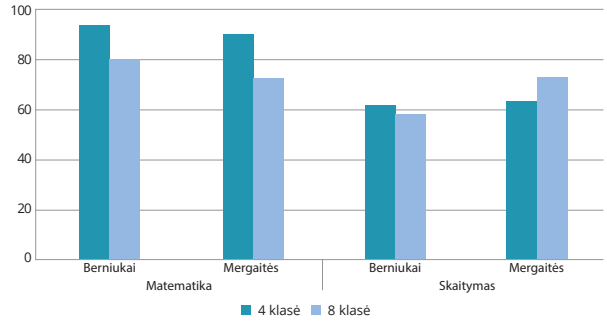
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai rodo aukštus lietuvių k. ir literatūros, matematikos mokinių pasiekimus; vienoje mokykloje – žemi lietuvių k. ir literatūros pasiekimai, aukšti – matematikos.

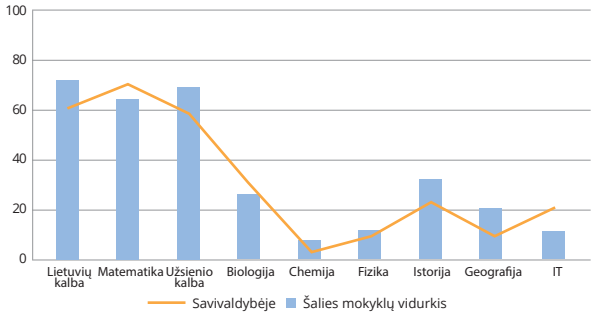
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis (standartizuotais taškais) ir keturių VBE rezultatai yra aukštesni už šalies vidurkį, ypač informacinių technologijų ir matematikos, kitų dalykų – žemesni.

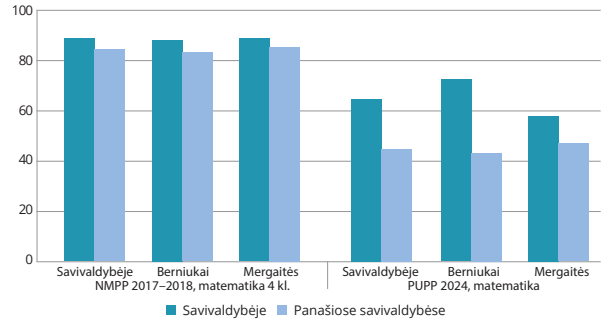
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių 4 klasės mokinių dalis (proc.) – didesnė nei 8 klasės; yra atotrūkis tarp mergaičių ir berniukų pasiekimų, ypač 8 klasės.

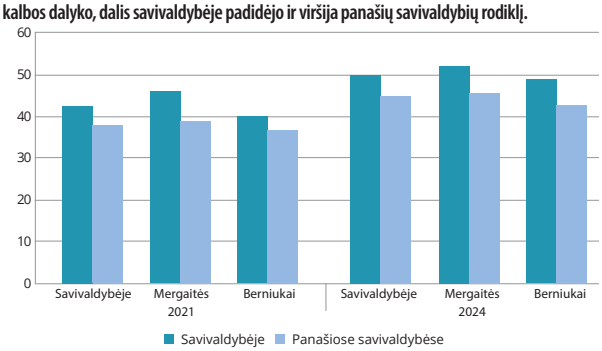
10 pav. 2024 m. matematikos, biologijos ir informacinių technologijų egzaminus laikiusių abiturientų dalys (proc.) nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra didesnės už šalies mokyklų vidurkį, kitų dalykų – mažesnės.

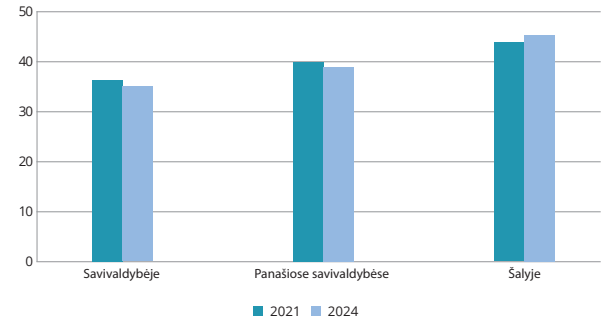
11 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.), yra atotrūkis tarp berniukų ir mergaičių.

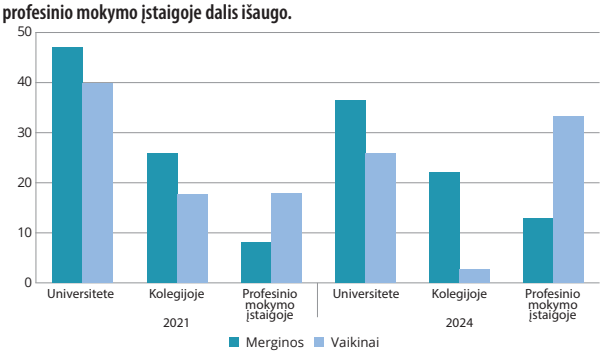
12 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis savivaldybėje padidėjo ir viršija panašių savivaldybių rodiklį.

13 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) šiek tiek sumažėjo.

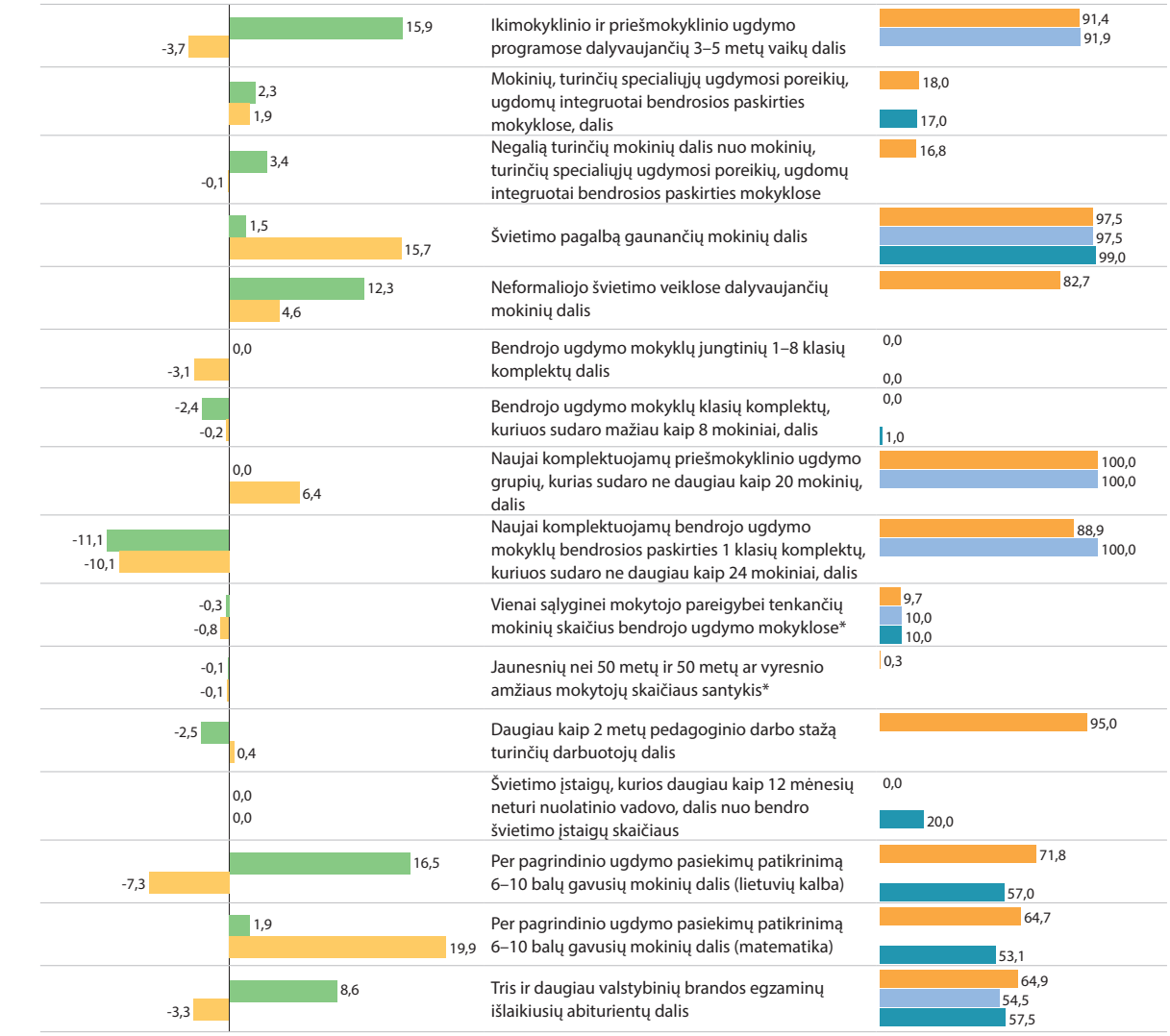

14 pav. Sumažėjo vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete ir kolegijoje, dalys (proc.), ypač vaikinų, o besimokančiųjų profesinio mokymo įstaigoje dalis išaugo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

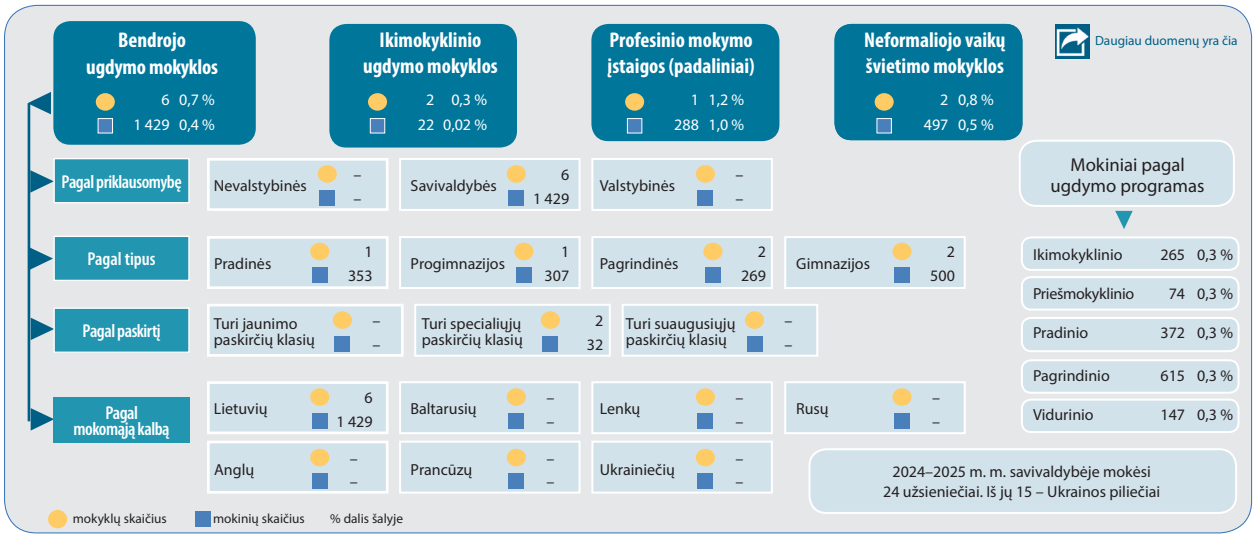
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis savivaldybės kontekstas sukuria iššūkių įgyvendinti darnų ugdymą, tačiau savivaldybė, siekdama užtikrinti kiekvienam vaikui lygias galimybes mokytis įtraukioje ir kokybiškoje švietimo aplinkoje, plėtoja darnaus ugdymo sąlygas. Didėja švietimo pagalbai ir mokymo priemonėms įsigyti panaudotos lėšos, gerėja švietimo pagalbos prieinamumas, didėja ją gaunančių mokinių dalis. Per lyginamąjį laikotarpį pastebimas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių vaikų dalies padidėjimas; išaugo per PUPP 6–10 balų gavusių mokinių dalis; padaugėjo mokinių, kurie daro pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko. Mokiniai laimi prizines vietas dalykinėse olimpiadose ir konkursuose. Visose savivaldybės mokyklose įrengtos gamtos mokslų laboratorijos. Nors vidutinis klasės komplekto dydis yra didesnis nei šalies vidurkis, tačiau mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui, išlieka didelis ir didėja. Sumažėjo mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, sumažėjo SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis. Nors daugiau nei pusė mokytojų yra aukštos kvalifikacinės kategorijos, tikslinga skatinti mokytojų bendradarbiavimą, gerosios patirties sklaidą, stiprinti jų kompetencijas, panaudoti daugiau pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti skiriamų mokymo lėšų; pritraukti daugiau jaunų pedagogų. Ieškoti naujų mokymo būdų ir formų, siekiant pagerinti VBE rezultatus; pritaikyti mokyklų aplinką asmenims su judėjimo negalia.

Zarasų rajono savivaldybė

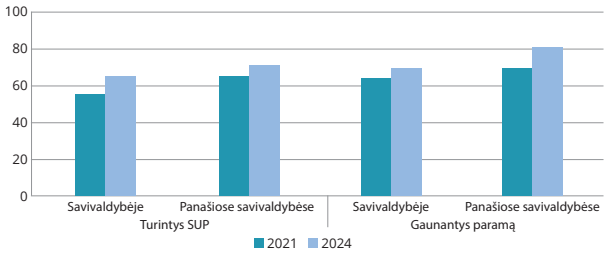

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas						Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
-8,4	10,7↑	1407↑	18,9↑	33,6	41,4↓	54↓	53↑	426↑	31↑	0↔	20,3↑	94,7↑	3↑	33,3↓	20,2↑	1,1↓	100↔	24,1	190↑

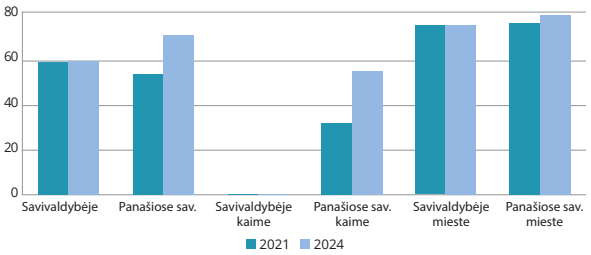
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

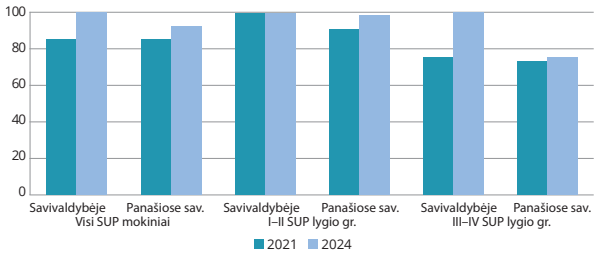
1 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

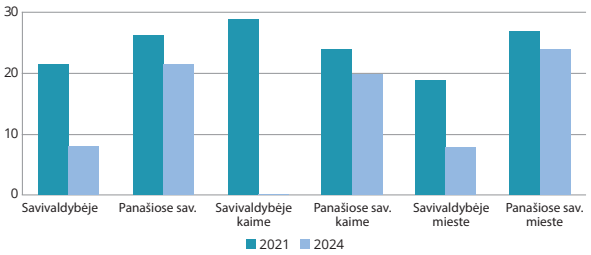
2 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

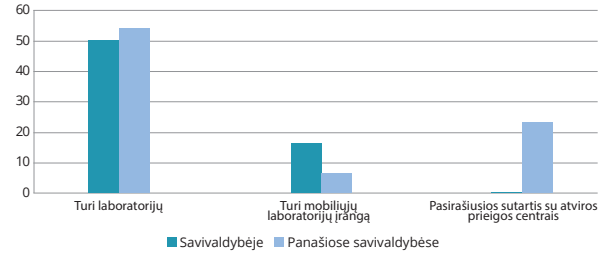
3 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

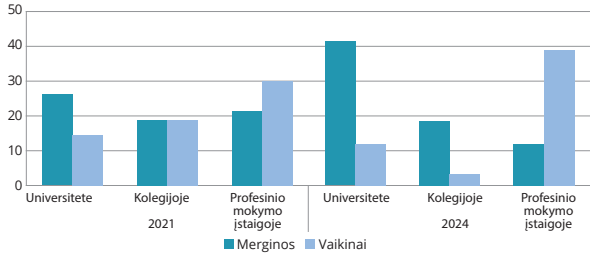
4 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)

5 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

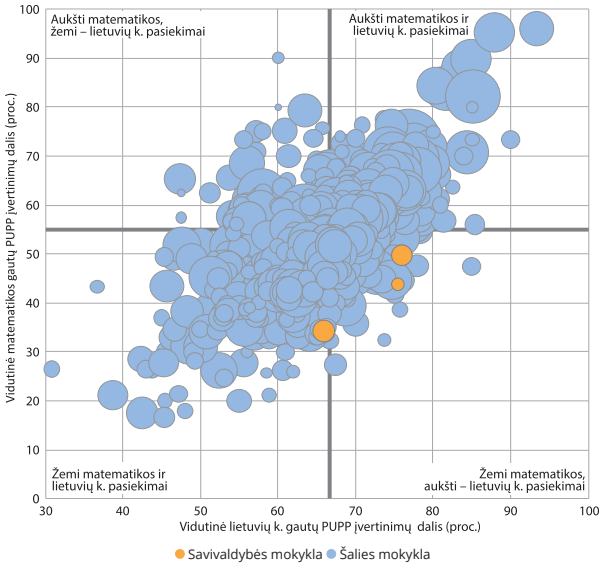

6 pav. Abiturientų, tęsiančių mokslus, dalys (proc.)

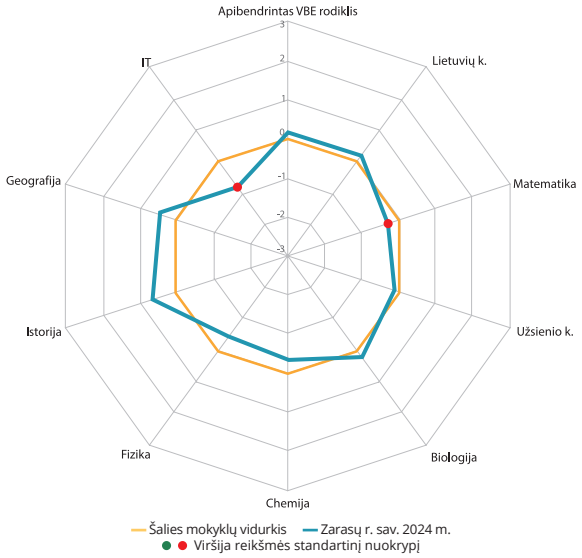

Mokinių pasiekimai

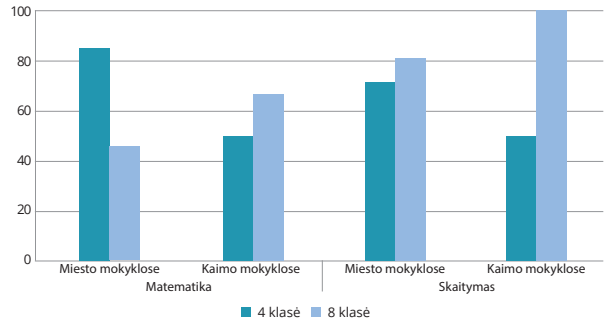
7 pav. Pagal vidutinę įvertinimų dalį (proc.) 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia žemus mokinių matematikos pasiekimus.

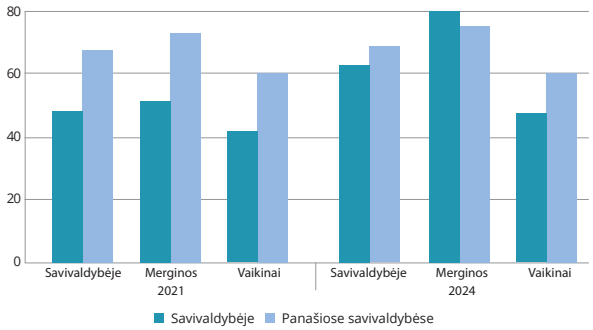
8 pav. 2024 m. apibendrintas VBE rodiklis (standartizuotais taškais) ir 4 dalykų VBE rezultatai yra aukštesni už šalies vidurkį, kitų 5 VBE rezultatai – žemesni.

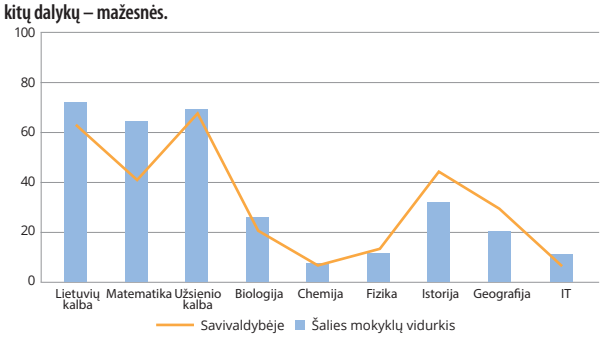
9 pav. Per NMPP 2024–2025 m. m. bent pagrindinį pasiekimų lygį pasiekusių 8 klasės mokinių dalis (proc.) yra didesnė nei 4 klasės (išskyrus matematiką miesto mokyklose); yra atotrūkis tarp kaimo ir miesto mokyklų.

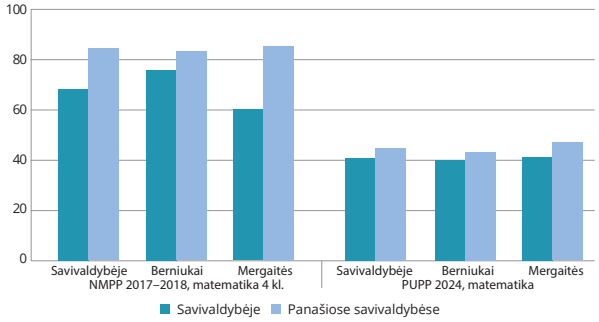
10 pav. Išaugo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.), tačiau padidėjo atotrūkis tarp vaikinų ir merginų.

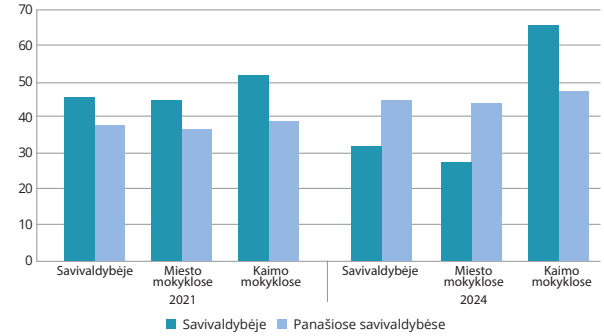
11 pav. 2024 m. fizikos, istorijos ir geografijos egzaminus laikiusių abiturientų procentinės dalys nuo bendro VBE laikiusiųjų skaičiaus yra didesnės už šalies mokyklų vidurkį, kitų dalykų – mažesnės.

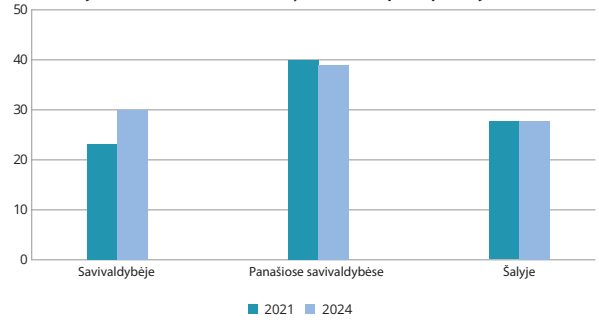
12 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.) ir atotrūkis tarp berniukų ir mergaičių.

13 pav. Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis miesto mokyklose sumažėjo, o kaimo – išaugo.

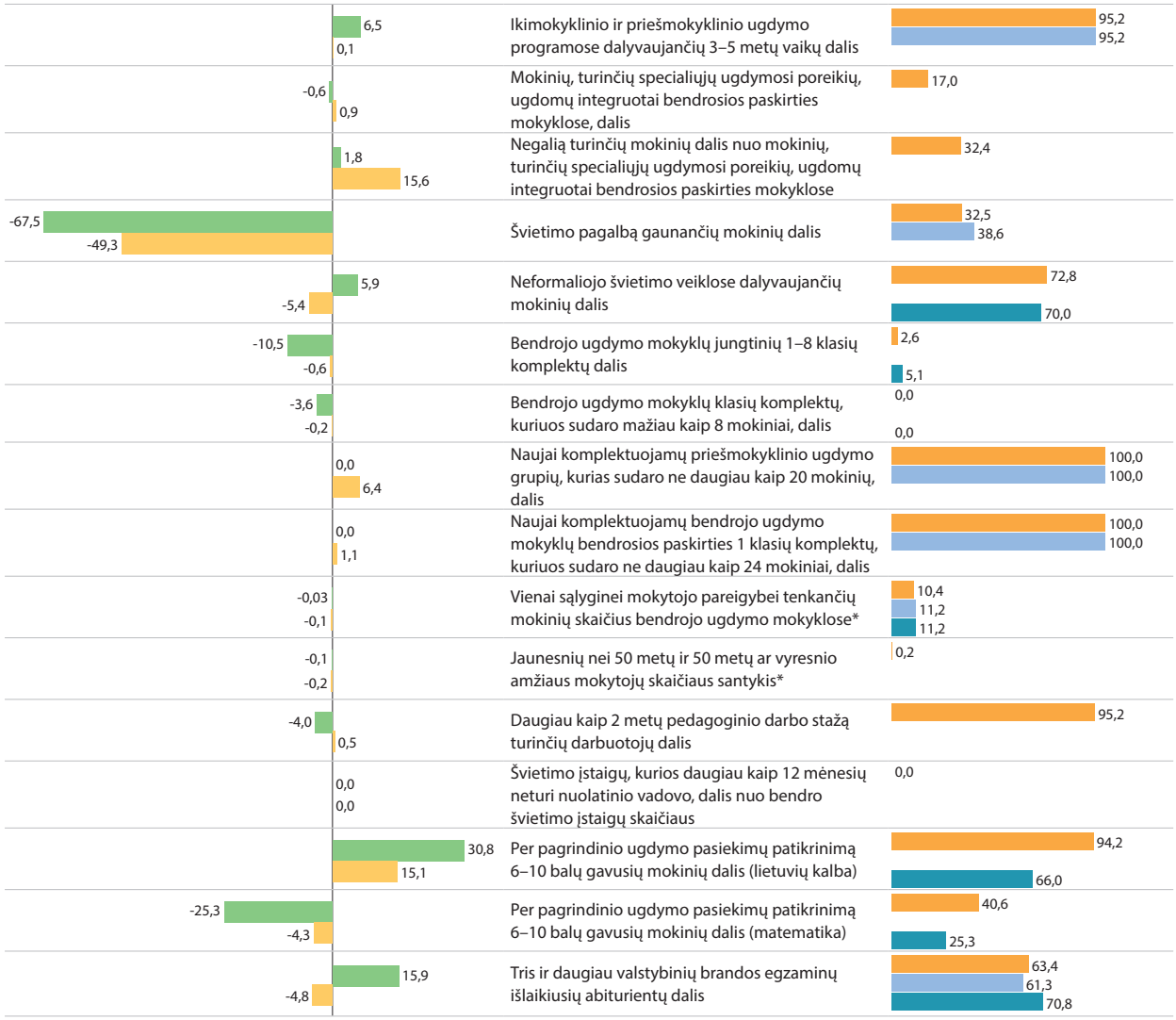

14 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) padidėjo.

Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai

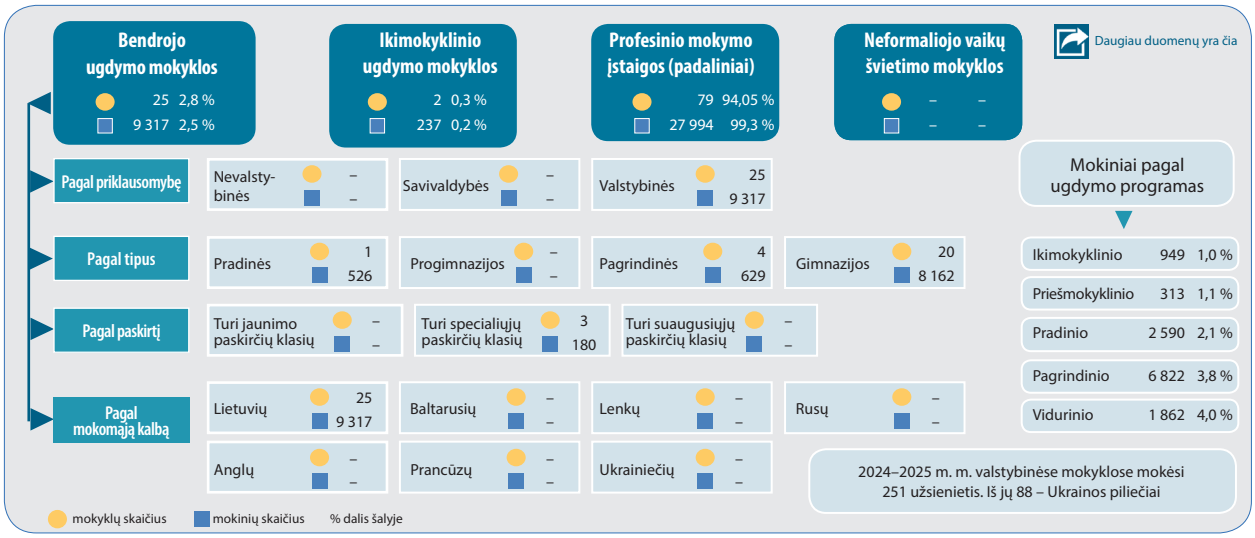
15 pav. Savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių reikšmių palyginamoji analizė

Įžvalgos ir rekomendacijos

Socialinis ir ekonominis savivaldybės kontekstas kelia iššūkių darniam ugdymui įgyvendinti, tačiau savivaldybė, siekdama užtikrinti kiekvienam vaikui lygias galimybes mokytis įtraukioje ir kokybiškoje švietimo aplinkoje, plėtoja darnaus ugdymo sąlygas. Visi mokiniai (ir turintys SUP), baigę pagrindinio ugdymo programą, toliau mokosi. Mokiniai laimi prizines vietas dalykinėse olimpiadose ir konkursuose. Padidėjo abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis; išaugo neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, taip pat ir turinčių SUP, dalis. Tačiau ypač reikšmingai sumažėjo mokinių, gaunančių švietimo pagalbą, dalis. Maždaug trečdalyje bendrojo ugdymo mokyklų mokosi mažiau kaip 200 mokinių; išlieka didelis mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui; vis dar yra 1–4 jungtinių klasių. Dalis mokyklų turi gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, tačiau nė viena mokykla nėra pasirašiusi sutarties su atviros prieigos centrais. NMPP duomenys rodo rezultatų netolygumus tarp miesto ir kaimo mokyklų. PUPP rezultatų analizė atskleidžia silpnas mokinių matematikos žinias. Penkių VBE dalykų rezultatai žemesni nei šalies vidurkis. Nors daugiau nei pusė mokytojų yra aukštos kvalifikacinės kategorijos, tikslinga skatinti mokytojų bendradarbiavimą, gerosios patirties sklaidą, stiprinti jų kompetencijas, panaudoti daugiau pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti skiriamų mokymo lėšų; pritraukti daugiau jaunų pedagogų. Ieškoti naujų mokymo būdų ir formų, siekiant pagerinti matematikos mokymosi pasiekimus. Užtikrinti švietimo pagalbos teikimą mokiniams; panaudoti daugiau mokymo lėšų švietimo pagalbai; pritaikyti mokyklų aplinką asmenims su judėjimo negalia.

Valstybinės mokyklos

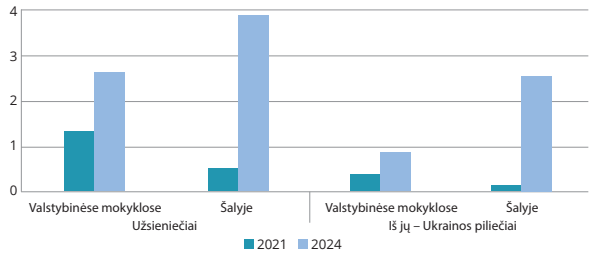

Socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas							Indėlis				Procesai							Rezultatai		
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto), Eur	Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.)	Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam pedagoginiam darbuotojui (Eur)	Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Dalykinių olimpiadų ir konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Apibendrintas VBE rodiklis
15,9			5,3↑		45,6↓	43↑				52↑	16,9↑	84,8↑	1,2↑	27,3↑	20,4↑	1,1↑	99↓	38,7	225↑

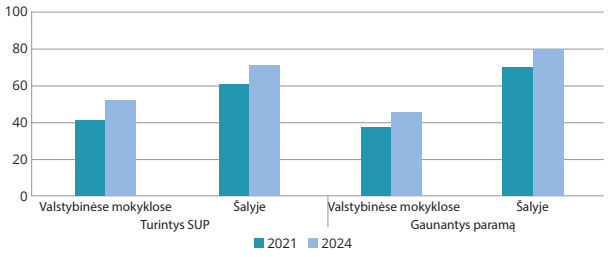
Patenka tarp trečdalio savivaldybių, kuriose būklė pagal šį rodiklį: – geriausia – vidutinė – prasčiausia

Darnus ugdymas

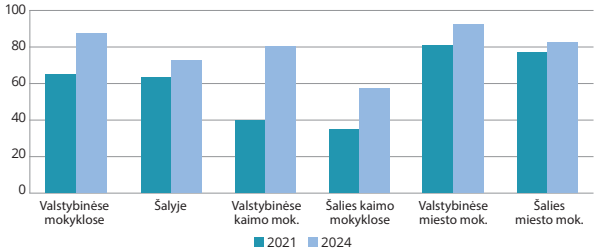
1 pav. Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)

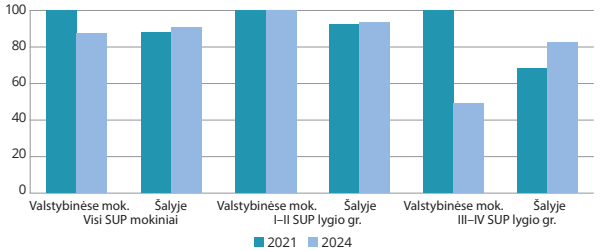
2 pav. Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP arba (ir) gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)

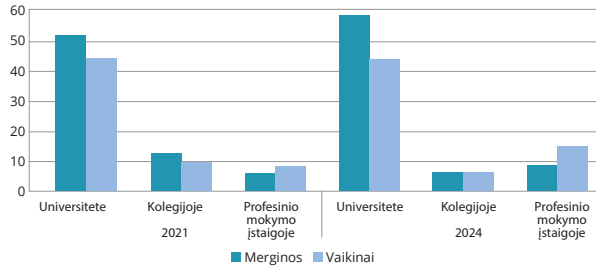
3 pav. Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)

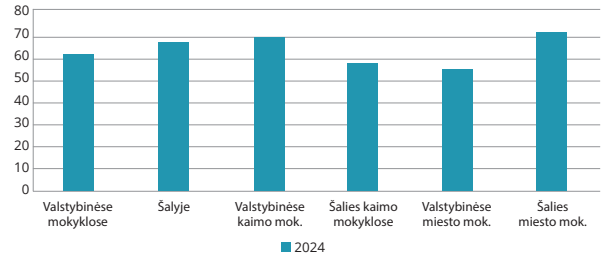
4 pav. SUP turinčių mokinių, tęsiančių mokslus po 10 klasės, dalis (proc.)

5 pav. Abiturientų, tęsiančių mokslus, dalys (proc.)

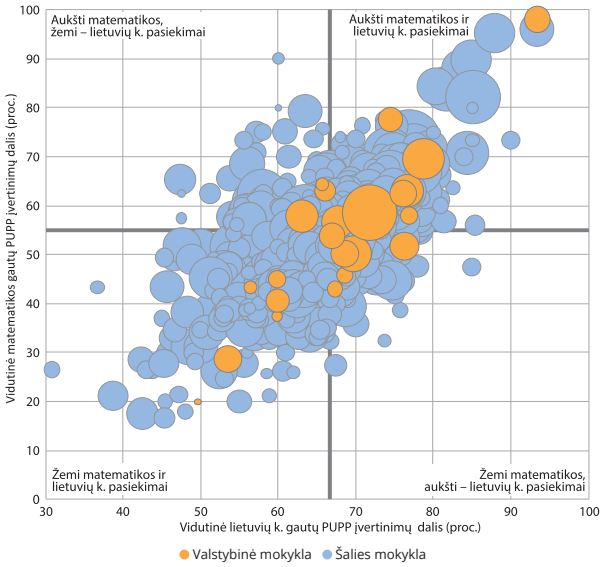

6 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų ir (ar) mobiliųjų laboratorijų įrangą, ir (ar) pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis (proc.)

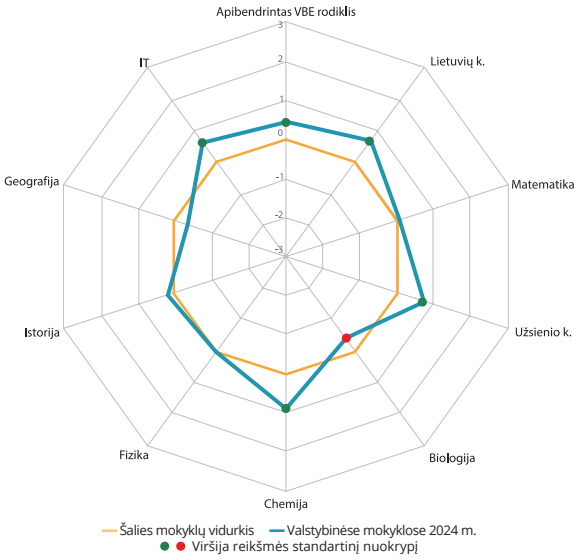

Mokinių pasiekimai

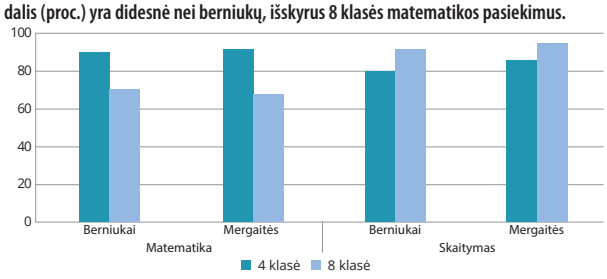
7 pav. Pagal vidutinę lietuvių k. ir matematikos įvertinimų dalį 2024 m. PUPP rezultatai atskleidžia mokinių pasiekimų skirtumus ir didelį atotrūkį tarp valstybinių mokyklų.

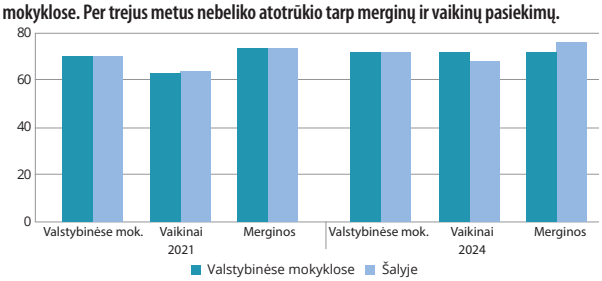
8 pav. 2024 m. aštuonių VBE rodikliai (standartizuotais taškais) buvo aukštesni, tačiau biologijos ir geografijos – žemesni už šalies mokyklų vidurkį.

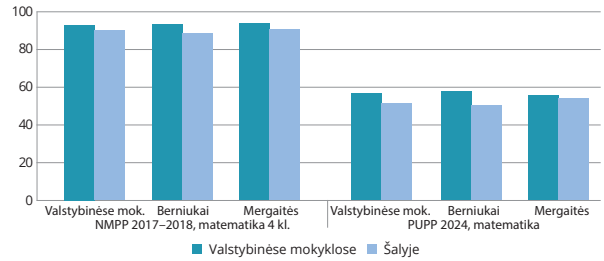
9 pav. Per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mergaičių dalis (proc.) yra didesnė nei berniukų, išskyrus 8 klasės matematikos pasiekimus.

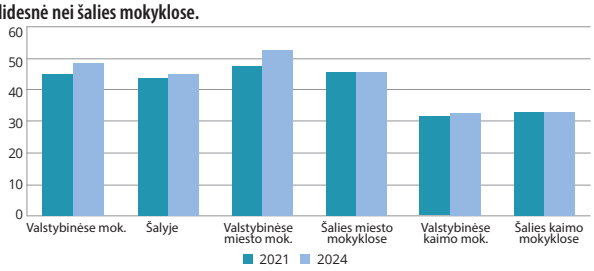
10 pav. Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.) išliko tokia pati kaip šalies mokyklose. Per trejus metus nebeliko atotrūkio tarp merginų ir vaikinų pasiekimų.

11 pav. Sumažėjo per matematikos patikrinimus bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalys (proc.) ir tapo mažesnės nei panašiose savivaldybėse.

12 pav. Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.) padidėjo ir išliko didesnė nei šalies mokyklose.

Įžvalgos ir rekomendacijos

Vykstantys teigiami pokyčiai valstybinėse mokyklose kuria prielaidas darnaus ugdymo plėtrai: daugėja mokyklų, kuriose žmonės su negalia gali judėti tarp aukštų; didėja švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius; vyksta teigiamas pokytis, įtraukiant SUP mokinius ir paramą gaunančius mokinius į neformaliojo vaikų švietimo veiklas; daugiau kaip pusė SUP turinčių mokinių dalyvauja neformaliojo ugdymo veiklose, tačiau iššūkių išlieka – pusė mokinių, turinčių didelių ir labai didelių SUP, nebesimoko po 10 klasės. Reikšmingai padidėjo mokyklų, siūlančių mokytis dviejų ir daugiau užsienio kalbų, dalis (proc.), ypač ryškus augimas pastebimas kaimo mokyklose. Analizuojant mokinių mokymosi pasiekimų duomenis lyginamuoju laikotarpiu, pastebimas nedidelis NMPP rezultatų skirtumas tarp mergaičių ir berniukų; didelis PUPP rezultatų atotrūkis tarp valstybinių mokyklų; išnyko atotrūkis tarp 3 ir daugiau VBE išlaikiusių vaikinų ir merginų rezultatų. Mokyklų aprūpinimas gamtos mokslų laboratorijomis ir bendradarbiavimas su atviros prieigos centrais gerėja, tačiau siekiant gerinti gamtos mokslų (ypač biologijos), informacinių technologijų VBE ir matematikos PUPP rezultatus, tikslinga plėtoti STEAM infrastruktūrą, skirtą praktinėms formaliojo ir neformaliojo švietimo veikloms; skatinti mokytojų lyderystę, įgalinant juos profesionaliai tobulėti ir siekti aukštesnių kvalifikacinių kategorijų. Atkreiptinas dėmesys į išliekančius skirtumus tarp miesto ir kaimo mokyklų abiturientų, įstojusių į valstybės finansuojamas aukštųjų mokyklų vietas. Siekiant įgyvendinti darnaus ugdymo tikslus, būtina užtikrinti nuolatinę duomenų analizę ir grįžtamojo ryšio taikymą ugdymo kokybei gerinti.

III dalyje taikomų rodiklių aprašymai, paaiškinimai

Rodiklis	Aprašymas, paaiškinimas
Titulinės dalies rodikliai	
Bendrojo ugdymo mokykla	Savivaldybės teritorijoje veikianti mokykla, priskiriama institucijos paskirčių grupei „Bendrojo ugdymo mokykla“. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Neformaliojo vaikų švietimo mokykla	Savivaldybės teritorijoje veikianti mokykla, priskiriama institucijos paskirčių grupei „Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykla“ arba „Neformaliojo vaikų švietimo mokykla“, kuri turėjo mokinių 2024 m. spalio 1 d. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Ikimokyklinio ugdymo mokykla	Savivaldybės teritorijoje veikianti mokykla, priskiriama institucijos paskirčių grupei „Ikimokyklinio ugdymo mokykla“. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Profesinio mokymo įstaiga (padalinys)	Savivaldybės teritorijoje veikianti įstaiga arba jos padalinys, priskiriama institucijos paskirčių grupei „Profesinio mokymo įstaiga“. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokomoji kalba	Savivaldybės teritorijoje veikiančių bendrojo ugdymo mokyklų ir jų mokinių (ISCED 0–3) skaičius pagal mokinių mokomąją (ugdymo) kalbą (lietuvių, anglų, baltarusių, lenkų, prancūzų, rusų arba ukrainiečių). Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokyklos, turinčios jaunimo paskirčių klasių	Savivaldybės teritorijoje veikiančios bendrojo ugdymo mokyklos, turinčios klasių, kurių kodai klasių paskirčių klasifikatoriuje yra šie: 110501, 210801. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokyklos, turinčios specialiųjų paskirčių klasių	Savivaldybės teritorijoje veikiančios bendrojo ugdymo mokyklos, turinčios klasių, kurių kodai klasių paskirčių klasifikatoriuje yra šie: 210201, 210202, 210203, 210204, 210205, 210206, 210207, 210208, 210301, 210302, 210401, 210402, 210403, 210501. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokyklos, turinčios suaugusiųjų paskirčių klasių	Savivaldybės teritorijoje veikiančios bendrojo ugdymo mokyklos, turinčios klasių, kurių kodai klasių paskirčių klasifikatoriuje yra šie: 110401, 210603, 211303, 211304, 211307, 211308. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokyklų mokinių skaičius	Savivaldybės teritorijoje veikiančių mokyklų mokinių skaičius 2024–2025 m. m. ataskaitinę dieną (pagal mokyklos grupę, tipą, paskirtį, priklausomybę). Bendrojo ugdymo mokyklų grupėje skaičiuojami visų klasių, priešmokyklinio ir ikimokyklinio ugdymo grupių mokiniai. Profesinio mokymo įstaigų grupėje neskaičiuojami mokiniai, besimokantys pagal modulines tęstinio profesinio mokymo programas (programų tipo kodai: T21, T32, T43). Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokyklų ir mokinių dalis šalyje (proc.)	Savivaldybės teritorijoje veikiančių atitinkamos institucijų grupės, tipo, paskirties ir priklausomybės mokyklų ir mokinių skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš tokių mokyklų ir mokinių skaičiaus šalyje. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokinių pasiskirstymas pagal ugdymo programas	Savivaldybės teritorijoje veikiančių švietimo įstaigų mokiniai, ugdomi pagal atitinkamas programas. Prie bendrojo ugdymo programų (pagrindinio, vidurinio) priskaičiuoti profesinio mokymo įstaigų mokiniai, besimokantys pagal bendrojo ugdymo programas. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Užsienio piliečių ir iš jų – Ukrainos piliečių, mokomų ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokyklose, skaičius	Savivaldybės teritorijoje veikiančiose ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokyklose pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas ugdomi užsienio piliečiai (iš jų – Ukrainos piliečiai).
Švieslentės rodikliai Rodiklio gerėjimą rodo prie jo vertės esanti rodyklė, nukreipta aukštyn, blogėjimą – rodyklė, nukreipta žemyn, kad rodiklis nesikeitė, rodo abipusė rodyklė. Pateikiami 2024 m. duomenys; pokytis lyginamas su 2021 m. (jeigu rodiklio aprašyme nenurodyta kitaip).	
Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus pokytis (proc.) per trejus metus	Savivaldybės teritorijoje esančių bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičių 2024–2025 m. m. ir 2021–2022 m. m. skirtumas, padaugintas iš 100 ir padalytas iš mokinių skaičiaus 2021–2022 m. m. (be ikimokyklinio ugdymo). Duomenų šaltinis: ŠVIS
Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis	Vidutinis metinis savivaldybėje registruotų bedarbių skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Vidutinis savivaldybės gyventojo darbo užmokestis 2023 m. (bruto, Eur)	Vidutinis mėnesinis atlyginimas pinigais 2023 m. (bruto, Eur). Apima tiesiogiai darbdavio darbuotojui mokamą pagrindinį darbo užmokestį ir papildomą uždarbį, įskaitant darbuotojo mokamas valstybinio socialinio draudimo įmokas ir gyventojų pajamų mokestį. Duomenų šaltinis: Valstybės duomenų agentūra
Mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių (išskyrus ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo grupių, 1 ir 2 klasių), kurie gavo finansinę ir kitokią paramą, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš bendro mokinių skaičiaus. Neįskaičiuoti sanatorinės, ligoninės, suaugusiųjų, nuotolinių, tardymo izoliatoriaus, pataisos įstaigų, vaikų socializacijos paskirčių klasių mokiniai. Ataskaitinė diena – gruodžio 1 d. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Savivaldybės kultūros indeksas	Indeksas yra matematinė atskirų kultūrinės aplinkos rodiklių rinkinio kombinacija. Jį sudaro 41 kultūros rodiklis, suskirstytas į 7 grupes (subindeksus): kultūros organizacijos, kūrėjai, kultūros finansavimas, kultūros makroekonomika, dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas, kultūros paveldas ir pokyčių grupė. Indeksas parodo kultūros situaciją kiekvienoje savivaldybėje 2022 m. ir lyginamas su atitinkamomis 2021 m. reikšmėmis. Duomenų šaltinis: Kristinos Mažeikaitės tyrimo, atlikto Lietuvos kultūros tarybos užsakymu, medžiaga (Savivaldybių kultūros indeksas 2021; Savivaldybių kultūros indeksas 2022)
Vežiojamų į mokyklą mokinių dalis (proc.)	Vežiojamų į mokyklą savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš visų šių mokyklų mokinių skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS

Rodiklis	Aprašymas, paaiškinimas
Aukštos kvalifikacinės kategorijos mokytojų (mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų) dalis (proc.)	Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklose (pagrindinėje ir nepagrindinėje darbovietėje) dirbančių mokytojų metodininkų ir ekspertų skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš bendro mokytojų skaičiaus šiose mokyklose. Įskaičiuoti priešmokyklinio ugdymo pedagogai. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotos mokymo lėšos, tenkančios vienam darbuotojui (Eur)	Savivaldybės priklausomybės švietimo įstaigose dirbančių pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti panaudotų lėšų suma, padalyta iš bendro pedagoginių darbuotojų (asmenų) skaičiaus. Duomenų šaltinis: savivaldybių mokymo lėšų panaudojimo ataskaitos
Mokymo lėšos, panaudotos švietimo pagalbai, tenkančios vienam mokiniui (Eur)	Švietimo pagalbai mokyklose ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančiose įstaigose panaudotos mokymo (tikslinės dotacijos) lėšos, padalytos iš asmenų, ugdomų pagal bendrojo, priešmokyklinio ir ikimokyklinio ugdymo programas, skaičiaus. Duomenų šaltinis: savivaldybių mokymo lėšų panaudojimo ataskaitos
Mokymo lėšų, panaudotų mokymo priemonėms įsigyti, suma, tenkanti vienam mokiniui (Eur)	Vadovėliams ir kitoms mokymo priemonėms įsigyti panaudotos mokymo (tikslinės dotacijos) lėšos, padalytos iš asmenų, ugdomų pagal bendrojo, priešmokyklinio ir ikimokyklinio ugdymo programas, skaičiaus. Duomenų šaltinis: savivaldybių mokymo lėšų panaudojimo ataskaitos
Mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, dalis (proc.)	Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose žmogus su negalia gali judėti tarp aukštų, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš bendro savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m)	Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų patalpų plotų suma, padalyta iš šių mokyklų mokinių skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Pareigybės dalis, tenkanti vienam pedagoginiam darbuotojui	Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklose pagrindinėje ir nepagrindinėje darbovietėje dirbančių, pagrindines pareigas einančių pedagoginių darbuotojų darbo krūvių pareigybės vienetais suma, padauginta iš 100 ir padalyta iš šių mokyklų pedagogų, dirbančių einamųjų metų ataskaitinę dieną, skaičiaus.
1–4 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis (proc.)	Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų bendrojo tipo jungtinėse 1–4 klasėse besimokančių mokinių skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš viso bendrojo tipo 1–4 klasių mokinių skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių mažiau kaip 200 mokinių, dalis (proc.)	Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo bendrųjų mokyklų, kuriose rugsėjo 1 d. mokėsi mažiau kaip 200 mokinių (ISCED 0–3), skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš viso savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo bendrųjų mokyklų skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Vidutinis bendrojo ugdymo mokyklos bendrojo tipo klasės komplekto dydis	Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų bendrojo tipo klasių mokinių skaičius, padalytas iš šių mokyklų bendrojo tipo klasių komplektų skaičiaus (be priešmokyklinio ugdymo grupių, veikiančių ikimokyklinio ugdymo skyriuose). Duomenų šaltinis: ŠVIS
Vienai sąlyginei mokytojo pareigybei tenkančių mokinių skaičius	Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo bendrųjų mokyklų mokinių skaičius, padalytas iš šių mokyklų sąlyginių mokytojo pareigybių skaičiaus (ISCED 1–3). Duomenų šaltinis: ŠVIS
Švietimo pagalbos specialistų etatinių vienetų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių	Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklose dirbančių švietimo pagalbos specialistų (logopedų, psichologų, psichologo asistentų, specialiųjų pedagogų, surdopedagogų, tiflopedagogų, socialinių pedagogų) pareigybių etatinių vienetų skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš šių mokyklų mokinių (be ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą) skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokinių, toliau besimokančių po pagrindinio ugdymo programos, dalis (proc.)	Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, įgijusių pagrindinį išsilavinimą ir tais pačiais metais tęsusių mokslą bendrojo ugdymo mokykloje arba profesinio mokymo įstaigoje, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš bendro tais metais pagrindinį išsilavinimą įgijusių mokinių skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Dalykų olimpiadų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, 2023–2024 m. m. tapusių tarptautinių ir šalies dalykų olimpiadų prizininkais, skaičius, padaugintas iš 10 000 ir padalytas iš bendro šių mokyklų mokinių skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Apibendrintas VBE rodiklis	Apskaičiuojamas sudedant vidutinį VBE balų skaičių, tenkantį vienam savivaldybės priklausomybės bendrojo ugdymo mokyklos abiturientui (apskaičiuojamas visų egzaminus laikiusių mokyklos abiturientų gautų VBE balų sumą dalijant iš bendro mokyklos abiturientų skaičiaus), ir vidutinį mokinių gautą VBE balų skaičių (apskaičiuojamas visų egzaminus laikiusių mokinių gautų VBE įvertinimų balais sumą padalijant iš įvertinimų skaičiaus). Skaičiuojant ir atvaizduojant šį savivaldybės rodiklį, imamas savivaldybės mokyklų rodiklių vidurkis. Kuo didesnė abiturientų dalis laiko VBE ir geriau juos išlaiko, tuo rodiklis būna aukštesnis. Pateikiami 2024 m. duomenys; pokytis lyginamas su 2021 m. Duomenų šaltinis: NŠA
Dalies „Darnus ugdymas“ rodikliai Pateikiami savivaldybės priklausomybės ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų duomenys (jeigu nenurodoma, kad jie priklauso nevalstybinėms ar valstybinėms mokykloms).	
Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, dalis (proc.)	Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose bendrojo tipo grupėse pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių SUP, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš visų šiose mokyklose pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų III ir IV lygių SUP turinčių vaikų dalis (proc.)	Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose bendrojo tipo grupėse pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių III arba IV lygio SUP, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš visų šiose mokyklose pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų, turinčių III arba IV lygio SUP, skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS

Rodiklis	Aprašymas, paaiškinimas
Užsieniečių, mokomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalis (proc.)	Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas mokomų užsieniečių (iš jų – Ukrainos piliečių) skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš visų šiose mokyklose pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas mokomų mokinių skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokyklų, kuriose yra pradinių klasių, bet nėra suformuotos visų švietimo pagalbos specialistų komandos, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių pradinių klasių, bet neturinčių bent vienos švietimo pagalbos pareigybės darbuotojų (psichologo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo arba logopedo), skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš viso mokyklų, turinčių pradinių klasių, skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, turinčių SUP, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių (ISCED 1–3), turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių ir dalyvaujančių neformaliojo vaikų švietimo veiklose mokykloje, neformaliojo vaikų švietimo mokyklose ir kitose neformaliojo vaikų švietimo veiklose už mokyklos ribų, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš viso šių mokyklų mokinių (ISCED 1–3), turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, skaičiaus. Jeigu mokinys dalyvauja keliose neformaliojo vaikų švietimo veiklose, jis skaičiuojamas tik vieną kartą. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Neformaliojo vaikų švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių (ISCED 1–3), gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalyvaujančių neformaliojo vaikų švietimo veiklose mokykloje, neformaliojo vaikų švietimo mokyklose ir kitose neformaliojo vaikų švietimo veiklose už mokyklos ribų, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš viso šių mokyklų mokinių (ISCED 1–3), gaunančių finansinę ir kitokią paramą, skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokyklų, kuriose mokiniai mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų, kurių mokiniai (ISCED 2–3) mokosi daugiau nei dviejų užsienio kalbų, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš viso šių mokyklų, kuriose yra ISCED 2–3 lygių mokinių, skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių, tęsiančių mokslą po 10 klasės, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, kurie turėjo specialiųjų ugdymosi poreikių ir tęsė mokslą po 10 arba II gimnazijos klasės bendrojo ugdymo mokykloje arba profesinio mokymo įstaigoje, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš viso šių mokyklų 10 arba II gimnazijos klasių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių asmenų, kurie buvo mokiniai mokslo metų pabaigoje ir baigė mokslo metus, skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Abiturientų, kurie gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų abiturientų, kurie paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš viso mokinių, kurie einamaisiais metais įgijo vidurinį išsilavinimą ir paskutiniais mokslo metais gavo finansinę ar kitokią paramą arba nemokamą maitinimą, skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Abiturientų, įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų abiturientų, įstojusių į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš tais metais šiose mokyklose vidurinį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Abiturientų, tęsiančių mokslus, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų abiturientų, toliau besimokiusių šalies universitetuose, kolegijose, profesinio mokymo įstaigose, skaičiai, padauginti iš 100 ir padalyti iš tais metais šiose mokyklose vidurinį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokytojų, neturinčių kvalifikacinės kategorijos, dalis	Bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų (išskyrus mokyklų vadovus) (ISCED 1–3), kurie neturi kvalifikacinės kategorijos, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš visų šių mokyklų mokytojų (išskyrus mokyklų vadovus) (ISCED 1–3) skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokyklų, turinčių laboratorijų ar mobiliųjų laboratorijų įrangą arba pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, dalis	Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių gamtos mokslų laboratorijų, mobiliųjų laboratorijų įrangą arba pasirašiusių sutartis su atviros prieigos centrais, skaičius 2024 m., padaugintas iš 100 ir padalytas iš viso šių mokyklų skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose nuo 2015 m. atliktas kapitalinis remontas, dalis	Bendrojo ugdymo mokyklų, kurių bent viename padalinyje nuo 2015 m. atliktas kapitalinis remontas, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš viso šių mokyklų skaičiaus.
Dalies „Mokinių pasiekimai“ rodikliai Pateikiami savivaldybės priklausomybės ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų duomenys (jeigu nenurodoma, kad jie priklauso nevalstybinėms ar valstybinėms mokykloms).	
Apibendrintas ir visų dalykų VBE rodiklis (-iai) (standartizuotais taškais), 2024 m.	Bendrojo ugdymo mokyklų voratinklinė diagrama interpretuojama taip: kuo toliau nuo diagramos centro yra rodiklio vertė (išreikšta standartizuotais taškais), tuo šis rodiklis geresnis. Reikšmės, pasiskirsčiusios VBE standartinio nuokrypio ribose žemiau ir aukščiau šalies vidurkio, sudaro standartinio nuokrypio intervalą. Rodiklių reikšmės, viršijančios standartinio nuokrypio intervalą, laikytinos reikšmingai nutolusiomis nuo šalies vidurkio. Reikšmės, nutolusios nuo vidurkio daugiau nei per standartinį nuokrypį į teigiamą pusę, žymimos žaliu tašku (reikšmingai aukštesni pasiekimai), į neigiamą pusę – žymimos raudonu tašku (reikšmingai žemesni pasiekimai). Duomenų šaltinis: NŠA
Mokyklos pagal PUPP lietuvių kalbos ir literatūros, matematikos rezultatus, 2024 m.	Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių surinktų lietuvių kalbos ir literatūros, matematikos PUPP įvertinimų suma (kiekvienam dalykui atskirai), padalyta iš patikrinime dalyvavusių mokinių skaičiaus, padauginta iš 10. Mokyklų rodikliai pateikti dviejų ašių diagramoje skrituliais, kurių dydis atspindi mokyklos dydį (mokinių skaičių), o vieta – abiejų dalykų įvertinimų koreliaciją ir pasiekimų lygį. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Per NMPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.)	Bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį 2024–2025 m. m. (jeigu nenurodyta kitaip) per skaitymo ir matematikos NMPP pasiekusių 4 ir 8 klasių mokinių skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš mokinių, dalyvavusių skaitymo ir matematikos NMPP, skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS

Rodiklis	Aprašymas, paaiškinimas
Vidurinį išsilavinimą įgijusių abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus universitete, kolegijoje, PM įstaigoje, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų abiturientų, toliau besimokiusių šalies universitetuose, kolegijose, profesinio mokymo įstaigose, skaičiai, padauginti iš 100 ir padalyti iš tais metais šiose mokyklose vidurinį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Abiturientų, išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, dalis (proc.)	Bendrojo ugdymo mokyklų abiturientų, 2024 m. išlaikiusių 3 ir daugiau VBE, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš bendro šių mokyklų abiturientų skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
VBE laikiusių abiturientų procentinės dalys pagal dalykus	Bendrojo ugdymo mokyklų abiturientų, 2024 m. laikiusių skirtingų dalykų VBE, skaičiai, padauginti iš 100 ir padalyti iš bendro šių mokyklų abiturientų skaičiaus. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Vidurinį išsilavinimą įgijusių mokinių dalis	Bendrojo ugdymo mokyklų abiturientų, įgijusių vidurinį išsilavinimą, skaičius, padalytas iš mokslo metų pradžioje šių mokyklų IV gimnazijos klasėje besimokiusių mokinių skaičiaus. Neskaičiuojami suaugusiųjų klasių mokiniai. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokinių akademinė pažanga per 6 metus	Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, kurie per 2017–2018 m. m. 4 klasės skaitymo ir matematikos NMPP ir per 2023–2024 m. m. lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos PUPP pasiekė bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį, skaičius (kiekvienam dalykui atskirai), padalytas iš patikrinimuose dalyvavusių mokinių skaičiaus, padaugintas iš 100. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Atotrūkis tarp savivaldybės teritorijoje esančių gimnazijų pagal VBE pasiekimus	Kiekvienos gimnazijos mokinių (be suaugusiųjų klasių), per lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos VBE pasiekusių bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį, skaičius (skaičiuojami tik tie mokiniai, kurie tokį rezultatą pasiekė per abiejų dalykų VBE), padaugintas iš 100 ir padalytas iš mokinių, dalyvavusių abiejų dalykų VBE, skaičiaus. Iš savivaldybės gimnazijos, kurios mokinių, pasiekusių bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį, dalis yra didžiausia, reikšmės atimta savivaldybės mokyklos, kurios mokinių, pasiekusių bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį, dalis yra mažiausia, reikšmė. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Mokinių, kurie per vienus mokslo metus padarė pažangą mokydamiesi lietuvių kalbos dalyko, dalis	Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių (ISCED 2–3), kurių lietuvių kalbos dalyko pasiekimų metinis įvertinimas praėjusiais (n) metais buvo tokio paties ar aukštesnio lygio nei n –1 metais, skaičius, padaugintas iš 100 ir padalytas iš mokinių, besimokančių ataskaitinę dieną, skaičiaus. Neskaičiuojami 5 ir III gimnazijos klasių mokiniai. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Būtinieji savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai Duomenys suformuoti pagal būtinųjų savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. gruodžio 27 d. įsakymas Nr. V-2308 „Dėl būtinųjų savivaldybių ir mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, švietimo stebėsenos rodiklių patvirtinimo“) reikšmes.	
Skirtumas nuo panašių savivaldybių grupės vidurkio (procentiniais punktais arba vnt.)	Savivaldybės ir panašių savivaldybių grupės reikšmių vidurkio skirtumas. Duomenų šaltinis: ŠVIS
Pokytis per 3 metus (procentiniais punktais arba vnt.)	Savivaldybės rodiklių reikšmių skirtumai 2021 ir 2024 m. Duomenų šaltinis: ŠVIS
„Tūkstantmečio mokyklų“ programos siekiama 2025 m. reikšmė	Duomenų šaltiniai: pažangos programos „Tūkstantmečio mokyklos“, savivaldybių pažangos planų, NŠA duomenys
2025 metų valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų panaudojimo tikslo pasiekimo vertinimo kriterijų siektina reikšmė	Reikšmės nustatytos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2025 m. sausio 27 d. įsakyme Nr. V-74 „Dėl 2025 metų valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams panaudojimo tikslo savivaldybėms nustatymo ir jo pasiekimo vertinimo kriterijų patvirtinimo“.
Reikšmė 2024 m.	Būtinųjų savivaldybės švietimo stebėsenos rodiklių reikšmės 2024 m. pagal ŠVIS vizualizaciją „Savivaldybės švietimo stebėsenos rodikliai“. Duomenų šaltinis: ŠVIS

Šaltiniai

2021–2027 m. skaitmeninio švietimo veiksmų planas. Prieiga per internetą: https://education.ec.europa.eu/lt/focus-topics/digital-education/action-plan?utm_source=chatgpt.com

2023 m. lapkričio 23 d. Tarybos rekomendacija dėl skaitmeninių įgūdžių ir kompetencijų ugdymo švietimo ir mokymo srityje gerinimo. Prieiga per internetą: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202401030

Autukevičienė, B., Stonkuvienė, G. (2022). STEAM ugdymas ikimokyklinėje įstaigoje taikant LEGO Education metodiką ir priemones. Pedagogika. 148 (4), 106–128.

Badura, P., Eriksson, C., García-Moya, I., Löfstedt, P., Melkumova, M., Sotiroska, K., Wilson, M., Brown, J., Inchley, J. (2024). A Focus on Adolescent Social Contexts in Europe, central Asia and Canada: Health Behaviour in School-aged Children International Report from the 2021/2022 Survey. Volume 7. Prieiga per internetą: https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/379486/9789289061391-eng.pdf?sequence=1

Balevičienė, S., Jevsejevienė, J., Paurienė, L., Paurienė, V., Vaicekauskienė, V., Vaičiūnaitė, D. (2014). Švietimas visiems: UNESCO iniciatyvos įgyvendinimas Lietuvoje. Prieiga per itnernetą: https://www.nsa.smsm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Svietimas-visiems-2015_unesco.pdf

Bianchi, G., Pisiotis, U., Cabrera Giraldez, M. (2022). GreenComp The European sustainability competence framework. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Birney, A. and Reed, J. (2009). Sustainability and Renewal: Findings from the Leading Sustainable Schools Research Project. National College for Leadership of Schools and Children's Services, Nottingham. Prieiga per internetą: https://dera.ioe.ac.uk/id/eprint/2061/

Burvytė, S. Komentaras straipsniui „Mokyklų nelanko vis daugiau vaikų: priežastys įvairios" (2021-10-18). Oficialiosios statistikos portalas. Prieiga per internetą: https://osp.stat.gov.lt/straipsnis-mokyklu-nelanko-vis-daugiau-vaiku

Bürgener, L. and Barth, M. (2018). Sustainability Competencies In Teacher Education: Making Teacher Education Count in Everyday School Practice. Journal of Cleaner Production, Vol. 174, p. 821–826.

Cook, J. W. (2014). Sustainable School Leadership: The Teachers' Perspective. International Journal of Educational Leadership Preparation, 9(1), n1.

Dudaitė, J., Kvietkauskaitė, K. (2024). IKT taikymo švietimo srityje tyrimų raida: Lietuvos mokslo darbų metaanalizė. Socialinės gerovės tyrimai / Social Inquiry Into Well-being. 2024, Nr. 22 (1), p. 6–29. ISSN 2783-5502.

Dukynaitė, R., Buinevičiūtė, A., Dudaitė-Zavistanavičienė, A. (2024). Tarptautinis matematikos ir gamtos mokslų tyrimas TIMSS 2023: rezultatai ir tendencijos. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2024/12/TIMSS-2023-rezultatai-2024-12-04_11.00-val.pdf

Dukynaitė, R., Jakubauskė, R. (2024). EBPO PISA 2022: kūrybinio mąstymo rezultatai. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2024/10/PISA-2022-Kurybinio-mastymo-rezultatu-PRISTATYMAS_2024-06-18_10.45-val._siusti_v2.pdf

Dukynaitė, R., Jakubauskė, R., Prasauskas, S. (2023). EBPO PISA 2022: rezultatai ir tendencijos. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2023/12/PISA2022_Rezultatai_2022.12.06_compressed.pdf

EBPO. (2020). Yra svarbu, ko mokosi mokiniai: koks turi būti XXI amžiaus ugdymo turinys. Prieiga per internetą: https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/3233_97e0fe746a605124a999b7912fe73086.pdf

Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4: Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all. UNESCO (2015). Prieiga per internetą: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656

European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice (2024). Parveva, T., Birch, P., Horváth, A., Piedrafita Tremosa, S. et al. Learning for sustainability in Europe – Building competences and supporting teachers and schools – Eurydice report. Birch, P. (editor), Publications Office of the European Union, 2024. Prieiga per internetą: https://data.europa.eu/doi/10.2797/81397

European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice (2023). Promoting diversity and inclusion in schools in Europe. Publications Office of the European Union. Prieiga per internetą: https://data.europa.eu/doi/10.2797/443509

European Commission. European Education and Culture Executive Agency: Eurydice (2023a). Structural indicators for monitoring education and training systems in Europe – 2023: Digital competence at school.

Eurydice report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Prieiga per internetą: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4456d840-9321-11ee-8aa6-01aa75ed71a1/language-en

Europos Komisija (2025). Tarybos rekomendacija dėl Lietuvos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos. Briuselis, 2025 06 04 COM(2025) 215 final. Prieiga per internetą: https://commission.europa.eu/document/download/c193d2ae-513a-4d53-a228-abf7ac27b275lt?filename=COM_2025_215_1_LT_ACT_part1_v2.pdf

Europos Komisija (2024). 2024 m. švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis. LIETUVA. Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2024. Prieiga per internetą: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7d1c0003-ac76-11ef-acb1-01aa75ed71a1/language-lt

Europos Komisija (2024a). Tarybos rekomendacija dėl Lietuvos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos. Briuselis, 2024 06 19 COM(2024) 615 final. Prieiga per internetą: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX:52024DC0615

Europos Komisija (2019). 2019 m. gruodžio 11 d. pranešimas spaudai. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/lt/ip_19_6691/IP_19_6691_LT.pdfdf

Europos Komisija (2019a). Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“. Prieiga per internetą: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0011.02/DOC_1&format=PDF

Europos Komisija (2015). Švietimas ir mokymas 2020. Mokyklų politika. Visuminis požiūris į mokyklą siekiant mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus mažinimo. Švietimo ir kultūros generalinis direktoratas. Prieiga per internetą: https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/policy_rec_lithuanian_final.pdf

Europos Sąjungos Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos, siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.) (2021). Prieiga per internetą: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/LSU/?uri=oj:JOC_2021_497_R_0001

Europos skaitmeninis dešimtmetis. 2030 m. skaitmeniniai tikslai. (2022). Prieiga per internetą: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_lt?utm_source=chatgpt.comion

Fishbein, B., Taneva, M., Kowolik, K. (2025). TIMSS 2023 User Guide for International Database. Boston College, TIMSS & PIRLS International Study Center. Prieiga per internetą: https://timss2023.org/data

Fraser P., Fülöp, G., Loi, M., Schwabe, M. (2020). Lithuania. Country note. TALIS 2018 results. Directorate for Education and Skills. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2022/04/TALIS2018_CN_LTU_CN_2_vertimas-i-LT.pdf

Galkutė, L. (2005). Darnaus vystymosi paradigmos projekcija vidurinėje mokykloje. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 14, p. 83–90. Prieiga per internetą https://www.journals.vu.lt/acta-paedagogica-vilnensia/article/view/9756/7480

Gan, D. (2021). Environmental Education Leadership – The Perceptions of Elementary School Principals as Expressed in Their Drawings and Explanations. Environmental Education Research, Vol. 27, No 10, p. 1440–1466.

Girdzijauskienė, R., Šmitienė, G. (2020a). Menų integravimas įgyvendinant STEAM projektus: pradinių klasių mokytojų patirtis. Gamtamokslinis ugdymas, t. 17, Nr. 2, p. 74–84.

Girdzijauskienė, R., Šmitienė, G. (2020b). Menų samprata STEAM koncepcijoje: pusiau sisteminė literatūros apžvalga. Pedagogika, 2020, t. 140, Nr. 4, p. 155–171.

Gough, A. (2005). Sustainable schools: Renovating educational processes. Applied Environmental Education and Communication, 4(4), 339-351.

Hargreaves, A., & Fink, D. (2004). The seven principles of sustainable leadership. Educational leadership, 61(7), 8-13.

Hollweg, K. S., Taylor, J. R., Bybee, R. W., Marcinkowski, T. J., McBeth, W. C. and Zoido, P. (2011). Developing a Framework for Assessing Environmental Literacy. Washington, DC: North American Association for Environmental Education.

IEA ICCS 2022 m. tyrimo duomenų bazė. Prieiga per internetą: https://doi.org/10.58150/ICCS_2022_data_edition_2_including_process_data

IEA TIMSS 2019 m. duomenų bazė. Prieiga per internetą: https://timss2019.org/reports/

IEA TIMSS 2023 m. duomenų bazė. Prieiga per internetą: https://timss2023.org/

Ireland, L. (2024). Ecological Principles for Sustainable Education: Challenging Root Metaphors and the Industrial Schooling System. Taylor & Francis.

Jungtinės Tautos (2024). Ateities paktas. Prieiga per internetą: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/sotf-pact_for_the_future_adopted.pdf

Jungtinės Tautos (2015). Keiskime mūsų pasaulį: Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m. Prieiga per internetą: https://ltaid.urm.lt/doclib/q1i8xcyiq35bng1xbfycnavadrhh1zqr

Jungtinės Tautos (1992). Darbotvarkė 21: subalansuotos plėtros veiksmų programa. Prieiga per internetą: https://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/ES_ir_tarptautinis_bendradarbiavimas/Darnaus%20vystymosi%20tikslai/Kiti%20tarptautiniai%20susitarimai/Darbotvark%C4%97%2021.pdf

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija ir jos Fakultatyvus protokolas (2006). Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.335882

Kaffemanienė, I., Giedraitienė, L., Jurevičienė, M., Kantanavičiūtė-Petružė, R., Musteikienė, G., Tomėnienė, L., Žymantienė, A., Bilbokaitė-Skiauterienė, I., Bilbokaitė, R. (2023). Specialioji pedagoginė pagalba tvariam švietimui personalizuoti ugdymo kontekste. Metodinė priemonė. Vilniaus universiteto leidykla.

Kanapathy, S., & Azhari, A. M. (2024). Exploration of the experience of hands-on learning and its impacts on STEM learning. Pedagogika/Pedagogy, 155(3), 104-125.

Kynienė, A., Turčinavičienė, J., Skujienė, G., Meškauskienė, A., Makarskaitė-Petkevičienė, R., Kavaliauskas, V., Girkontaitė, A. (2022). Integruotas gamtamokslis ugdymas Lietuvoje: pasiekimai ir ateities perspektyvos. LMT reikminio tyrimo S-REP-21-3 ataskaita. Vilniaus universitetas. Prieiga per internetą: https://epublications.vu.lt/object/elaba:180205951/index.html

Kurk Lietuvai (2023). Skaitmeninio švietimo gairės bendrojo ugdymo mokyklų vadovams. Kas yra skaitmeniškai pasirengusi mokykla? Prieiga per internetą: https://emokykla.lt/upload/media/public/Kita-aktuali-medziaga/Skaitmeninio%20%C5%A1vietimo%20gair%C4%97s%20_%20galutinis%20(2).pdf

Kurk Lietuvai (2023). Darnumas Vilniaus švietimo įstaigose. Mokyklų darnumo matavimo įrankio pilotinio tyrimo rezultatai. 2023 rugsėjis. Prieiga per internetą: https://data.kurklt.lt/wp-content/uploads/2023/06/Pilotinio-tyrimo-rezultatai.pdf

Lavrinoviča, B. (2021). Transdisciplinary learning: From transversal skills to sustainable development. Acta Paedagogica Vilnensia, (47), 93–107.

Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose. I dalis. Vilnius, 2024. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smsm.lt/wp-content/uploads/2024/09/Svietimas_Lietuvoje_2024-17.pdf

Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose. II dalis. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas. Vilnius, 2024. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2024/12/Svietimas_Lietuvoje_2024_2_dalis_web-3.pdf

Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos Bendrosios programos. Projektas. V., Leidybos centras, 1994. Prieiga per internetą: https://ml100.ugdome.lt/darbai/BP_1994/VISUOMENES_MOKSLAI-Bendrosios_programos_1994.pdf

Lietuvos įtraukties švietime centras. Mokymo(si) aplinkos pritaikymas mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių. Prieiga per internetą: https://lisc.lt/wp-content/uploads/2025/04/aplinka-SUP-n.pdf

Lietuvos įtraukties švietime centras. Sensorinio kambario įrengimas mokykloje. Prieiga per internetą: https://lisc.lt/wp-content/uploads/2025/06/SENSORINIO-KAMBARIO-IRENGIMAS-MOKYKLOJE.pdf

Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimas Nr. XV-54 „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d4b57910b89711efbb3fe9794b4a33e2?jfwid=-wdjtcrz3j

Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. XIV-2466 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/a8b03ef0a55511ee8172b53a675305ab?jfwid=2izue7jkt

Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra (2024). Darbotvarkė „Tvari mokykla 2030“: Tvarių mokyklų įsivertinimo vadovas. Prieiga per internetą: https://www.lmnsc.lt/uplfiles4/Tvari%20mokykla_vadovas_2024_3.pdf

Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra. (2024a). Darbotvarkė „Tvari mokykla 2030“ ir jos įgyvendinimo gairės. Prieiga per internetą: https://www.lmnsc.lt/uplfiles4/Tvari%20mokykla%202030%20%C4%AFgyvendinimo%20gair%C4%97s_darbotvark%C4%97.pdf

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (2011). Galiojanti suvestinė redakcija (2025-01-01–2025-12-31). Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480/asr

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2025). Tūkstantmečio mokyklų programos įgyvendinimo vertinimas. Galutinės vertinimo ataskaitos santrauka, 2025-02-07. Parengė Visionary Analytics, LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos užsakymu. Prieiga per internetą: https://smsm.lrv.lt/public/canonical/1740140183/6422/S%CC%8CMSM_TU%CC%84M_galutine%CC%87s%20ataskaitos%20santrauka_LT%20(1).pdf

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2024 metų veiklos ataskaita. Prieiga per internetą: https://smsm.lrv.lt/public/canonical/1740984390/6454/%C5%A0vietimo,%20mokslo%20ir%20sporto%20ministerijos%202024%20m.%20veiklos%20ataskaita.pdf

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. V-1308 „Dėl Geros mokyklos koncepcijos patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/46675970a82611e59010bea026bdb259

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymas Nr. ISAK-2433 „Dėl pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.326307

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2025 m. sausio 15 d. įsakymas Nr. V-34 „Dėl Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2025–2027 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://smsm.lrv.lt/public/canonical/1746593797/6601/Ministerijos%202025%E2%80%932027%20m.%20strateginis%20veiklos%20planas%20(2025-05-07).pdf

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. V-1374 „Dėl Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas įgyvendinančių mokyklų švietimo aprūpinimo standarto patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c0411990b27e11efbb3fe9794b4a33e2?jfwid=-14uio1wicc

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. rugpjūčio 22 d. įsakymas Nr. V-898 „Dėl Specialiosios pagalbos teikimo mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) tvarkos aprašo patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/5350a9b260bf11efad96fef38de4d94a

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. lapkričio 27 d. įsakymas Nr. V-1499 „Dėl Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų kompetencijų aprašo patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e8d855a08d6111eea791d94269904d9b?jfwid=-1l7zm5mf0

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugpjūčio 31 d. įsakymas Nr. V-1133 „Dėl specializuoto ugdymo krypties programų (pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo kartu su inžineriniu ugdymu) inžinerinio ugdymo dalies patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d0e529d2483511ee8185e4f3ad07094a?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=07beefe6-0fef-4aea-8a2b-0d2d751d63f2

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugpjūčio 29 d. įsakymas Nr. V-1112 „Dėl Mokinių, besimokančių pagal bendrojo ugdymo programas, mokyklos lankomumo užtikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4a8637c0464211ee9de9e7e0fd363afc

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. liepos 31 d. įsakymas Nr. V-1030 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. ISAK-2695 „Dėl neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos patvirtinimo“ pakeitimo. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=04ebf5d02f6111ee9de9e7e0fd363afc

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. balandžio 24 d. įsakymas Nr. V-586 „Dėl 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo (galiojanti suvestinė redakcija nuo 2024-08-31). Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ca29f721e2d611eda305cb3bdf2af4d8/asr

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. lapkričio 28 d. įsakymas Nr. V-1877 „Dėl 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 12-003-03-06-01 „Pirmiausia – mokytojas“ aprašo patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymas Nr. V-1269 „Dėl priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1a764050239511edb4cae1b158f98ea5/asr

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. sausio 10 d. įsakymas Nr. V-46 „Dėl Neformaliojo vaikų švietimo programų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Suvestinė redakcija nuo 2024-09-05. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/4a573010725411ecb2fe9975f8a9e52e/asr

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. lapkričio 18 d. įsakymas Nr. V-1317 „Dėl bendrųjų programų atnaujinimo gairių patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e3e9269009e511ea9d279ea27696ab7b

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. ISAK-2695 „Dėl neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos patvirtinimo“. Suvestinė redakcija nuo 2023-08-01. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.269178/asr

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. kovo 12 d. nutarimas Nr. 151 „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4bfb46b0062911f08e9f87c0d053bf09

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. spalio 30 d. nutarimas Nr. 938 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimo Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ pakeitimo“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/549094d59da911ef955ff95815eb5ce5?jfwid=bzrakwc24

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 1 d. nutarimas Nr. 1016 „Dėl 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo plėtros programos patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/bb746f03565d11ec86bdcb0a6d573b32?jfwid=-32zhybni0

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimas Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c1259440f7dd11eab72ddb4a109da1b5/asr

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. liepos 11 d. nutarimas Nr. 679 „Dėl Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Galiojanti suvestinė redakcija nuo 2025-01-01 iki 2025-08-31. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/acd82c9188fa11e8aa33fe8f0fea665f/asr

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimas Nr. 768 „Dėl Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“. Suvestinė redakcija nuo 2024-08-20 iki 2025-08-31. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.402875/asr

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 2 d. nutarimas Nr. 1062 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi švietimo 2007–2015 metų programos patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.305987?jfwid=-hhmwf4ph0

Lietuvos švietimo koncepcija (1992). Prieiga per internetą: https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/kiti/koncepcija1.htm

Matijošiūtė, R. (2023). Kai STEAM sujungia gamtos mokslus ir visuomeninį ugdymą. Gamtamokslinis ugdymas, t. 20, Nr. 1, p. 20–32.

Melnikė, E., Razmantienė, A., Litvinavičienė, I. (2020). Tarptautinis mokymo ir mokymosi tyrimas. TALIS 2018 ataskaita. Vilnius. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2022/04/Talis2018-ataskaita_internetui_pv.pdf

Melnikė, E., Sevalneva, D., Urbienė, Ž., Dukynaitė, R., Jakubauskė, R. (2024). PISA 2022 tyrimo rezultatų apžvalga. Atsparios švietimo sistemos. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2024/10/PISA2022_Apzvalga_Atsparumas.pdf

Mensah, J. (2019). Sustainable development: Meaning, history, principles, pillars, and implications for human action: Literature review. *Cogent social sciences*, *5*(1), 1653531.

Merkys, G., Vaitkevičius, S., Sakalauskas, L. (2023). Mokymosi pasiekimų bendrajame ugdyme ir jo ryšių su tolesnio mokymosi kelių pasirinkimu longitudinis tyrimas. Galutinė ataskaita. Vilnius, 2023. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2023/06/Longitudinio_tyrimo_ataskaita_2023_bp.pdf

Mildažienė, V. (2025). STEAM ugdymo ekosistemos kūrimo žingsniai. Pranešimas forume „STEAM spektrai 2025“, 2025 m. balandžio 29 d. Kaunas, Mokslo ir inovacijų sklaidos centras „Mokslo sala“.

Mulder, K., Ferrer, D., & Van Lente, H. (2017). What is sustainable technology? Perceptions, Paradoxes and Possibilities, pp. 1-7. Routledge.

Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2024 m. gegužės 20 d. įsakymas Nr. VK-481 „Dėl Virtualiųjų mokymo(si) priemonių interaktyvumo lygių klasifikatoriaus patvirtinimo“. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/5fa3fff217a911ef8e4be9fad87afa59?jfwid=dil9fdick

OECD (2025). Reducing Inequalities by Investing in Early Childhood Education and Care. Starting Strong. OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: https://doi.org/10.1787/b78f8b25-en

OECD (2024). Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World?: Survey of Adult Skills 2023, OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: https://doi.org/10.1787/b263dc5d-en

OECD (2024a). PISA 2022 Results (Volume III): Creative Minds, Creative Schools. PISA, OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: https://doi.org/10.1787/765ee8c2-en

OECD (2024b). PISA 2022 Results (Volume IV): How Financially Smart Are Students? PISA, OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: https://doi.org/10.1787/5a849c2a-en

OECD (2024c). PISA 2022 Results (Volume V): Learning Strategies and Attitudes for Life. PISA, OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: https://doi.org/10.1787/c2e44201-en

OECD (2024d). Education at a Glance 2024: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: https://doi.org/10.1787/c00cad36-en

OECD (2021), *Education Policy Outlook 2021: Shaping Responsive and Resilient Education in a Changing World*, OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: https://doi.org/10.1787/75e40a16-en

OECD (2019). TALIS 2018 Results (Volume I): Teachers and School Leaders as Lifelong Learners, TALIS, OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: https://doi.org/10.1787/1d0bc92a-en

OECD Family Database (2024). Prieiga per internetą: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/data/datasets/family-database/pf3_2_enrolment_childcare_preschool.pdf

Pareigienė, L., Skripkienė, R., Buinevičiūtė, A., Dukynaitė, R., Sevalneva, D., Urbienė, Ž. (2024). Tarptautinis pilietinio ugdymo ir pilietiškumo tyrimas ICCS 2022. Ataskaita. Vilnius, 2024. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smsm.lt/wp-content/uploads/2024/12/Tarptautinio-tyrimo-ICCS-2022-ATASKAITA.pdf

Petronytė-Urbonavičienė, I., Žiliukaitė, R., Degutis, M., Ramonaitė, A. (2024). Pilietinės galios indeksas 2023 m. Vilnius, Pilietinės visuomenės institutas, 2024. Prieiga per internetą: https://www.civitas.lt/wpcontent/uploads/2024/03/PGI_2023metai.pdf

Pilietinės visuomenės institutas, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2025a). Lietuvos visuomenės Pilietinės galios indekso 2024 m. tyrimas. Prieiga per internetą: https://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2025/03/PGI2024_pristatymas-final.pdf

Pilietinės visuomenės institutas, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2025b). Pilietinės galios indeksas 2024: tyrimas atskleidė pilietinio parengtumo prielaidas Lietuvoje. Tyrimo rezultatų santrauka. Prieiga per internetą: https://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2025/03/PGI2024_santrauka.pdf

Radovanović, D., Holst, C., Belur, S., Srivastava, R., Houngbonon, G., Le Quentrec, E., Miliza, J., Winkler, A., & Noll, J. (2020). Digital Literacy Key Performance Indicators for Sustainable Development. Social Inclusion, 8(2), 151-167. Prieiga per internetą: https://doi.org/10.17645/si.v8i2.2587

Rickinson, M., Hall, M. & Reid, A. (2016). Sustainable schools programmes: what influence on schools and how do we know? *Environmental Education Research*, 22:3, 360-389. Prieiga per internetą: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13504622.2015.1077505

Rupšienė, L., Šaltytė-Vaisiauskė, L., Bredelytė, A., Laucevičius, E. (2024a). Alkoholio ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų Lietuvos mokyklose tyrimo ataskaita. Prieiga per internetą: https://ntakd.lrv.lt/public/canonical/1734325309/1222/ESPAD_2024%20bendra_ataskaita_.pdf

Rupšienė, L., Šaltytė-Vaisiauskė, L., Bredelytė, A., Laucevičius, E. (2024b). Alkoholio ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų Lietuvos mokyklose tyrimo savivaldybių lygmens duomenų analizė. Prieiga per internetą: https://ntakd.lrv.lt/public/canonical/1734325340/1223/ESPAD_2024_savivaldybiu_ataskaita.pdf

Sá, M. J., Santos, A. I., Serpa, S., & Miguel Ferreira, C. (2021). Digitainability—Digital competences post-COVID-19 for a sustainable society. Sustainability, 13(17), 9564.

Schulz, W., Ainley, J., Fraillon, J., Losito, B., Agrusti, G., Damiani, V., & Friedman, T. (2025). Education for citizenship in times of global challenge: IEA international civic and citizenship education study 2022 international report. Springer Nature.

Scott, W. (2013). Developing the sustainable school: Thinking the issues through. *Curriculum Journal*, *24*(2), 181-205.

Skripkienė, R., Dukynaitė, R., Buinevičiūtė, A., Litvinavičienė, I. (2023). Tarptautinis skaitymo gebėjimų tyrimas PIRLS 2021. Ataskaita. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2023/12/PIRLS2021_Ataskaita.pdf

Sterling, S. (2010). Learning for resilience, or the resilient learner? Towards a necessary reconciliation in a paradigm of sustainable education. *Environmental Education Research*, 16:5-6, 511-528. Prieiga per internetą: https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13504622.2010.505427

Susitarimas dėl Lietuvos švietimo politikos (2021–2030) (2021). Prieiga per internetą: https://smsm.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/1/OdR2qpvyHyo.pdf

Šimanskienė, L., Župerkienė, E. (2013). Darnus vadovavimas. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla. ISBN: 9789955187141.

Šlekienė, V. (2018). Ištarkime STEAM taip: kodėl būtina vystyti ir tobulinti gamtamokslinį ugdymą. Gamtamokslinis ugdymas, t. 15, Nr. 1, p. 4–6.

Šmigelskas, K., Žemaitaitytė, M., Šalčiūnaitė-Nikonovė, L., Lukoševičiūtė-Barauskienė, J., Golambiauskas, V., Vaičiūnas, T., Levinskaitė, G., Koreivaitė, J., Gasiulytė, U., Bulotaitė-Kasparavičienė, J., Slapšinskaitė-Dackevičienė, A. (2024). Lietuvos moksleivių gyvensena ir sveikata. Pagrindiniai 2022 m. HBSC tyrimo rezultatai. Kaunas. Prieiga per internetą: https://hbsc.lt/wp-content/uploads/2025/03/Leidinys.pdf

Šmitienė, G. (2024). Tvarumo aspektas rengiant STEAM projektus pradiniame ugdyme. Gamtamokslinis ugdymas, t. 21, Nr. 1, p. 8–17.

Švietimo mainų paramos fondas. 2024 metinė ataskaita. Prieiga per internetą: https://smpf.lrv.lt/public/canonical/1742189714/514/SMPF%20veiklos%20ataskaita%202024%20m..pdf

Švietimo mainų paramos fondas. 2023 metinė ataskaita. Prieiga per internetą: https://smpf.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/4/gtofra0rqgo.pdf

Tautinė mokykla. Lietuvos vidurinės bendrojo lavinimo mokyklos koncepcija. V., Žinija, 1989. Prieiga per internetą: https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/Veikla_strategija/svietimo_reformos_pradzia/tautine_mokykla.pdf

Timm, J. M., Barth, M. (2021). Making education for sustainable development happen in elementary schools: The role of teachers. Environmental Education Research, Vol. 27, No 1, p. 50–66.

Transparency International Lietuvos skyrius (2024). Dalyvaujamasis biudžetas jūsų mokykloje: kas tai yra, nuo ko pradėti ir kaip užtikrinti įgyvendinimo sėkmę? Praktinis vadovas. Trečiasis leidimas. Prieiga per internetą: https://transparency.lt/wp-content/uploads/2024/01/Praktinis_vadovas_2024-1.pdf

Trepulė, E. (2020). Ekopilietiškumo švietimas arba aplinkosauginis raštingumas. Prieiga per internetą: https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/ekopilietiskumas.pdf

„Tūkstantmečio mokyklų" programa: Švietimo pažanga įgyvendinant pokyčius savivaldybėse. Rekomendacijos savivaldybių švietimo padalinių darbuotojams ir kitiems švietimo lyderiams. Prieiga per internetą: https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/11/TUM-rekomendaciju-leidinys.pdf

UNESCO (2014). UNESCO Roadmap for Implementing the Global Action Programme on Education for Sustainable Development. UNESCO, Paris. Prieiga per internetą: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000230514

UNESCO duomenų bazė. Prieiga per internetą: https://databrowser.uis.unesco.org/

Universalaus dizaino mokymuisi gairės: mokymosi kelias kiekvienam ir kiekvienai (2023). Vilnius: Europos socialinio fondo agentūra. Prieiga per internetą: https://tukstantmeciomokyklos.lt/naujienos/universalaus-dizaino-mokymuisi-gaires/

Vaitekaitis, J. (2019). STEM ugdymas: nuo Sputniko iki mergaičių skaučių. Acta Paedagogica Vilnensia, (43), 100–118.

Vaivadienė, E. (2025). STEM mokykla. Kokia ji? Lietuvos patirtis. Pranešimas forume „STEAM spektrai 2025", 2025 m. balandžio 29 d. Kaunas, Mokslo ir inovacijų sklaidos centras „Mokslo sala".

Valstybės kontrolė (2025). Valstybinio audito ataskaita. Švietimo skaitmeninė transformacija mokyklose. 2025 m. balandžio 30 d., Nr. VAE-4.

Van den Branden, K. (2012). Sustainable education: basic principles and strategic recommendations. School Effectiveness and School Improvement, 23(3), 285-304.

VDA (2023). Kaip skaičiuojamas vidutinis darbo užmokestis? Informacinis pranešimas, 2023 m. rugsėjo 19 d. Prieiga per internetą: https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=11401940

Villalobos, C., Carrasco, D. (2025). Willingness to Act Pro-environmentally: Conceptualization and Country Comparisons. In Knowledge and Willingness to Act Pro-Environmentally: Perspectives from IEA TIMSS 2019 and ICCS 2016 Data (pp. 117-129). Cham: Springer Nature Switzerland.

Wheaton, M., Kannan, A. and Ardoin N. M. (2018). Environmental Literacy: Setting the Stage (Environmental Literacy Brief, Volume 1). Stanford, CA: Social Ecology Lab, Stanford University.

World Declaration on Education for All and Framework for Action to Meet Basic Learning Needs. UNESCO (1990). Prieiga per internetą: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000127583

World Economic Forum (2025). Future of Jobs Report 2025. Prieiga per internetą: https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2025/

Zablackė, R., Gražytė, A. (2017). Privalomojo ugdymo ankstinimas – kodėl tai svarbu? Švietimo problemos analizė. 2017 gruodis, Nr. 9 (165). ISSN 1822-4156.

Žičkienė, S., Guogis, A., Gudelis, D. (2019). Darnaus vystymosi teorinė samprata ir jos praktinė reikšmė. *Tiltai*, *82* (1), 108–123.

Priedas

Strateginiuose švietimo dokumentuose suformuluoti rodikliai ir siekiniai

1 lentelė. *Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ (2023)* poveikio rodikliai ir siekiniai

Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)		Dokumente užfiksuota pradinė būklė (metai)	Rodiklio reikšmės kaita pastaraisiais metais (metai)			Siekinys 2050 m.
Mokinių, nepasiekusių 2 (iš 6) tarptautinio penkiolikmečių tyrimo PISA lygmens, dalis (proc.) (EBPO)	skaitymo gebėjimų	24,4 (2018)	25,1 (2015)	24,4 (2018)	24,9 (2022)	Ne daugiau kaip 15 proc. visose srityse; Lietuva – pirmajame ES dešimtuke
	matematinio raštingumo	25,6 (2018)	25,4 (2015)	25,6 (2018)	27,8 (2022)	
	gamtamokslinio raštingumo	22,2 (2018)	24,8 (2015)	22,2 (2018)	21,8 (2022)	
Pilietinės galios indeksas (balais) (Pilietinės visuomenės institutas)		35,9 (2022)	35,9 (2022)	36,7 (2023)	36,8 (2024)	60
Pasitikėjimas Lietuvos institucijomis ir organizacijomis (tarp jų – ir švietimo sistema) (Lietuvos ilgalaikis socialinis tyrimas (LIST)		Švietimui – nenustatyta	n. d.	n. d.	n. d.	Pasiekti Skandinavijos šalių pasitikėjimo institucijomis lygį

2 lentelė. *2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano (2020)* trečiojo strateginio tikslo rodikliai ir siekiniai (pagal suvestinę redakciją, galiojančią nuo 2024-11-09)

Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Dokumente užfiksuota pradinė būklė (metai)	Rodiklio reikšmės kaita pastaraisiais metais (metai)			Siektina reikšmė arba kitimo tendencija	
Planuojami rodikliai						
					2025 m.	2030 m.
18–24 metų jaunimo, neįgijusio vidurinio išsilavinimo ir nesimokančio, dalis (proc.) (VDA)	6,4 (2023)	4,8 (2022)	6,4 (2023)	8,4 (2024)	6	5
Per paskutines 4 savaites besimokiusių 25–64 metų asmenų dalis (proc.) (VDA)	10,7 (2023)	8,5 (2022)	10,7 (2023)	9,8 (2024)	10	15
Stebimi krypties rodikliai						
Per lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių aštuntokų dalis (proc.) (NŠA)	0,5 (2024)	0,8 (2023)	0,5 (2024)	2,4 (2025)	Mažėjimas	
Per matematikos NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių aštuntokų dalis (proc.) (NŠA)	10,2 (2024)	9,7 (2023)	10,2 (2024)	13,1 (2025)	Mažėjimas	
Negalią turinčių mokinių, ugdomų įtraukiai bendrosios paskirties švietimo įstaigose (bendrosiose klasėse), dalis nuo visų negalią turinčių mokinių skaičiaus (proc.) (ŠVIS)	54,9[1] (2023–2024 m. m.)	52,2 (2022–2023 m. m.)	54,9 (2023–2024 m. m.)	57,2 (2024–2025 m. m.)	Didėjimas	
Mokinių, kartu su profesija siekiančių įgyti ir vidurinį išsilavinimą (ISCED 3 lygmuo), dalis (proc.) (NŠA)	27,0[2] (2023)	26,2 (2022)	27,0 (2023)	27,5 (2024)	Didėjimas	
Įsidarbinusių 20–34 metų asmenų, prieš 1–3 metus gavusių profesinio mokymo diplomą kartu su vidurinio išsilavinimu arba po to, kai įgijo vidurinį išsilavinimą, dalis (proc.) (ŠVIS)	71,3[3] (2023)	71,6 (2022)	71,3 (2023)	76,6 (2024)	Didėjimas	
NVŠ galimybėmis pasinaudojusių mokinių dalis (išskyrus ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančius vaikus)[3] (proc.) (NŠA)	64,9[4] (2023)	63,5 (2022)	64,9 (2023)	70,3 (2024)	Didėjimas	

1 Perskaičiuotas rodiklis.
2 Perskaičiuotas rodiklis.
3 Perskaičiuotas rodiklis.
4 Perskaičiuotas rodiklis.

Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Dokumente užfiksuota pradinė būklė (metai)	Rodiklio reikšmės kaita pastaraisiais metais (metai)			Siektina reikšmė arba kitimo tendencija
Papildomai stebimi krypties rodikliai					
Švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis nuo visų mokinių, kuriems nustatytas pagalbos poreikis (proc.) (ŠVIS)	81,1[5] (2023–2024 m. m.)	80,1 (2022–2023 m. m.)	81,1 (2023–2024 m. m.)	83,4 (2024–2025 m. m.)	Didėjimas
Bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose negalią turintys mokiniai ugdomi įtraukiai (bendrosiose klasėse), skaičius (vnt.) (ŠVIS)	764[6] (2024–2025 m. m.)	752 (2022–2023 m. m.)	769 (2023–2024 m. m.)	764 (2024–2025 m. m.)	Didėjimas
Mokyklų, kuriose yra užtikrintas įėjimas ir judėjimas tarp aukštų judėjimo negalią turintiems asmenims, skaičius (vnt.) (ŠVIS)	143[7] (2024)	129 (2022)	140 (2023)	143 (2024)	Didėjimas
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje dėl socialinių, psichologinių ir kitų priežasčių ar kai priežastys nenurodytos, skaičius (išskyrus išvykimą į užsienį) (asmenys) (ŠVIS)	3 942[8] (2024)	3 792 (2022)	3 750 (2023)	3 942 (2024)	Mažėjimas
Per lietuvių kalbos ir literatūros (skaitymo) NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių ketvirtokų dalis (proc.) (NŠA)	3,1 (2024)	1,5 (2023)	3,1 (2024)	4,8 (2025)	Mažėjimas
Per matematikos NMPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių ketvirtokų dalis (proc.) (NŠA)	1,6 (2024)	1,4 (2023)	1,6 (2024)	2,6 (2025)	Mažėjimas
Per lietuvių kalbos ir literatūros PUPP slenkstinio mokymosi pasiekimų lygio (4 balų) nepasiekusių mokinių dalis (proc.) (NŠA)	3,7[9] (2024)	4,7 (2022)	3,8 (2023)	3,7 (2024)	Mažėjimas
Per matematikos PUPP slenkstinio mokymosi pasiekimų lygio (4 balų) nepasiekusių mokinių dalis (proc.) (NŠA)	23,7 (2024)	39,4 (2022)	25,1 (2023)	23,7 (2024)	Mažėjimas
NVŠ galimybėmis pasinaudojusių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių dalis (išskyrus ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančius gabiuosius vaikus) (proc.) (ŠVIS)	70,9[10] (2024)	63,9 (2022)	65,3 (2023)	70,9 (2024)	Didėjimas
Vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programoje, dalis amžiaus grupėje nuo gimimo iki 5 metų (proc.) (NŠA)	72,6[11] (2024)	66,7 (2022)	68,9 (2023)	72,6 (2024)	Didėjimas
Vaikų, dalyvaujančių priešmokyklinio ugdymo programoje, dalis 6 (5) metų amžiaus grupėje[5] (proc.) (NŠA)	89,9[12] (2023)	88,2 (2022)	89,9 (2023)	90,4 (2024)	Didėjimas
Per paskutines 4 savaites besimokiusių 65–74 metų asmenų dalis (proc.) (VDA)	3,6 (2023)	1,8 (2022)	3,6 (2023)	2,7 (2024)	Didėjimas
Pedagoginių studijų absolventų, dirbančių mokyklose po studijų praėjus 2 metams, dalis (proc.) (STRATA)	60 (2023)	55 (2022)	60 (2023)	60 (2024)	Didėjimas
55 metų ir vyresnių mokyklų mokytojų dalis (ISCED 1–3 lygmenys) (proc.) (ŠVIS)	61,1 (2024)	59,1 (2022)	59,7 (2023)	61,1 (2024)	Mažėjimas
Mokytojų trūkumas prasidėjus mokslo metams (mokytojų skaičius) (asmenys) (NŠA)	353[13] (2024)	21 (2022)	151 (2023)	353 (2024)	Mažėjimas
Mokytojų, turinčių magistro laipsnį, skaičius (asmenys) (NŠA)	5 521[14] (2024)	5 124 (2022)	5 262 (2023)	5 521 (2024)	Didėjimas
Mokytojų, mokančių kelių dalykų, skaičius (asmenys) (NŠA)	14 099[15] (2024)	13 515 (2022)	13 099 (2023)	14 099 (2024)	Didėjimas

5 Perskaičiuotas rodiklis.
6 Perskaičiuotas rodiklis.
7 Perskaičiuotas rodiklis.
8 Perskaičiuotas rodiklis.
9 Perskaičiuotas rodiklis.
10 Perskaičiuotas rodiklis.
11 Perskaičiuotas rodiklis.
12 Perskaičiuotas rodiklis.
13 Perskaičiuotas rodiklis.
14 Perskaičiuotas rodiklis.
15 Perskaičiuotas rodiklis.

3 lentelė. *2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano (2020)* trečiojo strateginio tikslo poveikio rodikliai ir siekiniai
(rodikliai iš dokumento suvestinės redakcijos, galiojusios iki 2024-11-08, kurių nėra redakcijoje, galiojančioje nuo 2024-11-09)

Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)		Dokumente užfiksuota pradinė būklė (metai)	Rodiklio reikšmės kaita pastaraisiais metais (metai)			Tarpinė siektina reikšmė 2025 m.	Galutinė siektina reikšmė 2030 m.
Lietuvos švietimo balas pagal Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) gerovės indeksą (EBPO)		7,3 (2019)	7,3 (2019)	7,7 (2020)	n. d.	7,5	8
Lietuvos pozicija tarp Europos ekonominės erdvės (EEE) šalių pagal EBPO PISA tyrimų mokinių pasiekimų vidurkius (visose tarptautinių tyrimų srityse) (EBPO)		20–26 (2018)[16]	20–26 (2018)	13–24 (2022)	n. d.	16	10
Aukštąjį išsilavinimą turinčių 25–34 metų gyventojų dalis (proc.) (Eurostatas)		56,2 (ES vidurkis – 40,7[17]) (2020)	58,2 (ES vidurkis – 42,0) (2022)	57,4 (ES vidurkis – 43,1) (2023)	58,2 (ES vidurkis – 44,2) (2023)	Ne mažiau nei ES vidurkis	Ne mažiau nei ES vidurkis
Mokinių, nepasiekusių 2 (iš 6) tarptautinio 15-mečių tyrimo PISA lygmens, dalis (proc.) (EBPO)	skaitymo gebėjimų	24,4 (2018)	25,1 (2015)	24,4 (2018)	24,9 (2022)	20	15
	matematinio raštingumo	25,6 (2018)	25,4 (2015)	25,6 (2018)	27,8 (2022)	20	15
	gamtamokslinio raštingumo	22,2 (2018)	24,8 (2015)	22,2 (2018)	21,8 (2022)	20	15
	kūrybinio mąstymo gebėjimų	–	n. d.	n. d.	5,2 (2022)	–	–
Vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programose nuo 3 metų iki privalomojo pradinio ugdymo, dalis (proc.) (Eurostatas)		89,6 (2019)	92,1 (2021)	96,7 (2022)	96,2 (2023)	90	95
Per 2 mėnesius nė karto patyčių nepatyrusių mokinių dalis (proc.) (HBSC)		48,2 (2018)	46,2 (2014)	48,2 (2018)	49,5 (2022)	55	70
Iš užsienio į Lietuvą sugrįžusių asmenų, gavusių pagalbą integruotis į švietimo sistemą (ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo kartu sudėjus), dalis (proc.) nuo visų besikreipusiųjų (ŠVIS)		83,9 (2019)	75,0 (2022)	69,2 (2023)	74,1 (2024)	85	90
4 ir 8 klasių mokinių, kuriems gamtamokslinis ugdymas organizuojamas laboratorijose, dalis (proc.) (IEA TIMSS)		4 kl. – 48 8 kl. – 27 (2019)	4 kl. – 2 8 kl. – 11 (2015)	4 kl. – 48 8 kl. – 27 (2019)	4 kl. – 49 8 kl. – 46 (2023)	50 50	80 80
Mokinių (5–10 klasių ir I–IV gimnazijos klasių), gavusių profesinio orientavimo paslaugas, dalis (proc.) (ŠMSM)		25,6 (2018)	28,4 (2021)	29,6 (2022)	28,5 (2023)	60	100
Per paskutines 4 savaites besimokiusių asmenų dalis (proc.) (Eurostatas)	25–34 metų	10,5 (2020)	12,5 (2022)	14,0 (2023)	12,7 (2024)	12,5	15
	55–74 metų	3,3 (2020)	3,7 (2022)	5,6 (2023)	4,3 (2024)	5,5	8,0
Gyventojų bazinis kompiuterinio raštingumo lygis (Eurostatas)		56,2 (2019)	56,2 (2019)	48,8[18] (2021)	52,9 (2023)	67	80
Mokytojų, turinčių magistro laipsnį, dalis (proc.) (ŠVIS)		16,6 (2020–2021)	19,1 (2022)	19,6 (2023)	20,2 (2024)	30	40

4 lentelė. *Susitarimo dėl Lietuvos švietimo politikos (2021–2030) (2021)* įgyvendinimo pagrindiniai rodikliai ir siekiniai

Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas	Dokumente užfiksuota pradinė būklė (metai)	Rodiklio reikšmės kaita pastaraisiais metais (metai)			Siekinys 2024 m.	Siekinys 2027 m.	Siekinys 2030 m.
2–5 metų vaikų, gyvenančių kaime ir dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programoje, dalis (proc.) (ŠVIS)	44,3[19] (2019–2020)	55,0 (2022–2023)	56,5 (2023–2024)	57,8 (2024–2025)	–	Ne mažiau kaip 70	–
Mokyklų, atitinkančių mokymosi ir vidaus bei išorės universalaus dizaino principus, skaičius	11[20] (2021)	18 (2022)	20 (2023)	20[21] (2024)	60	–	300
Mokyklų, turinčių fizinių ir virtualių laboratorijų STEAM mokymui, dalis (proc.)[22]	Nebuvo nustatyta	49,6 (2022)	51,7 (2023)	66,1 (2024)	–	–	100
Mokinių, kartu su profesija siekiančių įgyti ir vidurinį išsilavinimą (ISCED 3), dalis (proc.)	26,1 (2019)	26,2 (2022)	27,0 (2023)	27,5 (2024)	–	35	–
Mokytojų vidutinio darbo užmokesčio dalis (proc.) nuo šalies vidutinio darbo užmokesčio[23]	Nebuvo nustatyta	113,3 (2022)	111,8 (2023)	116,7 (2024)	130	Tvariai didėjantis	

16 Perskaičiuotas rodiklis.
17 Perskaičiuotas rodiklis.
18 Patikslinta Eurostato rodiklio skaičiavimo metodika.
19 Perskaičiuotas rodiklis.
20 Perskaičiuotas rodiklis.
21 Mokyklų, visiškai pritaikytų mokiniams, turintiems negalią, skaičius.
22 Bendrojo ugdymo mokyklų, turinčių laboratorijų, dalis (proc.); duomenų šaltinis: ŠVIS.
23 Pagrindinio ugdymo mokytojų, dirbančių viešajame sektoriuje, vidutinis darbo užmokestis; šalies vidutinis darbo užmokestis be individualiųjų įmonių; duomenų šaltinis: VDA.

Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas	Dokumente užfiksuota pradinė būklė (metai)	Rodiklio reikšmės kaita pastaraisiais metais (metai)			Siekinys 2024 m.	Siekinys 2027 m.	Siekinys 2030 m.
8 klasę lankiusių mokinių iš žemo socialinio, ekonominio ir kultūrinio statuso šeimų, studijuojančių aukštojoje mokykloje, dalis (proc.) (ŠVIS)	22,7[24] (2021)	20,7 (2022)	21,7 (2023)	17,7 (2024)	–	–	Ne mažiau kaip 35 proc.
Vienam bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokiniui (visas vidurinis išsilavinimas) tenkančių valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų dalis (proc.) nuo BVP, tenkančio vienam gyventojui	17,8 (2017)	19,0 (2019)	21,0 (2020)	19,6 (2021)	–	–	Ne mažiau kaip 24 proc. nuo BVP, tenkančio vienam gyventojui

5 lentelė. ***UNESCO programos „Švietimas 2030“: Incheono deklaracijos ir veiksmų plano 4-am darnaus vystymosi tikslui įgyvendinti (2015)*** **įgyvendinimo rodikliai ir siekiniai**

Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Rodiklio reikšmės kaita pastaraisiais metais (metai)			Siekinys 2025 m.	Siekinys 2030 m.
Rodikliai, kurių siekinius Lietuva nusistatė savarankiškai					
Dalyvavimo organizuotoje mokymo veikloje vienus metus iki sukankant oficialiam pradiniam mokykliniam amžiui mastas (proc.) (UNESCO)	95,23 (2020)	99,15 (2021)	99,60 (2022)	100	100
Vidurinio išsilavinimo mastas (proc.) (UNESCO)	94,9 (2019)	90,9 (2020)	91,4 (2021)	94	95
Jaunuolių, baigusių pagrindinę mokyklą ir pasiekusių bent minimalų matematinio raštingumo gebėjimų lygį, dalis (proc.) (EBPO)	74,6 (2015)	74,4 (2018)	72,2 (2022)	80	85
Jaunuolių, baigusių pagrindinę mokyklą ir pasiekusių bent minimalų skaitymo gebėjimų lygį, dalis (proc.) (EBPO)	74,9 (2015)	75,6 (2018)	75,1 (2022)	80	85
Mokytojų, turinčių bent minimalią reikalaujamą kvalifikaciją (ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo lygmuo), dalis[25] (proc.) (ŠVIS)	64,9 (2022–2023)	63,3 (2023–2024)	62,6 (2024–2025)	90	95
Rodikliai, kurių siekinius šalių bendrijai nustatė UNESCO					
Valdžios sektoriaus išlaidų dalis švietimui (proc.) (UNESCO)	13,3 (2019)	12,2 (2020)	12,7 (2021)	15	15
Valdžios sektoriaus išlaidos švietimui kaip BVP dalis (proc.) (UNESCO)	3,96 (2019)	4,51 (2020)	4,25 (2021)	4	4

6 lentelė. ***ES Tarybos rezoliucijos dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos, siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.) (2021)*** **įgyvendinimo švietimo sistemoje vertinimo rodikliai ir siekiniai[26]**

Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)		Lietuvos pradinė būklė (metai)	Rodiklio reikšmės kaita pastaraisiais metais (metai)			ES siekinys
						2030 m. siekinys
15-mečių, nepasiekusių 2 PISA pasiekimų lygmens, dalis (proc.) (EBPO)	skaitymo gebėjimų	24,4 (2018)	25,1 (2015)	24,4 (2018)	24,9 (2022)	Mažiau nei 15 proc. kiekvienoje tyrimo srityje
	matematinio raštingumo	25,6 (2018)	25,4 (2015)	25,6 (2018)	27,8 (2022)	
	gamtamokslinio raštingumo	22,2 (2018)	24,8 (2015)	22,2 (2018)	21,8 (2022)	
8 klasės mokinių, nepasiekusių 2 ICILS pasiekimų lygmens, dalis (proc.) (IEA)		45 (2013)	45 (2013)	n. d.[27]	n. d.	Mažiau nei 15 proc.
Vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programose nuo 3 metų iki privalomojo pradinio ugdymo amžiaus, dalis (proc.) (Eurostatas)		89,6 (2019)	92,1 (2021)	96,7 (2022)	96,2 (2023)	Bent 96 proc.
Anksti iš švietimo sistemos pasitraukusių 18–24 metų asmenų dalis (proc.) (Eurostatas)		5,6 (2020)	4,8 (2022)	6,4 (2023)	8,4 (2024)	Mažiau nei 9 proc.
25–34 metų asmenų, įgijusių aukštąjį išsilavinimą, dalis (proc.) (Eurostatas)		56,2 (2020)	58,2 (2022)	57,4 (2023)	58,2 (2024)	Bent 45 proc.
						2025 m. siekinys
25–64 metų asmenų, per paskutinius 12 mėnesių dalyvavusių mokymuose, dalis (proc.) (Eurostatas)		27,9 (2016)	28,5 (2011)	27,9 (2016)	31,4 (2022)	Bent 47 proc.

24 Perskaičiuotas rodiklis.
25 Lietuvoje šis siekinys stebimas, skaičiuojant atestuotų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų dalį.
26 Rodiklius iš anglų kalbos išvertė ŠMSM ir NŠA.
27 Buvo įvykdyti trys IEA ICILS ciklai: 2013 m., 2018 m. ir 2023 m. Lietuva dalyvavo tik 2013 m. cikle.

LIETUVA. ŠVIETIMAS ŠALYJE IR REGIONUOSE 2025. Darnus ugdymas

2025-08-07. Tiražas 350 egz.
Išleido Nacionalinė švietimo agentūra, K. Kalinausko g. 7, LT-03107 Vilnius

Spausdino UAB „Igmovila“, Laisvės al. 38A-12, 44240 Kaunas

Elektroninį leidinio variantą galima rasti interneto svetainėse *www.smm.lt ir www.nsa.smm.lt*

Gvidas Velykis, 10 kl., Radviliškio dailės mokykla, mokytoja Gražina Lipkertienė

Taisiya Sorokina, 11 b kl., Klaipėdos Eduardo Balsio menų gimnazija, mokytoja Žydrūnė Kriūkaitė

Izabela Daugėlaitė, 5 a kl., Klaipėdos Saulėtekio progimnazija, mokytoja Raimonda Kubilienė

Elzė Česnaitytė, I a kl., Vilniaus r. Nemenčinės Gedimino gimnazija, mokytoja Dovilė Blažytė-Vanagienė